

CONSILIUL JUDEȚEAN BIHOR
BIHAR MEGYEI TANÁCS
BIHOR COUNTY COUNCIL

Nr. 25359 din 17.11.2021

INFORMARE

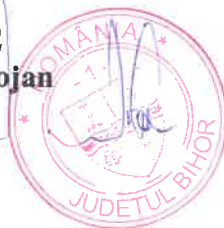
În conformitate cu dispozițiile art. 7 alin.1 și 2 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată cu modificările și completările ulterioare, Președintele Consiliului Județean Bihor aduce, azi 17.11.2021, la cunoștință publică inițierea actului administrativ cu caracter normativ:

- Proiect de hotărâre privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Județului Bihor culturale a Județului Bihor 2021 – 2027.

În temeiul prevederilor art. 7 alin.4 din aceeași lege cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectele de acte normative la adresa de e-mail registratura@cjbihor.ro sau la sediul Consiliului Județean Bihor, în termen de 10 (zece) zile de la data publicării acestuia pe site-ul Consiliului Județean Bihor,

Proiectul de hotărâre poate fi consultat pe site-ul propriu, la avizier precum și la Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile.

PREȘEDINTE
Ilie Gavril Bolojan

2 ex.

CONSILIUL JUDEȚEAN BIHOR

Nr. 25072 din 15.11.2021

REFERAT DE APROBARE

la proiectului de hotărâre privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Județului Bihor 2021-2027

În conformitate cu dispozițiile *art. 173 alin.(1) lit.b) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, consiliul județean are atribuții privind dezvoltarea economico-socială a județului.

Proiectul "Optimizarea procesului decizional și al planificării strategice și bugetare la nivelul Consiliului Județean Bihor" acronim OPD Bihor cod SIPOCA 678 este implementat de către Consiliul Județean Bihor în calitate de autoritate contractantă – beneficiar, și aprobat la finanțare prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, Axa prioritară 2, Obiectivul specific 2.1, în cadrul Cererii de proiecte CP12/2018. Activitatea 3, Subactivitatea 3.1 din proiectul menționat mai sus se referă la „Realizarea **Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Județului Bihor 2021-2027**”. În general, strategiile de dezvoltare reprezintă instrumente de planificare strategică pe termen mediu (4-5 ani), cu valoare adăugată în special în procesele de accesare a fondurilor nerambursabile.

În cursul anului 2021, au fost parcurse toate etapele necesare elaborării documentului strategic, respectiv identificarea și cooptarea actorilor locali din județ în vederea consultării lor, realizarea analizei preliminare, analiza SWOT a județului, dezbateră pe grupuri tematice aa rezultatelor analizelor, realizarea profilului strategic, definirea planului de acțiune ș.a.

Având în vedere competențele ce revin Consiliului Județean din actele normative menționate, **propunem aprobarea proiectului de hotărâre** privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Județului Bihor 2021-2027

PREȘEDINTE

Ilie-Gavril BOLOJAN

PROIECT DE HOTĂRÂRE

privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Județului Bihor 2021-2027

Având în vedere:

- Referatul de aprobare al Președintelui Consiliului Județean Bihor, dl. Ilie Gavril Bolojan, înregistrat sub nr. 25072 din 15.11.2021 la proiectul de hotărâre privind aprobarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Județului Bihor 2021-2027,

Ținând cont de prevederile:

- Legii nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, cu modificările și completările ulterioare;
- art. 173 alin. (1) lit. b) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

În temeiul art. 182 coroborat cu art. 136 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ,

CONSILIUL JUDEȚEAN BIHOR HOTĂRĂȘTE:

Art. 1 Se aprobă Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Județului Bihor, conform anexei la prezenta hotărâre, parte integrantă a acesteia.

Art. 2. Cu ducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri se încredințează Președintele Consiliului Județean Bihor prin Direcția Tehnică – Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile.

Art. 4. Prezenta hotărâre se comunică cu:

- Instituția Prefectului - Județul Bihor
- Președintele Consiliului Județean Bihor
- Direcția Tehnică – Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile
- Direcția Generală Economică

PREȘEDINTE,
Ilie-Gavril BOLOJAN

AVIZAT,
SECRETAR GENERAL AL JUDEȚULUI,
Mărioara - Carmen SOLTĂNEL

CONSILIUL JUDEȚEAN BIHOR

Anexă la HCJ nr. _____ din _____

PREȘEDINTE

Ilie-Gavril BOLOJAN

AVIZAT

Secretar General al Județului

Mărioara - Carmen SOLTĂNEL

Consiliul Județean Bihor

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE DURABILĂ A JUDEȚULUI BIHOR 2021-2027

Cuprins

Procesul de realizare a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027	4
Cadrul strategic (2019-2024).....	10
Nivelul european.....	11
Europa 2020	11
Prioritățile Comisiei Europene 2019-2024	12
NextGenerationEU	14
1. Pactul verde european.....	20
2. O Europă pregătită pentru era digitală	24
3. O economie în serviciul cetățenilor	28
4. O Europă mai puternică pe scena internațională	30
5. Promovarea modului nostru de viață european.....	31
6. Un nou elan pentru democrația europeană	34
Noua politică de coeziune europeană 2021-2027	35
Sinteză	43
Nivelul Național.....	44
Planul Național de Redresare și Reziliență (2021)	46
Nivelul Regional	55
Nivelul Județean.....	64
Concluzii preliminare-cadrul strategic	65
Analiza principalilor indicatori	68
Demografie	69
Evoluția demografică a județului Bihor.....	69
Educație.....	93
Sănătate	100
Infrastructură sanitară	100
Resursa umană în sănătate	106
Principalii indicatori ai cunoașterii stării de sănătate	108
Cheltuieli publice locale pentru sănătate	115
Perspective strategice și analiza SWOT	115
Social	118
Persoane vârstnice	120
Persoane cu handicap și boli cronice	126
Copiii și stimularea natalității.....	130
Venit minim garantat, cantine sociale și protecția socială a șomerilor	135
Comunități marginalizate și persoane fără adăpost	146
Siguranță publică.....	152
Cheltuieli publice locale pentru asistență socială.....	157
Perspective strategice și analiza SWOT	159
Cultură, industrii creative și multiculturalism	180
Cultură.....	180
Industrii creative	198

Cheltuieli publice locale pentru cultură, recreere, religie	202
Multiculturalism	203
Perspective strategice și analiza SWOT	205
Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară	210
1. Introducere	210
2. Zona metropolitană și zona urbană funcțională	224
3. Infrastructura	234
4. Amenajarea teritoriului, urbanism și locuințe	247
5. Infrastructura edilitară	259
E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	265
Sectorul TIC în economia județului Bihor	265
Analiza situației digitalizării la nivelul Consiliului Județean Bihor	266
Educația ITC în Bihor	267
Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC	268
Infrastructura digitală în Bihor	269
E-guvernare în județul Bihor	269
Analiză SWOT	273
Perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării și transformarea digitală	275
Economia județului Bihor	277
Context regional	277
Context județean	281
Rezultatele și activitatea companiilor locale active	293
Economia locală – Specializare și Competitivitate	306
Profilul și competitivitatea zonelor urbane funcționale și a ariilor urbane județene	313
Reziliența economică a județului Bihor	333
Economia locală - Concluzii și perspective strategice	365
Turismul în județul Bihor	366
Potențialul turistic al județului	366
Evoluția indicatorilor privind turismul în județul Bihor	370
Analiză SWOT zona turistică Oradea și stațiunile Băile Felix și 1 Mai	389
Analiza SWOT	391
Concluzii și perspective strategice pentru județul Bihor	402
Bihor: Profilul strategic	417
Context strategic	418
Concept strategic	418
Pericole strategice	418
Surse de avantaj competitiv	419
Viziune	420
Factori strategici cheie	421
Obiective strategice de dezvoltare*:	421
Obiective strategice, obiective specifice și măsuri complementare	423
Obiective transversale	424
Obiective strategice	425
Managementul și implementarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027	453
Managementul implementării strategiei	454
Potențiale riscuri identificate cu privire la implementarea strategiei și soluții posibile pentru eliminarea / atenuarea impactului acestora	458

Cadrul instituțional pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027	461
Graficul de monitorizare implementării a Strategiei	463
Plan de acțiune	473

Anexa 1: Studiu privind calitatea vieții în județul Bihor

Procesul de realizare a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027

Procesul de planificare strategică are la bază trei principii fundamentale:

1. **Rigurozitate metodologică** – dezvoltarea strategiei s-a realizat pornind de la date empirice, utilizarea unor instrumente specifice planificării și în parteneriat cu stakeholderii locali, astfel încât proiectul final să poată fi utilizat ca un instrument real de management local.
2. **Participarea stakeholderilor locali** – în fiecare etapă din proiect participarea stakeholderilor locali a avut un rol esențial, atât pentru înțelegerea specificului comunității, cât și pentru definirea viziunii, obiectivelor și direcțiilor de dezvoltare. Niciun efort de planificare nu poate fi realizat și implementat cu succes fără participarea activă a comunității.
3. **Orientare pe termen lung** – problemele esențiale ale unei comunități sunt în general complexe, au un caracter structural și sunt interdependente. Esența unei strategii rezidă în identificarea acestora și dezvoltarea unui plan realist care să permită depășirea lor în mod eficient. Strategia a fost gândită ca un instrument practic aflat la dispoziția autorităților locale pentru dezvoltarea pe termen lung a comunității, desprinsă de presiunile politice de moment.

Etapale procesului de planificare strategică

Prima etapă a fost reprezentată de **identificarea și cooptarea actorilor locali din județ** (stakeholderi / actori influențați de strategia județului) **în vederea consultării lor**. Cu sprijinul reprezentanților Consiliului Județean Bihor au fost identificați și invitați să participe la consultări reprezentanți ai unităților administrativ teritoriale (comune, orașe, municipii) din județul Bihor, ai instituțiilor publice descentralizate și ai celor deconcentrate din teritoriu, reprezentanți ai celor mai mari companii, dar și ai sectorului IMM, ai asociațiilor profesionale, ai clusterelor, ONG-urilor și altor organizații comunitare și ale societății civile, ai mediului academic, cultural etc.

În paralel cu identificarea și cooptarea actorilor locali din județ s-a desfășurat cea de-**a doua etapă** a procesului de planificare strategică și anume **realizarea analizei preliminare** (analiza diagnostic). În acest demers, pe baza prelucrării și analizei datelor statistice existente în bazele de date oficiale (Institutul Național de Statistică, Eurostat, Oficiul Național al Registrului Comerțului, Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale, etc.), precum și a datelor furnizate (la cerere) de către Consiliul Județean Bihor a fost realizată o diagnoză a situației economice, turistice, sociale, sanitare, culturale, demografice, educaționale, administrative, digitale, teritoriale, urbanistice și de mediu la nivelul județului Bihor. Analiza a fost completată cu elemente de analiză comparativă cu județele din regiune sau cu cele având un profil asemănător (județe de la granița de Vest a României)

Pentru a corela rezultatele analizei datelor obiective cu percepția locuitorilor județului, analiza a fost completată cu un sondaj de opinie privind calitatea vieții. Sondajul a fost realizat în luna februarie 2021 pe un eșantion de 850 de respondenți (interviuri telefonice – CATI), eșantion (simplu aleator) reprezentativ statistic la nivelul județului Bihor. Eroarea tolerată este de 3,7%, la un nivel de probabilitate de 95%.

Prezentarea cadrului strategic european, național, regional, județean completează analiza preliminară, oferind astfel o imagine de ansamblu asupra obiectivelor, priorităților și oportunităților de finanțare pentru perioada următoare.

Analiza SWOT a județului, împreună cu perspectivele strategice sunt bazate pe analiza preliminară și complementară acesteia, sintetizând astfel această parte a analizei.

Participarea permanentă a stakeholderilor locali în etapele de realizare a strategiei reprezintă un element fundamental pentru asigurarea unui proces transparent, bazat pe participare, reprezentativitate și adaptare la nevoile locale reale. Astfel, analiza preliminară realizată a fost prezentată și dezbătută în cadrul a patru grupuri tematice de lucru. Grupurile de lucru au fost constituite din persoanele reprezentative pentru comunitate care au confirmat participarea la procesul de planificare strategică în urma invitațiilor adresate de către Consiliul Județean Bihor. Au fost constituite patru grupuri tematice de lucru:

- Dezvoltare economică locală și turism
- Planificare spațială, urbanism și mediu
- Politici sectoriale: educație, sănătate, social, cultură
- Capacitate administrativă și digitalizare

Dezbaterilor analizei preliminare în cadrul a 3 grupuri tematice de lucru au avut loc în data de 17 Mai 2021 în Sala mare de ședințe a Consiliului Județean Bihor, Parcul Traian nr. 5, Oradea, așa cum este evidențiat în tabelul următor, iar pentru al patrulea a fost organizată o sesiune on-line în 24 martie 2021:

Grup tematic	Dară și interval orar	Organizații reprezentate
Dezvoltare economică locală și turism	17 mai 2021 10:00 – 12:00	• Consiliul Județean Bihor, Direcția Generală Economică • Ordinul Arhitecților din România Bihor (OAR Bihor) • Primăria Municipiului Marghita • Agenția de Dezvoltare Locală Oradea SA (ADLO) • Aeroportul Oradea • Universitatea din Oradea • Primăria Municipiului Oradea • Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Oradea (ADIZMO) • Primăria Orașului Ștei • Primăria Municipiului Beiuș • Camera de Comerț și Industrie Bihor • SC Turism Felix • Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Bihor • Asociația pentru Promovarea Turismului din Oradea și Regiune • Transilvania Travel • Inspectoratul Teritorial de Muncă Bihor
Planificare spațială, urbanism și mediu	17 mai 2021 12:00 – 14:00	• Consiliul Județean Bihor, Direcția Arhitect Șef • Ordinul Arhitecților din România Bihor • Universitatea din Oradea • Inspectoratul Județean în Construcții Bihor • Administrația Bazinală de Apă Crișuri • Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară Bihor

		• Direcția Silvică Bihor • Agenția pentru Protecția Mediului Bihor • Urban Team • Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Ecolect Bihor
Politici sectoriale: educație, sănătate, social, cultură	17 mai 2021 14:00 – 16:00	• Consiliul Județean Bihor • Biblioteca Județeană "Gheorghe Șincai" Bihor • Inspectoratul Școlar Județean Bihor • Universitatea din Oradea • Direcția de Asistență Socială Oradea • Asociația româno-germană ALSTERDORF, filiala Oradea • Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor • Direcția de Sănătate Publică Bihor • Teatrul "Regina Maria" Oradea • Teatrul Szigligeti Oradea • Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Bihor • Direcția Județeană pentru Cultură Bihor • Filarmonica de Stat Oradea • Fundația RUHAMA
Capacitate administrativă și digitalizare	Dezbaterea în cadrul grupului tematic Capacitate administrativă și digitalizare a avut loc în data de 24 Martie 2021 în intervalul orar 9:00 – 11:00 și s-a desfășurat online, prin intermediul platformei Zoom.	• Primăria Municipiului Oradea • Primăria comunei Sălacea • SC Smartware • SC INDECO Soft • Universitatea Oradea - Facultatea de Drept, Facultatea de Inginerie Electrică și Tehnologia Informației, Facultatea de Informatică și Sinte

Anterior dezbaterilor, participanții au primit secțiunile din analiza preliminară aferente tematicii grupului. În cadrul întâlnirilor, după prezentarea secțiunilor analizei preliminare (a secțiunii aferente tematicii fiecărui grup), participanții au dezbătut conținutul și structura analizei preliminare. Pe baza observațiilor și propunerilor acestora, analiza preliminară a fost completată și actualizată. De asemenea, participanții la dezbateri au răspuns unui chestionar referitor la principalele probleme ale județului, soluțiile la acestea, direcțiile de dezvoltare, avantajele competitive și proiectele prioritare ale județului. Dezbaterile au fost organizate în sala mare de ședințe a Consiliului Județean Bihor. Cei care nu au putut participa la fața locului

au avut posibilitatea de a participa online, prin intermediul platformei Zoom. Secretariatul fiecărui grup de lucru a fost asigurat de reprezentanții Consiliului Județean Bihor și de către experții firmei de consultanță.

În cea de **a treia etapă**, pe baza analizei preliminare completate și actualizate în urma dezbaterilor din cadrul grupurilor tematice, a fost realizat profilul strategic al județului. A fost organizată o întâlnire de lucru la care au participat experți ai firmei de consultanță și stakeholderi locali care au luat parte la dezbaterile din grupurile tematice. Întâlnirea de lucru a avut loc în data de 23 Iunie 2021, în sala mare de ședințe a Consiliului Județean Bihor, în intervalul orar 10:00 – 14:00. Alături de trei experți ai firmei de consultanță, la întâlnire au participat reprezentanți (17 persoane) ai Consiliului Județean Bihor, Primăriei Oradea, S.C. TRANSGEX S.A. Oradea, ADIZMO, Federației Patronatelor Bihor, Direcției Silvice Bihor, Camerei de Comerț și Industrie Bihor, Direcției Județene de Cultură Bihor, Spitalului Clinic Județean de Urgență Oradea, Asociației ALSTERDORF, Fundației Ruhama, OAR Bihor. Rezultatul întâlnirii de lucru s-a concretizat în definitivarea profilului strategic al județului Bihor, mai exact identificarea pericolelor strategice, a surselor de avantaj competitiv și definirea viziunii. De asemenea, au fost stabiliți factorii strategici cheie și obiectivele strategice. Ulterior, în cadrul unei întâlniri de lucru online desfășurate prin intermediul platformei Zoom în data de 9 August 2021 în intervalul orar 13:00 – 16:00 au fost definite obiectivele specifice aferente fiecărui obiectiv strategic. La întâlnirea de lucru au participat reprezentanți ai Consiliului Județean Bihor, ADIZMO, Asociației pentru Promovarea Turismului din Oradea și din Regiune și OAR, precum și experți ai firmei de consultanță. Obiectivele specifice rezultate în urma întâlnirii de lucru sunt definite SMART. Acestea sunt completate de direcțiile de acțiune și acțiunile orientative care pot contribui la atingerea obiectivelor specifice, respectiv a celor strategice. Obiectivele strategice, cele specifice, direcțiile de acțiune și acțiunile orientative au fost stabilite pe baza profilului strategic (și pe cale de consecință, a analizei diagnostic), precum și în strânsă corelație cu țintele, obiectivele și prioritățile, direcțiile de acțiune și acțiunile orientative europene, naționale și regionale, în special cu cele din Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030 și cu cele din Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021 – 2027.

Realizarea planului de acțiune/portofoliului de proiecte a fost cea de **a patra etapă** a procesului de planificare strategică. În această etapă a fost stabilit portofoliul de proiecte avut în vedere pentru perioada 2021 – 2027. Acesta a fost împărțit în două categorii: proiecte strategice și proiecte suport.

- Proiectele strategice sunt acelea care vin în întâmpinarea directă a pericolelor strategice ale județului și care, ținând cont de sursele de avantaj competitiv și de factorii strategici cheie, contribuie în mod determinant la atingerea obiectivelor strategice și urmărirea viziunii de dezvoltare a județului. De asemenea, proiectele strategice sunt acele proiecte care intră în sfera de atribuții a Consiliului Județean Bihor și pentru care acesta are resursele, instrumentele și pârghiile necesare inițierii și implementării lor.
- Proiectele suport sunt acele proiecte care contribuie la rezolvarea unor probleme punctuale identificate în analiza preliminară și care intră parțial sau total în sfera de atribuții a Consiliului Județean Bihor. Portofoliul proiectelor suport poate fi actualizat ori de câte ori este nevoie, în funcție de context.

Pentru ambele tipuri de proiecte, structura portofoliului de proiecte include elemente referitoare la obiectivul general și specific la atingerea căruia contribuie implementarea proiectului, titlul proiectului, amplasamentul, stadiul, grupul țintă vizat, perioada de implementare, bugetul estimat, principalii responsabili pentru inițierea și coordonarea implementării etc. La realizarea portofoliilor de proiecte au contribuit reprezentanții Consiliului Județean Bihor, stakeholderi locali care au participat la dezbaterile privind analiza preliminară, profilul strategic și obiectivele specifice, și experții din partea consultantului.

Acest proces de operaționalizare a fost realizat în co-participare pentru a asigura un nivel ridicat de realism, obiectivitate și transparență.

În cea de **a cincea etapă** a fost stabilit cadrul de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei. Acesta a fost realizat de către experții firmei de consultanță în colaborare cu reprezentanții Consiliului Județean Bihor și cu stakeholderi locali care au participat la întâlnirile de lucru și dezbaterile organizate anterior. Cadrul de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei stabilește mecanismul de implementare (cadrul instituțional / organisme responsabile, principii, riscuri), graficul și indicatorii de monitorizare, modalitatea de evaluare a stadiului de implementare și măsurile ce se impun în funcție de rezultatele evaluării.

Documentul strategic a fost completat cu elemente de analiză comparată de planificare strategică locală în cea de **a șasea etapă**. Această analiză a fost realizată cu participarea unui expert internațional în planificare strategică și oferă o perspectivă internațională comparată asupra strategiei de dezvoltare a județului Bihor.

Implementarea strategiei necesită implicarea tuturor actorilor interesați/vizați de dezvoltarea durabilă a județului. Astfel, **consolidarea parteneriatului administrației județene** cu actorii interesați din județ este esențială în vederea implementării strategiei.

Coordonarea, implementarea, monitorizarea și actualizarea strategiei va fi realizată de către Unitatea de Management a Strategiei de Dezvoltare Durabilă a județului Bihor (UMSDD Bihor) formată din cele două entități - Grupul Strategic de Lucru (GSL) și Comisia de Monitorizare a Implementării Strategiei - și de Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile (SPFN Bihor) care va asigura secretariatul UMSDD Bihor și managementul și implementarea proiectelor care intră în responsabilitatea directă a CJ Bihor.

Cadrul strategic (2019-2024)

Nivelul european

În perioada 2014-2020, principalele direcții strategice la nivel european au fost definite în cadrul strategiei EUROPA2020.

Europa 2020

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc¹:

1. **Creștere inteligentă:** dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
2. **Creștere durabilă:** promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
3. **Creștere favorabilă incluziunii:** promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop,

Comisia Europeană propune următoarele obiective principale pentru perioada 2014-2020 (5):

1. **Ocuparea forței de muncă**
 - a. o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani
2. **Cercetare și dezvoltare**
 - a. alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare
3. **Schimbări climatice și energie (20/20/20)**
 - a. reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990
 - b. creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%
 - c. creșterea cu 20% a eficienței energetice
4. **Educație**
 - a. reducerea abandonului școlar la sub 10%
 - b. creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani
5. **Sărăcie și excluziune socială**
 - a. reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale

Stat	Rata ocupării forței de muncă (%)	Cercetare și Dezvoltare ca % din PIB	Reducere emisiilor CO2 (%- 1990/ton CO2)	Surse regenerabile de energie (% total consum)	Eficiență energetică – reducerea consumului de	Părăsirea timpurie a școlii %	Învățământ terțiar %	Reducerea populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale în

¹ Informații detaliate se găsesc în strategia UE Europa 2020 disponibilă online la adresa:
http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf

					energie în Mtoe		număr de persoane și procente	
RO (ținte 2020)	70%	2%	19%/89	24%	30,3	11,3%	26,7%	20%
RO (situație actuală)	70,9 (2019)	0,5% (2018)	74,26 (2019) (lower is better)	23,87% (>25% în 2016)	23,53 (2019)	15,3% (2019)	25,8% (2019)	40,7% ² (2013)- 31.2 (2019)

Urmărind țintele majore asumate și datele la nivelul anului 2019³ observăm următoarele:

- România și-a îndeplinit țintele asumate la nivel de ocupare a forței de muncă, zona energetică parțial (ponderea energiei regenerabile în total cunoaște un trend negativ în ultimii 3 ani, consumul și reducerea emisiilor au cifre peste țintele asumate-pozitiv)
- România are o problemă semnificativă în sfera educației - toate cele trei ținte: investițiile în C&D, abandon școlar și învățământ terțiar au fost ratate; trendul este unul pozitiv în cazul procentului celor care au absolvit o formă de învățământ terțiar (vârsta 30-34 ani), iar ținta va fi probabil atinsă în următorii 2-3 ani; în schimb, investițiile în cercetare și dezvoltare (CD) au stagnat: 0,55% din PIB în 2008, 0,49% din PIB în 2015, 0,50% din PIB în 2018, ceea ce indică o problemă sistemică ce va necesita un efort și un angajament politic de amploare în următorii 5-10 ani; de asemenea, abandonul școlar rămâne o problemă, deși trendul este unul pozitiv - o scădere a abandonului școlar de la 19,1% (18-24 ani) în 2015 la 15,1% în 2019 (cifra e similară cu cea din 2008); ritmul de schimbare este însă redus (ar fi necesari aprox. 5 ani pentru a atinge ținta, păstrând acest ritm)

Prioritățile Comisiei Europene 2019-2024

În această secțiune sunt sintetizate principalele direcții strategice la nivelul Uniunii Europene așa cum sunt stabilite de către Comisia Europeană (CE), pentru următorii 5 ani. Înainte de a trece în revistă aceste priorități vom prezenta, în sinteză un instrument introdus de Uniunea Europeană pentru a combate efectele negative ale pandemiei provocate de COVID-19 la nivelul statelor membre.

Planul de redresare pentru Europa⁴

Bugetul pe termen lung al UE și instrumentul NextGenerationEU (un instrument temporar conceput pentru a stimula redresarea) vor forma cel mai mare pachet de stimulente finanțat din bugetul UE. Un total de **1 800 de miliarde EURO** va susține reconstrucția Europei după criza provocată de COVID-19. O

² În prezent sunt aproape 9 milioane de oameni expuși la sărăcie. Acest număr trebuie redus cu 580.000. Cifrele raportate prin PNR 2015 (22,4%) difere substțial de cele EUROSTAT unde este raportat pentru anul 2013 că 40,4% din populația României este expusă riscului sărăciei sau excluziunii sociale.

³ Datele complete se regăsesc la adresa: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard>

⁴ Informații preluate de pe pagina CE, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_ro

reconstrucție prin care Europa va deveni mai ecologică, mai digitală și mai rezilientă. Noul buget pe termen lung va consolida mecanismele de flexibilitate, pentru a garanta că poate răspunde unor nevoi neprevăzute. A fost proiectat în așa fel încât să răspundă nu numai realităților actuale, ci și incertitudinilor viitoare. Pe 10 noiembrie 2020, Parlamentul European și țările UE au ajuns la un acord în cadrul Consiliului cu privire la următorul buget al UE pe termen lung și la instrumentul NextGenerationEU. Acordul va suplimenta cu 15 miliarde EURO fondurile pentru anumite programe⁵ în cadrul bugetului pe termen lung pentru perioada 2021-2027.

Bugetul UE (2021-2027): elemente cheie

- **Peste 50% din sumă** va sprijini modernizarea prin politici care includ **cercetarea și inovația**, prin intermediul Horizon Europe; **climă echitabilă și tranziții digitale**, prin intermediul **Fondului de tranziție justă** și programul **Europa digitală**; pregătire, recuperare și reziliență, prin **Mecanismul de Redresare și Reziliență, RescEU** și un nou program de sănătate, **EU4Health**;
- Politicile tradiționale precum coeziunea și politica agricolă comună vor fi modernizate și vor continua să primească fonduri bugetare semnificative ale UE, cu scopul de a sprijini **tranzițiile ecologice și digitale**;
- **30% din fondurile UE, atât în cadrul NextGenerationEU, cât și în CFM (buget pe termen lung), vor fi cheltuite pentru combaterea schimbărilor climatice.** Pachetul acordă, de asemenea, o atenție specifică protecției biodiversității și integrării de gen;
- bugetul va dispune de **mecanisme de flexibilitate consolidate pentru a garanta capacitatea acestuia de a răspunde unor nevoi neprevăzute.** Acest lucru face ca bugetul să răspundă nu numai realităților actuale, ci și incertitudinilor de mâine; astfel cum s-a propus în mai 2020 și a fost convenit de liderii UE la 21 iulie 2020, pentru a finanța redresarea, **UE se va împrumuta de pe piață în condiții mai avantajoase decât multe state membre și va redistribui sumele împrumutate**;
- o foaie de parcurs clară privind noi resurse proprii care să contribuie la rambursarea împrumuturilor. Comisia s-a angajat să prezinte până în iunie 2021 propuneri cu privire la un **mecanism de ajustare la frontieră a emisiilor de dioxid de carbon** și cu privire la o **taxă digitală, în vederea introducerii acestora până cel târziu la 1 ianuarie 2023.**
- în primăvara anului 2021, **Comisia a revizuit de asemenea sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii și va analiza inclusiv o posibilă extindere a acestuia la transportul aerian și maritim.** Aceasta trebuia să propună până în iunie 2021, o resursă proprie bazată pe sistemul de comercializare a certificatelor de emisii. În plus, Comisia trebuie să propună noi resurse proprii suplimentare, care ar putea include **o taxă pe tranzacțiile financiare și o contribuție financiară legată de sectorul corporativ sau o nouă bază fiscală comună a societăților.** Comisia va depune toate eforturile pentru a prezenta o propunere până în iunie 2024;
- în ceea ce privește protecția bugetului UE, de acum înainte, UE va dispune, pentru prima dată, de **un mecanism specific pentru protejarea bugetului său împotriva încălcărilor statului de drept,**

⁵ Este vorba despre următoarele programe: Orizont Europa, Erasmus+, „UE pentru sănătate”, Fondul de gestionare integrată a frontierelor, „Drepturi și valori”, Europa creativă, InvestEU, Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, „Ajutor umanitar”.

așa cum s-a convenit la 5 noiembrie 2020. În același timp, acest mecanism nu va avea efecte negative asupra beneficiarilor finali ai fondurilor UE.

- Programele cheie, inclusiv Erasmus+, EU4Health și Horizon Europe, au fost consolidate cu un total de 15 miliarde EUR.

Distribuția fondurilor

Domenii	Buget UE termen lung (2021-2027)	NextGenerationEU	Total
Piața unică, inovare și sectorul digital	132,8 miliarde EUR	10,6 miliarde EUR	143,4 miliarde EUR
Coeziune, reziliență și valori	377,8 miliarde EUR	721,9 miliarde EUR	1 099,7 miliarde EUR
Resurse naturale și mediu	356,4 miliarde EUR	17,5 miliarde EUR	373,9 miliarde EUR
Migrație și gestionarea frontierelor	22,7 miliarde EUR	-	22,7 miliarde EUR
Securitate și apărare	13,2 miliarde EUR	-	13,2 miliarde EUR
Vecinătate și întreaga lume	98,4 miliarde EUR	-	98,4 miliarde EUR
Administrația publică europeană	73,1 miliarde EUR	-	73,1 miliarde EUR
TOTAL	1 074,4 miliarde EUR	750 miliarde EUR	1 824,4 miliarde EUR

NextGenerationEU⁶

NextGenerationEU este un **instrument temporar de redresare în valoare de 750 de miliarde EUR, care îi va permite Comisiei să obțină fonduri de pe piața de capital**. Acesta va contribui la repararea daunelor economice și sociale imediate provocate de pandemia de COVID-19. După pandemia de COVID-19, Europa va fi mai verde, mai digitală, mai rezilientă și mai bine pregătită să facă față provocărilor actuale și viitoare.

- **Mecanismul de redresare și reziliență:** elementul central al Instrumentului NextGenerationEU, cu împrumuturi și granturi în valoare de 672,5 miliarde EUR disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de țările UE. Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și de a face ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și de tranziția digitală. Statele membre lucrează la planurile lor de redresare și reziliență pentru a accesa fonduri din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență.

⁶ Informații preluate din comunicatul de presă al CE, 17 septembrie, 2020, online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_20_1658 și https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_ro

- **Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-UE):** NextGenerationEU include, de asemenea, 47,5 miliarde EUR pentru REACT-EU. Este vorba despre o nouă inițiativă care continuă și extinde măsurile de răspuns la criză și de remediere a consecințelor crizei prin intermediul Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus și al Inițiativei plus pentru investiții ca reacție la coronavirus. Ea va contribui la o redresare ecologică, digitală și robustă a economiei. Fondurile vor fi direcționate către:
 - Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)
 - Fondul social european (FSE)
 - Fondul de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane (FEAD)
- Aceste fonduri suplimentare vor fi puse la dispoziție în perioada 2021-2022 din NextGenerationEU.
- NextGenerationEU va suplimenta în același timp fondurile pentru alte programe sau fonduri europene, cum ar fi Orizont 2020, InvestEU, dezvoltarea rurală sau Fondul pentru o tranziție justă (JTF).

Defalcarea fonduri NextGenerationEU

Mecanismul de redresare și reziliență (RRF)	672,5 miliarde EUR (din care 360 mld. EUR credite)
ReactEU	47,5 miliarde EUR
Orizont Europa	5 miliarde EUR
Programul InvestEU	5,6 miliarde EUR
Dezvoltare rurală	7,5 miliarde EUR
Fondul pentru o tranziție justă (JTF)	10 miliarde EUR
RescEU	1,9 miliarde EUR
TOTAL	750 miliarde EUR

Pentru a beneficia de acest mecanism, statele membre ar trebui să prezinte proiecte de planuri de redresare și reziliență în care să descrie agendele naționale de investiții și reforme în conformitate cu obiectivele de politică ale UE menționate mai sus. Planurile de redresare și reziliență ale statelor membre ar trebui să abordeze, de asemenea, provocările în materie de politică economică stabilite în *recomandările specifice fiecărei țări din ultimii ani și, în special, în ciclurile 2019 și 2020*. Planurile ar trebui, de asemenea, să permită statelor membre să își consolideze potențialul de creștere economică, crearea de locuri de muncă și reziliența economică și socială și să facă față tranziției verzi și celei digitale.

Mecanismul de Redresare și Reziliență (672,5 mld. EUR)

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) va pune la dispoziția statelor un total de 672,5 miliarde EUR (împrumuturi și subvenții) pentru a sprijini reformele și investițiile întreprinse de statele membre. Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei coronavirusului și de a face economiile și societățile europene mai durabile, mai rezistente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor ecologice și digitale.

Prioritățile UE cu privire la NextGenerationEU și Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) oferă o oportunitate fără precedent de a accelera redresarea în Europa și de a consolida angajamentul față de tranzițiile duble: **verde și digital**.

Comisia Europeană va evalua planurile naționale în raport cu următoarele obiective:

- **37% din fonduri trebuie alocate pentru investiții și reforme ecologice** - fiecare plan de recuperare și reziliență va trebui să includă minimum 37% din cheltuieli legate de climă. Progresul către alte obiective de mediu este, de asemenea, important, în conformitate cu acordul verde european.
- **20% din fonduri alocate pentru investiții și reforme digitale** - fiecare plan de recuperare și reziliență va trebui să includă cel puțin 20% din cheltuieli pentru a încuraja tranziția digitală. Comisia dezvoltă o metodologie pentru a se asigura că investițiile sunt direcționate atât către infrastructură, cât și către capacitățile digitale.

Accesarea fondurilor din MRR⁷

Statele membre vor pregăti planuri de redresare și reziliență care stabilesc un pachet coerent de reforme și proiecte de investiții publice. Pentru a beneficia de sprijinul facilității, aceste reforme și investiții ar trebui puse în aplicare până în 2026. Planurile ar trebui să abordeze în mod eficient provocările identificate în **Semestrul European**, în special recomandările specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu (Raportul de țară, Recomandările Consiliului). Planurile ar trebui să includă, de asemenea, măsuri pentru a aborda provocările și a profita de beneficiile **tranzițiilor ecologice și digitale**.

Se așteaptă ca fiecare plan să contribuie la cele patru dimensiuni prezentate în **Strategia Anuală de Creștere Durabilă 2021**, care a lansat ciclul semestrului european din acest an.

- Sustenabilitatea mediului
- Productivitate
- Corectitudine
- Stabilitate macroeconomică.

Facilitatea este o oportunitate de a crea zone emblematice europene pentru investiții și reforme, cu beneficii tangibile pentru economie și cetățeni din întreaga UE. Acestea ar trebui să abordeze probleme care necesită investiții semnificative pentru a crea locuri de muncă și creștere, și care sunt necesare pentru tranzițiile ecologice și digitale.

Pe baza relevanței lor în toate statele membre, a investițiilor de foarte mari dimensiuni necesare și a potențialului acestora de a crea locuri de muncă și creștere economică și de a culege roadele dublei tranziții verzi și digitale, **Comisia încurajează ferm statele membre să includă în planurile lor investiții și reforme în următoarele domenii emblematice:**

1. *Accelerare* – acordarea de întâietate tehnologiilor curate perene și accelerarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie.
2. *Renovare* – îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și private.

⁷ Informații preluate de pe pagina CE, online: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_ro

3. *Reîncărcare și realimentare* – promovarea unor tehnologii curate, viabile pe termen lung, pentru a accelera utilizarea unor stații de transport, încărcare și realimentare durabile, accesibile și inteligente și pentru a extinde rețeaua de transport public.
4. *Conectare* – introducerea rapidă a serviciilor rapide în bandă largă în toate regiunile și gospodăriile, inclusiv a rețelelor de fibră optică și a rețelelor 5G.
5. *Modernizare* – digitalizarea administrației și a serviciilor publice, inclusiv a sistemelor judiciare și de asistență medicală.
6. *Extindere pe scară largă* – Creșterea capacităților de cloud de date industriale în Europa și dezvoltarea celor mai puternice, de vârf și sustenabile procesoare.
7. *Recalificare și perfecționare* – Adaptarea sistemelor de învățământ pentru a sprijini competențele digitale și educația și formarea profesională pentru toate vârstele.

Punerea în aplicare a mecanismului va fi coordonată de Grupul operativ pentru redresare și reziliență al Comisiei, în strânsă cooperare cu Direcția Generală Afaceri Economice și Financiare. Un comitet director condus de președinta Ursula von der Leyen va oferi grupului operativ o orientare politică, ceea ce va contribui la o punere în aplicare coerentă și eficace a mecanismului.

Calendarul propus pentru accesarea fondurilor din cadrul MRR

Pasul 1	Trimiterea propunerii (draft) pentru Planul de Redresare și Reziliență	Începând cu 15 octombrie 2020
Pasul 2	Dialog între statele membre și CE privind planurile RR	După trimiterea propunerii
Pasul 3	Trimiterea variantei finale a Planului de Redresare și Reziliență	Odată adoptat MRR (adoptat dec. 2020)
Pasul 4	Evaluarea Planului RR de către CE	Aprox. 2 luni după trimitere
Pasul 5	Aprobarea Planului RR de către Consiliu	4 săptămâni după analiza CE
Pasul 6	Cerere alocare fonduri de către statele membre	În momentul în care obiectivele intermediare definite în plan au fost atinse
Pasul 7	Evaluarea CE asupra cererilor de alocare fonduri	Max. 2 luni de la trimiterea cererilor

Semestrul European și Mecanismul de Recuperare și Reziliență (MRR) sunt intrinsec legate. Publicarea Strategiei Anuale de Creștere Durabilă pentru anul 2021 a fost lansată în acest semestru european. Aceasta continuă liniile directoare definite în strategia de creștere a anului trecut (2019), bazată pe Pactul Verde European și pe conceptul de sustenabilitate competitivă.

Comisia va evalua planurile de recuperare și reziliență în raport cu recomandările specifice fiecărei țări. Prin urmare, statele membre sunt încurajate să își prezinte programele naționale de reformă și planurile de redresare și reziliență într-un singur document integrat, care va oferi o imagine de ansamblu asupra reformelor și investițiilor pe care statul membru intenționează să le întreprindă în următorii ani, în conformitate cu obiectivele MRR.

Programul Europa Digitală (Digital Europe) 2021-2027/ 7.5 mld EUR alocate transformării digitale⁸

Tranziția digitală este un element cheie pentru prosperitatea și reziliența viitoare a Europei. Ca parte a următorului buget pe termen lung al UE (2021-2027) în cadrul exercițiului financiar multianual, CE a propus programul Europa Digitală, care urmărește să accelereze transformarea digitală a Europei. Cu un buget de 7,5 miliarde EUR în prețuri curente, acesta își propune să construiască și să dezvolte capacitățile digitale strategice ale UE și să faciliteze desfășurarea pe scară largă a tehnologiilor digitale, care urmează să fie utilizate de către cetățenii, întreprinderile și administrațiile publice europene.

Europa Digitală va consolida investițiile în următoarele domenii cheie:

- supercomputere/ supercalcul
- inteligență artificială
- securitate cibernetică
- abilități digitale avansate
- asigurarea utilizării pe scară largă a tehnologiilor digitale la toate nivelurile economiei și societății.

Programul este configurat pentru a elimina decalajul dintre cercetarea din domeniul tehnologiilor digitale și implementarea acestora și pentru a aduce rezultatele cercetării pe piață, în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor europene, în special al întreprinderilor mici și mijlocii. Investițiile din cadrul programului Europa digitală sprijină dublul obiectiv al Uniunii de realizare a tranziției verzi și a transformării digitale și consolidează reziliența și autonomia strategică deschisă a Uniunii.

Obiectivul pe termen lung este creșterea competitivității Europei și tranziția verde către neutralitate climatică până în 2050, precum și asigurarea suveranității tehnologice la nivel internațional.

Alocarea fondurilor în cadrul programului Europa Digitală

Domenii prioritare	Obiective urmărite	Alocare financiară
Super Computere/Supercalcul	Dezvoltare și consolidare a super-computerelor la nivel UE și a capacității de procesare a datelor prin achiziția de super-computere (exscale) până în 2022/23 (capabile de calcule de 10 la puterea 18 calcule pe secundă)	2,2 mld. EUR
Inteligență artificială	Investiții în dezvoltarea IA și utilizarea IA de către mediul privat și public (administrație) Crearea unui spațiu european al datelor, asigurarea accesului în mod transparent și sigur la baza de date mari, dezvoltarea infrastructurii cloud într-un mod eficient (verde) energetic Dezvoltarea și sprijinirea facilităților și cercetărilor existente în domeniul IA, în special în zona de	2,1 mld. EUR

⁸ Informare oficială CE privind Europa Digitală, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-investing-digital-digital-europe-programme>

	sănătate și transport, și încurajarea cooperării între statele membre	
Securitate Cibernetică	Creșterea securității cibernetice la nivelul statelor membre printr-o coordonare mai bună (instrumente, infrastructură, date) Adoptarea instrumentelor și mecanismelor de securitate cibernetică la nivelul întregii economii UE Dezvoltarea infrastructurii Quantum Communication Infrastructure Creșterea securității rețelelor și sistemelor informatice atât în sfera publică, cât și în sectorul privat, la nivelul statelor membre, pentru a asigura un standard uniform de securitate la nivelul întregii uniuni	1,7 mld. EUR
Abilități digitale avansate	Dezvoltarea și livrarea de programe și instruirii pentru viitorii experți în domenii cheie precum IA, securitate cibernetică, quantum computing Dezvoltarea de programe de instruire de durată scurtă (upskilling) pentru forța de muncă existentă pentru a ține pasul cu ultimele cerințe la nivelul pieței	580 mil. EUR
Utilizarea tehnologiilor digitale pe scară largă (economie, societate)	Sprajin pentru inițiative de adoptare a instrumentelor digitale cu impact ridicat în domenii de interes public major precum: sănătate, Pactul Verde European (mediu/climă), comunități inteligente, sector cultural Dezvoltarea rețelei European Digital Innovation Hubs urmărind crearea unui Hub de Inovație în fiecare regiune UE pentru a ajuta companiile să profite de oportunitățile oferite de digitalizare Sprajinirea inițiativelor de transfer al tehnologiilor digitale în zona SME Adoptarea tehnologiilor digitale de ultimă generație la nivelul sectorului public (exp. blockchain) și creșterea încrederii în procesul de transformare digitală	1,1 mld. EUR

Noua strategie a CE pentru acest mandat (2020-2024) identifică 6 mari domenii în care Comisia va investi resurse în următoarea perioadă:

1. Pactul verde european

”Doresc ca Europa să devină primul continent neutru din punct de vedere climatic.”⁹ Ursula von der Leyen (2019, O uniune mai ambițioasă. Programul meu pentru Europa, p.5)

UE a adoptat obiectivul de a realiza neutralitatea climatică până în 2050, și anume de a reduce la zero emisiile de gaze cu efect de seră (GES). Atât actualul său obiectiv privind clima pentru anul **2030**, de a realiza o reducere cu cel puțin **55 %¹⁰ a emisiilor de gaze cu efect de seră**, cât și legislația în domeniul climei, al energiei și al transporturilor au fost adoptate în perspectiva reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin **80 % până în 2050**. Ambițiile actuale în domeniul climei pentru 2030, care înglobează atât obiectivul, cât și legislația, riscă, prin urmare, să incite factorii de decizie, investitorii și cetățenii să ia decizii care ar putea fixa tendințe în materie de emisii ale UE care nu sunt consecvente cu realizarea neutralității climatice până în 2050.

Țintă: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 55 % până în 2030, în comparație cu 1990 (ținta anterioară viza o reducere de 40%, obiectivul actual e semnificativ mai ambițios) => **neutralitate climatică până în 2050**.

În acest sens CE a elaborat Pactul Verde European¹¹ ”o nouă strategie de creștere care are drept scop transformarea UE într-o societate echitabilă și prosperă, cu o economie modernă, competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și în care creșterea economică să fie decuplată de utilizarea resurselor” (p.1).

Noua propunere îndeplinește angajamentul luat de a prezenta un plan cuprinzător pentru a crește obiectivul Uniunii Europene pentru 2030 la 55% într-un mod responsabil. De asemenea, este în conformitate cu obiectivul Acordului de la Paris de a menține creșterea temperaturii globale la mult sub 2°C și de a continua eforturile de menținere a acesteia la 1,5 ° C.

Pactul Verde European oferă un plan de acțiune menit:

- să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată
- să refacă biodiversitatea și să reducă poluarea.

Planul creionează investițiile necesare și instrumentele de finanțare disponibile. În același timp, arată cum se poate asigura o tranziție justă și incluzivă. UE vrea să devină neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050. Pentru a transforma acest angajament politic în obligație juridică, a fost propusă o Lege Europeană a Climei.

Sunt necesare acțiuni în toate sectoarele economiei, inclusiv:

- investiții în tehnologii ecologice
- sprijin pentru inovare în sectorul industrial
- introducerea unor forme de transport privat și public mai puțin poluante, mai ieftine și mai sănătoase
- decarbonizarea sectorului energetic

⁹ Political guidelines of the Commission 2019-2024, iulie 2019, disponibil online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_en

¹⁰ Modificat septembrie 2020 de la 40%, ținta anterioară

¹¹ Disponibil online: link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>

- îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor
- colaborarea cu partenerii internaționali pentru îmbunătățirea standardelor de mediu la nivel mondial

Legea Europeană a Climei stabilește un cadru pentru reducerea ireversibilă și progresivă a emisiilor de gaze cu efect de seră și pentru sporirea absorbțiilor cu ajutorul absorbanților naturali sau de altă natură în Uniune.

Obiectivul de atingere a neutralității climatice¹²¹³:

1. Cel târziu până în 2050 trebuie să se asigure un echilibru între emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră care sunt reglementate în dreptul Uniunii, astfel încât să se ajungă la zero emisii nete până la acea dată.
2. Instituțiile relevante ale Uniunii și statele membre trebuie să adopte măsurile necesare la nivelul Uniunii, respectiv la nivel național, pentru a permite atingerea colectivă a obiectivului neutralității climatice prevăzut la alineatul (1), ținând seama de importanța promovării echității și a solidarității între statele membre.
3. Până în septembrie 2020, Comisia trebuie să revizuiască obiectivul Uniunii privind clima pentru 2030, menționat la articolul 2 alineatul (11) din Regulamentul (UE) 2018/1999, în lumina obiectivului neutralității climatice prevăzut la articolul 2 alineatul (1), și trebuie să analizeze posibilitatea stabilirii unui nou obiectiv pentru 2030, de reducere a emisiilor cu **50-55 % în comparație cu 1990**. În cazul în care consideră că este necesar să modifice acest obiectiv, Comisia prezintă propuneri în acest sens Parlamentului European și Consiliului, după caz.
4. Până la 30 iunie 2021, Comisia evaluează în ce mod ar trebui să fie modificată legislația Uniunii care pune în aplicare obiectivul Uniunii pentru 2030 pentru a permite realizarea **unor reduceri de emisii de 50 - 55% în comparație cu 1990** și pentru a se atinge obiectivul de atingere a neutralității climatice prevăzut la articolul 2 alineatul (1) și ia în calcul luarea măsurilor necesare în conformitate cu tratatele, inclusiv adoptarea unor propuneri legislative.

Mecanismul European pentru o Tranziție Justă

UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. Pentru aceasta, a creat așa-numitul Mecanism pentru o tranziție justă. Mecanismul pentru o tranziție justă este un instrument-cheie creat pentru a se asigura că tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic are loc în mod echitabil și că nimeni nu este lăsat în urmă. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea a cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021–2027 pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Investițiile vor merge spre trei instrumente:

¹² Legea Europeană a Climei, art. 2, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0080&from=EN>

¹³ Comisia Europeană, Planul climatic pentru 2030, online: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/eu-climate-action/docs/com_2030_ctp_en.pdf

1) **Fondul pentru tranziție justă¹⁴ (JTF)** - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro**. Această sumă corespunde unor resurse financiare noi menite a sprijini țările UE în tranziția lor, din care 10 miliarde EUR ar trebui să provină din credite bugetare, în timp ce resursele suplimentare rămase de 40 miliarde EUR, care acoperă perioada 2021-2024, vor constitui alocări externe veniturile provenite din Instrumentul European de Redresare¹⁵. Pentru a debloca finanțarea din partea JTF, țările UE vor trebui să completeze suma primită de la acest fond, pentru cota finanțată de la bugetul Uniunii (10 miliarde EUR) cu 1,5 până la 3 EUR din resursele lor din Fondul European de Dezvoltare regională (FEDER) și Fondul Social European Plus (FSE +). Aceste cheltuieli din bugetul UE vor fi completate prin cofinanțare națională conform politicii de coeziune a UE. În acest fel, capacitatea globală de finanțare a JTF depășește 89 miliarde EUR și poate ajunge la 107 miliarde EUR. Fondul va sprijini diversificarea economică și reconversia teritoriilor în cauză. Acest lucru înseamnă sprijinirea investițiilor productive în întreprinderile mici și mijlocii, crearea de noi firme, cercetare și inovare, reabilitarea mediului, energie curată, recalificarea și recalificarea lucrătorilor, asistență în căutarea unui loc de muncă și includerea activă a programelor de solicitare a locurilor de muncă, precum și transformarea instalațiilor existente cu consum intensiv de carbon atunci când aceste investiții conduc la reduceri substanțiale de emisii și la protecția locurilor de muncă.

2) **InvestEU¹⁶** - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă. O parte din finanțare în cadrul InvestEU, corespunzătoare a 1,8 miliarde EUR, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție. InvestEU nu va sprijini doar investițiile în proiecte în teritorii doar de tranziție (regiuni care au un plan de tranziție aprobat în conformitate cu regulile Fondului de tranziție justă), ci și în alte regiuni, cu condiția să beneficieze de teritoriile de tranziție echitabile. În mod similar, InvestEU va sprijini investițiile într-o gamă mai largă de proiecte în comparație cu Fondul de Tranziție Justă, cum ar fi proiectele pentru infrastructura energetică și de transport, inclusiv infrastructura de gaze și încălzirea centralizată, dar și proiectele de decarbonizare, diversificarea economică și infrastructura socială. Utilizarea finală a InvestEU va rămâne bazată pe cerere și va depinde de depunerile de proiecte și de capacitatea regiunilor în cauză.

3) **Instrument de împrumut prin Banca european de Investiții (BEI)¹⁷** - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde EUR, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10 miliarde EUR, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde EUR investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**. Investițiile sprijinite vor varia de la infrastructura energetică și de transport, rețelele de termoficare, măsurile de eficiență energetică, inclusiv renovarea clădirilor, precum și infrastructura socială.

În timp ce Fondul de tranziție justă va oferi finanțare în principal sub formă de subvenții, celelalte două fluxuri de finanțare planificate ca parte a mecanismului de tranziție justă (schema InvestEU și facilitatea

¹⁴ Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

¹⁵ Decizia CE, online: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_en

¹⁶ InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en

¹⁷ Comunicare CE, online: <https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib>

de împrumut din sectorul public al BEI) vor stimula investițiile publice și private prin susținerea proiectelor de investiții financiare.

Domenii de acțiune

1. Biodiversitate - Strategia UE privind Biodiversitatea (2030) este un plan pe termen lung pentru conservarea naturii și inversarea degradării ecosistemelor. Este un pilon fundamental al Acordului Verde European și al conducerii UE. Acestea sunt câteva dintre obiectivele principale ale strategiei: (1) Transformarea a cel puțin 30% din suprafața Pământului și a 30% din ape în zone protejate eficient; (2) Restabilirea ecosistemelor degradate ale țărilor UE și reducerea presiunii asupra biodiversității; (3) Aducerea schimbării transformatoare pentru a îmbunătăți guvernanta biodiversității și a se asigura că statele membre își traduc angajamentele în politici naționale. Ca și ținte, Strategia UE pentru Biodiversitate își propune până în 2030¹⁸:

- Să protejeze în mod legal cel puțin **30 % din suprafața terestră a UE și 30 % din zona maritimă a UE** și să integreze coridoare ecologice în cadrul unei veritabile rețele transeuropene pentru natură.
- Să protejeze cu strictețe cel puțin **o treime** din zonele protejate ale UE, inclusiv toate pădurile primare și seculare care mai există în UE.
- Să gestioneze în mod eficace toate zonele protejate, prin **definirea unor obiective și măsuri de conservare clare** și prin monitorizarea adecvată a acestora.

2. Agricultură durabilă - prin Politica Agricolă Comună¹⁹ (CAP). CE urmărește alinierea politicilor agricole cu țintele stabilite în cadrul Pactului Verde European. Noile politici europene în domeniul agriculturii vor fi ghidate de principiul sustenabilității: sustenabilitate socială, sustenabilitate economică și sustenabilitate a mediului înconjurător.

3. Energie curată - decarbonizarea sistemului energetic al UE este esențială pentru atingerea obiectivelor din domeniul climei. Principii cheie: (1) acordarea unui statut prioritar eficienței energetice și dezvoltarea unui sector energetic bazat în mare parte pe surse regenerabile; (2) aprovizionarea UE cu energie sigură și la prețuri accesibile; (3) o piață a energiei a UE pe deplin integrată, interconectată și digitalizată;

4. Industrie durabilă - realizarea obiectivelor UE din domeniul climei și mediului necesită o nouă politică industrială, bazată pe economia circulară. Politica UE va urmări utilizarea de modalități de a asigura cicluri de producție mai durabile, care respectă mai mult mediul înconjurător. Strategia Industrială a UE²⁰ urmărește trei obiective majore: (1) o industrie competitivă și de vârf pe plan mondial; (2) o industrie neutră climatic; (3) o industrie care să contureze viitorul digital al Europei

5. Clădiri & renovare²¹ - investiții în creșterea eficienței energetice a clădirilor, adoptarea unor instrumente de taxare diferențiată care să favorizeze clădirile verzi/eficiente energetice.

¹⁸ Strategia UE privind Biodiversitatea 2030, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0380&from=EN>, și

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/ro/qanda_20_886/QANDA_20_886_RO.pdf

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/sustainability/sustainable-cap_ro#documents

²⁰ Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1593086905382&uri=CELEX%3A52020DC0102>

²¹ Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/859198/Building_and_Renovating_en.pdf.pdf

6. Mobilitate durabilă²² - Europa trebuie să își reducă mai mult și mai repede emisiile generate de transporturi. Transporturile sunt responsabile de un sfert din emisiile de gaze cu efect de seră din Uniune, iar acestea continuă să crească. Pactul ecologic vizează reducerea cu 90% a acestor emisii până în 2050.

7. Eliminarea poluării - apă, aer și sol curate, utilizarea de produse chimice neutre mediului, industria mare devine neutră cu mediul înconjurător. UE își propune să fie neutră din punct de vedere climatic până în 2050 printr-o economie cu emisii zero de gaze cu efect de seră. Acest obiectiv se află în centrul Pactului Verde European și în conformitate cu angajamentul UE față de acțiunea globală în domeniul climei în temeiul Acordului de la Paris.

2. O Europă pregătită pentru era digitală

„Tehnologia digitală ne transformă viața. Scopul strategiei digitale a UE este ca această transformare să fie în avantajul cetățenilor și întreprinderilor și să contribuie, în același timp, la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050. Comisia este hotărâtă să transforme această perioadă în „deceniul digital” al Europei. Uniunea trebuie să își consolideze suveranitatea digitală și să-și stabilească propriile standarde în loc să le urmeze pe ale altora, cu un accent clar pe date, tehnologie și infrastructură.”²³

Strategia Digitală Europeană^{24,25} se axează pe 3 piloni, pentru a garanta că Europa profită de oportunitățile sectorului și le oferă cetățenilor, întreprinderilor și guvernelor control asupra transformării digitale și devine astfel un jucător important pe plan internațional.

1. Tehnologia în serviciul cetățenilor - dezvoltarea, implementarea și adoptarea tehnologiei care va produce o diferență reală în viața de zi cu zi a oamenilor, contribuie la competitivitatea economică și utilizează tehnologiile într-un mod care respectă valorile europene.

- **Strategia Europeană pentru Date²⁶** - va ajuta UE să devină lider într-o societate bazată pe date. Prin crearea unei piețe unice în acest domeniu, datelor vor putea circula liber pe teritoriul UE și în toate sectoarele în beneficiul întreprinderilor, al cercetătorilor, al publicului și al administrațiilor publice. Cetățenii, întreprinderile și organizațiile ar trebui să fie în măsură să ia decizii mai bune pe baza informațiilor rezultate din datele fără caracter personal, care ar trebui să fie puse la dispoziția tuturor. UE creează o piață unică a datelor:

- datele pot circula în cadrul UE și între sectoare, în beneficiul tuturor;
- normele europene, în special cele referitoare la confidențialitatea și protecția datelor, precum și dreptul concurenței, sunt respectate pe deplin;
- normele privind accesul la date și utilizarea datelor sunt corecte, practice și clare.

UE devine o economie bazată pe date, atractivă, sigură și dinamică prin:

- stabilirea unor norme clare și echitabile privind accesul la date și reutilizarea acestora;

²² Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/attachment/859484/Sustainable_mobility_ro.pdf.pdf

²³ O Europă pregătită pentru era digitală, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age_ro

²⁴ Shaping Europe's Digital Future, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf

²⁵ Varianta inițială a strategiei, 2018, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/strategy/decision-making_process/documents/ec_digitalstrategy_en.pdf

²⁶ O strategie europeană privind datele, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=RO>

- investiții în noua generație de instrumente și infrastructuri de stocare și prelucrare a datelor;
- unirea forțelor în favoarea capacității europene din domeniul tehnologiei cloud;
- punerea în comun a datelor europene din sectoarele cheie, utilizând spații de date comune și interoperabile;
- punerea la dispoziția utilizatorilor de drepturi, instrumente și competențe pentru a putea păstra controlul deplin asupra datelor lor;
- **Platforme online**²⁷ - ca parte a Strategiei Digitale Europene, Comisia Europeană a anunțat un pachet al Legii Serviciilor Digitale (Digital Service Act²⁸) pentru a consolida piața unică a serviciilor digitale și a încuraja inovația și competitivitatea mediului online european. CE încurajează un mediu online bazat pe încredere, legalitate și inovare. Principiile directoare ale politicii CE cu privire la platformare online sunt: (1) un mediu echitabil pentru servicii digitale comparabile; (2) un comportament responsabil al platformelor online pentru a proteja valorile umane de bază; (3) promovarea încrederii, transparența și asigurarea unui tratament echitabil și corect în mediul online; (4) promovarea economiei bazată pe dat prin piețe deschise, libere, nediscriminatorii.
- **Competențe digitale** - Comisia Europeană promovează diverse inițiative care vizează (1) creșterea formării în competențe digitale pentru forța de muncă și pentru consumatori; (2) modernizarea educației în întreaga UE; (3) valorificarea tehnologiilor digitale pentru învățare și pentru recunoașterea și validarea abilităților; (4) anticiparea și analizarea nevoilor de dezvoltare la nivel de competențe.

Politici curente:

- **Agenda Europeană pentru Competențe (European Skills Agenda)**²⁹ subliniază importanța învățării pe tot parcursul vieții, stabilește obiective pentru competențele pentru locuri de muncă în tranzițiile digitale și verzi și mobilizează companiile, partenerii sociali și organizațiile să ia măsuri semnificative pentru a facilita această tranziție.
- **Planul de Acțiune privind Educația Digitală (Digital Education Action Plan)**³⁰ 2021-2027 - obiectivul planului de acțiune în domeniul educației digitale (2021-2027) este adaptarea educației și formării profesionale la era digitală. Solicită statelor membre și părților interesate să colaboreze pentru a asigura o educație digitală de înaltă calitate, inclusivă și accesibilă la nivelul UE. Planul de acțiune are **două priorități strategice: (1) Dezvoltarea unui ecosistem de educație digitală performant, sprijinind, de exemplu, conectivitatea Gigabit a școlilor și planurile de transformare digitală la toate nivelurile de educație și formare. (2) Îmbunătățirea abilităților și competențelor digitale**, de exemplu, prin elaborarea de linii directoare pentru profesori pentru a încuraja alfabetizarea digitală și reducerea dezinformării, dezvoltării avansate a competențelor digitale prin stagii de oportunitate digitală.

²⁷ Inițiativele CE în sfera platformelor online, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/online-platforms>

²⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-services-act-package>

²⁹ Agenda Europeană pentru Competențe, online:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_1196/IP_20_1196_EN.pdf

³⁰ Planul de Acțiune privind Educația Digitală, online:

https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

- **Securitate cibernetică** - Strategia UE de Securitate pentru perioada 2020-2025, urmează Agendei Europene privind Securitatea (2015-2020) și se concentrează pe domenii prioritare în care UE poate aduce valoare pentru a sprijini statele membre în promovarea securității pentru toți cei care trăiesc în Europa, inclusiv în domeniul securității cibernetice. Până la sfârșitul anului 2020, Comisia a finalizat revizuirea Directivei privind **rețelele și sistemele informaționale**, să propună idei pentru o **unitate cibernetică comună** și să adopte o **nouă strategie de securitate cibernetică**.
- **Inteligență Artificială**³¹ - datele și inteligența artificială (IA) pot contribui la soluționarea multora dintre problemele societății noastre, de la sănătate la agricultură și de la securitate la industria producătoare. Acest lucru poate fi realizat numai dacă tehnologia se dezvoltă și se utilizează în așa fel încât să câștige încrederea oamenilor. Prin urmare, un cadru strategic al UE întemeiat pe valori fundamentale le va oferi cetățenilor încrederea necesară pentru a accepta soluții bazate pe IA, încurajând, totodată, întreprinderile să dezvolte astfel de soluții. Acțiunile CE se vor axa pe: (1) **Promovarea excelenței în domeniul IA** și (2) **Consolidarea încrederii în tehnologii IA**.
- **Conectivitate** - conectivitatea avansată este elementul fundamental al transformării digitale și facilitează un viitor durabil. Rețelele fixe și wireless contribuie în mod semnificativ la furnizarea de servicii accesibile și accesibile și la reducerea decalajului digital. **5G**: recomandarea CE privind conectivitatea, publicată în septembrie 2020³², invită statele membre să colaboreze pentru a dezvolta și a conveni asupra celor mai bune practici, pentru a accelera lansarea rețelelor 5G și a fibrelor. **Codul European al Comunicațiilor Electronice (EECC) și regulamentul BEREC** au intrat în vigoare la 20 decembrie 2018. Codul stabilește reguli și obiective comune la nivelul UE cu privire la modul în care ar trebui reglementată industria telecomunicațiilor, promovând investițiile și concurența. Se aplică furnizorilor de rețele și servicii și definește modul în care acestea pot fi reglementate de autoritățile naționale de reglementare. Acesta actualizează regulile, pentru a ține seama de evoluțiile tehnologice (utilizarea mai mult a internetului, telefonie mai puțin tradițională) și pentru a proteja consumatorul. Alte politici importante în domeniul conectivității: **WiFi4EU inițiativă** (finanțare municipalități pentru instalarea de echipament wi-fi în spații publice <15.000 EUR), **Connecting Europe Facility (CEF)** (granturi pentru investiții în infrastructura telecom).
- **Calcul de înaltă performanță** - calculul de înaltă performanță (HPC), cunoscut și sub numele de supercomputing, se referă la sistemele de calcul cu o putere de calcul extrem de mare care sunt capabile să rezolve probleme extrem de complexe și exigente. În era digitală, HPC se află la baza progreselor majore și a inovației și o resursă strategică pentru viitorul Europei. În septembrie 2018, Consiliul European a adoptat Regulamentul (UE) 2018/1488 de instituire a întreprinderii comune europene de înaltă performanță (EuroHPC JU). EuroHPC își propune să reunească resursele din UE și 32 de țări participante pentru a construi în Europa o infrastructură de supercomputere și date de nivel mondial și pentru a dezvolta un ecosistem HPC competitiv în tehnologiile și aplicațiile relevante. De la crearea sa, EuroHPC JU a crescut substanțial investițiile globale în HPC la nivel european și a început să restabilească poziția Europei ca o putere HPC de frunte la nivel global. Comisia Europeană a propus un nou regulament (2020) care să îl înlocuiască pe cel actual și să se bazeze pe realizările

³¹ Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/excellence-trust-artificial-intelligence_ro

³² Online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-common-union-toolbox-reducing-cost-deploying-very-high-capacity>

inițiale ale JC EuroHPC. Acesta stabilește o misiune ambițioasă și un nou buget de 8 miliarde EUR pentru perioada 2021-2033.

2. O economie digitală echitabilă și competitivă - o piață unică fără fricțiuni, în care companiile de toate dimensiunile și din orice sector pot concura în condiții egale și pot dezvolta, comercializa și utiliza tehnologii digitale, produse și servicii la o scară care le sporește productivitatea și competitivitatea globală, iar consumatorii pot avea încredere că drepturile lor sunt respectate.

Strategia digitală a UE:

- va facilita accesul la finanțare și extinderea comunității extrem de dinamice pe care o formează startup-urile și IMM-urile inovatoare și cu creștere rapidă
- va consolida responsabilitatea platformelor online, propunând un act legislativ privind serviciile digitale și clarificând normele privind serviciile online
- se va asigura că normele UE sunt adecvate pentru economia digitală
- va asigura concurența loială pentru toate întreprinderile din Europa
- va spori accesul la date de înaltă calitate garantând, totodată, protecția datelor personale și sensibile.

La nivel de date, Strategia Europeană pentru Date³³ și Cartea Albă privind Inteligența Artificială³⁴ sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Spațiile comune de date europene vor asigura că mai multe date devin disponibile pentru utilizare în economie și societate, păstrând în același timp companiile și persoanele care generează datele sub control.

Inițiativa Startup Scaleup - Startup Europe este o inițiativă a Comisiei Europene de a conecta startup-uri de înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media. Inițiativa este susținută de un portofoliu de proiecte și acțiuni politice finanțate de UE, cum ar fi UE Startup Nation, Innovation Radar³⁵ și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)³⁶. Acestea sunt aliniate cu Strategia pentru IMM-uri a Comisiei Europene³⁷, lansată la 10 martie 2020.

Indexul Digital al Economiei și Societății (Digital Economy and Society Index - DESI)³⁸ este un indice compozit care rezumă indicatorii relevanți privind performanța digitală a Europei și urmărește evoluția statelor membre ale UE în materie de competitivitate digitală.

3. O societate digitală deschisă, democratică și durabilă - un mediu de încredere în care cetățenii sunt împuterniciți în modul în care acționează și interacționează, precum și cu datele pe care le furnizează atât online, cât și offline; o modalitate europeană de transformare digitală care îmbunătățește valorile noastre

³³ Strategia Europeană pentru Date, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

³⁴ WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

³⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar>

³⁶ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

³⁷ SME Strategy EU, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-sme-strategy-march-2020_en.pdf

³⁸ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

democratice, respectă drepturile noastre fundamentale și contribuie la o economie durabilă, neutră din punct de vedere climatic și eficientă din punct de vedere al resurselor.

Strategia digitală a UE:

- va folosi tehnologia pentru a ajuta Europa să devină neutră din punct de vedere climatic până în 2050
- va reduce emisiile de dioxid de carbon ale sectorului digital
- le va da cetățenilor mai multe posibilități de a-și controla și de a-și proteja mai bine datele
- va crea un „spațiu european al datelor medicale” pentru a susține cercetarea, diagnosticarea și tratarea atent orientate
- va combate dezinformarea online și va promova un conținut media diversificat și de încredere.

Domeniile prioritare de acțiune vizează: dezinformarea (Codul de Bune Practici privind Dezinformarea³⁹) este primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea, semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară în octombrie 2018. Printre semnatori se numără Facebook, Twitter, Mozilla, Google și asociații din industria publicitară. Microsoft a semnat Codul de bună practică în mai 2019. TikTok s-a alăturat în iunie 2020; **cultură media și digitală** (CE dezvoltă în prezent legislație necesară pentru crearea unei piețe unice digitale a conținutului și promovarea libertății și pluralismului mass-media în Europa); **e-trust & e-privacy** (Directiva privind Confidențialitatea Electronică și Regulamentul General privind Protecția Datelor oferă cadrul legal pentru a asigura confidențialitatea digitală pentru cetățenii UE; Comisia Europeană a revizuit directiva pentru a o alinia la noile norme de protecție a datelor); **e-sănătate, e-guvernare** (inițiativa - Digital Transformation of Health and Care in the Digital Single Market); **smart cities & smart living** (The European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (EIP-SCC)); **internet sigur** (European strategy for better internet for Children)⁴⁰; femei și ITC (participarea crescută a femeilor în sectorul tehnologic va stimula economia și va permite participarea lor deplină în societate.

Prin implementarea Strategiei Digitale, **UE își propune să stabilească standarde globale pentru tehnologiile emergente și să rămână cea mai deschisă regiune pentru comerț și investiții din lume**, cu condiția ca oricine vine să facă afaceri aici să accepte și să respecte regulile noastre.

Uniunea Europeană dorește:

- să devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale
- să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare.
- să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional.

3. O economie în serviciul cetățenilor

Pe plan economic, UE urmărește două elemente cheie: susținerea echității sociale în paralel cu creșterea prosperității economice. Cetățenii și întreprinderile din UE nu pot prospera decât dacă economia îi susține. ”Economia socială de piață a UE este unică. Ea le permite economiilor să se dezvolte și să reducă sărăcia și inegalitatea. Când Europa este stabilă, economia poate răspunde pe deplin nevoilor cetățenilor UE. În

³⁹ Code of Practice on Disinformation, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-strategy-deliver-better-internet-our-children>

acest sens, este esențial ca întreprinderile mici și mijlocii, care formează coloana vertebrală a economiei UE, să se dezvolte și mai mult, cu ajutorul nostru. De asemenea, este esențial să se finalizeze uniunea piețelor de capital și să se aprofundeze uniunea economică și monetară.”

Domenii de acțiune

1. Uniune economică și monetară mai profundă - continuarea eforturilor pentru o uniune economică, financiară, fiscal bugetară, uniune politică, pilonul european al drepturilor sociale. În uniunea economică și monetară (UEM), politicile economice ale statelor membre sunt coordonate astfel încât:

- a) să permită țărilor din UE să facă față unor eventuale noi crize, prin reforme economice și sociale și politici fiscal-bugetare responsabile
- b) să se încurajeze investițiile și competitivitatea
- c) să se creeze/ocupe mai multe locuri de muncă și să se determine creșterea nivelului de trai.

2. Piață unică mai echitabilă - utilizarea întregului potențial oferit de piața unică europeană, uniunea piețelor de capital, plan de impozitare echitabilă a întreprinderilor europene, mobilitatea forței de muncă. ”Piața unică este una dintre cele mai importante realizări ale Europei și cel mai bun atu al acesteia în contextul globalizării crescânde. Ea constituie un factor motor pentru construirea unei economii mai puternice și mai echitabile a UE. Datorită faptului că permite persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalului să circule mai liber, piața unică deschide noi oportunități pentru cetățeni, lucrători, întreprinderi și consumatori - creând locurile de muncă și creșterea de care Europa are mare nevoie. Piețele de capital mai integrate și mai profunde vor canaliza mai multe fonduri către companii, în special către IMM-uri, și către proiecte de infrastructură. O mai bună mobilitate a lucrătorilor va permite o echilibrare a cererii și ofertei pe piața muncii. Iar combaterea evaziunii fiscale și a fraudei fiscale va asigura faptul că toată lumea contribuie în mod echitabil.”

Principalele direcții de acțiune vizează⁴¹: **strategia privind piața unică, uniunea piețelor de capital** (reducerea fragmentării piețelor financiare, diversificarea surselor de finanțare, consolidarea fluxurilor transfrontaliere de capital și îmbunătățirea accesului la finanțare al întreprinderilor, în special al IMM-urilor), **planul de acțiune privind impozitarea echitabilă a IMM-urilor, mobilitatea forței de muncă.**

3. Locuri de muncă, creștere economică și investiții - Planul de Investiții pentru Europa⁴², denumit și „Planul Juncker”, caută să mobilizeze investiții pentru a genera creștere economică și locuri de muncă în întreaga Uniune Europeană. În privința **locurilor de muncă**, CE a adoptat mai multe inițiative pentru a contribui la angajarea persoanelor. Printre acestea: **Garanția pentru Tineri** (Youth Guarantee⁴³ - persoanele sub 25 ani din UE beneficiază de educație, instruire, locuri de muncă de calitate), **Inițiativa pentru ocuparea forței de muncă pentru tineri** (Youth Employment Initiative)⁴⁴, **Recomandarea privind șomajul pe termen lung**⁴⁵ și **Agenda Europeană pentru Competențe** (European Skills Agenda⁴⁶).

⁴¹ Priorități UE piața internă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/internal-market_ro

⁴² Online:

https://ec.europa.eu/commission/strategy/priorities-2019-2024/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe_en

⁴³ Online: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079>

⁴⁴ Online: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176>

⁴⁵ Online: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1205&langId=en>

⁴⁶ Agenda Europeană pentru Competențe, online:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_1196/IP_20_1196_EN.pdf

4. **Semestrul European** - Semestrul european oferă un cadru pentru coordonarea politicilor economice din întreaga Uniune Europeană. El permite țărilor din UE să discute planurile lor economice și bugetare și să monitorizeze progresele în anumite momente din cursul unui an.

4. O Europă mai puternică pe scena internațională

”Comisia Europeană promovează multilateralismul și o ordine globală bazată pe norme, în cadrul căreia UE să joace un rol mai activ și să aibă o voce mai puternică. Pentru consolidarea rolului UE ca lider mondial, avem nevoie de o agendă comercială solidă, deschisă și echitabilă, care să facă Europa un loc atractiv pentru întreprinderi și să asigure, în același timp, cele mai înalte standarde în materie de protecție a climei, a mediului și a forței de muncă. Poziția de lider presupune o cooperare strânsă cu partenerii și cu țările învecinate. În acest sens, va fi lansată o strategie amplă pentru Africa și se va reafirma perspectiva europeană a țărilor din Balcanii de Vest. Comisia urmărește ca toate acțiunile sale externe – de la ajutorul pentru dezvoltare la politica externă și de securitate comună – să fie bine coordonate, astfel încât Europa să aibă o voce mai puternică și mai unită.”⁴⁷

Domenii de acțiune (7)

1. Politica externă⁴⁸

UE menține relații diplomatice cu aproape toate țările din lume. A încheiat parteneriate strategice cu principalii actori internaționali, colaborează intens cu țările emergente și a semnat acorduri bilaterale de asociere cu mai multe țări vecine. **Politici regionale:** Black Sea Synergy, Eastern Partnership, EU Arctic Policy, EU facilitated dialogue: Belgrade - Pristina relations, European Economic Area (EEA), European Neighbourhood Policy (ENP), Middle East Peace Process, Northern Dimension.

2. Politica europeană de vecinătate⁴⁹

Politica europeană de vecinătate (PEV) are scopul de a stabiliza regiunea din punct de vedere politic, economic și al securității. Stabilitatea UE se bazează pe democrație, respectarea drepturilor omului și statul de drept, valori universale pentru care PEV va continua să pledeze.

Politica europeană de vecinătate (PEV) guvernează relațiile UE cu 16 dintre cei mai apropiați vecini estici și sudici ai UE⁵⁰. PEV a fost lansată în 2003 și dezvoltată pe tot parcursul anului 2004, cu scopul de a evita apariția de noi linii de separare între UE extinsă și vecinii săi și, în schimb, de a consolida prosperitatea, stabilitatea și securitatea tuturor. Se bazează pe valorile **democrației, statului de drept și respectării drepturilor omului**. PEV a fost revizuită în 2011, în urma revoltelor din „Primăvara Arabă”. Cu toate acestea, având în vedere evoluțiile semnificative din regiune, a devenit esențial să se efectueze o revizuire suplimentară a PEV. În acest sens, a fost publicată la 18 noiembrie 2015 în urma unei consultări publice PEV revizuită⁵¹, care a implicat țări partenere, organizații internaționale, parteneri sociali, societatea civilă și mediul academic. Noul instrument european de vecinătate (ENI) (au fost alocate 15,4 miliarde EUR

⁴⁷ O Europă mai puternică pe scena internațională, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world_ro

⁴⁸ EU in the world, online: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/geo_en

⁴⁹ Pagina CE privind PEV, online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/european-neighbourhood-policy_en

⁵⁰ Spre sud: Algeria, Egipt, Israel, Iordania, Liban, Libia, Maroc, Palestina *, Siria și Tunisia și spre est: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. Rusia participă la activități de cooperare transfrontalieră în cadrul PEV și nu face parte din PEV ca atare.

⁵¹ Review of the EU Neighbourhood Policy (PEV), online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/neighbourhood/pdf/key-documents/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf

pentru perioada 2014-2020) este principalul vector financiar pentru implementarea PEV. ENI oferă cea mai mare parte a finanțării UE către cele 16 țări partenere din PEV. Se bazează pe realizările instrumentului european anterior de vecinătate și parteneriat (IEVP).

Pe lângă **buna guvernare, democrație, statul de drept și drepturile omului**, au fost identificate alte trei seturi de priorități comune, fiecare dintre acestea acoperind un număr mare de sectoare de cooperare:

1) **dezvoltarea economică pentru stabilizare**; 2) **dimensiunea securității** și 3) **migrația și mobilitatea**.

3. Cooperare internațională și dezvoltare⁵²

Prin politica sa de cooperare pentru dezvoltare, UE contribuie la reducerea sărăciei în lume și la dezvoltarea durabilă pe toate planurile – economic, social, de mediu. În același timp, promovează democrația, statul de drept, buna guvernare și respectarea drepturilor omului.

4. Ajutor umanitar și protecție civilă⁵³

UE acordă ajutor umanitar în funcție de nevoile populației afectate de dezastre, în special ale persoanelor cele mai vulnerabile. În caz de catastrofe, oriunde în lume, UE coordonează asistența acordată de statele membre în domeniul protecției civile.

5. Politica comercială⁵⁴

Prin politica sa comercială, UE stabilește o direcție pentru comerț și investiții în interiorul și în afara UE. Pentru că influențează direct viețile cetățenilor, politica este elaborată în urma consultării acestora și reflectă, astfel, valorile și interesele societății europene în ansamblul său. UE își propune să ajute întreprinderile să valorifice oportunitățile de la nivel mondial și să stimuleze creșterea economică, ocuparea forței de muncă, investițiile și competitivitatea în UE.

6. Securitate și apărare⁵⁵

Politica de securitate și apărare comună are scopul de a ajuta UE să prevină și să gestioneze mai bine crizele, prin dezvoltarea capacităților civile și militare.

7. Extinderea UE⁵⁶

O investiție în pace, securitate și stabilitate în Europa: perspectiva aderării la UE are un puternic efect de transformare asupra țărilor vizate, generând schimbări democratice, politice, economice și societale pozitive.

5. Promovarea modului nostru de viață european

”O Europă care protejează trebuie să apere și justiția și valorile fundamentale ale UE. Amenințările la adresa statului de drept periclitează fundamentele juridice, politice și economice ale Uniunii noastre. În viziunea președintei von der Leyen, statul de drept este esențial pentru o Uniune a egalității, a toleranței și a echității sociale. Comisia va lansa un amplu mecanism european privind statul de drept, în cadrul căruia va raporta anual, în mod obiectiv, situația statului de drept în întreaga Uniune. Cât despre migrație,

⁵² International Cooperation and Development, CE, online: <https://ec.europa.eu/international-partnerships/about-us>

⁵³ Civil Protection and Humanitarian Aid, online: <https://ec.europa.eu/echo/>

⁵⁴ Trade, CE, online: <https://ec.europa.eu/trade/>

⁵⁵ Securitate și apărare, CE, online: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/area/security-and-defence_ro

⁵⁶ CE enlargement negotiations, online: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/countries/check-current-status_en

lucrurile se pot îmbunătăți dacă asigurăm frontiere solide, dacă modernizăm sistemul de azil al UE și dacă lucrăm împreună cu țările partenere.”⁵⁷

Domenii de acțiune (6)

1. **Strategia europeană privind o uniune a securității** - colaborare cu statele membre și cu agențiile UE pentru a combate eficient terorismul, radicalizarea, criminalitatea organizată și amenințările cibernetice. UE sprijină statele membre în eforturile lor de a asigura securitatea tuturor celor care trăiesc în Europa. În acest sens, UE contribuie la:

- combaterea terorismului și a criminalității organizate
- detectarea și prevenirea amenințărilor hibride
- creșterea rezilienței infrastructurii noastre critice
- promovarea securității cibernetice
- stimularea cercetării și a inovării.

Strategia europeană privind o uniune a securității⁵⁸ (SEUS), prezentată la 24 iulie 2020, prezintă prioritățile în materie de acțiuni, instrumente și măsuri pentru a garanta securitatea în lumea fizică și digitală, precum și la toate nivelurile societății. Această strategie acoperă o perioadă de cinci ani (2020 - 2024).

Prioritățile SEUS sunt:

1. **Un mediu de securitate adaptat exigențelor viitorului** - acțiuni menite să (1) protejeze și să dezvolte reziliența infrastructurii critice (servicii esențiale), (2) securitate cibernetică, (3) protejarea spațiilor publice
2. **Combaterea amenințărilor în continuă evoluție** - acțiuni focalizate pe (1) criminalitatea informatică, (2) modernizarea aplicării legii (utilizarea tehnologiei moderne pentru actul de justiție, transfer de date relevante între statele membre la nivelul justiției), (3) combaterea conținutului online ilegal, (4) amenințări hibride (COVID19)
3. **Protejarea europenilor împotriva terorismului și a criminalității organizate** - acțiuni focalizate pe (1) terorism și radicalizare și (2) criminalitate organizată
4. **Un ecosistem european solid în materie de securitate** - acțiuni focalizate pe (1) cooperarea și schimbul de informații între statele membre, (2) contribuția unor frontiere externe solide, (3) consolidarea cercetării și inovării în domeniul securității, (4) acțiuni de conștientizare (awareness) privind amenințările la adresa statelor membre.

⁵⁷ Prioritățile CE 2019-2024, Promovarea modului de viață european, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life_ro

⁵⁸ Strategia europeană privind o uniune a securității, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO>

Sursa: Strategia europeană privind o uniune a securității⁵⁹

2. Cooperare judiciară⁶⁰

Colaborare în materie penală, în spiritul încrederii reciproce, pentru a combate traficul de persoane, contrabanda și corupția. Crearea unui spațiu european de justiție prin conectarea sistemelor juridice naționale, pentru a le face viața mai ușoară cetățenilor și întreprinderilor.

3. Drepturi fundamentale⁶¹

Protejarea statului de drept și a drepturilor fundamentale, finalizând aderarea UE la Convenția europeană a drepturilor omului și asigurându-se că toate propunerile Comisiei respectă Carta Europeană a Drepturilor Fundamentale. Directiva privind combaterea discriminării luptă împotriva discriminării și promovează egalitatea de gen. Zonele de acțiune în această sferă includ: egalitate de gen la nivel internațional, drepturile omului (internațional), cetățenia europeană, justiție civilă, justiție penală, digitalizarea justiției, acțiuni anti-discriminare (internațional), protejarea statului de drept.

4. Protecția consumatorilor⁶²

Protejarea consumatorilor și sporirea puterii de a acționa, prin măsuri de îmbunătățire a siguranței lor în ceea ce privește bunurile, serviciile și alimentele. Sprijinirea mai bune informări a consumatorilor. Îmbunătățirea aplicării normelor de protecție a consumatorilor și adaptarea legislației în domeniu în funcție de evoluțiile din sectorul digital.

5. Un nou pact privind migrația și azilul⁶³

Migrația este o problemă complexă, cu multe fațete care trebuie cântărite în același timp: siguranța persoanelor care solicită protecție internațională sau caută o viață mai bună; preocupările țărilor aflate la

⁵⁹Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-security-union-strategy_ro

⁶⁰ Online: https://ec.europa.eu/info/law/cross-border-cases/judicial-cooperation_en

⁶¹ Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights_en

⁶² Online: https://ec.europa.eu/info/policies/consumers/consumer-protection_en

⁶³ Politica CE privind migrația, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_ro

frontierele externe ale UE, care se tem că presiunile exercitate de migrație le vor depăși capacitățile și care au nevoie de solidaritate din partea altor țări; preocupările celorlalte state membre ale UE, cărora le e teamă că, dacă nu se respectă procedurile la frontierele externe, propriile lor sisteme naționale de azil, integrare sau returnare nu vor putea face față în caz de fluxuri importante. Pe baza unei evaluări globale, Comisia propune o nouă abordare pentru gestionarea migrației: insuflarea încrederii aplicând proceduri mai eficiente și găsiind un nou echilibru între responsabilitate și solidaritate.

6. Statul de drept⁶⁴

Mecanismul european privind statul de drept este un instrument de prevenire, care își propune să promoveze statul de drept și să prevină apariția unor probleme sau agravarea acestora. Principalele instrumente utilizate de CE: **Mecanismul European privind Statul de Drept (MCV)** (MCV prevede un proces pentru un dialog anual la care participă Comisia, Consiliul și Parlamentul European, alături de statele membre, parlamentele naționale, societatea civilă și alte părți interesate din domeniul statului de drept. Raportul privind statul de drept este baza acestui nou proces), **cadrul legal privind statul de drept** (rule of law framework), **Inițiativa CE privind consolidarea statului de drept** (2019)⁶⁵.

6. Un nou elan pentru democrația europeană

”Rata-record de participare la alegerile europene din 2019 demonstrează vitalitatea democrației în Europa. Însă europenii trebuie să joace un rol mai important în procesul decizional și în stabilirea priorităților noastre. Vom organiza o conferință privind viitorul Europei și îi vom invita să spună ce cred ei că este important pentru UE. Pentru a ne proteja democrația de interferențe externe și pentru a combate dezinformarea și mesajele de ură din mediul online trebuie să acționăm în aceeași direcție și să aplicăm aceleași standarde. Comisia își va consolida parteneriatul cu Parlamentul European, care reprezintă vocea cetățenilor, asigurând atât implicarea acestuia în toate etapele negocierilor internaționale, cât și transparența și integritatea în întregul proces legislativ.”

Domenii de acțiune

1. **Viitorul Europei (Future of Europe)**⁶⁶ - o inițiativă a CE care se dorește un exercițiu democratic paneuropean major, un nou forum public pentru o dezbatere deschisă, inclusivă, transparentă și structurată cu cetățenii în jurul unui număr de priorități și provocări cheie privind viitorul EUROPEI. Face parte din angajamentul președintelui von der Leyen de a da europenilor un cuvânt de spus mai mare cu privire la ceea ce face UE și cum funcționează pentru ei. Acesta își propune să aducă Europa dincolo de capitalele sale, ajungând în fiecare colț al UE, consolidând legătura dintre europeni și instituțiile care îi deservesc.

⁶⁴ Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law_ro

⁶⁵ Online: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/initiative-strengthen-rule-law-eu_ro

⁶⁶ Comunicarea CE privind Viitorul Europei, (2020), online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-conference-future-of-europe-january-2020_en.pdf

2. **Instrumente de participare - Have your say/Exprimă-ți părerea**⁶⁷ - portal adresat cetățenilor europeni pentru a oferi feedback și a participa activ la procesul de politici publice, acțiunile CE precum și legislația viitoare.

3. **Analiza prospectivă strategică**⁶⁸ - schimbările climatice, tehnologiile digitale și evoluțiile geopolitice afectează deja profund viața europenilor. Aceste transformări au loc la toate nivelurile, de la politica locală până la structurile globale de putere. Comisia va putea utiliza pe deplin cunoștințele, informațiile și cercetarea pentru a contura politici viabile în viitor, precum și pentru a consolida cultura noastră în materie de pregătire și de elaborare a politicilor anticipative pe bază de date concrete. Acest lucru este esențial în sprijinirea tranziției către o Europă verde, digitală și echitabilă.

Prospectiva este o disciplină care constă în a explora, anticipa și contura viitorul pentru a contribui la clădirea și utilizarea inteligenței colective în mod structurat, sistematic și sistemic pentru a anticipa evoluțiile. Pe de altă parte, prospectiva strategică urmărește să integreze previziunea în procesul de elaborare a politicilor Uniunii.

Prospectiva strategică:

- va anticipa tendințele, problemele emergente și potențialele implicații și oportunități aferente, pentru a reuni informații utile în ceea ce privește planificarea strategică, elaborarea politicilor și capacitatea de pregătire.
- va contribui la elaborarea de noi inițiative și la revizuirea instrumentelor existente, în conformitate cu noul set de instrumente pentru o mai bună legiferare al Comisiei.
- va clădi inteligența colectivă într-un mod structurat și sistematic, pentru a dezvolta mai bine căile de tranziție posibile, pentru a pregăti UE să reziste la șocuri și pentru a contura viitorul pe care ni-l dorim.

Noua politică de coeziune europeană 2021-2027

În luna mai 2018, Comisia Europeană a publicat propunerea privind pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2021-2027⁶⁹ care cuprinde mai multe reglementări pentru noua perioadă de bugetare:

- Regulamentul privind prevederile comune (CPR).
- Regulamentul privind Fondul European de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC).
- Regulamentul privind cooperarea teritorială.
- Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră.
- Regulamentul privind „Fondul social european plus” (FSE+).

Astfel noua politică de coeziune se va realiza prin intermediul a 7 fonduri comune la nivelul UE, cu un set unic de norme:

1. Fondul european de dezvoltare regională (FEDR)
2. Fondul de coeziune (FC)
3. Fondul social european (FSE)
4. Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM)
5. Fondul pentru azil și migrație (FAMI)
6. Fondul pentru securitate internă (ISF)

⁶⁷ Online: (<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say>)

⁶⁸ Online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/strategic-foresight_ro

⁶⁹ Online: https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_en

7. Instrumentul pentru frontiere externe și vize (IBMF).

Comparativ cu perioada de programare anterioară, CPR nu mai acoperă Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR).

Comisia Europeană a simplificat cadrul și modalitatea de funcționare a instrumentelor incluse în Politica Europeană de Coeziune⁷⁰, principalele modificări vizând⁷¹:

- **O abordare mai personalizată a dezvoltării regionale** - metoda de alocare a fondurilor se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. **Se introduc noi criterii** (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE

- **Simplificare a regulilor: reguli mai scurte, mai puține, mai clare** - pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE, noul cadru oferă mai puțină birocrație și modalități mai simple de solicitare a plăților, prin utilizarea opțiunilor simplificate în materie de costuri. Pentru facilitarea sinergiilor, un cadru unic de reglementare acoperă în prezent 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu statele membre („gestionare partajată”). CE propune, de asemenea, controale mai relaxate la programele cu istoric bun, o mai mare încredere în sistemele naționale și extinderea principiului „auditului unic”, pentru a evita suprapunerea verificărilor.

- **Cadru mai flexibil** - noul cadru reunește stabilitatea necesară planificării investițiilor cu nivelul corespunzător de flexibilitate bugetară, pentru a face față unor evenimente neprevăzute. O evaluare intermediară va determina dacă este nevoie de modificarea programelor pentru ultimii doi ani ai perioadei de finanțare, pe baza priorităților emergente, a executării programelor și a celor mai recente recomandări specifice fiecărei țări. În anumite limite, se vor permite transferuri de resurse în cadrul programelor fără a fi necesară o aprobare oficială a Comisiei. O dispoziție specifică facilitează mobilizarea de fonduri UE începând din prima zi, în caz de dezastru natural.

- **Legătură mai strânsă cu guvernarea economică, semestrul european** - politica de coeziune sprijină reformele pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, în care întreprinderile pot să prospere. Se va asigura deplina complementaritate și coordonare cu programul de sprijin al reformei, în forma sa nouă și consolidată (Semestrul European, politica economică - piața unică)

- **Accent mai mare pe sinergii între instrumentele financiare existente** - cadrul de reglementare unic care acoperă fondurile politicii de coeziune și Fondul pentru azil și migrație vor facilita crearea de strategii de integrare a migranților la nivel local sprijinite prin resurse UE utilizate în sinergie; Fondul pentru azil și migrație se va concentra pe nevoile pe termen scurt ale migranților în momentul sosirii, în timp ce politica de coeziune va sprijini integrarea lor socială și profesională. În afara cadrului unic de reglementare, vor fi facilitate sinergii cu alte instrumente UE, cum ar fi politica agricolă comună, Orizont Europa, programul LIFE sau Erasmus+.

- **Sprijinirea proiectelor de inovare transfrontaliere** - cooperarea interregională și transfrontalieră va fi facilitată de noua posibilitate ca o regiune să utilizeze părți din propria alocare pentru a finanța proiecte în altă parte a Europei, împreună cu alte regiuni. Noua generație a programelor de cooperare

⁷⁰ Dezvoltarea Regională și Coeziune după 2020, online: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-new-framework-glance_ro.pdf

⁷¹ Manual de simplificări, politica de coeziune 2021-2027, online: <http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2019/11/f43d9206cfae98c16c5d7aafdcdbd29a3.pdf>

interregională și transfrontalieră („Interreg”) va ajuta statele membre să depășească obstacolele transfrontaliere și să dezvolte servicii comune. Comisia propune un nou instrument pentru regiunile de frontieră și pentru țările dornice să-și armonizeze cadrele juridice, denumit **Mecanismul Transfrontalier European**. Pornind de la succesul acțiunii pilot din 2014-2020, Comisia propune crearea Investițiilor interregionale pentru inovare. Regiunile cu active corespunzătoare de „specializare inteligentă” vor fi sprijinite mai mult pentru alcătuirea clusterelor paneuropene în sectoare prioritare precum datele masive (big data), economia circulară, sistemele avansate de fabricație sau securitatea cibernetică.

- **Norme consolidate pentru investițiile performante** - toate programele își vor menține cadrul de performanță cu obiective cuantificabile (numărul de locuri de muncă create sau accesul suplimentar la rețele în bandă largă). Noul cadru instituie un bilanț anual al performanței, sub forma unui dialog politic între autoritățile programului și Comisie. Performanța programelor va fi măsurată și cu ocazia evaluării intermediare. Din motive de transparență și pentru ca cetățenii să poată urmări progresele înregistrate, **statele membre vor trebui să raporteze toate datele de implementare o dată la două luni**, iar platforma de date deschise privind coeziunea va fi actualizată automat.

- **Utilizarea eficace a instrumentelor financiare** - lacunele investiționale importante nu pot fi eliminate doar prin acordarea de subvenții. Ele pot fi eficient completate de instrumentele financiare, care au efect potențator și sunt mai apropiate de piață. În mod voluntar, statele membre vor putea să transfere o parte din resursele politicii lor de coeziune către noul fond **InvestEU** gestionat la nivel central, ca să acceseze garanția furnizată de bugetul UE. Va fi mai ușor să se combine granturile și instrumentele financiare. Noul cadru include și dispoziții speciale pentru a atrage mai mult capital privat

- **Creșterea vizibilității politicii de coeziune** - pentru o Europă tot mai apropiată de cetățeni, se pune mai mult accent pe necesitatea de a comunica mai bine rezultatele pozitive ale politicii de coeziune. Statele membre și regiunile au consolidat cerințele de comunicare, de exemplu în ceea ce privește organizarea de evenimente pentru inaugurarea proiectelor mari cu finanțare de la UE și dezvoltarea unor planuri de informare prin rețelele sociale. În același timp, comunicarea pe tema proiectelor finanțate de la UE se simplifică, introducându-se un singur branding pentru toate fondurile UE, un portal unic unde apar toate finanțările disponibile pentru întreprinderi și o bază de date unică pentru proiecte gestionată de Comisie.

Prioritățile naționale de investiții, pentru perioada 2021-2027, au fost definite în cadrul Acordului de Parteneriat între UE și România⁷²:

Obiectiv strategic	Obiective specifice	Observații
Obiectivul de Politică 1 - o Europă mai inteligentă și mai competitivă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente	1.1 Cercetare&Dezvoltare&Inovare (CDI) - dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	România va contribui la acest obiectiv prin sprijinirea creșterii gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European
	1.2 Digitalizare - fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul	

⁷² Acord Parteneriat UE, var octombrie 2020, online: <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/10/f34ee115f5f182da2d52a34f79525a63.pdf>

	cetățenilor, al companiilor și al guvernelor 1.3 Competitivitate - Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor Specializare, tranziție, antreprenoriat - dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	ResearchArea, întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterii nivelului de investiții în CDI pentru a asigura trecerea de la idee la produse/servicii în piață, digitalizării serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, dezvoltării unor competențe profesionale adaptate la economia cunoașterii în ceea ce privește procesul de descoperire antreprenorială la nivel național și regional.
Obiectivul de Politică 2 - o Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon , în tranziție spre o economie fără emisii și rezilientă, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a reducerii impactului asupra schimbărilor climatice și adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor	2.1 Energie - promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea energiei din surse regenerabile, dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare. 2.2 Schimbări climatice, riscuri, apă - promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor; promovarea gestionării sustenabile a apei. 2.3 Economie circulară - Economia circulară - promovarea tranziției către o economie circulară, extinderea schemelor de gestionare integrată a deșeurilor, colectarea separată, reutilizarea și reciclarea acestora. 2.4 Biodiversitate - Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării (investiții în Natura 2000)	Conform Raportului de țară, România se confruntă cu o serie de probleme în domeniile subsecvente OP2, respectiv: Investițiile în eficiența energetică rămân în continuare scăzute, în ciuda unor stimulente adecvate din partea statului iar pentru îndeplinirea obiectivului UE 2030 de eficiență energetică de 32,5%, trebuie atrasă o cotă mai mare de finanțare privată. Investițiile pentru eficientizarea energetică a clădirilor publice și rezidențiale, pentru îmbunătățirea serviciilor de încălzire publice (SACET) pot contribui în mod semnificativ la creșterea eficienței energetice și pot sprijini tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de

	2.5 Aer – implementarea masurilor care vizează creșterea calității aerului: dotarea rețelei naționale de monitorizare a calității aerului; Finanțarea sistemelor de încălzire pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice. 2.6 Situri contaminate – Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării: masuri de remediere a siturilor contaminate, inclusiv refacerea ecosistemelor; – Regenerarea spațiilor urbane degradate și abandonate, reconversia funcțională a terenurilor virane degradate, neutilizate, abandonate, reincluderea acestora în circuitul social/economic sau ca rezerva pentru viitoare investiții pentru o dezvoltare urbană durabilă; dezvoltarea și aplicarea conceptului de Smart City. 2.7 Mobilitate urbană - investiții bazate pe planuri de mobilitate urbană durabile; dezvoltarea rețelelor regionale și locale de transport pe cale ferată și metrou	carbon. Calitatea slabă a aerului continuă să fie o problemă în România, iar în conformitate cu Raportul de țară 2020 s-au identificat măsuri de sprijin menite să abordeze principalele surse de poluare a aerului (încălzirea locuințelor, transporturile), care să conducă la îmbunătățirea calității aerului și la modernizarea monitorizării. Politica României în domeniul apei prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul la apă și la salubritate în zonele rurale, precum și cantitatea și calitatea apei potabile. În raportul de țară din 2020 au fost identificate măsuri pentru extinderea și modernizarea infrastructurii de apă potabilă și de ape uzate, pentru monitorizarea calității apei potabile și modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanțelor deversate în ape. Țara înregistrează în continuare o rată scăzută de reciclare a deșeurilor municipale (14%) și rate ridicate de depozitare a deșeurilor (70%). În plus, ratele de reciclare stagnează din 2013, în timp ce rata de incinerare a crescut ușor la 4%. În 2017, cantitatea de

		deșeuri municipale generate pe cap de locuitor în România continua să se situeze cu mult sub media UE, de aproximativ 487 kg. De asemenea, în Raportul de Țară se menționează că în Raportul de alertă timpurie pentru România se consideră că există riscul ca țara să nu atingă obiectivul privind pregătirea pentru reutilizarea/reciclarea deșeurilor municipale stabilit pentru 2020.
Obiectivul de Politică 3 - o Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a interconectivității TIC regionale	3.1 Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, reziliență în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală. Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere 3.2 Digitalizare pe bandă largă - Investiții în infrastructură de bandă largă de foarte mare capacitate, conform rezultatelor "Planului național sau regional privind banda largă	Sectorul infrastructură și transport din România se află sub media europeană la toate criteriile de analiză privind investițiile și infrastructura, conform celui mai recent European Transport and Infrastructure Score Board (2019). De asemenea, Raportul de țară privind România subliniază că rețeaua rutieră este una dintre cele mai puțin dezvoltate din UE, ceea ce are un impact negativ asupra competitivității țării. Pentru a contribui la o Europă mai conectată, România trebuie să acționeze pentru a reduce decalajul de dezvoltare în domeniul infrastructurii de transport și pentru a crește conectivitatea cu restul Europei. Rămâne prioritară rețeaua primară la nivelul României, întinsă

		preponderent pe aliniamentul rețelei TEN-T centrală și TEN-T globală urmată de rețeaua secundară de transport care are rolul de a asigura accesibilitatea regională și urbană a rețelei primare de transport în mod eficient.
Obiectivul de Politică 4 – o Europă mai socială și mai incluzivă prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale	4.1 Politicile pieței muncii/Ocupare – îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale; dezvoltarea mecanismului de integrare multidisciplinară a politicilor din ocupare, educație, asistența socială și sănătate; -Valorificarea potențialului economic al tinerilor (inclusiv NEETs) 4.2 Educație – (i) îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii, pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale; (ii) promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți luând în considerare competențele digitale; (iii) promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar	În contextul schimbărilor structurale generate de globalizare și progresul tehnologic, România se confruntă cu provocări majore în ceea ce privește relevanța educației și formării pentru piața forței de muncă, utilizarea corespunzătoare a resurselor de muncă și productivitatea muncii. România se află pe ultimul loc din UE din perspectiva ponderii absolvenților de studii superioare și a participării adulților la formare, cu impact direct asupra accesului la piața muncii. Intervențiile propuse a fi finanțate vor oferi posibilitatea adresării deficiențelor majore ale sistemului educațional și ale pieței muncii, așa cum au fost semnalate și în cadrul Recomandărilor Specifice de Țară: deficitul de competențe de bază și specifice, conform nevoilor pieței muncii, participarea redusă la educația timpurie, rata de părăsire timpurie a școlii,

	4.3 Incluziune socială, sărăcie - promovarea integrării socio-economice a comunităților marginalizate, a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială (inclusiv rroma), inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor; îmbunătățirea condițiilor de locuit, inclusiv prin acordarea de locuințe sociale, înființarea de adăposturi de noapte și centre de urgență pentru categorii de persoane marginalizate: romi, persoane fără adăpost, familii monoparentale sărace, victime ale traficului de persoane sau ale violenței domestice; îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată;	abandonul școlar, accesul egal pe piața muncii și participarea populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții.
Obiectivul de Politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii și a inițiativelor locale	5.1 Turism, patrimoniu, cultură, securitate - promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane; 5.2 Dezvoltare teritorială integrată - promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă și inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității	Pentru asigurarea coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE, este necesară o abordare integrată a problemelor teritoriale și locale la nivelul întregii țări. Această abordare integrată poate fi asigurată prin elaborarea și implementarea de strategii teritoriale integrate, fie la nivelul

		orașelor, fie la un nivel mai larg zonal sau chiar regional. Astfel, recunoscând rolul important al orașelor ca promotori de dezvoltare, trebuie sprijinită dezvoltarea urbană, pe baza priorităților identificate în Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană. Dezvoltarea urbană va fi finanțată din toate obiectivele de politică și va fi respectată alocarea minimă de 6% din FEDR pentru acest obiectiv. De asemenea, va fi sprijinită dezvoltarea zonelor urbane funcționale pentru orașele care elaborează o astfel de strategie.

Sinteză

1. **Noua strategie europeană** este construită în jurul a două obiective transversale: *Europa Verde și Europa Digitală*. UE își propune să dezvolte avantaj competitiv pe termen lung prin tranziția către o economie cu emisii zero devenind prima entitate politică de rang internațională care să atingă această țintă (2050). De asemenea UE mizează pe ubicuitatea componentei tehnologice, integrarea sa pe toate planurile societății și investește puternic în transformarea și adaptarea spațiului european la o realitate *digitală*. Cele două sunt completate de o poziționare mai clară în politica internațională, ca un actor serios în privința valorilor democratice (valori democratice, stat de drept, drepturi și libertăți umane).

2. **Din perspectiva mecanismelor de finanțare**, datorită pandemiei COVID19, UE a fost nevoită să dezvolte o serie de mecanisme prin care să contracareze efectele acestei crize - **NextGenerationEU** – care cuprinde fonduri de peste 750 mld. Euro – dintre acestea cele mai importante grupate în cadrul **Mecanismului de Redresare și Reziliență** (MRR) – 672.4 mld – fonduri destinate exclusiv unor proiecte de reformă menite să contracareze efectele negative provocate de pandemie – precum și alte instrumente complementare construite în jurul celor șase obiective strategice: **ReactEU** (47.5 mld. EUR) (completare a fondurilor de coeziune 2013-2020, cel mai mare nivel de finanțare din istoria UE), **Orizont Europa** (program-cadru pentru cercetare și inovare(C&I) al Uniunii Europene pentru perioada 2021-2027, 5 mld. EURO NextGenerationEU + 90mld EURO, continuarea Orizont 2020), **InvestEU** (5 mld + 21 mld. EURO, fond de recuperare – infrastructură sustenabilă, cercetare, inovație și digitalizare, imm-uri, investiții sociale și skill-uri), Fondul pentru o tranziție justă (10 mld NextGenerationEU+7.5 mld EURO bugetul multi-anual - nou instrument financiar în cadrul politicii de coeziune, care are scopul de a oferi sprijin teritoriilor care se confruntă cu provocări socioeconomice majore în urma tranziției către neutralitatea climatică. Acest fond

va facilita punerea în aplicare a Pactului verde european, care are drept obiectiv ca Europa să devină neutră din punct de vedere climatic până în 2050), **RescEU** (fond destinat răspunsului la situații de criză sau dezastre, 1.9 mld +1.5 mld), **Dezvoltare rurală** (7.5 mld. EURO).

Defalcarea alocărilor din NextGenerationEU

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR)		ReactEU	Orizont Europa	Programul InvestEU	Dezvoltare rurală	Fondul pentru o tranziție justă (JTF)	RescEU	TOTAL
Credite	Granturi							
360 miliarde	312,5 miliarde	47,5 miliarde	5 miliarde	5,6 miliarde	7,5 miliarde	10 miliarde	1,9 miliarde	750 miliarde
Total								
672,5 miliarde								

mipe.gov.ro/pnrr

3. Statele membre ale UE (inclusiv România) sunt nevoite să își alinieze prioritățile de dezvoltare pe termen mediu și lung la noua orientare strategică europeană – din perspectiva autorităților locale, acest nou cadru reprezintă punctul de plecare în construirea strategiilor de dezvoltare, în jurul obiectivelor strategice UE, pentru a beneficia de sprijinul financiar oferit. Spre deosebire de perioada anterioară, statele (și implicit autoritățile locale) beneficiază de instrumente de finanțare pe termen scurt și mediu (MRR) precum și de instrumentele clasice pe termen lung (fonduri coeziune) fapt care le permite construirea unor portofolii de proiecte în funcție de maturitatea acestora (proiecte aflate la faza de implementare imediată pot fi finanțate prin mecanismul de redresare și reziliență, proiectele aflate la stadiul de propuneri pot fi finanțate prin intermediul mecanismelor de finanțare complementare, menționate anterior).

Nivelul Național

Acordul de Parteneriat 2021-2027 dintre Comisia Europeană și România⁷³ – a fost conturat în jurul obiectivelor de politică trasate de către Comisia Europeană și urmărește:

1. **Obiectivul de Politică 1 - O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente** - Creșterea gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European Research Area prin întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterea nivelului de investiții în CDI, digitalizarea serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, inclusiv Smart city.

⁷³primul draft publicat de către Ministerul Fondurilor Europene, online: <http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/07/d3e42c68a072a75dbc279d807b8a2b72.pdf>

2. Obiectivul de Politică 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și Justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor - adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic, prevenirea și gestionarea riscurilor, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului, decontaminarea siturilor poluate, regenerare urbană, mobilitate urbană, termoficare, pescuit și acvacultură.

3. Obiectivul de Politică 3 - O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale - creșterea conectivității transportului, dezvoltarea rețelelor TEN-T durabile, inteligente, sigure și intermodale, rezistente la schimbările climatice, durabile, inteligente și intermodale la nivel național, regional și local inclusiv printr-un acces mai bun la rețeaua TEN-T și mobilitatea transfrontalieră.

4. Obiectivul de Politică 4 – O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale - crearea pârgurilor fundamentale dezvoltării tuturor sectoarelor economice, respectiv investițiile în oameni. În acest context, intervențiile vizate au în vedere patru aspecte majore:

- asigurarea unei educații de calitate inclusive la toate nivelurile;
- adaptarea resursei umane la dinamica pieței muncii și la progresul tehnologic;
- combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin măsuri personalizate;
- asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor.

5. Obiectivul de Politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale - abordarea integrată a problemelor teritoriale și locale, prin implicarea autorităților locale și parteneriatele, în scopul asigurării coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE.

Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale pentru perioada 2021-2027 au fost consolidate în urma unui proces de consultare inter-instituțională, negocieri informale cu Comisia Europeană, precum și pe baza unei valoroase contribuții din partea partenerilor socio-economici relevanți.

Documentele aflate în consultare publică până la data de 21 august 2020 sunt:

- Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021-2027, primul draft.
- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027, primul draft.
- Programul Operațional Transport 2021-2027, primul draft.
- Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027, primul draft.
- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027, primul draft.
- Programul Operațional Sănătate 2021-2027, primul draft.
- Programele Operaționale Regionale 2021-2027, primele draft-uri.
- Programul Operațional Asistență Tehnică 2021-2027, primul draft.
- Programul Operațional Tranziție Justă 2021-2027, primul draft.

În prezent (Octombrie, 2020) ne aflăm într-o perioadă de tranziție, la nivel național, de la strategiile naționale sectoriale, centralizate de către Secretariatul General al Guvernului⁷⁴, care au ca și orizont final

⁷⁴ Online: <https://sgg.gov.ro/new/strategy-unit-unitatea-de-coordonare-a-strategiilor/>

anul 2020, construite în concordanță cu prioritățile și țintele stabilite prin precedenta strategie europeană, Europa 2020. Astfel, din cele 98 de strategii sectoriale existente în prezent, doar trei dintre acestea au fost elaborate pornind de la noile priorități europene:

- Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024⁷⁵
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030⁷⁶
- Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024⁷⁷

Alte planuri strategice sectoriale, realizate anterior anului 2018, cu aplicabilitate după 2020

- Strategia Națională de Dezvoltare a Ecoturismului în România 2017-2026⁷⁸ (2017)
- Strategia Națională a Locuirii 2016-2030⁷⁹ (2016)
- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2015-2035⁸⁰ (2015)
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030⁸¹, (2015)
- Strategia pentru Transport Durabil pe perioada 2007-2013 și 2020, 2030⁸² (2008)
- Master Planul pentru Turismul Național al României 2007 - 2026⁸³ (2007)

Planul Național de Redresare și Reziliență (2021)⁸⁴

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) este cel mai mare instrument financiar creat de Uniunea Europeană în afara cadrului financiar multianual, menit să ofere sprijin financiar statelor membre pentru a asigura o revenire economică rapidă. Regulamentul a fost aprobat la nivel european pe 12 februarie 2021. Acest mecanism e construit pe o logică diferită de fondurile de coeziune, fiind bazat doar pe rezultatele obținute la finalul perioadei de implementare. Astfel, statele membre își stabilesc în cadrul planurilor naționale de redresare și reziliență reformele și investițiile pe care le vor realiza până la finalul anului 2026.

În urma discuțiilor cu ministerele de linie, suntem la faza în care putem propune componentele principale ale planului pe care le vom negocia cu Comisia Europeană.

Planul actual însumează 33 de componente grupate în șase piloni distincți, conform Regulamentului UE. Fiecare domeniu de intervenție va conține atât reforme cât și investițiile propuse, precum și jaloanele și țintele pe care ne angajăm să le realizăm în fiecare an.

Sunt în faza de discuții avansate cu miniștrii pentru a include în cadrul PNRR următoarele reforme:

- reforma sistemului de pensii care să creeze un sistem echitabil și sustenabil.

⁷⁵ Online: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/ro_final_necp_main_ro.pdf

⁷⁶ Online: <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2018/12/Strategia-na%C8%9Bional%C4%83-pentru-dezvoltarea-durabil%C4%83-a-Rom%C3%A2niei-2030.pdf>

⁷⁷ Online: https://www.presidency.ro/files/userfiles/Documente/Strategia_Nationala_de_Aparare_a_Tarii_2020_2024.pdf

⁷⁸ Online: <http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/02/Strategia-na%C5%A3ional%C4%83-de-dezvoltare-a-ecoturismului-%C3%AEn-Rom%C3%A2nia-context-viziune-%C5%9Fi-obiective-2017-2026.pdf>

⁷⁹ http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/2017-01-13_Strategia_Nationala_a_Locuirii_2016-2030.pdf

⁸⁰ Online: <http://sdtr.mdrap.ro/44/Strategie>

⁸¹ Online: <https://www.madr.ro/docs/agricultura/strategia-agroalimentara-2020-2030.pdf>

⁸² Online: <http://www.enterprise-europe-erbsn.ro/download/1447/>

⁸³ Online: http://turism.gov.ro/web/wp-content/uploads/2017/05/masterplan_partea1.pdf

⁸⁴ Actualizarea PNRR, iunie 2021, propunerea de plan, online (informații preluate integral sau adaptate): <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/0c2887df42dd06420c54c1b4304c5edf.pdf>

- reforma sistemului de salarizare publică pentru a elimina discrepanțele existente.
- reforma funcției publice și crearea unui concurs național de admitere în corpul funcționarilor publici.
- o serie de reforme care să vină în ajutorul mediului de afaceri prin debirocratizare
- reforma companiilor de stat

De menționat alocări de aproximativ 11% din fonduri pentru educație, 9% pentru sănătate , cel puțin 28% pentru transport rutier, feroviar și metrou.

Structura PNRR

Pilonul I – Tranziție verde	1. Sistemul de management al apei 2. Împădurim România și protejăm biodiversitatea 3. Managementul deșeurilor 4. Transport sustenabil 5. Fondul pentru Valul renovării 6. Energie	Fonduri alocate 15.89 mld. Euro
Pilonul II – Transformare Digitală	7. Cloud guvernamental și sisteme publice digitale	1.89 mld. Euro
Pilonul III – Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii	8. Reforme fiscale și reforma sistemului de pensii 9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare	2.85 mld. Euro
Pilonul IV – Coeziune socială și teritorială	10. Fondul local pentru tranziție verde și digitală 11. Turism și cultură	2.3 mld. Euro
Pilonul V – Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională	12. Sănătate 13. Reforme sociale 14. Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali	2.7 mld. Euro
Pilonul IV – Politici pentru generația următoare de copii și tineri	15. România educată	3.6 mld. Euro

PNRR reprezintă o oportunitate unică pentru statele membre de a utiliza sumele alocate la nivelul UE în scopul unei tranziții spre o economie mai rezilientă și un stat performant. Procedura presupune un proces de negociere între propunerile statelor membre și CE. Anexa Regulamentului european prevede că fiecare țară membră stabilește componentele planului (domenii de intervenție) și trimite la Comisie până la 30 aprilie componentele detaliate. Formatul de componentă este unul complex, tehnic și vizează legăturile investițiilor propuse cu recomandările europene, alte finanțări europene și inițiative strategice ale UE.

În acest sens este important de analizat documentul final trimis către CE care ar trebui să fie complementar cu prioritățile stabilite prin MRR: Comisia încurajează ferm statele membre să includă în planurile lor investiții și reforme în următoarele domenii emblematice:

1. *Accelerare* – acordarea de întâietate tehnologiilor curate perene și accelerarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie.
2. *Renovare* – îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și private.
3. *Reîncărcare și realimentare* – promovarea unor tehnologii curate, viabile pe termen lung, pentru a accelera utilizarea unor stații de transport, încărcare și realimentare durabile, accesibile și inteligente și pentru a extinde rețeaua de transport public.
4. *Conectare* – introducerea rapidă a serviciilor rapide în bandă largă în toate regiunile și gospodăriile, inclusiv a rețelelor de fibră optică și a rețelelor 5G.
5. *Modernizare* – digitalizarea administrației și a serviciilor publice, inclusiv a sistemelor judiciare și de asistență medicală.
6. *Extindere pe scară largă* – Creșterea capacităților de cloud de date industriale în Europa și dezvoltarea celor mai puternice, de vârf și sustenabile procesoare.
7. *Recalificare și perfecționare* – Adaptarea sistemelor de învățământ pentru a sprijini competențele digitale și educația și formarea profesională pentru toate vârstele.

PNRR în detaliu⁸⁵

Pilonul I – Tranziție verde

Pilonul trebuie să includă reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.

Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economică, socială și de mediu. Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia de dezvoltare a UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Astfel, Pactul Verde European transformă provocările climatice și de mediu în oportunități, prin demersul de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră la zero până în 2050, prin reducerea poluării și restaurarea biodiversității.

1. Sistemul de management al apei - PNRR propune 3 reforme și 8 tipuri principale de investiții.

Buget propus: 1,88 miliarde euro

- Consolidarea cadrului de reglementare pentru managementul sustenabil al sectorului de apă și apă uzată și pentru accelerarea accesului populației la servicii de calitate conform directivelor europene
- Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale Apele Române (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a

⁸⁵ Informații preluate din Planul Național de Reziliență și Redresare, iunie 2021, online: <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2021/06/0c2887df42dd06420c54c1b4304c5edf.pdf>

apelor precum și a implementării corespunzătoare a Directivei Cadru Apă și a Directivei inundații

- Consolidarea cadrului legislativ actual privind stabilirea pragurilor pentru avertizarea fenomenelor meteorologice periculoase și a fluxului de elaborare și transmitere a informărilor, atenționărilor și avertizărilor meteorologice

2. Împădurim România și protejăm biodiversitatea se răspunde acestei provocări cu 2 reforme și 7 tipuri principale de investiții. Buget propus: 1,37 miliarde euro

- Reforma sistemului de management și a celui privind guvernanta în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente (Codul Silvic și legislație forestieră secundară)
- Reforma sistemului de management al ariilor naturale protejate în vederea implementării coerente și eficiente a Strategiei Europene privind biodiversitatea

3. Managementul deșeurilor, PNRR adresează aceste provocări prin o reformă și 3 linii principale de investiții. Buget propus: 1,2 miliarde euro.

- Îmbunătățirea guvernantei în domeniul gestionării deșeurilor în vederea accelerării tranziției către economia circulară Măsurile includ modificări legislative pentru o practică unitară de gestionare a deșeurilor, dezvoltarea capacității de monitorizare și control a Gărzii de Mediu, inclusiv 553 echipamente de monitorizare a poluării aerului. În acestea sunt incluse următoarele echipamente: 4 300 stații de monitorizare a radioactivității 4 240 stații de monitorizare a zgomotului

4. Transport sustenabil – PNRR adresează provocările în domeniu prin 2 reforme majore și 4 tipuri principale de investiții. Buget propus: 7,62 miliarde euro.

- "Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră" - Îmbunătățirea cadrului strategic, legal și procedural pentru tranziția către transport sustenabil;
- „Viziune și management performant pentru transport de calitate” - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernanta corporativă

5. Fondul verde pentru valul renovării – PNRR propune 2 reforme și 4 categorii principale de investiții cu scopul de a implementa modificări legislative și programe precum și un fond de renovare a clădirilor publice, rezidențiale și de patrimoniu. Bugetul propus: 2,2 miliarde euro

- Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente;
- Asigurarea cadrului strategic și de reglementare tehnică actualizat pentru proiectarea și realizarea de construcții verzi și reziliente.

6. Energie – PNRR propune 6 reforme și 6 tipuri principale de investiții. Bugetul propus: 1,62 miliarde euro

- Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea unui cadru legislativ și de reglementare stimulat pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile
- Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare
- Îmbunătățirea guvernantei corporative a companiilor de stat din sector

- Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie
- Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire – răcire
- Decarbonizarea sectorului de transporturi prin investiții în infrastructură de transport electric și crearea de stimulente pentru transportului verde

Pilonul II – Transformare digitală

Reforme și investițiile în tehnologiile, infrastructurile și procesele digitale vor spori competitivitatea Uniunii la nivel global și vor contribui, de asemenea, la creșterea rezilienței și a inovării în Uniune și la scăderea dependenței sale, prin diversificarea lanțurilor esențiale de aprovizionare. Reformele și investițiile ar trebui să promoveze în special digitalizarea serviciilor, dezvoltarea de infrastructuri digitale și de date, de clustere și de centre de inovare digitală, precum și de soluții digitale deschise. Serviciile publice digitale din România rămân sub media Uniunii Europene, în parte din cauza coordonării reduse între instituțiile statului pentru o abordare integrată.

Capacitățile existente nu sunt suficiente pentru asigurarea unui nivel ridicat de securitate a rețelelor și de gestionare adecvată a riscurilor cibernetice. Alte provocări majore pentru România se referă la acoperirea cu bandă largă a zonelor rurale (zone albe) și abilitățile digitale ale multor categorii de cetățeni. În Raportul de țară 2020 pentru România, se arată că acoperirea de bandă largă fixă a gospodăriilor sa menținut la aproximativ 87%, sub nivelul din majoritatea statelor membre. Utilizarea benzii largi a stagnat la nivelul de 66% din gospodăria, un nivel cu mult sub media UE, de 77%.

În același raport se arată că, în pofida unor eforturi, digitalizarea economiei a rămas în urmă. Peste o cincime dintre români nu au utilizat niciodată internetul și mai puțin de o treime au competențe digitale de bază. Serviciile publice sunt în urma celor din celelalte state membre ale UE, în pofida faptului că România înregistrează una dintre cele mai mari ponderi ale utilizatorilor de servicii de e-guvernare (locul 7 în UE).

În plus, în ceea ce privește integrarea tehnologiei digitale, întreprinderile din România se situează cu mult sub media UE. Tehnologia digitală sprijină procesul de transformare a modului în care se poate facilita existența prin integrarea lor în toate sectoarele și domeniile de activitate de către toți cetățenii și firmele. Scopul strategiei digitale a UE este acela de a sprijini procesul de transformare digitală în avantajul cetățenilor și întreprinderilor, concomitent cu asigurarea contribuției la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050.

Viziunea și perspectivele pentru transformarea digitală a Europei până în 2030 (viziune pentru deceniul digital al UE) se articulează în jurul a patru puncte cardinale, denumit "busolă pentru dimensiunea digitală":

- Digitalizarea serviciilor publice
- Competențe
- Infrastructuri digitale sigure și durabile
- Transformarea digitală a întreprinderilor

Pilonul II al PNRR al României, prin reformele și investițiile propuse se aliniază cu prevederile strategiei Europene și celei naționale privind transformarea digitală a României.

7. Cloud guvernamental și sisteme publice digitale propune 4 reforme și 19 investiții, bugetul total alocat este de 1,89 miliarde euro

- Dezvoltarea și implementarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental, a principalelor servicii livrate de către acesta, a componentelor sale de infrastructură și guvernanta, inclusiv proiectarea, implementarea și operarea acestui tip de sistem care să permită interconectarea sistemelor digitale din administrația publică printr-o abordare standardizată și livrarea de servicii digitale de înaltă calitate către cetățeni, firme și alte autorități publice.
- Alinierea strategiei naționale în domeniul conectivității digitale la legislația europeană prin măsuri specifice pentru atingerea obiectivelor de conectivitate UE 2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate cu acoperire largă națională, inclusiv în corelație cu rețelele de transport, respectiv zonele de interes de mediu, prin eliminarea barierelor din cadrul normativ în vigoare.
- Creșterea arealului de protecție și asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice
- Creșterea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni

Pilonul III – Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii

Reforme și investițiile în acest pilon trebuie să vizeze consolidarea potențialului de creștere și să permită o redresare sustenabilă a economiei Uniunii. De asemenea, sunt destinate promovării antreprenoriatului, economia socială, dezvoltarea de infrastructuri și de transporturi sustenabile, industrializarea și reindustrializarea și să atenueze efectul crizei provocate de COVID-19 asupra economiei.

Provocările principale ale României în context larg macroeconomic sunt legate de sistemul de administrare fiscală, mai ales capacitatea acestuia de a gestiona relația cu contribuabilii, de sistemul de pensii, care este strâns legat de problematica resurselor bugetare și de cea a forței de muncă, de relația cu mediul de afaceri și sprijinul care poate veni dinspre resursele publice - mai specific, pe baza fondurilor europene. România se confruntă cu provocări majore în privința administrării taxelor și impozitelor.

Raportul de țară al CE 2020 menționează că ratele inegalității veniturilor și ale sărăciei rămân printre cele mai ridicate din UE iar nivelul relativ scăzut al veniturilor fiscale limitează capacitatea României de a soluționa aceste probleme, fie prin redistribuire, fie prin furnizarea de bunuri și servicii publice. O provocare majoră o reprezintă nivelul ridicat al deficitului de TVA, ce reprezintă o pierdere de venituri din cauza evaziunii, a fraudei, a insolvențelor, a falimentelor, a erorilor administrative sau a optimizării fiscale legale, fiind unul dintre cele mai ridicate din UE.

Modificările aduse sistemului de pensii în ultimii ani au condus la o destabilizare bugetară și probleme majore în asigurarea sustenabilității financiare a obligațiilor bugetare (bugetul asigurărilor sociale și bugetul de stat), cu impact inclusiv asupra ratingului de țară. Existența unor diferențe între pensiile aflate în plată pentru femei și bărbați, momentul pensionării, tipul de muncă prestată, precum și o serie de aspecte legate de perioadele de cotizare diferențiate, ceea ce implică necesitatea stabilirii unei noi formule de calcul și posibilitatea recalculării acestor pensii.

Sistemul se confruntă cu provocări legate de îmbătrânire și de durata scăzută a vieții profesionale. Digitalizarea sistemului de administrare a pensiilor, precum și de management al contribuțiilor populației la bugetul asigurărilor sociale de stat (pilonul I de pensii) este redusă.

8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii – PNRR propune măsuri care adresează aceste provocări. Această componentă include 6 reforme și 11 investiții iar bugetul total propus este de 482 milioane euro.

- Reforma ANAF prin digitalizare
- Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice
- Consolidarea capacității instituționale de prognoză a cheltuielilor cu pensiile prin utilizarea de instrumente complexe de modelare economică
- Revizuirea cadrului fiscal
- Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare
- Reforma sistemului de pensii

9. Sprijin pentru mediul de afaceri, cercetare, dezvoltare și inovare propune 2 reforme și 5 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2,36 miliarde euro.

- Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri
- Reforma privind cercetarea dezvoltarea inovarea, inclusiv a carierei de cercetător

Pilonul IV – Coeziunea socială și teritorială

Reforme și investițiile din acest pilon ar trebui să contribuie la combaterea sărăciei și a șomajului pentru ca economiile statelor membre să se redreseze, fără a lăsa pe nimeni în urmă. Reformele și investițiile respective ar trebui să conducă la crearea de locuri de muncă stabile și de înaltă calitate, la incluziunea și integrarea grupurilor defavorizate și să permită consolidarea dialogului social, a infrastructurii și a serviciilor, precum și a sistemelor de protecție și bunăstare socială.

Provocări semnificative se remarcă în economia României, dincolo de aspectele majore de sistem, în ceea ce privește dezvoltarea locală. Afectate semnificativ de pandemie, UAT-urile din România au o scădere semnificativă a veniturilor proprii. Această situație duce la o reducere semnificativă a investițiilor în domenii cum ar fi educația, sănătatea și infrastructura locală. Nivelul cheltuielilor pentru investiții la nivelul UAT-urilor este redus (15-20% din bugetul local înainte de pandemie) și este în mare măsură finanțat din fonduri europene. Prin urmare, este nevoie de o injecție de capital pentru a continua investițiile în infrastructura locală și pentru a crește astfel reziliența localităților în perioada de redresare economică.

Ținând cont că într-o perioadă de criză economică, veniturile locale sunt și mai reduse, este nevoie de suport financiar suplimentar pentru asigurarea bunăstării populației și garantarea unor servicii publice de calitate în perioada imediat următoare, cu accent pe tranziția verde și digitală. Nevoia unei transformări urbane sustenabile este subliniată de Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, în special Obiectivul 11 pe Dezvoltare Durabilă, care este dedicat transformării orașelor în unele incluzive, sigure, reziliente și durabile.

Alte documente majore ce propun această transformare includ Noua Agendă Urbană, Acordul de la Paris și Pactul Ecologic al Comisiei Europene. Noua Cartă de la Leipzig, adoptată în 30 noiembrie 2020, oferă un cadru de politici pentru a cuprinde dimensiunea urbană în acordurile europene și globale și

pentru a promova orașe mai verzi, mai echitabile, mai productive și mai bine guvernate. Deși, conform delimitării administrative tradiționale, gradul de urbanizare în România este de numai 55%, acesta crește la 76% după metodologia UE-OCDE, care ține cont de relațiile funcționale și dinamica regională identificate în baza fluxurilor de navetă.

10. Fond local pentru tranziția verde și digitală a UAT-urilor – PNRR propune 2 reforme principale și 6 tipuri principale de investiții, cu un buget total de 2,1 miliarde euro

- Politica Urbană a României, cadru de politici pentru îmbunătățirea dezvoltării urbane
- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, cadru de politici pentru reducerea disparităților teritoriale

11. Turism și cultură - PNRR propune 3 reforme și 2 investiții pentru a răspunde provocărilor și a propulsa turismul de destinație, cu un buget total alocat de 200 milioane euro

- Transformarea structurală socio-economică în zonele rurale și în zonele defavorizate prin dezvoltarea sustenabilă a turismului cultural și natural ca vector de dezvoltare
- Creșterea competitivității turismului românesc prin managementul participativ al destinațiilor turistice și operaționalizarea Organizațiilor de Management al Destinației(OMD)
- Modele de finanțare pentru tranziția digitală a sectoarelor culturale și creative

Pilonul V – Sănătate și reziliență economică, socială și instituțională

În ciuda îmbunătățirilor recente, sănătatea populației României se situează în continuare sub media UE. Rata mortalității evitabile, și anume decesele care ar fi putut fi evitate prin acordarea unei asistențe medicale de calitate optimă, a fost de două ori și jumătate mai mare decât rata UE în 2015. Cheltuielile cu asistența medicală sunt relativ scăzute, iar deficitul de personal reprezintă în continuare o problemă.

România se confruntă cu provocări considerabile în ceea ce privește asigurarea accesului la asistență medicală. În total, aproximativ 11% din populație rămâne neasigurată și are acces doar la un pachet restrâns de servicii. Procentul de populație care beneficiază de o formă de asigurare de sănătate a scăzut, cu un decalaj semnificativ între mediul urban și cel rural.

Nivelul nevoilor medicale nesatisfăcute este cu aproximativ 28% mai mare în zonele rurale decât în întreaga țară. Cheltuielile cu asistența medicală preventivă sunt cu mult sub media UE (1,8%) față de 3,1%. Îmbunătățirea asistenței medicale comunitare, deși foarte necesară, prezintă întârzieri.

Unitățile spitalicești nu corespund normelor de siguranță și normelor ingienico-sanitare, determinând: risc crescut de infecții asociate actului medical, grad ridicat de nevoi medicale nesatisfăcute, costuri crescute cu mentenanța infrastructurii sanitare.

12. Sănătate – PNRR propune 3 reforme și 2 tipuri principale de investiții cu un buget total de 2,45 miliarde euro.

- Reforma gestionării fondurilor publice din sănătate
- Reforma managementului fondurilor destinate investițiilor în sănătate
- Reforma managementului sanitar și a resurselor umane din sănătate

13. Reforme sociale – PNRR propune 5 reforme și 5 investiții principale pe acest domeniu, cu un buget total de 167 milioane euro (grupuri vulnerabile, copii, persoane cu dizabilități)

- Crearea unui nou cadru legal pentru oferirea de soluții adecvate sprijinirii familiilor care trăiesc în

sărăcie, cu copii în întreținere, astfel încât aceștia să poată fi menținuți în familie • Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități: intensificarea acțiunilor de creștere a rezilienței sociale în comunitate, având ca scop prevenirea instituționalizării și îmbunătățirea calității vieții persoanelor adulte cu dizabilități. • Implementarea Venitului Minim de Incluziune • Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în domeniul lucrătorilor casnici • Îmbunătățirea și modernizarea legislației privind economia socială 14. Reforma sectorului public, creșterea eficienței justiției și întărirea capacității partenerilor sociali. Sunt 10 reforme și 5 tipuri de investiții majore pe aceste sectoare, care vor răspunde provocărilor. Bugetul total propus: 155 milioane euro. • Predictibilitatea și eficiența proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și a ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterea calității consultărilor publice la toate palierele administrației • Întărirea coordonării la Centrul Guvernului (CoG) printr-o abordare integrată și coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile • Reforma funcției publice prin digitalizare și managementul parcursului de carieră • Modificarea și modernizarea legislației privind sistemul de salarizare • Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia • Intensificarea luptei împotriva corupției • Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate, pentru a răspunde recomandărilor mecanismului de Cooperare și Verificare (MCV) și mecanismului privind statul de drept (Rule of Law) Reformarea sistemului național de achiziții prin eficientizarea procesului de achiziții, în sensul identificării măsurilor de simplificare aferente, concomitent cu întărirea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadrul legal flexibil și coerent • Parteneriat și participare în dezvoltarea politicilor la nivel local și digitalizarea sectorului neguvernamental - Creșterea predictibilității, eficacității, coerenței și "inclusivității" proceselor de formulare a politicilor publice/ deciziei publice prin planificare, monitorizare și evaluare transparente și participative, cu consultarea și coordonarea permanentă cu actorii relevanți din comunitate • Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat	Pilonul VI – Politici pentru generația următoare de copii și tineri Sistemul de educație din România se confruntă cu numeroase dificultăți legate de calitate, echitate și infrastructură. Acestea limitează capacitatea României de a construi o economie modernă, bazată pe cunoaștere, precum și capacitatea de a facilita mobilitatea socială. România și-a ratat ambele ținte asumate în cadrul strategiei Europa 2020, atât pentru părăsire timpurie a școlii (15,3% în 2019 vs. 11,3% țintă asumată) cât și pentru accesul la învățământul terțiar (25,8% în 2019 vs. 26,7% ținta asumată). Testele PISA, care măsoară abilitățile în matematică, citire și

științe ale copiilor de 15 ani plasează România pe ultimele poziții din Uniunea Europeană, alături de Bulgaria și Cipru.

Peste 40% din copiii de 15 ani suferă de pe urma analfabetismului funcțional, conform acestor rezultate, aspect care pune probleme sociale și economice pe termen lung. O problemă specifică României ultimilor ani este accesul limitat la educație înainte sau după învățământul obligatoriu. Un bun exemplu este insuficientul acces la educația timpurie.

Conform sondajului EU-SILC, sub 1/6 din copii de 0-3 ani au acces la programe organizate de educație timpurie, procent care plasează România pe una din ultimele poziții la nivelul Uniunii Europene.

Simultan, programele de formare deschise adulților rămân limitate, doar 1,3% având acces curent la programe de formare în 2019.

Problemele din sistemul de educație reflectă un nivel ridicat de inechitate în cadrul sistemului educațional. Școlile din mediul rural și din regiunile dezavantajate economic suferă de pe urma unei precarități a ofertei educaționale dar și a infrastructurii.

15. România educată – PNRR propune 6 reforme și 18 investiții acestor provocări, cu un buget total propus de 3,6 miliarde euro

- Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie pentru copiii de la naștere la 6 ani, unitar, incluziv și de calitate, având la bază un mecanism eficient de cooperare interinstituțională și de coordonare intersectorială, care să asigure beneficiarilor rate crescute de acces și participare
- Reformarea sistemului de învățământ obligatoriu prin creșterea autonomiei unităților de învățământ în scopul identificării și implementării unor măsuri specifice pentru prevenirea și reducerea abandonului școlar
- Constituirea unei rute profesionale complete, facilitată de un bacalaureat reformat, care să ofere elevilor oportunitatea unei rute deschise, cu acces la instituții de învățământ superior cu profil tehnic
- Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației
- Modificarea și eficientizarea cadrului normativ pentru asigurarea standardelor de siguranță și calitate, prietenoase cu mediul, în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar

Reforma guvernancei sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului în condițiile unei autonomii sporite a școlilor.

Nivelul Regional

La nivel regional, principalele documente strategice relevante sunt:

- Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027⁸⁶
- Strategia de Specializare Inteligentă 2021-2027⁸⁷

⁸⁶ Online: <https://www.nord-vest.ro/planul-de-dezvoltare-regionala-2021-2027/>

⁸⁷ Online: https://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2020/09/RIS3NV-2021-2027_200914.pdf

- Strategia Regională de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027⁸⁸

Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027⁸⁹

Planul de dezvoltare regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional și reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar și cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective.

Planificarea are în vedere atât fondurile externe (europene) cât și interne (naționale/guvernamentale, regionale, locale). PDR a fost realizat în conformitate cu orientările metodologice elaborate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul partenerial de elaborare, consultare și aprobare al acestora. Prin activitatea de planificare ADR Nord-Vest își propune să contribuie la realizarea celor trei obiective de bază ale politicii de dezvoltare regională în România, stipulate în Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională: diminuarea dezechilibrelor regionale existente, corelarea politicilor sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor și stimularea cooperării inter-regionale, interne și internaționale, transfrontaliere.

PDR 2021-2027 pornește de la analiza cantitativă și calitativă a condițiilor existente și a tendințelor înregistrate în perioada de programare trecută (2014-2020) la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest (Transilvania Nord) în domenii legate de: resursele naturale, sistemul de așezări, structura socio-demografică a populației, infrastructura, mediul, economia, turismul, agricultura și dezvoltarea rurală și administrația și buna guvernare. Analiza situației existente se încheie cu evidențierea potențialului și a nevoilor specifice regiunii, prin intermediul analizei punctelor tari și slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT).

Pe baza acestor informații, a viziunii de dezvoltare pe termen lung, precum și a contextului de planificare și programare de la nivel național și european privind politica de coeziune pentru perioada 2021-2027, au fost formulate obiective, priorități și acțiuni specifice de dezvoltare ale regiunii pentru

PDR 2021-2027 pentru Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2021-2027 se bazează pe rezultatele analizei SWOT și pe obiectivele identificate la nivel regional pe termen lung, pe orientările de la nivel național și pe direcțiile strategice ale politicii de coeziune și ale politicii agricole comune promovate de Uniunea Europeană pentru perioada de programare 2021-2027. În ceea ce privește aspectele metodologice s-a adoptat orientarea europeană bazată pe concentrarea tematică a resurselor și orientarea către rezultate și impact, ca răspuns la principalele provocări identificate. Conform logicii de intervenție promovate la nivel european pentru perioada 2021-2027, strategia se structurează pe priorități de investiții și categorii de intervenție, pentru care s-au stabilit obiective specifice, respectiv acțiuni.

Viziune (orizont 2034)

Comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile, resursele naturale, materiale, umane, tradițiile istorice și interculturale în

⁸⁸ Online: https://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2020/08/3.-Raportul-6.-SRMUOIRNV-2021-2027-Strategia_Versiune-finala.pdf

⁸⁹ Informațiile cuprinse în această secțiune sunt preluate (integral, parțial sau sinteză) din cadrul Planului de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027

scopul unei dezvoltări susținute, constante care face din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Obiective strategice de dezvoltare (orizont 2034)

- Valorificarea avantajelor competitive prin investiții în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale.
- Creșterea investițiilor în capitalul uman al regiunii, în vederea adaptării la economia digitală și industria 4.0.
- Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și trans-regională.
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei.
- Promovarea tranziției către surse de energie regenerabilă și gestiunea responsabilă a resurselor.
- Valorificarea spiritului civic în procesul de dezvoltare urbană.
- Dezvoltarea sistemelor de transport cu emisii reduse și încurajarea mobilității active.
- Dezvoltarea bazelor de date pe mai multe niveluri (local, județean, regional) pentru a susține.

Obiectiv general Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea și autenticitatea locală și stimulând inovarea, în vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului și creșterii standardului de viață	
OS1. Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare	DIRECȚII DE ACȚIUNE 1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri 1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă 1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat 1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale
OS2. Capital uman și social dezvoltat	DIRECȚII DE ACȚIUNE 2.1 Sprijinirea inserției pe piața muncii și corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței 2.3 Stimularea participării la procesele de educație și formare continuă, bazate pe o infrastructură modernă și pe digitalizare 2.3 Modernizarea, digitalizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate, promovarea prevenției și a unui mod de viață sănătos 2.4. Sprijinirea incluziunii sociale și combaterea sărăciei

	2.5. Cultivarea spiritului civic și a implicării comunității în procesele de dezvoltare locală
OS3. Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	DIRECȚII DE ACȚIUNE 3.1. Dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane funcționale, a municipiilor și orașelor 3.2. Dezvoltarea zonelor rurale și creșterea calității vieții în mediul rural, prin echiparea cu infrastructură și dotări 3.3. Dezvoltarea infrastructurii și susținerea evenimentelor culturale, sportive și de agrement 3.4. Digitalizarea serviciilor publice dedicate comunității, vizitatorilor și actorilor economici 3.5. Protejarea și valorificarea patrimoniului antropic 3.6. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic
OS4. Mediu natural valorificat responsabil	DIRECȚII DE ACȚIUNE 4.1. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural, a biodiversității și dezvoltarea infrastructurii verzi 4.2. Creșterea rezilienței la hazarduri naturale și schimbări climatice 4.3. Reducerea poluării, ameliorarea și monitorizarea calității factorilor de mediu 4.4. Promovarea utilizării sustenabile a resurselor energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă 4.5. Modernizarea și dezvoltarea sistemelor de management al apelor, apelor uzate și deșeurilor 4.6. Sprijinirea economiei circulare în vederea eliminării deșeurilor și (re)utilizării continue a resurselor
OS5. Conectivitate fizică și digitală ridicată	DIRECȚII DE ACȚIUNE 5.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport în lungul rețelei TEN-T 5.2. Creșterea conectivității locale feroviare și rutiere la rețeaua TEN-T 5.3. Sprijinirea mobilității durabile intra-regionale, inclusiv cu scop turistic și de agrement 5.4. Sprijinirea mobilității durabile în cadrul zonelor urbane funcționale, municipiilor și orașelor 5.5. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor digitale

Obiectivele definite în cadrul PDR Nord Vest 2021-2027 sunt corelate atât cu Programele Operaționale, conform noului exercițiu bugetar, cât și cu politica de coeziune a UE, după cum urmează

Corelarea priorităților strategiei regionale cu obiectivele politicii de coeziune ale Uniunii Europene și cu Programele Operaționale⁹⁰

Obiectiv specific PDR-NV 2021-2027	Obiective politica de coeziune UE	Programe Operaționale
Obiectiv 1. Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare	OP1. O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente	POCIDIF / POR NORD-VEST / POS
Obiectiv 2. Capital uman și social dezvoltat	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POS / POEO / POIDS / POCIDIF / PNS PAC
Obiectiv 3. Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului European al Drepturilor Sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POR NORDVEST / PNS PAC
Obiectiv 4. Mediu natural valorificat responsabil	OP 2. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	PODD / POR NORD-VEST
Obiectiv 5. Conectivitate fizică și digitală ridicată	OP 3. O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POT / POCIDIF / POR NORD-VEST

Strategia de Specializare Inteligentă 2021-2027, Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest⁹¹

Specializarea inteligentă pornește de la premisa că nici o regiune nu are suficiente resurse pentru a putea fi competitivă în toate domeniile, motiv pentru care este mult mai eficace să își identifice ariile în care poate face diferența în competiția globală și să își focalizeze apoi atenția pe acele arii în efortul de inovare.

Conform conceptului de bază al strategiilor de specializare inteligentă, fiecare regiune are un potențial unic, ancorat în specificul local, care poate fi deblocat prin anumite măsuri, contribuind la creșterea

⁹⁰ Abrevieri programe operaționale: Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ), Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD), Programul Operațional Transport (POT), Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF), Programul Operațional Sănătate (POS), Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO), Programul Operațional Regional Nord-Vest (POR NORD_VEST), Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS), Planul Național Strategic al Politicii Agricole Comune (PNS PAC).

⁹¹ Documentul integral disponibil online: <https://www.nord-vest.ro/specializare-inteligenta/>. Informațiile cuprinse în această secțiune sunt preluate (integral, parțial sau sinteză) din documentul original.

competitivității prin inovare. Inovarea se întâmplă la nivelul companiilor din regiune prin suportul ecosistemului regional de inovare, format din universități, structuri de cercetare, fonduri de investiții, fonduri de garantare, ONG-uri catalizator, agenții de finanțare, bănci, centre de transfer tehnologic, la care se adaugă resursele umane, materiale financiare și capitalul social din regiune.

Strategia de Specializare Inteligentă identifică sectoarele prioritare de intervenție și modelele adecvate de abordare a acestei specializări pentru a susține procese specializate de inovare în rândul agenților economici prin care să obțină o transformare structurală a acestor sectoare pentru creșterea competitivității acestora în economia globală.

Context Macro

REGIUNEA DE DEZVOLTARE NORD-VEST este una din regiunile mai puțin dezvoltate din Uniunea Europeană, PIB-ul/cap de locuitor (în PPC) în 2018 reprezentând 61% din media europeană. Din aceeași categorie fac parte o serie de regiuni din Italia, Croația, Polonia, Grecia, Ungaria, Letonia sau Marea Britanie.

Regiunea este situată în nord-vestul Transilvaniei, la granițele cu Ungaria și Ucraina și cuprinde județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj, reprezentând 14% din teritoriul țării. Conform INS, populația rezidentă a regiunii a fost în 2019 de 2,55 milioane locuitori (13,14% din populația țării).

În 2017 economia regiunii se baza pe servicii și pe industrie, domenii care contribuie cu aproape 61%, respectiv cu 29% la PIB-ul regional.

Avantaje competitive pot fi identificate în sectoare industriale cu intensitate tehnologică scăzută (piele și încălțăminte, prelucrarea lemnului, mobilă) și în câteva sectoare cu intensitate tehnologică medie spre ridicată sau chiar ridicată (TIC, mașini și utilaje, echipamente electrice). După Regiunea București-Ilfov, în 2018 în *Regiunea Nord-Vest există cea mai mare concentrare a firmelor din domeniul TIC*, infrastructura de afaceri fiind relativ bine dezvoltată. Majoritatea întreprinderilor fac parte din categoria celor mici și mijlocii și peste 98% din companiile din regiune au mai puțin de 50 de angajați. Unitățile CDI sunt un alt punct forte- regiunea prezentând cea mai mare concentrare a acestora după Regiunea București-Ilfov - și cele de învățământ superior din regiune, printre care și Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, cea mai bine cotată universitate din România la nivel internațional.

De asemenea, dezvoltarea regiunii se poate baza pe resurse umane calificate, având în vedere că în anul 2017 procentul studenților din populația regiunii a fost de 3,65%, peste media națională, numărul absolvenților în științe, inginerie și tehnologie fiind de 30,08%, procent care plasează regiunea pe locul trei după regiunile București-Ilfov și Nord-Est.

Regiunea este caracterizată de un *ecosistem de inovare incoerent*, fiind nevoie de o mai bună cooperare între actorii din modelul quadruple helix. *Lipsa unei infrastructuri de transport moderne*, în special a celei care asigură transportul rutier și feroviar este o altă problemă. Chiar dacă densitatea drumurilor modernizate este mai mare decât media națională și este traversată de 7 drumuri europene, regiunea rămâne într-o situație periferică în ceea ce privește accesul la infrastructura TEN-T. Doar infrastructura de transport aerian, cu excepția transportului cargo, poate fi considerată ca un suport pentru dezvoltare. În regiune există 4 aeroporturi, printre care aeroportul internațional din Cluj-Napoca, care a înregistrat cea mai mare creștere la nivel național în ultimii ani.

Strategia are ca obiectiv transformarea economică prin inovare, bazându-se pe acele sectoare, activități economice care au potențial, dar și pe rezultatele activității de cercetare-dezvoltare. Totodată sunt luate în considerare resursele unice, provocările globale și competitivitatea industrială europeană, tendințele globale, dar și contextul regional, național și european. Prin domeniile și nișele de specializare în care se va investi în perioada următoare de programare se urmărește fructificarea potențialelor economice de competitivitate de la nivel regional prin valorificarea rezultatelor cercetărilor științifice, orientarea lor către business și finalitate economică.

Activitate CDI (sinteză)

- CDI reprezintă un punct central în strategia UE (2021-2027)
- Min. 35% din fondurile alocate României vor merge spre zona de CDI
- România ocupă ultimul loc la nivel U privind alocările bugetare pentru CDI -0.5%/2018, comparativ cu 2.12% media UE
- Regiunea Nord-Vest a alocat 0.24% din PIB pentru CD (2017), în urma regiunilor București-Ilfov (1,02%), Vest (0,39%), Sud – Muntenia (0,34%) și Centru (0,26%). Trendul este unul negativ (alocare medie 0.39% PIB pentru perioada 2011-2015)
- 59% din alocările pentru CD în Regiunea NV provin din surse private în 2018 (media UE 59.95%)
- În privința participării în proiecte de cercetare finanțate prin Programului Horizon 2020, în actuala perioadă de programare România s-a situat pe locul 17 din 28 în privința numărului de organizații participante (1327). Din totalul organizațiilor participante la nivel de țară, un număr de 146 au fost din Regiunea Nord-Vest (9,5% din valoarea națională), județul Cluj conducând detașat cu 127 parteneri. În ceea ce privește clasamentul organizațiilor din Regiunea Nord-Vest cu cele mai multe proiecte H2020, pe primul loc se situează Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca cu un număr de 24 proiecte, fiind urmată de Universitatea Babeș-Bolyai cu 15 proiecte și Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu cu 11 proiecte
- Prin comparație cu regiunile de referință cu care se face benchmarking-ul regional, cheltuielile CD per locuitor plasează regiunea pe ultimele locuri. Regiunile Pomorskie (129,2 Euro per locuitor) și Dolnoslaskie (124,4 Euro per locuitor) din Polonia și regiunea DélAlföld (98,3 Euro per locuitor) din Ungaria, alocând sume semnificativ mai mari activităților de cercetare în comparație cu Regiunea Nord-Vest (21,1 Euro per locuitor)

Potențial de inovare (Regiunea NV)

- România se poziționează pe ultimul loc din Europa, înregistrând în perioada 2011-2015 cea mai accentuată scădere a indicelui compozit al inovării dintre toate Statele Membre, cu o ușoară revenire începând cu 2016 și continuând cu același trend până în 2019⁹²
- La nivelul regiunilor europene, analiza potențialului de inovare se regăsește în Tabloul de bord

⁹² European Innovation Scoreboard 2019, Comisia Europeană, Directoratul General pentru Piața Internă, Industrie, Antreprenoriat și IMM-uri, online: http://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en

privind inovarea regională⁹³, în care Regiunea Nord-Vest este listată pe ultimele locuri la nivel european, alături de toate celelalte regiuni ale României. Cu un indice regional al inovării de 0,144 (valoare normalizată), reprezentând numai 31,1% raportat la media UE în 2011, respectiv 91,1 raportat la media națională, Regiunea Nord-Vest se situa în 2019 după regiunile București-Ilfov (54,1%) și Vest (34,3%), înregistrând o scădere accentuată a indicelui față de 2011, când regiunea atinge a pondere de 40,8%

Digitalizarea economiei și a societății

- Conform raportului din 2019 privind progresul digital al României, țara se situează pe penultimul loc (27) în ceea ce privește Indicele economiei și societății digitale (DESI)
- România înregistrează cele mai bune rezultate la dimensiunea „Conectivitate” (locul 22), datorită disponibilității pe scară largă a rețelelor fixe de bandă largă de mare și foarte mare viteză, proporția gospodăriilor acoperite fiind de aproximativ 87% (sub media UE de 97%) iar utilizarea acestor servicii fiind de 66% (sub media UE de 77%)
- Acoperirii serviciilor de bandă largă de foarte mare viteză, de care beneficiază 39% din zonele rurale (peste media UE de 29%). Proporția locuințelor din mediul rural care beneficiază de abonamente la servicii de bandă largă de mare viteză (≥30 Mbps) este mult mai mare (55%) decât media UE de 41%
- România a rămas în urmă în ceea ce privește acoperirea 4G (77%, conform DESI 2019), clasându-se cu mult sub media UE de 94%
- 2018: Regiunea Nord-Vest a fost pe locul 3 în ceea ce privește proporția gospodăriilor dotate cu computer acasă (72%), după Regiunile București-Ilfov și Vest. De asemenea, 79,5% din cetățenii regiunii au utilizat internetul zilnic în 2018 (conform INSSE)
- 2018: Regiunea Nord-Vest se afla pe locul 2 în ceea ce privește ponderea persoanelor care au utilizat PC și tot pe locul 2 din perspectiva ponderii persoanelor care au utilizat PC cu conexiune la internet
- 2018: conectarea la internet a gospodăriilor este de 74%, după Regiunile București-Ilfov și Vest
- 2018: regiunea Nord-Vest se afla pe locul al treilea în România în ceea ce privește procentul persoanelor care utilizează Internetul în fiecare zi (79,5%), după regiunile București-Ilfov (86,1%) și Vest (80%)
- 2018: regiunea Nord-Vest a înregistrat ponderea cea mai ridicată a utilizatorilor care au achiziționat îmbrăcăminte și produse sportive online (81,7%)
- 2018: Regiunea Nord-Vest se afla pe locul 2 în anul (9,3%), în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat echipamente sau utilaje computerizate (după regiunea București-Ilfov – 10,3%). **De asemenea se remarcă o concentrare semnificativă a sectorului TIC în județul Cluj**, cu peste 70% din totalul firmelor de profil din regiune și 3,6% din totalul firmelor din județ

⁹³ Regional Innovation Scoreboard 2019, Comisia Europeană, Directoratul General pentru Industrie și Întreprinderi, online: https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/regional_en

Viziunea

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest va intra până în 2034 în topul celor mai inovative regiuni din Europa Centrală și de Est, prin îmbunătățirea performanței activităților de cercetare-inovare și valorificarea rezultatelor în scopul creșterii veniturilor, a numărului locurilor de muncă și a standardului de viață, luând în considerare principiile unei economii verzi și sustenabile.

Obiective Strategice

1. **Transformarea structurală a economiei** prin inovare bazată pe noi tehnologii pentru a răspunde principalelor provocări societale și economice, având la bază principiile sustenabilității și ale economiei circulare.
2. **Dezvoltarea ecosistemului regional de inovare și conectarea** acestuia la rețele naționale, europene și globale
3. **Dezvoltarea capacității de cercetare și de valorificare a rezultatelor cercetării** în vederea creșterii gradului de inovare
4. **Valorificarea avantajelor digitalizării** atât în sectorul public cât și în mediul privat

Obiectivele de mai sus, pe lângă aspectele menționate, pornesc de la nevoia de a asigura tranziția de la activitățile economice existente către *activități noi*, în conformitate cu tendințele europene și globale, în urma valorificării rezultatelor din activitatea de cercetare-dezvoltare. De asemenea, acestea subliniază nevoia unei *modernizări a activităților economice*, în special prin utilizarea tehnologiilor industriale și emergente, precum și a tehnologiei digitale și au în vedere *diversificarea*, prin crearea unor sinergii între sectoare și/sau activități existente, respectiv activități economice tradiționale și activități noi. Nu în ultimul rând au în vedere *creșterea rezilienței economice* a regiunii în fața schimbărilor climatice și în condiții de criză.

Domenii prioritare/Tendințe de specializare inteligentă/Priorități

Direcție de dezvoltare	Obiectiv strategic	Priorități
PILON I – INOVARE PENTRU SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE	Sprijinirea inovării în domenii cu tradiție în regiune în scopul îmbunătățirii sănătății și bunăstării unui mare număr de locuitori.	1. Domeniul AGROALIMENTAR 2. Domeniul COSMETICE ȘI SUPLIMENTE ALIMENTARE 3. Domeniul SĂNĂTATE
PILON II – DEZVOLTAREA SECTOARELOR EMERGENTE	Valorificarea rezultatelor din activitatea de cercetare-dezvoltare bazate pe tehnologii avansate în vederea dezvoltării unor activități economice emergente, de nișă, în concordanță cu tendințele globale	1. Domeniul MATERIALE NOI 2. Domeniul TEHNOLOGII AVANSATE DE PRODUCȚIE

PILON III – TRANSFORMARE DIGITALĂ: AGENDA DIGITALĂ REGIONALĂ	Digitalizarea economiei și societății, sprijinită de tranziția către inovare a sectorului TIC	1. Domeniul TECNOLOGIA INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR

Perspective strategice nivel regional

La nivelul regiunii Nord Vest principalele direcții strategice de dezvoltare sunt definite prin intermediul **Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027**, componenta de specializare inteligentă având o strategie sectorială separată – **Strategia de Specializare Inteligentă 2021-2027, Regiunea Nord Vest**.

Ambele strategii sunt construite pornind de la noul cadru strategic european. Coroborat cu noul rol de importanță crescută a ADR-urilor în managementul proiectelor finanțate european, direcțiile și obiectivele strategice de la nivel regional trebuie să reprezinte un reper important în dezvoltarea atât la nivel județean cât și local (în principal prin conectarea strategiilor locale cu direcțiile de dezvoltare regionale).

Alături de programele operaționale regionale, autoritățile locale (județene, locale) au oportunitatea să își coreleze obiectivele de dezvoltare strategică cu cele de la nivel național incluse în Planul Național de Redresare și Reziliență.

Nivelul Județean

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2014-2020

Viziune

Județul Bihor, dinamic, competitiv, divers, deschis

Bihorul își propune ca până în 2020 să devină un județ dinamic și competitiv, în care bunăstarea să fie resimțită, în mod direct, de toți locuitorii județului. Bihorul își dorește să fie recunoscut ca o poartă de intrare și ieșire către vestul Europei, în care inițiativele antreprenoriale sunt susținute activ de instituțiile publice prin servicii publice de calitate și infrastructură corespunzătoare. Complementar, județul își dorește să fie cunoscut ca o destinație turistică importantă, atât în România, cât și în țările vecine.

Pentru atingerea nivelului propus, în cadrul strategiei de dezvoltare sunt asumate patru obiective strategice de dezvoltare:

- 1. Dezvoltarea infrastructurii publice din județ;**
- 2. Creșterea competitivității economice în industrie și agricultură;**
- 3. Valorificarea potențialului turistic al județului;**
- 4. Dezvoltarea serviciilor publice și a capacității administrative.**

Consiliul Județean Bihor a identificat cinci inițiative strategice la nivel teritorial, ce vor contribui în mod direct la atingerea viziunii județului. Inițiativele surprind dezvoltarea economică și socială, ținând cont de specificul diferitelor zone ale județului, resurse, mediu și nivel de specializare și echipare, respectând principiile de dezvoltare stabilite:

- 1. Modernizarea aeroportului Oradea;**

2. Dezvoltarea mediului de afaceri în zona Tileagd - Aleșd;

3. Dezvoltarea turismului sustenabil în arealul Munților Apuseni;

4. Dezvoltarea mediului de afaceri în zona Beiuș;

5. Diversificare și consolidarea bazei economice în microregiunea Valea Ierului (Marghita – Valea lui Mihai – Săcueni).

Inițiativele strategice presupun proiecte ce sunt încadrate tuturor obiectivelor strategiei de dezvoltare și prezintă un tip de intervenție la nivel teritorial, de tip integrat. Cele cinci inițiative cuprind pachete de proiecte derulate atât de Consiliul Județean Bihor, cât și proiecte în care Consiliul Județean Bihor va avea rol de partener.

Obiectiv strategic	Obiective specifice
1. Dezvoltarea infrastructurii publice din județ	1.1. Modernizarea infrastructurii de transport în județ 1.2. Dezvoltarea infrastructurii construite și a rețelelor 1.3. Dezvoltarea infrastructurii din domeniul social 1.4. Creșterea eficienței energetice la nivelul județului
2. Creșterea competitivității economice în industrie și agricultură	2.1. Dezvoltarea mediului de afaceri 2.2. Dezvoltarea serviciilor de sprijin pentru afaceri
3. Valorificarea potențialului turistic al județului	3.1. Dezvoltarea serviciilor de turism în județ 3.2. Prezervarea și valorificarea patrimoniului natural și a celui construit
4. Dezvoltarea serviciilor publice și a capacității administrative	4.1. Dezvoltarea serviciilor publice 4.2. Creșterea capacității administrative

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2014-2020 reprezintă un document programatic focalizat în mare măsură pe componenta tactică și operațională – definirea a 5 inițiative strategice specifice este o dovadă în acest sens (în special datorită competențelor limitate pe care le are Consiliul Județean în anumite zone de intervenție).

Noua strategie trebuie gândită pornind de la noile priorități europene (redresare economică COVID19, digitalizare, economie verde/pactul verde). Ea trebuie să conecteze principalii poli de dezvoltare urbană cu modul în care este definită viziunea și factorii strategici cheie. De asemenea trebuie să ajusteze componenta operațională în relație cu noile oportunități de finanțare europene.

Concluzii preliminare-cadrul strategic

Noua orientare strategică la nivel european, continuă direcția adoptată prin strategia anterioară (EUROPA 2020) cu o orientare mai puternică înspre zona de energie regenerabilă, impact neutru din punct de vedere climatic și digitalizare.

1. La nivel european, Pactul Verde European indică hotărârea UE de a tranzitiona spre o economie circulară, neutră din punct de vedere climatic, cu o țintă ambițioasă: reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 50 - 55 % până în 2030, și neutralitate climatică până în 2050. Importanța componentei de mediu pentru UE este subliniată și de modificarea recentă (septembrie 2020) a țăintelor pentru 2030, de

la o reducere de 40% (ținta inițială, EUROPA 2020) la 50-55%, indicând o orientare politică fermă în acest domeniu. Pentru a sprijini statele membre, Comisia a creat **Mecanismul European pentru o Tranziție Justă** - UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea **a cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021-2027** pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Acesta cuprinde:

- (1) **Fondul pentru tranziție justă⁹⁴ (JTF)** - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro**;
- (2) **InvestEU⁹⁵** - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă - valoare 1,8 miliarde EUR, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție;
- (3) **Instrument de împrumut prin Banca european de Investiții (BEI)⁹⁶** - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde EUR, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10 miliarde EUR, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde EUR investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**.

Crearea unui mecanism instituțional propriu pentru susținerea acestui obiectiv, cu trei instrumente financiare distincte, indică importanța pe care UE o acordă acestui domeniu, atingerea țintelor ar transforma Europa în primul continent neutru din punct de vedere climatic.

2. Digitalizarea reprezintă a doua mare prioritate a Comisiei. UE își propune să (1) devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale, (2) să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare și (3) să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional. **Strategia Europeană pentru Date⁹⁷ și Cartea Albă privind Inteligența Artificială⁹⁸** sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Adoptarea Codului de Bune Practici privind Dezinformarea⁹⁹ în 2018 reprezintă primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară. Nu în ultimul rând, CE a dezvoltat un instrument specific pentru start-up-uri, **Startup Europe** cu scopul de a conecta startup-uri de

⁹⁴ Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

⁹⁵ InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en

⁹⁶ Comunicare CE, online: <https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib>

⁹⁷ Strategia Europeană pentru Date, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

⁹⁸ WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

⁹⁹ Code of Practice on Disinformation, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media (include UE Startup Nation, Innovation Radar¹⁰⁰ și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)¹⁰¹).

3. Celelalte 4 obiective strategice vizează **dezvoltarea economică sustenabilă** (integrare economică mai profundă - uniune economică), **politică internațională** (UE devine un jucător esențial la nivelul politicii internaționale -lărgire, politica de vecinătate, migrație), **democrație și participare** (mecanisme de sporire a participării, prospectare strategică privind viitorul Europei), **stat de drept și valori europene** (protecția drepturilor cetățenilor, Strategia europeană privind o uniune a securității¹⁰² (SEUS))

4. La nivel național asistăm la o perioadă de tranziție de la programarea anterioară (EUROPA2020) la cea actuală (2021-2027). Acest element este reflectat de numărul redus de strategii sectoriale adoptate pornind de la noile direcții strategice europene (și noul exercițiu bugetar), anume: (1) Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024, (2) Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 și (3) Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024. Din punct de vedere al sprijinului financiar, noul **Acord de Parteneriat cu UE 2021-2027** stabilește 5 priorități majore transpuse în 9 Programe Operaționale - în prezent ele nu sunt finalizate dar orizontul de timp pentru finalizare este scurt - 3-6 luni.

5. Un element important pe termen scurt și mediu îl reprezintă Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) – reprezintă un instrument nou la nivelul CE care permite statelor să finanțeze proiecte de reforme în domeniile cheie cu condiția ca acestea să se alinieze la prioritățile UE (în special cele două obiective transversale – tranziția verde și transformarea digitală). PNRR reprezintă o oportunitate majoră pentru UAT-uri în a realiza transformări care să permită comunităților să dezvolte un nivel ridicat de reziliență și a se adapta la dinamica economico-socială din prezent (tranziție spre soluții și mecanisme sustenabile, atât la nivel economic cât și social, transformarea tehnologică și digitală, dinamica demografică și culturală). UAT-urile ar trebui să își construiască planurile de dezvoltare strategică în concordanță cu aceste direcții pentru a crește șansa unor schimbări pozitive sustenabile.

6. La nivel regional, atât Planul de Dezvoltare Nord Vest (PD) 2021-2027 cât și Strategia de Specializare Inteligentă (SSI) 2021-2027 sunt construite în concordanță cu noile documente strategice și corelate obiectivele stabilite la nivel național și european. Obiectivele specifice reflectă, similar cu nivelul european, importanța acordată **inovării, digitalizării și sustenabilității**.

¹⁰⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar>

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

¹⁰² Strategia europeană privind o uniune a securității, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO>

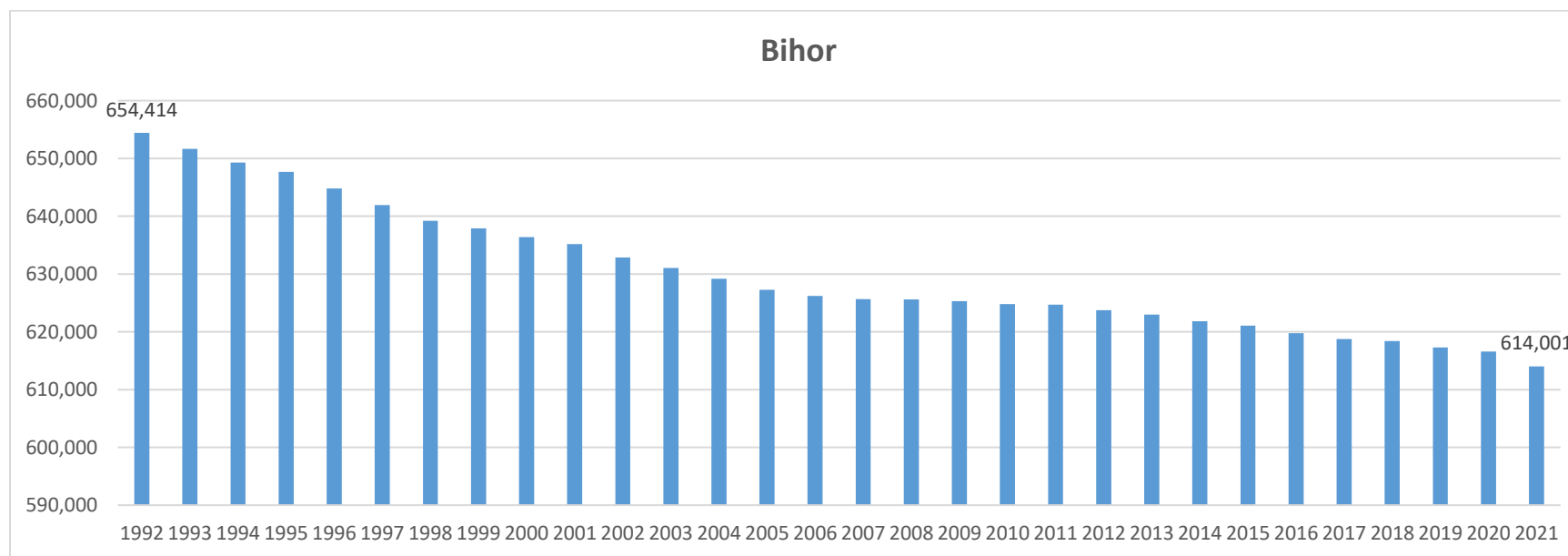
Analiza principalilor indicatori

Demografie

Evoluția demografică a județului Bihor

Evoluția demografică a unei comunități este produsul condițiilor din comunitatea respectivă și din mediul imediat proxim, dar și al evoluției mediului mai larg, inclusiv al nivelului național. Înțelegerea impactului fiecăruia dintre acești factori necesită o analiză comparativă a evoluției demografice de la nivelul comunității, de la nivel regional și de la nivel național. Precizăm că datele folosite sunt cele de la Institutul Național de Statistică (INS) referitoare la populația după domiciliu, la data de 1 ianuarie a fiecărui an. Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criterii administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate, așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului. În stabilirea valorii acestui indicator nu se ține cont de reședința obișnuită, de perioada și/sau motivul absenței de la domiciliu.

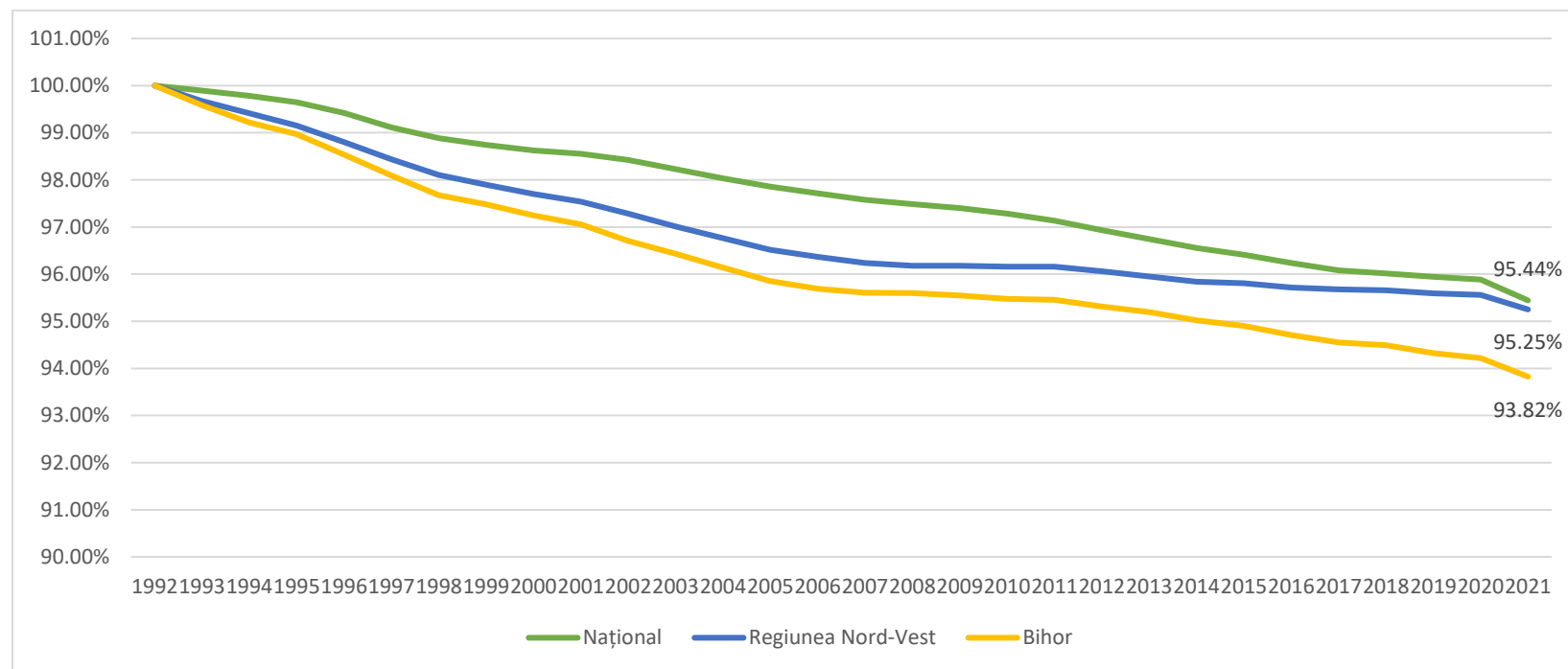
Figura 1 – Evoluția populației (1992-2021) județului Bihor

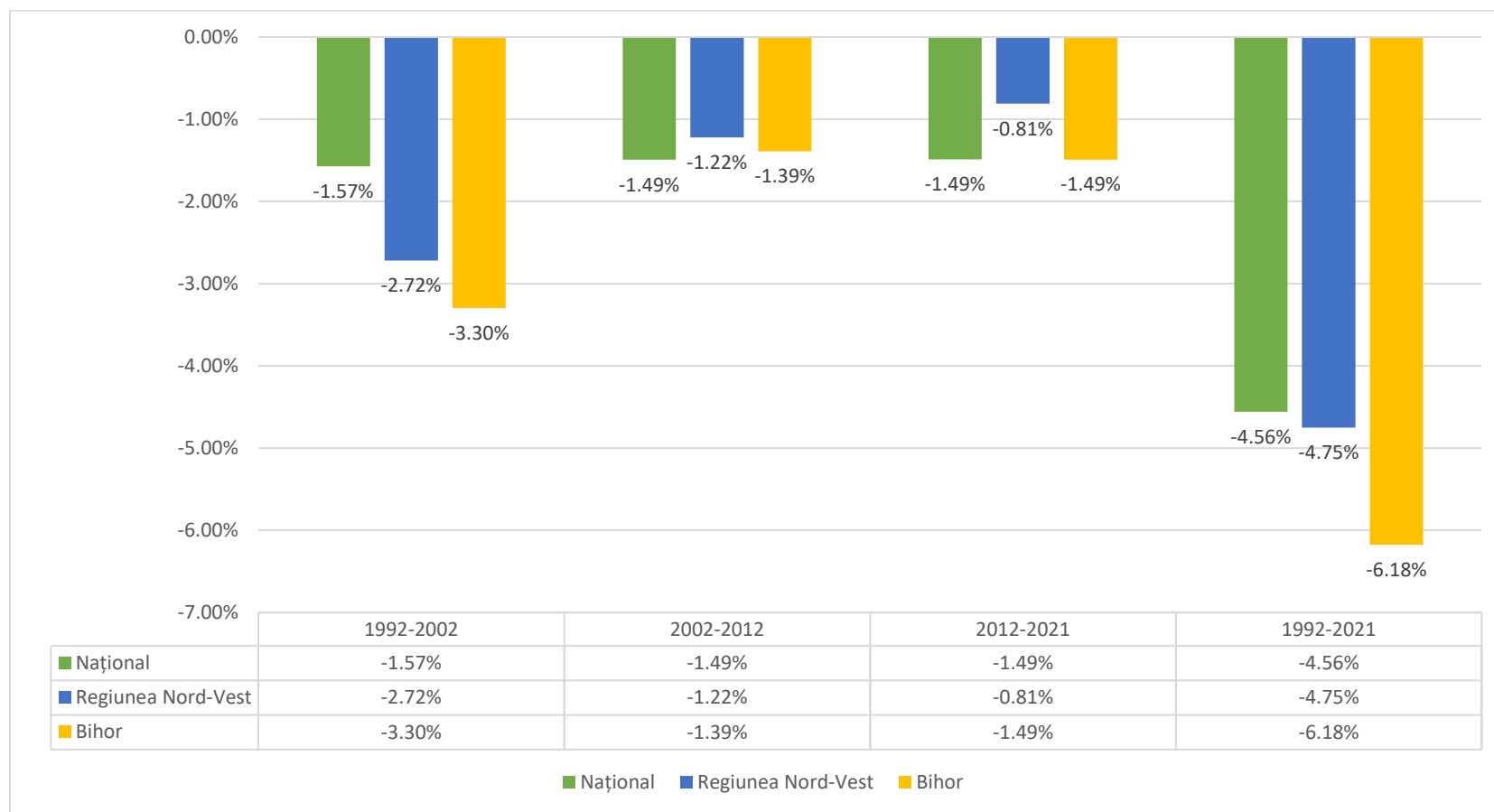
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Județul Bihor are în prezent (2021) un număr de 614.001 locuitori și se află pe un trend ușor descrescător, pierzând aproximativ 6% din populație în ultimii 29 de ani (Figura 1). Populația județului a scăzut cu aproximativ 40.000 de locuitori în 29 de ani, din care 3,3% în prima decadă și apoi câte 1,39% și respectiv 1,49% în următoarele 2 decade (Figura 3). Comparând situația Bihorului (Figurile 2 și 3) cu evoluția populației la nivel regional (-4,75%%) și național (-4,56%) constatăm un trend similar, deși mai puțin accentuat ca la nivelul județului Bihor (-6,18%).

Figura 2 – Evoluția populației (1992-2021) la nivel național, regional și județean

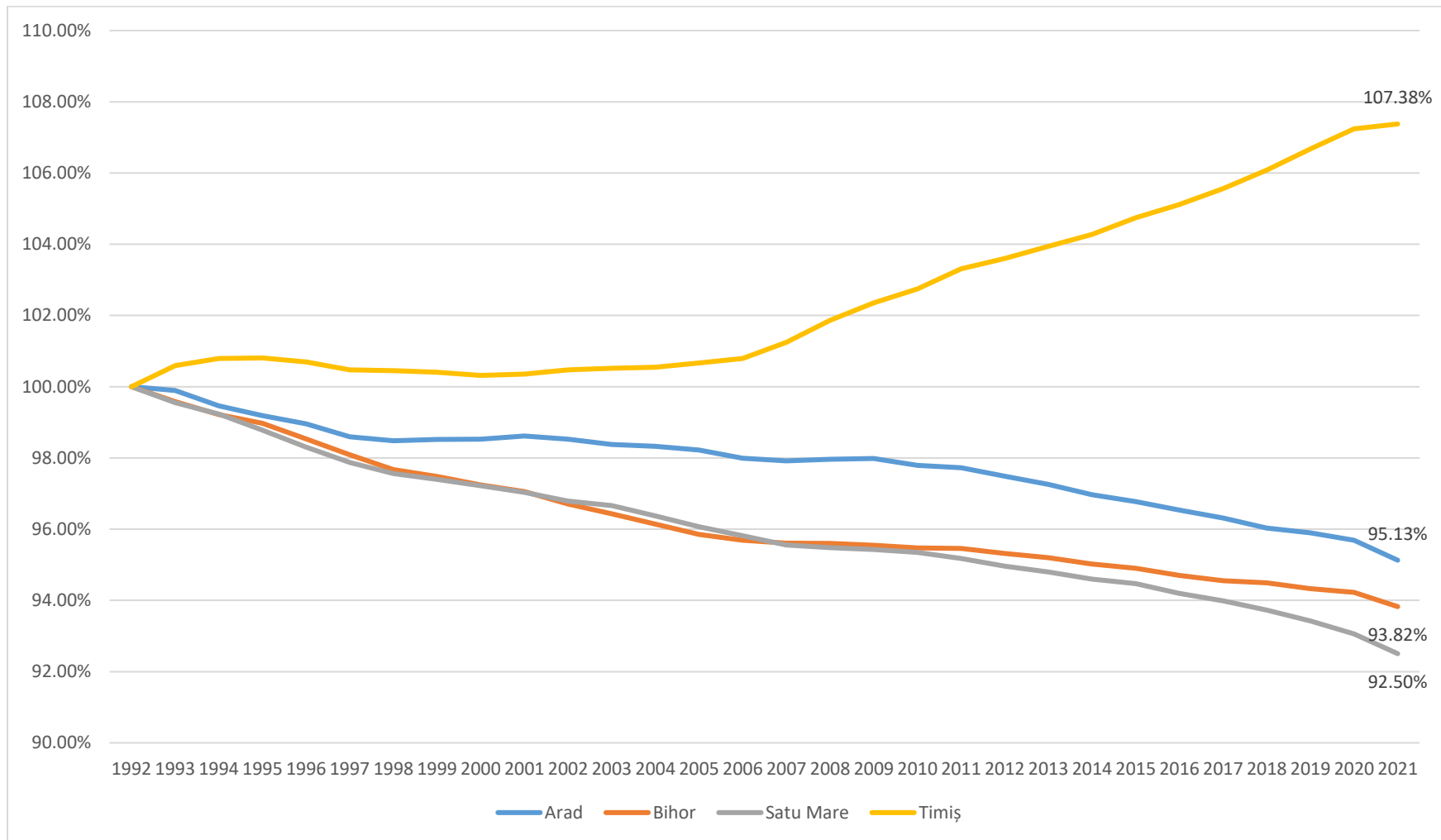
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 3 – Evoluția populației (1992-2021) la nivel național, regional și județean

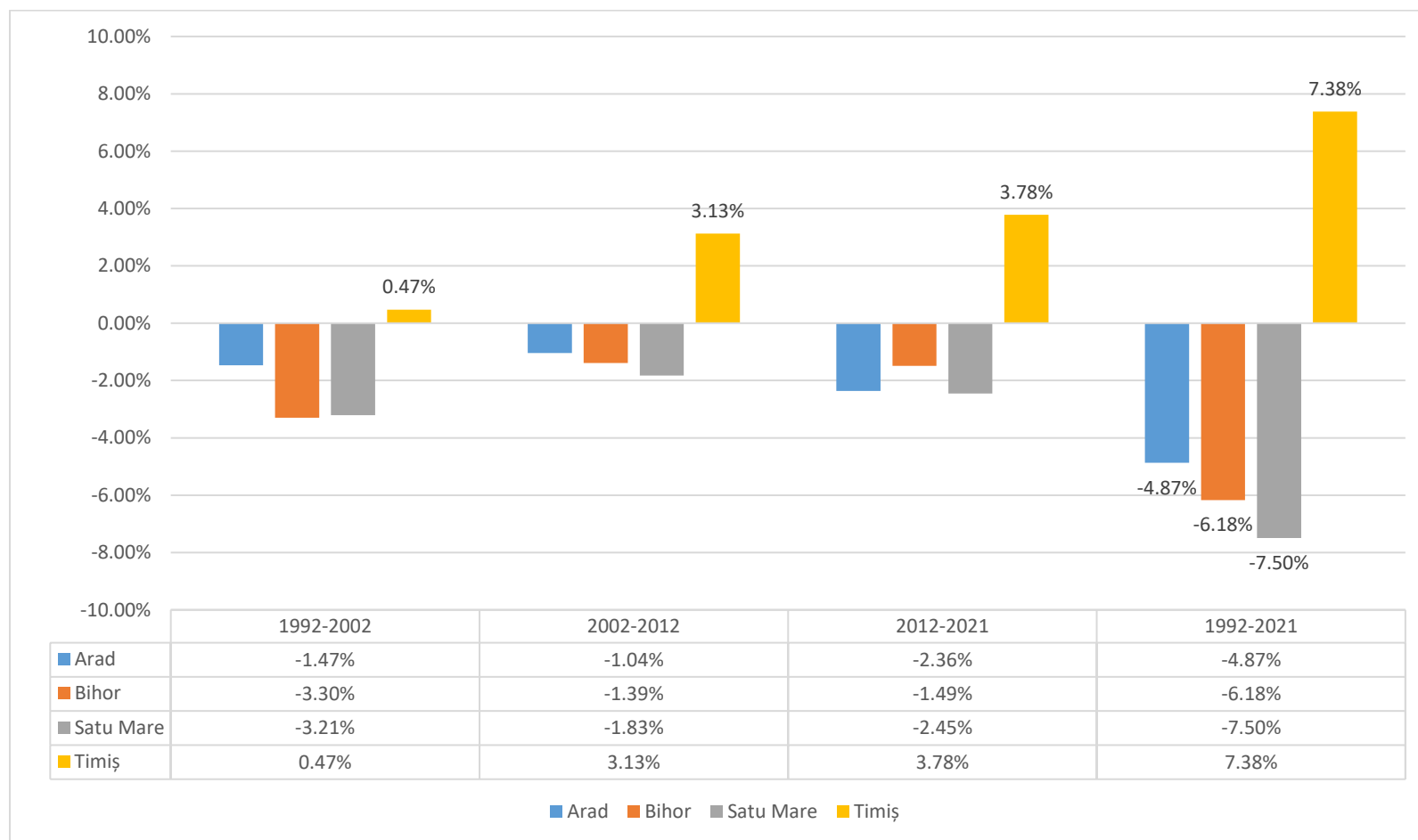
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Pentru a înțelege și mai bine evoluția demografică a județului Bihor, am realizat o comparație a evoluției populației în perioada 1992-2021 cu alte trei județe similare (ca mărime și profil socio-economic) cu acesta: Arad, Satu Mare și Timiș. Comparând evoluția populației județului Bihor, cu a celorlalte trei județe (Figurile 4 și 5), constatăm că doar județul Timiș a cunoscut o creștere a populației în ultimii 29 de ani (+7,38%), în timp ce toate celelalte trei sunt pe trend descendent: Arad (-4,78%), Bihor (-6,18%), Satu Mare (-7,5%)

Figura 4 – Evoluția populației (1992-2021) comparativ județe

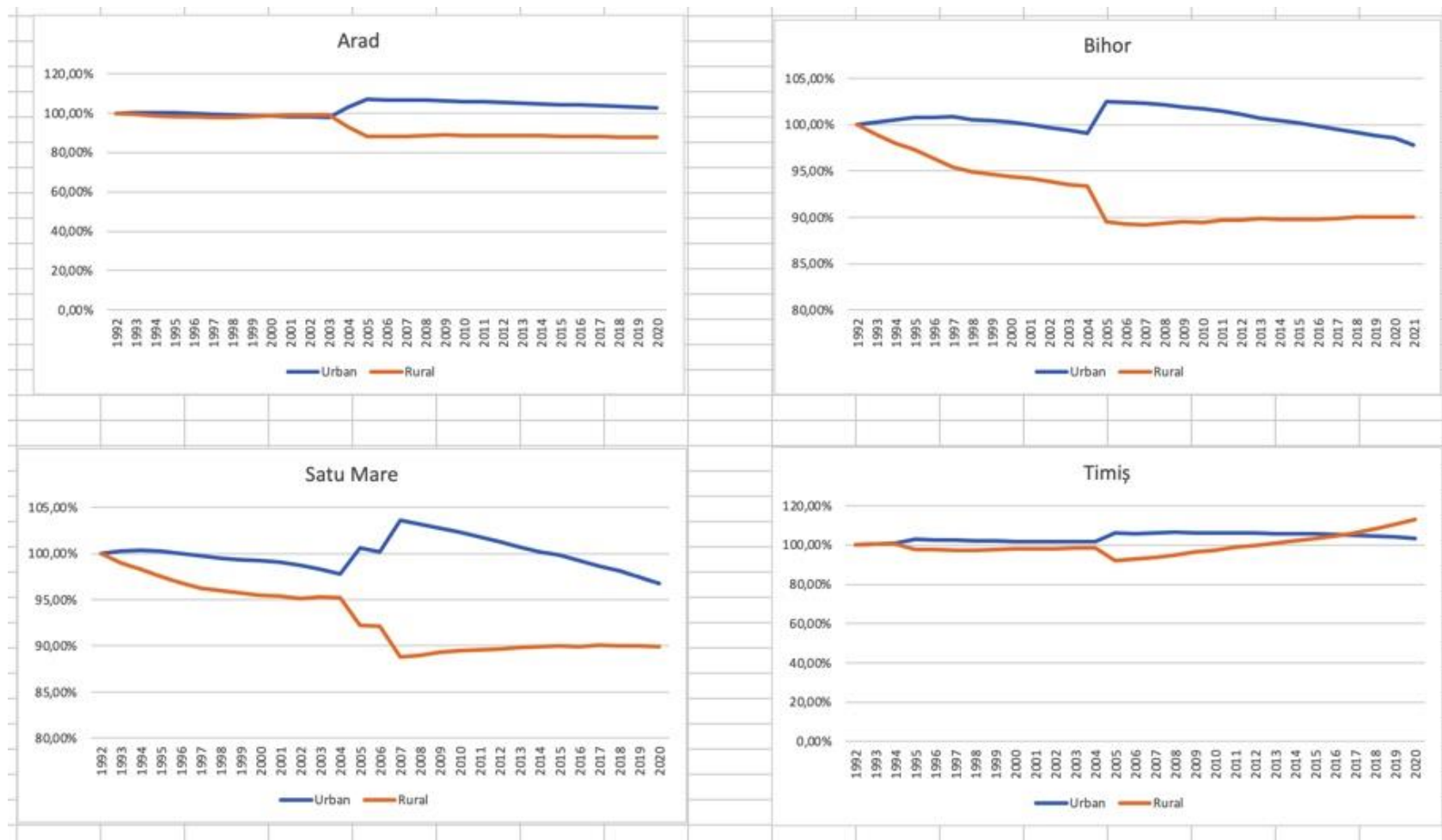
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 5– Evoluția populației (1992-2021) comparativ județe

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

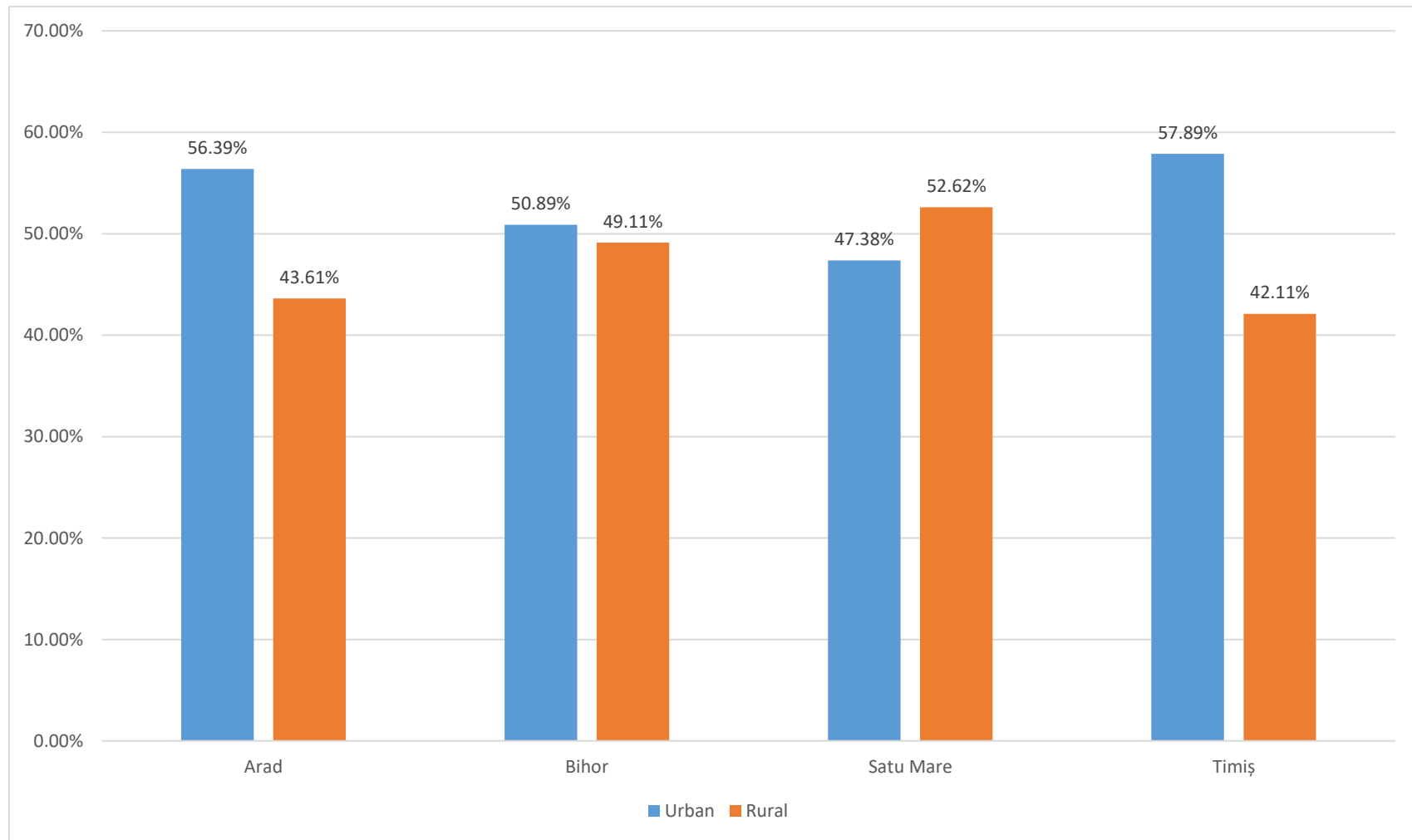
Mergând puțin în profunzime, am comparat (Figura 6) evoluția populației și în funcție de mediul de rezidență (urban/rural). Dacă în județul Timiș diferențele urban/rural nu sunt semnificative, județele Arad, Satu Mare și Bihor înregistrează scăderi mult mai mari ale populației din mediul rural față de cea din mediul urban, cu diferențe ce merg uneori până la 10%, în condițiile în care în trei dintre județe ponderea populație rurale (Figura 7) este mai mică decât cea urbană: Arad (43%), Bihor (49%), Timiș (42%), Satu Mare (52%).

Figura 6 – Evoluția populației (1992-2020) comparativ județe – urban vs. rural

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

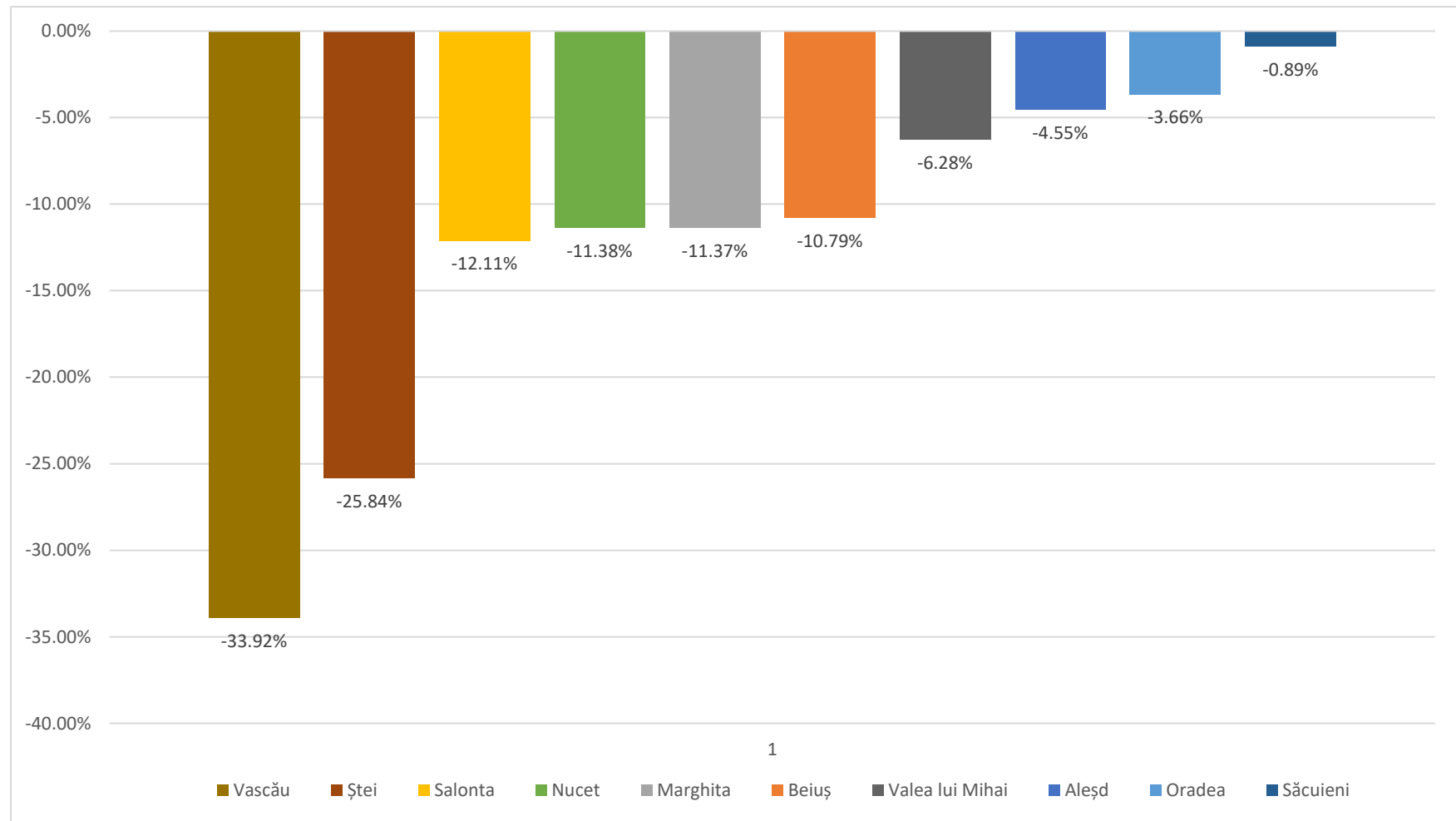
Figura 7 – Urban vs. Rural, comparativ județe – 2021

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Analizând evoluția populației tuturor orașelor din județ (Figura 8), observăm același trend descendent: toate orașele au pierdut populație în ultimii 29 de ani, unele foarte mult (Vascău -34%, Ștei -25%, Salonta -12%), iar altele mai puțin (Aleșd -4%, Oradea -3%)

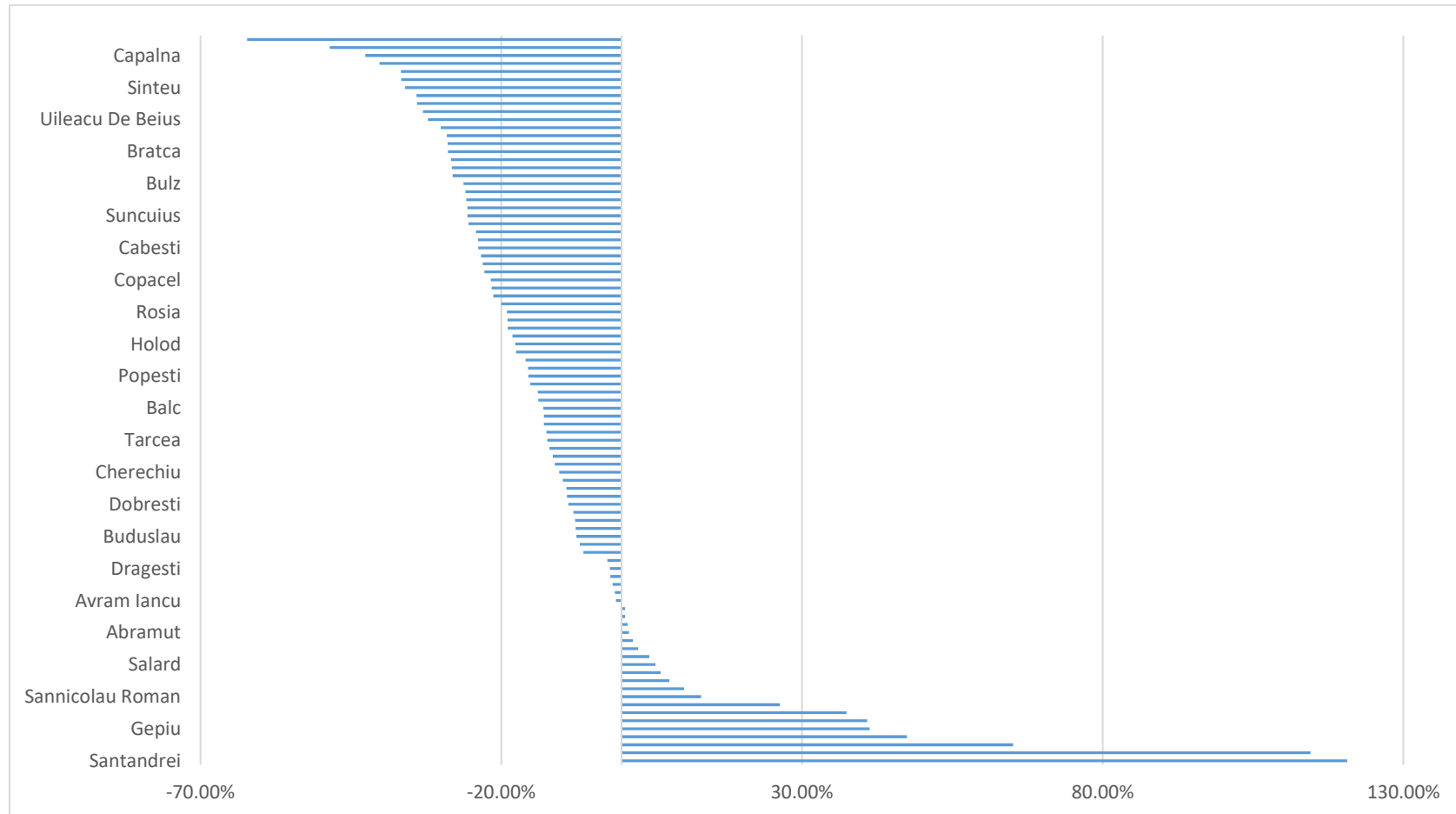
Figura 8 – Evoluția populației orașelor din județul Bihor 1992-2021

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

În ceea ce privește evoluția populației comunelor (Figura 9) din județ, tendința este evident descendentă, majoritatea comunelor pierzând populație, uneori chiar și până la 60% (Cefa) sau 48% (Cetariu), 40% (Cristioru de Jos). Sunt și câteva comune, puține, unde trendul este pozitiv: Santandrei (+120%), Paleu (114%), Sanmartin (65%), Nojorid (47%).

Figura 9 – Evoluția populației comunelor din județul Bihor 1992-2021

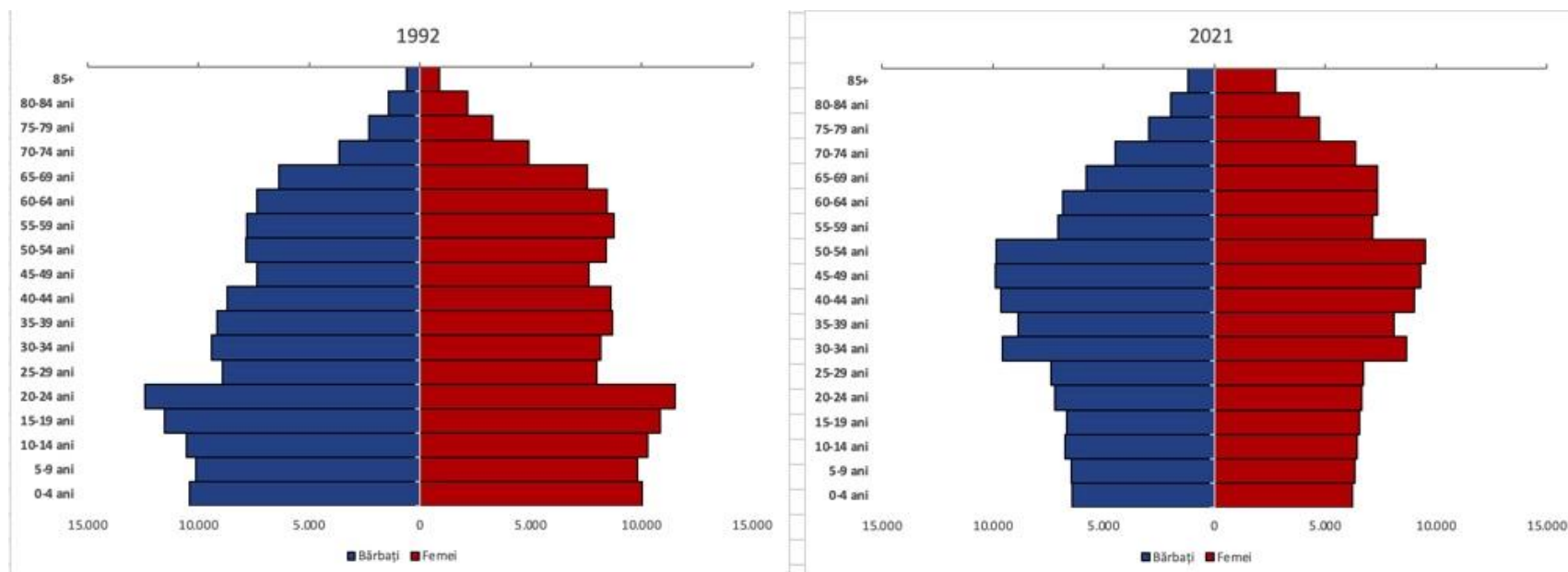

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Îmbătrânirea populației

Situația demografică a județului Bihor este evidențiată și de piramida populației de mai jos (Figura 10). Tendința de îngustare accentuată a bazei și lărgire a vârfului piramidei sugerează un proces accentuat de îmbătrânire a populației. Pe termen mediu și lung, evoluția va însemna o creștere a cererii pentru servicii pentru persoane în vârstă, dar și o scădere a competitivității, atât pentru investitorii în căutare de piețe de consum – o populație îmbătrânită având tendința de a consuma mai puțin –, cât și pentru cei în căutare de forță de muncă.

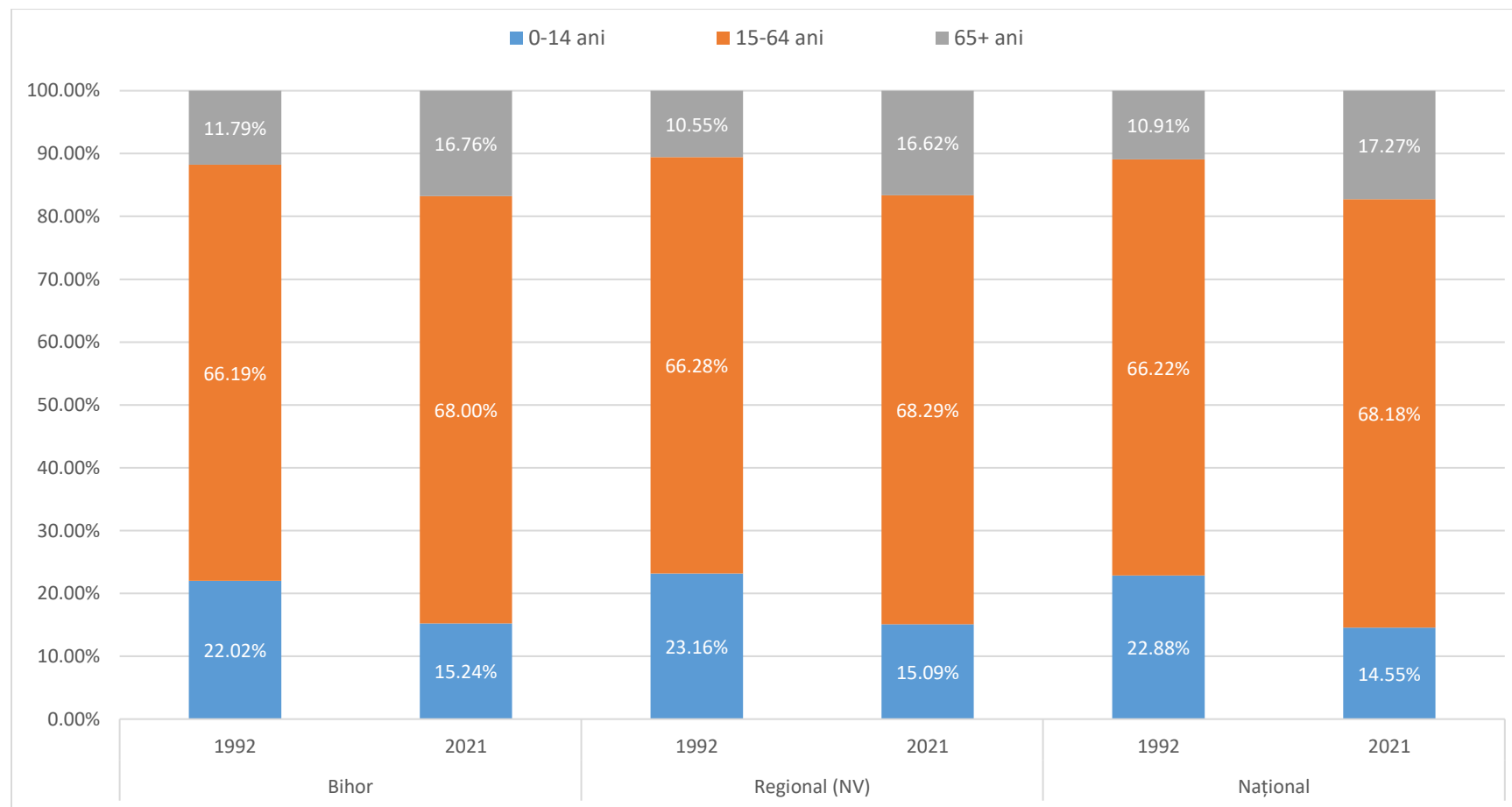
Figura 10 – Piramida populației (1992 vs.2021)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Tendința de îmbătrânire a populației este vizibilă și în graficul de mai jos (Figura 11), unde observăm că ponderea populației sub 14 ani în totalul populației a scăzut de la 22% (1992) la 15% (2021), în timp ce populația peste 65 de ani a crescut ca pondere de la 11% în 1992 la 16% în 2021. Același trend îl regăsim și la nivel național și regional, diferențele nefiind semnificative.

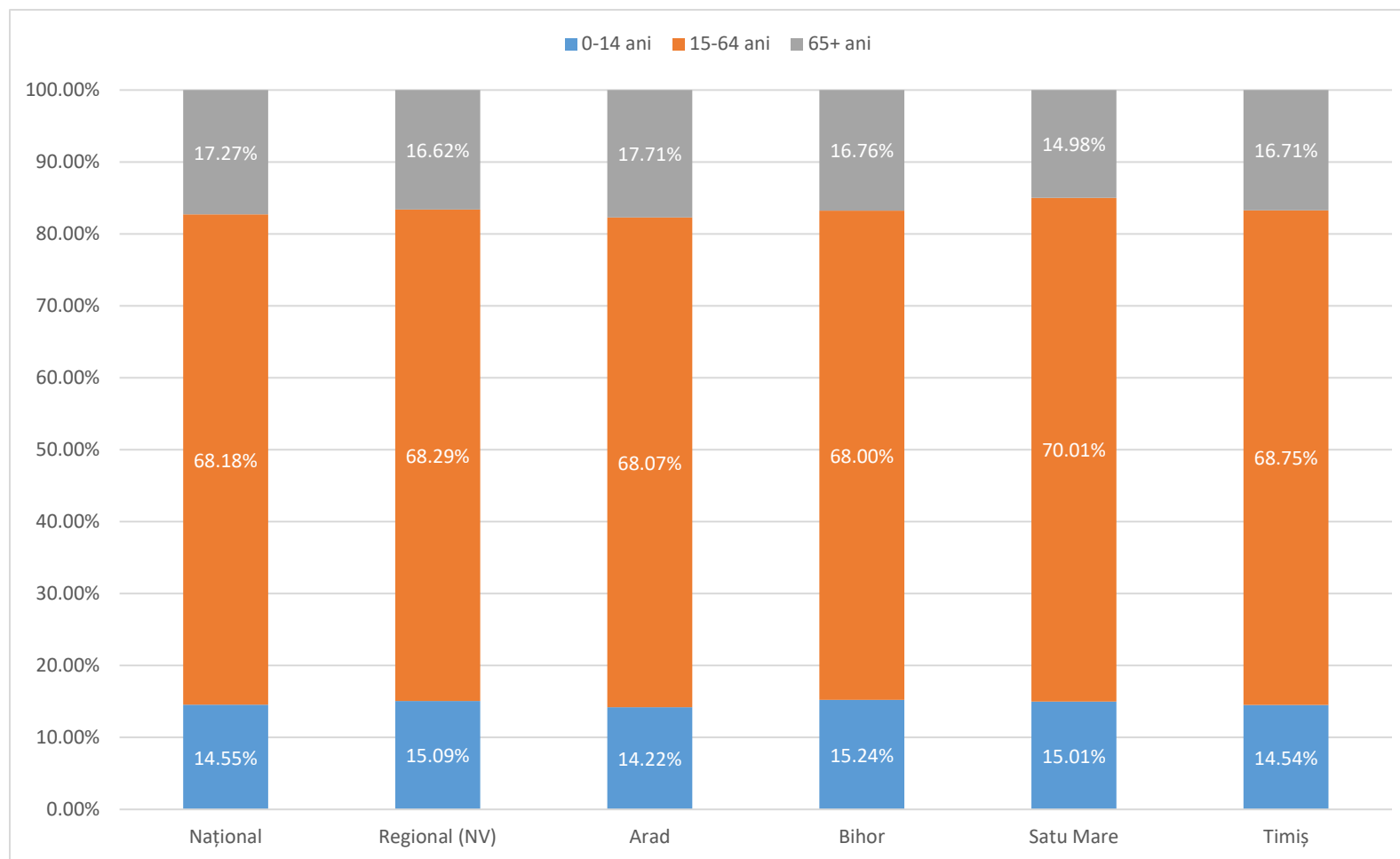
Figura 11 –Structura populației pe vârste, comparativ (1992 vs.2021)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Dacă facem o comparație cu structura pe vârste a populației celorlalte trei județe (Figura 12), vedem că diferențele nu sunt majore nici aici, procentele populației tinere (0-14 ani) sunt în jurul valorii de 15%, iar ale celei vârstnice (peste 65 de ani) în jurul valorii de 15-17% și o populație activă (15-64) în jurul valorii de 68%, cu excepția județului Satu Mare (70%).

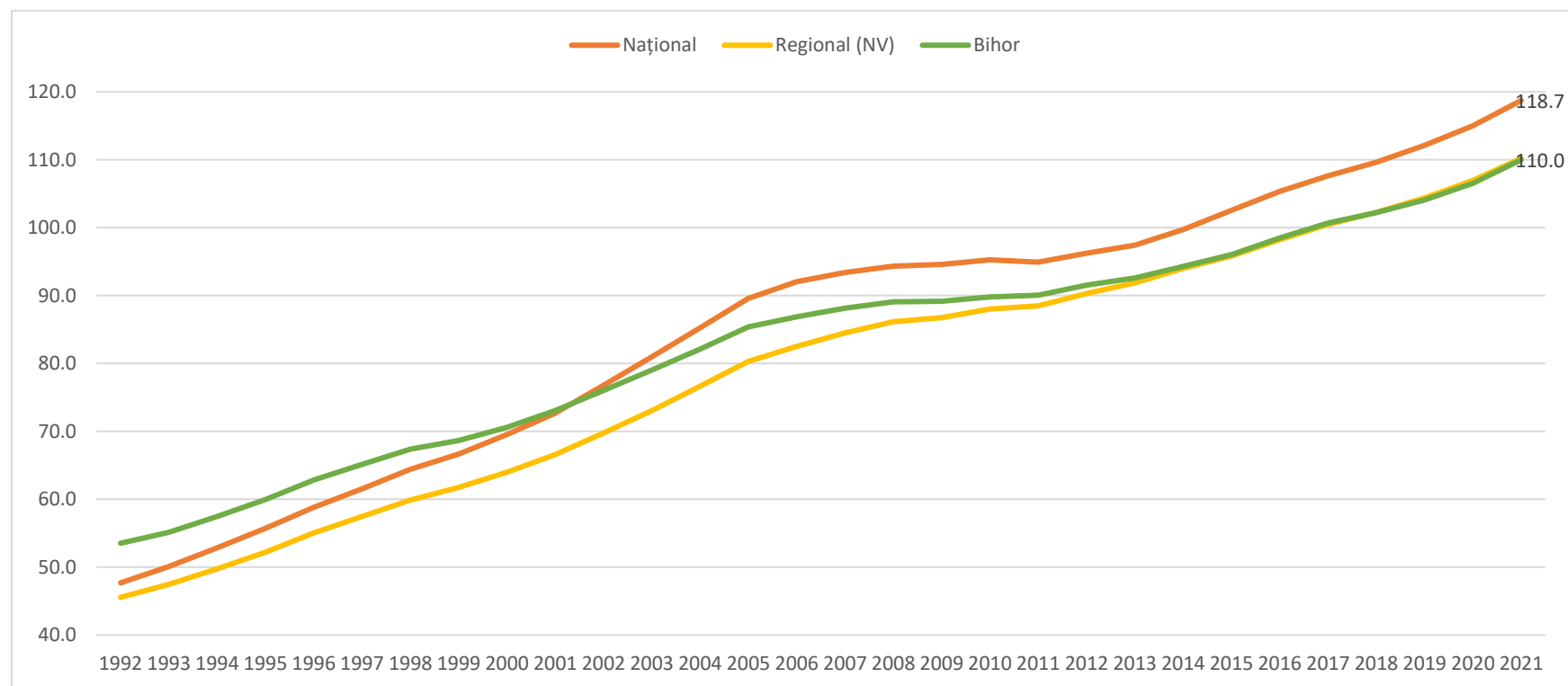
Figura 12 –Structura populației pe vârste, comparativ județe (1992 vs.2021)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Indicele de îmbătrânire demografică a populației reprezintă numărul de persoane vârstnice (peste 65 de ani) raportat la 100 de persoane tinere (sub 15 ani). În cazul județului Bihor (Figura 13), acest indice a urmat un trend ascendent în ultimii 29 de ani, ajungând în 2021 la valoare de 110, ceea ce înseamnă că la fiecare 100 de persoane tinere din județ sunt 110 persoane vârstnice. Cifra se situează cu puțin sub nivelul național (118), dar la același nivel cu cel regional.

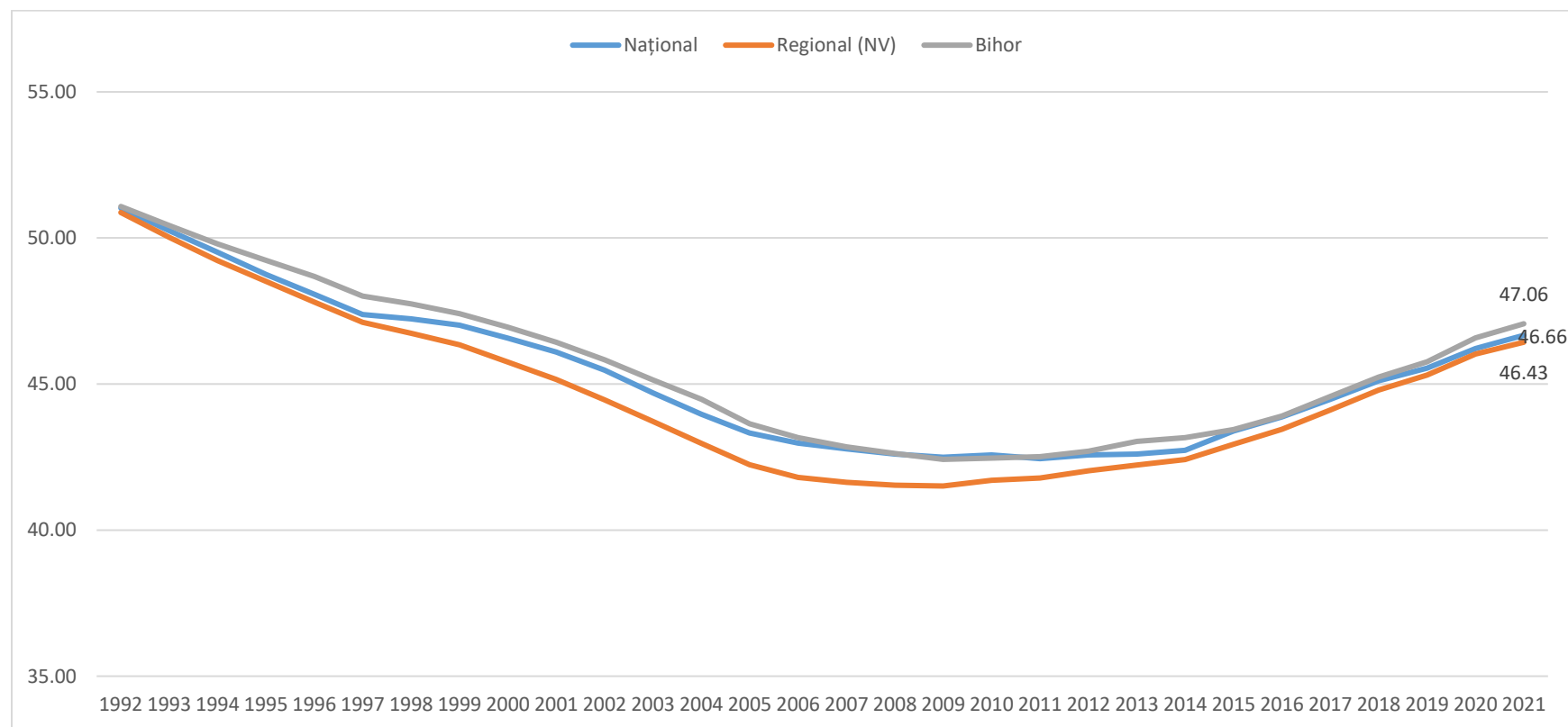
Figura 13 – Indicele de îmbătrânire demografică a populației

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Raportul de dependență demografică reprezintă raportul dintre numărul persoanelor de vârstă dependentă (0-14 și 65+) și populația în vârstă de muncă, exprimat la 100 de persoane. În cazul județului Bihor (figura 14), la fiecare 100 de persoane active, în vârstă de muncă, avem (în 2021) 47 de persoane „dependente” sau inactive, față de 46,66 la nivel național și 46,43 la nivel regional. Acest indicator a scăzut în continuu din 1992 până în 2013, iar de atunci trendul este ascendent.

Figura 14 – Raportul de dependență demografică

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

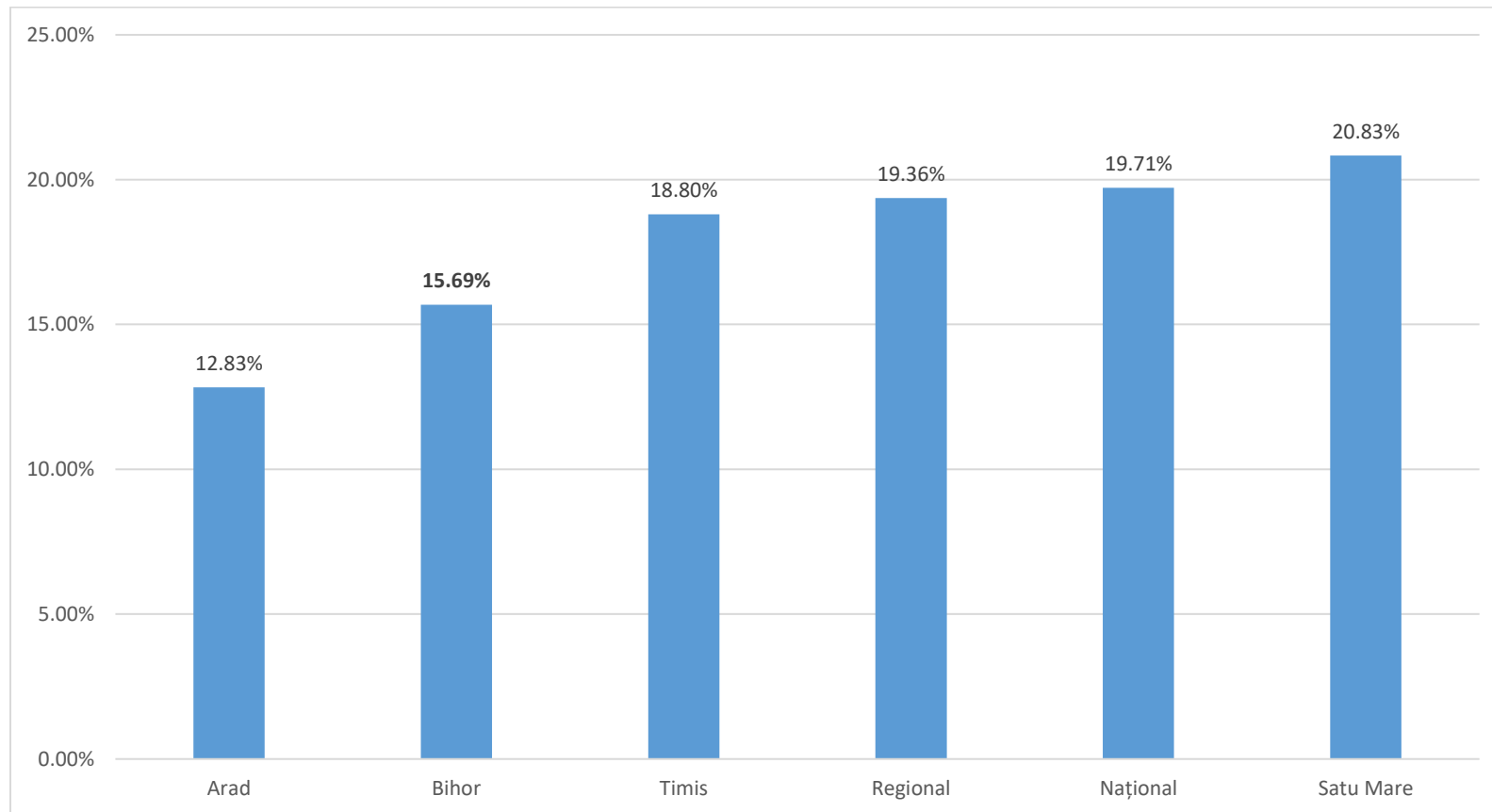
Vârsta medie a populației județului Bihor (Tabel 1) este, în 2020, de 41,3 de ani, în condițiile în care în 1992 era 35,7 ani. Același trend de îmbătrânire se observă atât la nivel regional și național, cât și în celelalte trei județe comparabile cu Bihor. Creșterea vârstei medii (Figura 15) este, în Bihor, de doar 15% în ultimii 29 de ani, față de 19% la nivel național și regional și 18% la Timiș sau 20% la Satu Mare.

Tabel 1 – Vârsta medie a populației

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	37	37,3	37,5	37,8	38	38,3	38,5	38,8	39	39,3	39,5	39,7	40	40,3	40,6	40,7	41	41,2	41,4	41,6	41,9
Regional	36,5	36,8	37,1	37,3	37,6	37,8	38	38,3	38,5	38,7	39	39,2	39,5	39,7	40	40,2	40,4	40,6	40,9	41,1	41,3
Bihor	37,2	37,4	37,6	37,8	38	38,2	38,4	38,6	38,8	39	39,2	39,4	39,6	39,8	40,1	40,3	40,5	40,7	40,9	41,1	41,3
Satu Mare	35,4	35,7	35,9	36,1	36,3	36,6	36,8	37,1	37,3	37,5	37,8	38	38,3	38,6	38,9	39,2	39,5	39,7	40	40,3	40,6
Arad	38,3	38,5	38,7	38,8	39	39,2	39,3	39,5	39,7	39,9	40,1	40,3	40,5	40,7	41	41,2	41,4	41,6	41,7	41,9	42,2
Timiș	37,1	37,5	37,7	38	38,3	38,5	38,7	39	39,2	39,4	39,6	39,8	40	40,3	40,6	40,7	40,9	41,1	41,3	41,4	41,7

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 15 – Vârsta medie a populației (1992 vs.2020)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Natalitate și mortalitate

Fluctuațiile demografice au, de obicei, două surse: mișcarea naturală a populației (natalitate/mortalitate) și mișcarea migratorie a populației (schimbările de domiciliu). În privința mișcării naturale a populației, observăm în Tabelul 2 faptul că rata natalității pentru județul Bihor este, în 2020, de 8,8 la mie, în scădere față de anii trecuți. În ultimii 10 ani această rată a natalității se stabilizase la 10 la mie, dar apoi a început să scadă după 2018. Anul 2020 poate nu este cel mai relevant din acest punct de vedere, fiind anul pandemiei COVID, care a afectat profund natalitatea.

Tabel 2 – Natalitate

Rata natalității (născuți vii la 1.000 de locuitori)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	9,4	8,7	9	9,6	9,1	9,3	9,4	9,7	9,3	9,2	8,1
Regiunea Nord-VEST	9,8	9,2	9,4	10	9,5	9,8	10	10,3	9,9	9,8	8,8
Arad	8,9	8,3	8,7	9	8,8	9	9,3	9,4	9,3	9,2	8,1
Bihor	10,2	9,5	10	10	9,6	9,6	9,8	10,2	10	9,8	8,8
Satu Mare	9,1	8,7	8,8	10	9,4	9,2	9,6	10,1	9,2	9,2	7,9
Timiș	9,4	8,9	9	9,8	9,5	9,9	10,2	10,4	10,2	10	8,8
Sporul natural											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	-47.524	-55.197	-54.435	-35.534	-53.103	-56.791	-49.255	-47.883	-57.742	-57.244	-118.736
Regiunea Nord-VEST	-4.007	-4.933	-4.709	-2.592	-4.260	-4.919	-3.201	-3.336	-4.392	-3.873	-12.141
Arad	-1.878	-1.845	-1.845	-1.578	-1.667	-1.890	-1.476	-1.894	-1.510	-1.521	-3.089
Bihor	-1.059	-1.308	-1.177	-1.199	-1.341	-1.610	-1.224	-1.145	-1.389	-1.224	-3.058
Satu Mare	-921	-989	-754	-363	-598	-906	-582	-535	-873	-834	-1.966
Timiș	-1.016	-1.190	-947	-305	-582	-779	-88	-221	90	-181	-1.914
Sporul natural la 1.000 de locuitori											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Național	-2,1	-2,5	-2,4	-1,6	-2,4	-2,5	-2,2	-2,1	-2,6	-2,6	-5,3
Regiunea Nord-VEST	-1,4	-1,7	-1,7	-0,9	-1,5	-1,7	-1,1	-1,1	-1,6	-1,4	-4,3
Arad	-3,9	-3,9	-3,8	-3,3	-3,5	-3,9	-3,1	-4	-3,2	-3,3	-6,6
Bihor	-1,7	-2,1	-1,9	-2	-2,1	-2,6	-2	-1,9	-2,2	-2	-5
Satu Mare	-2,4	-2,5	-1,9	-0,9	-1,5	-2,3	-1,5	-1,4	-2,3	-2,2	-5,1
Timiș	-1,4	-1,6	-1,2	-0,4	-0,8	-1,1	-0,1	-0,3	0,1	-0,2	-2,5

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Sporul natural (diferența dintre născuți și decedați) este negativ, la fel ca la nivel național, regional și la fel ca în situația celorlalte județe. Rata deceselor a fost, în 2020, de 13,8 la mie (afectată, desigur, și de pandemie), comparabilă cu nivelul regional și național. Doar județul Timiș are o situație mai bună, având o rată de 11,3 la mie.

Tabel 3 – Mortalitate și mortalitate infantilă

Decedați la 1000 locuitori	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
TOTAL	11,5	11,2	11,4	11,2	11,5	11,8	11,6	11,8	11,9	11,7	13,4
Regiunea NORD-VEST	11,2	10,9	11,1	10,9	11	11,5	11,1	11,4	11,5	11,2	13,1
Bihor	11,9	11,6	11,9	12	11,7	12,2	11,8	12,1	12,2	11,8	13,8
Satu Mare	11,5	11,2	10,7	10,9	10,9	11,5	11,1	11,5	11,5	11,4	13
Arad	12,8	12,2	12,5	12,3	12,3	12,9	12,4	13,4	12,5	12,5	14,7
Timiș	10,8	10,5	10,2	10,2	10,3	11	10,3	10,7	10,1	10,2	11,3
Decedați sub 1 an la 1000 născuți vii	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
TOTAL	9,8	9,4	9	7,8	8,1	7,3	6,7	6,4	5,9	5,7	6,1
Regiunea NORD-VEST	8,9	8,7	8,4	7,5	7,3	7,7	6,9	6,5	6,9	6,2	7,3
Bihor	9,5	10,7	8,5	9,8	6,4	8,2	8,4	5,5	6,8	6,9	7,2
Satu Mare	10,5	10,5	10,7	7,9	7,6	8,4	10,1	7,1	7	5,1	12,8
Arad	9,6	9,3	8,9	8,4	7,7	5,9	5,7	6,1	4,3	7,4	6,3
Timiș	10,7	8,2	9,3	5,8	7	7,1	4,3	7,2	4,2	4,8	4,6

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

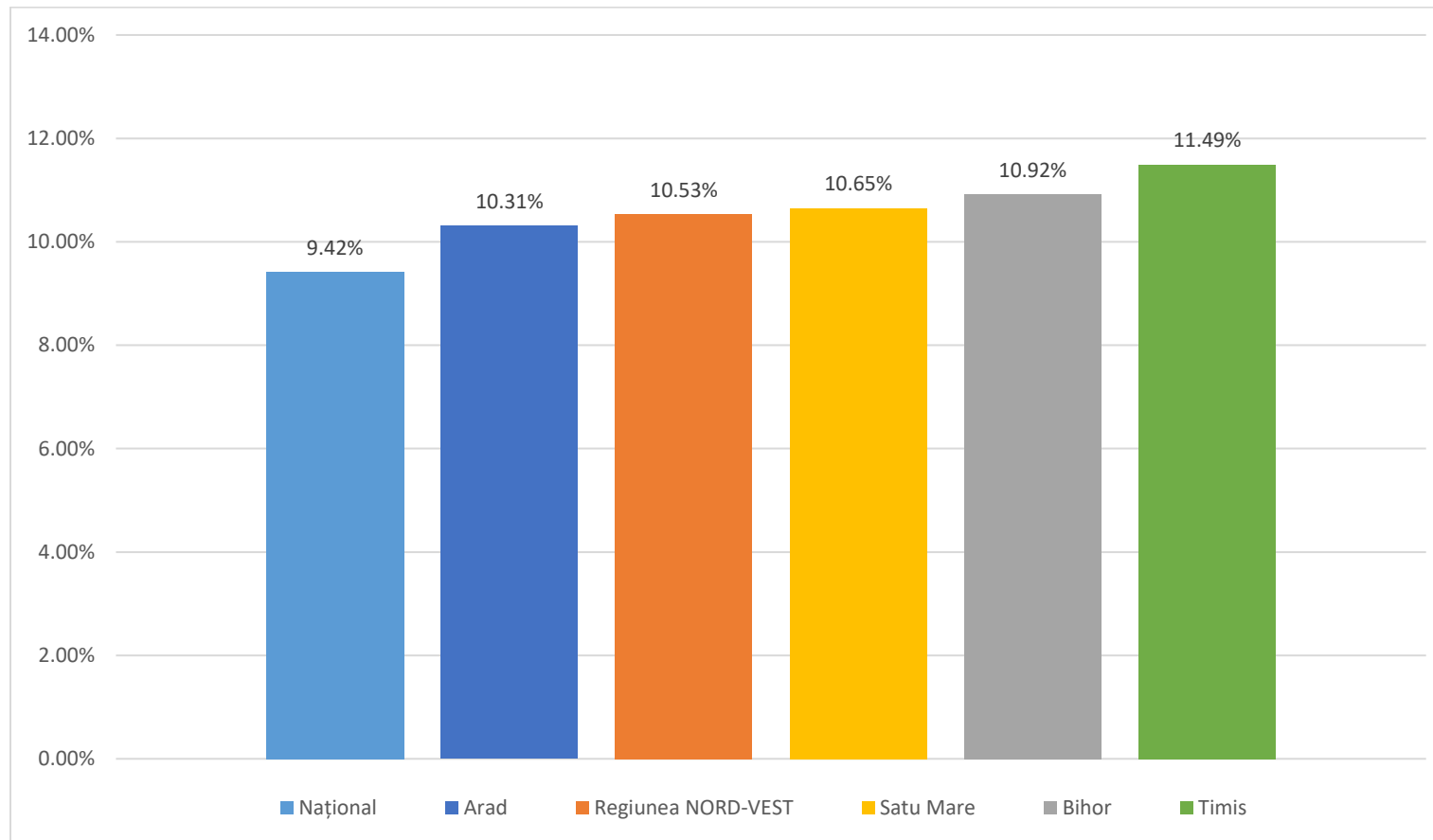
Durata medie de viață a locuitorilor județului Bihor a ajuns, în 2019, la 75,3 ani, aceeași ca la nivel regional (75,8) și ușor mai mică față de cea de la nivel național (76). Aceasta a crescut în ultimii 29 de ani cu 10%, față de 9 la nivel național (Figura 16).

Tabel 4 – Durata medie de viață

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Național	70,5	71,2	71,2	71	71,3	71,8	72,2	72,6	73,5	73,8	73,9	74,2	74,7	75,2	75,4	75,4	75,5	75,7	75,9	76
Regional	69,5	70,2	70,2	70,1	70,6	71	71,4	71,8	72,9	73,3	73,5	73,9	74,4	74,7	75	75,1	75,2	75,4	75,7	75,8
Bihor	68,5	69,5	69,5	69,4	69,9	70,4	70,9	71,3	72,4	72,7	72,8	73,4	73,9	74,2	74,4	74,4	74,7	75	75,3	75,3
Satu Mare	67,3	67,7	67,7	67,4	67,6	68,3	69	69,5	70,7	71,1	71,3	71,9	72,6	72,9	73,1	73,2	73,5	73,5	73,8	74,1
Arad	69,9	70,5	70,6	70,4	70,6	70,9	71,5	71,8	72,8	73,3	73,4	73,7	74,2	74,6	74,8	74,6	74,8	74,9	74,9	75,4
Timiș	70,4	71,1	71,2	71,2	71,2	71,4	72,1	72,7	74	74,4	74,5	74,6	75,1	75,7	76,1	75,9	76	76,4	76,7	76,9

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 16 – Durata medie de viață a populației (1992 vs.2021)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Migrație

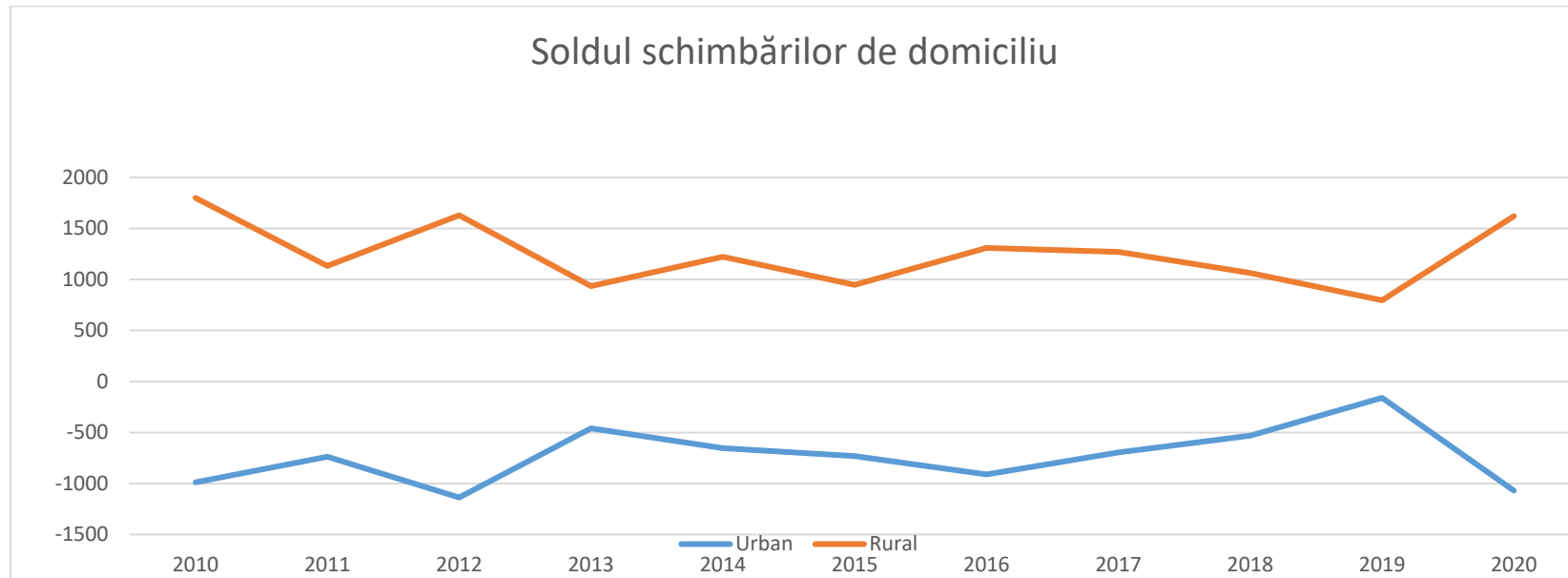
În ceea ce privește migrația populației, se observă din Tabelul 5 că la nivelul județului Bihor există un sold pozitiv, în sensul că numărul celor care se stabilesc în județ este mai mare decât al celor care pleacă din județ. Se mai observă însă un trend de mutare a populației dinspre urban înspre rural, care generează în viitorul imediat o presiune mai mare asupra bugetelor locale ale comunelor și nevoii acestora de a dezvolta servicii publice de calitate.

Tabel 5 – Schimbări de domiciliu și reședință

Soldul schimbărilor de domiciliu											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bihor	811	394	493	477	569	215	398	576	533	636	551
Satu Mare	-231	-140	-4	-44	-23	-83	-83	-339	-179	-410	-261
Arad	1.324	554	770	670	669	755	640	823	986	738	704
Timis	4.901	3.649	3.934	3.742	3.997	3.549	3.828	4.443	4.775	4.864	3.418
Soldul schimbărilor de reședință											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bihor	889	1234	1276	1331	1238	1323	1400	1497	1254	1453	1331
Satu Mare	-1685	-1574	-1199	-1015	-870	-522	-425	-495	-537	-472	86
Arad	-289	-8	108	144	111	91	407	307	396	521	733
Timis	9825	5720	5594	4219	3913	4278	4181	4612	4937	4021	930
Soldul schimbărilor de domiciliu - Bihor urban vs. Rural											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	811	394	493	477	569	215	398	576	533	636	551
Urban	-988	-738	-1137	-458	-653	-731	-911	-695	-530	-160	-1069
Rural	1799	1132	1630	935	1222	946	1309	1271	1063	796	1620

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 17 – Soldul schimbărilor de domiciliu

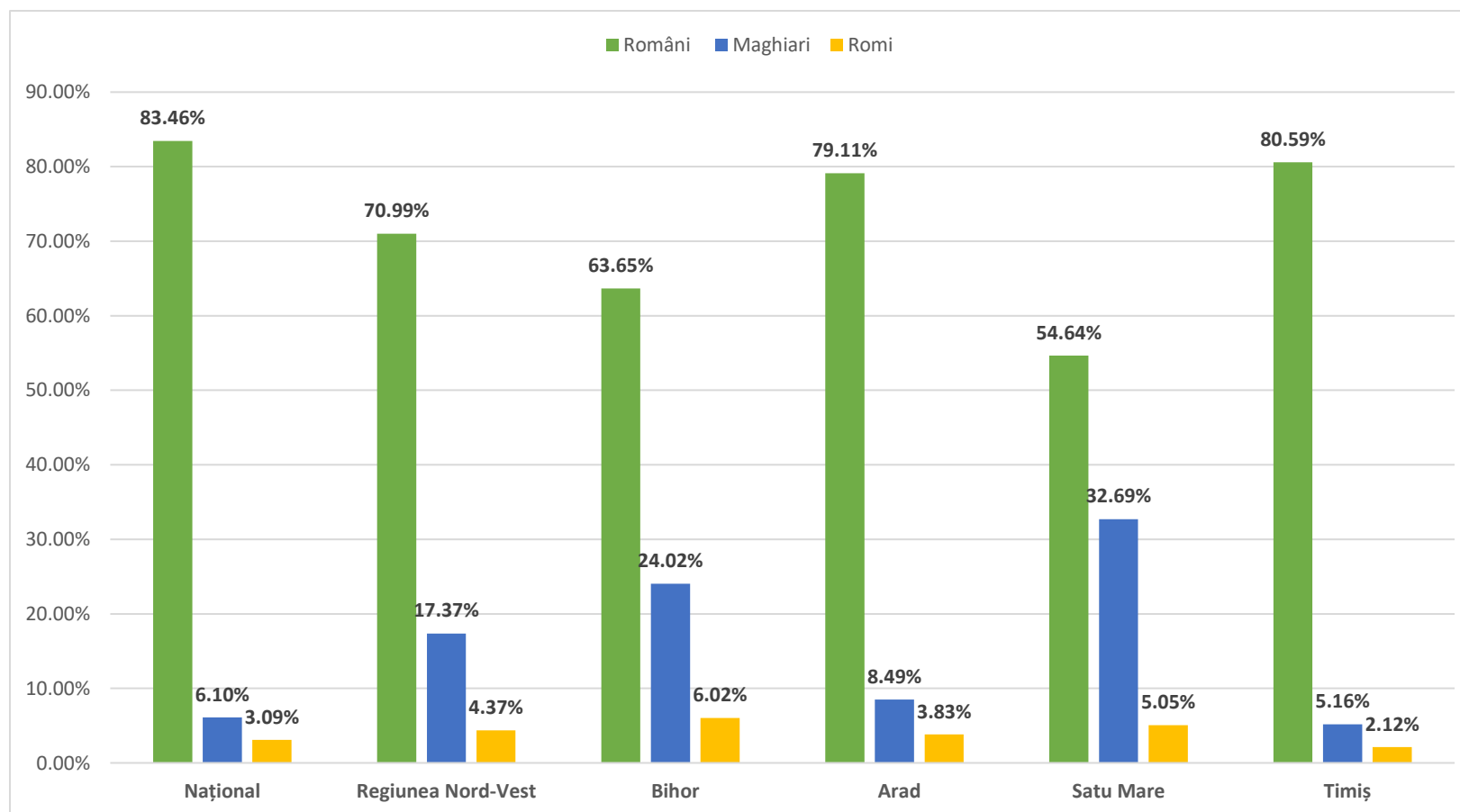
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Religie și etnie

Potrivit datelor de la ultimul recensământ Bihorul este o comunitate relativ omogenă din punct de vedere etnic (Figura 18), cu 63% din populație declarându-se de etnie română, 24% maghiari și 6% romi, iar celelalte etnii reprezintă toate împreună sub 7%.

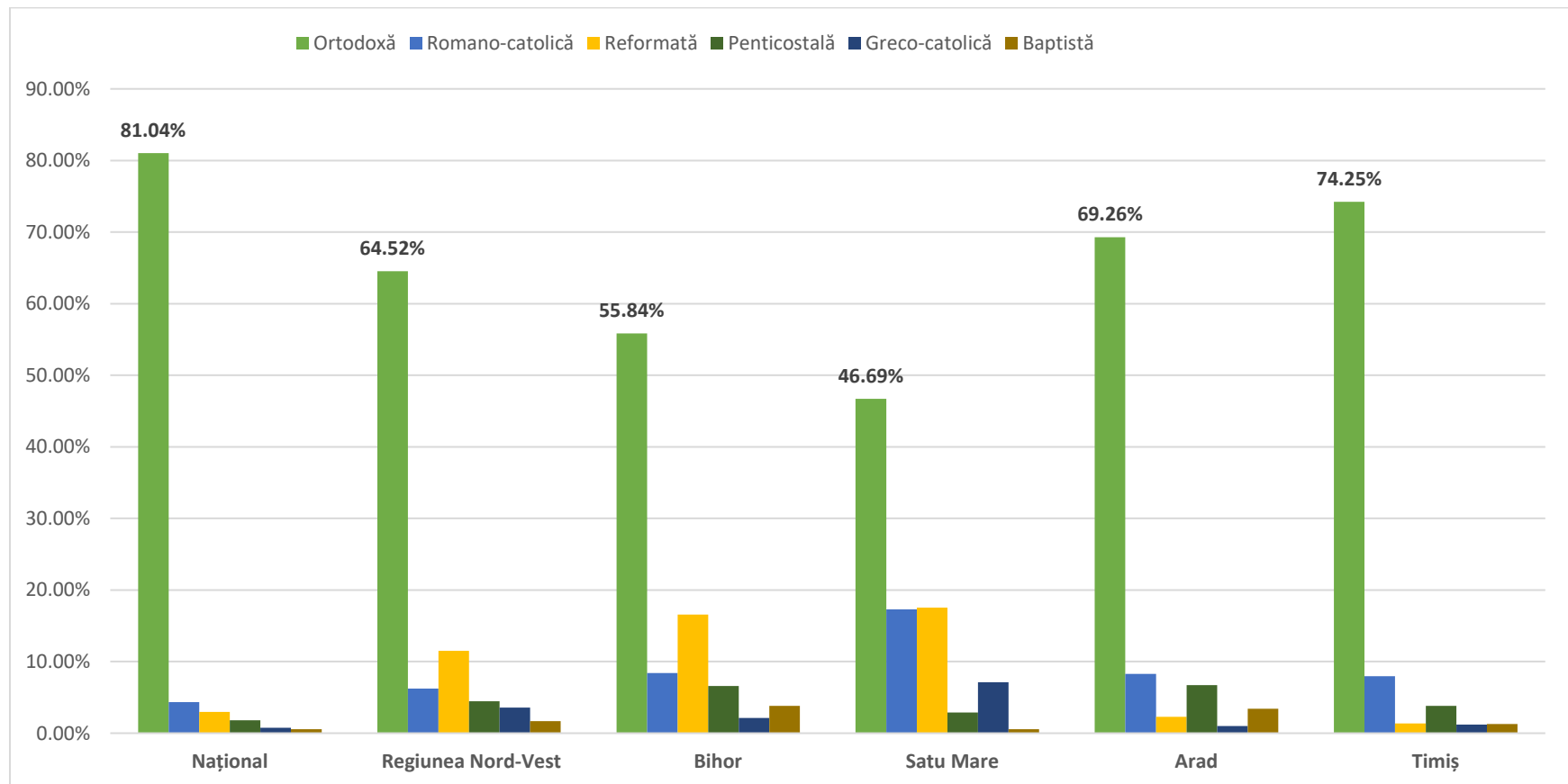
Din punct de vedere al religiei comunitatea este mai puțin omogenă (Figura 19), 55% dintre locuitori declarându-se ortodocși, 16% reformati, 8% romano-catolici, 6% penticostali, 3% bapțiști, 2% greco-catolici, iar celelalte religii reprezintă sub 1%.

Figura 18 – Structura etnică a populației (Recensământ 2011)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la Recensământ 2011

Figura 19 – Structura religioasă a populației (Recensământ 2011)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la Recensământ 2011

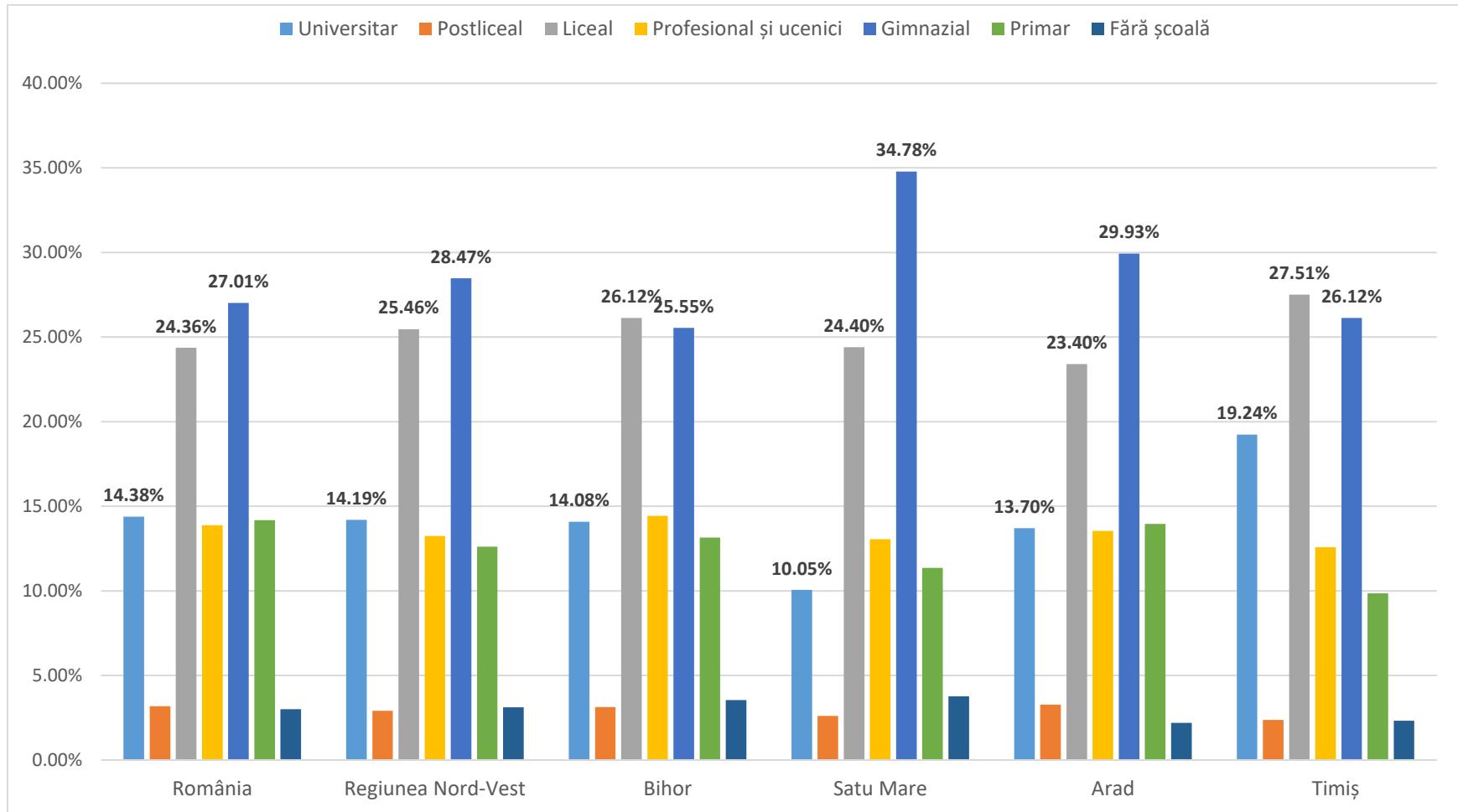
Educație

Nivelul de educație al populației

Capitalul educațional al unei zone, definit în termeni de distribuția populației în funcție de ultima școală absolvită, infrastructura educațională, rezultatele educaționale și cheltuielile publice cu sistemul de învățământ, este un bun mijloc de a înțelege capacitatea unei comunități de a se dezvolta sustenabil și de a prospera pe termen lung.

Asociată cu nivelul de sănătate, venitul, implicarea în comunitate, ultima școală absolvită este un indicator crucial în înțelegerea competitivității unei regiuni sau zone. Este dificil pentru o comunitate cu o pondere scăzută de persoane cu studii superioare, spre exemplu, să atragă investiții și oportunități care generează plus valoare semnificativă în comunitate și asigură venituri ridicate populației. În aceeași idee, întrucât talentul atrage talent, o comunitate cu o pondere ridicată a populației cu studii superioare va atrage pe termen lung noi locuitori cu același profil, amplificând și mai mult avantajul competitiv și atractivitatea comunității. Devine critic, astfel, pentru autoritățile locale să susțină sistemul educațional la nivel local și eforturile populației de a se perfecționa continuu.

Figura 20 – Nivelul de educație al populației (Recensământ 2011)

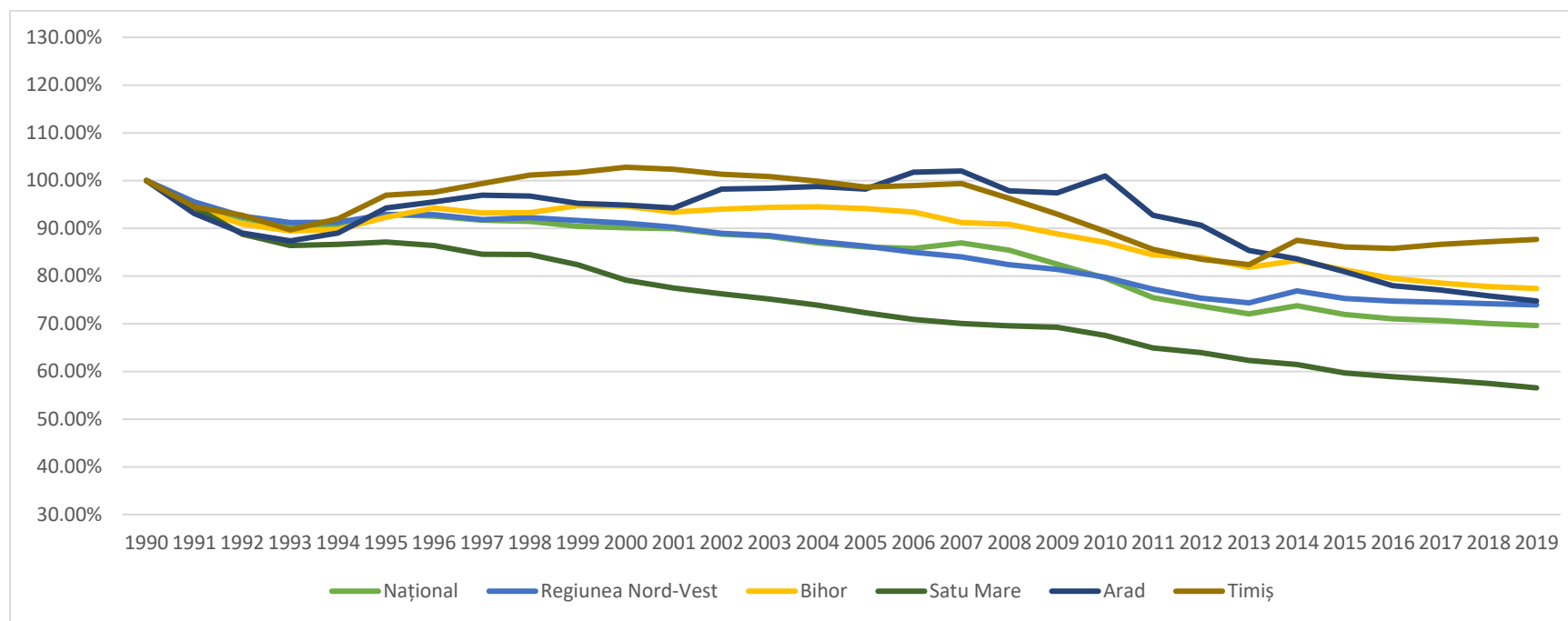

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor de la Recensământ (2011)

Evoluția populației școlare

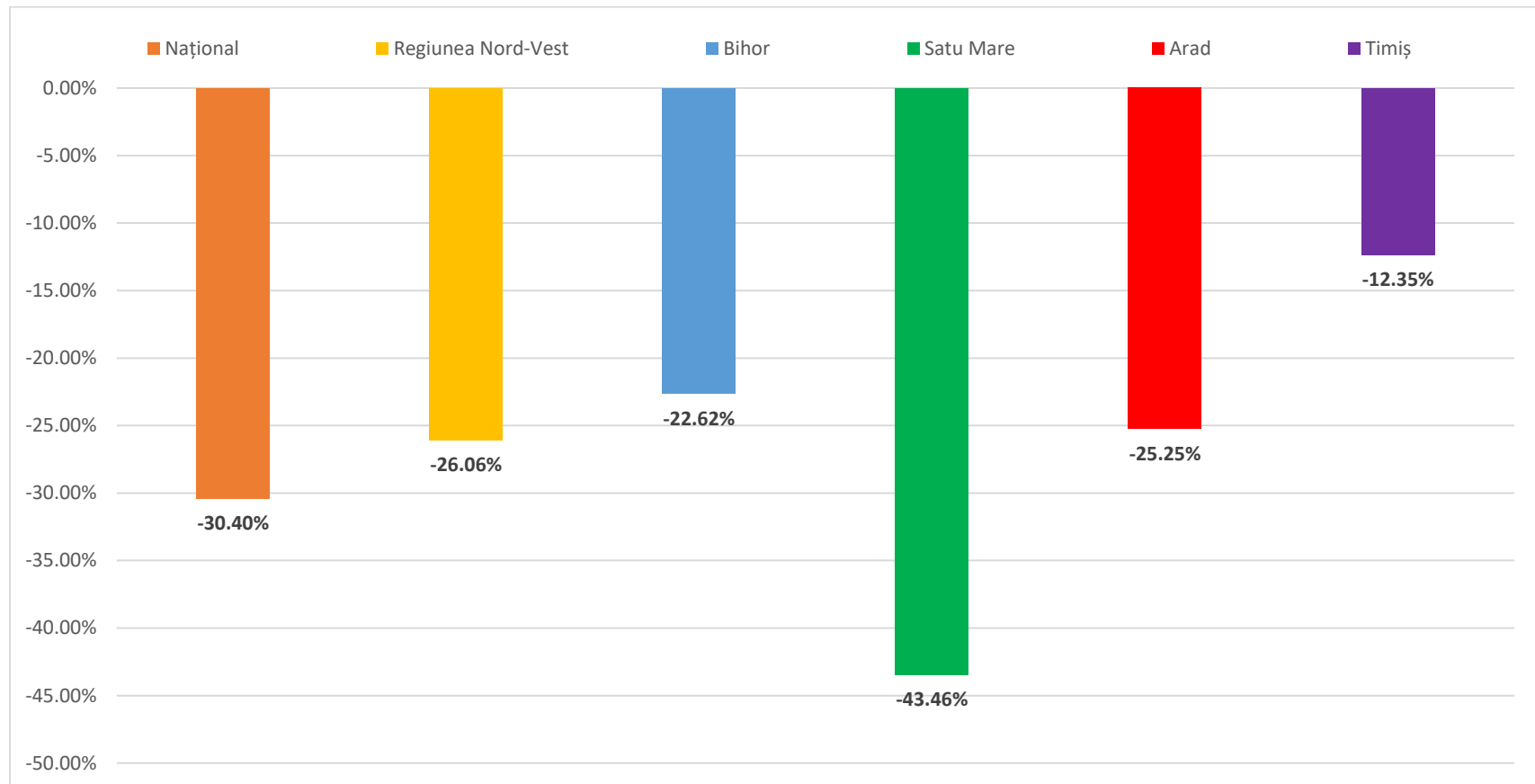
În ceea ce privește evoluția populației școlare de la nivelul județului (Figura 21), datele INS arată același trend descendent întâlnit și la evoluția populației județului. Constatăm (Figura 22) o scădere a acesteia cu 22,62% în ultimii 29 de ani (1990-2019), față de 30,40% la nivel național și 26,06% la nivel regional. În același timp, județul Timiș a avut o scădere de doar 12,35%, față de 25,25% la județul Arad și 43,46% pentru județul Satu Mare.

Figura 21 – Evoluția populației școlare

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

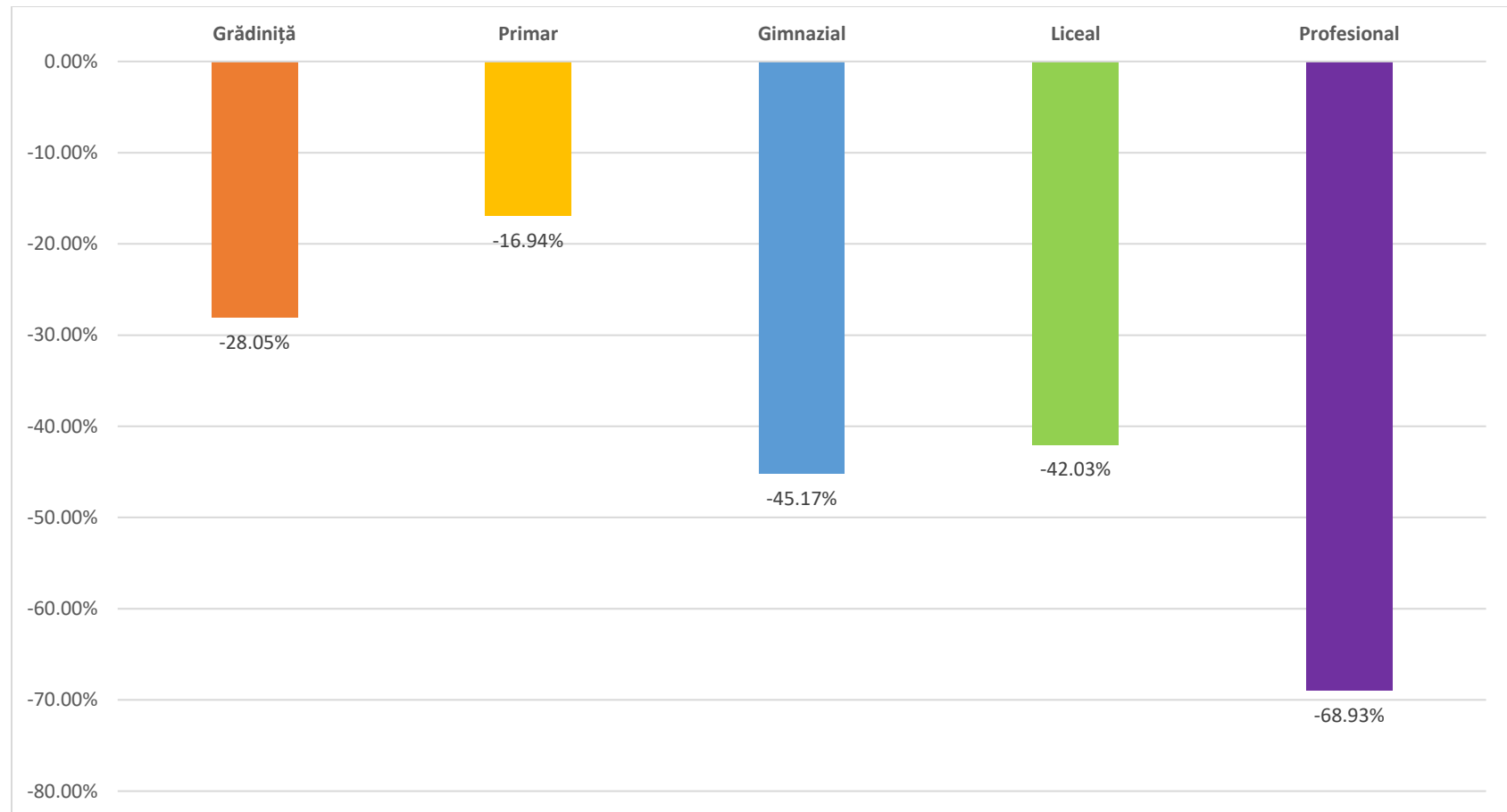
Figura 22 – Evoluția populației școlare (1990-2019)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

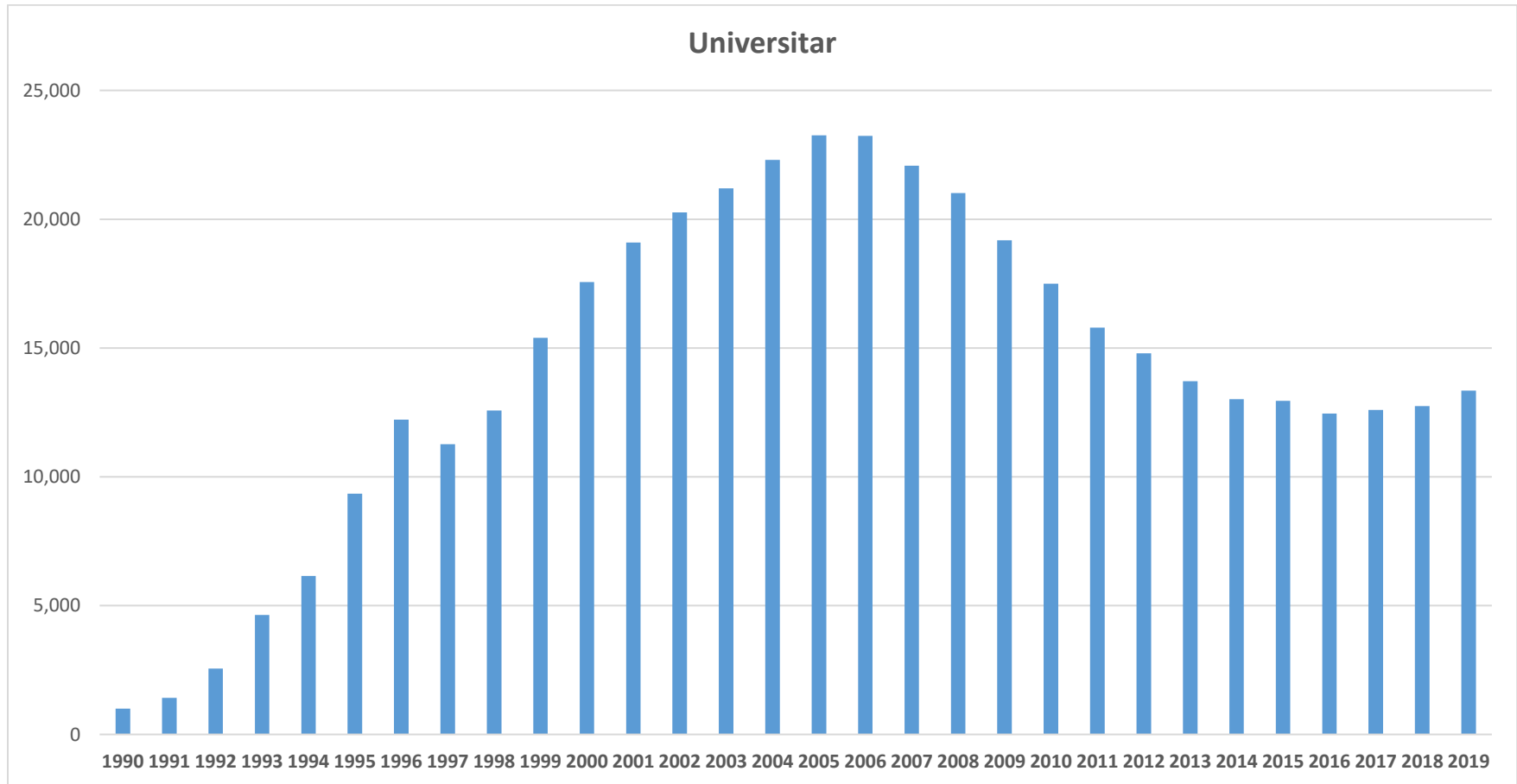
Trendul descendent e vizibil (Figura 23) și pe diferitele niveluri de educație, cea mai mare scădere fiind înregistrată de nivelul profesional (-68%), apoi cel gimnazial (-45%) și liceal (-42%). Județul Bihor avea în 2019 un număr de aproximativ 13.000 de studenți, în scădere cu 43% față de anul 2005, când a avut 23.000 de studenți, apogeul numărului de studenți în județ (Figura 24).

Figura 23 – Evoluția populației școlare din județul Bihor, pe niveluri de educație (1990-2019)

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 24 – Evoluția populației școlare din județul Bihor – nivel universitar

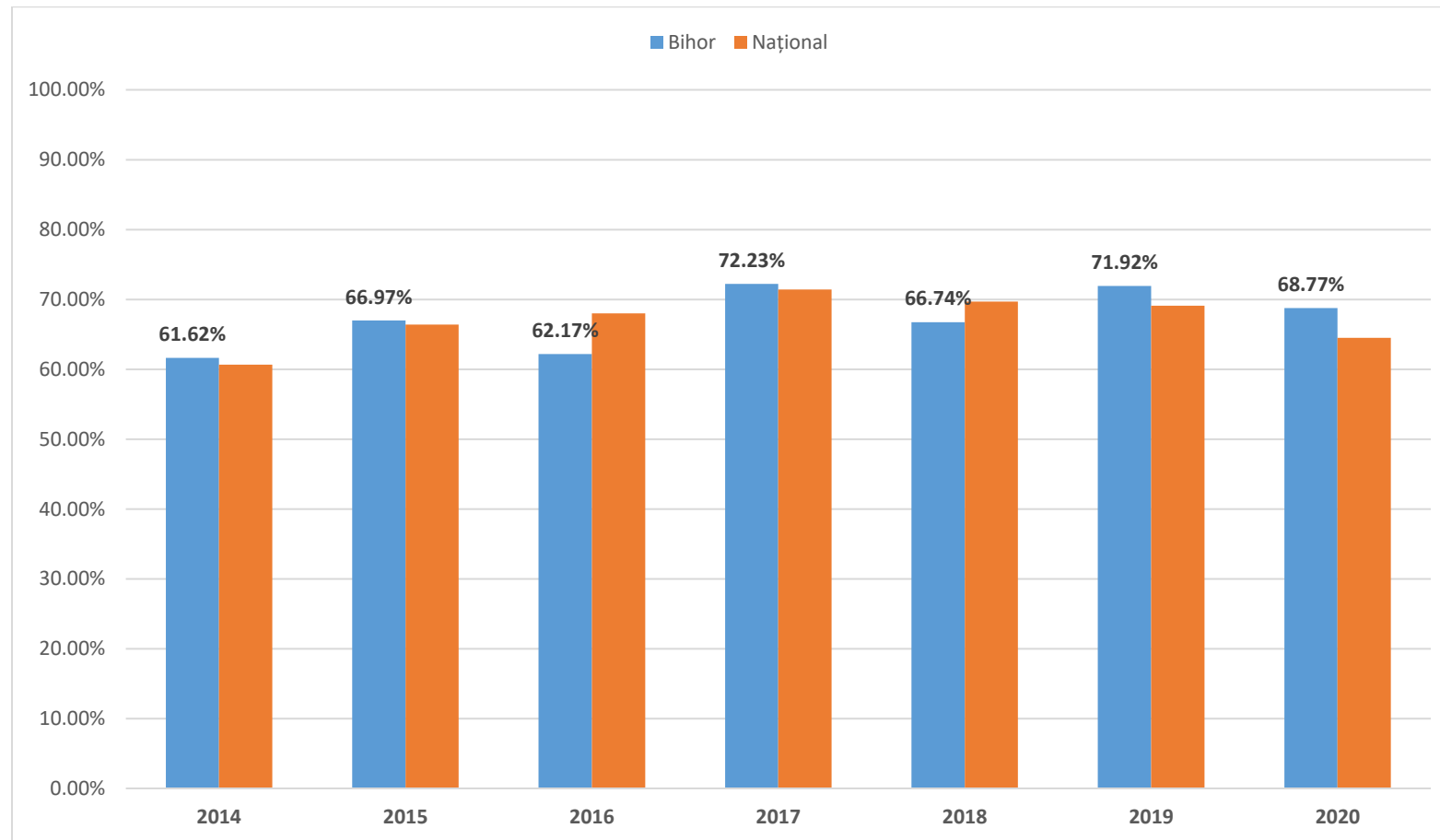

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Rezultate școlare – Promovabilitate BAC

Promovabilitatea la BAC la nivelul județului este similară cu cea de la nivel național, cu mici oscilații, uneori peste media națională (2020, 2019, 2017, 2015, 2014), alteori sub media națională (2018, 2016).

Figura 25 - Promovabilitate BAC, Bihor

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor obținute de la ISJ Bihor

Sănătate

Infrastructură sanitară

Accesul facil al populației la servicii medicale și sociale diverse și de calitate ridicată reprezintă una din condițiile fundamentale pentru a asigura o calitate a vieții ridicată în comunitate. Accesibilitatea și performanța serviciilor medicale și sociale reprezintă în același timp indicatori pentru atractivitatea unei comunități, fiind, alături de serviciile educaționale de calitate și oportunitățile profesionale, printre elementele de bază avute în vedere de forța de muncă înalt competitivă când ia decizii referitoare la relocare (emigrare sau imigrare).

Analiza datelor statistice puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică oferă o imagine complexă a accesibilității serviciilor de sănătate a populației județului Bihor. Astfel, populația județului are acces la majoritatea serviciilor medicale generale și de specialitate, numărul unităților sanitare rămânând constant în ultimii ani. În anul 2019¹⁰³, populația județului Bihor avea acces la servicii medicale prin intermediul următoarelor categorii de unități sanitare (a se vedea Tabelul 6):

- Spitale – 12 spitale publice și 2 private;
- Ambulatorii de specialitate – 1 public;
- Ambulatorii integrate spitalului – 12 publice și 2 private;
- Policlinici: 5 private;
- Dispensare medicale – 5 publice;
- Centre de sănătate mintală – 2 publice;
- Unități medico-sociale – 4 publice;
- Centre de diagnostic și tratament – 1 public și 5 private;
- Centre medicale de specialitate – 3 private;
- Centre medicale de specialitate cu paturi de spital – 5 private;
- Puncte de lucru ale centrelor de dializă – 2 private;
- Cabinete medicale de medicină generală – 7 private;
- Cabinete medicale de medicină școlară – 65 publice;
- Cabinete medicale studențești – 1 public;
- Cabinete medicale de familie – 372 private;
- Cabinete stomatologice – 1 public și 719 private;
- Cabinete medicale de specialitate – 265 private;
- Farmacii – 11 publice și 312 private;
- Puncte farmaceutice – 5 publice;
- Depozite farmaceutice – 8 private;
- Laboratoare medicale – 67 publice și 17 private;
- Laboratoare de tehnica dentară – 48 private;

¹⁰³ Analiza folosește cele mai noi date existente din surse de încredere.

- Centre de transfuzie – 1 public;
- Alte tipuri de cabinete medicale – 9 publice și 1 privat.

Se observă totuși că o serie de unități sanitare publice care ofereau servicii membrilor comunității nu se mai regăsesc în statistica INS:

- Pană în anul 2010 exista un centru de sănătate public;
- În anul 2007 a funcționat un centru medical public de specialitate;
- Până în anul 2008 funcționau cabinete medicale de specialitate publice;

Trebuie de asemenea evidențiat faptul că majoritatea infrastructurii medicale și sanitare este în proprietate publică, dar în ultimii ani se observă și o dezvoltare accentuată a infrastructurii medicale private (spitale, ambulatorii integrate spitalelor, centre de diagnostic și tratament, centre medicale de specialitate cu paturi de spital, puncte de lucru ale centrelor de dializă, etc.). Această particularitate a sistemului de sănătate de la nivel județean presupune o dependență mai scăzută a serviciilor medicale de alocațiile bugetare locale și naționale, inclusiv de la Casa de Națională de Asigurări de Sănătate, lucru care poate facilita accesul populației la servicii medicale în timp util și la un standard de calitate ridicat.

În același timp, dezvoltarea serviciilor medicale private în completare și/sau în colaborare cu cele publice poate indica și faptul că există un segment de populație care-și permite aceste servicii (care au un cost direct mai ridicat pentru utilizator), constituind astfel un indicator important pentru dezvoltarea economică și socială a municipiului.

Tabel 6: Unități sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate

Categorii de unități sanitare		Ani																							
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Spitale	Pub.	16	16	16	16	16	17	17	17	15	15	15	15	14	15	15	15	11	11	12	12	12	12	12	12
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Ambulatorii de specialitate	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	4	4	5	6	6	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	13	13	12	11	11	16	16	16	10	10	12	12	12	12	12	12
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	2	2	2	2	2	2	2
Policlinici	Pub.	18	18	18	16	16	2	1	1	1	1	1	1	1	1	:	1	1	1	1	1	1	1	:	:
	Priv.	:	:	8	4	6	4	4	4	7	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Dispensare medicale	Pub.	190	188	182	155	28	25	9	10	8	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Centre de sănătate	Pub.	2	3	3	3	3	4	4	4	3	3	3	3	3	2	2	2	:	:	:	:	:	:	:	:
Centre de sănătate mintala	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	4	4	4	4	4	4	4	2
Unități medico-sociale	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4
Centre de diagnostic si tratament	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	5	5	5	5	6	5	5	5
Centre medicale de specialitate	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	3	5	24	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Centre medicale de specialitate cu paturi de spital	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	6	5
Puncte de lucru -centre de dializa	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	2
Cabinete medicale de medicina generala	Priv.	:	:	81	108	132	149	238	213	116	29	15	14	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Cabinete medicale școlare	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	21	21	21	21	28	29	29	43	55	54	56	61	61	63	62	65	65
Cabinete medicale studențești	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Cabinete medicale de familie	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	26 9	24 2	23 2	22 9	2	3	9	1	2	2	2	2	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:		10 0	10 5	10 7	32 9	33 3	33 0	35 6	35 8	35 3	36 0	36 2	36 4	36 1	36 5	37 2	37 2
Cabinete stomatologice	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	13 8	13 8	57	79	4	8	6	2	1	1	1	1	:	:	:	1	1
	Priv.	:	:	91	98	97	12 8	96	14 1	15 2	15 1	24 8	24 6	41 6	46 5	49 8	56 4	62 7	61 6	63 3	66 3	67 5	69 2	69 3	71 9	71 9
Cabinete medicale de specialitate	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	19	19	:	2	3	4	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	93	11 3	11 4	13 4	14 6	16 5	17 6	21 7	23 9	24 0	24 1	24 8	26 0	26 4	26 6	26 5	26 5
Farmacii	Pub.	28	31	17	17	17	18	18	17	17	17	19	19	17	18	18	18	10	14	12	11	11	11	11	11	11
	Mixt	:	:	:	14	15	:	16	15	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	10 4	10 3	10 1	18 1	16 5	16 6	16 6	16 9	16 9	17 9	17 9	18 4	23 1	20 4	26 0	27 0	27 0	27 0	31 1	31 3	32 1	32 1	32 1
Puncte farmaceutice	Pub.	8	8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	5	1	3	5	5	5	5	5	5
	Mixt	:	:	:	8	7	:	6	6	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	:	:	:	7	1	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Depozite farmaceutice	Priv.	:	:	8	8	8	9	8	8	8	8	4	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Creșe	Pub.	20	18	18	18	17	17	17	15	15	15	14	14	14	16	16	16	17	19	19	:	:	:	:	:	:
-	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	:	:	:	:	:	:
Laboratoare medicale	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	22	54	62	66	73	59	65	56	71	66	66	63	70	67
	Priv.	:	:	2	:	4	11	11	11	10	10	10	16	16	16	22	23	30	16	16	16	16	16	17	17	17
Laboratoare de tehnica dentara	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
	Priv.	:	:	31	33	33	68	68	68	68	34	78	78	78	78	78	78	78	48	48	48	48	48	48	48	48
Centre de transfuzie	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Alte tipuri de cabinete medicale	Pub.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9	10	9	8	8	7	7	7	7	7	8	8	10	9	9
	Priv.	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	2	1	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din perspectiva infrastructurii sanitare, în județul Bihor numărul de paturi în unitățile sanitare publice a scăzut constant în ultimii ani, de la 7.135 în 1990 la puțin sub 4.000 începând cu anii 2010, pentru a se stabili la 3.800 începând cu anul 2015. Totuși, se observă că a crescut numărul de paturi din unitățile private, de la 87 în anul 2009 la un maxim de 280 începând cu 2018 (a se vedea Tabelul 7); numărul de paturi a crescut și în cazul unităților medico sociale publice (de la 283 în 2003 la 338 începând cu 2018) . Pe de altă parte numărul de paturi din creșe (publice) a scăzut de la 785 în 1996 la puțin sub 500 în perioada 2002-2010, pentru a crește ulterior spre 700. Remarcăm totuși și un aspect pozitiv, mediul privat implicându-se și în probleme medicale de complexitate ridicată, cum ar fi tratamentele oncologice, dovadă fiind cele 80 de locuri în puncte de lucru ale centrelor de dializa private create începând cu 2019.

În general, considerăm că dezvoltarea serviciilor medicale private este un aspect pozitiv, atât prin prisma accesului mai bun oferit comunității la servicii medicale, cât și prin prisma creșterii nivelului de trai (aparitia acestora este de regulă determinată de existența unei nevoi, dar și a unor persoane care își permit din punct de vedere financiar aceste servicii).

Numărul de paturi în spitale publice și private raportat la populație (Tabelul 7) prezintă de asemenea o dinamică interesantă: acest indicator a scăzut de la puțin peste 10 paturi la 1.000 de locuitori în 1995 la puțin peste 8 paturi/1.000 locuitori în perioada 2003-2009, pentru a scădea apoi sub 8/1.000 în perioada 2010-2013, respectiv sub 7/1.000 de locuitori în perioada 2014-2017. Numărul de paturi la 1.000 de locuitori crește începând cu 2018 la aproximativ 7,4 paturi la 1.000 de locuitori.

Tabel 7: Paturi în unitățile sanitare pe categorii de unități sanitare

Nr. patur i	In spitale (inclusiv in centre de sănătate)		In unități medico- sociale	In centre medicale de specialitate cu paturi de spital	Puncte de lucru ale centrelor de dializa	In creșe		In case de naștere	Tota l	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, conform INS)	Nr. paturi spital/1000 locuitori (nr. paturi / locuitori)* 1000)
	Pub.	Priv.				Pub.	Priv.				
1990	7135	:	:	:	:	:	:	:	7135	:	:
1991	7135	:	:	:	:	:	:	:	7135	:	:
1992	5916	:	:	:	:	:	:	:	5916	654414	9,040149
1993	5916	:	:	:	:	:	:	:	5916	651663	9,078312
1994	5770	:	:	:	:	:	:	:	5770	649284	8,886712
1995	5820	:	:	:	:	785	:	10	6605	647687	10,19783
1996	5703	:	:	:	:	810	:	10	6513	644811	10,10063
1997	5634	:	:	:	:	810	:	5	6444	641904	10,03888
1998	5684	:	:	:	:	810	:	5	6494	639185	10,15981
1999	5584	:	:	:	:	760	:	5	6344	637914	9,944914
2000	5659	:	:	:	:	760	:	5	6419	636374	10,08684
2001	5609	:	:	:	:	760	:	5	6369	635161	10,02738
2002	5556	:	:	:	:	497	:	:	6053	632847	9,564713
2003	4528	:	283	:	:	482	:	:	5293	631056	8,387528
2004	4613	:	283	:	:	455	:	:	5351	629155	8,505058
2005	4566	:	283	:	:	465	:	:	5314	627257	8,471807
2006	4274	:	289	:	:	468	:	:	5031	626219	8,033931

2007	4250	:	299	:	:	468	:	:	5017	625647	8,018899
2008	4272	:	313	:	:	496	:	:	5081	625611	8,12166
2009	4253	87	313	:	:	482	:	:	5135	625286	8,212242
2010	3958	87	313	:	:	485	:	:	4843	624809	7,751169
2011	3777	118	302	:	:	555	20	:	4772	624695	7,638928
2012	3777	135	302	:	:	682	20	:	4916	623756	7,881287
2013	3829	135	303	:	:	682	20	:	4969	622971	7,976294
2014	3816	143	303	:	:	:	:	:	4262	621805	6,854239
2015	3816	143	308	:	:	:	:	:	4267	621043	6,8707
2016	3816	143	308	:	:	:	:	:	4267	619758	6,884945
2017	3856	147	308	:	:	:	:	:	4311	618773	6,967014
2018	3856	280	338	64	43	:	:	:	4581	618374	7,408138
2019	3809	280	338	57	80	:	:	:	4564	617281	7,393715

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

În anul 2020 în județul Bihor funcționau 34 de centre de permanență (a se vedea Figura 26). Centrele de permanență sunt forme de organizare a activității medicale fără personalitate juridică, care funcționează în regim de gardă și asigură continuitatea asistenței medicale primare a colectivităților locale arondate, în mod gratuit. Prin centrele de permanență, serviciile medicale sunt acordate tuturor persoanelor care le solicită, indiferent de statutul de asigurat sau neasigurat al acestora. Programul de funcționare a centrelor de permanență se desfășoară între orele 15.00 – 8.00 în zilele lucrătoare și permanent, în zilele nelucrătoare.

Serviciile medicale acordate de medicii de familie în cadrul centrelor de permanență sunt următoarele:

- asistență medicală în afecțiunile acute și urgențele medico-chirurgicale, în limitele competenței medicului de familie și posibilităților tehnice, conform legislației specifice organizării și funcționării centrelor de permanență,
- trimitere către alte specialități în vederea internării, în situațiile care depășesc competențele medicului de familie,
- administrarea medicației necesare tratamentului de urgență,
- eliberarea unei adeverințe medicale pentru pacient, cu care se va prezenta a doua zi la medicul său de familie pentru prescrierea rețetei; în zilele de sâmbătă, duminică și sărbători legale, medicația se asigură din trusa de urgență atât cât va fi necesar pacientului până ajunge la medicul său de familie.

Serviciile medicale ulterioare celor acordate prin centrele de permanență, se suportă din Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate, cu respectarea condițiilor acordării pachetului de servicii de bază, pachetului minimal de servicii medicale și pachetului de servicii pentru persoanele asigurate facultativ, după caz, la cabinetul medicului de familie pe lista căruia este înscris pacientul sau în serviciile de primire a urgențelor în cazul în care pacientul primește un bilet de trimitere. Centrele de permanență funcționează în afara programului de activitate al cabinetului de medicină de familie.

Figura 26: Centrele de permanență din județul Bihor (2021)

Sursa: DSP Bihor, Raport de activitate pe anul 2020, p. 118

Conform DSP Bihor, din cele 34 centre de permanență din județ 11 funcționează în mediul urban și 23 în cel rural. 166 de medici și 203 asistenți medicali au participat la asigurarea continuității asistenței medicale prin centrele de permanență în anul 2020, aceștia oferind asistență medicală unui număr de 118.409 de pacienți.

Resursa umană în sănătate

Un trend interesant se înregistrează și în privința personalului medico-sanitar care activează la nivelul județului (a se vedea Tabelul 8). Astfel, numărul de medici din sectorul public a scăzut inițial de la 1.149 în 1990 la aproximativ 8-900 în perioada 2007-2010, crescând constant la peste 1.000 în perioada 2011-2017. Numărul maxim de medici din sectorul public (1.411) a fost atins în anul 2019. În sectorul privat numărul de medici a crescut relativ constant în perioada analizată, de la 20 în 1997 la 846 în anul 2019, în strânsă legătură cu înființarea unor noi instituții și servicii medicale private.

În cazul medicilor de familie avem aparent un trend diferit, numărul crescând în sectorul privat (la un maxim de 375 în 2019) pe măsură ce acesta scade în sectorul public (la un minim de 46 în același an), dar acest lucru e mai degrabă un efect al politicilor publice din domeniu și a modificării încadrării acestora. Similar, domeniul stomatologic precum și cel al farmaciștilor sunt dominate de sectorul privat, în 2019 existând doar 40 medici stomatologi în sectorul public și 719 în cel privat, respectiv 29 de farmaciști angajați în sectorul public și 532 în sectorul privat (a se vedea Tabelul 8).

În cazul personalului sanitar mediu avem o scădere sesizabilă în sectorul public după 1990 (de la 3.977 în 1990 la 2.791 în 2019), dar trendul nu este unul linear, numărul de personal sanitar mediu variind în această perioadă între un maxim de 4.014 în anul 1995 și un minim de 2.449 în anul 2012. În paralel, personalul sanitar mediu angajat în sectorul privat a crescut relativ constant de la 127 în 1998 la 1.354 în 2019, suplinind astfel scăderea din sectorul public.

Tabel 8: Personalul medico-sanitar pe categorii, forme de proprietate

Categorii de cadre medico-sanitare	Medici		din total medici: medici de familie		Stomatologi		Farmaciști			Personal sanitar mediu		
	Pub.	Priv.	Pub.	Priv.	Pub.	Priv.	Pub.	Mixt	Priv.	Pub.	mixt	Priv.
Anul 1990	1149	:	:	:	:	:	:	:	:	3977	:	:
Anul 1991	1131	:	:	:	:	:	:	:	:	3866	:	:
Anul 1992	1022	:	:	:	:	:	:	:	:	3808	:	:
Anul 1993	969	:	:	:	166	:	:	:	:	3842	:	:
Anul 1994	1030	:	:	:	154	:	:	:	:	3944	:	:
Anul 1995	1096	:	:	:	155	:	58	:	:	4014	:	:
Anul 1996	1098	:	:	:	147	:	61	:	:	3888	:	:
Anul 1997	1089	20	:	:	124	8	31	:	124	3512	:	:
Anul 1998	1089	24	:	:	125	10	28	26	132	3522	43	127
Anul 1999	1074	25	:	:	106	12	30	35	134	3495	41	129
Anul 2000	1305	37	:	:	110	128	51	:	246	3271	:	254
Anul 2001	1481	140	:	:	208	96	67	34	210	3186	34	303
Anul 2002	1549	153	:	:	213	103	71	30	210	3351	37	350
Anul 2003	1436	118	259	86	226	152	58	:	250	3013	:	497
Anul 2004	1103	128	245	100	153	138	23	:	256	2936	:	399
Anul 2005	1063	122	234	105	61	304	24	:	256	3099	:	683
Anul 2006	1029	122	230	107	96	287	19	:	302	3064	:	597
Anul 2007	841	339	2	329	19	416	21	:	332	2765	:	1137
Anul 2008	852	692	3	333	18	465	21	:	439	2924	:	1157
Anul 2009	854	770	123	330	18	499	22	:	472	2681	:	1260
Anul 2010	941	793	209	361	15	566	20	:	451	2589	:	1253
Anul 2011	1066	800	192	367	14	579	15	:	471	2504	:	1259
Anul 2012	1087	748	148	353	13	616	14	:	487	2449	:	1169
Anul 2013	1076	738	54	360	12	633	15	:	487	2594	:	1166

Anul 2014	1117	705	45	362	11	608	28	:	487	2608	:	1163
Anul 2015	1150	749	34	364	26	675	29	:	510	2591	:	1164
Anul 2016	1179	765	43	361	36	692	35	:	516	2668	:	1168
Anul 2017	1124	778	35	365	46	693	34	:	531	2734	:	1206
Anul 2018	1296	832	44	373	30	719	31	:	532	2774	:	1301
Anul 2019	1411	846	46	375	40	719	29	:	532	2791	:	1354

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Principalii indicatori ai cunoașterii stării de sănătate

Pentru a completa analiza cu privire la serviciile de sănătate din județul Bihor au fost, de asemenea, analizate date oferite de Centrul Național de Statistică și Informatică în Sănătate Publică (CNSISP). CNSISP oferă date cu privire la un număr ridicat de indicatori, precum incidența tuberculozei, incidența bolnavilor de cancer sau incidența bolnavilor de diabet zaharat, etc. Evoluția acestor indicatori a fost comparată cu media de la nivel național, precum și cu incidența de la nivelul celorlalte județe din Regiunea de dezvoltare Nord-Vest, respectiv Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Sălaj și Satu Mare. Cu toate că perioada pentru care aceste date există este relativ restrânsă, respectiv 2017-2020, acestea oferă totuși o imagine de ansamblu asupra stării de sănătate generală a populației de la nivelul județului Bihor, completând astfel analiza infrastructurii sanitare prezentată anterior.

În ceea ce privește evoluția incidenței tuberculozei (Tabel 9), trendul de la nivelul județului Bihor este similar cu cel existent în celelalte județe din regiune. Astfel, la nivelul întregii regiuni se remarcă un trend de scădere constantă a incidenței acestei afecțiuni. În ciuda faptului că scăderea de la nivelul județului Bihor este mai redusă comparativ cu scăderile înregistrate de celelalte județe, precum Satu Mare sau Sălaj, incidența din anul 2020 este sub cea de la nivelul acestor județe.

Tabel 9: Incidența tuberculozei pe 100.000 de locuitori în județul Bihor și celelalte județe din regiune

Județ	2017	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020
Bihor	38,7	38,0	34,6	22,1	-42,89%
Bistrița-Năsăud	41,8	36,3	27,9	22,3	-46,65%
Cluj	28,6	26,6	22,9	16,5	-42,31%
Maramureș	57,8	44,6	47,2	32,2	-44,29%
Sălaj	40,6	38,6	34,3	18	-55,67%
Satu Mare	63,1	52,7	51,2	22	-65,13%
Național	62,7	59,4	57,1	37,3	-40,51%

Sursa: CNSISP

La nivelul județelor din regiunea Nord-Vest au existat diferențe considerabile în ceea ce privește evoluția numărului bolnavilor de cancer în perioada analizată (Tabel 10). Se remarcă faptul că județul Bihor a avut pe tot parcursul perioadei analizate cel mai ridicat nivel al incidenței de la nivelul întregii regiuni. De

asemenea, incidența din anul 2020 de la nivelul județului Bihor este considerabil mai ridicată comparativ cu media națională. Nu în ultimul rând, județul Bihor a avut și cea mai redusă scădere a acestui indicator, considerabil mai redusă comparativ cu evoluția de la nivelul județelor Satu Mare (-16,58%) sau Maramureș (-7,74%).

Tabel 10: Evidența bolnavilor de cancer pe 100.000 de locuitori în județul Bihor și celelalte județe din regiune

Județ	2017	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020
Bihor	421,2	472,5	444,1	408,4	-3,04%
Bistrița-Năsăud	343,3	346,3	377,8	325,4	-5,21%
Cluj	310,4	367,6	284,3	315,9	1,77%
Maramureș	318	325,3	333	293,4	-7,74%
Sălaj	351,2	382	405,4	337,6	-3,87%
Satu Mare	293,2	309	297,3	244,6	-16,58%
Național	303,5	317,3	307,6	267,5	-11,86%

Sursa: CNSIS

În cazul numărului bolnavilor care suferă de diabet zaharat observăm, de asemenea, diferențe considerabile între județele din regiune (Tabel 11). Județul Bihor a avut una dintre cele mai ridicate incidențe ale acestei afecțiuni în perioada 2017-2019, iar în anul 2020 s-a înregistrat o scădere considerabilă, acesta scăzând la 359,6 cazuri la 100.000 de locuitori. Astfel, în această perioadă incidența bolnavilor de diabet zaharat a scăzut cu 29,68%. Cu toate că în anul 2020 rata incidenței de la nivelul județului Bihor a fost peste media de la nivel național, acesta a fost redusă comparativ cu alte județe din regiune precum Bistrița-Năsăud, Maramureș sau Satu Mare.

Tabel 11: Evidența bolnavilor de diabet zaharat pe 100.000 de locuitori în județul Bihor și celelalte județe din regiune

Județ	2017	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020
Bihor	511,4	500,8	540,4	359,6	-29,68%
Bistrița-Năsăud	306,6	388,6	391,8	448,6	46,31%
Cluj	204	202,9	253	132,8	-34,90%
Maramureș	403,1	406,9	409,6	462,4	14,71%
Sălaj	469,4	402,2	443,8	342,3	-27,08%
Satu Mare	336,1	517,6	584,9	428,9	27,61%
Național	372,9	391	397,2	309,2	-17,08%

Sursa: CNSIS

Diferențe considerabile între județe există și din perspectiva evoluției incidenței bolnavilor psihici (Tabel 12). La nivelul județului Bihor aceasta a avut un trend negativ, atingând cel mai scăzut nivel (191,3/100.000 de locuitori) în anul 2020. Astfel, în această perioadă incidența persoanelor cu această afecțiune a scăzut cu 48,70%, fiind una dintre cele mai mari scăderi de la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest. Totuși, în

ciuda acestei scăderi, rata atinsă la nivelul județului Bihor în anul 2020 a fost peste media de la nivel național (181,4/100.000 de locuitori).

Tabel 12: Evidența bolnavilor psihici pe 100.000 de locuitori în județul Bihor și celelalte județe din regiune

Județ	2017	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020
Bihor	372,9	404,1	348	191,3	-48,70%
Bistrița-Năsăud	114,7	114,5	92,3	321,8	180,56%
Cluj	291,9	410,1	405,3	365,4	25,18%
Maramureș	42,4	46,3	22	19,1	-54,95%
Sălaj	121,9	112,3	123,6	162,6	33,39%
Satu Mare	210,7	218,2	221,4	207,2	-1,66%
Național	233,7	259,7	241,3	181,4	-22,38%

Sursa: CNSISP

Rata copiilor cu malnutriție proteino-calorică este un indicator important pentru calitatea generală a vieții și a nivelului de dezvoltare de la nivelul județului. Datele din Tabelul 13 relevă faptul că în perioada 2017-2020 rata copiilor cu malnutriție proteino-calorică a scăzut cu 96,19% în județul Bihor și cu 25,17% la nivel național. Astfel, județul Bihor a fost în anul 2020 județul cu cea mai scăzută rată a copiilor cu această problemă din regiunea de dezvoltare. De asemenea, rata atinsă în anul 2020 (16,6) este considerabil mai scăzută comparativ cu media națională.

Tabel 13: Evidența copiilor cu malnutriție proteino-calorică pe 100.000 de locuitori cu vârsta între 0 și 2 ani în județul Bihor și celelalte județe din regiune

Județ	2017	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020
Bihor	435,7	220	160	16,6	-96,19%
Bistrița-Năsăud	-	828,8	216,9	197,2	-2,38%
Cluj	90,7	83,7	127,4	45,5	-49,83%
Maramureș	380,9	423,8	343,9	508,9	33,60%
Sălaj	166	195,1	167,6	55,9	-66,33%
Satu Mare	75,9	37,5	36,9	18,5	-75,63%
Național	374,6	161,9	266,2	280,3	-25,17%

Sursa: CNSISP

Tabelul 14 prezintă rata bolnavilor cu diverse afecțiuni în perioada 2018-2020; pentru aceste afecțiuni nu au existat date pentru anul 2017. De asemenea, a fost calculată evoluția procentuală a ratei pentru aceste afecțiuni în anul 2020, comparativ cu anul 2018.

Se remarcă similarități între județe în ceea ce privește trendul ratei persoanelor care suferă de obezitate și a persoanelor care suferă de boli hipertensive. Toate județele din Regiunea Nord-Vest au înregistrat un trend de creștere incidenței acestor afecțiuni. Județul Bihor a avut creșteri considerabile în cazul ambelor afecțiuni. În anul 2020 județul Bihor a avut cea mai mare rată a persoanelor cu obezitate din regiune, rata

fiind, de asemenea, de aproape 3 ori mai mare comparativ cu media națională. Rata persoanelor cu boli hipertensive crescut în această perioadă, cel mai probabil pe fondul creșterii numărului persoanelor care suferă de obezitate. Astfel, județul Bihor a înregistrat în anul 2020 cea mai mare rată a persoanelor cu afecțiuni hipertensive, aceasta fiind considerabil peste media de la nivel național. Rata persoanelor care suferă de boli cerebro-vasculare a urmat un trend similar, acesta înregistrând o creștere de 21,96% în perioada analizată, județul Bihor având cea mai ridicată incidență de la nivelul regiunii Nord-Vest.

În ceea ce privește incidența celorlalte afecțiuni analizate, respectiv insuficiența renală, ciroză și boală ulceroasă, județul Bihor a cunoscut un trend de creștere. Totuși, în cazul acestor afecțiuni creșterile procentuale sunt mai reduse, fiind cuprinse între 4,70% și 14,77%. În ceea ce privește incidența persoanelor cu ciroză și boală ulceroasă, precum în cazul afecțiunilor anterioare, județul Bihor a înregistrat printre cele mai ridicate valori din regiune. Astfel, incidența persoanelor cu insuficiență renală este singurul indicator la care județul Bihor se situează mai bine comparativ cu celelalte județe din regiune și cu media națională.

Tabel 14: Rata bolnavilor cu diverse afecțiuni rămași în evidență pe 100.000 de locuitori cu în județul Bihor și celelalte județe din regiune

Județ	Obezitate				Boli hipertensive			
	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020
Bihor	3.466,4	4.243,1	4.888,2	41,02%	16.312	18.436,2	20.204,3	23,86%
Bistrița-Năsăud	829,7	1.050,3	1.048	26,31%	11.354,2	12.196,3	13.205,5	16,30%
Cluj	1.893,6	1.918,5	1.951,2	3,04%	14.351,5	14.489,1	14.474,6	0,86%
Maramureș	1.552,8	1.580,2	1.641,5	5,71%	12.789,7	12.839,4	12.987,9	1,55%
Sălaj	1.143,1	1.162,7	1.186,7	3,81%	17.756,4	17.919,6	17.764,7	0,05%
Satu Mare	424,4	459,1	472,3	11,29%	6.406,9	6.773,4	7.080,9	10,52%
Național	1.694,5	1.775,8	1.791,6	5,73%	13.296,5	13.629,2	13.743,4	3,36%
Județ	Boli cerebro-vasculare				Insuficiență renală			
	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020
Bihor	1.879,9	2.107,5	2.292,7	21,96%	174,7	186,3	196,1	12,25%
Bistrița-Năsăud	1.331,3	1.443,7	1.759,1	32,13%	212,5	271,9	295,2	38,92%
Cluj	1.605,6	1.652,5	1.658,6	3,30%	296,1	302,8	316,7	6,96%
Maramureș	1.856,9	1.852,2	1.882	1,35%	271,2	272,1	268,8	-0,88%
Sălaj	1.791,5	1.809,5	1.783,2	-0,46%	339,7	356,6	347,5	2,30%
Satu Mare	818,9	904,7	971,4	18,62%	190	241,3	280,4	47,58%
Național	1.873,7	1.944,8	1.990,5	6,23%	359,1	380,1	380,1	5,85%
Județ	Ciroză				Boală ulceroasă			
	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020	2018	2019	2020	Evoluție 2017-2020

Bihor	1.994	2.156,9	2.288,6	14,77%	1.327,5	1367	1.389,9	4,70%
Bistrița-Năsăud	944,2	943,7	977,9	3,57%	1.490,2	1.174,3	1.112,3	-25,36%
Cluj	966,4	973,5	952	-1,49%	1.232,3	1.239,7	1.232,5	0,02%
Maramureș	1.346,9	1.287,2	1.273,9	-5,42%	1.037	997,7	975,1	-5,97%
Sălaj	1.865,8	1.873,9	1.772,7	-4,99%	2.006,7	1.927,1	1.856,6	-7,48%
Satu Mare	918,4	1.010,7	1.072,9	16,82%	761,6	776	796,4	4,57%
Național	1.576,5	1.603	1.628,5	3,30%	1.478,1	1.455,7	1.422,4	-3,77%

Sursa: CNSISP

Numărul infecțiilor interioare oferă o imagine asupra condițiilor sanitare din sistemul de sănătate. Tabelul 15 prezintă atât evoluția numărului absolut al acestor infecții, precum și incidența a 100.000 de locuitori. În anul 2020 numărul acestor infecții a scăzut la nivelul județului Bihor, acesta fiind anul în care a fost înregistrat cel mai scăzut număr al acestor infecții. Cu toate că la județul Bihor a avut un număr total de infecții interioare mai ridicat în anul 2020 comparativ cu județele Sălaj, Bistrița-Năsăud și Satu Mare, raportat la numărul de locuitori județul Bihor a avut de fapt cea mai scăzută rată a infecțiilor interioare de la nivelul regiunii.

Tabel 15: Numărul infecțiilor interioare în județul Bihor și celelalte județe din regiune

Județ	Număr total			Raportat la 100.000 locuitori		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Bihor	310	326	269	54,9	58,0	48,0
Bistrița-Năsăud	123	71	218	43,9	25,5	78,5
Cluj	1.892	2.298	1.621	268,5	325,1	228,4
Maramureș	284	347	399	61,3	75,3	87,0
Satu Mare	433	309	219	129,4	92,9	66,1
Sălaj	127	211	194	59,4	99,7	92,4
Național	20.240	23.312	23.348	103,6	120,0	120,8

Sursa: CNSISP

Analiza principalelor cauze de deces la nivel județean(a se vedea Tabelul 16) nu relevă diferențe semnificative față de situația existentă la nivel național.

Tabel 16: Decedați pe cauze de deces (județul Bihor)

Ani	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	8153	8163	8018	7774	7567	7497	7668	7407	7210	7387	7435	7280	7566	7294	7462	7537	7285
Boli infecțioase si parazitare	55	54	51	43	24	48	44	53	36	41	26	11	16	28	25	38	32
din care: Tuberculoza	42	43	39	33	17	27	33	38	11	16	16	9	10	12	16	17	19
Tumori	1239	1265	1299	1286	1302	1360	1433	1340	1449	1354	1386	1441	1468	1585	1541	1605	1452
Boli endocrine, de nutriție, de metabolism, ale sângelui si ale organelor hematopoetice	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Boli endocrine, de nutriție si metabolism	42	43	42	41	46	40	80	73	22	12	4	5	2	1	5	:	2
din care: Diabet zaharat	36	41	42	33	45	38	72	70	21	9	4	4	2	1	3	:	2
Tulburări mintale, boli ale sistemului nervos si ale organelor simțurilor (fără bolile cerebrovasculare)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tulburări mentale si de comportament	3	2	1	4	:	1	6	9	:	1	:	:	:	1	:	:	1
Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului si anexe sale, boli ale urechii si apofizei mastoide	45	52	55	44	39	45	70	53	44	39	39	42	46	36	47	36	27
Boli ale aparatului circulator	5261	5214	5118	4920	4805	4685	4633	4578	4403	4677	4574	4504	4623	4218	4345	4224	4032
din care: Boala ischemica a inimii	2482	2449	2398	2452	2347	2318	2440	2516	2425	2556	2587	2817	2776	2339	2259	2167	2060
din care: Boli cerebro-vasculare	1460	1414	1362	1276	1238	1100	984	1039	972	1032	1031	791	963	770	868	772	814
Boli ale aparatului respirator	537	525	500	455	424	411	421	398	438	428	452	372	461	432	440	515	511
Boli ale aparatului digestiv	440	492	421	446	416	445	449	412	359	354	380	348	353	363	386	376	401

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Boli ale aparatului genito-urinar	55	61	76	68	59	62	48	51	66	78	109	115	173	236	247	315	399
Sarcina, naștere și lăuzie	1	2	:	1	1	:	:	2	:	:	:	2	:	:	1	:	2
Unele afecțiuni a căror origine se situează în perioada perinatală	27	43	37	56	31	30	25	27	16	21	20	18	14	16	15	16	22
Malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale	24	29	27	28	24	19	35	21	30	26	22	14	20	19	9	14	12
Leziuni traumatiche, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	419	351	356	334	341	299	346	314	276	274	302	245	253	246	253	270	261
Alte cauze	5	30	35	48	55	52	78	76	71	82	121	163	137	113	148	128	131

Legenda: ':' - date lipsă; 9999,00 - normal - date definitive; 9999,00 - îngroșat subliniat - date semidefinite; 9999,00 - îngroșat - date revizuite; 9999,00 - subliniat - date provizorii

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cheltuieli publice locale pentru sănătate

Tabelul 17 prezintă cheltuielile Consiliului Județean Bihor pentru sănătate în perioada 2006-2020. Analiza datelor relevă o creștere constantă a cheltuielilor efectuate de CJ Bihor pentru sănătate în perioada 2006-2019, atât raportat la suma efectivă (de la 100.000 lei în 2006 la 6.403.493 lei în 2019) cât și ca procent din cheltuielile totale ale instituției (de la 0,06% în 2006 la 1,51% în 2019). Cheltuielile CJ Bihor cu sănătatea au scăzut ușor în anul 2020 față de 2019, pe fondul pandemiei și a scăderii generale a cheltuielilor organizației; chiar dacă scăderea nu este una semnificativă, aceasta a fost realizată pe fondul unei pandemii.

Creșterea cheltuielilor publice la nivel județean în domeniul sănătății (Tabel 17) se reflectă și în suma alocată pe locuitor, aceasta crescând constant în perioada analizată, de la 2,9 lei/locuitor în 2007 la 9,97 lei în 2020 (respectiv de peste 3 ori).

Tabel 17: Cheltuieli pentru sănătate din bugetul local

An	Venituri totale	Cheltuieli totale	Cheltuieli pentru Sănătate	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, conform INS)	Procentul cheltuielilor pentru sănătate din cheltuielile totale (în %)	Cheltuieli sănătate/ Locuitor (în lei)
2020	396.879.916	416.722.349	6.153.251	616.603	1,47	9,97
2019	373.651.521	421.561.706	6.403.493	617.281	1,51	10,37
2018	438.577.542	382.673.963	2.969.150	618.374	0,77	4,80
2017	391.769.119	386.671.442	2.609.190	618.773	0,67	4,21
2016	415.924.535	424.899.929	2.280.020	619.758	0,53	3,67
2015	419.861.699	387.823.400	2.007.310	621.043	0,51	3,23
2014	286.388.012	280.352.673	2.009.047	621.805	0,71	3,23
2013	255.819.206	257.018.963	2.031.891	622.971	0,79	3,26
2012	235.490.049	245.277.982	2.143.466	623.756	0,87	3,43
2011	252.383.259	252.054.028	1.672.252	624.695	0,66	2,67
2010	259.382.651	241.590.557	6.051.484	624.809	2,50	9,68
2009	261.938.148	253.865.917	1.831.870	625.286	0,72	2,92
2008	234.013.015	232.093.385	1.625.510	625.611	0,70	2,59
2007	213.350.242	202.821.169	1.814.962	625.647	0,89	2,90
2006	179.638.392	145.514.890	100.000	626.219	0,06	0,15

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale

(http://www.dpfbl.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Perspective strategice și analiza SWOT

Adiacent datelor colectate de la Institutului Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul

Bihor. Datele au fost colectate în perioada ianuarie-februarie 2021 prin 850 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu iar datele au fost ponderate pe criterii de gen, vârstă, educație, ocupație, etnie și tipul localității.

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 57% mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale, 20% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea iar 21% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți (Tabelul 18).

Există diferențe mici între municipiul Oradea și restul județului, 55% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este de 59%; 18% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul de nemulțumire în restul județului este de 21%.

54% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de calitatea serviciilor medicale, în timp ce 61% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este 18% în mediul urban și 22% în cel rural. Remarcăm faptul că locuitorii din mediul rural par să fie mai polarizați referitor la calitatea serviciilor medicale, doar 15% declarându-se nici mulțumiți/nici nemulțumiți în mediul rural, raportat la 27% în mediul urban (Tabel 18).

Tabel 18: Mulțumire față de Servicii medicale la nivelul județului Bihor

Mulțumire față de Servicii medicale	Total	Oradea vs others		Locuiți în zona urbana sau rurala ?	
		Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
1 - deloc mulțumit	10%	6%	13%	7%	14%
2	10%	12%	8%	11%	8%
3	21%	26%	18%	27%	15%
4	23%	27%	21%	27%	20%
5 - foarte mulțumit	34%	28%	38%	27%	41%
Nu știu / Nu răspund	1%	1%	2%	1%	2%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Referitor la pregătirea generală a județului Bihor pentru a face față unor șocuri/crize de tip pandemie (Tabel 19), 48% din respondenți cred că acesta este pregătit într-o măsură mare sau foarte mare, 23% cred că e pregătit într-o măsură mică sau foarte mică, iar 28% au oferit un răspuns neutru. Cetățenii municipiului Oradea par să aibă o părere mai bună (55% cred că județul e pregătit sau foarte pregătit și 16% cred că e pregătit în mică măsură) comparativ cu restul județului (43% cred că e pregătit în măsură mare sau foarte mare și 26% în măsură mică sau foarte mică).

Diferențe similare există în general între mediul urban și cel rural: 55% din locuitorii din mediul urban cred că județul e pregătit sau foarte pregătit și 17% cred că e pregătit în mică sau foarte mică măsură în timp ce 41% din cei din mediul rural au o părere bună și 27% cred că județul e pregătit în mică sau foarte mică măsură. În general, în privința pandemiei, locuitorii mediului urban par să aibă o părere mai bună referitoare la pregătirea instituțiilor decât cei din mediul rural.

Tabel 19: Pregătirea județului pentru a face față unei pandemii

Cat de pregătit considerați ca este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize de tip pandemie	Total	Oradea vs others		Locuiți în zona urbana sau rurala?	
		Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
1 - în foarte mică măsură	9%	5%	11%	7%	11%
2	14%	11%	15%	10%	17%
3	28%	27%	28%	27%	29%
4	32%	37%	28%	37%	26%
5 - într-o măsură foarte mare	16%	18%	15%	18%	15%
NS/NR	1%	1%	2%	2%	2%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective/tendențe strategice referitoare la dezvoltarea județului Bihor din perspectiva domeniului sanitar:

- După un declin inițial al resurselor medicale (unități medicale, număr de paturi, resursă umană) în ani 1990, acestea s-au stabilizat începând cu mijlocul anilor 2010;
- Implicare a sectorului privat în oferirea unor servicii medicale, inclusiv în rezolvarea unor probleme de sănătate cu un grad ridicat de complexitate/dificultate (oncologice);
- Creșterea cheltuielilor publice locale în domeniul sănătății – grad mai ridicat de importanță a acestui domeniu în cadrul politicilor publice locale;
- Nivel general ridicat de mulțumire față de calitatea serviciilor medicale, cu mici diferențe între mediul urban și cel rural.

Tabel 20: Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Diversitatea serviciilor medicale (publice și private) accesibile comunității; • Apariția de noi unități sanitare private; • Creșterea numărului de medici și a altor categorii de personal sanitar în sectorul privat; • Creșterea alocărilor bugetare locale în domeniul sănătății și a asistenței sociale;	• Aspecte demografice (natalitate scăzută, migrație ridicată) care pot pune presiune crescută pe sistemul de sănătate; • Dispariția unor servicii medicale publice – accesibilitatea financiară mai scăzută a serviciilor private;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Politicile europene de protecție sanitar-medicală și de dezvoltare a infrastructurii de referință; • Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protejare a sănătății; • Atragere de fonduri private în vederea stabilirii unor parteneriate public-private sau pentru realizarea unor investiții private;	• Așezare geografică față de alte centre cu atractivitate mai ridicată (care pot devenii poli regionali în anumite domenii – servicii de sănătate) • Atractivitate mai mare a sectorului privat / mediului extern pentru medici – riscul de părăsire a sistemului public; • Lipsa unor investitori majori/strategici în domeniul sănătății;

Social

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor este responsabilă pentru transpunerea în practică a legislației în vigoare și a strategiei Consiliului Județean Bihor în domeniul asistenței sociale comunitare. Potrivit actelor normative în vigoare în domeniul asistenței sociale, activitatea cuprinde, pe de o parte, prestațiile sociale, destinate persoanelor în drept și familiilor defavorizate din punct de vedere social și, pe de altă parte, serviciile sociale, destinate prevenirii marginalizării și excluziunii sociale, susținerii materiale în depășirea situațiilor de risc social al grupurilor țintă vulnerabile.

La nivel județean, DGASPC Bihor colaborează cu o serie de alți furnizori de servicii de asistență socială din subordinea Consiliului Județean Bihor, precum:

- Unitatea de asistentă medico-socială Popești - Serviciul public de asistență medico-socială pentru bolnavi cronic, și
- Unitatea de asistență medico-socială de Psihiatrie Nucet - Serviciul public de îngrijire socio-medicală pentru persoane cu afecțiuni psihice.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor oferă următoarele servicii:

- 1. Servicii de îngrijire de zi pentru copii, prin
 - Centrul de Zi de Recuperare pentru Copii cu Dizabilități Oradea
 - Centrul de Zi pentru Consiliere și Sprijin pentru Părinți și Copii
- 2. Servicii de tip rezidențial pentru copii, prin:
 - Centre de plasament:
 - Centrul de Plasament Tinca
 - Centrul de Plasament Bratca
 - Centrul de Plasament Oradea
 - Centrul de Plasament nr. 2 Oradea
 - Centre de plasament pentru copii cu dizabilități
 - Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități nr. 2
 - Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități nr. 3
 - Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități nr. 4
 - Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități nr. 6 Oradea
 - Centre de primire în regim de urgență
 - Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat și Exploatat
 - Adăpostul de Noapte pentru Copiii Străzii Oradea
 - Alte centre/servicii
 - Centrul Maternal „Phoenix” Oradea
 - Serviciul de intervenție - Echipa mobilă pentru copii cu dizabilități
 - Centrul de recreere pentru copii și tineri Irene Rowen Pădurea Neagra
 - Telefonul Copilului și Semnalarea Cazurilor de Urgență
- 3. Servicii sociale externalizare la furnizori privați acreditați

- Centrul de Plasament pentru Copii cu Dizabilități Popești, furnizat de Fundația Copiii Dragostei
- 4. Servicii sociale de tip rezidențial pentru persoane adulte cu dizabilități / persoane adulte
 - Complex de Servicii Ciutelec
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Cighi
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Tinca
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Nr. 2 Tinca
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Oradea
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Nr. 2 Oradea
 - Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Oradea
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Dacia Oradea
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Apartamentul 6 Oradea
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Arc Beiuș
 - Centrul Rezidențial de Asistență și Reintegrare/Reintegrare Socială pentru persoanele fără adăpost Oradea
- 5. Servicii sociale de îngrijire de zi pentru persoane adulte cu dizabilități
 - Centrul de zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități „Wilhelmina” - activitate suspendată
 - Serviciul la Domiciliu destinat Persoanelor Adulte cu Dizabilități prin „Echipa mobilă” Oradea
- 6. Alte servicii pentru persoane adulte cu dizabilități – centre zi
 - Centrul de Incluziune Socială pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Beiuș
 - Centrul de Incluziune Socială pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Valea lui Mihai
- 7. Servicii sociale de tip rezidențial pentru persoane adulte cu dizabilități/persoane adulte - externalizare la furnizori privați acreditați
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Bratca
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Râpa
 - Centrul de Integrare prin Terapie Ocupațională pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Cadea
 - Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Remeti
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Casa Franz Max
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Casa Frankfurt
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Casa Săcuieni
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Apartament 1
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Apartament 2
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Apartament 3
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Apartament 4
 - Locuința Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Apartament 5
 - Căminul pentru persoane vârstnice Băița

Lista completă a serviciilor sociale licențiate în baza legii 197/2012 care funcționează în județul Bihor este anexată la finalul acestei secțiuni (aceasta este actualizată conform informațiilor oficiale disponibile în luna iulie 2021).

Persoane vârstnice

Tabelul 14 include numărul mediu anual (sau trimestrial pentru anul 2021) al pensionarilor pe tipuri de asigurări sociale precum și pensia medie lunară primită de către aceste persoane. Observăm că numărul de beneficiari a scăzut atât în cazul pensiilor de asigurări sociale de stat (de la 156.806 în 2004 la 137.798 în anul 2020), cât și în cazul pensiilor pentru agricultori (de la 44.508 în 2004 la 5.338 în 2020), scăderea fiind mult mai pronunțată în cazul celei de a doua categorii.

Pe de altă parte, pensia medie lunară a crescut constant în perioada analizată, de la 253 de lei în anul 2005 la 1.528 la începutul anului 2021 în cazul pensiei de asigurări sociale de stat, respectiv de la 78 de lei în 2005 la 633 de lei în trimestrul 1 al anului 2021 în cazul pensiei pentru agricultori. Chiar dacă ținem cont de inflație și creșterea generală a costului vieții, remarcăm creșterea constantă a pensiilor, cea de asigurări sociale de stat ajungând în anul 2020 la nivelul salariului mediu net (a se vedea Tabelul 14).

Tabel 14: Numărul mediu trimestrial / anual al pensionarilor pe tipuri de asigurări sociale¹⁰⁴ și pensia medie lunară de asigurări sociale de stat și agricultori¹⁰⁵

Anul	Număr pensionari		Pensie medie	
	De asigurări sociale de stat (nr. persoane)	Agricultori (nr. persoane)	De asigurări sociale de stat (Ron)	Agricultori (Ron)
Anul 2004	156.806	44.508	-	-
Anul 2005	158.224	36.944	253	78
Anul 2006	158.711	25.145	297	108
Anul 2007	157.964	22.985	382	150
Anul 2008	158.053	21.037	571	247
Anul 2009	159.812	18.956	681	293
Anul 2010	160.052	17.264	704	302

¹⁰⁴ Numărul mediu al pensionarilor se determina prin însumarea numărului de pensionari existenți în plată în fiecare luna, raportat la numărul de luni din perioada de referință.

Reprezintă suma pensionarilor de asigurări sociale-total, beneficiari de ajutor social-tip pensie și IOVR.

¹⁰⁵ Pensia medie lunară s-a calculat prin raportarea sumelor cuvenite (conform deciziilor) pensionarilor existenți în plată în anul de referință la numărul mediu lunar al acestora înmulțit cu 12.

Începând cu 1 ianuarie 1999, sumele cuvenite pentru calculul pensiei medii lunare cuprind, pe lângă, drepturile din deciziile de pensionare, sumele pentru pensia suplimentară (O.U.G. nr.31/1998) și cele pentru contribuția de asigurări sociale de sănătate (Legea nr. 145/1997, completată cu O.U.G. nr.30/1998).

De la 1 iulie 2000, sumele cuvenite pentru calculul pensiei medii lunare cuprind și valoarea impozitului aferent sumelor ce depășesc plafonul stabilit prin lege (OUG nr.87/2000).

Începând cu 1 ianuarie 2003, sumele cuvenite drept pensii nu mai includ contribuția pentru asigurările sociale de sănătate (O.U.G. nr. 147/2002).

Începând cu 1 ianuarie 1967 s-a instituit, în afara pensiei de asigurări sociale, pensia suplimentară (Legea nr. 27/1966). Fondurile necesare pentru plata pensiilor suplimentare se formează din contribuția angajaților.

De la 1 ianuarie 2011, sumele cuvenite drept pensii includ contribuția pentru asigurări sociale de sănătate (O.U.G. nr. 107/2010).

Începând cu 1 februarie 2017, conform Legii nr.2/2017, venitul impozabil lunar din pensii se stabilește prin deducerea din venitul din pensie a sumei neimpozabile lunare de 2.000 lei (pana în februarie 2017, pragul era de 1050 lei), iar pentru persoanele fizice cu venituri din pensii, contribuția de asigurări sociale de sănătate se suporta de la bugetul de stat.

Anul 2011	156.862	15.664	730	304
Anul 2012	154.441	14.033	734	307
Anul 2013	152.108	12.636	762	320
Anul 2014	149.781	11.327	797	335
Anul 2015	147.730	10.128	837	354
Anul 2016	145.415	8.968	881	374
Anul 2017	142.660	7.871	971	413
Anul 2018	140.428	6.936	1.067	455
Anul 2019	138.713	6.102	1.186	503
Anul 2020	137.798	5.338	1.384	580
Trimestrul I 2021	136.978	4.799	1.528	633

Legenda: '-' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Tabelul 15 prezintă situația căminelor pentru persoane vârstnice din subordinea consiliilor locale iar tabelul 16 face referire la căminele pentru persoane vârstnice administrate de furnizori privați. În cazul căminelor publice aflate în subordinea consiliilor locale observăm că numărul lor a scăzut de la 2 care funcționau în 2012 la 1 în 2016, scădere care se reflectă și în capacitatea acestora (de la 78 de locuri în 2012 la 40 în 2016) sau numărul mediu de beneficiari (de la 67 în 2012 la 35 în 2018). Numărul de cereri în așteptare a scăzut și el, de la 29 în 2012 la 4 în 2015, lucru care poate fi asociat cu o cerere mai redusă pentru acest tip de facilități sau cu reorientarea beneficiarilor către oferta din mediul privat.

Tabel 15: Cămine pentru persoane vârstnice din subordinea consiliilor locale¹⁰⁶

Unități, capacitate, cheltuieli de funcționare		Cămine publice - număr unități	Cămine publice - capacitatea (locuri)	Cămine publice - număr mediu lunar de beneficiari	Număr cereri în așteptare
Anul 2012	Număr	2	:	:	29
	Nr. pers.	:	:	67	:
	Locuri	:	78	:	:
Anul 2013	Număr	1	:	:	7
	Nr. pers.	:	:	37	:
	Locuri	:	38	:	:
Anul 2014	Număr	1	:	:	5
	Nr. pers.	:	:	39	:
	Locuri	:	40	:	:
Anul 2015	Număr	1	:	:	4
	Nr. pers.	:	:	37	:
	Locuri	:	40	:	:

¹⁰⁶ Centrele pentru asistarea adulților cuprind unitățile specializate pentru ocrotirea unor categorii de persoane adulte (bolnavi cronici, adulți handicapați, bătrâni, pensionari), centre de recuperare și reabilitare neuropsihică, centre de recuperare și reabilitare a persoanelor cu handicap, centre de zi de îngrijire, existente la sfârșitul anului.

Anul 2016	Număr	1	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	35	:
	Locuri	:	40	:	:

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

În cazul căminelor pentru persoane vârstnice administrate de furnizori privați (Tabelul 16) situația este diferită față de căminele aflate în subordinea consiliilor locale. Remarcăm în acest caz creșterea numărului de cămine administrate de furnizori privați de la 11 în anul 2012 la 26 în anul 2017, creștere care se reflectă și în capacitatea acestora (de la 263 de locuri în 2012 la 834 locuri în 2017) sau numărul mediu lunar de beneficiari (de la 219 persoane în 2012 la 834 persoane în anul 2018).

În cazul căminelor pentru persoane vârstnice, datele analizate par a indica o implicare tot mai ridicată a sectorului privat în oferirea acestui serviciu social, inițial în administrarea unităților existente, dar apoi și ca proprietar (a se vedea Tabelul 16). Nivelul ridicat de implicare a sectorului privat, care pare a fi dublat de o retragere a sectorului public, poate fi privit ca o evoluție pozitivă în domeniul îngrijirii persoanelor vârstnice, însă doar atât timp cât potențialii beneficiari sunt avantajați de această schimbare și nu ar avea de suferit (din prisma unei calități mai reduse a serviciilor sau a unor costuri prohibitive).

Tabel 16: Cămine pentru persoane vârstnice administrate de furnizori privați

Unități, capacitate, cheltuieli de funcționare		Cămine publice - număr unități	Cămine publice - capacitatea (locuri)	Cămine publice - număr mediu lunar de beneficiari	Număr cereri în așteptare	Cămine private - număr unități	Cămine private - capacitatea (locuri)	Cămine private - număr mediu lunar de beneficiari
Anul 2012	Număr	11	:	:	29	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	219	:	:	:	:
	Locuri	:	263	:	:	:	:	:
Anul 2013	Număr	10	:	:	27	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	271	:	:	:	:
	Locuri	:	401	:	:	:	:	:
Anul 2014	Număr	18	:	:	26	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	452	:	:	:	:
	Locuri	:	605	:	:	:	:	:
Anul 2015	Număr	20	:	:	47	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	529	:	:	:	:
	Locuri	:	628	:	:	:	:	:
Anul 2016	Număr	22	:	:	73	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	622	:	:	:	:
	Locuri	:	713	:	:	:	:	:

Anul 2017	Număr	:	:	:	85	26	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	677
	Locuri	:	:	:	:	:	834	:

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Conform datelor oficiale ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale, în anul 2021 există 33 de cămine pentru persoane vârstnice licențiate la nivelul județului Bihor (a se vedea Tabelul 17 și Figura 27), majoritatea fiind administrate de furnizori privați. Căminele sunt localizate atât în mediul urban (mic și mare), cât și în cel rural, facilitând astfel accesul la acest tip de servicii.

Raportat la regiunea Nord-Vest, județul Bihor este al doilea din perspectiva numărului de cămine pentru persoane vârstnice licențiate, în urma județului Cluj (unde sunt 42 de astfel de unități), dar cu număr triplu sau cvadruplu față de celelalte județe.

Tabel 17: Cămine pentru persoane vârstnice licențiate în județul Bihor (2021)

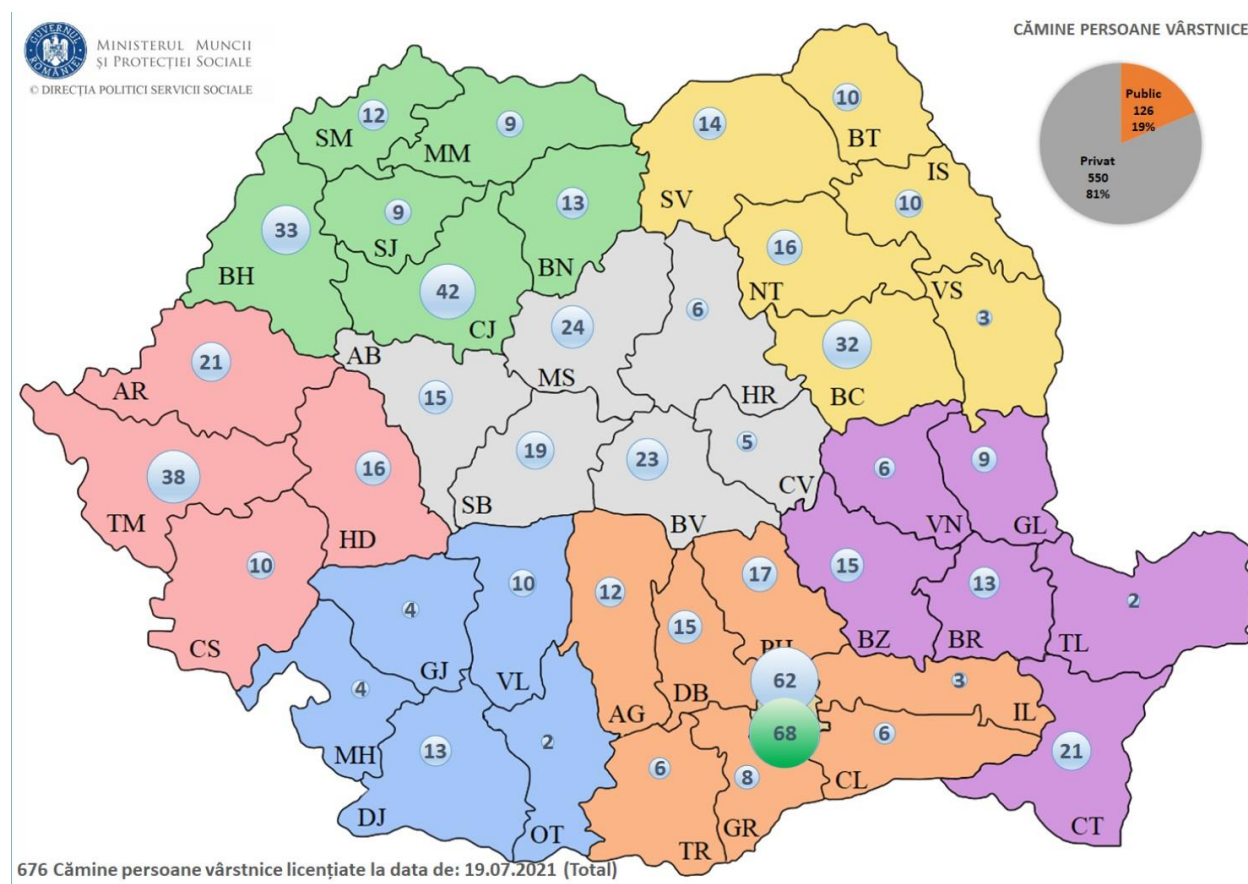
Nr. Crt.	Public/Privat	CUI furnizor	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Adresa serviciu social	Localitate /sector	Județ serviciu	Capacitate/nr. beneficiari
1	Privat	4755428	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfântul Martin	str. Bumbacului, nr. 1	Oradea	Bihor	35
2	Privat	4755428	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfânta Elisabeta	str. Spartacus, nr. 31 A	Oradea	Bihor	34
3	Privat	4755428	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfânta Margareta	str. Crișan, nr. 5	Marghita	Bihor	25
4	Privat	4755428	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfântul Anton	str. Bihorului, nr. 9-11	Marghita	Bihor	24
5	Privat	17085486	Asociația Caritas Eparhial Oradea	Bihor	Serviciul Centrul rezidențial Casa Frențiu	str. Spartacus, nr. 35 B	Oradea	Bihor	52
6	Privat	31135555	Asociația Casa de Bătrâni Darna	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Casa de bătrâni Darna	str. Arany Janos, nr. 65	Biharia	Bihor	11
7	Privat	37319476	Asociația Casa Mariei	Bihor	Casa Mariei - Cămin pentru persoane vârstnice	sat Paleu nr. 641	Paleu	Bihor	18
8	Privat	37319476	Asociația Casa Mariei	Bihor	Casa Mariei 2 - Cămin pentru persoane vârstnice	sat Paleu nr. 643, cod poștal 417166	Paleu	Bihor	18
9	Privat	29806691	Asociația Casa Mea Eden	Bihor	Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Casa mea Eden	nr. 10	Șoimi	Bihor	24
10	Privat	34170042	Asociația Casa Nucet	Bihor	Casa Nucet - Centrul rezidențial destinat persoanelor vârstnice	str. Republicii, nr. 2	Nucet	Bihor	43
11	Privat	33789688	Asociația Copii din Dragoste	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Casa bunicilor	nr. 48	Spinuș	Bihor	40
12	Privat	29793680	Asociația Creștină Bucuria Bunicilor	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Chiribiș	sat Chiribiș, nr. 206	Tăuteu	Bihor	6
13	Privat	21230495	Asociația de Asistență Socială Episcop Nicolae Popovici	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	sat Băița, str. Principală, nr. 203	Nucet	Bihor	68
14	Privat	25661911	Asociația Filantropia Oradea	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	sat Ponoară, nr. 196 A	Bratca	Bihor	25
15	Privat	36221096	Asociația Labonta	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Labonta	sat Săcădat, nr. 302 B	Săcădat	Bihor	10
16	Privat	16635115	Asociația Mustard Seed Jersey Romania	Bihor	Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Casa Mabel	Drum Comunal, nr. 487	Cefa	Bihor	20

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

17	Privat	26783666	Asociația Prietenii Bunicilor	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	sat Chișirid, nr. 216	Nojorid	Bihor	26
18	Privat	14839712	Asociația Smiles	Bihor	Centrul de reintegrare socială - cămin pentru persoane vârstnice Oradea	str. Vămii, nr. 34 A	Oradea	Bihor	48
19	Privat	14839712	Asociația Smiles	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	str. Kulin Gyorgy, nr. 26	Salonta	Bihor	42
20	Privat	23492026	Fundația Aliabis	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Good Samaritain	str. Principală nr. 1A, sat Livada de Bihor	Nojorid	Bihor	35
21	Privat	25809768	Fundația Bucuroaia F.M.	Bihor	Căminul pentru persoane vârstnice Bucuroaia	sat Poiana Tășad, nr. 60 A	Copăcel	Bihor	27
22	Privat	8175121	Fundația Consistoria Efrem Beniamin	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	str. Anton Bacalbașa, nr. 5	Oradea	Bihor	57
23	Privat	8175121	Fundația Consistoria Efrem Beniamin	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice – Vasiliada	str. Grigore Moisil, nr. 7	Oradea	Bihor	36
24	Privat	31310133	Fundația Creștină Diakonia - Filiala Oradea	Bihor	Centru social pentru îngrijire bătrâni Arborele vieții	sat Roșiori, str. Principală, nr. 367 A	Roșiori	Bihor	30
25	Privat	14258752	Fundația Filadelfia Noom	Bihor	Îngrijire socio - medicală în sistem rezidențial pentru persoane vârstnice	str. Principală, nr. 548	Sălard	Bihor	44
26	Privat	19938296	Fundația Hexagon Energia	Bihor	Centru rezidențial pentru persoane vârstnice Dumbrava – Șuncuiș	nr. 149/B	Șuncuiș	Bihor	60
27	Privat	19938296	Fundația Hexagon Energia	Bihor	Căminul de bătrâni Remeți	sat Remeți, nr. 87/ C	Bulz	Bihor	25
28	Privat	10078929	Fundația Inimă Albastră	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Brădet	sat Brădet, nr. 169	Buntești	Bihor	30
29	Privat	36947456	Fundația Platan Petreu	Bihor	Căminul pentru persoane vârstnice Petreu	sat Petreu, nr. 416	Abrămuț	Bihor	40
30	Privat	32001012	Fundația Pro Borș	Bihor	Căminul pentru persoane vârstnice Silver	sat Santăul Mare, nr. 102 A	Borș	Bihor	70
31	Privat	15094038	Fundația Umanitară SALEM	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	str. Horea, nr. 10	Salonta	Bihor	21
32	Privat	7296028	Parohia Reformată Tinca	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Parohia Reformată Tinca, căminul creștin de bătrâni	str. Avram Iancu, nr. 51	Tinca	Bihor	23
33	Privat	27845023	Asociația Fileo	Cluj	Cămin vârstnici Fileo	str. I.C. Cantacuzino nr. 2/A, cod poștal 41550	Salonta	Bihor	30

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Figura 27: Cămine pentru persoane vârstnice licențiate la nivel național (2021)

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Persoane cu handicap si boli cronice

Adiacent persoanelor vârstnice, un alt grup social care necesită sprijin și asistență din partea serviciilor sociale face referire la persoanele cu handicap și/sau boli cronice. Principalele prestații acordate persoanelor cu handicap sunt incluse în tabelul 18. În cazul indemnizației lunare pentru însoțitorii persoanelor cu handicap vizual grav numărul mediu de persoane beneficiare a scăzut de la 1.226 în anul 2011 la 999 în anul 2019, existând însă și un maxim de 1.425 în anul 2017. Chiar dacă numărul de beneficiari a scăzut relativ constant în perioada analizată, sumele plătite acestora s-au dublat în timp, de la 7.511.563 lei în anul 2011 la 15.068.753 lei în anul 2019, lucru care poate indica o îmbunătățire (cel puțin din punct de vedere financiar) a asistenței acordate.

Numărul de persoane beneficiare ale indemnizației lunare pentru adulții cu handicap grav și accentuat a rămas relativ constant (a se vedea Tabelul 18), remarcând o foarte mică creștere de la 17.449 persoane în anul 2011 la 17.681 persoane în anul 2019 (maximul de 19.108 persoane fiind atins în anul 2017).

Sumele plătite acestor beneficiari au crescut și ele constant, aproape dublându-se în această perioadă, de la 36.702.057 lei în 2011 la 63.833.608 lei în 2019.

Numărul persoanelor care au beneficiat de buget personal complementar lunar pentru persoanele cu handicap grav, accentuat sau mediu a scăzut și el în perioada analizată, de la 20.438 în anul 2011 la 18.793 în anul 2019, în timp ce sumele plătite au crescut în acest interval de timp de la 17.410.100 lei la 27.713.937 lei (a se vedea Tabelul 18).

Tabel 18: Prestații acordate persoanelor cu handicap¹⁰⁷

Forme de asistență socială		Indemnizația lunară pentru însoțitorii persoanelor cu handicap vizual grav		Indemnizația lunară pentru adulții cu handicap grav și accentuat		Buget personal complementar lunar pentru persoanele cu handicap grav, accentuat sau mediu	
Numărul mediu lunar de beneficiari și sume plătite		Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite
Anul 2011	Nr. pers.	1.226	:	17.449	:	20.438	:
	Lei	:	7.511.563	:	36.702.057	:	17.410.100
Anul 2012	Nr. pers.	1.210	:	16.955	:	19.814	:
	Lei	:	7.791.930	:	36.103.005	:	17.030.006
Anul 2013	Nr. pers.	1.192	:	17.403	:	20.122	:
	Lei	:	8.508.130	:	36.175.372	:	16.966.675
Anul 2014	Nr. pers.	1.215	:	17.596	:	19.486	:
	Lei	:	9.132.470	:	36.504.311	:	16.974.048
Anul 2015	Nr. pers.	1.213	:	17.794	:	20.064	:
	Lei	:	9.862.800	:	43.419.973	:	20.153.723
Anul 2016	Nr. pers.	1.231	:	17.969	:	20.944	:
	Lei	:	12.532.345	:	44.277.069	:	20.615.750
Anul 2017	Nr. pers.	1.425	:	19.108	:	22.133	:
	Lei	:	13.845.501	:	43.797.381	:	20.487.471
Anul 2018	Nr. pers.	1.198	:	18.801	:	20.179	:
	Lei	:	14.216.500	:	59.610.881	:	25.077.130
Anul 2019	Nr. pers.	999	:	17.681	:	18.793	:
	Lei	:	15.068.753	:	63.833.608	:	27.713.937
Anul 2020	Nr. pers.	969	:	17.847	:	18.976	:
	Lei	:	15.627.288	:	64.489.095	:	28.010.485

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de beneficiari ai indemnizației lunare de hrană pentru persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA a crescut în perioada analizată, după cum reiese din tabelul 19, de la 20 de beneficiari (18 adulți și 2 copii) în anul 2011 la 77 de beneficiari (din care 3 copii și 74 de adulți) în anul 2019, majoritatea

¹⁰⁷ Beneficiarii de drepturi bănești de asistență socială reprezintă numărul persoanelor la sfârșitul anului, care conform prevederilor legale, sunt îndreptățite la plata acestor drepturi bănești.

acestora fiind din mediul rural. Similar altor prestații sociale, sumele alocate au crescut și ele în mod constant, de la 93.248 lei în anul 2011 la 451.177 lei în anul 2019.

Tabel 19: Indemnizația lunară de hrană pentru persoanele infectate cu HIV sau bolnave de SIDA

Numărul mediu lunar de beneficiari și sume plătite		Numărul mediu lunar de beneficiari	Din total: Copii	- Adulți	Din total: -Rural	- Urban	Sume plătite	- Sume plătite copii	- Sume plătite adulți
Anul 2011	Nr. pers.	20	2	18	7	13	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	93.248	:	:
Anul 2012	Nr. pers.	25	3	22	10	15	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	118.769	:	:
Anul 2013	Nr. pers.	32	3	29	15	17	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	150.558	:	:
Anul 2014	Nr. pers.	39	2	37	27	12	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	184.063	:	:
Anul 2015	Nr. pers.	47	2	45	41	6	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	229.524	:	:
Anul 2016	Nr. pers.	56	2	54	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	280.706	8.788	271.918
Anul 2017	Nr. pers.	61	2	59	:	:	:	:	:
	Lei	:	10.950	343.664	:	:	354.614	:	:
Anul 2018	Nr. pers.	68	2	66	:	:	:	:	:
	Lei	:	15.540	384.032	:	:	399.572	:	:
Anul 2019	Nr. pers.	77	3	74	:	:	:	:	:
	Lei	:	16.425	434.752	:	:	451.177	:	:
Anul 2020	Nr. pers.	82	3	79					
	Lei		14.655	467.488			482.143		

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

În județul Bihor sunt licențiate 12 servicii de îngrijire la domiciliu (un serviciu funcționează în afara județului, dar un furnizor din afară județului Bihor oferă la rândul său asistență în județ – a se vedea Tabelul 20). La nivel regional (a se vedea Figura 28) cele mai multe astfel de servicii sunt în județul Sălaj (21), pe locul doi fiind județul Cluj (17) și Bihorul situându-se pe poziția a treia.

Tabel 20: Servicii de îngrijire la domiciliu licențiate în județul Bihor (2021)

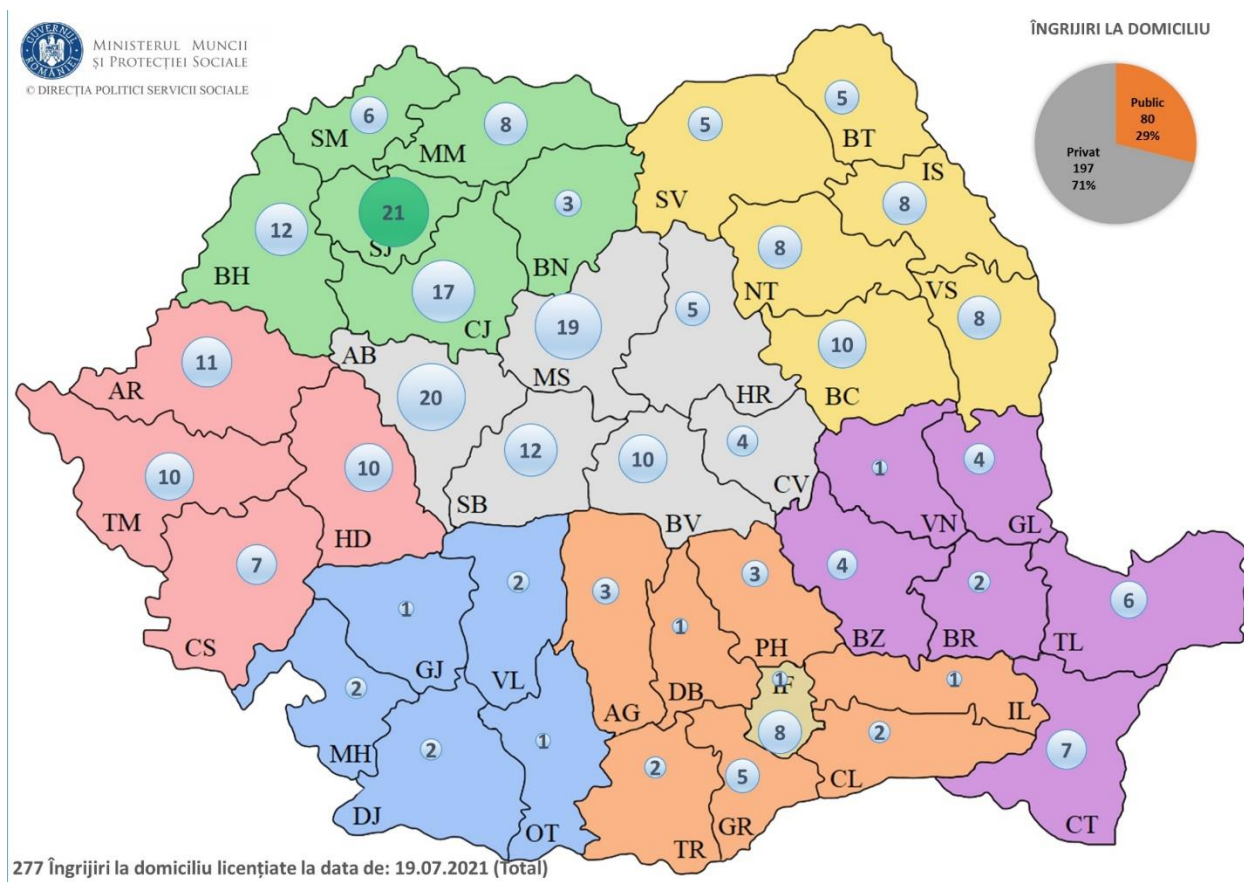
Nr. Crt.	Public/ Privat	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Adresa serviciu social	Localitate /sector	Județ serviciu	Capacitate/ nr. beneficiari
1	Privat	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire domiciliu Marghita	str. Bihorului, nr. 9-11	Marghita	Bihor	21

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

2	Privat	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire la domiciliu Oșorhei	Str. 1, nr. 181	Oșorhei	Bihor	7/ zi
3	Privat	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire la domiciliu Săcueni	Str. Zolyomi David, nr. 10	Săcueni	Bihor	7/ zi
4	Privat	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire la domiciliu Salonta	Str. I.C. Cantacuzino, nr. 2-4	Salonta	Bihor	7/ zi
5	Privat	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centru de îngrijire la domiciliu	nr. 319	Sălacea	Bihor	15
6	Privat	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centru de îngrijire la domiciliu Oradea	Piața Ion Creangă, nr. 2	Oradea	Bihor	25 /zi
7	Privat	Asociația Casa Mariei	Bihor	Îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice	str. Cloșca, nr. 6	Oradea	Bihor	10
8	Privat	Asociația Pro Christo et Ecclesia, Filiala Oradea	Bihor	Serviciul social de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice	b-dul Ștefan cel Mare nr. 28	Oradea	Bihor	20
9	Privat	Asociația Rămâi Acasă	Bihor	Unitate de îngrijiri la domiciliu	str. Cloșca, nr. 6	Oradea	Bihor	20
10	Privat	Fundația Agape	Bihor	Îngrijire la domiciliu persoane vârstnice	str. Principală, nr. 717	Sălard	Bihor	12
11	Privat	Fundația Creștină Diakonia - Filiala Oradea	Bihor	Unitatea de îngrijire la domiciliu din Pericei	str. Apei, nr. 239 / B	Pericei	Sălaj	12
12	Privat	Fundația Creștină Diakonia - Filiala Oradea	Bihor	Unitate de îngrijire la domiciliu Oradea	str. Mihail Kogălniceanu, nr. 30	Oradea	Bihor	50/ luna
13	Privat	Federația Comunităților Evreiești din România - Cultul Mozaic	București	Centrul care acordă servicii de îngrijire și asistență la domiciliu Yad Be Yad Oradea	Str. Mihai Viteazu, nr. 4	Oradea	Bihor	20

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Figura 28: Servicii de îngrijire la domiciliu licențiate la nivel național (2021)

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Copiii și stimularea natalității

Serviciile și prestațiile sociale pentru copii reprezintă unele din activitățile principale ale DGASPC Bihor, în timp ce stimularea natalității constituie un element esențial pentru asigurarea sustenabilității oricărei comunități locale, mai ales în contextul actual în care fluxurile migratorii au fost facilitate de aderarea României la UE (dacă ne referim la migrația externă) sau de apariția unor poli de creștere (dacă ne referim la migrația internă).

Numărul total al beneficiarilor de alocație pentru copii a scăzut de la 114.692 de persoane în anul 2011 la 105.187 în anul 2019 (a se vedea tabelul 21); în același timp, sumele plătite au crescut de peste două ori, de la 84.518.047 lei în anul 2011 la 186.138.201 lei în anul 2019, respectiv 237.810.317 lei în anul 2020.

Din tabelul 21 se observă că numărul de copii mai mici de 3 ani care au un handicap a scăzut de la 195 în anul 2011 la 52 în anul 2017.

Tabel 21: Alocația de stat pentru copii¹⁰⁸

		Total beneficiari	Copii mai mici de 2 ani, care nu au un handicap	Copii mai mici de 3 ani, care au un handicap	Copii mai mari de 2 ani, care nu au un handicap	Copii mai mari de 3 ani, care au un handicap	- Copii mai mici de 2 ani (cu sau fără handicap)	- Copii cu handicap între 2-3 ani	- Copii între 2 și 18 ani care nu au un handicap	- Copii între 3 ani și 18 ani care au handicap	- Copii mai mari de 18 ani	Sume plătite
Anul 2011	Nr. pers.	114.692	:	195	102.039	1.432	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	84.518.047
Anul 2012	Nr. pers.	113.981	:	96	102.259	1.298	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	82.363.211
Anul 2013	Nr. pers.	112.905	:	59	101.540	1.207	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	80.980.295
Anul 2014	Nr. pers.	111.193	9.959	42	100.095	1.097	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	79.681.857
Anul 2015	Nr. pers.	109.692	9.642	53	98.954	1.043	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	103.399.851
Anul 2016	Nr. pers.	107.967	9.470	45	97.398	1.054	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	128.053.421
Anul 2017	Nr. pers.	107.138	9.582	52	96.413	1.091	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	127.725.135
Anul 2018	Nr. pers.	105.924	:	:	:	:	9.800	59	92.252	1.188	2.625	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	127.233.125

¹⁰⁸ Alocațiile și alte ajutoare acordate populației reprezintă sumele plătite populației de la bugetul de stat și de la bugetele locale conform prevederilor legale.

Alocația de stat pentru copii este suma acordată copiilor în vârstă de până la 18 ani, precum și tinerilor care au împlinit vârsta de 18 ani, care urmează cursurile învățământului liceal sau profesional, până la terminarea acestora.

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Anul 2019	Nr. pers.	105.187	:	:	:	:	9.841	53	91.521	1.229	2.543	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	186.138.201
Anul 2020	Nr. pers.	105.057						47	91.548	1.290	2.467	
	Lei											237.810.317

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul mediu lunar de persoane beneficiare ale indemnizației pentru creșterea copilului a scăzut de la 7.045 în anul 2011 la 6.255 în anul 2020 (numărul minim de 6.184 fiind înregistrat în anul 2016), în timp ce numărul de persoane beneficiare ale stimulentei lunar pentru creșterea copilului a crescut considerabil, de la 229 în anul 2011 la 3.088 în anul 2020. Similar altor prestații sociale, sumele plătite au crescut și ele, de la 68.868.357 lei în 2011 la 146.585.681 lei în 2020 în cazul indemnizației pentru creșterea copilului, respectiv de la 455.686 lei în anul 2011 la 23.258.818 în anul 2020 în cazul stimulentei lunar pentru creșterea copilului.

Tabel 22: Indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunare¹⁰⁹

		Indemnizație pentru creșterea copilului		Stimulent lunar pentru creșterea copilului	
		Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume Plătite
Anul 2011	Nr. pers.	7.045	:	229	:
	Lei	:	68.868.357	:	455.686
Anul 2012	Nr. pers.	5.776	:	458	:
	Lei	:	56.438.597	:	2.361.794
Anul 2013	Nr. pers.	5.341	:	738	:
	Lei	:	52.745.687	:	4.529.865
Anul 2014	Nr. pers.	5.282	:	802	:
	Lei	:	53.688.445	:	4.909.615
Anul 2015	Nr. pers.	5.195	:	933	:
	Lei	:	53.816.368	:	5.677.337
Anul 2016	Nr. pers.	5.184	:	1088	:
	Lei	:	66.429.288	:	6.839.984
Anul 2017	Nr. pers.	5.625	:	2403	:
	Lei	:	101.922.324	:	17.922.014
Anul 2018	Nr. pers.	6.097	:	3040	:
	Lei	:	120.815.833	:	23.136.083
Anul 2019	Nr. pers.	6.241	:	3159	:
	Lei	:	133.368.633	:	23.922.658
Anul 2020	Nr. pers.	6.255	:	3088	:
	Lei	:	146.585.681	:	23.258.818

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul mediu lunar de beneficiari ai alocației pentru susținerea familiei (a se vedea Tabelul 23) a scăzut la jumătate în perioada 2011 – 2020, de la 7.080 la 3.245, în timp ce sumele alocate acestor măsuri de protecție socială au crescut de la 5.167.909 lei în anul 2011 la 7.609.655 în anul 2020. În cazul sumelor

¹⁰⁹ Alocațiile și alte ajutoare acordate populației reprezintă sumele plătite populației de la bugetul de stat și de la bugetele locale conform prevederilor legale.

Indemnizația pentru creșterea copilului și stimulentele lunare este un beneficiu de asistență socială privind susținerea familiei în vederea creșterii copilului.

alocate efectiv observăm că evoluția a fost una mai degrabă fluctuantă, acestea crescând până în anul 2015 la valoarea de 12.450.137 lei, pentru ca mai apoi să scadă.

Remarcăm faptul că aproximativ 25% din alocațiile pentru susținerea familiei au fost acordate familiilor monoparentale, dar și faptul că numărul efectiv de copii care beneficiază de acest suport este mai mare decât numărul efectiv al alocațiilor oferite. De exemplu, cele 7.080 de alocații acordate în 2011 ofereau sprijin pentru 14.202 copii, în timp ce cele 4.276 de alocații acordate în 2018 ofereau sprijin pentru 9.625 copii. Un alt aspect important din Tabelul 23 face referire la mediul de proveniență al copiilor care beneficiază de aceste alocații: dacă la începutul perioadei la fiecare copil din mediul urban erau aproximativ 2 copii în mediul rural care beneficiau de această formă de sprijin, în anul 2018 pentru fiecare copil din mediul urban erau 6 copii asistați prin intermediul alocației pentru susținerea familiei în mediul rural.

Tabel 23: Alocația pentru susținerea familiei¹¹⁰

		Numărul mediu lunar de beneficiari - total	-din total familii monoparentale	Numărul mediu lunar de copii – total	- Rural	- Urban	Sume plătite
Anul 2011	Număr	7.080	1.812	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	14.202	9.285	4.917	:
	Lei	:	:	:	:	:	5.167.909
Anul 2012	Număr	5.753	1.482	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	11.752	7.796	3.956	:
	Lei	:	:	:	:	:	4.662.202
Anul 2013	Număr	4.881	1.391	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	10.545	6.895	3.650	:
	Lei	:	:	:	:	:	4.648.064
Anul 2014	Număr	4.973	1.413	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	10.897	9.126	1.771	:
	Lei	:	:	:	:	:	6.012.637
Anul 2015	Număr	5.736	1.559	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	12.115	9.929	2.186	:
	Lei	:	:	:	:	:	12.450.137
Anul 2016	Număr	5.525	:	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	11.947	9.991	1.956	:
	Lei	:	:	:	:	:	12.094.374
Anul 2017	Număr	4.899	:	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	10.421	8.827	1.594	:
	Lei	:	:	:	:	:	11.046.994
Anul 2018	Număr	4.276	:	:	:	:	:
	Nr. pers.	:	:	9.625	8.260	1.365	:

¹¹⁰ Alocațiile și alte ajutoare acordate populației reprezintă sumele plătite populației de la bugetul de stat și de la bugetele locale conform prevederilor legale.

Alocația pentru susținerea familiei se adresează familiilor ce au în îngrijire copii și realizează venituri mai mici decât valoarea unui prag stabilit de lege.

	Lei	:	:	:	:	:	9.862.492
Anul 2019	Număr	3.486	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	8.214.864
Anul 2020	Număr	3.245					
	Lei						7.609.655

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Venit minim garantat, cantine sociale și protecția socială a șomerilor

Numărul mediu de ajutoare sociale de venit minim garantat plătite (familiilor) a scăzut cu aproape o treime în perioada 2011-2020, în condițiile în care sumele totale plătite au rămas relativ constante (a se vedea Tabelul 24). Totuși evoluția în această perioadă nu este una liniară: numărul mediu de ajutoare sociale de venit minim garantat a crescut inițial de la 4.505 în anul 2011 la un maxim de 6.282 în anul 2014, pentru ca apoi să scadă până la 3.098 în anul 2020. Sumele totale plătite au crescut și ele de la 10.644.128 lei în anul 2011 la 22.308.404 lei în anul 2016 (creșterea fiind de peste 2 ori), suma scăzând apoi până în anul 2020, când a ajuns la 10.231.061 lei, aproape de valoare inițială. Referitor la beneficiarii de ajutoare sociale pentru asigurarea venitului minim garantat, remarcăm că persoanele singure sunt de regulă categoria cea mai consistentă, urmată de familiile compuse din 2, 3 sau 4 persoane.

Numărul de cantine publice de ajutor social (a se vedea Tabelul 25) a variat considerabil în perioada analizată), de la un minim de 1 cantină în 1993 la un maxim de 10 în anul 2007, pentru a se reduce și stabili apoi la 2. Similar numărului de cantine, capacitatea (măsurată prin numărul de locuri disponibile) cantinelor publice a variat și ea de la 150 de locuri în anul 1993 la un maxim de 2.040 în anul 1998, pentru a se reduce și stabili apoi la 220 începând cu anul 2016. Numărul mediu zilnic de beneficiari a acestor servicii variat și el, de la 260 în 1994 la un maxim de 1.152 în 2000, pentru a se reduce apoi la 77 în anul 2017.

Finanțarea cantinelor sociale publice se realizează în principal de la bugetul local: în anul 2017, cheltuielile de funcționare ale celor două cantine erau de 767.978 lei, din care 430.434 lei au provenit de la bugetele locale, 11.421 lei din contribuții ale beneficiarilor și 326.123 lei din fonduri proprii ale cantinelor, sponsorizări, alte surse.

Tabel 24: Ajutoare sociale pentru asigurarea venitului minim garantat¹¹¹

		Număr mediu de ajutoare sociale plătite (familii)	Persoane singure	Familii formate din: 2 persoane	- 3 persoane	- 4 persoane	- 5 persoane	- peste 5 persoane	Sume plătite
Anul 2011	Nr. pers.	4.505	1.490	857	671	605	432	450	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	10.644.128
Anul 2012	Nr. pers.	5.010	1.628	941	718	665	507	551	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	11.816.464
Anul 2013	Nr. pers.	5.624	1.777	1.052	821	770	563	641	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	14.804.808
Anul 2014	Nr. pers.	6.282	1.853	1.162	930	923	641	773	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	18.827.130
Anul 2015	Nr. pers.	6.122	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	18.288.130
Anul 2016	Nr. pers.	5.868	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	22.308.404
Anul 2017	Nr. pers.	5.525	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	21.394.338
Anul 2018	Nr. pers.	4.802	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	17.944.841
Anul 2019	Nr. pers.	3.208	:	:	:	:	:	:	:
	Lei	:	:	:	:	:	:	:	10.695.749
Anul 2020	Nr. pers.	3.098							
	Lei								10.231.061

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

¹¹¹ Ajutoarele sociale pentru asigurarea VMG (venitul minim garantat) se asigura prin acordarea unui ajutor social lunar, de promovare a incluziunii sociale si de combatere a sărăciei.

Tabel 25: Cantine publice de ajutor social¹¹²

		Cheltuieli de funcționare: Total	Buget local	Contribuții beneficiari	Fonduri proprii, sponsorizări, alte surse	Cantine publice- număr unități	Cantine publice- capacitate (locuri)	Cantine publice- număr mediu zilnic de beneficiari
Anul 1993	Număr	:	:	:	:	1	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	150	:
Anul 1994	Număr	:	:	:	:	1	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	260
	Locuri	:	:	:	:	:	150	:
Anul 1995	Număr	:	:	:	:	1	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	610
	Locuri	:	:	:	:	:	250	:
Anul 1998	Număr	:	:	:	:	7	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	1.041
	Locuri	:	:	:	:	:	2.040	:
Anul 1999	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	715
	Locuri	:	:	:	:	:	710	:
Anul 2000	Număr	:	:	:	:	9	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	1.152
	Locuri	:	:	:	:	:	1.345	:
Anul 2001	Număr	:	:	:	:	8	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	709
	Locuri	:	:	:	:	:	1.431	:
Anul 2002	Număr	:	:	:	:	8	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	791
	Locuri	:	:	:	:	:	881	:
	Număr	:	:	:	:	2	:	:

¹¹² Cantinele (secțiile) de ajutor social reprezintă instituțiile de asistență socială de interes local, care realizează asistență socială prin acordarea de masă gratuită persoanelor aflate în situații economice, sociale sau medicale deosebite. Capacitatea cantinelor de ajutor social reprezintă numărul locurilor existente la sfârșitul anului în cantinele de ajutor social. Beneficiarii serviciilor cantinelor de ajutor social reprezintă numărul mediu zilnic al persoanelor care servesc masă la cantină, gratuit. Cheltuielile reprezintă totalul cheltuielilor de funcționare ale cantinelor sociale. Anii- 2001-2004 : inclusiv ONG - 2005 : numai consilii locale -2006 : inclusiv ONG -2007-2014 : numai consilii locale.

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Anul 2003	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	422
	Locuri	:	:	:	:	:	380	:
Anul 2004	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	423
	Locuri	:	:	:	:	:	460	:
Anul 2005	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	423
	Locuri	:	:	:	:	:	460	:
Anul 2006	Număr	:	:	:	:	4	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	503
	Locuri	:	:	:	:	:	710	:
Anul 2007	Număr	:	:	:	:	10	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	637
	Locuri	:	:	:	:	:	530	:
Anul 2008	Număr	:	:	:	:	6	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	423
	Locuri	:	:	:	:	:	510	:
Anul 2009	Număr	:	:	:	:	6	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	408
	Locuri	:	:	:	:	:	530	:
Anul 2010	Număr	:	:	:	:	6	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	503
	Locuri	:	:	:	:	:	530	:
Anul 2011	Număr	:	:	:	:	6	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	188
	Locuri	:	:	:	:	:	200	:
Anul 2012	Număr	:	:	:	:	5	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	449
	Lei	677.151	55.632	42.763	578.756	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	480	:
	Număr	:	:	:	:	1	:	:

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Anul 2013	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	99
	Lei	483.029	175.000	308.029	:	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	100	:
Anul 2014	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	134
	Lei	617.456	264.680	352.776	:	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	100	:
Anul 2015	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	200
	Lei	1.263.598	402.907	413.227	447.464	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	280	:
Anul 2016	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	68
	Lei	670.311	271.490	141.229	257.592	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	220	:
Anul 2017	Număr	:	:	:	:	2	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	77
	Lei	767.978	430.434	11.421	326.123	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	220	:

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de cantine private de ajutor social a rămas relativ constant, chiar dacă capacitatea acestora a scăzut de la 372 de locuri în anul 2012 la 344 în anul 2017. Spre deosebire de numărul de cantine și capacitate, numărul zilnic de beneficiari a scăzut simțitor și constant, de la 345 în anul 2012 la mai puțin de jumătate (158) în anul 2017.

Referitor la cheltuielile de funcționare a cantinelor private de ajutor social, observăm că majoritatea veniturilor provin din fonduri proprii, sponsorizări și alte surse: de exemplu, în anul 2017 cheltuielile totale de funcționare au fost de 793.776 lei din care 47.570 lei au provenit din bugetul local, 161.012 lei din contribuții ale beneficiarilor și 585.194 lei din fonduri proprii ale cantinelor private, sponsorizări și alte surse.

Tabelul 26: Cantine private de ajutor social

		Cheltuieli de funcționare: Total	Buget local	Contribuții beneficiari	Fonduri proprii, sponsorizări, alte surse	Cantine private-număr unități	Cantine private-capacitate (locuri)	Cantine private-număr zilnic de beneficiari
Anul 2012	Nr.	:	:	:	:	4	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	345
	Lei	677.151	55.632	42.763	578.756	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	372	:
Anul 2013	Nr.	:	:	:	:	4	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	282
	Lei	865.999	144.870	89.293	631.836	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	360	:
Anul 2014	Nr.	:	:	:	:	3	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	246
	Lei	493.030	107.095	98.705	287.230	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	350	:
Anul 2015	Nr.	:	:	:	:	4	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	270
	Lei	500.867	42.840	116.983	341.044	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	220	:
Anul 2016	Nr.	:	:	:	:	4	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	285
	Lei	1.207.581	126.192	161.963	919.426	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	434	:
Anul 2017	Nr.	:	:	:	:	4	:	:
	Nr. pers.	:	:	:	:	:	:	158
	Lei	793.776	47.570	161.012	585.194	:	:	:
	Locuri	:	:	:	:	:	344	:

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

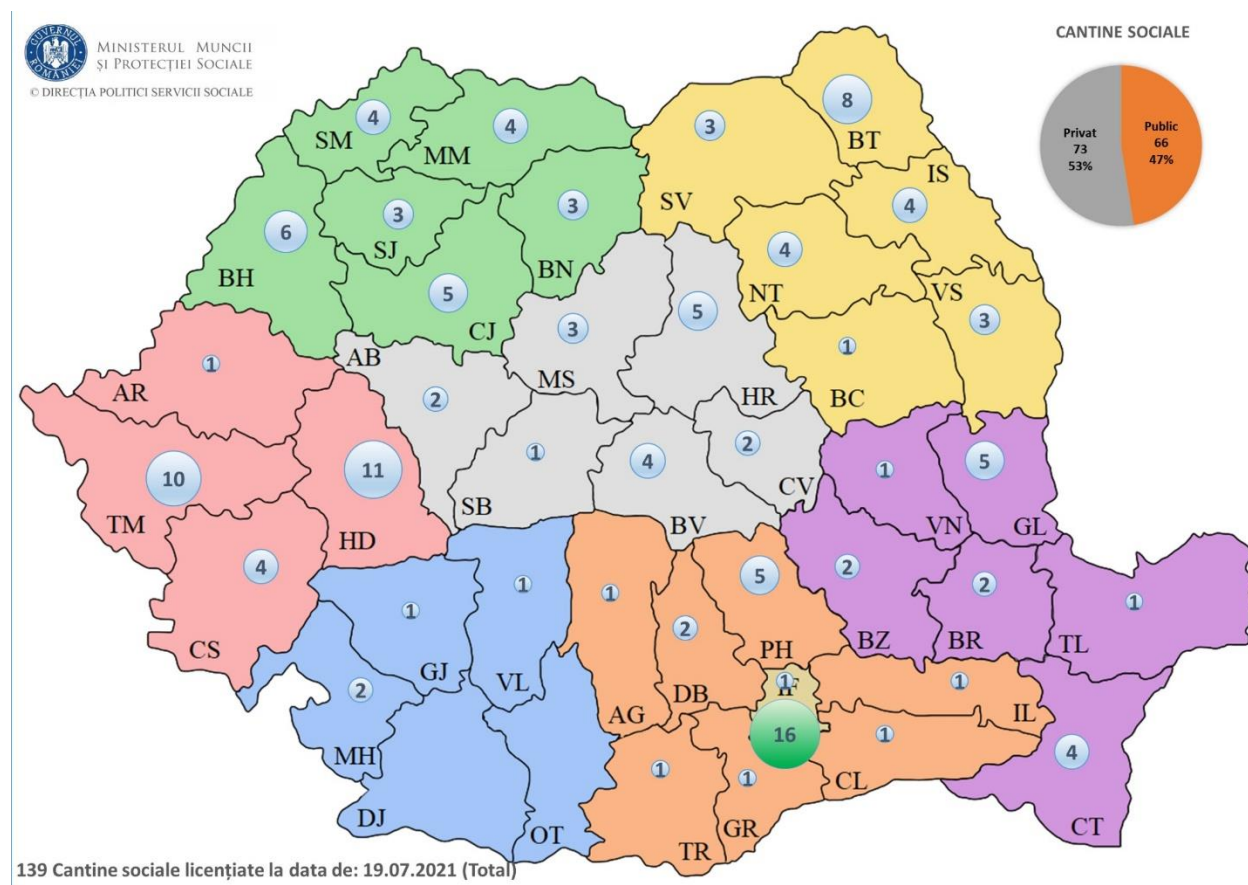
În anul 2021, în județul Bihor regăsim 6 cantine sociale licențiate (a se vedea Tabelul 27), din care 5 sunt private și 1 publică. La nivelul regiunii Nord-Vest, cele mai multe cantine sociale sunt în județul Bihor, acesta fiind urmat de Cluj (5 unități) și Maramureș și Satu Mare (fiecare cu câte 4 cantine).

Tabel 27: Cantine sociale licențiate în județul Bihor (2021)

Nr. Crt.	Public / Privat	CUI furnizor	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Adresa serviciu social	Localitate /sector	Județ serviciu	Capacitate / nr. beneficiari
1	Privat	4755428	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cantina socială Oradea	str. Spartacus , nr. 31 A	Oradea	Bihor	200
2	Privat	4755428	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cantina socială Marghita	str. Bihorului, nr. 9-11	Marghita	Bihor	50
3	Privat	17085486	Asociația Caritas Eparhial Oradea	Bihor	Cantina socială	str. Theodor Aman, nr. 1 C	Oradea	Bihor	54
4	Privat	26456001	Asociația Centrul Multifuncțional Sfânta Ecaterina	Bihor	Cantina socială	str. Eroilor, nr. 6/A	Marghita	Bihor	10
5	Privat	10660950	Fundația Agape	Bihor	Cantina socială	str. Principală , nr. 717	Sălard	Bihor	30
6	Public	4348920	Primăria Orașului Aleșd - Serviciul Public de Asistență Socială	Bihor	Cantina socială	str. Ciocârliei, nr. 4	Aleșd	Bihor	120

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Figura 29: Cantine sociale licențiate la nivel național (2021)

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Tabelul 28 prezintă principalele cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor; observăm că totalul sumelor alocate acestei forme de asistență socială a crescut de aproape 2,5 ori în perioada 2008-2019, dar au scăzut considerabil în anul 2020. Există diferențe considerabile între evoluția diferite categorii de cheltuieli:

- Suma plătită ca indemnizație de șomaj pentru șomeri cu experiență în munca a scăzut de la 10.629.149 lei plătiți în 2008 la 8.645.889 lei plătiți în 2019 (trendul de scădere este observabil și strict pentru perioada 2015-2019), dar au crescut considerabil în anul 2020 pe fondul pandemiei și a sistării activității în diverse domenii.
- Suma plătită ca indemnizație de șomaj pentru șomeri fără experiență în munca a scăzut de peste 3 ori, de la 657.923 lei în 2008 la 201.972 lei în 2019 (trendul de scădere este observabil și strict pentru perioada 2015-2019).
- Cheltuielile realizate pentru formarea profesională a șomerilor au scăzut și ele de peste 3 ori, de la 173.046 în 2008 lei la 47.632 lei în 2019 (trendul de scădere este observabil și strict pentru perioada 2015-2019).

- Sumele cheltuite pentru plata absolvenților au scăzut de peste 2 ori, de la 2.634.089 lei în 2008 la 1.122.397 lei în 2019 (trendul de scădere este observabil și strict pentru perioada 2015-2019), dar plățile pentru stimularea absolvenților au crescut, de la 103.178 lei în 2008 la 122.600 lei în 2019.
- Plățile pentru stimularea șomerilor care se angajează înainte de expirarea perioadei de șomaj au crescut de aproape 3 ori, de la 283.711 lei în anul 2008 la 851.154 lei în 2019 (trendul este observabil și strict pentru perioada 2016-2019).
- Sumele cheltuite pentru combaterea marginalizării sociale au scăzut de la 184.540 lei în anul 2008 la 119.057 lei în anul 2018 (trendul de scădere este observabil și strict pentru perioada 2015-2019).
- Plățile efectuate pentru stimularea mobilității forței de muncă au scăzut de la 74.190 lei în 2008 la 65.848 lei în 2019 (trendul de scădere este observabil și strict pentru perioada 2015-2019).
- Plățile realizate pentru stimularea angajatorilor care angajează șomeri din categoria defavorizați au crescut de la 1.095.475 lei în anul 2008 la 1.341.104 lei în anul 2019; aici trendul pare să fie unul descendent dacă ne referim strict la perioada 2015-2019 (suma maximă alocată fiind în anul 2018 – 3.002.257 lei).
- Sumele cheltuite cu primele de activare au scăzut de la 351.984 lei în anul 2017 la 263.200 lei în anul 2019, dar cele aferente primelor de relocare au crescut considerabil, de la 9.534 lei în 2017 la 374.118 lei în anul 2009.

Tabel 28: Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor după categorii de cheltuieli

	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Total	2247619 5	5772342 1	9011060 4	5104618 8	4245959 1	4017761 5	3828946 8	3163504 4	2184437 2	1976415 2	2383922 0	5492759 3	2831445 64
Indemnizație de șomaj (șomeri cu experiența în munca)	1062914 9	3695776 0	5620694 6	2977805 1	2276400 3	2053821 2	1852391 0	1301794 2	9886953	8224820	9387459	8645889	1803264 3
Indemnizație de șomaj (șomeri fără experiența în munca)	657923	1694629	3215514	2159853	1890993	2477591	1949439	1387031	808578	627464	348655	201972	326496
Cheltuieli pentru formarea profesională	173046	123246	97276	275744	119078	123470	103530	75240	98075	63225	112304	47632	43194
Plata absolvenților	2634089	2269591	1269029	1660486	1825644	2374466	2427995	2309293	2568694	1940411	2126616	1122397	1951879
Plăți pentru stimularea absolvenților	103178	86401	82291	87455	89173	98716	92144	68186	60534	52672	56500	122600	94495
Plăți pentru stimularea șomerilor care se angajează înainte de expirarea perioadei de șomaj	283711	541648	809739	581772	450119	426236	560421	852425	412219	481848	656686	851154	1080610
Combaterea marginalizării sociale	184540	203689	183354	126664	247601	238991	164405	198026	161722	163324	132068	119057	144620
Plăți pentru stimularea mobilității forței de muncă	74190	112280	134900	185925	110000	133500	85500	85500	47500	302149	248852	65848	91415
Plăți pentru stimularea angajatorilor care angajează șomeri	1095475	667663	591950	1303545	1266512	1306428	1587526	2109726	1486298	1916665	3002257	1341104	1478084 1

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

din categoria defavorizați													
Plăți compensatorii efectuate în cadrul programelor de restructurare, privatizare și lichidare	74042	234785	21540	101260	:	:	:	:	:	:	:	:	
Prima de activare	:	:	:	:	:	:	:	:	:	351984	120926	236200	195500
Prima de relocare	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9534	145458	374118	540387
Alte cheltuieli	6566852	1483172 9	2749806 5	1478543 3	1369646 8	1246000 5	1279459 8	1153167 5	6313799	5630056	7501439	4179962 2	4513863 2

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Comunități marginalizate și persoane fără adăpost

Un raport al Băncii Mondiale din 2014¹¹³ cu privire la integrarea zonelor sărace și comunităților marginalizate din România prezintă o tipologie a zonelor dezavantajate, alături de hărți detaliate cu zonele marginalizate din mediul urban din România (a se vedea figurile 5-8), pe baza unor date cantitative și calitative.

În cele patru hărți/figuri de pe paginile următoare este prezentată situația județului Bihor, în contextul Regiunii de Dezvoltare Nord-vest.

2,6% din populație se află în zone dezavantajate pe ocuparea forței de muncă (a se vedea Figura 30; Banca Mondială, 2014, p. 262, 266), indicator care are în vedere proporția persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nu urmează o formă de învățământ, din populația totală de 15-64 ani, adică persoane din oricare din următoarele categorii ocupaționale: șomeri (înregistrați sau neînregistrați ca atare) sau lucrători familiali neremunerați sau lucrători agricoli sau lucrători informali sau casnice și alte persoane întreținute.

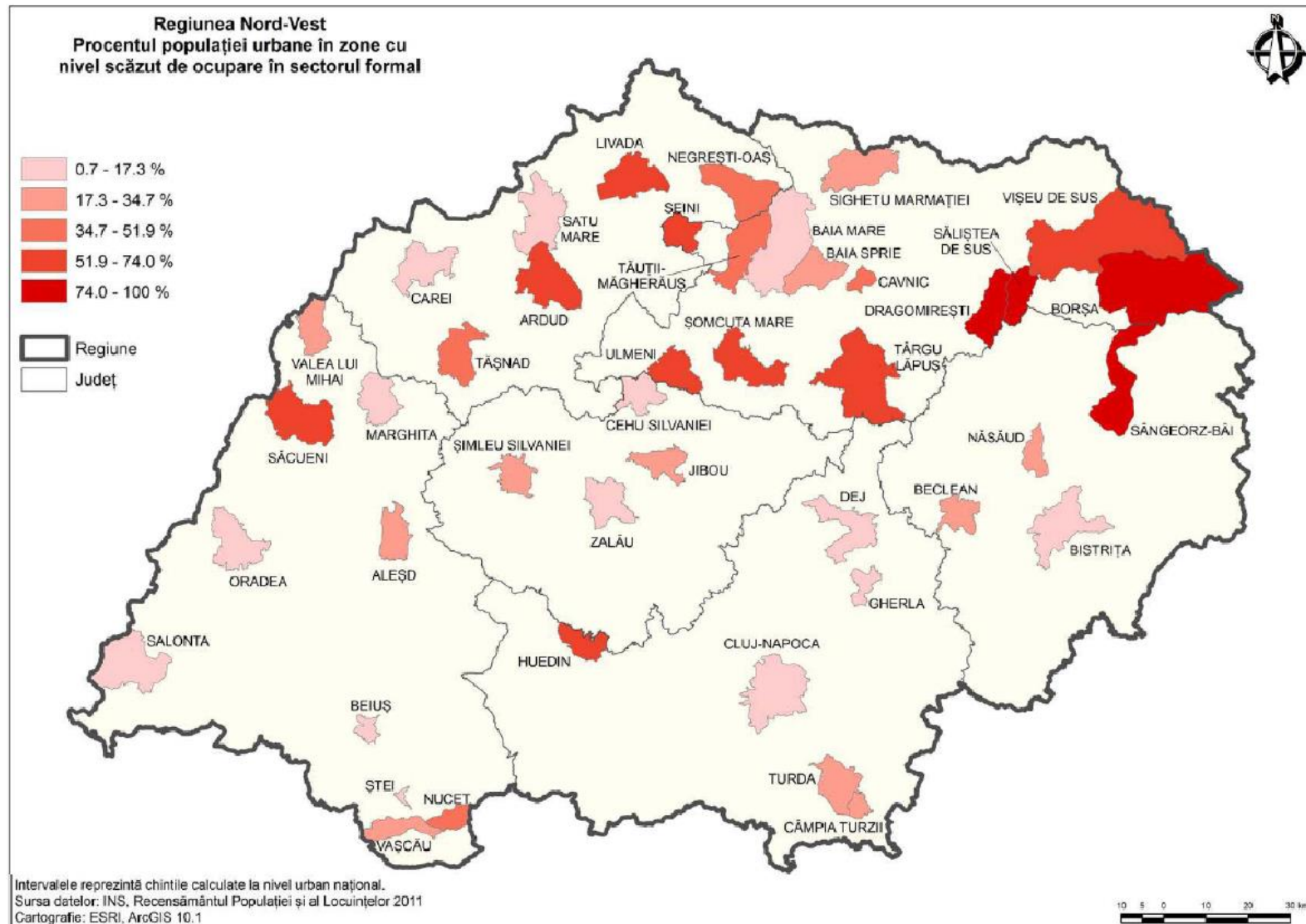
8,8% din populație are o situație de locuire precară (a se vedea Figura 31; Banca Mondială, 2014, p. 262, 266), respectiv fără acces utilități (curent electric), se regăsește în locuințe supraaglomerate (cu mai puțin de 15,33 metri pătrați / persoană) sau se află într-o stare de nesiguranță locativă (nu dețin o locuință proprietate personală).

7,7% din populație poate fi încadrată la un nivel scăzut de capital uman (a se vedea Figura 32; Banca Mondială, 2014, p. 262, 266) – indicator măsurat prin proporția populației de 15-64 de ani și peste care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu), proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le îngreunează activitățile zilnice și proporția copiilor (0-17 ani) din populația totală.

Același raport al Băncii Mondiale (2014, p. 266) precizează că 75,4% din populația județului Bihor poate fi considerată nedezavantajată, în timp ce 3,4% din populație locuiește într-o zonă marginalizată, respectiv o zonă dezavantajată din perspectiva locuirii, a ocupării formale a populației și a capitalului uman (a se vedea Figura 33).

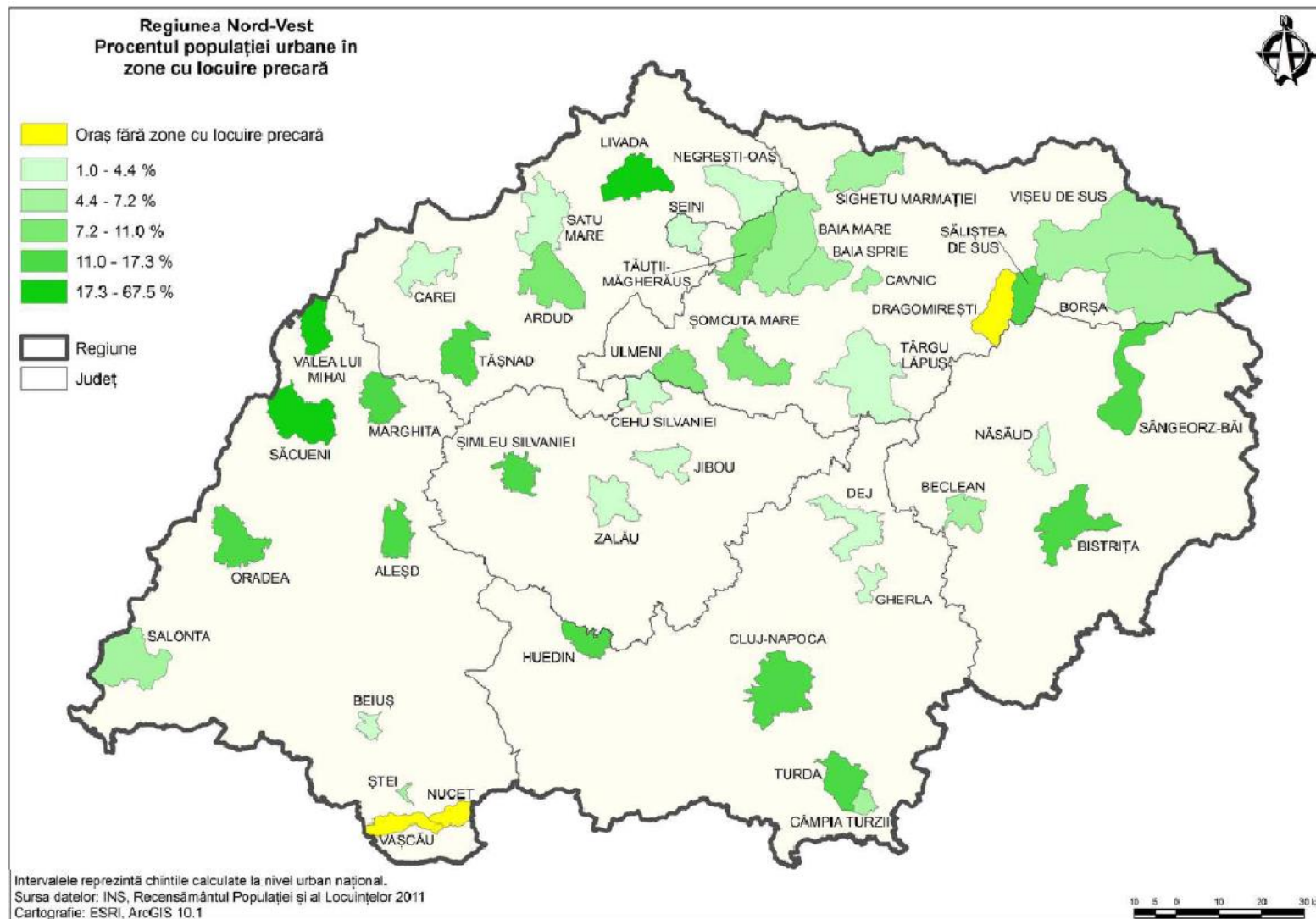
¹¹³ Banca Mondială, *Atlasul zonelor urbane marginalizate din România*, 2014.

Figura 30: Procentul populației urbane în zone cu nivel scăzut de ocupare în sezonul forma

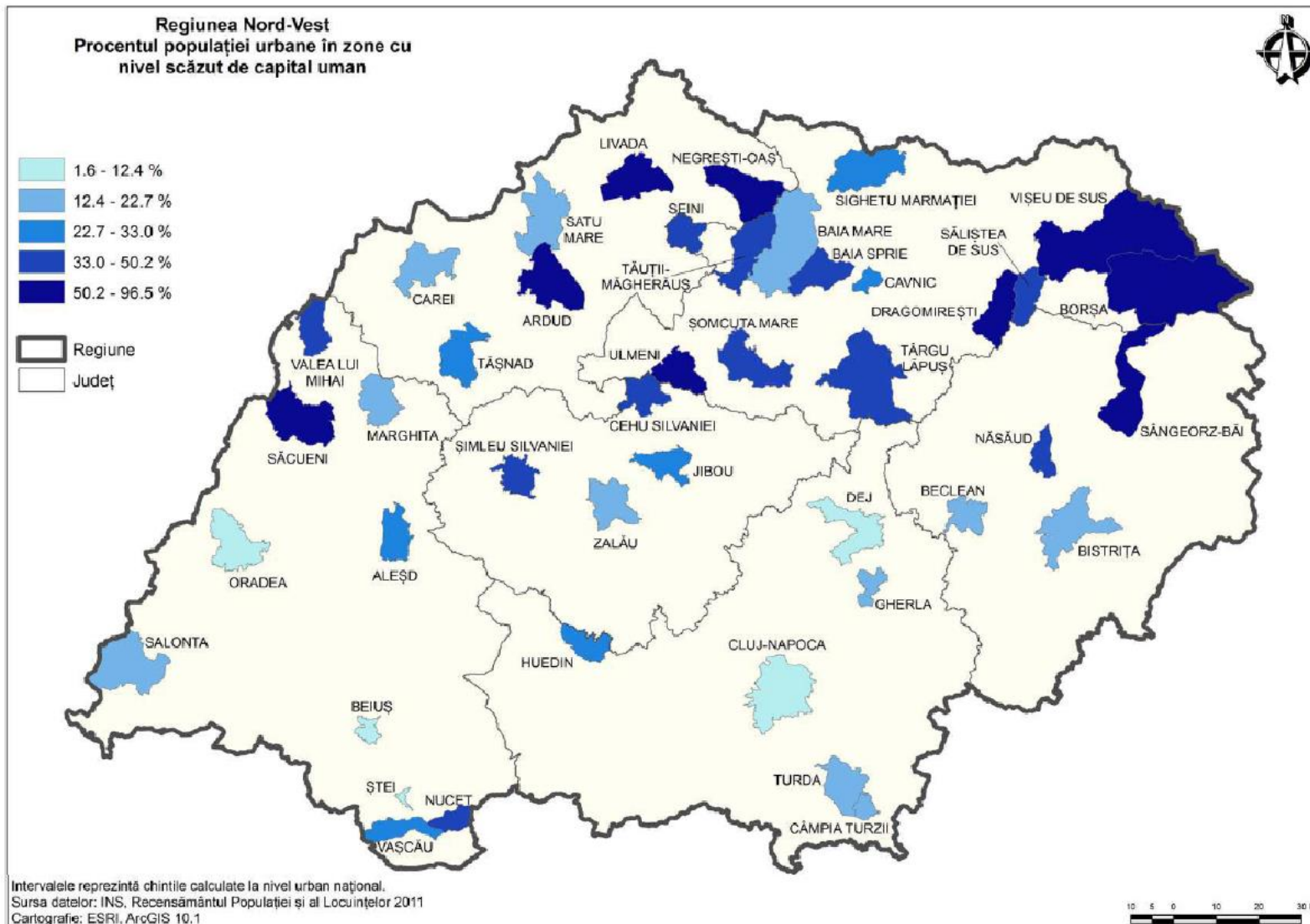
Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 179

Figura 31: Procentul populației urbane în zone cu locuire precară

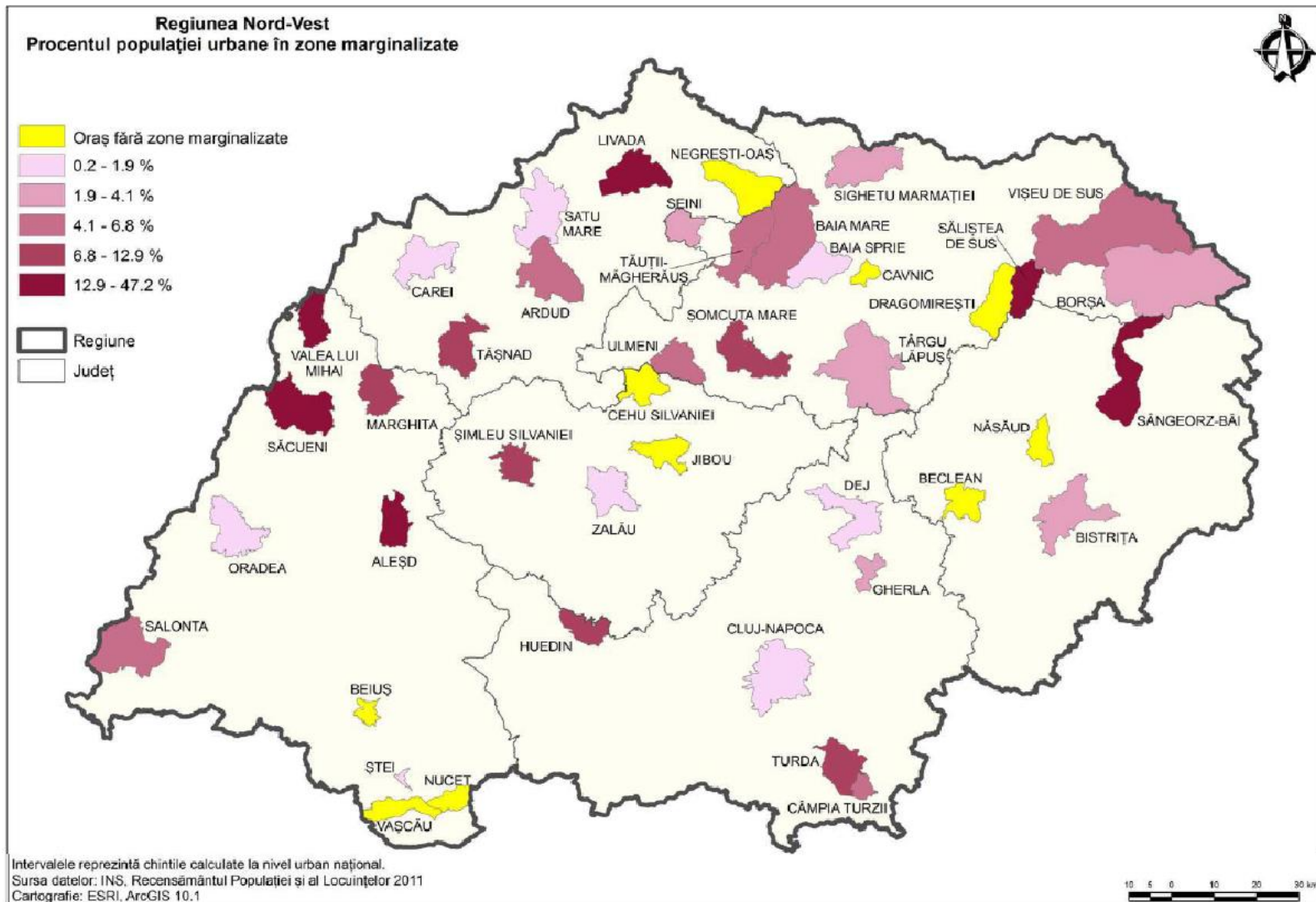
Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 178

Figura 32: Procentul populației urbane în zone cu nivel scăzut de capital uman

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 180

Figura 33: Procentul populației urbane în zone marginalizate în regiunea Vest

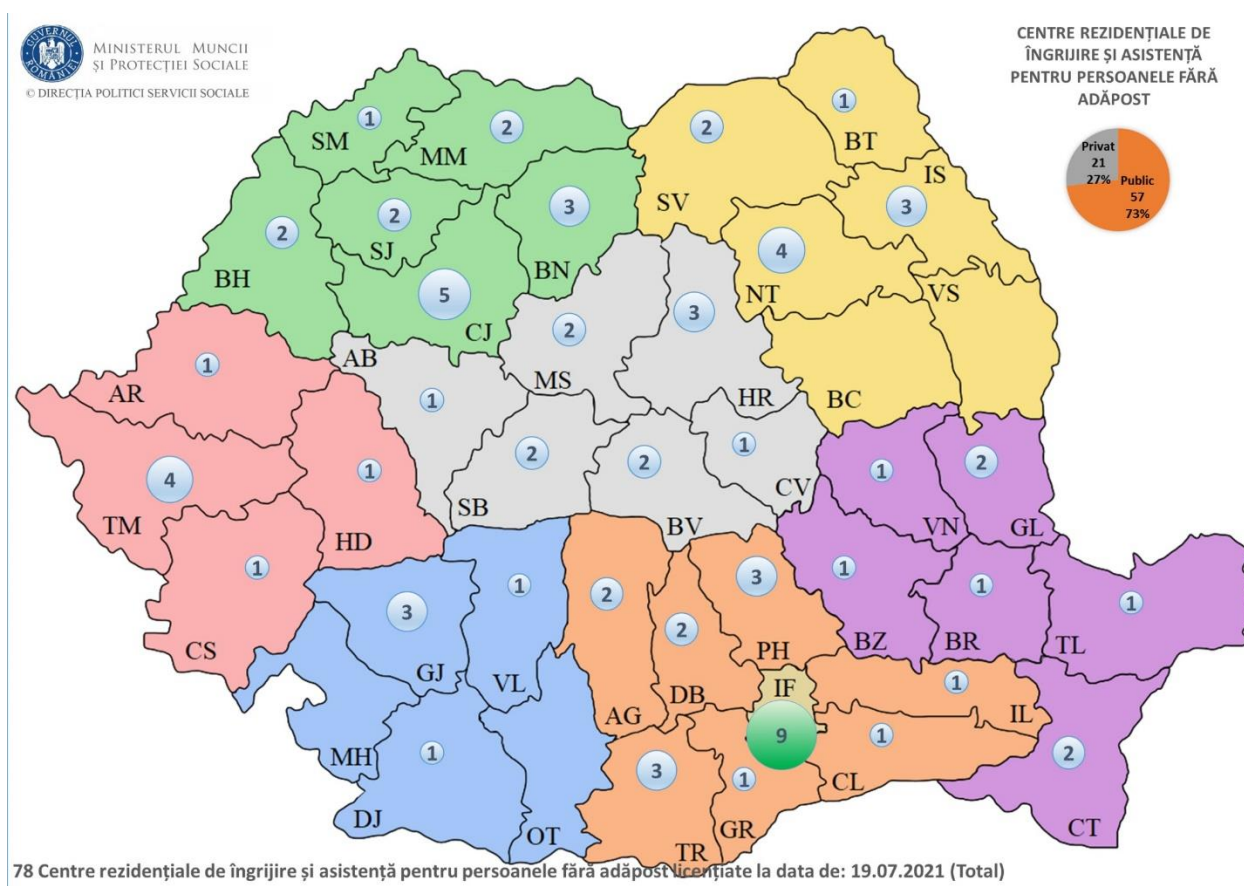

Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, 2014, p. 181

În județul Bihor sunt licențiate două centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost, ambele localizate în municipiul Oradea. Direcția de Asistență Socială Oradea administrează un Adăpost de noapte (situat în Oradea, str. strada Johann Guttenberg, nr. 8) care poate oferi asistență unui număr de 47 beneficiari. Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor administrează Centrul rezidențial de asistență și integrare/reintegrare socială pentru persoane fără adăpost Oradea (situat pe str. Traian Lalescu nr. 3) cu o capacitate de 50 de persoane.

În cazul regiunii Nord-Vest, cele mai multe astfel de centre se regăsesc în județul Cluj (5 centre) , Bistrița-Năsăud fiind pe locul doi (cu 3 centre) și Bihor (alături de Sălaj și Maramureș) pe locul trei.

Figura 34: Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost licențiate la nivel național (2021)

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Siguranță publică

Tabelul 29 prezintă situația infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului în județul Bihor și câteva județe similare din regiunea Nord-Vest și din afara acesteia. Observăm că numărul de infracțiuni a crescut în mai multe etape: în perioada 1990-2000 numărul a crescut de aproape patru ori (de la 2.451 la 9.529), după anul 2000 până la mijlocul anilor 2010 a fluctuat în jurul a 4-6.000 de cazuri; din 2014 observăm o creștere considerabilă, ajungând la 8.716 de cazuri în 2019. Raportat la celelalte județe incluse în analiză, doar Timiș (11.587) și Cluj (10.570) prezintă mai multe cazuri).

Tabel 29: Infracțiuni soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului¹¹⁴

Nr. infracțiuni	Bihor	Bistrița-Năsăud	Cluj	Maramureș	Satu Mare	Sălaj	Arad	Timiș
Anul 1990	2.451	1.163	3.190	2.080	2.502	731	1.897	3.568
Anul 1991	3.810	1.780	4.227	2.605	2.563	1.133	3.475	6.177
Anul 1992	4.277	1.864	4.505	2.874	3.089	1.324	3.655	7.111
Anul 1993	7.143	3.640	5.998	4.875	4.587	2.673	4.784	7.428
Anul 1994	6.745	3.673	6.233	5.146	4.457	2.132	5.381	8.748
Anul 1995	11.201	3.994	8.045	5.435	5.077	2.486	6.090	11.578
Anul 1996	9.270	3.945	9.224	5.624	6.127	2.557	6.458	14.428
Anul 1997	8.683	4.656	10.039	5.592	6.907	3.046	8.112	14.491
Anul 1998	9.186	5.265	11.824	5.687	7.547	3.206	10.229	13.785
Anul 1999	8.786	5.283	8.101	6.144	5.924	2.539	9.105	11.456
Anul 2000	9.529	4.522	7.778	5.841	6.113	2.207	7.534	11.831
Anul 2001	8.888	4.553	6.922	5.959	5.761	2.378	6.114	11.060
Anul 2002	5.636	4.083	6.668	4.940	5.312	2.013	6.411	10.095
Anul 2003	5.200	4.172	6.755	5.091	4.782	2.191	6.411	7.786
Anul 2004	4.393	3.509	6.894	4.684	4.356	2.366	5.936	5.266
Anul 2005	4.370	3.209	6.562	4.390	4.483	2.394	4.286	4.789
Anul 2006	5.039	3.760	7.705	5.127	3.911	2.508	5.227	6.087
Anul 2007	6.625	3.307	8.387	5.798	4.920	2.678	6.567	8.090

¹¹⁴ Infracțiunile cercetate de poliție se referă la principalele tipuri de infracțiuni cercetate de poliție în anul de referință. Persoanele învinuite sunt persoanele cercetate penal pentru comiterea de infracțiuni.

Numărul infracțiunilor cercetate și soluționate de poliție sunt grupate după unitatea de poliție sesizată care își declină competența sau după competența teritorială a instanțelor judecătorești prevăzută în art.41 a Codului de Procedură Penală.

Infracțiunile declinate Parchetului se referă la infracțiunile din dosarele trimise unităților de parchet, în baza competenței materiale sau după calitatea persoanei, privind faptele penale pentru care urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror (art. 56, alin. 3 și 4 din Codul de Procedură Penală).

Infracțiunile declinate Parchetului sunt cuantificate din punct de vedere statistic la nivelul unității de poliție care înregistrează sau primește actul de sesizare.

Infracțiunile soluționate de poliție sunt cuantificate din punct de vedere statistic la nivelul unității de poliție care a instrumentat și soluționat dosarul.

Competența teritorială a unităților de poliție de investigare a infracțiunilor se stabilește conform art. 61, alin. 1 raportat la art. 41, ambele din Codul de procedură penală și este determinată, în ordine, de: (a) locul săvârșirii infracțiunii; (b) locul în care a fost prins suspectul sau inculpatul; (c) locuința suspectului sau inculpatului persoană fizică ori, după caz, sediul inculpatului persoană juridică, la momentul la care a săvârșit fapta; (d) locuința sau, după caz, sediul persoanei vătămate.

Anul 2008	6.205	3.431	8.563	5.577	4.602	2.864	6.957	9.239
Anul 2009	7.617	3.694	9.845	6.720	5.982	3.429	7.165	8.980
Anul 2010	7.643	4.290	11.744	7.011	5.343	3.137	5.931	7.701
Anul 2011	6.050	4.118	10.000	5.953	3.817	2.997	5.794	6.745
Anul 2012	6.083	3.790	11.508	5.672	4.744	3.232	6.233	9.688
Anul 2013	5.562	3.328	11.935	5.910	4.135	3.177	5.997	9.523
Anul 2014	8.783	4.660	14.450	7.751	5.466	4.261	6.109	14.321
Anul 2015	8.262	3.944	14.935	5.547	4.226	3.034	6.548	14.473
Anul 2016	7.833	5.205	10.834	6.075	3.363	3.131	5.709	12.449
Anul 2017	7.612	4.918	10.815	5.682	3.859	3.335	5.818	10.670
Anul 2018	7.793	5.165	10.329	5.816	4.319	2.949	6.696	11.488
Anul 2019	8.716	5.176	10.570	6.132	3.588	2.562	6.733	11.587

Sursa: Institutul Național de Statistică

Referitor la numărul de persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești, observăm că deși acesta a fluctuat considerabil în perioada 1990 – 2019 (minimul fiind 765 în 2019 și maximul 4.434 în 2004), nu există diferențe considerabile între situația inițială și cea finală: în 1990 au fost condamnate definitiv 886 de persoane, iar în anul 2019 au fost 898 (aici există totuși o creștere de peste 100 de persoane față de anul anterior). Din perspectivă comparativă, în județele Maramureș, Cluj și Timiș numărul de persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești este mai mare.

Tabel 30: Persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești¹¹⁵

Număr persoane	Bihor	Bistrița-Năsăud	Cluj	Maramureș	Satu Mare	Sălaj	Arad	Timiș
Anul 1990	886	502	1.133	619	753	392	627	978
Anul 1991	1.266	954	1.600	1.169	1.416	745	1.386	1.617
Anul 1992	1.254	692	1.644	1.751	1.807	800	1.935	2.054
Anul 1993	1.801	1.737	2.450	2.149	2.788	1.579	2.329	2.514
Anul 1994	2.261	1.504	2.524	2.109	2.595	1.407	3.111	3.496
Anul 1995	2.632	1.629	2.787	2.624	2.451	1.232	2.918	3.668
Anul 1996	2.873	1.358	2.743	2.465	2.227	1.067	2.568	4.262
Anul 1997	3.038	1.494	2.877	2.415	2.274	1.202	2.113	3.966
Anul 1998	3.092	1.388	3.102	2.968	2.187	1.315	2.187	3.833
Anul 1999	3.387	1.228	2.805	2.545	1.567	798	1.640	2.110
Anul 2000	2.508	1.074	2.277	2.219	1.498	503	1.924	1.709
Anul 2001	2.721	1.068	2.072	2.299	1.720	548	2.041	1.864

¹¹⁵ Persoane condamnate definitiv de instanțele judecătorești se refera la numărul de persoane condamnate definitiv pentru infracțiunile savarsite in materie penala. In cazul persoanelor condamnate pentru mai multe infractiuni, in statistica judiciara s-a inregistrat infractiunea cea mai grava. Infractiunea este fapta prevazuta de legea penala, nejustificata si imputabila persoanei care a savarsit-o. Recidivistii sunt persoanele condamnate care au savarsit din nou, cu intentie, o infractiune pentru care legea penala prevede, in anumite conditii, pedeapsa privarii de libertate (inchisoare) mai mare de un an. Repartizarea persoanelor condamnate definitiv se realizeaza in functie de locatia instantei care a pronuntat condamnarea definitiva, locatie asociata unui anume judet. Persoanele condamnate definitiv de instantele judecatoresti se cuantifica dupa locul unde s-a pronuntat sentinta judecatoreasca definitiva.

Anul 2002	2.739	1.008	2.010	2.275	1.528	553	1.747	1.909
Anul 2003	2.715	845	2.065	1.736	1.514	630	1.428	1.939
Anul 2004	4.434	760	1.981	1.788	1.179	666	1.347	1.418
Anul 2005	3.425	891	1.934	1.890	925	613	1.211	1.398
Anul 2006	1.659	795	1.848	1.566	980	527	1.529	1.470
Anul 2007	911	621	1.668	1.537	1.045	433	1.034	1.238
Anul 2008	885	507	1.480	1.146	825	364	1.325	946
Anul 2009	765	491	1.121	1.056	709	388	997	729
Anul 2010	1.230	544	1.324	1.266	869	551	1.010	955
Anul 2011	1.364	712	1.990	1.503	643	497	1.170	1.229
Anul 2012	1.558	617	2.075	1.492	1.015	784	1.181	1.813
Anul 2013	1.234	617	1.995	1.627	725	746	944	2.150
Anul 2014	1.069	535	1.728	1.409	628	646	818	1.863
Anul 2015	1.585	443	2.112	1.031	501	630	685	1.710
Anul 2016	943	516	954	1.004	634	341	686	1.472
Anul 2017	901	481	1.511	1.162	487	335	760	1.393
Anul 2018	791	519	1.443	1.078	534	375	680	1.319
Anul 2019	898	478	1.665	1.166	470	385	670	1.470

Sursa: Institutul Național de Statistică

Referitor la numărul persoanelor condamnate/sanctionate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative) se observă că acesta a scăzut cu aproape o treime în județul Bihor, de la 997 în anul 2014 la 658 în anul 2019. Din perspectiva acestui indicator regăsim mai multe cazuri în județul Timiș (820 în anul 2019) și Cluj (894).

Tabel 31: Persoane condamnate/sanctionate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative)¹¹⁶

Nr. persoane	Arad	Bihor	Bistrița-Năsăud	Cluj	Maramureș	Satu Mare	Sălaj	Timiș
Anul 2014	811	997	383	1.218	794	601	470	1.103
Anul 2015	737	941	358	1.193	714	500	445	1.072
Anul 2016	696	892	365	1.115	701	497	421	1.134
Anul 2017	630	750	405	1.063	677	442	385	1.076
Anul 2018	572	623	384	929	597	400	320	905
Anul 2019	572	658	399	894	603	296	282	820

Sursa: Institutul Național de Statistică

¹¹⁶ Persoane condamnate/ sanctionate definitiv aflate în penitenciare (inclusiv centre de detenție și centre educative) se referă la numărul de persoane condamnate/ sanctionate definitiv, custodiare în perioada (anul) de referință, după domiciliul înregistrat în cartea de identitate a persoanei condamnate/ sanctionate definitiv la momentul arestării.

Persoane sanctionate definitiv aflate în centre de detenție și centre educative se referă la numărul de persoane sanctionate definitiv, custodiare în anul de referință, după domiciliul înregistrat în cartea de identitate a persoanei sanctionate definitiv la momentul arestării.

Făcând referire la rata criminalității (numărul de persoane condamnate definitiv la 100.000 de locuitori), în județul Bihor (160) situația este mai bună față de nivelul național (174) sau regional (199). La nivel județean rata a fluctuat considerabil, între un maxim de 706 în 2004 și un minim de 122 în 2009, pentru a se stabili sub 200 începând cu anul 2016. Comparativ cu celelalte județe analizate, în anul 2019, rata criminalității a fost mai mică decât în Bihor doar în județul Satu Mare (142).

Tabel 32: Rata criminalității (Număr de persoane condamnate definitiv la 100.000 locuitori)¹¹⁷

Anul	Total Național	Regiunea NORD-VEST	Bihor	Bistrița-Năsăud	Cluj	Maramureș	Satu Mare	Sălaj	Arad	Timiș
1990	160	144	134	152	152	111	181	146	123	135
1991	263	240	192	290	216	209	340	276	275	227
1992	303	274	196	211	226	323	450	300	397	297
1993	366	431	283	528	337	397	697	594	480	365
1994	421	429	357	457	347	391	651	532	645	505
1995	448	463	417	496	383	488	619	469	608	529
1996	460	443	457	415	377	461	565	409	538	615
1997	496	465	486	458	397	453	580	464	443	572
1998	472	492	495	425	429	557	558	509	457	562
1999	390	433	545	377	388	479	401	311	344	307
2000	336	354	404	329	316	418	384	196	404	248
2001	370	367	439	327	288	433	442	215	429	271
2002	375	367	454	317	291	437	408	221	378	288
2003	338	331	431	256	290	322	378	243	295	273
2004	306	377	706	230	279	332	295	258	279	199
2005	290	339	547	269	273	351	232	239	251	196
2006	251	258	265	240	261	291	247	206	318	206
2007	204	218	146	188	236	287	264	170	215	172
2008	163	183	142	153	209	214	208	143	275	131
2009	152	159	122	148	158	198	179	153	207	100
2010	186	203	197	164	186	237	220	218	210	131
2011	212	236	219	215	279	282	163	198	244	168
2012	245	290	271	217	298	314	296	352	275	263
2013	236	268	215	217	286	344	212	337	220	311
2014	205	232	187	189	247	299	184	294	191	268
2015	213	244	278	157	301	219	148	289	161	246

¹¹⁷ Rata criminalitatii reprezinta numarul persoanelor condamnate definitiv la 100000 locuitori. Populatia dupa domiciliu la data de 1 iulie a anului de referinta reprezinta numarul persoanelor cu cetatenie romana si domiciliu pe teritoriul Romaniei, delimitat dupa criteriile administrativ-teritoriale.

Pentru perioada 2002-2011 s-a utilizat populatia la 1 iulie al fiecarui an, recalculata. Pentru perioada 2012-2018 s-a utilizat populatia rezidenta la 1 iulie a fiecarui an, estimata in conditii de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensamantului Populatiei si al Locuintelor -2011.

2016	166	171	166	183	136	215	188	157	162	211
2017	181	190	160	172	214	251	146	157	181	199
2018	165	185	141	186	204	233	160	176	162	188
2019	174	199	160	172	235	254	142	183	161	208

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din perspectiva ratei infracționalității (respectiv a numărului de infracțiuni soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori) situația din anul 2019 în județul Bihor (1.554) este mai bună decât cea la nivel național (1.821) dar nu și comparativ cu cea regională (1.441). Comparativ cu celelalte județe analizate, rate de infracționalitate mai mici regăsim în Satu Mare (1.081), Sălaj (1.215), Maramureș (1.334) și Cluj (1.492). Făcând referire la evoluția în timp, se observă că rata infracționalității în județul Bihor are un trend mai degrabă de creștere începând cu anul 2016.

Tabel 33: Rata infracționalității (Rata infracționalității reprezintă numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori)¹¹⁸

Anul	TOTAL	Regiunea NORD-VEST	Bihor	Bistrița-Năsăud	Cluj	Maramureș	Satu Mare	Sălaj	Arad	Timiș
1990	422	407	371	353	429	372	601	272	373	494
1991	601	541	577	541	569	465	615	420	690	867
1992	635	617	670	568	618	531	770	496	751	1.029
1993	965	997	1.123	1.108	825	900	1.147	1.006	987	1.078
1994	1.043	982	1.065	1.117	857	953	1.119	806	1.116	1.265
1995	1.310	1.257	1.775	1.216	1.106	1.011	1.283	946	1.270	1.669
1996	1.423	1.279	1.475	1.205	1.269	1.051	1.555	980	1.352	2.083
1997	1.601	1.360	1.388	1.426	1.386	1.048	1.762	1.175	1.701	2.091
1998	1.774	1.495	1.472	1.614	1.633	1.067	1.925	1.242	2.140	2.020
1999	1.619	1.290	1.413	1.621	1.121	1.155	1.516	988	1.910	1.667
2000	1.577	1.265	1.536	1.386	1.080	1.100	1.567	861	1.582	1.718
2001	1.519	1.213	1.435	1.396	961	1.123	1.481	931	1.286	1.607
2002	1.432	1.040	934	1.283	967	949	1.420	805	1.386	1.524
2003	1.219	982	826	1.263	950	944	1.193	845	1.326	1.095
2004	1.022	915	700	1.062	972	870	1.091	917	1.229	740
2005	921	889	698	970	928	816	1.126	932	889	672
2006	1.030	983	805	1.137	1.090	954	984	979	1.086	852
2007	1.247	1.113	1.060	1.000	1.187	1.082	1.241	1.049	1.364	1.126
2008	1.284	1.096	993	1.037	1.210	1.042	1.162	1.125	1.445	1.279
2009	1.332	1.308	1.219	1.116	1.387	1.257	1.511	1.352	1.490	1.238
2010	1.301	1.375	1.224	1.295	1.650	1.314	1.351	1.241	1.235	1.058

¹¹⁸ Rata infracționalității reprezintă numărul infracțiunilor soluționate de poliție și infracțiuni declinate Parchetului la 100.000 locuitori. Populația după domiciliu la data de 1 iulie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale. Pentru perioada 2002-2011 s-a utilizat populația la 1 iulie al fiecărui an, recalculată. Pentru perioada 2012-2018 s-a utilizat populația rezidentă la 1 iulie a fiecărui an, estimată în condiții de comparabilitate cu rezultatele definitive ale Recensământului Populației și al Locuințelor -2011.

2011	1.154	1.157	970	1.244	1.400	1.119	967	1.191	1.208	922
2012	1.538	1.349	1.057	1.330	1.654	1.192	1.384	1.452	1.449	1.407
2013	1.555	1.313	968	1.172	1.709	1.249	1.210	1.437	1.398	1.376
2014	2.014	1.753	1.533	1.643	2.064	1.643	1.605	1.938	1.430	2.062
2015	1.726	1.547	1.448	1.394	2.130	1.181	1.246	1.390	1.539	2.078
2016	1.716	1.416	1.380	1.845	1.543	1.301	996	1.445	1.349	1.785
2017	1.711	1.412	1.346	1.751	1.536	1.223	1.149	1.551	1.383	1.524
2018	1.771	1.422	1.385	1.847	1.463	1.259	1.294	1.385	1.600	1.633
2019	1.821	1.441	1.554	1.859	1.492	1.334	1.081	1.215	1.616	1.642

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cheltuieli publice locale pentru asistență socială

Tabelul 34 prezintă cheltuielile Consiliului Județean Bihor realizate pentru activități de asistență socială în perioada 2008-2020. Cheltuielile cu asistență socială realizate de Consiliul Județean Bihor au variat în perioada analizată, de la un minim de 1.420.676 lei (sau 0,61% din totalul cheltuielilor) în anul 2008 la un maxim de 12.003.754 lei (sau 4,28% din totalul cheltuielilor) în anul 2015. În anul 2020, cheltuielile cu asistență socială au scăzut de la 10.130.983 lei (sau 2,64% din totalul cheltuielilor) la 8.063.567 lei (sau 1,91% din totalul cheltuielilor), scăderea accentuându-se în 2020 - cheltuielile cu Asistență Socială ale CJ Bihor au fost de 5.825.867 lei, reprezentând 1,39% din totalul cheltuielilor.

Cheltuielile publice locale în domeniul asistenței sociale au variat și raportat la suma alocată pe locuitor, aceasta variind constant în perioada analizată, de la un minim de 2,27 lei/locuitor în 2008 la 19,3 lei/locuitor în 2014; în anul 2020, cel mai recent an pentru care au fost centralizate datele, cheltuielile publice cu asistență socială la nivel județean au fost de 9,44 lei/locuitor, acestea scăzând cu aproape o treime față de anul anterior.

Tabel 34: Cheltuieli cu asistență socială din bugetul local

An	Venituri totale	Cheltuieli totale	Cheltuieli cu Asistență Socială	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Procentul cheltuielilor pentru asistență socială din cheltuielile totale (în %)	Cheltuieli asistență socială/ locuitor (lei)
2020	396.879.916	416.722.349	5.825.867	616.603	1,39	9,44
2019	373.651.521	421.561.706	8.063.567	617.281	1,91	13,06
2018	438.577.542	382.673.963	10.130.983	618.374	2,64	16,38
2017	391.769.119	386.671.442	8.276.824	618.773	2,14	13,37
2016	415.924.535	424.899.929	6.157.513	619.758	1,44	9,93
2015	419.861.699	387.823.400	9.352.726	621.043	2,41	15,05
2014	286.388.012	280.352.673	12.003.754	621.805	4,28	19,30
2013	255.819.206	257.018.963	11.541.333	622.971	4,49	18,52

2012	235.490.049	245.277.982	3.574.251	623.756	1,45	5,73
2011	252.383.259	252.054.028	6.510.932	624.695	2,58	10,42
2010	259.382.651	241.590.557	-	624.809	-	-
2009	261.938.148	253.865.917	-	625.286	-	-
2008	234.013.015	232.093.385	1.420.676	625.611	0,61	2,27
2007	213.350.242	202.821.169	-	625.647	-	-
2006	179.638.392	145.514.890	-	626.219	-	-

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale

(http://www.dpfbf.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Numărul de asociații și fundații care au primit subvenții pentru oferirea unor servicii de asistență socială a scăzut de la 14 în anul 2011 la 10 în anul 2016 (ultimul an pentru care sunt date actualizate pe INS). Numărul mediu lunar de persoane beneficiare a scăzut și el, de la 582 în anul 2011 la 319 în anul 2019, trendul de scădere fiind prezent și în cazul sumelor plătite efectiv – acestea au scăzut de la 1.248.805 lei în 2011 la 858.279 în anul 2019, crescând apoi la 1.056.698 lei și la un număr mediu lunar de beneficiari de 397.

Tabel 35: Subvenții pentru asociații si fundații¹¹⁹

		Numărul total de asociații si fundații beneficiare	Numărul mediu lunar de persoane beneficiare	Sume plătite
Anul 2011	Număr	14	:	:
	Nr. pers.	:	582	:
	Lei	:	:	1.248.805
Anul 2012	Număr	14	:	:
	Nr. pers.	:	480	:
	Lei	:	:	924.874
Anul 2013	Număr	14	:	:
	Nr. pers.	:	629	:
	Lei	:	:	1.245.150
Anul 2014	Număr	13	:	:
	Nr. pers.	:	528	:
	Lei	:	:	1.083.653
Anul 2015	Număr	12	:	:
	Nr. pers.	:	523	:
	Lei	:	:	811.561
Anul 2016	Număr	10	:	:
	Nr. pers.	:	491	:
	Lei	:	:	786.020
	Nr. pers.	:	324	:

¹¹⁹ Alocațiile si alte ajutoare acordate populației reprezintă sumele plătite populației de la bugetul de stat si de la bugetele locale conform prevederilor legale.

Subvenții pentru asociații si fundații se acorda asociațiilor si fundațiilor romane cu personalitate juridica care înființează si administrează unități de asistenta sociala.

Anul 2017	Lei	:	:	704.233
Anul 2018	Nr. pers.	:	205	:
	Lei	:	:	487.082
Anul 2019	Nr. pers.	:	319	:
	Lei	:	:	858.279
Anul 2020	Nr. pers.	:	397	:
	Lei	:	:	1.056.698

Legenda: '-' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Perspective strategice și analiza SWOT

Adiacent datelor colectate de la Institutului Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul Bihor. Datele au fost colectate în perioada ianuarie-februarie 2021 prin 850 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu iar datele au fost ponderate în funcție de gen, vârstă, educație, ocupație, etnie și tipul localității – eșantionul este reprezentativ la nivel județean.

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 38% mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale, 29% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 24% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți în timp ce 9% din respondenți nu au răspuns la această întrebare.

În cazul serviciilor sociale există diferențe între municipiul Oradea și restul județului, 45% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este 34%; 18% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul în restul județului este 35%.

41% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de calitatea serviciilor sociale, în timp ce doar 36% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este de doar 20% în mediul urban și 37% în cel rural.

Tabel 36: Mulțumire față de Servicii sociale

Mulțumire față de Servicii sociale	Total	Oradea vs others		Locuți în zona urbana sau rurala ?	
		Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
1 - deloc mulțumit	18%	8%	24%	10%	26%
2	11%	10%	11%	10%	11%
3	24%	27%	22%	29%	18%
4	24%	30%	21%	28%	21%
5 - foarte mulțumit	14%	15%	13%	13%	15%

Nu știu / Nu răspund	9%	10%	9%	10%	9%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Locuitorii județului sunt în proporție de 67% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de siguranța personală și a bunurilor personale, 16% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea iar 16% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți.

Și în cazul opiniei față de siguranța personală și a bunurilor există diferențe considerabile între municipiul Oradea și restul județului, 77% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este 61%; 6% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți față de siguranță în timp ce procentul în restul județului este 21%.

75% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți față de siguranța personală și a bunurilor personale, în timp ce 58% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de acest aspect. Procentul de nemulțumire este de doar 9% în mediul urban și 24% în cel rural.

Tabel 37: Mulțumire fata de siguranța personală și a bunurilor personale

Mulțumire fata de siguranța personală și a bunurilor personale	Total	Oradea vs others		Locuiți în zona urbana sau rurala ?	
		Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
1 - deloc mulțumit	8%	4%	10%	5%	11%
2	8%	2%	11%	4%	13%
3	16%	17%	16%	16%	17%
4	33%	41%	29%	41%	25%
5 - foarte mulțumit	34%	36%	32%	34%	33%
Nu știu / Nu răspund	1%	0%	2%	0%	2%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective/tendințe strategice referitoare la dezvoltarea județului Bihor:

- Creșterea cheltuielilor publice locale în domeniul asistenței sociale;
- Scăderea sau menținerea constantă a numărului de beneficiari ai serviciilor de asistență socială (persoane vârstnice, persoane cu handicap și boli cronice) oferite la nivel local în contextul în care sumele alocate acestora au crescut constant;
- Scăderea numărului de persoane beneficiare ale indemnizației pentru creșterea copilului de la 7.045 în anul 2011 la 6.255 în anul 2020, în timp ce numărul de persoane beneficiare ale stimulentei lunar pentru creșterea copilului a crescut considerabil, de la 229 în anul 2011 la 3.088 în anul 2020;
- Numărul mediu lunar de beneficiari ai alocației pentru susținerea familiei a scăzut la jumătate în perioada 2011 – 2020, de la 7.080 la 3.245; diferențe considerabile urban-rural: în anul 2018 pentru fiecare copil din mediul urban erau 6 copii asistați prin intermediul alocației pentru susținerea familiei în mediul rural;
- Număr mediu de ajutoare sociale de venit minim garantat plătite (familiilor) a scăzut cu aproape o treime în perioada 2011-2020 (de la 4.505 la 3.098);

- Sumele cheltuite pentru plata indemnizației de șomaj (pentru șomeri cu experiență în muncă și cei fără experiență), formarea profesională, plata absolvenților, combaterea marginalizării sociale, stimularea mobilității forței de muncă și a angajatorilor care angajează șomeri din categorii defavorizate au scăzut în perioada 2015-2019;
- Plățile pentru stimularea absolvenților au crescut în perioada 2015-2020;
- Locuitorii din municipiul Oradea și cei din mediul urban în general par să fie mai mulțumiți de calitatea serviciilor sociale decât cei din mediul rural;
- Mulțumire mai ridicată față de siguranța personală și a bunurilor personale în municipiul Oradea față de restul județului și în mediul urban (în general) față de mediul rural;

Tabel 38 - Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Creșterea alocărilor bugetare locale în domeniul asistenței sociale; • Diversitatea serviciilor publice locale implicate în soluționarea problemelor sociale ale comunității; • Multitudinea de actori public și privați implicați în furnizarea unor servicii publice specifice; • Existența asociațiilor neguvernamentale active în domeniu cu activități specifice; • Colaborare între sectorul public și cel privat în domeniul social; • Reducerea numărului de beneficiari pentru anumite servicii de asistență socială, în condițiile în care sumele alocate au rămas la fel sau au crescut;	• Aspecte demografice care pot pune presiune ridicată pe sistemul de asistență socială, mai ales din perspectiva îngrijirii persoanelor vârstnice; • Diferențe între mediul urban și cel rural (mai puțin mulțumit de serviciile sociale primite/disponibile); • Risc mai ridicat de sărăcire în mediul rural – impact mai ridicat asupra copiilor; • Existența unor comunități marginalizate; • Sentiment mai scăzut de siguranță în zonele rurale.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Politicile europene de protecție socială și de dezvoltare a infrastructurii sociale; • Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protecție sociale; • Oferirea serviciilor specifice prin intermediul unor parteneriate public-private;	• Creșterea disparităților între mediul rural și cel urban; • Potențială criză economică cu efecte pe termen lung, generată de actuala criză de sănătate publică;

Tabel 39: Servicii sociale licențiate în baza Legii 197/2012 (12 iulie 2021)

	Public /Privat	Tip	Denumire Furnizor	Județ furnizor	Denumire serviciu social	Cod serviciu social	Tip serviciu social	Adresa serviciu social	Localitate /sector	Județ serviciu	nr. benef.
1	Privat	4	Asociația SOS Autism Bihor	Bihor	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati sos autism Bihor	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Str. Miron Pompiliu, nr. 5	Oradea	Bihor	15
2	Privat	4	Asociația "Copiii Tatălui"	Bihor	Casă de tip familial "Copiii Tatălui"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Mădăraș, nr. 163	Mădăraș	Bihor	10 – 12
3	Privat	4	Asociația Acțiunea Felix	Bihor	Serviciul social comunitar Acțiunea Felix	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. Eroul necunoscut, nr. 2	Oradea	Bihor	30
4	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfântul Martin	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Bumbacului, nr. 1	Oradea	Bihor	35
5	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfânta Elisabeta	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Spartacus, nr. 31 A	Oradea	Bihor	34
6	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfânta Margareta	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Crișan, nr. 5	Marghita	Bihor	25
7	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cămin de bătrâni Sfântul Anton	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Bihorului, nr. 9-11	Marghita	Bihor	24
8	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire la domiciliu Marghita	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Bihorului, nr. 9-11	Marghita	Bihor	21
9	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cantina socială Oradea	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	str. Spartacus, nr. 31 A	Oradea	Bihor	200
10	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Cantina socială Marghita	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	str. Bihorului, nr. 9-11	Marghita	Bihor	50

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

11	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire la domiciliu Oșorhei	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Str. 1, nr. 181	Oșorhei	Bihor	7/ zi
12	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire la domiciliu Săcueni	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Str. Zolyomi David, nr. 10	Săcueni	Bihor	7/ zi
13	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centrul de îngrijire la domiciliu Salonta	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Str. I.C. Cantacuzino, nr. 2-4	Salonta	Bihor	7/ zi
14	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centru de îngrijire la domiciliu	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	nr. 319	Sălacea	Bihor	15
15	Privat	4	Asociația Caritas Catolică	Bihor	Centru de îngrijire la domiciliu Oradea	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Piața Ion Creangă, nr. 2	Oradea	Bihor	25 /zi
16	Privat	4	Asociația Caritas Eparhial Oradea	Bihor	Cantina socială	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	str. Theodor Aman, nr. 1 C	Oradea	Bihor	54
17	Privat	4	Asociația Caritas Eparhial Oradea	Bihor	Serviciul Centrul rezidențial Casa Frențiu	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Spartacus, nr. 35 B	Oradea	Bihor	52
18	Privat	4	Asociația Casa de Bătrâni Darna	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Casa de bătrâni Darna	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Arany Janos, nr. 65	Biharia	Bihor	11
19	Privat	4	Asociația Casa Mariei	Bihor	Casa Mariei - Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Paleu nr. 641	Paleu	Bihor	18
20	Privat	4	Asociația Casa Mariei	Bihor	Casa Mariei 2 - Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Paleu nr. 643, cod poștal 417166	Paleu	Bihor	18

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

21	Privat	4	Asociația Casa Mariei	Bihor	Îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Cloșca, nr. 6	Oradea	Bihor	10
22	Privat	4	Asociația Casa Mea Eden	Bihor	Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Casa mea Eden	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	nr. 10	Șoimi	Bihor	24
23	Privat	4	Asociația Casa Nucet	Bihor	Casa Nucet - Centrul rezidențial destinat persoanelor vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Republicii, nr. 2	Nucet	Bihor	43
24	Privat	4	Asociația Casa Verde Pentru Odihnă și Relaxare	Bihor	Centrul rezidențial de îngrijire și asistență persoane dependente	8790 CR-PD-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru alte categorii de persoane în situație de dependență	sat Miersig, nr. 268 C	Husasău de Tinca	Bihor	22
25	Privat	4	Asociația Căminul Casa Matei	Bihor	Serviciul social de asistență comunitară	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	sat Brădet, nr. 169	Buntești	Bihor	50
26	Privat	4	Asociația Centrul Multifuncțional Sfânta Ecaterina	Bihor	Cantina socială	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	str. Eroilor, nr. 6/A	Marghita	Bihor	10
27	Privat	4	Asociația Charitatis Sfântul Nicolae	Bihor	Serviciul social care asigura protecția copilului la asistentul maternal profesionist	8790 SF-C	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Str. Magheru, nr.48, bl. C, ap.6	Oradea	Bihor	3
28	Privat	4	Asociația Copii din Dragoste	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Casa bunicilor	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	nr. 48	Spinuș	Bihor	40
29	Privat	4	Asociația Creștină Bucuria Bunicilor	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Chiribiș	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Chiribiș, nr. 206	Tăuteu	Bihor	6
30	Privat	4	Asociația Creștină Nevoi Speciale Cighid	Bihor	Serviciul de Îngrijire la Domiciliu pentru Persoane Adulte cu Dizabilități	8810 ID-III	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	sat Ghiorac nr. 302	Ciumeghiu	Bihor	
31	Privat	4	Asociația de Asistență Socială Episcop Nicolae Popovici	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Băița, str. Principală, nr. 203	Nucet	Bihor	68

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

32	Privat	4	Asociația de tineret "Mereu Împreună"	Bihor	Centru rezidențial tip familial "Mereu Împreună"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Popasului, nr. 9D	Oradea	Bihor	12
33	Privat	4	Asociația Down Oradea România - A.D.O.R.	Bihor	Centrul de zi ledera pentru copiii cu sindrom Down	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Louis Pasteur nr. 42	Oradea	Bihor	30
34	Privat	4	Asociația Down Oradea România - A.D.O.R.	Bihor	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități ledera	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	str. Louis Pasteur nr. 42	Oradea	Bihor	22
35	Privat	4	Asociația Filantropia Oradea	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Ponoară, nr. 196 A	Bratca	Bihor	25
36	Privat	4	Asociația Filantropia Oradea	Bihor	Centrul de zi de consiliere și informare	8899 CZ-PN-III	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. Graului, nr. 4 A, parter	Oradea	Bihor	70
37	Privat	4	Asociația În Casa Ta	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru persoane cu handicap Remeți	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	sat Remeți, nr. 128 B	Bulz	Bihor	50
38	Privat	4	Asociația În Casa Ta	Bihor	Serviciul de asistență comunitară În Casa Ta	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. Principală, nr. 133	Bratca	Bihor	5
39	Privat	4	Asociația Labonta	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Labonta	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Săcădat, nr. 302 B	Săcădat	Bihor	10
40	Privat	4	Asociația Mustard Seed Jersey Romania	Bihor	Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice Casa Mabel	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	Drum Comunal, nr. 487	Cefa	Bihor	20
41	Privat	4	Asociația Prietenii Bunicii	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Chișirid, nr. 216	Nojorid	Bihor	26
42	Privat	4	Asociația Pro Christo et Ecclesia, Filiala Oradea	Bihor	Serviciul social de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	b-dul Ștefan cel Mare nr. 28	Oradea	Bihor	20
43	Privat	4	Asociația Pyramid Learning Center	Bihor	Centru de zi pentru recuperare și reintegrare socială	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Cuza Vodă, nr. 69	Oradea	Bihor	28

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

44	Privat	4	Asociația Rămâi Acasă	Bihor	Unitate de îngrijiri la domiciliu	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Cloșca, nr. 6	Oradea	Bihor	20
45	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința protejată pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Săcueni	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Ecaussines nr. 9	Săcueni	Bihor	10
46	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința moderat protejată - apartament 3	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Aleea Călinului nr. 1, bl Q2, sc A, et. 4, ap 10	Oradea	Bihor	5
47	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința moderat protejată - apartament 2	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Aleea Călinului nr. 8, bl Q6, sc C, et. 1, ap 34	Oradea	Bihor	5
48	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința protejată pentru persoane adulte cu dizabilități apartamentul 1 Oradea	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Aleea Călinului nr. 1, bl Q1, sc B, et. 1, ap 13	Oradea	Bihor	5
49	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința moderat protejată - apartament 5	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Salcânilor nr. 20 B, bl PC 162, et 2, ap 6	Oradea	Bihor	6
50	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința protejată pentru persoane adulte cu dizabilități apartamentul 4 Oradea	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Alexandru Cazaban, nr. 8, bl P3, et 4, ap 18	Oradea	Bihor	6
51	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința protejată pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Franz Max Oradea	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Alexandru Vlahuță nr 79	Oradea	Bihor	12
52	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Locuința protejată pentru persoane adulte cu dizabilități Casa Frankfurt Oradea	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Rimanoczy Kalman nr 40	Oradea	Bihor	10
53	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Centru de integrare prin terapie ocupațională Cadea	8790 CR-D-III	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	sat Cadea nr. 476	Săcueni	Bihor	50
54	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Serviciu de asistență comunitară	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Calea Mareșal A. Averescu, nr. 7	Oradea	Bihor	30
55	Privat	4	Asociația Româno - Germană Alsterdorf	Bihor	Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități psihice și mentale	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	Calea Mareșal A. Averescu nr. 7	Oradea	Bihor	25

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

56	Privat	4	Asociația Serviciul Internațional de Salvare a Copiilor - Organizația din România - Filiala Oradea	Bihor	Serviciul de asistență comunitară SISC	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	Piața 1 Decembrie, nr. 21, ap. 16	Oradea	Bihor	10
57	Privat	4	Asociația Sfântul Nicolae Ocrotitorul Săracilor	Bihor	Centrul de zi pentru copii aflați în situații de risc de separare de părinți "Doris"	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Str.Șarcadului, nr.1	Salonta	Bihor	20
58	Privat	4	Asociația Smiles	Bihor	Centrul de reintegrare socială - cămin pentru persoane vârstnice Oradea	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Vămii, nr. 34 A	Oradea	Bihor	48
59	Privat	4	Asociația Smiles	Bihor	Serviciu social acordat în comunitate	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	sat Cihei, nr. 41 A, cod poștal 417498	Sînmartin	Bihor	45
60	Privat	4	Asociația Smiles	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Kulin Gyorgy, nr. 26	Salonta	Bihor	42
61	Privat	4	Asociația Smiles	Bihor	Centru rezidențial de îngrijire și asistență persoane dependente	8790 CR-PD-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru alte categorii de persoane în situație de dependență	str. Tilecușului, nr. 8	Tileagd	Bihor	38
62	Privat	4	Asociația Speranță pentru Schimbare	Bihor	Centrul de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	str. N. Bălcescu nr. 79	Marghita	Bihor	16
63	Privat	4	Asociația We Can Learn Center	Bihor	Centrul de zi de consiliere și informare - We Can Learn	8899 CZ-PN-III	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. Crinului, nr. 72, bl. S3, sc. B, parter	Suplacu de Barcău	Bihor	20
64	Privat	4	Asociația We Can Learn Center	Bihor	Centrul de zi pentru dezvoltarea deprinderilor de viață independentă - We Can Learn	8891 CZ-C-VI	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Crinului, nr. 72, bl. S3, sc. B, parter	Suplacu de Barcău	Bihor	30
65	Public	3	Centrul de Asistență Medico - Socială Valea lui Mihai	Bihor	Centrul de Asistență Medico - Socială Valea lui Mihai	8710 CRMS-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală	Str. Munkacs Mihaly, nr. 5A	Valea lui Mihai	Bihor	36
66	Public	1	Direcția de Asistență Socială Oradea	Bihor	Centrul social cu destinație multifuncțională Dignitas - Oradea	8790 CRT-I	Centre rezidențiale pentru tineri în dificultate	str. Eftimie Murgu, nr. 9	Oradea	Bihor	32

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

67	Public	1	Direcția de Asistență Socială Oradea	Bihor	Adăpost de noapte	8790 CR-PFA-II	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost	str. Johann Guttenberg, nr. 8	Oradea	Bihor	47
68	Public	1	Direcția de Asistență Socială Oradea	Bihor	Centrul comunitar Gutenberg	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. Johann Guttenberg, nr. 8	Oradea	Bihor	47
69	Public	1	Direcția de Asistență Socială Oradea	Bihor	Centrul de îngrijire de zi	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Traian Lalescu, nr. 3 C	Oradea	Bihor	65
70	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de îngrijire și asistență pentru persoane adulte cu dizabilități Ciutelec	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	sat Ciutelec , str. Principală, nr. 134	Tăuteu	Bihor	50
71	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Locuință protejată pentru persoane adulte cu dizabilități Dacia Oradea	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	calea Mareșal Averescu, nr. 31	Oradea	Bihor	12
72	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Locuință protejată pentru persoane adulte cu dizabilități Arc Beiuș	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Burgundia Mare, nr. 77	Beiuș	Bihor	10
73	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare pentru persoane cu handicap nr. 2 Oradea, modul Încrederea	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Traian Lalescu, nr. 3 , corp clădire C11	Oradea	Bihor	28
74	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Locuință protejată pentru persoane adulte cu dizabilități apartament nr. 6 Oradea	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Italiană, nr. 37 , bl. Z4, ap. 33	Oradea	Bihor	2
75	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare pentru persoane cu handicap 2 Tinca, modul Iulia	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Victoriei, nr. 28	Tinca	Bihor	3
76	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare pentru persoane cu handicap nr. 2 Tinca - modul Dalia	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Mihai Viteazul nr. 62 A	Tinca	Bihor	3
77	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul rezidențial de asistență și integrare/reintegrare socială pentru persoane fără adăpost Oradea	8790 CR-PFA-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoanele fără adăpost	str. Traian Lalescu nr. 3	Oradea	Bihor	50

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

78	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Locuința protejată pentru victimele violenței domestice	8790 CR-VD-III	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru victimele violenței în familie (domestice)		Oradea	Bihor	6
79	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de plasament nr. 2	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Str. Feldioarei, nr.13	Oradea	Bihor	30
80	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul maternal "Phoenix" Oradea	8790 CR-MC-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru mamă și copil	str. Episcop Ion Alexi, nr. 23	Oradea	Bihor	17
81	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de zi de recuperare pentru copiii cu dizabilități Oradea	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Traian Lalescu, nr. 3	Oradea	Bihor	38
82	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Dalmațienii"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Traian Lalescu, nr. 3	Oradea	Bihor	12
83	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Steaua Norocoasă"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Thomas Morus, nr. 39	Oradea	Bihor	12
84	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Piticii"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Cornului, nr. 22	Oradea	Bihor	8
85	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Albăstrelele"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Cornului, nr. 22	Oradea	Bihor	8
86	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Pasărea Măiastră"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Gh. Pop de Băsești, nr. 14 A	Oradea	Bihor	10
87	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Mugurașii"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Pădurii, nr. 5 C	Oradea	Bihor	8
88	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Curcubeu"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Partenie Cosma, nr. 2	Oradea	Bihor	10

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

89	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Buburuzele"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Vladimir Petrovici Filatov, nr. 5 A	Oradea	Bihor	8
90	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Ciupercuțelor"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Făcliei, nr. 24 B	Oradea	Bihor	10
91	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Ghiociei"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Nojoridului, nr. 37	Oradea	Bihor	8
92	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Casa Primăvara"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	sat Valea Crișului, nr. 146	Bratca	Bihor	7
93	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Casa Bratca"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Principală, nr. 325	Bratca	Bihor	12
94	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Cireșarii"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Traian, nr. 10, sat Tinca	Tinca	Bihor	8
95	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Casa noastră"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Ioan Bușția, nr. 1	Oradea	Bihor	11
96	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii Oradea	8899 CZ-F-I	Centre de zi pentru familie cu copii	str. Episcop Ion Alexi, nr. 23	Oradea	Bihor	50
97	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Speranța"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Republicii, nr. 78	Tinca	Bihor	10
98	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Haiducii"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	sat Husasău de Tinca, nr. 327	Husasău de Tinca	Bihor	8
99	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Casa de tip familial "Prichindeii"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Traian Lalescu, nr. 3	Oradea	Bihor	12

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

100	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Adăpostul de noapte pentru copii străzii Oradea	8790 CR-C-III	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Feldioarei, nr. 13	Oradea	Bihor	15
101	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat	8790 CR-C-II	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială		Oradea	Bihor	14
102	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Apartament "Impact"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Călugăreni, nr. 6, bl. Q, ap. 38	Oradea	Bihor	3
103	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Apartament "Tineri responsabili"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Bdul Dacia, nr. 62, bl. AN36, ap. 36	Oradea	Bihor	3
104	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare si reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilitati Cighid	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Sat Ghiorac	Ciumeghiu	Bihor	50
105	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare si reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilitati Oradea-Modul Inimioare	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Calea Bihorului, 94H	Oradea	Bihor	11
106	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare si reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilitati Oradea-Modul Trinitata	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Infratirii, nr. 34	Oradea	Bihor	9
107	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Serviciul la domiciliu destinat persoanelor adulte cu dizabilitati prin echipa mobila Oradea	8810 ID-III	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	Str. Traian Lalescu, nr. 3	Oradea	Bihor	50
108	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare si reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilitati nr. 2 Oradea-Modul Prietenia	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Biruintei, nr. 20	Oradea	Bihor	9
109	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare si reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilitati Oradea-Modul Fluturasi	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Piscului, nr. 11/B	Oradea	Bihor	11

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

110	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilitati nr. 2 Tinca - Modul Sf. Andrei	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Armatei Romane, nr. 10/A	Tinca	Bihor	17
111	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de integrare prin terapie ocupationala pentru persoane adulte cu dizabilitati Oradea	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Santului, nr. 25	Oradea	Bihor	19
112	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Prietenia	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Biruinței nr. 20A	Oradea	Bihor	9
113	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Victoria	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Calea Bihorului nr. 94H	Oradea	Bihor	10
114	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Trinitatea	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Înfrățirii nr. 34	Oradea	Bihor	10
115	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Dalia	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Mihai Viteazul nr. 62/A	Tinca	Bihor	9
116	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Iulia	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Victoriei nr. 28	Tinca	Bihor	9
117	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Încrederea	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Traian Lalescu nr. 3	Oradea	Bihor	11
118	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Servicii de Recuperare Neuromotorie de tip Ambulatoriu pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Valea lui Mihai (CSRN Valea)	8899 CZ-D-II	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	str. Breslelor nr. 1	Valea Lui Mihai	Bihor	20
119	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Oradea (CZ Oradea)	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	str. Episcop Ioan Alexi, nr.33	Oradea	Bihor	25
120	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Sf. Nicolae (CIAPAD Sf.Nicolae)	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Armatei Române nr. 10/A	Tinca	Bihor	9

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

121	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Sf. Andrei (CIAPAD Sf.Andrei)	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Armatei Române nr. 10/A	Tinca	Bihor	17
122	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Beiuș (CZ Beiuș)	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	str. Garofiței nr. 14	Beiuș	Bihor	25
123	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Ciutelec	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	sat Ciutelec nr. 134	Tăuteu	Bihor	40
124	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Echipa Mobilă pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Oradea (EM Oradea)	8810 ID-VI	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Traian Lalescu nr. 3	Oradea	Bihor	25
125	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Locuință Minim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități nr. 6	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Italiană nr. 37	Oradea	Bihor	2
126	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Tinca (CIAPAD Tinca)	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Republicii nr. 37	Tinca	Bihor	50
127	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Cighid(CIAPAD Cighid)	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	sat Ghiorac FN	Ciumeghiu	Bihor	50
128	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Familia (CIAPAD Familia)	8790 CR-D-I	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str. Piscului nr. 11/B	Oradea	Bihor	10
129	Public	1	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bihor	Bihor	Centrul de Abilitare și Reabilitare pentru Persoane Adulte cu Dizabilități Ciutelec (CAbR Ciutelec)	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	sat Ciutelec nr. 134	Tăuteu	Bihor	40
130	Privat	4	Fundația " Caritas centru social Sf.Ștefan Saniob"	Bihor	Casa Curcubeului	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	Str. Principală, nr.222	Sâniob	Bihor	30
131	Privat	4	Fundația "Căminul Francesco"	Bihor	Centrul de zi pentru copii	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	Str. 22 Decembrie, nr.26	Beiuș	Bihor	30

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

132	Privat	4	Fundația Agape	Bihor	Îngrijire la domiciliu persoane vârstnice	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Principală, nr. 717	Sălărd	Bihor	12
133	Privat	4	Fundația Agape	Bihor	Cantina socială	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	str. Principală, nr. 717	Sălărd	Bihor	30
134	Privat	4	Fundația Aliabis	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Good Samaritain	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Principală nr. 1A, sat Livada de Bihor	Nojorid	Bihor	35
135	Privat	4	Fundația Biruitorii	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilități Râpa	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	sat Râpa, nr. 20	Tinca	Bihor	50
136	Privat	4	Fundația Biruitorii	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare pentru persoane adulte cu dizabilități Rapa-Modulul Micul Print	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Andrei Saguna, nr. 1/A	Tinca	Bihor	9
137	Privat	4	Fundația Bucuroaia F.M.	Bihor	Căminul pentru persoane vârstnice Bucuroaia	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Poiana Tășad, nr. 60 A	Copăcel	Bihor	27
138	Privat	4	Fundația Casa Copilului și Tineretului Kajanto Maria	Bihor	Centrul de plasament de tip rezidențial	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Viilor nr. 30	Aleșd	Bihor	24
139	Privat	4	Fundația Casa Speranței	Bihor	Serviciu social de tip familial destinat copilului din sistemul de protecție specială aflat în plasament la persoană/familie/asistent maternal profesionist	8790 SF-C	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Poet Vasile Carlova, nr. 35	Oradea	Bihor	60
140	Privat	4	Fundația Căminul Felix	Bihor	Centrul rezidențial în case de tip familial	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	calea Sântandrei, nr. 120	Oradea	Bihor	133
141	Privat	4	Fundația Căminul Felix	Bihor	Serviciul social de tip familial Căminul Felix - "Rețea PF/AMP"	8790 SF-C	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Calea Sântandrei, nr. 120	Oradea	Bihor	30
142	Privat	4	Fundația Consistoria Efreim Beniamin	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Anton Bacalbașa, nr. 5	Oradea	Bihor	57

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

143	Privat	4	Fundația Consistoria Efreim Beniamin	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice - Vasiliada	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Grigore Moisil, nr. 7	Oradea	Bihor	36
144	Privat	4	Fundația Copiii Dragostei	Bihor	Centru de Plasament pentru Copii cu Dizabilități Popești	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	bloc 50	Popești	Bihor	70
145	Privat	4	Fundația Copiii Dragostei	Bihor	Centrul de plasament	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Bobâlna, nr. 30	Aleșd	Bihor	22
146	Privat	4	Fundația Crestina Elim	Bihor	Locuinta Protejata pentru Persoane cu Dizabilități	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	Str. Barcaului, nr. 1	Marghita	Bihor	7 paturi
147	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia - Filiala Oradea	Bihor	Unitatea de îngrijire la domiciliu din Pericei	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Apei, nr. 239 / B	Pericei	Sălaj	12
148	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia - Filiala Oradea	Bihor	Unitate de îngrijire la domiciliu Oradea	8810 ID-I	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Mihail Kogălniceanu, nr. 30	Oradea	Bihor	50/ luna
149	Privat	4	Fundația Creștină Diakonia - Filiala Oradea	Bihor	Centru social pentru îngrijire bătrâni Arborele vieții	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Principală, nr. 367 A	Roșiori	Bihor	30
150	Privat	4	Fundația Creștină Elim	Bihor	Centrul Educațional de Zi "Elim"	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Brândușei, nr. 11A	Marghita	Bihor	40
151	Privat	4	Fundația Creștină Elim	Bihor	Centru rezidențial pentru copilul separat temporar sau definitiv de părinții săi- Case de tip familial, "Casa Poiana Verde"	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	str. Brândușei, nr. 11A	Marghita	Bihor	8
152	Privat	4	Fundația Creștină Elim	Bihor	Centrul de zi Tudor	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Doamnei, nr. 60	Marghita	Bihor	12
153	Privat	4	Fundația Creștină Elim	Bihor	Locuință maxim Protejată pentru Persoane Adulte cu Dizabilități (LMP)	8790 CR-D-VII	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	str.Brândușei, nr.11/A	Marghita	Bihor	6

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

154	Privat	4	Fundația de Caritate Emanuel Speranța României	Bihor	Casa de tip familial Brian Nobel	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	sat Ineu de Criș nr. 725	Ineu	Bihor	7
155	Privat	4	Fundația de Caritate Emanuel Speranța României	Bihor	Casa nr.5	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	nr.725	Ineu	Bihor	9
156	Privat	4	Fundația de Caritate Emanuel Speranța României	Bihor	Casa nr.2	8790 CR-C-I	Centre rezidențiale pentru copii în sistemul de protecție specială	nr.725	Ineu	Bihor	9
157	Privat	4	Fundația de Scleroză Multiplă MS Bihor	Bihor	Îngrijire la domiciliu pentru persoane adulte cu dizabilități	8810 ID-III	Servicii de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență	str. Buzăului nr. 2 B	Oradea	Bihor	40
158	Privat	4	Fundația de Scleroză Multiplă MS Bihor	Bihor	Centrul de recuperare și reabilitare pentru persoane cu handicap Bratca	8790 CR-D-II	Centre rezidențiale pentru persoane adulte cu dizabilități	nr. 125	Bratca	Bihor	50
159	Privat	4	Fundația de Scleroză Multiplă MS Bihor	Bihor	Centru de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități	8899 CZ-D-I	Centre de zi pentru persoane adulte cu dizabilitati	str. Buzăului nr. 2B	Oradea	Bihor	38
160	Privat	4	Fundația Diaconală Reformată a Eriului	Bihor	Centrul de zi pentru copii defavorizați social Samuel	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Principală nr. 130 B sat Mișca	Chișlaz	Bihor	30
161	Privat	4	Fundația El Șadai	Bihor	Centrul rezidențial pentru tineri în dificultate	8790 CRT-I	Centre rezidențiale pentru tineri în dificultate	Str. Poieniței nr. 27, bl. C3, ap. 11	Oradea	Bihor	22
162	Privat	4	Fundația Est Europa	Bihor	Centrul de zi pentru copii	8891 CZ-C-II	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Bogdan Petriceicu Hașdeu nr. 18	Oradea	Bihor	25
163	Privat	4	Fundația Filadelfia Noom	Bihor	Îngrijire socio - medicală în sistem rezidențial pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Principală, nr. 548	Sălard	Bihor	44
164	Privat	4	Fundația Hexagon Energia	Bihor	Centru rezidențial pentru persoane vârstnice Dumbrava - Șuncuiuş	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	nr. 149/B	Șuncuiuş	Bihor	60
165	Privat	4	Fundația Hexagon Energia	Bihor	Căminul de bătrâni Remeți	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Remeți, nr. 87/ C	Bulz	Bihor	25

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

166	Privat	4	Fundația Hospice Emanuel	Bihor	Serviciu comunitar - Hospice Emanuel	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. Redutei, nr. 1 A	Oradea	Bihor	80
167	Privat	4	Fundația Inimă Albastră	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Brădet	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Brădet, nr. 169	Buntești	Bihor	30
168	Privat	4	Fundația Mihai Neșu Foundation	Bihor	Centrul de recuperare pentru copii cu dizabilități neuromotorii Sfântul Nectarie	8891 CZ-C-III	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Dimitrie Cantemir, nr.39, bl. C39, parter. Ap. Sp. Com. B	Oradea	Bihor	25
169	Privat	4	Fundația My Brother's Keeper International	Bihor	Centrul de consiliere și informare pentru femei cu sarcina nedorită-PULS	8899 CZ-F-II	Centre de zi pentru familie cu copii	str. Mierlei, nr. 2	Oradea	Bihor	3
170	Privat	4	Fundația People to People	Bihor	Centrul Restore - centrul pentru integrare/reintegrare socială pentru victimele traficului de persoane	8899 CZ-VTP-II	Centre de zi pentru victimele traficului de persoane		Oradea	Bihor	20
171	Privat	4	Fundația Platan Petreu	Bihor	Căminul pentru persoane vârstnice Petreu	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Petreu, nr. 416	Abrămuț	Bihor	40
172	Privat	4	Fundația Pro Borș	Bihor	Căminul pentru persoane vârstnice Silver	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	sat Santăul Mare, nr. 102 A	Borș	Bihor	70
173	Privat	4	Fundația Umanitară SALEM	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Horea, nr. 10	Salonta	Bihor	21
174	Privat	5	Parohia Reformată Tinca	Bihor	Cămin pentru persoane vârstnice Parohia Reformată Tinca, căminul creștin de bătrâni	8730 CR-V-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice	str. Avram Iancu, nr. 51	Tinca	Bihor	23
175	Public	2	Penitenciarul Oradea	Bihor	Serviciul educație și asistență psihosocială	8899 CZ-PN-IV	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	str. Parcul Traian, nr. 3	Oradea	Bihor	
176	Public	1	Primăria Comunei Borod - Compartiment Asistență Socială și Autoritate Tutelară	Bihor	Serviciul de asistență comunitară	8899 CZ-PN-V	Centre de zi pentru asistență și suport pentru alte persoane aflate în situații de nevoie	nr. 162, cod poștal 417065	Borod	Bihor	6
177	Public	1	Primăria Comunei Țețchea	Bihor	"Centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii"	8899 CZ-F-I	Centre de zi pentru familie cu copii	sat Telechiu	Țețchea	Bihor	27

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

178	Public	1	Primăria Municipiului Salonta - Direcția de Asistență Socială	Bihor	Centru de zi Buncii comunității Salonta	8810 CZ-V-II	Centre de zi pentru persoane vârstnice	str. Ion Cantacuzino, nr. 2 - 4	Salonta	Bihor	10 /zi
179	Public	1	Primăria Orașului Aleșd - Serviciul Public de Asistență Socială	Bihor	Cantina socială	8899 CPDH-I	Centre de preparare și distribuie a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	str. Ciocârliei, nr. 4	Aleșd	Bihor	120
180	Public	1	Primăria Orașului Aleșd - Serviciul Public de Asistență Socială	Bihor	Centrul Multifuncțional Aleșd-Cartier Obor	8891 CZ-C-IV	Centre de zi pentru copii: copii în familie, copii separați sau în risc de separare de părinți	str. Obor, nr. 23A	Aleșd	Bihor	25
181	Public	1	Primăria Orașului Aleșd - Direcția de Asistență Socială	Bihor	Centrul de zi pentru persoane vârstnice Aleșd	8810 CZ-V-I	Centre de zi pentru persoane vârstnice	str. Ciocârliei, nr. 4	Aleșd	Bihor	75
182	Public	3	Unitatea de Asistență Medico - Socială de Psihiatrie Nucet	Bihor	Unitatea de Asistență Medico - Socială de Psihiatrie Nucet	8710 CRMS-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală	str. Republicii, nr. 4	Nucet	Bihor	18
183	Public	3	Unitatea de Asistență Medico - Socială de Psihiatrie Nucet	Bihor	Unitatea de Asistență Medico - Socială de Psihiatrie Nucet	8710 CRMS-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală	str. Pescărușului nr. 5	Nucet	Bihor	160
184	Public	3	Unitatea de Asistență Medico - Socială pentru Bolnavi Cronici Salonta	Bihor	Unitatea de Asistență Medico - Socială pentru Bolnavi Cronici Salonta	8710 CRMS-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală	str. Prof. Dr. Ion Cantacuzino nr. 2-4	Salonta	Bihor	44
185	Public	3	Unitatea de Asistență Medico - Socială Popești	Bihor	Unitatea de Asistență Medico - Socială Popești	8710 CRMS-I	Centre rezidențiale de îngrijire și asistență medico-socială pentru persoane vârstnice, bolnavi cronici în fază terminală	Str. Principală, nr. 10	Popești	Bihor	50

Sursa: Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Legenda:

Tip furnizor
Public

1. structuri specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației Publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu și sectoare ale municipiului București
2. autorități ale administrației Publice centrale ori alte instituții aflate în subordinea sau coordonarea acestora care au stabilite prin lege atribuții privind acordarea de servicii sociale pentru anumite categorii de beneficiari
3. unități sanitare, unități de învățământ și alte instituții Publice care dezvoltă, la nivel comunitar, servicii sociale integrate

Privat

4. organizații neguvernamentale, respectiv asociații și fundații
5. culte recunoscute de lege
6. filiale și sucursale ale asociațiilor și fundațiilor internaționale recunoscute în conformitate cu legislația în vigoare
7. persoane fizice autorizate în condițiile legii
8. operatori economici, în condiții speciale, prevăzute de lege

Cultură, industrii creative și multiculturalism

Sectoarele culturale și creative reprezintă o temă importantă în definirea și înțelegerea dezvoltării economice regionale și locale bazate pe resurse unice, creativitate și cunoaștere, punând accentul pe resursele disponibile în cadrul comunităților locale¹²⁰. Acestea pot constitui o resursă aproape inepuizabilă de regenerare urbană și dezvoltare economică pentru comunitate, contribuie la creșterea calității vieții, dar sunt de multe ori ignorate și nefolosite la adevăratul lor potențial.

Cultură

Instituții și patrimoniu cultural

Înainte de a analiza specificul și potențialul cultural la nivelul județului Bihor, trebuie să amintim existența unor instituții specifice cu competențe generale în coordonarea acestora și valorificarea potențialului cultural, respectiv: (a) Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bihor și (b) Direcția Județeană pentru Cultură Bihor.

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bihor funcționează în subordinea Consiliului Județean Bihor ca instituție publică de cultură. Misiunea sa face referire la păstrarea și îmbogățirea patrimoniului cultural local și național prin promovarea actului cultural scris și multiculturalitatea locală, în vederea afirmării spiritualității locale; protejarea și tezurizarea valorilor reprezentative ale creației populare contemporane, constituind bancă de date și valori; conservarea și transmiterea valorilor morale, artistice și tehnice ale comunității locale, precum și ale patrimoniului cultural național și universal; păstrarea și cultivarea specificului zonal; revitalizarea și promovarea meseriilor și îndeletnicirilor tradiționale și susținerea celor care le practică (meșteri populari și mici meseriași etc.); antrenarea cetățenilor în activitatea de cunoaștere, ocrotire și întreținere atât a mediului natural cât și a mediului cultural tradițional: dezvoltarea schimburilor culturale pe plan județean, național și internațional. Obiectivele instituției includ: furnizarea serviciilor publice de cultură în domeniul educației permanente și al culturii tradiționale, urmărind cu consecvență: cercetarea stadiului actual al tradițiilor și al creației populare specifice fiecărei zone etnofolclorice a județului; stimularea creativității și talentului; cultivarea valorilor și autenticității creației populare contemporane și artei interpretative neprofesioniste în toate genurile – muzică, coregrafie, teatru etc.; desfășurarea unor programe adecvate intereselor și preocupărilor locuitorilor, de petrecere a timpului liber, valorificând și obiceiurile tradiționale din comunitatea respectivă; coordonarea metodologică a activității așezămintelor culturale de nivel județean respectiv cămine culturale, case de cultură, universități populare etc.; elaborarea unor programe de valorificare a tradițiilor locale și stimularea creativității în toate genurile artei interpretative neprofesioniste; inițierea unor proiecte de sprijinire și afirmare a creatorilor și performerilor tradiției și creației populare

¹²⁰ Alianța Regională de Industrii Creative, Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest, 2019, p. 6.

Direcția Județeană pentru Cultură Bihor are ca scop principal protejarea patrimoniului cultural – național și local, implementarea strategiei și politicilor elaborate de Ministerul Culturii și Identității Naționale, la nivelul județului Bihor. În activitatea sa, direcția urmărește îndeplinirea următoarelor obiective generale:

- Protejarea patrimoniului cultural, inclusiv a celui aparținând minorităților naționale;
- Asigurarea inventarierii și verificarea actualizării permanente a evidenței patrimoniului cultural – național imobil;
- Verificarea asigurării condițiilor prevăzute de legislația în vigoare privitoare la starea de conservare, a condițiilor de securitate și respectarea reglementărilor privind clasarea și circulația patrimoniului cultural – național mobil;
- Revitalizarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural – național mobil și imobil;
- Informarea cetățenilor în legătură cu legislația aplicabilă în domeniului nostru de activitate.

Pentru realizarea obiectivelor menționate anterior, Direcția întreprinde demersuri pe lângă autoritățile administrației publice locale, persoane fizice și persoane juridice de drept public sau privat.

Pe lângă patrimoniul natural, județul Bihor beneficiază de un patrimoniu construit consistent, compus din 431 de monumente de patrimoniu construit, dintre care 170 sunt situri și monumente arheologice, 221 sunt monumente și ansambluri de arhitectură, iar 40 sunt case memoriale și monumente de artă plastică. Cel mai avantajat, din perspectiva patrimoniului cultural, este municipiul Oradea, unde se regăsește o diversitate foarte mare de obiective și municipalitatea a accesat finanțări pe proiecte europene pentru reabilitarea patrimoniului construit, existând lucrări finalizate la Palatul Vulturul Negru și la Cetatea Oradea.

O altă resursă considerabilă a județului constă în mănăstirile și lăcașurile de cult reprezentative pentru mai multe religii:

- Mănăstirea de la Voivozi (sec. XI-XII), Biserica Reformată din Remetea (sec. XIII), Catedrala Episcopiei Ortodoxe a Oradei și Bihorului, Biserica Sf. Nicolae (fostă Catedrală greco-catolică), finalizate în jurul anului 1800, care stau sub semnul stilurilor baroc și neoclasic, și multe altele.
- Bisericile de lemn, ridicate sau refăcute de-a lungul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea. În prezent se mai păstrează 61 de biserici de lemn, toate declarate monumente de arhitectură.

Una din atracțiile importante ale județului Bihor ține de patrimoniul intangibil constând în obiceiuri și tradiții, evenimente culturale tradiționale, arhitectură, port popular și meșteșuguri tradiționale. Printre evenimentele culturale cu o periodicitate anuală amintim:

- încondeiatul oului de Paști și ritmuri de toacă Drăgoteni – comuna Remetea, Rieni, Dobrești, Lunca, Budureasa;
- aprinderea focurilor solare pentru vii și pentru morți: Câmpani; Șuști (comuna Lunca); Săliște de Vașcău (comuna Criștioru de Jos);

- sărbătoarea Sângeorzului (sfântul Gheorghe) la Vașcău și târgul de Sângiorz la Beiuș, Brădet, Chișcău, Măgura.

De asemenea, anual au loc serbări câmpenești și festivaluri: Zilele salcânilor în floare (Valea lui Mihai), Târgul de la vama sării (Vadu Crișului), La izvorul lui Horea (Criștioru de Jos: Poiana și Săliște de Vașcău), Toamnă pe Valea Ierului (Săcuieni), Festivalul vinului și al pălincii (Muzeul Țării Crișurilor Oradea), Festivalul cântecului, dansului și portului popular bihorean (Muzeul Țării Crișurilor Oradea), Festivalul de muzică sacră și al obiceiurilor de Crăciun și Anul Nou (Oradea, Beiuș, Aleșd), Târgul meșterilor populari din România (Muzeul Țării Crișurilor sau Cetatea Oradea), Festivalul folcloric al rromilor și sărbătoarea folclorică și religioasă (Kirchweih) a etnicilor germani (Palota).

Meșteșugurile, în trecut foarte bine reprezentate, se mai păstrează încă, mai ales în zona rurală a județului, astfel: încondeiatul ouălor de paști; olărit – ceramică albă și roșie; lădărit – realizarea de mobilier țăranesc; țesături – realizarea de cusături și broderii populare; rotărit; împletituri din papură și nuiiele; cioplitori în piatră și marmură; lutieri; jocari; confecționeri de obiecte de podoabă; sculptori în lemn. Alte meșteșuguri practicate sunt: sculptura, pictura de icoane pe lemn și sticlă, realizarea de podoabe populare.

Centre meșteșugărești active:

- în domeniul olăritului (Beiuș-Leheceni, Săliște de Vașcău, Criștioru de Jos, ceramică roșie; Crișul Repede – Vadu Crișului, ceramică albă),
- în domeniul textilelor de interior (Chișcău, Pietroasa, Remetea – Beiuș; Bratca, Borod – Crișul Repede),
- lăzi de zestre din lemn (Budureasa),
- pentru prelucrarea papurei (Borș, Otomani – Crișul Repede și Barcău – Crasna),
- pentru împletituri din nuiiele (Salonta – Crișul Repede),
- ouă încondeiate (Drăgoteni, Remetea – Beiuș).

Biblioteci

Numărul de biblioteci a scăzut constant în perioada analizată, de la 521 de astfel de unități în anul 1990 la 273 în anul 2019, scăderea fiind de aproape 50%. Numărul bibliotecilor specializate a scăzut de peste 5 ori (de la 57 în anul 1993 la 11 în anul 2019), cel al bibliotecilor școlare cu o treime (de la 337 în anul 1990 la 216 în anul 2019 – aici scăderea poate fi explicată parțial și prin închiderea unor școli sau comasarea realizată în mediul rural), cel al bibliotecilor publice a scăzut de peste 3 ori (de la 134 în anul 1990 la 42 în anul 2019), iar cel al bibliotecilor comunale a scăzut de aproape 3 ori (de la 86 în anul 1990 la 32 în anul 2019).

Există însă și aspecte pozitive referitor la aceste resurse culturale: numărul de biblioteci municipale și orașenești a crescut de la 8 în anul 1990 la 9 în anul 2004), iar numărul bibliotecilor aparținând instituțiilor de învățământ superior a crescut de la 1 la 4.

Tabel 40: Biblioteci¹²¹ pe categorii de biblioteci

Categorii de biblioteci	Nr. total	Ale instituțiilor de învățământ superior	Specializate	Școlare	Publice	Județene	Municipale si orășenești	Comunale
Anul 1990	521	1	49	337	134	1	8	86
Anul 1991	523	1	53	333	136	1	8	86
Anul 1992	469	1	54	319	95	1	8	86
Anul 1993	464	3	57	308	96	1	8	87
Anul 1994	461	3	49	314	95	1	8	86
Anul 1995	421	3	49	274	95	1	8	86
Anul 1996	414	3	49	267	95	1	8	86
Anul 1997	451	3	50	303	95	1	8	86
Anul 1998	446	4	48	299	95	1	8	86
Anul 1999	453	4	45	309	95	1	8	86
Anul 2000	433	3	24	312	94	1	8	85
Anul 2001	429	3	24	309	93	1	8	84
Anul 2002	421	3	23	302	93	1	8	84
Anul 2003	421	4	23	301	93	1	8	84
Anul 2004	380	4	20	263	93	1	9	83
Anul 2005	378	4	18	263	93	1	9	83
Anul 2006	366	4	18	260	84	1	9	74
Anul 2007	383	4	17	269	93	1	9	83
Anul 2008	382	4	17	268	93	1	9	83
Anul 2009	389	4	15	277	93	1	9	83
Anul 2010	371	4	14	260	93	1	9	83
Anul 2011	375	4	12	267	92	1	9	82
Anul 2012	369	4	13	260	92	1	9	82
Anul 2013	300	4	9	236	51	1	9	41
Anul 2014	308	4	9	244	51	1	9	41
Anul 2015	288	4	10	227	47	1	9	37
Anul 2016	285	4	11	228	42	1	9	32
Anul 2017	284	4	11	227	42	1	8	33
Anul 2018	280	4	11	222	43	1	9	33
Anul 2019	273	4	11	216	42	1	9	32

Legenda: ':' - date lipsa;

¹²¹ Biblioteca este instituția, compartimentul sau structura specializată ale cărei atribuții principale sunt: constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți, publicațiilor seriale, a altor documente de bibliotecă și a bazelor de date, pentru a facilita utilizarea acestora în scop de informare, cercetare, educație sau recreere; inițierea, organizarea și desfășurarea de proiecte și programe culturale, inclusiv în parteneriat cu autorități și instituții publice, cu alte instituții de profil sau prin parteneriat public-privat; în cadrul societății informației bibliotecă are rol de importanță strategică.

Sunt incluse bibliotecile proprietate publică și privată.

Sursa: Institutul Național de Statistică

Chiar dacă numărul de biblioteci s-a redus cu aproape 50% între anul 1990 și 2019, numărul total de volume existente s-a redus cu doar 15%, de la 4.164.529 volume în anul 1990 la 3.513.260 volume în anul 2019. Remarcăm de asemenea faptul că majoritatea volumelor se regăsesc în bibliotecile școlare și cele publice.

Numărul de volume din bibliotecile instituțiilor de învățământ superior a crescut de la 114.636 în anul 1990 la 571.036 în anul 2019, în bibliotecile județene a crescut marginal de la 578.130 la 586.857. Pe de altă parte, între anul 1990 și 2019 numărul de volume din bibliotecile specializate a scăzut de la 196.010 la 82.055, numărul de volume din bibliotecile școlare a scăzut de la 1.720.903 la 1.661.664, din cele publice de la 2.132.980 la 1.198.505, în bibliotecile orășenești și municipale numărul de volume a scăzut de la 393.920 la 367.620 în timp ce în cele comunale numărul de volume a scăzut de la 931.689 în anul 1990 la 244.028 în anul 2019.

Tabel 41: Volume¹²² existente in biblioteci pe categorii de biblioteci

Categorii de biblioteci	Total	Ale instituțiilor de învățământ superior	Specializate	Școlare	Publice	Județene	Municipale si orășenești	Comunale
1990	4.164.529	114.636	196.010	1.720.903	2.132.980	578.130	393.920	931.689
1991	4.309.001	114.636	224.619	1.825.734	2.144.012	567.496	399.175	945.770
1992	4.071.375	117.789	235.738	1.795.773	1.922.075	561.209	411.276	949.590
1993	4.131.892	183.357	197.522	1.818.152	1.932.861	572.580	417.929	942.352
1994	4.250.641	201.887	198.447	1.931.581	1.918.726	575.111	419.577	924.038
1995	3.844.205	245.747	192.445	1.500.722	1.905.291	583.840	423.327	898.124
1996	3.989.585	272.832	193.400	1.591.455	1.931.898	592.692	425.266	913.940
1997	4.246.478	288.544	191.246	1.827.365	1.939.323	604.922	418.001	916.400
1998	4.215.060	318.474	175.433	1.761.989	1.959.164	615.844	418.282	925.038
1999	4.263.911	337.353	161.544	1.789.387	1.975.627	625.321	420.071	930.235
2000	4.223.232	322.770	114.162	1.827.141	1.959.159	625.321	422.791	911.047
2001	4.200.604	335.543	114.489	1.804.279	1.946.293	632.639	421.778	891.876
2002	4.185.064	343.112	115.769	1.788.544	1.937.639	635.590	417.019	885.030
2003	4.279.581	432.141	116.337	1.782.506	1.948.597	639.572	419.665	889.360
2004	4.175.735	376.336	120.509	1.775.257	1.903.633	630.089	458.972	814.572
2005	4.153.047	377.555	99.040	1.787.370	1.889.082	633.992	458.520	796.570
2006	4.013.548	332.821	98.543	1.784.813	1.797.371	628.025	459.622	709.724
2007	4.107.440	349.081	88.296	1.771.466	1.898.597	670.777	451.523	776.297

¹²² Numărul volumelor existente in biblioteci reprezintă totalitatea cărților, broșurilor, colecțiilor de ziare si reviste cu minim 5 pagini si materialele audiovizuale (casete cu benzi magnetice, discuri, diafilme si alte materiale de biblioteca: hărți, grafice, reproduceri artistice, etc.) înscrise in registrul de inventar al bibliotecii.

2008	4.059.683	358.244	79.817	1.813.837	1.807.785	614.460	437.086	756.239
2009	3.984.668	315.894	73.325	1.799.791	1.795.658	617.418	429.914	748.326
2010	3.955.048	320.746	49.784	1.781.147	1.803.371	650.476	413.202	739.693
2011	3.975.362	349.741	51.411	1.817.930	1.756.280	630.836	414.483	710.961
2012	3.994.676	374.430	74.436	1.791.378	1.754.432	641.206	412.162	701.064
2013	3.607.240	379.234	68.064	1.757.415	1.402.527	659.313	408.406	334.808
2014	3.617.125	383.264	68.441	1.767.339	1.398.081	670.113	404.401	323.567
2015	3.593.439	431.290	74.528	1.727.983	1.359.638	664.314	390.895	304.429
2016	3.623.194	540.247	76.022	1.710.224	1.296.701	652.270	394.039	250.392
2017	3.550.616	552.592	80.547	1.686.859	1.230.618	645.787	330.925	253.906
2018	3.584.534	546.514	81.155	1.682.217	1.274.648	638.152	379.163	257.333
2019	3.513.260	571.036	82.055	1.661.664	1.198.505	586.857	367.620	244.028

Legenda: '-' – date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Făcând referire la utilizarea acestor resurse culturale, trendul descendent pare să se păstreze și în cazul numărului de utilizatori, acesta scăzând de la 187.475 în anul 1990 la 67.853 în anul 2019, maximum de 200.160 de utilizatori fiind atins în anul 2001. Evident, nu trebuie să ignorăm în acest caz și posibilitatea ca scăderea utilizării să fie una normală pentru această perioadă, membrii comunității căutându-și resurse informaționale și în alte surse în această perioadă, mai ales odată cu dezvoltarea noilor tehnologii informaționale, extinderea rețelelor de internet sau acoperirea extinsă oferită ulterior de rețelele de internet mobil și reducerea generală a acestor costuri pentru consumatori.

Tabel 42: Cititori activi¹²³ la biblioteci pe categorii de biblioteci

Categorii de biblioteci	Total	Ale instituțiilor de învățământ superior	Specializate	Școlare	Publice	Județene	Municipale și orășenești	Comunale
1990	187.475	10.719	25.477	87.743	63.536	18.126	13.496	23.507
1991	175.488	10.719	13.358	87.481	63.930	21.710	13.993	19.763
1992	155.165	4.600	11.039	81.210	58.316	23.345	14.437	20.534
1993	143.333	5.867	6.555	74.021	56.890	24.211	14.889	17.790
1994	149.886	9.210	5.561	76.873	58.242	24.197	15.011	19.034
1995	138.319	10.550	7.868	63.482	56.419	26.079	14.954	15.386
1996	152.109	14.651	6.809	73.975	56.674	27.218	14.010	15.446
1997	147.676	15.495	6.444	69.256	56.481	27.491	14.265	14.725
1998	141.462	17.269	4.201	61.433	58.559	26.636	15.476	16.447
1999	145.383	19.044	3.702	62.762	59.875	25.255	15.604	19.016
2000	154.728	19.464	1.877	69.391	63.996	30.628	15.452	17.916

¹²³ Cititor (utilizator) este persoana fizică care a împrumutat pentru acasă (sau a consultat în sediul bibliotecii) cel puțin o dată într-un an calendaristic o carte, broșura sau o altă publicație aparținând unei biblioteci.

2001	200.160	21.092	1.488	67.884	109.696	84.833	14.502	10.361
2002	133.795	20.989	1.839	66.909	44.058	18.900	14.529	10.629
2003	143.138	22.589	1.785	68.129	50.635	25.612	13.890	11.133
2004	138.797	12.259	1.068	77.530	47.940	22.528	14.128	11.284
2005	127.554	11.647	1.543	66.369	47.995	20.757	15.629	11.609
2006	101.388	4.955	1.865	64.294	30.274	7.364	13.028	9.882
2007	104.350	6.724	1.315	60.716	35.595	12.607	12.478	10.510
2008	97.779	7.170	1.208	57.450	31.951	9.453	11.791	10.707
2009	95.972	6.821	742	60.239	28.170	8.963	9.795	9.412
2010	85.007	5.159	394	52.694	26.760	7.424	8.741	10.595
2011	86.267	5.502	474	54.336	25.955	6.712	9.004	10.239
2012	87.782	8.781	472	51.888	26.641	6.362	7.841	12.438
2013	87.548	6.570	441	55.065	25.472	6.274	7.650	11.548
2014	87.435	9.041	775	55.893	21.726	5.859	7.608	8.259
2015	77.489	8.700	694	47.644	20.451	5.328	7.517	7.606
2016	76.837	8.357	708	48.390	19.382	6.715	6.300	6.367
2017	71.981	7.008	753	47.308	16.912	5.350	5.626	5.936
2018	75.453	9.903	709	48.006	16.835	5.660	5.879	5.296
2019	67.853	6.772	656	45.885	14.540	4.605	5.249	4.686

Legenda: '-' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cinematografe

Numărul de cinematografe și instalații cinematografice s-a redus considerabil în perioadă analizată, de la 101 raportate în anul 1990 la 1 singur raportat în anul 2019; scăderea este una consistentă, dar aceasta poate fi parțial explicată prin scoaterea din uz a unor tehnologii vechi, dezafectarea unor astfel de unități care au devenit nefuncționale (de exemplu cele din căminele culturale din mediul rural) sau modificări în condițiile de raportare la INS. Numărul de locuri în aceste unități a scăzut și el în același timp, de la 6.060 de locuri în anul 1990 la 685 de locuri începând cu anul 2017.

Tabel 43: Cinematografe¹²⁴ și număr de locuri¹²⁵

	Cinematografe si instalații cinematografice - total	Cinematografe si instalații cinematografice cu banda normala	Nr. locuri
Anul 1990	101	15	6.060
Anul 1991	107	11	5.041
Anul 1992	39	8	-
Anul 1993	66	10	-
Anul 1994	22	12	5.109
Anul 1995	18	16	5.332
Anul 1996	17	16	5.096
Anul 1997	19	19	5.705
Anul 2002	5	5	1.384
Anul 2003	6	6	1.894
Anul 2004	5	5	1.984
Anul 2005	2	2	1.575
Anul 2006	1	1	675
Anul 2007	2	2	790
Anul 2008	2	2	787
Anul 2009	2	2	963
Anul 2010	2	2	795
Anul 2011	3	3	1.803
Anul 2012	3	3	1.755
Anul 2013	2	2	1.645
Anul 2014	2	2	1.646
Anul 2015	2	2	1.646
Anul 2016	2	2	1.646
Anul 2017	1	1	685
Anul 2018	1	1	685
Anul 2019	1	1	685

Legenda: '-' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

¹²⁴ Cinematograful este o unitate culturala dotata cu echipament cinematografic (stabil sau mobil) in vederea prezentării publice, prin proiecție, pe ecrane, a unui film, care a funcționat in anul de referință. In funcție de echipamentul cinematografic folosit poate fi:

- stabila - când are asigurata in permanenta o sala sau gradina de spectacole cu ecran si echipamentul aferent;
- mobila (caravana cinematografica) care se deplasează dintr-o localitate in alta, pentru a prezenta spectacole cinematografice.

Cinematografele (inclusiv instalațiile cinematografice), după lățimea peliculei se clasifica in:

- cinematografe si instalații cinematografice cu banda normala (pelicula 35 mm);
- cinematografe si instalații cinematografice cu banda îngusta (pelicula 16 mm);
- caravane cinematografice.

¹²⁵ Numărul locurilor in sălile de cinematograf definește capacitatea cinematografelor, respectiv locurile in sălile cinematografelor si instalațiilor cinematografice cu banda normala (35 mm). Sunt incluse unitățile proprietate publica si privata

Chiar dacă numărul de cinematografe și instalații cinematografice a scăzut la 1% între anul 1990 și 2019 și numărul de locuri a scăzut la 11% din capacitatea inițială, observăm că numărul anual de spectacole cinematografice a scăzut doar la aproximativ o treime, de la 36.071 în anul 1990 la 13.032 în anul 2019. Observăm de asemenea că numărul anual de spectatori a scăzut de la 2.430.000 în anul 1990 la 286.000 în anul 2019, scăderea (de 89%) fiind proporțională cu cea a capacității cinematografelor. Chiar dacă utilizarea acestei resurse culturale s-a redus considerabil, acest lucru poate fi explicat parțial prin dezvoltarea noilor tehnologii informaționale și a unor servicii de televiziune prin cablu sau online specifice sau prin schimbarea modului de măsurare/raportare a acestor tipuri de activități. Rămâne ca un punct slab că singura localitate din județ care beneficiază de acest tip de servicii culturale este Oradea.

Tabel 44: Spectacole cinematografice¹²⁶ și nr. de spectatori¹²⁷

	Număr de spectacole cinematografice, pe an, în:		Număr de spectatori, pe an, în:	
	Cinematografe si instalații cinematografice – total	Cinematografe si instalații cinematografice cu banda normala	Cinematografe si instalații cinematografice – total	Cinematografe si instalații cinematografice cu banda normala
Anul 1990	36.071	21.400	3.022.000	2.430.000
Anul 1991	24.691	15.465	1.662.000	1.336.000
Anul 1992	17.606	13.146	1.065.000	941.000
Anul 1993	14.023	11.380	781.000	707.000
Anul 1994	13.188	11.964	706.000	678.000
Anul 1995	11.672	11.629	536.000	532.000
Anul 1996	11.023	11.013	373.000	373.000
Anul 1997	9.516	9.516	325.000	325.000
Anul 2002	4.914	4.914	98.000	98.000
Anul 2003	9.683	9.683	181.000	181.000
Anul 2004	8.617	8.617	173.000	173.000
Anul 2005	7.413	7.413	132.000	132.000
Anul 2006	7.185	7.185	145.000	145.000
Anul 2007	7.853	7.853	166.000	166.000
Anul 2008	8.084	8.084	189.000	189.000
Anul 2009	8.336	8.336	226.000	226.000
Anul 2010	8.075	8.075	230.000	230.000
Anul 2011	9.034	9.034	232.000	232.000
Anul 2012	19.905	19.905	292.000	292.000
Anul 2013	21.607	21.607	306.000	306.000

¹²⁶ Spectacolul cinematografic reprezintă proiecția pe ecran a unui film pentru public.

¹²⁷ Spectatorul la cinema este persoana care vizionează un film la cinema. Statistic se înregistrează numărul spectatorilor pe baza biletelor vândute.

Anul 2014	25.796	25.796	367.000	367.000
Anul 2015	26.404	26.404	360.000	360.000
Anul 2016	22.927	22.927	347.000	347.000
Anul 2017	13.428	13.428	296.000	296.000
Anul 2018	13.281	13.281	306.000	306.000
Anul 2019	13.032	13.032	286.000	286.000

Legenda: '-' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Instituții de spectacol

Spre deosebire de primele 2 tipuri de unități culturale analizate (respectiv bibliotecile și cinematografele), numărul instituțiilor și companiilor de spectacole sau concerte a crescut în perioada analizată de la 6 la 8:

- numărul unităților dramatice a crescut de la 2 la 3;
- numărul unităților artistice de păpuși și marionete (inclusiv secțiile de teatru) a rămas constant (2);
- numărul filarmonicilor și orchestrelor simfonice a rămas constant (1);
- datele pentru orchestra populară nu au mai fost raportate din 2006, dar în timp au apărut două alte tipuri de unități culturale.

Tabel 45: Instituții și companii de spectacole sau concerte pe categorii de instituții¹²⁸

An	Total	Dramatice (inclusiv secțiile de teatru)	De păpuși și marionete (inclusiv secțiile de teatru)	Filarmonica și orchestre simfonice	Orchestre populare	Alte tipuri de unități culturale
Anul 1990	6	2	2	1	1	:
Anul 1991	6	2	2	1	1	:
Anul 1992	6	2	2	1	1	:
Anul 1993	6	2	2	1	1	:
Anul 1994	6	2	2	1	1	:
Anul 1995	6	2	2	1	1	:
Anul 1996	6	2	2	1	1	:
Anul 1997	6	2	2	1	1	:
Anul 1998	7	2	2	1	1	1

¹²⁸ Instituțiile de spectacole și concerte sunt: teatrele, filarmonicile, orchestrele și ansamblurile artistice care au funcționat în anul de referință. Teatrele, filarmonicile, orchestrele și ansamblurile artistice prezintă publicului spectacole dramatice, lirice, coregrafice, de divertisment, folclorice, de varietăți, de circ, de păpuși sau marionete, de teatru instrumental, respectiv concerte de muzică academică, simfonică, vocal-simfonică, cameră, corala, folclorică, electronică, precum și concerte, indiferent de gen, sau orice alt tip de reprezentare în care interpretările și execuțiile artiștilor interpreți sau executanți sunt prezentate direct publicului. În cazul când o instituție de spectacol prezintă spectacole concomitent în mai multe săli sau când în aceeași sală prezintă alternativ spectacole în limbi diferite, personalul artistic se grupează pe colective artistice. Dacă sub aceeași conducere administrativă există colective artistice care dau spectacole în genuri artistice diferite sau limbi diferite, acestea se consideră ca fiind unități artistice separate.

Sunt unități de cultură, proprietate publică sau privată, aflate în serviciul societății cu rol de educare și recreere, precum și de promovare a valorilor culturale autohtone și universale, pe plan național și internațional.

Anul 1999	7	2	2	1	1	1
Anul 2000	7	2	2	1	1	1
Anul 2001	7	2	2	1	1	1
Anul 2002	7	2	2	1	1	1
Anul 2003	7	2	2	1	1	1
Anul 2004	7	2	2	1	1	1
Anul 2005	7	2	2	1	1	1
Anul 2006	8	3	2	1	1	1
Anul 2007	8	3	2	1	:	2
Anul 2008	8	3	2	1	:	2
Anul 2009	8	3	2	1	:	2
Anul 2010	8	3	2	1	:	2
Anul 2011	8	3	2	1	:	2
Anul 2012	8	3	2	1	:	2
Anul 2013	8	3	2	1	:	2
Anul 2014	8	3	2	1	:	2
Anul 2015	8	3	2	1	:	2
Anul 2016	8	3	2	1	:	2
Anul 2017	8	3	2	1	:	2
Anul 2018	8	3	2	1	:	2
Anul 2019	8	3	2	1	:	2

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Chiar dacă numărul unităților culturale a crescut, număr de spectacole si concerte s-a redus cu aproape o treime, de la 1.055 în anul 1990 la 712 în anul 2019. Observăm totuși că acest număr de spectacole pare să se fi stabilizat în jurul cifrei 700 începând cu anul 2015.

Tabel 46: Număr de spectacole si concerte¹²⁹ la instituțiile si companiile de spectacole sau concerte

Categorii de instituții de spectacol	Total	Dramatice (inclusiv secțiile de teatru)	De păpuși si marionete (inclusiv secțiile de teatru)	Filarmonica si orchestre simfonice	Orchestre populare	Alte tipuri de unități culturale
Anul 1990	1.055	376	460	90	129	:
Anul 1991	902	356	432	39	75	:
Anul 1992	637	317	208	45	67	:

¹²⁹ Reprezentațiile (spectacole/concerte) sunt producții artistice de spectacole sau concerte înfățișate direct publicului de către artiști interpreți si/sau executanți si pot fi: spectacole dramatice, coregrafice, de opera, opereta, folclorice, de revista, cabaret, de circ, de păpuși si/sau marionete, de teatru instrumental, respectiv concerte de muzica academica, simfonica, vocal-simfonica, camera, corala, folclorica, electronica. Reprezentațiile pot fi susținute atât la sediul instituției/companiei de spectacole sau concerte ori la sediul centrelor culturale, centrelor pentru conservarea si promovarea culturii, cat si in spatii consacrate, in aer liber sau in spatii neconvenționale sau in cadrul unor deplasări in tara sau in străinătate.

Reprezentările pot avea loc in limba romana sau într-o limba a minorităților naționale (maghiara, germana, ebraica etc.).

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Anul 1993	602	304	199	54	45	:
Anul 1994	573	235	242	44	52	:
Anul 1995	582	238	244	49	51	:
Anul 1996	541	245	240	33	23	:
Anul 1997	540	235	241	40	24	:
Anul 1998	542	233	214	51	24	20
Anul 1999	513	215	190	44	32	32
Anul 2000	509	203	197	39	35	35
Anul 2001	562	231	213	40	39	39
Anul 2002	606	201	274	41	45	45
Anul 2003	628	188	291	53	48	48
Anul 2004	709	178	307	70	77	77
Anul 2005	594	209	296	53	18	18
Anul 2006	824	279	280	79	93	93
Anul 2007	742	381	211	60	:	90
Anul 2008	722	348	183	58	:	133
Anul 2009	719	339	200	70	:	110
Anul 2010	901	352	215	77	:	257
Anul 2011	790	312	178	85	:	215
Anul 2012	709	261	188	87	:	173
Anul 2013	764	272	246	88	:	158
Anul 2014	758	276	252	86	:	144
Anul 2015	703	282	217	86	:	118
Anul 2016	708	268	273	73	:	94
Anul 2017	719	261	271	71	:	116
Anul 2018	688	287	205	76	:	120
Anul 2019	712	275	237	76	:	124

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de locuri în sălile de spectacole si concerte a scăzut foarte puțin, de la 1.344 în anul 2005 la 1.232 în anul 2019; analizând pe categorii de unități culturale, observăm că numărul de locuri în sălile de spectacole filarmonice si de orchestră simfonică a rămas constant (473), în sălile de spectacole aferente artelor dramatice a crescut de la 670 în 2005 la 759 în 2019, dar au dispărut din raportare sălile dedicate spectacolelor și teatrului de păpuși și marionete.

Tabel 47: Locuri¹³⁰ în sălile de spectacole și concerte, pe categorii de unități

	Total	Dramatice (inclusiv secțiunile de teatru)	De păpuși și marionete (inclusiv secțiunile de teatru)	Filarmonica și orchestre simfonice
Anul 2005	1.344	670	201	473
Anul 2006	1.344	670	201	473
Anul 2007	1.393	670	250	473
Anul 2008	1.393	670	250	473
Anul 2009	1.393	670	250	473
Anul 2010	1.333	670	190	473
Anul 2011	1.240	587	180	473
Anul 2012	1.240	587	180	473
Anul 2013	1.240	587	180	473
Anul 2014	1.168	695	:	473
Anul 2015	1.174	701	:	473
Anul 2016	1.174	701	:	473
Anul 2017	1.172	699	:	473
Anul 2018	1.223	750	:	473
Anul 2019	1.232	759	:	473

Legenda: ':' - date lipsă;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Numărul de spectatori și auditori la reprezentații artistice a scăzut cu aproape două treimi în perioada analizată, de la 292.967 spectatori înregistrați în anul 1990 la 135.792 în anul 2019.

Tabel 48: Spectatori și auditori la reprezentații artistice pe categorii de instituții și companii de spectacole sau concerte (nr. spectatori)¹³¹

Categorii de instituții de spectacol	Total	Dramatice (inclusiv secțiunile de teatru)	De păpuși și marionete (inclusiv secțiunile de teatru)	Filarmonica și orchestre simfonice	Orchestre populare	Alte tipuri de unități culturale
Anul 1990	292.967	142.737	91.525	40.592	18.113	:
Anul 1991	203.766	112.455	68.391	9.271	13.649	:
Anul 1992	136.619	83.685	32.886	8.585	11.463	:
Anul 1993	145.569	94.208	25.538	12.082	13.741	:
Anul 1994	124.668	74.389	29.077	14.892	6.310	:
Anul 1995	99.927	50.387	26.906	15.978	6.656	:
Anul 1996	98.374	62.456	20.060	10.820	5.038	:
Anul 1997	84.829	46.822	24.870	11.192	1.945	:

¹³⁰ Locurile în instituțiile și companiile de spectacole sau concerte reprezintă capacitatea salii proprii de spectacole și concerte existente la sfârșitul anului de referință.

¹³¹ Spectator: persoana care vizionează/audiază un spectacol sau concert. Numărul de spectatori este înregistrat în funcție de numărul biletelor vândute, oferite gratuit sau cu invitație.

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Anul 1998	76.388	43.206	20.946	6.091	1.945	4.200
Anul 1999	67.511	27.976	20.103	12.062	3.685	3.685
Anul 2000	76.261	29.889	19.951	11.363	7.529	7.529
Anul 2001	82.639	32.906	21.827	13.680	7.113	7.113
Anul 2002	121.296	36.604	53.079	14.711	8.451	8.451
Anul 2003	119.080	36.540	53.504	15.810	6.613	6.613
Anul 2004	98.472	23.750	56.147	13.135	2.720	2.720
Anul 2005	120.338	20.806	82.890	10.904	2.869	2.869
Anul 2006	235.712	49.303	104.485	16.824	32.550	32.550
Anul 2007	181.548	52.374	24.977	18.126	:	86.071
Anul 2008	184.938	42.079	21.386	14.062	:	107.411
Anul 2009	218.231	27.931	19.747	20.000	:	150.553
Anul 2010	302.328	31.643	23.738	14.127	:	232.820
Anul 2011	180.642	34.486	19.729	22.451	:	103.976
Anul 2012	207.654	71.389	27.716	17.528	:	91.021
Anul 2013	140.121	54.815	36.793	19.209	:	29.304
Anul 2014	134.003	47.479	31.060	20.500	:	34.964
Anul 2015	179.400	92.887	17.974	21.211	:	47.328
Anul 2016	100.931	47.692	21.842	16.357	:	15.040
Anul 2017	117.265	54.094	22.354	22.710	:	18.107
Anul 2018	140.057	55.050	22.250	27.529	:	35.228
Anul 2019	135.792	54.479	22.444	26.376	:	32.493

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Muzee

Numărul de muzee și colecții publice a variat considerabil în perioada analizată, de la 14 existente în 1990, la un minim de 11 (în mai multe perioade de timp, inclusiv în anul 2014) pentru ca acesta să crească din nou în ultimii doi ani, în anul 2020 fiind raportate 20 de astfel de unități, din care 15 considerate de bază.

Tabel 49: Muzee si colecții publice¹³²

Anul 1990	14
Anul 1991	13
Anul 1992	13
Anul 1993	13
Anul 1994	13
Anul 1995	13
Anul 1996	11
Anul 1997	11
Anul 1998	11
Anul 1999	16
Anul 2000	16
Anul 2001	16
Anul 2002	16
Anul 2003	16
Anul 2004	16
Anul 2005	16
Anul 2006	16
Anul 2007	16
Anul 2008	16
Anul 2009	17
Anul 2010	17
Anul 2011	17
Anul 2012	11
Anul 2013	12
Anul 2014	11
Anul 2015	13
Anul 2016	12
Anul 2017	14
Anul 2018	16, din care 11 unități de bază

¹³² Muzeul este instituția de cultura, de drept public sau de drept privat, fără scop lucrativ, aflată în serviciul societății, care colecționează, conserva, cercetează, restaurează, comunica și expune, în scopul cunoașterii, educării sau recreerii, marturii materiale și spirituale ale existenței și evoluției comunităților umane, precum și ale mediului înconjurător.

Patrimoniul muzeului/colecției publice, este alcătuit din totalitatea bunurilor, a drepturilor și obligațiilor cu caracter patrimonial ale muzeului sau, după caz, ale colecțiilor publice, asupra unor bunuri aflate în proprietate publică și/sau privată.

Colecția este un ansamblu de bunuri culturale și naturale, constituit în mod sistematic și coerent de către persoane fizice sau juridice de drept public sau privat.

Colecțiile publice sunt colecții accesibile publicului și specialiștilor, indiferent de titularul dreptului de proprietate, care reunesc bunuri semnificative prin valoarea lor artistică, documentară, istorică, științifică, culturală și memorialistică. Colecțiile private sunt colecțiile aflate în proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice de drept privat, la care publicul și specialiștii au acces numai cu acordul deținătorilor.

După bunurile culturale care alcătuiesc patrimoniul muzeal, muzeele și colecțiile publice se clasifică în: muzee sau colecții publice de artă, arheologie și istorie, știința și istoria naturală, știința și tehnica, etnografie și antropologie, specializate, regionale, generale, mixte. Sunt incluse și grădinile botanice și zoologice, acvariile și rezervațiile naturale. Se înregistrează patrimoniul muzeal, muzee și colecții publice, proprietate publică și privată, existente la sfârșitul anului de referință.

Anul 2019	20, din care 15 unități de bază

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

Conform clasificării muzeelor în funcția de importanța acestora la nivel teritorial, vizitatorii au acces la muzee de importanță regională, județeană și locală, atât în mediul urban cât și rural, cea mai mare concentrare a acestora putând fi observată însă în Municipiul Oradea. Câteva exemple¹³³ relevante pentru fiecare categorie, sunt prezentate în continuare.

Muzee de importanță regională, precum:

- Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, înființat în anul 1971, se află într-o clădire monument de arhitectură, palat în stil baroc, construit în 1762 (arh. Anton Frantz Hillebrandt), fostul sediu al Episcopiei Romano-Catolice până în 1971. În prezent muzeul are secții de: istorie, artă, etnografie, științele naturii, muzee memoriale subordonate: "Iosif Vulcan" și "Ady Endre", laboratoare de restaurare: pictură, metal, textile, ceramică, os, piele și obiecte etnografice.

Muzee de importanță județeană, precum:

- Muzeul Memorial "Ady Endre" din Oradea inaugurat în 1955 este găzduit de clădirea fostei cafenele "Müller", deosebit de populară la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX, locul preferat al poetului maghiar Ady, atât pentru recreere, cât și pentru a lucra. În actuala expoziție, inaugurată în 2003, accentul cade pe prezentarea vieții și activității poetului, reconstituind, în cele două încăperi laterale, atmosfera redacțiilor și cafenelelor acelor vremuri.
- Muzeul Memorial "Aurel Lazăr" din Oradea, celebru datorită faptului că aici, la 12 octombrie 1918, a fost redactat textul "Declarației de independență națională a românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș".
- Muzeul Memorial "Iosif Vulcan" din Oradea a fost înființat în casa în care a locuit Iosif Vulcan (1841 - 1907), publicist român, animator al culturii, director fondator al revistei "Familia", și cuprinde scrisori autografe ale colaboratorilor lui Iosif Vulcan, fotocopii, lucrările dramatice ale lui Iosif Vulcan, materiale ilustrând viața culturală din Transilvania, mobilier de epocă.

Muzee de importanță locală, precum:

- Muzeul de Științe Naturale Tinca din Tinca din comuna Tinca, înființat în 1956, deține materiale rezultate din cercetările de teren, desfășurate de către fondatorul acestuia (Csák Coloman) în zona Crișului Negru. Colecția este structurată pe două domenii: geologie și zoologie.

¹³³ Alianța Regională de Industree Creative, *Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest*, 2019, p. 118.

- Muzeul Municipal Beiuș din Beiuș, înființat în 1959, este reprezentativ pentru istoria și etnografia depresiunii Beiuș-Vaşcău și bazinul superior al Crișului Negru. În prezent are o secție de etnografie și artă populară

Un punct forte din punct de vedere cultural face referire la creșterea numărului de vizitatori în muzee și colecții publice, de la 229.136 în anul 2005 la 603.304 în anul 2019. De asemenea, Tabelul 50 indică deschiderea unor noi muzee/colecții în Remetea începând cu anul 2018 și Valea Lui Mihai și Salacea din 2019. Numărul de vizitatori a crescut în cazul muzeelor și colecțiilor publice din aproape fiecare unitate administrativ teritorială în ultimii ani, singura excepție fiind Tinca unde numărul a rămas constant în jurul cifrei de 120-130 vizitatori.

Tabel 50: Vizitatori în muzee și colecții publice¹³⁴

	TOTAL	26564 MUNICIPIUL ORADEA	26804 MUNICIPIUL BEIUS	26975 MUNICIPIUL SALONTA	32027 ORAS VALEA LUI MIHAI	30014 MADARAS	30336 PIETROASA	30719 REMETEA	30773 RIENI	30988 SALACEA	31789 TINCA
2005	229.136	130.649	1.600	7.304	:	390	88.699	54	:	:	440
2006	185.032	80.243	5.700	6.577	:	255	91.746	106	:	:	405
2007	218.619	86.059	6.000	9.288	:	270	116.420	180	:	:	402
2008	210.134	82.141	4.500	4.194	:	290	118.426	203	:	:	380
2009	211.680	76.220	3.200	4.573	:	280	126.696	286	:	:	425
2010	179.492	74.998	3.100	3.650	:	150	97.064	300	:	:	230
2011	110.751	15.413	3.500	3.150	:	130	84.398	4.000	:	:	160
2012	113.805	14.959	4.000	5.800	:	140	84.736	4.000	:	:	170
2013	117.552	22.844	3.800	3.420	:	130	84.398	2.800	:	:	160
2014	236.494	139.866	3.900	3.900	:	120	73.578	14.980	:	:	150
2015	225.205	127.568	2.500	4.800	:	110	75.013	15.084	:	:	130
2016	201.496	100.017	2.900	4.500	:	90	75.269	18.600	:	:	120
2017	199.360	98.809	2.750	6.500	:	100	70.971	20.100	:	:	130
2018	584.278	236.330	3.360	16.000	:	100	107.158	21.200	200.000	:	130
2019	603.304	256.446	3.280	12.300	410	110	107.718	21.500	200.500	920	120

Legenda: ':' - date lipsa;

Sursa: Institutul Național de Statistică

¹³⁴ Vizitatorul este persoana care vizitează un muzeu sau colecție publică, individual sau în grup, pentru a privi bunurile muzeale expuse și indiferent de tipul de bilet achiziționat (de ex: întreg, redus sau gratuit). Numărul de vizitatori este înregistrat în funcție de numărul biletelor vândute sau oferite gratuit (inclusiv biletele înregistrate la "Noaptea Muzeelor").

Industrii creative

Conform documentului Cartea Albă a Industriilor Culturale și Creative din România (2016)¹³⁵, sectoarele creative sunt de trei tipuri: (a) Cultură și arte – sunt caracterizate de activități culturale și artistice non-industriale; (b) Sectoare culturale – acestea au ca rezultat expresia culturală, și (c) Sectoare creative – sectoare orientate pe principiul funcționalității, dar au o dimensiune culturală. Documentul identifică de asemenea și Sectoare transversale care se bazează pe creativitate și inovație, sunt orientate spre funcționalitate, dar sunt folosite în special ca suport pentru celelalte subsectoare.

Industriile creative și culturale reunes 11 subdomenii, prezentate în continuare: (1) Biblioteci și arhive; (2) Patrimoniu cultural; (3) Meșteșuguri și artizanat; (4) Artele spectacolului; (5) Arhitectură; (6) Carte și presă; (7) Arte vizuale; (8) Audiovizual și multimedia; (9) Publicitate; (10) IT, software și jocuri electronice; (11) Cercetare-dezvoltare.

În cadrul proiectului RCIA – Regional Creative Industries Alliance, o selecție preliminară bazată pe relevanța codurilor CAEN la nivel regional, specificitatea activităților economice pe care le descriu în raport cu componenta culturală și creativă, dar și practica observată în rândul altor cercetări, au condus la identificarea unor coduri CAEN relevante la nivel regional. O diferență majoră comparativ cu cadrul general de analiză regăsit în literatura de specialitate o constituie lipsa sectorului Cercetare din rândul sectoarelor culturale și creative, renunțarea la acesta realizându-se pe baza studierii exemplurilor de bune practici din alte regiuni partenere. Astfel, pentru a asigura comparabilitatea și transferabilitatea rezultatelor acestei analize în contextul proiectului, din totalul codurilor CAEN definite în documentele oficiale la nivel național și european, în cadrul prezentului document au fost analizate 54 de coduri CAEN, cuprinse în 10 sectoare culturale și creative, denumite în continuare „sectoare ICC”. Ca notă metodologică, mențiunea ICC în cuprinsul capitolelor se referă exclusiv la agregarea acestor 10 sectoare și a codurilor CAEN corespunzătoare. Tabelul de mai jos prezintă detaliat aceste coduri CAEN și sectoarele din care fac parte.

Tabel 51: Coduri CAEN Industrii Culturale și Creative (ICC)

1	Arhive și Biblioteci	9101 Activități ale bibliotecilor și arhivelor
2	Carte și Presă	1811 Tipărirea ziarelor 1812 Alte activități de tipărire 1813 Servicii pregătitoare pentru pretiparare 1814 Legătorie și servicii conexe 1820 Reproducerea înregistrărilor 5811 Activități de editare a cărților 5812 Activități de editare de ghiduri, compendii, liste de adrese și similare 5813 Activități de editare a ziarelor 5814 Activități de editare a revistelor și periodicelor 5819 Alte activități de editare

¹³⁵ INCF, *Cartea Albă pentru Activarea Potențialului Economic al Sectoarelor Culturale și Creative din România*, 2016.

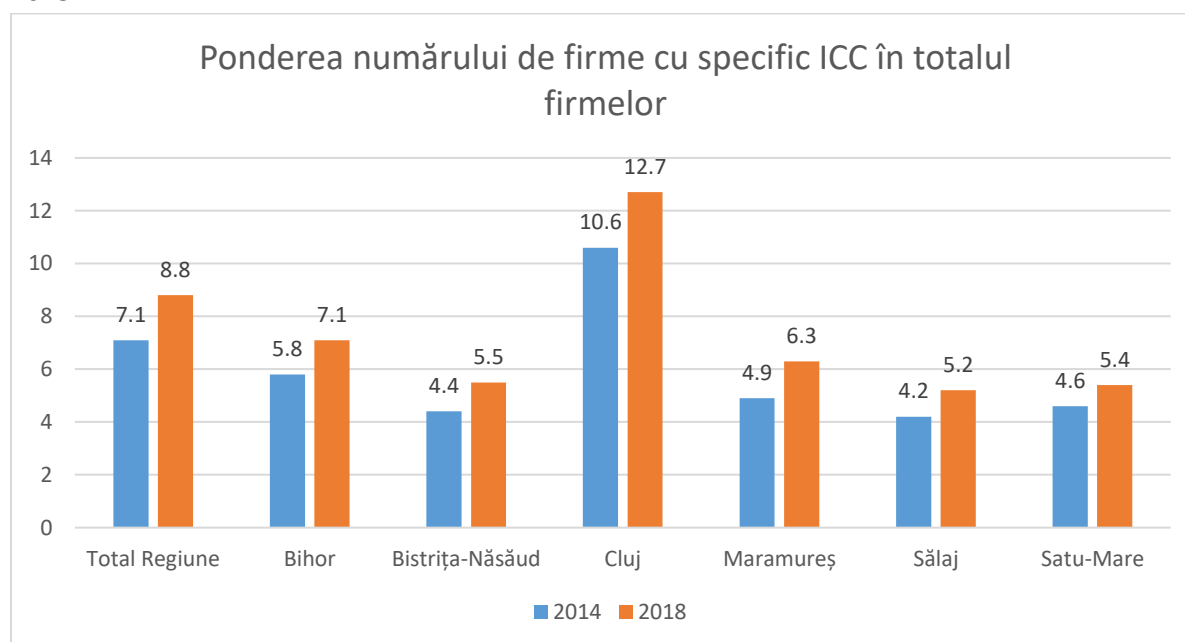
		4761 Comerț cu amănuntul al cărților, în magazine specializate 4762 Comerț cu amănuntul al ziarelor și articolelor de papetărie, în magazine specializate
3	Arte vizuale (arte plastice, fotografie, design)	7410 Activități de design specializat 7420 Activități fotografice 8552 Învățământ în domeniul cultural (limbi străine, muzică, teatru, dans, arte plastice, alte domenii)
4	Artele spectacolului / Arte interpretative (muzică, dans, teatru, arte combinate și alte spectacole live)	7430 Activități de traducere scrisă și orală (interpreți) 9001 Activități de interpretare artistică 9002 Activități suport pentru interpretarea artistică 9003 Activități de creație artistică 9004 Activități de gestionare a sălilor de spectacole
5	Audiovizual și media (film, radio, televiziune, video, fonograme, opere multimedia, videograme)	2680 Fabricarea suporturilor magnetici și optici destinați înregistrărilor 4763 Comerț cu amănuntul al discurilor și benzilor magnetice cu sau fără înregistrări audio/video, în magazine specializate 5911 Activități de producție cinematografică, video și de programe de televiziune 5912 Activități post-producție cinematografică, video și de programe de televiziune 5913 Activități de distribuție a filmelor cinematografice, video și a programelor de televiziune 5914 Proiecția de filme cinematografice 5920 Activități de realizare a înregistrărilor audio și activități de editare muzicală 6010 Activități de difuzare a programelor de radio 6020 Activități de difuzare a programelor de televiziune 6209 Alte Activități de servicii privind tehnologia informației 6391 Activități ale agențiilor de știri 7722 Închirierea de casete video și discuri (CD-uri, DVD-uri)
6	Software, IT, jocuri	5821 Activități de editare a jocurilor de calculator 5829 Activități de editare a altor produse software 6201 Activități de realizare a soft-ului la comandă 6202 Activități de consultanță în tehnologia informației 6311 Prelucrarea datelor, administrarea paginilor web și activități conexe 6312 Activități ale portalurilor web
7	Arhitectură	7111 Activități de arhitectură
8	Publicitate	7311 Activități ale agențiilor de publicitate 7312 Servicii de reprezentare media
9	Patrimoniu cultural (muzee, monumente istorice, situri arheologice, patrimoniu intangibil)	9102 Activități ale muzeelor 9103 Gestionarea monumentelor, clădirilor istorice și a altor obiective de interes turistic 9104 Activități ale grădinilor zoologice, botanice și ale rezervațiilor naturale
10	Artizanat și meșteșuguri	1629 Fabricarea altor produse din lemn; fabricarea articolelor din plută, paie și din alte materiale vegetale împletite

	2313 Fabricarea articolelor din sticlă 2341 Fabricarea articolelor ceramice pentru uz gospodăresc și ornamental 2349 Fabricarea altor produse ceramice n.c.a. 3212 Fabricarea bijuteriilor și articolelor similare din metale și pietre prețioase 3213 Fabricarea imitațiilor de bijuterii și articole similare 3220 Fabricarea instrumentelor muzicale 3240 Jocuri și jucării 3299 Fabricarea altor produse manufacturiere n.c.a.

Sursa: Alianța Regională de Industрии Creative, Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest, 2019, pp. 8-9.

Procentul firmelor cu specific ICC din totalul firmelor existente în județul Bihor a crescut de la 5,8% (925 de firme) în anul 2014 la 7,1% (respectiv 1.301 firme) în 2018 (a se vedea Figura 10); creșterea numărului de firme cu acest specific la nivelul județului Bihor a fost de 40,6% din 2014 în 2018. La nivel regional, județul Bihor este al doilea ca importanță din perspectiva aceasta, în urma județului Cluj.

Figura 35: Ponderea numărului de firme cu specific ICC în totalul firmelor, distribuția pe județe, 2014 și 2018

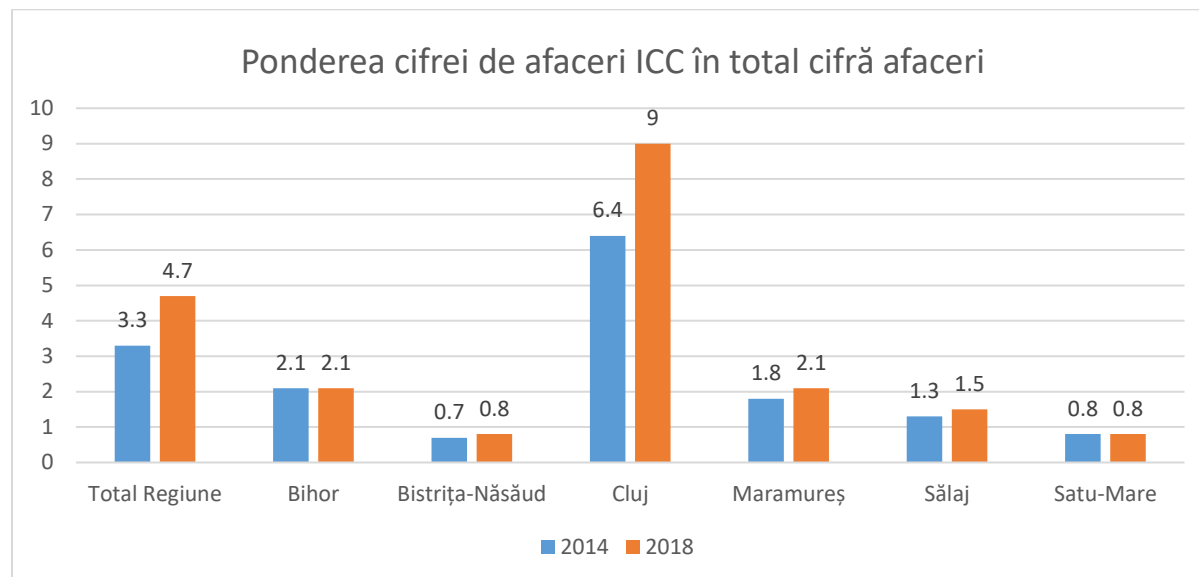

Sursa: Adaptat după Alianța Regională de Industрии Creative, Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest, 2019, p. 16.

Raportat la totalul cifrei de afaceri înregistrate la nivel regional, observăm că ICC are o pondere foarte mică, de 2,1%, pondere care a rămas constantă între 2014 și 2018 (a se vedea Figura 36); chiar dacă cifra efectivă de afaceri a acestor companii a crescut cu 29,7% în perioada analizată, creșterea este identică cu

cea a cifrei de afaceri totale la nivelul județului. Dacă în anul 2014 județul Bihor era al doilea ca importanță din perspectiva aceasta (din nou în urma județului Cluj), observăm că în 2018 acesta este la egalitate cu județul Maramureș.

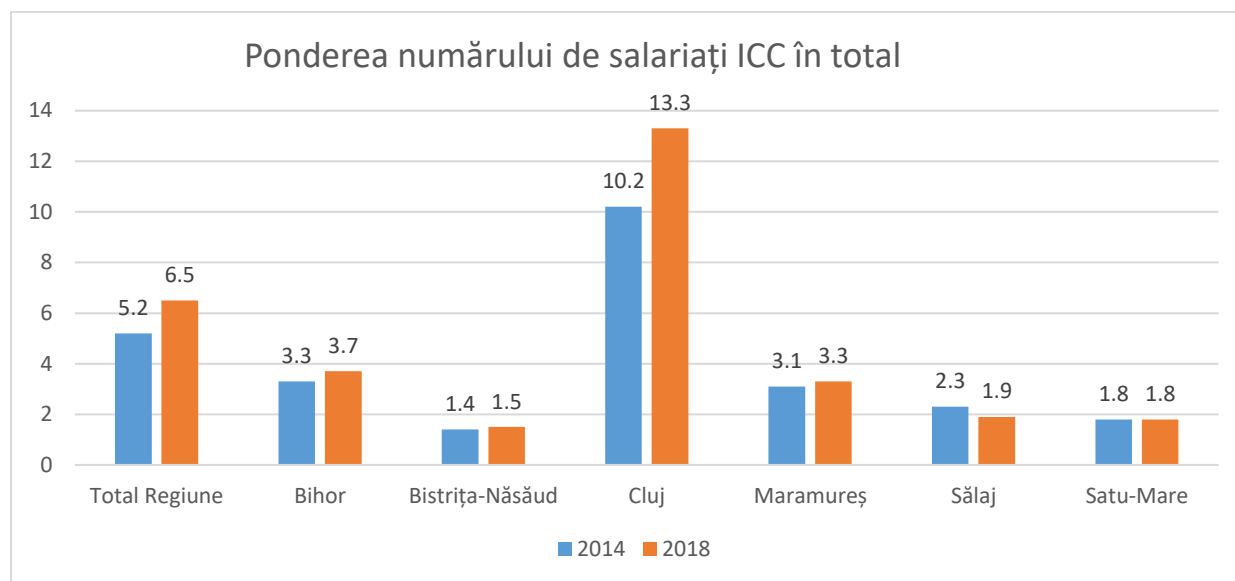
Figura 36: Ponderea cifrei de afaceri ICC în total, distribuția pe județe, 2014 și 2018

Sursa: Adaptat după Alianța Regională de Industrii Creative, Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest, 2019, p. 22.

Ponderea numărului de salariații ICC din totalul numărului de salariați a crescut de la 3,3% (4.042 angajați) în anul 2014 la 3,7 (4.588 de salariați) în anul 2018 (a se vedea Figura 37). La nivelul regiunii Nord-Vest, doar în județul Cluj sunt mai mulți angajații implicați în ICC din totalul numărului de angajați.

Figura 37: Ponderea numărului de salariați ICC în total, pe județe, 2014 și 2018

Sursa: Adaptat după Alianța Regională de Industrii Creative, Analiza Industriilor Culturale și Creative Regiunea Nord-Vest, 2019, p. 28.

Cheltuieli publice locale pentru cultură, recreere, religie

Tabelul 52 prezintă cheltuielile Consiliului Județean Bihor realizate pentru activități culturale, de recreere și religioase în perioada 2010-2020. Cheltuielile realizate de Consiliul Județean Bihor în aceste domenii au variat în perioada analizată, de la un minim de 29.092.037 lei (sau 12,04% din totalul cheltuielilor) în anul 2010 la un maxim de 99.440.760 lei (sau 23,86% din totalul cheltuielilor) în anul 2020.

Cheltuielile publice locale pentru activități culturale, de recreere și religioase au variat și raportat la suma alocată pe locuitor, aceasta crescând constant în perioada analizată, de la un minim de 46,56 lei/locuitor în 2010 la 161,27 lei/locuitor în 2020.

Tabel 52: Cheltuieli pentru cultură, recreere, religie din bugetul local

An	Venituri totale	Cheltuieli totale	Cheltuieli pentru cultură, recreere, religie	Populația (după domiciliu, la 1 ianuarie, INS)	Procentul cheltuielilor pentru cultură, recreere, religie din cheltuielile totale (în %)	Cheltuieli pentru cultură, recreere, religie / locuitor (lei)
2020	396.879.916	416.722.349	99.440.760	616.603	23,86	161,27
2019	373.651.521	421.561.706	90.572.066	617.281	21,48	146,73
2018	438.577.542	382.673.963	71.599.246	618.374	18,71	115,79
2017	391.769.119	386.671.442	67.070.115	618.773	17,35	108,39

2016	415.924.535	424.899.929	55.284.876	619.758	13,01	89,20
2015	419.861.699	387.823.400	39.927.096	621.043	10,30	64,29
2014	286.388.012	280.352.673	37.569.189	621.805	13,40	60,42
2013	255.819.206	257.018.963	38.640.232	622.971	15,03	62,03
2012	235.490.049	245.277.982	34.650.552	623.756	14,13	55,55
2011	252.383.259	252.054.028	30.685.962	624.695	12,17	49,12
2010	259.382.651	241.590.557	29.092.037	624.809	12,04	46,56

Sursa: Direcția pentru Politici Fiscale și Bugetare Locale

(http://www.dpfbf.mdrap.ro/sit_ven_si_chelt_uat.html) și INS

Multiculturalism

Caracterul multicultural al județului Bihor este relevat, fără nici un dubiu, de datele de la recensământul din 2002 și de la cel din 2011: două treimi din populația județului este formată din români, un sfert din populație este de etnie maghiară, aprox. 6% fac parte din etnia romă, dar există și reprezentanți ai altor etnii: germani, ucraineni sau turci.

Tabel 53: Structura etnică a populației

Structură etnică (2002)														
Cehi	Turci	Polonezi	Sârbi	Bulgari	Ruși	Greci	Ucraineni	Evrei	Germani	Slovaci	Rromi (țigani)	Maghiari	Români	Total
14	15	21	31	31	63	71	174	242	1137	7361	30237	155554	404537	600223
									0.19%	1.22%	5.00%	25.91%	67.40%	100%
Structură etnică (2011)														
Cehi	Turci	Polonezi	Sârbi	Bulgari	Ruși	Greci	Ucraineni	Evrei	Germani	Slovaci	Rromi (țigani)	Maghiari	Români	Total
	47						105		710		33697	138441	367221	549752

100%	66.8%	25.18 %	6.13 %											

Adiacent datelor colectate de la Institutului Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul Bihor. Datele au fost colectate în perioada ianuarie-februarie 2021 prin 850 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu iar datele au fost ponderate în funcție de gen, vârstă, educație, ocupație, etnie și tipul localității.

Referitor la pregătirea județului Bihor pentru a face față unor șocuri/crize de tipul conflictelor interetnice, 48% din respondenți cred că acesta este pregătit într-o măsură mare sau foarte mare, 21% cred că e pregătit într-o măsură mică sau foarte mică, 31% au oferit un răspuns neutru iar 9% nu au răspuns la această întrebare.

Cetățenii municipiului Oradea par să aibă o părere mai bună (47% cred că județul e pregătit sau foarte pregătit și 21% cred că e pregătit în mică măsură; 7% din respondenți nu au răspuns la această întrebare) comparativ cu restul județului (34 cred că județul e pregătit în măsură mare sau foarte mare și 22% cred că e pregătit în măsură mică sau foarte mică; 11% din respondenți nu au răspuns la această întrebare).

Diferențe similare există în general între mediul urban și cel rural: 43% din locuitorii din mediul urban cred că județul e pregătit sau foarte pregătit și 21% cred că e pregătit în mică sau foarte mică măsură în timp ce 34% din cei din mediul rural au o părere bună și 22% cred că județul e pregătit în mică sau foarte mică măsură.

Tabel 54: Pregătirea județului Bihor pentru a face față unor conflicte interetnice

Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize de tipul conflictelor interetnice	Oradea vs others			Locuți în zona urbana sau rurala?	
	Total	Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
1 - în foarte mică măsură	10%	10%	10%	11%	9%
2	11%	11%	12%	10%	13%
3	31%	26%	34%	29%	34%
4	22%	33%	17%	29%	16%
5 - într-o măsură foarte mare	16%	14%	17%	14%	18%
NS/NR	9%	7%	11%	7%	11%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Perspective strategice și analiza SWOT

Adiacent datelor colectate de la Institutului Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul Bihor. Datele, reprezentative la nivel județean, au fost colectate în perioada ianuarie-februarie 2021 prin 850 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu iar datele au fost ponderate pe gen, vârstă, educație, ocupație, etnie și tipul localității.

Pentru a completa analiza infrastructurii culturale realizată anterior, sondajul de opinie privind calitatea vieții a făcut referire și la utilizarea efectivă a acestor facilități de către locuitorii județului. Rezultatele sondajului de opinie arată că:

- 56% din locuitorii județului nu au mers niciodată la teatru, în timp ce 33% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 47% din locuitorii județului nu au participat niciodată la concerte, în timp ce 40% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 63% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o galerie de artă, în timp ce 29% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 47% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un muzeu, în timp ce 43% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 64% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o bibliotecă, în timp ce 22% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 35% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o librărie, în timp ce 27% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 59% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un cinematograful, în timp ce 27% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 54% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un eveniment organizat în cadrul casei de cultură, în timp ce 35% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 58% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un alt tip de eveniment cultural, în timp ce 29% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

Tabel 55: Consum cultural

Activitate culturală	Frecvență	Total	Oradea vs others		Locuți în zona urbana sau rurala ?	
			Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
Cât de des mergeți la Teatru?	De 2 – 3 ori pe săptămână	0%	0%	0%	0%	0%
	O dată pe săptămână	1%	2%	1%	2%	1%
	De 2- 3 ori pe lună	2%	5%	0%	4%	0%
	O dată pe lună	7%	9%	6%	11%	3%
	De 2-3 ori pe an	17%	23%	14%	19%	15%
	O dată pe an	16%	17%	16%	18%	14%

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

	Niciodată	56%	44%	62%	45%	67%
Cât de des mergeți la Concerte?	De 2 – 3 ori pe săptămână	0%	0%	0%	0%	0%
	O dată pe săptămână	2%	4%	0%	3%	0%
	De 2- 3 ori pe lună	5%	10%	3%	8%	2%
	O dată pe lună	7%	8%	6%	7%	6%
	De 2-3 ori pe an	24%	33%	19%	32%	15%
	O dată pe an	16%	13%	18%	13%	19%
	Niciodată	47%	32%	54%	36%	57%
Cât de des mergeți la Galerii de artă?	De 2 – 3 ori pe săptămână	0%	0%	0%	0%	0%
	O dată pe săptămână	1%	2%	0%	2%	0%
	De 2- 3 ori pe lună	3%	6%	1%	5%	1%
	O dată pe lună	3%	5%	3%	4%	3%
	De 2-3 ori pe an	12%	19%	9%	17%	8%
	O dată pe an	17%	16%	17%	21%	14%
	Niciodată	63%	51%	70%	52%	75%
Cât de des mergeți la Muzeu?	De 2 – 3 ori pe săptămână	0%	0%	1%	1%	0%
	O dată pe săptămână	1%	2%	0%	2%	0%
	De 2- 3 ori pe lună	3%	5%	2%	5%	1%
	O dată pe lună	5%	6%	4%	5%	4%
	De 2-3 ori pe an	18%	26%	14%	21%	15%
	O dată pe an	25%	22%	27%	26%	24%
	Niciodată	47%	38%	52%	39%	55%
Cât de des mergeți la Bibliotecă?	De 2 – 3 ori pe săptămână	1%	0%	1%	1%	0%
	O dată pe săptămână	3%	4%	3%	4%	2%
	De 2- 3 ori pe lună	5%	7%	4%	8%	2%
	O dată pe lună	5%	5%	4%	6%	3%
	De 2-3 ori pe an	11%	14%	10%	12%	11%
	O dată pe an	11%	10%	12%	13%	10%
	Niciodată	64%	60%	67%	56%	72%
Cât de des mergeți la Librărie?	De 2 – 3 ori pe săptămână	3%	2%	4%	4%	3%
	O dată pe săptămână	4%	6%	3%	5%	2%
	De 2- 3 ori pe lună	10%	13%	8%	11%	8%
	O dată pe lună	20%	24%	18%	24%	15%
	De 2-3 ori pe an	16%	19%	15%	16%	17%
	O dată pe an	11%	11%	11%	14%	9%
	Niciodată	35%	25%	41%	25%	45%
Cât de des mergeți la Cinematograf?	De 2 – 3 ori pe săptămână	0%	0%	0%	0%	0%
	O dată pe săptămână	2%	4%	1%	3%	1%
	De 2- 3 ori pe lună	4%	6%	3%	6%	1%
	O dată pe lună	8%	11%	6%	12%	4%
	De 2-3 ori pe an	18%	21%	16%	19%	16%

	O dată pe an	9%	11%	8%	10%	7%
	Niciodată	59%	47%	66%	49%	70%
Cât de des mergeți la Evenimente organizate în cadrul casei de cultură?	De 2 – 3 ori pe săptămână	0%	1%	0%	0%	0%
	O dată pe săptămână	1%	2%	0%	2%	0%
	De 2- 3 ori pe lună	2%	4%	1%	3%	2%
	O dată pe lună	7%	7%	6%	7%	6%
	De 2-3 ori pe an	20%	25%	18%	25%	16%
	O dată pe an	15%	18%	14%	18%	13%
	Niciodată	54%	44%	59%	45%	62%
Cât de des mergeți la Alte activități culturale?	De 2 – 3 ori pe săptămână	1%	2%	1%	2%	1%
	O dată pe săptămână	2%	3%	1%	3%	1%
	De 2- 3 ori pe lună	3%	7%	1%	5%	1%
	O dată pe lună	6%	8%	5%	8%	5%
	De 2-3 ori pe an	18%	24%	15%	21%	15%
	O dată pe an	11%	9%	12%	11%	11%
	Niciodată	58%	46%	64%	51%	66%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 33% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de activitățile culturale, 41% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 23% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți în timp ce 3% din respondenți nu au răspuns.

În cazul activităților culturale există diferențe considerabile între municipiul Oradea și restul județului, 48% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este 24%; 19% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul în restul județului este 53%. Acest lucru nu e neapărat surprinzător având în vedere că majoritatea facilităților culturale și a activităților specifice sunt concentrate în municipiul reședință de județ.

Diferențe similare există în general între urban și rural, 41% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale, în timp ce doar 25% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este de doar 27% în general în mediul urban și 55% în cel rural.

Tabel 56: Gradul de mulțumire față de activități culturale

Mulțumire față de activități culturale	Total	Oradea vs others		Locuiți în zona urbana sau rurala?	
		Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
1 - deloc mulțumit	27%	10%	36%	15%	39%
2	14%	9%	17%	12%	16%
3	23%	27%	21%	28%	18%
4	16%	25%	11%	21%	11%

5 - foarte mulțumit	17%	23%	13%	20%	14%
Nu știu / Nu răspund	3%	5%	2%	5%	2%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Locuitorii județului sunt în proporție de 43% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de oportunitățile de petrecere a timpului liber, 33% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 22% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți în timp ce 2% din respondenți nu au răspuns.

Și în cazul oportunităților de petrecere a timpului liber există diferențe considerabile între municipiul Oradea și restul județului, 63% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este de 32%; 17% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul în restul județului este de 42%.

Diferențe sesizabile există în general între urban și rural, 53% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale, în timp ce doar 34% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este de doar 23% în general în mediul urban și 43% în cel rural.

Tabel 57: Gradul de mulțumire față de oportunitățile de petrecere a timpului liber

Mulțumire față de oportunitățile de petrecere a timpului liber	Total	Oradea vs others		Locuiți în zona urbana sau rurala?	
		Oradea	Restul județului	Urbana	Rurala
1 - deloc mulțumit	17%	9%	21%	13%	21%
2	16%	8%	21%	10%	22%
3	22%	18%	24%	22%	22%
4	21%	31%	15%	26%	16%
5 - foarte mulțumit	22%	32%	17%	27%	18%
Nu știu / Nu răspund	2%	3%	2%	3%	2%

Sursa: Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021

Analizele prezentate anterior ajută la identificarea unor perspective/tendințe strategice referitoare la dezvoltarea județului Bihor:

- Scăderea numărului de biblioteci, a numărului de volume și a celui de utilizatori/cititori;
- Scăderea numărului de cinematografe, locuri, spectacole și număr de spectatori;
- Scăderea numărului de spectacole și concerte, a numărului de locuri în săli de spectacole și concerte și a numărului de spectatori și auditori la reprezentații artistice;
- Creșterea numărului de muzee și colecții publice, precum și a celui de vizitatori;
- Județul Bihor este al doilea jucător în domeniul industriilor creative și culturale din regiunea Nord-Vest (în urma județului Cluj) din punct de vedere a numărului de firme cu acest specific, a cifrei de afaceri și a numărului de salariați;

- Județ de graniță, cu un caracter multicultural puternic;

Tabel 58 - Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Caracter multicultural; • Dezvoltarea sectorului ICC (industrii creative și culturale) din punct de vedere a numărului de firme, cifrei de afaceri și a numărului de salariați; • Patrimoniu cultural divers (general și cel construit); • Evoluție pozitivă în domeniul muzeal și a utilizării acestor resurse; • Activități culturale și recreative oferite de sectorul privat; • Patrimoniu natural (ape termale, relief carstic, rezervații naturale); • Rețea extinsă de centre de informare turistică;	• Evoluții negative în legătură cu anumite resurse culturale (biblioteci, cinematografe, instituții de spectacol) și utilizarea acestora; • Lipsa unei centralizări a informațiilor referitoare la oportunitățile culturale de petrecere a timpului liber / coordonare deficitară a actorilor implicați; • Lipsa unui site/punct unic de informare (dacă acesta există, nu este vizibil online); • Acoperirea deficitară a serviciilor culturale la nivelul zonei rurale.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Potențial de colaborare cu actori din afara țării / eveniment comune, în special având în vedere calitatea de județ de graniță; • Întărirea colaborării cu actori privați din domeniu; • Potențial de creștere a ICC, mai ales a activităților avantajate de caracterul multicultural și apropierea de graniță a județului; • Promovare națională și mai ales internațională;	• Potențialul județului Cluj și mai ales a municipiului Cluj-Napoca de a coagula/atrage și acapara resurse și activități specifice industriilor culturale creative; • Concurență din afară țării;

Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară

1. Introducere

În cadrul acestei secțiuni sunt abordate mai multe teme și sub-teme care se circumscriu domeniului de planificare teritorială sau amenajarea teritoriului. În accepțiunea echipei care realizează această strategie de dezvoltare județeană, planificarea spațială sau amenajarea teritoriului este un concept extins și integrator, care reunește și preocupări legate de dezvoltare urbană/urbanism. În plus, în această secțiune sunt abordate și aspecte care țin de relația urban-rural și de problemele de subdezvoltare ale mediului rural. Potrivit unui studiu al Băncii Mondiale, planificarea spațială are semnificații diferite în țări diferite. De exemplu, în unele țări, amenajarea spațială, amenajarea teritoriului și urbanismul înseamnă același lucru, în timp ce în altele au înțelesuri complet diferite. De exemplu, în Franța, "aménagement du territoire" se concentrează pe planificarea la scară largă la nivel regional și național. În Olanda, termenul "ruimtelijke ordering" se referă la gestionarea resurselor insuficiente de teren. În SUA, "planning" este în mare parte asociat cu planificarea spațiului urban, iar "territorial development" se concentrează pe planificarea pe scară largă (regională, națională). În Slovenia, "spatial planning" se referă în primul rând la zonificare. Același studiu observă în mod pertinent că înțelegerea sistemului planificării spațiale din România este mai dificilă din cauza unor confuzii cu privire la terminologie. Astfel, în timp ce amenajarea teritorială ar acoperi, în mod normal, toate nivelurile de amenajare (național, regional și local), în traducerile oficiale, amenajarea teritorială este adesea utilizată pentru a se referi la planificarea spațială a tot ceea ce este deasupra nivelului urban¹³⁶. De aceea, așa cum menționam anterior, în această secțiune folosim termenul de planificare spațială pentru a cuprinde atât conceptul de amenajare a teritoriului, cât și urbanismul/dezvoltarea urbană.

În sub-secțiunile următoare ne raportăm la cadrul european și național care face referire la orașe și zonele rurale din jurul acestora pentru a identifica trendurile care influențează în mod semnificativ planificarea spațială de la nivel județean.

1.1 Cadrul strategic de la nivelul Uniunii Europene prin care orașele devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european

Dezvoltarea municipiilor și orașelor din România trebuie înțeleasă și plasată în contextul strategic mai larg al priorităților și scenariilor din domeniul planificării spațiale și urbane de la nivelul Uniunii Europene. În ultimii treizeci de ani, Uniunea Europeană a înțeles că statele membre nu pot fi singurii actori în planificarea urbanizării și în implementarea politicilor care se adresează zonelor urbane. De-a lungul anilor, Uniunea Europeană a reușit să adopte politici privind orașele, chiar și în absența unui temei juridic explicit, începând cu lansarea proiectelor pilot urbane și a inițiativei URBAN în anii '90¹³⁷. Politica de coeziune, principala politică europeană care vizează reducerea disparităților între regiunile europene, a reprezentat principalul motor al politicilor legate de zonele urbane. În 2007, Tratatul de la Lisabona a

¹³⁶ Banca Mondială, Consolidarea capacității de planificare spațială. Precondiție pentru dezvoltarea urbană sustenabilă, online disponibil la

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/511271468094454416/pdf/843220v10ROMAN0nning0Full0Report0RO.pdf>.

¹³⁷ M. Rotolo, The urban agenda for the EU: How cities got a seat at the table of policy-making, 2019, online disponibil la <https://labgov.city/theurbanmedialab/the-urban-agenda-for-the-eu-how-cities-got-a-seat-at-the-table-of-policy-making/>.

introdus obiectivul coeziunii teritoriale care a oficializat implicarea UE în probleme urbane. Agenda urbană pentru UE, adoptată în 2016 și cunoscută și sub numele de Pactul de la Amsterdam, a reprezentat ultimul pas în acest lung proces¹³⁸.

Agenda urbană presupune o abordare integrată și coordonată pentru a face față dimensiunii urbane a UE. Reprezintă o nouă metodă de lucru pe mai multe niveluri (multinivel), care promovează cooperarea între statele membre, orașe, Comisia Europeană și alți actori interesați, pentru a stimula creșterea, viabilitatea și inovarea în orașele europene și pentru a identifica și a aborda cu succes provocările sociale. Prin concentrarea pe teme prioritare concrete prin intermediul unor parteneriate dedicate, Agenda urbană urmărește îmbunătățirea calității vieții în zonele urbane. Bazată pe principiile subsidiarității și proporționalității, Agenda se concentrează pe cei trei piloni cheie ai elaborării politicilor UE: o mai bună reglementare, finanțare și cunoaștere¹³⁹.

Agenda urbană nu a însemnat doar crearea unui mecanism supranațional de coordonare în privința politicilor urbane. Ea a creat și posibilitatea pentru o implicare crescută a orașelor din statele membre în procesele de politici publice urbane. Acest lucru este strâns legat de deficitul democratic existent la nivelul UE, context în care implicarea directă a orașelor înseamnă că UE poate fi mai aproape de nevoile cetățenilor și poate avea un impact semnificativ asupra calității vieții acestora.

România, în timpul președinției Consiliului din 2019, a avut o contribuție importantă în întărirea dimensiunii urbane europene. Declarația de la București și-a propus să conecteze Agenda urbană cu Agenda teritorială a UE (orizont 2030) și cu Carta de la Leipzig (reînnoită în 2020).

Nu în ultimul rând trebuie menționat că politica de coeziune pentru 2021-2027 oferă, de asemenea, sprijin Agendei urbane, în cadrul Inițiativei urbane europene, care încurajează orașele să inoveze, să acceseze cunoștințele, să înțeleagă politica, să sprijine crearea de rețele și consolidarea capacităților. Inițiativa urbană europeană reprezintă un nou instrument care va combina toate instrumentele urbane într-un program unic pentru cooperarea dintre orașe, inovarea și consolidarea capacităților pentru toate prioritățile tematice ale Agendei urbane a UE. În același timp, noul cadru unic de reglementare va permite combinări mai simple ale fondurilor UE, de exemplu între Fondul european de dezvoltare regională și Fondul pentru securitate internă, în vederea elaborării unor planuri cuprinzătoare de dezvoltare urbană, care să includă măsuri privind siguranța spațiilor publice. De fapt, politica de coeziune după 2020 va continua să susțină strategii integrate de dezvoltare teritorială și locală prin diferite instrumente și va abilita autoritățile urbane și organismele teritoriale în gestionarea fondurilor, necesitând în același timp parteneriate locale puternice cu actorii relevanți interesați. Dimensiunea urbană a politicii de coeziune va fi consolidată, 6% din Fondul european de dezvoltare regională fiind dedicat strategiilor de dezvoltare urbană durabilă¹⁴⁰.

1.2 Scenarii de planificare spațială a teritoriului european. Unde se poziționează orașele județului Bihor?

În această secțiune discuția despre diferite scenarii de planificare spațială la nivel european trebuie purtată cu referire directă la conceptul conectivitate¹⁴¹. Termenul de conectivitate a apărut în literatura

¹³⁸ Ibidem

¹³⁹ Ibidem

¹⁴⁰ Ibidem

¹⁴¹ McCann, P., The regional and urban policy of the European Union, Edward Elgar Publisher, 2015, pp. 32-33.

de specialitate odată cu dezvoltarea așa-numitelor orașe globale. Dimensiunile conectivității urbane sunt măsurate, similar cu cele ale accesibilității, în termeni de mișcări/fluxuri de bani, informații, idei, oameni și bunuri/mărfuri precum și posibilitatea de a lua decizii discreționare cu privire la aceste aspecte în anumite orașe. Factorii care sunt legați de nivelul conectivității urbane includ, în principal, numărul de companii multinaționale localizate în orașe (mai specific sediile centrale ale acestora), precum și centrele lor de cercetare. Mărimea orașelor precum și diversitatea sectorială a economiei joacă un rol mai limitat, importantă fiind însă poziționarea orașelor în cadrul sistemului de transport aerian global (este în strânsă legătură cu distribuția sediilor centrale ale companiilor multinaționale). Deoarece mărimea orașelor nu joacă un rol esențial în conectivitate, la nivel european se fac eforturi sporite pentru a crește conectivitatea orașelor secundare. Se estimează că 23% din orașele Europei au potențialul de a crea regiuni metropolitane transfrontaliere (orașe aflate la graniță și care permit naveta).

La nivel european se vorbește în contextul dezvoltării teritoriale și a conectivității de o Europă policentrică, care permite ca toate categoriile de orașe să se dezvolte și să fie integrate în rețeaua urbană europeană. Agenda teritorială 2030, sub obiectivul 1: O Europă justă, care oferă perspective viitoare pentru toate locurile și oamenii, include două sub-obiective care vizează dezvoltarea teritorială echilibrată și policentrică și anume:

1a. Europa echilibrată: Dezvoltare teritorială mai bine echilibrată, utilizând diversitatea Europei

Diversitatea teritorială a Europei oferă un potențial considerabil de dezvoltare. Acest lucru poate contribui la o dezvoltare teritorială mai echilibrată, contracarând concentrarea excesivă în Europa, consolidând polii de creștere secundari și reducând inegalitățile dintre oameni și între locuri. Cooperarea în rețelele policentrice ale orașelor și regiunilor contribuie la răspândirea potențialului de dezvoltare mai uniform.

Polarizarea între centrul Europei și periferia sa, între capitale, zone metropolitane, orașe, zone rurale și zonele cu specificități geografice și demografice subminează o dezvoltare teritorială mai bine echilibrată. Mai ales, orașele mici și mijlocii au un potențial subexploatat de a amortiza polarizarea. Acestea joacă un rol crucial în dezvoltarea economică și bunăstarea socială la nivel regional, în special în ceea ce privește accesibilitatea națională și internațională și accesul adecvat la servicii la nivel local și regional. Rețelele policentrice pot contribui, de asemenea, la un transport mai durabil, inclusiv înlocuirea zborurilor pe distanțe scurte, acolo unde este cazul¹⁴².

1b. Regiuni funcționale: Dezvoltare locală și regională, mai puține inegalități între locuri

Orașele de toate dimensiunile sunt motoare ale dezvoltării economice și sociale și locuri atractive pentru a locui, a munci, a vizita și a investi. Cooperarea și crearea de rețele în interiorul și între orașe, orașe și zonele înconjurătoare din aceeași regiune funcțională creează perspective de dezvoltare pentru toate locurile. Astfel de regiuni funcționale trec peste delimitările administrative existente, diferă în funcție de caracterul funcțional și de interconectare, sunt extrem de dinamice și se pot schimba în timp. Factorii de decizie din orașe care privesc dincolo de granițele lor administrative către regiunile funcționale și cooperează cu zonele înconjurătoare pot ajuta locurile lor să servească drept motor pentru creșterea intraregională.

Europa are o mare diversitate de zone urbane, periurbane, rurale, periferice și cu o populație redusă. Unele dintre acestea suferă de segregare sau se confruntă cu depopulare severă. Dezvoltarea lor este

¹⁴² Territorial agenda 2030, Draft iulie 2020, online disponibil la <https://www.territorialagenda.eu/documents.html>, p. 10(17)

strâns legată de caracteristicile lor locale unice și de relațiile cu alte locuri, accesibilitatea și accesul la servicii publice, oportunități de educație și conexiuni la internet, activități economice diversificate și antreprenoriat, precum și funcțiile lor ecologice și serviciile ecosistemice¹⁴³.

Există și o recentă viziune europeană pentru 2050 privind o dezvoltare policentrică și care cuprinde 3 scenarii¹⁴⁴:

- **Scenariul A** care favorizează marile metropole (cele 76 MEGA) și se bazează pe creșterea și dezvoltarea pieței și sporirea competitivității la nivelul UE. În acest scenariu este evidențiat doar Bucureștiul ca element nodal în estul Europei pe o virtuală axă nord- sud de la Varșovia la Atena, prin Sofia. Timișoara este marcată, dar nerelaționată cu alte capitale sau centre urbane mari.
- **Scenariul B** care promovează rețelele secundare de orașe și se bazează mai mult pe prioritățile ESPD¹⁴⁵ și ale Agendelor Teritoriale din 2007 și 2011 privind o dezvoltare echilibrată și policentrică. În scenariul B, la nivelul României, capitala apare conectată la o serie de poli regionali precum Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova, Constanța, Iași, Brăila-Galați. O legătură apare și între Timișoara și zona Turda – Cluj-Napoca, sugerând un început de închidere a rețelei. Spre deosebire de alte rețele naționale mai bine inter-conectate (Polonia, Ungaria, Franța, Olanda, Italia, Grecia etc.), rețeaua României subliniază rolul extrem polarizator al Bucureștiului care rămâne o placă turnantă.
- **Scenariul C** care favorizează orașele mici și regiunile mai puțin dezvoltate și o rețea mozaicată de teritorii urbane și rurale care ar răspunde la provocările climatice și energetice și la promovarea orașelor mici și mijlocii ca centre de regiuni reziliente¹⁴⁶.
- Scenariul C indică pentru România o dezvoltare intra-regională cu inter-conectări la nivelul regiunilor Nord-est – Sud-est și Vest – Sud-vest. Bucureștiul pierde din importanță, dar se relaționează cu zona sudică și sud-Dunăreană¹⁴⁷.

Oradea ca centru urban principal din Bihor precum și restul orașelor din acest județ ar fi avantajate în mod evident de scenariul C sau de o combinație între cele 3 scenarii, dar care să insiste pe rolul orașelor mai mici și al regiunilor mai puțin dezvoltate. Oradea nu se încadrează în prezent în categoria orașelor secundare vizate de Uniunea Europeană cu această politică de dezvoltare spațială. Cu toate acestea, pe termen mediu și lung, poziționarea în apropierea graniței de vest cu Ungaria poate reprezenta un avantaj.

¹⁴³ Ibidem, p. 11(17)

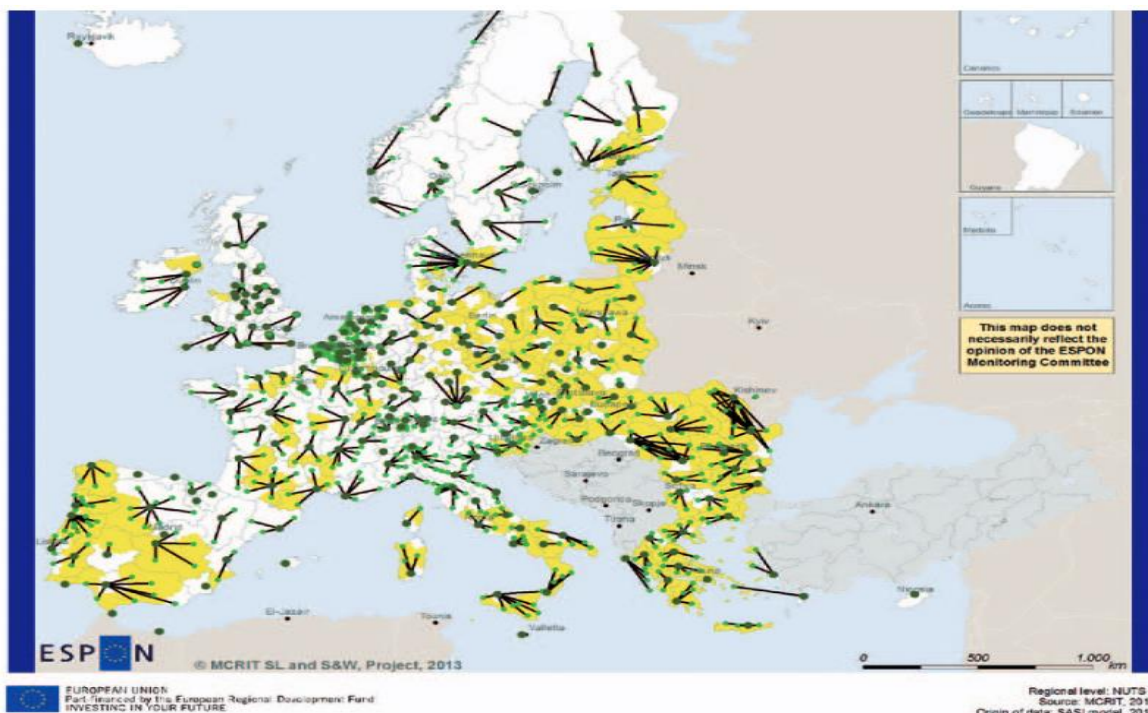
¹⁴⁴ Making Europe Open and Polycentric. Vision and Scenarios for the European Territory towards 2050, EU, sept. 2014.

¹⁴⁵ European Spatial Development Perspective (Perspectiva Europeană cu privire la Dezvoltarea Spațială) - reprezintă un cadru de politică publică potrivit pentru politicile sectoriale ale Uniunii și ale statelor member care au un impact spațial, și de asemenea pentru autoritățile regionale și locale, fiind orientată spre atingerea unei dezvoltări echilibrate și durabile a teritoriului european.

¹⁴⁶ Folosit într-o varietate de domenii de la psihologie și până la inginerie, termenul de *reziliență* nu are o definiție unanim acceptată. În mod tipic, se referă la abilitatea indivizilor, sistemelor, comunităților etc. de a-și reveni după o situație perturbatoare, întorcându-se fie la starea pre-stres sau la o condiție post-stres modificată (a se vedea Pendall, R., Foster, K. și Cowell, M., "Resilience and Regions: Building Understanding of the Metaphor." *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 2010 3 (1): 71-84). Reziliența regională se referă la abilitatea unei regiuni de a-și reveni după o situație de stres – este vorba fie de un factor perturbator cu acțiune unică, de exemplu un cutremur sau închiderea unei fabrici sau de o stare de stres continuă, de exemplu declin economic cronic. În cadrul acestei teorii a rezilienței regiunilor, cercetătorii acceptă că regiunile sunt capabile de adaptări și transformări, provocarea pentru decidenții publici fiind de a identifica condițiile și intervențiile care favorizează reziliența.

¹⁴⁷ Studiu de fundamentare în vederea actualizării PATN – Secțiunea rețeaua de localități, etapa a III-a, pp. 31-32.

Figura 38: Scenariul C care vizează orașele foarte mici și regiunile mai puțin dezvoltate

Sursa: Studiu de fundamentare în vederea actualizării PATN – Secțiunea rețeaua de localități, etapa a III-a, p. 32

1.3 Către o politică urbană națională în România

La nivelul statelor membre, efervescența din ultimii ani privind implicarea mai multor niveluri teritoriale sub-naționale în politica urbană europeană a determinat un implus puternic pentru conturarea unor politici urbane naționale, chiar și în cazul unor țări unde nu a existat o tradiție în acest sens. Italia este un exemplu în acest sens. Și la nivelul României se lucrează în prezent la elaborarea unei astfel de politici. Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, în calitate de lider, a anunțat în septembrie 2019 că implementează, cu sprijinul Băncii Mondiale, proiectul „Elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a zonelor urbane din România” (cod SMIS 129720, cod SIPOCA 711), cu aplicare națională, care se derulează pentru o perioadă de 24 de luni. Obiectivul general al proiectului îl reprezintă elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a orașelor din România. Următoarele rezultate preconizate la nivelul proiectului¹⁴⁸ pot avea influență și asupra dezvoltării urbane în municipiile și orașele din județul Bihor:

¹⁴⁸ <https://www.fonduri-structurale.ro/stiri/22751/mdrap-dezvolta-o-politica-urbana-care-poate-sta-la-baza-urmatorului-program-operational-regional>

- analiza documentelor-cadru de la nivel mondial și european și preluarea principiilor și obiectivelor acestora, inclusiv identificarea unor modele de bune practici de dezvoltare urbană:

- * elaborarea unei analize a documentelor-cadru de la nivel mondial și european și preluarea principiilor și obiectivelor acestora;

- * elaborarea unei analize a documentelor strategice, legislative și de planificare pentru domeniile sectoriale care au incidență asupra dezvoltării urbane;

- * elaborarea unei analize a documentelor strategice privind dezvoltarea urbană și teritorială la nivel local (Planul Urbanistic General, Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană, Strategia de Dezvoltare Locală, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă), în vederea identificării gradului de reflectare din prezent a acestor politici la nivel teritorial;

- crearea unei baze de date în vederea fundamentării diagnosticului, inclusiv pentru structurarea și tipologizarea categoriilor de zone urbane în funcție de indicatorii relevanți pe cei 5 piloni: mediu; dimensiunea socială; dezvoltarea economică; bună guvernare; dimensiunea spațială;

- elaborarea Politicii Urbane 2020-2035 și a planului de acțiune aferent;

- elaborarea a 4 strategii de dezvoltare urbană la nivel local pentru implementarea prevederilor Politicii urbane;

- crearea unui Grup de dialog și sprijin tehnic pe principiul unei platforme pentru asigurarea implementării la nivel național a acțiunilor convenite în cadrul parteneriatelor Agendei Urbane a Uniunii Europene, care se va întruni bianual (cel puțin) și va reuni reprezentanții administrației publice centrale/regionale/județene, ai orașelor și structurilor asociative;

- elaborarea a 5 mecanisme de implementare a Politicii Urbane (1 Ghid de implementare a prevederilor Politicii urbane pentru fiecare categorie de zonă urbană identificată, 1 Metodologie privind dezvoltarea și gestionarea serviciilor publice la nivel metropolitan / de zonă urbană funcțională, 1 Metodologie de identificare și delimitare a zonelor urbane funcționale și a zonelor metropolitane, 1 Metodologie privind planificarea strategică, prioritizarea, implementarea și monitorizarea proiectelor de investiții publice în zonele urbane, 1 Ghid de implementare la nivel național a acțiunilor Agendei Urbane pentru UE).

La nivel național, în plus față de dezvoltarea unei politici naționale urbane, există și un accent pus pe descentralizarea implementării fondurilor europene, cu implicații semnificative pentru autoritățile locale. În luna februarie 2020, Guvernul a aprobat descentralizarea Programului Operațional Regional la nivelul fiecărei Agenții de Dezvoltare Regională. Acest lucru înseamnă pentru beneficiar, pentru autoritățile locale și județene că aprobarea proiectelor sau contractelor de finanțare va putea fi luată la nivelul regiunilor, al Agențiilor de Dezvoltare Regională unde urmează să funcționeze aceste autorități de management. Tot pe componenta de descentralizare, autoritățile locale vor putea fi implicate în procesul de implementare a proiectelor în infrastructura de transport. Astfel primăriile, dacă vor dori să își implementeze o centură ocolitoare, pot să realizeze acest lucru. Proiectul se transferă împreună cu sursa de finanțare către primărie, autoritate locală, și după ce proiectul este finalizat, va fi predat din nou Companiei de drumuri, în vederea administrării¹⁴⁹.

¹⁴⁹ <https://www.caleaeuropeana.ro/ministrul-fondurilor-europene-marcel-bolos-a-anuntat-ca-por-a-fost-descentralizat-la-nivelul-regiunilor-de-dezvoltare-beneficiarul-autoritatile-locale-nu-mai-trebuie-sa-bata-drumurile-la-bucuresti-p/>

În conformitate cu documentele naționale aprobate de Guvernul României (Memo), Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Vest va asigura funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional pentru regiunea Nord-Vest 2021-2027, aspecte reflectate și în cadrul Acordului de Parteneriat în curs de negociere cu Comisia Europeană. Programul Operațional Regional pentru regiunea Nord-Vest 2021-2027, este un document strategic de programare care acoperă domeniile: specializare inteligentă și inovare, IMM-uri, digitalizare, eficiență energetică, dezvoltare urbană, mobilitate și conectivitate, biodiversitate, infrastructura educațională, turism și cultură/patrimoniu cultural. Luând în considerare nevoile naționale, regionale și locale, obiectivele specifice selectate și Acțiunile/Tipurile de proiecte susțin Strategia programului pentru dezvoltarea durabilă și echilibrată a regiunii. Proiectele finanțate au potențialul de a contribui la îmbunătățirea infrastructurii verzi, prin adoptarea unor soluții care să permită reducerea amprente ecologice a componentei antropice. Adoptarea unor soluții compatibile cu principiile infrastructurii verzi contribuie totodată la îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale, prin asigurarea menținerii condițiilor ecologice optime¹⁵⁰.

La nivelul regiunii de Nord-Vest prin POR 2021-2026 au fost stabilite 6 priorități specifice, fiecare dintre acestea conținând și acțiuni specifice care vizează în mod direct municipalitățile. Primăria mun. Oradea va trebui să decidă dacă pentru aceste proiecte va aplica doar cu UAT-ul sau cu zona urbană funcțională, potrivit cerințelor din legislația națională. Prioritățile regionale sunt¹⁵¹:

Prioritatea 1: O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice – 284,251 mil euro.

Prioritatea 2: O regiune cu orașe smart – 138,284 mil euro

- Intervenții de tip smart-city, inclusiv în zonele metropolitane și în zonele urbane funcțional

Prioritatea 3: O regiune cu orașe prietenoase cu mediul – 555,695 mil euro

OS b(i): Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

- Creșterea eficienței energetice în regiune ca parte a investițiilor în sectorul locuințelor,
- Sprijinirea eficienței energetice în clădirile publice
- Sisteme de management energetic integrat pentru clădiri, inclusiv clădiri publice de patrimoniu, etc.

OS b(v): Promovarea managementului durabil al apei

- Dezvoltarea infrastructurii edilitare, de tip apă și apă uzată în zonele urbane funcționale, inclusiv în zonele periurbane

OS b(vii): Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

- Regenerarea spațiilor urbane degradate, inclusiv prin investiții ce promovează infrastructura verde în zonele urbane
- Conversia funcțională a terenurilor virane degradate/ neutilizate/abandonate
- Modernizarea/extinderea spațiilor verzi existente, inclusiv parcuri / păduri urbane acoperișuri verzi, grădini urbane, etc.

¹⁵⁰ <https://www.nord-vest.ro/regio-2021-2027/>

¹⁵¹ Ibidem

OS b(viii): Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile

- Utilizarea crescută a transportului public și a altor forme de mobilitate urbană ecologice

Prioritatea 4: O regiune accesibilă – 204,979 mil euro

- Soluții pentru descongestionarea / fluidizarea traficului (pasaje, extinderi la 4 benzi, măsuri de siguranță), pentru localitățile urbane, pe sectoare rutiere aflate în proprietate/ administrarea UAT.

Prioritatea 5: O regiune educată – 102,093 mil euro

Prioritatea 6: O regiune atractivă – 98,951 mil euro

OS e(i): Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în zonele urbane.

- Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, istoric și natural și dezvoltarea serviciilor culturale
- Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros, inclusiv infrastructuri integrate de administrare, protejare informare și exploatare turistică sustenabilă și tabere de elevi și preșcolari/ centre multidisciplinare de tineret
- Dezvoltarea infrastructurii pentru turismului balnear și balneo – climateric
- Îmbunătățirea accesului către resursele și obiectivele turistice (ca acțiuni complementare celorlalte)
- Regenerare urbană și securitatea spațiilor publice

1.4 Către o dezvoltare policentrică la nivelul județului Bihor. Gestionarea relației urban-rural

România se confruntă în prezent cu semnificative probleme în dezvoltare care se datorează, printre altele, existenței unei rețele de localități dezechilibrate, caracterizată prin: lipsa unor orașe secundare mari, de peste 1 milion de locuitori; preponderența orașelor mici, sub 20.000 de locuitori, care reprezintă peste 80% din orașele din România; existența unor orașe sub 10.000 de locuitori, care nu îndeplinesc o mare parte din cerințele obiective vizând mediul urban și care au fost promovate la rang de comunitate urbană în mod artificial; existența unor comunități rurale care se află la mai mult de 30 de km de un centru urban. Toate acestea se traduc într-o capacitate limitată de a polariza a centrelor urbane mici, izolarea comunităților rurale care nu se pot racorda la un centru urban, precum și o capacitate semnificativ limitată de a fi competitive la nivel global a orașelor reședință de județ care nu sunt poli naționali de creștere.

Bihorul este unul din cele șase județe care alături de județele Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj formează regiunea de Nord-Vest. Județul Bihor, la nivelul anului 2020, cuprinde un număr de 101 UAT-uri, cel mai mare la nivelul regiunii de Nord-Vest, din care 4 municipii, 6 orașe și 91 de comune. Din perspectiva gradului de urbanizare, județul Bihor se aseamănă cu județul Cluj. OECD clasifică sub acest aspect regiunile în trei categorii¹⁵²: preponderent-rurale, intermediare și preponderent urbane. Conform acestei metodologii, județul Bihor, alături de județul Cluj, este descris ca o regiune intermediară apropiată de oraș. Restul județelor din regiune se înscriu în categoriile preponderent rurale (Bistrița-Năsăud, Maramureș și Sălaj) și respectiv preponderent rurale apropiate de oraș (Satu Mare)¹⁵³.

¹⁵² Această clasificare are la bază procentul populației care trăiește în Unități Locale Rurale, definite ca unități administrative locale (LAU1 sau 2), cu o densitate a populației mai mică de 150 locuitori/km².

¹⁵³ Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021-2027, p. 21

Tabelul 59: Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2020

	Municipii	Orașe	Comune	UAT-uri*	Sate	Localități**
România	103	216	2862	3181	12958	13426
Regiunea de Nord-Vest	15	28	403	446	1800	1911
Bihor	4	6	91	101	430	458
Bistrița-Năsăud	1	3	58	62	235	249
Cluj	5	1	75	81	420	434
Maramureș	2	11	63	76	214	247
Satu Mare	2	4	59	65	220	234
Sălaj	1	3	57	61	281	289

Legendă: * UAT-uri = municipii + orașe + comune, ** Localități = sate + localități în componența municipiilor/orașelor

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Tabelul 60 de mai jos oferă o imagine completă privind indicatorii urbanizării la nivelul județului Bihor. În literatura de specialitate se discută despre relația strânsă care există între urbanizare și nivelul de dezvoltare economică a unei regiuni sau țări – aproape fără excepție un grad ridicat de dezvoltare economică nu poate fi atins în absența unei urbanizări semnificative. Acest lucru are un impact important asupra județului Bihor și a modului în care acesta își construiește strategia de dezvoltare județeană. Constrângerile de dezvoltare care există datorită caracterului rural al județului nu pot fi ignorate, dar ele pot fi transformate uneori în oportunități. Observăm că județul Bihor are a treia cea mai numeroasă populație urbană la nivelul regiunii și de aici și al treilea indice de urbanizare, de 50,89%, puțin sub valoarea regională. De asemenea, în ceea ce privește mărimea medie a unui oraș, județul Bihor are a treia valoare la nivel regional, după județul Cluj și Bistrița-Năsăud.

Pe baza cifrelor incluse în Tabelul 61, putem împărți în funcție de mărime orașele județului Bihor astfel: 1 oraș municipiu reședință de județ (Oradea) cu peste 200.000 locuitori (dar sub 250.000); 6 municipii și orașe (Aleșd, Beiuș, Marghita, Salonta, Săcuieni, Valea lui Mihai) cu populație între 10.000 și 20.000 locuitori; 3 orașe (Nucet, Ștei, Vascău) cu populație sub 10.000, dintre care 2 (Nucet și Vascău) sub 2.500 de locuitori. Cele 3 orașe sub 10.000 de locuitori sunt problematice din perspectiva puterii lor de a polariza, precum și a capacității de autosusținere financiară. În literatura de specialitate se discută de cifra de 5.000 de locuitori pentru ca o comunitate să fie viabilă din punct de vedere financiar, cu posibilitatea de a oferi servicii sociale și educaționale de bază. Aceste orașe sunt din perspectiva populației mai mici decât media națională a comunelor.

Tabelul 60: Indicatori ai urbanizării pe județe, regiunea de Nord Vest (2021)

	Număr de orașe	Populație urbană 2021	Indice de urbanizare (%)	Mărimea medie a unui oraș

Nord-Vest	43	1518836	53.79	37.338,08
Bihor	10	312442	50.89	31.244,2
Bistrița-Năsăud	4	130210	39.87	32.522,5
Cluj	6	479350	64.84	79.861,67
Maramureș	13	309938	59.88	23.841,38
Satu Mare	6	181983	47.38	30.330,5
Sălaj	4	104913	43.33	26.228,25

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Tabelul 61: Populația după domiciliu la 1 ianuarie 2021, la nivelul municipiilor și orașelor

UAT	Populație
Mun. Oradea	219.971
Mun. Beiuș	10.893
Mun. Marghita	17.406
Mun. Salonta	18.606
Aleșd	11.128
Nucet	2.048
Săcuieni	12.538
Ștei	6.938
Valea lui Mihai	10.693
Vascău	2.221

Sursa: INS, Tempo Online, prelucrarea autorilor

Referindu-ne la municipiile și orașele județului Bihor, este important să analizăm poziționarea acestora în contextul regiunii Nord-Vest și chiar în context național. În cadrul Planului de dezvoltare regională al Regiunii Nord-Vest 2021-2027¹⁵⁴, prin aplicarea modelului Reilly-Converse, s-a determinat că există:

- un oraș cu servicii complexe de importanță regională - Cluj-Napoca – care generează fluxuri dominante cu o serie de orașe mari și medii, din regiunile de dezvoltare Nord-Vest (Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Gherla, Turda), Centru (Târgu Mureș) și Vest (Deva și Hunedoara). Aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca este una regională și cuprinde teritorii extinse din județele: Cluj, Sălaj, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Mureș, Alba, Hunedoara. Municipiul Zalău se află într-o relație de subordonare față de municipiul Cluj-Napoca, care polarizează întreaga regiune.

- un oraș cu servicii complexe de importanță sub-regională – **Oradea** – legat prin fluxuri importante de 4 orașe mari și mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare și Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad și Timișoara, ultimul cu statut de centru regional, ca și Cluj- Napoca). Aria de polarizare a municipiului Oradea cuprinde județul Bihor, partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare și partea de vest a Sălajului.

- 2 orașe cu servicii mixte, de importanță sub-regională – Baia Mare și Satu Mare. Baia Mare este legat printr-un flux dominant de Cluj-Napoca, Satu Mare este interconectat cu Oradea. Ambele orașe au o arie

¹⁵⁴ Planul de dezvoltare al regiunii Nord-Vest, 2021-2027, draft supus consultării publice (septembrie 2020), pp. 21-22

de polarizare relativ extinsă. Astfel, municipiul Baia Mare polarizează, prin sinapse locale, întreaga suprafață a județului Maramureș, partea de est a județului Satu Mare și nordul județului Sălaj. Municipiul Satu Mare are o arie de polarizare ce se restrânge la suprafața județului cu același nume.

- 4 orașe, cu servicii mixte, de importanță județeană – Bistrița, Zalău, Turda și Sighetu-Marmației. Municipiile Bistrița, Zalău și Turda sunt legate de centru regional de la nivel superior – Cluj-Napoca, în timp ce Sighetu-Marmației cu polul sub-regional Baia Mare. Ariile de polarizare ale acestor centre urbane sunt mai puțin extinse, rezumându-se la teritoriul județului din care fac parte. Singura excepție notabilă este municipiul Turda, a cărui poziționare geografică face ca influența sa să fie dominantă în nordul județului Alba și în vestul județului Mureș.

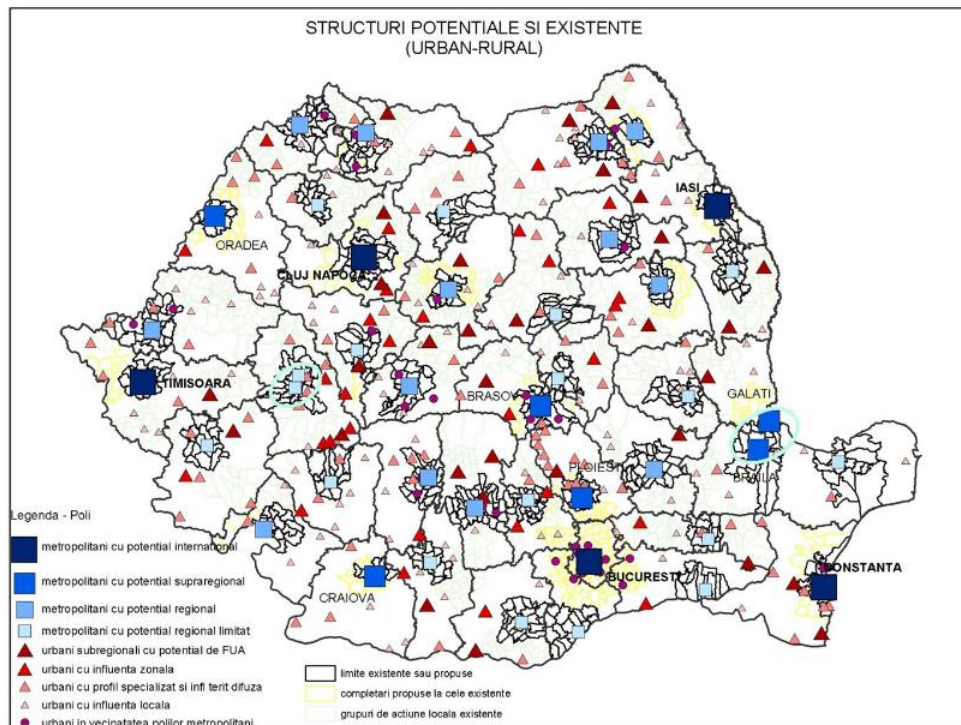
Din perspectivă regională, Oradea este singurul oraș de la nivelul județului Bihor care apare menționat și pentru care au fost identificate fluxuri potrivit modelului Reilly-Converse. Trebuie menționat că acest model este unul teoretic, bazat pe rangul localităților și respectiv distanța lineară dintre acestea. Relațiile dintre diferite areale sunt însă dinamice și anumite modificări, vizând conectivitatea de exemplu, pot modifica fluxurile discutate mai sus.

Pentru a vedea cum clasificăm restul orașelor din județul Bihor, putem apela și la alte studii.

Astfel, potrivit studiilor care au stat la baza realizării Strategiei de dezvoltare teritorială a României, la nivelul județului Bihor avem următoarea tipologie de orașe (Figura 39): 1 pol metropolitan cu potențial supra-regional (Oradea); 1 pol urban cu influență zonală (Salonta); 4 poli urbani cu profil specializat și influență difuză (Beiuș, Marghita, Săcueni, Valea lui Mihai); 4 poli urbani cu influență locală: (Aleșd, Nucet, Ștei, Vașcău).

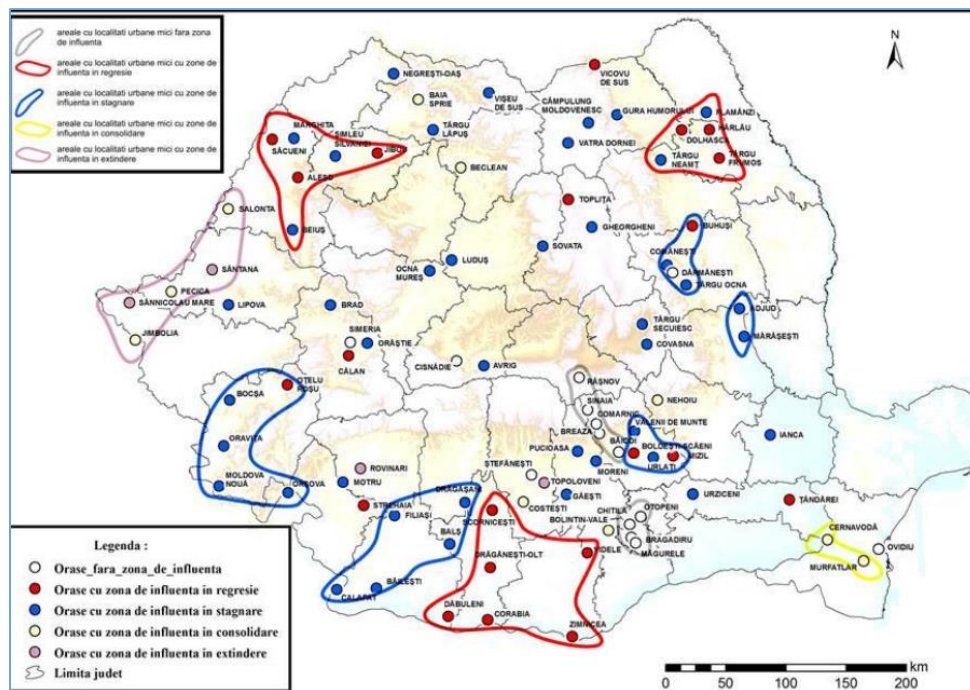
Conform Figurii 40, câteva dintre orașele de mai mică anvergură ale județului Bihor se constituie în arii trans-județene. Astfel, Salonta face parte dintr-un areal urban cu potențial în proces de consolidare, împreună cu orașe Jimbolia, Pecica, Sântana, Sânnicolau Mare din județele Arad și Timiș. Pe de altă parte, orașele Aleșd, Beiuș, Marghita, Săcuieni fac parte dintr-un areal cu zonă de influență în regresie împreună cu orașele Șimleul Silvaniei și Jibou din județul Sălaj.

Figura 39: Tipologie a localităților urbane și a ariilor potențiale de polarizare

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 59

Figura 40: Tipologia ariilor de polarizare pentru orașele mici

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2014, iunie 2014, p. 57

Vizavi de rolul comunităților urbane și rurale de la nivelul județului Bihor vom prezenta în continuare o posibilă propunere de modificare a PATN, Rețeaua de localități. La nivel național, Secțiunea a IV-a din PATN, Rețeaua de localități, este în prezent în proces de actualizare. Conform ultimei variante de lucru disponibile, unitățile administrativ-teritoriale de bază se clasifică după criterii administrative și funcționale astfel:

- a) **clasa A: capitala României** – municipiul București;
- b) **clasa B: municipii poli regionali** (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege);
- c) **clasa C: municipii reședință de județ, altele decât cele prevăzute la lit. b)** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- d) **clasa D: municipii, altele decât cele prevăzute la lit. a), b) și c)** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- e) **clasa E: orașe** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- f) **clasa F: comune poli rurale** – (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege);
- g) **clasa G: comune periurbane** – acele comune situate în cadrul zonelor urbane funcționale (identificate conform unei metodologii anexate proiectului de lege); și
- h) **clasa H: comune, altele decât cele prevăzute la lit. f) și g)** – stabilite prin *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Conform acestei clasificări, mun. Oradea se încadrează în clasa B, îndeplinind cele două criterii cumulate prevăzute în proiectul de lege pentru a fi municipiu poli regional și anume să aibă peste 150.000 de locuitori¹⁵⁵; să atragă peste 15% din populația stabilă a județului, cu excepția reședinței de județ, pentru muncă¹⁵⁶. Din această propunere mai este relevantă pentru județul Bihor și situația acelor comune identificate ca nefiind în proximitatea unui centru urban, pentru care se stabilesc alte comune care să joace rolul de poli rurale pentru teritoriile din jur. Tabelul 62 de mai jos detaliază această propunere. Se poate observa că cele trei comune care ar urma să aibă această funcție de poli rural sunt plasate în partea de sud-vest a județului (Figura 41).

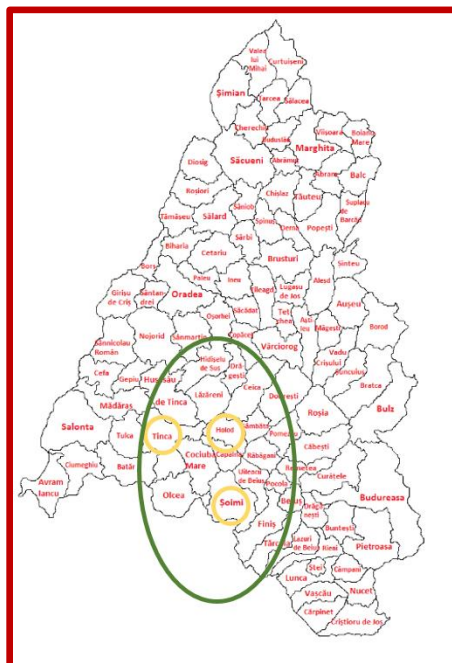
Tabelul 62: Lista cuprinzând zonele lipsite de orașe și comunele poli rurale pentru județul Bihor

Județ	Comună	Număr de locuitori	Comună poli rural
Bihor	Căpâlna Ceica Cociuba Mare Drăgești Holod Lăzăreni Olcea Sâmbăta	31.661	Holod Șoimi Tinca

¹⁵⁵ Populația după domiciliu.

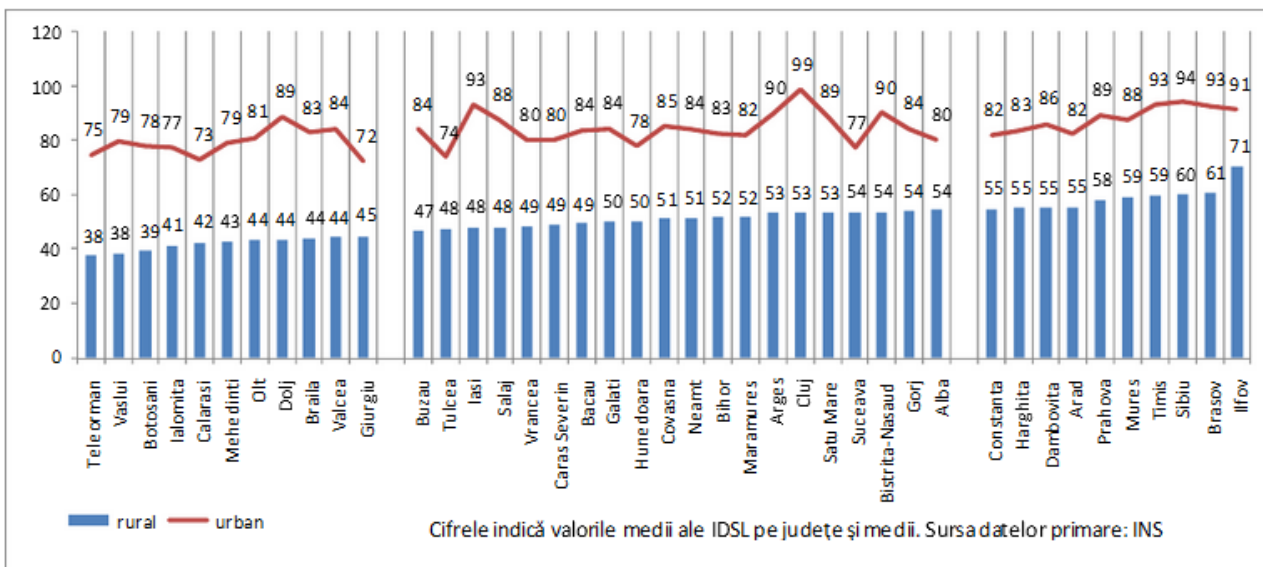
¹⁵⁶ Populația ocupată, după localizarea geografică a locului de muncă.

	Șoimi Tinca		

Figura 41: Areal comune lipsite de orașe și comune poli rurali**Sursa: Prelucrarea autorilor**

Deoarece ne referim în această secțiune și la relația urban-rural, trebuie menționate diferențele în dezvoltare între aceste două areale. Ele sunt comune pentru întreaga țară și nu doar pentru județul Bihor. Un nivel relativ scăzut de dezvoltare pentru comunitățile rurale din județ (52¹⁵⁷, pe baza IDSL – Indice dezvoltare socială locală, dezvoltat de sociologul D. Sandu), precum și o diferență semnificativă între mediul rural și cel urban (83 folosind tot IDSL). Acest lucru se traduce printr-o capacitate limitată a comunităților rurale de a se racorda la interacțiunea cu orașul și de a profita de forța polarizatoare a acestuia/acestora (a se vedea Figura 42). Combinat cu forța de polarizare redusă a unora dintre orașele mici din Bihor, avem o imagine a unor comunități urbane și rurale care se dezvoltă izolat, fără a beneficia mutual de legăturile și interdependențele care se pot crea în procesul de dezvoltare economică locală și regională.

¹⁵⁷ Scor factorial pentru stocul de educație, speranța de viață la naștere, vârsta medie a populației adulte și indicele capitalului material.

Figura 42: Dezvoltarea socială a județelor pe medii de rezidență (urban versus rural)

Sursa: Sandu, D., 2010, Disparități sociale în dezvoltarea și politica regională din România, <http://documents.tips/documents/disparitati-sociale.html>

La nivel european, pentru a încuraja o dezvoltare teritorială balansată, se folosește conceptul de dezvoltare policentrică. Tiparele teritoriale policentrice încurajează o dezvoltare mai echilibrată între regiuni și mai multe relații de cooperare urban-rural. Masa economică critică este creată prin combinarea eforturilor centrelor urbane. Dezvoltarea policentrică nu înseamnă că orașele fac investiții masive pentru a crește. În schimb, este vorba de construirea de legături și de unirea forțelor cu municipiile și orașele învecinate, pentru a le „împrumuta” dimensiunea și calitatea, pentru a asigura efecte pozitive de propagare pentru dezvoltarea regiunilor mai largi. În acest fel, dezvoltarea policentrică poate contribui la reducerea disparităților regionale la toate nivelurile. Acest lucru evită o concentrare economică și demografică excesivă în interiorul zonelor centrale la scară UE și națională și revitalizează regiunile mai puțin stabilite și mai slabe din punct de vedere economic. Pe termen lung, dezvoltarea policentrică contribuie la îmbunătățirea rezistenței și diversificării orașelor și regiunilor, ceea ce întărește competitivitatea Europei în economia globală¹⁵⁸.

2. Zona metropolitană și zona urbană funcțională

În strânsă legătură cu secțiunea precedentă, vom discuta și despre zona metropolitană și cea funcțională a municipiului Oradea, extinderea spațială a municipiului înspre comunele din jur, fuziunea unor comune periurbane cu municipiul, precum și trenduri viitoare legate de guvernanta metropolitană.

¹⁵⁸ ESPON, *Between cooperation and competition: why polycentric development matters*, 2017, online disponibil la adresa <https://www.espon.eu/polycentricity-2016#:~:text=Polycentric%20development%20is%20not%20about,the%20development%20of%20wider%20regions.>

Zona Metropolitană Oradea a fost creată prin asocierea municipiului Oradea cu unitățile teritorial-administrative localizate în aria de proximitate, respectiv comunele Biharia, Borș, Cetariu, Nojorid, Oșorhei, Paleu, Sînmartin, Sîntandrei. Astfel, cele 9 localități fondatoare care se situează la granița de vest a României au înființat, prin hotărârea adunării generale a asociațiilor din data de 9 mai 2005, prima asociație de dezvoltare intercomunitară cu personalitate juridică din România, în format de arie metropolitană. La data de 31 iulie 2007, comuna Girișu de Criș a aderat la asociație, determinând creșterea numărului de asociați la 10 (zece) unități administrativ-teritoriale. Ulterior, comuna Toboliu s-a desprins de Girișu de Criș, devenind o unitate administrativ teritorială separată, fiind și ea parte a asociației. Începând din 2 iunie 2010, Zona Metropolitană Oradea (ZMO) numără 12 membri, Adunarea Generală a Asociațiilor (AGA) aprobând cu unanimitate de voturi lărgirea asociației prin includerea comunei Ineu ca membru cu drepturi depline (**Figura 43**).

Figura 43: Componenta zonei metropolitane Oradea

Sursa: SIDU Oradea, p. 161, <https://zmo.ro/download/SIDU%20Oradea.pdf>

Scopul asocierii, așa cum a fost stabilit acesta în documentele de constituire, este de a stimula și sprijini creșterea prosperității zonei, direcția de orientare fiind axată pe creșterea continuă a calității vieții. Obiectivul general marchează conceptul de dezvoltare durabilă a teritoriului metropolitan, în contextul formării în perspectivă a unui spațiu urbanistic comun la nivelul celor 9 localități fondatoare, urmărindu-se astfel implementarea tuturor principiilor necesare asigurării coeziunii teritoriale. Obiectivele specifice stabilite țin de alinierea Zonei Metropolitane Oradea la standardele economice și sociale euro-atlantice, în consens cu cele naționale, de instaurare în teritoriul metropolitan a unui climat de piață aliniat procedurilor competiționale internaționale și, nu în ultimul rând, de creștere a coeziunii economice și sociale la nivelul zonei. Între principalele direcții de activitate a asociației regăsim elemente legate de promovarea unei strategii coerente de dezvoltare durabilă, de aplicarea unor politici publice care să permită o creștere continuă de valoare adăugată, de atragere, facilitare și sprijinire a investițiilor directe, de elaborare a unor proiecte cu impact major pentru sustenabilitatea zonei, la care se adaugă o serie de

considerente care fac trimitere către viabilizarea unei poziții de policentru transfrontalier major. **Domeniile de colaborare:** (1) Amenajarea teritoriului zonal pe baza Planului Urbanistic General al Zonei Metropolitane Oradea; (2) Politici sectoriale privind dezvoltarea economică, infrastructurile, utilitățile și serviciile publice; (3) Finanțarea și/sau co-finanțarea programelor și proiectelor prioritare de interes comun; (4) Fiscalitatea proprietăților și managementul patrimoniului imobiliar; (5) Mediul înconjurător; (6) Organizarea instituțională și dezvoltarea resurselor umane; (7) Alte aspecte care definesc particularitățile locale ale zonei¹⁵⁹.

La baza determinării ariei de acoperire teritorială a zonei metropolitane Oradea s-a avut în vedere criteriul distanței maxime de aprox. 30 km față de municipiu (această distanță este prevăzută în legislație). Din perspectiva unor studii și analize mai recente, se pune problema dacă într-adevăr influența municipiului Oradea este limitată la teritoriul celor 12 comune care în prezent constituie ZM Oradea.

În vederea unei configurări mai realiste a ZM Oradea în viitor trebuie luat în considerare conceptul de Zona Urbană Funcțională (ZUF). În România Banca Mondială a fost cea care a utilizat această metodă pentru prima dată pentru a atrage atenția că delimitarea teritoriului metropolitan după criteriul de 30 de km este profund arbitrară și nu recunoaște realitățile din practică. Potrivit noului proiect de lege vizând actualizarea PATN Secțiunea Rețeaua de localități, Identificarea zonelor urbane funcționale presupune parcurgerea următoarelor etape:

- a) identificarea orașelor-centre polarizatoare din cadrul zonelor urbane funcționale: municipiile reședință de județ, stabilite prin *Legea nr. 2 privind organizarea administrativă a teritoriului României*, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- b) identificarea zonelor de navetism din cadrul zonelor urbane funcționale, astfel:
 1. se identifică unitățile administrativ-teritoriale de bază contigue în care peste 15% din populația stabilă se deplasează pentru muncă într-un oraș-centru polarizator;
 2. unitățile administrativ-teritoriale de bază înconjurate de alte unități administrativ-teritoriale de bază incluse în aceeași zonă urbană funcțională (enclave) se adaugă la grup, iar cele necontigue (exclave) se elimină.

Tabelul 63 de mai jos redă componența propusă pentru ZUF Oradea prin PATN.

Tabelul 63: Structură Zonă Urbană Funcțională Mun. Oradea (propunere lege aprobare PATN, Secțiunea a IV-a)

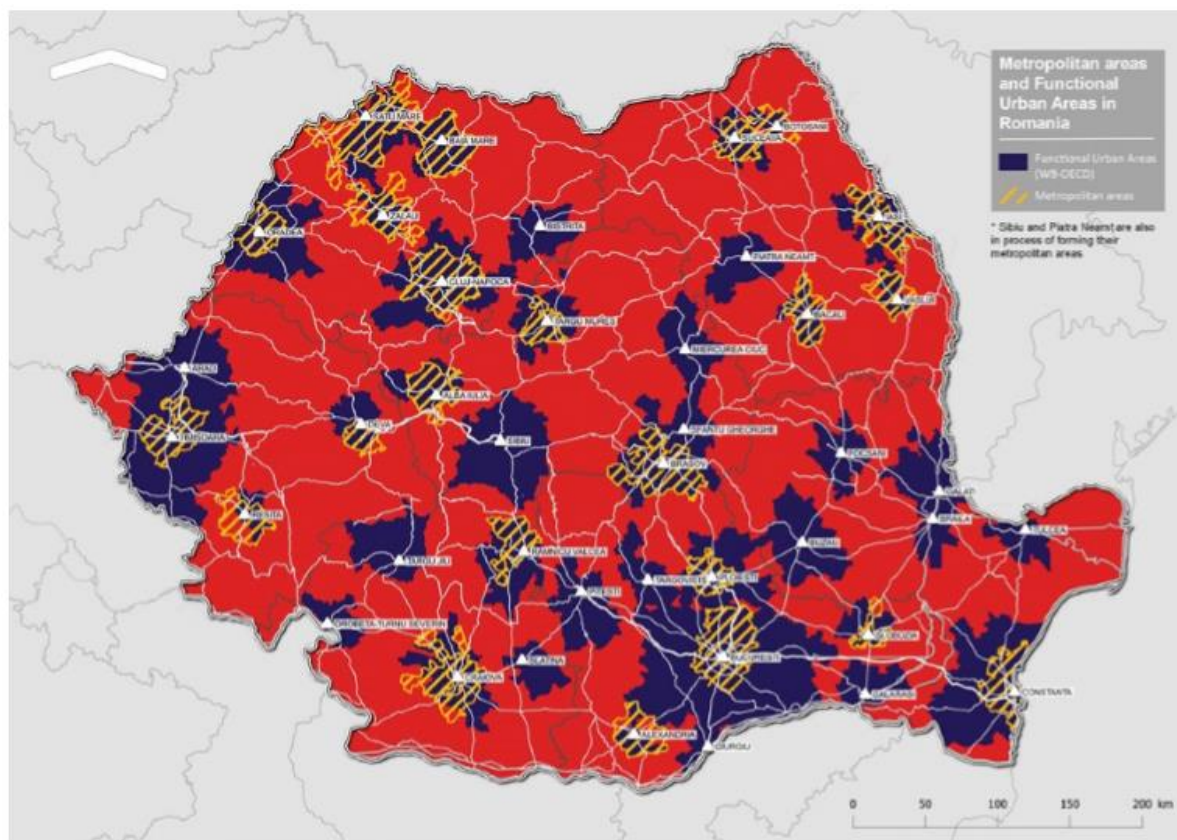
Municipiu centru polarizator	Comune din ZUF	Populație
Oradea	Biharia	4.598
	Borș	4.295
	Brusturi	3.476
	Cefa	2.391
	Ceica	3.421
	Cetariu	2.149
	Copăcel	2.091

¹⁵⁹ Site zona metropolitană Oradea, disponibil online la adresa <https://zmo.ro/despre-noi/scurt-istoric>

Derna	2.528
Diosig	7.126
Dobrești	5.397
Drăgești	2.628
Gepiu	1.917
Girișu de Criș	3.939
Hidișelu de Sus	3.155
Husasău de Tinca	2.372
Ineu	4.987
Lăzăreni	3.300
Mădăras	2.769
Nojorid	6.015
Oșorhei	7.219
Paleu	3.228
Roșiori	2.975
Săcădat	1.833
Sălard	4.486
Sâmbăta	1.321
Sâniob	2.256
Sânmartin	11.778
Sânnicolau Român	2.290
Sântandrei	6.741
Sârbi	2.391
Spinuș	1.157
Tămășeu	2.074
Tileagd	7.058
Toboliu	2.083
Vârciorog	2.013

Includem mai jos și Figura 44, extrasă din studiul Băncii Mondiale, care ilustrează suprapunerea parțială dintre teritoriul ZM și cel al ZUF la nivelul ZM din România. În cazul mun. Oradea, analiza BM propune un număr semnificativ mai mare de comune în ZUF decât ceea ce există în prezent în componența ZM Oradea. Din Figura menționată anterior, se desprinde în mod clar că există o nepotrivire între aria teritorială a ZM cum este configurată în prezent și ZUF. Nepotrivirea trebuie înțeleasă în cazul mun. Oradea în sensul de întindere limitată. Trebuie spus că Oradea se află într-o situație mai bună decât majoritatea celorlalte municipii cu zonă metropolitană, unde teritoriul ZUF de cele mai multe ori nu îl înglobează perfect pe cel al ZM.

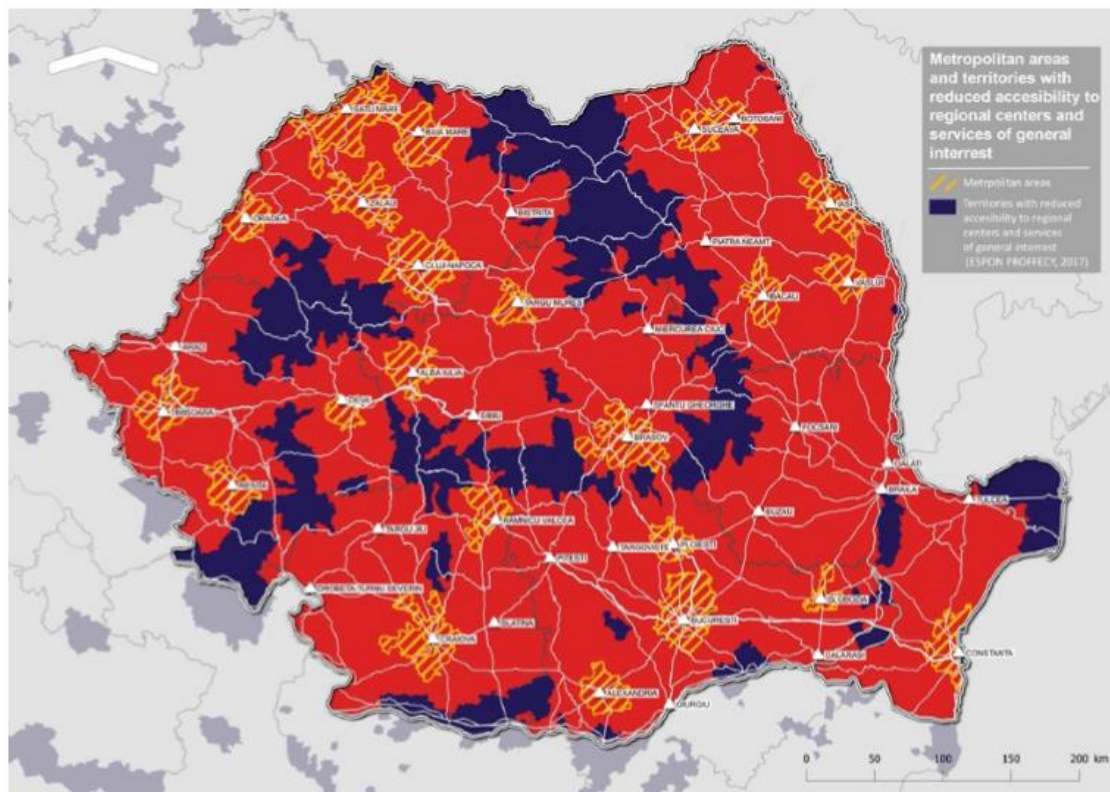
Figura 44: Zonele metropolitane și zonele urbane funcționale din România

Sursa: Banca Mondială, *Romania Catching Up Regions. Modele de cooperare interjurisdicțională*, 2019, p. 131, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/338051580282390068/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Interjurisdictional-Cooperation-Models.pdf>

Studiul BM din 2019, pune în evidență și localizarea față de ZM a unor areale caracterizate prin izolarea unor localități și accesul prost la servicii. Figura 45 ilustrează grafic acest lucru. Observăm astfel un coridor continuu de comunități izolate care se suprapune parțial peste trei județe: Bihor, Arad și Cluj. La nivelul județului Bihor, acest coridor este oarecum suprapus și cu zona identificată în propunerea de PATN care face referire la comunități fără acces la un centru urban. Desigur, relieful, zona muntoasă, reprezintă clar un factor sau un determinant al izolării și accesului deficitar la servicii.

Figura 45: Zonele metropolitane și teritoriile cu accesibilitate redusă la centre regionale și servicii de interes general

Sursa: Banca Mondială, *Romania Catching Up Regions. Modele de cooperare interjurisdicțională*, 2019, p. 132, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/338051580282390068/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Interjurisdictional-Cooperation-Models.pdf>

Tot în studiul BM din 2019¹⁶⁰, se identifică bune practici care există la nivelul zonelor metropolitane din România. ZM Oradea are câteva particularități și anume: ZMO ca asociație comună pentru ADI specializate, transportul metropolitan, internalizarea aparatului tehnic, schimbul de experiență între membrii ZMO, rol activ în asumarea de atribuții și formarea de parteneriate, cooperarea transfrontalieră, utilizarea legislației pentru eficientizarea resurselor existente, cererea de finanțare pentru proiecte în desfășurare, asocierea dezvoltării cu date relevante și validate, fondul ZMO ca instrument financiar inovativ.

În contextul acestei secțiuni trebuie menționat și că au existat demersuri pentru realizarea unei fuziuni între Oradea și comuna Sânmartin. Fuziunea a eșuat datorită lipsei unei prezențe la vot suficient de mare în municipiul Oradea.

Tensiuni legate de cooperare la nivelul UAT-urilor din ZM Oradea au existat și legat de implementarea unor proiecte. Astfel, în interiorul ZMO au existat situații în care deși proiectele erau inițial ferm asumate,

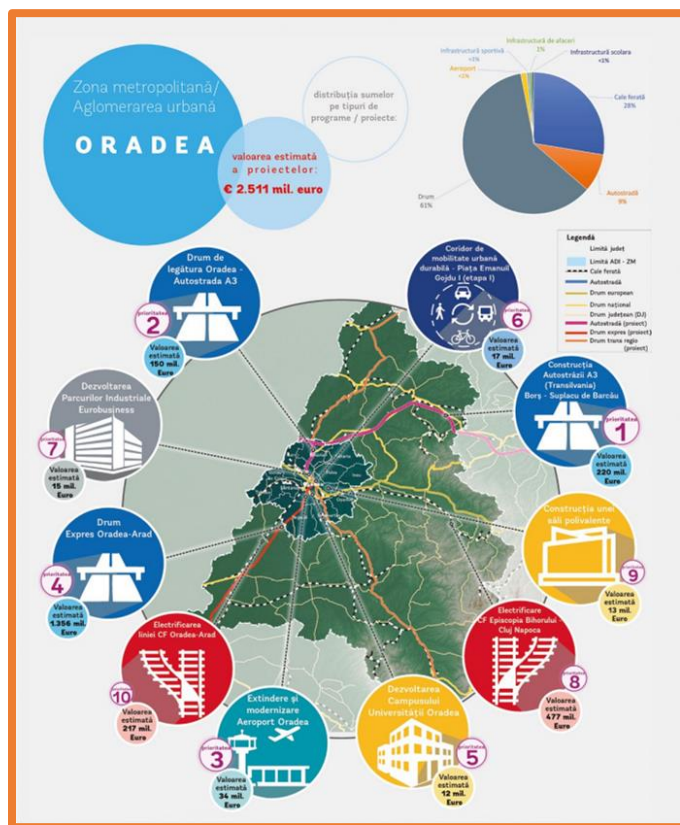
¹⁶⁰ Banca Mondială, *Romania Catching Up Regions. Modele de cooperare interjurisdicțională*, 2019, pp. 86-91, online disponibil la adresa <http://documents1.worldbank.org/curated/en/338051580282390068/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Interjurisdictional-Cooperation-Models.pdf>

acestea nu au putut fi implementate din cauza unor factori politici sau al refuzului locuitorilor. Situații de acest fel au apărut în comuna Sânmartin (unde, în ciuda existenței unei documentații pentru o pistă de biciclete între Oradea și stațiunea Felix, proiectul a fost eliminat din lista de priorități a comunei). Un alt exemplu este Biharia, unde proiectul de extindere al operatorului regional de apă canal a atras proteste. Acestea vizau preponderent o posibilă majorare a costurilor finale, atribuită standardelor crescute de calitate. Cu toate că finanțarea europeană a acestui proiect era deja în curs, noii membri ai Consiliului Local au refuzat să o implementeze¹⁶¹.

Cooperarea la nivelul ZM, precum și varianta mai invazivă de fuziune între UAT-uri aduc în discuție limitările legislației din România în acest domeniu.

Este interesantă și perspectiva cetățenilor din ZM Oradea privind rolul cooperării la nivelul ZM. Într-un studiu al Băncii Mondiale din 2019, s-a realizat un sondaj prin care s-au colectat priorități la nivel de ZM. Pentru ZM Oradea, foarte interesant, toate primele 4 priorități sunt legate de proiecte de infrastructură care să crească conectivitatea municipiului Oradea și a județului în ansamblu.

Figura 46: Priorități de investiții/dezvoltare la nivelul ZM Oradea

Sursa: Banca Mondială, Romania Catching Up Regions. Metropolitan Romania, 2019, p. 82, <https://documents1.worldbank.org/curated/en/473331580296321439/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Metropolitan-Romania.pdf>

¹⁶¹ Ibidem, p. 91

1.6 Atractivitate și dezvoltare la nivel urban în județul Bihor

În prezent orașele se află în competiție la nivel global între ele pentru rezidenți și investitori. Condițiile locale de tip hard (de ex. infrastructură) par să fie la fel de importante precum unele soft (calitatea vieții, guvernanta participativă, toleranța etc.). În cadrul acestei secțiuni vom prezenta câțiva indicatori care oferă cel puțin o imagine de ansamblu pentru mun. Oradea comparat cu alte municipii și orașe din România.

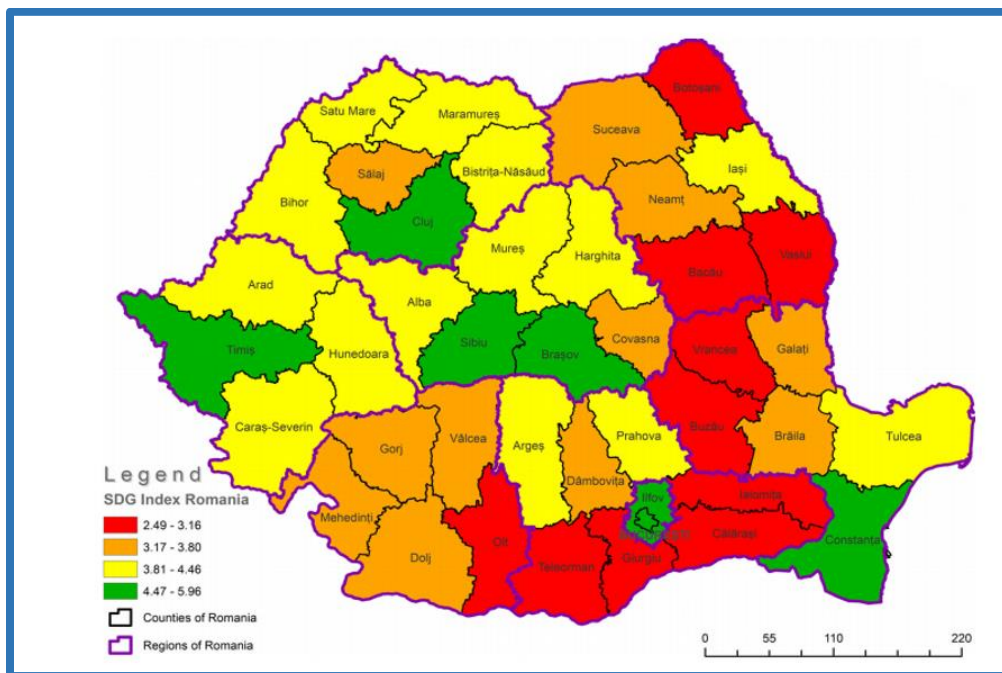
Vom menționa prima dată Barometrul urban al Băncii Mondiale din 2020¹⁶², care a încercat să realizeze o ierarhie a orașelor din România folosind un set variat și complex de criterii. Din perspectiva atractivității globale, Oradea se plasează pe un onorant loc 6, fiind depășită de Cluj-Napoca, Brașov, Timișoara, București, Sibiu (în ordine descrescătoare). Trebuie însă observat că primele 4 orașe sunt poli naționali de creștere, orașe secundare care nu pot fi neapărat comparate cu Oradea. Practic, de același rang, este doar Sibiu. În ceea ce privește buna administrare, implicarea cetățenilor, Oradea ocupă locul 2, după Cluj-Napoca, lucru ce vine ca o recunoaștere a bunelor practici de la nivel urban din acest oraș.

La nivel internațional, sustenabilitatea dezvoltării este măsurată printr-un set de indicatori globali, denumiți Sustainable Development Goals. Există un SDG care se referă în mod specific la orașe și comunități sustenabile, dar și restul indicatorilor sunt relevanți adresând de exemplu problema sărăciei, educației etc. În prezent se fac demersuri la nivel local de a măsura gradul de atingere a Țintelor care sunt atașate fiecărui SDG. În 2021, o cercetare foarte interesantă, folosind date diverse, a realizat o astfel de analiză atât pentru fiecare județ din România, a cât și dezagregat, pentru comunități. Figurile 47 și 48 prezintă aceste rezultate.

La nivel județean (Figura 47), Bihorul se plasează într-o categorie intermediară, cu un scor între 3,81-4,46. Performanța este relativ bună, dar nu îi permite să acceadă în topul celor șase județe cu cea mai bună îndeplinire a SDG. La nivel dezagregat al comunităților din județul Bihor (Figura 48), situația se schimbă. Avem astfel câteva centre urbane care se califică în topul performerilor naționali în ceea ce privește atingerea obiectivelor dezvoltării durabile. La celălalt pol, avem și comunități care performează extrem de prost în acest domeniu, fiind încadrate în clasa 2,49-3,16. Acestea sunt plasate în partea de sud și centru și se suprapun parțial cu arealul comunităților izolate, fără acces la centre urbane. Coridorul de comunități care performează slab, se întinde pe un teritoriu mai larg, mergând din nord-est, centru și până în sud-vest.

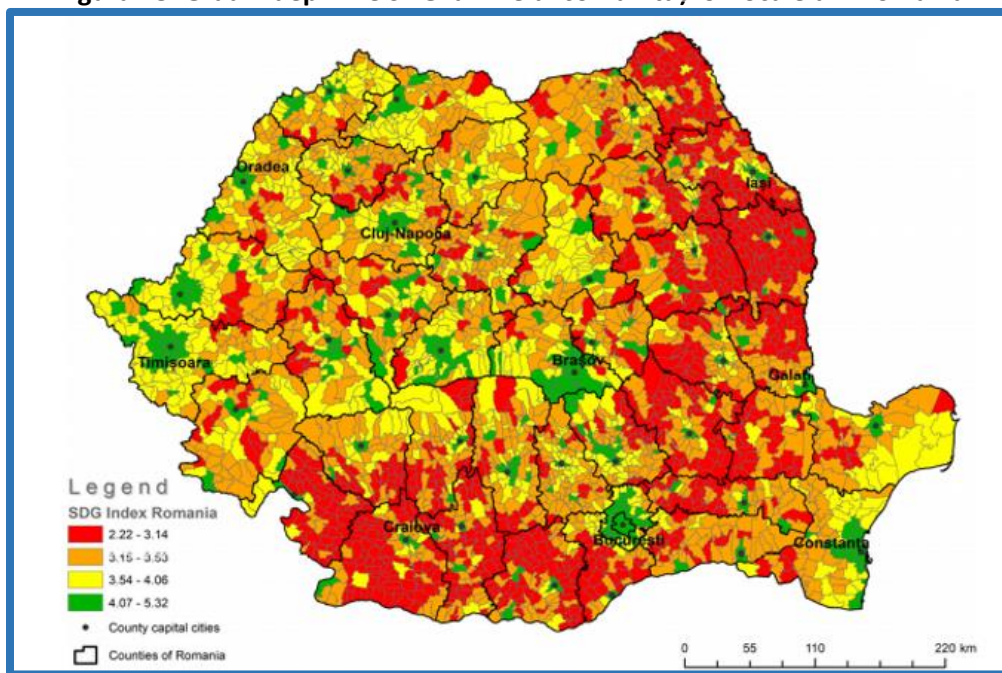
¹⁶² Banca Mondială, Politica urbană a României. Barometru urban Calitatea Vieții în Orașele din România, 2020, https://adrvest.ro/wp-content/uploads/2020/10/Barometru-Urban_Politica-Urbana-a-Romaniei-1.pdf

Figura 47: Grad îndeplinire SDG la nivelul județelor din România

Sursa: Benedek et al., Indicator-based assessment of local and regional progress toward the Sustainable Development Goals (SDGs): An integrated approach from Romania, Sustainability, 2021, p. 9

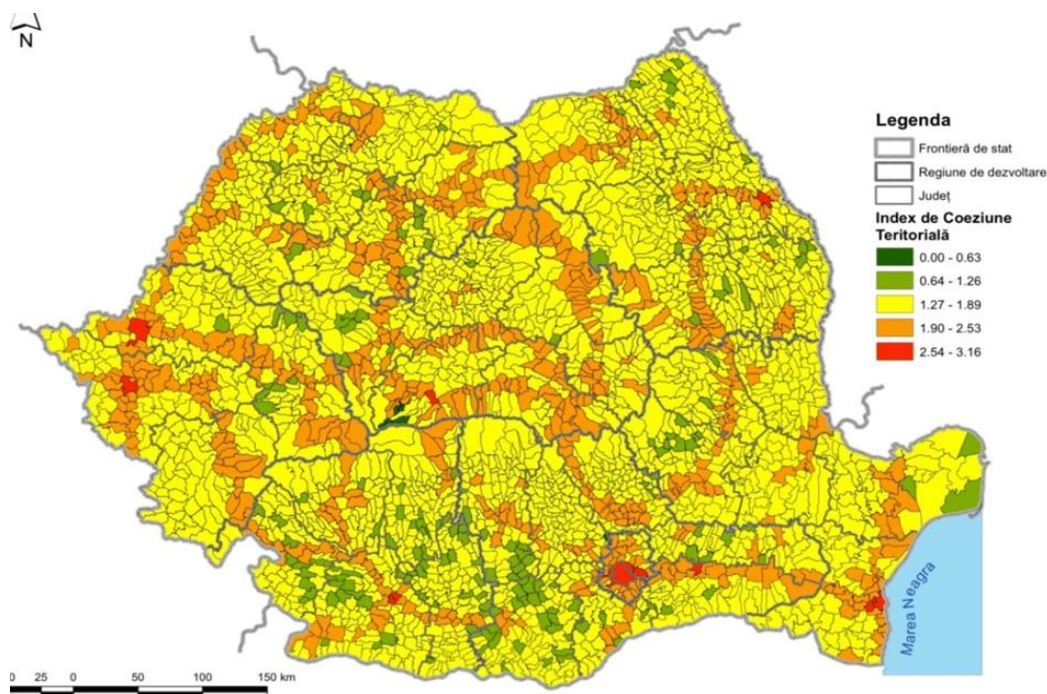
Figura 48: Grad îndeplinire SDG la nivelul comunităților locale din România

Sursa: Benedek et al., Indicator-based assessment of local and regional progress toward the Sustainable Development Goals (SDGs): An integrated approach from Romania, Sustainability, 2021, p. 10

În încheierea acestei secțiuni credem că este oportun să mai prezentăm un index calculat pentru întreaga țară și care este inclus în Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, orizont 2035. Acest index poartă numele de Index de coeziune teritorială la nivel național, fiind calculat pe baza Indexului de dezvoltare teritorială. Acest Index de coeziune teritorială include și aspecte care se leagă de accesibilitate și conectivitate (în sensul discutat mai sus), acoperind însă o plajă mai largă de aspecte, precum accesibilitatea populației la sistemul medical. Îl menționăm aici pentru că se suprapune parțial peste aspectele de accesibilitate și conectivitate discutate în această secțiune și deoarece oferă o imagine comparativă cu privire la situația mun. Oradea și a județului Bihor la nivel național. Figura 49 evidențiază că situația județului Bihor este una medie din perspectiva coeziunii, existând însă un culoar de-a lungul graniței cu o valoare superioară. Din această perspectivă, ca și obiectiv strategic pentru municipiu ar fi consolidarea acestui culoar la nivelul județului, inclusiv prin plasarea unor comunități în categoria superioară. Se evidențiază și pe acest index ca problematic arealul din sudul și centrul județului precum și din nord-vest.

Figura 49: Coeziunea teritorială conform valorilor Indexului de dezvoltare teritorială

Sursa: Strategia de dezvoltare Teritorială a României, 2016, p. 117

3. Infrastructura

2.1 Infrastructura județeană de transport. Conectivitate și accesibilitate

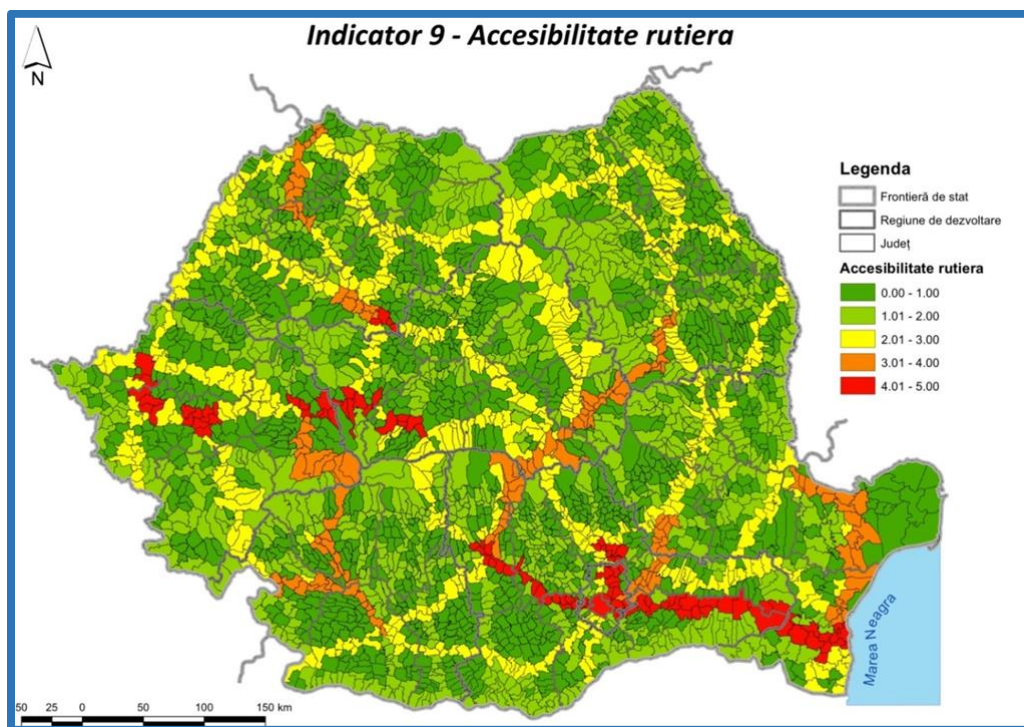
Atunci când analizăm poziționarea județului Bihor la nivel european și național, conceptele de accesibilitate și conectivitate sunt cruciale. Există numeroase definiții ale accesibilității în literatura de specialitate. Accesibilitatea este privită ca fiind ușurința cu care activitățile pot fi accesate dintr-un loc anume, prin utilizarea unor modalități de transport. Accesibilitatea într-o altă abordare este considerată drept numărul sau cantitatea posibilităților disponibile aflate mai aproape de distanța sau timpul limită de parcurs. Înzestrarea teritoriului cu elemente de infrastructură de transport reprezintă premisa pentru accesibilitate¹⁶³. Definiția asupra căreia ne oprim în contextul analizei de față este cea care se referă la ușurința cu care este accesată o localitate anume în intervalul de o zi¹⁶⁴. Autorul citat arată că gradul de accesibilitate la nivel european variază semnificativ de la o regiune la alta, dar și în funcție de sectoarele implicate și de modurile de transport care pot fi utilizate. La nivel european se conturează, din perspectiva accesibilității, regiunile dens populate ale Europei de Nord care se întind peste nordul și estul Franței, Marea Britanie, Olanda, Germania, Austria și nordul Italiei. Aceste zone sunt deservite de rețele feroviare dense și rapide care permit realizarea de călătorii de afaceri de o zi de la și către piețe extinse către transced granițele unei singure țări. De asemenea transportul aerian de pasageri permite accesul într-o zi la majoritatea locurilor din Europa. Regiunile geografice periferice ale Europei, incluzând țările nordice, Peninsula Iberică, vestul și sudul Franței, Polonia, Ungaria și Cehia au acces pe căi aeriene într-o zi la toate zonele europene, dar transportul feroviar cu posibilitatea de retur în aceeași zi este limitat. Nu în ultimul rând, orașele majore din estul și sudul Europei au acces limitat cu retur în aceeași zi, majoritatea deplasărilor de afaceri în interiorul UE implicând șederi peste noapte. Cele mai accesibile regiuni prezintă de asemenea și cel mai larg spectru de opțiuni în ceea ce privește modurile de transport. Acest lucru înseamnă că modificările cu privire la un mod specific de transport nu sunt de natură să afecteze în mod serios activitățile economice precum și cele individuale.

Din perspectiva accesibilității, poziționarea județului Bihor în regiunea de Nord-Vest nu este ideală. Între regiunile de dezvoltare ale României, regiunea de Nord-Vest se caracterizează printr-o accesibilitate și mobilitate redusă. Județul Bihor și municipiul Oradea prezintă totuși avantajul localizării la granița de vest cu Ungaria. Figura 50 de mai jos ilustrează această situație, comparativ cu restul județelor.

¹⁶³ Diferite definiții din literatură citate în Benedek et al., 2013, Dimensiunea regională a societății, diversitatea etnoculturală și organizarea administrativ-teritorială în România, <http://www.ispmn.gov.ro/uploads/ISPMNN%20WP%2051+08-nov.pdf>

¹⁶⁴ McCann, P., The regional and urban policy of the European Union, Edward Elgar Publisher, 2015.

Figura 50: Accesibilitatea localităților conform valorilor Indicelui de Dezvoltare Teritorială

Sursa: Strategia de dezvoltare Teritorială a României, 2016, p. 118

Politica rețelei transeuropene de transport (TEN-T) abordează implementarea și dezvoltarea unei rețele europene de linii de cale ferată, drumuri, căi navigabile interioare, rute maritime maritime, porturi, aeroporturi și terminale feroviare. Obiectivul final este de a elimina lacunele, blocajele și barierele tehnice, precum și de a consolida coeziunea socială, economică și teritorială în UE. Actuala politică TEN-T se bazează pe Regulamentul (UE) nr. 1315/2013. Pe lângă construirea de noi infrastructuri fizice, politica TEN-T sprijină aplicarea inovației, a noilor tehnologii și a soluțiilor digitale la toate modurile de transport. Obiectivul este utilizarea îmbunătățită a infrastructurii, reducerea impactului transportului asupra mediului, eficiența energetică sporită și siguranța sporită.

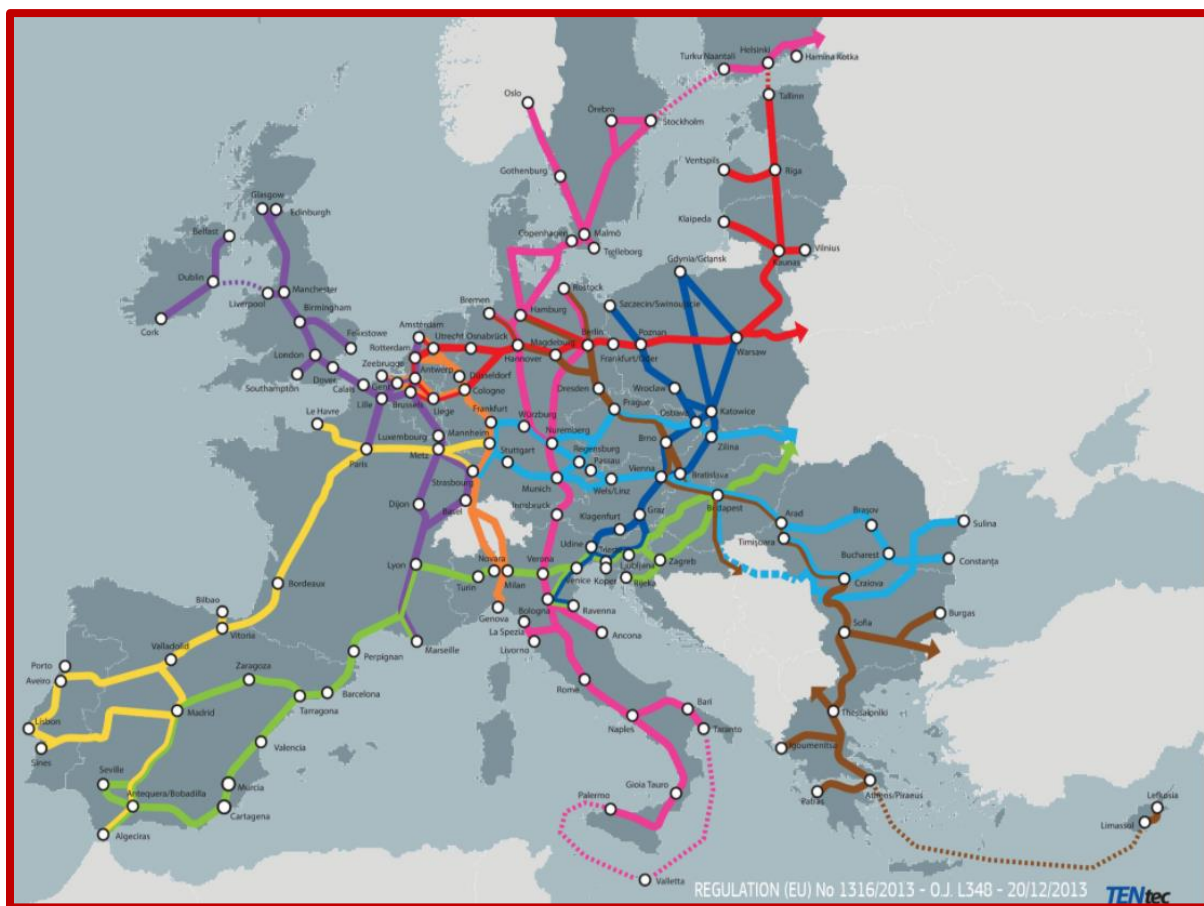
TEN-T cuprinde două „straturi” de rețea:

- Rețeaua de bază include cele mai importante conexiuni, care leagă cele mai importante noduri și urmează să fie finalizată până în 2030.
- Rețeaua comprehensivă/globală acoperă toate regiunile europene și urmează să fie finalizată până în 2050.

Coloana vertebrală a rețelei centrale este reprezentată de nouă coridoare ale rețelei centrale, care au fost identificate pentru a eficientiza și a facilita dezvoltarea coordonată a rețelei centrale. Două priorități orizontale, sistemul european de gestionare a traficului feroviar (ERTMS) și Autostrăzile mării, le completează. Supravegherea coridoarelor și a celor două priorități orizontale revine coordonatorilor

europeni, desemnați de Comisia Europeană. Începând cu anul 2019, Comisia Europeană este în proces de revizuire a acestei politici¹⁶⁵.

Figura 51: Rețeaua de bază TEN-T cu cele 9 coridoare de transport

Sursa: https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t_en

După cum se poate observa din Figura 51 de mai sus care detaliază rețeaua TEN-T de bază, regiunea Nord-Vest, inclusiv județul Bihor, nu este străbătută de niciunul din cele 9 coridoare. Evident, din perspectiva conectivității, această situație nu este ideală. În ceea ce privește rețeaua globală, o analiză a conectivității din perspectivă teritorială are în vedere scopul declarat al acordului dintre CE, Consiliu și Parlamentul european privind rețeaua transeuropeană de transport, și anume ca treptat, până în 2050, cea mai mare parte a cetățenilor și a întreprinderilor din Europa să se afle la cel mult 30 de minute distanță, ca timp de deplasare, de rețeaua globală TEN-T. Dacă analiza ia în calcul doar infrastructura rutieră (singura care momentan asigură servicii adecvate) atunci județul Bihor este în interiorul acestei zone cu majoritatea teritoriului său. Excepție face zona Carei (oraș din jud. Satu Mare) - Valea lui Mihai (oraș din jud. Bihor) care este în afara zonei de acces, dar este deservită la mai puțin de 25 de km de coridorul V, autostrada M3 din Ungaria care este finalizată. De asemenea, menționăm aici și vom detalia într-o secțiune viitoare

¹⁶⁵ Comisia Europeană, Trans-European Transport Network (TEN-T), online disponibil la adresa https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t_en

că jud. Bihor are un aeroport, și anume cel din Oradea, inclus în rețeaua TEN-T. La nivelul României, datorită lipsei investițiilor în transportul pe cale ferată, analiza conectivității la axa prioritară TEN-T 22 feroviar nu este considerată semnificativă, aceasta modalitate de transport fiind utilizată într-o pondere nesemnificativă comparativ cu transportul rutier și aerian¹⁶⁶.

Din perspectiva conectivității, datorită poziției la granița de vest cu Ungaria a județului Bihor, trebuie examinată și dimensiunea transfrontalieră a conectivității. Granița Regiunii Nord-Vest cu Ungaria se întinde pe 265 de km, dintre care aprox. 130 km sunt localizați în județul Bihor. Trecerea graniței este asigurată în județul Bihor de 4 treceri de graniță rutiere (persoane și mărfuri) și 3 feroviare. Deși distanța medie între trecerile de frontieră este de 45 de km, multe localități din aria de frontieră au accesibilitate scăzută la aceste treceri cauzată de lipsa conexiunilor, de starea degradată a drumurilor sau a discontinuității rețelelor de trafic. Trecerea de frontieră Borș – Ártánd împreună cu Petea - Csengersima sunt printre cele mai utilizate pe toată granița cu Ungaria, absorbind cca. 25% din traficul rutier de pe toată granița (15.000 de vehicule dinspre și 11.000 de vehicule spre Ungaria zilnic dintre care cca. 40% TIR-uri). Mobilitatea transfrontalieră este îngreunată de lipsa conexiunilor TEN-T, de sistarea lucrărilor la Autostrada Transilvania și lipsa electrificării pe linia TEN-T. În zona de frontieră există o singură cursă de transport public între Oradea și Debrecen, operat de Hajdú Volan din Ungaria. În România de o parte a graniței există 2 aeroporturi internaționale, dintre care unul în jud. Bihor, iar pe partea maghiară unul la Debrecen¹⁶⁷.

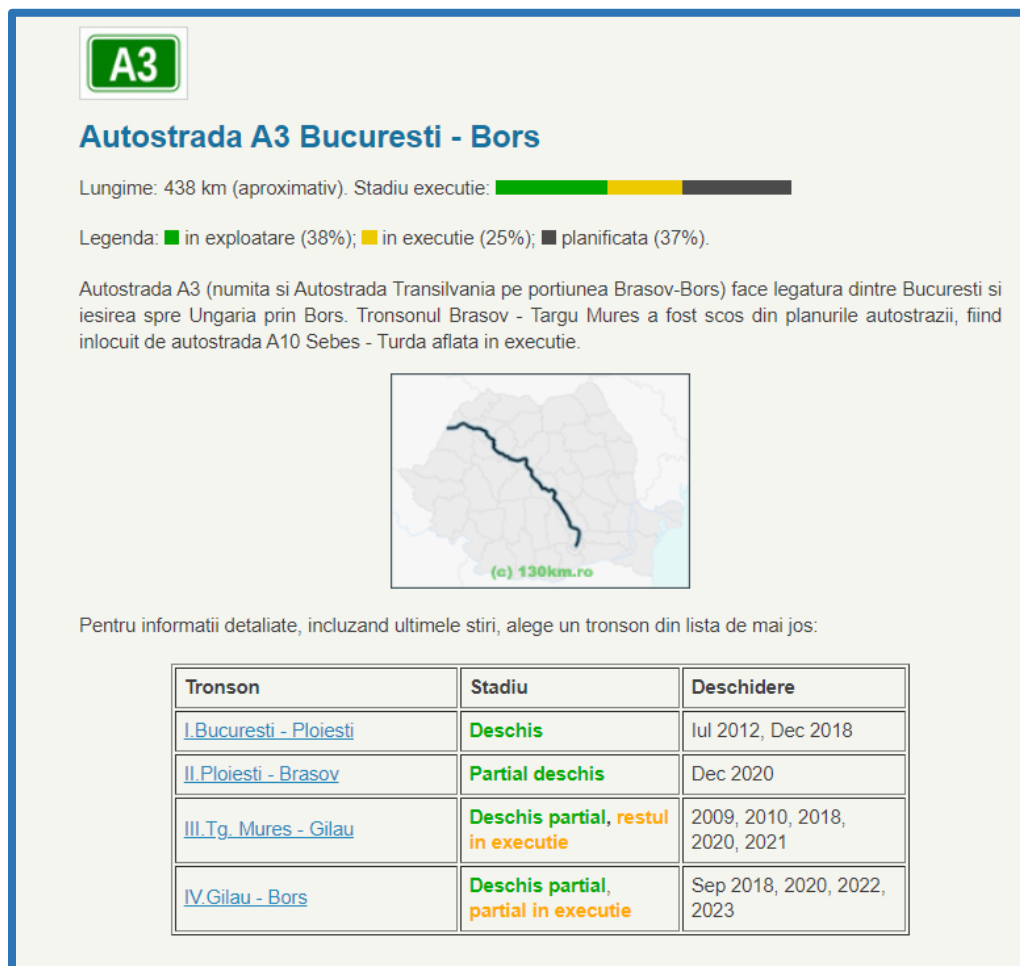
2.1.1 Infrastructura rutieră

La nivelul Regiunii Nord-Vest, rețeaua de drumuri rapide și autostrăzi este încă deficitară, fapt ce conduce la devierea traficului spre alte regiuni și împiedică dezvoltarea corespunzătoare a economiei județului Bihor. Una din soluțiile pentru rezolvarea acestei probleme o reprezintă construcția autostrăzii A3. La începutul anului 2021 doar o parte (60,48 km) din autostrada A3 Transilvania (Borș-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Brașov) este executată și este deschisă pentru circulație, urmând ca 5,35 km (Suplacu de Barcău-Borș) să fie dați în folosință în viitorul apropiat¹⁶⁸ (Figura 52). Trebuie menționat că sunt necesare și alte investiții pentru modernizarea altor drumuri, în special pentru facilitarea unei legături rapide cu alți poli semnificativi din zonă: Timișoara și Sibiu. De asemenea, rămâne problema asigurării legăturii pe drumurile naționale și comunale de la această autostradă către celelalte direcții: nord (către județele Satu Mare și Maramureș, ex. DN 19 Oradea - Satu Mare - Sighetu Marmăției); nord-vest (către județul Satu Mare, ex. DJ 191 Marghita - limita județului Satu Mare); sud (către județul Arad, ex. DN79 Oradea-Arad, DJ 792A Tinca-Leș) și sud-est (către județele Alba – Arad - Cluj, ex. DN75 Lunca – Câmpeni - Turda, DN76 Deva-Oradea, DJ 767 Sâmbăta – Dobrești - Vârciorog – Tileagd). În plus, sistemul de drumuri județene, care ar putea să compenseze această lipsă, este insuficient modernizat.

¹⁶⁶ Plan de dezvoltare regională regiunea Nord-Vest 2021-2027, p. 69

¹⁶⁷ Ibidem, pp. 69-70

¹⁶⁸ Ibidem, p. 66

Figura 52: Stadiul execuției Autostrăzii A3 pe tronsoane (februarie 2021)

Sursa: <http://www.130km.ro/a3.html#cinci>

Drumurile naționale și europene care trec prin jud. Bihor sunt: DN1, DN76, DN79, E60, E79, și E671. Din 3.005 km de drum, 537 km sunt drumuri naționale (inclusiv europene): Drumuri europene: E60 – dinspre Ungaria, face legătura cu Oradea-Cluj-Brasov și capitala țării București (Borș – Oradea – Oșorhei – Tileagd – Borod); E671 – Oradea-Arad-Timișoara (Avram Iancu – Ciameghiu – Salonta – Oradea – Biharia – Săcuieni – Cherechiu – Tarcea – Valea lui Mihai – Curtuișeni); E79 – Oradea-Deva (Oradea – Hidișelu de Sus – Drăgești – Sâmbăta – Răbăcani – Beiuș – Ștei). Alte drumuri naționale includ: DN 1 (București – Oradea - Ungaria); DN 19 (Oradea – Satu Mare – Sighetu Marmăției); DN 75 (Lunca – Nucet – jud. Alba); DN 76 (Oradea – Beiuș); DN 79 (Oradea – Arad).

În interiorul județului sunt 52 drumuri județene, având o lungime de 1013 km, dintre care aprox. 20% sunt drumuri pietruite și de pământ. În zonele muntoase densitatea rețelei rutiere este redusă, iar drumurile care străbat această zonă sunt insuficient modernizate, traficul pe aceste drumuri desfășurându-se foarte greu (ex. DJ 764 Beiuș-Roșia-Aleșd). În general, traseele din zonele montane sunt și trasee turistice, iar faptul că aceste drumuri nu sunt modernizate suficient duce la întârzieri puternice de dezvoltare, având în vedere că zonele cu tradiție și potențial turistic nu pot fi puse în valoare.

O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2020, lungimea totală a drumurilor din județul Bihor a fost de 3005 km. Această cifră înseamnă 23,35% din lungimea totală a drumurilor din Regiunea Nord-Vest și respectiv 3,46 % din totalul drumurilor la nivel național. La nivelul Regiunii Nord-Vest, județul Bihor deține cea mai lungă rețea de drumuri.

Ca evoluție în timp, la nivel județean nu se remarcă creșteri spectaculoase de la o perioadă la alta ci mai degrabă o constanță în ceea ce privește infrastructura rutieră, având în vedere creșterea de aprox. 1% între anul 2020 față de anul 2010. Se remarcă un nivel foarte scăzut al creșterii infrastructurii rutiere comparativ cu media regiunii Nord-Vest care a fost de 4,40% și cu media națională de 5,34% în același interval de timp. Aceste cifre trebuie însă interpretate în contextul situației mai bune a județului Bihor în ceea ce privește lungimea rețelei de drumuri, precum și densitatea acestora (a se vedea următorul paragraf).

Densitatea drumurilor publice în județ este de 39,83 km/ 100 km², superioară valorii regionale de 37,6 km/ 100 km² și naționale de 36,4 km/ 100 km².

Din totalul drumurilor publice din județ, drumurile modernizate însumează 832 km, ceea ce reprezintă un procent de 27,68% din lungimea totală a drumurilor, sub media națională de 45,15%. Drumurile județene sunt modernizate într-un procent nesatisfăcător (aprox. 1/3), iar acest fapt duce la nevalorificarea poziției Bihorului ca județ de graniță. Astfel, infrastructura rutieră nu poate prelua traficul de marfă venit dinspre Ungaria, existând o frecvență ridicată a blocajelor și o încetinire semnificativă a vitezei de tranzit odată cu intrarea în România. Lipsa modernizării drumurilor județene nu se regăsește doar la nivelul județului Bihor, ci a întregii regiuni Nord-Vest. În perioadele de programare anterioare, modernizarea/reabilitarea drumurilor județene a fost o prioritate. Astfel, peste 327 km de drumuri județene la nivel regional au fost reabilite/modernizate prin Programul Operațional Regional (POR) 2007-2013, Axa 2: „Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale de transport” (conform Raportului final de implementare 2007-2013). În perioada 2014-2019 au fost în curs de modernizare încă 1.100 km de drumuri județene în cele 6 județe din Regiune, prin POR 2014-2020 Axa 6 „Îmbunătățirea infrastructurii de importanță regională, precum și a sistemelor de transport durabile” (conform datelor furnizate de OI ADR Nord-Vest). Cu toate acestea, conform INS, la nivelul anului 2020, procentul drumurilor modernizate din total drumuri județene din Regiunea Nord-Vest a fost cel mai mic la nivel național (14,82% față de 40,42% la nivel național). O situație similară întâlnim și în privința drumurilor comunale. Din totalul acestora, de 1455 km la nivelul județului Bihor, doar 23 km sunt modernizați, cifră care a stagnat în ultimii zece ani. Situația este similară cu cea de la nivel regional. Conform INS, în 2020, din totalul de 5.261 km drumuri comunale, doar 637 km au fost modernizați, ceea ce reprezintă 12,10%. 1297 km au îmbrăcămînți ușoare rutiere, 1.903 km sunt pietruiti și 1.424 km sunt de pământ, ceea ce duce la concluzia că starea drumurilor comunale este degradată și cu soluții tehnice depășite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale și contribuind la izolarea acestora și la întârziere în dezvoltare. Desigur această situație e mai dramatică în cazul unor județe precum Bistrița Năsăud și Sălaj, județe care se confruntă cu disparități accentuate de dezvoltare.

Tabelul 64: Lungimea drumurilor publice din jud. Bihor (km)

Categorii drumuri	Tipuri acoperământ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	Total	2975	2975	2975	2976	2976	3001	3001	3003	3003	3003	3005
	Modernizate	759	759	807	833	865	865	881	887	887	887	832
	Cu îmbr. ușoare rutiere	743	743	701	702	675	675	678	681	681	681	841
	Pietruite	847	847	841	815	810	835	816	809	809	809	715
	De pământ	626	626	626	626	626	626	626	626	626	626	617
Naționale	Total	525	525	525	526	526	526	526	528	528	528	537
	Modernizate	426	426	457	460	487	487	484	483	483	483	511
	Cu îmbr. ușoare rutiere	96	96	65	66	39	39	42	45	45	45	26
	Pietruite	3	3	3	:	:	:	:	:	:	0	:
Județene	Total	990	990	990	990	990	990	990	990	990	990	1013
	Modernizate	310	310	327	350	355	355	374	381	381	381	298
	Cu îmbr. ușoare rutiere	449	449	438	438	438	438	438	438	438	438	617
	Pietruite	217	217	211	188	183	183	164	157	157	157	93
	De pământ	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	5
Comunale	Total	1460	1460	1460	1460	1460	1485	1485	1485	1485	1485	1455
	Modernizate	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
	Cu îmbr. ușoare rutiere	198	198	198	198	198	198	198	198	198	198	198
	Pietruite	627	627	627	627	627	652	652	652	652	652	622
	De pământ	612	612	612	612	612	612	612	612	612	612	612

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

În închiderea acestei secțiuni trebuie făcută referire și la centurile ocolitoare: situația la nivelul întregii regiuni Nord-Vest nu este grozavă. Municipiile reședință de județ nu beneficiază încă de centuri complete. La Oradea, aceasta se află în faza licitației desfășurate de CNAIR în timp ce la Bistrița, Baia Mare, Zalău și Satu Mare sunt în lucru, iar la Cluj în stadiu de Studiu de Fezabilitate. Orașele mici din județul Bihor precum Valea lui Mihai sau Salonta nu dețin centuri sau variante ocolitoare, fiind traversate de traficul greu. Există însă proiectele de la Beiuș și Aleșd, cuprinse pe POIM. Figura 53 de mai jos redă prioritizarea centurilor ocolitoare la nivelul regiunii Nord-Vest, în funcție de mai multe criterii. Se poate observa că în ceea ce privește importanța sau necesitatea acestor centuri, orașul Aleșd din județul Bihor este pe poziția a doua, după Cluj-Napoca.

Figura 53: Prioritizarea proiectelor de realizare a variantelor/centurilor ocolitoare

1	CLUJ NAPOCA	8.05
2	Aleșd	7.35
3	Bistrița	6.74
4	Huedin	6.36
5	Turda	6.25
6	Tăuții Măgherauș	5.30
7	Salonta	4.41
8	Livada	4.10
9	Baia Sprie	3.80
10	Beiuș	3.74
11	Marghita	3.69
12	Șomcuta Mare	3.62
13	Ardud	3.41
14	Câmpia Turzii	3.40
15	Șimleu Silvaniei	2.95
16	Ștei	2.90
17	Valea lui Mihai	2.86
18	Năsăud	2.68
19	Tășnad	2.56
20	Negrești-Oaș	2.55
21	Sighetu Marmăției	2.53
22	Cehu Silvaniei	2.46
23	Târgu Lăpuș	2.44
24	Jibou	2.42
25	Dej	2.15

Sursa: Strategia regională de mobilitate urbană durabilă și orașe inteligente a regiunii Nord-Vest 2021-2027 p. 116

2.1.2 Infrastructura feroviară

Deși deficitară, infrastructura feroviară a județului Bihor prezintă câteva particularități care o plasează pe o poziție fruntașă la nivelul regiunii Nord-Vest. Planul de dezvoltare al regiunii Nord-Vest califică infrastructura feroviară regională ca fiind în cea mai mare suferință, la acest capitol existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului ca prin regiune trece un coridor feroviar de importanță națională și europeană. La nivelul anului 2020, față de valoarea medie regională a densității liniilor de cale ferată de 48,68 km/1000 km², densitatea cea mai mare se regăsește în județul Bihor (66,27 km/1000 km²).

În județul Bihor, Oradea reprezintă cel mai bine poziționat nod feroviar din nord-vestul țării. Județul este tranzitat de Magistrala Principală 300 București - Oradea. Pe lângă această magistrală, din Oradea mai pornesc liniile feroviare: 310 spre Arad și Timișoara, 314 spre Băile Felix și 402 spre Satu Mare.

În județul Bihor există următoarele linii feroviare principale ale gestionarului de infrastructură C.N.C.F. „CFR” S.A.: Piatra Craiului – Oradea (76 km), Oradea - Valea lui Mihai (66 km), Oradea - Cimeghiu (49 km). Ca linii secundare putem nominaliza: Cimeghiu - Vașcău (101 km) și Săcueni - Suplacu de Barcău (47 km). Pe aceste linii se află: 18 stații de cale ferată, 27 halte de cale ferată, 15 puncte de oprire. Secțiunile de

deservire linii sunt secția L 4 și L 5. Punctele de trecere a frontierei pe calea ferată sunt: Episcopia Bihor și Valea lui Mihai.

Lungimea totală a liniilor de cale ferată din județul Bihor este de 500 km, respectiv 4,64% din lungimea totală a liniilor de cale ferată la nivel național (2020), neexistând sisteme sau subsisteme de tracțiune electrică a trenurilor (a se vedea Tabelul 65). Ca evoluție în timp, la nivel județean se remarcă faptul că lungimea liniilor de cale ferată a rămas constantă în perioada 2010 – 2020 (chiar și înainte de acest an).

Tabelul 65: Lungimea liniilor de cale ferată aflate în explorare din județul Bihor (km)

Categorii cale ferată		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	Total	10.785	10.777	10.777	10.768	10.777	10.770	10.774	10.774	10.765	10.759	10.769
	Reg N-V	1.668	1.668	1.668	1.668	1.668	1.668	1.668	1.668	1.663	1.663	1.663
	Bihor	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Electrificate	Total	4.020	4.020	4.020	4.029	4.029	4.030	4.030	4.030	4.029	4.029	4.034
	Reg N-V	312	312	312	312	312	312	312	312	311	311	311
	Bihor											
Linii normale	Total	10.645	10.638	10.639	10.630	10.638	10.632	10.635	10.635	10.627	10.621	10.631
	Reg N-V	1.586	1.586	1.586	1.586	1.586	1.586	1.586	1.586	1.585	1.585	1.585
	Bihor	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Linii normale cu o cale	Total	7.736	7.729	7.730	7.721	7.729	7.715	7.718	7.718	7.710	7.704	7.709
	Reg N-V	1.342	1.342	1.342	1.342	1.342	1.342	1.342	1.342	1.341	1.341	1.341
	Bihor	475	475	475	475	475	475	475	475	475	475	475
Linii normale cu 2 căi	Total	2.909	2.909	2.909	2.909	2.909	2.917	2.917	2.917	2.917	2.917	2.922
	Reg N-V	244	244	244	244	244	244	244	244	244	244	244
	Bihor	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Linii înguste	Total	5	4	4	4	5	4	5	5	4	4	4
	Reg N-V	4	4	4	4	4	4	4	4	:	:	:
	Bihor											

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Municipiul Oradea reprezintă un centru important în ceea ce privește transportul de marfă pe calea ferată, care însă gestionează doar relația cu Vestul Europei, de unde se primesc sau unde se distribuie mărfuri, având în vedere faptul că mărfurile sunt expediate pe mijloace rutiere din cauza timpului mare de executare a contractului de transport feroviar. O altă constrângere este legată de limitarea capacității stațiilor de aglomerarea traficului de călători. La nivel național, pentru a adresa această limitare, încă din perioada de programare 2007-2013 a fost inițiat un program de modernizare a gărilor. În plus, lipsa realizării lucrărilor de întreținere a infrastructurii feroviare a alterat calitatea transportului feroviar. Toate

aceste aspecte afectează atât siguranța circulației trenurilor, cât și calitatea transportului, generând presiuni mari pe infrastructura rutieră. Alte probleme vizează legăturile deficitare (mai ales cele interjudețene), lipsa de inter-modalitate cu rețeaua rutieră și în special cu transportul public, și existența a numeroase zone cu restricții de viteză datorate stării precare a căilor de rulare.

În prezent, conform Master Planului General de Transport (MPGL), intervențiile pe sectorul feroviar în Regiunea Nord-vest vizează următoarele trasee, inclusiv la nivelul județului Bihor: Cluj-Napoca – Episcopia Bihor (reabilitare la nivelul vitezei proiectate, dublare linie și electrificare), Câmpia Turzii - Cluj-Napoca, Cluj-Napoca - Ilva Mică, Oradea - Salonta - Arad, Oradea - Carei - Satu Mare - Baia Mare - Jibou - Dej (reabilitare).

2.1.3 Infrastructura aeriană

Aeroportul din Oradea este unul din cele 4 aeroporturi (Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Satu-Mare) care deservește regiunea Nord-Vest a României, fiind inclus în rețeaua TEN-T globală. Accesibil la doar 6 km de Oradea, lângă drumul național DN 79, aeroportul deservește județul Bihor cu o populație de 620.000 de locuitori.

Începând cu anul 2011 au avut loc mai multe etape succesive de modernizare a infrastructurii aeroportului. Astfel, în luna decembrie 2011 s-a încheiat o primă etapă a lucrărilor de extindere și modernizare a terminalului pentru călători al Aeroportului Oradea, prin care acesta a fost adus la standarde internaționale, atât din punct de vedere estetic, cât și funcțional. Ca urmare a acestei prime etape, începând cu anul 2012, Aeroportul Oradea este certificat ca aeroport deschis traficului internațional. În anul 2015 s-a încheiat execuția proiectului "Extinderea și modernizarea suprafețelor aeroportuare la Aeroportul Oradea, prin care s-au executat următoarele lucrări: Extinderea pistei de decolare-aterizare cu 300 m și refacerea integrală a pistei existente. Astfel, pista nouă are o lungime de 2.100 m și o lățime de 45 m; realizarea a două căi de rulare, ALFA și BRAVO; realizarea unei platforme de îmbarcare-debarcare, care să poată asigura staționarea unui număr de 6 aeronave încadrate în litera de cod "C"; asigurarea unui număr de clasificare a sistemului rutier la un număr PCN 60 R/D/W/U; asigurarea încadrării în categoria de aerodrom având cifra de cod "3"; deservirea traficului aerian de aeronave cu litera de cod "C" și ocazional, prin procedură specială, de aeronave cu litera de cod "D" (Airbus 321); modernizarea sistemului de balizaj luminos astfel încât acesta să fie încadrat în categoria II de operare, corespunzător normelor ICAO și RACR; realizarea unei uzine electrice nouă; realizarea sistemului de canalizare aferent suprafețelor proiectate. În anul 2017 s-a semnat contractul pentru executarea lucrărilor aferente proiectului "Construire, extindere și modernizare terminale de pasageri la Aeroportul Oradea". Obiectivele socio-economice contractului de lucrări sunt: realizarea unui nou terminal de pasageri cu suprafața construită de 2925 mp cu destinația plecări și sosiri curse interne și sosiri curse externe amplasat în zona platformei nr. 1 de îmbarcare-debarcare; reamenajarea terminalului existent pentru asigurarea fluxului de plecări destinat curselor internaționale; amenajarea unor noi spații destinate parcarilor pentru public; amenajarea unor noi spații destinate parcarilor pentru personalul de deservire a aeroportului; realizarea unui drum de legătură între cele două terminale; realizarea noilor căi de acces între terminalul nou propus și platforma nr. 1 de îmbarcare-debarcare; realizarea de noi rețele de alimentare cu energie electrică pentru deservirea construcțiilor noi; realizarea/reabilitarea rețelilor de apă-canal care vor deservi construcțiile nou propuse; alimentarea cu agent geotermal a terminalului nou propus; realizarea

de noi împrejurări pentru delimitarea diverselor zone din interiorul aeroportului; modernizarea și supralărgirea căilor de acces dinspre terminalul existent către platforma nr. 2 de îmbarcare-debarcare¹⁶⁹.

Este de așteptat ca în viitor să se observe efectul acestor îmbunătățiri în volumul traficului aferent aeroportului. La nivelul ultimului an înainte de pandemie, aeroportul din Oradea acoperea aprox. 7% din totalul pasagerilor din regiune, ceea ce ne face să considerăm că vorbim de un volum relativ redus, cursele fiind destinate aproape în totalitate rutelor interne.

Problemele majore identificate: trafic de pasageri relativ scăzut, în special datorită existenței unei singure relații de transport pe care se operează curse, la care se adaugă un număr mic de curse charter; traficul de marfă pe cale aeriană este inexistent.

Trebuie spus că există în prezent o strategie foarte interesantă care datează din anul 2020, când s-a decis implementarea unei scheme de ajutor de stat administrată de Aeroportul Oradea și finanțată de la bugetul orașului. Municipality a inițiat schema de ajutor de stat prin Mihai Jurca, directorul Agenției de Promovare a Turismului în Oradea și Regiune, cel care s-a ocupat de formalitățile acceptării de către Comisia Europeană a subvenției. Anterior pandemiei de Covid 19 CE interzicea orice formă de ajutor de stat pentru companiile aeriene, susținând competiția liberă pe piață. În septembrie 2020, la expirarea termenului final pentru depunerea documentațiilor pentru ajutorul de stat oferit companiilor aeriene în contextul crizei economice generată de pandemia COVID-19, comisia constituită a procedat la evaluarea documentațiilor depuse de către cele două companii care au aplicat: JUST-US AIR și RYANAIR. Compania Ryanair a fost declarată câștigătoare, beneficiind de un ajutor de stat de 800.000 euro. Bugetul maxim al măsurii a fost limitat la 800 mii euro. Factorii de evaluare în determinarea ofertelor câștigătoare au fost numărul de destinații propuse să fie operate pe o perioadă minimă de un an, numărul de zboruri pe săptămână și numărul estimat de pasageri generat în acel an. Adiacent subvenției, municipalitatea va aloca buget prin APTOR și pentru promovarea la destinație a zborurilor (288.000 euro). Promovarea zborurilor la destinație nu face parte din schema de ajutor de stat, dar, pentru a crește interesul clienților pentru ofertă și după ce expiră schema de ajutor, e nevoie ca zborurile să fie promovate pe fiecare dintre destinații. Ca urmare a acestei strategii, Ryanair va reveni la Oradea, cu zboruri spre patru destinații internaționale din trei țări Germania, Italia și Anglia. Zborurile vor fi operate, câte două pe săptămână, cu aterizare în Londra Stansted, Milano Bergamo, Bologna și Dusseldorf Weeze¹⁷⁰. Deși inițial aceste zboruri internaționale trebuiau să debuteze în decembrie 2020, ele au fost amânate din cauza restricțiilor de la nivel european pentru februarie și respectiv iulie 2021.

2.1.4 Intermodalitatea

Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, în Regiunea Nord-Vest se remarcă Municipiul Cluj-Napoca cu cel mai sporit nivel de intermodalitate, astfel că beneficiază atât de aeroport, gară, autogară, cât și de sistem de bike-sharing. Oradea, alături de Satu Mare și Baia Mare, asigură aproximativ același nivel de intermodalitate ca și Cluj-Napoca, cu excepția infrastructurii de bike-sharing. Aceste orașe asigură opțiuni de deplasare atât pe cale rutieră (autogări), cât și pe cale feroviară (gări) și aeriană (aeroporturi), fiind totodată singurele din regiune

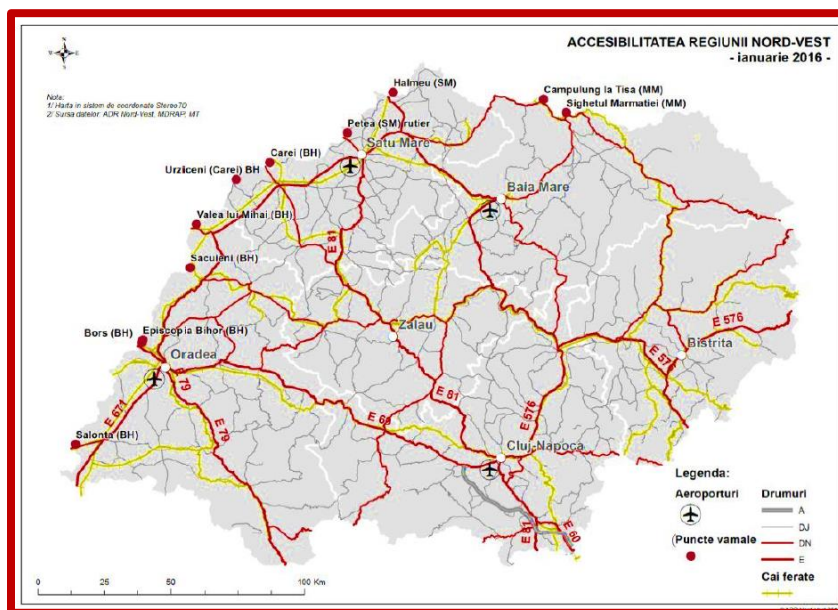
¹⁶⁹ <https://www.aeroportoradea.ro/ro/despre-noi.html>

¹⁷⁰ <https://www.bihor.ro/stirile-judetului-bihor/patru-zboruri-internationale-de-la-oradea-2863589/>

care oferă posibilitatea de transport pe cale aeriană. Totodată, a fost identificată prezența proiectelor de dezvoltare a serviciilor de bike-sharing pentru localitățile menționate.

Toate aceste aspecte legate de infrastructura de transport județeană conturează imaginea accesibilității județului Bihor. Figura 54 de mai jos sumarizează datele prezentate de noi.

Figura 54: Accesibilitatea județului Bihor. Infrastructură rutieră, feroviară, ariană și puncte de trecere a frontierei

Sursa: Strategia de specializare inteligentă 2021-2027, p. 23

2.2 Mobilitatea urbană

2.2.1 Planuri Mobilitate Urbană Durabilă

Planul de mobilitate urbană (PMUD) a reprezentat principalul instrument folosit de orașele României pentru tranziția la planificarea mobilității, prioritizând mijloacele de transport cu emisii reduse sau zero (transportul public, mersul cu bicicleta, mersul pe jos). Operaționalizarea planurilor de mobilitate urbană a fost puternic susținută prin alocarea de resurse financiare, fonduri nerambursabile care se putea accesa prin axe dedicate din Programul Operațional Regional (POR) – axa 4.1 (municipii reședință de județ), axa 3.2 (orașe și municipii non-reședință de județ) și parțial axa 13 (orașe și municipii non-reședință de județ). În prezent 28 din cele 43 de municipii și orașe din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest au realizat Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD), iar cea mai mare parte a acestora au dezvoltat proiecte de mobilitate urbană care au fost depuse pentru finanțare pe POR axa 4.1 sau 3.2 (sau chiar pe linia dedicată proiectelor retrospective). Din tipurile de proiecte finanțabile prin POR Axa 4.1 / 3.2 au fost preferate achizițiile de mijloace de transport public, infrastructură pentru biciclete sau dezvoltarea unor zone pietonale¹⁷¹.

¹⁷¹ Plan de dezvoltare regională regiunea Nord-Vest 2021-2027, p. 70.

Orașele mici sub 25.000 de locuitori nu au în majoritatea cazurilor PMUD. Ele au optat să nu realizeze aceste documente de planificare pentru că proiectele finanțate din axa 3.2 din POR nu corespundeau cu nevoile lor.

În cazul municipiului reședință de județ a existat totuși un număr și o varietate mare de proiecte de mobilitate gândite pentru prioritizarea mijloacelor alternative de transport. Menționăm aici revitalizarea Pieței Unirii Oradea precum și pistă de biciclete Oradea- Berettyóújfalu.

2.2.2 Transport public local

Conform datelor din „Strategia Regională de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, din cele 15 municipii ale Regiunii Nord-Vest, 9 au transport în comun la nivel local (Oradea, Cluj Napoca, Satu Mare, Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Turda, Sighetu Marmăției), din care 3 au dezvoltat transport în comun la nivel metropolitan (Cluj-Napoca, Oradea, Baia-Mare). Din cele 28 orașe ale Regiunii Nord-Vest, 2 au transport în comun (Baia Sprie și Tăuții Măgheruş, operator comun cu Baia Mare). Începând cu anul 2021, încă 4 municipii și 7 orașe preconizează să ofere acest tip de serviciu (Carei, Câmpia-Turzii, Marghita, Gherla, Beclean, Năsăud, Sângeorz Băi, Vișeu de Sus, Seini, Negrești-Oaș, Valea lui Mihai). În concluzie, la nivelul jud. Bihor avem transport în comun doar la nivelul zonei metropolitane Oradea și urmează a se implementa în orașele Marghita și Valea lui Mihai. Celelalte orașe din județul Bihor, dar și din regiunea Nord-Vest nu dețin transport public propriu.

La nivelul jud. Bihor flota cu care se realizează transportul public în comun la nivelul anului 2019 cuprindea tramvaie (117) și autobuze și microbuze (111), în creștere față de 2019. La tramvaie există o scădere a numărului acestora de la 123 în 2009 la 117 în 2020 în timp ce la autobuze și microbuze există o creștere de la 77 în 2009 la 111 în 2020. În ceea ce privește vechimea flotelor de vehicule care asigură deplasările prin intermediul transportului în comun, se remarcă faptul că majoritatea au o durată de exploatare foarte mare (conform PMUD-urilor). Unele vehicule au depășit 40 de ani vechime, cum este cazul în municipiul Oradea (unele tramvaie de tip vagoane remorcă). Trebuie spus că nici în ceea ce privește lungimea liniei simple în transportul în comun cu tramvaiul nu au existat progrese, lungimea menținându-se la 38 de km în ultimele zece ani. Oradea, similar altor oraș din regiune, are proiecte de modernizare a flotei de transport public și amenajarea benzilor dedicate de transport public.

În ceea ce privește numărul pasagerilor transportați cu transportul în comun, avem evoluții interesante de-a lungul timpului. În mod clar, comparativ cu anii 1990, avem o scădere considerabilă pe toate mijloacele de transport. De exemplu, pasagerii transportați cu tramvaiul au scăzut de la 65530 în 1990 la 42988 în 2009 și la 28481 în 2019. La autobuze și microbuze, scăderea inițială a fost semnificativă de la 34296 de pasageri în 1990 la 16011 în 2009 și apoi s-a menținut acest număr oarecum constant fiind de 16348 în 2019. Cifrele pentru anul 2020 sunt disponibile dar oarecum irelevante în contextul acestei analize care se uită la trenduri pe termen lung. Anul 2020 a fost atipic datorită restricțiilor de mișcare. Cu toate acestea, avem 12370 pe pasageri care au folosit tramvaiul și 9845 care au folosit autobuze și microbuze.

Cu ocazia sondajului de opinie aplicat în vederea realizării planului de dezvoltare a județului Bihor, cetățenii au avut de răspuns la o întrebare legată de transportul public în comun. 52% dintre aceștia sunt mulțumiți și foarte mulțumiți. Avem o rată mare de răspunsuri neutre și non-răspunsuri (23%), acestea pot fi atribuite celor din localități fără transport public în comun sau celor care nu îl folosesc. O altă

Întrebare a vizat satisfacția cu transportul între localitățile din județ. Dintre aspectele investigate cel mai nemulțumiți sunt de imposibilitatea achiziționării online a biletelor și de costul acestora.

2.2.3 Infrastructură stradală

Lungimea totală a străzilor din municipiile și orașele județului Bihor a totalizat 851 km în anul 2019, reprezentând 19,9 % din totalul regional și 2,68 % din totalul național. Comparativ cu restul județelor din regiunea Nord-Vest, județul Bihor se plasează pe a doua poziție, după județul Maramureș. Procentual, în județul Bihor peste 72,85,% din rețeaua stradală este modernizată, puțin peste procentul național și regional. Dacă județul Maramureș stă foarte bine la lungimea străzilor, județele Bihor și Cluj au o rată mult superioară de modernizare a infrastructurii stradale orășenești.

Cu ocazia sondajului de opinie aplicat în vederea realizării planului de dezvoltare a județului Bihor, cetățenii au avut de răspuns la o întrebare legată de infrastructura rutieră. Sondajul nu distinge între infrastructura intra-județeană și cea din localitățile de domiciliu. Putem bănuî însă că cetățenii sunt în primul rând familiari cu aceasta din urmă. Pe baza sondajului există un procent de 50% locuitori mulțumiți și foarte mulțumiți și 26% nemulțumiți și foarte nemulțumiți, restul având o părere neutră.

2.2.4 Infrastructură velo și deplasări pietonale

În ceea ce privește transportul velo, niciunul dintre orașele și municipiile din Regiunea Nord-Vest nu prezintă o rețea completă de infrastructură destinată mersului pe bicicletă. Pistele existente se regăsesc în 13 dintre orașele din Regiune, iar în marea lor majoritate acestea sunt deficitare, fiind subdimensionate și amenajate pe trotuar, îngreunând deplasarea pietonilor sau fiind de multe ori folosite ca parcuri. Parcărilor pentru biciclete sunt reduse și nu satisfac cererea locală. Trebuie spus însă că municipiul Oradea este lider detașat în ceea ce privește lungimea pistelor de bicicletă (25 de km,) dublu față de orașul Cluj-Napoca. De asemenea trebuie remarcat că în Bihor există o serie de orașe mai mici din județ care au o tradiție în mersul cu bicicleta, printre care se numără Valea lui Mihai și Salonta. Este astfel oportună dezvoltarea unor rețele velo care să susțină această tradiție a locuitorilor, o serie de astfel de proiecte fiind deja planificate. Tot din cadrul repartiției modale se poate observa că bicicleta este utilizată într-un procent mai ridicat în orașele mai mici, unde distanțele sunt mai reduse, iar lipsa unei varietăți de servicii de mobilitate duce la alegerea unor astfel de alternative. Relieful specific jumătății vestice a județului Bihor ajută de asemenea la acest tip de deplasare, velo, ce ar putea duce la dezvoltarea unor piste de bicicletă între comunitățile mici.

4. Amenajarea teritoriului, urbanism și locuințe

3.1 Rolul CJ Bihor în acest domeniu

În ceea ce privește activitatea de urbanism și amenajarea teritoriului în România trebuie precizat că atribuțiile sunt plasate și partajate între nivelul administrației centrale, județene și locale. Mai jos se regăsește o prezentare sintetică a principalelor atribuții care revin în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului celor trei niveluri ale administrației publice. În acest fel este mai ușor de explicat și evaluat rolul Consiliului Județean Bihor în acest domeniu.

Activitatea de urbanism în România se desfășoară în principal pe baza Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului cu modificările și completările ulterioare, a HG 525/1995 pentru aprobarea regulamentului general de urbanism republicată și a Codului Civil.

Atribuțiile administrației centrale în domeniul urbanismului

Activitatea în domeniu la nivel național este coordonată de către Guvern, care stabilește în raport cu conținutul Programului de Guvernare, programe prioritare, linii directoare și politici sectoriale. MDLPA este organul specializat al Guvernului în domeniul amenajării teritoriului și al urbanismului, având în această calitate următoarele atribuții principale: elaborarea Regulamentului general de urbanism; avizarea proiectelor de acte normative referitoare la activitatea de urbanism; colaborarea cu ministerele, precum și cu celelalte organe ale administrației publice centrale, pentru fundamentarea, din punct de vedere al urbanismului, a programelor strategice sectoriale; colaborarea cu consiliile pentru dezvoltare regională, consiliile județene și consiliile locale, precum și urmărirea modului în care se aplică programele guvernamentale și liniile directoare în domeniul urbanismului la nivel regional, județean și local; avizarea documentațiilor de urbanism, potrivit competențelor stabilite prin lege.

Atribuțiile administrației publice județene în domeniul urbanismului

Consiliul județean are următoarele atribuții în acest domeniu: coordonează activitatea de urbanism la nivel județean, conform legii; stabilește orientările generale privind organizarea și dezvoltarea urbanistică a localităților, pe baza planurilor de urbanism; coordonează activitatea consiliilor locale și le acordă asistență tehnică de specialitate; asigură preluarea prevederilor cuprinse în cadrul documentațiilor de urbanism pentru teritoriile administrative ale localităților din județ.

Atribuțiile administrației publice locale în domeniul urbanismului

Consiliul local are următoarele atribuții în acest domeniu: coordonează și răspunde de întreaga activitate de urbanism desfășurată pe teritoriul unității administrativ-teritoriale și asigură respectarea prevederilor cuprinse în documentațiile de urbanism aprobate, pentru realizarea programului de dezvoltare urbanistică a localităților componente ale comunei sau orașului; cooperează cu consiliul județean și este sprijinit de acesta în activitatea de urbanism; cooperează în procesul de întocmire a programului de dezvoltare urbanistică a localităților și cu instituții, agenți economici, organisme și organizații nonguvernamentale de interes național, județean sau local¹⁷².

La nivelul anului 2021, PATJ Bihor este contractat și s-a început procesul de realizare a acestuia, un proces de durată.

În ceea ce privește rolul CJ Bihor în domeniul urbanismului, începând cu anul 2021 se dorește implementarea unei noi abordări axate pe beneficiari, cetățeni și investitori. Astfel, Direcția Arhitect Șef din cadrul Consiliului Județean Bihor și-a eficientizat relația cu cetățenii astfel încât timpii pentru eliberarea documentelor să fie considerabil reduși începând cu data de 1 martie 2021. Direcția asigură emiterea documentelor de urbanism pentru cetățenii din 40 de Unități Administrativ-Teritoriale (U.A.T.-uri) din județul Bihor. Locuitorii din celelalte 61 de UAT-uri obțin aceste documente prin intermediul serviciilor oferite de UAT-uri sau prin „Asociația Comunelor”. Astfel, eliberarea certificatului de urbanism se va face în termen de 5 zile lucrătoare, în timp ce pentru eliberarea unei autorizații de construire, noul termen va fi de 10 zile lucrătoare, cu posibilitatea de a fi redus la 5 zile, în schimbul unei taxe de urgență de maximum 300 de lei (în funcție de tipul construcției această taxă de urgență va fi diferențiată). Potrivit legii, în cazul certificatului de urbanism este nevoie și de avizul primarului fiecărui UAT de unde este cetățeanul care a depus documentația. De cele mai multe ori, întârzierea în a transmite avizul Primarului

¹⁷² Prefectul jud. Bihor, Raportul anual privind starea economico-socială a județului Bihor în anul 2019, pp. 19-20

face în prezent ca timpul de rezolvare a cererilor să fie de peste o lună. Pentru a implementa noua abordare, în luna februarie 2021, Direcția Arhitect Șef a contactat toate cele 40 de U.A.T.-uri pentru a stabili o procedură simplificată de lucru, astfel încât avizul primarului să fie dat și documentul să fie transmis înapoi către Direcție în 48 de ore. Un prim pas a fost făcut deja la începutul acestui an. De la 1 ianuarie 2021, Direcția Arhitect Șef transmite online către primării avizul necesar obținerii certificatului de urbanism și îl primește înapoi folosind aceeași procedură. Totodată, cetățenii pot opta să primească acest document online. În cazul autorizației de construire, eliberarea acesteia se poate face doar în format fizic, potrivit legii și nu este nevoie de avizul primarului¹⁷³.

3.2 PUG-uri, evoluție intravilan și procesul de extindere urbană

La nivel local, Planurile Urbanistice Generale (PUG-uri) reprezintă instrumente esențiale cu caracter de reglementare, constituind baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare la nivel local. Între documentațiile de urbanism, PUG-ul este singura care are atât caracter director, cât și operațional. Caracterul director al documentului, care înseamnă că PUG-ul se referă la un întreg teritoriu, face extrem de relevantă sincronizarea acestuia cu strategia de dezvoltare locală (și/sau alte documente similare) - chiar dacă aceasta din urmă nu are valoare de reglementare legală, ea conținând viziunea strategică cu privire la modul în care respectiva comunitate se va dezvolta în viitor. Această viziune are implicații pentru dezvoltarea spațială a comunității, implicații care ar trebui transpuse la nivelul PUG-ului.

Existența unor PUG-uri actualizate, care exprimă în mod realist condițiile și nevoile în schimbare de la nivel local, reprezintă o precondiție semnificativă pentru dezvoltarea locală armonioasă a localităților. În prezent, la nivel național există o problemă semnificativă legată de lipsa de actualizare a PUG-urilor, multe din ele având termenul de valabilitate expirat. Figura 55 (următoarea pagină) ilustrează această situație. Municipiul Oradea se află, comparativ cu alte comunități, într-o poziție mai bună din acest punct de vedere, având un PUG recent elaborat. La nivelul anului 2019, 49 din UAT-urile din județ se aflau în proces de revizuire sau elaborare a unui nou PUG¹⁷⁴.

¹⁷³ <https://www.administratie.ro/certificatele-de-urbanism-si-autorizatiile-de-construire-vor-fi-eliberate-mai-repede-de-cj-bihor/>

¹⁷⁴ Prefectul jud. Bihor, Raportul anual privind starea economico-socială a județului Bihor în anul 2019, pp. 21-22

Figura 55: Situație PUG-uri la nivelul municipiilor reședință de județ

APROBAT	PRELUNGIT	În AVIZARE	În ELABORARE
Alba Iulia	Alexandria	Brăila	Baia Mare
Bacău	Arad	Timișoara	Tulcea
Bistrița	Botoșani	Iași	Târgoviște
Brașov	Constanța		
Buzău	Craiova		
Călărași	Deva		
Cluj	Piatra Neamț		
Drobeta Turnu-Severin	Pitești		
Galați	Ploiești		
Giurgiu	Satu Mare		
Miercurea Ciuc	Sfântu Gheorghe		
Oradea	Slobozia		
Râmnicu Vâlcea	Suceava		
Reșița	Târgu Jiu		
Sibiu	Târgu Mureș		
Slatina			
Vaslui			
Zalău			

Situație PUG municipii reședință de județ (august 2019)
sursă: MDRAP, prelucrare apix.ro

Sursa: <https://apix.ro/stadiul-approbarii-pug-in-fiecare-municipiu-din-tara-iasul-la-coada-listei/>

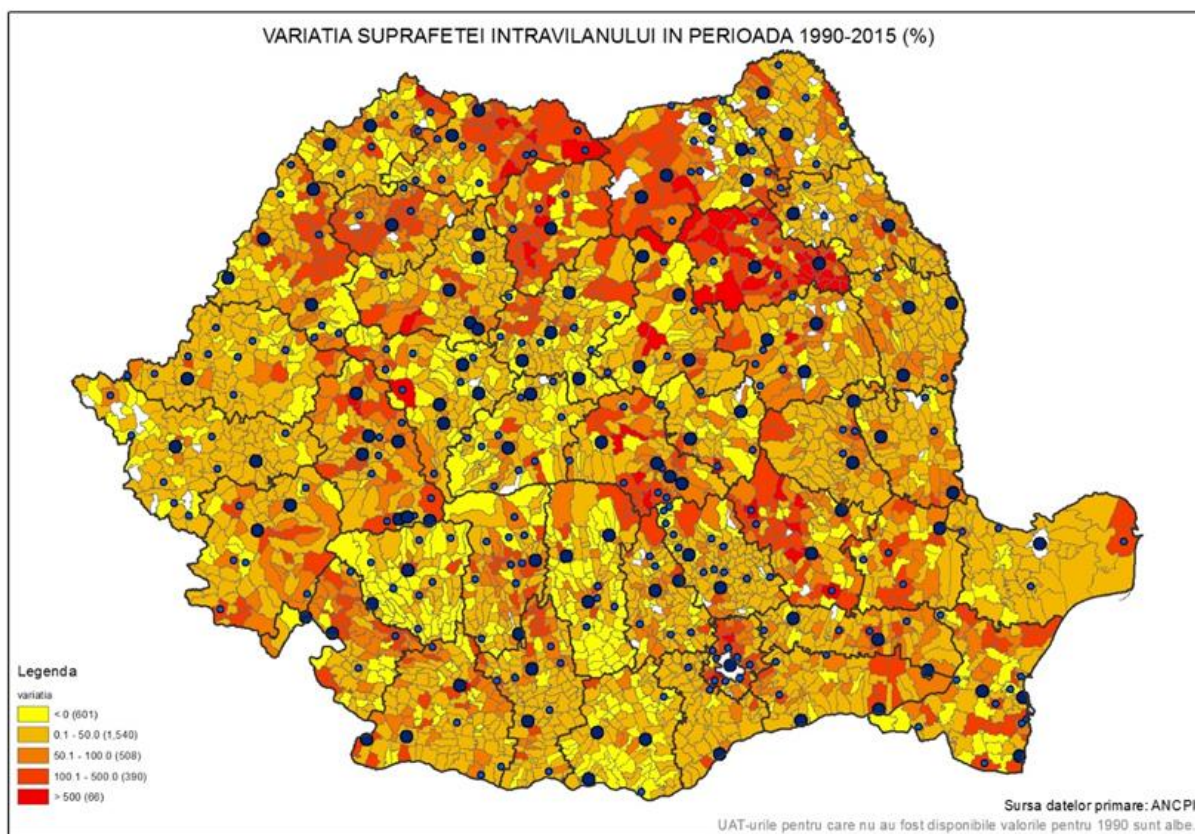
Modul în care evoluează suprafața cuprinsă în intravilan este de asemenea semnificativă pentru analiza potențialului de dezvoltare a comunităților. Intravilanul trebuie extins astfel încât să fie luate în considerare atât cerințele vizând dezvoltarea rezidențială, dar mai ales cele vizând noi investiții industriale și comerciale. După 1990, numeroase localități, în special din categoria orașelor mici și mijlocii, au extins în mod nejustificat suprafața intravilanului, de multe ori în condițiile în care au avut o stagnare sau un declin al populației și o reducere a activităților industriale. Creșterea nejustificată a intravilanului, în absența unor obiective reale, poate duce la o presiune crescută asupra autorităților locale de a oferi utilități și infrastructură pe o zonă mai extinsă. Tabelul 66 sumarizează evoluția intravilanului. În prezent există discuții chiar legate de municipiul Cluj-Napoca, care a cunoscut o dezvoltare accentuată, că extinderea intravilanului din anii 1990 a reprezentat o greșeală. Acest fapt trebuie înțeles în contextul în care introducerea în intravilan a unor suprafețe mari face ca localitățile să trebuiască să ofere infrastructură și utilități în numeroase zone deconectate între ele

Comparativ cu nivelul național, județul Bihor se încadrează în categoria județelor care au cunoscut, cel puțin pentru o parte din comunități, creșteri relativ semnificative ale suprafeței intravilanului localităților (Figura 56). Din Figura anterior menționată se poate observa că comunitățile cu creștere semnificativă sunt plasate în partea de nord-est a județului. Pentru mediul urban (municipii și orașe), comunitățile se împart în 3 categorii distincte în funcție de abordarea pe care au implementat-o vizavi de extinderea intravilanului: categoria A, care cuprinde 5 municipii și orașe (Aleșd, Oradea, Salonta, Săcuieni și Ștei), a avut o abordare prudentă, cu o creștere cuprinsă între 0%-25%; categoria B, cu 3 comunități (Beiuș.

Marghita, Valea lui Mihai) au toate o creștere cuprinsă între 50%-100%; categoria C, comunitățile cu o abordare permisivă, cu o creștere între 200%-400% (Nucet și Vașcău). Desigur, această extindere trebuie corelată și cu evoluția demografică și cea a economiei locale.

Este interesant de observat de ex. că municipii și orașe cu o dezvoltare economică bună și foarte bună au fost mai degrabă prudente cu extinderea extravilanului – Beiuș, Ștei, Valea lui Mihai în timp ce comuna Vașcău, cu cel mai scăzut nivel de dezvoltare economică, are cea mai mare creștere a intravilanului. În ceea ce privește populația, toate municipiile și orașele au pierdut populație, indiferent de nivelul de dezvoltare economică.

Figura 56: Evoluția suprafață intravilan la nivel județean, 1990-2015

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2016, p. 52

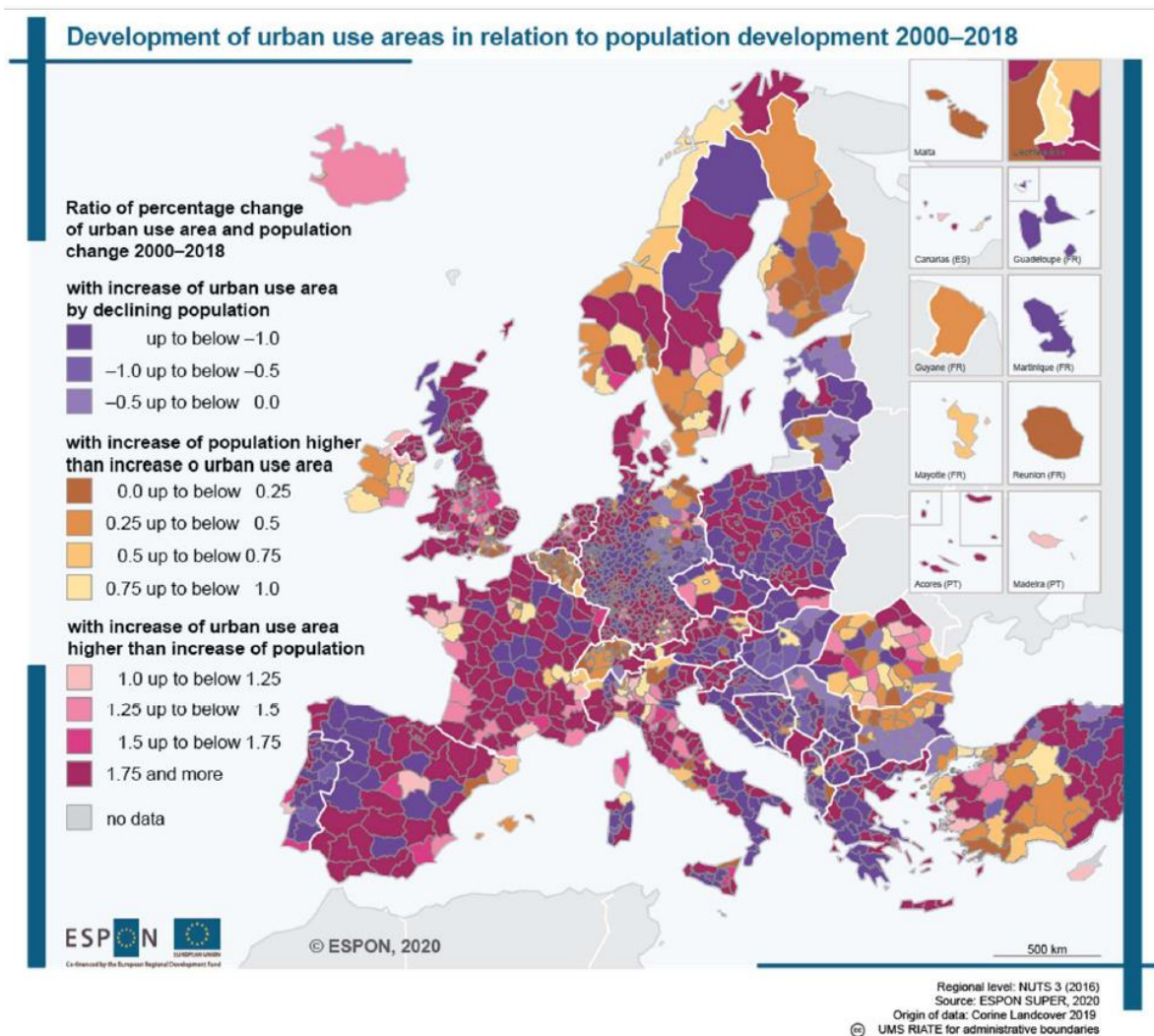
Tabelul 66: Evoluție suprafață intravilan municipii și orașe (în hectare)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mun. Oradea	7.252	7.252	7.252	7.252	7.252	7.252	7.719	7.719	7.796	7.796	7.796	7.909	7.909	7.909	7.909	7.909	8.182	8.182	8.182	8.182
Mun. Beiuș	280	280	394	394	507	507	507	507	556	556	573	573	573	573	573	573	573	573	573	573
Mun. Marghita	515	515	515	515	515	864	864	864	864	864	864	864	864	864	864	864	864	864	864	864
Mun. Salonta	1.120	1.066	1.066	1.120	1.120	1.120	1.120	1.120	1.205	1.205	1.120	1.120	1.120	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204	1.204
Aleșd	762	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860	860
Nucet	74	74	74	164	164	201	267	267	225	225	225	225	225	225	225	225	225	225	225	225
Săcuieni	:	:	:	:	1.095	1.095	1.095	1.095	1.095	1.095	1.095	1.095	1.095	1.377	1.377	1.377	1.377	1.377	1.377	1.377
Ștei	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157	157
Valea lui Mihai	780	780	1.115	1.115	1.115	1.115	1.115	1.115	1.115	1.115	1.115	1.302	1.302	1.302	1.302	1.302	1.302	1.302	1.302	1.441
Vaşcău	80	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	84	377	377	377	377	377	377	377

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

În cadrul acestei secțiuni vom explora și procesul de extindere/dispersie urbană. Dispersia urbană se referă la procesul de extindere spațială a orașului spre periferie și în comunitățile urbane din jur. Dispersia urbană poate avea loc în condițiile unei creșteri economice și a populației sau dimpotrivă a contracției economice și demografice (sunt posibile orice combinații între evoluția demografică și cea economică). Desigur, cea mai dramatică situație este cea a unui oraș care pierde populație concomitent cu extinderea sa spațială, care în această situație nu este justificată de o presiune adusă de creșterea economică și/sau demografică (a se vedea Figura 57). Din punct de vedere demografic, municipiul Oradea are o pierdere de populație de aprox. 3% în intervalul 2009-2020 (am luat în calcul populația după domiciliu la 1 ianuarie). Concomitent, cele 4 comune unde este mai pregnant fenomenul de suburbanizare – Oșorhei, Paleu, Sânmartin și Sântandrei, au avut creșteri cuprinse între 19% (Oșorhei) și 80% (Paleu). Este clar că în condițiile în care avem o contracție demografică la nivelul mun. Oradea și la nivelul județului în ansamblu, aceste comunități rurale sunt atractive pentru cei care caută să se localizeze în mediul periurban.

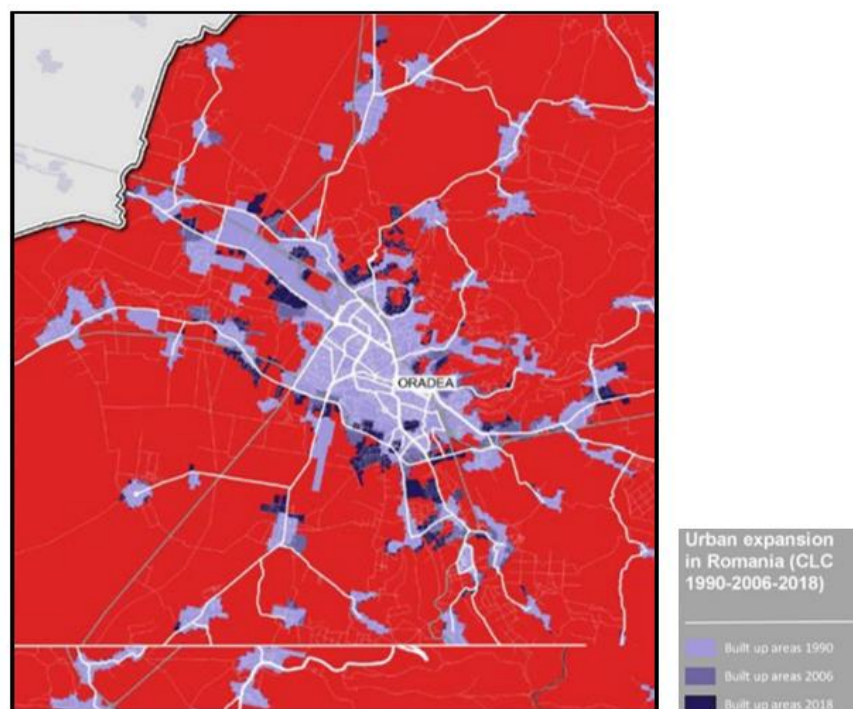
Figura 57: Extinderea zonelor urbane prin raportare la creșterea populației

Sursa: ESPON, Synthesis Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use. Practices in European Regions Synthesis Report // November 2020, p. 12, <https://www.espon.eu/super>

Figura 58 ilustrează evoluția în profil temporal a fenomenului de dispersie urbană pentru municipiul Oradea. Se poate observa că perioada 1990-2006 nu este marcată de o extindere atât de pregnantă cum este cea din perioada 2006-2018.

Figura 58: Procesul de extindere urbană la nivelul municipiului Oradea

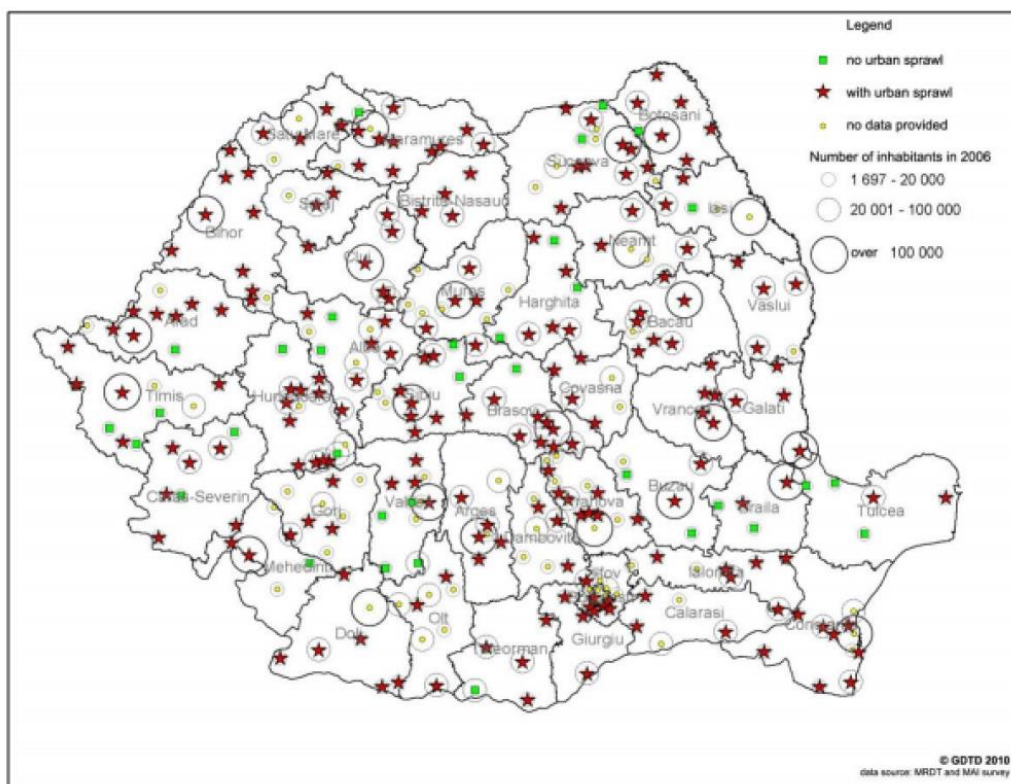

Sursa: Banca Mondială, *Romania Catching Up Regions. Modele de cooperare interjurisdicțională*, 2019, p. 139, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/338051580282390068/pdf/Romania-Catching-Up-Regions-Interjurisdictional-Cooperation-Models.pdf>

Deși fenomenul de dispersie urbană este mai ușor vizibil în cazul orașelor mari, nici orașele mici nu sunt scutite de acest fenomen. Într-un studiu care datează din 2010, Suditu *et al.*¹⁷⁵ prezenta municipiile și orașele din România care la acel moment erau deja afectate de dispersia urbană. Din Figura 59 de mai jos se poate observa că majoritatea municipiilor și orașelor din județul Bihor au această problemă.

¹⁷⁵ Suditu, B., Ginavar, A., Muica, A., Iordachescu, C., Vardol, A. and Ghinea, B. (2010), "Urban sprawl characteristics and typologies in Romania", *Human Geographies – Journal of Studies and Research in Human Geography*, Vol. 4 No. 2, pp. 79–87

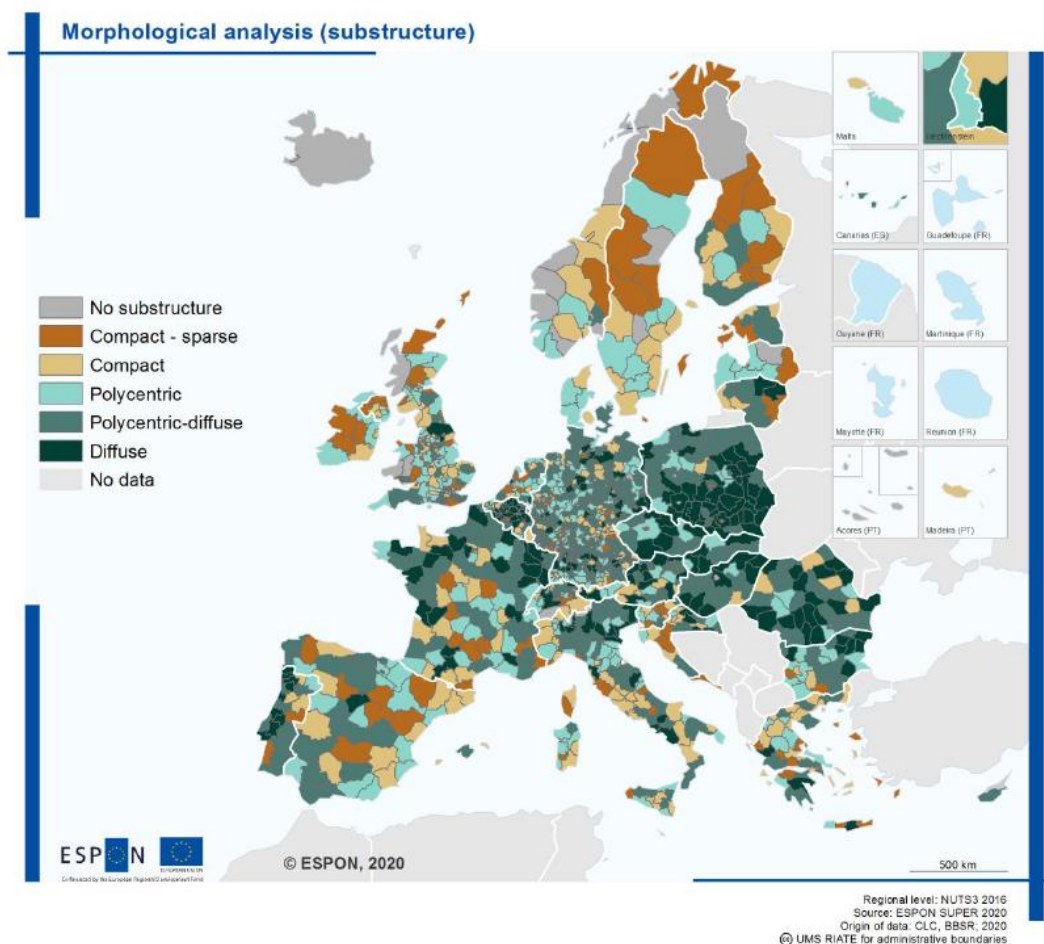
Figura 59: Municipii și orașe confruntate cu dispersia urbană

Sursa: Suditu et al. (2010)

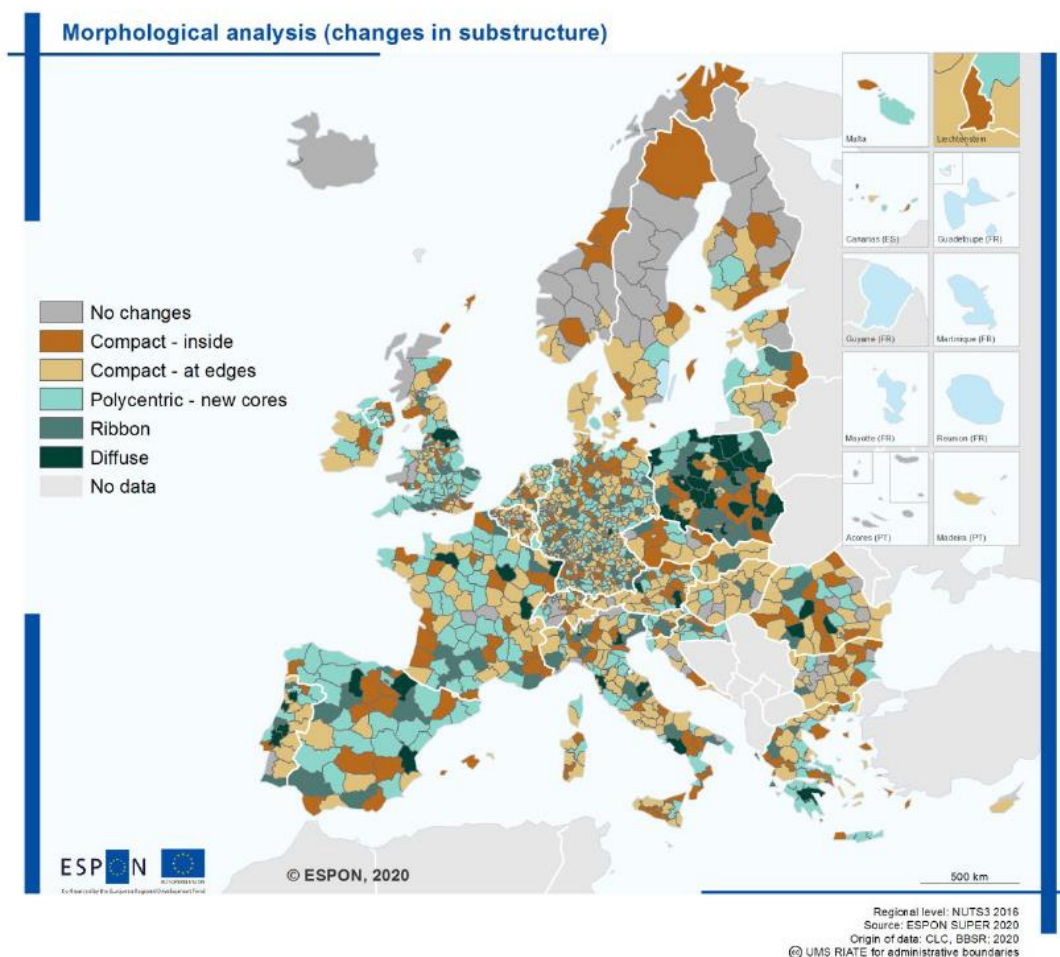
În ceea ce privește morfologia structurilor urbane la nivelul județului Bihor, studiile recente ESPON o descriu ca fiind compact monocentrică (Figura 60). Prin dispersia urbană, caracterul compact monocentric s-a păstrat, extinderea apărând la marginea orașelor, în continuarea zonelor deja urbanizate (Figura 61).

Figura 60: Morfologia sub-structurilor la nivel județean

Sursa: APPLIED RESEARCH // Main Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use Practices in European Regions Main Report // November 2020, p. 29, <https://www.espon.eu/super>

Figura 61: Analiză morfologică (schimbări în sub-structuri)

Sursa: Sursa: APPLIED RESEARCH // Main Report SUPER – Sustainable Urbanization and land-use Practices in European Regions Main Report // November 2020, p. 30, <https://www.espon.eu/super>

3.3 Locuințe

La nivelul întregului județ, în perioada 2010-2020 se înregistrează o creștere a numărului de locuințe de 7,2%, care este în mod clar superioară procentului înregistrat în decada anterioară. Din totalul locuințelor, peste 98% sunt în proprietate privată, numărul celor în proprietate publică scăzând în mod constant între 2010-2017 și având apoi ușoară creștere în 2018-2020. Trebuie spus însă că procentul creșterii nu este egal distribuit la nivelul municipiilor și orașelor din județul Bihor. Avem astfel un grup de 3 municipii și orașe cu creștere între -1%-3% (Salonta, Săcuieni, Vașcău), un grup format din 4 municipii și orașe cu creștere cuprinsă între 4%-10% (Oradea, Marghita, Ștei, Valea lui Mihai), un grup cu creștere de peste 10% format din 3 municipii și orașe (Aleșd, Beiuș, Nucet). Dacă examinăm aceste trei cluster în strânsă legătură cu clusterelor vizând extinderea intravilanului, vom observa că orașele cu o creștere de peste 4% și chiar de peste 10% a numărului de locuințe au fost cele mai prudente cu extinderea intravilanului. Cea mai mare extindere a extravilanului este corelată cu cea mai mică rată de creștere a numărului de locuințe.

Tabelul 67: Locuințe existente la sfârșitul anului pe forme de proprietate

Categorii		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	Bihor	240.601	246.364	247.657	248.630	249.556	250.315	251.272	252.504	253.804	256.081	257.936
Prop. publică	Bihor	4.896	2.470	2.562	2.573	2.548	2.598	2.589	2.963	3.118	3.168	3.177
Prop. privată	Bihor	235.705	243.894	245.095	246.057	247.008	247.717	248.683	249.541	250.686	252.913	254.759

Sursa: INS Tempo online, prelucrarea autorilor

Tabelul 68 : Evoluția fondului de locuințe în mediul urban

Categorii	2010	2020	% modificare
Mun. Oradea	85009	93462	9.94
Mun. Beiuș	4255	5010	17.74
Mun. Marghita	6569	6885	4.81
Mun. Salonta	7092	7063	-0.41
Aleșd	4243	4814	13.46
Nucet	797	891	11.79
Săcuieni	4135	4257	2.95
Ștei	3054	3264	6.88
Valea lui Mihai	3522	3704	5.17
Vășcău	1088	1090	0.18

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Legat de locuințe ne interesează și calitatea acestor, nu doar numărul. Există un indicator și anume suprafața locuibilă în m²/cap de locuitor. Există cifra de 14 m²/cap de locuitor stabilită prin normative vizând locuirea. Tabelul 69 de mai jos detaliază situația pentru municipiile și orașele județului Bihor. Se observă o creștere clară a suprafeței locuibile pe cap de locuitor. Dacă în 2010 existau 5 comunități sub standard, în 2020 mai avem doar două comunități.

Tabelul 69 : Evoluția suprafeței locuibile în mediul urban/cap de locuitor (în m²)

Categorii	2010/ M ²	Populație după domiciliu la 1 ianuarie	M ² /cap loc	2020/ M ²	Populație după domiciliu la 1 ianuarie	M ² /cap loc
Mun. Oradea	3.252.711	225.648	14.41	4.471.970	4.471.970	19,82
Mun. Beiuș	176.294	11.730	44.270	253.574	253.574	21,62
Mun. Marghita	245.626	19.087	32.112	291.404	291.404	15,27
Mun. Salonta	282.791	20.086	44.422	329.488	329.488	16,40
Aleșd	157.756	11.437	13.79	209.958	209.958	18,36
Nucet	29.971	2.135	44.300	37.779	37.779	17,70
Săcuieni	129.937	12.641	47.027	152.683	152.683	12,08
Ștei	103.494	8.181	24.077	120.944	120.944	14,78
Valea lui Mihai	130.152	11.404	15.281	156.414	156.414	13,72
Vășcău	48.601	2.707	17.95	53.126	53.126	19,63

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Calitatea locuirii se poate evalua și prin percepția subiectivă a rezidenților din județul Bihor. În cadrul sondajului de opinie realizat cu ocazia realizării strategiei județene de dezvoltare, 80% din locuitori se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de locuințe (spațiu, amenajări interioare, confort).

Analiza statisticilor cu privire la autorizațiile eliberate în perioada 2009-2019 relevă un interes crescut pentru clădirile de tip rezidențial. Urmând dinamica economică a decadei, în 2010 avem o contracție cu aprox. 50%, urmată de o oarecare stagnare pentru ca apoi creșterea să fie reluată din nou în 2014. La nivelul anului 2020 vedem din nou o scădere la toate categoriile.

Tabelul 70: Autorizații de construire eliberate pe tipuri de clădiri în județul Bihor

Categorii	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Clăd. rez. exclusiv cele pt. col.	574	844	833	842	1022	1070	1084	1438	1229	1450	1384
Clăd. pt. col.	:	2	13	4	2	4	2	5	8	8	2
Clăd. admin.	6	4	9	9	8	6	7	2	13	14	4
Clăd. pt. comerț cu ridicata și amănuntul	10	7	11	17	23	13	13	19	16	15	9
Hoteluri și clăd. similare	7	2	2	5	10	6	7	21	26	10	8
Alte clăd.	171	194	214	206	248	176	161	181	221	203	186

Sursa: INS Tempo online, prelucrarea autorilor

5. Infrastructura edilitară

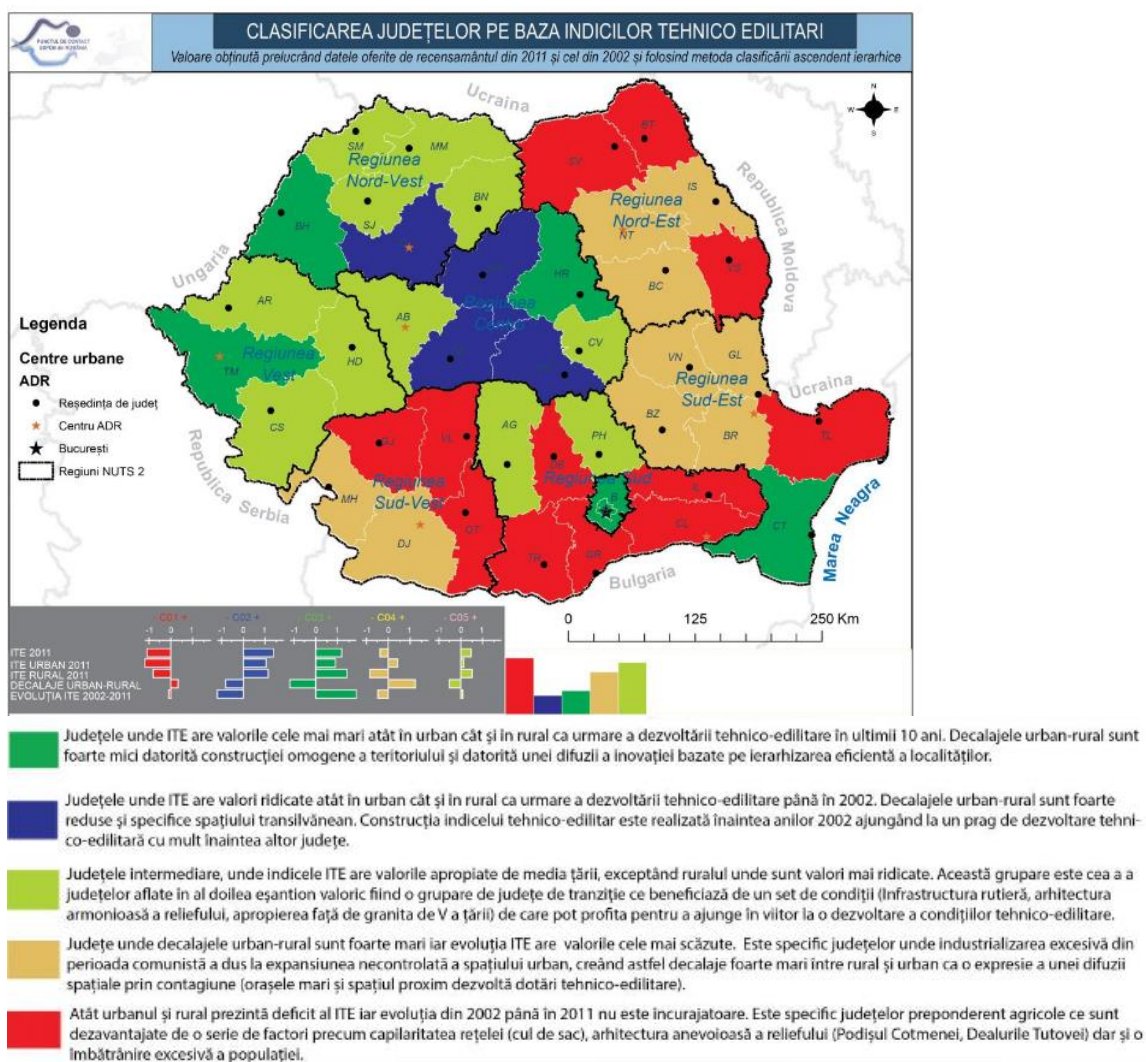
4.1 Evaluare generală

O infrastructură edilitară bine dezvoltată și accesul la utilități publice reprezintă o precondiție pentru o calitate a vieții ridicate și o satisfacție a cetățenilor față de administrația publică locală. La nivelul județelor din România, a fost calculat Indicele dotărilor tehnico-edilitate (ITE), care examinează atât înzestrarea propriu-zisă din punct de vedere edilitar a județelor cât și diferențele urban-rural. În ceea ce privește dotarea edilitară a localităților din județ, Bihorul se înscrie în categoria județelor cele mai dezvoltate din punctul de vedere al ITE, indicele având valori extrem de ridicate atât pentru urban cât și pentru rural (Figura 62). Trebuie spus că județul Bihor este singurul județ la nivelul regiunii Nord-Vest care are acest avantaj competitiv. În partea de vest a României, doar județul Timiș se mai regăsește din punctul de vedere a valorii ITE în aceeași categorie cu Bihorul¹⁷⁶.

Pentru fiecare tip de dotare vom prezenta date la nivelul anului 2019, care este ultimul an pentru care există date statistice în acest moment (iulie 2021). Trebuie menționat că anumiți indicatori nu reflectă neapărat situația din localități. Astfel, există localități unde deși există rețele de apă și canalizare, locuitorii nu sunt conectați la ele. De cele mai multe ori sunt invocate costurile mari.

¹⁷⁶ Trebuie menționat că acest indice se raportează la datele obținute la recensământul din 2011 și 2002 (evoluțiile aferente acestei decade). Noul recensământ va aduce la zi evoluțiile privind echiparea tehnico-edilitară.

Figura 62: Indicele dotărilor tehnico-edilitare pe județe

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, 2016, p. 4

4.2 Rețeaua de gaze naturale

În profil teritorial, rețelele de gaze naturale acoperă numai 18,81% din totalul localităților de la nivelul județului Bihor. 5 dintre municipii și orașe au rețea de gaze naturale, iar în mediul rural 14 localități. În profil temporal, numărul localităților cu acces la rețeaua de gaze naturale a rămas la fel pentru mediul urban comparat cu 2009 și a crescut cu o localitate pentru mediul rural. Lungimea totală simplă a conductelor de gaze naturale a crescut cu 59,45% în anul 2019 față de anul 2009, iar volumul total gazelor naturale distribuite a crescut cu 540,2%. În ceea ce privește consumul de uz casnic, acesta s-a dublat în 2019 raportat la 2009. Creșterea semnificativă a consumului pe intervalul analizat provine de la agenții economici, după cum se vede în tabelul 72 de mai jos.

Din distribuția geografică a localităților care au acces la rețeaua de gaze naturale se observă faptul că acestea sunt poziționate cu precădere în nordul și în vestul județului.

Tabelul 71: Lungimea simplă a rețelei de distribuție a gazelor naturale (în km)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
TOTAL	478,7	507,4	546,5	558,9	576,5	590,6	616,2	601,2	670,8	752,6	763,3
MUNICIPIUL ORADEA	139,9	157	170	172,3	185,3	196	217	217	270	350,6	350,6
MUNICIPIUL MARGHITA	43,6	48,5	48,8	49,4	49,6	49,8	49,8	49,4	49,5	49,5	49,6
MUNICIPIUL SALONTA	46,6	49,4	49,4	50	50,4	51,3	52,4	51,7	52,6	54,7	55,8
ORAS SACUENI	3,5	3,5	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
ORAS VALEA LUI MIHAI	56,3	56,3	56,4	56,7	56,7	56,7	62,3	61,6	61,9	61,7	61,7
ABRAM	:	:	6,2	6,2	6,2	6,8	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6
AVRAM IANCU	17,7	17,7	17,7	19,8	19,8	19,8	17,7	18,1	18,1	17,7	17,7
BIHARIA	22,4	22,4	24,4	24,2	24,2	24,8	24,8	24,8	25,3	24,8	25,8
BORS	33,2	33,2	33,4	33,4	34,2	34,2	34,4	34,8	34,8	34,6	35
CEFA	0,7	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	:	0,5
CIUMEGHIU	0,7	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
CURTUISENI	24,3	24,4	24,4	31	31	31	31	31	24,4	24,4	24,5
DRAGANESTI	:	:	:	:	:	:	:	:	1	1	1,4
MADARAS	6,8	8,2	9,5	9	9	9	9	9	9	8,7	9,3
SALACEA	13,3	13,3	13,3	14	14	15	15	15	14,7	14,7	14,7
SALARD	10,1	10,1	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
SANTANDREI	31,6	31,6	45,7	45,6	45,6	45,6	45,6	31,6	52,3	53,5	60
SUPLACU DE BARCAU	13,3	16,4	18,5	18,5	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7	21,7
TAMASEU	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
TAUTEU	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7	7,7

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Tabelul 72: Cantitate de gaze naturale distribuite (în mii metri cubi)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
TOTAL BIHOR	32385	36906	43009	51353	46057	64341	61918	148112	227484	213507	207332
TOTAL BIHOR UZ CASNIC	16704	17159	18916	18837	19001	17418	20353	21014	27168	28996	31819

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

4.3 Rețele de termoficare

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a extinderii rețelilor de distribuție a gazelor naturale și a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum și a creșterii prețului energiei termice livrate centralizat.

În profil teritorial, rețelele de termoficare acoperă numai 2,97% din totalul localităților de la nivelul județului (3 localități, 2 urbane și una rurală). Numai 20% din municipii și orașe au rețea de termoficare. În profil temporal, numărul localităților cu acces la rețeaua de termoficare rămas constant în ultimii 10 ani. Cantitatea de energie termică distribuită a crescut cu 7,03 % în anul 2019 față de anul 2009. Serviciul

public de alimentare cu energie termică în sistem centralizat se face în Municipiul Oradea, Municipiul Beiuș și comuna Sânmartin. Acest serviciu este organizat conform legii nr. 325 din iulie 2006, care reglementează desfășurarea activităților specifice privind producerea, transportul, distribuția și furnizarea energiei termice către utilizatori. Toate activitățile privind serviciul de alimentare cu energie termică în sistem centralizat (S.A.C.E.T.) sunt în responsabilitatea autorităților administrației publice locale. Serviciul se realizează prin intermediul infrastructurii tehnico-edilitare aparținând domeniului public, constând din echipamente, instalații, dotări specifice, care produc apă caldă de consum și pentru încălzire. Serviciile cuprind: centrale termice, centrale electrice de termoficare, rețele de branșamente, rețele de transport, puncte termice, sisteme de măsură și control.

Începând cu anul 2011, Primăria Municipiului Oradea implementează proiectul de investiții "Reabilitarea sistemului de termoficare urbană la nivelul municipiului Oradea pentru perioada 2009 – 2028 în scopul conformării la legislația de mediu și creșterii eficienței energetice", finanțat prin POS Mediu.

Municipiul Beiuș beneficiază și de încălzire centralizată cu energie geotermală, costul unei gigacalorii fiind cel mai mic din țară.

Tabelul 73: Localități unde se distribuie energie termică și cantitatea distribuită (în gigacalorii)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Loc. distribuire en. termică	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Cantitate totală distribuită	553420	794761	596260	631388	590739	517960	651001	582366	623870	604056	592358

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

4.3 Rețele alimentare cu apă potabilă

La nivelul județului Bihor, 88,11 % din localități (respectiv 89 municipii/ orașe/ comune) au acces la rețeaua de distribuție a apei potabile, înregistrându-se o tendință ascendentă în ceea ce privește numărul localităților cu acces la rețeaua de apă potabilă din 2009 până în prezent (a fost înregistrată o creștere cu 2 localități rurale la nivelul anului 2019 față de anul 2009). Toate municipiile și orașele din județ au acces la rețeaua de alimentare cu apă potabilă. Tendința ascendentă este observabilă și în ceea ce privește lungimea totală a rețelei de distribuție a apei, în anul 2019 rezultând o creștere cu 50,19 % față de anul 2009, datorată investițiilor în infrastructura de acest tip din județ, din mediul rural. Această creștere este peste creșterea națională (43,10%) și respectiv cea regională (44,78%).

Tabelul 74: Lungimea simplă a rețelei de alimentare cu apă potabilă (în km)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	Total	60.456,4	63.094,9	65.900,9	68.299,3	71.513,7	74.263,2	76.945,0	79.677,6	82.090,4	84.504,4	86.518,8
	Reg. N-V	9.415,9	9.956,8	10.458,7	10.753,5	11.248,1	11.425,5	11.740,4	12.428,0	12.767,9	13.123,1	13.632,9
	Bihor	2.269,9	2.495,3	2.488,7	2.416,9	2.525,6	2.521,9	2.690,5	2.818,8	2.915,3	3.041,0	3.049,3

Urban	Total	26.857,3	27.225,8	27.474,3	27.680,2	27.828,7	28.321,9	28.778,7	29.476,7	30.092,7	30.415,9	30.937,9
	Reg. N-V	3.623,1	3.764,5	3.868,0	3.871,1	3.919,9	3.804,2	3.864,4	3.959,7	4.145,5	4.207,6	4.489,7
	Bihor	953,3	987,2	999,5	898,3	913,3	914,9	925,9	947,1	966,2	975,0	963,5

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

Din analiza volumului de apă distribuit consumatorilor, se observă o ușoară scădere de 6,46% a consumului total la nivelul județului Bihor în 2019 comparat cu 2009. Consumul casnic a cunoscut o creștere pe același interval de timp de 20,88 %, cantitatea distribuită fiind mai mare în Oradea, Sânmartin, Salonta, Aleșd, Beiuș, Ștei, Diosig, Săcueni și Marghita. În general consumul de apă potabilă este proporțional cu mărimea localităților ca număr de populație.

Tabelul 75: Cantitate de apă potabilă distribuită consumatorilor (în mii metri cubi)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
TOTAL BIHOR	21.528	19.802	19.617	19.410	19.537	19.442	19.937	19.727	19.910	19.652	20.136
TOTAL BIHOR UZ CASNIC	12.560	14.603	14.667	14.607	15.119	15.016	15.476	15.138	14.685	14.783	15.183

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

4.4 Rețele de canalizare și stații de epurare

În profil teritorial, rețelele de canalizare acoperă numai 43,56% din totalul localităților de la nivelul județului (44 de comunități). Toate municipiile și orașele din Bihor au rețea de canalizare. În profil temporal, numărul localităților cu acces la rețeaua de canalizare a crescut cu 120% în anul 2019 față de anul 2009. Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare a crescut cu 25,6% în anul 2019 față de anul 2009, ca urmare a investițiilor realizate în infrastructura de canalizare. Creșterea este sub cea de la nivel național (92,17%) și respectiv cea de la nivel regional (128,75%). Cele 44 de localități care au acces la rețeaua de canalizare sunt distribuite uniform la nivelul județului, fără a exista o concentrare într-o anumită zonă, toate municipiile și orașele având acces la acest tip de infrastructură, lungimea variind în funcție de investițiile realizate până în prezent. Se observă, totuși, că în centrul județului există o zonă neacoperită de rețele de canalizare.

Tabelul 76: Lungimea simplă a rețelei de canalizare (în km)

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	Total	20.953,3	21.977,5	23.137,2	24.789,8	26.559,6	28.659,5	31.702,6	34.353,4	36.344,5	38.449,1	40.268,0
	Reg. N-V	2.960,2	3.283,6	3.637,4	3.916,7	4.251,2	4.637,9	4.899,8	5.521,8	5.968,5	6.278,2	6.771,5
	Bihor	961,9	1.000,0	1.093,2	1.126,7	1.143,6	1.167,1	1.258,5	1.383,4	1.320,6	1.397,0	1.489,0

Urban	Bihor	889,3	903,6	949,1	982,6	987,4	999,1	997,7	1.018,5	859,5	868,7	896,2

Sursa: INS Tempo Online, prelucrarea autorilor

În prezent, sunt în curs de implementare o serie de proiecte care vizează fie realizarea canalizării menajere, fie modernizarea rețelelor existente sau realizarea de stații de epurare, cu finanțare din diverse surse: bugetele locale, PNDR, fonduri europene. În ceea ce privește proiectele finanțate din PNDR doar puține dintre acestea au fost finalizate în termenul estimat, multe dintre ele întâmpinând probleme cu accesarea surselor necesare pentru susținerea investițiilor.

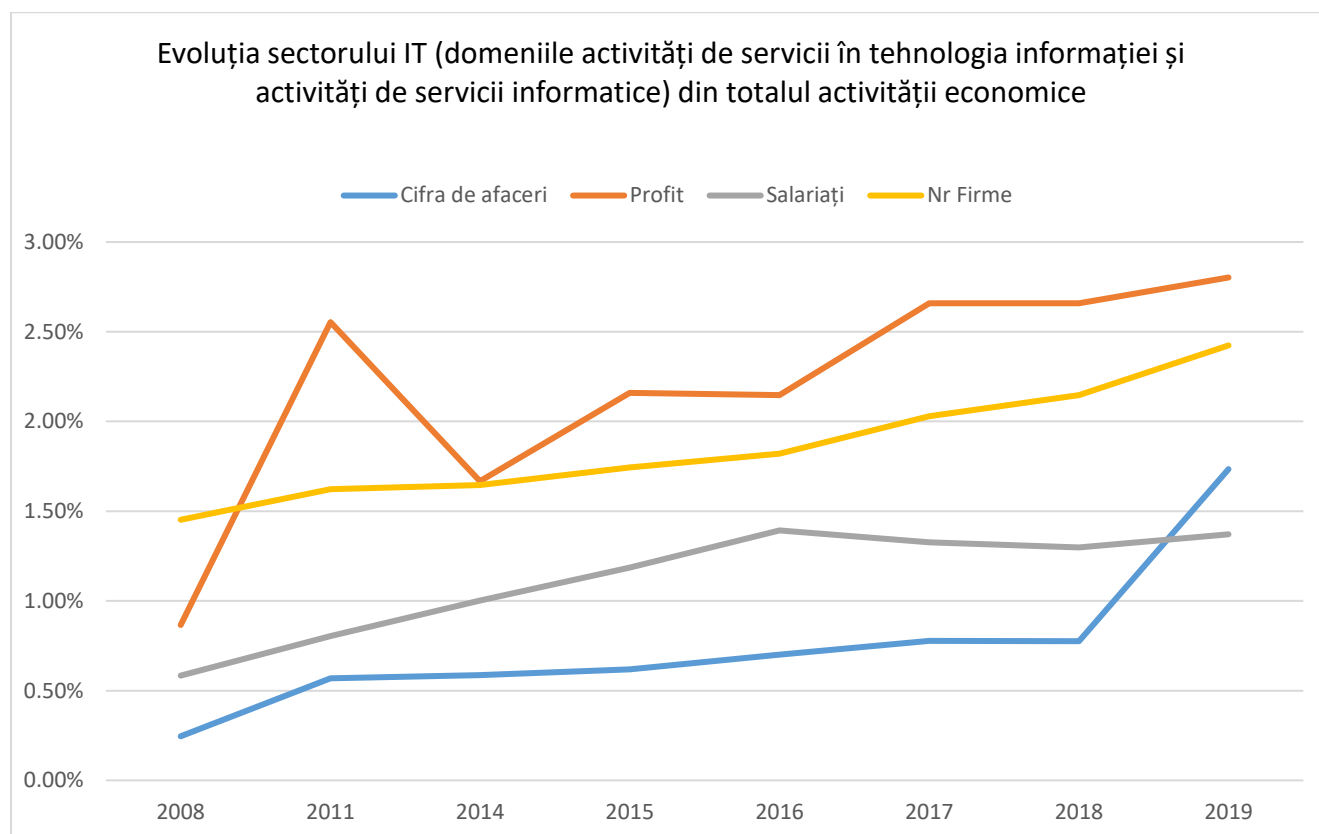
În județul Bihor există momentan (în anul 2021) 2 asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI) în domeniul apă-canal, care au delegat gestiunea serviciilor aferente operatorilor regionali: Apă Canal Nord Vest SA (BH) și Compania de apă Oradea SA (BH).

E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

Sectorul TIC în economia județului Bihor

Sectorul IT din județ este unul cu o importanță scăzută în economia locală (puțin peste 1,7% din cifra de afaceri este realizată de companii din aceste domenii), dar care poate crește în importanță în următoarea perioadă. Dacă analizăm cifrele legate de sectorul IT din județul Bihor, vedem o creștere constantă a cifrei de afaceri și a profitului generat de activitățile din acest domeniu (activități de servicii în tehnologia informației și activități de servicii informatice), dar această creștere este mai mică decât ne-am așteptat. De asemenea, numărul angajaților și al companiilor din domeniu prezintă o creștere lentă în ultimii ani. Veniturile realizate de acești salariați sunt și ele relativ mici, raportat la media națională (salariații din IT și comunicații au o medie a veniturilor de doar 51% din media națională).

Figura 63 – Evoluția sectorului IT

Aceste cifre ne arată că este nevoie de investiții și de ajutor din partea administrației pentru crearea condițiilor propice dezvoltării acestui sector economic. O oportunitate poate fi oferită de supraîncălzirea unor centre tradiționale ale industriei ITC din România (Cluj-Napoca, Timișoara, București, Iași), ceea ce poate duce la relocarea unor activități în alte zone, iar județul Bihor și municipiul Oradea în special au o serie de avantaje în această competiție.

Analiza situației digitalizării la nivelul Consiliului Județean Bihor

În acest moment, Compartimentul Informatică, GIS al Consiliului Județean Bihor are 4 angajați, dintre care 2 responsabili de sistemul GIS. Dotarea tehnică la nivelul instituției este mulțumitoare. Pe lângă sumele anuale dedicate îmbunătățirii infrastructurii IT prinse în bugetul instituției, o mare parte din necesar este acoperit și de diferitele proiecte în implementare, în special pe fonduri europene.

Principalele servicii care sunt oferite cetățenilor sunt cele din domeniul urbanismului (eliberarea autorizațiilor de construcție și a certificatelor de urbanism pentru cele aproximativ 40 de UAT-uri care nu au angajat un arhitect). Momentan, aceste acte nu se pot trimite prin mijloace electronice (există în lucru un proiect care prevede și această facilitate). Actele necesare pentru eliberarea acestor documente se pot depune și online (prin email), aproximativ 10% dintre cetățeni alegând această variantă.

Website-ul instituției este interfața cea mai folosită de cetățeni și companii în interacțiunea digitală cu consiliul județean. Designul site-ului a fost schimbat începând cu 1 martie 2021. Noul site este mult mai plăcut din punct de vedere al designului, aerisit, culorile sunt bine alese, iar imaginile sunt destul de mari pentru a avea un impact vizual.

Spre deosebire de vechiul site, cel actual este securizat în întregime, cu certificat valid. Site-ul are unele probleme de adaptare la dispozitivele mobile, deși tema grafică folosită pare *responsive*. Structura site-ului este ușor de înțeles, meniurile sunt logice și nu există linkuri greșite. Cantitatea de informație disponibilă este considerabilă și aranjată coerent. Serviciile care există sunt: harta digitală a județului, cu puncte de interes; monitorul oficial local; formular de contact. Există de asemenea o platformă pentru transportul public județean care este în general funcțională.

În ceea ce privește serviciile online oferite de către CJ Bihor (altele decât cele informative), ele se împart în două: cele prezente pe pagina de web a consiliului județean (pe care le-am amintit mai sus) și cele prezente pe platforma de servicii electronice, care teoretic ajută localitățile din județ care nu dispun de resursele necesare pentru a implementa singure servicii de e-guvernare. În momentul actual, serviciile online oferite sunt minimale: platforma de servicii electronice este în general neactualizată (multe dintre informații sunt din anul 2016) și nu conține serviciile informaționale sau tranzacționale notate. RUTI nu pare operațional, nu este foarte clar cum funcționează Serviciile online de informare pentru cetățeni, meniurile sunt confuze. Registratura online pare în schimb funcțională (nu s-a putut proba, fiind nevoie de date de logare și de detaliile unui document înregistrat într-o primărie dintre cele cuprinse de platformă). De asemenea, la nivelul Consiliului Județean Bihor, sunt actualizate listele cu certificatele de urbanism și autorizațiile de construire/desființare emise). În principiu, în cele 2 etape de implementare a acestui proiect, 30 de primării de comune ar fi trebuit să își construiască porțiunea proprie de portal și să ofere diferite servicii cetățenilor. Stadiul actual al platformei este unul incipient în ceea ce privește serviciile front-office, dar conține și o parte de back-office (un sistem de management al documentelor, de pildă) a cărui implementare este mai avansată.

Există în planul strategic pentru perioada anterioară trei proiecte legate de e-guvernare: Adoptarea unui sistem geografic informațional pentru gestionarea bazelor de date cu caracter teritorial și creșterea eficienței și operativității procedurilor administrative, dar și distribuția către factorii interesați din județ (A.4121); Dezvoltarea serviciilor publice și a capacității administrative; Adoptarea de sisteme informatice pentru plata taxelor și impozitelor (A.4122); Facilitarea realizării cadastrului digital în vederea

îmbunătățirii datelor disponibile și serviciilor aferente pentru cetățeni, societăți comerciale, organizații non-guvernamentale și alte instituții publice (A.4123).

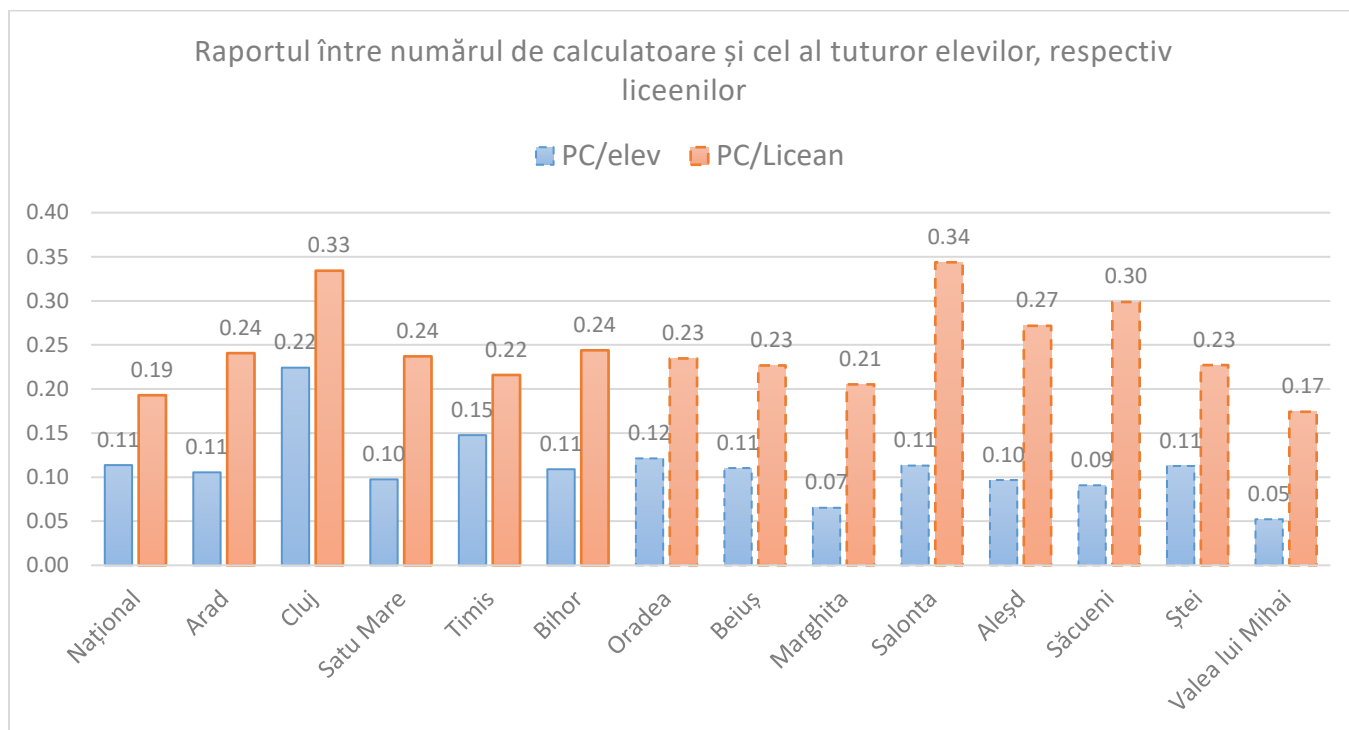
Există mai multe proiecte în diferite stadii de elaborare sau depunere pentru îmbunătățirea interacțiunii digitale între CJ Bihor și cetățeni, pe de o parte, și localități din județ, pe de cealaltă parte. Cel mai important dintre ele dorește să construiască un data center județean (un "cloud" pentru instituțiile publice locale și deconcentrate din județ), care, pe lângă stocarea datelor din aceste instituții, să interconecteze bazele de date și să ofere, pe acest suport informațional, servicii tranzacționale sofisticate (un ghișeu unic pentru cetățenii județului, posibilitatea plăților online pentru toți locuitorii, indiferent de localitatea în care își au domiciliul, servicii de urgență, ticketing online pentru cursele intrajudețene, etc.).

Sunt menținute și conturi pe rețele sociale (Facebook și Instagram). Pe Facebook pagina are peste 11.000 de urmăritori. Aici pot fi urmărite în direct ședințele de consiliu (cu o medie de 300-400 de urmăritori). Contul de Instagram, creat doar cu aproximativ 2 luni în urmă, are 197 de urmăritori. Aceste conturi sunt gestionate de compartimentul informatică. De asemenea, vizitatorii se pot abona la un newsletter direct de pe pagina de start a site-ului.

Educația ITC în Bihor

Elevii care vor să se specializeze în domeniul IT au în Bihor oportunitatea de a face acest lucru. La nivelul întregului județ, aproximativ 17% dintre liceeni sunt înrolați în clase cu specializarea Informatică sau Matematică-Informatică. Acest lucru arată că există premisele pentru dezvoltarea acestui sector economic, în cazul în care această forță de muncă pregătită este menținută în județ (prin oferirea posibilităților de continuare a studiilor în domeniu în oraș) sau prin atragerea studenților din județ care studiază în alte orașe înapoi după terminarea ciclului universitar. În cadrul Facultății din Oradea există un departament de Calculatoare și tehnologia informației, parte a Facultății de Inginerie Electrică și Tehnologia Informației. Acest lucru este un avantaj în reținerea în județ a liceenilor interesați în acest domeniu și care pot ulterior contribui la dezvoltarea IT-ului în Bihor, cu toate componentele sale (companii, start-up-uri, e-guvernare).

În ceea ce privește dotarea liceelor cu laboratoare de informatică și calculatoare, liceele și colegiile naționale sunt în general aproape de media națională. În graficul de mai jos se poate observa raportul dintre numărul de elevi (din toate ciclurile de învățământ preuniversitar) și, separat, de liceeni, și numărul de calculatoare la nivel național, în alte câteva județe, și în orașele și municipiile din județul Bihor (care au cel puțin o unitate de învățământ de nivel liceal).

Figura 64 - Dotarea cu calculatoare a liceelor din Bihor

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC

Nu există nici la nivelul județului asocieri sau clustere TIC, nici acceleratoare sau incubatoare de afaceri în acest domeniu. Sunt vizibile doar un singur co-working space, în Oradea, și câteva start-up-uri. Această stare de fapt face cu atât mai grea înființarea și dezvoltarea unor companii în domeniu TIC și județ.

În lipsa unei susțineri din partea administrației locale și județene, șansele pentru dezvoltarea acestui sector al economiei, care ar putea aduce sau crea locuri de muncă bine plătite și ar avea potențialul de a se conecta ușor cu alte companii sau start-up-uri din zona industriilor creative (design, creații artistice, cercetare inovativă), sunt destul de mici.

Activitatea antreprenorială din acest sector ar putea fi sprijinită prin înființarea unor organisme de tip Accelerator, Co-working Space sau Incubator de afaceri în TIC, organizate în colaborare cu și sprijinite de consiliul județean și de primăriile cu resurse financiare, cu posibilitatea implicării și altor actori privați sau instituții ale administrației publice.

Este de remarcat că documentele strategice regăsite pe pagina de web a consiliului județean nu menționează sectorul TIC decât în momentul în care enumeră cele trei proiecte pe care le-am amintit, în condițiile în care atât planurile de dezvoltare naționale, cât mai ales cele europene pun un accent important pe dezvoltare-inovare. În condițiile în care obiective legate de acest domeniu s-ar regăsi în planurile de dezvoltare la nivel local și județean, s-ar deschide posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea acestui sector.

Infrastructura digitală în Bihor

În ceea ce privește viteza conexiunilor la internet, atât fix cât și mobil, datele oferite de ANCOM¹⁷⁷ arată că infrastructura de date este între primele 10 județe din țară. Cifrele privind viteza medie a conexiunilor fixe (162.2 Mb/s) și mobile (24.97 Mb/s) arată că județul se situează peste media națională (149Mb/s, respectiv 24.8 Mb/s). Cu siguranță, în municipiile din județ, aceste viteze sunt mai bune decât media județeană, care include și zone mai puțin dezvoltate, în special rurale. Conexiunile la internet de mare viteză sunt esențiale pentru atragerea și păstrarea în județ a unei forțe de muncă educată, mai ales în condițiile unei dorințe a autorităților județene de dezvoltare a unor sectoare economice precum IT și industriile creative și atragerea unei forțe de muncă bine pregătite și mobile.

Ultimele date concrete legate de accesul cetățenilor și firmelor la internet, disponibile pentru întreg județul, sunt de la recensământul din 2011 și sunt cu siguranță perimate. Datele oferite de institutul național de statistică sunt incomplete, eronate sau lipsite de granularitate (de pildă, numărul locuitorilor din mediul urban care au accesat internetul este mai mare decât numărul locuitorilor din mediul urban).

Cercetarea privind calitatea vieții efectuată de curând în județ arată că 90% dintre gospodăriile au acces permanent la internet (fix, mobil sau ambele variante). Aceste cifre sunt în acord cu datele disponibile existente la nivel național (de pildă cele EUROSTAT, care arată că 81% dintre gospodăriile din România aveau în 2018 acces la internet), că, în mediul urban, uriașa majoritate a cetățenilor are acces la internet. Din păcate, fără date concrete legate de categoriile (sociale, etnice, cu dizabilități, de vârstă, etc.) în care accesul la internet este sub medie, nu se pot concepe programe țintite pentru a remedia aceste probleme (o cercetare sociologică care să răspundă acestor întrebări ar fi benefică pentru conceperea de programe țintite).

Momentan, pentru plăți online, în special taxe și impozite, sunt înrolate în ghiseul.ro primăriile din Derna, Lungașu de Jos, Marghita, Oradea, Sântandrei, Inspectoratul Teritorial de Muncă Bihor și ANAF. Nu există date locale despre numărul bihorenilor care au competențele digitale medii sau peste medie (datele din indicii DESI, al Uniunii Europene, de pildă, sunt agregate la nivel de regiune sau stat).

Un alt domeniu în care administrația ar putea colabora cu firmele din domeniu TIC este oferirea de seturi de date deschise (open data), pe care companiile le-ar putea folosi pentru realizarea de produse software inovatoare, care ar putea fi ulterior oferite spre implementare și altor instituții publice din alte zone ale țării.

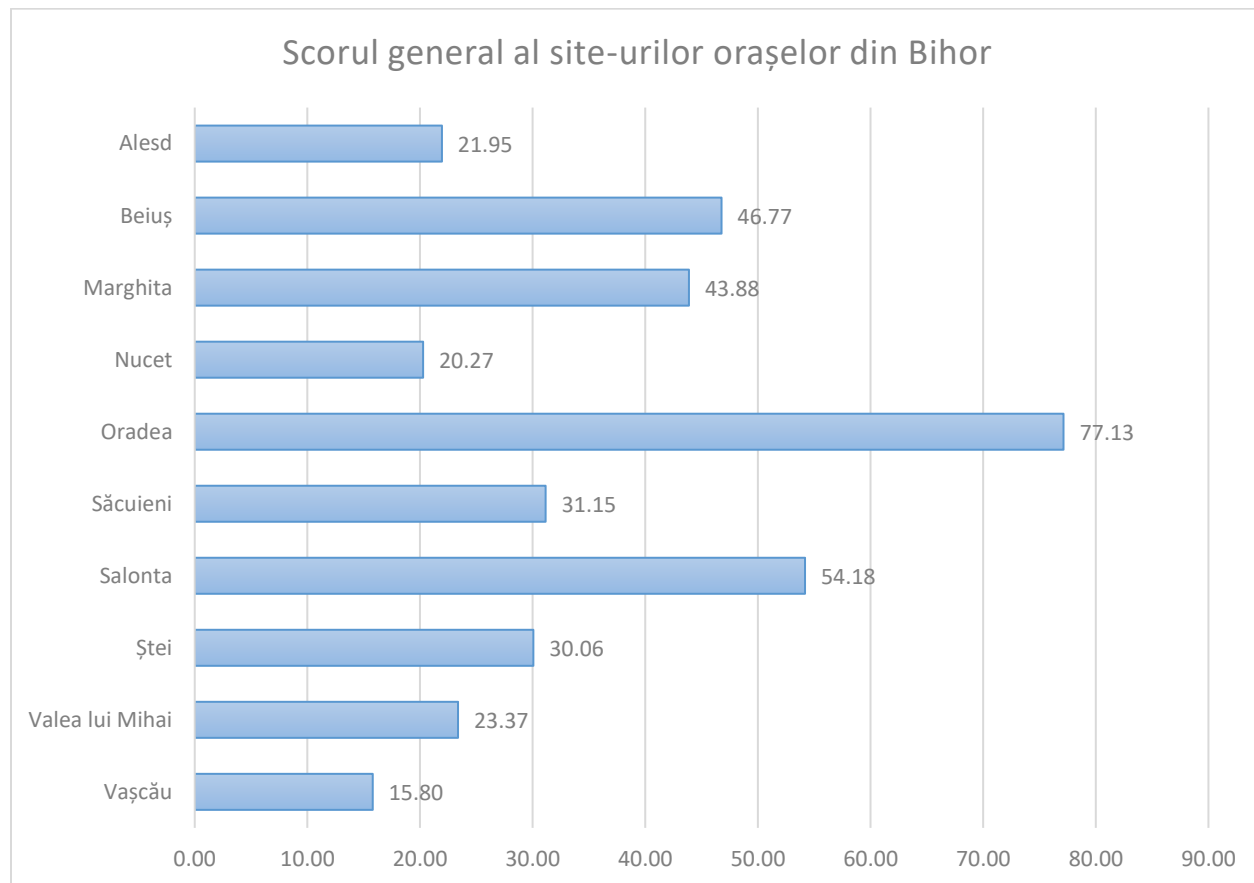
E-guvernare în județul Bihor

Pentru a evalua importanța pe care primăriile din județ o acordă e-guvernării, a fost realizată o analiză a site-urilor celor 10 orașe și municipii, din perspectiva utilizării noilor tehnologii pentru prezentarea

¹⁷⁷ Raport privind calitatea serviciului de acces la internet pentru anul 2019, https://www.ancom.ro/uploads/links_files/Raport_calitate_internet_2019.pdf

informațiilor, conectarea cu cetățenii și furnizarea de servicii către cetățeni și companii. Site-ul oficial este principalul vehicul prin care informațiile și serviciile online oferite de instituție ajung la cetățeni, companii sau ONG-uri, iar primăriile localităților furnizează cele mai multe astfel de servicii către cetățeni.

Figura 65 - Scorul website-ului fiecărui oraș din județ (din 100)

Sursa: analiză proprie

Evaluarea stadiului implementării guvernării electronice din perspectiva *front-office* este împărțită în 5 categorii distincte, fiecare cu un scor separat și cu o pondere diferită în scorul final (fiecare categorie are un maximum posibil de 100 de puncte, la fel și scorul final). Indicele de evaluare conține 47 de indicatori, iar cele cinci categorii sunt: securitate și protecția datelor cetățenilor (15% din scorul final), ergonomie (15%), conținut (25%), servicii online (25%) și participare și implicarea cetățenilor (20%).

Deloc surprinzător, site-ul municipiului Oradea are scorul cel mai mare (peste 77 de puncte, dintr-un maximum de 100, locul 5 la nivel național). Alte trei website-uri ajung la un scor de aproximativ 50 de puncte (Salonta, Beiuș și Marghita). Celelalte site-uri ale primăriilor obțin scoruri slabe sau foarte slabe.

Securitate și protecția datelor cetățenilor

În această categorie niciuna dintre primăriile din județ analizate nu a respectat în totalitate regulile de bază în ceea ce privește securitatea și protecția datelor. Surprinzător este că site-ul municipiului reședință de județ nu este securizat. Am urmărit în această categorie dacă vizitatorii site-ului sunt avertizați în

legătură cu folosirea *cookies*, dacă există o pagină cu informații suplimentare care descrie exact ce este un *cookie* și cum pot fi ele activate și dezactivate în principalele *browsere*, existența unei detalieri mai clare a datelor care sunt colectate, cum sunt ele folosite și cum pot cetățenii avea control asupra acestor date, dacă paginile site-ului au un certificat de securitate valid, lipsa acestuia, pe lângă posibila scădere a încrederii utilizatorilor, duce și la depunctarea site-ului de către motoarele de căutare (poate apărea mai jos în lista rezultatelor unei căutări).

Ergonomie

Site-urile pot fi accesat din browserele importante (verificarea a fost făcută utilizându-se ultimele variante de Microsoft Edge, Mozilla Firefox, Google Chrome și Opera). Pe unele dintre ele există unele erori minore de afișare și aliniere a elementelor din pagină.

Această categorie evaluează ușurința cu care site-ul poate fi utilizat de către vizitatori, calitatea design-ului, folosirea coerentă și corectă a fonturilor și culorilor, o schemă de navigare bine realizată și intuitivă, precum și frecvența și actualitatea actualizărilor.

Se remarcă la această categorie Oradea, Valea lui Mihai și Salonta, care au o ergonomie în general bună sau foarte bună. În ceea ce privește celelalte site-uri, ergonomia lor are deficiențe serioase, care pot duce la probleme legate de găsirea informațiilor sau de accesarea serviciilor, chiar atunci când ele sunt disponibile.

Participare și implicarea cetățenilor

În cadrul acestei categorii, am urmărit modalitățile în care cetățenii pot lua contact cu instituțiile și cu funcționarii din diferite departamente, instrumentele de participare oferite, posibilitățile de comentare sau de participare la dezbaterile publice pe diferite teme, existența unor conturi pe rețelele sociale, a sondajelor sau a înregistrărilor audio-video.

În ceea ce privește modalitățile prin care cetățenii orașelor bihorene pot lua legătura cu primăria, lucrurile ar putea fi îmbunătățite. Singura primărie din cele analizate care obține un scor bun la această categorie este Oradea (87), în rest toate primăriile au un scor mai mic de 35.

7 din cele 10 primării au conturi active pe rețelele sociale (nu au asemenea conturi Marghita, Valea lui Mihai, Vașcău). În general, pe toate aceste pagini, limbajul folosit este destul de arid și neadaptat mediului de comunicare folosit, fapt care arată că modul în care primăriile utilizează aceste pagini de facebook poate fi îmbunătățit.

Este de remarcat că cele mai multe reacții și *share*-uri le-au avut, în ultimul an, postările care aveau imagini sau albume foto. În afară de Oradea, celelalte primării nu au momentan proiecte de bugetare participativă. Proiectele de acest tip pot crea o legătură mai strânsă între cetățeni și administrație, ceea ce poate duce, în timp, la o creștere a încrederii în instituțiile publice locale.

Conținut

În cadrul acestei categorii am urmărit cantitatea și diversitatea de informații care se găsesc pe site-urile instituțiilor. Unele dintre ele sunt cerute de diverse legi care sunt legate de transparentizarea instituțiilor

publice sau accesul la informațiile de interes public, altele au fost considerate utile pentru cetățeni. De exemplu, am verificat dacă pe site există informații despre localizare și orar de lucru cu publicul, informații de contact pentru principalele departamente, minutele sau PV ale întâlnirilor de consiliu local, informații despre buget, informații despre consilierii locali (cine sunt, cv, informații de contact, activitate), strategii sau planuri de dezvoltare a orașului, formulare descărcabile sau online, declarații de avere, informații despre achizițiile publice, și altele.

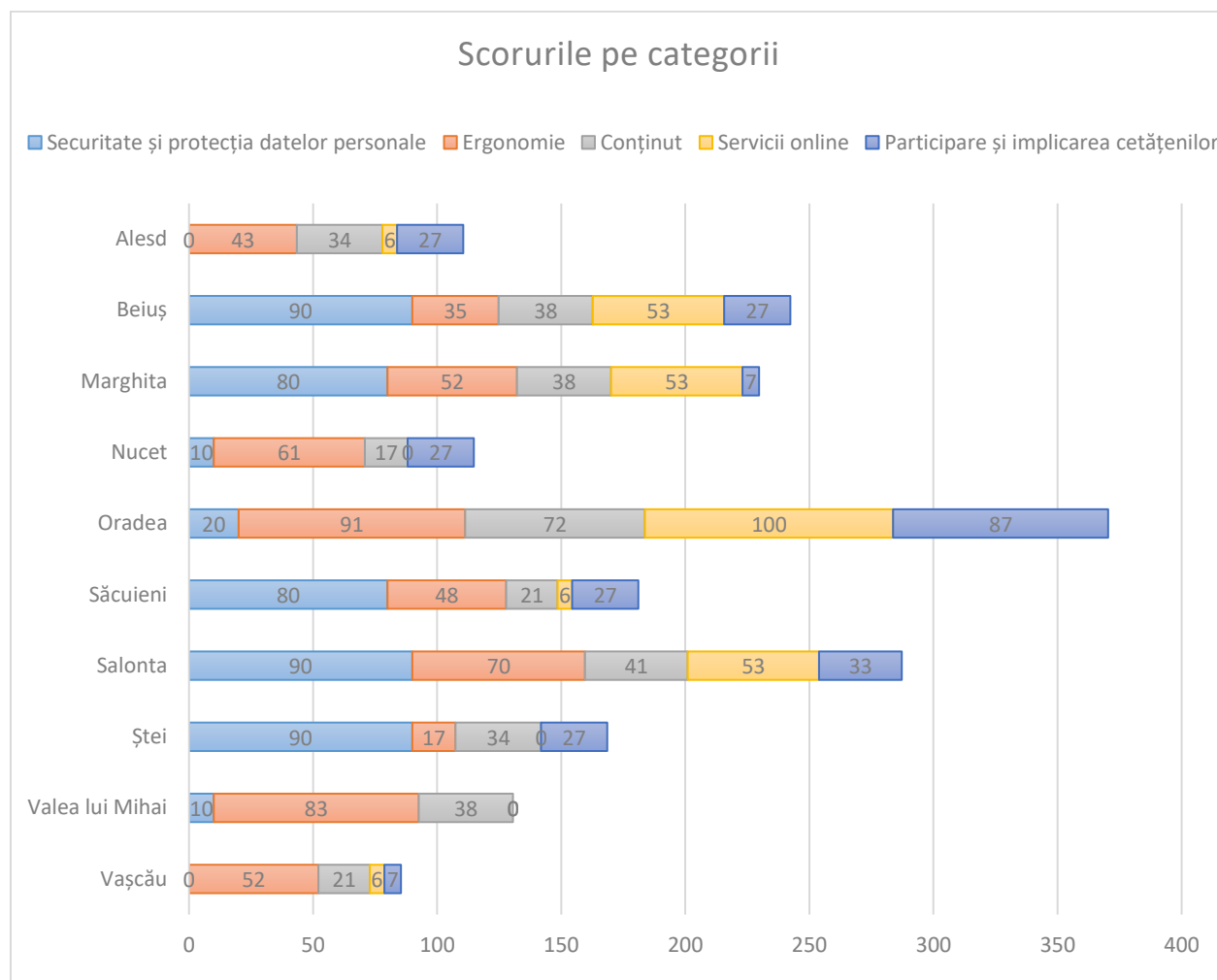
Din nou, în afară de site-ul primăriei Oradea, scorurile nu au depășit 50 de puncte, ceea ce arată că sunt multe lucruri care pot fi îmbunătățite în ceea ce privește serviciile informaționale online ale primăriilor orașelor din Bihor.

Servicii online

Această categorie este dedicată serviciilor tranzacționale oferite de primăriile celor 10 orașe. Am urmărit indicatori ca: plata online a taxelor și impozitelor, depunerea de sesizări și reclamații (pe site sau prin aplicații dedicate), registratură online, posibilitatea depunerii cererilor pentru informații de interes public online, sau prezența aplicațiilor mobile.

În ceea ce privește serviciile online, primăriile orașelor din Bihor oferă cetățenilor experiențe foarte diferite. Dacă Oradea obține aici scorul maxim, iar Salonta, Marghita și Beiuș au un la jumătate față de Oradea, celelalte site-uri nu oferă de fapt servicii online către bihoreni. Acest lucru se datorează probabil lipsei resurselor necesare (umane, financiare, de expertiză) pentru conceperea și implementarea lor. Consiliul județean poate juca în continuare un rol determinant în ajutarea acestor comunități în depășirea obstacolelor menționate.

Figura 66 - Rezultatele analizei serviciilor de front-office, pe categorii

Sursa: Analiză proprie

Analiză SWOT

Tabel 78: Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
- există servicii de e-guvernare implementate, accesibile și folosite în câteva orașe - marea majoritate a locuitorilor județului au acces la internet - este conștientizată la nivelul CJ necesitatea unei infrastructuri de date robuste, pe care să se poată construi servicii digitale interconectate - există un sistem intern de management al documentelor folosit în unele dintre	- cele mai multe orașe (cu excepția primăriilor din Oradea și Salonta) nu se remarcă prin prezența online - departamentele IT din instituții sunt de obicei subdimensionate - interoperabilitatea aplicațiilor existente este limitată - nu există seturi de date în format deschis disponibile cetățenilor sau firmelor (în ideea mișcării Open Data)

primăriile din județ, implementat cu ajutorul unui proiect al CJ • dotarea tehnică (în special echipamente hardware) este mulțumitoare • viteza conexiunii la internet este peste media națională sau regională	• nu există în acest moment un plan bazat pe o viziune clară pentru implementarea e-guvernării, iar acest lucru duce la o lipsă a adaptării procedurilor existente pentru trecerea lor online • lipsa unor servicii către cetățeni bazate pe sistemul GIS • site-ul CJ nu este adaptat pentru dispozitivele mobile • nu există o platformă pentru depunerea documentelor online la nivelul CJ Bihor, chiar și după perioada pandemică începută anul trecut • sectorul IT în județ nu se dezvoltă cu viteza așteptată
Oportunități	Amenințări
• posibilitatea extinderii parteneriatului între mediul educațional, firmele din domeniu și administrația locală • folosirea perioadei pandemiei pentru a crește numărul de servicii online disponibile și a crește încrederea cetățenilor în acestea și, implicit, a gradului de utilizare • posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea și implementarea serviciilor de e-guvernare (unul dintre cele mai importante programe în noua perioadă de finanțare este Digital Europe) • valorificarea experiențelor orașelor mai avansate în implementarea e-guvernării (în special Oradea) pentru uniformizarea ofertei de servicii digitale la nivelul întregului județ • accesul la internet de pe dispozitive mobile este în creștere accentuată, ceea ce poate oferi o oportunitate de creștere de la început a serviciilor online cu accesul mobil ca specificație de bază, înlesnind adopția acestora	• legislația actuală neadaptată posibilităților oferite de e-guvernare • problemele financiare existente la nivelul administrației locale, în special în cazul în care creșterea economică nu va fi susținută sau fondurile vor fi direcționate către alte priorități (de pildă sănătate) • rezistența la schimbare din partea funcționarilor publici • neprioritizarea unui proces de administrație publică transparent și trasabil • lipsa corelării introducerii e-guvernării cu eficientizarea și adaptarea administrației publice (în special în ceea ce privește procesele interne) • securitatea aplicațiilor de e-guvernare, mai ales în cazul în care acestea vor fi folosite de un număr din ce în ce mai mare de persoane și firme • un proces de comunicare inefficient în explicarea acestor noi servicii și ale transformărilor din cadrul administrației locale pe care le vor produce

Perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării și transformarea digitală

Consiliul județean Bihor recunoaște oportunitățile oferite de digitalizare și a investit unele resurse în domeniul guvernării electronice, dar aceste inițiative sunt momentan în stadiu incipient. Este adevărat că majoritatea serviciilor publice pentru cetățeni sunt oferite nu de instituțiile județene, ci de către primării. CJ Bihor poate în schimb juca rolul de integrator la nivelul întregului județ și poate ajuta cu resursele necesare municipalitățile care nu pot concepe și implementa singure aceste servicii (acest lucru ar necesita o creștere a resurselor – financiare, umane, de autoritate – alocate acestui domeniu).

Există o serie de probleme care sunt datorate contextului național. Un grup de servicii integrate care ar permite creșterea numărului și a sofisticării serviciilor online oferite la nivel local nu există sau sunt doar în stadiul de proiect (o identitate digitală, registre naționale autentice, colectarea de date standardizate, servicii de interconectare între diferitele instituții publice, etc.). În această situație, opțiunile de dezvoltare a propriului ecosistem local de aplicații sunt inerent limitate, dar, deși mai facilă, așteptarea după instituțiile centrale poate să nu fie strategia corectă.

Luând aminte la exemple de succes din alte zone din România, colaborarea dintre firmele de IT și firme din alte domenii economice poate duce la accelerarea inovării în sectoare dintre cele mai diverse. Încurajarea cercetării și sprijinirea învățământului de profil, care ar putea furniza, în câțiva ani, forța de muncă necesară, calificată, este de asemenea un pas esențial pentru construirea unui sector ITC viabil în Reșița.

Sectorul IT are un specific aparte, fiindcă poate aduce beneficii foarte mari raportat la numărul de angajați. Un început există deja în județ, mai ales în Oradea, așa încât dezvoltarea acestuia nu pornește de la zero. Având în vedere necesitatea dezvoltării unor ramuri economice cu mare potențial de creștere și cu un grad ridicat de inovare, realizarea și implementarea unei strategii care să pună în valoare interesul pentru educație în ITC și să minimizeze amenințările ar putea să transforme sectorul într-un atu pentru județ, care s-ar putea constitui ca o zonă potrivită pentru companiile ITC care vor să se extindă sau să își mute o parte din operații din orașele cu o dezvoltare mai timpurie în acest domeniu (București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara). O asemenea susținere din partea consiliului județean ar putea funcționa, mai ales că perioada prin care trecem a arătat fezabilitatea unor soluții *remote* de lucru în cadrul acestor companii; este adevărat că un asemenea plan nu ar da rezultate imediate, dar poate fi o alternativă pe termen lung, mai ales dacă infrastructura digitală se dezvoltă într-un ritm accelerat. Această dezvoltare a infrastructurii ar trebui susținută atât în zonele urbane, cât și în cele rurale, pentru a oferi eventualilor *nomazi digitali* conectivitatea esențială pentru munca lor în orice zonă a județului.

În ceea ce privește e-guvernarea, aceasta ar trebui să ocupe un rol important în dezvoltarea capacității administrative (mai ales din perspectiva serviciilor online oferite și a utilizării bazelor de date pentru structurarea informațiilor disponibile), mai ales luând în considerare gradul relativ ridicat de conectare la internet a cetățenilor în zonele urbane și migrarea către accesul mobil. Pentru acest lucru, câteva din lipsurile (cele mai multe cunoscute) în acest domeniu ar trebui remediate:

- Implementarea unui sistem GIS la nivel județean care să ofere servicii digitale tranzacționale cetățenilor și companiilor;

- Universalizarea utilizării sistemului de management al documentelor în interiorul tuturor primăriilor din județ;
- Interconectarea tuturor aplicațiilor și a bazelor de date, inițial în interiorul consiliului județean, iar apoi între instituțiile din localități diferite;
- Colectarea periodică a datelor legate de utilizarea serviciilor online oferite cetățenilor și companiilor și a gradului de satisfacție în utilizare;
- O campanie de marketing mai consistentă, menită să crească gradul de adopție și utilizare a serviciilor existente;
- Instruiri și training-uri dedicate funcționarilor, pentru creșterea nivelului de competență digitală și înțelegerea procesului de transformare digitală;
- Adaptarea site-ului pentru accesul de pe dispozitive mobile;
- Implementarea unor noi instrumente participative;
- Realizarea unui sistem de *single sign-on* pentru cetățeni și companii, și extinderea lui graduală la nivelul întregului județ.

O altă măsură benefică, nu doar în implementarea e-guvernării, dar și în contextul susținerii sectorului ITC, ar fi accesul liber la seturi de date deschise, care nu doar ar îmbunătăți transparența actului administrativ, dar ar putea furniza materie primă pentru firmele de IT din județ pentru construirea de aplicații interesante și utile, mai ales în contextul în care orașul s-ar putea transforma într-un deschizător de drumuri la nivel regional și național în acest domeniu.

Economia județului Bihor

Capitolul de față își propune să se concentreze pe analiza evoluțiilor înregistrate în economia locală, pornind de la o evaluare a contextului regional, continuând cu o analiză a sectorului turistic și una a rezilienței economiei a județului și a unităților administrativ-teritoriale din județ. Analiza își propune să fundamenteze procesul de luare a deciziilor strategice în ceea ce privește dezvoltarea economică locală, folosind interpretarea comparativă a valorilor unor seturi de indicatori.

*Analiza economiei locale utilizează seturi de date cu origini multiple: date Eurostat, date provenind de la Institutul Național de Statistică (INS) și date din bilanțurile agenților economici, furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului, având ca sursă informațiile din bilanțurile depuse de către agenții economici la Ministerul Finanțelor (ANAF). Acest din urmă set de date se referă exclusiv la activitatea societăților comerciale locale.

Context regional

Produs intern brut (PIB)

Produsul Intern Brut regional, exprimat în valori absolute și cifrat la aproape 25 miliarde euro, plasează Regiunea Nord-Vest, pentru prima oară, odată cu anul 2018, drept a doua în ordinea contribuției la formarea PIB național (12,2%), la distanță semnificativă față de București-Ilfov (27%), în condițiile în care teritoriul regional (ce reprezintă peste 14% din cel național) găzduiește 13% din populația totală.

Tabel 79 - Produs intern brut, milioane euro

	2009	2011	2013	2015	2016	2017	2018
Nord-Vest	14.467	14.384	16.127	18.355	20.048	22.942	24.948
Centru	14.076	14.612	15.864	17.676	19.242	21.192	23.018
Nord-Est	13.447	13.325	14.756	16.109	17.217	19.438	21.277
Sud-Est	13.351	14.515	16.195	17.126	17.783	19.237	20.949
Sud - Muntenia	16.459	17.186	17.508	19.481	20.852	22.084	23.946
București - Ilfov	30.935	34.876	38.756	44.514	46.263	51.021	55.851
Sud-Vest Oltenia	9.986	9.896	10.838	11.728	12.330	13.996	15.269
Vest	12.391	13.012	13.641	15.181	16.541	17.713	19.207

Sursa datelor: Eurostat

În 2018, Regiunea de Nord-Vest înregistrase o valoare a PIB pe cap de locuitor (indicator mai util dintr-o perspectivă comparativă) de peste 9800 euro, ceea ce reprezintă 93% din media națională, fiind a patra ca valoare.

PIB regional/locuitor se situase în 2018 la valoarea de 32% din media UE (odată cu Brexit, procentul respectiv este mai ridicat, datorită raportării la media UE27), plasând regiunea în rândul celor cu venituri reduse. Raportul "Competitiveness in low-income and low-growth regions. The lagging regions report" al Comisiei Europene clasifică regiunea de NV, alături de altele din țări din centrul și sud-estul Europei, drept una cu venituri mici (low-income), cu valori a PIB sub 50% din media europeană.

În termeni de paritate a puterii de cumpărare (PPS), la nivelul anului 2018, regiunea se situa în termeni de PIB/locuitor peste 60% din media UE, semnificativ mai ridicat comparat cu indicatorul anterior.

Tabel 80 – Evoluția PIB regional, euro/locuitor

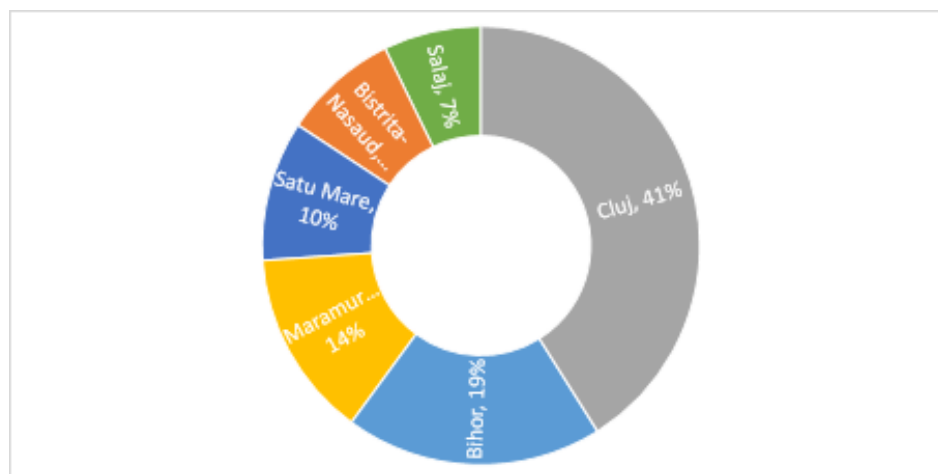
	2009	2011	2013	2015	2016	2017	2018
EU28	24.500	26.200	26.800	29.100	29.300	30.100	31.000
Romania	6.100	6.500	7.200	8.100	8.600	9.600	10.500
Nord-Vest	5.300	5.300	6.200	7.100	7.800	8.900	9.800
Centru	5.600	5.800	6.700	7.500	8.200	9.100	9.900
Nord-Est	3.600	3.600	4.500	4.900	5.300	6.000	6.600
Sud-Est	4.700	5.200	6.400	6.900	7.200	7.900	8.700
Sud - Muntenia	5.000	5.300	5.700	6.400	6.900	7.400	8.100
București - Ilfov	13.700	15.500	17.000	19.500	20.200	22.200	24.200
Sud-Vest Oltenia	4.400	4.400	5.300	5.800	6.200	7.100	7.900
Vest	6.400	6.800	7.500	8.400	9.200	9.900	10.800

Sursa datelor: Eurostat

Evoluția regională a PIB/capita este una semnificativă; alături de regiunea Sud-Est, regiunea noastră a înregistrat cel mai puternic avans exprimat procentual - o creștere cu 85% față de anul 2009, în condițiile în care media națională a crescut cu 72%, iar rata de creștere medie în UE este de 27 de procente.

PIB Județean

În formarea PIB regional, Bihorul contribuie cu aproape o cincime, al doilea ca importanță în rândul județelor regiunii, după Cluj, al cărui output economic este dublu.

Figura 67 – structura PIB regional

Sursa datelor: Eurostat

Ponderea PIB-ului județean în cel regional s-a diminuat de-a lungul timpului (-3%), datorită, în special evoluției semnificative înregistrată de economia clujeană, care, datorită structurii și resurselor sale, pare mai bine adaptată realităților economice de după criza economică din perioada 2008-2012.

PIB-ul județean/cap de locuitor avea în 2017 valoarea de 7700 euro, valoare identică cu cea înregistrată în Sălaj și mai mare decât celelalte județe din regiune, cu excepția Clujului.

Tabel 81 – Evoluția PIB/locuitor județean

	2009	2011	2013	2015	2016	2017	2018
Nord-Vest	5.300	5.300	6.200	7.100	7.800	8.900	9.800
Bihor	5.400	5.000	5.500	6.400	6.900	7.700	8.400
Bistrita-Nasaud	4.700	4.600	5.200	5.900	6.400	7.000	7.400
Cluj	7.400	7.600	9.000	10.000	11.400	13.400	14.300
Maramures	4.000	4.100	4.800	5.800	6.000	6.800	7.400
Satu Mare	4.200	4.300	5.200	5.700	6.100	7.100	7.600
Sălaj	4.500	4.400	5.500	6.200	6.600	7.700	8.400
Arad	5.900	6.400	7.200	8.100	8.800	9.800	10.600
Timis	8.500	9.500	9.700	10.900	11.700	12.200	13.400
Hajdú-Bihar	6.900	7.700	7.400	8.100	8.100	9.200	9.800
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5.000	5.600	5.700	6.400	6.600	7.100	7.700
Békés	5.300	6.000	6.100	6.900	7.200	7.700	8.200

Sursa datelor: Eurostat

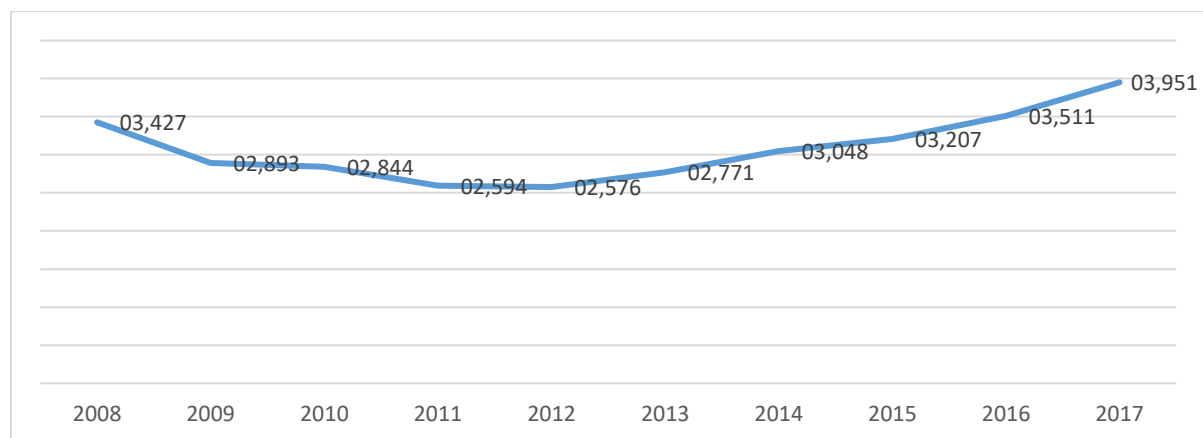
Rata de creștere a PIB județean este cea mai redusă la nivelul regiunii de NV, fiind aproximativ egală cu cea a Timișului, dar valorile brute ale celor doua județe sunt semnificativ diferite.

Comparativ cu alte județe din vecinătate (Timiș, Arad, Hajdú-Bihar), valorile PIB/loc. ale Bihorului sunt mai reduse. Cu excepția județului (megye) Hajdú-Bihar, Bihorul depășește ca output/locuitor celelalte județe de graniță – Békés și Szabolcs-Szatmár-Bereg.

În termeni de paritate a puterii de cumpărare, PIB bihorean măsurat în PPS (Purchasing power standard)/locuitor este cu 4% mai mare decât cel al Hajdú-Bihar, cu 34% mai ridicat decât al județului Szabolcs-Szatmár-Bereg și cu 24% mai mare decât al județului Békés. Ratele de creștere 2009-2017 sunt de asemenea mai ridicate.

Valoare adăugată brută (VAB)

Dinamica VAB la nivel județean a fost una ascendentă ulterior crizei economice care s-a resimțit mai puternic la nivelul anului 2011. Valorile de la nivelul anului 2017 le-au depășit și pe cele din 2008, dar ratele de creștere sunt reduse comparativ cu județele considerate competitori în termeni de atragere a resurselor economice (resursa umană, investiții și antreprenori).

Figura 68 - Evoluția VAB, Bihor, milioane euro

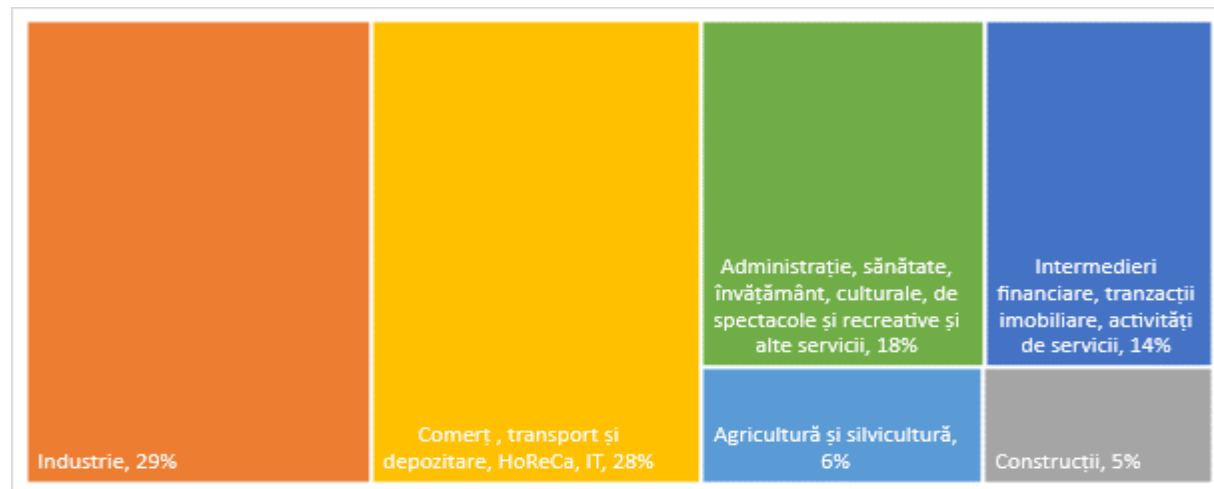
Sursa datelor: Eurostat

Reprezentând valoarea nou creată într-o economie, Valoarea Adăugată Brută (VAB) este componenta cea mai importantă în calcul PIB în cazul metodei de producție, alături de impozitele nete (impozite și taxe pe produs minus subvenții pe produs). La nivel european (nivelul unităților NUTS 3), Bihorul, dar și majoritatea județelor din regiune se situează în cincimea cu cel mai scăzut nivel al valorii adăugate brute.

VAB generată de economia bihoreană este la jumătate față de cea generată de economiile județelor Cluj și Timiș, dar mai ridicată decât a unor județe precum Arad și a celorlaltor județe din regiune.

Structura VAB nu a suferit modificări majore în perioada 2008-2017, cele mai importante componente rămânând aceleași: Industrie și Comerț, transporturi, HoReCa și IT.

Deși baza a rămas aceeași, constatăm o tendință de terțializare timidă, odată cu creșterea importanței serviciilor publice și culturale (administrație, învățământ, sănătate, cultură și recreere), dar și a ponderii celorlaltor servicii, în dauna sectoarelor construcțiilor (a căror VAB a scăzut la jumătate) și agricultură.

Figură 69 – structura VAB județean, 2017

Sursa datelor: Eurostat

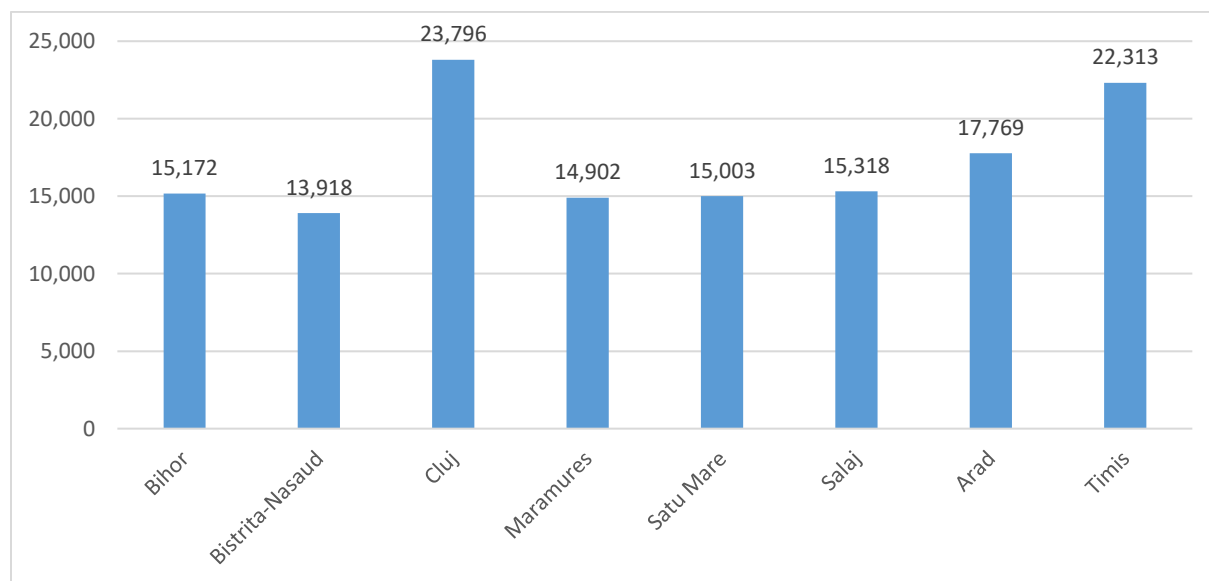
Dintr-o perspectivă a economiei digitale, importanța sectorului IT în VAB este una redusă (2%), valoarea acesteia fiind a doua la nivel regional (la acest capitol Cluj are valori de peste 17 ori mai ridicate, ceea ce arată diferențe existente în interiorul structurii economice regionale).

Context județean

Productivitatea muncii

Productivitatea muncii (calculată ca raport între valoarea adăugată brută și populația ocupată) a crescut cu 22% față de anul 2008, fiind cu peste 50% mai ridicată decât în perioada 2011-2012, când șocul crizei economice a fost resimțit din plin.

Figura 70 – productivitatea muncii, 2017 (euro)

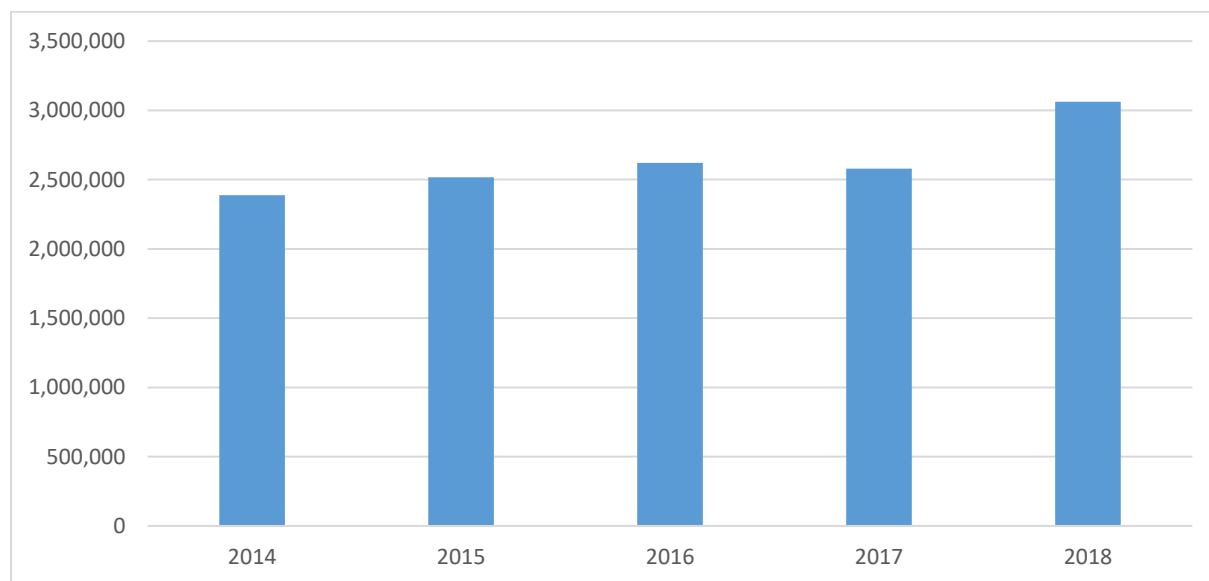

Sursa datelor: Eurostat, INS

Dintr-o perspectivă comparativă, valoarea productivității muncii se situa la 86% din media regională în 2017, valorile fiind mai ridicate decât a județelor din nord-estul regiunii, dar sensibil mai mici decât a unor județe precum Cluj și Timiș.

Investiții

Valoarea investițiilor unităților locale active a crescut cu aproape 30% în perioada 2014-2018, evoluțiile datorându-se în special aportului suplimentar al societăților comerciale din sectoarele: transport și depozitare, construcții, tranzacții imobiliare, comerț și agricultură, în contextul în care industria (care deține cel mai important volum, 35% din total) și-a diminuat valoarea investițiilor cu 10%.

Figura 71 - Investiții brute ale unităților locale active*

Sursa datelor: INS

*Investițiile reprezintă cheltuielile societăților comerciale efectuate pentru lucrări de construcții, de instalații și de montaj, pentru achiziționarea de utilaje, mijloace de transport, alte cheltuieli destinate creării de noi mijloace fixe, pentru dezvoltarea, modernizarea, reconstrucția celor existente.

Investițiile firmelor bihorene reprezintă o cincime din totalul regional (peste jumătate din volumul regional e generat de firmele din Cluj), în timp ce nivelul investițiilor firmelor maramureșene au a treia pondere, de aproximativ 12%.

Investițiile străine directe (ISD) la nivel regional se situau în 2018 la peste 4,6 miliarde de euro, ceea ce situa Regiunea de Nord-Vest pe al cincilea loc la nivel național (mai puțin de 6% din totalul ISD național, București-Ilfov atrage peste 60% din acestea). Repartiția regională a întreprinderilor cu capital străin arată o concentrare în județul Bihor – peste 230 de companii localizate și 70% din capitalul investit al companiilor de acest tip din Regiunea de NV (județul Cluj găzduiește peste 290 de companii, ce reprezintă aproximativ 30% din capitalul regional)

Comerț exterior

La nivel regional, în perioada de după anul 2012, firmele bihorene sunt principalele exportatoare, volumul comercial exportat în perioada 2012-2018 fiind cu peste 60% mai ridicat decât al firmelor clujene. La nivelul anului 2019 diferența s-a redus semnificativ, la 15%, dar Bihorul menține prima poziție regională, cu aproape 30% din volumul total regional de peste 7,5 miliarde de euro.

Tabel 82 – evoluția exporturilor companiilor locale, Bihor, mii euro

	2011	2014	2016	2017	2018	2019
Exporturi	2.239.978	1.935.136	1.769.322	1.773.949	1.871.802	2.072.249

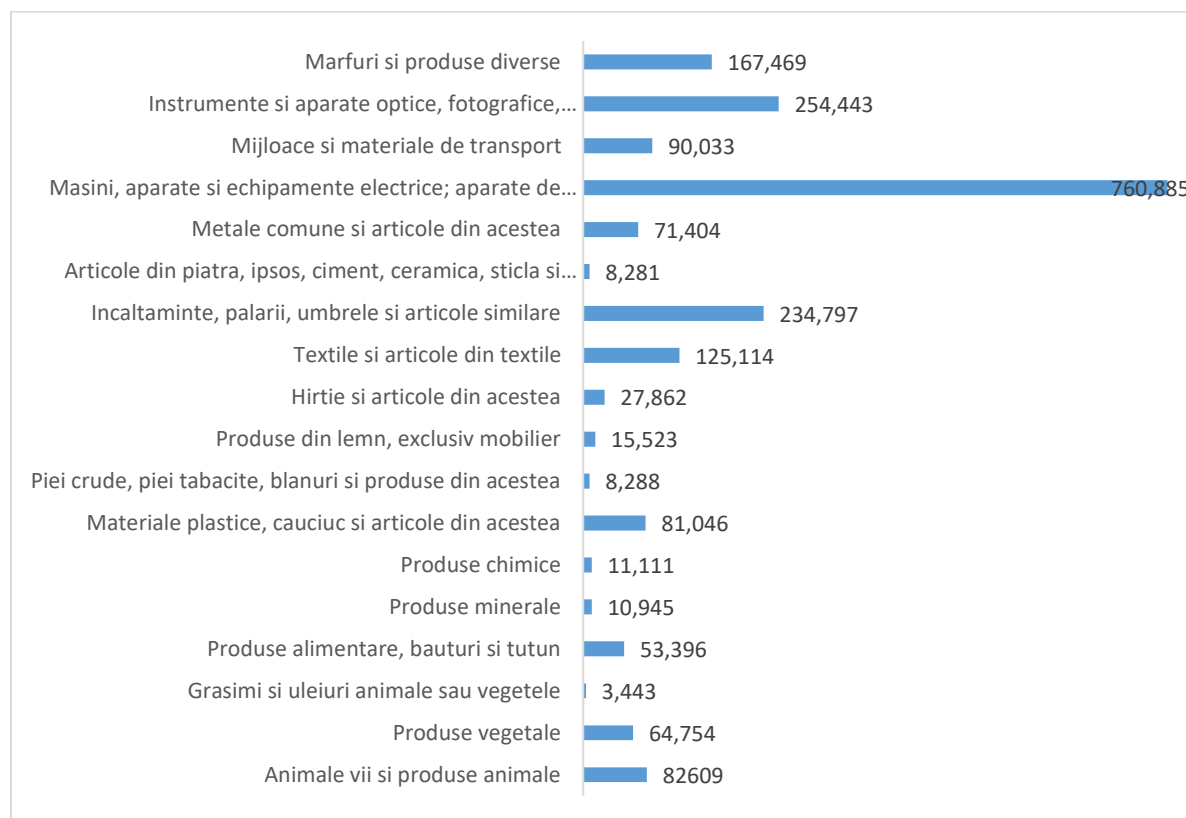
Sursa datelor: INS

Exporturile companiilor bihorene (cifrate la peste 2 miliarde euro, reprezentând 3% din cele naționale) au fost cu 7% mai mici în 2019 față de 2011, dar scăderea a fost mai accentuată în perioadele ulterioare

anului de bază. Involuțiile se datorează în special exporturilor componentelor principale: cea de mașini, aparate și echipamente (redușe la jumătate față de 2011) și cea de produse de încălțăminte și articole similare (cu o scădere de 30%), ceea ce a condus la o restructurare a componenței exporturilor firmelor bihorene.

Deși exporturile de mașini, aparate și echipamente electrice reprezintă aproape 40% din totalul județean în 2019, acestea sunt și cele care au avut cel mai mult de suferit, pierzând un volum de aproape 900 milioane euro în 9 ani (în prezent nivelul exporturilor mașinilor, aparatelor și materialelor electrice este la 25%, față de 2011).

Figura 72 – structura exporturilor companiilor locale, mii euro, 2019

Sursa datelor: INS

Datele perioadelor recente arată o creștere importantă în domenii cu valori inițiale reduse: instrumente și aparate optice și medico-chirurgicale, dar și mijloace și materiale de transport, care ajung să dețină o pondere importantă în total (aproape o cincime, în luna septembrie a anului 2020).

Indicele RCA Balassa, care permite identificarea de avantaje comparative ale ariilor locale de export are valori ridicate în cazul următoarelor categorii:

- Animale vii și produse animale – aproape 9% din exportul național este generat de firme bihorene; valori ridicate pentru exporturile de animale vii (13% din totalul național al categoriei), pește (19%) și alte produse de origine animală (peste o treime din exporturile naționale);
- Legume, plante, rădăcini și tuberculi (23% din național) și fructe (peste 10%);
- Materiale pentru împletit;

- Preparate din carne și pește (peste 7% din național);
- Preparate pe bază de cereale, preparate din legume și fructe și alimentare diverse;
- Băuturi alcoolice și nealcoolice (peste 7% din național);
- Sare; sulf, pietre; ipsos, var și ciment;
- Produse fotografice sau cinematografice;
- Materiale plastice și articole din material plastic;
- Piei crude și tăbăcite;
- Hârtie și articole din hârtie;
- Textile (cu valori ridicate comparativ în cazul mătăsii, vatei, pâslei și firelor speciale, țesăturilor croșetate sau tricotate – un sfert din exporturile naționale ale categoriei și articole sau accesorii din îmbrăcăminte)
- Încălțăminte (20% din exporturile naționale ale categoriei)
- Mașini, aparate și echipamente electrice și boilere, mașini și dispozitive mecanice;
- Instrumente și aparate optice și medico-chirurgicale (10% din național);
- Mărfuri diverse;
- Mobilă; aparate de iluminat și alte articole similare (inclusiv componente).

Balanța comercială a județului este pozitivă, valorile indicelui specializării exporturilor (care compară exporturile și importurile unei categorii) arată valori supraunitare în domenii precum: Animale și produse de origine animală, Încălțăminte, Mașini, aparate și echipamente electrice, Instrumente și aparate optice și medico-chirurgicale și Mărfuri diverse. Suprapunerea avantajelor comparative și indicilor de specializare a exporturilor arată posibilele surse de avantaj competitiv ale economiei județene.

Cercetare – dezvoltare

Activitatea de cercetare-dezvoltare (CD) de la nivel regional este mai intensivă în Cluj (centru universitar, care acoperă peste 92% din cheltuielile regionale), în timp ce în Bihor cheltuielile au fost de aproape 7 milioane lei în 2019, al doilea județ la nivel regional, dar valorile sunt reduse comparat cu ale competitorilor precum Arad sau Timiș (care depășește Clujul în această privință).

România are o alocare redusă pentru activitatea de CD - puțin peste 1 miliard de euro au fost cheltuiți în 2018, aproximativ 0,5% din PIB (în condițiile în care media UE a depășit 2%), ceea ce explică ultimul loc în UE și clasarea în categoria inovatorilor modești. Întreprinderile private au fost cele care au acoperit mai mult de jumătate din cheltuielile cu R&D, în timp ce fondurile externe au avut o contribuție de 9%, diferența fiind susținută pe seama alocărilor din bugete publice. Nici Regiunea de NV nu este un performer la acest capitol, alocările fiind sub media națională (peste 60% din alocările de la nivel național sunt generate de București-Ilfov), și mai reduse decât în anii 2017 și 2018

Tabel 83 - cheltuieli din activitate de cercetare-dezvoltare (mii lei)

	2008	2011	2016	2017	2018	2019
Regiunea NORD-VEST	253.612	301.779	229.229	247.611	250.112	230.218
Bihor	8.865	1.182	3.312	6192	2.870	6.843
Bistrita-Nasaud	11.045	63.515	8.899	13.107	6.561	4.705
Cluj	228.243	225.222	213.461	224.182	237.547	213.464
Maramures	3.723	5.055	392	1.582	632	1.600

Satu Mare	1.736	1.010	2.042	1.201	1.219	1.470
Salaj	:	5.795	1.123	1.347	1.283	2.136
Arad	7.915	12.917	23.669	58.838	48.551	56.368
Timis	109.603	97.737	289.936	238.865	297.662	302.618

Sursa datelor: INS

Activitatea de CD este una extrem de importantă în strategia europeană, obiectivul Uniunii de a reprezenta cea mai dinamică și competitivă economie bazată pe cunoaștere fiind susținut de alocări importante din bugetul UE. O mare parte a resurselor alocate dezvoltării regionale vor fi direcționate către prima din cele cinci priorități investiționale, „O Europă mai inteligentă prin inovare, digitalizare și transformare economică”.

Bihorul avea la nivelul anului 2019 un număr de 56 de salariați în activitatea de cercetare-dezvoltare (date INS), față de 438 câți erau în 2008. În registrul Entităților de Inovare și Transfer Tehnologic apare (în totalul de 41 de entități acreditate și autorizate provizoriu) o entitate de inovare și transfer tehnologic bihoreană, Centrul de Transfer Tehnologic Oradea (CNCG-CTT), instituție acreditată în domeniile: energii neconvenționale, agricultură și prelucrarea lemnului și balneologie. Structura este una fără personalitate juridică, în cadrul Universității Oradea.

Resursele de muncă

Tabel 84 – Resursele de muncă, județul Bihor

	2008	2011	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Resursele de muncă	359,2	375,3	358,8	357,4	362,7	361,8	357,5	357,3
Populația ocupată civilă	275,6	263	264,8	262,8	259,6	260,4	261,5	260,5
Rata de ocupare	77%	70%	74%	74%	72%	72%	73%	73%

Sursa datelor: INS

Resursele de muncă ale județului Bihor erau cu 10% mai mici în 2019 față de anul 1990, rata de descreștere fiind puțin mai accentuată decât cea de la nivel național¹⁷⁸.

Situația resurselor de muncă, dar și a populației ocupate arată fluctuații în perioada 2008-2019; dacă resursele de muncă înregistrează valori relativ apropiate la începutul și sfârșitul perioadei, valorile populației ocupate scad mai abrupt la sfârșitul perioadei de analiză, în comparație cu valorile inițiale.

Rata de ocupare a resurselor de muncă (calculată ca raport dintre populația ocupată civilă și resursele de muncă) este cu 11% mai redusă decât la începutul anilor 90, fapt datorat atât evoluțiilor demografice, cât și celor economice de după anii 90, dar și după criza economică mondială.

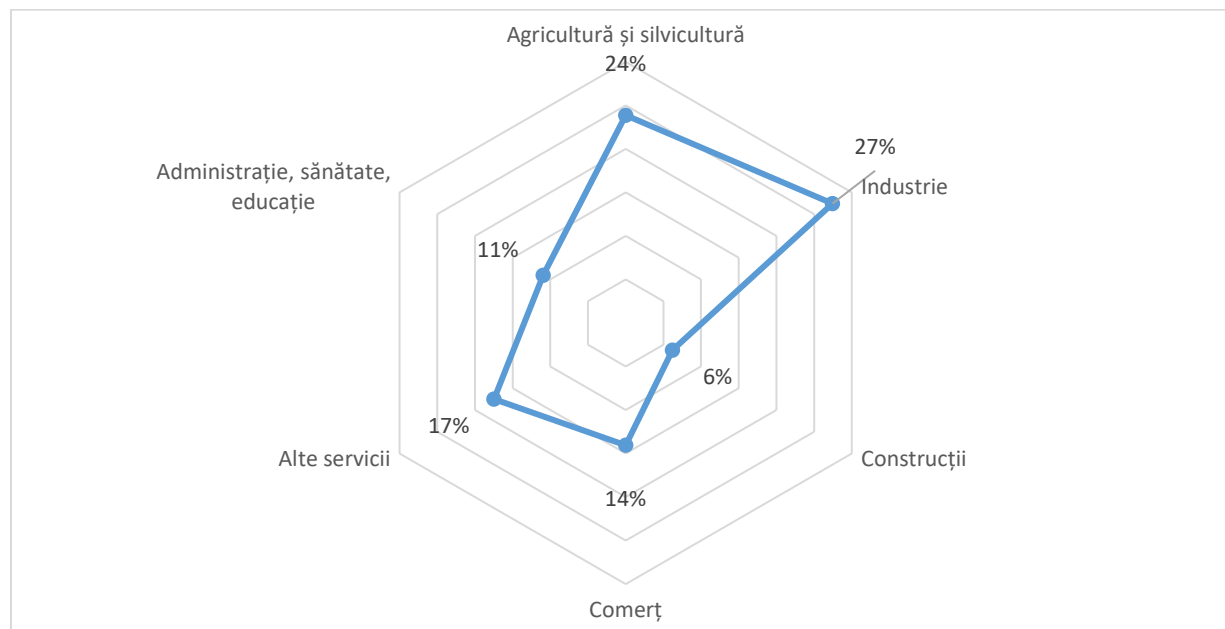
Rata de ocupare este superioară celei de la nivel național (cu peste 3%), fiind mai ridicată în cazul persoanelor de sex masculin (75,2 % la nivelul anului 2019) față de cea din rândul femeilor (67,2%), fapt

¹⁷⁸ Resursele de muncă reprezintă populația care dispune de ansamblul capacităților fizice și intelectuale ce îi permit să desfășoare o muncă utilă în una din activitățile economice naționale. Acestea includ populația în vârstă de muncă, aptă de a lucra, precum și persoanele sub și peste vârstă de muncă aflate în activitate.

explicat de structura economiei locale, dar și de tendințele de la nivel național, unde gap-ul de gen este similar.

Structura populației ocupate pe sectoare arată o distribuție relativ echilibrată. Peste 40% din populația ocupată activează în sectoare terțiare, iar ponderea populației ocupate în industrie este mai ridicată decât cea ocupată în agricultură.

Figura 73 - Structura populației ocupate, Bihor, 2019

Sursa datelor: INS

Asistăm și la modificări structurale față de anii 2008-2009; odată cu scăderea populației ocupate în agricultură cu peste un sfert, creșteri semnificative au fost înregistrate în sectoarele transporturilor și depozitării (+32%), HoReCa (+51%), IT (+20%), dar și în alte sectoare aferente serviciilor precum activități culturale și recreative și activități de servicii administrative și suport. Unele din activitățile de servicii sunt în declin, mai exact cele profesionale, științifice și tehnice, tranzacții imobiliare și sectorul financiar.

Tabel 85 – Ponderea șomerilor în totalul resurselor de muncă(%)

		2008	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	Regiunea NORD-VEST	3,3	3,8	3,4	3,2	2,8	2,3	2
Total	Bihor	3	3,7	3,5	3,1	2,4	1,5	1,4
Masculin	Regiunea NORD-VEST	3,3	3,9	3,5	3,4	2,8	2,2	1,9
Masculin	Bihor	3,1	4	3,7	3,6	2,5	1,4	1,1
Feminin	Regiunea NORD-VEST	3,3	3,5	3,3	3	2,8	2,4	2,2
Feminin	Bihor	2,9	3,3	3,3	2,4	2,4	1,7	1,7

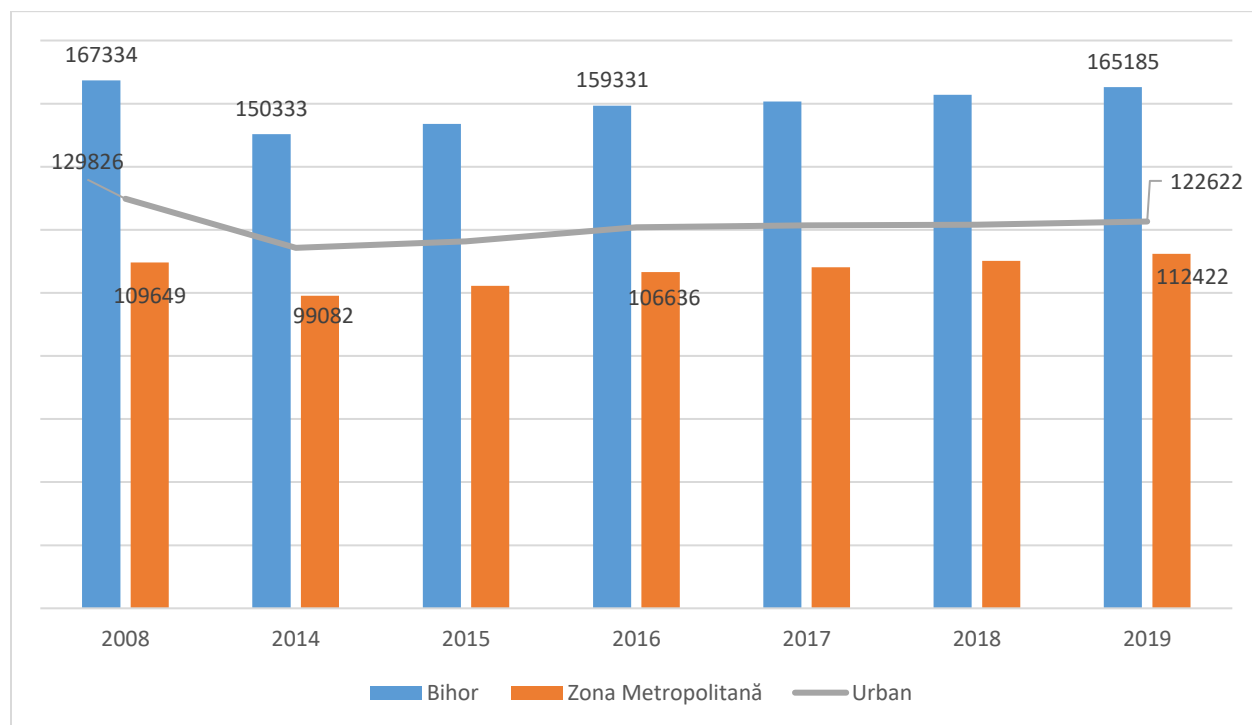
Sursa datelor: INS

Ponderea șomerilor înregistrați este una scăzută, sub cea înregistrată la nivelurile național și regional, cu diminuări la jumătate față de anul 2008.

La nivelul județului, la sfârșitul anului 2019 erau înregistrați 3.690 de șomeri, din care 2.200 urmaseră învățământ primar, gimnazial si profesional, iar 1.908 beneficiau de indemnizație de șomaj. Anii 2008 și 2009 au fost caracterizați de o diminuare importantă a activității economice și de un număr ridicat de șomeri (peste 16.600).

Salariați

Numărul de salariați ai economiei locale a depășit valoarea de 165.000 la sfârșitul anului 2019, a opta la nivel național. Economia locală se află într-un proces de revenire la valorile din 2008, numărul de salariați fiind apropiat de valoarea anului de bază.

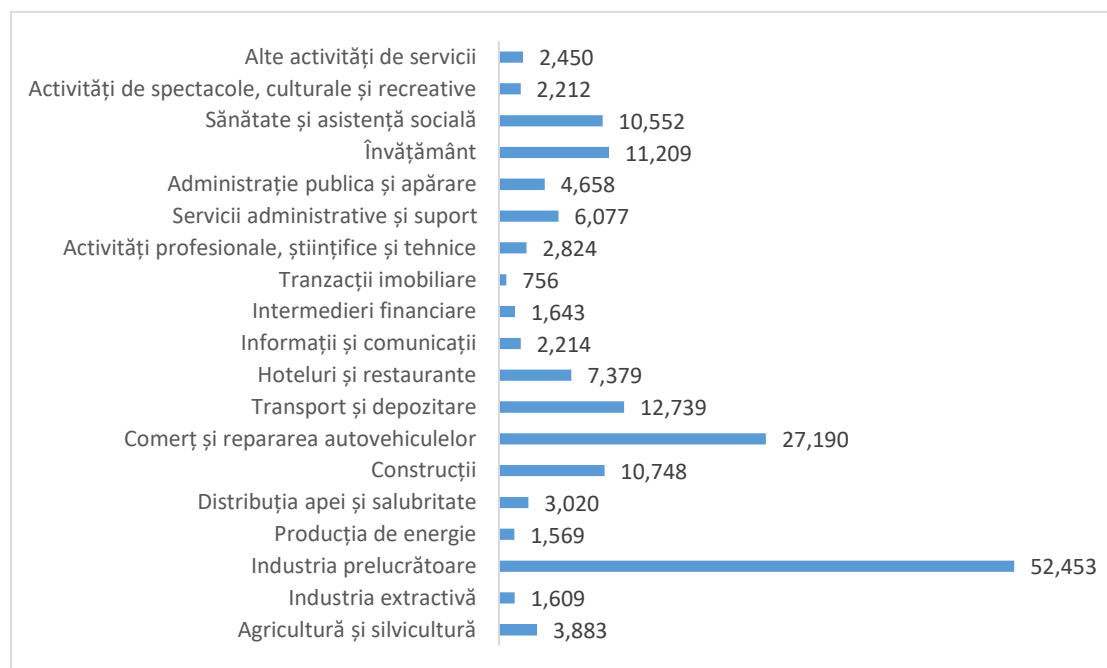
Figura 74 – Evoluția numărului de salariați

Sursa datelor: INS

Dacă unitățile economice mai mult sau mai puțin coagulate precum județul în ansamblul său și zona urbană revin la perioada pre-criză, zona metropolitană Oradea are o rată de creștere de 3%, generată în special de ruralul peri-urban (rate de creștere ridicate pentru Paleu, Sântandrei și Oșorhei și volume importante pentru Borș și Sînmartin). O analiză separată a rezilienței economice a comunităților bihorene, face obiectul altui capitol al acestei analize, tratând evoluții ale mai multor indicatori în perioada 2008-2018, pentru a surprinde capacitatea economiei locale de a rezista la șocuri.

Importanța economiei urbane a rămas relativ constantă în timp (trei sferturi din salariații județului, cu 3% mai puțin ca în 1990), dar economia județului este (cum era de așteptat) concentrată în orașe și zona metropolitană, cu Oradea ca pol de dezvoltare economică (aproape 60% din totalul salariaților).

Figura 75 – Structura salariaților, sectoare ale economiei, 2019

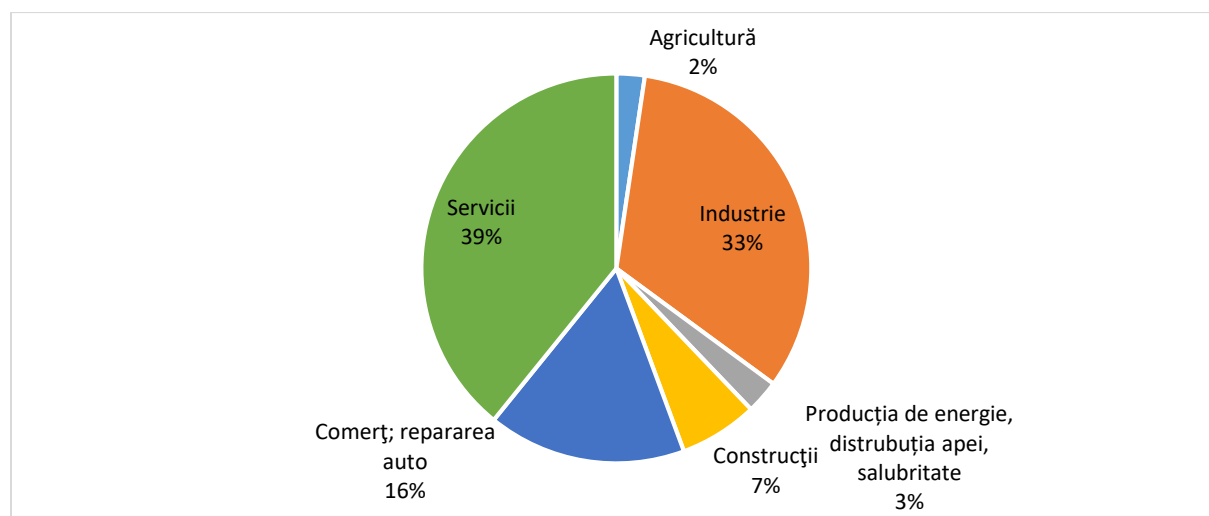

Sursa datelor: INS

Economia județeană concentrează cea mai mare parte a salariaților locali în sectoare aferente serviciilor. Împreună cu activitățile comerciale, sectorul terțiar (atât privat cât și public) reține 55% din salariații județului

De asemenea, există o importantă componentă industrială, cu peste 58.000 de angajați în industriile prelucrătoare, extractivă, energetică și distribuția apei. Contribuția industriei în economia locală (în termen de salariați) a rămas relativ stabilă în ultima decadă.

Figura 76 – Structura economiei locale, salariați, 2019

Sursa datelor: INS

Restructurarea s-a realizat la nivelul sectoarelor construcții și comercial, care au pierdut împreună aproape 7.500 de angajați față de 2008, translatându-se în creșterea numărului de salariați din sectoare aferente serviciilor. Ponderea serviciilor în economia locală a crescut de la 34% la 39% , absorbind, în fapt, pierderea de angajați înregistrată în comerț și construcții.

Venituri

Media câștigurilor salariale nete a fost de 2.385 lei în 2019, reprezentând 80% din valoarea câștigului salarial de la nivel național (care era aproape 3.000 lei), ceea ce plasează Bihorul în rândul județelor cu cele mai mici venituri (poziția 37 în anul 2018).

Economia locală concentrează peste 85% din salariați în sectoare al căror nivel mediu salarial la nivel de județ are valori sub salariul mediu net național.

Rata de creștere a câștigului salarial mediu net județean este mai ridicată decât a celui național, dar evoluțiile nu sunt unele excepționale (reducerea gap-ului salarial este de doar 3% într-o perioadă de 12 ani).

Tabel 86 – Câștiguri salariale nete, Bihor (lei)

	2008	2014	2015	2016	2017	2018	2019	% din național sector 2019
Agricultură și silvicultură	783	1.031	1.243	1.549	1.726	1.858	2.015	88%
Industrie extractivă	2.119	2.674	2.863	2.844	3.176	3.076	3.570	83%
Industrie prelucrătoare	893	1.276	1.382	1.554	1.879	2.068	2.241	83%
Producția și furnizarea de energie	2.155	2.301	2.279	2.563	2.827	3.105	3.452	79%
Distribuția apei și salubritate	1.083	1.518	1.459	1.534	1.889	2.079	2.349	97%
Construcții	1.077	1.106	1.243	1.316	1.516	1.652	2.666	95%
Comerț și repararea autovehiculelor	868	1.111	1.236	1.358	1.575	1.673	1.863	78%
Transport și depozitare	1.127	1.147	1.321	1.425	1.629	1.833	1.998	73%
Hoteluri și restaurante	729	970	1.017	1.154	1.434	1.551	1.759	102%
Informații și comunicații	986	1.558	1.783	1.844	2.197	2.309	2.864	51%
Intermedieri financiare	979	1.426	1.264	1.409	1.604	1.848	2.144	65%
Tranzacții imobiliare	1.025	1.437	1.676	1.746	2.087	2.066	2.744	86%
Activități profesionale, științifice și tehnice	668	891	957	1.298	1.466	1.544	1.784	70%
Servicii administrative și suport	1.889	2.416	2.603	2.694	3.355	3.807	4.359	78%
Administrație publică și apărare	1.244	1.756	1.558	1.881	2.252	2.669	3.254	88%
Învățământ	1.151	1.506	1.659	1.974	2.631	3.370	3.707	96%
Sănătate și asistență socială	757	1.064	1.114	1.259	1.595	1.761	2.060	100%
Activități de spectacole, culturale și recreative	529	1.037	1.120	1.321	1.483	1.709	1.863	80%
Alte activități de servicii	529	1.037	1.120	1.321	1.483	1.709	1.863	98%

Sursa datelor: INS

La nivelul sectoarelor, doar HoreCa, Construcțiile și unele activități de servicii și activitățile asimilabile sectorului public au valori în apropierea venitului salarial național al sectorului, dar, în anumite cazuri, veniturile nete sunt reduse (sub salariul mediu net național).

O problema sistemică întâlnită și în alte județe ale regiunii este legată de competitivitatea economiei locale prin costuri – activitatea economică este concentrată în arii cu venituri salariale scăzute (industrie prelucrătoare, comerț).

La nivelul anului 2019 se observă o creștere importantă a salariilor în IT, dar valoarea medie este sensibil mai scăzută decât valoarea națională a sectorului (salariații din IT câștigă, în medie chiar mai puțin decât salariul mediu net național).

Ratele de creștere a veniturilor nete ale majorității sectoarelor sunt mai ridicate decât cele de la nivel național, dar diferențele nu sunt importante, ceea ce face dificil procesul de recuperare a decalajelor.

Venituri din pensii

Numărul pensionarilor din județ era de aproape 144.000 la sfârșitul lui 2019, din care puțin peste 5.700 erau pensionari din agricultură, aceștia din urmă având o pensie medie de 554 lei/lună, în creștere cu aproape 7% față de anul anterior. Peste 70% din cei 138.095 pensionari de asigurări sociale de stat sunt pensionați pentru limită de vârstă, cu o pensie medie de 1.515 lei, în creștere cu 14% față de anul anterior. (Sursa: Casa Județeană de Pensii).

Infrastructura de sprijinire a afacerilor

Agenția de Dezvoltare Locală Oradea (ADLO), companie publică deținută de primăria municipiului Oradea administrează un număr de șapte parcuri industriale (existente, sau în curs de finalizare / ocupare). Valoarea totală a investițiilor atrase în parcuri era de aproximativ 400 milioane în anul 2020 (exclusiv în cadrul parcurilor Eurobusiness). Investițiile din perioada recentă sunt concentrate pe manufactura high-tech (producție de roboți industriali – Braintronix, acumulatori pentru mașini electrice și centre de decrctare-dezvoltare – Atnom). ADLO realizează activități de promovare și oferă sprijin pentru diverse proiecte sau inițiative, cum ar fi concursuri (ex: concursul de robotică Robotics Championship), sprijin pentru diverși actori, proiecte educaționale, școli de vară, programe pilot de orientare în carieră, implementare de proiecte comune cu unități din sistemul de educație / școli tehnice, investiții în centre de servicii și sistem de locuințe pentru persoane care fac naveta de la distanțe mari, înființarea de orgnisme instituționale de formare, incubatoare de afaceri, competiții de idei, sprijin pentru start-up-uri etc.

Parcul industrial Eurobusiness I

Localizat în Oradea, la 4 km de vama Borș, parcul are o suprafață de 130 hectare, găzduind investiții de tip greenfield, cu acces la utilități și infrastructură (apă, canalizare, drumuri, electricitate, agent termic, gaz, comunicații). Facilitățile fiscale acordate de autoritățile locale sunt scutirea de la impozitele pe teren și clădiri (și alte taxe locale) și acces la ajutoare de minimis și ajutor regional de stat). Parcul este ocupat în integralitatea sa, actualmente existând un proces de extindere cu alte parcele.

Parcul industrial Eurobusiness II

Parcul situat în Oradea, în apropierea DN 79 (Oradea-Deva) și DN 76 (Oradea-Arad), având suprafațe disponibile pe cele 83 de hectare.

Parcul industrial Eurobusiness III

Parc situat în Oradea, la 8 kilometri de vama Borș, are o suprafață de 15 hectare, ocupată integral de agenți economici.

Parcul industrial Eurobusiness IV

Situat în Oradea, investiția ce urmează a fi implementată în perioada următoare va avea o suprafață de 6,5 de hectare, fiind localizat aproape de șoseaua ce leagă Oradea de Sântandrei.

Parcul industrial Tileagd

Operațional din 2017, parcul are o suprafață de peste 9 hectare, fiind amplasat la o distanță de 17 km față de Oradea și 35 de granița cu Ungaria (Vama Borș), având acces direct la E60. Structura parcului constă în șapte loturi modulare, cel mai mic lot având aproape 4400 mp, iar cel mai mare peste 21.000 mp. Infrastructura acestuia constă în construcții, căi de transport, sisteme de alimentare cu energie, rețele de apă și canalizare și rețea de gaz în apropiere. Companiile localizate în parc beneficiază de scutiri de la plata impozitelor pe clădiri și teren.

Parcul industrial Săcuieni

Recepționat în noiembrie 2020, parcul are o suprafață de cinci hectare, fiind situat la 5 km de granița de vest, 43 km de Oradea și la 27 km de Autostrada Transilvania.

Parcul industrial Tămășeu

Momentan în procedură de obținere de titlu de parc industrial, parcul are o suprafață de șapte hectare, fiind situat la 23 de km de graniță și la 21 km de Oradea.

Parcul industrial Borș

Parcul industrial este situat la aproximativ 2 km de punctul vamal, fiind administrat de Consiliul Local Borș și la 16 km de municipiul Oradea, localizarea acestuia permițând acces facil la infrastructura de transport rutier, la cea de căi ferate (Cluj-Napoca – Oradea – Biharkerestes – Budapesta) sau aeroportuară. Suprafață aproximativă: 25 ha.

Rezultatele și activitatea companiilor locale active

Analiza rezultatelor activității economice utilizează date ale unităților locale active, provenind din bilanțurile agenților economici cu sediul social în județul Bihor. Datele au ca origine Oficiul Național al Registrului Comerțului (având la bază bilanțurile depuse de agenții economici la Ministerul Finanțelor). Societățile comerciale raportează indicatorii în localitățile în care au sediul social, iar din acest motiv una din limitele cercetării ține de excluderea datelor companiilor cu sediul social în alte localități, dar care desfășoară activitate în județ. Datele nu conțin unități ale administrației și altor servicii publice.

Structura și evoluțiile economiei bihorene

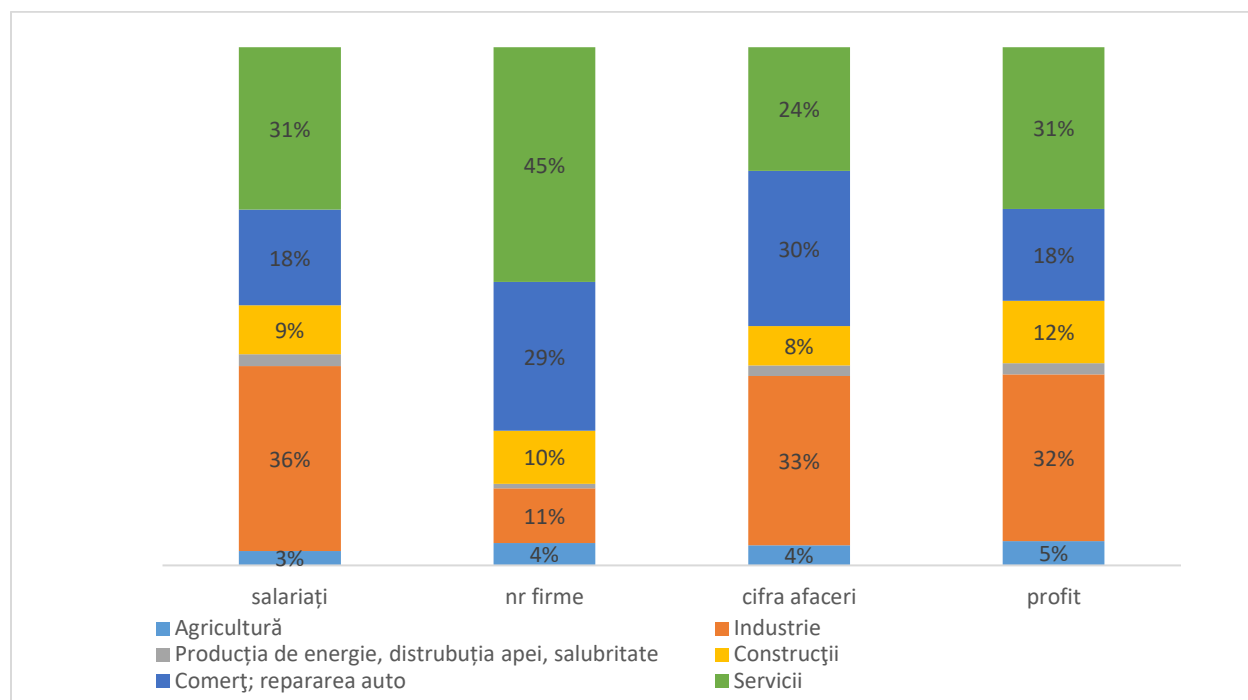
Economia locală are o structură relativ echilibrată; peste o treime din salariații companiilor locale active activează în industrie (cu precădere cea prelucrătoare), în timp ce serviciile (incluzând activitățile comerciale) concentrează jumătate din angajații companiilor locale.

Majoritate firmelor locale activează în sectorul terțiar - 75% din firmele locale (o caracteristică a acestui tip de activitate, industria tinde să localizeze capacitățile productive în întreprinderi mijlocii și mari, pentru a realiza economii la scară și, implicit, competitivitate prin costuri).

Tabel 87 – Structura economiei locale, 2019

	Cifra de afaceri (lei)	Profit net (lei)	Salariați	Nr. firme
Agricultură, silvicultură și pescuit	1.482.605.372	156.948.962	3.509	1.198
Industria extractivă	188.090.282	22.366.080	647	75
Industria prelucrătoare	12.202.986.843	1.054.895.098	44.541	2.845
Producția și furnizarea de energie	324.002.725	21.447.566	723	105
Distribuția apei; salubritate	429.439.711	51.170.175	2.158	134
Construcții	2.881.206.627	403.221.914	11.969	2.853
Comerț; repararea auto	11.374.356.698	591.905.577	23.398	7.950
Transport și depozitare	5.036.027.795	236.639.855	14.912	3.436
Hoteluri și restaurante	752.082.132	109.422.856	6.282	1.349
Informații și comunicații	796.191.311	116.872.127	2.589	909
Intermedieri financiare și asigurări	186.474.997	40.357.683	815	399
Tranzacții imobiliare	384.598.456	128.234.809	1.073	750
Activități profesionale, științifice și tehnice	653.648.718	181.286.457	3.770	2.618
Activități de servicii administrative și suport	491.941.912	82.049.691	5.316	1.156
Administrație publică	2.385.261	789.185	10	2
Învățământ	28.949.996	5.180.171	462	192
Sănătate și asistență socială	298.271.677	84.131.535	2.031	788
Activități de culturale și recreative	316.257.605	50.547.635	1.461	410
Alte activități de servicii	104.025.977	9.856.892	933	554
Activități ale gospodăriilor private	17.000	0	0	1
Total	37.933.561.095	3.347.324.268	126.599	27.724

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Figura 77 – Structura economiei locale, 2019**Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC**

Cifra de afaceri a companiilor locale active a fost de aproape 8 miliarde de euro în 2019, în vreme ce profiturile au depășit cu puțin 700 de milioane. Distribuția cifră de afaceri-profituri în totalul economiei locale este relativ asemănătoare pentru sectoarele industrial și cel agricol. Profiturile firmelor locale sunt generate, în majoritate de firmele din industrie și servicii. Rata de profitabilitate a companiilor din domeniul comerțului este mai redusă, în timp ce companiile din construcții au un raport profituri/cifra de afaceri superior celor comerciale, transporturilor și depozitării și producției de energie.

Evoluțiile unităților locale active (cu sediul social în județ și bilanțuri depuse anual la Ministerul finanțelor) au fost afectate de criza economică a anilor 2008-2012.

Principalii indicatori ne arată o diminuare a numărului de angajați și scădere a cifrei de afaceri și profiturilor după anul 2008 în termeni reali (actualizat cu inflația; tabelul de mai jos prezintă date în prețuri curente), dar și un trend de revenire în ultimii ani de analiză și depășire a valorilor inițiale.

Tabel 88 – Evoluțiile unităților locale active (termeni nominali)

	2008	2011	2014	2017	2019
Cifra de afaceri	23.009.827.900	24.227.730.225	25.187.793.451	29.473.526.125	37.933.561.095
Profit	829.311.963	805.426.517	1.629.759.567	1.966.818.112	3.347.324.268
Nr. Salariați	134.095	122.589	121.374	125.545	126.599
Nr Firme	23.687	23.297	24.251	26.523	27.724

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Numărul salariaților din companiile locale este mai mic cu șase procente față de 2008, conform ultimelor date disponibile, dar procentul / diferența a fost mai mare în perioada 2010-2017 (de aproape 10%).

Economia locală trece printr-un proces de transformare: datele arată o scădere a salariaților companiilor din industrie și comerț, cu peste 16,6 mii, parțial compensată de evoluții pozitive la nivelul unor activități aferente serviciilor și HoReCa, dar mai ales în Transporturi și depozitare (+5.400 locuri de muncă).

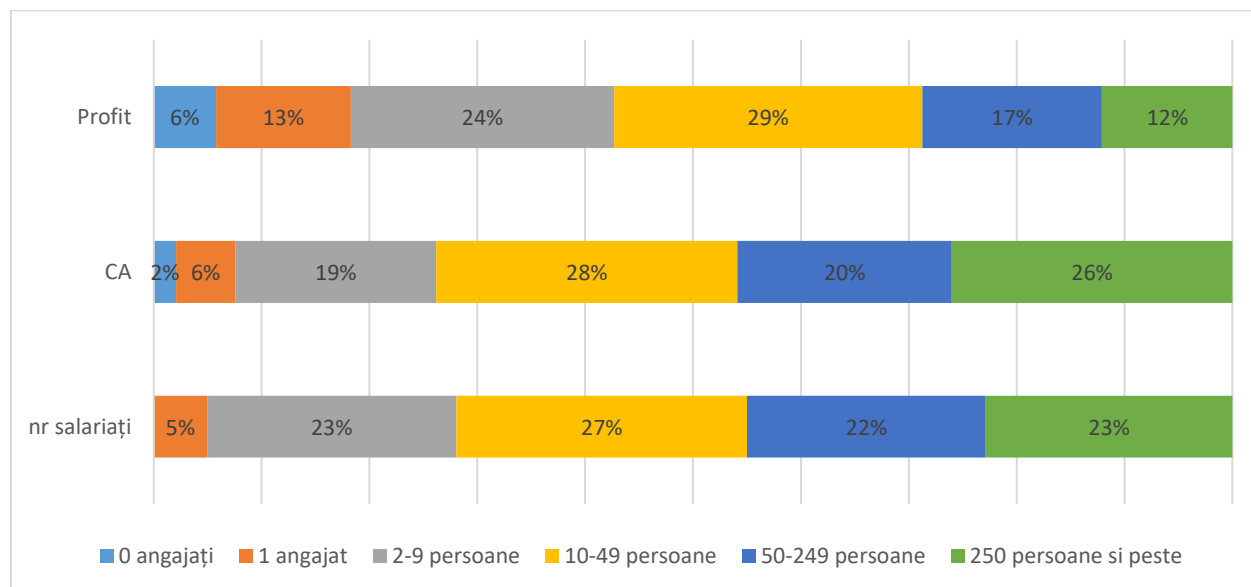
Numărul companiilor locale a crescut constant, fiind cu aproape o cincime mai mare decât în perioada de bază.

Creșterea economică a ultimilor ani a dus la un surplus de output: o creștere cu 20% a cifrei de afaceri în termeni reali (nivelul vânzărilor companiilor locale a fost de aproape 27,3 miliarde de euro în 2019, cu 4,3 miliarde mai mare decât în 2008) și profituri de patru ori mai mari în termeni nominali (de trei ori mai mari în termeni reali; profiturile firmelor bihorene depășeau 700 milioane euro la sfârșitul lui 2019).

Surplusul de profituri a fost adus de sectoarele cu cele mai importante scăderi de angajați industrie și comerț, explicabil prin eficientizarea activității acestora și revenirea piețelor cărora li se adresează.

Structura și evoluția economiei după tipologia întreprinderilor

Figura 78 – Structura economie locale după mărimea întreprinderilor, 2019

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Dacă în privința numărului de firme, companiile fără angajați reprezintă 41% din total, iar cele cu între 1 și 9 angajați 52%, distribuția numărului de salariați este foarte echilibrată între categoriile de întreprinderi, semn al unei economii flexibile și adaptabile.

Peste jumătate din cifra de afaceri locală este generată de firmele mici, cu până la 49 de angajați, ceea ce ar putea reprezenta semne ale unei economii dinamice. O evoluție față de anul 2004, arată că ponderea în totalul economiei locale a acestei categorii de întreprinderi a crescut de la 47 la 54%, în condițiile creșterii valorilor nominale ale indicatorului. Trenduri similare au fost înregistrate și în cazul numărului de salariați, ceea ce arată evoluții structurale favorabile întreprinderilor mici, a căror flexibilitate le face adaptabile condițiilor pieței.

Trendurile sunt confirmate și de evoluția profiturilor – microîntreprinderile și întreprinderile mici generează peste 70% din profiturile locale; de asemenea, generând peste 73% din creșterea de profituri față de anul 2008.

Dacă în cazul salariaților, ratele de creștere în perioada 2014-2019 sunt pozitive pentru firmele mici, companiile mijlocii (50-249 angajați) și mari (peste 250 de angajați) au stagnat, ori înregistrat mici involuții. Comparat cu anul 2008 involuțiile sunt importante (-11% pentru întreprinderi mijlocii și -20% pentru companiile mari), ceea ce arată că acestea au fost mai puternic afectate de criza economică.

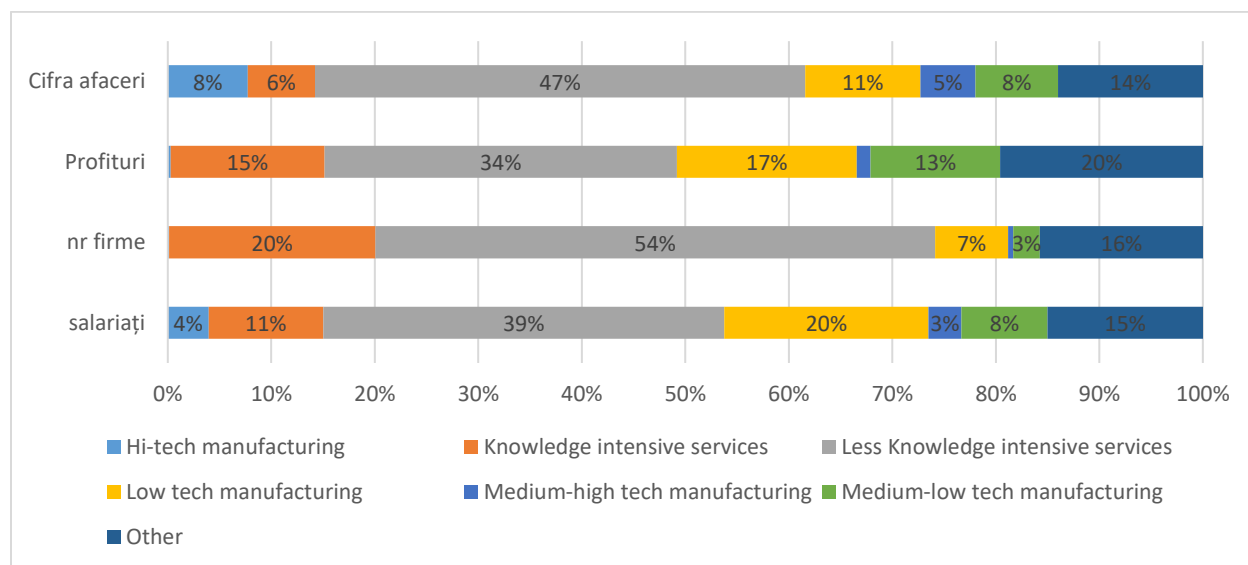
Companiile mari și-au eficientizat activitatea, acestea fiind și cele cu cele mai ridicate valori ale productivității angajaților (peste 340 mii lei/angajat). La un nivel apropiat se situează companiile cu un angajat (a căror productivitate s-a triplat în termeni nominali față de 2008), urmate de companiile mici (310 mii lei/angajat).

Structura economiei locale după intensitatea gradului de cunoaștere

Ponderea economiei bazate pe cunoaștere este una redusă, predominante fiind activitățile de joasă tehnologie și puțin și mediu intensive în cunoaștere. Cifra de afaceri locală este generată, în cea mai mare parte a ei, de firme cu activitate puțin intensivă în cunoaștere.

Manufactura high-tech și cea mediu high-tech au o pondere mai redusă decât cele de medie și joasă tehnologie atât în cifra de afaceri, cât și în cazul numărului de salariați (manufactura de înaltă tehnologie concentrează 4% din salariații companiilor locale active și 8% din cifra de afaceri). Profiturile generate de industria de înaltă tehnologie sunt extrem de reduse, ceea ce arată o lipsă de competitivitate a acestui tip de companii.

Figura 79 - Structura activităților economiei după intensitatea gradului de cunoaștere, 2019¹⁷⁹

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

¹⁷⁹ Clasificarea se referă doar la activitățile industriei prelucrătoare și serviciilor (incluzând comerț), sectoarele Agricultură și silvicultură, Distribuția apei, gestionarea deșeurilor, Producția de energie și Industria extractivă se regăsesc la categoria "Altele/Other"

Serviciile intensive în cunoaștere sunt prezente, concentrând o cincime din numărul de firme locale, profiturile acestora reprezentând 15% din total, dar activitățile din sectorul serviciilor sunt mai degrabă asociate cu servicii mai puțin intensive în cunoaștere (jumătate din cifra de afaceri local și din totalul firmelor; 40% din salariați).

Agricultură, silvicultură și pescuit

Tabel 89 -Populația ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit

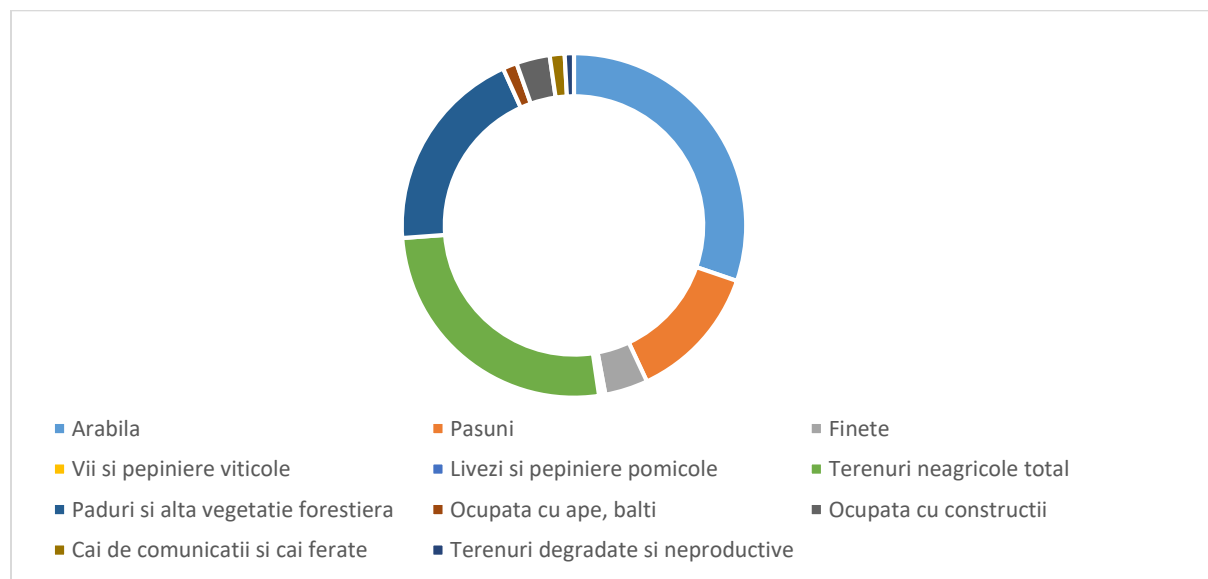
	2008	2011	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Populația ocupată	85,3	86,6	81,8	71,2	61,3	61,9	62,7	62,2
% în totalul	31%	33%	31%	27%	24%	24%	24%	24%

Sursa datelor: INS

Numărul persoanelor ocupate în agricultură s-a diminuat cu peste 23.000, aproape 30% față de 2008 (cea mai importantă descreștere dintre toate sectoarele economiei locale), în condițiile în care la nivel județean populația ocupată a scăzut cu 5%.

Ultimele date disponibile (2014) arată o suprafață agricolă totală de peste 487.000 de hectare, majoritatea aflată în proprietate privată, în scădere cu aproape 1.600 de hectare față de 2011 (involuțiile nu sunt semnificative în timp, începând cu 1990).

Figura 80 – Suprafața fondului funciar după categorii de folosință, 2014

Sursa datelor: INS

Structura suprafeței agricole s-a modificat în ultimii 30 de ani, înspre o creștere a suprafeței arabile și pășunilor și diminuare semnificativă a suprafețelor ocupate cu vii și pepiniere (cu peste 3.500 de hectare, mai mult de jumătate din suprafața inițială), dar și a celor ocupate cu livezi (redușă la o treime; pierdere de peste 7.500 de hectare).

Suprafața ocupată cu păduri (40% din fondul funciar județean și 3% din cea națională) era în statisticile anului 2014 mai mare cu 1.154 hectare decât în 1990.

Producția ramurii agricultură era estimată la peste 2,6 miliarde lei în 2018, cu peste 30% mai mare decât în 2014 (prețuri curente), cea mai mare parte a ei (70%) fiind generată de sectorul vegetal.

Suprafața cultivată era în 2018 de peste 304 mii hectare (în creștere cu aproape 60.000 de hectare față de 2014), reprezentând 3,6% din totalul național. Peste două treimi din suprafață este cultivată cu cereale pentru boabe, predominante fiind culturile porumbului și a grâului (aproape 170.000 de hectare în total). Creșterea suprafeței agricole cultivate s-a transpus într-o creștere a producției agricole (față de anul 2014), cu peste 60% în cazul cerealelor pentru boabe, +40% în cazul leguminoaselor pentru boabe și cu 30% în cazul plantelor uleioase. Producția de legume a crescut cu peste 10.000 de tone într-o perioadă de 5 ani, în timp ce cea de cartofi s-a diminuat cu aproape 6.000 de tone în aceeași perioadă, pe fondul reducerii suprafeței cultivate.

Suprafețele cultivate cu plante uleioase (floarea soarelui și rapița fiind principalele culturi) au crescut față de 2014, datorită dublării suprafețelor cultivate cu rapiță. Suprafața cultivată cu cartofi (peste 5.600 ha) a scăzut în timp.

Producția de fructe a fost de aproape 50.000 de tone în 2018, cu o creștere a producției de prune și diminuări ale producțiilor de mere, piersici și nectarine (principalele culturi).

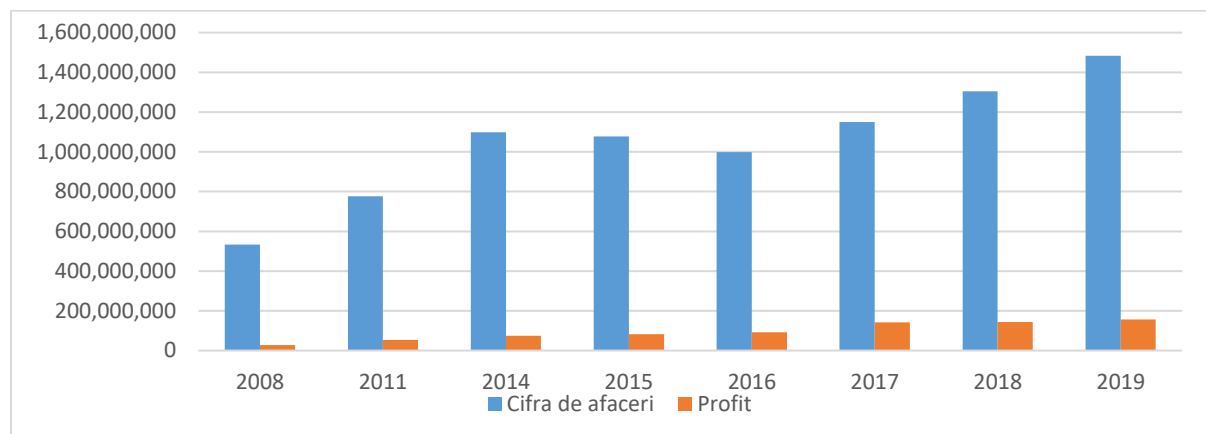
Producția agricolă are avantaje comparative la sfecla de zahăr (8,8% din totalul producției naționale național) și porumb boabe (3,6%).

Parcul de utilaje a înregistrat evoluții pozitive (+1700 de tractoare, peste 900 de pluguri și peste 500 de semănători mecanice). Stocul județean de tractoare agricole reprezintă 5,3% din totalul național.

Efectivele de porcine s-au redus în perioada 2014-2018 (cu peste 56.000 de capete, până la 137.000), dar au crescut cele de bovine la 72.800, caprine și păsări. Producția de carne s-a dublat, situându-se la aproape 57.000 de tone greutate în viu (3,8% din totalul național). Scăderi de producție au fost înregistrate în cazul ouălor (-22%) și laptelui (-11% față de 2015), dar evoluțiile sunt fluctuante de-a lungul perioadei.

Fondul forestier județean este de peste 207 mii hectare, suprafața pădurilor fiind ocupată în proporție de 84% cu foioase. Statisticile INS arată că volumul de lemn recoltat era de 455 mii de metri cubi în 2015 și de 683 mii în 2018, cea mai mare parte a recoltărilor constând în fag (50% din total, cu peste 60% în plus față de 2014) și stejar (15%). Regenerări artificiale s-au realizat pe 917 de hectare într-o perioadă de cinci ani de zile (2014-18).

Figura 81 - Evoluții ale indicatorilor financiari ai companiilor din sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit (lei)

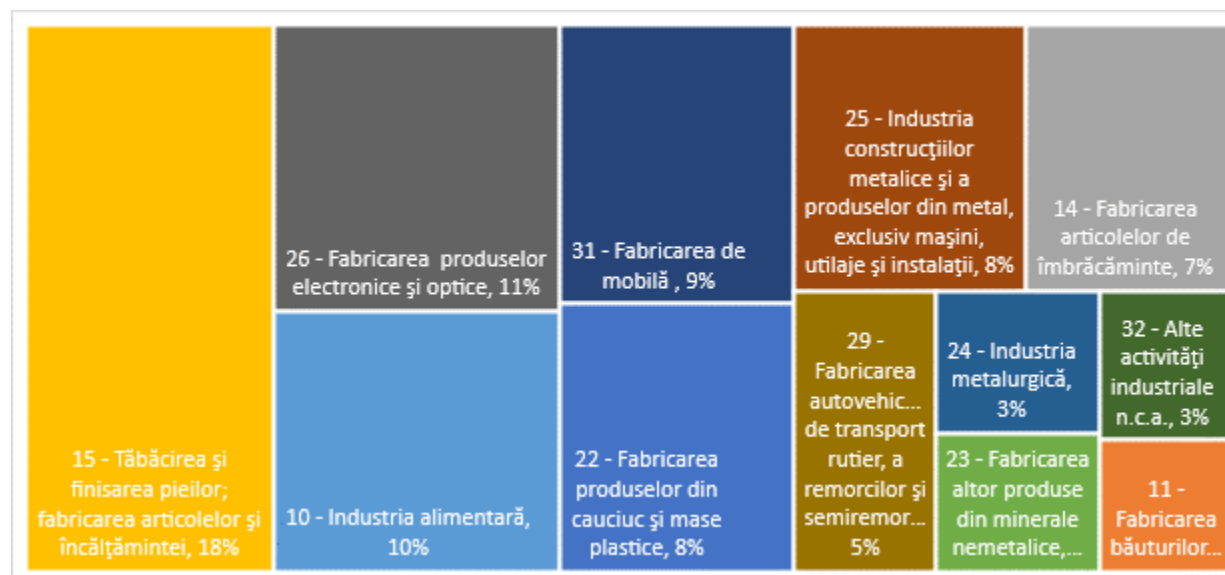
Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Cifra de afaceri a unităților locale active din sector s-a dublat în termeni reali (actualizat cu rata inflației) în perioada 2019-2008, fiind de peste 312 milioane de euro. Creșterile sectorului sunt vizibile: dublarea ponderii în totalul economiei locale în termeni de output, dar și creșterea cu un sfert a numărului de angajați și cu peste 60% a numărului de firme înregistrate. Profiturile sectorului au crescut spectaculos, fiind de 4 ori mai mari în termeni reali.

Industria locală

Industria locală este una diversificată, cu specializare în domeniile industriei prelucrătoare precum: industria pielăriei și fabricarea încălțămintei, fabricarea produselor electronice, industrie alimentară, fabricarea de mobilă etc. Industria textilă are, de asemenea, o prezență importantă la nivel județean.

Figura 82 – Principalele domenii industriale, după numărul de angajați (procente)

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Industria low și medium-low tech are de patru ori mai mulți angajați decât cea high și medium high-tech, dar raportul în cazul cifrei de afaceri este 1,5/1. Companiile din industria de înaltă și medie suferă din perspectiva rezultatelor – profiturile acestora sunt de 18 ori mai reduse decât a celei de tehnologie medie și joasă.

Salariile mici și apropierea de granița de vest au fost factorii locaționali importanți în atragerea de investitori în multiple domenii, precum industria alimentară, cea a încălțăminte, dar și a componentelor pentru echipamente electronice.

Tabel 90 – Mari angajatori la nivel județean în industrie (2019)

Nume	Descriere CAEN	Localitate	Salariați
CELESTICA ROMÂNIA S.R.L	Fabricarea calculatoarelor si a echipamentelor periferice	Borș	1.924
PLEXUS SERVICES RO SRL	Fabricarea subansamblurilor electronice	Oradea	1.553
ARA SHOES ROMANIA SRL	Fabricarea încălțăminte	Valea lui Mihai	1.046
CONNECTRONICS ROMANIA SRL	Fabricarea altor componente electronice	Oradea	1.195
FAIST MEKATRONIC SRL	Turnarea metalelor neferoase ușoare	Oradea	1.128
PGS SOFA & CO SRL	Fabricarea de mobila n.c.a.	Oradea	1.089
EUROPEAN DRINKS SA	Producția de băuturi răcoritoare; producția de ape minerale	Ștei	680
LLOYD SHOES ROMANIA SRL	Fabricarea încălțăminte	Valea lui Mihai	659
FINPROJECT ROMANIA SRL	Fabricarea încălțăminte	Valea lui Mihai	265
BIHORE SRL	Fabricarea încălțăminte	Oradea	646
VPK PACKAGING SRL	Fabricarea hârtiei si cartonului ondulat si a ambalajelor din hârtie și carton	Salonta	258
MADRUGADA COM SRL	Fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții	Palota	293
VERNICOLOR S.A.	Fabricarea altor produse din material plastic	Palota	752
PLASTOR SA	Fabricarea altor produse din material plastic	Oradea	722
COMAU ROMANIA SRL	Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice	Oradea	444
FAIST METALWORKING SRL	Operațiuni de mecanică generală	Borș	492
EBERSPAECHER EXHAUST TECHNOLOGY ROMANIA SRL	Fabricarea altor piese si accesorii pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule	Oradea	427
UAMT SA	Fabricarea altor piese si accesorii pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule	Oradea	400

INTEVA CLOSURES S.R.L.	Fabricarea altor piese si accesorii pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule	Salonta	718
CLASS FURN ROMANIA SRL	Fabricarea de mobilă n.c.a.	Săbolciu	433
PERENO SRL	Fabricarea articolelor pentru sport	Oradea	316

Sursa datelor: TopFirme; Camera de Comerț și Industrie Bihor

Datele companiilor locale active arată o scădere de aproape 6.400 de angajați în industrie față de 2008. În industria textilă și cea a încălțăminte s-au pierdut, împreună, aproape 11.000 de locuri de muncă. Și industria alimentară, dar și fabricarea produselor din minerale nemetalice trec printr-un proces de restructurare și declin al activității.

Ultima decadă a fost martoră la o restructurare și așezarea industriei pe baze diferite, de la o producție preponderent în regim lohn, spre activități specializate în producția și asamblarea de echipamente electronice și echipamente industriale, dar și componente auto.

Industrii precum fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice, fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, fabricarea de componente auto, dar și industriile construcțiilor metalice și cea metalurgică sunt într-un proces de creștere. Acestea sunt și cele care generează la momentul actual cea mai mare parte a cifrei de afaceri a sectorului (fabricarea de electronice aproape un sfert, cea a autovehiculelor 12%, produse din cauciuc și mase plastice 9% și industria construcțiilor metalice 8%).

Și indicii producției industriale (sursa: INS) arătau creșteri anuale semnificative în perioada recentă (+8%) în 2019 față de anul anterior, cu creșteri ale producției în sectoarele menționate mai sus legat de evoluțiile cifrei de afaceri, dar și cu scăderi ale producției industriei textile și a celei de încălțăminte.

În termeni de eficiență / profitabilitate, industria alimentară, cu aproape 40% din profiturile industriei locale performează (în 2008 ponderea acesteia era de 5%), alături de industria produselor din cauciuc și mase plastice, cu aproape 30% din total, în timp ce principalul jucător din domeniul fabricării calculatoarelor înregistrează pierderi.

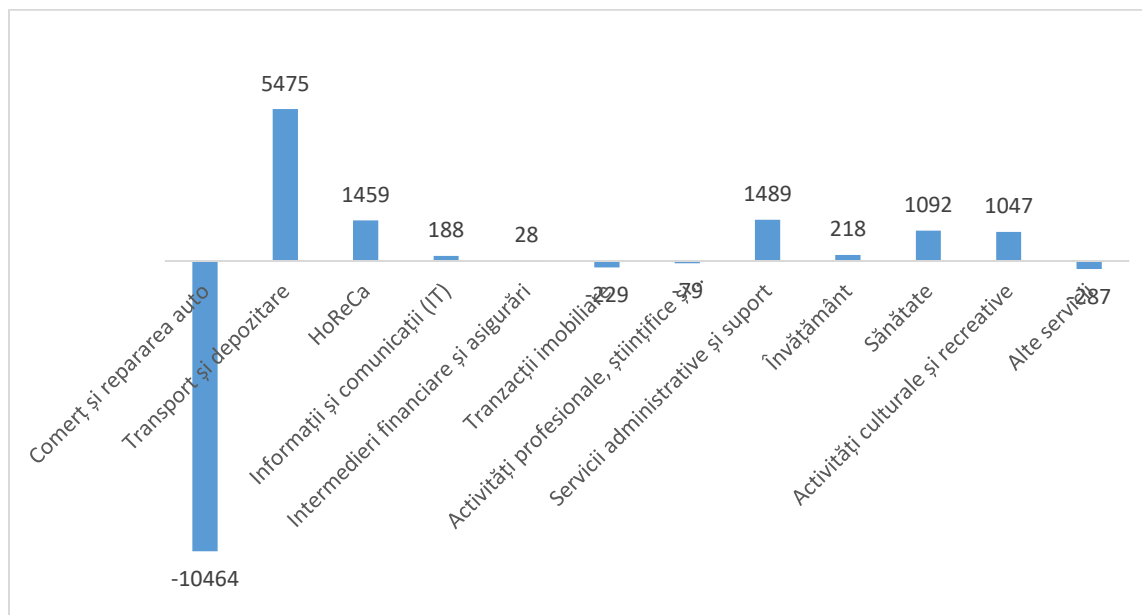
Construcții

După declinul accentuat cauzat de criza economică, sectorul construcțiilor s-a înscris pe un trend de creștere. Numărul de angajați ai sectorului este sub valoarea din 2008, dar creșterea față de anul 2014 este de aproape o treime. Cifra de afaceri a sectorului a fost de peste 2,8 miliarde lei în 2019, în creștere cu aproape 80% față de 2014, generată în principal de construcțiile de clădiri, iar profiturile sunt de trei ori mai mari (în termeni reali), decât în 2008. Numărul locuințelor terminate a fost de peste 2.300 în 2019, cel mai bun an de după 2008.

Servicii

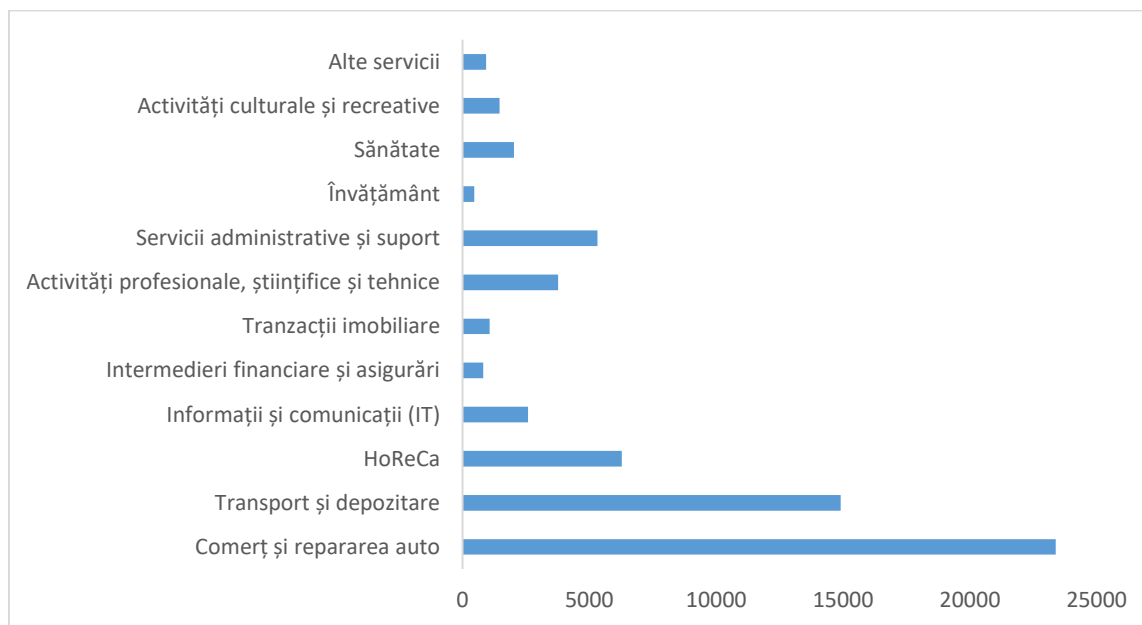
Sectorul terțiar contribuie cu mai mult de jumătate la cifra de afaceri a unităților locale active, generând jumătate din profituri. Deși contribuția la output-ul total este redusă (11% din salarii ai companiilor locale active și doar 6% din cifra de afaceri), serviciile intensive în cunoaștere aduc 15% din profiturile economiei locale, ceea ce confirmă valoarea adăugată ridicată a acestora.

Figura 83 - Evoluții ale numărului de salariați ai serviciilor 2019 vs 2008 (număr persoane)

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Figura 84 - Structura sectorului serviciilor (salariați, 2019)

Sursa datelor: bilanțurile agenților economici, ONRC

Restructurarea economiei locale s-a realizat și la nivelul serviciilor, nu doar al activității industriale. Activitățile comerciale și de reparații auto rămân o componentă foarte importantă de furnizori de servicii și bunuri pentru consumul local, dar contribuția în termeni de salariați și cifră de afaceri se reduce; numărul de firme din sectorul comercial este cu 30% mai mic decât în anul de bază.

Sectorul terțiar bihorean câștigă specializare (și posibile avantaje competitive) în multiple arii:

- Transporturi și depozitare (+ 60% angajați, creștere de trei ori a cifrei de afaceri și de cinci ori a profiturilor);
- HoReCa (cu o treime mai mulți angajați și aproximativ aceleași creșteri de output și profituri precum transporturile);
- Servicii administrative și suport (+1500 angajați, profituri de cinci ori mai mari) – evoluție legată de restructurarea industrială și de avantaje ale globalizării;
- Industрии creative – Activități culturale și recreative – creștere foarte importantă a numărului de salariați și creștere excepțională a profiturilor (x16 față de 2008 și de șase ori mai mare față de 2014) – procesul de creștere este unul continuu, ceea ce are efecte benefice asupra diversificării economiei, dar și al spiritului creativ comunitar, în special în aria urbană, unde acest sector e localizat cu precădere.
- Sectorul privat de sănătate – dublarea numărului de agenți economici a crescut puternic valorile tuturor indicatorilor.

Sectorul IT local este în umbra celui clujean, care atrage majoritatea resurselor locale de competență; evoluțiile în termen de indicatori sunt modeste, nivelul veniturilor salariale fiind la jumătate din media națională a sectorului.

Antreprenoriat local

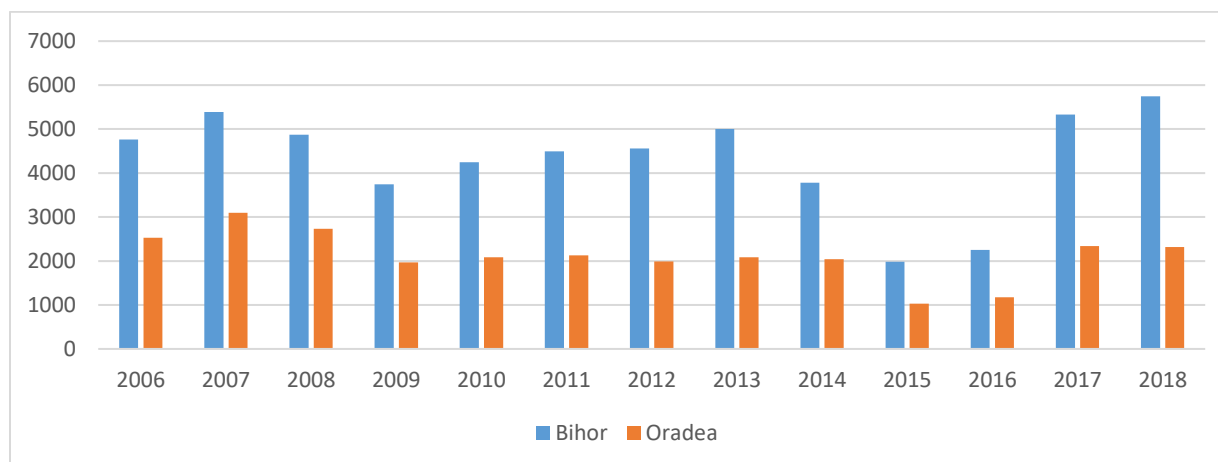
Participarea activă a unităților individuale și asociative la activități economice reprezintă cheia bunăstării unei comunități, prin activitățile de producție, transmitere de know-how, crearea de locuri de muncă, adăugarea valorii proprii la Produsul intern brut și facilitarea unui mediu în care antreprenorii își asumă riscuri în dezvoltarea de produse noi și crearea de noi piețe.

Un nivel ridicat de intensitate antreprenorială activă este important pentru viața economică a comunității, fiind asociat în general cu venituri ridicate ale salariaților, dar și ale firmelor locale.

Un mediu antreprenorial viu permite dezvoltarea de relații de afaceri și crearea de aglomerări de competențe, care reduce eforturile și costurile firmelor locale în identificarea și procurarea de resurse. Nivelul ridicat al intensității antreprenoriale a unei zone se asociază, în general și cu o populație educată și aduce după sine un nivel de trai mai ridicat.

Înmatriculările de firme noi au depășit valoarea de 5.700 în 2018, în special Oradea și localitățile din zona metropolitană fiind ariile cu valori mai ridicate.

Figura 85 - Înmatriculări de agenți economici, 2006-2018

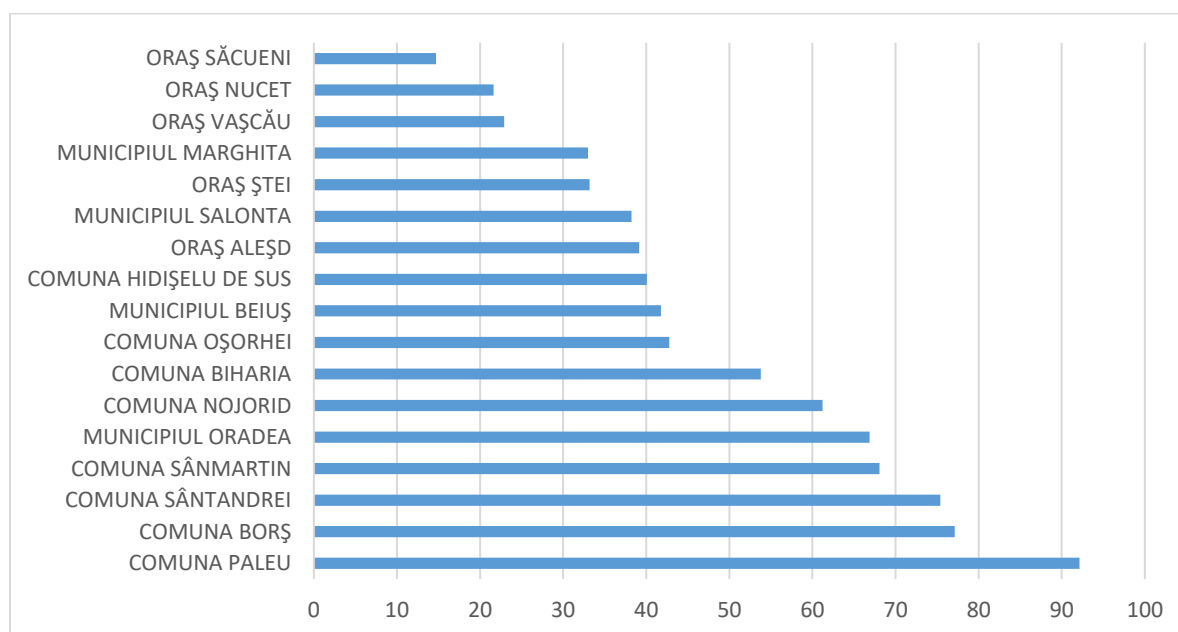
Sursa datelor: ONRC

Densitatea întreprinderilor

Acest indicator este dat de raportul numărul întreprinderilor active la mia de locuitori. Sunt bază de calcul exclusiv întreprinderile care au sediul social în localitate, o densitate ridicată a întreprinderilor arătând o economie activă, dinamică.

Zona metropolitană Oradea găzduiește unitățile administrativ-teritoriale cu cea mai ridicată densitate antreprenorială.

Figura 86 -Densitate antreprenorială

Sursa datelor: calcule proprii, bilanțurile agenților economici - ONRC

Orașele județului (Săcuieni, Nucet, Vașcău) au valori mai reduse ale indicatorului decât multe dintre comunitățile rurale bihorene, în special unele dintre cele din Zona Metropolitană Oradea.

În intervalul de timp 2006-2018, ratele de creștere ale numărului de firme locale în zone în care stocul era unul semnificativ au fost impresionante: Paleu – creștere de patru ori, Sântandrei – triplare, Borș, Nojorid și Sânmartin – dublare, în timp ce în Ștei, Nucet și Aleșd numărul firmelor a scăzut.

Capacitatea antreprenorială

Capacitatea antreprenorială măsoară „intensitatea antreprenorială” a unui spațiu geografic, fiind un indicator folosit în cercetări pentru a evalua vitalitatea economică a acestuia, fiind calculat ca număr de întreprinderi nou create la mia de locuitori.

Tabel 91 – Capacitatea antreprenorială, medie 2006-2018

	Medie înmatriculari anuale	Medie firme noi/1.000 loc.
MUNICIPIUL ORADEA	2116	9
MUNICIPIUL SALONTA	127	6
MUNICIPIUL MARGHITA	92	5
MUNICIPIUL BEIUȘ	86	7
ORAȘ VAȘCĂU	13	5
ORAȘ VALEA LUI MIHAI	40	4
ORAȘ ȘTEI	37	5
ORAȘ SĂCUENI	37	3
ORAȘ NUCET	8	4
ORAȘ ALEȘD	77	7
COMUNA UILEACU DE BEIUȘ	21	9
COMUNA TILEAGD	40	6
COMUNA ȘUNCUIUȘ	26	8
COMUNA SÂNTANDREI	62	12
COMUNA SÂNMARTIN	129	13
COMUNA PALEU	42	18
COMUNA OȘORHEI	51	8
COMUNA NOJORID	60	12
COMUNA DRĂGĂNEȘTI	32	11
COMUNA CURĂȚELE	23	9
COMUNA CÂMPANI	20	8
COMUNA CĂBEȘTI	18	10
COMUNA BUDUREASA	22	8
COMUNA BORȘ	38	10
COMUNA BIHARIA	41	10

Sursa datelor: calcule proprii, bilanțurile agenților economici - ONRC

La fel ca în cazul indicatorului anterior, capacitatea antreprenorială este mai ridicată în Zona Metropolitană; media firmelor noi / 1000 de locuitori arată zone urbane problematice, cu valori foarte mici ale indicatorului, precum Săcuieni, Nucet, Valea lui Mihai, Ștei, Vașcău.

Economia locală – Specializare și Competitivitate

Analiza performanțelor economiei locale are ca scop identificarea acelor domenii în care economia bihoreană prezintă ori poate dezvolta avantaje competitive precum și comparative, dar și identificarea ariilor necompetitive ale economiei locale, ori aflate în pierdere de competitivitate.

Pentru aceasta am utilizat o analiză mixtă - Coeficient Locațional (indice de specializare) și Shift-Share, analiză de tip benchmark, ce utilizează instrumente / indicatori precum Mixul industrial și Competitivitatea Regională (variație diferențială).

Pentru calcularea indicatorilor am folosit datele referitoare la numărul de angajați ai întreprinderilor grupați la nivel de domeniu și sector (pe baza Clasificației Activităților Economiei Naționale, revizia 2), iar ca arie de referință am ales nivelul național. Motivul alegerii nivelului de referință este dat de disponibilitatea datelor precum și de importanța / validitatea ariei de comparație (una redusă în cazul regiunii). Perioada de analiză este 2008-2019 (2019 este ultimul an cu date finale disponibile la momentul realizării analizei – primul trimestru al anului 2021).

Datorită faptului că scopul analizei este de a identifica sectoarele competitive ale economiei locale, atât la nivel agregat (județ), cât și în cazul fiecărei componente semnificative (zonă metropolitană / zonă urbană funcțională Oradea, municipii și orașe), am utilizat date referitoare la unitățile locale active (care exclud componenta de sector public). Limitarea cercetării este dată de absența datelor referitoare la companii cu sediul social în alt județ și cu puncte de lucru locale.

Specializare și diversificare

Nivelul de specializare al unei economii în anumite domenii poate fi determinat pe baza coeficientului de localizare, o modalitate de identificare a avantajelor comparative locale - ramurile cu costuri de oportunitate reduse, domenii de concentrare / specializare ale economiei locale.

Prin intermediul acestei tehnici am identificat domeniile cu potențial - a căror producție de bunuri sau servicii este probabil să fie "exportată" (nu neapărat în sensul comun al termenului – ne referim aici la probabilitatea ca bunurile sau serviciile să fie utilizate de către rezidenții altor zone - exterioare economiei locale). Coeficientul de localizare (location quotient / CL), ne permite să determinăm în ce măsură un anumit sector al economiei locale are o pondere mai ridicată sau mai scăzută în total, față de zona de referință cu care este comparat. Sectoarele ce conferă un avantaj comparativ (cu CL supraunitar) unui teritoriu au potențial de motor economic.

Din punctul de vedere al unei strategii de dezvoltare economică, coeficientul locațional poate oferi informații despre natura, diversitatea ori concentrarea activității economice dintr-o anumită zonă. Acolo unde diversificarea este unul dintre obiectivele strategice, coeficientul locațional indică acele sectoare ale economiei locale în care pot fi realizate eforturi pentru expansiunea acestora - există posibilitatea ca unele sectoare economice să fie subreprezentate, ori să existe o supraspecializare într-o anumită industrie, ceea ce, uneori, constituie un pericol la adresa economiei locale.

Compararea valorilor coeficienților de specializare obținute în diferite perioade poate arăta dacă zona devine mai mult sau mai puțin specializată în anumite domenii de-a lungul timpului, în acest fel putându-se evalua impactul politicilor economice implementate asupra competitivității, ori se poate prezice impactul potențial al acestora asupra forței de muncă din anumite sectoare.

Indicele Hachman este o modalitate de a identifica diversificarea, măsurând gradul de similaritate al structurii economiei locale cu cea utilizată ca referință. Valorile acestui indice au crescut, de la 0,54 la 0,61 (1 fiind valoarea maximă) ceea ce confirmă procesul de diversificare al economiei locale.

Analiza realizată la nivel de sectoare arată concentrare în patru dintre acestea: agricultură, silvicultură și pescuit, industria prelucrătoare, comerț și HoReCa. La nivel de domenii, analiza devine mai fiabilă, identificând mai exact avantajele comparative ale comunității.

Tabel 92 – Domenii de specializare / cu avantaje comparative

Domeniu	Salariați	Coeficient de specializare
11 - Fabricarea băuturilor	1069	1,86
14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	3337	1,04
15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, încălțăminte; prepararea blănurilor	8224	6,79
22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	3786	1,94
23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	1379	1,15
24 - Industria metalurgică	1417	1,50
25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	3755	1,36
26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	4984	4,60
31 - Fabricarea de mobilă	3937	2,20
32 - Alte activități industriale n.c.a.	1223	2,33
41 - Construcții de clădiri	6015	1,04
42 - Lucrări de geniu civil	2022	1,05
43 - Lucrări speciale de construcții	3932	1,08
45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	3097	1,08
46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	10022	1,10
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	12482	1,61
52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	2091	1,01
55 - Hoteluri și alte facilități de cazare	2404	1,59
17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	743	1,76
63 - Activități de servicii informatice	748	1,64
92 - Activități de jocuri de noroc și pariuri	844	1,03
66 - Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	501	1,03
93 - Activități sportive, recreative și distractive	529	2,69

Sursa datelor: calcule proprii, bilanțurile agenților economici - ONRC

În tabelul de mai sus a fost realizată o selecție a ariilor de specializare, grupându-le pe cele cu un număr mai mare de 500 de angajați.

O mare parte din domeniile cu un grad ridicat de concentrare aparțin sectorului industriei prelucrătoare, confirmând avantaje comparative pre-existente, precum fabricarea băuturilor, a articolelor de îmbrăcăminte, fabricarea de mobilă, mase plastice și cauciuc și altele, în care numărul de angajați este important, iar ponderea acestora în total este mai ridicată decât la nivelul ariei de comparație.

În evidență valorile foarte ridicate ale coeficienților industriilor de fabricare a încălțămintei și fabricării calculatoarelor și produselor electronice.

Sectorul construcțiilor are avantaje comparative în integralitatea sa – toate cele trei domenii aferente au grad de specializare superior referinței, în timp ce sectorul comercial beneficiază de specializare în comerț cu ridicate și în componenta de reparare a autovehiculelor.

Concentrarea în sectorul transporturilor și depozitării este importantă în componenta de transporturi terestre și depozitare și activități auxiliare pentru transporturi.

Sectorul HoReCa are avantaje comparative certe în zona hotelieră, iar componenta de restaurante are o valoare a coeficientului locațional foarte aproape de valorile-limită și poate fi considerat ca unul de specializare.

Sectoarele aferente serviciilor sunt subreprezentate în termeni de specializare, cu excepția câtorva domenii, precum serviciile informatice, activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități sportive și recreative și cele de pariuri și jocuri de noroc, dar și reparațiile de calculatoare și alte obiecte personale.

Competitivitate

Avantajele competitive ale unei zone se pot identifica pe baza analizei Shift-share care pornește de la asumția că modificările ce survin în economia locală au la bază trei surse: evoluția de ansamblu a economiei naționale, mixul de industrii local și competitivitatea locală. Astfel, analiza ia în considerare impactul economiei naționale, dar și al evoluției ramurii, și permite identificarea eventualului avantaj competitiv de la nivel local.

Avantajul competitiv este măsurat pe baza variației diferențiale (VD), indicator ce compară ratele de creștere sau declin ale unui sector sau domeniu local cu creșterea sau declinul aceluiași sector din zona de referință (în cazul nostru nivelul național). Acest indicator ne permite să observăm sectoarele economiei locale care au performat mai bine decât la nivelul unității de referință pe parcursul unei anumite perioade de timp, sau dacă evoluția economiei locale (prin sectoarele și domeniile ei) are loc la o rată mai scăzută ori mai crescută decât cea așteptată.

Interpretarea datelor – valorile pozitive ale coeficientului ne arată că domeniul poate prezenta un avantaj competitiv (ce poate fi explicat prin proximitate ridicată față de factorii de producție importanți sau alte avantaje specifice comunității) și se dezvoltă mult mai repede decât referința. Acest scor indică faptul că, în pofida trendului de la nivel național și de la nivelul ramurii respective, există la nivel local factori latenți care avantajează ramura respectivă în raport cu referința.

Valorile trebuie interpretate ținând cont de mai multe elemente - pot apărea coeficienți pozitivi în ariile unde declinul a fost mai puțin pronunțat decât cel al nivelului de referință, ceea ce nu presupune neapărat un avantaj competitiv. Din acest motiv interpretarea indicatorului variației diferențiale trebuie confirmată de cea a mix-ului industrial.

Tabel 93 – Lista domeniilor cu posibile avantaje competitive

Domeniu	Salariați	VD
01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	2399	0,07
02 - Silvicultură și exploatare forestieră	982	0,64
13 - Fabricarea produselor textile	737	0,05
16 - Prelucrarea lemnului, cu excepția mobilei;	846	0,08
17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	743	1,03
22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	3786	0,51
24 - Industria metalurgică	1417	4,54
25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	3755	0,84
26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	4984	1,33
29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	2430	1,27
31 - Fabricarea de mobilă	3937	0,54
38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor	1244	0,26
41 - Construcții de clădiri	6015	0,17
42 - Lucrări de geniu civil	2022	0,25
43 - Lucrări speciale de construcții	3932	0,21
49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	12482	0,38
52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	2091	2,74
55 - Hoteluri și alte facilități de cazare	2404	0,31
64 - Intermedieri financiare (excepție asigurări și fonduri de pensii)	313	0,14
66 - Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	501	0,09
74 - Alte activități profesionale, științifice și tehnice	451	0,32
78 - Activități de servicii privind forța de muncă	685	0,23
80 - Activități de investigații și protecție	2202	0,02
81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri	937	1,21
92 - Activități de jocuri de noroc și pariuri	844	1,55
93 - Activități sportive, recreative și distractive	529	2,69

Sursa datelor: calcule proprii, bilanțurile agenților economici - ONRC

Variația diferențială este o analiză dinamică (spre deosebire de coeficientul locațional, care este o măsură statică), evaluând modificări de-a lungul perioadei 2008-2019. Din cele 85 de domenii, în 40 economia locală are evoluții ce le exced pe cele naționale. Peste 52% din salariații companiilor locale activează în asemenea arii, cu probabilitate ridicată de a poseda avantaje competitive (acestea sunt observabile în tabelul de mai sus, care conține date pentru domenii cu număr semnificativ de angajați).

Deși are coeficient pozitiv în cazul fabricării produselor textile (sector al cărui număr de salariați a scăzut), rata de descreștere națională este mai ridicată. O situație similară regăsim în domeniul prelucrării lemnului, dar și în sectorul construcțiilor.

Activitățile comerciale înregistrează valori sub optime ale indicatorului – descreșterea importantă a domeniilor față de perioada de bază s-a făcut la o rată superioară celei a zonei de referință.

Deși nu au un nivel de concentrare ridicat, multe activități din domenii ale serviciilor au variație diferențială pozitivă – activități profesionale, științifice și tehnice, servicii de intermediere a forței de muncă, servicii suport pentru întreprinderi și secretariat, sectorul educațional privat, activități recreative, jocuri de noroc și reparații de calculatoare.

Identificarea motoarelor economiei locale și a potențialului de angrenare

Corelarea celor doi coeficienți analizați până acum ne permite identificarea sectoarelor și activităților în dezvoltare și a celor în declin, dar și ale celor ce necesită atenție sporită sau cu potențial de evoluție.

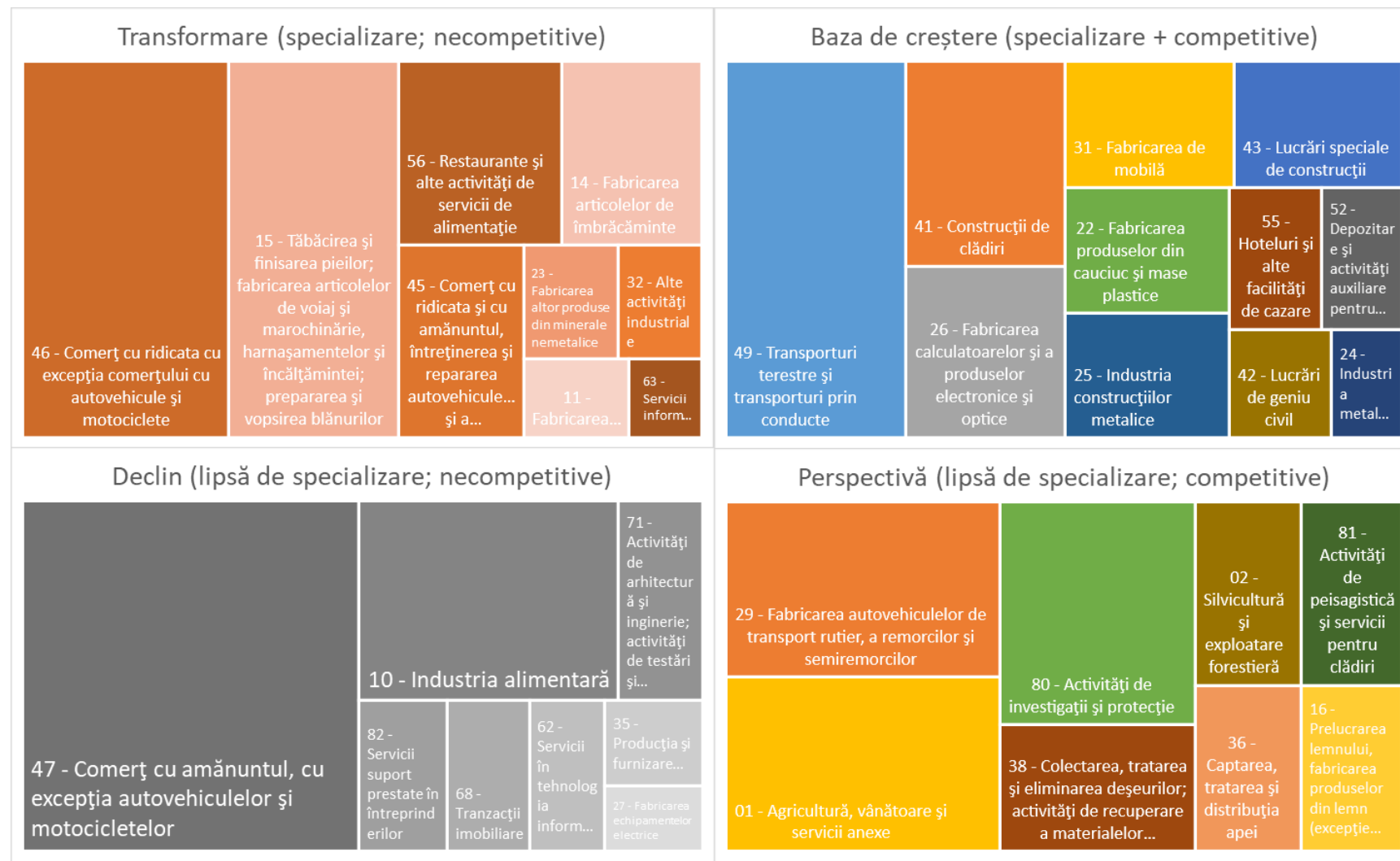
Graficul de mai jos concentrează în cadranul din dreapta-sus sectoare care pot reprezenta motoarele economiei locale – unde nivelul de concentrare/specializare este ridicat, iar rata de evoluție față de nivelul național este superioară.

Categoria domeniilor în transformare, acele activități care concentrează un număr important de angajați, dar care își pierd avantajul competitiv, indică tendința de transformare a economiei locale, prin pierderea competitivității unor sectoare reprezentative.

Sectoarele în declin sunt acelea în cazul cărora concentrarea numărului de angajați este sub nivelul de referință, iar rata lor de evoluție este sub cea a sectorului de la nivel național.

Sectoarele de perspectivă au rate de creștere ce depășesc nivelul așteptat, dar nu au un coeficient locațional care să arate nivel de concentrare ridicat.

Figura 87 – Tabel 4 cadrane (domenii cu număr semnificativ de angajați)

Observații:

Baza de creștere reprezintă zonele unde economia locală a dovedit forță și reprezintă motorul de creștere al economiei locale. Acestor zone li se adaugă grupul domeniilor de perspectivă, pentru completarea avantajelor competitive. Baza de creștere e reprezentată de domenii ce concentrează 40% din forța de muncă județeană precum transporturi, fabricarea calculatoarelor, fabricarea mobilei etc¹⁸⁰.

Sectoarele de perspectivă pot păstra ritmul de creștere, cu un management performant și în condițiile revenirii la situația ante-pandemie. În timp, acestea își pot crește baza de angajați și să devină sectoare de bază ale economiei locale, într-o eventuală transformare structurală ulterioară (Fabricarea autovehiculelor, procesarea produselor agricole și unele activități de servicii).

Un sfert din angajații locali sunt angrenați în domenii aflate în declin, cea mai mare parte a acestora în activități comerciale și industria alimentară. Activitățile de servicii în tehnologia informației reprezintă un caz aparte – creșterea numărului de angajați, deși semnificativă, este mai redusă decât cota așteptă conform metodologiei (acesta nu este un sector în declin în adevăratul sens al cuvântului). Serviciile suport prestate întreprinderilor au o evoluție nefavorabilă, probabil datorită restructurării sectorului industrial local.

Sectoarele aflate în transformare (aproape un sfert din angajații companiilor private locale) pot genera efecte negative semnificative în economia locală, în cazul în care spirala declinului continuă pe o perioadă îndelungată. Prelungirea trendului de lipsă de competitivitate conduce în final la pierderea poziției de specializare și alunecarea acestora în categoria sectoarelor în declin și transmisia de șocuri în sistemul economic local. Evoluțiile din domeniile fabricării încălțămintei, industriei confecțiilor și textilă urmează un pattern așteptat de reducere a activității și mobilitate către zone cu raport cost/eficacitate mai bun. Economia locală se reconstruiește pe alte baze, odată cu creșterea nivelului de trai / veniturilor salariale. Activitățile comerciale sunt problematice, atât prin prisma evoluțiilor, dar și al nivelului salarizării personalului. Sectorul restaurantelor avea indicii de competitivitate puțin sub limită, în cazul acestuia plasarea în această categorie fiind mai degrabă o situație de moment. Perioada actuală însă poate afecta sectorul pe termen lung, odată cu stoparea prelungită a activității.

¹⁸⁰ Notă – graficul de mai sus reunește doar domeniile cu un număr semnificativ de angajați, distribuția domeniilor în interiorul celor patru cadrane (declin, perspectivă, transformare, dezvoltare) fiind proporțională cu numărul de angajați ai domeniului.

Profilul și competitivitatea zonelor urbane funcționale și a ariilor urbane județene

Oradea și zona de influență

Această parte a analizei este focalizată pe Zona Metropolitană Oradea, dar mai exact pe comunele din zona de influență a municipiului Oradea. Comunele din zona de influență a municipiului Oradea au fost identificate pe baza studiului de fundamentare în vederea actualizării PATN – secțiunea rețeaua de localități, studiu realizat de Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” - Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting și subcontractanții acesteia. Este vorba despre acele comune ce fac parte din Grupări teritoriale rang I – GT-I - se formează în jurul unui oraș mare cu min. 100.000 locuitori. În baza clasificării din studiul menționat, în județul Bihor am identificat 15 comune, șase în plus față de Zona Metropolitană Oradea: Copăcel, Gepiu, Hidișelul de Sus, Săcădat, Sânnicolau Român, Tămășeu. Din această perspectivă, Zona Metropolitană Oradea se suprapune în mare măsură cu zona de influență a municipiului Oradea.

Analiza evoluției numărului de întreprinderi active în Oradea și comunele din zona de influență (aproximativ Zona Metropolitană Oradea – UAT-urile subliniate în tabelul de mai jos sunt cele care intră de fapt în componența propriu-zisă a ZMO) în perioada 2008 -2019 relevă o creștere însemnată a acestora în aceste UAT-uri, în special în comune, în timp ce în municipiul Oradea creșterea este de doar 4,8%. Astfel, la nivelul celor 18 UAT-uri, creșterea medie a numărului de întreprinderi a fost de 15,5%, cea a municipiului situându-se sub aceasta.

Tabel 94: Evoluția numărului întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019

Evoluția numărului întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019							
UAT/an	2008	% din total	2010	% din total	2019	% din total	Creștere/descreștere 2008 - 2019
<u>Municipiul Oradea</u>	15.158	88.61%	13.806	86.86%	15.893	80.42%	4.8%
<u>Comuna Biharia</u>	166	0.97%	189	1.19%	265	1.34%	59.6%
<u>Comuna Bors</u>	205	1.20%	200	1.26%	333	1.68%	62.4%
<u>Comuna Cetariu</u>	35	0.20%	45	0.28%	74	0.37%	111.4%
Comuna Copăcel	27	0.16%	28	0.18%	59	0.30%	118.5%
Comuna Gepiu	35	0.20%	33	0.21%	71	0.36%	102.9%
<u>Comuna Girișu de Criș</u>	75	0.44%	70	0.44%	119	0.60%	58.7%
Comuna Hidișelu de Sus	78	0.46%	91	0.57%	139	0.70%	78.2%
<u>Comuna Ineu</u>	60	0.35%	60	0.38%	102	0.52%	70.0%
<u>Comuna Nojorid</u>	195	1.14%	222	1.40%	400	2.02%	105.1%
<u>Comuna Oșorhei</u>	201	1.17%	213	1.34%	332	1.68%	65.2%
<u>Comuna Paleu</u>	83	0.49%	116	0.73%	323	1.63%	289.2%
Comuna Săcădat	42	0.25%	37	0.23%	69	0.35%	64.3%
<u>Comuna Sânmartin</u>	496	2.90%	496	3.12%	865	4.38%	74.4%

Comuna Sânnicolau Român	22	0.13%	24	0.15%	42	0.21%	90.9%
Comuna Sântandrei	166	0.97%	196	1.23%	556	2.81%	234.9%
Comuna Tămășeu	50	0.29%	47	0.30%	71	0.36%	42.0%
Comuna Toboliu	13	0.08%	21	0.13%	50	0.25%	284.6%
Total zonă	17.107	100.00%	15.894	100.00%	19.763	100.00%	15.5%

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

În topul comunelor în care numărul întreprinderilor a crescut cel mai mult se află Paleu, Toboliu, Sântandrei, Copăcel, Cetariu. În 2019, cele mai multe firme erau înregistrate (exceptând municipiul Oradea) în comunele Sânmartin, Sântandrei, Nojorid, Paleu, Borș și Oșorhei, la polul opus situându-se comunele Sânnicolau Român, Toboliu, Copăcel, Săcădat, Gepiu și Cetariu.

Numărul de angajați ai întreprinderilor active a scăzut în perioada 2008 - 2019 la nivelul celor 18 UAT-uri (total), în 2019 înregistrându-se cu 4% mai puțini angajați decât în 2008. Așa cum se poate observa, această scădere este cauzată de reducerea numărului de angajați în municipiul Oradea (-14,2%), acesta concentrând în 2008 peste 88% din numărul total de angajați ai zonei de influență. În toate comunele (fără excepție), numărul de angajați ai firmelor a crescut însă, ajungând ca acestea să concentreze în 2019 peste 21% din numărul total de angajați, față de 12% în 2008. În topul comunelor cu cea mai mare creștere a numărului de angajați față de 2008 se află comunele Sânnicolau Român, Paleu, Copăcel, Săcădat. Cu excepția comunei Paleu, toate celelalte comune aflate în topul creșterii înregistrau în 2008 un număr mic de angajați în întreprinderi.

Tabel 95: Evoluția numărului mediu de angajați ai întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019

Evoluția numărului mediu de angajați ai întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019							
UAT/an	2008	% din total	2010	% din total	2019	% din total	Creștere/descreștere 2008 - 2019
Municipiul Oradea	83.607	87.79%	69.097	85.97%	71.723	78.44%	-14.2%
Comuna Biharia	982	1.03%	1647	2.05%	1225	1.34%	24.7%
Comuna Borș	3293	3.46%	2817	3.51%	5093	5.57%	54.7%
Comuna Cetariu	65	0.07%	63	0.08%	82	0.09%	26.2%
Comuna Copăcel	61	0.06%	99	0.12%	151	0.17%	147.5%
Comuna Gepiu	204	0.21%	207	0.26%	378	0.41%	85.3%
Comuna Girișu de Criș	162	0.17%	134	0.17%	296	0.32%	82.7%
Comuna Hidișelu de Sus	207	0.22%	173	0.22%	347	0.38%	67.6%
Comuna Ineu	136	0.14%	140	0.17%	202	0.22%	48.5%
Comuna Nojorid	944	0.99%	848	1.06%	1741	1.90%	84.4%
Comuna Oșorhei	771	0.81%	778	0.97%	1184	1.29%	53.6%

Comuna Paleu	250	0.26%	322	0.40%	1050	1.15%	320.0%
Comuna Săcădat	331	0.35%	430	0.54%	776	0.85%	134.4%
Comuna Sânmartin	2325	2.44%	2247	2.80%	3443	3.77%	48.1%
Comuna Sânnicolau Român	24	0.03%	15	0.02%	109	0.12%	354.2%
Comuna Sântandrei	1649	1.73%	1170	1.46%	3357	3.67%	103.6%
Comuna Tămășeu	154	0.16%	100	0.12%	167	0.18%	8.4%
Comuna Toboliu	67	0.07%	82	0.10%	116	0.13%	73.1%
Total zonă	95.232	100.00%	80.369	100.00%	91.440	100.00%	-4.0%

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

După municipiul Oradea, în 2019 în topul comunelor cu cei mai mulți angajați în întreprinderi se află: Borș, Sânmartin, Sântandrei, Nojorid și Biharia. Cei mai puțin angajați în întreprinderi se înregistrează în 2019 în comunele Cetariu, Sânnicolau Român, Toboliu și Copăcel.

Cifra de afaceri a crescut în termeni reali la nivelul tuturor celor 18 UAT-uri, creșterea totală fiind de 29% în 2019 față de 2008. În municipiul Oradea, creșterea cifrei de afaceri este sub media totalului celor 18 UAT-uri, confirmând trendul observat deja în cazul altor indicatori. Singura comună în care cifra de afaceri era în 2019 mai mică decât în 2008 este Tămășeu. Cele mai mari creșteri ale cifrei de afaceri se înregistrează în comunele Sânnicolau Român, Paleu, Girișu de Criș, Săcădat și Sântandrei. Creșteri mai mici ale cifrei de afaceri au înregistrat comunele Ineu, Toboliu, Borș și Cetariu. De observat însă că, între comune, Borș deținea atât în 2008, cât și în 2019 cea mai mare pondere în totalul cifrei de afaceri. Se mai poate observa de asemenea că, dacă în 2008, ponderea cifrei de afaceri a municipiului Oradea în totalul cifrei de afaceri a celor 18 UAT-uri era de 85%, în 2019, pe fondul creșterii cifrei de afaceri a întreprinderilor din comune, ponderea ajunge la 73%.

Tabel 96: Evoluția cifrei de afaceri (mii lei) a întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019 (termeni reali, an de bază 2008)

Evoluția cifrei de afaceri (mii lei) a întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019 (termeni reali, an de bază 2008)							
UAT/an	2008	% din total	2010	% din total	2019	% din total	Creștere/descreștere 2008 - 2019
Municipiul Oradea	14372.6	84.99%	10841.0	77.79%	15964.3	73.34%	11.1%
Comuna Biharia	276.6	1.64%	441.4	3.17%	669.4	3.07%	142.0%
Comuna Borș	1201.0	7.10%	1515.2	10.87%	2225.9	10.23%	85.3%
Comuna Cetariu	9.4	0.06%	5.4	0.04%	18.0	0.08%	91.8%
Comuna Copăcel	6.8	0.04%	7.6	0.05%	13.9	0.06%	104.9%
Comuna Gepiu	43.2	0.26%	30.9	0.22%	130.0	0.60%	201.1%
Comuna Girișu de Criș	12.2	0.07%	21.7	0.16%	62.5	0.29%	411.0%

Comuna Hidișelu de Sus	28.1	0.17%	26.2	0.19%	54.4	0.25%	94.0%
Comuna Ineu	20.2	0.12%	11.5	0.08%	26.6	0.12%	31.3%
Comuna Nojorid	212.6	1.26%	195.1	1.40%	362.4	1.66%	70.4%
Comuna Oșorhei	88.3	0.52%	87.8	0.63%	186.1	0.85%	110.8%
Comuna Paleu	25.2	0.15%	77.6	0.56%	262.2	1.20%	941.5%
Comuna Săcădat	41.8	0.25%	50.8	0.36%	163.6	0.75%	291.5%
Comuna Sânmartin	253.1	1.50%	233.3	1.67%	595.3	2.73%	135.2%
Comuna Sânnicolau Român	1.7	0.01%	2.2	0.02%	26.6	0.12%	1497.4%
Comuna Sântandrei	275.7	1.63%	366.1	2.63%	965.3	4.43%	250.2%
Comuna Tămășeu	35.2	0.21%	16.2	0.12%	31.5	0.14%	-10.7%
Comuna Toboliu	6.3	0.04%	6.9	0.05%	11.1	0.05%	74.2%
Total zonă	16909.9	100.00%	13936.9	100.00%	21768.9	100.00%	28.7%

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Comunele cu cea mai mare cifră de afaceri în 2019 erau Borș, Sântandrei, Biharia, Sânmartin și Nojorid. La polul opus, comunele cu cifra de afaceri mai mică sunt Toboliu, Copăcel, Cetariu, Ineu și Sânnicolau Român.

Și evoluția profitului brut și net relevă aproximativ aceeași situație ca în cazul cifrei de afaceri, toate UAT-urile înregistrând creșteri semnificative (în termeni reali) ale profitului brut și a celui net. Creșterea profitului brut și a celui net la nivelul municipiului Oradea este însă sub media creșterii la nivelul tuturor celor 18 UAT-uri, înregistrându-se de asemenea și o scădere a ponderii profitului brut și a celui net în totalul celor 18 UAT-uri. În comune, tendința observată este aceea că cele mai mari creșteri ale profiturilor s-au înregistrat în acele comune care au și cele mai mari creșteri ale cifrei de afaceri: Gepiu (singura excepție legată de tendința medie menționată anterior), Sânnicolau Român, Paleu, Sântandrei, Ineu. Profitul brut și cel net au crescut mai puțin în comunele Biharia, Copăcel, Borș, Oșorhei.

Tabel 97: Evoluția profitului brut (mii lei) a întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019 (termeni reali, an de bază 2008)

Evoluția profitului brut (mii lei) a întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019 (termeni reali, an de bază 2008)							
UAT/an	2008	% din total	2010	% din total	2019	% din total	Creștere/descreștere 2008 - 2019
Municipiul Oradea	604584.4	87.3%	472922.7	82.4%	1390502.9	79.9%	130.0%
Comuna Biharia	24419.0	3.52%	20856.2	3.63%	37708.9	2.17%	54.4%
Comuna Borș	13165.2	1.90%	21625.6	3.77%	38352.4	2.20%	191.3%

Comuna Cetariu	673.5	0.10%	445.3	0.08%	1463.2	0.08%	117.3%
Comuna Copăcel	731.5	0.11%	290.5	0.05%	1454.0	0.08%	98.8%
Comuna Gepiu	472.5	0.07%	297.6	0.05%	7859.7	0.45%	1563.4%
Comuna Girișu de Criș	845.1	0.12%	565.8	0.10%	5399.4	0.31%	538.9%
Comuna Hidișelu de Sus	1117.0	0.16%	1159.5	0.20%	6309.3	0.36%	464.8%
Comuna Ineu	215.3	0.03%	219.9	0.04%	2243.4	0.13%	941.9%
Comuna Nojorid	9980.0	1.44%	6284.4	1.09%	36453.1	2.09%	265.3%
Comuna Oșorhei	4535.2	0.65%	6177.4	1.08%	16487.5	0.95%	263.5%
Comuna Paleu	2548.7	0.37%	2118.4	0.37%	29049.3	1.67%	1039.8%
Comuna Săcădat	935.6	0.14%	1841.0	0.32%	6896.0	0.40%	637.0%
Comuna Sânmartin	19779.8	2.85%	14259.6	2.48%	75742.7	4.35%	282.9%
Comuna Sânnicolau Român	110.3	0.02%	34.4	0.01%	1756.1	0.10%	1492.3%
Comuna Sântandrei	7818.0	1.13%	22713.7	3.96%	75036.6	4.31%	859.8%
Comuna Tămășeu	733.3	0.11%	2052.4	0.36%	6426.7	0.37%	776.4%
Comuna Toboliu	217.6	0.03%	433.6	0.08%	1243.8	0.07%	471.6%
Total zonă	692881.9	100.00%	574297.8	100.00%	1740385.0	100.00%	151.2%

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

În topul comunelor cu cele mai mari profituri în 2019 se află Sânmartin, Sântandrei, Borș, Biharia și Nojorid. Cele mai mici profituri s-au înregistrat în comunele Toboliu, Cetariu, Copăcel, Sânnicolau Român și Ineu.

Tabel 98: Evoluția profitului net (mii lei) a întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019 (termeni reali, an de bază 2008)

Evoluția profitului net (mii lei) a întreprinderilor active în Oradea și comunele din zona de influență în perioada 2008 - 2019 (termeni reali, an de bază 2008)							
UAT/an	2008	% din total	2010	% din total	2019	% din total	Creștere/descreștere 2008 - 2019
Municipiul Oradea	507666.6	87.06%	394793.2	82.11%	1259178.1	79.83%	148.0%
Comuna Biharia	20819.4	3.57%	17058.6	3.55%	34479.8	2.19%	65.6%
Comuna Borș	10948.7	1.88%	19861.2	4.13%	33768.6	2.14%	208.4%
Comuna Cetariu	580.4	0.10%	349.1	0.07%	1302.2	0.08%	124.4%
Comuna Copăcel	614.0	0.11%	225.6	0.05%	1324.5	0.08%	115.7%

Comuna Gepiu	400.0	0.07%	232.3	0.05%	6896.8	0.44%	1624.4%
Comuna Girișu de Criș	699.9	0.12%	451.0	0.09%	4983.6	0.32%	612.1%
Comuna Hidișelu de Sus	938.9	0.16%	1008.2	0.21%	5783.5	0.37%	516.0%
Comuna Ineu	175.2	0.03%	160.0	0.03%	2062.2	0.13%	1077.2%
Comuna Nojorid	8455.5	1.45%	5231.9	1.09%	33847.8	2.15%	300.3%
Comuna Oșorhei	3874.5	0.66%	5159.5	1.07%	14949.5	0.95%	285.8%
Comuna Paleu	2299.6	0.39%	1846.4	0.38%	26164.4	1.66%	1037.8%
Comuna Săcădat	712.3	0.12%	1422.1	0.30%	5860.4	0.37%	722.7%
Comuna Sânmartin	17146.6	2.94%	11829.7	2.46%	70642.6	4.48%	312.0%
Comuna Sânnicolau Român	100.1	0.02%	21.1	0.00%	1573.6	0.10%	1471.3%
Comuna Sântandrei	6909.2	1.18%	18912.0	3.93%	67153.5	4.26%	871.9%
Comuna Tămășeu	623.6	0.11%	1881.3	0.39%	6245.5	0.40%	901.5%
Comuna Toboliu	179.0	0.03%	382.8	0.08%	1171.1	0.07%	554.1%
Total zonă	583143.5	100.00%	480826.1	100.00%	1577387.5	100.00%	170.5%

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Observații:

- Exceptând numărul de angajați ai întreprinderilor, toți ceilalți indicatori (număr de întreprinderi active, cifră de afaceri, profit) au crescut la nivelul total (dar și individual) al celor 18 UAT-uri.
- În municipiul Oradea, creșterea numărului de firme, a cifrei de afaceri și a profitului este sub media înregistrată la nivelul total al celor 18 UAT-uri.
- Scăderea numărului de angajați la nivelul total al celor 18 UAT-uri este cauzată de scăderea semnificativă a numărului de angajați ai companiilor cu sediul social în municipiul Oradea, acesta deținând cea mai mare pondere în total; astfel, în toate cele 17 comune din zona de influență a municipiului, numărul de angajați ai întreprinderilor a crescut în perioada 2008 – 2019, dublându-se în comunele în care până în 2008 înregistrau un număr mic de angajați.
- Cele mai dezvoltate comune din punct de vedere economic (număr de firme, număr mediu de angajați, cifră de afaceri și profit) sunt Borș, Sântandrei, Biharia, Sânmartin și Nojorid, iar cele mai puțin dezvoltate sunt Toboliu, Copăcel, Cetariu, Ineu și Sânnicolau Român.
- Așa cum s-a observat și în cazul altor analize (a se vedea analiza privind reziliența economică) evoluția indicatorilor economici relevă o relocare a activității economice dinspre municipiul Oradea, înspre comunele din zona de influență, respectiv cele din Zona Metropolitană Oradea.

Analiza performanțelor și competitivității polilor economici din județ

Pentru a identifica motoare ale creșterii economice intra-județene am utilizat același instrumente folosite pentru măsurarea avantajului comparativ și competitiv al economiei întregului județ, corelând

coeficientul locațional cu variația diferențială la nivelul unor UAT-uri pentru a identifica în cazul fiecăruia sectoarele și domeniile în dezvoltare, cele în transformare, cele de perspectivă și cele în declin.

Municipiul Oradea și comunele din zona de influență

Cele patru cadrane				
Municipiul Oradea	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ
	Necompetitiv (declin)	Necompetitiv (declin)	Competitiv (în creștere)	Competitiv (în creștere)
	22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII	ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE	HOTELURI ȘI RESTAURANTE
	45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	SUPPORT ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT	CONSTRUCȚII DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI
	46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	ÎNVĂȚĂMÂNT SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	18 - Tipărire și reproducerea pe suporti a înregistrărilor
	53 - Activități de poștă și de curier	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR	TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice
	56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.
	58 - Activități de editare	PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE	24 - Industria metalurgică	29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor
	68 - Tranzacții imobiliare	ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	36 - Captarea, tratarea și distribuția apei
	69 - Activități juridice și de contabilitate	01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	64 - Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor
		02 - Silvicultură și exploatare forestieră	31 - Fabricarea de mobilă	73 - Publicitate și activități de studiere a pieței
		08 - Alte activități extractive	32 - Alte activități industriale n.c.a.	78 - Activități de servicii privind forța de muncă
		10 - Industria alimentară	38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile	79 - Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică
		13 - Fabricarea produselor textile	41 - Construcții de clădiri	81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri
		16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	42 - Lucrări de geniu civil	95 - Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc
		17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	43 - Lucrări speciale de construcții	
		27 - Fabricarea echipamentelor electrice	49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	
		47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi	
		71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	60 - Activități de difuzare și transmitere de programe	
		80 - Activități de investigații și protecție	66 - Activități auxiliare pentru intermedieri financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	
			74 - Alte activități profesionale, științifice și tehnice	

Comuna
Biharia

82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor 96 - Alte activități de servicii		85 – Învățământ 86 - Activități referitoare la sănătatea umană 88 - Activități de asistență socială, fără cazare 92 - Activități de jocuri de noroc și pariuri 93 - Activități spotive, recreative și distractive	
SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 10 - Industria alimentară 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	HOTELURI ȘI RESTAURANTE INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 33 - Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR CONSTRUCȚII ÎNVĂȚĂMÂNT TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 18 - Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice 23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații 41 - Construcții de clădiri 42 - Lucrări de geniu civil 43 - Lucrări speciale de construcții 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi 85 - Învățământ	
SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănilor	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR HOTELURI ȘI RESTAURANTE 08 - Alte activități extractive 14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații 27 - Fabricarea echipamentelor electrice	ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE CONSTRUCȚII 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 10 - Industria alimentară 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice

Comuna
Borș

	26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor 31 - Fabricarea de mobilă 41 - Construcții de clădiri 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 55 - Hoteluri și alte facilități de cazare	32 - Alte activități industriale n.c.a. 36 - Captarea, tratarea și distribuția apei 38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile 52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi 74 - Alte activități profesionale, științifice și tehnice 95 - Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc	43 - Lucrări speciale de construcții 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică 81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri 82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Cetariu	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	CONSTRUCȚII HOTELURI ȘI RESTAURANTE TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 43 - Lucrări speciale de construcții 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Copăcel	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPOORT 9 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 80 - Activități de investigații și protecție	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 43 - Lucrări speciale de construcții	CONSTRUCȚII TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 10 - Industria alimentară 42 - Lucrări de geniu civil	
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Gepiu	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 10 - Industria alimentară 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE 70 - Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPOORT COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR 80 - Activități de investigații și protecție	CONSTRUCȚII TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 41 - Construcții de clădiri 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte

	SECTOARE / domenii ÎN <i>TRANSFORMARE</i>	SECTOARE / domenii ÎN <i>DECLIN</i>	SECTOARE / domenii ÎN <i>DEZVOLTARE</i>	SECTOARE / domenii DE <i>PERSPECTIVĂ</i>
	Necompetitiv (declin)	Necompetitiv (declin)	Competitiv (în creștere)	Competitiv (în creștere)
Comuna Girișu de Criș	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR CONSTRUCȚII 41 - Construcții de clădiri 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	10 - Industria alimentară 14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 20 - Fabricarea substanțelor și a produselor chimice 23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații 43 - Lucrări speciale de construcții 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	
Comuna Hidișelu de Sus	SECTOARE / domenii ÎN <i>TRANSFORMARE</i> Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN <i>DECLIN</i> Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN <i>DEZVOLTARE</i> Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE <i>PERSPECTIVĂ</i> Competitiv (în creștere)
	TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	HOTELURI ȘI RESTAURANTE INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 10 - Industria alimentară 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR CONSTRUCȚII 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 02 - Silvicultură și exploatare forestieră 03 - Pescuitul și acvacultura 41 - Construcții de clădiri 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 70 - Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPOORT ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE

	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Ineu	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR 41 - Construcții de clădiri 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE CONSTRUCȚII HOTELURI ȘI RESTAURANTE TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 42 - Lucrări de geniu civil 43 - Lucrări speciale de construcții 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație 71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică	
Comuna Nojorid	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin) AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT HOTELURI ȘI RESTAURANTE TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 55 - Hoteluri și alte facilități de cazare	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin) 31 - Fabricarea de mobilă	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere) INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 10 - Industria alimentară 23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 63 - Activități de servicii informatice	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere) COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR CONSTRUCȚII INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII 41 - Construcții de clădiri 43 - Lucrări speciale de construcții 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 62 - Activități de servicii în tehnologia informației 96 - Alte activități de servicii
Comuna Oșorhei	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin) CONSTRUCȚII 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte;	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin) COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR HOTELURI ȘI RESTAURANTE INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere) DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere) ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte

prepararea și vopsirea blănurilor 31 - Fabricarea de mobilă 43 - Lucrări speciale de construcții	08 - Alte activități extractive 10 - Industria alimentară 16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite 26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	13 - Fabricarea produselor textile 17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie 18 - Tipărire și reproducerea pe suport și înregistrările 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice 23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații 8 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. 38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile 41 - Construcții de clădiri 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi 55 - Hoteluri și alte facilități de cazare	
SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	TRANZACȚII IMOBILIARE 10 - Industria alimentară 43 - Lucrări speciale de construcții 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 68 - Tranzacții imobiliare	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPORT CONSTRUCȚII INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII ÎNVĂȚĂMÂNT TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor 24 - Industria metalurgică 41 - Construcții de clădiri 42 - Lucrări de geniu civil 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	ACTIVITĂȚI DE SERVICII PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI

Comuna
Paleu

Comuna Săcădat			46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 58 - Activități de editare 66 - Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii 70 - Activități ale direcțiilor(centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management 81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri 82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor 85 – Învățământ 93 - Activități spotive, recreative și distractive	
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 10 - Industria alimentară 31 - Fabricarea de mobilă		ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPORT 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 78 - Activități de servicii privind forța de muncă 80 - Activități de investigații și protecție	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 41 - Construcții de clădiri 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Sănmartin	HOTELURI ȘI RESTAURANTE 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănilor	ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPORT CONSTRUCȚII DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE

	55 - Hoteluri și alte facilități de cazare 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ 14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 68 - Tranzacții imobiliare 70 - Activități ale direcțiilor(centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 79 - Activități ale agențiilor turistice și a tur-operatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică 90 - Activități de creație și interpretare artistică 93 - Activități spotive, recreative și distractive	INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ TRANSPORT ȘL DEPOZITARE 02 - Silvicultură și exploatare forestieră 10 - Industria alimentară 28 - Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a. 41 - Construcții de clădiri 42 - Lucrări de geniu civil 43 - Lucrări speciale de construcții 58 - Activități de editare 64 - Intermedieri financiare, cu excepția activităților de asigurări și ale fondurilor de pensii 71 - Activități de arhitectură și inginerie; activități de testări și analiză tehnică 80 - Activități de investigații și protecție 82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor 86 - Activități referitoare la sănătatea umană
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Sânnicolau Român	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT CONSTRUCȚII TRANSPORT ȘL DEPOZITARE	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 43 - Lucrări speciale de construcții 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Sântandrei	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 10 - Industria alimentară	INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII 14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 26 - Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	08 - Alte activități extractive 17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPORT ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA

13 - Fabricarea produselor textile 63 - Activități de servicii informatice		27 - Fabricarea echipamentelor electrice 41 - Construcții de clădiri	AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR CONSTRUCȚII HOTELURI ȘI RESTAURANTE SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite 43 - Lucrări speciale de construcții 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi 53 - Activități de poștă și de curier 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație 62 - Activități de servicii în tehnologia informației 68 - Tranzacții imobiliare 81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri 82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor 86 - Activități referitoare la sănătatea umană
SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)

Comuna Tămășeu	11 - Fabricarea băuturilor 41 - Construcții de clădiri 66 - Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE TRANSPORT ȘI DEPOZITARE 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR CONSTRUCȚII DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE 38 - Colectarea, tratarea și eliminarea deșeurilor; activități de recuperare a materialelor reciclabile 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	
	SECTOARE / domenii ÎN TRANSFORMARE Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DECLIN Necompetitiv (declin)	SECTOARE / domenii ÎN DEZVOLTARE Competitiv (în creștere)	SECTOARE / domenii DE PERSPECTIVĂ Competitiv (în creștere)
Comuna Toboliu	COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	AGRICULTURĂ, SILVICULTURĂ ȘI PESCUIT HOTELURI ȘI RESTAURANTE 16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	

Observații:

- Se poate observa o specializare pe diverse funcțiuni a UAT-urilor analizate: servicii (în special în Oradea, Paleu, Sânmărtin, Sântăndrei), industria prelucrătoare (în special Borș, Nojorid, Oșorhei, Girișu de Criș), comerț (Gepiu, Hidișelu de Sus, Săcădat, Sânnicolau Român, Tămășeu etc.), transport și depozitare (Cetariu, Copăcel, Girișu de Criș, Ineu, Oșorhei, Paleu, Săcădat, Sânmărtin, Sântăndrei etc.), construcții (Borș, Cetariu, Copăcel, Hidișelu de Sus, Ineu, Nojorid, Sânmărtin, Sântăndrei, Tămășeu etc.) agricultură (Girișu de Criș, Hidișelu de Sus, Sânnicolau Român, Toboliu).
- Analiza sectorială și pe domenii ale economiei locale în municipiul Oradea și în cele 17 comune din zona de influență (aproximativ Zona Metropolitană Oradea) scoate în evidență specializarea economiei locale, fiecare UAT îndeplinind anumite funcțiuni economice și contribuind astfel la creșterea gradului de competitivitate economică al zonei.
- O bună parte din sectoarele și domeniile aflate în declin în municipiul Oradea sunt în creștere și au devenit competitive în comunele din zona de influență.

- Comunele cele mai mari și cele mai dezvoltate economic (Borș, Sântandrei, Biharia, Sânmartin și Nojorid) sunt mai specializate și competitive într-un număr tot mai mare de sectoare și domenii, existând o strânsă corelație pozitivă între nivelul de dezvoltare al acestora și gradul de diversificare al economiei locale, grad de diversificare dat de numărul domenii în dezvoltare și/sau de perspectivă.

Beiuș

Structura economiei locale arată o concentrare în industrie și activități comerciale (peste 70% din angajații companiilor locale).

În perioada 2008-2019, numărul angajaților companiilor locale active a scăzut cu 12%, scăderea fiind neuniformă, unele dintre ariile de specializare anterioară având de suferit (ex. prelucrarea lemnului).

Cele mai importante domenii de specializare sunt următoarele:

- comerț cu amănuntul, 21% din angajații companiilor locale;
- fabricarea de mobilă, 13%;
- fabricarea de îmbrăcăminte și produse textile, 16%;
- restaurante, 7%;
- industria alimentară, 4%;
- silvicultură, 4%.

Peste 60% din angajați activează în sectoare competitive (rate de creștere superioare zonei de referință). În timp, se observă că activitățile comerciale devin necompetitive.

<i>Domenii în Transformare</i>	<i>Baza de Creștere / Dezvoltare</i>
16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn (reducerea cu ¾ a nr de angajați) 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	02 - Silvicultură și exploatare forestieră 10 - Industria alimentară 13 - Fabricarea produselor textile 14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice 23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 31 - Fabricarea de mobilă
<i>Domenii în Declin</i>	<i>Domenii de Perspectivă</i>
15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (pondere redusă în totalul local, pierdere importantă de angajați – peste 400) 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte HoReCa 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație

Marghita

În Marghita, numărul salariaților unităților locale active a scăzut cu 30%, fiind afectate zone precum industria textilă și cea a pielăriei.

În aceste condiții, unele componente ale economiei locale funcționează - peste 40% din angajați activează în sectoare cu rate de creștere superioare zonei de referință, sau ale căror rate de scădere au fost inferioare celei naționale, dar ariile de specializare (cu un procent important de angajați în totalul economiei private locale) au o evoluție incertă (industria textilă).

Observații legate de structura economiei locale:

- Peste 50% din salariați aparțin industriei prelucrătoare, care este reprezentată de activități în domeniul Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și a produselor de încălțăminte, ce angrenau peste 45% din angajații unităților locale active;
- 14% - activități comerciale;
- 23% în sectorul serviciilor (cu excepția comerțului) – HoReCa.

Domenii Transformare	Baza de Creștere / Dezvoltare
15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (pierdere de mai mult de jumătate din angajați; domeniul reprezenta 40% din totalul local, acum doar un sfert)	14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (rata de descreștere inferioară celei naționale) 52 - Depozitare și activități auxiliare pentru transporturi
Domenii în Declin	Domenii de perspectivă
47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte 41 - Construcții de clădiri 32 - Alte activități industriale n.c.a.	46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 80 - Activități de investigații și protecție

Salonta

Economia locală a rezistat socurilor produse de crizele economice datorită transformării industriei locale. Aceasta s-a restructurat odată cu un declin accentuat al activităților industriei textile și a prelucrării pieilor. În acest context acele activități au fost înlocuite de cele din domeniul fabricării componentelor auto.

Structura economiei locale (2019):

- Predomină industria (55% din salariați) – componentă importantă de fabricare a componentelor pentru autoturisme, fabricarea hârtiei, industrie alimentară (activități industriale relativ diverse)
- Comerț (20%);
- Construcții (6%);
- Transport și depozitare (5%).

Evoluții structurale:

- Creșterea numărului de angajați ai unităților locale active;
- Industria își păstrează ponderea în totalul economiei locale;
- Diminuarea importanței activităților comerciale.

Jumătate din angajații companiilor locale sunt angrenați în sectoare competitive.

Domenii în Transformare	Baza de creștere / dezvoltare
46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 10 - Industria alimentară	29 - Fabricarea autovehiculelor de transport rutier (creștere de patru ori a numărului de angajați) 17 - Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie 22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice
Declin	Perspectivă
14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (pierdere de peste 500 de angajați) 41 - Construcții de clădiri	45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație

Aleșd

În Aleșd, 60% din salariați sunt angrenați în arii cu evoluții sub rata de evoluție a sectoarelor similare naționale, într-un context de restructurare industrială și de reducere a numărului de angajați față de anul 2008.

Restructurarea generată de pierdere de actori industriali (fabricarea încălțăminte) a condus la o structură diversificată, în care se observă următoarele evoluții:

- industria ajunge de la 70% la 30% din totalul angajaților;
- transporturi și depozitare – creștere a numărului de angajați și a ponderii (de la 5 la 20%);
- sectorul comercial – pierde angajați, dar crește ponderea acestora.

Domenii în Transformare	Baza de Creștere / Dezvoltare
15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte 23 - Fabricarea altor produse din minerale nemetalice 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	53 - Activități de poștă și de curier 45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor 81 - Activități de peisagistică și servicii pentru clădiri 13 - Fabricarea produselor textile 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații 36 - Captarea, tratarea și distribuția apei
Domenii în Declin	Domenii de Perspectivă
41 - Construcții de clădiri 43 - Lucrări speciale de construcții 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	

Valea lui Mihai

Economia locală e supraspecializată în fabricarea încălțămintei (peste trei pătrimi din angajații unităților locale active), sector stabil în perioada de analiză. Se observă un declin al activității de fabricare a articolelor de îmbrăcăminte.

Domenii în Transformare	Baza de Creștere / Dezvoltare
22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	15 - Fabricarea încălțămintei 10 - Industria alimentară 68 - Tranzacții imobiliare
Domenii în Declin	Domenii de perspectivă
14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	10 - Industria alimentară 41 - Construcții de clădiri + 43 - Lucrări speciale de construcții (pondere redusă în total)

Săcuieni

Economia e specializată în comerț (un sfert din angajații companiilor locale active), fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (aproape o cincime) și agricultură (15%). Declinul activităților de fabricare a mobilei au fost parțial compensate de evoluția pozitivă a industriei textile, dar economia locală nu este una dezvoltată.

Transformare	Baza de creștere / dezvoltare
47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte 32 - Alte activități industriale n.c.a. 41 - Construcții de clădiri
Declin	Perspectivă
31 - Fabricarea de mobilă	

Ștei

În Ștei numărul de angajați ai unităților locale active a scăzut cu două treimi față de 2008. Mare parte din economia locală este în pierdere de competitivitate (excepție – domeniile ce reprezintă baza de creștere și perspectivă, dar ponderea lor în total este redusă, doar 24% din totalul angajaților angrenați în activități competitive).

Structura economiei locale:

- 40% din angajați în Industria băuturilor;
- 16% în Comerț;
- 7% în Transporturi terestre;
- 5% în Extracția minereurilor metalifere;
- 5% Industria încălțămintei / pielărie.

Alte componente semnificative sunt: fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și prelucrarea lemnului.

Domenii în Transformare	Baza de Creștere / Dezvoltare
07 - Extracția minereurilor metalifere (scădere de patru ori a numărului angajaților) 11 - Fabricarea băuturilor (înjumătățirea numărului de angajați) 14 - Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (reducerea cu 80% a nr. de salariați) 25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	15 - Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor (pondere redusă în totalul local) 16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn
Domenii în Declin	Domenii de perspectivă
10 - Industria alimentară (diminuare cu peste 1900 de job-uri) 47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor 56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete 49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte (creștere a numărului de angajați)

Nucet

Activitatea economică este una redusă ca importanță la nivel județean, cu un număr mic de angajați ai unităților cu sediul social în localitate. Specializare observabilă se regăsește în activități extractive, colectarea apelor uzate, lucrări de construcții și activități comerciale.

Vaşcău

Activitatea industrială este redusă – specializare în industria alimentară și cea a construcțiilor metalice, și în transporturi și depozitare (întreprinderi mici). Fostele arii de specializare sunt: fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și fabricarea produselor din minerale nemetalice.

Reziliența economică a județului Bihor

În această parte a analizei am încercat să măsurăm reziliența economică a județului Bihor și să o comparăm cu cea a județelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, precum și cu cea altor județe de la granița de Vest a României cu un stat membru al Uniunii Europene, respectiv județele Satu Mare, Arad și Timiș. De asemenea, analiza include și măsurarea și compararea rezilienței economice în interiorul județului, respectiv a categoriilor de unități administrativ-teritoriale din județul Bihor. Șocul la care am încercat să evaluăm, prin comparație, reziliența economică este criza financiar-economică declanșată în 2007-2008 la nivel mondial, în România primele efecte ale acesteia simțindu-se la sfârșitul anului 2008.

Potrivit lui Di Caro (2017), reziliența economică reprezintă "capacitatea unui loc dat (localitate, regiune, țară) de a rezista la un șoc, de a-și reveni după evenimente neașteptate și de a susține un trend de creștere economică pe termen lung". Astfel, reziliența economică poate fi interpretată ca fiind procesul dinamic de rezistență și adaptare în care interdependența elementelor spațiale și temporale influențează modul în care economia reacționează la evenimente/ fenomene adverse/ potrivnice. Măsurarea și compararea rezilienței economice a unor comunități/ județe/ regiuni/ țări

oferă o perspectivă asupra modului în care economia acestor unități a fost afectată sau a făcut față șocului, respectiv asupra modului în care a reușit să își revină după un șoc și/ sau să performeze din punct de vedere economic. Analiza aprofundată a rezilienței economice permite și identificarea posibilor factori care au influențat-o, precum și schimbările structurale care s-au produs în economie ca urmare a șocului apărut, respectiv modul în care structura economică s-a modificat/s-a adaptat.

Metodele de măsurare a rezilienței economice sunt variate, însă majoritatea dintre ele se bazează pe metoda "cutiei negre", adică pe măsurarea rezultatelor activității economice (cutia neagră) înainte de producerea șocului economic, în timpul producerii acestuia și după perioada de șoc. Rezultatele activității economice pot fi măsurate printr-o serie de indicatori (individuali) precum PIB-ul, venitul, cifra de afaceri, profitul, numărul/ponderea salariiștilor, productivitatea, consumul, antreprenoriatul/inițiativa antreprenorială etc. sau prin indicatori compoziți (compuși din mai mulți indicatori individuali).

Pornind de la metodologia utilizată în 2018 de Joint Research Centre of European Commission (JRC) pentru măsurarea rezilienței regiunilor din Uniunea Europeană, în vederea măsurării rezilienței economice intra și inter-județene, în cazul fiecărui indicator am utilizat următoarele metode de măsurare:

Tabel 99: Măsurarea rezilienței economice: unități de măsură folosite

Măsurarea rezilienței economice	Definiție	Capacitate
Impactul crizei		
Cât de mult a afectat criza financiar-economică acel indicator, respectiv acea dimensiune a economiei la nivel local?	Diferență între nivelul din timpul crizei (media anilor 2009 - 2010)* și nivelul pre-criză (media anilor 2007-2008)	Absorbție
Revenire din criză		
Cât de mult și-a revenit acel indicator, respectiv acea dimensiune a economiei locale după criză?	Diferență între valorile cele mai recente (media anilor 2017 - 2018) și cele din timpul crizei (media anilor 2009 - 2010)	Absorbție și adaptare
Performanță		
Care este situația acelui indicator/aceia dimensiune a economiei locale în comparație cu nivelul pre-criză?	Diferență între valorile cele mai recente (media anilor 2017 - 2018) și nivelul pre-criză (media anilor 2007-2008)	Adaptare

Sursa: adaptare după JRC, 2018

Această metodă de măsurare a fost utilizată pentru următorii indicatori: PIB/locuitor (prețuri curente/PIB nominal), PIB/locuitor-PPC (paritatea puterii de cumpărare) și numărul de salariați/1000 de locuitori, indicele creșterii economice locale (ICEL).

PIB/locuitor este un indicator primar des utilizat în studii economice, indicator ce permite măsurarea și compararea performanței economice a județelor, regiunilor, țărilor. PIB corespunde valorii tuturor bunurilor și serviciilor produse de către unitățile producătoare rezidente pentru consumul final. Raportarea PIB-ului la numărul de locuitori al județului/regiunii/țării permite compararea acestora prin intermediul indicatorului.

Puterea de cumpărare standard (PPS) este o unitate monetară artificială. "Teoretic, cu 1 PPS poate cumpăra aceeași cantitate de bunuri și servicii în fiecare țară. (...) PPS este termenul tehnic utilizat de Eurostat pentru moneda comună în care sunt exprimate agregatele conturilor naționale atunci când sunt ajustate pentru diferențele de nivel de preț folosind paritatea puterii de cumpărare (PPP). Astfel, PPP-urile pot fi interpretate ca rata de schimb a PPS față de euro (Eurostat)." PPS/locuitor se obține prin împărțirea PPS la numărul de locuitori al județului, regiunii/țării, permițând astfel compararea datelor.

Numărul de salariați/1000 de locuitori măsoară nivelul de ocupare a populației și este unul dintre cei mai utilizați indicatori în măsurarea rezilienței economice începând din 2012 (Martin 2012). Acesta permite măsurarea și compararea reacției economice la șoc a unei comunități/județ/regiuni/țări prin intermediul unei sub-componente a economiei, mai exact ponderea salariaților în totalul populației. Numărul mediu al salariaților cuprinde persoanele angajate cu contract de muncă/raport de serviciu pe durată determinată sau nedeterminată (inclusiv lucrătorii sezonieri, managerul sau administratorul), al căror contract de muncă/raport de serviciu nu a fost suspendat în anul de referință (INS). Indicatorul include atât salariații din sectorul privat, cât și cei din sectorul bugetar. Prin raportarea numărului mediu de salariați la populația unității administrativ-teritoriale și înmulțirea cu 1000 se obține numărul mediu de salariați/1000 de locuitori. Un indicator consacrat în studiile economice privind ocuparea resursei umane este gradul sau rata de ocupare, indicator obținut prin raportarea numărului mediu de angajați la populația în vârstă de muncă (15 – 64 ani). Am ales însă utilizarea numărului de salariați/1000 de locuitori datorită modului mai simplu de calculare a acestuia, ținând cont de disponibilitatea datelor, dar și datorită acceptării și utilizării lui frecvente în studiile economice. Oricum, între cei doi indicatori există un grad de corelație foarte mare, măsurând aproximativ același parametru și anume gradul de utilizare a resursei umane dintr-un areal dat. Pentru simplificare, în analiza de față, vom folosi pe alocuri termenul de grad de ocupare, deși ne referim de fapt la numărul de salariați/1000 de locuitori.

Indicele Dezvoltării Economice Locale (IDEL) este un indicator compozit construit prin agregarea a cinci indicatori individuali: cifra de afaceri/locuitor (termeni reali, an de bază 2006), cifra de afaceri/angajat (termeni reali), densitatea întreprinderilor (numărul întreprinderilor existente la 1000 de locuitori), capacitatea antreprenorială (numărul de întreprinderi nou-înființate la 1000 de locuitori) și numărul de locuințe terminate în cursul anului/1000 de locuitori. Indicatorul a fost construit, testat și utilizat de către cercetători în mai multe studii realizate în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, putând fi însă construit și replicat la nivelul tuturor unităților administrativ-teritoriale din România (a se vedea Pavel et al. 2018, 2019, 2020). Metoda de agregare utilizată se bazează pe Analiza Componentelor Principale/Analiza Factorială (PCA/FA), ponderea indicatorilor individuali în indicatorul compozit fiind calculată pe baza metodologiei recomandate de Nardo et al./OECD (2008). Un punct slab al acestui indicator compozit îl constituie faptul că din datele utilizate pentru agregare (valorile indicatorilor individuali) lipsesc cele ale agenților economici care își au sediul social în alte UAT-uri decât cele analizate și ale căror valori figurează în dreptul acelor UAT-uri în care își au sediul, deși au puncte de lucru în UAT-urile analizate.

În cazul acestor indicatori, calcularea valorilor privind *Impactul crizei*, *Revenirea din criză* și *Performanța* în raport cu perioada dinaintea crizei au fost calculate ca diferențe între mediile valorilor indicatorilor pentru anumiți ani, conform tabelului de mai sus. Motivul pentru care au fost alese mediile respectivelor ani este că, pe baza mediei perioadei indicatorilor utilizați în analiză, am observat

scăderea majorității acestora în 2009 și 2010, după care în 2011 începe revenirea/creșterea, alte studii realizate la nivelul tuturor municipiilor din România pe aceiași indicatori indicând aceeași tendință. Excepție face numărul de salariați/1000 de locuitori (în majoritatea cazurilor) și paritatea puterii de cumpărare/PPS (în unele cazuri). În cazul acestor indicatori, scăderea continuă până în 2011, motiv pentru care media indicatorilor în timpul crizei economice a fost calculată pentru perioada 2009 – 2011 (3 ani în loc de 2) în toate cazurile în ceea ce privește numărul de salariați și în unele cazuri în ceea ce privește paritatea puterii de cumpărare. Pentru a păstra simetria (în privința numărului de ani pentru care s-a calculat media), a fost utilizată media ultimilor 2 ani înainte de criză (2007 – 2008) și a ultimilor 2 ani pentru cea mai recentă perioadă (2017 – 2018) pentru care au existat date la momentul realizării analizei (primele două luni ale anului 2021).

Interpretarea valorilor privind *Impactul*, *Revenirea* și *Performanța* (a se vedea tabelul de mai sus) se face în felul următor:

- În cazul Impactului/Absorbției, valorile pozitive (>0) înseamnă că în cazul aceluși indicator, UAT-ul nu a fost afectat negativ de criza financiar-economică, valorile cele mai scăzute din timpul crizei fiind mai ridicate decât cele dinaintea crizei; Cu cât sunt mai mari valorile (pozitive), cu atât mai puțin a fost afectată economia locală pe acea dimensiune/acel indicator;
- În cazul Revenirii din criză/Absorbției și adaptării, valorile mai mari (și pozitive) semnifică creșterea valorilor aceluși indicator, respectiv revenirea/recuperarea după criză/șocul economic; cu cât sunt mai mari valorile pozitive, cu atât și-a revenit mai mult economia locală pe acea dimensiune/indicator;
- În cazul Performanței/Adaptării, valorile pozitive mari semnifică depășirea celor mai mari valori dinaintea crizei economice, respectiv performanța economiei locale în cazul aceluși indicator; cu cât sunt mai mari, cu atât este mai performantă economia respectivei comunități pe acea dimensiune/acel indicator.

Reziliența economică – analiză comparativă a județelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest

PIB/locuitor

În ceea ce privește PIB-ul/cap de locuitor (media perioadei 2002 – 2018) la nivelul județelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, județul Bihor este al doilea după județul Cluj. În cazul acestui indicator, datorită disponibilității datelor, evoluția a fost urmărită pe o perioadă mai lungă pentru a surprinde și impactul aderării României la Uniunea Europeană începând cu 2007, ceea ce, din perspectiva rezilienței economice, are semnificația unui "șoc" pozitiv. Din cauza imposibilității expunerii grafice a unor serii de timp lungi, am păstrat în tabele/figuri doar anii premergători crizei economice (2007 și 2008), deși analiza este efectuată ținând cont de datele de pe parcursul întregii serii de timp. Datele relevă o creștere semnificativă a PIB/locuitor în 2007, față de 2006, la nivelul tuturor județelor din regiune, în județul Bihor PIB/locuitor crescând în 2007 cu 30% față de 2006.

Impactul crizei financiar-economice globale, declanșate și în România la sfârșitul anului 2008 se poate observa în scăderea PIB/locuitor în toate județele regiunii în anul 2009. Cu excepția județului Maramureș, trendul de scădere a indicatorului continuă și în 2010, județul Bihor fiind singurul județ în

care valoarea acestuia se menține la nivelul celei din 2009, pentru a scădea iarăși în 2011. Măsurat însă ca diferență între media celor doi ani în care la nivel general (media regiunii) PIB-ul/locuitor a avut un trend descendent (anii 2009 și 2010) și media ultimilor doi ani înainte de criză (2007 și 2008), impactul crizei a fost cel mai mare în județele Cluj și Bihor (culoarea roșie și valorile negative cele mai mari), cele mai dezvoltate județe ale regiunii.

Tabel 100: Reziliență economică a județelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)

Reziliență economică a județelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)										
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	6.000	6.400	5.400	5.400	5.000	7.700	8.400	-800	2.650	1.850
Bistrita-Nasaud	4.700	5.400	4.700	4.500	4.600	7.000	7.400	-450	2.600	2.150
Cluj	7.900	8.400	7.400	7.300	7.600	13.400	14.300	-800	6.500	5.700
Maramures	4.100	4.500	4.000	4.200	4.100	6.800	7.400	-200	3.000	2.800
Satu Mare	4.400	5.000	4.200	4.200	4.300	7.100	7.600	-500	3.150	2.650
Salaj	4.700	5.200	4.500	4.400	4.400	7.700	8.400	-500	3.600	3.100
Medie	5.300	5.817	5.033	5.000	5.000	8.283	8.917	-542	3.583	3.042

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

Pe de altă parte, însă, deși județele Cluj și Bihor erau cele mai dezvoltate din regiune înaintea declanșării crizei economice și au fost cele mai afectate de aceasta, evoluția ulterioară a acestora a fost diferită. Astfel, dacă județul Cluj a înregistrat cea mai mare creștere/revenire a PIB/locuitor în raport cu perioada crizei, dar și în raport cu perioada dinaintea crizei, județul Bihor a înregistrat cel mai scăzut nivel de revenire, respectiv creștere în raport cu valorile pre-criză. Așa se face că, în 2018, județul Bihor deși era tot al doilea din regiune ca PIB/locuitor, era la același nivel cu județul Sălaj (8.400 Euro/locuitor), acest județ reușind să își revină mult mai bine după criza economică. Astfel, din perspectiva PIB/locuitor, între județele din Regiunea Nord-Vest, județul Bihor a fost cel mai puțin rezilient la criza financiar-economică declanșată la sfârșitul anului 2008.

Față de media Uniunii Europene (UE27), PIB/locuitor al județului Bihor reprezintă în medie 20,7% din media UE în perioada 2002 – 2018. Dacă în 2002, PIB/locuitor în județul Bihor era 11,3% din media PIB/locuitor a UE, în 2018, acesta a ajuns la 27,8%.

Tabel 101: Reziliența economică a județului Bihor în comparație cu UE - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)

Reziliența economică a județului Bihor în comparație cu UE - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)										
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor, Euro	6.000	6.400	5.400	5.400	5.000	7.700	8.400	-800	2.783	1.850
UE 27, Euro	24.600	25.300	24.100	24.900	25.600	29.300	30.200	-450	5.250	4.800
Bihor - % din medie	24,4%	25,3%	22,4%	21,7%	19,5%	26,3%	27,8%			

PIB/locuitor UE 27

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

Se poate observa de asemenea, că din perspectiva PIB/locuitor, județul Bihor a fost mai puternic afectat de criza economică decât media UE. De asemenea, și revenirea județului Bihor după criză este sub media UE.

Și indicatorul exprimat în termeni de paritate a puterii de cumpărare relevă o situație oarecum asemănătoare în privința ierarhiei la nivel regional și al rezilienței economice. Așadar, județul Bihor este al doilea (media perioadei 2002 – 2018) județ din regiune în ceea ce privește paritatea puterii de cumpărare. În cazul acestui indicator însă, județul Bihor nu a fost între cele mai afectate județe din regiune, așa cum era în cazul PIB/locuitor. Practic, este impropriu spus "afectate", din moment ce diferența între media valorilor anilor 2009 – 2011 și media valorilor anilor 2007-2008 este > 0, deci este peste nivelul dinaintea crizei. Totuși, trendul de creștere suferă o scădere în 2009 în majoritatea județelor. Astfel, prin prisma puterii de cumpărare, cele mai "afectate" județe au fost Cluj și Satu Mare.

Tabel 102: Reziliență economică a județelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)

Reziliență economică a județelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)										
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	10.600	11.700	11.000	11.200	10.100	15.000	15.800	300	3.433	3.050
Bistrita-Nasaud	8.400	9.800	9.600	9.300	9.400	13.600	14.000	250	3.667	4.000
Cluj	14.000	15.300	15.100	15.100	15.500	26.000	27.100	166,67	8.867	9.450
Maramures	7.200	8.100	8.200	8.600	8.400	13.300	13.900	500	4.050	4.800
Satu Mare	7.800	9.100	8.600	8.800	8.900	13.700	14.300	100	4.033	4.350
Salaj	8.300	9.400	9.300	9.100	8.900	15.000	15.800	333,33	4.850	5.100
Medie	9.383	10.567	10.300	10.350	10.200	16.100	16.817	275	4.817	5.125

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

Pe de altă parte însă, la fel ca în cazul PIB/locuitor, județul Bihor înregistrează cele mai mici valori din regiune în ceea ce privește revenirea din criză și performanța în comparație cu valorile pre-criză. Astfel, deși rămâne pe locul 2 în regiune în privința PIB PPS, județul Bihor este ajuns din urmă de județul Sălaj care înregistrează aceeași valoare a PIB exprimat în putere de cumpărare standard/locuitor în 2017 și 2018, respectiv 15.000 și 15.800 Euro/locuitor.

Comparativ cu media UE28, în cazul acestui indicator județul Bihor stă mai bine decât în cazul PIB/locuitor, înregistrând în medie în perioada 2002-2017 42,2% din media UE28. La fel ca și în cazul PIB/locuitor, PIB exprimat în paritatea puterii de cumpărare a crescut de la 30,5% din media UE în 2002, la 52,3% în 2018.

Tabel 103: Reziliența economică a județului Bihor în comparație cu UE - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)

Reziliența economică a județului Bihor în comparație cu UE - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)

Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor, Euro	10.600	11.700	11.000	11.200	10.100	15.000	15.800	-50	31.00	3.050
Medie EU27, Euro	24.600	25.300	24.100	24.900	25.600	29.300	30.200	-450	4.250	3.800
Bihor - % din medie PPS/locuitor UE 28	43,1%	46,2%	45,6%	45,0%	39,5%	51,2%	52,3%			

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

La fel ca în cazul PIB/locuitor, paritatea puterii de cumpărare a fost mai puternic afectată de criza economică la nivelul UE, decât la nivelul județului Bihor, însă județul Bihor și-a revenit și a performat după criză sub nivelul mediu de revenire și performanță al UE.

Salariați/1000 de locuitori

La nivel regional, județul Bihor este pe locul 2 între cele șase județe ale regiunii în ceea ce privește numărul de salariați/1000 de locuitori (gradul de ocupare), înregistrând în perioada 2006 – 2018 o medie de 248 de salariați/1000 de locuitori. În cazul acestui indicator, așa cum am menționat mai sus și cum se poate observa în tabelul de mai jos, la nivel regional (media regiunii) efectele crizei au început să se vadă încă din 2009 (scăderea numărului de salariați), însă numărul de salariați a continuat să scadă până în 2011, an în care se înregistrează cea mai scăzută valoare a numărului de salariați/1000 de locuitori (188 salariați/1000 de locuitori). Din acest motiv, valorile perioadei crizei economice au fost calculate ca medie a valorilor anilor 2010 și 2011.

În ceea ce privește impactul crizei economice asupra numărului de salariați/1000 de locuitori, județul Bihor **a fost cel mai puternic afectat de criza economică**, puternic afectate fiind și județele Cluj și Sălaj. Mai puțin afectate au fost județele Maramureș și Satu Mare.

Tabel 104: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest -Salariați/1000 locuitori

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest -Salariați/1000 locuitori												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	261	267	254	235	231	230	260	263	248	-24	21	-3
Bistrița-Năsăud	179	184	172	156	163	171	201	203	179	-18	39	21
Cluj	275	281	264	251	250	256	310	317	274	-23	58	36
Maramureș	175	176	172	161	162	166	193	195	175	-10	29	19
Sălaj	181	187	173	156	154	166	197	198	175	-23	37	13
Satu Mare	190	194	191	179	169	178	205	204	188	-12	25	13
Medie	210	215	204	190	188	194	228	230	207	-18	35	16

Sursa: INS, prelucrare proprie.

În privința revenirii însă, județul Bihor înregistrează cel mai mic nivel de creștere a gradului de ocupare în raport cu perioada crizei economice (+21 salariați/1000 de locuitori), în timp ce județul Cluj înregistrează cea mai mare creștere (+58 de salariați/1000 de locuitori). Județul Bihor este însă singurul județ din regiunea în care numărul de salariați/1000 de locuitori în cea mai recentă perioadă pentru care am avut date (2017-2018) este mai mic decât în perioada pre-criză.

În ceea ce privește gradul de ocupare în mediul urban al județelor din regiune, județul Bihor se situează pe primul loc, înregistrând un număr mediu de 365 de salariați/1000 de locuitori în perioada 2006 – 2018. Dar așa cum se poate observa, începând din 2011 și 2012, județul Bihor este depășit la gradul de ocupare în mediul urban de județul Bistrița Năsăud, respectiv județul Cluj.

În privința impactului crizei economice, mediul urban din județul Sălaj a fost cel mai puternic afectat de criza economică, numărul de salariați/1000 de locuitori scăzând aici cu 48. Mediul urban din județul Bihor a fost al doilea cel mai afectat în privința gradului de ocupare, după județul Sălaj.

Tabel 105: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	394	398	381	344	330	328	382	384	365	-44	31	-13
Bistrița-Năsăud	365	385	357	327	339	355	385	385	362	-34	44	10
Cluj	369	365	343	325	329	340	415	420	364	-35	86	50
Maramureș	253	252	243	226	227	230	258	259	242	-20	26	6
Sălaj	320	321	290	262	265	286	315	319	296	-48	45	-3
Satu Mare	319	331	330	311	292	308	362	362	325	-14	51	37
Medie	336	342	324	299	297	308	353	355	326	-33	47	15

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Față de valorile dinaintea crizei, în mediul urban din județul Bihor gradul de ocupare din timpul crizei a crescut foarte puțin (+31 de salariați/1000 de locuitori), doar mediul urban din județul Maramureș stând mai slab din acest punct de vedere. Comparativ cu valorile pre-criză, gradul de ocupare în mediul urban era mai mic în cea mai recentă perioadă pentru care au existat date disponibile (media anilor 2017 și 2018) în două dintre cele șase județe ale regiunii, respectiv în Bihor (-13 salariați/1000 de locuitori mai puțin decât înaintea crizei) și în Sălaj (- 3 salariați/1000 de locuitori). Județele în care gradul de ocupare în mediul urban a crescut cel mai mult față de perioada dinaintea crizei sunt Cluj (+50) și Satu Mare (+37).

Mediul rural din județul Bihor înregistrează cel mai mare grad de ocupare (123 salariați/1000 de locuitori în perioada 2006 – 2018), situându-se de departe pe primul loc între județele regiunii, în timp ce județul Satu Mare se situează pe ultimul loc din acest punct de vedere.

Interesant este faptul că deși înregistra și înaintea crizei cel mai mare număr de salariați, mediul rural din județul Bihor nu a fost afectat foarte tare (ținând cont de modul în care am evaluat impactul) de

criza economică, deși se observă o scădere a numărului de salariați/1000 de locuitori în 2009 și 2010, pentru a-și relua creșterea începând cu 2011.

Tabel 106: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	116	125	117	116	125	125	130	137	123	-1	14	13
Bistrița-Năsău	67	61	58	51	54	55	82	85	64	-10	29	19
Cluj	74	103	98	97	88	82	107	119	89	6	19	24
Maramureș	56	59	63	62	63	68	94	99	73	5	34	39
Sălaj	79	88	85	76	70	76	107	105	85	-6	29	22
Satu Mare	63	60	56	53	51	53	61	60	58	-8	7	-1
Medie	76	83	80	76	75	77	97	101	82	-2	22	19

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Înregistrând cel mai mare grad de ocupare și fiind foarte puțin afectat de criză (în primii doi ani ai acesteia), mediul rural din județul Bihor înregistrează creșteri mici ale numărului de salariați în comparație cu perioada crizei economice (+ 14 salariați/1000 de locuitori). Mediul rural din județul Satu Mare, deși înregistra cel mai mic număr de salariați înaintea și în timpul crizei, înregistrează și cea mai mică creștere în raport cu perioada crizei (+ 7 salariați/1000 de locuitori). În comparație cu perioada dinaintea crizei, așa cum era de așteptat, deoarece nu s-a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de salariați, mediul rural din județul Bihor nu înregistrează o creștere mare a acestui indicator, în timp ce în mediul rural din județul Satu Mare, gradul de ocupare nu depășește nivelul dinaintea crizei economice.

Indicele Dezvoltării Economice Locale (IDEL)

Indicele dezvoltării economice locale (IDEL) relevă o evoluție interesantă la nivelul județelor din Regiunea Nord-Vest. Reamintim faptul că IDEL este un indicator compozit în alcătuirea căruia intră cinci indicatori individuali: cifra de afaceri/locuitor (termeni reali, an de bază 2006), cifra de afaceri/angajat (termeni reali), densitatea întreprinderilor (numărul întreprinderilor existente la 1000 de locuitori), capacitatea antreprenorială (numărul de întreprinderi nou-înființate la 1000 de locuitori) și numărul de locuințe terminate în cursul anului/1000 de locuitori.

La nivelul regiunii, județul Bihor se situează pe locul doi, după județul Cluj în ceea ce privește nivelul mediu de dezvoltare economică locală în perioada 2006 – 2018. Dintre județele regiunii, criza economică a afectat dezvoltarea economică locală a județului Bihor cel mai mult, cel mai puțin afectat fiind județul Bistrița-Năsăud. Pe de altă parte însă, județul Bihor și-a revenit mai bine în comparație cu perioada de criză, fiind pe locul doi din această perspectivă, după județul Cluj.

Tabel 107: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Creșterii Economiei Locale

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	0,124	0,143	0,137	0,103	0,124	0,134	0,131	0,167	0,132	-0,020	0,035	0,016
Bistrița-Năsăud	0,087	0,099	0,114	0,087	0,102	0,108	0,104	0,117	0,099	0,002	0,016	0,018
Cluj	0,127	0,131	0,128	0,102	0,126	0,143	0,147	0,176	0,135	-0,016	0,047	0,032
Maramureș	0,097	0,103	0,108	0,072	0,089	0,103	0,094	0,114	0,099	-0,019	0,023	0,004
Sălaj	0,088	0,105	0,100	0,076	0,090	0,091	0,092	0,121	0,094	-0,013	0,023	0,010
Satu Mare	0,093	0,100	0,097	0,069	0,092	0,087	0,087	0,097	0,091	-0,016	0,011	-0,005
Medie	0,103	0,114	0,114	0,085	0,104	0,111	0,109	0,132	0,108	-0,014	0,026	0,012

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

În comparație cu nivelul de dezvoltare economică locală pre-criză, județul Bihor se situează pe locul trei, după județele Cluj și Bistrița-Năsăud.

Astfel, din perspectiva IDEL, județul Bihor a fost cel mai afectat județ din Regiunea Nord-Vest de criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008 în România, dar se situează între primele locuri în regiune în privința revenirii economiei locale (județene) după această criză.

Disponibilitatea datelor IDEL ne-a permis compararea rezilienței economice a mediului urban și rural din județele Regiunii Nord-Vest. La nivel urban, din punct de vedere al dezvoltării economice locale, județul Bihor se situează pe locul 3 în regiune, după județele Cluj și Bistrița-Năsăud. Această poziționare este cauzată de existența în județul Bihor a unor orașe mici, mai puțin dezvoltate economic (Nucet, Săcuieni, Ștei, Valea lui Mihai, Vașcău), în timp ce în județul Bistrița există pe lângă municipiul reședință de județ doar două orașe: Beclean și Năsăud.

Criza economică a afectat cel mai puternic mediul urban (mai dezvoltat economic înaintea crizei) din județul Cluj, urmat de mediul urban din județul Bistrița-Năsăud, Bihor și Sălaj și a afectat mai puțin mediul urban din județele Maramureș și Satu Mare (mai slab dezvoltat economic înaintea crizei).

Tabel 108: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Creșterii Economiei Locale - Mediul Urban

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Urban												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	0,211	0,228	0,206	0,161	0,167	0,164	0,147	0,172	0,180	-0,036	-0,024	-0,060
Bistrița-Năsăud	0,226	0,227	0,211	0,167	0,207	0,210	0,169	0,191	0,198	-0,038	-0,010	-0,047
Cluj	0,256	0,272	0,246	0,195	0,214	0,202	0,206	0,227	0,223	-0,044	-0,004	-0,047
Maramureș	0,150	0,156	0,149	0,107	0,118	0,116	0,111	0,132	0,129	-0,025	-0,006	-0,032
Sălaj	0,200	0,214	0,191	0,151	0,163	0,162	0,146	0,174	0,175	-0,036	-0,011	-0,047
Satu Mare	0,174	0,187	0,179	0,130	0,154	0,147	0,154	0,159	0,163	-0,026	0,002	-0,024
Medie	0,203	0,214	0,197	0,152	0,170	0,167	0,156	0,176	0,178	-0,034	-0,009	-0,043

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Pe de altă parte însă, deși în toate județele regiunii, mediul urban nu a depășit valorile IDEL dinaintea crize economice, mediul urban din județul Bihor și-a revenit cel mai puțin.

În cazul mediului rural, județul Bihor se situează pe locul doi în regiune (media IDEL în perioada 2006 – 2018), după județul Cluj. Se observă în acest caz că, deși a fost cel mai puternic afectat de criza economică, mediul rural din județul Bihor și-a revenit mult mai bine după criză, situându-se pe locul doi, după mediul rural din județul Cluj.

Tabel 109: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Creșterii Economiei Locale - Mediul Rural

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Rural												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	0,115	0,133	0,129	0,097	0,119	0,131	0,129	0,166	0,126	-0,023	0,040	0,016
Bistrița-Năsăud	0,077	0,090	0,108	0,082	0,094	0,101	0,100	0,112	0,092	-0,011	0,018	0,007
Cluj	0,117	0,120	0,118	0,094	0,119	0,138	0,142	0,172	0,128	-0,013	0,050	0,037
Maramureș	0,086	0,093	0,099	0,065	0,084	0,100	0,091	0,110	0,092	-0,022	0,026	0,005
Sălaj	0,080	0,098	0,094	0,071	0,085	0,086	0,089	0,117	0,089	-0,018	0,025	0,007
Satu Mare	0,085	0,092	0,089	0,063	0,086	0,081	0,080	0,091	0,084	-0,016	0,011	-0,005
Medie	0,093	0,104	0,106	0,079	0,098	0,106	0,105	0,128	0,102	-0,017	0,028	0,011

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Așadar, observăm două tendințe importante: pe de o parte, în comparație cu celelalte județe din regiune, mediul urban din județul Bihor a avut cea mai slabă performanță după criza economică (în condițiile în care mediul urban nu a performat din punct de vedere economic după criza economică în nici unul dintre județele regiunii), iar pe de altă parte, mediul rural din județul Bihor a performat, plasând județul Bihor pe locul doi în regiune din acest punct de vedere.

Reziliența economică – analiză comparativă a județelor de la granița de Vest a României cu Uniunea Europeană

PIB/locuitor

Evaluarea comparativă a rezilienței economice a județului Bihor în comparație cu celelalte județe de la granița de vest a României cu Uniunea Europeană oferă de asemenea o perspectivă interesantă. În privința PIB/locuitor (medie perioadă 2002 – 2018), județul Bihor se situează în urma județelor Timiș și Arad și în fața județului Satu Mare. Dintre toate cele patru județe, Bihorul a fost cel mai puternic afectat de criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008.

Tabel 110: Reziliența economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)

Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - PIB/locuitor, Euro (prețuri curente)										
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	6.000	6.400	5.400	5.400	5.000	7.700	8.400	-800	2.650	1.850

Satu Mare	4.400	5.000	4.200	4.200	4.300	7.100	7.600	-500	3.150	2.650
Arad	6.200	6.900	5.900	6.000	6.400	9.800	10.600	-600	4.250	3.650
Timis	8.300	10.200	8.500	9.100	9.500	12.200	13.400	-450	4.000	3.550
Medie	6225	7125	6000	6175	6300	9200	10000	-588	3.513	2.925

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

În raport cu valorile perioadei crizei economice (revenirea), respectiv cu valorile perioadei pre-criză (performanța), județul Bihor înregistrează cea mai mică creștere a PIB/locuitor, fiind depășit la acest capitol inclusiv de județul Satu Mare.

Paritatea puterii de cumpărare

Situația este asemănătoare și în cazul parității puterii de cumpărare. Astfel, județul Bihor se situează după județele Timiș și Arad la paritatea puterii de cumpărare (media perioadei 2002 – 2018) și în fața județului Satu Mare.

Tabel 111: Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)

Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Puterea de cumpărare standard/locuitor (Euro)										
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2017	2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	10600	11700	11000	11200	10100	15000	15800	-50	3100	3050
Satu Mare	7800	9100	8600	8800	8900	13700	14300	250	4100	4350
Arad	10900	12500	12100	12500	13000	19100	20100	600	5800	6400
Timis	14700	18700	17300	18900	19400	23700	25400	1400	5150	6550
Medie	12800	15600	14700	15700	16200	21400	17155	1000	5475	6475

Sursa: Eurostat, prelucrare proprie.

La fel ca în cazul indicatorului calculat pe locuitor, în cazul PIB exprimat în paritatea puterii de cumpărare, județul Bihor a fost cel mai puternic afectat de criza economică, în comparație cu celelalte trei județe de la granița de vest. În cazul revenirii din criză, respectiv al performanței, județul Bihor este depășit de celelalte trei județe.

Salariați/1000 de locuitori

Față de celelalte trei județe de la granița de vest a României, județul Bihor se situează după județele Timiș și Arad în privința gradului de ocupare (media perioadei 2006 – 2018), dar înaintea județului Satu Mare.

Criza economică a afectat mult mai puternic județul Timiș în ceea ce privește gradul de ocupare, județele Arad și Bihor fiind mai puțin afectate din perspectiva acestui indicator.

Tabel 112: Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Salariați/1000 locuitori

Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Salariați/1000 locuitori												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	261	267	254	235	231	230	260	263	248	-24	21	-3
Satu Mare	190	194	191	179	169	178	205	204	188	-12	25	13
Arad	250	258	230	222	232	237	276	276	250	-26	48	22
Timiș	292	299	280	258	268	275	314	317	287	-27	47	20
Medie	248	255	239	224	225	230	264	265	243	-22	35	13

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Pe de altă parte însă, dacă numărul de salariați din județul Bihor a scăzut mai puțin în timpul crizei economice, după criză, acesta a crescut mai puțin în acest județ, județele Timiș și Arad înregistrând valori mult mai mari ale creșterii gradului de ocupare, atât în raport cu perioada crizei, cât și în raport cu perioada pre-criză. Așa cum s-a putut observa și în cadrul analizei comparative între județele din Regiunea Nord-Vest, și în cazul analizei comparative a județelor de la granița de vest cu UE, județul Bihor este singurul în care gradul de ocupare este mai mic decât înaintea crizei.

În cazul acestui indicator, datele disponibile ne-au permis compararea rezilienței economice a celor patru județe și la nivel urban, respectiv rural. Astfel, la nivel urban, județul Bihor înregistrează cel mai mare număr mediu de salariați/1000 de locuitori în perioada studiată (365 de salariați/1000 de locuitori).

Tabel 113: Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban

Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	394	398	381	344	330	328	382	384	365	-44	31	-13
Satu Mare	319	331	330	311	292	308	362	362	325	-14	51	37
Arad	366	379	337	323	316	323	380	383	347	-47	56	9
Timiș	373	404	378	348	364	375	352	356	360	-25	-9	-34
Medie	363	378	357	331	326	334	369	371	350	-32	32	0

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Criza economică însă, a afectat cel mai puternic gradul de ocupare a populației din mediul urban din județul Bihor. Deși a fost cel mai puternic afectat, față de perioada crizei, numărul mediu de salariați/1000 de locuitori în mediul urban din județul Bihor a crescut mai puțin (31 salariați/1000 de locuitori). Mai mult, în mediul urban din județul Bihor, gradul de ocupare era mai mic în perioada

recentă (2017-2018), decât în perioada dinaintea crizei (-31 de salariați/1000 de locuitori). Din acest punct de vedere, doar mediul urban din județul Timiș a avut performanțe mai slabe.

În cazul mediului rural, județul Timiș se situează pe primul loc în privința gradului de ocupare în perioada 2006 – 2018, județul Bihor situându-se pe locul doi, în fața județelor Arad și Satu Mare.

Tabel 114: Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural

Reziliență economică a județelor de la granița din partea de Vest a României cu UE - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	116	125	117	116	125	125	130	137	123	-1	14	13
Satu Mare	63	60	56	53	51	53	61	60	58	-8	7	-1
Arad	94	97	87	88	120	123	140	136	119	3	39	42
Timis	151	119	112	104	107	110	255	259	166	-28	149	122
Medie	106	101	93	90	101	103	147	148	116	-9	52	44

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Criza economică a afectat mai puțin gradul de ocupare din mediul rural din județele Bihor și Arad, însă dacă în județul Arad, gradul de ocupare a crescut semnificativ în comparație cu perioada crizei (+39 de salariați/1000 de locuitori) și perioada pre-criză, în județul Bihor, creșterile sunt mici (+ 13 salariați/1000 de locuitori).

Reziliența economică – analiză comparativă a unităților administrativ-teritoriale din județul Bihor

Pentru măsurarea rezilienței economice locale în interiorul județului Bihor, am realizat o clasificare (am stabilit un rang) a unităților administrativ-teritoriale din județ pe baza studiului de fundamentare în vederea actualizării PATN – secțiunea rețeaua de localități, studiu realizat de Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” - Centrul de Cercetare, Proiectare, Expertiză și Consulting și subcontractanții acesteia. Pentru mediul rural, clasificarea/rangul este realizată pe baza influenței pe care municipiile, în funcție de dimensiunea și nivelul de dezvoltare al acestora, o au asupra comunelor. Astfel, clasificarea este de la 6 (comune ce fac parte din Grupări teritoriale rang I – GT-I - se formează în jurul unui oraș mare cu min. 100.000 locuitori), în cazul comunelor situate în zona de influență a marilor orașe (în cazul regiunii Nord-Vest, municipiile Cluj-Napoca, Oradea și Satu Mare), până la 1 (Grupări teritoriale rurale - GTR - se formează în jurul unuia sau mai multor sate reședință de comună), în cazul comunelor situate înafara zonei de influență a vreunei comunități urbane. În baza acestei clasificări, în județul Bihor am identificat 15 comune de rang 6 și 76 de comune de rang 1. Comunele de rang 6 sunt cele aflate în zona de influență a municipiului Oradea, respectiv:

Tabel 115: Comunele de rang 6 din județul Bihor

Comunele de rang 6 din județul Bihor
COMUNA BIHARIA
COMUNA BORȘ

COMUNA CETARIU
COMUNA COPĂCEL
COMUNA GEPIU
COMUNA HIDIȘELU DE SUS
COMUNA INEU
COMUNA NOJORID
COMUNA OȘORHEI
COMUNA PALEU
COMUNA SĂCĂDAT
COMUNA SÂNMARTIN
COMUNA SÂNNICOLAU ROMÂN
COMUNA SÂNTANDREI
COMUNA TĂMĂȘEU

Sursa: prelucrare proprie pe baza Studiului de fundamentare în vederea actualizării PATN

Față de Zona Metropolitană Oradea, în cadrul comunelor de rang șase sunt incluse în plus șase comune: Copăcel, Gepiu, Hidișelul de Sus, Săcădat, Sânnicolau Român, Tămășeu. În cazul Zonei Metropolitane Cluj, aceasta se suprapune aproape în întregime cu comunele de rang 6, la care se adaugă municipiul Cluj-Napoca, diferența fiind dată de o comună diferită/în plus în zona metropolitană (comuna Iara) și lipsa comunei Bonțida din zona metropolitană. În cazul Zonei Metropolitane Satu Mare, diferența între zona de acoperire a acesteia și comunele de rang 6, plus municipiul și cele 2 orașe (Ardud și Livada) este mult mai mare, Zona Metropolitană Satu Mare incluzând toate UAT-urile situate pe o rază de 40 de km în jurul municipiului Satu Mare.

În cazul comunităților urbane, pe baza aceluiași studiu, am clasificat UAT-urile urbane din județul Bihor în 2 categorii: municipiul Oradea, o categorie, iar celelalte trei municipii și șase orașe, a doua categorie.

Salariați/1000 de locuitori

Gradul de ocupare în comunele situate în zona de influență a municipiului Oradea are un trend preponderent ascendent în majoritatea acestora. Dintre cele 15 comune, cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori îl are comuna Borș (879 de salariați/1000 de locuitori – media perioadei 2006 – 2018), în această comună ajungându-se în 2017 și 2018 ca numărul de salariați să fie mai mare decât populația comunei (numărul persoanelor cu domiciliul în comună). În topul numărului de salariați/1000 de locuitori, comuna Borș este urmată de comunele Sântandrei, Săcădat și Biharia. La polul opus se situează comunele Copăcel, Ineu și Sânnicolau Mare, acestea fiind pe ultimele locuri în ceea ce privește numărul de salariați/1000 de locuitori.

Tabel 116: Reziliența economică în județul Bihor - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural, Rang 6

Reziliența economică în județul Bihor - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural, Rang 6												
Comune/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Biharia	214	255	277	313	518	385	294	446	309	135	1	136
Borș	786	893	681	781	903	1002	1001	1075	879	-51	250	199
Cetariu	59	98	72	68	84	100	82	96	80	-4	14	10
Copăcel	53	49	57	60	57	50	51	70	54	7	3	10
Gepiu	147	144	174	154	137	145	185	182	146	10	28	38
Hidișelu de Sus	103	101	110	102	100	103	127	123	109	2	21	23
Ineu	53	53	55	51	51	48	62	55	53	-1	6	6
Nojorid	216	229	212	196	203	209	250	249	222	-19	46	27
Oșorhei	134	131	125	145	153	154	157	166	144	8	21	29
Paleu	64	97	137	149	235	203	217	243	171	93	57	150
Săcădat	198	286	267	293	292	310	360	325	315	42	58	100
Sânmartin	347	338	318	302	282	282	302	303	299	-42	2	-40
Sânnicolau Român	29	44	38	38	40	48	50	53	44	3	13	15
Sântandrei	214	347	335	324	286	335	394	397	327	35	80	115
Tămășeu	78	99	86	85	86	83	120	128	101	-3	39	36
Medie comune	180	211	196	204	228	230	244	261	217	14	43	57
Municipiul Oradea	422	434	416	365	354	349	418	420	394	-50	41	-9

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Efectele negative ale crizei economice declanșate la sfârșitul anului 2008 se pot observa în scăderea gradului de ocupare în comunele din zona de influență a municipiului Oradea. Față de nivelul județean, se poate observa însă o diferență și anume faptul că, la nivelul celor 15 comune (media acestora), gradul de ocupare scade doar în 2009, după care își reia trendul de creștere (la nivel județean, trendul de scădere a gradului de ocupare continuă până în 2011, inclusiv). Așa se face că, la nivelul celor 15 comune, gradul de ocupare mediu depășește nivelul dinaintea crizei încă din 2011. De asemenea, uitându-ne la impactul general asupra tuturor comunelor (calculat ca diferență între media valorilor anilor 2009, 2010, 2011 și media valorilor anilor 2007-2008 – pentru a avea o abordare unitară, am păstrat aceeași formulă de calcul ca și la nivel județean, respectiv la nivel rural și urban), observăm că numărul de salariați în timpul crizei economice (2009 – 2011) a fost mai mare (+14) decât înaintea crizei (media anilor 2007 și 2008). În Biharia, gradul de ocupare a crescut în timpul crizei cu 135, în Paleu cu 93 și în Săcădat cu 32. Gradul de ocupare a scăzut în timpul crizei în comunele Borș (-51), Sânmartin și Nojorid. În privința revenirii, în gradul de ocupare în cele 15 comune a crescut față de perioada crizei cu 43 de salariați, cele mai mari creșteri înregistrându-se în comunele Borș, Sântandrei, și Săcădat, iar cele mai mici creșteri în comunele Biharia, Sânmartin și Copăcel. Față de perioada pre-criză (2007-2008), gradul de ocupare a crescut în medie cu 57 în cele 15 comune, cele mai mari creșteri înregistrându-se în comunele Borș (+199), Biharia (+136) și Paleu (150). La polul opus, se situează comunele în care numărul de salariați/1000 de locuitori a crescut cel mai puțin: Ineu, Cetariu și Copăcel. Comuna Sânmartin însă, puternic afectată de criză din perspectiva acestui indicator (-42 de

salariați/1000 de locuitori) este singura comună care înregistrează un grad de ocupare mai mic decât înaintea crizei economice (-40).

Așa cum spuneam, doar județele Cluj și Satu Mare mai au comune din aceeași categorie cu cele 15 situate în zona de influență a municipiului Oradea (comune de rang 6, conform PATN 2014). Am comparat reziliența lor cu cea a comunelor din zona de influență a municipiilor Cluj-Napoca și Satu Mare. Așa cum se poate observa, în medie, în perioada 2006 – 2018, gradul de ocupare este cu 70% mai mare în cazul comunelor din zona de influență a municipiului Oradea decât în comunele din zona de influență a municipiului Cluj-Napoca și de 3,5 ori mai mare decât în comunele din zona de influență a municipiului Satu Mare. Deși în ultimii doi ani analizați diferența s-a mai redus, comunele din zona de influență a municipiului Oradea au un grad de ocupare semnificativ mai mare decât comunele din zona de influență a municipiului Cluj-Napoca și Satu Mare.

Tabel 117: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural, Rang 6

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural, Rang 6												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	213	240	223	231	254	248	271	290	243	9	45	54
Cluj	132	174	170	160	140	129	162	172	140	4	10	14
Satu Mare	75	71	66	59	58	67	85	82	70	-12	22	10
Medie	104	123	118	110	99	98	124	127	105	-4	16	12

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Criza economică a afectat cel mai puțin gradul de ocupare a populației în comunele din zona de influență a municipiului Oradea și Cluj-Napoca, în timp ce în cazul celor din zona de influență a municipiului Satu Mare, numărul de salariați/1000 de locuitori a scăzut cu 12. În comunele din zona de influență a municipiului Oradea, numărul de salariați a crescut cel mai mult față de perioada crizei, dar și în raport cu perioada dinaintea crizei, indicând astfel trendul pozitiv și schimbările structurale ale economiei locale declanșate sau accelerate de criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008.

Și în cazul comunelor de rang 1 (Grupări teritoriale rurale - GTR - se formează în jurul unui sau mai multor sate reședință de comună), adică acele comune care nu se află în zona de influență a centrelor urbane mari, județul Bihor este pe primul loc între județele regiunii în privința gradului de ocupare, fiind depășit doar în 2017 de comunele din județul Sălaj. Pe de altă parte însă, și în comparație cu situația comunelor din zona de influență a municipiului Oradea, gradul de ocupare a scăzut, în medie, în timpul crizei economice în celelalte 76 de comune ale județului Bihor (cu 5 salariați/1000 de locuitori mai puțin).

Tabel 118: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural, Rang 1

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Rural, Rang 1												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	95	101	94	91	96	91	94	96	94	-5	2	-3
Bistrița-Năsăud	71	63	60	53	56	58	82	85	66	-11	27	16
Cluj	51	67	64	66	62	62	64	76	62	5	6	11
Maramureș	52	55	58	57	58	67	88	93	67	4	32	37
Sălaj	69	77	76	70	67	75	99	98	79	-2	27	25
Satu Mare	53	50	46	45	41	45	41	41	46	-7	-3	-10
Medie	65	69	66	64	63	66	78	81	69	-3	15	13

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Mai mult, dacă în cazul celor 15 comune din zona de influență a municipiului Oradea, gradul de ocupare a crescut cel mai mult față de perioada crizei și de perioada pre-criză în comparație cu comunele similare (de același rang) din județele Cluj și Satu Mare, în cazul comunelor de rang 1, județul Bihor este pe penultimul loc, doar în comunele din județul Satu Mare, evoluția fiind mai slabă. Astfel, față de perioada crizei, în cele 76 de comune din județul Bihor, numărul de salariați a crescut cu doar 2 salariați/1000 de locuitori, iar față de perioada dinaintea crizei este mai mic cu 3 salariați/1000 de locuitori.

În cazul mediului urban, analiza realizată pe UAT-urile urbane de rang 3 (cele mai mari municipii din regiune), relevă faptul că municipiul Cluj-Napoca înregistrează în medie, în perioada 2006 – 2018, cel mai mare grad de ocupare (442 de salariați/1000 de locuitori). În aceeași perioadă, municipiul Oradea înregistrează un număr mai mare de salariați/1000 de locuitori decât municipiul Satu Mare, dar în ultimii doi ani analizați (2017 și 2018), municipiul Satu Mare a depășit municipiul Oradea la acest indicator.

Criza economică a afectat toate cele trei municipii în ceea ce privește gradul de ocupare al populației, însă cel mai mult municipiul Oradea (-50 de salariați mai puțin/1000 de locuitori), urmat apoi de municipiul Cluj-Napoca. Se mai poate observa, de asemenea, că în timp ce în municipiile Oradea și Satu Mare, scăderea gradului de ocupare continuă până în anul 2011, inclusiv, în Cluj-Napoca scăderea continuă doar până în 2010, reluându-și creșterea în 2011. Față de valorile din perioada crizei economice, gradul de ocupare a crescut cel mai puțin în municipiul Oradea (+41 de salariați/1000 de locuitori), în timp ce în municipiile Satu Mare și Cluj-Napoca a crescut mult mai mult (+72, respectiv +129 de salariați/1000 de locuitori).

Tabel 119: Reziliența economică în municipiile din Regiunea Nord-Vest de Rang 3 - Salariați/1000 locuitori

Reziliența economică în municipiile din Regiunea Nord-Vest de Rang 3 - Salariați/1000 locuitori												
Municipii/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Oradea	422	434	416	365	354	349	418	420	394	-50	41	-9
Municipiul Cluj-Napoca	422	417	406	388	401	418	523	530	442	-22	129	107
Municipiul Satu Mare	366	376	384	362	337	358	432	434	380	-10	72	62
Medie	403	409	402	372	364	375	458	461	405	-27	81	53

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Totodată, deși a fost cel mai puternic afectat de criza economică în privința gradului de ocupare, în municipiul Oradea, numărul de salariați/1000 de locuitori era în perioada 2017-2018 mai mic decât înaintea crizei economice (perioada 2007-2008) cu 9 salariați/1000 de locuitori. Din acest punct de vedere, municipiul Oradea a avut o contra-performanță în comparație cu celelalte două municipii de același rang din Regiunea Nord-Vest. Pe de altă parte însă, așa cum am observat anterior, indicatorul a crescut cel mai mult în comunele din zona de influență a municipiului Oradea, în comparație cu comunele din zona de influență a celorlalte două municipii, ceea ce poate indica o relocare a activității economice (și o dată cu aceasta, a angajaților) din municipiul Oradea, în comunele învecinate. Astfel, reziliența economică a municipiului Oradea pare să se fi manifestat mai degrabă la nivel de zonă metropolitană sau zonă urbană funcțională și nu la nivel de UAT individual. Totuși, dată fiind ponderea însemnată a numărului de salariați concentrați în municipiul Oradea înaintea crizei economice și scăderea pronunțată a acestuia în timpul crizei, ZMO nu depășește gradul de ocupare dinaintea crizei, însă evoluția este semnificativ mai bună decât cea măsurată individual, la nivel de municipiu. Din această perspectivă mai largă, criza economică a afectat mai puțin ZMO decât municipiul Oradea.

Tabel 120: Reziliența economică în municipiile de rang 3 din Regiunea Nord-Vest și UAT-urile din zona de influență a acestora - Salariați/1000 locuitori

Reziliența economică în municipiile de rang 3 din Regiunea Nord-Vest și UAT-urile din zona de influență a acestora - Salariați/1000 locuitori												
Zone/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Oradea + comune rang 6	384	398	379	339	334	328	386	391	364	-40	38	-2
Cluj-Napoca + comune rang 6	368	371	360	343	347	357	435	440	377	-20	88	68
Satu Mare + comune rang 6 + oraș Arduș + oraș Livada	260	264	265	248	231	246	293	292	261	-14	45	31
Medie	337	344	335	310	304	310	371	375	334	-25	57	32

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Față de valorile din perioada crizei, dar și a celor dinaintea crizei, gradul de ocupare a crescut cel mai mult în Zona Metropolitană Cluj. Criza economică pare doar să fi declanșat relocarea activității economice dinspre municipii, înspre comunele din vecinătate/zona de influență, relocare mai accentuată în cazul municipiului Oradea.

În cazul celorlalte UAT-uri din mediul urban al județului Bihor, analiza evoluției gradului de ocupare a populației relevă un grad mare de ocupare în orașul Ștei, municipiul Beiuș și orașul Valea lui Mihai. Pe de altă parte, orașele Săcuieni, Vașcău și Nucet înregistrează cel mai mic grad de ocupare în perioada 2006 – 2018. Unele dintre UAT-urile cu cel mai mare grad de ocupare (orașele Ștei și Aleșd și municipiul Beiuș) au fost cele mai afectate de criza economică din perspectiva acestui indicator, în timp ce orașele Valea lui Mihai, Nucet și municipiul Salonta au fost cele mai puțin afectate. Față de perioada crizei, gradul de ocupare a crescut cel mai mult în municipiul Salonta, orașul Valea lui Mihai și municipiul Marghita. Pe de altă parte, în cea mai recentă perioadă pentru care au fost disponibile date, gradul de ocupare era mai mic decât în perioada crizei în municipiul Beiuș (care a fost între cele mai afectate din perspectiva gradului de ocupare) și orașele Săcuieni și Nucet.

Tabel 121: Reziliența economică în municipiile și orașele din județul Bihor - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban, Rang 0

Reziliența economică în municipiile și orașele din județul Bihor - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban, Rang 0												
UAT-uri/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Beiuș	465	458	447	425	363	367	330	359	382	-50	-67	-117
Municipiul Marghita	318	298	300	291	288	304	316	292	309	-15	11	-4
Municipiul Salonta	275	272	260	261	261	264	334	325	285	-13	69	57
Oraș Aleșd	403	377	352	342	291	329	336	339	342	-62	9	-53
Oraș Nucet	242	246	245	237	230	221	206	229	229	-6	-20	-27
Oraș Săcuieni	156	137	132	124	103	98	94	98	112	-27	-24	-50
Oraș Ștei	478	468	417	398	327	330	390	384	399	-92	6	-86
Oraș Valea lui Mihai	377	356	349	358	386	356	379	389	367	-2	19	17
Oraș Vașcău	155	143	131	118	90	105	102	123	121	-36	0	-36
Medie	319	306	293	284	260	264	276	282	283	-34	0	-33

Sursa: INS, prelucrare proprie.

De asemenea, față de perioada dinaintea crizei economice, gradul de ocupare era mai mare doar în municipiul Salonta și orașul Valea lui Mihai, toate celelalte UAT-uri din mediul urban din județul Bihor înregistrând un număr mai mic de salariați/1000 de locuitori decât înaintea crizei economice.

Analiza comparativă realizată pentru UAT-urile de rang 0 din celelalte județe ale regiunii (în județul Cluj, doar orașul Huedin este în această categorie) arată că județul Bihor se situează pe primul loc în privința gradului de ocupare în perioada 2006 – 2018. În comparație cu celelalte județe, UAT-urile de acest tip din județul Bihor nu a fost la fel de afectate precum cele din județul Cluj și Sălaj, dar au fost mai puternic afectate decât cele din județele Satu Mare și Maramureș.

Tabel 122: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban, Rang 0

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Salariați/1000 locuitori - Mediul Urban, Rang 0												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	330	316	304	296	277	279	299	299	298	-31	7	-24
Bistrița-Năsăud	287	300	276	249	260	266	235	234	259	-32	-27	-59
Cluj	277	270	210	193	173	171	180	187	202	-82	-8	-90
Maramureș	104	113	113	108	106	118	151	153	127	1	43	44
Sălaj	282	294	248	217	209	226	226	236	239	-64	7	-57
Satu Mare	183	188	170	162	158	166	183	181	174	-22	19	-4
Medie	244	247	220	204	197	204	213	215	217	-38	7	-32

Sursa: INS, prelucrare proprie.

Față de perioada dinaintea crizei, doar în UAT-urile de rang 0 din mediul urban din județul Maramureș gradul de ocupare este mai mare, în toate celelalte cinci județe, între care și Bihor, fiind mai mic.

Indicele Dezvoltării Economice Locale (IDEL)

Cum era de așteptat, comunele situate în zona de influență a municipiului Oradea, sunt în medie (media perioadei 2006 – 2018) sub nivelul de dezvoltare economică al municipiului Oradea, însă ceea ce se poate observa, la fel ca în cazul numărului de salariați/1000 de locuitori, este schimbarea trendului (modificarea structurală a economiei în zonă) după criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008. Astfel, după criza economică, comunele au o evoluție pozitivă a economiei locale, în timp ce municipiul stagnează sau chiar are o evoluție negativă în raport cu perioada pre-criză. Cele mai dezvoltate comune (unele chiar mai dezvoltate economic decât municipiul Oradea) sunt Borș, Paleu, Sântandrei, Sânmartin și Biharia, în timp ce cele mai puțin dezvoltate sunt comunele Copăcel, Sânnicolau Român, Ineu și Cetariu. Criza economică a afectat puternic atât economia locală a unor comune mai puțin dezvoltate precum Tămășeu și Gepiu, dar și a unor comune dezvoltate precum Nojorid, Borș și Biharia. Deloc afectată a fost economia locală în comunele Paleu, Sântandrei (cele mai dezvoltate comune), iar mai puțin afectată economia locală a comunelor Cetariu, Hidișelu de Sus, Sânnicolau Român, Copăcel și Săcădat, acestea fiind de fapt și cele mai slab dezvoltate economic comune din zonă înaintea crizei.

În raport cu perioada crizei economice, economia locală și-a revenit cel mai mult în comunele Sântandrei și Nojorid (între cele mai dezvoltate comune din zonă), dar și în Copăcel, Săcădat, Gepiu și Tămășeu (între cele mai slab dezvoltate economic). Comunele în care economia locală nu depășea în perioada recentă (cea mai recentă pentru care au fost disponibile date) valorile din timpul crizei economice sunt acele comune care erau și sunt cele mai dezvoltate: Borș și Paleu. De asemenea, comuna Biharia a crescut foarte puțin din punct de vedere economic raportat la perioada crizei.

Tabel 123: Reziliența economică în județul Bihor - Indicele Creșterii Economiei Locale - Mediul Rural, Comune Rang 6

Reziliența economică în județul Bihor - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Rural, Comune Rang 6												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Biharia	0,324	0,316	0,380	0,296	0,324	0,332	0,324	0,338	0,330	-0,038	0,021	-0,017
Borș	0,546	0,589	0,541	0,471	0,588	0,576	0,493	0,551	0,523	-0,035	-0,007	-0,043
Cetariu	0,152	0,157	0,111	0,120	0,119	0,176	0,148	0,182	0,140	-0,015	0,046	0,031
Copăcel	0,090	0,098	0,091	0,075	0,079	0,071	0,118	0,198	0,092	-0,017	0,081	0,064
Gepiu	0,181	0,199	0,156	0,120	0,161	0,183	0,192	0,227	0,174	-0,037	0,069	0,032
Hidișelu de Sus	0,188	0,176	0,171	0,152	0,163	0,173	0,190	0,242	0,181	-0,016	0,058	0,042
Ineu	0,131	0,122	0,111	0,071	0,095	0,096	0,091	0,109	0,110	-0,033	0,017	-0,016
Nojorid	0,287	0,299	0,345	0,262	0,276	0,315	0,314	0,408	0,313	-0,052	0,092	0,040
Oșorhei	0,216	0,202	0,248	0,180	0,212	0,207	0,226	0,242	0,216	-0,029	0,038	0,009
Paleu	0,337	0,362	0,362	0,437	0,456	0,584	0,422	0,461	0,447	0,084	-0,005	0,079
Săcădat	0,147	0,168	0,139	0,119	0,146	0,148	0,170	0,240	0,161	-0,021	0,073	0,051
Sânmartin	0,401	0,340	0,336	0,286	0,337	0,359	0,324	0,368	0,354	-0,026	0,034	0,008
Sânnicolau Român	0,079	0,080	0,076	0,068	0,055	0,067	0,101	0,112	0,092	-0,016	0,045	0,029
Sântandrei	0,316	0,304	0,335	0,344	0,378	0,368	0,483	0,496	0,405	0,042	0,128	0,170
Tămășeu	0,148	0,116	0,251	0,123	0,138	0,132	0,193	0,200	0,164	-0,053	0,066	0,013
Medie comune	0,236	0,235	0,244	0,208	0,235	0,252	0,253	0,292	0,247	-0,018	0,050	0,033
Municipiul Oradea	0,387	0,392	0,370	0,304	0,327	0,322	0,290	0,322	0,336	-0,066	-0,009	-0,075

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Față de perioada dinaintea crizei, cel mai mult a crescut economia locală a comunelor dezvoltate, precum Sântandrei, Paleu, dar și a comunelor mai puțin dezvoltate, precum Copăcel, Săcădat și Hidișelu de Sus.

Comparativ cu municipiul Oradea, se poate observa impactul negativ mult mai mic al crizei economice asupra comunelor (media) din zona de influență (-0,018, față de -0,066). De asemenea, se poate observa că în timp ce economia municipiului nu depășește valorile dezvoltării economice locale din timpul crizei, comunele din zona de influență fac asta (-0,009 în comparație cu +0,050). Totodată, economia municipiului se situează sub nivelul dinaintea crizei economice (-0,075), în timp ce economia comunelor din zona de influență se situează peste nivelul dinaintea crizei (+0,033).

Față de comunele din zona de influență a municipiilor Cluj-Napoca (aproximativ Zona Metropolitană Cluj) și Satu Mare, comunele din zona de influență a municipiului Oradea, sunt în medie semnificativ mai dezvoltate. Cele mai afectate de criza economică au fost comunele din zona de influență a municipiului Cluj-Napoca, iar cele mai puțin afectate cele din zona de influență a municipiului Satu Mare, cel din zona de influență a municipiului Oradea situându-se la mijloc.

Tabel 124: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Rural, Comune Rang 6

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Rural, Comune Rang 6												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	0,236	0,235	0,244	0,208	0,235	0,252	0,253	0,292	0,247	-0,018	0,050	0,033
Cluj	0,206	0,190	0,193	0,141	0,167	0,184	0,227	0,256	0,201	-0,037	0,087	0,050
Satu Mare	0,113	0,112	0,106	0,078	0,108	0,110	0,119	0,122	0,112	-0,016	0,027	0,011
Medie	0,185	0,179	0,181	0,143	0,170	0,182	0,200	0,223	0,187	-0,023	0,055	0,031

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Față de perioada de vârf a crizei economice, comunele din zona de influență a municipiului Cluj-Napoca (aproximativ Zona Metropolitană Cluj) și-au revenit din punct de vedere economic cel mai mult, fiind urmate de cele din zona de influență a municipiului Oradea (aproximativ Zona Metropolitană Oradea). Și în comparație cu perioada dinaintea crizei, situația este aceeași. De remarcat însă, reducerea ușoară a diferenței dintre comunele din zona de influență a municipiului Oradea și comunele din zona de influență a municipiului Cluj-Napoca (pe fondul revenirii și performanței semnificative a acestora) și creșterea diferenței în ceea ce privește dezvoltarea economică locală a comunelor din zona de influență a municipiului Satu Mare.

În cazul comunelor de rang 1 (Grupări teritoriale rurale - GTR - se formează în jurul unui sau mai multor sate reședință de comună), adică acele comune care nu se află în zona de influență a urbanului, municipiul Bihor se află pe primul loc în privința nivelului de dezvoltare economică locală în perioada 2006 – 2018, pe ultimul loc situându-se comunele din județul Satu Mare. Totuși, începând din 2014, comunele de acest rang din județul Bihor sunt depășite de cele din județul Cluj. Criza economică declanșată la sfârșitul anului a afectat cel mai tare comunele de rang 1 din județul Bihor, urmate de cele din județul Maramureș, cele mai puțin afectate fiind comunele de rang 1 din județele Cluj și Bistrița-Năsăud.

Tabel 125: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Rural, Comune Rang 1

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Rural, Comune Rang 1												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	0,091	0,113	0,107	0,075	0,096	0,107	0,105	0,142	0,102	-0,024	0,038	0,013
Bistrița-Năsăud	0,072	0,084	0,105	0,081	0,091	0,099	0,099	0,110	0,090	-0,009	0,018	0,009
Cluj	0,083	0,090	0,092	0,075	0,094	0,124	0,116	0,147	0,100	-0,006	0,046	0,040
Maramureș	0,080	0,087	0,094	0,059	0,081	0,094	0,085	0,102	0,087	-0,020	0,024	0,004
Sălaj	0,075	0,092	0,088	0,067	0,080	0,081	0,083	0,109	0,083	-0,017	0,022	0,006
Satu Mare	0,067	0,078	0,078	0,054	0,076	0,068	0,061	0,078	0,069	-0,014	0,005	-0,009
Medie	0,078	0,091	0,094	0,068	0,086	0,096	0,091	0,115	0,089	-0,015	0,026	0,011

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Față de perioada crizei, din punct de vedere economic au crescut cel mai mult comunele din județele Cluj și Bihor (acestea din urmă fiind și cele mai afectate), iar cel mai puțin au crescut cele din județele Satu Mare și Bistrița-Năsăud.

Față de perioada pre-criză, au performat economic comunele de rang 1 din județele Cluj și Bihor, contra-performând în același timp comunele de rang 1 din județul Satu Mare. Totodată, comunele de rang 1 din județele Maramureș și Sălaj au avut o performanță slabă în comparație cu cele din județele Cluj și Bihor.

În ceea ce privește cele trei mari municipii din Regiunea Nord-Vest (așezări urbane de rang 3), cel mai dezvoltat economic este municipiul Cluj-Napoca, urmat în ordine de Oradea și Satu Mare. Criza economică a afectat cel mai tare economia municipiului Cluj-Napoca, urmată de cea a municipiului Oradea și apoi cea a municipiului Satu Mare.

Tabel 126: Reziliența economică în municipiile din Regiunea Nord-Vest de Rang 3 - Indicele Dezvoltării Economiei Locale

Reziliența economică în municipiile din Regiunea Nord-Vest de Rang 3 - Indicele Dezvoltării Economiei Locale												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Oradea	0,387	0,392	0,370	0,304	0,327	0,322	0,290	0,322	0,336	-0,052	-0,031	-0,083
Municipiul Cluj-Napoca	0,460	0,489	0,469	0,365	0,386	0,366	0,407	0,444	0,419	-0,057	0,009	-0,049
Municipiul Satu Mare	0,274	0,277	0,257	0,195	0,213	0,207	0,197	0,205	0,225	-0,049	-0,025	-0,074
Medie	0,374	0,386	0,365	0,288	0,309	0,298	0,298	0,324	0,327	-0,053	-0,016	-0,069

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Pe de altă parte însă, deși nu a fost cel mai puternic afectată de criză, economia municipiului Oradea nu reușește să depășească nivelul din timpul crizei economice, la fel ca și economia municipiului Satu

Mare. Doar economia municipiului Cluj-Napoca înregistra în perioada 2017 – 2018 valori mai mari decât în perioada de vârf a crizei economice (2009 – 2010). Față de perioada pre-criză, niciunul dintre cele trei municipii nu depășește nivelul de dezvoltare economică dinaintea crizei, cea mai mare diferență în raport cu acel nivel fiind înregistrată de municipiul Oradea (la fel ca în cazul gradului de ocupare).

Situația se schimbă însă atunci când perspectiva este alta. Așadar, am măsurat și comparat reziliența economică la nivelul celor trei municipii și a UAT-urilor din aria de influență (media aritmetică a IDEL pentru municipiu și UAT-urile din zona de influență), ceea ce în cazul municipiului Cluj-Napoca coincide în proporție de peste 95% cu Zona Metropolitană Cluj, iar în cazul municipiului Oradea, coincide în mare măsură (peste 70%) cu Zona Metropolitană Oradea. Din această perspectivă, municipiul Oradea plus cele 15 comune din zona de influență (aproximativ Zona Metropolitană Oradea) este mai dezvoltată în medie din punct de vedere economic în perioada 2006 – 2018 decât Zona Metropolitană Cluj, însă diferența dintre cele două se reduce spre sfârșitul perioadei analizate. Din această perspectivă lărgită, economia Zonei Metropolitane Cluj a fost cea mai afectată de criza economică declanșată spre sfârșitul anului 2008, în timp ce Zona Metropolitană Oradea a fost cel mai puțin afectată. Față de perioada de vârf a crizei, cea care a fost cel mai tare afectată, adică Zona Metropolitană Cluj a și crescut cel mai mult din punct de vedere economic, urmată fiind de cea mai puțin afectată zonă, adică Zona Metropolitană Oradea.

Tabel 127: Reziliența economică în municipiile de rang 3 din Regiunea Nord-Vest și UAT-urile din zona de influență a acestora - Indicele Dezvoltării Economiei Locale

Reziliența economică în municipiile de rang 3 din Regiunea Nord-Vest și UAT-urile din zona de influență a acestora - Indicele Dezvoltării Economiei Locale												
Zone/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Oradea + comune rang 6	0,246	0,245	0,251	0,214	0,241	0,257	0,255	0,294	0,252	-0,012	0,041	0,029
Cluj-Napoca + comune rang 6	0,218	0,205	0,207	0,153	0,178	0,193	0,236	0,266	0,212	-0,032	0,071	0,039
Satu Mare + comune rang 6 + oraș Arduș + oraș Livada	0,120	0,120	0,113	0,084	0,112	0,113	0,121	0,123	0,117	-0,022	0,024	0,002
Medie	0,195	0,190	0,190	0,150	0,177	0,188	0,204	0,228	0,194	-0,022	0,046	0,024

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Și în comparație cu perioada dinaintea crizei economice, cel mai mult a crescut economic Zona Metropolitană Cluj, urmată de Zona Metropolitană Oradea. Municipiul Satu Mare împreună cu UAT-urile din zona sa de influență a crescut cel mai puțin economic față de perioada pre-criză.

Așadar, la fel ca și în cazul gradului de ocupare, IDEL confirmă ipoteza conform căreia criza economică pare doar să fi declanșat relocarea activității economice dinspre municipii, înspre comunele din vecinătate/zona de influență, relocare mai accentuată în cazul municipiului Cluj-Napoca, în cazul IDEL.

Analiza evoluției nivelului de dezvoltare economică în cazul celorlalte UAT-uri din mediul urban al județului Bihor relevă că, în medie, în perioada 2006 – 2018, cele mai dezvoltate din punct de vedere

economic sunt orașul Aleșd, Municipiul Beiuș, orașul Ștei și Municipiul Salonta, iar cele mai puțin dezvoltate economic sunt orașele Săcuieni, Vașcău și Valea lui Mihai.

Tabel 128: Reziliența economică în municipiile și orașele din județul Bihor - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Urban, Rang 0

Reziliența economică în municipiile și orașele din județul Bihor - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Urban, Rang 0												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Municipiul Beiuș	0,277	0,258	0,248	0,215	0,220	0,205	0,187	0,219	0,223	-0,036	-0,029	-0,065
Municipiul Marghita	0,196	0,182	0,168	0,139	0,151	0,155	0,134	0,154	0,158	-0,035	-0,010	-0,045
Municipiul Salonta	0,231	0,241	0,236	0,179	0,186	0,171	0,174	0,184	0,196	-0,029	-0,028	-0,057
Oraș Aleșd	0,249	0,394	0,335	0,206	0,203	0,214	0,177	0,197	0,238	-0,051	-0,084	-0,135
Oraș Nucet	0,162	0,133	0,124	0,111	0,122	0,104	0,082	0,112	0,119	-0,030	-0,020	-0,050
Oraș Săcuieni	0,095	0,087	0,099	0,073	0,080	0,074	0,071	0,084	0,082	-0,005	-0,008	-0,013
Oraș Ștei	0,262	0,306	0,252	0,183	0,178	0,179	0,140	0,174	0,209	-0,067	-0,060	-0,127
Oraș Valea lui Mihai	0,138	0,143	0,134	0,111	0,110	0,112	0,112	0,119	0,122	-0,018	-0,007	-0,025
Oraș Vașcău	0,110	0,142	0,092	0,089	0,093	0,110	0,103	0,154	0,114	-0,035	0,038	0,003
Medie	0,191	0,209	0,188	0,145	0,149	0,147	0,131	0,155	0,162	-0,034	-0,023	-0,057

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Cu excepția orașului Vașcău (unul dintre cele mai slab-dezvoltate economic UAT-uri urbane din județ), toate celelalte orașe și municipii înregistrează în perioada recentă (2017-2018) un nivel de dezvoltare economică sub cel din perioada de vârf a crizei, dar și sub cel din perioada dinaintea crizei. Astfel, prin prisma acestui indicator compozit, dar și al celui individual privind gradul de ocupare, criza economică declanșată spre sfârșitul anului 2008 pare să fi afectat toate aceste așezări urbane o perioadă mai lungă de timp.

În comparație cu UAT-urile din mediul urban de același rang (0) din județele din Regiunea Nord-Vest, cele din județul Bihor se situează în medie, în perioada 2006 – 2018 sub nivelul mediu de dezvoltare economică al celor din județele Bistrița (media UAT-urilor Beclean, Năsăud și Sângeorz Băi) și Cluj (orașul Huedin), dar peste nivelul mediu de dezvoltare economică al celor din județele Maramureș (media UAT-urilor Baia Sprie, Borșa, Cavnic, Dragomirești, Săliștea de Sus, Seini, Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș, Tăuții Măgheruş, Ulmeni și Vișeu de Sus), Satu Mare (media UAT-urilor Ardud, Livada, Negrești Oaș și Tășnad) și Sălaj (media UAT-urilor Cehu Silvaniei, Jibou și Șimleu Silvaniei).

Tabel 129: Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Urban, Rang 0

Reziliența economică în județele din Regiunea Nord-Vest - Indicele Dezvoltării Economiei Locale - Mediul Urban, Rang 0												
Județe/ani	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2017	2018	Medie 2006 - 2018	Impact	Revenire	Performanță
Bihor	0,191	0,209	0,188	0,145	0,149	0,147	0,131	0,155	0,162	-0,034	-0,023	-0,057
Bistrița-Năsăud	0,191	0,193	0,176	0,139	0,185	0,194	0,146	0,165	0,171	-0,034	-0,002	-0,036
Cluj	0,223	0,234	0,223	0,192	0,211	0,205	0,179	0,198	0,205	-0,021	-0,019	-0,040
Maramureș	0,138	0,143	0,134	0,095	0,107	0,105	0,103	0,125	0,118	-0,026	0,000	-0,026
Sălaj	0,161	0,176	0,159	0,123	0,134	0,135	0,123	0,148	0,145	-0,027	-0,006	-0,033
Satu Mare	0,143	0,153	0,146	0,105	0,128	0,123	0,136	0,139	0,138	-0,022	0,011	-0,011
Medie	0,171	0,180	0,168	0,131	0,153	0,153	0,137	0,155	0,155	-0,026	-0,003	-0,029

Sursa: ONRC, prelucrare proprie.

Criza economică a afectat în medie cel mai tare economia UAT-urile urbane de rang 0 din județele Bihor și Bistrița, și cel mai puțin economia UAT-urilor urbane de rang 0 din județele Cluj, Satu Mare și Maramureș. Față de nivelul de dezvoltare economică din perioada de vârf a crizei economice (2009 – 2010), în cazul niciunuia dintre cele șase județe, UAT-urile de rang 0 nu au depășit în medie nivelul de dezvoltare economică din acea perioadă, dar nici din perioada pre-criză. Altfel spus, nivelul de dezvoltare economică al UAT-urilor urbane de rang 0 din cele șase județe ale regiunii era în 2017 – 2018 sub nivelul de dezvoltare economică dinaintea crizei (2007-2008).

Concluzii și perspective strategice privind reziliența economică a județului Bihor

- Deși este pe locul doi între cele șase județe ale Regiunii Nord-Vest în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economică (măsurată cu ajutorul PIB/locuitor ori al puterii de cumpărare ori a Indicelui de Dezvoltare Economică Locală), județul Bihor este ajuns în ultimii ani în ceea ce privește PIB/locuitor și paritatea puterii de cumpărare de județul Sălaj.
- Prin prisma PIB/locuitor și a parității puterii de cumpărare, județul Bihor și județul Cluj au fost județele cele mai afectate de criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008, însă în timp ce în județul Cluj PIB/locuitor și paritatea puterii de cumpărare a crescut cel mai mult în comparație cu perioada din timpul crizei și cea dinaintea crizei, în județul Bihor a crescut cel mai puțin.
- Față de media UE 28, PIB/locuitor în județul Bihor a fost mai puternic afectat de criza economică, iar revenirea după criză este mai modestă în comparație cu media UE. Cu toate acestea, PIB/locuitor în județul Bihor crește de la 11,3% din media PIB/locuitor UE 27 cât era în 2002, la 27,8% din media PIB/locuitor UE 27 în 2018, un salt mare observându-se în primul an (2007) în care România devine membră a UE.
- Județul Bihor înregistrează, la nivel general, al doilea cel mai mare grad de ocupare între cele șase județe ale regiunii și primul loc în cazul mediului rural. Pe de altă parte, deși gradul de ocupare a populației a fost cel mai puternic afectat din regiune, creșterea acestuia în județul Bihor este cea mai modestă, nereușind să depășească nivelul dinaintea crizei (la nivel general și la nivel urban). Această situație a mediului urban este valabilă și în cazul județului Sălaj.

- În comparație cu alte trei județe de la granița de Vest a României cu Uniunea Europeană - Timiș, Arad și Satu Mare – județul Bihor se situează pe locul trei în ceea ce privește PIB/cap de locuitor în perioada 2002 – 2018, fiind devansat de județele Timiș și Arad. Prin prisma acestor indicatori (PIB/locuitor și paritatea puterii de cumpărare), criza economică a afectat cel mai mult județul Bihor, iar după șocul economic, economia județului Bihor a crescut cel mai puțin, dovedindu-se a fi mai puțin rezilientă.
- Și în privința gradului de ocupare a salariaților (numărul de salariați/1000 de locuitori), județul Bihor este pe locul trei între cele patru județe de la granița de vest a României cu UE, însă dacă în privința acestui indicator, județele Satu Mare și Bihor au fost mai puțin afectate de criza economică, după acest șoc economic, gradul de ocupare a crescut cel mai puțin în județele Bihor și Satu Mare, în județul Bihor nedepășind gradul de ocupare dinaintea crizei. Totodată, în mediul urban din județul Bihor, gradul de ocupare a scăzut mult în timpul crizei economice (al doilea după județul Arad), crescând cel mai puțin apoi, astfel, că între cele patru județe, județul Bihor este singurul în care gradul de ocupare a populației era mai mic în perioada 2017-2018 decât înaintea crizei (2007-2008), atât la nivel general, cât și la nivelul mediului urban. În mediul rural, situația este puțin diferită, în sensul în care județul Bihor înregistrează un grad de ocupare mai mare decât cel dinaintea crizei economice, însă creșterea față de acea perioadă, este mult mai mică față de creșterea gradului de ocupare în mediul rural din județele Timiș și Arad.
- În interiorul județului Bihor, din perspectiva gradului de ocupare a populației, între comunele situate în zona de influență a municipiului Oradea (15 comune; 6 comune în plus față de Zona Metropolitană Oradea), comunele cu cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori sunt comunele Borș, Biharia, Sântandrei și Sânmartin; Din perspectiva gradului de ocupare, în aceste comune, în perioada crizei economice (2009-2011), numărul de salariați a crescut în medie (există doar trei excepții), față de perioada dinaintea crizei. Evoluția este în contrast cu cea a municipiului Oradea, puternic afectat de criza economică din perspectiva gradului de ocupare a populației, dar care nu mai depășește gradul de ocupare dinaintea crizei.
- Față de comunele din zona de influență a celorlalte două municipii de aceeași categorie din regiune (Cluj-Napoca și Satu Mare), comunele din zona de influență a municipiului Oradea/aproximativ Zona Metropolitană Oradea înregistrează cel mai ridicat grad de ocupare a populației (salariați/1000 de locuitori). Din perspectiva rezilienței economice, în comunele din zona de influență a municipiului Oradea gradul de ocupare a populației a crescut chiar și în timpul crizei economice, iar creșterea a fost mai mare decât în comunele din zona de influență a municipiului Cluj-Napoca (comunele din Zona Metropolitană Cluj). Mai mult, ulterior crizei economice, în comunele din zona de influență a municipiului Oradea, gradul de ocupare a crescut cel mai mult față de comunele din zona de influență a municipiilor Cluj-Napoca și Satu Mare (creșterea este aproape dublă față de creșterea gradului de ocupare din comunele din Zona Metropolitană Cluj).
- Celelalte 76 de comune din județul Bihor, comune care nu se află în zona de influență economică a unui mare municipiu înregistrează și ele în medie un grad de ocupare mai mare decât comunele de același rang din celelalte județe ale regiunii Nord-Vest. În cazul acestora însă, gradul de ocupare a scăzut în perioada crize economice, iar după criză au crescut foarte

puțin, fiind sub nivelul dinaintea crizei. Asta în timp ce în celelalte județe, cu excepția județului Satu Mare, gradul de ocupare a crescut semnificativ.

- Municipiul Oradea înregistrează în medie în perioada 2006 – 2018 un grad de ocupare cu 11% mai mic decât Cluj-Napoca și cu 3,6% mai mare decât Satu Mare, însă în ultimii doi ani ai perioadei, numărul de salariați este mai mare în municipiul Satu Mare. Dintre cele trei cele mai mari municipii din regiune, municipiul Oradea a pierdut cel mai mare număr de salariați/1000 de locuitori în timpul crizei economice declanșate la sfârșitul anului 2008, fiind singurul dintre cele trei municipii care înregistrează în ultimii ani ai perioadei analizate un grad de ocupare al populației mai mic decât înaintea crizei economice.
- Dintr-o perspectivă mai largă, și anume ce a UAT-urilor aflate în zona de influență a marilor municipii, zonă de influență care în cazul municipiilor Cluj-Napoca și Oradea se suprapune în mare măsură cu zonele metropolitane aferente, Zona Metropolitană Oradea este mai rezilientă decât Municipiul Oradea luat individual.
- În cazul celorlalte municipii și orașe, județul Bihor înregistrează în medie un grad de ocupare al populației mai mare decât înregistrează în medie celelalte cinci județe din regiune la aceeași categorie de UAT-uri urbane, cele mai mari concentrări de salariați înregistrându-se în orașele Ștei și Valea lui Mihai și în Municipiul Beiuș, iar cele mai mici în orașele Săcuieni, Nucet și municipiul Salonta. Față de celelalte județe, UAT-urile urbane de aceeași categorie din județul Bihor nu au fost cele mai afectate de criză în privința gradului de ocupare, însă criza a afectat gradul de ocupare în așa fel încât acesta nu a mai ajuns la nivelul dinaintea crizei.
- Cele mai dezvoltate comune din punct de vedere economic din zona de influență a municipiului Oradea (măsurare realizată cu un index compozit ce agregă cinci indicatori individuali) sunt Borș, Paleu, Sântandrei, Sânmartin și Biharia, iar cele mai slab dezvoltate sunt Gepiu, Sânnicolau Român, Ineu și Cetariu. Față de comunele similare din zona de influență a municipiilor Cluj-Napoca și Satu Mare, comunele din zona de influență a municipiului Bihor sunt semnificativ mai dezvoltate economic și au fost mai puțin afectate de criza economică decât cele din zona de influență a municipiului Cluj-Napoca (comunele care facă parte din Zona Metropolitană Cluj). În comparație însă cu cele din Zona Metropolitană Cluj, economia celor din Zona Metropolitană Oradea a crescut mai puțin după criza economică.
- Și în cazul comunelor situate în afara zonei de influență a mediului urban, cele din județul Bihor sunt în medie, în perioada 2006 – 2018, cele mai dezvoltate, însă în ultimii ani ai perioadei sunt depășite de cele din județul Cluj. Criza economică a afectat cel mai mult acest tip de comune din județul Bihor, în comparație cu celelalte județe, însă după cele din județul Cluj, comunele din județul Bihor înregistrează în medie cea mai mare creștere economică.
- Municipiul Oradea se situează după municipiul Cluj-Napoca și peste municipiul Satu Mare în ceea ce privește nivelul mediu de dezvoltare economică în perioada 2006 – 2018. Dintre cele trei municipii (cele mai mari din regiune), deși criza economică a afectat cel mai mult Cluj-Napoca, după criză, acesta este singurul în care nivelul de dezvoltare economică a crescut. Nivelul de dezvoltare economică este însă sub cel dinaintea crizei, situație valabilă și în cazul celorlalte două municipii. Municipiul Oradea însă, înregistrează cea mai mare scădere față de perioada dinaintea crizei.

- Dintr-o perspectivă mai largă, cea a zonei de influență, respectiv a zonelor metropolitane, Zona Metropolitană Oradea este mai dezvoltată economic decât Zona Metropolitană Cluj și decât Satu Mare și zona de influență a acestuia. Criza economică a afectat cel mai puțin Zona Metropolitană Oradea, în schimb după criză, Zona Metropolitană Cluj este cea care a crescut cel mai mult, inclusiv în raport cu nivelul de dezvoltare economică dinaintea crizei. Așadar, diferența de dezvoltare dintre Zona Metropolitană Oradea și Zona Metropolitană Cluj rămâne, dar se diminuează.
- Cele mai dezvoltate UAT-uri urbane (cu excepția Oradei) în perioada 2006 – 2018 au fost în medie orașul Aleșd, Municipiul Beiuș, orașul Ștei și Municipiul Salonta, iar cele mai puțin dezvoltate economic au fost orașele Săcuieni, Vașcău și Valea lui Mihai. În comparație cu UAT-urile urbane din aceeași categorie din celelalte județe ale Regiunii Nord-Vest, cele din județul Bihor se situează în medie în perioada 2006 – 2018 sub nivelul mediu de dezvoltare economică al celor din județele Bistrița și Cluj, dar peste nivelul de dezvoltare al UAT-urilor urbane de aceeași categorie din celelalte trei județe. Criza economică a afectat cel mai mult însă UAT-urile urbane din județul Bihor. Chiar dacă și UAT-urilor urbane de aceeași categorie din celelalte județe nu reușesc să revină la nivelul de dezvoltare economică dinaintea crizei, cele din județul Bihor se află la cea mai mare distanță de acel nivel.
- Criza economică pare să fi declanșat relocarea activității economice dinspre municipii, înspre comunele din vecinătate/zona de influență, relocare mai accentuată în cazul Zonei Metropolitane Cluj, în cazul IDEL. Așadar, comunitățile concentrate în jurul marilor centre urbane încep să funcționeze din punct de vedere economico-social din ce în ce mai mult ca zone funcționale urbane și nu ca entități individuale (unități administrativ-teritoriale) stabilite birocratic. Este evident că în Cluj-Napoca și Oradea calitatea vieții este mai crescută azi decât înaintea crizei economice declanșate la sfârșitul anului 2008, însă activitatea economică ce contribuie la aceasta nu mai este concentrată doar la nivelul comunităților (UAT) urbane, ci a fost relocată parțial și dezvoltată în comunitățile înconjurătoare. Astfel, fiecare comunitate se dezvoltă ca o unitate funcțională în cadrul unui sistem economico-social mai mare, mai complex, dar mai competitiv și mai rezilient.

Analiză SWOT privind economia județului Bihor

Puncte Tari	Puncte Slabe
● Dezvoltarea și modernizarea aeroportului (creșterea capacității operaționale); ● Zona metropolitană Oradea funcțională ● Dinamică ascendentă a VAB la nivel județean ● Structură economică relativ stabilă, cu un trend de creștere a importanței serviciilor ● Creștere a productivității muncii angajaților economiei locale, valori ale indicatorului superioare celorlalte județe din regiune (cu excepția Clujului)	● Valori reduse ale unor indicatori precum PIB/locuitor ● Rata de creștere a PIB județean - cea mai redusă la nivelul regiunii de NV ● Rate de involuție importante în sectoare precum Construcții și agricultură (în termeni de VAB și angajați) ● R&D și IT&C slab dezvoltate ● Pondere scăzută a economiei bazate pe cunoaștere

● Stoc încă semnificativ de investiții străine directe ● Structură economică diversificată ● Economia locală – principalul exportator regional ● Rată de ocupare a forței de muncă superioară medie națională ● Trend crescător al numărului de salariați față de 2011-2014 ● Ate de creștere semnificative ale economiilor comunelor din zona periurbană ● Oradea - pol economic important, zonă aflată în dezvoltare ● Evoluții pozitive în infrastructura de sprijinire a afacerilor (ADLO / parcurile industriale Eurobsiness) ● Creșteri ale cifrei de afaceri și profiturilor companiilor locale active ● Creștere a numărului de companii active ● Potențial agricol semnificativ – competitivitate ridicată în unele arii (sfecle de zahăr, porumb etc), creștere a stocului de utilaje, creșterea indicatorilor companiilor din sector	● Diminuarea valorii investițiilor sectoarelor locale (cu precădere industrie, pre și în pandemie) ● Restructurarea unor activități - pierderi importante de angajați și activitate (industria textilă și cea a încălțămintei) ● Resurse de muncă în diminuare continuă, rate importante de scădere ● Nivel redus al câștigurilor salariale medii – la nivel general dar și la nivelul sectoarelor – comparat cu media națională ● Zone economice necompetitive - ariile urbane mici ● Nivel scăzut de reziliență economică (având ca reper criza anilor 2008-2012) ● Deși conectată culoarelor de transport pan-europene, infrastructura de transport este încă inadecvată nevoilor;
Oportunități	Amenințări
● Realizarea și respectarea unui regulament de urbanism și protecție a mediului de către toate UAT-urile din județ care au obiective turistice și unități de cazare; ● Existența programelor guvernamentale și a finanțărilor europene de susținere a unor investiții în domeniul reabilitării și extinderii rețelelor de apă, canalizare și epurare a apelor uzate; ● Oportunități de finanțare externă pentru proiectele de dezvoltare cu impact în economia județului – valorificarea transformărilor la nivel de management al fondurilor de dezvoltare regională prin transferarea deciziei de alocare la nivel regional ● Reluarea fluxului de călători și operarea de noi rute de transport aerian; ● Finalizarea Autostrăzii Borș-Brașov;	● Competiție intraregională în creștere din partea altor zone (Sălaj, Maramureș); ● Incertitudine legată de evoluția pandemiei și efectele acesteia asupra piețelor, puterii de cumpărare și comportamentelor consumatorilor ● Potențialul de polarizare al municipiului Cluj-Napoca ceea ce conduce la o migrare a forței de muncă bine pregătită și migrarea tinerilor (scopuri educaționale / stabilire în zone cu oportunități superioare).

Economia locală - Concluzii și perspective strategice

- Rata de creștere a PIB județean este cea mai redusă la nivelul regiunii de NV, fenomenul de reducere a decalajelor față de alte județe este lent.
- Există o tendință de terțializare timidă odată cu creșterea importanței serviciilor publice și culturale (administrație, învățământ, sănătate, cultură și recreere), dar și a ponderii celorlaltor servicii în VAB, în dauna sectoarelor construcțiilor (a căror VAB a scăzut la jumătate) și agricultură.
- Economia locală se află într-un proces de restructurare. Se observă un aport suplimentar al societăților comerciale din sectoarele: transport și depozitare, construcții, tranzacții imobiliare, comerț și agricultură în volumul total al investițiilor, în contextul în care industria (care deține încă cel mai important volum, 35% din total) și-a diminuat valoarea investițiilor cu 10%.
- Resursele de muncă ale comunității au un ritm de scădere mai lent decât alte județe, rata de ocupare este superioară mediei naționale. Structura populației ocupată pe sectoare, arată o distribuție relativ echilibrată: peste 40% din populația ocupată activează în sectoare terțiare, iar populația ocupată în industrie este mai ridicată decât cea ocupată în agricultură.
- Media câștigurilor salariale nete plasează județul în rândul celor cu cele mai mici venituri, poziția 37 la nivel național în anul 2018. Ratele de creștere a veniturilor nete ale majorității sectoarelor sunt mai ridicate decât cele de la nivel național, dar diferențele nu sunt importante, ceea ce face dificil procesul de recuperare a decalajelor.
- Se poate vorbi încă de competitivitate a economiei locale prin costuri – activitatea economică este concentrată în arii cu venituri salariale scăzute (industrie prelucrătoare, comerț), dar ponderea acestora scade în timp.
- În termeni reali (actualizat cu inflația) activitatea economică a depășit cifrele de afaceri de dinaintea crizei din 2008; firmele locale sunt mai profitabile, numărul de angajați și numărul de firme e mai ridicat.
- Economia este relativ diversificată, iar firmele mici și mijlocii generează peste jumătate din cifra de afaceri locală și peste 70% din profituri. Sectorul industrial se află într-un proces de reșezare structurală, dar industria low și medium low tech are de patru ori mai mulți angajați decât cea high și medium high-tech (raportul în cazul cifrei de afaceri este 1,5/1). Sectorul serviciilor este în dezvoltare, pe baza creșterilor semnificative din transporturi și depozitare.
- Baza de creștere (și zona de avantaj competitiv) a economiei locale e reprezentată de domenii ce concentrează 40% din forța de muncă județeană precum transporturi, fabricarea calculatoarelor, fabricarea mobilei etc.
- Un sfert din angajații locali sunt angrenați în domenii aflate în declin, cea mai mare parte a acestora în activități comerciale și industria alimentară.
- Sectoarele aflate în transformare (comerț, fabricarea încălțămintei, confecții / textile) pot genera efecte negative semnificative în economia locală, în cazul în care spirala declinului continuă pe o perioadă îndelungată. Prolungirea trendului de lipsă de competitivitate conduce în final la pierderea poziției de specializare și alunecarea acestora în categoria sectoarelor în declin și transmisia de șocuri în sistemul economic local. Evoluțiile din domeniile fabricării

încălțăminte, industriei confecțiilor și textilă urmează un model așteptat de reducere a activității și mobilitate către zone cu raport cost/eficacitate mai bun. Economia locală se reconstruiește pe alte baze, odată cu creșterea nivelului de trai / veniturilor salariale.

- Zona Metropolitană Oradea crește organic - evoluția indicatorilor economici relevă o relocare a unor activități economice dinspre municipiul Oradea înspre comunele din zona de influență / o bună parte din sectoarele și domeniile aflate în declin în municipiul Oradea sunt în creștere și au devenit competitive în comunele din zona de influență. Comunele cele mai mari și cele mai dezvoltate economic (Borș, Sântandrei, Biharia, Sânmartin și Nojorid) sunt mai specializate și competitive într-un număr tot mai mare de sectoare și domenii. Mediul urban, cu câteva excepții, are evoluții problematice.
- În comunele din zona de influență a municipiului Oradea , inclusiv a celor din ZMO, indicatorii economici au o evoluție pozitivă superioară celei înregistrate de municipiul Oradea.
- O parte din sectoarele și domeniile aflate în declin în municipiul Oradea sunt în creștere și au devenit competitive în comunele din zona de influență.
- Se poate observa o specializare pe diverse funcțiuni a municipiului Oradea și a comunelor din zona de influență, inclusiv cele din ZMO, fiecare UAT îndeplinind anumite funcțiuni economice și contribuind astfel la creșterea gradului de competitivitate economică al zonei.
- În comparație cu celelalte județe din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, dar și cu județele Timiș și Arad, județul Bihor a fost mai puțin rezilient la criza economică declanșată la sfârșitul anului 2008, șocul economic declanșând un proces de transformare a economiei județene, proces în cadrul căruia ZMO devine motorul economic al județului; în noul context, fiecare comunitate din ZMO se dezvoltă ca o unitate funcțională în cadrul unui sistem economico-social mai mare, mai complex, dar mai competitiv și mai rezilient.
- În cazul turismului, continuarea investițiilor în infrastructură, îmbunătățirea calității și diversificarea serviciilor turistice sunt absolut necesare pentru a susține un aflax mai mare de turiști pe viitor;
- Planificarea urbană coerentă și îmbunătățirea gestiunii terenurilor pentru a debloca zone cu potențial de creștere a activității turistice și pentru a preîntâmpina dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului sunt măsuri imperios necesare la nivelul județului.

Turismul în județul Bihor

Potențialul turistic al județului

Județul Bihor este unul dintre județele cu cel mai mare și mai diversificat potențial turistic din țară. Potențialul turistic al acestuia se concentrează în biodiversitatea Munților Apuseni, dar și în resursele balneare exploatate în prezent la Băile Felix și respectiv 1 Mai. Pe lângă aceste două componente esențiale, județul se bucură de un patrimoniu cultural extrem de înzestrat și diversificat datorită celor 431 de monumente de patrimoniu construit, dintre care 170 sunt situri și monumente arheologice, 221 de monumente și ansambluri de arhitectură și 40 de case memoriale și monumente de artă plastică (investinbihor.com).

Principalele zone turistice din județ sunt Zona Oradea, împreună cu stațiunile Băile Felix și 1 Mai și Zona Munților Apuseni.

Zona Oradea și stațiunile Băile Felix și Băile 1 Mai

Municipiul reședință de județ (Oradea) deține un patrimoniu turistic însemnat, acesta atrăgând anual un număr mare de turiști pentru cele 6 monumente și situri arheologice, 91 de monumente tehnice și ansambluri de arhitectură, 6 clădiri memoriale și 19 monumente și ansambluri de artă plastică. Aceste clădiri pot fi accesate prin intermediul celor două arii principale de interes și anume Ansamblul urban „Centrul istoric Oradea” (zona cuprinsă între străzile Independenței, Mareșal Averescu, Redutei, Constantin Dobrogeanu Ghinea, Griviței, Sucevei, Ion Vidu, Bacăului, Armatei Române, Universității, Parcul Nicolae Bălcescu, Bulevardele Decebal, Dacia, străzile Rozmarinului, Berzei, Republicii, Louis Pasteur, Măcinului, Parcul I.C. Brătianu, podul Dacia) și Ansamblul urban Oradea II (zona cuprinsă între străzile Inului, Parângului, stația CFR Oradea și Episcopia Bihor) (oradea.ro). În zonele sus menționate se pot găsi clădiri de arhitectură și monumente în stiluri renaștentiste, baroc, romantic, secesiune, eclectică, clasic și austro-ungar.

Municipiul Oradea, datorită inițiativelor recente, propune un cadru urban efervescent, cu o activitate culturală în creștere ce se pretează atât unor vizite de tip ”city break”, cât și ca activități asociate turismului balnear în stațiunile Felix și 1 Mai. Printre obiectivele turistice cele mai importante din Oradea și din împrejurimi menționăm: Șirul Canonicilor, un ansamblu urban baroc format din zece case aliniate în fața grădinii Palatului Episcopal; Palatul Baroc, care constituie, alături de Bazilica Sfânta Maria și Șirul Canonicilor, cel mai valoros complex în stil baroc construit în România; Palatul Vulturul Negru, Palatul Episcopal greco-catolic; lăcașuri de cult precum Bazilica romano-catolică Înălțarea Fecioarei Maria, Biserica ortodoxă ”cu Lună”, Biserica Sfântul Ladislau, Muzeul Țării Crișurilor etc.

În cele două stațiuni balneare - Băile Felix și 1 Mai - activitatea turistică de bază ține de turismul balnear, acesta atrăgând anual un număr extins de turiști și pentru o perioadă de ședere mai îndelungată.

Stațiunea Băile Felix este localizată în comuna Sînmartin, la 9 km de municipiul Oradea, aflându-se la o altitudine de 160 m în Câmpia Crișurilor. Stațiunea se află la aproximativ 2 km de Stațiunea Băile 1 Mai, aceasta situându-se tot pe teritoriul comunei Sînmartin. Apele termale din zonă sunt renumite pentru calitățile terapeutice.

Areale secundare adiacente

- Parcul Natural Cefa, situat la 30 km sud-vest de Oradea, unde se pot practica activități precum pescuitul, observații ornitologice, plimbări cu barca, echitație, ș.a.m.d.;
- Podgoriile Diosig, unde se pot organiza activități/ trasee ce țin de cultura vinului. Podgoriile țin de Câmpia Crișurilor și Ierului, zonă unde se pot practica și activități de turism cultural și de patrimoniu (ex. vizitarea atelierului privat de împletit papură din Șuiug, participarea la evenimente anuale precum: ”Balul strugurilor” la Cetariu, ”Festivalul vinului” și ”Toamna pe valea Ierului” la Săcuieni, ”Zilele salcâmlor în floare” în Valea lui Mihai, sau ”Sărbătoarea cartofilor la slovaci” în Șinteu);
- Zona Avenului de la Betfia, zona Vârciorog sau zona Dobrești, unde se pot practica activități sportive și turism de aventură (ex. ciclism montan, speologie, escaladă, etc);

- Valea Ierului - Comuna Sălacea din județul Bihor, este situată pe DJ 191F, ce leagă Marghita de Valea lui Mihai și este locuită în proporție de 90% de etnici maghiari.

Zona Munților Apuseni

Județul Bihor este unul dintre cele șase județe pe care se află diviziuni ale munților Apuseni. Aceștia sunt munți tineri, de încrețire, formați în orogeneza alpino-carpato-himalayana. Sunt compuși în general dintr-un mozaic de roci, predominant calcare, ceea ce explică numărul foarte mare de peșteri existente în acești munți. Relieful acestor munți este unul carstic, bine dezvoltat, alcătuit din peșteri, chei și defilee.

În județul Bihor, arealul montan este pus în valoare prin existența a 40 de trasee turistice montane omologate aflate în grija Salvamont-Salvaspeo Bihor, altele 5 fiind în curs de omologare. Traseele străbat principalele zone turistice din arealul montan al județului, astfel:

- Masivul Bihor – Vlădeasa, cu 21 de trasee în zona Parcul Natural Apuseni, 9 în zona stațiunii Stâna de Vale, 5 în zona Băița – Vârtoș;
- Masivul Pădurea Craiului cu 8 trasee în zona Defileu Crișul Repede și 1 traseu în zona Remeți – Meziad;
- Masivul Codru Moma cu 1 traseu în zona Cărpinet.

Bihorul este județul cu cel mai mare număr de peșteri, peste 8% din cele circa 20.000 de cavități cunoscute în țară. Între ele se regăsesc și 5 superlative speologice ale României:

- Cea mai adâncă peșteră – Peștera V5 din Sistemul Vărășoaia – Padiș;
- Cea mai mare peșteră – Peștera Vântului – Șuncuiuș;
- Cea mai mare cascadă subterană – Peștera Cămpenească – Vașcău;
- Cea mai adâncă peșteră scufundată – Izbul Izbândiș;
- Cea mai mare peșteră amenajată din țară - Peștera Urșilor.

Peșterile care pot fi vizitate sunt: Peștera Urșilor, Cetățile Ponorului, Ghețarul Focul Viu, Avenul Bortig, Peștera Vadu Crișului și Peștera Măgura, Peștera Meziad și Peștera cu Cristale din Mina Farcu.

Cele mai importante atracții turistice țin de perimetrul cuprins în Parcul Natural Apuseni și constă în:

- Arealul turistic carstic Padiș – Cetățile Ponorului. Este principala zonă turistică a Munților Apuseni, cu cea mai mare concentrare de obiective turistice, precum: Platoul Padiș, Poiana Ponor, Lumea Pierdută, Cetățile Ponorului, Groapa de la Barsa, Peștera Focul Viu, Valea Galbenei. La obârșia afluentului văii Valea Seacă, în amonte de canion, se află Groapa Ruginoasă.
- Cascada Evantai - în mijlocul Cheilor Galbenei din bazinul Padiș – Cetățile Ponorului. Este accesibilă de pe traseul circuitului Galbena.
- Arealul turistic Boga – Aleu și Pietroasa – Chișcău. Atracții deosebite ale acestei zone sunt pereții de stâncă ai Amfiteatrului Boghii, izbul Boghii, Săritoarea Bohodeiului, cascada Oșelu. În Chișcău se află și Peștera Urșilor.
- Arealul turistic Valea Sighiștelui, ce adăpostește peste 160 de peșteri, cele mai cunoscute fiind peșterile Măgură și Coliboaia. Valea se termină într-un canion spectaculos prin îngustimea și verticalitatea pereților.

- Arealul turistic Vârtop, reprezentând o zonă în plină dezvoltare, în special pentru sporturi de iarnă. Zona beneficiază de numeroase pensiuni și case de vacanță. La Vârtop există o pârtie funcțională de 750 m lungime de nivel mediu de dificultate, dotată cu teleschi. În zonă pot fi vizitate Cascada Vârciorog cu o înălțime de 15 m, Vârful Cucurbăta Mare (Vârful Bihor) cel mai înalt vârf din Munții Bihor, 1.849 m.
- Peștera Vântului - este cea mai mare peșteră din România, cu o lungime totală de 47 km. Se află în Munții Pădurea Craiului, în vecinătatea localității Șuncuiș, județul Bihor.

Areale secundare adiacente

Pe lângă Parcul Natural Apuseni în județ mai există o serie de zone cu potențial turistic, acestea completând astfel pachetul de obiective turistice din județ ce pot fi incluse și promovate în pachete turistice comune:

- Zona Roșia – Remetea, cu un potențial important atât din punct de vedere al turismului speologic (Peștera cu Cristale din Mina Farcu, Peștera Meziad, ș.a.m.d.), dar și al agroturismului. De altfel, în comuna Roșia există deja mai multe inițiative de reabilitare a caselor tradiționale și amenajare în structuri de primire turistică.
- Zona Șuncuiș – Vadu Crișului, în care defileul Crișului Repede oferă posibilitatea practicării diverselor activități de aventură și relaxare. Potențialul acestei zone este reflectat de numărul în creștere al de structurilor de cazare turistică.
- Zona Vașcău – Cărpinet, ce cuprinde câteva obiective de relief carstic (ex. Izbul de la Călugări) și reprezintă în același timp un areal cu vechi tradiții în meșteșuguri precum olăritul sau prelucrarea lemnului.
- Stâna De Vale - situată în munții Vlădeasa, la circa 70 km de Oradea și Groapa Ruginoasa din comuna Budureasa situată în apropierea Stânei de Vale.

Accesibilitate

Infrastructura de acces în județ are un impact major asupra razei de atracție a potențialilor turiști. În prezent, vizitatorii județului provin în special de centrele urbane din vecinătate: Cluj-Napoca, Arad și Timișoara, dar și din Ungaria, în special din localități din proximitatea graniței. Accesibilitate județului este una crescută, fiind facilitată de conexiune directă cu drumurile europene E60, E71, E79, calea ferată și aeroportul din Oradea.

În cazul stațiunilor Băile Felix și Băile, accesibilitatea se face în principal de pe DN 76 Oradea-Deva, dar există posibilitatea de acces și de pe E69 pentru a ajunge la unele din cele aproximativ 30 de hoteluri, pensiuni sau vile.

În special turismul balnear, dar și cel montan/ de aventură se pretează la un public străin, din state europene și nu numai. Avantajele competitive ale județului pentru un astfel de public țin de calitatea resurselor balneare și a mediului, precum și de prețul relativ redus al serviciilor în comparație cu zone similare din alte țări.

În cazul Munților Apuseni, principalele căi de acces sunt DJ763 și DN76. În general, traseele din zonele montane sunt și trasee turistice, iar faptul că aceste drumuri nu sunt modernizate suficient duce la întârzieri puternice de dezvoltare, având în vedere că zonele cu tradiție și potențial turistic nu pot fi puse în valoare ca de ex. zona turistică Stâna de Vale cu DJ 764A Beiuș - Stâna de Vale, zona Meziad cu DJ 764C Remetea - Meziad, zona Vârciorog cu DJ 767D, DJ 108K Bulz-Remeți - Baraj Drăgan. În mod

special trebuie avută în vedere zona munților Apuseni , respectiv DN 76. Una din problemele semnalate care împiedică dezvoltarea turismului este reprezentată de accesul autocarelor pe anumite porțiuni de drum, infrastructura existentă nefiind gândită pentru manevrele necesare deplasării acestora.

Observații

- O provocare importantă pentru Consiliul Județean Bihor ține de conceperea și promovarea, într-o manieră integrată, a principalelor areale de interes turistic din județ.
- A fost remarcată o insuficientă coordonare și experiență de lucru în parteneriat atât la nivel de sector, din partea agenților economici, cât și în ceea ce privește implicarea și colaborarea între/ cu autoritățile locale.
- Accesibilitatea la principalele areale de interes turistic s-a îmbunătățit pe parcursul ultimilor ani, un exemplu notabil constând în modernizarea drumului de acces către Platoul Padiș.
- Există încă o mare nevoie de investiții atât în infrastructura majoră pentru a extinde bazinul de atracție al turiștilor (spre exemplu prin modernizarea aeroportului pentru a putea accesa piețe străine sau reabilitarea DN76 pentru a facilita accesul turiștilor din centrul țării), cât și pentru a îmbogăți experiența acestora în arealul vizitat (drumuri și poteci de acces locale, noi trasee, marcaje și panouri de informare etc.).
- Continuarea investițiilor în infrastructură, complementar cu îmbunătățirea calității și diversificarea serviciilor turistice sunt absolut necesare pentru a susține un aflax mai mare de turiști pe viitor.
- O nevoie importantă semnalată ține de planificarea urbană și îmbunătățirea gestiunii terenurilor, atât pentru a debloca zone cu potențial de creștere a activității turistice, cât și pentru a preîntâmpina dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului.

Evoluția indicatorilor privind turismul în județul Bihor

Această parte a analizei se concentrează pe evoluția unor indicatori din domeniul turismului în județul Bihor. Principalii indicatori analizați sunt: capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică, capacitatea de cazare turistică în funcțiune, înnoptările în structuri de primire turistică, sosirile ale turiștilor în structuri de primire turistică, gradul de ocupare a structurilor de cazare turistică, numărul mediu de angajați, cifra de afaceri și profitul în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare*.

Evoluția acestor indicatori a fost analizată atât la nivelul fiecărei unități administrativ teritoriale, cât și la nivelul județului. La nivelul unităților administrativ teritoriale a fost analizată numai evoluția totală a acestor indicatori, în timp ce, la nivelul județului, analiza a fost realizată pe tipuri de structuri de primire turistică. De asemenea, la nivelul unităților administrativ teritoriale, analiza a inclus numai comunele care au înregistrat o evoluție semnificativă a acestor indicatori. Astfel, din cele 101 de unități administrativ-teritoriale existente la nivelul județului Bihor, 30 au fost incluse în această analiză.

Capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică

Capacitatea de cazare turistică existentă (instalată) reprezintă numărul de locuri de cazare de folosință turistică înscrise în ultimul act de recepție, omologare, clasificare al unității de cazare turistică, exclusiv paturile suplimentare care se pot instala în caz de necesitate. Locurile aferente structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică complementare (căsuțe, terenuri de campare, etc.) la o

structură de cazare turistică de bază (hotel, motel, camping etc.) și utilizarea acestor locuri sunt cuprinse la structura de bază. (INS)

Datele din tabelul de mai jos relevă faptul că la nivelul municipiilor și al orașelor s-a înregistrat, în general, o evoluție pozitivă a capacității de cazare turistică față de anul 2008. Astfel, municipiul Oradea, municipiul Beiuș și orașul Săcueni au înregistrat o creștere de peste 100% a capacității turistice existente. Această evoluție pozitivă este explicată în principal de o creștere a capacității de cazare în hoteluri și în pensiunile turistice. Spre exemplu, municipiul Oradea și municipiul Marghita au înregistrat o creștere de peste 1000% a capacității turistice în pensiunile turistice. În același timp, numai 2 orașe au înregistrat o evoluție negativă, respectiv orașul Nucet și Ștei.

La nivelul comunităților rurale se remarcă creșteri procentuale spectaculoare în cazul comunei Curățele, Sânandrei, Hidișelu de Sus și Pietroasa. De asemenea, comuna Sânmartin a înregistrat o creștere spectaculosă în cifre absolute. Aceste sunt date de o creștere semnificativă a capacității de cazare turistică în pensiuni agroturistice. Sper exemplu, capacitatea de cazare în pensiuni agroturistice în comuna Sânmartin a crescut cu peste 1800%. Acest trend se observă la nivel general, comunele înregistrând evoluții pozitive ale capacității turistice în pensiuni agroturistice.

Totuși, se remarcă și comune care au pierdut capacitatea de cazare turistică existentă în 2008. Comuna Șoimi, comuna Pocola și Ținca au înregistrat cele mai mari scăderi, pe fondul dispariției stucturilor de campinguri și a taberelor de elevi și preșcolari.

Tabel 130: Evoluția capacității de cazare turistică existentă în unitățile administrativ teritoriale din județul Bihor în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2014	2015	2016	2018	2019	2020	Creștere /descreștere 2008 - 2020
Municipiul Oradea	959	1061	1254	1727	1869	2687	2514	2525	2709	2733	2672	178.6%
Municipiul Beiuș	25	25	25	25	25	25	53	53	115	115	115	360.0%
Municipiul Marghita	356	356	362	362	422	359	348	414	414	412	412	15.7%
Municipiul Salonta	0	0	24	24	24	36	32	36	36	36	36	50.0%
Oraș Aleșd	0	0	0	0	0	0	63	63	77	77	90	42.9%
Oraș Nucet	474	498	104	88	88	64	104	104	392	385	385	-18.8%
Oraș Săcueni	7	7	13	0	0	0	0	0	12	11	21	200.0%
Oraș Ștei	82	82	82	82	82	82	102	102	102	102	20	-75.6%
Oraș Valea Lui Mihai	6	6	14	14	14	0	0	0	10	10	10	66.7%
Biharia	0	40	40	20	40	40	40	44	84	84	84	110.0%
Borș	176	129	176	146	146	146	146	146	162	162	162	-8.0%
Bratca	120	120	68	27	96	96	96	126	138	140	140	16.7%
Budureasa	312	312	190	199	199	199	218	218	218	117	117	-62.5%
Bulz	634	634	634	475	523	523	523	523	600	209	249	-60.7%
Curatele	0	0	10	29	34	22	22	22	42	42	66	560.0%
Hidișelu De Sus	16	16	32	32	32	18	42	42	70	75	83	418.8%
Madaras	48	52	52	58	51	52	52	54	91	91	92	91.7%
Nojorid	0	0	0	0	14	14	14	14	14	14	26	85.7%
Osorhei	47	47	35	57	30	30	58	58	68	68	80	70.2%

Pietroasa	37	62	62	48	86	80	80	80	160	137	179	383.8%
Pocola	16	16	0	0	20	74	74	74	0	0	0	-100.0%
Remetea	45	55	55	10	22	10	10	22	22	22	22	-51.1%
Rosia	100	100	0	0	0	0	25	25	65	65	65	-35.0%
Sanmartin	5634	5226	5329	6012	6038	5397	6555	6920	7832	7730	8238	46.2%
Santandrei	0	0	0	9	9	8	52	52	52	52	52	477.8%
Sarbi	0	0	40	40	40	40	64	70	70	70	70	75.0%
Soimi	120	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Suncuius	100	92	112	88	112	87	88	168	168	168	168	68.0%
Tinca	319	319	150	70	110	110	110	110	110	110	110	-65.5%
Vadu Crisului	52	52	52	0	19	41	41	41	41	41	61	17.3%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

În ceea ce privește evoluția capacității de cazare turistică la nivelul general al județului, este evidentă o creștere considerabilă în structurile de tip pensiuni agroturistice (2575%), pensiuni turistice (688%) și hosteluri (965%). Creșterea capacității pensiunilor agroturistice a fost concentrată la nivelul mediului rural, în timp ce creșterea capacității pensiunilor turistice și a hostelurilor a fost concentrată la nivelul mediului urban.

Cu toate acestea, structurile de tipul hanurilor au dispărut, iar structurile de tipul campingurilor și taberelor de elevi și preșcolari au suferit pierderi considerabile, pe fondul dispariției acestor tipuri de structuri în majoritatea comunelor. În ciuda acestor pierderi, la nivelul general al județului s-a înregistrat, în general, o evoluție pozitivă anuală a capacității de cazare turistică, comparativ cu anul 2008. Astfel, în perioada analizată, județul a înregistrat în medie o creștere cu 3,2% a capacității, peste creșterea înregistrată la nivel național.

Tabel 131: Evoluția capacității de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică la nivelul județului Bihor în perioada 2008-2020

Structuri	2008	2009	2010	2011	2012	2015	2017	2018	2019	2020	Creștere/ descreștere 2008 - 2020
Hoteluri	6922	6384	6532	7256	7297	7874	8374	8413	8343	8446	22.0%
Hosteluri	57	57	172	276	276	361	489	624	664	607	964.9%
Hoteluri apartament	0	0	36	42	42	42	42	32	32	32	-11.1%
Moteluri	305	349	291	135	121	202	208	208	208	250	-18.0%
Hanuri		40	0	0	0	0	0	21	0	0	-100.0%
Vile turistice	214	209	134	258	266	340	364	479	447	595	178.0%
Cabane turistice	153	177	201	92	92	92	193	213	169	169	10.5%
Campinguri	1225	1225	916	688	702	632	632	632	176	216	-82.4%
Tabere de elevi si preșcolari	870	850	248	142	212	187	192	192	189	189	-78.3%
Pensiuni turistice	82	133	66	120	154	289	346	608	607	646	687.8%
Pensiuni agroturistice	116	322	556	709	1122	1671	2008	2781	2717	3103	2575.0%

Bihor Total	100	-	-	6.18%	5.82%	12.18%	4.60%	10.55%	-	5.17%	3.2%
		2.38%	6.09%						4.58%		
Național Total	100	3.15%	2.71%	10.65%	8.12%	5.47%	4.51%	2.94%	0.77%	0.44%	1.7%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul de bază 2008. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitățile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile în perioada considerată. Se exprimă în locuri-zile. Sunt excluse locurile din camerele sau unitățile închise temporar din lipsa de turiști, pentru reparații sau din alte motive. (INS)

Cu toate că poate exista așteptarea ca evoluția acestui indicator să fie similară cu cea a indicatorului precedent, datele sugerează contrariul. Astfel, cu toate că, precum în cazul indicatorului precedent, la nivelul zonei urbane se remarcă o evoluție pozitivă, orașul Nucet a înregistrat cea mai mare creștere a capacității de cazare turistică în funcțiune. Creșteri semnificative, de peste 100% au fost înregistrate și în cazul orașului Aleșd și a municipiului Oradea. Totuși, aceste creșteri provin din tipuri diferite de structuri turistice. Dacă la nivelul municipiului Oradea și al orașului Aleșd creșterea este generată de structurile de tipul hotelurilor și hostelurilor, orașul Nucet a înregistrat creșteri în cazul structurilor de tipul pensiunilor agroturistice și a pensiunilor turistice.

La nivelul zonei rurale, se remarcă faptul că nu există o evoluție uniformă a acestui indicator. Cu toate că unele comune au înregistrat creșteri considerabile, respectiv comunele Nojorid, Hidișelu de Sus, Pietroasa și Vadu Crișului, celelalte comune au înregistrat creșteri modeste, în timp ce o mare parte au înregistrat scăderi semnificative. Evoluția pozitivă a acestui indicator este dată de o creștere substanțială a capacității în structurile de tipul pensiunilor agroturistice. Prin urmare, din acest punct de vedere, se remarcă o specializare în domeniul agroturismului la nivelul comunelor din județul Bihor.

Tabel 132: Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune în unitățile administrativ teritoriale din județul Bihor în perioada 2008-2020

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	Creștere/ descreștere 2008 - 2019
Municipiul Oradea	322648	390764	444673	524309	616108	631862	1019768	1136373	1087021	915730	183.8%
Municipiul Beiuș	4015	0	0	9125	5375	6825	5152	8681	8962	5096	26.9%
Municipiul Marghita	70788	47450	68794	70827	82132	74214	75414	85413	86412	93656	32.3%
Municipiul Salonta	0	2208	8760	9938	8784	7416	2312	5304	3610	3510	59.0%
Oraș Aleșd	0	0	0	0	0	0	13482	22995	28042	28091	108.4%

Strategia integrată de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2021-2027

Oraș Nucet	3844	8784	24616	18248	21480	7476	14564	80732	97306	88214	2194.8%
Oraș Săcueni	2928	2555	1057	0	0	0	0	0	4046	4015	37.1%
Oraș Ștei	29110	29192	29684	27388	0	0	4280	5460	0	0	-100.0%
Oraș Valea lui Mihai	2196	2190	3166	5110	5124	0	0	0	2050	2160	-1.6%
Biharia	0	14600	14600	12760	14640	12944	14042	29058	25860	30136	106.4%
Borș	63486	58506	64240	54074	51833	53290	53290	53290	59130	59052	-7.0%
Bratca	8100	4568	6460	3670	9638	20086	13107	31322	18830	18926	133.7%
Budureasa	62512	51430	53405	53762	53353	53447	55233	53449	51670	51535	-17.6%
Bulz	52592	5760	9040	4708	15177	25611	16560	23689	46984	42902	-18.4%
Curatele	0	0	5186	7884	6821	8330	8030	8030	15802	8030	54.8%
Hidiselu de Sus	2296	0	4656	5392	5856	6208	11644	22568	24326	24973	987.7%
Madaras	18815	18980	18980	18980	19001	18980	0	25670	33102	30126	60.1%
Nojorid	0	0	0	434	5124	5110	5110	5110	5110	5096	1074.2%
Osorhei	15018	13855	11795	10167 5	10980	10950	16942	930	12578	2150	-85.7%
Pietroasa	0	4600	9125	8908	11779	9930	9030	19192	26008	32588	608.4%
Pocola	0	0	0	0	4620	5740	0	10950	0	0	-100.0%
Remetea	2790	2730	3030	2450	4608	2270	1840	4026	3212	4928	76.6%
Rosia	6100	1300	0	0	0	0	5660	4205	15201	15719	157.7%
Sanmartin	175643 4	151540 4	150053 5	158777 1	165375 8	154332 4	145089 8	168929 0	174781 6	189911 1	8.1%
Santandrei	0	0	0	2920	2920	2920	11608	12584	11076	0	-100.0%
Sarbi	0	0	14906	14722	14640	12954	24496	24404	23570	24084	61.6%
Soimi	1800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Suncuius	21100	15268	19596	20792	21852	23353	22351	52320	57827	53455	153.3%
Tinca	53084	50050	14000	18130	25060	23540	23540	10780	0	0	-100.0%
Vadu Crisului	1612	0	0	0	4066	5225	4066	6935	6935	6656	312.9%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

La nivelul județului capacitatea de cazare turistică în funcțiune pe tipuri de structuri de primire turistică a cunoscut o evoluție pozitivă. Cea mai mare creștere a fost înregistrată de către structurile de tipul pensiunilor agroturistice (peste 1600%). După cum a fost menționat, această creștere a fost în principal înregistrată la nivelul comunelor din județ, ceea ce sugerează faptul că la nivelul zonei rurale a orașului există potențialul dezvoltării acestui tip de turism.

Creșteri spectaculoase se remarcă și în cazul structurilor de tipul hostelurilor (928%), cabanelor turistice (646%), a pensiunilor turistice (535%) și a hotelurilor apartament (253%). În schimb, celelalte structuri au înregistrat creșteri modeste sau au înregistrat scăderi ale capacității de cazare turistică în funcțiune. Se remarcă faptul că 2 tipuri de structuri au dispărut de la nivelul județului, respectiv hanurile și bungalourile. Aceste structuri au dispărut din 3 comune ale județului, dintre care 2 au înregistrat creșteri considerabile în cazul pensiunilor agroturistice.

Tabel 133: Evoluția capacității de cazare turistică în funcțiune pe tipuri de structuri de primire turistică la nivelul județului Bihor în perioada 2008-2020

Structuri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	Creștere/ descreștere 2008 - 2019
Hoteluri	219724 1	194804 0	191745 6	201476 4	207963 0	195877 6	205725 6	235632 9	228303 8	228832 8	4.1%
Hosteluri	20862	20805	59215	81916	88214	95744	14885 5	21049 0	22050 7	21448 6	928.1%
Hoteluri apartament	0	3312	14360	16174	15492	15514	62062	18890	11804	11680	252.7%
Moteluri	65129	57305	56325	13434 5	44621	42874	60076	49284	57462	35850	-45.0%
Hanuri	1240	0	0	0	0	0	0	7634	6993	0	-100.0%
Vile turistice	71724	68270	47263	65563	66957	77573	97946	11624 8	13047 8	11329 4	58.0%
Cabane turistice	5580	8784	11343	5580	11293	9093	8964	37285	40091	41624	645.9%
Bungalouri	0	0	0	1840	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Campinguri	70246	0	21344	22912	22632	21472	21472	16192	16192	21472	-69.4%
Popasuri turistice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6732	0.0%
Tabere de elevi și prescolari	41500	22888	29740	17561	20478	36390	18306	37711	31607	26050	-37.2%
Pensiuni turistice	24428	41949	27125	32255	43424	23812	76031	12467 2	15770 5	15522 7	535.4%
Pensiuni agroturistice	34514	90941	17048 3	22031 9	31107 4	31508 1	37411 1	50921 6	59085 1	58847 7	1605.0%
Bihor Total	100	- 10.67 %	4.08%	10.98 %	3.47%	- 3.98%	10.99 %	4.16%	1.80%	- 1.23%	3.2%
Național Total	100	3.24%	4.42%	7.22%	8.36%	3.90%	5.40%	5.20%	1.62%	- 0.32%	3.8%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2020, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2020 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul de bază 2008. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

În ceea ce privește creșterea totală medie anuală înregistrată la nivelul județului (3,2%), aceasta este sub cea înregistrată la nivel național (3,8%). O scădere considerabilă a capacității de cazare turistică în funcțiune la nivelul județului a fost înregistrată în anul 2009, cel mai probabil pe fondul crizei economice.

Sosiri ale turiștilor în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri

În numărul turiștilor cazați în unitățile de cazare turistică se cuprind toate persoanele (români și străini) care călătoresc în afara localităților în care își au domiciliul stabil, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și stau cel puțin o noapte într-o unitate de cazare turistică în zone vizitate din țară; motivul

principal al călătoriei este altul decât acela de a desfășura o activitate remunerată în locurile vizitate. (INS)

După cum era de așteptat, evoluția sosirilor turiștilor la nivelul unităților administrativ teritoriale reflectă evoluția capacității de cazare turistică. Astfel, la nivelul zonei urbane evoluția sosirilor este, în general, una pozitivă. Cea mai mare creștere este înregistrată la nivelul orașului Nucet (21406%), fiind urmată de municipiul Beiuș (1137%), municipiul Oradea (255%) și municipiul Salonta (349%).

La nivelul zonei rurale, evoluția sosirilor turiștilor nu este una uniformă. Un număr redus al comunelor din județ au înregistrat creșteri considerabile, respectiv Hidișelu de Sus (2636%), Nojorid (1844%), Roșia (1229%), Vadu Crișului (807%) și Pietroasa (716%). Aceste creșteri au fost înregistrate exclusiv în cazul structurilor de tipul pensiunilor agroturistice. Cu toate că, în general, comunele din județ au înregistrat creșteri modeste ale sosirilor turiștilor, un număr redus al comunelor se remarcă prin lipsa sosirilor turiștilor la sfârșitul perioadei analizate. Astfel, comunele: Ținca, Șoimi, Sântandrei și Pocola au înregistrat scăderi de 100% în cazul acestui indicator.

Tabel 134: Evoluția sosirilor turiștilor în structurile de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Bihor în perioada 2008-2019

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	Creștere/ descreșter e 2008 - 2019
Municipiul Oradea	66630	63920	71388	88520	110900	106187	163416	190022	223362	250395	236793	255.4%
Municipiul Beiuș	59	0	0	87	53	136	265	1095	912	969	730	1137.3%
Municipiul Marghita	5171	3370	3886	3673	4343	4484	4536	5093	5477	5950	6094	17.8%
Municipiul Salonta	0	136	474	459	490	324	678	2419	1713	783	610	348.5%
Oraș Aleșd	0	0	0	0	0	0	1372	618	577	674	858	-37.5%
Oraș Nucet	50	264	1336	1582	1992	693	1164	1716	5749	10865	10753	21406.0%
Oraș Săcueni	1027	639	23	0	0	0	0	0	0	609	295	-71.3%
Oraș Ștei	1436	1353	137	102	0	0	195	264	187	0	0	-100.0%
Oraș Valea lui Mihai	168	191	175	288	182	0	0	0	0	301	470	179.8%
Biharia	0	1706	996	1156	793	1923	1073	925	3192	2384	3707	117.3%
Borș	9952	8033	8606	6355	6371	5850	6228	6947	10801	18418	24382	145.0%
Bratca	500	483	557	201	420	356	393	1111	1138	1023	836	67.2%
Budureasa	5851	3022	3230	3581	3967	2969	3447	3835	3504	5883	4302	-26.5%
Bulz	1119	470	265	239	1258	1163	1749	2067	2218	5382	4324	286.4%
Curatele	0	0	135	206	131	302	429	446	357	1118	511	278.5%
Hidișelu De Sus	99	0	305	555	592	627	1156	2565	1828	2602	2709	2636.4%
Madaras	3225	1832	1673	1338	2211	1596	0	0	1875	2697	1999	-38.0%

Nojorid	0	0	0	36	537	271	439	637	668	732	700	1844.4%
Osorhei	1545	1062	145 1	1896	1203	1135	3575	3159	46	412	61	-96.1%
Pietroasa	0	283	463	474	1196	795	526	99	1392	2145	2309	715.9%
Pocola	0	0	0	0	807	1092	0	0	385	0	0	-100.0%
Remetea	395	484	276	165	237	162	227	144	225	707	312	-21.0%
Rosia	200	115	0	0	0	0	505	778	648	1969	2657	1228.5%
Sanmartin	12707 2	11001 7	9481 3	11213 8	12504 4	11676 1	14486 2	17720 4	20243 8	22289 4	22433 6	76.5%
Santandrei	0	0	0	96	68	80	352	527	220	203	0	-100.0%
Sarbi	0	0	156 3	1740	1700	1483	2961	3212	3548	3552	3803	143.3%
Soimi	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Suncuius	1295	1923	869	1299	1443	1024	1372	3469	2684	3091	2928	126.1%
Tinca	1172	1037	508	1068	1087	1195	1160	1032	306	0	0	-100.0%
Vadu Crisului	70	0	0	0	117	256	177	402	670	500	635	807.1%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Referitor la evoluția acestui indicator pe tipurile de structuri de primire, se remarcă faptul că la nivelul structurilor de tipul pensiunilor agroturistice, creșterea capacității de cazare este însoțită de o creștere considerabilă a sosirii turiștilor în aceste structuri de primire turistică. Astfel, la nivelul acestora s-a înregistrat cea mai mare creștere a sosirilor turiștilor (1547%). Celelalte tipuri de structuri în cazul cărora se remarcă o creștere spectaculoasă, în ordinea creșterii înregistrate, sunt: pensiunile turistice (998%), hotelurile apartament (583%), cabanele turistice (335%) și hostelurile (208%).

Tabel 135: Evoluția sosirilor turiștilor în structurile de cazare turistică pe tripuri de structuri de primire turistică la nivelul județului Bihor în perioada 2008-2019

Structuri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	Creștere/ descreștere 2008 - 2019
Hoteluri	189397	162748	153666	180265	206976	193754	246454	344155	381147	391293	106.6%
Hosteluri	8740	6927	10113	11207	11184	12534	26355	29816	31646	26940	208.2%
Hoteluri apartament	0	80	443	711	937	1206	6056	1583	896	546	582.5%
Moteluri	5431	4876	4460	4426	4207	4654	6716	3274	4517	3953	-27.2%
Hanuri	16	0	0	0	0	0	0	61	235	0	-100.0%
Vile turistice	13049	10188	4659	5738	7258	4832	8072	12861	13926	12656	-3.0%
Cabane turistice	745	264	408	315	720	793	519	2709	2914	3243	335.3%
Bungalouri	0	0	0	152	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Campinguri	1748	0	1438	1230	709	967	1138	979	759	357	-79.6%
Popasuri turistice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	440	0.0%
Tabere de elevi si prescolari	2335	2593	1357	1204	1477	1110	864	1045	1482	1160	-50.3%
Pensiuni turistice	2091	3245	2916	4292	7588	7820	11019	17309	23238	22957	997.9%

Pensiuni agroturistice	4683	10313	14667	18816	27326	24375	36866	64466	88411	77130	1547.0%
Bihor Total	100	-11.8%	-3.53%	17.63%	17.53%	-6.09%	15.35%	16.13%	14.83%	-1.55%	8.8%
Național Total	100	-13.8%	-1.11%	15.79%	9.31%	3.34%	17.20%	10.37%	6.27%	3.64%	6.2%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul de bază 2008. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

În ceea ce privește evoluția totală a sosirilor turiștilor la nivelul județului, se remarcă o scădere în anul 2009 și anul 2010, scădere care este înregistrată și la nivel național, fapt ce sugerează că acesta este explicat de criza economică din anul 2008. Totuși, începând cu anul 2011 se remarcă, în general, o evoluție pozitivă a acestui indicator. Trebuie menționat faptul că, la nivelul acestui indicator creșterea medie anuală de la nivelul județului (8,8%) o depășește pe cea de la nivel național (6,2%).

Înnoptări în structuri de primire turistică pe tipuri de structuri

Înnoptarea turistică este intervalul de 24 de ore, începând cu ora hotelieră, pentru care o persoană este înregistrată în evidența spațiului de cazare turistică și beneficiază de găzduire în contul tarifului aferent spațiului ocupat, chiar dacă durata de ședere efectivă este inferioară intervalului menționat. Sunt avute în vedere și înnoptările aferente paturilor instalate suplimentar (plătite de clienți) (INS). Prin urmare, acesta este un indicator reprezentativ pentru evoluția turismului de la nivelul județului.

Evoluția înregistrată în cazul înnoptărilor în structurile de primire turistică este similară cu evoluția celorlalți indicatori prezentați. În comunitățile de la nivel urban, evoluția este, în general, una pozitivă, cu toate că există diferențe considerabile între creșterile procentuale înregistrate de către municipiile și orașele din județ. Precum în cazul indicatorilor precedenți, orașul Nucet a înregistrat cea mai mare creștere (23145%), fiind urmat de municipiul Oradea (246%) și municipiul Salonta (123%).

La nivelul mediului rural, creșteri considerabile se remarcă în cazul comunelor Hideșelul de Sus (3391%), Roșia (2226%), Nojorid (1844%) și Pietroasa (1170%), înregistrate cu preponderență de structurile de tipul pensiunilor agroturistice. Precum în cazul indicatorului precedent comunele Ținca, Șoimi, Sântandrei și Pocola au înregistrat scăderi de 100% ale înnoptărilor în structurile de primire turistică.

Tabel 136: Evoluția înnoptărilor în structurile de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Bihor în perioada 2008-2019

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	Creștere /descreștere 2008 - 2019
Municipiul Oradea	114203	106782	119362	141416	153502	156396	360432	407225	459210	394784	245.7%
Municipiul Beiuș	526	0	0	621	95	258	568	2168	1071	730	38.8%

Municipiul Marghita	16419	10013	12482	11872	15893	16197	12995	15690	19603	19902	21.2%
Municipiul Salonta	0	273	935	897	982	657	732	1826	974	610	123.4%
Oraș Aleșd	0	0	0	0	0	0	2267	1570	1640	2288	0.9%
Oraș Nucet	100	616	3308	4216	4213	1358	1969	14463	23272	23245	23145.0%
Oraș Săcueni	1325	645	30	0	0	0	0	0	1156	1454	9.7%
Oraș Ștei	8152	6638	2218	1803	0	0	320	310	0	0	-100.0%
Oraș Valea Lui Mihai	601	594	426	561	517	0	0	0	410	666	10.8%
Biharia	0	1706	1013	1156	813	1923	1073	4172	2757	5429	218.2%
Borș	12521	10857	9970	10839	10803	10211	10928	12993	21297	25330	102.3%
Bratca	1900	2838	1615	583	949	801	939	2150	2305	2317	21.9%
Budureasa	14348	6743	7748	8648	8912	7658	8078	7922	11909	10217	-28.8%
Bulz	3565	2590	1050	1090	2726	2920	4138	5596	10134	8568	140.3%
Curatele	0	0	508	633	530	930	972	858	2689	1336	163.0%
Hidiselu de Sus	194	0	464	1046	1006	995	2284	4162	5819	6772	3390.7%
Madaras	6476	6485	5237	5900	4488	4099	0	3316	4348	3554	-45.1%
Nojorid	0	0	0	36	874	483	636	696	736	700	1844.4%
Osorhei	1631	1209	1641	1976	1284	1135	4339	46	526	134	-91.8%
Pietroasa	0	454	996	979	2240	1579	1890	4444	6685	5767	1170.3%
Pocola	0	0	0	0	1039	2410	0	1376	0	0	-100.0%
Remetea	1058	792	544	360	547	464	630	518	1436	768	-27.4%
Rosia	200	308	0	0	0	0	1468	1866	4102	4652	2226.0%
Sanmartin	916652	809928	698244	780999	784759	713775	690570	771355	906877	993364	8.4%
Santandrei	0	0	0	209	157	240	1049	353	1600	0	-100.0%
Sarbi	0	0	5394	7851	7665	6791	11281	15719	16237	17623	226.7%
Soimi	1200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Suncuius	5410	6488	2025	3585	3303	2710	3090	5279	7331	7534	39.3%
Tinca	19191	21409	8800	15113	16795	13600	10721	3169	0	0	-100.0%
Vadu Crisului	210	0	0	0	256	464	937	1250	2233	1757	736.7%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Evoluția înnoptărilor pe tipuri de structuri de primire turistică la nivelul general al județului este similară cu evoluția celorlalți indicatori. Precum în cazul indicatorilor precedenți, pensiunile agroturistice au avut cea mai puternică creștere raportat la anul de bază (1387%), creșterea fiind înregistrată la nivelul zonei rurale. Următoarele structuri care au înregistrat cele mai mari creșteri sunt pensiunile turistice (791%), hotelurile apartament (578%) și hosteluri (420%). De asemenea, se confirmă dispariția de la nivelul județului a structurilor de tipul hanurilor și a bungalourilor.

Tabel 137: Evoluția înnoptărilor pe tripuri de structuri de primire turistică la nivelul județului Bihor în perioada 2008-2019

Structuri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	2019	Creștere/ descreștere 2008 - 2019
Hoteluri	1052576	926816	807120	900821	904576	830502	919690	1033166	1194901	1237287	17.5%
Hosteluri	8740	6927	12364	16952	14777	21339	45206	48410	53529	45425	419.7%
Hoteluri apartament	0	272	1859	2610	3615	3667	32717	7128	2345	1843	577.6%
Moteluri	9285	9814	8294	9095	6585	7157	9477	4782	7249	5229	-43.7%
Hanuri	16	0	0	0	0	0	0	233	514	0	-100.0%
Vile turistice	23571	18633	9957	15951	16768	13812	19977	28321	30371	34361	45.8%
Cabane turistice	2153	616	1135	1190	1736	2043	961	8127	8648	8797	308.6%
Bungalouri	0	0	0	152	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Campinguri	5481	0	3933	3322	2235	3406	3381	3213	2763	2029	-63.0%
Popasuri turistice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1529	0.0%
Tabere de elevi si prescolari	10320	11816	4340	4339	4067	3769	2815	3250	5046	4261	-58.7%
Pensiuni turistice	5208	6457	4345	5245	9242	9249	17369	31533	44795	46392	790.8%
Pensiuni agroturistice	10809	17287	32106	44689	65623	57219	85425	127094	173487	160762	1387.3%
Bihor Total	100	-11.5%	-11.3%	13.4%	2.5%	-7.5%	7.5%	-6.7%	17.6%	1.6%	3.5%
Național Total	100	-16.4%	-7.4%	12.0%	6.6%	1.0%	16.0%	6.5%	5.7%	5.0%	3.8%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul de bază 2008. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

În ceea ce privește evoluția totală a înnoptărilor de la nivelul județului, cele mai mari scăderi, de peste 11% raportat la anul de bază, au avut loc în anii 2009 și 2010, respectiv după criza economică. Această perioadă este urmată de fluctuații, cea mai mare creștere fiind înregistrată în anul 2018. Cu toate că creșterea medie de la nivelul județului este apropiată de cea de la nivel național, la nivel național se remarcă faptul că după anul 2010 nu au mai fost înregistrate valori negative ale acestui indicator.

Gradul de ocupare al structurilor de cazare turistică

Gradul de ocupare al structurilor măsoară nivelul de eficiență al utilizării structurilor de cazare turistică. Indicatorul se măsoară prin raportarea numărului de înnoptări la capacitatea de cazare

turistică în funcțiune. Astfel, cu cât gradul de ocupare este mai mare (mai apropiat de 100%), cu atât unitățile de cazare sunt folosite mai eficient, respectiv potrivit destinației acestora.

Se remarcă faptul că evoluția acestui indicator la nivelul unităților administrativ teritoriale din județ este diferită de evoluția celorlalți indicatori. Astfel, cu toate că au existat localități care au înregistrat creșteri spectaculoase ale numărului de înnopțări și a capacității de cazare turistică în funcțiune (ex. orașul Nucet, Hidișelu de Sus, Nojorid, Pietroasa), aceste creșteri nu s-au tradus într-o creștere substanțială a eficienței structurilor de cazare turistică.

Atât la nivel urban, cât și la nivel rural evoluția acestui indicator este pozitivă. Totuși, în medie comunitățile rurale au înregistrat creșteri procentuale mai mari (19,3%), comparativ cu cele din mediul urban (14,2%). La nivel urban cea mai mare creștere a fost înregistrată la nivelul municipiului reședință de județ, în timp ce la nivel rural cea mai mare creștere a fost înregistrată de comuna Sânmartin, care a înregistrat creșteri la nivelul tuturor structurilor de cazare existente la nivelul comunei.

Tabel 138: Gradul de ocupare al structurilor de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Bihor în perioada 2008-2019

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Medie perioadă
Municipiul Oradea	35.4 %	27.3 %	26.8 %	27.0 %	24.9 %	24.8 %	32.2 %	35.3 %	37.2 %	35.8 %	42.2 %	43.1 %	32.7%
Municipiul Beiuș	13.1 %	0.0%	0.0%	6.8%	1.8%	3.8%	0.0%	11.0 %	26.2 %	25.0 %	12.0 %	14.3 %	9.5%
Municipiul Marghita	23.2 %	21.1 %	18.1 %	16.8 %	19.4 %	21.8 %	15.6 %	17.2 %	13.5 %	18.4 %	22.7 %	21.3 %	19.1%
Municipiul Salonta	0.0%	12.4 %	10.7 %	9.0%	11.2 %	8.9%	5.5%	31.7 %	32.9 %	34.4 %	27.0 %	17.4 %	16.8%
Oraș Aleșd	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	16.8 %	5.3%	6.8%	5.8%	8.1%	3.6%
Oraș Nucet	2.6%	7.0%	13.4 %	23.1 %	19.6 %	18.2 %	8.0%	13.5 %	13.8 %	17.9 %	23.9 %	26.4 %	15.6%
Oraș Săcueni	45.3 %	25.2 %	2.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	28.6 %	36.2 %	11.5%
Oraș Ștei	28.0 %	22.7 %	7.5%	6.6%	0.0%	0.0%	0.0%	7.5%	6.1%	5.7%	0.0%	0.0%	7.0%
Oraș Valea Lui Mihai	27.4 %	27.1 %	13.5 %	11.0 %	10.1 %	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	20.0 %	30.8 %	11.7%
Biharia	0.0%	11.7 %	6.9%	9.1%	5.6%	14.9 %	9.1%	7.6%	7.6%	14.4 %	10.7 %	18.0 %	9.6%
Borș	19.7 %	18.6 %	15.5 %	20.0 %	20.8 %	19.2 %	17.9 %	20.5 %	22.6 %	24.4 %	36.0 %	42.9 %	23.2%
Bratca	23.5 %	62.1 %	25.0 %	15.9 %	9.8%	4.0%	6.0%	7.2%	7.4%	6.9%	12.2 %	12.2 %	16.0%
Budureasa	23.0 %	13.1 %	14.5 %	16.1 %	16.7 %	14.3 %	10.1 %	14.6 %	16.0 %	14.8 %	23.0 %	19.8 %	16.3%
Bulz	6.8%	45.0 %	11.6 %	23.2 %	18.0 %	11.4 %	18.9 %	25.0 %	22.7 %	23.6 %	21.6 %	20.0 %	20.6%
Curatele	0.0%	0.0%	9.8%	8.0%	7.8%	11.2 %	4.9%	12.1 %	15.0 %	10.7 %	17.0 %	16.6 %	9.4%
Hidișelu De Sus	8.4%	0.0%	10.0 %	19.4 %	17.2 %	16.0 %	39.0 %	19.6 %	25.6 %	18.4 %	23.9 %	27.1 %	18.7%

Madaras	34.4 %	34.2 %	27.6 %	31.1 %	23.6 %	21.6 %	18.7 %	0.0%	0.0%	12.9 %	13.1 %	11.8 %	19.1%
Nojorid	0.0%	0.0%	0.0%	8.3%	17.1 %	9.5%	29.1 %	12.4 %	13.7 %	13.6 %	14.4 %	13.7 %	11.0%
Osorhei	10.9 %	8.7%	13.9 %	1.9%	11.7 %	10.4 %	15.9 %	25.6 %	21.5 %	4.9%	4.2%	6.2%	11.3%
Pietroasa	0.0%	9.9%	10.9 %	11.0 %	19.0 %	15.9 %	14.6 %	20.9 %	9.6%	23.2 %	25.7 %	17.7 %	14.9%
Pocola	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	22.5 %	42.0 %	26.4 %	0.0%	0.0%	12.6 %	0.0%	0.0%	8.6%
Remetea	37.9 %	29.0 %	18.0 %	14.7 %	11.9 %	20.4 %	12.9 %	34.2 %	18.4 %	12.9 %	44.7 %	15.6 %	22.6%
Rosia	3.3%	23.7 %	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	46.1 %	25.9 %	37.6 %	44.4 %	27.0 %	29.6 %	19.8%
Sanmartin	52.2 %	53.4 %	46.5 %	49.2 %	47.5 %	46.2 %	52.4 %	47.6 %	52.9 %	45.7 %	51.9 %	52.3 %	49.8%
Santandrei	0.0%	0.0%	0.0%	7.2%	5.4%	8.2%	0.0%	9.0%	64.8 %	2.8%	14.4 %	0.0%	9.3%
Sarbi	0.0%	0.0%	36.2 %	53.3 %	52.4 %	52.4 %	72.8 %	46.1 %	51.1 %	64.4 %	68.9 %	73.2 %	47.6%
Soimi	66.7 %	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	5.6%
Suncuius	25.6 %	42.5 %	10.3 %	17.2 %	15.1 %	11.6 %	8.8%	13.8 %	13.3 %	10.1 %	12.7 %	14.1 %	16.3%
Tinca	36.2 %	42.8 %	62.9 %	83.4 %	67.0 %	57.8 %	48.2 %	45.5 %	34.7 %	29.4 %	0.0%	0.0%	42.3%
Vadu Crisului	13.0 %	0.0%	0.0%	0.0%	6.3%	8.9%	8.8%	23.0 %	17.9 %	18.0 %	32.2 %	26.4 %	12.9%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Referitor la gradul de ocupare al structurilor de cazare pe tipuri de structuri, se remarcă faptul că cele mai eficiente structuri sunt cele de tipul hotelurilor, urmate de hosteluri și vile turistice. Este important de menționat că deși pensiunile agroturistice au înregistrat cele mai însemnate creșteri, atât în ceea ce privește capacitatea de cazare, cât și a înnoptărilor, media gradului de ocupare este sub cea a altor tipuri de structuri de cazare.

Tabel 139: Gradul de ocupare al structurilor de cazare turistică pe tipuri de structuri la nivelul județului Bihor în perioada 2008-2019

Structuri	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Medie
Hoteluri	47.9 %	47.6 %	42.1 %	44.7 %	43.5 %	42.4 %	46.8 %	44.7 %	49.0 %	43.8 %	52.3 %	54.1 %	46.6 %
Hosteluri	41.9 %	33.3 %	20.9 %	20.7 %	16.8 %	22.3 %	23.4 %	30.4 %	25.1 %	23.0 %	24.3 %	21.2 %	25.3 %
Hoteluri apartament	0.0%	8.2%	12.9 %	16.1 %	23.3 %	23.6 %	29.9 %	52.7 %	55.6 %	37.7 %	19.9 %	15.8 %	24.7 %
Moteluri	14.3 %	17.1 %	14.7 %	6.8%	14.8 %	16.7 %	14.8 %	15.8 %	26.7 %	9.7%	12.6 %	14.6 %	14.9 %
Hanuri	1.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.1%	7.4%	0.0%	1.0%
Vile turistice	32.9 %	27.3 %	21.1 %	24.3 %	25.0 %	17.8 %	18.5 %	20.4 %	23.6 %	24.4 %	23.3 %	30.3 %	24.1 %

Cabane turistice	38.6 %	7.0%	10.0 %	21.3 %	15.4 %	22.5 %	9.4%	10.7 %	22.7 %	21.8 %	21.6 %	21.1 %	18.5 %
Bungalouri	0.0%	0.0%	0.0%	8.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.7%
Campinguri	7.8%	0.0%	18.4 %	14.5 %	9.9%	15.9 %	14.0 %	15.7 %	14.1 %	19.8 %	17.1 %	9.4%	13.1 %
Popasuri turistice	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	22.7 %	1.9%
Tabere de elevi si prescolari	24.9 %	51.6 %	14.6 %	24.7 %	19.9 %	10.4 %	8.1%	15.4 %	11.4 %	8.6%	16.0 %	16.4 %	18.5 %
Pensiuni turistice	21.3 %	15.4 %	16.0 %	16.3 %	21.3 %	38.8 %	28.6 %	22.8 %	16.8 %	25.3 %	28.4 %	29.9 %	23.4 %
Pensiuni agroturistice	31.3 %	19.0 %	18.8 %	20.3 %	21.1 %	18.2 %	22.3 %	22.8 %	24.1 %	25.0 %	29.4 %	27.3 %	23.3 %
Bihor Total	44.5 %	44.1 %	37.6 %	38.4 %	38.1 %	36.7 %	40.1 %	38.9 %	41.5 %	37.2 %	43.0 %	44.2 %	40.4 %
Național Total	35.0 %	28.4 %	25.2 %	26.3 %	25.9 %	25.1 %	26.1 %	28.7 %	30.5 %	30.9 %	32.2 %	33.9 %	29.0 %

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2019, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2019 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

** Evoluția totală la nivelul județului și al nivelului național a fost calculată ca și rată a creșterii înregistrată în fiecare an, comparativ cu anul de bază 2008. Ultima coloană prezintă media acestor rate de creștere.

La nivelul total al județului gradul de ocupare anual și ca medie a perioadei este peste cel înregistrat la nivel național, diferențele fiind considerabile. Astfel, gradul de ocupare mediu de la nivelul județului este de 40,4%, în timp ce la nivelul național acesta ajunge la 29%.

Numărul de angajați, cifra de afaceri și profitul net în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare

Pentru a completa analiza turismului la nivelul județului Bihor, au fost analizate și evoluția numărului de angajați, cifrei de afaceri și profitului net în domeniul *Hotelurilor și alte facilități de cazare*. Evoluția acestora relevă măsura în care acest domeniu a crescut ca și importanță pentru economia locală a unităților administrativ teritoriale din județ, precum și pentru economia generală a județului. Analiza acestor indicatori s-a realizat la nivelul aceluiași unități administrativ teritoriale anterioare.

La nivelul total al județului evoluția numărului mediu de angajați în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* este una pozitivă. Astfel, numărul angajaților în acest domeniu a crescut cu 18,3% în anul 2018, comparativ cu anul 2008. Numărul angajaților a scăzut în anul 2009, cel mai probabil pe fondul crizei economice, însă ulterior a înregistrat o creștere relativ constantă.

Deși la nivel general evoluția este una pozitivă, la nivelul unităților administrativ teritoriale se remarcă un număr ridicat de comunități care au înregistrat o evoluție negativă. La nivelul mediului urban, cea mai mare creștere procentuală a fost înregistrată de orașul Nucet și Ștei (500%), fiind urmate de municipiul Salonta (144%) și municipiul Beiuș (136%). La polul opus, cele mai mari scăderi au fost înregistrate la nivelul orașelor Săcueni și Aleșd, precum și în cazul municipiului Marghita. Se remarcă faptul că în municipiul Oradea s-a înregistrat o scădere în anul 2018 comparativ cu anul 2008, cu toate că anterior numărul mediu de angajați a avut un trend crescător. La nivelul comunelor din județ cele

mai mari creșteri procentuale au fost înregistrate în comunele Sârbi (300%) Șuncuiș (200%), iar cea mai mare creștere în cifre absolute a fost înregistrată de comuna Sânmartin (298 persoane).

Tabel 140: Evoluția numărului mediu de angajați în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Bihor în perioada 2008-2018

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Creștere/ descreștere 2008 - 2018
Municipiul Beiuș	11	17	21	21	19	14	17	11	16	16	26	136.4%
Municipiul Marghita	23	20	27	22	29	29	26	23	17	24	16	-30.4%
Municipiul Oradea	570	514	553	647	662	650	615	702	629	665	519	-8.9%
Municipiul Salonta	9	3	3	7	26	22	19	34	31	36	22	144.4%
Oraș Aleșd	29	29	31	28	6	15	18	14	14	14	12	-58.6%
Oraș Nucet	1	2	15	10	14	4	4	4	6	5	6	500.0%
Oraș Săcueni	0	1	1	1	2	2	1	1	0	0	0	-100.0%
Oraș Ștei	0	3	2	3	3	4	3	2	3	4	18	500.0%
Oraș Valea Lui Mihai	0	0	0	0	0	0	14	15	20	16	15	7.1%
Comuna Biharia	2	3	3	10	8	7	8	8	4	4	3	50.0%
Comuna Borș	34	37	32	33	34	30	32	35	35	37	45	32.4%
Comuna Bratca	1	1	0	2	4	2	2	2	3	2	1	0.0%
Comuna Budureasa	4	3	3	22	22	7	4	2	1	1	1	-75.0%
Comuna Bulz	1	0	0	4	7	8	7	10	15	28	0	-100.0%
Comuna Curățele	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0.0%
Comuna Hidișelu De Sus	7	9	7	4	4	3	3	3	4	4	3	-57.1%
Comuna Mădăras	15	12	13	4	16	16	15	11	8	11	9	-40.0%
Comuna Nojorid	44	39	28	50	53	58	66	57	75	76	84	90.9%
Comuna Oșorhei	15	15	14	12	13	13	14	15	13	15	11	-26.7%
Comuna Pietroasa	6	4	2	5	3	4	2	3	3	4	3	-50.0%
Comuna Pocola	0	0	0	0	0	0	0	5	4	0	0	-100.0%
Comuna Remetea	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	100.0%
Comuna Roșia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0.0%
Comuna Sânmartin	980	948	964	925	832	886	870	1004	1287	1246	1271	29.7%
Comuna Sântandrei	0	0	0	1	1	0	1	0	0	5	0	-100.0%
Comuna Sârbi	1	1	1	1	1	1	1	4	3	4	4	300.0%
Comuna Șuncuiș	5	4	5	4	6	6	8	16	16	16	15	200.0%
Comuna Tinca	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.0%
Comuna Vadu Crișului	25	22	16	28	26	26	21	19	21	17	21	-16.0%
Total	1784	1687	1741	1845	1792	1808	1772	2000	2229	2252	2111	18.3%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2018, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2018 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

În cazul cifrei de afaceri, valorile au fost actualizate cu rata inflației/indicele prețurilor de consum, anul de bază fiind 2008. La nivelul județului cifra de afaceri reală în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* a crescut cu 53% în anul 2018, comparativ cu anul 2008. În cazul mediului urban evoluția este în general una pozitivă, cele mai mari creșteri procentuale fiind înregistrate în cazul Orașului Ștei (3970,3%) și a municipiilor Salonta (509%) și Beiuș (325%). Se remarcă faptul că la nivelul municipiului Oradea evoluția este una pozitivă, cu toate că numărul de angajați a scăzut, ceea ce sugerează o creștere a productivității angajaților din acest domeniu.

La nivelul comunelor din județ evoluția este de asemenea, în general pozitivă. Cele mai mari creșteri procentuale ale cifrei de afaceri au fost înregistrate de comunele Ținca (2452%), Șuncuiș (525%), Sârbi (412%) și Comuna Hidișelu De Sus (203%). Totuși, cea mai mare creștere în termeni absoluți a fost înregistrată de comuna Sânmartin.

Tabel 141: Evoluția cifrei de afaceri în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare turistică în unitățile administrativ teritoriale din județul Bihor în perioada 2008-2018

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2015	2017	2018	Creștere/ descreștere 2008 - 2019
Municipiul Beiuș	367707	726100	632713	623435	804914	690563	1200138	1563020	325.1%
Municipiul Marghita	1281201	813842	859224	1017939	1198159	808620	1210948	953126	-25.6%
Municipiul Oradea	34263450	28511797	34802455	56622933	54063965	57457421	50129962	43702931	27.5%
Municipiul Salonta	260985	35880	12724	121047	1145371	1379715	2426651	1588700	508.7%
Oraș Aleșd	1814827	3752013	6124967	2513147	3019524	636559	534579	584571	-67.8%
Oraș Nucet	104097	72760	1620170	282722	1174719	199138	351706	322866	210.2%
Oraș Săcueni	0	90249	179119	43299	42784	19107	0	272880	202.4%
Oraș Ștei	14961	106542	89826	96689	62309	85678	121727	608959	3970.3%
Oraș Valea Lui Mihai	0	0	0	0	0	276196	609395	382795	85.5%
Comuna Biharia	0	368256	339764	385927	582405	1116512	690119	524836	42.5%
Comuna Borș	1800488	2692966	1392800	1243310	1282215	1347238	1814209	2480890	37.8%
Comuna Bratca	174695	91644	0	0	112522	13342	45886	37270	-78.7%

Comuna Budureasa	231660	518989	1136836	1658037	1549367	150385	18803	17979	-92.2%
Comuna Bulz	0	0	0	98967	346736	496632	1380533	0	-100.0%
Comuna Curățele	55854	0	0	344625	204934	0	74999	62706	12.3%
Comuna Hidișelu De Sus	145270	294789	266653	125508	447488	228120	223166	439423	202.5%
Comuna Mădăras	654517	591299	415362	168918	447653	764733	444177	536862	-18.0%
Comuna Nojorid	4502089	3753451	2998681	4814670	6176878	6389645	9045384	8891822	97.5%
Comuna Oșorhei	337948	253827	231218	274314	249730	485572	797628	801261	137.1%
Comuna Pietroasa	355005	165003	482469	730106	111000	46733	51094	129571	-63.5%
Comuna Pocola	0	0	0	0	0	146883	0	0	-100.0%
Comuna Remetea	0	0	0	0	0	0	19241	53793	179.6%
Comuna Roșia	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0%
Comuna Sânmartin	66707265	57444624	49400647	53833808	47750257	63464347	88789732	108347006	62.4%
Comuna Sântandrei	0	0	0	0	0	0	445709	2246	-64.3%
Comuna Sârbi	0	0	0	0	44468	235573	170678	227826	412.3%
Comuna Șuncuiș	178395	200914	310413	353357	777041	1020535	1370872	1115149	525.1%
Comuna Tinca	0	0	0	0	0	0	783	19991	2451.7%
Comuna Vadu Crișului	1649550	940779	537885	691831	757590	792736	1485077	2170933	31.6%
Total	114899964	101425727	101833928	126044592	122352030	138251984	163453195	175839413	53.0%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2018, la valorile din anul 2008 (ultimul an înainte de criza economică). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2018 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Profitul net în domeniul *Hotelurilor și a altor facilități de cazare* a fost de asemenea, actualizat cu rata inflației/indicele prețurilor de consum, anul de bază fiind 2008. Se remarcă faptul că evoluția profitului net este diferită de cea a cifrei de afaceri, creșterea fiind mai mare atât la nivelul județului, cât și la nivelul unităților administrativ teritoriale. Cu alte cuvinte, sectorul turismului a devenit, în general, mai profitabil.

La nivelul județului profitul net real a fost cu 63% mai mare în anul 2018, comparativ cu anul 2008. La nivelul mediului urban, cele mai mari creșteri procentuale au fost înregistrate de municipiul Salonta (8660%), municipiul Beiuș (5963%), orașul Nucet (968%) și orașul Ștei (641%). La nivelul mediului rural

evoluția nu este la fel de pozitivă. Astfel cu toate că unele comune au înregistrat creșteri surprinzătoare (Șuncuiuș, Bratca, Oșorhei, Remetea), au existat comune care nu au înregistrat profit la finalul perioadei analizate, deși au avut creșteri ale cifrei de afaceri (ex. Sântandrei, Ținca, Vadu Crișului).

Tabel 142: Evoluția profitului net în domeniul Hoteluri și alte facilități de cazare turistică în unitățile

Localități	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2017	2018	Creștere/ descreștere 2008 - 2018
Municipiul Beiuș	0	282	16901	3813	13622	75433	143843	94499	17112	5963.3%
Municipiul Marghita	295872	91708	133006	123911	43026	121780	30252	65879	69197	-76.6%
Municipiul Oradea	2745168	2095680	1858803	2795559	1099570	1211202	3497243	5161030	6598928	140.4%
Municipiul Salonta	2557	0	0	8194	40937	22092	83577	610181	223984	8659.7%
Oraș Aleșd	33568	81674	49061	106506	107136	580	84422	11840	60744	81.0%
Oraș Nucet	7450	0	6149	809	229944	0	33181	66782	79599	968.4%
Oraș Săcueni	0	0	0	0	0	0	0	0	58214	0.0%
Oraș Ștei	8796	273	570	2143	4968	61377	46334	144654	65189	641.1%
Oraș Valea Lui Mihai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0%
Comuna Biharia	0	131271	0	15116	94343	34311	69132	221765	261210	99.0%
Comuna Borș	0	7957	73891	0	3608	1410	9166	82025	73399	822.4%
Comuna Bratca	1018	4732	0	0	0	0	0	15504	29450	2793.0%
Comuna Budureasa	119118	338318	62970	629851	50510	1731	58967	0	0	-100.0%
Comuna Bulz	0	24328	0	0	32762	164968	8491	550412	0	-100.0%
Comuna Curățele	0	0	0	304614	184735	11978	0	61304	328884	8.0%
Comuna Hidișelu De Sus	43958	1235	2721	0	70381	9014	74779	50915	135038	207.2%
Comuna Mădăras	0	19748	86694	3700	0	23896	76932	658	34693	75.7%
Comuna Nojorid	166222	258709	126626	58482	118459	94341	485286	1771946	1383426	732.3%
Comuna Oșorhei	7460	0	26582	9360	0	0	17780	69801	69115	826.5%
Comuna Pietroasa	6092	10322	9786	9081	33911	8371	10213	2578	41345	578.7%
Comuna Pocola	0	0	0	0	0	0	27345	0	0	-100.0%

Comuna Remetea	0	0	0	0	0	0	0	2469	19968	708.6%
Comuna Roșia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-100.0%
Comuna Sânmartin	10029588	7548334	4682222	6920801	2881772	3747685	4869748	5542405	12399806	23.6%
Comuna Sântandrei	0	0	0	0	0	0	0	42499	0	-100.0%
Comuna Sârbi	0	0	0	0	0	0	46625	0	22075	195.2%
Comuna Șuncuiș	0	5703	22552	35969	61578	108566	173689	255196	165739	2806.1%
Comuna Tinca	0	0	0	0	0	0	0	515	0	-100.0%
Comuna Vadu Crișului	205886	0	0	1749	489	0	315884	109067	108436	-47.3%
Total	13672753	10620275	7158534	11029658	5071752	5698733	10162888	14933926	22245550	62.7%

Sursa datelor: INS

*Calcularea evoluției s-a realizat prin raportarea valorilor din anul 2018, la valorile din anul 2008 (ultimul an înaintea crizei economice). În cazul în care pentru acest an nu există valori, valorile din anul 2018 au fost raportate la cele din primul an după 2008 pentru care există o altă valoare decât 0 în perioada acoperită.

Concluzii și perspective strategice privind turismul în județul Bihor

Principalele concluzii care rezultă din analiza turismului la nivelul general al județului Bihor și la nivelul unităților administrativ teritoriale din județ sunt:

- Evoluția capacității de cazare turistică existentă a fost una pozitivă. La nivelul mediului urban, municipiul Oradea, municipiul Beiuș și orașul Săcueni au înregistrat o creștere de peste 100% a acestui indicator. Această creștere este explicată în principal de o creștere a capacității de cazare în hoteluri și în pensiunile turistice. La nivelul comunităților rurale trendul pozitiv înregistrat a fost în principal datorat evoluției pozitive a capacității turistice în pensiuni agroturistice.
- La nivel general, evoluția capacității de cazare în funcțiune a cunoscut de asemenea, un trend pozitiv, deși la nivelul unităților administrativ teritoriale evoluția este diferită față de cea a indicatorului precedent. Orașul Nucet a înregistrat cea mai mare creștere, urmat de orașul Aleșd și municipiul Oradea. Aceste creșteri fiind generate de structurile de tipul hotelurilor și hostelurilor, structurilor de tipul pensiunilor agroturistice și a pensiunilor turistice. La nivelul mediului rural, unele comune au înregistrat creșteri considerabile, în timp ce o mare parte au înregistrat scăderi semnificative. Trendul pozitiv este dat de o creștere substanțială a capacității în structurile de tipul pensiunilor agroturistice, în timp ce scăderile sunt explicate de dispariția structurilor de tipul bungalourilor și a celor de tip han și o scădere a structurilor de tipul motelurilor și a taberelor de elevi și preșcolari.
- Evoluția sosirilor turiștilor reflectă evoluția capacității de cazare turistică. Astfel, la nivelul zonei urbane evoluția sosirilor este, în general, una pozitivă, în timp ce la nivelul zonei rurale, evoluția sosirilor turiștilor nu este una uniformă. Astfel, un număr redus al comunelor din județ au înregistrat creșteri considerabile, datorate exclusiv structurilor de

tipul pensiunilor agroturistice, în timp ce un număr redus al comunelor se remarcă prin lipsa sosirilor turiștilor la sfârșitul perioadei analizate.

- Evoluția înregistrată în cazul înnopțărilor în structurile de primire turistică este similară cu evoluția celorlalți indicatori prezentați. În comunitățile de la nivel urban, evoluția este, în general, una pozitivă, cu toate că există diferențe considerabile între creșterile procentuale înregistrate de către municipiile și orașele din județ. La nivelul comunităților rurale se remarcă diferențe considerabile între comune. Cu toate că unele comune au înregistrat creșteri spectaculoase, în special în stucturile de tipul pensiunilor agroturistice, o parte a comunelor au înregistrat scăderi considerabile.
- Măsurând nivelul de eficiență al utilizării structurilor de cazare turistică, se remarcă faptul că în condițiile creșterii celorlalți indicatori, aceste creșteri nu s-au tradus într-o creștere substanțială a eficienței utilizării structurilor de cazare turistică. În mod surprinzător, comunitățile rurale au înregistrat creșteri procentuale mai mari (19,3%), comparativ cu cele din mediul urban (14,2%).
- În privința numărului de salariați, cifrei de afaceri și profitului net în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* se remarcă diferențe semnificative între unitățile administrativ teritoriale din județ. Astfel, cu toate că o serie de municipii, orașe și comune au avut un trend pozitiv (e.g. Beiuș, Salonta, Nucet), o parte a acestora au cunoscut pierderi considerabile (e.g. Marghita, Budureasa, Bulz). În ciuda acestui fapt, la nivelul total al județului evoluția acestor indicatori este una pozitivă. De asemenea, se remarcă o creștere mai mare a profitului net comparativ cu cea a cifrei de afaceri, atât la nivelul județului, cât și la nivelul unităților administrativ teritoriale. Fapt ce sugerează că sectorul turismului a devenit, în general, mai profitabil.

Analiză SWOT zona turistică Oradea și stațiunile Băile Felix și 1 Mai

Puncte Tari	Puncte Slabe
• Corelarea mai multor tipuri de turism datorită accesibilității și proximității; • Starea bună a obiectivelor de patrimoniu și a întregului areal urban refăcut și modernizat din zona centrală a municipiului Oradea; • Resurse importante de ape termale; • Calitatea (inclusiv curativă) a apelor termale; • Accesibilitate ridicată dinspre Ungaria și alte state din centrul Europei; • Accesibilitate foarte bună pe cale rutieră (E60, E71, E79), feroviară și aeronautică; • Investiții recente în infrastructura rutieră, ce au crescut gradul de accesibilitate în cadrul județului; • Capacitate de cazare turistică însemnată și cu trend de creștere crescută;	• Coordonare/sincronizare redusă între autorități și operatorii de turism în vederea valorificării potențialului tiristic; • Infrastructură tehnologică și digitală învechită pentru promovarea zonelor turistice (website-uri demodate, neactualizate); • Surse de informare disparate prin materiale și pagini web de calitate redusă și/sau care prezintă informații punctuale; • Insuficiența coordonării și a unei abordări integrate în conceperea și dezvoltarea unor pachete turistice complexe; • Insuficiente structuri de primire turistică și servicii conexe în zona montană; • Slaba dezvoltare de infrastructuri de uz comun și servicii turistice conexe, ceea ce limitează calitatea și veniturile generate

• Evoluții pozitive ale numărului de sosiri și înnoptări ale turiștilor în structurile de primire turistică; • Trendul de creștere al cifrei de afaceri, numărului de salariați și al profitului în sectorul turistic.	din turism în special în zona Băile Felix/1 Mai; • Soluții de transport alternative limitate (transport în comun, piste de biciclete, etc) ; • Capacitate redusă de atenuare și prevenire a impactului negativ al turismului (proliferarea deșeurilor, etc).
Oportunități	Amenințări
• Creșterea interesului pentru turismul balnear; • Realizarea și respectarea unui regulament de urbanism și protecția mediului de către toate UAT-urile din județ care au obiective turistice și unități de cazare; • Apartenență la zona Metropolitană Oradea; • Existența programelor guvernamentale și a finanțărilor europene de susținere a unor investiții în domeniul reabilitării și extinderii rețelelor de apă, canalizare și epurare a apelor uzate; • Potențial de atragere a turiștilor internaționali prin modernizarea aeroportului; • Modernizarea și extinderea aeroportului; • Finalizarea Autostrăzii Borș-Brașov;	• Competiție în creștere din partea altor zone cu potențial turistic din România (ex. județele vecine, Munții Banatului, alte stațiuni balneare din vestul țării, etc); • Risc crescut de degradare a mediului natural prin intensificarea fluxurilor de turiști, în lipsa unor servicii edilitare și a unei capacități sporite a organelor ce asigură prevenție și control; • Resurse umane insuficiente și necalificate.

Analiza SWOT

Analiza sau matricea SWOT este o metodă de planificare strategică utilizată pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările ce caracterizează și influențează anumiți factori din cadrul unui proiect, organizații sau comunități. Analiza SWOT grupează informațiile și analizele în două categorii principale:

- Factori interni - punctele forte și punctele slabe interne. Factorii interni fac referire la elemente care țin de organizația, comunitatea, proiectul sau obiectivul analizat și pot fi priviți ca puncte tari (elemente facilitatoare pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare) sau slabe (impedimente pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare), în funcție de impactul lor. Punctele tari și cele slabe sunt de obicei prezente, adică s-au manifestat deja la momentul analizei.
- Factori externi - oportunități (elemente facilitatoare pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare) și amenințări (impedimente pentru atingerea obiectivelor sau dezvoltare) provenite din mediul extern – din afara proiectului, organizației sau a comunității pentru care se face analiza. Factorii externi pot include schimbări macroeconomice, schimbări tehnologice, legislative, socio-culturale sau de altă natură. Oportunitățile și amenințările pot să fie legate sau să derive din punctele tari și cele slabe ori din afara acestora, dar ele nu sunt de regulă manifestate la capacitate maximă încă la momentul analizei.

În esență, analiza SWOT face referire la:

- *Strengths (Puncte tari)*: atribute care sunt utile pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.
- *Weaknesses (Puncte slabe)*: atribute care sunt dăunătoare pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.
- *Opportunities (Oportunități)*: condițiile externe care sunt utile pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.
- *Threats (Amenințări)*: condițiile externe care sunt dăunătoare pentru realizarea obiectivului/dezvoltare.

	Elemente facilitatoare (pozitive) pentru atingerea obiectivelor	Impedimente (elemente negative) pentru atingerea obiectivelor
ORIGINI INTERNE (ORGANIZAȚIA sau COMUNITATEA)	Strengths Puncte tari (existente)	Weaknesses Puncte slabe (existente)
ORIGINI EXTERNE (MEDIUL)	Opportunities Oportunități (potențiale)	Threats Amenințări (potențiale)

Analiza SWOT a județului Bihor prezintă principalele puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări care pot influența dezvoltarea strategică a comunității locale. Cele patru elemente se bazează pe analiza preliminară și sunt organizate pe domenii sau sectoare de activitate.

Puncte tari	Puncte slabe
Demografie • Creșterea populației active (15-64 de ani) cu 2% • Speranța de viață a ajuns (2021) la 75,3 ani, în creștere cu 10% față de 1992 • Mortalitatea infantilă este în scădere, ajungând la 7,2 (2021) față de 9,5 (2010), similar cu nivelul regional (7,3) unde trendurile sunt tot descendente • În ceea ce privește schimbarea domiciliului soldul este pozitiv (+551), persoanele care vin în județ sunt mai multe decât cele care pleacă, dar acest lucru se datorează mai degrabă mediului rural (+1620), decât celui urban (-1069)	Demografie • Populația județului este în scădere (-6% în ultimii 29 de ani). Trendul este vizibil în toate orașele județului și în majoritatea comunelor din județ • Creșterea populației cu vârsta peste 65 de ani (cu 5%) este concomitentă cu scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 6% • Indicele de îmbătrânire demografică este pe un trend ascendent, ajungând în 2021 la 110 persoane vârstnice (peste 65 de ani) pentru fiecare 100 de persoane tinere (sub 15 ani) • Raportul de dependență demografică este în creștere; la fiecare 100 de persoane active (15-64 de ani) există 47 de persoane dependente (sub 15 ani și peste 65 de ani) • Media de vârstă a populației județului este (în 2021) de 41,3 ani, în creștere cu 15% față de 1992 • Sporul natural este negativ (-5 la 1.000 de locuitori), în același trend descendent ca și la nivel regional (-4,3) sau național (-5,3) • Mortalitatea este în creștere, ajungând la 13,8 (2021) decedați la 1.000 de locuitori, față de 11,9 în 2010, în timp ce la nivel regional sunt 13,1 iar la nivel național 13,4
Educație • Promovabilitatea la BAC a liceelor din județ este oarecum constantă în ultimii 7 ani, plecând de la 61,6% în 2014 și ajungând la 69,8% în 2020, puțin peste promovabilitatea la nivel național (69,5%), nivelul cel mai înalt fiind atins în 2017 (72,1%)	Educație • În Bihor erau în 2019 un număr de 13.342 de studenți, în scădere față de 23.261 câți erau în 2005 • Promovabilitatea la evaluarea națională a fost în 2020 de 75,1% în județul Bihor, puțin sub procentul mediu de promovabilitate pe țară (76,2%) • Populația școlară la nivelul județului este în scădere, pierzând 22% în ultimii 29 de ani
Sănătate • Diversitatea serviciilor medicale (publice și private) accesibile comunității • Apariția de noi unități sanitare private • Creșterea numărului de medici și a altor categorii de personal sanitar în sectorul privat • Creșterea alocărilor bugetare locale în domeniul sănătății	Sănătate • Aspecte demografice (îmbătrânirea populației) care pot pune presiune crescută pe sistemul de sănătate • Dispariția unor servicii medicale publice – accesibilitatea financiară mai scăzută a serviciilor private

Acoperirea geografică (prin unități principale și centre de permanență)	
<u>Social</u> - Creșterea alocărilor bugetare locale în domeniul asistenței sociale - Diversitatea serviciilor publice locale implicate în soluționarea problemelor sociale ale comunității - Multitudinea de actori public și privați implicați în furnizarea unor servicii publice specifice - Existența organizațiilor neguvernamentale active în domeniu cu activități specifice - Colaborare între sectorul public și cel privat în domeniul social - Reducerea numărului de beneficiari pentru anumite servicii de asistență socială, în condițiile în care sumele alocate au rămas la fel sau au crescut	<u>Social</u> - Aspecte demografice care pot pune presiune ridicată pe sistemul de asistență socială, mai ales din perspectiva îngrijirii persoanelor vârstnice - Diferențe între mediul urban și cel rural (mai puțin mulțumit de serviciile sociale primite/disponibile) - Risc mai ridicat de sărăcire în mediul rural – impact mai ridicat asupra copiilor - Existența unor comunități marginalizate
<u>Cultură și industrii creative</u> - Caracter multicultural - Dezvoltarea sectorului ICC (industrii creative și culturale) din punct de vedere a numărului de firme, cifrei de afaceri și a numărului de salariați - Patrimoniu cultural divers (general și cel construit) - Evoluție pozitivă în domeniul muzeal și a utilizării acestor resurse - Activități culturale și recreative oferite de sectorul privat	<u>Cultură și industrii creative</u> - Evoluții negative în legătură cu anumite resurse culturale (biblioteci, cinematografe, instituții de spectacol) și utilizarea acestora - Lipsa unei centralizări a informațiilor referitoare la oportunitățile culturale de petrecere a timpului liber / coordonare deficitară a actorilor implicați - Lipsa unui site/punct unic de informare (dacă acesta există, nu este vizibil online)
<u>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</u> - Jud. Bihor se prezintă la o primă vedere ca un județ bine urbanizat – 10 municipii și orașe, cu un indice de urbanizare situat puțin sub media națională și regională - Conform metodologiei OECD, jud. Bihor, alături de jud. Cluj, este descris ca o regiune intermediară apropiată de oraș, în contextul în care restul județelor din regiune au un caracter preponderent rural și/sau izolat - Municipiul Oradea este un oraș cu servicii complexe de importanță sub-regională, legat la rândul lui prin fluxuri importante de 4 orașe mari și mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare și Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad și Timișoara) - Aria de polarizare a municipiului Oradea transcede teritoriul județului Bihor, cuprinzând	<u>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</u> - Mărimea mică a municipiilor și a orașelor - 6 municipii și orașe au între 10.000-20.000 locuitori, în timp ce 3 au sub 10.000 - Mărimea influențează auto-sustenabilitatea financiară, capacitatea de a presta servicii și a efectua investiții, precum și parțial forța de polarizare - Cu excepția municipiului Oradea și a Salonteii, toate orașele din județ fac parte din areale în stagnare sau declin - Municipiul Oradea nu face parte din fluxurile dominante ale municipiului Cluj-Napoca - Existența în partea de sud a județului a unui areal lipsit de orașe și care nu este bine servit cu servicii

și partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare și partea de vest a Sălajului • Zonă metropolitană este bine consolidată, reprezintă un exemplu de bună practică în ceea ce privește guvernanta metropolitan la nivel național • Raportat la rețeaua globală TEN-T, în special pe infrastructură rutieră, județul Bihor este în interiorul acestei zone cu majoritatea teritoriului său; excepție face zona Carei - Valea lui Mihai, care este în afara zonei de acces, dar este deservită la mai puțin de 25 de km de coridorul V, autostrada M3 din Ungaria (finalizată) • Jud. Bihor are cea mai lungă rețea de drumuri din regiunea N-V și o densitate a rețelei superioară mediei naționale și regionale • În ceea ce privește centurile ocolitoare, proiectele pentru Aleșd și Beiuș sunt prinse în POIM, Aleșdul având un scor de priorizare excelent • Deși infrastructura feroviară este deficitară, totuși județul Bihor este cel mai bine poziționat din regiunea de Nord-Vest (densitatea liniilor de cale ferată) iar Oradea cel mai bine poziționat nod feroviar din nord-vestul țării • Județul a cunoscut extinderea semnificativă a teritoriului intravilan, care nu a fost corelată întotdeauna cu creșterea populației sau dezvoltarea economică. Acest fenomen este mai accentuat în jumătatea estică a județului • Rată de creștere a numărului de locuințe pe intervalul 2009-2019 superioară decadei anterioare • A crescut suprafața locuibilă/cap de locuitor, un singur oraș sub standardul de 14 m²/cap de locuitor • În cazul municipiului Oradea – peste 85% din locuitori mulțumiți de starea clădirilor • Județ cu valoare superioară a ITE (Indice Dotări Tehnico Edilitare, singurul din regiunea N-V cu această performanță; decalaje mici urban-rural • Investiții semnificative în ultimii 10 ani în echiparea edilitară • A crescut lungimea rețelei de distribuție a gazelor naturale și consumul la agenții economici chiar dacă numărul de localități	• Discrepanțe semnificative în dezvoltare între Oradea și restul municipiilor și orașelor dar și între urban și rural • Eșuare fuziune localități la nivel de zonă metropolitană – Oradea și Sânmartin • Județul Bihor, similar cu regiunea de Nord-Vest, nu este străbătut de niciunul din cele 9 coridoare din rețeaua TEN-T de bază. • Lipsă autostrăzi, sunt necesare modernizări și investiții pe drumurile naționale pentru conectarea la autostradă, drumurile județene sunt modernizate în procent redus • În zonele muntoase densitatea rețelei rutiere este redusă, iar drumurile care străbat această zonă sunt insuficient modernizate, traficul pe aceste drumuri desfășurându-se foarte greu. • Situația centurilor ocolitoare prezintă unele deficiențe: Oradea – centură incompletă iar orașe mici – Salonta sau Valea lui Mihai nu au centuri dar sunt traversate de trafic greu • Aeroportul internațional Oradea este inclus în rețeaua TEN-T globală, dar cu puține curse internaționale • Suburbanizarea/fenomenul de dispersie urbană - problematică în cazul mun. Oradea, cauzând efecte negative pentru mediu, presiuni bugetare vizând extinderea rețelelor de utilități, trafic congestionat, etc. • Abordări permissive în privința creșterii intravilanului, mai ales în comunități confruntate cu declinul economiei și reducerea populației • Rețelele de gaze naturale acoperă numai 18,81% din totalul localităților (5 municipii și orașe + 14 localități rurale) • Con tracția sistemului de încălzire termică centralizat – în prezent mai există doar în orașele Oradea, Beiuș și Sânmartin • Rețelele de canalizare acoperă numai 43,56% din totalul localităților de la nivelul județului (44 de comunități) • Creșterea lungimii simple a rețelei de canalizare cu mult sub media națională și regională. • Zona din centrul județului neacoperită de rețeaua de canalizare

deservite a rămas constant în intervalul 2009-2019 • Pentru Beiuș - încălzire cu energie geotermică, cea mai ieftină gigacalorie din țară • Rețeaua de alimentare cu apă potabilă - 88,11 % din localități au acces la rețeaua de distribuție a apei potabile • Creștere de peste 50% a lungimii simple a rețelei de alimentare cu apă, în intervalul 2009-2019, în special datorită investițiilor din mediul rural • Creștere de 120% a numărului de comunități cu rețea de canalizare în perioada 2009-2019	
Factori de mediu • Calitatea aerului este bună și în curs de îmbunătățire, cu depășiri ocazionale la pulberi (PM10), iar sistemul de colectare a datelor este mult mai eficient • Municipiul Oradea și trei orașe: Salonta, Nucet și Vașcău depășesc indicatorul de 26 mp spațiu verde /locuitor • Supravegherea calității apei distribuite populației se face conform prevederilor normative • La nivel urban procentajele de populație conectată la stații de epurare orășenești cu treaptă terțiară de epurare sunt superioare celor ale Regiunii NV • Se poate constata o scădere cu 26% a suprafeței totale a solurilor afectate de factori de degradare în anul 2019 față de anul 2015 • Suprafața agricolă a județului Bihor a crescut în perioada 2014-2019 cu 3302 ha (0,68%) • Creșterile cele mai importante se-au înregistrat la categoriile teren arabil, vii și livezi și fânețe • În perioada 2015-2019 a scăzut numărul de depășiri ale nivelului de zgomot în zona industrială, la pasajele pietonale, în interiorul pieței agroalimentare, în cele 3 parcuri din Oradea și la străzile de categoria I • Existența unui sistem integrat de management al deșeurilor și închiderea depozitelor neconforme; investiții semnificative și conformarea cu anumite ținte europene • Colectarea deșeurilor se face pe patru fracții, deșeurile colectate neselectiv nu sunt sortate pentru recuperarea deșeurilor reciclabile, existând o stație adecvată de sortare	Factori de mediu • Transportul rutier și încălzirea locuințelor, precum și sistemele de producere a energiei au cel mai mare aport la poluarea aerului • Raportându-ne strict la indicatorul de 26mp spațiu verde/locuitor, în unele orașe din județ se constată valori inferioare celei minime impuse • Procentaj însemnat de surse de apă centralizate care nu au respectat cerințele minime de calitate • Scădere a procentajului populației conectate la sisteme de canalizare cu epurare și o creștere a celui de populație conectată la sisteme de canalizare fără epurare • Procentajul de populație conectată la sisteme de canalizare cu epurare este inferior mediei Regiunii NV, iar cel al populației conectate la sisteme de canalizare fără epurare este superior mediei regionale • La nivel urban procentajele de populație conectată la stații de epurare orășenești cu treapta primară de epurare sunt superioare celor ale Regiunii NV • Suprafața de pășuni a scăzut cu 2,11% în perioada 2014-2019 • Numărul de depășiri ale nivelului de zgomot a crescut la străzile de categoria a II-a și a III-a • Suprafețe mari afectate de poluare prin lucrări miniere și de foraj (peste 600 ha, din care peste 200 ha rezidii petroliere și halde de steril) • Județul Bihor înregistrează 67 de situri potențial contaminate și 17 situri contaminate • În județul Bihor sunt 3 depozite de deșeuri periculoase care provin din exploatarea de țiței și opt depozite de deșeuri industriale periculoase care nu au inițiat procedurile de

	închidere și monitorizare post închidere 30 de ani
<u>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor</u> - Există servicii de e-guvernare implementate, accesibile și folosite în câteva orașe - Marea majoritate a locuitorilor județului au acces la internet - La nivelul CJ este conștientizată necesitatea unei infrastructuri de date robuste, pe care să se poată construi servicii digitale interconectate - Există un sistem intern de management al documentelor folosit în unele dintre primăriile din județ, implementat cu ajutorul unui proiect al CJ - Dotarea tehnică (în special echipamente hardware) este mulțumitoare - Viteza conexiunii la internet este peste media națională sau regională	<u>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor</u> - Cele mai multe orașe (cu excepția primăriilor din Oradea și Salonta) nu se remarcă prin prezența online - Departamentele IT din instituții sunt de obicei subdimensionate - Interoperabilitatea aplicațiilor existente este limitată - Nu există seturi de date în format deschis disponibile cetățenilor sau firmelor (în ideea mișcării Open Data) - Nu există în acest moment un plan bazat pe o viziune clară pentru implementarea E-guvernării, iar acest lucru duce la o lipsă a adaptării procedurilor existente pentru trecerea lor online - Lipsa unor servicii către cetățeni bazate pe sistemul GIS - Site-ul CJ nu este adaptat pentru dispozitivele mobile - Nu există o platformă pentru depunerea documentelor online la nivelul CJ Bihor, chiar și după perioada pandemică începută anul trecut - Sectorul IT în județ nu se dezvoltă cu viteza așteptată
<u>Economie</u> - Aeroport dezvoltat și modernizat (capacitate operațională crescută/mare) - Zona Metropolitană Oradea este funcțională și are rate mari de creștere economică - Trendul de diversificare și specializare funcțională a zonei metropolitane - Dinamică ascendentă a VAB la nivel județean - Structură economică relativ stabilă, cu un trend de creștere a importanței serviciilor - Creștere a productivității muncii angajaților economiei locale, valori ale indicatorului superioare celorlalte județe din regiune (cu excepția Clujului); - Stoc încă semnificativ de investiții străine directe - Structură economică diversificată - Evoluții structurale favorabile întreprinderilor mici, în timp ce companiile mari și-au eficientizat activitatea - Județul este principalul exportator regional	<u>Economie</u> - Valori reduse ale unor indicatori precum PIB/locuitor - Rata de creștere a PIB județean cea mai redusă la nivelul regiunii de NV - Declinul economic al majorității UAT-urilor urbane - Rate de involuție importante în sectoare precum Construcții și Agricultură (în termeni de VAB și angajați) - R&D și IT&C slab dezvoltate - Pondere scăzută a economiei bazate pe cunoaștere - Diminuarea numărului de angajați, a cifrei de afaceri și a profiturilor companiilor locale după anul 2008 - Diminuarea valorii investițiilor sectoarelor locale (cu precădere industrie, pre și în pandemie) - Scăderea exporturilor companiilor bihorene

• Creștere semnificativă a exporturilor de instrumente și aparate optice și medico-chirurgicale, mijloace și materiale de transport • Rată de ocupare a forței de muncă superioară medie națională • Trend crescător al numărului de salariați față de 2011-2014 • Rate de creștere semnificative ale economiilor comunelor din zona periurbană (ZMO) • Oradea - pol economic important - al doilea centru urban ca nivel de dezvoltare economică din Regiunea Nord-Vest - zonă aflată în dezvoltare • Evoluții pozitive în infrastructura de sprijinire a afacerilor (ADLO / parcurile industriale Eurobusiness) • Creșteri ale cifrei de afaceri și profiturilor companiilor locale active • Creștere a numărului de companii active • Potențial agricol semnificativ – competitivitate ridicată în unele arii (sfecle de zahăr, porumb etc), creștere a stocului de utilaje, creșterea indicatorilor companiilor din sector	• Activitatea economică este concentrată în arii cu venituri salariale scăzute (industrie prelucrătoare, comerț) • Restructurarea unor activități - pierderi importante de angajați și activitate (industria textilă și cea a încălțăminte) • Resurse de muncă în diminuare continuă, rate importante de scădere • Un sfert din numărul total de angajați sunt angrenați în domenii aflate în declin • Nivel redus al câștigurilor salariale medii – la nivel general, dar și la nivelul sectoarelor – comparat cu media națională • Zone economice necompetitive - ariile urbane mici • Nivel scăzut de reziliență economică (având ca reper criza anilor 2008-2012), în special în cazul municipiilor și orașelor • Deși conectată culeșoarelor de transport pan-europene, infrastructura de transport este încă inadecvată nevoilor
Oportunități	Amenințări
Demografie • Imigrare internă (din alte județe) spre municipiul Oradea care se bucură de o imagine foarte bună la nivel internațional	Demografie • Rata natalității în județul Bihor este de 8,8 la mie (2021), în scădere față de anii trecuți (10 la mie în 2010), comparativ cu nivelul național (8,1) sau regional (8,8) • Îmbătrânirea populației • Emigrare, mai ales din mediul rural spre orașe/municipii din afara județului sau a țării (unde cetățenii au acces la servicii mai bune), având în vedere faptul că urbanul mic din județ nu e atractiv
Educație • 71% dintre respondenții sondajului de opinie consideră în mare și foarte mare măsură că școala are un rol important în dezvoltarea județului • Încurajarea învățământului dual și a parteneriatelor cu mediul de afaceri • Utilizarea finanțării nerambursabile pentru renovarea și modernizarea unităților școlare	Educație • Potențial ridicat de atracție pentru absolvenții de liceu a mediului universitar clujean și timișorean, lucru care poate duce la accentuarea scăderii populației universitare
Sănătate	Sănătate • Așezare geografică față de alte centre cu atractivitate mai ridicată (care pot devenii poli

• Politicile europene de protecție sanitar-medicală și de dezvoltare a infrastructurii de referință • Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protecție a sănătății • Atragere de fonduri private în vederea stabilirii unor parteneriate public-private sau pentru realizarea unor investiții private;	regionali în anumite domenii – servicii de sănătate) • Atractivitate mai mare a sectorului privat / mediului extern pentru medici – riscul de părăsire a sistemului public • Lipsa unor investitori majori/strategici în domeniul sănătății • Îmbătrânirea populației și nivelul de poluare (lipsa spațiilor verzi) pot agrava starea de sănătate a populației și crește presiunea pusă pe sistemul de sănătate
<u>Social</u> • Politicile europene de protecție socială și de dezvoltare a infrastructurii sociale • Disponibilitatea de fonduri UE pentru dezvoltarea segmentului de protecție sociale • Oferirea serviciilor specifice prin intermediul unor parteneriate public-private	<u>Social</u> • Creșterea disparităților între mediul rural și cel urban • Potențială criză economică cu efecte pe termen lung, generată de actuala criză de sănătate publică, criză care poate agrava clivajele urban-rural sau cele între clase sociale
<u>Cultură și industrii creative</u> • Potențial de colaborare cu actori din afara țării / eveniment comune • Întărirea colaborării cu actori privați din domeniu • Potențial de creștere a ICC, mai ales a activităților avantajate de caracterul multicultural și apropierea de graniță a județului • Promovare națională și mai ales internațională	<u>Cultură și industrii creative</u> • Potențialul județului Cluj și mai ales a municipiului Cluj-Napoca de a coagula/atrage și acapara resurse și activități specifice industriilor culturale creative; • Concurență din afară țării;
<u>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</u> • Context european favorabil unei dezvoltări urbane durabile, orașele din statele membre devin parteneri în procesul de politică urbană de la nivel european și național (în curs de conturare) • Agenda Teritorială a UE 2030 se axează pe o Europă echitabilă care oferă perspective de viitor pentru toate comunitățile (indiferent de mărime) și toți indivizii; perspectivă optimistă inclusiv pentru județe mai puțin dezvoltate și cu anumite clivaje teritoriale	<u>Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară</u> • Lipsa capacității nivelului local și județean de a valorifica oportunitățile care decurg din dimensiunea urbană a politicii de coeziune • Imposibilitatea de a identifica și implementa strategii de dezvoltare pentru orașele mici, sub 10.000 de locuitori, al căror declin economic și demografic se va accentua • Accentuarea disparităților între municipiul Oradea și restul municipiilor și orașelor dar și între mediul urban și rural. Polarizarea excesivă

• Realizarea în același timp a mai multor documente de planificare strategică care vizează planificarea teritorială/spațială și dezvoltarea urbană – PATJ Bihor, Strategia de dezvoltare a ZM Oradea • Localizarea județului Bihor în apropierea graniței cu Ungaria, care îi oferă oportunități sporite de conectare cu Europa de Vest • Există deja mecanisme de cooperare interjurisdicționale la nivel de ZM care ar putea fi scalate în viitor și la nivel județean • Construcția autostrăzii A3 reprezintă soluție pentru creșterea conectivității județului; de asemenea, conectivitatea poate fi crescută prin modernizarea altor drumuri, în special pentru facilitarea unei legături rapide cu alți poli semnificativi din zonă: Timișoara și Sibiu, și asigurarea legăturii pe drumurile naționale și comunale de la această autostradă către celelalte direcții	a dezvoltării în câteva centre, fără o interconectare cu restul comunităților din județ • Creșterea gradului de izolare a comunelor din sudul județului • Rețeaua de drumuri rapide și autostrăzi este încă deficitară, fapt ce conduce la devierea traficului spre alte regiuni și împiedică dezvoltarea corespunzătoare a economiei jud. Bihor • Întârzieri majore în finalizarea autostrăzii A3 • Lipsa investițiilor în modernizarea drumurilor județene și comunale • Lipsa investițiilor la nivel național în infrastructura feroviară.
<u>Factori de mediu</u> • Existența la marginea orașelor a unor zone verzi care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea calității aerului dar și pentru recreere • Investiții din fonduri europene în creșterea eficienței energetice a clădirilor (limitarea poluării aerului datorată centralelor termice individuale, în special a emisiilor de pulberi) • Reducerea poluării fonice în zonele de trafic rutier prin modernizarea infrastructurii rutiere • Obligatorietatea în viitor de a se realiza pentru toate orașele hărți de zgomot – o mai bună planificare a extinderii și dezvoltării în funcție de sursele de poluare fonică • Existența unui Plan de management al riscului la inundații - sunt identificate zonele cu risc potențial semnificativ la inundații din A.B.A. Crișuri; proiect implementat vizând realizarea unor hărți de risc la inundații	<u>Factori de mediu</u> • Tendința general de creștere a presiunii extinderii rezidențiale asupra spațiilor verzi • Poluarea aerului, în special cu pulberi, poate crește odată cu abandonarea sistemului centralizat de încălzire • Existența unor date imprecise/incomplete privind calitatea aerului • Date vechi și bazate pe declarațiile agenților economici vizând contaminarea unor situri; costuri mari de realizare a evaluărilor de mediu pentru situri potențial poluate • Derularea greoaie a unor programe guvernamentale privind gospodărirea apelor • Colectarea de date și raportarea nesistematică de către instituții deconcentrate sau companii naționale
<u>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor</u> • Posibilitatea extinderii parteneriatului între mediul educațional, firmele din domeniu și administrația locală • Folosirea perioadei pandemiei pentru a crește numărul de servicii online disponibile și a crește încrederea cetățenilor în acestea și, implicit, a gradului de utilizare	<u>E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor</u> • legislația actuală neadaptată posibilităților oferite de E-guvernare • Problemele financiare existente la nivelul administrației locale, în special în cazul în care creșterea economică nu va fi susținută sau fondurile vor fi direcționate către alte priorități (de pildă sănătate)

• Posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea și implementarea serviciilor de E-guvernare (unul dintre cele mai importante programe în noua perioadă de finanțare este Digital Europe) • Valorificarea experiențelor orașelor mai avansate în implementarea e-guvernării (în special Oradea) pentru uniformizarea ofertei de servicii digitale la nivelul întregului județ • Accesul la internet de pe dispozitive mobile este în creștere accentuată, ceea ce poate oferi o oportunitate de creare de la început a serviciilor online cu accesul mobil ca specificație de bază, înlesnind adopția acestora	• Rezistența la schimbare din partea funcționarilor publici • Lipsa interesului pentru un proces de administrație publică transparent și trasabil • lipsa corelării introducerii E-guvernării cu eficientizarea și adaptarea administrației publice (în special în ceea ce privește procesele interne) • securitatea aplicațiilor de E-guvernare, mai ales în cazul în care acestea vor fi folosite de un număr din ce în ce mai mare de persoane și firme • Un proces de comunicare inefficient în explicarea acestor noi servicii și ale transformărilor din cadrul administrației locale pe care le vor produce
Economie • Oportunități de finanțare externă pentru proiectele de dezvoltare cu impact în economia județului – valorificarea transformărilor la nivel de management al fondurilor de dezvoltare regională prin transferarea deciziei de alocare la nivel regional • Restructurarea și așezarea industriei pe baze diferite: de la producție în regim lohn, spre activități specializate • Existența programelor guvernamentale și a finanțărilor europene de susținere a unor investiții în domeniul reabilitării și extinderii rețelelor de apă, canalizare și epurare a apelor uzate • Realizarea și respectarea unui regulament de urbanism și protecție a mediului de către toate UAT-urile din județ care au obiective turistice și unități de cazare • Reluarea fluxului de călători și operarea de noi rute de transport aerian • Finalizarea Autostrăzii Borș-Brașov • Poziționarea la granița de vest a României cu Uniunea Europeană și conectivitatea cu regiuni și state membre UE	Economie • Competiție intraregională în creștere din partea altor zone (Sălaj, Maramureș) • Incertitudine legată de evoluția pandemiei și efectele acesteia asupra piețelor, puterii de cumpărare și comportamentelor consumatorilor • Potențialul de polarizare al municipiilor Cluj-Napoca și Timișoara, ceea ce conduce la o migrare a forței de muncă bine pregătită și migrarea tinerilor (scopuri educaționale / stabilire în zone cu oportunități superioare

Concluzii și perspective strategice pentru județul Bihor

Cadrul strategic

Noua orientare strategică la nivel european, continuă direcția adoptată prin strategia anterioară (EUROPA 2020) cu o orientare mai puternică înspre zona de energie regenerabilă, impact neutru din punct de vedere climatic și digitalizare.

1. La nivel european, Pactul Verde European indică hotărârea UE de a tranziționa spre o economie circulară, neutră din punct de vedere climatic, cu o țintă ambițioasă: reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu 50 - 55 % până în 2030, și neutralitate climatică până în 2050. Importanța componentei de mediu pentru UE este subliniată și de modificarea recentă (septembrie 2020) a țărilor pentru 2030, de la o reducere de 40% (ținta inițială, EUROPA 2020) la 50-55%, indicând o orientare politică fermă în acest domeniu. Pentru a sprijini statele membre, Comisia a creat **Mecanismul European pentru o Tranziție Justă** - UE va oferi sprijin financiar și asistență tehnică pentru a-i ajuta pe cei mai afectați de trecerea la economia verde. El asigură un sprijin specific menit să ajute la mobilizarea **a cel puțin 100 de miliarde de euro în perioada 2021–2027** pentru cele mai afectate regiuni, cu scopul de a atenua impactul socioeconomic al tranziției.

Acesta cuprinde:

1. **Fondul pentru tranziție justă¹⁸¹ (JTF)** - Fondul de tranziție justă este primul pilon al mecanismului de tranziție justă. Fondul cuprinde **40 de miliarde de euro**;
2. **InvestEU¹⁸²** - al doilea instrument din cadrul Mecanismului European pentru o Tranziție Justă - valoare 1,8 miliarde EUR, se va concentra exclusiv pe obiective de tranziție. InvestEU nu va sprijini doar investițiile în proiecte în teritorii doar de tranziție (regiuni care au un plan de tranziție aprobat în conformitate cu regulile Fondului de tranziție justă), ci și în alte regiuni, cu condiția să beneficieze de teritoriile de tranziție echitabile;
3. **Instrument de împrumut prin Banca european de Investiții (BEI)¹⁸³** - cu o contribuție de la bugetul UE de 1,5 miliarde EUR, facilitatea de împrumut din sectorul public va permite BEI să împrumute 10 miliarde EUR, care la rândul său se așteaptă să mobilizeze între 25 și 30 miliarde EUR investiții publice care să susțină obiective de tranziție doar în perioada 2021-2027. Aceste împrumuturi ar oferi **entităților din sectorul public** resurse pentru a pune în aplicare **măsuri care să faciliteze tranziția către neutralitatea climatică**.
4. *Crearea unui mecanism instituțional propriu pentru susținerea acestui obiectiv, cu trei instrumente financiare distincte, indică importanța pe care UE o acordă acestui domeniu, atingerea țărilor ar transforma Europa în primul continent neutru din punct de vedere climatic.*

2. Digitalizarea reprezintă a doua mare prioritate a Comisiei. UE își propune să (1) devină un exemplu de urmat la nivel global în domeniul economiei digitale, (2) să sprijine digitalizarea economiilor în curs de dezvoltare și (3) să elaboreze standarde digitale pe care să le promoveze la nivel internațional.

¹⁸¹ Fondul pentru o tranziție justă, online: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-funding-sources_en

¹⁸² InvestEU, platforma online: https://europa.eu/investeu/home_en

¹⁸³ Comunicare CE, online: <https://www.eib.org/en/press/all/2020-130-commission-proposes-a-public-loan-facility-to-support-green-investments-together-with-the-eib>

Strategia Europeană pentru Date¹⁸⁴ și **Cartea Albă privind Inteligența Artificială**¹⁸⁵ sunt primele elemente ale noii strategii digitale a Comisiei. Ambele se concentrează pe nevoia de a pune oamenii pe primul loc în dezvoltarea tehnologiei, precum și pe necesitatea de a apăra și promova valorile și drepturile europene în modul în care proiectăm, realizăm și implementăm tehnologia în economia reală. Strategia europeană pentru date vizează crearea unei piețe unice pentru date care să asigure competitivitatea globală a Europei și suveranitatea datelor. Adoptarea Codului de Bune Practici privind Dezinformarea¹⁸⁶ în 2018 reprezintă primul set de standarde de auto-reglementare la nivel mondial care combate dezinformarea semnat voluntar de platforme online, rețele sociale și industria publicitară. Nu în ultimul rând, CE a dezvoltat un instrument specific pentru start-up-uri, **Startup Europe** cu scopul de a conecta startup-uri de înaltă tehnologie, scale-up-uri, investitori, acceleratori, rețele corporative, universități și mass-media (include UE Startup Nation, Innovation Radar¹⁸⁷ și Digital Innovation and Scale-up Initiative (DISC)¹⁸⁸).

3. Celelalte 4 obiective strategice vizează **dezvoltarea economică sustenabilă** (integrare economică mai profundă - uniune economică), **politică internațională** (UE devine un jucător esențial la nivelul politicii internaționale -lărgire, politica de vecinătate, migrație), **democrație și participare** (mecanisme de sporire a participării, prospectare strategică privind viitorul Europei), **stat de drept și valori europene** (protecția drepturilor cetățenilor, Strategia europeană privind o uniune a securității¹⁸⁹ (SEUS))

4. La nivel național asistăm la o perioadă de tranziție de la programarea anterioară (EUROPA2020) la cea actuală (2021-2027). Acest element este reflectat de numărul redus de strategii sectoriale adoptate pornind de la noile direcții strategice europene (și noul exercițiu bugetar), anume: (1) Planul Național Integrat în Domeniul Energie și Schimbărilor Climatice 2020-2024, (2) Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 și (3) Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024. Din punct de vedere al sprijinului financiar, noul **Acord de Parteneriat cu UE 2021-2027** stabilește 5 priorități majore transpuse în 9 Programe Operaționale - în prezent ele nu sunt finalizate dar orizontul de timp pentru finalizare este scurt - 3-6 luni.

5. Un element important pe termen scurt și mediu îl reprezintă Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) – reprezintă un instrument nou la nivelul CE care permite statelor să finanțeze proiecte de reforme în domeniile cheie cu condiția ca acestea să se alinieze la prioritățile UE (în special cele două obiective transversale – tranziția verde și transformarea digitală). PNRR reprezintă o oportunitate majoră pentru UAT-uri în a realiza transformări care să permită comunităților să dezvolte un nivel ridicat de reziliență și a se adapta la dinamica economico-socială din prezent (tranziție spre soluții și mecanisme sustenabile, atât la nivel economic cât și social, transformarea tehnologică și digitală, dinamica demografică și culturală). UAT-urile ar trebui să își construiască planurile de dezvoltare strategică în concordanță cu aceste direcții pentru a crește șansa unor schimbări pozitive sustenabile.

¹⁸⁴ Strategia Europeană pentru Date, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0066&from=EN>

¹⁸⁵ WHITE PAPER On Artificial Intelligence - A European approach to excellence and trust, online:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf

¹⁸⁶ Code of Practice on Disinformation, online: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

¹⁸⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/innovation-radar>

¹⁸⁸ https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=62486

¹⁸⁹ Strategia europeană privind o uniune a securității, online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0605&from=RO>

La nivel regional, atât Planul de Dezvoltare Nord Vest (PD) 2021-2027 cât și Strategia de Specializare Inteligentă (SSI) 2021-2027 sunt construite în concordanță cu noile documente strategice și corelate obiectivele stabilite la nivel național și european. Obiectivele specifice reflectă, similar cu nivelul european, importanța acordată **inovării, digitalizării și sustenabilității**.

Demografie

- Populația județului este în scădere (-6% în ultimii 29 de ani)
- Trendul este vizibil în toate orașele județului și în majoritatea comunelor din județ
- 50% din populație locuiește în urban
- Creșterea populației peste 65 de ani (cu 5%) este concomitentă cu scăderea populației tinere (sub 14 ani) cu 6% și cu creșterea populației active (15-64 de ani) cu 2%
- Indicele de îmbătrânire demografică este de asemenea pe un trend ascendent, ajungând în 2021 la 110 persoane vârstnice (peste 65 de ani) pentru fiecare 100 de persoane tinere (sub 15 ani)
- Raportul de dependență demografică este în creștere; la fiecare 100 de persoane active (15-64 de ani) există 47 de persoane dependente (sub 15 ani și peste 65 de ani)
- Media de vârstă a populației județului este (în 2021), de 41,3 ani, în creștere cu 15% (1992)
- Speranța de viață a ajuns (2021) la 75,3 ani, în creștere cu 10% (1992)
- Rata natalității în județul Bihor este de 8,8 la mie (2021), în scădere față de anii trecuți (10 la mie în 2010), comparativ cu nivelul național (8,1) sau regional (8,8)
- Sporul natural este negativ (-5 la 1.000 de locuitori), în același trend descendent ca și la nivel regional (-4,3) sau național (-5,3)
- Mortalitatea este în creștere, ajungând la 13,8 (2021) decedați la 1.000 de locuitori, față de 11,9 în 2010, în timp ce la nivel regional sunt 13,1 iar la nivel național 13,4
- Mortalitatea infantilă este în scădere, ajungând la 7,2 (2021) față de 9,5 (2010), similar cu nivelul regional (7,3) și național (6,1), unde trendurile sunt tot descendente
- În ceea ce privește schimbarea domiciliului soldul este pozitiv (+551), persoanele care vin în județ sunt mai multe decât cele care pleacă, dar acest lucru se datorează mai degrabă mediului rural (+1620), decât celui urban (-1069)

Educație

- Conform recensământului, 14% din populația județului are studii superioare, similar cu nivelul regional și cel național, dar sub județul Timiș (19%); în același timp, 24% din populație are studii liceale, 13% studii primare, iar 3,5% nu au școală deloc
- Populația școlară la nivelul județului este în scădere, pierzând 22% în ultimii 29 de ani. Situația însă este mai bună comparativ cu nivelul național (-30%), cel regional (-26%) sau alte județe similare: Arad (-25%), Satu Mare (-43%). Doar județul Timiș stă mai bine, cu o scădere de doar 12%.
- Trendul descendent este vizibil la toate nivelurile de educație grădiniță (-28%), primar (-17%), gimnazial (-45%), liceal (-42%) și profesional (-69%)
- În Bihor erau în 2019 un număr de 13.342 de studenți, în scădere față de 23.261 câți erau în 2005
- Promovabilitatea la BAC a liceelor din județ este oarecum constantă în ultimii 7 ani, plecând de la 61,6% în 2014 și ajungând la 69,8% în 2020, puțin peste promovabilitatea la nivel național (69,5%), nivelul cel mai înalt fiind atins în 2017 (72,1%). Prin comparație, celelalte

județe similare au următoarele procente de promovabilitate: Arad (63,8%), Satu Mare (70,8%), Timiș (67,8%)

- Promovabilitatea la evaluarea națională a fost în 2020 de 75,1% în județul Bihor, puțin sub procentul mediu de promovabilitate pe țară (76,2%) și sub județe similare precum Timiș (76,5%) și Satu Mare (79,2%), dar peste Arad (73,0%)
- 52% din populația județului este mulțumită și foarte mulțumită de calitatea educației în județ, iar 71% dintre ei consideră în mare și foarte mare măsură că școala are un rol important în dezvoltarea județului .

Sănătate

Adiacent datelor colectate de la Institutului Național de Statistică, de pe site-urile organizațiilor, a datelor primite în mod direct de la diferite instituții publice și a rapoartelor și analizelor disponibile în mod public, analiza preliminară se bazează și pe rezultatele unui sondaj de opinie privind calitatea vieții în județul Bihor. Datele au fost colectate în perioada ianuarie-februarie 2021 prin 850 de interviuri telefonice (metoda CATI). Eșantionul este simplu aleatoriu iar datele au fost ponderate pe criterii de gen, vârstă, educație, ocupație, etnie și tipul localității.

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 57% mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale, 20% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea iar 21% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți. Există diferențe mici între municipiul Oradea și restul județului, 55% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este de 59%; 18% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul de nemulțumire în restul județului este de 21%. 54% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de calitatea serviciilor medicale, în timp ce 61% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este 18% în mediul urban și 22% în cel rural. Remarcăm faptul că locuitorii din mediul rural par să fie mai polarizați referitor la calitatea serviciilor medicale, doar 15% declarându-se nici mulțumiți/nici nemulțumiți în mediul rural, raportat la 27% în mediul urban.

Analizele efectuate ajută la identificarea unor perspective/tendențe strategice referitoare la dezvoltarea județului Bihor:

- După un declin inițial al resurselor medicale (unități medicale, număr de paturi, resursă umană) în anii 1990, acestea s-au stabilizat începând cu mijlocul anilor 2010;
- Implicare a sectorului privat în oferirea unor servicii medicale, inclusiv în rezolvarea unor probleme de sănătate cu un grad ridicat de complexitate/dificultate (oncologice);
- Creșterea cheltuielilor publice locale în domeniul sănătății – grad mai ridicat de importanță a acestui domeniu în cadrul politicilor publice locale;
- Nivel general ridicat de mulțumire față de calitatea serviciilor medicale, cu mici diferențe între mediul urban și cel rural.

Social

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 38% mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale, 29% sunt nemulțumiți sau

deloc mulțumiți de acestea, 24% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți în timp ce 9% din respondenți nu au răspuns la această întrebare. În cazul serviciilor sociale există diferențe între municipiul Oradea și restul județului, 45% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este 34%; 18% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul în restul județului este 35%. 41% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de calitatea serviciilor sociale, în timp ce doar 36% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este de doar 20% în mediul urban și 37% în cel rural.

Locuitorii județului sunt în proporție de 67% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de siguranța personală și a bunurilor personale, 16% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, iar 16% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți. Și în cazul opiniei față de siguranța personală și a bunurilor există diferențe considerabile între municipiul Oradea și restul județului, 77% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este 61%; 6% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți față de siguranță în timp ce procentul în restul județului este 21%. 75% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți față de siguranța personală și a bunurilor personale, în timp ce 58% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de acest aspect. Procentul de nemulțumire este de doar 9% în mediul urban și 24% în cel rural.

Analizele efectuate ajută la identificarea unor perspective/tendențe strategice referitoare la dezvoltarea județului Bihor:

- Creșterea cheltuielilor publice locale în domeniul asistenței sociale;
- Scăderea sau menținerea constantă a numărului de beneficiari ai serviciilor de asistență socială (persoane vârstnice, persoane cu handicap și boli cronice) oferite la nivel local în contextul în care sumele alocate acestora au crescut constant;
- Scăderea numărului de persoane beneficiare ale indemnizației pentru creșterea copilului de la 7045 în anul 2011 la 6255 în anul 2020, în timp ce numărul de persoane beneficiare ale stimulentului lunar pentru creșterea copilului a crescut considerabil, de la 229 în anul 2011 la 3088 în anul 2020;
- Numărul mediu lunar de beneficiari ai alocației pentru susținerea familiei a scăzut la jumătate în perioada 2011 – 2020, de la 7080 la 3245; diferențe considerabile urban-rural: în anul 2018 pentru fiecare copil din mediul urban erau 6 copii asistați prin intermediul alocației pentru susținerea familiei în mediul rural;
- Număr mediu de ajutoare sociale de venit minim garantat plătite (familiilor) a scăzut cu aproape o treime în perioada 2011-2020 (de la 4505 la 3098);
- Sumele cheltuite pentru plata indemnizației de șomaj (pentru șomeri cu experiență în muncă și cei fără experiență), formarea profesională, plata absolvenților, combaterea marginalizării sociale, stimularea mobilității forței de muncă și a angajatorilor care angajează șomeri din categorii defavorizate au scăzut în perioada 2015-2019;
- Plățile pentru stimularea absolvenților au crescut în perioada 2015-2020;
- Locuitorii din municipiul Oradea și cei din mediul urban în general par să fie mai mulțumiți de calitatea serviciilor sociale decât cei din mediul rural;

- Mulțumire mai ridicată față de siguranța personală și a bunurilor personale în municipiul Oradea față de restul județului și în mediul urban (în general) față de mediul rural.

Cultură, industrii creative și multiculturalism

Pentru a completa analiza infrastructurii culturale, sondajul de opinie privind calitatea vieții a făcut referire și la utilizarea efectivă a acestor facilități de către locuitorii județului. Rezultatele sondajului de opinie arată că:

- 56% din locuitorii județului nu au mers niciodată la teatru în timp ce 33% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 47% din locuitorii județului nu au participat niciodată la concerte în timp ce 40% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 63% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o galerie de artă în timp ce 29% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 47% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un muzeu în timp ce 43% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 64% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o bibliotecă în timp ce 22% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 35% din locuitorii județului nu au mers niciodată la o librărie în timp ce 27% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 59% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un cinematograful în timp ce 27% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 54% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un eveniment organizat în cadrul casei de cultură în timp ce 35% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;
- 58% din locuitorii județului nu au mers niciodată la un alt tip de eveniment cultural în timp ce 29% din aceștia au fost doar de 1-3 ori pe an;

Analiza datelor colectate prin intermediul sondajului de opinie indică faptul că locuitorii județului sunt în proporție de 33% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de activitățile culturale, 41% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 23% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți în timp ce 3% din respondenți nu au răspuns. În cazul activităților culturale există diferențe considerabile între municipiul Oradea și restul județului, 48% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este 24%; 19% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul în restul județului este 53%. Acest lucru nu e neapărat surprinzător având în vedere că majoritatea facilităților culturale și a activităților specifice sunt concentrate în municipiul reședință de județ. Diferențe similare există în general între urban și rural, 41% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale, în timp ce doar 25% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este de doar 27% în general în mediul urban și 55% în cel rural.

Locuitorii județului sunt în proporție de 43% mulțumiți sau foarte mulțumiți față de oportunitățile de petrecere a timpului liber, 33% sunt nemulțumiți sau deloc mulțumiți de acestea, 22% nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți în timp ce 2% din respondenți nu au răspuns. Și în cazul oportunităților de petrecere a timpului liber există diferențe considerabile între municipiul Oradea și restul județului, 63% din locuitorii municipiului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți, în timp ce procentul în restul județului este de 32%; 17% din cetățenii municipiului Oradea sunt nemulțumiți de calitatea serviciilor în timp ce procentul în restul județului este de 42%. Diferențe sesizabile există în general între urban și rural, 53% din locuitorii din zona urbană sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale,

În timp ce doar 34% de locuitorii din mediul rural sunt mulțumiți de acestea. Procentul de nemulțumire este de doar 23% în general în mediul urban și 43% în cel rural.

Analizele efectuate ajută la identificarea unor perspective/tendențe strategice referitoare la dezvoltarea județului Bihor:

- Scăderea numărului de biblioteci, a numărului de volume și a celui de utilizatori/cititori;
- Scăderea numărului de cinematografe, locuri, spectacole și număr de spectatori;
- Scăderea numărului de spectacole și concerte, a numărului de locuri în săli de spectacole și concerte și a numărului de spectatori și auditori la reprezentații artistice;
- Creșterea numărului de muzee și colecții publice, precum și a celui de vizitatori;
- Județul Bihor este al doilea jucător în domeniul industriilor creative și culturale din regiunea Nord-Vest (în urma județului Cluj) din punct de vedere a numărului de firme cu acest specific, a cifrei de afaceri și a numărului de salariați;
- Județ de graniță, cu un caracter multicultural puternic.

Planificare spațială, dezvoltare urbană și comunitară

- Orașele jud. Bihor sunt favorizate în context european de un scenariu de planificare spațială care pune accent pe dezvoltarea policentrică, pe orașe mici, pe legăturile urban-rural și pe conexiuni intra-regionale.
- Jud. Bihor se prezintă la o primă vedere ca un județ bine urbanizat – 10 municipii și orașe, cu un indice de urbanizare puțin sub media națională și regională.
- Cu toate acestea, 6 municipii și orașe au între 10.000-20.000 locuitori, în timp ce 3 au sub 10.000.
- Mărimea influențează auto-sustenabilitatea financiară, capacitatea de a presta servicii și a efectua investiții, precum și forța de polarizare.
- Cu excepția mun. Oradea și Salontei, toate orașele din județ fac parte din areale în stagnare sau declin.
- Agenda Teritorială a UE 2030 - Scenariul C - favorizează orașele mici și regiunile mai puțin dezvoltate și o rețea mozaicată de teritorii urbane și rurale care ar răspunde la provocările climatice și energetice și la promovarea orașelor mici și mijlocii ca centre de regiuni reziliente; Orașele jud. Bihor sunt incluse în acest scenariu C, fără a fi menționate în mod particular.
- Conform metodologiei OECD, jud. Bihor, alături de jud. Cluj, este descris ca o regiune intermediară apropiată de oraș.
- Prin aplicarea modelului Reilly-Converse, singurul centru urban care se evidențiază este Oradea
- Pentru municipiul Oradea următoarele concluzii:
 - Nu face parte din fluxurile dominante ale mun. Cluj-Napoca;
 - Este un oraș cu servicii complexe de importanță sub-regională, legat la rândul lui prin fluxuri importante de 4 orașe mari și mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare și Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad și Timișoara);
 - Aria de polarizare a municipiului Oradea cuprinde județul Bihor, partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare și partea de vest a Sălajului;
 - Celelalte orașe sunt prea mici pentru a avea un rol într-o perspectivă regională.
- La nivelul județului există: 1 pol metropolitan cu potențial supra-regional (Oradea), 1 pol urban cu influență zonală (Salonta), 4 poli urbani cu profil specializat și influență difuză

(Beiuș, Marghita, Săcueni, Valea lui Mihai) și 4 poli urbani cu influență locală: (Aleșd, Nucet, Ștei, Vașcău).

- În ceea ce privește ariile trans-județene Salonta face parte dintr-un areal urban cu potențial în proces de consolidare + Jimbolia, Pecica, Sântana, Sănnicolau Mare din jud. Arad și Timiș; Aleșd, Beiuș, Marghita, Săcuieni fac parte dintr-un areal cu zonă de influență în regresie + Șimleul Silvaniei și Jibou din jud. Sălaj.
- La nivelul județului, există discrepanțe mari de dezvoltare dintre urban și rural.
- Zona Metropolitană Oradea este prima zonă metropolitană din România și este un exemplu de bună practică la nivel național.
- Eșuarea fuziunii localități – Oradea și Sânmartin;
- ZM încadrare totală în teritoriul ZUF, dar ZUF este mult mai largă.
- Județul Bihor, similar cu regiunea N-V, nu este străbătută de niciunul din cele 9 coridoare din rețeaua TEN-T de bază.
- Raportat la rețeaua globală TEN-T, în special pe infrastructură rutieră, județul Bihor este în interiorul acestei zone cu majoritatea teritoriului său; Excepție face zona Carei - Valea lui Mihai, care este în afara zonei de acces, dar este deservită la mai puțin de 25 de km de coridorul V, autostrada M3 din Ungaria (finalizată).
- Lipsă autostrăzi, modernizări și investiții necesare pe drumurile naționale pt. conectarea la autostradă, drumuri județene modernizate în procent redus.
- Aeroportul internațional Oradea inclus în rețeaua TEN-T globală, dar cu puține curse internaționale.
- Infrastructura feroviară deficitară, totuși jud. Bihor cel mai bine poziționat din regiunea N-V (densitatea liniilor de cale ferată) iar Oradea cel mai bine poziționat nod feroviar din nord-vestul țării.
- Rețeaua de drumuri rapide și autostrăzi este încă deficitară, fapt ce conduce la devierea traficului spre alte regiuni și împiedică dezvoltarea corespunzătoare a economiei jud. Bihor.
- Construcția autostrăzii A3 – soluție + modernizarea altor drumuri, în special pentru facilitarea unei legături rapide cu alți poli semnificativi din zonă: Timișoara și Sibiu + asigurarea legăturii pe drumurile naționale și comunale de la această autostradă către celelalte direcții.
- Sistemul de drumuri județene, care ar putea să compenseze această lipsă, este insuficient modernizat.
- Jud. Bihor are cea mai lungă rețea de drumuri din regiunea N-V și o densitate a rețelei superioară mediei naționale și regionale.
- În zonele muntoase densitatea rețelei rutiere este redusă, iar drumurile care străbat această zonă sunt insuficient modernizate, traficul pe aceste drumuri desfășurându-se foarte greu; impact negativ asupra turismului.
- Există o serie de deficiențe în ceea ce privește situația centurilor ocolitoare:
 - Oradea – centură incompletă;
 - Orașe mici – Salonta sau Valea lui Mihai nu au centuri, dar sunt traversate de trafic greu;
 - Proiectele pt. Aleșd și Beiuș prinse în POIM.
- Proiecte strategice multi-jurisdicționale pentru ZM Oradea sunt toate legate de infrastructură și conectivitate, existând o diferență față de restul municipiilor reședință de județ.

- La nivelul județului există abordări diferite în ceea ce privește creșterea intravilanului: preponderent creșteri între 10%-50%, în timp ce în zona de nord-est sunt creșteri de până la 500% .
- Nu există corelație între creșterea intravilanului și indicatorii demografici și economici.
- Suburbanizarea este problematică în cazul mun. Oradea.
- Suprafața locuibilă a crescut în majoritatea municipiilor și orașelor.
- Extinderea spre periferie nu este atât de pregnantă ca în cazul municipiilor Cluj Napoca și Zalău
- Municipiul Oradea are o pierdere de populație de aprox. 2% în intervalul 2009-2020.
- Concomitent, în 4 comune este mai pregnant fenomenul de suburbanizare – Oșorhei, Paleu, Sânmartin și Sânnandrei, au avut creșteri cuprinse între 19% (Oșorhei) și 80% (Paleu).
- Rată de creștere a numărului de locuințe 2009-2019 este superioară decadelor anterioare.
- A crescut numărul de locuințe mai ales în comunități cu o abordare prudentă a extinderii intravilanului.
- Există 3 grupuri de orașe în ce privește creșterea nr. de locuințe:
 - 3 municipii și orașe cu creștere între 0%-3% (Salonta, Săcuieni, Vașcău);
 - 4 municipii și orașe cu creștere între 4%-10% (Oradea, Marghita, Ștei, Valea lui Mihai);
 - 3 municipii și orașe (Aleșd, Beiuș, Nucet) cu creștere peste 10%
- A crescut suprafața locuibilă/cap de locuitor, un singur oraș fiind sub standardul de 14 m².
- În Oradea, peste 85% din locuitori sunt mulțumiți de starea clădirilor.
- Bihorul are o valoare superioară a Indicele dotărilor tehnico-edilitate (ITE), singurul din regiunea N-V cu această performanță; există decalaje mici a ITE între urban și rural.
- S-au realizat investiții semnificative în ultimii 10 ani în rețelele tehnico-edilitare.
- Rețelele de canalizare sunt mai puțin dezvoltate comparativ cu media națională și regională.
- Deși accesul la dotări este relativ uniform distribuit în teritoriu, zona centrală a județului pare mai problematică.
- Rețelele de gaze naturale acoperă numai 18,81% din totalul localităților (5 municipii și orașe + 14 loc. rurale)
- A crescut lungimea rețelei de gaze naturale și consumul la agenții economici chiar dacă nr. de localități a rămas constant în intervalul 2009-2019.
- Localitățile care au acces la rețeaua de gaze naturale sunt poziționate cu precădere în nordul și în vestul județului.
- Serviciul public de alimentare cu energie termică în sistem centralizat se face în Municipiul Oradea, Municipiul Beiuș și comuna Sânmartin.
- Beiușul are cea mai ieftină gigacalorie din țară.
- 88,11 % din localitățile județului au acces la rețeaua de distribuție a apei potabile.
- S-a înregistrat o creștere de peste 50% a lungimii simple a rețelei, în intervalul 2009-2019, în special datorită investițiilor din mediul rural
- Rețelele de canalizare acoperă numai 43,56% din totalul localităților de la nivelul județului (44 de comunități), deși există o creștere de 120% în perioada 2009-2019, creșterea lungimii simple a rețelei este cu mult sub media națională și regională.
- Zona din centrul județului este neacoperită de rețeaua de canalizare.

Calitatea factorilor de mediu

- Îmbunătățirea calității aerului prin optimizarea și modernizarea transportului rutier și prin rețehnologizarea sistemelor clasice de producere a energiei, precum și prin încurajarea utilizării de surse alternative de energie;
- Dezvoltarea în continuare a sistemului de control al calității aerului la nivel de județ;
- Îmbunătățirea situației spațiilor verzi urbane prin realizarea indicatorului de 26mp spațiu verde/locuitor, adecvarea acestora la nevoile specifice și realizarea evidenței spațiilor verzi prin registre dedicate, în toate centrele urbane;
- Îmbunătățirea calității apei din sursele de apă centralizate și menținerea unui sistem de control pentru respectare cerințelor minime de calitate;
- Creșterea procentajului populației conectate la sisteme de canalizare cu epurare și tratarea apelor uzate în trepte superioare de epurare, atât la nivel urban cât și rural;
- Scăderea presiunii antropice asupra unor categorii de terenuri agricole, cum ar fi pășunile, prin reglementări urbanistice clare;
- Reducerea poluării fonice mai ales la nivel urban, în zona străzilor de categoriile a II-a și a III-a prin optimizarea circulației. Îmbunătățirea colectării de date referitoare la poluarea fonică la nivel de județ, mai ales de-a lungul căilor majore de transport;
- Scăderea suprafețelor afectate de poluare prin lucrări miniere și de foraj prin monitorizare și responsabilizarea agenților economici deținători, în cooperare cu Agenția pentru Protecția Mediului;
- Reducerea poluării malurilor și albiilor râurilor prin curățarea acestora, prin crearea de bariere care să oprească deșeurile, supravegherea video a zonelor în care se depozitează ilegal deșuri;
- Îmbunătățirea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor și creșterea ratei de valorificare a deșeurilor reutilizabile la nivel de județ;
- Dezvoltarea accesului rutier în zonele turistice montane cu afectarea cât mai redusă a ecosistemelor existente.

E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor

Consiliul județean Bihor recunoaște oportunitățile oferite de digitalizare și a investit unele resurse în domeniul guvernării electronice, dar aceste inițiative sunt momentan în stadiu incipient. Este adevărat că majoritatea serviciilor publice pentru cetățeni sunt oferite nu de instituțiile județene, ci de către primării. CJ Bihor poate în schimb juca rolul de integrator la nivelul întregului județ și poate ajuta cu resursele necesare municipalitățile care nu pot concepe și implementa singure aceste servicii (acest lucru ar necesita o creștere a resurselor – financiare, umane, de autoritate – alocate acestui domeniu).

Există o serie de probleme care sunt datorate contextului național. Un grup de servicii integratoare care ar permite creșterea numărului și a sofisticării serviciilor online oferite la nivel local nu există sau sunt doar în stadiul de proiect (o identitate digitală, registre naționale autentice, colectarea de date standardizate, servicii de interconectare între diferitele instituții publice, etc.). În această situație, opțiunile de dezvoltare a propriului ecosistem local de aplicații sunt inerent limitate, dar, deși mai facilă, așteptarea după instituțiile centrale poate să nu fie strategia corectă.

Luând aminte la exemple de succes din alte zone din România, colaborarea dintre firmele de IT și firme din alte domenii economice poate duce la accelerarea inovării în sectoare dintre cele mai diverse. Încurajarea cercetării și sprijinirea învățământului de profil, care ar putea furniza, în câțiva ani, forța de muncă necesară, calificată, este de asemenea un pas esențial pentru construirea unui sector ITC viabil în județ, cu precădere ZMO.

Sectorul IT are un specific aparte, fiindcă poate aduce beneficii foarte mari raportat la numărul de angajați. Un început există deja în județ, mai ales în Oradea, așa încât dezvoltarea acestuia nu pornește de la zero. Având în vedere necesitatea dezvoltării unor ramuri economice cu mare potențial de creștere și cu un grad ridicat de inovare, realizarea și implementarea unei strategii care să pună în valoare interesul pentru educație în ITC și să minimizeze amenințările ar putea să transforme sectorul într-un atu pentru județ, care s-ar putea constitui ca o zonă potrivită pentru companiile ITC care vor să se extindă sau să își mute o parte din operații din orașele cu o dezvoltare mai timpurie în acest domeniu (București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara). O asemenea susținere din partea consiliului județean ar putea funcționa, mai ales că perioada prin care trecem a arătat fezabilitatea unor soluții *remote* de lucru în cadrul acestor companii; este adevărat că un asemenea plan nu ar da rezultate imediate, dar poate fi o alternativă pe termen lung, mai ales dacă infrastructura digitală se dezvoltă într-un ritm accelerat. Această dezvoltare a infrastructurii ar trebui susținută atât în zonele urbane, cât și în cele rurale, pentru a oferi eventualilor *nomazi digitali* conectivitatea esențială pentru munca lor în orice zonă a județului.

În ceea ce privește e-guvernarea, aceasta ar trebui să ocupe un rol important în dezvoltarea capacității administrative (mai ales din perspectiva serviciilor online oferite și a utilizării bazelor de date pentru structurarea informațiilor disponibile), mai ales luând în considerare gradul relativ ridicat de conectare la internet a cetățenilor în zonele urbane și migrarea către accesul mobil. Pentru acest lucru, câteva din lipsurile (cele mai multe cunoscute) în acest domeniu ar trebui remediate:

- Implementarea unui sistem GIS la nivel județean care să ofere servicii digitale tranzacționale cetățenilor și companiilor;
- Universalizarea utilizării sistemului de management al documentelor în interiorul tuturor primăriilor din județ;
- Interconectarea tuturor aplicațiilor și a bazelor de date, inițial în interiorul consiliului județean, iar apoi între instituțiile din localități diferite;
- Colectarea periodică a datelor legate de utilizarea serviciilor online oferite cetățenilor și companiilor și a gradului de satisfacție în utilizare;
- O campanie de marketing mai consistentă, menită să crească gradul de adopție și utilizare a serviciilor existente;
- Instruiri și training-uri dedicate funcționarilor, pentru creșterea nivelului de competență digitală și înțelegerea procesului de transformare digitală;
- Adaptarea site-ului pentru accesul de pe dispozitive mobile;
- Implementarea unor noi instrumente participative;
- Realizarea unui sistem de *single sign-on* pentru cetățeni și companii, și extinderea lui graduală la nivelul întregului județ.

O altă măsură benefică, nu doar în implementarea e-guvernării, dar și în contextul susținerii sectorului ITC, ar fi accesul liber la seturi de date deschise, care nu doar ar îmbunătăți transparența

actului administrativ, dar ar putea furniza materie primă pentru firmele de IT din județ pentru construirea de aplicații interesante și utile, mai ales în contextul în care orașul s-ar putea transforma într-un deschizător de drumuri la nivel regional și național în acest domeniu.

Economie

- Rata de creștere a PIB județean este cea mai redusă la nivelul regiunii de NV, fenomenul de reducere a decalajelor față de alte județe este lent.
- tendință de terțIALIZARE timidă e observabilă odată cu creșterea importanței serviciilor publice și culturale (administrație, învățământ, sănătate, cultură și recreere), dar și a ponderii celorlalte servicii în VAB, în dauna sectoarelor construcțiilor (a căror VAB a scăzut la jumătate) și agricultură.
- Se observă o restructurare în timp a economiei locale - un aport suplimentar al societăților comerciale din sectoarele: transport și depozitare, construcții, tranzacții imobiliare, comerț și agricultură în volumul total al investițiilor, în contextul în care industria (care deține încă cel mai important volum, 35% din total) și-a diminuat valoarea investițiilor cu 10%.
- Resursele de muncă ale comunității au un ritm de scădere mai lent decât alte județe, iar rata de ocupare este superioară mediei naționale. Structura populației ocupată pe sectoare arată o distribuție relativ echilibrată: peste 40% din populația ocupată activează în sectoare terțiare, iar populația ocupată în industrie este mai ridicată decât cea ocupată în agricultură.
- Media câștigurilor salariale nete plasa județul în rândul celor cu cele mai mici venituri, poziția 37 la nivel național în anul 2018. Ratele de creștere a veniturilor nete ale majorității sectoarelor sunt mai ridicate decât cele de la nivel național, dar diferențele nu sunt importante, ceea ce face dificil procesul de recuperare a decalajelor.
- Se poate vorbi încă de competitivitate a economiei locale prin costuri – activitatea economică este concentrată în arii cu venituri salariale scăzute (industrie prelucrătoare, comerț), dar ponderea acestora scade în timp.
- În termeni reali (actualizat cu inflația) activitatea economică a depășit cifrele de afaceri de dinaintea crizei din 2008; firmele locale sunt mai profitabile, numărul de angajați și numărul de firme e mai ridicat.
- Economia este relativ diversificată, iar firmele mici și mijlocii generează peste jumătate din cifra de afaceri locală și peste 70% din profituri. Sectorul industrial se află într-un proces de reaşezare structurală, dar industria low și medium low tech are de patru ori mai mulți angajați decât cea high și medium high-tech (raportul în cazul cifrei de afaceri este 1,5/1). Sectorul serviciilor este în dezvoltare, pe baza creșterilor semnificative din transporturi și depozitare.
- Baza de creștere (și zona de avantaj competitiv) a economiei locale e reprezentată de domenii ce concentrează 40% din forța de muncă județeană precum transporturi, fabricarea calculatoarelor, fabricarea mobilei etc.
- Un sfert din angajații locali sunt angrenați în domenii aflate în declin, cea mai mare parte a acestora în activități comerciale și industria alimentară.
- Sectoarele aflate în transformare (comerț, fabricarea încălțămintei, confecții / textile) pot genera efecte negative semnificative în economia locală, în cazul în care spirala declinului continuă pe o perioadă îndelungată. Prelungirea trendului de lipsă de competitivitate conduce în final la pierderea poziției de specializare și alunecarea acestora în categoria sectoarelor în declin și transmisia de șocuri în sistemul economic local. Evoluțiile din

domeniile fabricării încălțămintei, industriei confecțiilor și textilă urmează un pattern așteptat de reducere a activității și mobilitate către zone cu raport cost/eficacitate mai bun. Economia locală se reconstruiește pe alte baze, odată cu creșterea nivelului de trai / veniturilor salariale.

- Zona Metropolitană Oradea crește organic - evoluția indicatorilor economici relevă o relocare a unor activități economice dinspre municipiul Oradea, înspre comunele din zona de influență / o bună parte din sectoarele și domeniile aflate în declin în municipiul Oradea sunt în creștere și au devenit competitive în comunele din zona de influență. Comunele cele mai mari și cele mai dezvoltate economic (Borș, Sântandrei, Biharia, Sânmartin și Nojorid) sunt mai specializate și competitive într-un număr tot mai mare de sectoare și domenii. Economiiile zonelor urbane mic, cu câteva excepții, au evoluții problematice.

Turism

- O provocare importantă pentru Consiliul Județean Bihor ține de conceperea și promovarea, într-o manieră integrată, a principalelor areale de interes turistic din județ.
- A fost remarcată o insuficientă coordonare și experiență de lucru în parteneriat atât la nivel de sector, din partea agenților economici, cât și în ceea ce privește implicarea și colaborarea între/ cu autoritățile locale.
- Accesibilitatea la principalele areale de interes turistic s-a îmbunătățit pe parcursul ultimilor ani, un exemplu notabil constând în modernizarea drumului de acces către Platoul Padiș.
- Există încă o mare nevoie de investiții atât în infrastructura majoră pentru a extinde bazinul de atracție al turiștilor (spre exemplu prin modernizarea aeroportului pentru a putea accesa piețe străine sau reabilitarea DN76 pentru a facilita accesul turiștilor din centrul țării), cât și pentru a îmbogăți experiența acestora în arealul vizitat (drumuri și poteci de acces locale, noi trasee, marcaje și panouri de informare etc.).
- Continuarea investițiilor în infrastructură, complementar cu îmbunătățirea calității și diversificarea serviciilor turistice sunt absolut necesare pentru a susține un aflax mai mare de turiști pe viitor;
- O nevoie importantă semnalată ține de planificarea urbană și îmbunătățirea gestiunii terenurilor, atât pentru a debloca zone cu potențial de creștere a activității turistice, cât și pentru a preîntâmpina dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului;
- Evoluția capacității de cazare turistică existentă a fost una pozitivă. La nivelul mediului urban, municipiul Oradea, municipiul Beiuș și orașul Săcueni au înregistrat o creștere de peste 100% a acestui indicator. Această creștere este explicată în principal de o creștere a capacității de cazare în hoteluri și în pensiunile turistice. La nivelul comunităților rurale trendul pozitiv înregistrat a fost în principal datorat evoluției pozitive a capacității turistice în pensiuni agroturistice.
- La nivel general, evoluția capacității de cazare în funcțiune a cunoscut de asemenea un trend pozitiv, deși la nivelul unităților administrativ teritoriale evoluția este diferită față de cea a indicatorului precedent. Orașul Nucet a înregistrat cea mai mare creștere, urmat de orașul Aleșd și municipiul Oradea, aceste creșteri fiind generate de structurile de tipul hotelurilor și hostelurilor, structurile de tipul pensiunilor agroturistice și a pensiunilor turistice. La nivelul mediului rural, unele comune au înregistrat creșteri considerabile, în timp ce o mare parte au înregistrat scăderi semnificative. Trendul pozitiv este dat de o creștere substanțială a capacității în structurile de tipul pensiunilor agroturistice, în timp ce scăderile sunt explicate de dispariția

structurilor de tipul bungalourilor și a celor de tip han și o scădere a structurilor de tipul motelurilor și a taberelor de elevi și prescolari.

- Evoluția sosirilor turiștilor reflectă evoluția capacității de cazare turistică. Astfel, la nivelul zonei urbane evoluția sosirilor este, în general, una pozitivă, în timp ce la nivelul zonei rurale, evoluția sosirilor turiștilor nu este una uniformă. Astfel, un număr redus al comunelor din județ au înregistrat creșteri considerabile, datorate exclusiv structurilor de tipul pensiunilor agroturistice, în timp ce un număr redus al comunelor se remarcă prin lipsa sosirilor turiștilor la sfârșitul perioadei analizate.
- Evoluția înregistrată în cazul înnopțărilor în structurile de primire turistică este similară cu evoluția celorlalți indicatori prezentați. În comunitățile de la nivel urban, evoluția este, în general, una pozitivă, cu toate că există diferențe considerabile între creșterile procentuale înregistrate de către municipiile și orașele din județ. La nivelul comunităților rurale se remarcă diferențe considerabile între comune. Cu toate că unele comune au înregistrat creșteri spectaculoase, în special în structurile de tipul pensiunilor agroturistice, o parte a comunelor au înregistrat scăderi considerabile.
- Măsurând nivelul de eficiență al utilizării structurilor de cazare turistică, se remarcă faptul că în condițiile creșterii celorlalți indicatori, aceste creșteri nu s-au tradus într-o creștere substanțială a eficienței utilizării structurilor de cazare turistică. În mod surprinzător, comunitățile rurale au înregistrat creșteri procentuale mai mari (19,3%), comparativ cu cele din mediul urban (14,2%).
- În privința numărului de salariați, cifrei de afaceri și profitului net în domeniul *Hoteluri și alte facilități de cazare* se remarcă diferențe semnificative între unitățile administrativ teritoriale din județ. Astfel, cu toate că o serie de municipii, orașe și comune au avut un trend pozitiv (e.g. Beiuș, Salonta, Nucet), o parte a acestora au cunoscut pierderi considerabile (e.g. Marghita, Budureasa, Bulz). În ciuda acestui fapt, la nivelul total al județului evoluția acestor indicatori este una pozitivă. De asemenea, se remarcă o creștere mai mare a profitului net comparativ cu cea a cifrei de afaceri, atât la nivelul județului, cât și la nivelul unităților administrativ teritoriale. Acest fapt sugerează că sectorul turismului a devenit, în general, mai profitabil.

Bihor: Profilul strategic

Context strategic

Evoluția comunităților locale din România este influențată de un nou tip de context strategic. Dezvoltarea infrastructurii de transport, creșterea mobilității populației, corelată cu creșterea rapidă a unor poli de dezvoltare și a unor comunități urbane, accesul la resurse UE, oportunități de relaționare directă a orașelor și comunităților locale cu nivelul european, toate acestea duc la apariția unor oportunități noi la nivel local. Pe de altă parte, competiția între comunități locale devine tot mai puternică, în special în ceea ce privește atragerea celui mai important tip de resursă: resursa umană. În aceasta competiție vor fi învingători și participanți, iar județul Bihor trebuie să ia în considerare toate elementele strategice care îi pot influența poziționarea viitoare.

Concept strategic

(concept ce definește concentrat esența dezvoltării strategice)

Conceptul strategic pentru județul Bihor include 2 dimensiuni: conectivitate și accesibilitate, înțelese însă în sens larg. Plasarea geografică deosebit de avantajoasă, la granița de vest a României, este baza pe care administrația și comunitatea pot construi un model de dezvoltare inteligent, care valorizează rolul județului Bihor în cadrul unei rețele internaționale interconectate.

Județul Bihor trebuie văzut ca făcând parte dintr-o rețea internațională de teritorii de mărimi diferite, cu grad diferit de dezvoltare, cu acces diferențiat la resurse de toate tipurile, teritorii peste care se suprapun diferite structuri de guvernare care sunt din ce în ce mai sofisticate, implicând parteneriate între stakeholderii relevanți din comunitate. Plasarea fizică/geografică în cadrul acestei rețele internaționale este critică, dar la fel de importantă este și conectarea digitală, care poate reduce barierele fizice de timp și spațiu, cooperarea cu alte entități publice în cadrul guvernării multinivel, racordarea priorităților de dezvoltare ale județului la contextul regional, național și supranațional etc.

La nivel strategic este importantă cooperarea teritorială, consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice și ale unor actori economici și sociali pentru a-și utiliza potențialul de dezvoltare neexploatat și pentru a aborda provocările existente pe mai multe niveluri: intrajudețean, intraregional și interregional, incl. transfrontalier.

Pericole strategice

(probleme care, lăsate nerezolvate, vor afecta strategic capacitatea de dezvoltare a județului):

1. Deși economia județului este una relativ diversificată, activitatea economică e concentrată în arii cu valoare adăugată medie spre scăzută și salarii mici. De aici rezultă o serie de probleme legate de reținerea/atragerea forței de muncă. Ponderea economiei bazată pe cunoaștere (care aduce după sine și valoare adăugată mare) este una redusă, predominante fiind manufactura de joasă tehnologie și serviciile mai puțin intensive în cunoaștere.

2. Există discrepanțe mari de dezvoltare între centrul județului (Zona Metropolitană Oradea) și restul acestuia. Diferența de dezvoltare urban-rural și urbanul mare-urbanul mic este semnificativă și este în măsură să influențeze negativ dezvoltarea viitoare a comunității județene. Deși indicatorii de urbanizare (pondere populație în mediul urban, număr de orașe) pentru județ indică o plasare bună a acestuia în context regional, majoritatea orașelor sunt mici și foarte mici cu o capacitate de polarizare limitată și ca atare sunt prea puțin capabile să se dezvolte rapid și să influențeze pozitiv și zonele adiacente.
3. Conectivitatea intrajudețeană reprezintă un punct nevralgic și poate influența negativ dezvoltarea viitoare; de asemenea conectivitatea națională și internațională (rutieră, feroviară și aeriană) este încă sub-optimală, ceea ce afectează un avantaj competitiv semnificativ al județului și anume plasarea geografică.
4. Spiritul antreprenorial este încă insuficient dezvoltat, deși acest element este esențial în dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere. Sectorul ITC este prea puțin dezvoltat raportat la posibilități.
5. Insuficienta utilizare a potențialului universitar existent în comunitate. Deși există o universitate locală, ea este încă insuficient dezvoltată și nu este conectată suficient cu comunitatea locală pentru a putea stimula dezvoltarea economică, culturală, turistică.
6. Județul are un potențial turistic semnificativ, dar insuficient valorificat. Acest lucru este vizibil în aportul limitat al turismului ca parte a economiei locale și în dezvoltarea/promovarea limitată a unor produse/servicii locale într-un model integrat.
7. Migrația forței de muncă calificate (în principal pe motive ce țin de calitatea vieții) poate limita puternic opțiunile de dezvoltare comunitară în viitor.
8. Lacune existente în cooperarea comunitară; viitorul strategic al comunității nu este legat exclusiv de acțiunea administrației publice, ci depinde de capacitatea de cooperare locală între sectoarele public, business, non-profit.
9. Insuficienta dezvoltare a sectorului non-profit cu activități la nivelul județului, ceea ce limitează eficacitatea acțiunilor de dezvoltare comunitară și crește presiunea pusă pe sectorul public în a rezolva problemele comunității.
10. Probleme legate de calitatea vieții: județul se confruntă cu probleme pe diferite componente ce țin de calitate a vieții - conectivitate și mobilitate, oportunități culturale și de petrecere a timpului liber, nivelul veniturilor, accesul la servicii publice de calitate etc. –și care pot influența negativ dezvoltarea viitoare.

Surse de avantaj competitiv

(elemente care pot oferi avantaj în fața altor comunități care pot reprezenta concurenți relevanți):

1. Poziționarea geografică. Județul Bihor poate folosi aceasta sursă pentru a se conecta național și internațional și a deveni parte a unui flux de dezvoltare ce trece mult de granițele administrative. Conectarea cu zone urbane dezvoltate din România și din afara ei, cu căi de comunicare majoră și conectarea internațională pot oferi avantaje majore în dezvoltarea

locală. Plasarea la granița vestică poate însemna oportunități majore în dezvoltarea economiei locale, mai ales din perspectiva atragerii unor investitori străini.

2. Capacitatea administrativă – în ultimii ani Oradea și județul Bihor au beneficiat de un leadership administrativ care a adus valoare adăugată și a construit la nivel național imaginea unei zone cu potențial crescut. Sunt recunoscute la nivel național anumite exemple de bună practică care vizează capacitatea administrativă și structurile locale de guvernare, cum ar fi de ex. cooperarea la nivelul ZM Oradea. Acest lucru poate fi o sursă puternică de avantaj competitiv, bazat pe creșterea capacității administrative la nivelul întregii administrații locale și județene.
3. Potențialului turistic ridicat și diversificat poate contribui semnificativ la promovarea și dezvoltarea județului.
4. Multiculturalitatea și diversitatea etnică și religioasă ce pot oferi un mediu pozitiv de dezvoltare comunitară, dacă sunt integrate corespunzător în politicile publice locale.
5. Patrimoniul cultural și potențialul de dezvoltare al culturii și industriilor creative. Oradea în principal, dar și restul județului, au o capacitate semnificativă de dezvoltare în zona culturii și industriilor creative. Conservarea și utilizarea integrată a patrimoniului cultural și a capacităților existente în domeniul cultural pot fi surse de avantaj competitiv față de comunități similare.
6. Mediul universitar - dezvoltarea universității și conectarea ei organică cu dezvoltarea comunității județene și nu numai poate fi un element important în dezvoltarea strategică a județului. Existența unei universități performante este un factor extrem de important pentru comunitățile urbane inteligente, capabile să dezvolte o economie bazată pe cunoaștere și să se conecteze internațional.
7. Municipiul Oradea are o imagine excelentă la nivel național și un potențial foarte bun de dezvoltare urbană capabilă să acționeze ca un motor de dezvoltare locală pentru județ. De aici nevoia de corelare permanentă a strategiilor județene cu cele ale municipiului și ale ZM. Urbanul mic din județ poate să transfere și să adapteze din bunele practici deja consacrate la nivelul municipiului Oradea - de ex. conservarea și valorificarea patrimoniului construit și a specificului local, renovare infrastructură fizică urbană, etc.
8. Bihorul are un potențial agricol ridicat, iar dezvoltarea unei agriculturi performante poate avea un impact semnificativ în economia locală.

Viziune

Bihorul va fi un județ cu o economie competitivă, capabilă să pună în valoare poziționarea geografică și să valorifice conectivitatea internă și internațională, cu o dezvoltare teritorială echilibrată urban-rural, cu un turism care valorifică sustenabil resursele existente, cu o calitate a vieții crescută, cu un nivel de cooperare

comunitară crescut, un sistem educațional performant și o viață culturală activă.

Factori strategici cheie

(factori care vor influența pe termen lung și structural evoluția comunității).

1. Economie bazată pe cunoaștere: capacitatea locală de dezvoltare a unei economii capabile să genereze valoare adăugată mare, să implice resursa umană cu calificare înaltă și să se conecteze cu trendurile internaționale în ceea ce privește economia viitorului
2. Calitatea vieții: capacitatea locală de a furniza la nivelul întregului județ (nu doar în zona municipiului Oradea) o calitate a vieții ridicată, capabilă să rețină și să atragă resursa umană specializată. Corelarea permanentă a indicatorilor de calitate a vieții la nivel urban și rural este importantă pentru evitarea unor disparități care să afecteze negativ dezvoltarea strategică a județului.
3. Turismul: capacitatea locală de a utiliza în mod eficient, integrat și sustenabil resursele existente și a le transforma într-un factor diferențiator față de concurenți.
4. Capacitatea administrativă ridicată, atât la nivelul administrației județene, cât și la nivel de UAT: acest lucru poate diferenția pozitiv județul în relație cu competitori care se confruntă cu probleme de capacitate administrativă, cu efect direct în zone precum dezvoltarea economică, atractivitatea comunității, cooperarea la nivel local.

Obiective strategice de dezvoltare*:

**Notă - La nivel european există în prezent o preocupare semnificativă și structurată vizând dimensiunile green (pilonul verde sau ecologic al dezvoltării durabile) și digital. Aceste două priorități sunt preluate și integrate în strategia de dezvoltare a județului Bihor la nivelul obiectivelor strategice de dezvoltare dintr-o perspectivă transversală. Cu alte cuvinte, considerăm că toate obiectivele strategice enumerate mai jos trebuie să includă componentele „green” și digital, cu aplicabilitate specifică în fiecare din aceste domenii. De exemplu, sub obiectivul strategic care vizează creșterea calității vieții, putem discuta despre îmbunătățirea condițiilor de locuire ale populației prin încurajarea unor construcții verzi și/sau creșterea eficienței energetice prin anvelopare. Componenta digitală ar trebui să urmărească integrarea tehnologiei în viața de zi cu zi a cetățenilor și companiilor (de pildă prin mutarea cât mai multor servicii publice online sau prin crearea și promovarea unor instrumente participative digitale).*

1. Dezvoltarea economică bazată pe cunoaștere;
2. Stimularea antreprenoriatului (economic, social și cultural) la nivel local;
3. Creșterea calității vieții; Este vizat un set complex de dimensiuni ale calității vieții, atât aspecte care țin de dimensiuni tangibile, ce pot fi măsurate obiectiv (dezvoltare economică de ex.), cât și aspecte care țin de percepția locuitorilor precum acces la servicii publice de calitate, multiculturalitate, siguranță, petrecerea timpului liber etc. Corelarea permanentă a

indicatorilor de calitate a vieții la nivel urban și rural este importantă pentru evitarea unor disparități care să afecteze negativ dezvoltarea strategică a județului.

4. Dezvoltarea turismului sustenabil;
5. Dezvoltarea sistemului educațional preuniversitar și universitar în relație cu prioritățile strategice ale județului și cu cerințele pieței;
6. Dezvoltarea sectorului cultural și industriilor creative în conexiune cu valorificarea patrimoniului cultural;
7. Creșterea capacității administrative la nivelul administrațiilor locale și a administrației județene.
8. Dezvoltarea teritorială echilibrată la nivel de județ (dezvoltarea trebuie să fie una coordonată și sustenabilă) prin consolidarea legăturilor intra-județene între diferite comunități (urban mic - rural de proximitate; urban mare - urban mic; ZM etc.); crearea/extinderea unor mecanisme de cooperare de tipul celor existente la nivelul ZM Oradea și la alte grupuri de comunități din județ cu potențiale obiective de dezvoltare comune.
9. Creșterea conectivității interne și internaționale (rutier, feroviar, aeroport, digital);
10. Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ.

Obiective strategice, obiective specifice, direcții de acțiune și acțiuni orientative

Această secțiune a Strategiei de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027 este corelată cu țintele, obiectivele și prioritățile, direcțiile de acțiune și acțiunile orientative europene, naționale și regionale, în special cu strategia de *Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030* și cu *Planul de Dezvoltare Regională Nord-Vest 2021 – 2027*.

Obiective transversale

- 1. Transformarea digitală a județului Bihor în vederea debirocratizării și eficientizării serviciilor publice, creșterii capacității de a face față la situațiile de criză, dezvoltării durabile și creșterii calității vieții.**
- 2. Participare civică și creșterea nivelului de implicare, transparență și responsabilitate a tuturor actorilor locali.**
- 3. Dezvoltarea durabilă a județului în vederea atingerii indicatorilor aferenți celor 17 obiective de dezvoltare durabilă dezvoltate de ONU (Sustainable Development Goals). Astfel, până în 2027 toate municipiile și orașele din județul Bihor ar trebui să se plaseze în primele două quartile/ parti de îndeplinire a acestor obiective în timp ce localitățile plasate în prezent în cea mai de jos quartilă ar trebui să înregistreze progres cel puțin pentru jumătate din cele 17 obiective, inclusiv pentru obiectivul 11 care vizează orașele și comunitățile durabile.**

Posibilitatea atingerii obiectivelor specifice stabilite în cadrul strategiei trebuie privită prin prisma cadrului legal, atribuțiilor, resurselor și instrumentelor pe care Consiliul Județean Bihor le are la dispoziție. Trebuie avut în vedere faptul că între Consiliul Județean și autoritățile administrativ-teritoriale locale (municipii, orașe, comune) nu există raporturi de subordonare. De asemenea, sfera de activitate a Consiliului Județean este limitată la câteva domenii: urbanism și amenajarea teritoriului, drumuri județene, mediu și monitorizare servicii de utilități publice, coordonare unități de cultură (biblioteci în general). În acest context, în atingerea anumitor obiective specifice și a țăintelor propuse în strategie, Consiliul Județean Bihor va avea cu precădere doar un rol de facilitator, inițind procesele și coagulând eforturile actorilor responsabili de implementarea măsurilor și proiectelor necesare atingerii obiectivelor. Atingerea obiectivelor depinde așadar de colaborarea și implicarea altor actori importanți, între care: unitățile administrativ-teritoriale locale/administrațiile publice locale din județ, asociațiile de dezvoltare intercomunitară, agenții economici și asociațiile acestora, ONG-uri, instituții ale administrației centrale în teritoriu.

Obiective strategice

1. Dezvoltarea economică bazată pe cunoaștere

Justificarea obiectivului

Deși economia județului Bihor este una relativ diversificată, activitatea economică este concentrată în arii cu valoare adăugată medie spre scăzută și salarii mici, sub media națională. De aici rezultă o serie de probleme legate de reținerea/atragerea forței de muncă, mai ales a celei înalt calificate. Ponderea economiei bazată pe cunoaștere (care aduce după sine și valoare adăugată mare) este una redusă, predominante fiind manufactura de joasă tehnologie și serviciile mai puțin intensive în cunoaștere. De asemenea, cheltuielile de cercetare-dezvoltare (CD) în Bihor sunt reduse în comparație cu ale competitorilor precum Arad, Cluj și Timiș. Sectorul ITC este prea puțin dezvoltat raportat la posibilități.

Orientarea spre o economie bazată pe cunoaștere implică o concentrare a eforturilor înspre dezvoltarea unei economii capabile să genereze valoare adăugată mare, să implice resursa umană înalt calificată și să se conecteze cu trendurile internaționale în ceea ce privește economia viitorului. Doar o economie bazată pe cunoaștere poate asigura competitivitatea și sustenabilitatea economiei locale în contextul globalizării și al presiunilor tot mai mari în ceea ce privește reducerea impactului negativ al activității umane asupra mediului. Eforturile și investițiile trebuie concentrate asupra unui număr limitat de domenii-cheie, respectiv a celor în care județul are avantaje competitive și comparative, dar în același timp sunt intensive în cunoaștere. În acest sens este nevoie de cooperare intra și inter-sectorială, în special între sistemul de învățământ (preuniversitar și universitar) și mediul privat, cooperare ce poate fi facilitată de către administrațiile locale și cea județeană. Eforturile trebuie concentrate în direcția pregătirii și perfecționării forței de muncă care este capabilă să inoveze și să implementeze noile tehnologii, și totodată în direcția facilitării dezvoltării și atragerii investițiilor bazate pe tehnologii avansate și cunoaștere.

Poziționarea geografică ce permite conectarea (fizică, economică și digitală) națională și internațională a județului, precum și existența unei universități reprezintă sursele de avantaj competitiv pe care județul le are în urmărirea acestui obiectiv.

Obiective specifice

- 1.1. Dezvoltarea industriei high-tech și creșterea până la 7 % a ponderii salariaților companiilor locale din domeniu și până la 14% a cifrei de afaceri a companiilor din domeniu până în 2027, față de 2019.
- 1.2. Dezvoltarea serviciilor intensive în cunoaștere astfel încât acestea să genereze peste 8% din cifra de afaceri totală și să concentreze peste 13% din numărul total de salariați ai companiilor locale până în 2027.
- 1.3. Dezvoltarea activităților de cercetare-dezvoltare prin triplarea față de 2019 a cheltuielilor alocate acestui tip de activități până în 2027.

Direcții de acțiune

1.1. Sprijinirea inovării și implementării tehnologiilor de ultimă generație de către mediul de afaceri

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea investițiilor de modernizare tehnologică și a activităților de inovare ale IMM-urilor în domeniile de specializare inteligentă și alte domenii cu contribuție substanțială la creșterea economică a județului;
- Sprijinirea dezvoltării structurilor colaborative de management al inovării (pepinieră de inițiative colaborative între CDI și întreprinderi, de tipul rețele, consorții de inovare/ hub-uri de inovare / DIH / centre de resurse/ cluster) la nivelul județului;
- Sprijinirea firmelor inovatoare existente, în special a inovatorilor sociali și a firmelor cu potențial mare de creștere;
- Sprijinirea centrelor/entități de transfer tehnologic și a centrelor de inovare, în domeniile de specializare inteligentă;
- Sprijinirea activităților de cercetare industrială și/ sau dezvoltare experimentală;
- Facilitarea serviciilor de transfer tehnologic, inclusiv prin dezvoltarea unor noi tipuri de servicii de transfer tehnologic corelate cu nevoile mediului de afaceri, consultanță specializată în afaceri sau investiții pentru implementarea unui rezultat al cercetării – inovării în parteneriat între IMM-uri și ITT;
- Facilitarea digitalizării microîntreprinderilor și IMM-urilor;
- Facilitarea implementării de către companii a unor activități cu caracter inovativ pentru demonstrarea și verificarea unor concepte privind produse, servicii, procese;
- Sprijinirea programelor de formare și specializare a personalului din companii pentru utilizarea noilor tehnologii de producție, achiziționarea de competențe digitale și competențe în domeniile de specializare inteligentă.

1.2. Susținerea sectorului de cercetare-dezvoltare pentru o creștere economică inteligentă

Acțiuni orientative

- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de CDI din cadrul entităților publice (universități, centre, institute de cercetare etc) și private;
- Sprijinirea activităților de cercetare-inovare derulate atât de organizațiile de cercetare (cele din cadrul universităților și cele independente precum Stațiunea de Cercetare - Dezvoltare Agricolă Oradea etc.), cât și de întreprinderi;
- Susținerea activităților de cercetare-dezvoltare derulate în cadrul entităților publice și private de CDI;
- Facilitarea dezvoltării de platforme de cooperare și susținerea parteneriatelor între instituții de cercetare, companii și autorități publice;
- Stimularea creării entităților economice bazate pe aplicarea rezultatelor cercetării;
- Susținerea participării entităților de CDI și a companiilor în programe europene de Cercetare;
- Sprijinirea dezvoltării parcurilor științifice și tehnologice;

- Sprijinirea programelor de formare a personalului din CDI pentru a se adapta noilor competențe cerute de dezvoltarea tehnologică inclusiv în domeniile de specializare inteligentă.

1.3. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea proiectelor și activităților ce vizează creșterea securității cibernetice și interoperabilitatea;
- Sprijinirea digitalizării universităților pentru ca acestea să devină ”poli” de competențe în domeniul digital, inclusiv prin crearea și dezvoltarea unor platforme digitale, baze de date și biblioteci virtuale, laboratoare, dotare tehnică și echipamente;
- Facilitarea transformării digitale a IMM-urilor prin adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri.

2. Dezvoltarea antreprenoriatului (economic, social și cultural) la nivel local

Justificarea obiectivului

Spiritul antreprenorial este încă insuficient dezvoltat la nivel județean, deși acest element este esențial în dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere. Există diferențe foarte mari în ceea ce privește densitatea întreprinderilor în municipiul Oradea și în celelalte municipii și orașe ale județului, unele orașe înregistrând valori sub nivelul multor comune din ZMO. De asemenea, există discrepanțe mari între mediul urban și mediul rural în privința densității întreprinderilor. Inițiativa antreprenorială, concretizată în firmele înființate este problematică în multe localități urbane și în comunele din afara ZMO.

Participarea activă a unităților individuale și asociative la activități economice reprezintă cheia bunăstării unei comunități, prin activitățile de producție, transmitere de know-how, creare de locuri de muncă, adăugarea valorii proprii la produsul intern brut (PIB) și facilitarea unui mediu în care antreprenorii își asumă riscuri în dezvoltarea de produse noi și crearea de noi piețe. Un nivel ridicat de intensitate antreprenorială activă este important pentru viața economică a comunității, fiind asociat în general cu venituri ridicate ale salariaților, dar și ale firmelor locale. Un mediu antreprenorial viu permite dezvoltarea de relații de afaceri și crearea de aglomerări de competențe, care reduce eforturile și costurile firmelor locale în identificarea și procurarea de resurse. Nivelul ridicat al intensității antreprenoriale a unei zone se asociază, în general și cu o populație educată și aduce după sine un nivel de trai mai ridicat.

Mediul antreprenorial trebuie consolidat, firmele noi având nevoie de activități de sprijin și suport încă de la înființare, fiind necesară consolidarea prezenței pe piață, creșterea accesului și a oportunităților de finanțare, stabilirea de forme de colaborare la nivelul ecosistemului și investiții pentru dezvoltarea de produse și servicii cu valoare adăugată mare.

Obiective specifice

- 2.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin operaționalizarea a cel puțin trei structuri de promovare, sprijinire și suport a antreprenoriatului (incubatoare de afaceri, acceleratoare de afaceri, parcuri tehnologice și științifice, granturi de inovare, concursuri de proiecte, parcuri smart etc.) la nivelul județului până în 2027.
- 2.2. Dezvoltarea sectorului IMM, dezvoltare concretizată în cifră de afaceri mai mare cu 30% (în termeni nominali) și cu 15% mai mulți angajați în IMM-urile locale până în anul 2027, cu accent pe sectorul serviciilor. Prin atingerea acestui obiectiv se are în vedere diversificarea surselor de creștere potențială și creșterea capacității de reziliență a economiei locale.
- 2.3. Creșterea gradului de adaptabilitate și reziliență a economiei locale prin facilitarea digitalizării modelelor de afaceri și îmbunătățirea indicatorilor antreprenoriali: creșterea numărului de întreprinderi nou-înființate cu 10% și a densității întreprinderilor cu 7% până în 2027.
- 2.4. Dezvoltarea antreprenoriatului în domeniul economiei sociale astfel încât numărul de întreprinderi sociale atestate / certificate să crească la 4 până în 2027. Posibile acțiuni:
 - Susținerea și finanțarea înființării de întreprinderi sociale la nivelul județului (cu ajutorul mediului neguvernamental și a finanțărilor nerambursabile disponibile);
 - Facilitarea unor cursuri de pregătire pentru manageri de întreprinderi sociale;
 - Promovarea de propuneri de schimbări legislative care să faciliteze procesul de înființare și operare.

Direcții de acțiune

2.1. Sprijinirea dezvoltării ecosistemului antreprenorial, în special a microîntreprinderilor și IMM-urilor locale

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea extinderii și dezvoltării infrastructurii locale de sprijinire a afacerilor: parcuri industriale, zone industriale, platforme logistice (inclusiv pentru produse agro-alimentare), clustere, incubatoare de afaceri, centre de afaceri, camera de comerț etc.;
- Sprijinirea cooperării prin susținerea de structuri asociative și stimularea legăturilor de afaceri și tehnologie atât la nivel național cât și internațional, sprijinirea internaționalizării IMM-urilor;
- Facilitarea înființării de firme în domenii competitive la nivel județean, regional și național;
- Sprijinirea dezvoltării firmelor existente și creșterii productivității acestora, în special în domeniile cu valoare adăugată mare;
- Sprijinirea creării/dezvoltării de structuri de sprijin suport pentru afaceri, inclusiv în mediul rural;
- Sprijinirea dezvoltării și implementării de noi modele de afaceri pentru IMM-uri;

- Facilitarea extinderii și diversificării gamei de servicii oferite de către structurile de sprijin pentru afaceri (administratori de granturi pentru întreprinderi și start-up-uri);
- Susținerea activității clusterelor (cu accent pe cele inovative) și ale altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică;
- Facilitarea accesului IMM-urilor la accesarea de instrumente financiare diversificate și complementare;
- Sprijinirea programelor de dezvoltare a capacității antreprenoriale;
- Sprijinirea investițiilor în creșterea calității resursei umane a întreprinderilor locale;
- Sprijinirea organizării de evenimente specializate (conferințe, simpozioane, târguri, etc.).

3. Creșterea calității vieții

Justificarea obiectivului

Creșterea calității vieții implică îmbunătățirea unui set larg de servicii și condiții de trai ce pot fi măsurate obiectiv (existența locurilor de muncă, nivelul veniturilor, situația utilităților publice, oferta de servicii educaționale și de sănătate etc.), cât și subiectiv, pe baza percepției locuitorilor privind accesul și calitatea serviciilor publice, siguranța, petrecerea timpului liber, shopping etc. Corelarea permanentă a indicatorilor de calitate a vieții la nivel urban și rural este importantă pentru evitarea unor disparități care să afecteze negativ dezvoltarea strategică a județului. Calitatea ridicată a vieții presupune existența unor servicii de sănătate, educaționale, de asistență socială de calitate, administrație locală eficientă și transparentă, care valorifică avantajele guvernanței participative, viață culturală bogată, sentiment de siguranță al comunității, posibilități diverse de petrecere a timpului liber. Creșterea calității vieții reprezintă condiția de bază în păstrarea resursei umane educate și atragerea de resursă umană calificată. De asemenea, corelarea permanentă a indicatorilor de calitate a vieții la nivel urban și rural este importantă pentru evitarea unor disparități care să afecteze negativ dezvoltarea strategică a județului.

Obiective specifice

În afara infrastructurii tehnico-edilitare, este necesară modernizarea, extinderea și adaptarea infrastructurii ce deservește unitățile de învățământ, medicale, administrative, culturale, de recreere și sportive din toate localitățile urbane și din marile comune ale județului, nu doar din municipiul Oradea. În domeniul medical, este imperios necesară îmbunătățirea accesibilității locuitorilor (nu doar a celor din Oradea, ci ai celor din tot județul) la serviciile medicale de urgență și centre de permanență.

- 3.1. Reducerea discrepanțelor existente între mediul urban și cel rural prin investiții în rețelele de apă și canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică etc. Până în 2027 se urmărește reducerea la 5% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de apă, la 40% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de canalizare, la 70% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețea de gaz.
- 3.2. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivel județean prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2027 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinii) astfel încât minim 70% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale.

- 3.3. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât minim 45% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale.
- 3.4. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii și serviciilor sociale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât minim 50% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale.

Se urmărește creșterea calității serviciilor publice precum cele de sănătate, cultură, sport etc. prin utilizarea eficientă a resurselor și valorificarea potențialului local. Trebuie avute în vedere măsuri de echipare, dotare, eficientizare, interconectare a serviciilor publice pentru ca acestea să răspundă mai bine nevoilor locuitorilor, contribuind la creșterea satisfacției acestora.

- 3.5. Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber în ZMO și în localitățile urbane din județ, astfel încât minim 55% (față de 43%, cât era în 2021) dintre locuitori să se declare satisfăcuți sau foarte satisfăcuți de facilitățile de recreere/petrecere timp liber la nivelul județului până în 2027.

În vederea creșterii calității vieții și a nivelului de satisfacție al locuitorilor, trebuie sprijinită organizarea și dezvoltarea facilităților de petrecere a timpului liber. Creșterea posibilităților de recreere și petrecere a timpului liber în Zona Metropolitană Oradea și în localitățile urbane din județ facilitează creșterea consumului local și păstrarea resurselor financiare în comunitate, ca o alternativă la consumul "exportat" spre Cluj-Napoca, Timișoara, Arad sau în localități din Ungaria.

- 3.6. Dezvoltarea sectorului neguvernamental în domenii prioritare (economie socială, cultural, participare civică, învățământ, protecția mediului), prin finanțarea unor programe dedicate la nivel județean care să aibă alocări minime anuale de cel puțin 150.000 lei începând din 2023.

Direcții de acțiune

3.1. Sprijinirea programelor și proiectelor de extindere și modernizare a rețelelor edilitare (apă, canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică, fibră optică) și de branșare a gospodăriilor la aceste rețele

Acțiuni orientative:

- Realizarea unor prioritizări în ceea ce privește UAT-urile unde se realizează rețele de apă, canalizare, distribuție a gazelor naturale astfel încât acestea să se regăsească în comunitățile cu un număr mai mare de potențiali utilizatori dispuși să se conecteze la aceste rețele și să utilizeze efectiv serviciile;
- Facilitarea de către CJ a unui dialog între operatorii rețelelor de utilități și UAT-uri în vederea optimizării tarifelor astfel încât utilizatorii să își poată permite costurile aferente acestor servicii;

- Sprijinirea programelor și proiectelor de extindere și modernizare a rețelelor de alimentare cu apă, canalizare, alimentare cu gaze naturale, energie electrică, fibră optică;
- Susținerea programelor și proiectelor de eficientizare energetică a iluminatului public;
- Sprijinirea înființării de centrale fotovoltaice pentru producția de energie electrică;
- Sprijinirea proiectelor și acțiunilor de reabilitare și extindere a sistemelor de colectare a apelor pluviale.

3.2. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii medicale și de sănătate și a serviciilor aferente

Acțiuni orientative:

- Construirea/realizarea de noi facilități medicale / Renovarea facilităților unităților sanitare existente și îmbunătățirea infrastructurii tehnice medicale și nemedicale aferente, astfel încât acestea să devină mai eficiente și eficace, mai verzi și digitalizate;
- Sprijinirea activităților care servesc prevenirea formării bolilor: campanii de promovare a stilului de viață sănătos (alimentație, mișcare, activitate zilnică corectă, etc), descurajarea unor obiceiuri nocive, conștientizarea efectelor dependenței și realizarea de evenimente cu scop educațional a copiilor (sport, etc), screening;
- Sprijinirea măsurilor de educație/pregătire profesională a resurselor umane din domeniul sanitar și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în dezvoltarea și oferirea directă a unor servicii medicale/conexe sau în parteneriat cu instituții publice;
- Sprijinirea/coordonarea realizării unui consorțiu medical spitalicesc între actorii din domeniu.

3.3. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii și serviciilor sociale

Acțiuni orientative:

- Construirea de facilități noi și/sau renovarea unităților de asistență socială existente și a infrastructurii aferente (astfel încât acestea să devină mai verzi și digitalizate);
- Sprijinirea dezvoltării și îmbunătățirii continue a serviciilor / entităților publice, private sau/și non-guvernamentale care oferă comunității servicii medicale, de asistență socială;
- Sprijinirea construirii/amenajare unui incubator de afaceri pentru persoane care provin din medii dezavantajate;
- Sprijinirea construirii / amenajării unui Centru social de urgență pentru persoane fără adăpost;
- Sprijinirea amenajării de spații de cazare și cantină pentru copii din medii defavorizate;
- Sprijinirea construirii / amenajării de locuințe protejate pentru persoane cu dizabilități mintale;
- Sprijinirea construirii / amenajării unui Centru rezidențial pentru persoane vârstnice;
- Sprijinirea construirii / amenajării Centru de zi pentru persoane cu handicap;

- Sprijinirea construirii / amenajării unui Centru de zi pentru tineri cu probleme sociale (hrană și activități educaționale după masă);
- Sprijinirea construirii / amenajării unui Centru de îngrijire pentru persoane cu boli cronice sau cu boli acute cu îngrijire prelungită sau în fază terminală;
- Susținerea și dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu;
- Sprijinirea serviciilor de asistență comunitară rurală;
- Organizare sau sprijinirea organizării de evenimente sociale – ziua vârstnicilor, Crăciun - Revelion pentru vârstnici și persoane defavorizate;
- Organizare programe de conștientizare pentru persoane cu adicții;
- Sprijinirea activității organizațiilor neguvernamentale din domeniul social prin programe de finanțare;
- Sprijinirea proiectelor de formare și calificare profesională a populației din zone defavorizate și reconversie profesională;
- Facilitarea dezvoltării profesionale a resurselor umane din domeniul asistenței sociale și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea directă a unor servicii sociale sau în parteneriat cu instituții publice.

3.4. Dezvoltarea oportunităților și facilităților de recreere și petrecere a timpului liber.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea renovării și dezvoltării elementelor infrastructurale cu funcții de recreere și petrecere a timpului liber (parcuri, piețe, terenuri de sport, etc.) astfel încât acestea să devină mai verzi, digitalizate și atractive;
- Sprijinirea dezvoltării și îmbunătățirii continue a serviciilor / entităților publice, private sau/și non-guvernamentale care oferă comunității servicii de recreere și petrecere a timpului liber în cadrul comunității;
- Sprijinirea construirii amenajării de centre comunitare multifuncționale;
- Sprijinirea construirii de săli de fitness / activități fizice în comunitățile din județ;
- Sprijinirea construirii, amenajării, renovării structurilor ce au ca destinație organizarea de tabere pentru copii;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau confesionale în oferirea directă a unor servicii de recreere sau în parteneriat cu instituții publice.

Acțiuni orientative multisectoriale și multi-domeniu care au ca scop creșterea calității vieții în comunitate:

- Analiza, monitorizarea și îmbunătățirea continuă a indicatorilor de calitate a vieții la nivel județean (de la infrastructură și utilități la acces la evenimente culturale și sportive, viață sănătoasă, sistem educațional și medical, etc.);

- Promovarea serviciilor medicale, culturale, de recreere și petrecere a timpului liber în afara județului în vederea atragerii turiștilor și a celor care ar putea să se stabilească în comunitate;
- Sprijinirea achiziției unor terenuri de către autoritățile locale în scopuri comunitare (sprijinirea activităților antreprenoriale, funcții social-culturale, sport și funcții turistice);
- Sprijinirea dezvoltării fondului locativ (bloc locuințe pentru tineri destinate închirierii, bloc locuințe pentru specialiști - sănătate și învățământ);
- Sprijinirea dezvoltării societății civile, sprijinirea înființării de fundații și asociații ale cetățenilor;
- Organizarea evenimentelor sportive cu caracter comunitar;
- Organizarea evenimentelor social-culturale tematice – baluri, zilele vârstnicilor etc.;
- Sprijinirea creșterii calității serviciilor publice precum cele de sănătate, cultură, sport etc. prin sprijinirea măsurilor de utilizare eficientă a resurselor și valorificarea potențialului local: echipare, dotare, eficientizare, interconectare a serviciilor publice pentru ca acestea să răspundă mai bine nevoilor locuitorilor, contribuind la creșterea satisfacției acestora;
- Sprijinirea măsurilor de organizare și dezvoltare a facilităților de petrecere a timpului liber, precum creșterea posibilităților de recreere și petrecere a timpului liber în Zona Metropolitană Oradea și în localitățile urbane din județ, facilitându-se astfel creșterea consumului local și păstrarea resurselor financiare în comunitate, ca o alternativă la consumul "exportat" spre Cluj-Napoca, Timișoara, Arad sau în localități din Ungaria.

4. Dezvoltarea turismului sustenabil

Justificarea obiectivului

Județul Bihor are unul dintre cele mai mari și mai diversificate potențiale turistice din țară; potențialul turistic al acestuia se concentrează în resursele geotermale extraordinare (exploatate în prezent cu precădere la Băile Felix și 1 Mai) și în biodiversitatea Munților Apuseni. Județul Bihor are resursele ce-i permit să devină un pol regional european al turismului balnear și de tratament, dar și al turismului montan și a celui speologic. Provocările valorificării acestui potențial sunt legate de: promovarea de o manieră integrată a principalelor areale de interes turistic din județ, insuficientă coordonare și experiență de lucru în parteneriat la nivel de sector, nevoia de investiții în infrastructură majoră, planificarea urbană și îmbunătățirea gestiunii terenurilor, utilizarea sustenabilă a resursei de apă geotermală, atât pentru a debloca zone cu potențial de creștere a activității turistice, cât și pentru a preîntâmpina dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului.

În acest context, este nevoie de dezvoltarea unui turism sustenabil, care să valorifice din plin potențialul geotermal și cadrul natural, să acceseze resursele financiare nerambursabile adresate sectorului, să atragă mai mulți turiști internaționali și interni, dar în același timp să nu pericliteze șansa generațiilor viitoare de a se bucura de aceste resurse.

Obiective specifice

4.1 Realizarea unei strategii sectoriale de dezvoltare a turismului în județul Bihor până în 2023.

4.2 Crearea sau reorganizarea până în 2023 a unui organism responsabil de monitorizarea performanțelor turismului în județul Bihor, analiza datelor statistice, cu rol de catalizator al turismului regional.

4.3. Îmbunătățirea sistemului de planificarea urbană și gestiune a terenurilor prin crearea până în 2023 a unui cadru care să preîntâmpine dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului în zonele cu potențial turistic.

4.4 Crearea unui brand turistic al județului Bihor până în 2024.

4.5. Creșterea cu 30% a numărului de turiști până în 2027, față de 2019.

4.6 Creșterea eficienței utilizării structurilor de cazare turistică, respectiv creșterea gradului de ocupare la 55% până în 2027 (de la 44,2%, în 2019).

Direcții de acțiune

4.1. Sprijinirea măsurilor de valorificare a potențialului turistic natural și antropic al județului

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea măsurilor de conservare, restaurare și punere în circuitul turistic a obiectivelor de patrimoniu incluse în lista UNESCO, a celor incluse în grupele valorice A și B din Lista Monumentelor Istorice;
- Sprijinirea acțiunilor și inițiativelor de conservare, consolidare și promovare a identității locale;
- Sprijinirea acțiunilor de refacere și realizare de marcaje pentru traseele turistice și traseele de alpinism, realizare de căi de acces, locuri de popas și campare, amenajare de puncte de observație, refugii montane etc.;
- Facilitarea realizării unei signalistici turistice unitare, standardizate și obligatorii pentru zonele cu potențial turistic sau care beneficiază de pe urma turismului;
- Sprijinirea investițiilor și măsurilor ce vizează valorificarea durabilă a apelor termale;
- Sprijinirea investițiilor și acțiunilor în domeniu speoturismului în vederea valorificării superioare și durabile a potențialului pe care județul îl are în acest domeniu;
- Dotarea cu echipamente de siguranță și salvare a Serviciului Județean Salvamont – Salvaspeo Bihor și sprijinirea activității acestuia;
- Sprijinirea reabilitării bazelor de tratament existente și creării de noi baze de tratament în localitățile cu potențial balnear și balneoclimatic;
- Sprijinirea modernizării și extinderii infrastructurii tehnico-edilitare în localitățile cu potențial balnear și balneoclimatic;
- Sprijinirea modernizării și extinderii infrastructurii de agrement în localitățile cu potențial balnear și balneoclimatic;
- Inițierea și/sau sprijinirea realizării de studii științifice în domeniul balnear în vederea stabilirii pe baze științifice a tratamentelor complementare medicale balneare;
- Sprijinirea acțiunilor și investițiilor menite să pună în valoare potențialul crescut de practicare a sporturilor de iarnă (schi, snowboarding etc.);

- Sprijinirea campaniilor de promovare a obiectivelor și atracțiilor turistice din județ;
- Sprijinirea parteneriatelor între entitățile turistice din județ și cele din alte țări precum Ungaria, Austria, Germania, Franța, Polonia, Belgia, Israel, Italia, UK, USA, etc.

4.2. Sprijinirea modernizării și extinderii infrastructurii (de cazare, de agrement etc.) și îmbunătățirea serviciilor specifice

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea modernizării infrastructurii de cazare;
- Facilitarea extinderii infrastructurii de primire turistică la nivelul zonelor turistice în care se înregistrează deficit de spații de cazare;
- Sprijinirea măsurilor de modernizare, extindere și diversificare a infrastructurii de agrement;
- Sprijinirea măsurilor de modernizare și extindere a infrastructurii turistice pentru tratament balnear și recuperare;
- Sprijinirea măsurilor de modernizare și extindere a infrastructurii turistice pentru tineret (tabere școlare, centre de tineret);
- Sprijinirea reabilitării spațiilor cu destinație culturală (muzee, spații expoziționale, teatre, săli de spectacole etc.);
- Sprijinirea dezvoltării serviciilor de tip SPA și wellness;
- Sprijinirea măsurilor de reabilitare, creare și dezvoltare a infrastructurilor destinate turismului bazat pe produse artisanale, meșteșugărești, prin crearea de ateliere de prezentare.

4.3. Sprijinirea acțiunilor care contribuie la asigurarea forței calificate de muncă în turism

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea îmbunătățirii programelor de formare profesională inițială de nivel liceal și universitar din domeniul turismului, inclusiv sprijinirea acțiunilor de reabilitare și modernizare a infrastructurii educaționale;
- Susținerea sistemului dual de învățământ în domeniul serviciilor turistice;
- Susținerea activităților de formare profesională continuă în domeniul turismului;
- Facilitarea implementării unor standarde de calitate unitare la nivelul județului;
- Facilitarea certificării și înregistrării produselor tradiționale locale;
- Sprijinirea reconversiei profesionale și încurajarea mobilității lucrătorilor în turism.

Măsuri complementare:

- *Sprijinirea realizării unei strategii sectoriale de dezvoltare a turismului în județul Bihor și a creării și promovării unui brand turistic județean;*
- *Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice;*
- *Dezvoltarea construirii infrastructurii de bază (parcări, coșuri de gunoi, toalete etc) în proximitatea obiectivelor turistice;*

- *Susținerea formelor de turism tematic și a celor de turism alternativ;*
- *Sprijinirea activităților de promovare și informare ale organizațiilor de management al destinației;*
- *Sprijinirea dezvoltării activităților economice conexe turismului;*
- *Stimularea cooperării actorilor comunitari locali pentru a furniza pachete integrate de turism astfel încât turiștii să aibă o gamă cât mai largă de oportunități și să petreacă o perioadă mai lungă de timp în județ;*
- *Susținerea activităților culturale și recreative și integrarea acestora în oferta turistică;*
- *Sprijinirea activităților de cercetare și inovare în domeniul turistic și în domeniile conexe acestuia;*
- *Oferirea de suport în vederea conectării și integrării potențialului local (meșteșugari locali cu oferta turistică);*
- *Sprijinirea dezvoltării și îmbunătățirii continue a sistemului de colectare selectivă a deșeurilor în zonele și arealele vizitate de turiști;*
- *Luarea măsurilor care să contribuie la reducerea poluării albiilor și malurilor râurilor precum: curățarea acestora, crearea de bariere care să oprească deșeurile, supravegherea video a zonelor în care se depozitează ilegal deșeuri;*
- *Dezvoltarea accesului rutier în zonele turistice montane cu afectarea cât mai redusă a ecosistemelor existente.*
- *Promovarea serviciilor medicale, culturale, de recreere și petrecere a timpului liber în afara județului în vederea atragerii turiștilor și a celor care ar putea să se stabilească în județ;*
- *Coordonarea acțiunilor de promovare la nivel regional prin intermediul organismului responsabil de monitorizarea performanțelor turismului în județul Bihor;*
- *Facilitarea dezvoltării zonei de evenimente corporative de mare amploare – segmentul MICE (Meetings, Incentives, Conventions, Exhibitions) prin dezvoltarea unui centru de convenții și conferințe în Oradea;*
- *Sprijinirea dezvoltării rețelei de centre de informare turistică, în special a personalului din cadrul acestora (angajarea de personal calificat / calificarea personalului);*
- *Construirea/amenajarea de piste pentru biciclete de-a lungul unor drumuri județene;*
- *Realizarea/sprijinirea realizării unei hărți de a drumurilor forestiere sigure pentru drumeții pe jos sau cu bicicleta.*

5. Dezvoltarea sistemului educațional preuniversitar și universitar în relație cu prioritățile strategice ale județului și cu cerințele pieței

Justificarea obiectivului

Existența unui sistem educațional performant, capabil să prevadă evoluția pieței și să pregătească resursa umană calificată pentru această evoluție și pentru nevoile locale și regionale reprezintă premisa fundamentală a dezvoltării durabile a județului. Asta pentru că existența resursei umane calificate reprezintă cel mai important factor pentru atragerea investitorilor. De asemenea, resursa umană educată este o condiție de bază pentru dezvoltarea antreprenoriatului, inițiativa antreprenorială fiind apanajul celor educați și experimentați în diversele domenii economice.

Sistemul educațional pre-universitar necesită investiții semnificative atât în baza materială, cât și în resursa umană. Cadrele didactice trebuie pregătite pentru a utiliza noile metode de predare și învățare, făcând din actul de învățare unul atractiv și util pentru elevi. Trebuie dezvoltate acele specializări pentru a căror absolvenți există (sau se estimează că va exista) cerere pe piață, iar cele existente, dar neancorate în cerințele pieței, trebuie reprofile.

Existența mediului universitar în municipiul Oradea reprezintă o sursă de avantaj competitiv pentru județ. Universitățile performante sunt un factor extrem de important pentru comunitățile urbane inteligente, capabile să dezvolte o economie bazată pe cunoaștere și să se conecteze internațional. Corelarea curriculei acestora cu piața, precum și cooperarea strânsă cu agenții economici și cu administrațiile locale sunt elemente cheie pentru a valorifica la maxim existența universității în Oradea.

Întrucât atribuțiile Consiliului Județean în domeniul sistemului de învățământ sunt limitate, pentru atingerea obiectivului strategic nu au putut fi avute în vedere obiective specifice, ci doar măsuri care pot contribui la atingerea acestui obiectiv strategic.

Obiective specifice

5.1. Construcția unui Hub Educațional la nivelul județului, în următorii 4 ani, care să reunească actori interesați din sectorul public, privat și nonprofit și care poate stimula permanent acțiunile în această zonă (investiții în infrastructură educațională, corelarea cu specificul economiei locale, reducerea disparităților în domeniul educațional, stimularea activităților extracurriculare și comunitare, etc.).

5.2. Crearea/operationalizarea unui centru de excelență, în următorii 5 ani, capabil să stimuleze competențe și abilități necesare pentru economia viitorului.

5.3. Crearea a 2 programe de învățământ dual în următorii 4 ani în 6 licee din județ.

5.4. Sprijinirea dezvoltării unui sistem funcțional de stimulare a performanței elevilor, studenților și cadrelor didactice până în 2024, obiectiv concretizat în organizarea a cel puțin unei competiții interșcolare anuale pe domenii prioritare la nivel județean: economie bazată pe cunoaștere, antreprenoriat, turism, meserii organizată începând din 2024.

Direcții de acțiune

5.1. *Sprijinirea acțiunilor de dezvoltare și modernizare infrastructurii educaționale și a procesului educațional în acord cu nevoile actuale de competențe și cerințele pieței muncii.*

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea construirii de clădiri pentru învățământ preșcolar și învățământ primar inclusiv dotări;
- Sprijinirea dotării instituțiilor de învățământ local și a sălilor de curs cu mobilier, utilaje și echipamente performante corespunzătoare;
- Sprijinirea construirii de creșe;

- Facilitarea reabilitării și modernizării internatelor, căminelor, școlilor, grădinițelor etc.
- Facilitarea dezvoltării și extinderilor capacității grădinițelor;
- Sprijinirea construirii de locuri de joacă pentru copii;
- Sprijinirea modernizării infrastructurii sportive din cadrul școlilor locale;
- Sprijinirea transportului școlar;
- Sprijinirea amenajării unui centru de experiență / casă de joacă științifică.

5.2. Facilitarea procesului de digitalizare a educației

Acțiuni orientative:

- Demararea unui program de alfabetizare digitală în rândul populației și în special a categoriilor vulnerabile, în următorii 2 ani, cu implicarea bibliotecilor comunale;
- Sprijinirea programelor de mentoring și formare profesională în domeniul IT.

5.3. Facilitarea procesului de creștere a performanței școlare.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea creșterii cu 8% a promovabilității la BAC în liceele din județ în următorii 10 ani;
- Sprijinirea creșterii cu 5% a promovabilității la evaluarea națională în școlile din județ în următorii 10 ani;
- Facilitarea reducerii abandonului școlar cu 1% în următorii 5 ani, inclusiv prin organizarea de campanii împotriva abandonului școlar și părăsirii timpurii a școlii.

5.4. Sprijinirea creșterii continue a calității actului educațional și a nivelului de adaptare a acestuia la cerințele pieței

Acțiuni orientative:

- Facilitarea/sprijinirea parteneriatului între unitățile de învățământ, agenți economici/angajatori, camera de comerț și industrie și ONG-uri;
- Sprijinirea formalizării parteneriatelor dintre mediul educațional și mediul economic prin încurajarea învățământului dual și crearea unor clase în domeniile profesionale și specializările unde există deficit de forță de muncă la nivel județean;
- Sprijinirea motivării cadrelor didactice prin facilitarea accesului la serviciile publice: transport public gratuit, sprijin financiar pentru chirie/rată;
- Încurajarea dezvoltării de programe privind dezvoltarea spiritului antreprenorial în rândul elevilor și studenților;
- Susținerea financiară prin pilotarea unui proiect de susținere financiară a unui specialist în consiliere și orientare în carieră în fiecare unitate de învățământ liceal;
- Derularea/sprijinirea unor proiecte de formare și calificare profesională a populației și reconversie profesională;
- Sprijinirea programelor de tip after-school;

- Sprijinirea programelor de formare-perfecționare pentru personalul didactic, inclusiv în domeniul IT;
- Sprijinirea dezvoltării programelor extracurriculare (programe folk-artistice, educație civică, literatură, educație ecologică, etc.).

5.5. Facilitarea accesului la educație a persoanelor din categoriile vulnerabile. Reducerea abandonului școlar în rândul acestora prin utilizarea unor instrumente de retenție în școală precum burse, transport gratuit la școală, mentorat etc.

5.6. Sprijinirea participării adulților la educație continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe tot parcursul vieții

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea programelor de educație pe tot parcursul vieții oferite de actori publici și privați sau în parteneriat, ca formă de adaptare la realitățile unei economii și societăți în permanentă schimbare;

5.7. Sprijinirea creșterii calității și performanțelor universitare și a conectării universității la piața muncii prin acțiuni/proiecte precum:

Acțiuni orientative:

- Derularea unui proiect pilot de acordare a minim 30 de granturi de inovare până în anul 2026 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzi care dezvoltă produse sau servicii noi în colaborare cu mediul de afaceri;
- Derularea unui proiect pilot de acordare a minim 30 de granturi de cercetare până în anul 2025 pentru cadrele didactice, studenții, masteranzii sau doctoranzi care realizează cercetări în domeniile prioritare pentru economia județului în colaborare cu mediul universitar și agenții economici.

Măsuri complementare

- Sprijinirea creșterii calității și funcționalității infrastructurii, echipamentelor și dotărilor tuturor unităților de învățământ până în 2027, astfel încât să se ajungă la maxim 25 de elevi/clasă, să fie oferit transport public gratuit pentru toți elevii, toate sălile de clase digitalizate, modernizate și reutilitate;
- Sprijinirea creșterii continue a calității actului educațional și a nivelului de adaptare a acestuia la cerințele pieței prin:
 - Facilitarea/sprijinirea parteneriatului între unitățile de învățământ, agenți economici/angajatori și ONG-uri;

- Sprijinirea formalizării parteneriatelor dintre mediul educațional și mediul economic prin încurajarea învățământului dual și crearea unor clase în domeniile profesionale și specializările unde există deficit de forță de muncă la nivel județean;
- Sprijinirea motivării cadrelor didactice prin facilitarea accesului la serviciile publice: transport public gratuit;
- Facilitarea creșterii gradului de promovabilitate la evaluările naționale (capacitate, bacalaureat);
- Susținerea financiară prin pilotarea unui proiect de susținere financiară a unui specialist în consiliere și orientare în carieră în fiecare unitate de învățământ liceal.

6. Dezvoltarea sectorului cultural și industriilor creative în conexiune cu valorificarea patrimoniului cultural

Justificarea obiectivului

Utilizarea integrată a patrimoniului cultural și a capacităților existente în domeniul cultural, precum și caracterul multicultural al județului, pot fi surse de avantaj competitiv față de comunități similare. Județul Bihor are un patrimoniu cultural vast ce constă în: muzee, teatre, situri și monumente arheologice, monumente și ansambluri de arhitectură, case memoriale și monumente de artă plastică, mănăstirile și lăcașurile de cult, case de cultură, biblioteci etc. La acestea se adaugă patrimoniul cultural intangibil deosebit de bogat, constând în obiceiuri și tradiții, evenimente culturale tradiționale, arhitectură, port popular și meșteșuguri tradiționale. O condiție esențială pentru creșterea calității vieții este legată de modalitățile de petrecere a timpului liber. Capitalul uman existent poate pune în valoare și din punct de vedere economic patrimoniul cultural bogat al județului, prin facilitarea și diversificarea modalităților de petrecere a timpului liber. De asemenea, domeniile economice care pun în valoare potențialul creativ și inovativ al resursei umane pot aduce valoare adăugată ridicată în economia locală, contribuind astfel la creșterea veniturilor și a puterii de cumpărare a locuitorilor. Consiliul Județean Bihor joacă un rol cheie în atingerea acestui obiectiv strategic prin prisma atribuțiilor pe care le are, respectiv a instituției aflate în subordine și care are competențe generale în coordonarea, protejarea și valorificarea potențialului cultural al județului și anume Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Bihor.

Obiective specifice

- 6.1. Realizarea unui recensământ al stării patrimoniului cultural din județ până în 2024.
- 6.2. Încurajarea dezvoltării sectorului industriilor creative astfel încât ponderea acestuia în economia locală să ajungă la 5% din cifra de afaceri și la 7% din numărul total de salariați până în 2026. Acest lucru poate fi realizat prin 2 tipuri de măsuri:
 - Active: concursuri de proiecte, granturi locale de dezvoltare pentru firmele, organizațiile non-profit și organizațiile din domeniile culturale și a industriilor creative;
 - Pasive: facilități referitoare la plata unor taxe și impozite locale pentru firmele și organizațiile non-profit care desfășoară activități din sfera industriilor creative;
 - Finanțarea pe bază de concurs a activităților culturale și creative desfășurate de organizații non-guvernamentale.

Direcții de acțiune

6.1. Sprijinirea creșterii calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale

Acțiuni orientative:

- Renovarea unităților culturale și a infrastructurii aferente, digitalizarea și creșterea eficienței energetice a acestora;
- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii culturale inovatoare (ex. spații/huburi culturale multifuncționale, biblioteci, comunitare, cluburi de lectură, cluburi green impact etc.);
- Sprijinirea antreprenorilor în domeniul cultural și al industriilor creative prin incubatoare de afaceri creative sau granturi specifice, mai ales în domeniile cu potențial digital ridicat și impact redus asupra mediului;
- Sprijinirea renovării și reabilitării Caselor de cultură locale, mai ales a celor din mediul rural;
- Sprijinirea reabilitării și modernizării caselor tradiționale, monumentelor istorice și religioase (inclusiv biserici și mănăstiri) de interes local, înființarea muzeelor locale, introducerea caselor „satului/memoriale” în circuitul cultural și turistic județean
- Sprijinirea / susținerea evenimentelor tradiționale-confesionale în comune, organizarea și dezvoltarea evenimentelor de tip „zilele satelor și a comunelor” în mediul rural;
- Facilitarea organizării evenimentelor de prezentare a tradițiilor, meșteșugurilor și obiceiurilor locale;
- Sprijinirea dezvoltării profesionale a resurselor umane din domeniul cultural și a calității serviciilor oferite beneficiarilor;
- Sprijinirea implicării actorilor privați și a organizațiilor non-guvernamentale sau profesionale în oferirea directă a unor servicii culturale sau în parteneriat cu instituții publice;
- Promovarea unui management performant al instituțiilor de cultură (săli de spectacole și concerte, muzee) și în vederea creșterii numărului de vizitatori/participanți/auditori;
- Identificarea zonelor rurale ce păstrează caracteristici tradiționale și luarea unor măsuri pentru conservarea/păstrarea și punerea lor în valoare (inclusiv în ceea ce privește autorizarea modificărilor aduse construcțiilor și pentru edificarea de noi construcții).

7. Creșterea capacității administrative și a gradului de digitalizare la nivelul administrațiilor locale și al administrației județene

Justificarea obiectivului

Creșterea capacității administrative și a nivelului de digitalizare în cadrul Consiliului Județean și sprijinirea aceluiași proces în instituțiile administrației publice locale din județul Bihor poate diferenția pozitiv județul în relație cu competitori care se confruntă cu probleme de capacitate administrativă și cu un grad scăzut de digitalizare, cu efecte direct în zone precum dezvoltarea economică, atractivitatea comunității, cooperarea la nivel local și participarea cetățenească. Municipiul Oradea

are o imagine excelentă la nivel național și un potențial foarte bun de dezvoltare urbană capabilă să acționeze ca un motor de dezvoltare locală pentru județ. Este nevoie de corelare permanentă a strategiilor județene cu cele ale municipiului și ale Zonei Metropolitane Oradea, celelalte municipii, orașele și comunele. Orașele din județ pot prelua și adapta bunele practici deja consacrate la nivelul municipiului Oradea în ceea ce privește conservarea și valorificarea patrimoniului construit și a specificului local, renovare infrastructură fizică urbană, etc. Digitalizarea proceselor și instrumentelor pot eficientiza, simplifica, transparentiza și îmbunătăți activitatea administrației publice locale și județene și relaționarea acesteia cu locuitorii. Totodată, digitalizarea proceselor și instrumentelor utilizate de administrația locală și județeană creează cadrul favorabil atragerii investitorilor, dezvoltării antreprenoriatului, respectiv dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere.

Obiective specifice

- 7.1. Implementarea unui sistem GIS la nivel județean care să ofere servicii digitale tranzacționale cetățenilor și companiilor până în 2025.
- 7.2. Creșterea procentului documentelor urbanistice depuse digital de la aproximativ 10% la peste 40% până în 2024, prin intermediul unui serviciu digital dedicat.
- 7.3. Numărul primăriilor din județ care utilizează un sistem de management al documentelor va crește de la 11 la 50 până în 2025.
- 7.4. Înrolarea tuturor primăriilor din județ în ghiseul.ro până în 2025.
- 7.5. Anual cel puțin 10% din funcționarii din instituțiile publice locale vor urma cursuri de pregătire (management, securitate cibernetică, digitalizare, GDPR, analiză de date. etc.).

Direcții de acțiune:

7.1. Creșterea capacității administrative a autorităților publice locale în vederea implementării principiilor dezvoltării urbane integrate și sprijinirea cooperării la nivel microregional

Acțiuni orientative:

- Facilitarea creșterii capacității umane din cadrul APL-urilor în vederea îmbunătățirii procesului de planificare urbană;
- Sprijinirea consolidării instrumentelor de planificare spațială a județului;
- Sprijinirea elaborării și implementării strategiilor integrate de dezvoltare urbană (SIDU);
- Sprijinirea consolidării capacității structurilor de guvernare la niveluri multiple;
- Încurajarea cooperării și diversificării formelor de cooperare între structurile administrației publice locale;
- Facilitarea consolidării instituțiilor cu rol în planificarea și gestionarea proceselor de dezvoltare a teritoriului;
- Sprijinirea elaborării și implementării strategiilor teritoriale integrate la nivel microregional prin utilizarea de instrumente de tip ITI (investiții teritoriale integrate);

7.2. Asumarea de către Consiliul județean a rolului de lider al procesului de digitalizare a instituțiilor publice locale, în special a primăriilor, și de coordonare a îmbunătățirii infrastructurii digitale și a nivelului de alfabetizare digitală

Acțiuni orientative:

- Inițierea de proiecte pentru creșterea nivelului alfabetizării digitale pentru funcționari și populația generală (dacă este posibil, cu implicarea celorlalți actori comunitari interesați: companii private, camera de comerț și industrie, ONG-uri, școli, biblioteci);
- Sprijinirea modernizării continue a infrastructurii ITC (hardware și software) a instituțiilor administrației publice precum și a clădirilor și spațiilor în care instituțiile publice își desfășoară activitatea;
- Implicarea pentru creșterea vitezei medii de conectare la internet, atât pentru conexiunile fixe, cât și pentru cele mobile;
- Oferirea de ajutor pentru înrolarea tuturor UAT-urilor din județ în ghiseul.ro, pentru plata online a taxelor, impozitelor, avizelor, amenzilor, etc.;
- Standardizarea la nivelul tuturor UAT-urilor a colectării și stocării datelor și deschiderea seturilor de date către comunitate (aplicarea principiului *open data*);
- Standardizarea la nivelul tuturor UAT-urilor din județ a achiziției de produse și servicii digitale; introducerea în caietele de sarcini a bunelor practici privind proprietatea codului sursă, proprietatea datelor, posibilitatea interconectării;
- Creșterea numărului serviciilor tranzacționale digitale, oferite atât de Consiliul Județean, cât și sprijinirea celorlalte instituții publice locale;
- Sprijinirea interconectării tuturor aplicațiilor și a bazelor de date, inițial în interiorul consiliului județean, iar apoi între instituțiile din localități diferite până în 2026;
- Sprijinirea creșterii calității și eficacității serviciilor publice, astfel încât:
 - interacțiunile dintre cetățeni și instituțiile publice din județ să fie digitalizate în proporție de 60% până în 2027;
 - nivelul de satisfacție al utilizatorilor să fie ridicat sau foarte ridicat pt. cel puțin 65% (față de 56% în 2021) până în 2027;
 - să poată fi oferite seturi de date deschise pe o platformă dedicată;
 - să poată crește participarea publică în procesele decizionale.
- Facilitarea realizării unui sistem de *single sign-on* pentru cetățeni și companii și extinderea lui graduală la nivelul întregului județ începând din 2023.

8. Dezvoltarea teritorială echilibrată la nivel de județ

Justificarea obiectivului

La nivelul României discrepanțele în dezvoltare atât intra cât și inter regionale sunt extrem de pregnante și influențează de o manieră determinantă viitorul comunităților locale. La nivel județului Bihor ne găsim în prezența unor clivaje intra-județene care pot fi observate pe următoarele paliere: a) Municipiu reședință de județ și restul localităților urbane și rurale - în timp ce Oradea este percepută ca exemplu de bune practici administrative și de dezvoltare în numeroase domenii, restul localităților nu au performanțe similare; b) Urban mare și respectiv urban mic (localități sub 10,000 de locuitori) - Deși județul are un indice de urbanizare relativ ridicat, cu numeroase municipii și orașe, mărimea unora dintre acestea este de natură să afecteze sustenabilitatea lor financiară și capacitatea de acțiune ca poli locali cu influență asupra ruralului din jur; de asemenea majoritatea orașelor mici se află în stagnare sau declin c) Urban și rural – Există diferențe mari de dezvoltare între comunitățile

urbane în ansamblu și cele rurale, mai ales vizavi de indicatori vizează educația, serviciile medicale, spații verzi și posibilități de petrecere a timpului liber etc. d) Peri-urban și rural izolat, lipsit de prezența unor poli locali urbani sau rurali. În aceste condiții, dezvoltarea teritorială viitoare a județului trebuie să fie una coordonată și sustenabilă prin consolidarea legăturilor intra județene și prin promovarea conceptului de dezvoltare policentrică. Este nevoie să se recunoască faptul că teritoriile/localitățile de diverse mărimi pot toate contribui la dezvoltarea județului, cu condiția identificării și valorificării specificului și avantajelor fiecăreia. Ar fi nevoie de crearea/extinderea unor mecanisme de cooperare de tipul celor existente la nivelul Zonei metropolitane (ZM) Oradea și la alte grupuri de comunități din județ cu potențiale obiective de dezvoltare comune.

Obiective specifice

- 8.1. Reducerea cu minim 10% până la finalul anului 2027 a decalajului de dezvoltare dintre localitățile urbane și rurale ale județului Bihor, pe baza unor măsurători care folosesc un indice compozit pentru dezvoltarea locală de tipul IDUL, IDSL (Indicele dezvoltării sociale locale) sau similar.
- 8.2. Creșterea calității condițiilor de locuit în toate comunitățile urbane și rurale din județ. Până la finalul anului 2027 se va urmări creșterea cu 15% a numărului de clădiri reabilite termic și cu 5% a suprafeței locuibile pe cap de locuitor. De asemenea, se va urmări creșterea gradului de satisfacție a locuitorilor față de mediul construit, inclusiv echiparea edilitară a localităților, cu 10%.

Direcții de acțiune

8.1. Colectarea de date statistice relevante la nivel județean în vederea măsurării nivelului de dezvoltare locală la nivelul UAT-urilor

Acțiuni orientative:

- Identificarea indicatorilor relevanți a fi monitorizați, sursa acestora și colectarea lor efectivă;
- Dezvoltarea unei strategii de comunicare către public și alți stakeholderi interesați, precum agenții economici, a principalelor rezultate obținute din studierea calității vieții și a nivelului de dezvoltare locală;
- Integrarea unor astfel de date în procesul de monitorizare și actualizare periodică a strategiei de dezvoltare durabilă a județului Bihor.

8.2. Cooperarea cu UAT-urile din județ în vederea creșterii calității fondului de locuințe și de clădiri publice precum și regenerarea unor terenuri din zonele urbane

Acțiuni orientative:

- Încurajarea UAT-urilor din județ să crească numărul clădirilor pentru colectivități reabilite termic, atât din fonduri proprii cât și din finanțări europene;

- Încurajarea UAT-urilor din județ să lucreze cu asociațiile de proprietari și cu proprietarii în vederea refașadizării clădirilor pentru colectivități și imobilelor aflate în stare de degradare;
- Construirea și/sau reabilitarea clădirilor publice (de ex. școli, grădinițe) folosind standarde de eficiență energetică și de design ridicate, astfel încât clădirile publice să devină modele de bune practici în acest sens;
- Reconversia și refuncționalizarea unor terenuri folosite în trecut pentru alte funcțiuni.

8.3. Facilitarea cooperării interjurisdicționale între UAT-urile județului, inclusiv la nivelul ZMO

Acțiuni orientative:

- Crearea unui ADI județean cu acoperire largă și care să aibă ca obiect de activitate dezvoltarea locală echilibrată;
- Susținerea financiară a unor proiecte de mică amploare, derulate prin intermediul acestui ADI, care să crească încrederea între autoritățile locale implicate și să ducă la atingerea unor rezultate imediate;
- Conectarea cu autoritățile locale din ZMO și încurajarea acestora să gândească o viziune comună de dezvoltare a ZMO racordată la prioritățile județului;
- Definirea unui set de domenii și probleme locale de către CJ Bihor care pot fi rezolvate prin cooperare interjurisdicțională și sprijinirea UAT-urilor care vor să se asocieze pentru un astfel de demers.

8.4. Sprijinirea comunităților care au capacitate administrativă limitată, în special a celor rurale, în activitatea acestora care vizează urbanismul

Acțiuni orientative:

- Comunicarea și discutarea implicațiilor prevederilor principale din PATJ pentru UAT-urile din județ;
- Sprijinirea UAT-urilor care întâmpină probleme în actualizarea PUG-urilor;
- Implicarea în deblocarea procesului acolo unde activitatea de actualizare a fost începută cu mult timp în urmă și nu a fost finalizată încă;
- Dezvoltarea unor ghiduri și exemple de bună practică care să poată fi puse în practică de UAT-uri vizând calitatea construcțiilor, indicatori urbanistici optimi pe categorii de UAT-uri etc.;
- Conectarea cu autoritățile locale din ZMO și încurajarea acestora să gândească o viziune comună de dezvoltare a ZMO racordată la prioritățile județului;
- Definirea unui set de domenii și probleme locale de către CJ Bihor care pot fi rezolvate prin cooperare interjurisdicțională și sprijinirea UAT-urilor care vor să se asocieze pentru un astfel de demers;
- Susținerea financiară a unor proiecte de mică amploare care să crească încrederea între autoritățile locale implicate și să ducă la atingerea unor rezultate imediate.

Măsuri complementare

- *Sprijinirea comunelor care se nu se află în zona de influență a unui centru urban sau rural polarizator prin crearea unei politici publice județene în acest sens până și oferirea de suport de către Consiliul județean pe minim 3 domenii de activitate.*
- *Încurajarea și sprijinirea limitării (creștere sub 3% a intravilanului) sau stoparea (0% creștere a intravilanului) fenomenului de dispersie urbană de la nivelul municipiilor și orașelor din județul Bihor; Extinderea trebuie să fie corelată cu factorii demografici (evoluția populației) și cu principalii indicatori de dezvoltare locală.*
- *Sprijinirea regenerării fostelor zone industriale degradate sau abandonate din mediul urban prin reconversie care să integreze și elemente de infrastructură verde. Se va avea în vedere realizarea unui inventar cu astfel de zone la nivelul județului prin cooperarea cu UAT-urile și dezvoltarea cel puțin a unui proiect pilot de reconversie cu sprijinul Consiliului județean Bihor.*

9. Creșterea conectivității interne și internaționale (rutier, feroviar, aeroport, digital)

Justificarea obiectivului

În prezent, modul în care performează și se dezvoltă comunitățile locale din statele membre ale Uniunii Europene, inclusiv cele din județul Bihor, depinde în mare măsură de plasarea lor în cadrul unor rețele regionale și globale și de interconectarea lor în cadrul acestor rețele cu alte teritorii. Infrastructura de toate tipurile, inclusiv cea digitală, este cea care determină gradul de accesibilitate și conectivitate a comunităților locale. Autoritățile locale se confruntă de multe ori cu dificultăți în ceea ce privește creșterea accesibilității și conectivității pentru că ea depinde uneori de elemente care sunt mai greu de controlat - poziționarea geografică, existența unor rețele pan-europene de transport deja configurate, plasarea la nivel național, central, a responsabilității pentru dezvoltarea anumitor rețele de transport care influențează semnificativ și pe termen lung dezvoltarea la nivel local. Județul Bihor dispune în prezent atât de avantaje (plasarea la frontiera cu Ungaria, reprezentând o placă turnantă pentru conexiunea cu Europa de vest) cât și de dezavantaje (plasarea în regiunea de Nord-Vest care este mai puțin conectată la culoarele principale ale rețelei TEN-T de bază) din perspectiva conectivității și accesibilității. Obiectivele strategice pentru județ în această perioadă vor trebui să vizeze maximizarea avantajelor și minimizarea dezavantajelor, inclusiv prin intervenții naționale care să suplinească lipsa conectivității dată de culoarele pan-europene de transport.

Obiective specifice

- 9.1 Creșterea cu 30% a volumului de pasageri pe traficul aerian intern și cu 35% pe rute externe până în 2027, raportat la 2018.
- 9.2. Îmbunătățirea drumurilor județene și comunale prin creșterea la 60% a procentului de drumuri județene și la 30% a procentului de drumuri comunale modernizate din județul Bihor până în 2027.
- 9.3. Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemelor de transport public local din județul Bihor astfel încât numărul de pasageri să crească până în 2027 cu 30% față de 2019.
- 9.4. Dezvoltarea în orașele mici (cel puțin în 3 orașe până în 2027) a infrastructurii velo ca alternativă la transportul public în comun și la autoturism precum și crearea sistemului de bike-sharing în municipiul Oradea până în 2024.

9.1. Integrarea unor considerente verzi, sociale și digitale în dezvoltarea sistemelor de transport public de la nivelul județului Bihor

Acțiuni orientative:

- Impunerea unor condiții care țin de considerente verzi (vehicule electrice) și sociale (vehicule adaptate persoanelor cu dizabilități, deservirea unor comunități izolate, cu puțini locuitori) firmelor cărora li se atribuie transportul pe rute județene;
- Încurajarea autorităților locale cu transport public în comun să investească în modernizarea flotei, inclusiv prin achiziționarea de autobuze și microbuze electrice și echiparea lor corespunzătoare pentru persoanele cu dizabilități;
- Dezvoltarea infrastructurii necesare utilizării autovehiculelor electrice și electrice hibride;
- Încurajarea implementării de sisteme de parcare smart;
- Încurajarea implementării de sisteme digitale pentru achiziționarea și plata biletelor de transport.

9.2. Facilitarea conștientizării cetățenilor și a companiilor din județul Bihor și stimularea acestora cu privire la importanța utilizării transportului în comun și a mijloacelor alternative de deplasare în vederea reducerii emisiilor de carbon

Acțiuni orientative:

- Organizarea în parteneriat cu ISJ și școlile din județ a unor campanii de educare la nivelul elevilor privind mobilitatea durabilă;
- Încurajarea autorităților locale să ofere subvenții sau gratuități pentru transportul în comun la anumite categorii – elevi, pensionari etc.;
- Încurajarea companiilor să își recompenseze angajații care folosesc transportul în comun sau mijloace alternative de deplasare precum bicicleta;
- Asumarea publică a unui obiectiv care vizează neutralitatea emisiilor de carbon într-un interval de timp realist (de ex. 2040) și identificarea unor măsuri specifice în această direcție.

9.3. Sprijinirea creșterii calității infrastructurii din UAT-uri care să permită mersul pe jos și mersul cu bicicleta

Acțiuni orientative:

- Stimularea UAT-urilor urbane și rurale din județ unde nu există sisteme de transport public în comun să își modernizeze infrastructura stradală astfel încât bicicletele și trotinetele să devină o alternativă.
- Stimularea UAT-urilor din județ să dezvolte infrastructură velo separat de cea pietonală acolo unde e posibil și/sau combinarea pistelor de bicicletă cu infrastructura pietonală dar cu respectarea unor standarde de design care să confere siguranță și confort tuturor participanților la trafic.
- Realizare infrastructură velo astfel încât să se asigure conectarea cu comunitățile din vecinătate.

- Parteneriate cu companii care implementează soluții de închiriere pentru biciclete/trotinete. Dezvoltarea unor regulamente de utilizare a spațiului public care să permită integrarea acestor vehicule în traficul general.
- Amenajarea de zone cu prioritate pentru pietoni, de tipul shared spaces – spații partajate.

9.4. Îmbunătățirea infrastructurii aferente transportului public local și a celui județean în vederea facilitării corelării mai bune a serviciilor companiilor de transport public local și județean cu nevoile de mobilitate ale rezidenților

Acțiuni orientative:

- Înțelegerea și analizarea rolului transportului județean în legătură cu transportul public local și alte forme de mobilitate individuală a rezidenților;
- Realizarea, în parteneriat cu primăriile din mediul urban, a unui sondaj odată la trei ani, vizând nevoile de mobilitate ale rezidenților, atât în interiorul municipiilor și orașelor cât și la nivel intrajudețean;
- Organizarea unor întâlniri anuale cu principalii agenți economici din județ pentru a determina cum poate fi utilizat transportul public ca modalitate de optimizare a mobilității angajaților;
- Fundamentarea unor noi rute județene, frecvența acestora, capacitatea vehiculelor alocate acestor rute pe datele rezultate din studiile de mobilitate realizate la nivelul populației și al agenților economici;
- Dezbateră cu primăriile din municipiile și orașele din județ care au întocmit sau urmează să își întocmească PMUD-uri cum se integrează prioritățile și scenariile propuse prin acestea cu documentele de planificare strategică de la nivel județean care vizează conectivitatea fizică.
- Realizare terminal de transport interjudețean;
- Sprijinirea realizării și amenajării căilor de rulare a infrastructurii rutiere pe care circulă transportul public;
- Sprijinirea amenajării stațiilor de autobuz în vederea creșterii confortului pentru călători;
- Construirea/sprijinirea construirii de piste velo (de-a lungul drumurilor județene, agricole și forestiere) între localități sau înspre obiective turistice, precum zervațiile naturale;
- Sprijinirea modernizării drumurilor comunale, a drumurilor forestiere și a celor de câmp/agricole;
- Sprijinirea modernizării rețelei stradale existente.

Măsuri complementare

- *Facilitarea creșterii volumului de pasageri pe traficul aerian intern și internațional prin dezvoltarea de curse interne și internaționale și charter internaționale.*
- *Sprijinirea îmbunătățirii condițiilor de călătorie pentru pasageri pe transportul feroviar (modernizare gări, modernizare infrastructură feroviară) și interconectarea transportului feroviar cu celelalte moduri de transport (de exemplu cel rutier interjudețean).*
- *Sprijinirea îmbunătățirii flotelor, stațiilor de transport, sistemelor de plată etc. prin care se face transportul local.*

10. Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din județ

Justificarea obiectivului

Zonele rurale ocupă o pondere importantă din suprafața și populația județului, iar dezvoltarea durabilă a acestora este esențială. Dezvoltarea acestor zone nu poate fi lăsată la voia întâmplării, ci trebuie coordonată pentru a se asigura caracterul durabil al acestora și pentru a preîntâmpina irosirea unor resurse și a unui potențial însemnat. Se are în vedere dezvoltarea unui sector agricol performant, bazat pe asociativitate și pe abordări moderne și ecologice, capabile să aducă valoare adăugată mare, dar și dezvoltarea activităților non-agricole cu potențial, contribuind astfel la creșterea gradului de ocupare și diversificarea surselor de venit a locuitorilor din aceste zone. În cazul agriculturii, factorii de relief (o suprafață însemnată se află în zona Câmpiei de Vest a României) și fertilitatea crescută a solului, precum și resursele termale ce pot fi utilizate la încălzirea serelor și solarilor contribuie semnificativ la potențialul agricol ridicat al județului Bihor. Dezvoltarea unei agriculturi performante poate avea un impact semnificativ în economia locală. Acest potențial poate fi pus însă în valoare prin asocierea și profesionalizarea producătorilor, îmbunătățirea lanțurilor de desfacere, dezvoltarea accelerată a agriculturii ecologice. Este nevoie de asemenea să fie sprijinite măsurile menite să faciliteze desfacerea într-o proporție mai mare a produselor agricole locale pe plan local.

Obiective specifice

- 10.1 Dezvoltarea și consolidarea antreprenoriatului și a formelor asociative/parteneriatului în agricultură astfel încât cifra de afaceri în agricultură să ajungă în 2025 la dublul celei existente în 2018.

Direcții de acțiune

10.1. *Sprijinirea eficientizării sectorului agroalimentar și îmbunătățirii pregătirii profesionale a fermierilor*

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea modernizării exploatațiilor agricole prin susținerea investițiilor în domeniu;
- Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații;
- Facilitarea creării și modernizării centrelor logistice pentru agricultură;
- Oferirea de suport pentru crearea și funcționarea microfermelor care să valorifice produsele locale, inclusive investiții privind prelucrarea produselor (lactate etc.);
- Sprijinirea dezvoltării centrelor de servicii pentru agricultură;
- Sprijinirea dezvoltării și modernizării unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural;
- Susținerea inițiativelor legate de cercetare în domeniile agriculturii și zootehniei;
- Sprijinirea dezvoltării lanțurilor alimentare scurte;
- Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli;
- Susținerea perfecționării profesionale a fermierilor și a serviciilor de consultanță agricolă;
- Sprijinirea școlilor profesionale și vocaționale în domeniul agriculturii.

10.2. *Susținerea activităților agricole în zonele montane.*

Acțiuni orientative:

- Susținerea înființării de microunități de prelucrare industrială a materiilor prime agricole în zonele montane ale județului;
- Sprijinirea instituirii unui sistem de plăți compensatorii, specifice zonei montane și susținerea activă a alternativelor economice viabile pentru păstrarea practicilor tradiționale;
- Sprijinirea printr-un sistem de prime a producătorilor din aria montană care realizează produse cu certificări DOP - Denumire de Origine Protejată, IGP – Indicație Geografică Protejată, STG – Specialitate Tradițională Garantată;
- Sprijinirea instituirii unui sistem de sprijinire al producătorilor care prelucrează fructele de pădure.

10.3. Sprijinirea valorificării superioare și într-o manieră durabilă a potențialului silvic județean.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea modernizării exploatațiilor silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice;
- Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier;
- Sprijinirea măsurilor de creștere a competitivității și sustenabilității industriei forestiere locale (inclusiv în ariile bioenergiei și bioeconomiei);
- Facilitarea integrării industriei lemnului în lanțuri de valoare, inclusiv prin digitalizare / soluții inovative;
- Sprijin pentru valorificarea superioară a produselor forestiere – industria mobilei (acces la tehnologii moderne, materiale noi, produse inovative etc.);
- Susținerea inițiativelor legate de cercetare în domeniul silviculturii;
- Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole;
- Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținere a pădurilor;
- Încurajarea certificării managementului forestier ca și management forestier responsabil și a companiilor ce activează în acest domeniu;
- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de colectare, depozitare și procesare a fructelor de pădure.

10.4. Facilitarea creșterii atractivității economice și diversificării activităților economice în localitățile rurale

Acțiuni orientative:

- Susținerea afacerilor în domenii economice neagricole;
- Facilitarea creării de noi instrumente financiare adaptate situației existente în mediul rural inclusiv pentru persoane fizice - producători agricoli sau neagricoli;
- Sprijinirea măsurilor de îmbunătățire a abilităților și cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural;

- Sprijinirea acțiunilor de conservare și valorificare durabilă a patrimoniului uman, cultural și natural local;
- Sprijinirea acțiunilor de promovare a instrumentelor moderne de întărire și recunoaștere a identității locale.

10.5. Sprijinirea îmbunătățirii infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea extinderii și modernizării rețelelor de apă potabilă;
- Sprijinirea extinderii și modernizării rețelelor de canalizare;
- Sprijinirea extinderii și modernizării serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere;
- Sprijinirea modernizării rețelei de drumuri comunale;
- Sprijinirea extinderii și modernizării rețelelor de iluminat public și a sistemelor pentru asigurarea siguranței publice.

10.6. Sprijinirea dezvoltării infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare.

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii sociale din mediul rural;
- Sprijinirea reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii cultural-recreative din mediul rural;
- Sprijinirea reabilitării căminelor culturale, bibliotecilor, caselor comunale, caselor memoriale și mini-muzeelor locale de artă, artizanat și meșteșugărești;
- Sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială.

10.7. Sprijinirea dezvoltării și consolidării formelor asociative de producție și comercializare a produselor locale.

Acțiuni orientative:

- Oferirea de sprijin pentru forme asociative în agricultură și zootehnie (proiecte comune care să utilizeze potențialul natural, agricol și zootehnic);
- Sprijinirea GAL-urilor în realizarea și implementarea strategiilor teritoriale de dezvoltare;
- Oferirea de suport în vederea modernizării, extinderii și mai bune funcționări a cooperativelor agricole de producție;
- Stimularea cooperării dintre actori prin măsuri soft: facilitare, informare, conștientizare, transfer de cunoștințe și bune practice etc.;
- Sprijinirea acțiunilor de valorificare locală a produselor: funcționalizare de sisteme, târguri, magazine mobile etc.;

- Oferirea de suport în vederea creării unui brand local (combinat cu omologare și promovare de produse și servicii locale);
- Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de colectare și depozitare a produselor agro-alimentare (platforme logistice, centre de depozitare etc.).

Măsuri complementare

- *Sprijinirea dezvoltării structurilor certificate bio și eco la nivelul județului;*
- *Sprijinirea dezvoltării și profesionalizării lanțurilor de producători locali astfel încât aceștia să își poată valorifica întreaga producție.*

Managementul și implementarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027

Managementul implementării strategiei

Implementarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027 necesită implicarea actorilor publici și privați din județ, care împreună cu Consiliul Județean Bihor vor acționa în direcția urmăririi viziunii de dezvoltare durabilă a comunității. **Consolidarea parteneriatului administrației județene** cu actorii publici și privați este esențială pentru implementarea soluțiilor necesare rezolvării problemelor strategice identificate.

Consiliului Județean Bihor este principala entitate publică responsabilă cu implementarea strategiei, dar acestuia se adaugă instituțiile subordonate, precum și municipiile, orașele și comunele, asociațiile de dezvoltare intercomunitară, structurile deconcentrate și descentralizate ale administrației centrale (de ex. ISJ, AJOFM, APM etc.) din județ, grupurile de acțiune locală, clusterelor, universitățile, ONG-urile, companiile private și formele asociative ale acestora.

Capacitatea și nivelul de expertiză în pregătirea și implementarea de proiecte cu finanțare nerambursabilă diferă de la o categorie la alta din actorii de mai sus. Astfel, Consiliul Județean Bihor, Primăria Municipiului Oradea, Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Oradea (ADI ZMO), unele dintre comunele din ZMO, celelalte municipii și o parte dintre orașele din județ, companiile din sfera utilităților publice (de ex. Compania de Apă Oradea), GAL-urile, o parte din ONG-uri, precum și universitățile au înregistrat deja performanțe deosebite în managementul și implementarea proiectelor cu finanțare nerambursabilă.

Consiliul Județean Bihor și Primăria Oradea - principalii actori din sfera administrației publice locale - au un portofoliul consistent de proiecte de investiții implementate cu succes în ultimii ani și finanțate din fonduri nerambursabile (Reabilitarea Sistemului de Termoficare la nivelul Mun. Oradea, realizare trasee pietonale în Centrul Istoric: str. Vasile Alecsandri, Aurel Lazăr, Piața Ferdinand, str. Libertății, achiziție mijloace de transport nepoluante, reabilitare drumuri județene, Casa Darvas La-Roche, eficientizare energetică școli și clădiri publice etc.). În perioada 2014-2020, Consiliul Județean Bihor a atras aproximativ 80 milioane de euro, fonduri nerambursabile. Planul de Amenajare a Teritoriului Județean se află în curs de elaborare, urmând a fi definitivat în a doua jumătate a anului 2022. Eforturile unei echipe restrânse de experți din cadrul celor două instituții au făcut posibilă elaborarea și implementarea cu succes a acestor proiecte și tot ei vor fi cei responsabili de elaborarea și implementarea proiectelor de investiții viitoare. Pentru implementarea cu succes a strategiei este fundamental ca toate autoritățile publice locale, mai ales Consiliul Județean Bihor și Primăria Municipiului Oradea, să colaboreze în realizarea interesului comun al comunității.

Consiliul Județean Bihor a trecut în ultimul an printr-un amplu proces de restructurare reducând cu 50% personalul. Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile, anterior denumit Compartimentul Fonduri Europene, din cadrul Direcției Generale Tehnice, are în prezent 8 posturi. Acesta, alături de celelalte servicii din cadrul Direcției Generale Tehnice, Direcției Economice, Administratorului Public și Arhitectului Șef din cadrul Consiliului Județean Bihor au responsabilitatea inițierii, elaborării, implementării și coordonării (după caz) a proiectelor din strategie, în strânsă legătură cu leadershipul organizațional.

Dintre municipiile și orașele din județ, au avut performanțe în atragerea de fonduri nerambursabile comunele din zona metropolitană, cum sunt Sânmartin și Sântandrei, respectiv municipiile din județ, dintre care putem aminti Marghita, Aleșd, Ștei, Beiuș și Salonta. Majoritatea comunelor au avut încercări în a obține finanțări nerambursabile, principalele obstacole întâmpinate fiind cele legate de

lipsa expertizei în domeniul managementului de proiect și/sau lipsa disponibilităților financiare necesare implementării proiectelor.

În cazul sectorului privat, capacitatea de a atrage finanțări nerambursabile a crescut semnificativ în ultimii ani pe fondul experienței acumulate în dezvoltarea și implementarea unor proiecte finanțate prin programele operaționale sectoriale aferente perioadei de programare 2014 – 2020 (POR, POCU POC, PNDR) sau prin programe guvernamentale de tip Start-Up Nation. Un rol important în această reușită l-au avut și firmele de consultanță și structuri asociative din județ (de exemplu GAL-urile) care au sprijinit agenții economici și persoanele fizice interesate în pregătirea și implementarea unor proiecte cu finanțare nerambursabilă, crescându-și astfel nivelul de expertiză și capacitatea de a contribui semnificativ la pregătire unor proiecte mature și implementarea lor cu succes în următoarea perioadă.

Capacitatea de pregătire și implementare a proiectelor cu finanțare nerambursabilă rămâne însă una scăzută în cazul primăriilor comunelor. Una dintre principalele cauze ale acestei stări de fapt este orientarea în ultimii ani a acestor primării cu precădere către fondurile nerambursabile guvernamentale (PNDL, de exemplu) pentru finanțarea unor investiții locale. Motivul principal pentru această reorientare este accesarea și implementarea mult mai ușoară a proiectelor finanțate din acest tip de programe nerambursabile. Astfel, dezvoltarea și implementarea proiectelor finanțabile din fonduri nerambursabile europene a rămas pe plan secund, din cauza complexității elaborării și implementării acestora. De asemenea, resursele financiare proprii (gradul redus de autonomie financiară locală) al multor comune nu permit nici angajarea de personal specializat în dezvoltarea și implementarea proiectelor de investiții, dar nici contractarea unor servicii de consultanță specifice.

Realizarea Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027 a fost un demers inițiat și susținut de către Consiliul Județean Bihor, însă atât realizarea, cât și implementarea acesteia presupune implicarea nu doar a structurilor acestei instituții sau a celor subordonate ei, ci a tuturor factorilor de interes de la nivel local. O bună parte dintre aceștia au participat în procesul de elaborare a strategiei ca membri ai grupurilor de lucru implicate în dezbaterile analizei preliminare, realizarea profilului strategic, stabilirea obiectivelor specifice și propunerea proiectelor, făcând astfel din procesul de planificare strategică unul incluziv, transparent și consultativ.

Trebuie avut în vedere însă faptul că între autoritățile administrativ-teritoriale locale (municipii, orașe, comune) și Consiliul Județean nu există raporturi de subordonare. De asemenea, sfera de activitate a Consiliului Județean este limitată la câteva domenii: urbanism și amenajarea teritoriului, drumuri județene, mediu și monitorizare servicii de utilități publice, coordonare unități de cultură. În acest context, în atingerea anumitor obiective specifice și a țințelor propuse în strategie, Consiliul Județean Bihor va avea cu precădere doar un rol de facilitator, inițiind procesele și coagulând eforturile actorilor responsabili de implementarea măsurilor și proiectelor necesare atingerii obiectivelor. Atingerea obiectivelor depinde așadar, de colaborarea și implicarea altor actori importanți.

Creșterea calității vieții locuitorilor județului, unul dintre obiectivele strategice ale județului, depinde nu doar de implementarea proiectelor din planul de acțiune al strategiei, ci și de implementarea proiectelor de la nivel regional, local și, bineînțeles, de conlucrarea structurilor deconcentrate și descentralizate ale administrației centrale și de dezvoltarea și creșterea competitivității agenților economici ce desfășoară activități economice în județ.

În contextul menționat mai sus, implementarea cu succes a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027 necesită luarea următoarelor **măsuri**:

1. Consolidarea capacității administrative a Consiliului Județean Bihor și a entităților subordonate în ceea ce privește atribuțiile din domeniul urbanismului, planificării teritoriale și a planificării / managementului investițiilor publice majore din sfera conectivității, a infrastructurii de utilități publice, culturale și turistice. Se recomandă ca instituția să dispună de experți în domeniul managementului de proiect, financiar, al achizițiilor publice, al asistenței juridice, tehnic/ingineresc, al comunicării și relațiilor publice care să se ocupe exclusiv de portofoliul de proiecte de investiții al instituției, în vederea implementării cu succes a acestora.
2. Consolidarea capacității administrative a ADI ZMO, inclusiv în furnizarea către membri a unor servicii de consultanță pentru dezvoltarea, pregătirea și implementarea proiectelor de investiții de interes comun.
3. Contractarea de servicii de consultanță pentru pregătirea documentației și managementul proiectelor de investiții locale de către acele primării ale UAT-urilor din județ care nu dispun de personal specializat pentru astfel de activități.
4. Accelerarea procesului de digitalizare la nivelul administrației publice locale, a entităților subordonate și a structurilor deconcentrate și descentralizate ale administrației centrale în vederea integrării bazelor datelor, standardizării colectării informațiilor, transparentizării și facilitării comunicării între instituțiile publice și locuitori.
5. Dezvoltarea unor strategii în sectoarele cu potențial, precum turismul. Fiind unul dintre județele cu cel mai mare potențialul turistic din țară și din zonă, acesta trebuie valorificat în mod sustenabil. Diversitatea mare a acestui potențial (de la ape termale, până la pârtii de schi, peșteri, râuri pentru rafting, patrimoniu cultural tangibil și intangibil însemnat) impune abordarea separată și specializată a acestui sector ce poate contribui semnificativ la dezvoltarea durabilă a județului.

Rolul și responsabilitățile Consiliului Județean Bihor și ale celorlalți actori implicați în implementarea strategiei este evidențiat în planul de acțiune (portofoliul de proiecte), fiind specificați principalii responsabili pentru fiecare proiect, precum și inter-condiționările și complementaritățile dintre proiecte. De asemenea, planul de acțiune include stadiul în care se află proiectul, perioada prevăzută pentru implementare, bugetul estimat și posibilele surse de finanțare.

Pași pentru facilitarea implementării Strategiei de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027

Pentru implementarea strategiei și atingerea obiectivelor și indicatorilor propuși, următoarele măsuri sunt necesare a fi puse în practică:

Măsuri necesare	Responsabil	Termen începere	Termen finalizare
Aprobarea strategiei de către Consiliul Județean Bihor	CJ Bihor	2021	2021
Diseminarea strategiei în forma aprobată către publicul larg (publicarea pe site-ul WEB al consiliului județean) și către autoritățile de la nivel central / european	CJ Bihor	2021	2027

Înființarea Unității de Management a SDDDB 2021 - 2027	CJ Bihor	2021	2022
Actualizarea permanentă a SIDDB 2021 - 2027 în concordanță cu nevoile comunității și oportunitățile nou-apărute	CJ Bihor	2022	2026
Elaborarea PATJ Bihor	CJ Bihor ADI ZMO	2021	2022
Achiziția serviciilor de consultanță pentru pregătirea documentațiilor tehnico-economice aferente proiectelor din strategie	CJ Bihor Alte categorii de beneficiari	2022	2023
Implementarea măsurilor necesare creșterii capacității de implementare la nivelul instituțiilor publice care realizează proiecte de investiții cuprinse în strategie	CJ Bihor Alte entități	2022	2025
Achiziționarea de servicii de consultanță pentru pregătirea și managementul implementării proiectelor (în situația în care autoritățile publice nu au capacitatea și expertiza necesară)	CJ Bihor Alte categorii de beneficiari	2022	2025
Organizarea de sesiuni de informare a potențialilor beneficiari privați cu privire la oportunitățile de finanțare din fonduri nerambursabile	CJ Bihor Alte categorii de beneficiari	2022	2027
Actualizarea PUG-urilor UAT-urilor din județ în corelare cu PATJ	CJ Bihor Primării Consultanți CTATU	2022	2027
Elaborarea / actualizare strategiilor sectoriale ce cad în sarcina CJ Bihor și a primăriilor (de ex. gestionarea deșeurilor, servicii sociale etc.), în corelare cu strategia județului	CJ Bihor Primării Instituții din subordine Consultanți	2022	2027
Formarea continuă a personalului din administrația publică locală din domeniile prioritare pentru implementarea strategiei și asigurarea unui nivel ridicat al calității vieții	CJ Bihor Primăriile comunelor ADI ZMO GAL-uri	2022	2027
Asigurarea cofinanțări și fluxului de numerar pentru proiecte cu finanțare nerambursabilă prin măsuri de creștere a veniturilor la bugetele locale, contractarea de credite, lansarea de obligațiuni municipale	CJ Bihor Primăriile	2022	2027
Implementarea proiectelor de investiții cuprinse în strategie	CJ Bihor Primăriile Instituții din subordine GAL-uri ADI-uri	2022	2027

	Alte categorii de beneficiari Consultanți AM/OI		
Monitorizarea anuală, prin intermediul rapoartelor de monitorizare și Unității de Management, a stadiului de implementare a Țintelor asumate prin strategie	CJ Bihor	2022	2027
Evaluarea finală a implementării strategiei și pregătirea actualizării documentelor strategice pentru perioada 2028 - 2034	CJ Bihor Primăriile Instituții din subordine Consultanți Actori relevanți	2026	2027

Potențiale riscuri identificate cu privire la implementarea strategiei și soluții posibile pentru eliminarea / atenuarea impactului acestora

Prezentăm în continuare principalele riscuri identificate în cazul fiecărui obiectiv strategic în parte, precum și posibilele măsuri de prevenire a acestor riscuri sau de atenuare a efectelor lor.

În ceea ce privește îndeplinirea primului obiectiv strategic - *Dezvoltarea economică bazată pe cunoaștere* - posibilele riscuri care pot duce la neîndeplinirea acestuia sunt atât interne, cât și externe. Trecerea de la o activitate economică bazată pe domenii cu valoare adăugată medie spre scăzută și salarii mici, spre una bazată pe cunoaștere, capabilă să genereze valoare adăugată mare necesită resursa umană înalt calificată. Menținerea și atragerea acestei resurse umane înalt calificate implică o concentrare a eforturilor sistemului educațional preuniversitar, universitar, al administrațiilor publice locale și al unităților economice. Sistemul educațional trebuie să evolueze astfel încât să furnizeze cunoștințe și competențe corelate cu trendurile internaționale în ceea ce privește economia viitorului. Administrațiile publice locale trebuie să îmbunătățească semnificativ cantitatea și calitatea serviciilor și utilităților publice care contribuie la creșterea calității vieții, acestea fiind elemente cheie pentru atragerea și păstrarea resursei umane înalt calificate. Mediul economic trebuie să devină unul competitiv la nivel internațional, fiind orientate spre inovare și implementarea celor mai noi tehnologii. Pe lângă riscurile existente în ceea ce privește intensificarea eforturilor fiecărei categorii de actori implicați în acest demers, riscurile concentrării și cooperării tuturor acestor actori în vederea urmăririi aceleiași direcții sunt foarte mari, iar principala soluție este o campanie continuă de conștientizare a necesității schimbării paradigmei, respectiv a necesității cooperării celor trei categorii de actori.

Atingerea celui de-al doilea obiectiv *Dezvoltarea antreprenoriatului (economic, social și cultural) la nivel local* implică riscuri mari în contextul în care cultura antreprenoriatului în România, la fel ca educația financiară elementară sunt la cele mai mici niveluri între țările UE. Cauzele acestei stări de fapt sunt multiple, iar soluția rezolvării treptate a acestei probleme este includerea în programele educaționale preuniversitare și universitare a cursurilor/materiilor ce vizează dezvoltarea cunoștințelor elementare de antreprenoriat și educație financiară, colaborarea unităților de învățământ preuniversitar și universitar cu agenți economici în vederea efectuării stagiilor de

practică/internship în cadrul companiilor și dezvoltării învățământului dual, dezvoltarea și implementarea de proiecte de finanțare a start-upurilor, organizarea unor centre care să furnizeze suport antreprenorilor aflați a începutul dezvoltării unei afaceri sau a celor care doresc să înceapă o afacere. Riscurile unor asemenea demersuri sunt multiple și țin de inflexibilitatea curriculei educaționale și reticența/rezistența unităților de învățământ (de la toate nivelurile), reticența agenților economici pentru programe de practică și internship, reticența entităților publice și private în dezvoltarea de proiecte ce vizează dezvoltarea competențelor antreprenoriale și finanțarea unor start-upuri, lipsa de interes a tinerilor/potențialilor antreprenori. Soluția atenuării acestor riscuri este iarăși cooperarea tuturor actorilor amintiți în vederea urmăririi unei direcții comune.

Al treilea obiectiv strategic, *Calitate ridicată a vieții*, dată fiind complexitatea sa, numărul ridicat de obiective specifice, acțiuni și proiecte comportă un tip specific de risc legat de necesitățile externe: modificarea numărului proiectelor, creșterea complexității acțiunilor și proiectelor prevăzute a se realiza, dar și de completarea/introducerea de noi acțiuni odată cu actualizarea periodică a documentului strategic. Acest fapt atrage după sine existența unor riscuri legate de finanțare – bugete inadecvate ale autorităților locale, prioritizare inefficientă a proiectelor, dar și anumite riscuri de reglementare, îndeosebi în cazul finanțatorilor externi (modificare de reguli care să excludă de la finanțare anumite obiective prioritare la nivelul municipiului).

În atingerea celui de-al patrulea obiectiv strategic - *Dezvoltarea turismului sustenabil* – există mai multe tipuri de riscuri. Pe de o parte există riscuri legate de valorificarea nesustenabilă a resurselor naturale și obiectivelor turistice existente. Pe de altă parte există o serie de riscuri ce țin de incapacitatea de mobilizare și cooperare sau lipsa de motivației a tuturor actorilor care trebuie să se implice într-un fel sau altul în dezvoltarea și implementarea proiectelor. Realizarea unei strategii în domeniu poate reduce aceste riscuri prin conștientizarea tuturor actorilor mobilizați în demersul de planificare strategică la nivel de sector și prin mobilizarea acestora în vederea urmăririi direcției stabilite în cadrul strategiei. Crearea unui brand turistic al județului Bihor trebuie completată de o politică de marketing public/teritorial pe termen lung eficace.

Cel de-al cincilea obiectiv strategic – *Dezvoltarea sistemului educațional preuniversitar și universitar în relație cu prioritățile strategice ale județului* - presupune existența unor riscuri de reglementare, ce vin în principal din exterior – modificarea legislației și a sistemului educațional – specificul economiei locale, bazată pe sectoare economice cu un nivel mediu și scăzut de cunoaștere și venituri scăzute. Acțiunile și proiectele de reabilitare și dotare ale obiectivelor/clădirilor școlilor presupun costuri importante, ceea ce atrage riscuri de finanțare, dar și riscuri tehnologice. Trendul general de scădere a populației școlare comportă de asemenea un alt tip de risc, legat de resursele umane (nu doar cele implicate în activitățile educaționale, ci mai ales cel legat de efectele ulterioare asupra pieței muncii și resurselor umane disponibile firmelor locale). Obiectivul de creștere a calității și performanțelor universitare și a conectării universității la piața muncii riscă să întâmpine rezistența sistemului universitar la schimbarea status-quo actual, această schimbare necesitând eforturi însemnate și costisitoare din punct de vedere al resursei umane și financiar.

Principalele riscuri în atingerea celui de al șaselea obiectiv - *Dezvoltarea sectorului cultural și industriilor creative în conexiune cu valorificarea patrimoniului cultural* – sunt cele legate de lipsa competențelor antreprenoriale în rândul artiștilor și a celor din domeniul industriilor creative, interesul scăzut al populației pentru anumite evenimente și activități culturale și subfinanțarea activităților culturale. Depășirea acestor riscuri este posibilă prin implicarea de programe de

dezvoltare a competențelor antreprenoriale a le artiștilor și persoanelor ce activează în domeniul industriilor creative, precum și creșterea resurselor financiare alocate sectorului.

În cazul celui de al șaptelea obiectiv strategic - *Creșterea capacității administrative la nivelul administrațiilor locale și a administrației județene* – principalele riscuri în atingerea lui sunt cele legate de rezistența angajaților din cadrul administrației la procesul de digitalizare și modernizare. Pentru a diminua acest risc și a crește capacitatea administrației locale de a rezolva mai eficient și eficace problemele locale, precum și de a colabora în vederea rezolvării acestor probleme este nevoie de explicarea beneficiilor procesului de digitalizare și înlăturarea temerilor privind pierderea locurilor de muncă și creșterea nivelului de dificultate al sarcinilor. Riscurile legate de acest obiectiv fac referire la personal insuficient calificat, rezistența și reticența la schimbare, infrastructură IT deficitară sau la modificări legislative (riscul de reglementare) care ar putea periclita adoptarea unor reforme la nivel local sau atragerea resursei umane înalt calificată.

Riscurile în atingerea celui de-al optulea obiectiv - *Dezvoltarea teritorială echilibrată la nivel de județ* - sunt legate în principal de posibilitatea controlului asupra relațiilor de parteneriat cu autoritățile locale partenere – Consiliul Județean, Consilii locale, Instituțiile Primarului. Există de asemenea riscuri legate de finanțare, personal necalificat, colaborare, rezistență la schimbare, dar și riscuri de procese ineficiente, datorită complexității acțiunilor și proiectelor propuse. Dezvoltarea teritorială echilibrată presupune atât riscuri legate de resursele umane ale instituțiilor, cât și riscuri specifice proiectelor de investiții publice: proceduri de achiziție deficitare/contestabile, soluții tehnice nepotrivite, întârzierea lucrărilor, nerespectarea specificațiilor tehnice etc. Trebuie identificate resursele financiare, dar și a modalitățile fezabile de finanțare a proiectelor comune, ceea ce aduce după sine un risc suplimentar în gestionarea parteneriatelor (cel de autoritate).

Riscurile presupuse de atingerea celui de-al nouălea obiectiv strategic - *Creșterea conectivității interne și internaționale (rutier, feroviar, aeroport, digital)* - fac referire la probleme de finanțare și la eficacitatea fluxurilor și canalelor de comunicare. Pentru atenuarea efectelor acestor riscuri, trebuie identificate modalitățile fezabile de finanțare a proiectelor comune, ceea ce aduce după sine un risc suplimentar în gestionarea parteneriatelor (cel de autoritate). Atingerea obiectivelor specifice presupune investiții în infrastructură, dar și un larg cadru partenerial și campanii de informare, ceea ce implică posibilitatea de apariție a unor riscuri de autoritate, dar și riscuri privind parteneriatele – coordonare, relații cu parteneri cheie.

Principalele riscuri ce amenință atingerea celui de al zecelea obiectiv strategic - *Dezvoltarea unui sector agricol performant, bazat pe asociativitate și pe abordări moderne și ecologice, capabile să aducă valoare adăugată mare* – sunt cele legate de reticența la asociere a producătorilor și lipsa competențelor antreprenoriale ale acestora. Campanii de promovare și prezentarea modelelor de succes de asociere, precum și programele de dezvoltare a competențelor antreprenoriale în rândul populației rurale pot contribui la reducerea efectelor acestor riscuri.

Pe lângă aceste riscuri specifice, există și o serie de riscuri generale care pot să se manifeste în implementarea oricărei strategii județene.

- Un prim risc ce poate fi identificat este cel al colaborării deficitare între CJ Bihor și celelalte UAT-uri din județ. O soluție pentru diminuarea acestui risc este consolidarea dialogului, formal și informal, între UAT-urile din județ.

- Capacitatea redusă de planificare și implementare a proiectelor de investiții de la nivelul comunelor și a unor orașe este un alt risc semnificativ identificat la nivelul județului. Printre potențialele soluții pentru eliminarea acestui risc am identificat următoarele: consolidarea rolului Arhitectului-Şef al Județului în domeniul urbanismului; conceperea și operaționalizarea unei baze de date GIS unice la nivel județean; achiziția în comun a unor servicii de consultanță specializată.
- Un risc foarte mare este reprezentat de insuficiența resurselor financiare proprii ale UAT-urilor, ținând cont de valoarea totală ridicată a investițiilor publice. Posibilele măsuri ce pot fi luate pentru atenuarea efectelor acestui risc sunt: creșterea bazei de impozitare locale prin măsuri active de atragere de noi investiții private; eficientizarea cheltuielilor publice (de ex. reducerea consumurilor de energie, restructurarea unor entități publice și private neperformante aflate în subordinea CJ etc.); contractarea de împrumuturi bancare / emiterea de obligațiuni municipale; pregătirea unui portofoliu de proiecte în vederea atragerii unui volum cât mai mare de fonduri europene.
- Dificultăți în derularea unor investiții publice din cauza problemelor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor. Pentru atenuarea efectelor acestui risc, se impune identificarea din timp și inventarierea terenurilor și clădirilor necesare implementării proiectelor și demararea procedurilor de soluționare. Printre posibilele proceduri de soluționare se numără următoarele: introducerea unor constrângeri fiscale pentru accelerarea ritmului de cedare a străzilor private către UAT-uri; Exproprierea terenurilor pentru cauze de utilitate publică; Trecerea din proprietatea statului în cea a administrației locale a unor terenuri / clădiri vizate de proiecte de investiții.
- Competențe și resursele umane limitate ale administrațiilor locale pentru oferirea anumitor servicii publice (de ex. în domeniul social, cultural, sportiv etc.) și digitalizare. Formarea continuă a personalului din administrația publică locală din domeniile prioritare pentru implementarea strategiei și asigurarea unui nivel ridicat al calității vieții.

Cadrul instituțional pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027

Contextul dinamic, precum și a volumului mare de investiții publice preconizate a fi derulate în următoarea perioadă impune un cadru instituțional suplu și flexibil pentru implementarea și monitorizarea periodică a implementării strategiei. Managementul, implementarea și monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare a județului vor fi realizate de către următoarele unități:

- Unitatea de Management a Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027 (UMSDD Bihor);
- Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile (SPFN Bihor).

În structura UMSDD Bihor vor intra două entități: Grupul Strategic de Lucru (GSL) pentru implementarea strategiei Județului Bihor și o Comisie de Monitorizare a Implementării Strategiei (CMI) desemnată de conducerea Consiliului Județean din cadrul aparatului de lucru al acestuia.

- Din GSL recomandăm să facă parte: reprezentanți ai Consiliului Județean Bihor (Președinte/Vicepreședinți/Directori/Administrator Public etc.), ai ADI ZMO și ai altor asociații de dezvoltare intercomunitară din județ, ai UAT-urilor din județ (primar/viceprimar/administrator public), ai Instituției Prefectului Bihor, ai operatorilor de servicii publice, ai unor instituții deconcentrate, ai grupurilor de acțiune locală, ai universităților, ai sectorului ONG, ai sectorului privat/asociațiilor patronatelor. Structura și componența GSL Bihor reprezintă o oportunitate pentru întărirea relației de colaborare și cooperare între CJ Bihor și actorii relevanți din județ, atât din sectorul public, cât și cel privat. Din rațiuni legate de funcționare, operativitate și eficiență, recomandăm ca numărul de membri să fie impar și să nu depășească 15 persoane. Componența, precum și regulamentul de organizare și funcționare a UMSDD Bihor vor fi actualizate prin hotărâre a CJ Bihor. În vederea familiarizării membrilor UMSDD Bihor cu structura, conținutul și monitorizarea strategiei, membrii acestuia vor beneficia de suportul Serviciului Proiecte cu Finanțări Nerambursabile din cadrul CJ Bihor. În maxim 30 de zile de la adoptarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027, va organiza o ședință de aducere la cunoștință a structurii, conținutului și prevederilor strategiei. GSL are ca scop dezvoltarea și stabilirea unor legături între mediul public și cel privat, care pot duce la conturarea unor parteneriate public-private, parteneriate care vor avea un impact pozitiv pentru ambele părți implicate. GSL este responsabil de facilitarea, inițierea, dezvoltarea și implementarea (după caz) a proiectelor, oferind sprijin SPFN Bihor în elaborarea și implementarea proiectelor. GSL va fi coordonat de către un președinte numit prin dispoziția Președintelui Consiliului Județean. În demersul de coordonare a implementării, coordonatorul GSL va lucra îndeaproape cu serviciile și direcțiile din cadrul CJ Bihor ce au responsabilități directe în implementarea strategiei. Până la sfârșitul lunii februarie a fiecărui an, GSL Bihor, cu sprijinul SPFN Bihor va elabora planul anual de implementare a strategiei pentru anul următor. Planul va putea fi revizuit de către GSL ori de câte ori este necesar. GLS Bihor se va întruni anual și ori de câte ori este nevoie în vederea evaluării stadiului implementării strategiei, identificării și luării măsurilor necesare deblocării sau accelerării implementării proiectelor.
- Comisia de Monitorizare a Implementării Strategiei (CMIS) va fi desemnată de conducerea Consiliului Județean și va fi formată din personal din cadrul aparatului de lucru al Consiliului Județean. Scopul principal al monitorizării este de identificare din timp a potențialelor blocaje în implementarea strategiei și atingerea obiectivelor pentru a lua măsurile necesare eliminării acestor riscuri sau atenuării efectelor lor. CMIS va evalua periodic evoluția implementării strategiei și va aduce la cunoștința GLS măsurile concrete ce se impun pentru atingerea obiectivelor propuse în strategie. Până la sfârșitul lunii februarie a fiecărui an, CMIS va întocmi un raport anual de monitorizare a implementării strategiei pentru anul anterior, raport pe care îl va aduce la cunoștință GLS. În vederea realizării raportului anual de monitorizare a implementării Planului de acțiune, ca instrument de lucru va fi utilizat *Graficul de monitorizare a implementării strategiei* (a se vedea mai jos). Odată cu prezentarea raportului anual de monitorizare a implementării în cadrul întâlnirii anuale a GLS, va fi prezentat și supus dezbaterii și planul anual de implementare pentru anul în curs. După prezentarea și dezbaterea în cadrul întâlnirii anuale a GLS a raportului pentru anul anterior și a planului pentru anul în curs, aceste vor fi aduse la cunoștință CJ Bihor.

Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile (SPFN Bihor) va asigura secretariatul UMSDD Bihor și managementul și implementarea proiectelor care intră în responsabilitatea directă a CJ Bihor. De asemenea, SPFN va elabora planul anual de implementare a strategiei (proiectelor din strategie). SPFN va asigura și realizarea unor baze de date privind proiectele din cadrul strategiei, va furniza informații cu privire la cadrul legal de implementare al proiectelor și va asigura planificarea dezvoltării și implementării proiectelor.

Graficul de monitorizare implementării a Strategiei

În continuare, **prezentăm Graficul de monitorizare a implementării Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027** care include indicatorii de monitorizare relevanți pentru obiectivele cheie specifice ale strategiei. Monitorizarea implementării strategiei se va realiza anual, UMSDD Bihor și Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile pe baza indicatorilor din tabelul de mai jos. Evaluarea implementării strategiei se va realiza la finalul ciclului strategic. Aceasta va putea fi realizată de către Comitetul de Monitorizare și de către Serviciul Proiecte cu Finanțări Nerambursabile sau de către o entitate externă specializată.

Conform Manualului privind strategiile de dezvoltare urbană durabilă realizat de Comisia Europeană în 2020, pentru a asigura calitatea indicatorilor aceștia trebuie să îndeplinească anumite criterii. Considerăm că aceste principii sunt aplicabile și în cazul Strategiei de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027. Astfel, în conformitate cu orientările Comisiei¹⁹⁰ privind o mai bună reglementare, indicatorii de rezultat ar trebui să fie:

- Relevanți - strâns legați de obiectivele care trebuie atinse;
- Acceptați - de către personal și părțile interesate. Rolul și responsabilitățile indicatorului trebuie să fie bine definite;
- Credibili pentru persoanele care nu sunt experți, lipsiți de ambiguitate și ușor de interpretat. Indicatorii trebuie să fie cât mai simpli și mai robusți cu putință;
- Simplu de monitorizat - colectarea datelor ar trebui să fie posibilă la costuri reduse;
- Rezistenți la manipulare.

¹⁹⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/better-regulation-toolbox-41_en_0.pdf

Grafic de monitorizare a implementării Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a județului Bihor pentru perioada 2021 – 2027 – indicatori propuși

Obiective strategice	Obiective cheie-specifice	Indicatori de monitorizare	Valoarea la începutul perioadei/la care se raportează	Valoare țintă	Valoare la sfârșitul anului monitorizat	Observații și recomandări
1. DEZVOLTAREA ECONOMICĂ BAZATĂ PE CUNOAȘTERE	<i>1.1. Dezvoltarea industriei high-tech și creșterea până la 7 % a ponderii salariaților companiilor locale din domeniu și până la 14% a cifrei de afaceri a companiilor din domeniu până în 2027, față de 2019</i>	Ponderea cifrei de afaceri și a numărul de salariați ai industriei high-tech	- Ponderea salariaților în industria high-tech în 2019 – 4% - Ponderea CA a industriei high-tech în 2019 - 8%	- Ponderea salariaților în industria high-tech în 2027 – 7% - Ponderea CA a industriei high-tech în 2027 - 14%	•	
	<i>1.2. Dezvoltarea serviciilor intensive în cunoaștere astfel încât acestea să genereze peste 8% din cifra de afaceri totală și să concentreze peste 13% din numărul total de salariați ai companiilor locale până în 2027</i>	Ponderea cifrei de afaceri și a numărul de salariați ai serviciilor intensive în cunoaștere	- Ponderea CA a serviciilor intensive în cunoaștere în 2019 – 6% - Ponderea salariaților în servicii intensive în cunoaștere în 2019 – 11 %	- Ponderea CA a serviciilor intensive în cunoaștere în 2027 – 8% - Ponderea salariaților în servicii intensive în cunoaștere în 2027 – 13%	•	
	<i>1.3. Dezvoltarea activităților de cercetare-dezvoltare prin triplarea față de 2019 a cheltuielilor alocate acestui tip de activități până în 2027</i>	Cheltuielile de cercetare-dezvoltare	6.843.000 lei	•	•	
2. DEZVOLTAREA ANTREPRENORIATULUI (ECONOMIC, SOCIAL ȘI CULTURAL) LA NIVEL LOCAL	<i>2.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin operaționalizarea a cel puțin trei structuri de promovare, sprijinire și suport a antreprenoriatului (Parcuri industriale, incubatoare de afaceri, acceleratoare de afaceri, parcuri tehnologice și științifice, granturi de inovare, concursuri de proiecte, parcuri smart etc.) la nivelul județului până în 2027</i>	Numărul structuri de promovare, sprijinire și suport a antreprenoriatului pe categorii: incubatoare de afaceri, acceleratoare de afaceri, parcuri	8 Parcuri industriale 0 incubatoare de afaceri 0 parcuri tehnologice și științifice 0 granturi de inovare	12 Parcuri industriale 1 incubator de afaceri 1 parc tehnologic și științifice 1 grant de inovare 4 concursuri de proiecte pentru acordarea de	•	

		tehnologice și științifice, granturi de inovare, concursuri de proiecte, parcuri smart etc.	0 concursuri de proiecte	granturi IMM-urilor din parcurile industriale nou create		
	2.2. Dezvoltarea sectorului IMM, dezvoltare concretizată în cifră de afaceri mai mare cu 30% (în termeni nominali) și cu 15% mai mulți angajați în IMM-urile locale până în anul 2027, cu accent pe sectorul serviciilor	- Cifra de afaceri a și numărul de salariați a IMM-urilor din județ - Cifra de afaceri a și numărul de salariați a IMM-urilor din domeniul serviciilor din județ	- CA IMM – 28 mld. lei (2019) - Salariați IMM – 97,6 mii (în companii locale active) în 2019	- CA IMM – 35 mld. lei (2027) - Salariați IMM – 112,24 mii (în companii locale active) în 2027	•	
	2.3. Creșterea gradului de adaptabilitate și reziliență a economiei locale prin facilitarea digitalizării modelelor de afaceri și îmbunătățirea indicatorilor antreprenoriali: creșterea numărului de întreprinderi nou-înființate cu 10 % și a densității întreprinderilor cu 7% până în 2027	- Numărul întreprinderilor înființate anual - Densitatea întreprinderilor	- Întreprinderi înființate în 2018:6,9 - Întreprinderi noi/1000 de locuitori - Densitatea întreprinderilor în 2018: 48,8 - Întreprinderi active /1000 de locuitori în 2018	- Întreprinderi înființate în 2027:7,59 - Întreprinderi noi/1000 de locuitori - Densitatea întreprinderilor în 2027: 52,2 - Întreprinderi active /1000 de locuitori	•	
	2.4. Dezvoltarea antreprenoriatului în domeniul economiei sociale astfel încât numărul de întreprinderi sociale atestate / certificate să crească cel puțin la 4 până în 2027	Numărul de întreprinderi sociale atestate / certificate	1 întreprindere socială atestată	4 întreprinderi sociale atestată	•	
3.CREȘTEREA CALITĂȚII VIEȚII	3.1 Reducerea discrepanțelor existente între mediul urban și cel rural prin investiții în rețele de apă și canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică etc. Până în 2027 se urmărește reducerea la 5% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de apă, la 40% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de	Pondere UAT-urilor din județ care nu sunt deservite de rețele de utilități - apă, canalizare, gaz	11,9 % (12 din 101) UAT-uri care nu sunt deservite de rețele publice centralizate de apă în 2020	5 % dintre UAT-uri care nu sunt deservite de rețele publice centralizate de apă în 2027 40% UAT-uri care nu sunt deservite	•	

	canalizare, la 70% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețea de gaz.	• Lungimea totală a străzilor modernizate în județ (în mediul rural) • Ponderea gospodăriilor racordate la rețelele de utilități, pe categorii – apă, canalizare, gaz, electricitate • Accesul la rețeaua de canalizare / rezervorul septic (% din locuințe)	• 53,5 (54 din 101)% UAT-uri care nu sunt deservite de rețea de canalizare în 2020 • 81,2 % (82 din 101) UAT care nu sunt deservite de rețea de gaz în 2020 • 602 km străzi modernizate în mediul urban în 2018 • 57,5 în 2011 (date Recensământul Populației și Locuințelor 2011)	de rețea de canalizare în 2027 • 70 % UAT care nu sunt deservite de rețea de gaz în 2027		
	3.2. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivel județean prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2027 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinii) astfel încât minim 70% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale.	• Mulțumirea cetățenilor față de serviciile medicale	• 57% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021</i>	• 70% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2027</i>	•	
	3.3. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât minim 45% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale.	• Mulțumirea cetățenilor față de activități culturale.	• 33% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021</i>	• 45% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2027</i>	•	
	3.4. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii și serviciilor sociale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii	• Mulțumirea cetățenilor față de serviciile sociale	• 38% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau	• 50% din locuitorii județului sunt mulțumiți sau foarte	•	

	existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât minim 50% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile sociale.		foarte mulțumiți de serviciile sociale, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021</i>	mulțumiți de serviciile sociale, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2027</i>		
	3.5. Dezvoltarea oportunităților și facilităților de petrecere a timpului liber în ZMO și în localitățile urbane din județ, astfel încât minim 55% (față de 43%, cât era în 2021) dintre locuitori să se declare satisfăcuți sau foarte satisfăcuți de facilitățile de recreere/petrecere timp liber la nivelul județului până în 2027.	● Mulțumirea cetățenilor față de oportunitățile de recreere și petrecere a timpului liber	● 43% din locuitorii județului sunt mulțumiți de oportunitățile de petrecere a timpului liber, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2021</i>	● 55% din locuitorii județului sunt mulțumiți de oportunitățile de petrecere a timpului liber, conform <i>Studiului privind Calitatea vieții în județul Bihor, 2027</i>		
	3.6. Dezvoltarea sectorului neguvernamental în domenii prioritare (economie socială, cultural, participare civică, învățământ, protecția mediului), prin finanțarea unor programe dedicate la nivel județean care să aibă alocări minime anuale de cel puțin 150.000 lei începând din 2023	● Valoarea anuală alocărilor pentru sectorul neguvernamental în domenii prioritare (economie socială, cultural, participare civică, învățământ, protecția mediului)	● 0 lei în 2021	● 150.000 lei anual începând din 2023		
4.DEZVOLTARE A TURISMULUI SUSTENABIL	4.1. Realizarea unei strategii sectoriale de dezvoltare a turismului în județul Bihor până în 2023.	● Strategie sectorială în domeniul turismului	● 0	● 1 strategie sectorială în domeniul turismului dezvoltată până la sfârșitul anului 2023	●	
	4.2. Crearea sau reorganizarea până în 2023 a unui organism responsabil de monitorizarea performanțelor turismului în județul Bihor, analiza datelor statistice, cu rol de catalizator al turismului regional.	● Organism responsabil de monitorizarea performanțelor turismului în județul Bihor	● 0	● Organism responsabil de monitorizarea performanțelor turismului în județul	●	

				Bihor începând din 2023		
	4.3. Îmbunătățirea sistemului de planificare urbană și gestiune a terenurilor prin crearea până în 2023 a unui cadru care să preîntâmpine dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului în zonele cu potențial turistic	● Cadru legal județean care să preîntâmpine dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului în zonele cu potențial turistic	● PATJ neactualizat încă în 2021	● PATJ actualizat începând din 2022	●	
	4.4. Crearea unui brand turistic al județului Bihor până în 2024.	● Brand turistic al județului Bihor	● 0	● Brand turistic al județului Bihor începând din 2024	●	
	4.5. Creșterea cu 30% a numărului de turiști până în 2027, față de 2019.	● Numărul sosirilor turiștilor în unități de cazare turistică în județ	● 540.675 sosiri în 2019	● Peste 702.800 sosiri în 2027	●	
	4.6. Creșterea eficienței utilizării structurilor de cazare turistică, respectiv creșterea gradului de ocupare la 55% până în 2027 (de la 44,2%, în 2019)	● Gradul de ocupare al structurilor de cazare turistică	● 44,2% în 2019	● 55% în 2027	●	
5. DEZVOLTAREA SISTEMULUI EDUCAȚIONAL PREUNIVERSITAR ȘI UNIVERSITAR ÎN RELAȚIE CU PRIORITĂȚILE STRATEGICE ALE JUDEȚULUI	5.1 Construcția unui Hub Educațional la nivelul județului, în următorii 4 ani	● Hub educațional	● 0 în 2021	● 1 în 2025	●	
	5.2 . Crearea/operationalizarea unui centru de excelență, în următorii 5 ani	● Centru de excelență	● 0 în 2021	● 1 în 2026	●	
	5.3 Crearea a 5 programe de învățământ dual în următorii 4 ani în 5 licee din județ	● Programe de învățământ dual	● 0 în 2021	● 5 în 2026	●	
	5.4. Sprijinirea dezvoltării unui sistem funcțional de stimulare a performanței elevilor, studenților și cadrelor didactice	● competiții interșcolare anuale pe domenii prioritare	● 0 în 2021	● 1 începând din 2024	●	

6.DEZVOLTARE A SECTORULUI CULTURAL ȘI INDUSTRIILOR CREATIVE ÎN CONEXIUNE CU VALORIFICAREA PATRIMONIULUI CULTURAL	6.1. Realizarea unui recensământ al stării patrimoniului cultural din județ până în 2024.	Recensământ al patrimoniului cultural din județ	0	1 Recensământ al patrimoniului cultural din județ până în 2024		
	6.2. Încurajarea dezvoltării sectorului industriilor creative astfel încât ponderea acestuia în economia locală să ajungă la 5% din cifra de afaceri și la 7% din numărul total de salariați până în 2026	Valoarea și ponderea cifrei de afaceri și a numărul de salariați din sectorul industriilor creative	- CA - 2,1% în 2018 - Salariați – 3,3% în 2018	- CA – 5 % în 2027 - Salariați – 7% în 2027		
7. CREȘTEREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE LA NIVELUL ADMINISTRAȚIILOR LOCALE ȘI A ADMINISTRAȚIEI JUDEȚENE	7.1. Implementarea unui sistem GIS la nivel județean care să ofere servicii digitale tranzacționale cetățenilor și companiilor până în 2025	- Sistem GIS implementat, funcțional - Ponderea serviciilor digitale tranzacționale bazate pe GIS ale CJ	- Sistem GIS neimplementat și nefuncțional în 2021 0% servicii urbanistice digitale tranzacționale ale CJ în 2021	- Sistem GIS implementat la nivel județean până în 2025 40% dintre serviciile oferite pe baza GIS sunt digitale până în 2025		
	7.2. Creșterea procentului documentelor urbanistice depuse digital de la aproximativ 10% în 2020, la peste 40% până în 2024, prin intermediul unui serviciu digital dedicat.	Procentul documentelor urbanistice depuse digital sau cerute online de către cetățeni	aproximativ 10% dintre documente depuse online în 2020	40% dintre documentele urbanistice depuse sau primite de cetățeni online din 2024		
	7.3. Numărul primăriilor din județ care utilizează un sistem de management al documentelor va crește de la 11, la 50 până în 2025.	Numărul primăriilor care utilizează sistemul de management al documentelor	11 primării din 101 utilizează sistemul de management al documentelor (în 2020)	50 de primării care utilizează sistemul de management al documentelor începând din 2025		
	7.4. Înrolarea tuturor primăriilor din județ în ghiseul.ro până în 2025.	Procentul primăriilor înrolate în ghiseul.ro	5% în 2020	Toate primăriile de UAT-uri (101) permit plata taxelor și		

				impozitelor prin ghiseul.ro		
	7.5. Anual cel puțin 10% din funcționarii din instituțiile publice locale vor urma cursuri de pregătire (management, securitate cibernetică, digitalizare, GDPR, analiză de date. etc.).	Procentul funcționarilor care au urmat cursuri de pregătire	0% în 2020	10% dintre funcționarii din APL urmează cursuri de pregătire anual		
8. DEZVOLTAREA TERITORIALĂ ECHILIBRATĂ LA NIVEL DE JUDEȚ	8.1. Reducerea cu minim 10% până la finalul anului 2027 a decalajului de dezvoltare dintre localitățile urbane și rurale ale județului Bihor	Indicele compozit pentru dezvoltarea locală de tipul IDSL sau IDUL	- IDUL urban 2018- 55,8 - IDUL rural 2018- 50 - IDUL Minim - Drăgești – 32,4 - IDUL Maxim – Oradea - 70,4	- IDUL urban 2027- 65 - IDUL rural 2027- 61		
	8.5. Creșterea calității condițiilor de locuit în toate comunitățile urbane și rurale din județ. Până la finalul anului 2027 se va urmări creșterea cu 15% a numărului de clădiri reabilite termic și cu 5% a suprafeței locuibile pe cap de locuitor. De asemenea, se va urmări creșterea cu 10% a gradului de satisfacție al locuitorilor față de spațiul de locuit	- Suprafața locuibilă/locuitor (mp/locuitor) - Nivelul de satisfacție al locuitorilor față de spațiul de locuit	- Suprafața locuibilă/locuitor în 2020 – 19,91 - Nivelul de satisfacție al locuitorilor față de spațiul de locuit în 2020 – 80%, dintre care 43% foarte mulțumiți și 37% mulțumiți.	- Suprafața locuibilă/locuitor în 2027 – 20,90 - Nivelul de satisfacție al locuitorilor față de spațiul de locuit în 2027 – 90%, dintre care 55% foarte mulțumiți și 35% mulțumiți.		
9. CREȘTEREA CONECTIVITĂȚII INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE (RUTIER, FERVIAR, AEROPORT, DIGITAL)	9.1. Creșterea cu 30% a volumului de pasageri pe traficul aerian intern și cu 35% pe rute externe până în 2027, raportat la 2018.	Numărul anual de pasageri de pe aeroport pe categorii – zboruri interne și zboruri externe	93.368 pasageri zboruri interne în 2018 126.644 pasageri zboruri externe în 2018	- Peste 121.300 pasageri zboruri interne în 2027 - Peste 164.600 pasageri zboruri externe în 2027		
	9.2. Îmbunătățirea drumurilor județene și comunale prin creșterea la 60% a procentului de drumuri județene și la 30% a procentului de drumuri comunale modernizate din județul Bihor până în 2027.	Lungimea drumurilor care au fost modernizate (pe categorii: drumuri județene și comunale	298 Km drumuri județene modernizate în 2020 23 Km drumuri comunale modernizate în 2020	- Peste 470 Km drumuri județene modernizate până în 2027 - Peste 30 de Km drumuri comunale modernizate până în 2027		

			● 29,41% drumuri județene modernizate din total până în 2020 ● 1,58% drumuri comunale modernizate din total până în 2020	● 46% % drumuri județene modernizate din total până în 2027 ● Peste 2% din drumurile comunale modernizate din total până în 2027		
	9.3. Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemelor de transport public local din județul Bihor astfel încât numărul de pasageri să crească până în 2027 cu 30 % față de 2019.	● Numărul UAT-uri cu transport public din județ ● Numărul de pasageri care utilizează transportul public în județ	● 6 UAT-uri cu transport public în județ 2021 ● 12370 pasageri cu tramvaiul în 2020 ● 9845 pasageri cu autobuzul și microbuzul în 2020	● 6 UAT-uri cu transport public în județ 2027 ● Peste 16.000 de pasageri cu tramvaiul în 2027 ● Peste 12.500 de pasageri cu autobuzul și microbuzul în 2027	●	
	9.4. Dezvoltarea în orașele mici (cel puțin în 3 orașe până în 2027) a infrastructurii velo ca alternativă la transportul public în comun și la autoturism precum	● Km pistă de bicicletă existenți, pe UAT-uri ● Numărul anual de persoane care utilizează sistemul de bike-sharing	● 60 km pistă biciclete în județ (în ZMO) în 2021	● 100 km pistă biciclete în județ în 2027	●	
10. DEZVOLTAREA UNUI SECTOR AGRICOL PERFORMANT, BAZAT PE ASOCIATIVITATE ȘI PE ABORDĂRI MODERNE ȘI ECOLOGICE, CAPABILE SĂ ADUCĂ	10.1. Dezvoltarea și consolidarea antreprenoriatului și a formelor asociative/parteneriatului în agricultură astfel încât cifra de afaceri în agricultură să ajungă în 2025 la dublul celei existente în 2018	● Cifra de afaceri în sectorul Agricultură ● Numărul de cooperative agricole din județ	● CA în agricultură în 2018 – 1,48 mld. lei în 2019 ● 43 cooperative agricole din județ în 2020	● CA în agricultură în 2027 – 2,96 mld. lei în 2027 ● 50 cooperative agricole în județ în 2027	●	

VALOARE ADĂUGATĂ MARE						

Plan de acțiune

PLAN DE ACȚIUNE ÎN VEDEREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE – PROIECTE STRATEGICE												
Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice ale UE	Localizare	Principalii beneficiari/grup țintă	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimativ -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Responsabil de proiect	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
1.	Înființare Parc Industrial Aleșd	OS1.Pact Verde European	Aleșd, Jud. Bihor	Potențiali antreprenori, Companii, Locuitori/angajați din zonă	2.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin operaționalizarea a cel puțin trei structuri de promovare, sprijinire și suport a antreprenoriatului (incubatoare de afaceri, acceleratoare de afaceri, parcuri tehnologice și științifice, granturi de inovare, concursuri de proiecte, parcuri smart etc.) la nivelul județului până în 2027.	FP	7,353,320	2023 - 2027			CJ Bihor	
2.	Înființare Parc Industrial Marghita	OS1.Pact Verde European	Marghita, Jud. Bihor	Potențiali antreprenori, Companii, Locuitori/angajați din zonă	2.1 Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin operaționalizarea a cel puțin trei structuri de promovare, sprijinire și suport a antreprenoriatului (incubatoare de afaceri, acceleratoare de afaceri, parcuri tehnologice și științifice, granturi de inovare, concursuri de proiecte, parcuri smart etc.) la nivelul județului până în 2027.	FP	7,353,320	2023 - 2027			CJ Bihor	
3.	Înființare Parc Industrial Beiuș	OS1.Pact Verde European	Beiuș, Jud. Bihor	Potențiali antreprenori, Companii, Locuitori/angajați din zonă	2.1 Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin operaționalizarea a cel puțin trei structuri de promovare, sprijinire și suport a antreprenoriatului (incubatoare de afaceri, acceleratoare de afaceri, parcuri tehnologice și științifice, granturi de inovare, concursuri de proiecte, parcuri smart etc.) la nivelul județului până în 2027.	FP	7,500,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
4.	Înființare Parc Industrial Ștei	OS1.Pact Verde European	Ștei, Jud. Bihor	Potențiali antreprenori, Companii, Locuitori/angajați din zonă	2.1 Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin operaționalizarea a cel puțin trei structuri de promovare, sprijinire și suport a antreprenoriatului (incubatoare de afaceri, acceleratoare de afaceri, parcuri tehnologice și științifice, granturi de inovare, concursuri de proiecte, parcuri smart etc.) la nivelul județului până în 2027.	FP	7,500,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
5.	Digitalizare rețele școlare în municipiile și orașele din Jud. Bihor	OS3. O Europă pregătită pentru era digitală	Jud. Bihor	Elevii, profesorii din județul Bihor	5.1 Creșterea cu 8% a promovabilității la BAC în liceele din județ în următorii 10 ani. 5.2 Creșterea cu 6% a promovabilității la evaluarea națională în școlile din județ în următorii 10 ani. 5.3 Creșterea cu 10% a procentului din populația județului mulțumită și foarte mulțumită de calitatea educației din județ în următorii 5 ani.	FP	25,550,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
6.	Server de date la nivel județean și interconectare utilizatori	OS3. O Europă pregătită pentru era digitală	Oradea	UAT-urile din județ, structurile deconcentrate și descentralizate, locuitorii companiile, ONG-urile	7.3 Numărul primăriilor din județ care utilizează un sistem de management al documentelor va crește de la 11 la 50 până în 2025.	FP	10,000,000	2023 - 2027			CJ Bihor	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice ale UE	Localizare	Principalii beneficiari/gr up țintă	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimativ -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Responsabil de proiect	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
7.	Realizare dispecerat transport public județean Centru de Comandă Operativă pentru Serviciul de Transport Public de Persoane în județul Bihor	OS1.Pact Verde European	Oradea	Operatorii de transport public, utilizatori ai transportului public din județ	9.3 Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemelor de transport public local din județul Bihor astfel încât numărul de pasageri să crească până în 2027 cu 30 % față de 2019.	FP	1,000,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
8.	Sistem integrat e-ticketing Muzeul Țării Crișurilor	OS1.Pact Verde European	Oradea	Muzeul Țării Crișurilor, vizitatorii muzeului	6.2. Încurajarea dezvoltării sectorului industriilor creative astfel încât ponderea acestuia în economia locală să ajungă la 5% din cifra de afaceri și la 7% din numărul total de salariați până în 2026.	FP	200,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
9.	Dotări și amenajări Sănătate Proiect integrat privind Serviciile Medicale și Serviciile de Urgență din județul Bihor	OS1.Pact Verde European și OS.2 O Europă pregătită pentru era digitală	Oradea	Pacienții, medicii și personalul medical din unitățile medicale din județ	3.2. Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii de sănătate la nivel județean prin reabilitarea și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor elemente de infrastructură noi până în 2027 (inclusiv dezvoltarea infrastructurii necesare telemedicinii) astfel încât minim 70% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de serviciile medicale.	FP	3,000,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
10.	Eficientizare energetică - Sediul CJ Republicii	OS1.Pact Verde European	Oradea	CJ Bihor și angajații CJ	3.1. Reducerea discrepanțelor existente între mediul urban și cel rural prin investiții în rețelele de apă și canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică etc. Până în 2027 se urmărește reducerea la 5% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de apă, la 40% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de canalizare, la 70% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețea de gaz.	PT	6,480,589	2023 - 2027			CJ Bihor	
11.	Creșterea eficienței energetice la Spitalul de Psihiatrie Nucet	OS1.Pact Verde European	Nucet	Medicii, personalul medical și pacienții din Nucet și din comunele apropiate	3.1 Reducerea discrepanțelor existente între mediul urban și cel rural prin investiții în rețelele de apă și canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică etc. Până în 2027 se urmărește reducerea la 5% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de apă, la 40% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de canalizare, la 70% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețea de gaz.	DALI	13,724,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
12.	Amenajare piste de biciclete în jud. Bihor	OS1.Pact Verde European	Jud. Bihor	Locuitorii județului	9.4 Dezvoltarea în orașele mici (cel puțin în 3 orașe până în 2027) a infrastructurii velo ca alternativă la transportul public în comun și la autoturism precum și crearea sistemului de bike-sharing în municipiul Oradea până în 2024.	FP	17,920,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
13.	Achiziție mijloace de transport nepoluante	OS1.Pact Verde European	Jud. Bihor	Locuitorii județului	9.3 Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemelor de transport public local din județul Bihor astfel încât numărul de pasageri să crească până în 2027 cu 30 % față de 2019.	FP	5,000,000	2023 - 2027			CJ Bihor	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice ale UE	Localizare	Principalii beneficiari/gr up țintă	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimativ -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Responsabil de proiect	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
14.	Proiect integrat - Dezvoltarea infrastructurii rutiere și asigurarea condițiilor de siguranță în trafic în jud. Bihor	OS1.Pact Verde European	Jud. Bihor	Locuitorii județului	9.2 Îmbunătățirea drumurilor județene și comunale prin creșterea la 60% a procentului de drumuri județene și la 30% a procentului de drumuri comunale modernizate din județul Bihor până în 2027.	PT	66,491,472.72	2023 - 2027			CJ Bihor	
15.	Campus școlar pentru învățământul special din mun. Oradea - Et.II -a	OS5. Promovarea modului nostru de viață european	Oradea	Copii cu nevoi speciale din județ	5.1 Creșterea cu 8% a promovabilității la BAC în liceele din județ în următorii 10 ani. 5.2 Creșterea cu 6% a promovabilității la evaluarea națională în școlile din județ în următorii 10 ani. 5.3 Creșterea cu 10% a procentului din populația județului mulțumită și foarte mulțumită de calitatea educației din județ în următorii 5 ani.	SF	11,382,047.13	2023 - 2027			CJ Bihor	
16.	Proiect integrat pentru promovarea turismului montan în Bihor – zona Padiș – Glăvoi – Cetățile Ponorului	OS3. O economie în serviciul cetățenilor	Jud. Bihor	Unitățile economice din domeniul turismului sau domenii conexe din județ, angajații acestora, asociațiile de profil	4.1 Realizarea unei strategii sectoriale de dezvoltare a turismului în județul Bihor până în 2023. 4.2 Crearea sau reorganizarea până în 2023 a unui organism responsabil de monitorizarea performanțelor turismului în județul Bihor, analiza datelor statistice, cu rol de catalizator al turismului regional. 4.4 Crearea unui brand turistic al județului Bihor până în 2024. 4.5. Creșterea cu 30% a numărului de turiști până în 2027, față de 2019.	FP	13,280,644.53	2023 - 2027			CJ Bihor	
17.	Amenajare peșteri în jud. Bihor	OS1. Pactul verde european	Jud. Bihor	Unitățile economice din domeniul turismului sau domenii conexe din județ, angajații acestora, asociațiile de profil, turiștii	4.5. Creșterea cu 30% a numărului de turiști până în 2027, față de 2019. 4.6 Creșterea eficienței utilizării structurilor de cazare turistică, respectiv creșterea gradului de ocupare la 55% până în 2027 (de la 44,2%, în 2019).	FP	5,000,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
18.	Extindere și consolidare SISTEM DE MANAGEMENT INTEGRAT AL DEȘEURILOR în Județul Bihor (SMID II)	OS1. Pactul verde european	Jud. Bihor	UAT-urile, i gospodăriile și companiile din județ	4.3. Îmbunătățirea sistemului de planificarea urbană și gestiune a terenurilor prin crearea până în 2023 a unui cadru care să preîntâmpine dezvoltarea imobiliară nesustenabilă și degradarea mediului în zonele cu potențial turistic.	FP	37,110,500	2023 - 2027			CJ Bihor	
19.	Muzeul Satului Bihorean - Meșteșuguri Tradiționale Băile 1 Mai	OS5. Promovarea modului nostru de viață european	Jud. Bihor	Muzeul Satului Bihorean, artiștii populari, meșteșugarii din județ și vizitatorii muzeului	6.2 Încurajarea dezvoltării sectorului industriilor creative astfel încât ponderea acestuia în economia locală să ajungă la 5% din cifra de afaceri și la 7% din numărul total de salariați până în 2026	SF	5,900,000	2023 - 2027			CJ Bihor	

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice ale UE	Localizare	Principalii beneficiari/gr up țintă	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimativ -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Responsabil de proiect	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
20.	Aquapark Beiuș	OS3. O economie în serviciul Cetățenilor	Beiuș	UAT Beiuș, unitățile economice din domeniul turismului, locuitorii municipiului Beiuș, turiștii/vizitatorii parcului	4.5. Creșterea cu 30% a numărului de turiști până în 2027, față de 2019. 4.6 Creșterea eficienței utilizării structurilor de cazare turistică, respectiv creșterea gradului de ocupare la 55% până în 2027 (de la 44,2%, în 2019).	FP	8,200,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
21.	Fabrică de produse lactate	OS3. O economie în serviciul Cetățenilor	Zona Beiuș	Fermierii (crescătorii de bovine, ovine, caprine) din județ	10.1 Dezvoltarea și consolidarea antreprenoriatului și a formelor asociative/parteneriatului în agricultură astfel încât cifra de afaceri în agricultură să ajungă în 2025 la dublul celei existente în 2018.	FP	3,000,000	2023 - 2027			CJ Bihor	
22.	Stații pentru mijloacele de transport public	OS1.Pact Verde European	Jud. Bihor	Utilizatorii transportului public din județ	9.3. Dezvoltarea și îmbunătățirea sistemelor de transport public local din județul Bihor astfel încât numărul de pasageri să crească până în 2027 cu 30 % față de 2019.	PT	451,180.25	2023 - 2027			CJ Bihor	
23.	Amenajare fose septice ecologice în zona montană	OS1.Pact Verde European	M-ții Apuseni	Localitățile și gospodăriile din zona montană	3.1 Reducerea discrepanțelor existente între mediul urban și cel rural prin investiții în rețelele de apă și canalizare, distribuție a gazelor naturale, energie electrică etc. Până în 2027 se urmărește reducerea la 5% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de apă, la 40% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețele de canalizare, la 70% a UAT-urilor care nu sunt deservite de rețea de gaz.	FP	73,829.50	2023 - 2027			CJ Bihor	
24.	Drum Expres Oradea-Arad	OS1.Pact Verde European	Jud. Bihor	Județele Bihor și Arad, utilizatorii drumului expres	9.2. Îmbunătățirea drumurilor județene și comunale prin creșterea la 60% a procentului de drumuri județene și la 30% a procentului de drumuri comunale modernizate din județul Bihor până în 2027.	SF	1,331,669,891	2021-2026			CNAIR CJ Bihor	În curs de elaborare PT, execuția se va începe pe POIM 2014-2020 cu fazare pe 2021-2027
25.	Centura Aleșd	OS1.Pact Verde European	Aleșd	UAT Aleșd și locuitorii acestuia, utilizatorii centurii ocolitoare	9.2. Îmbunătățirea drumurilor județene și comunale prin creșterea la 60% a procentului de drumuri județene și la 30% a procentului de drumuri comunale modernizate din județul Bihor până în 2027.	SF	30,000,000	2021-2026			CNAIR CJ Bihor	În curs de elaborare PT, execuția se va începe pe POIM 2014-2020 cu fazare pe 2021-2027
26.	Centura Beiuș	OS1.Pact Verde European	Beiuș	UAT Beiuș și locuitorii acestuia, utilizatorii centurii ocolitoare	9.2. Îmbunătățirea drumurilor județene și comunale prin creșterea la 60% a procentului de drumuri județene și la 30% a procentului de drumuri comunale modernizate din județul Bihor până în 2027.	SF	35,000,000	2021-2026			CNAIR CJ Bihor	În curs de elaborare PT, execuția se va începe pe POIM 2014-2020 cu fazare pe 2021-2027

Nr. crt.	Titlu/descriere proiect	Obiective strategice ale UE	Localizare	Principalii beneficiari/grup țintă	Obiective cheie-specifice vizate	Stadiu (FP, SF, DALI, PT)	Buget estimativ -euro -	Perioada de implementare	Sursa de finanțare		Responsabil de proiect	Observații
									Buget local - %	Altă sursă - %		
27.	Centru Cultural Multifuncțional	OS5. Promovarea modului nostru de viață european	Oradea	Județul Bihor și populația acestuia	3.3 Creșterea calității, funcționalității și accesibilității infrastructurii culturale prin reabilitare și modernizarea infrastructurii existente și/sau crearea unor noi unități până în 2027, astfel încât minim 45% din locuitorii județului să fie mulțumiți sau foarte mulțumiți de activitățile culturale.	FP	15,000,000	2023 - 2027			CJ Bihor	

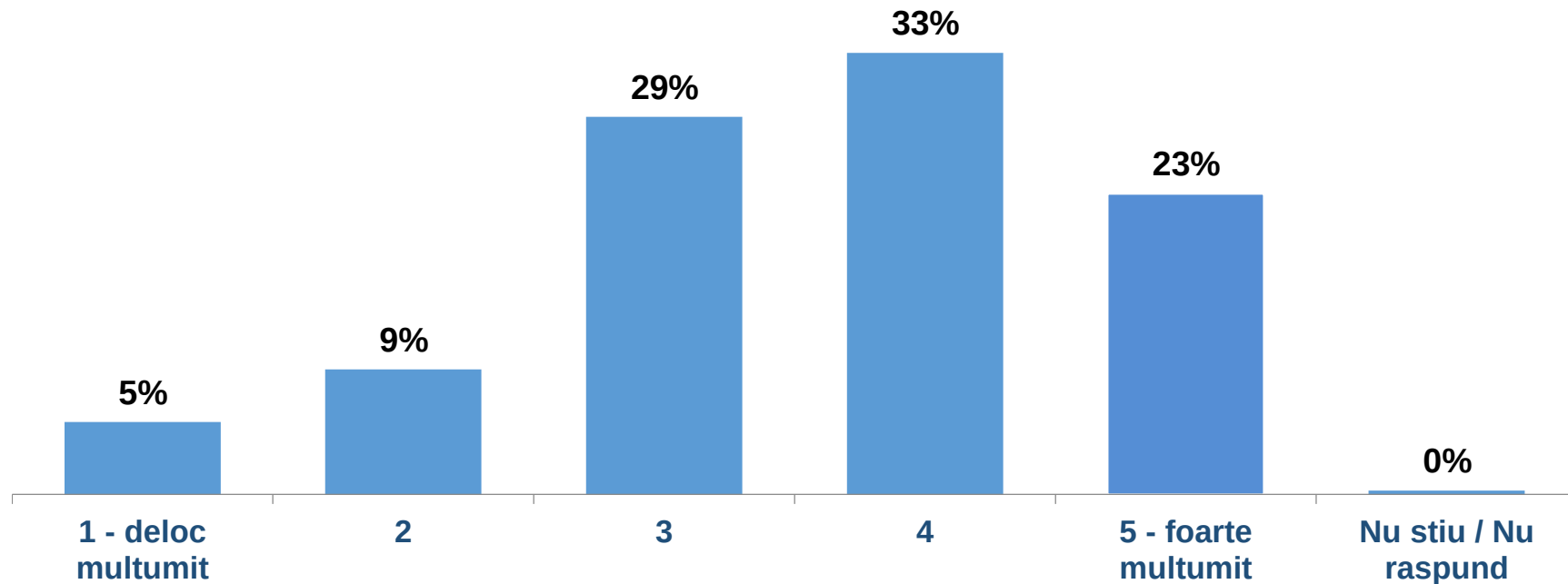

Studiu privind Calitatea vieții în județul Bihor

Rezultate cantitative
Februarie, 2021

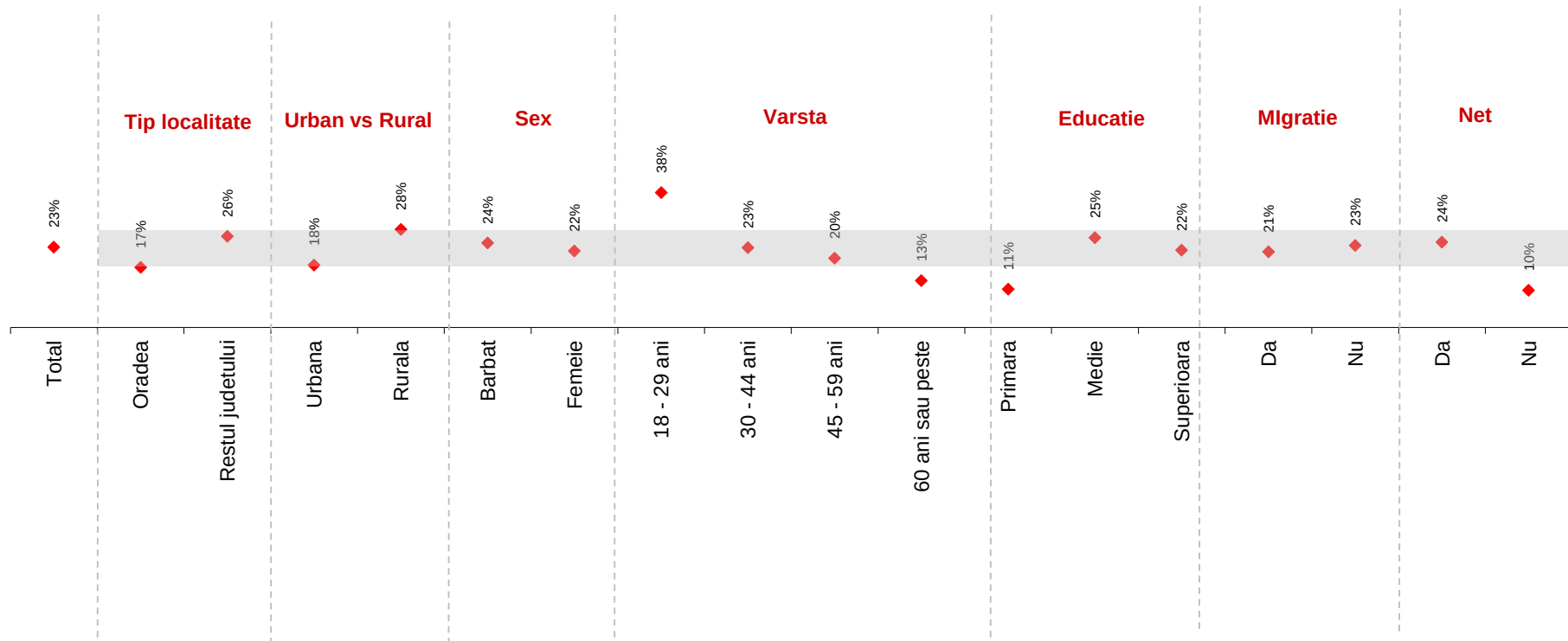
CE?	850 de interviuri telefonice (CATI)
EȘANTION	Esantion simplu aleator
ANALIZA	Date ponderate (sex X age, educatie, ocupatie, etnie, tip_loc)
UNDE?	Judetul Bihor
CÂND?	Ian-Feb 2021

Cât de mulțumit sunteți de calitatea vieții dumneavoastră în prezent? (% total esantion)

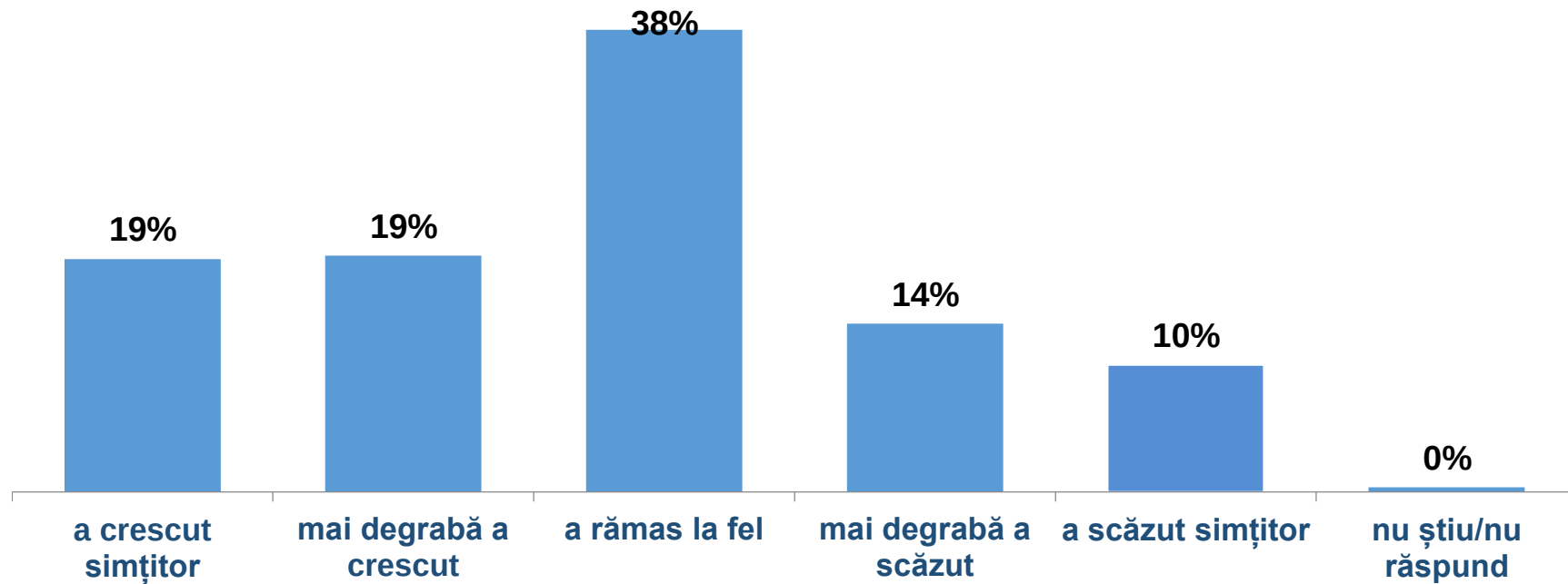

Perceptia calitatii vietii - Profile

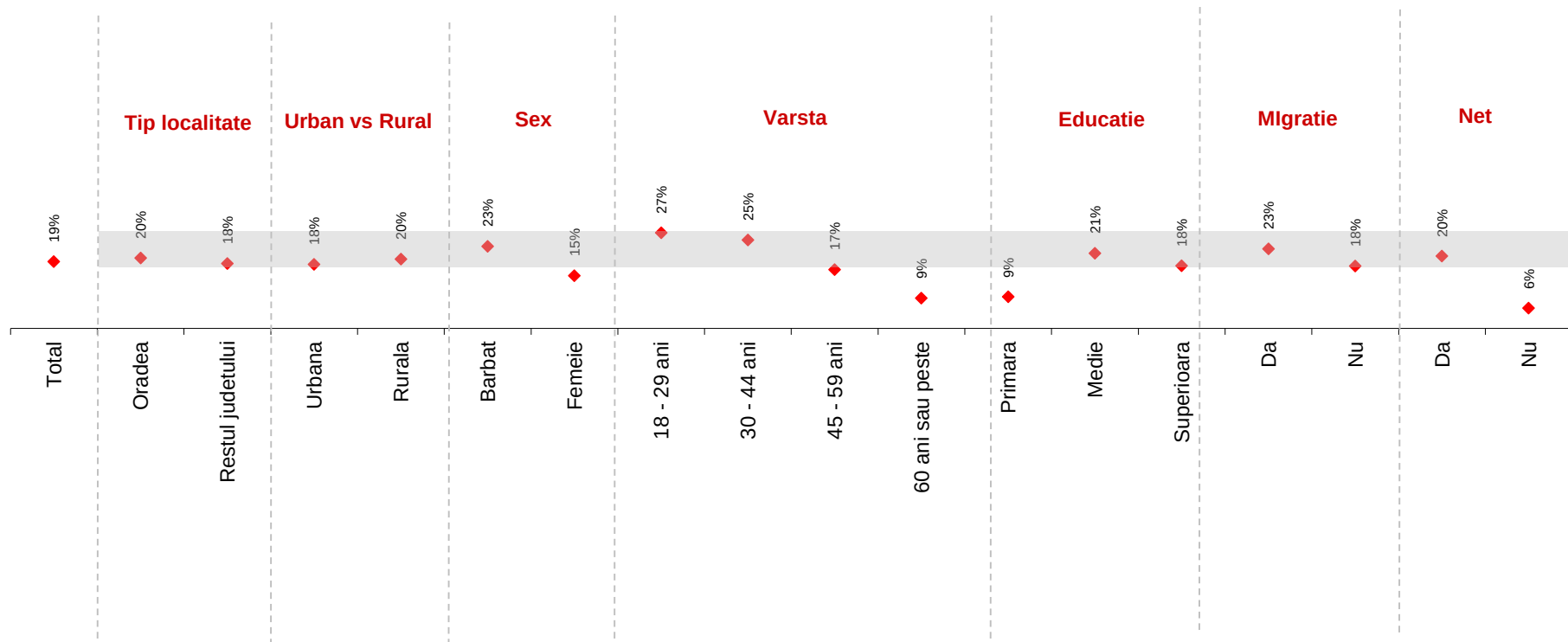
Pe o scala de la 1 la 5, unde 1 inseamna deloc multumit, iar 5 inseamna foarte multumit, Cât de mulțumit sunteți de calitatea vieții dumneavoastră în prezent? - **% foarte multumit – nota 5**

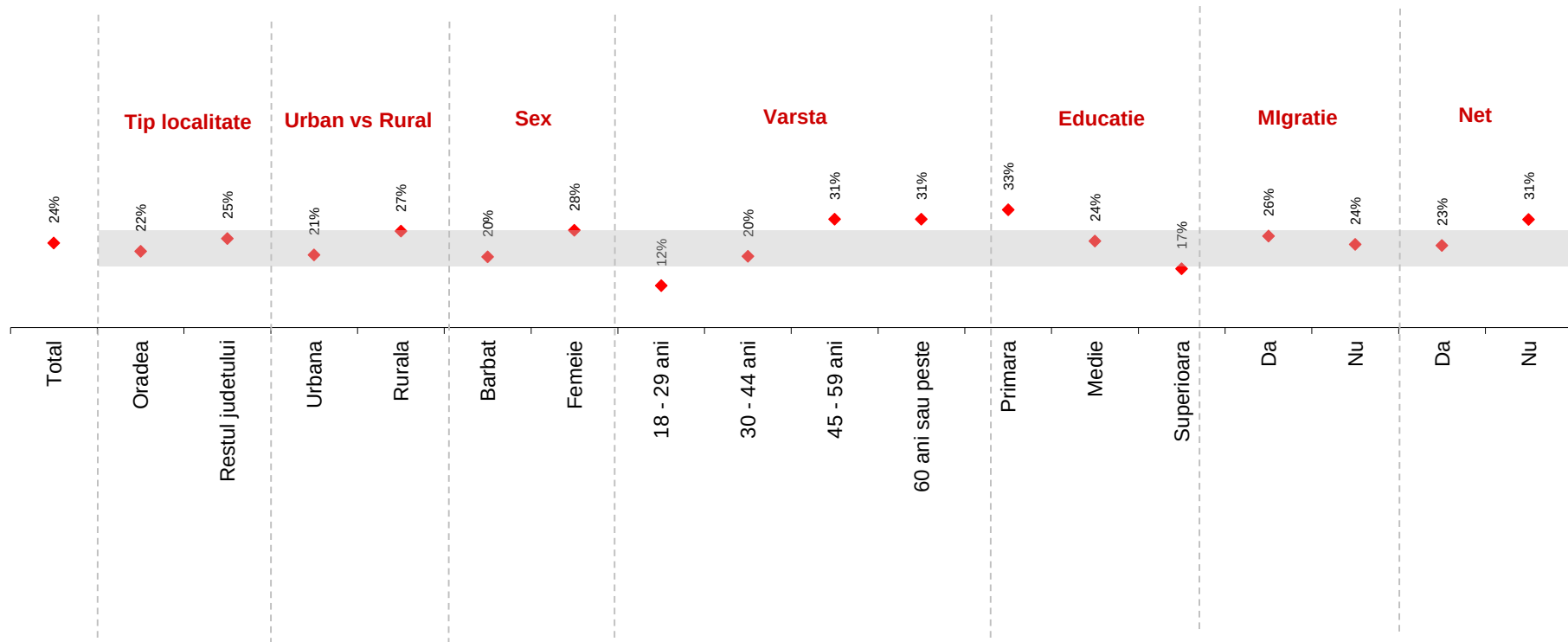
În ultimii 5 ani, calitatea vieții dumneavoastră ? (% total esantion)

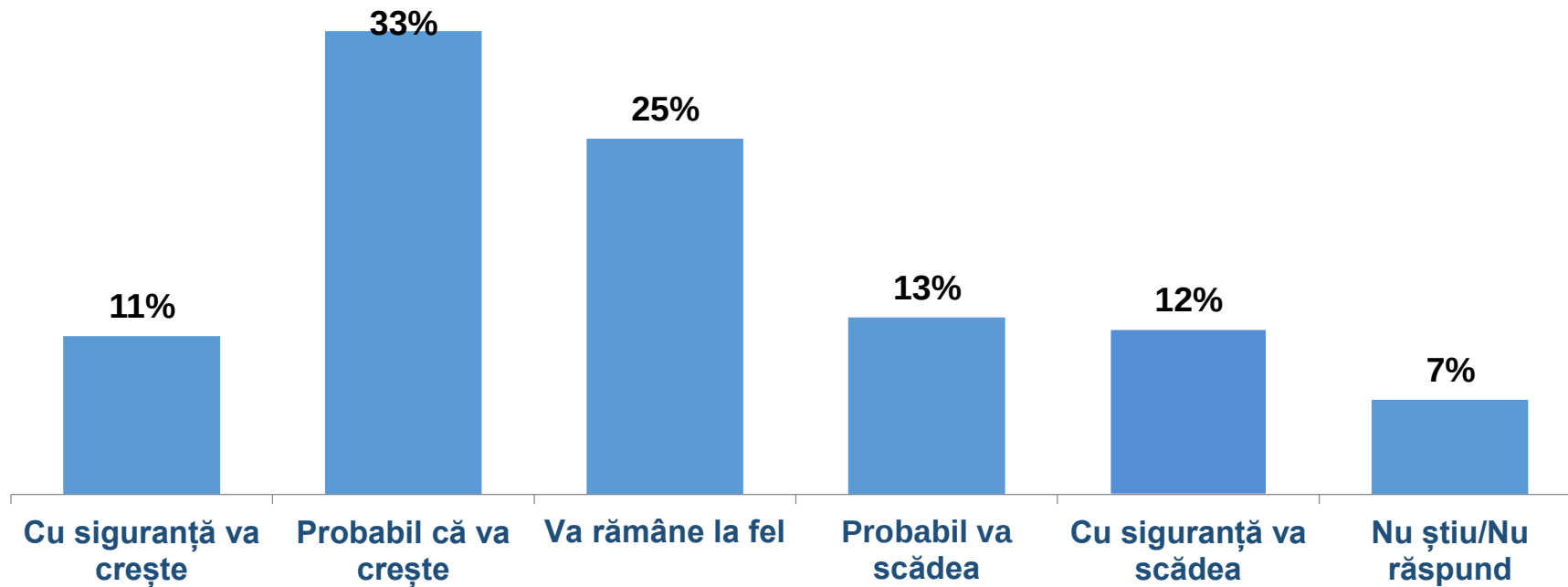
În ultimii 5 ani, calitatea vieții dumneavoastră ? (% a crescut simțitor)

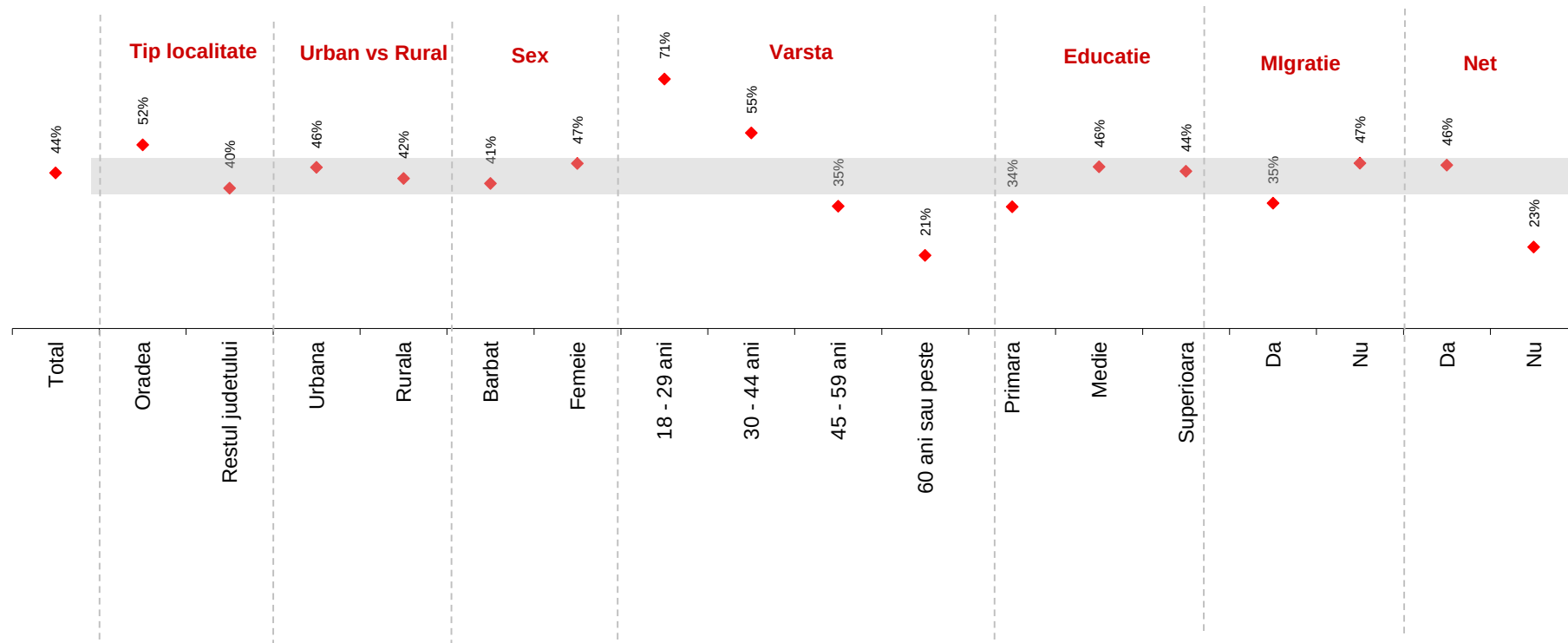
În ultimii 5 ani, calitatea vieții dumneavoastră ? (% mai degrabă a scăzut și a scăzut simțitor)

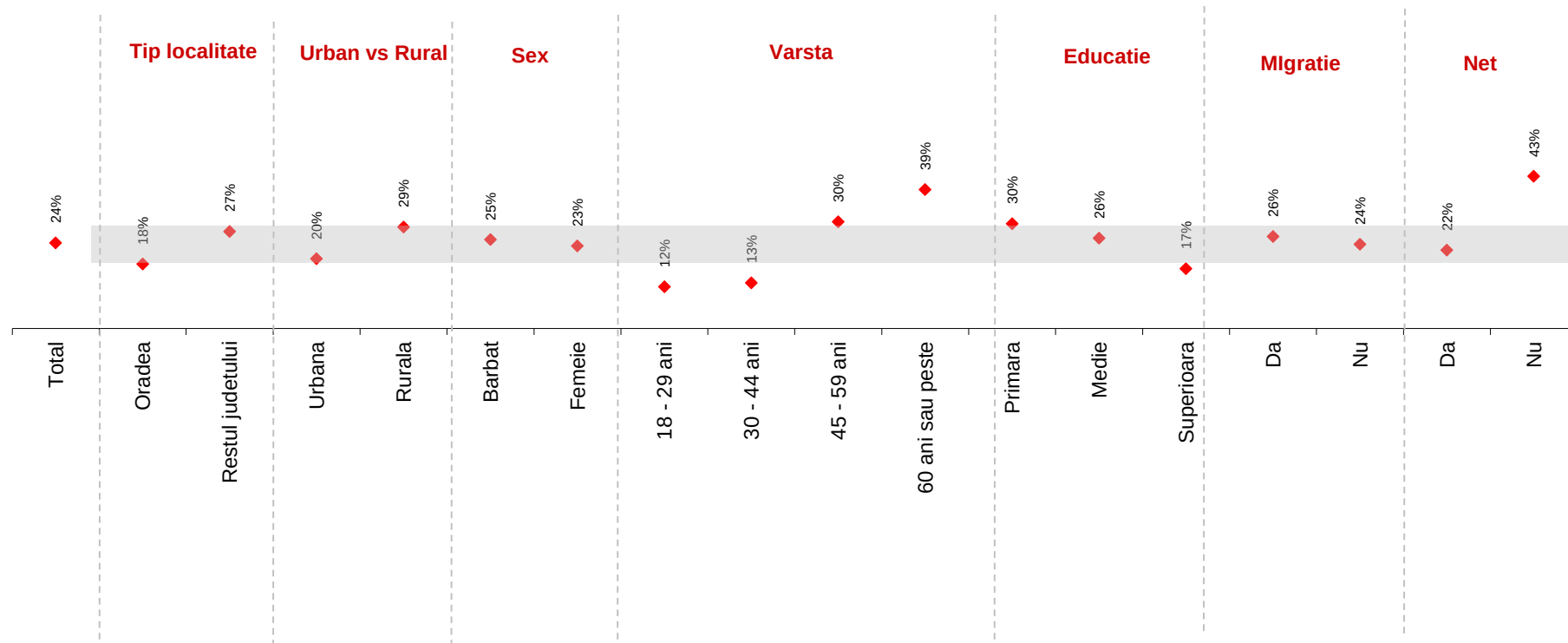
Cum credeți că va fi calitatea vieții dvs. peste 5 ani, comparativ cu cea din prezent ? (% total esantion)

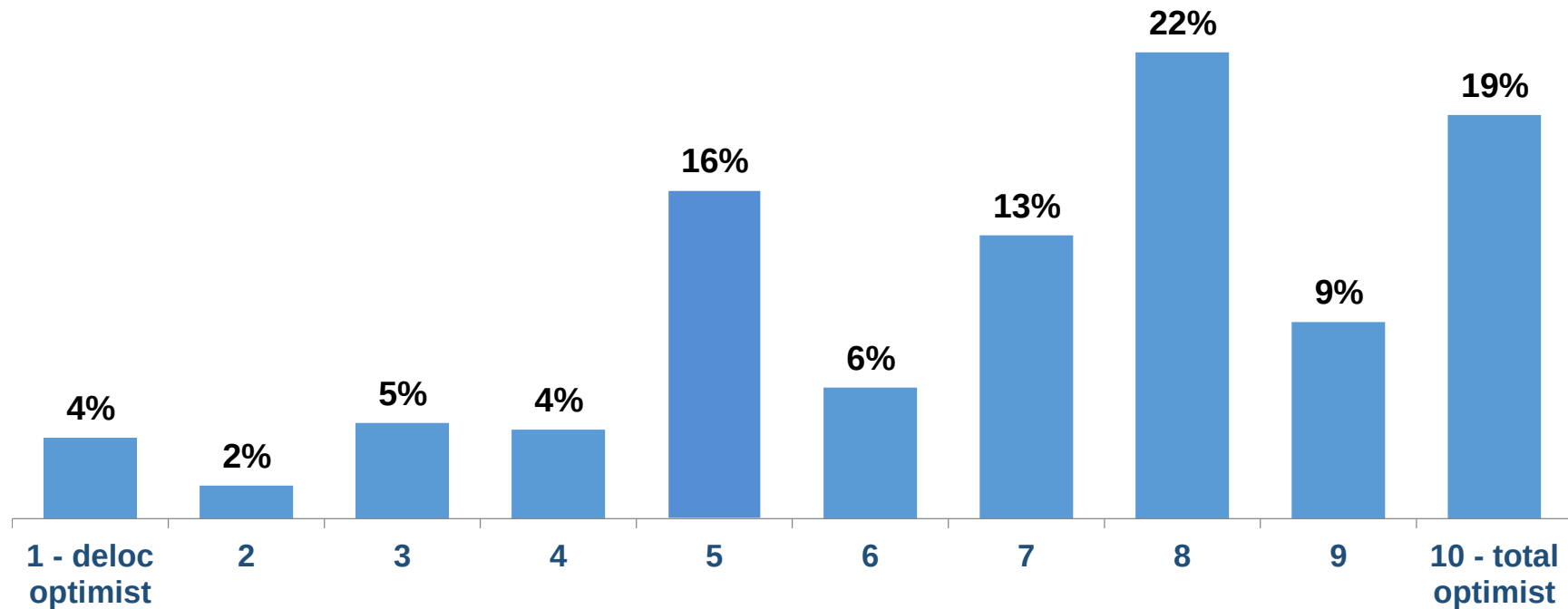
Cum credeți că va fi calitatea vieții dvs. peste 5 ani, comparativ cu cea din prezent ? (%)
probabil va crește și cu siguranță va crește)

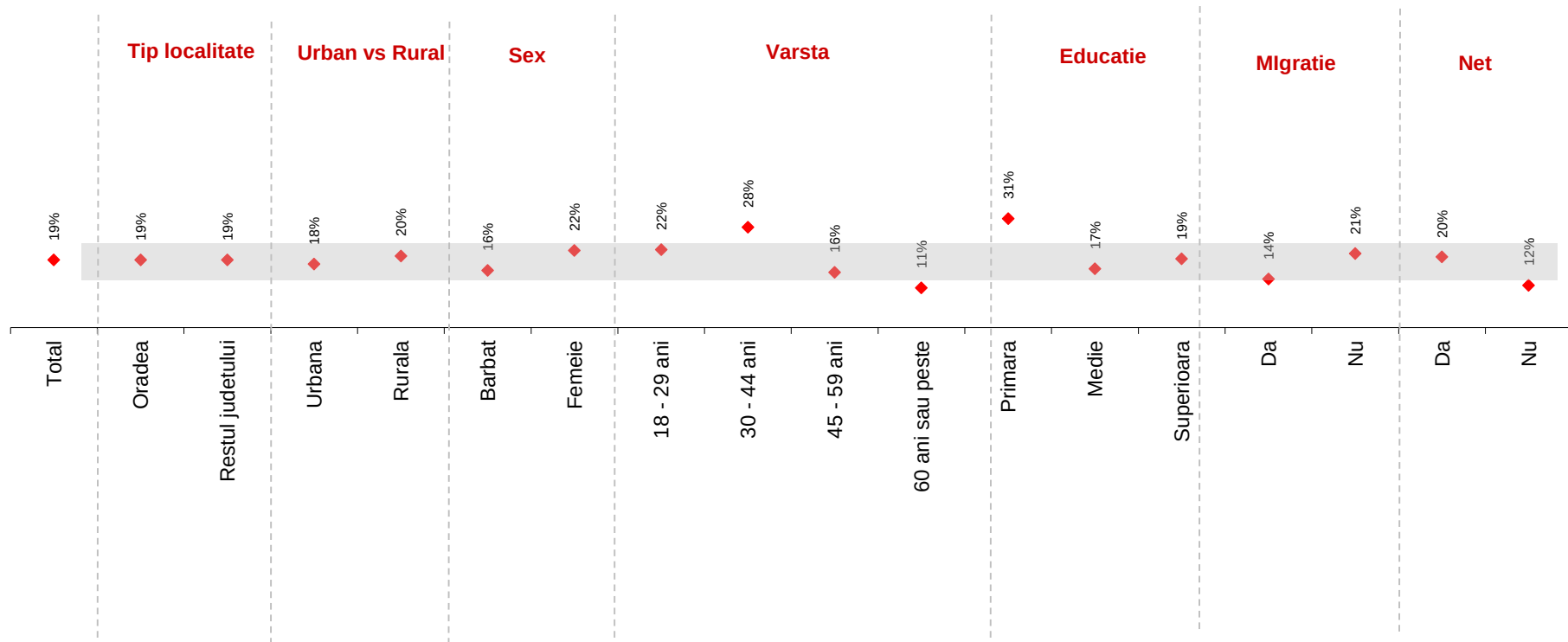
Cum credeți că va fi calitatea vieții dvs. peste 5 ani, comparativ cu cea din prezent ? (%
probabil va scadea si cu siguranta va scadea)

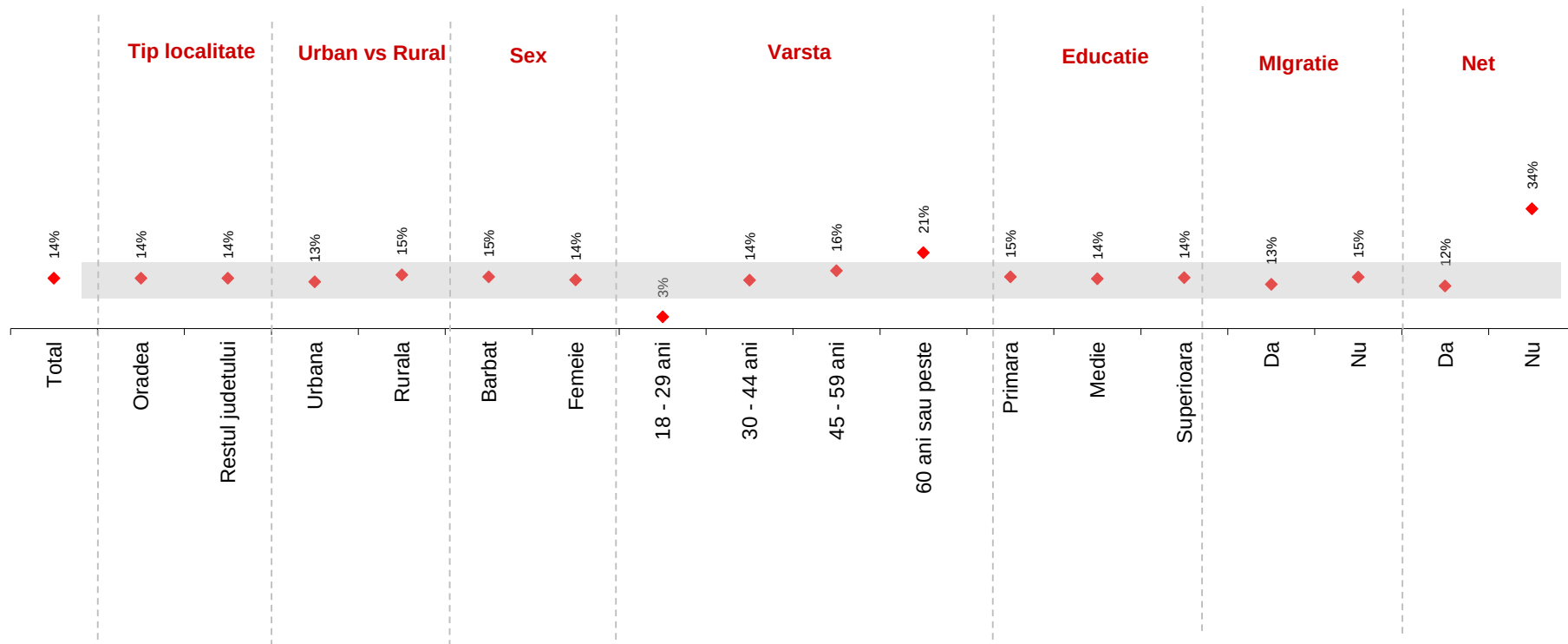
În ce măsură apreciați că sunteți optimist în legătura cu viitorul? (% total esantion)

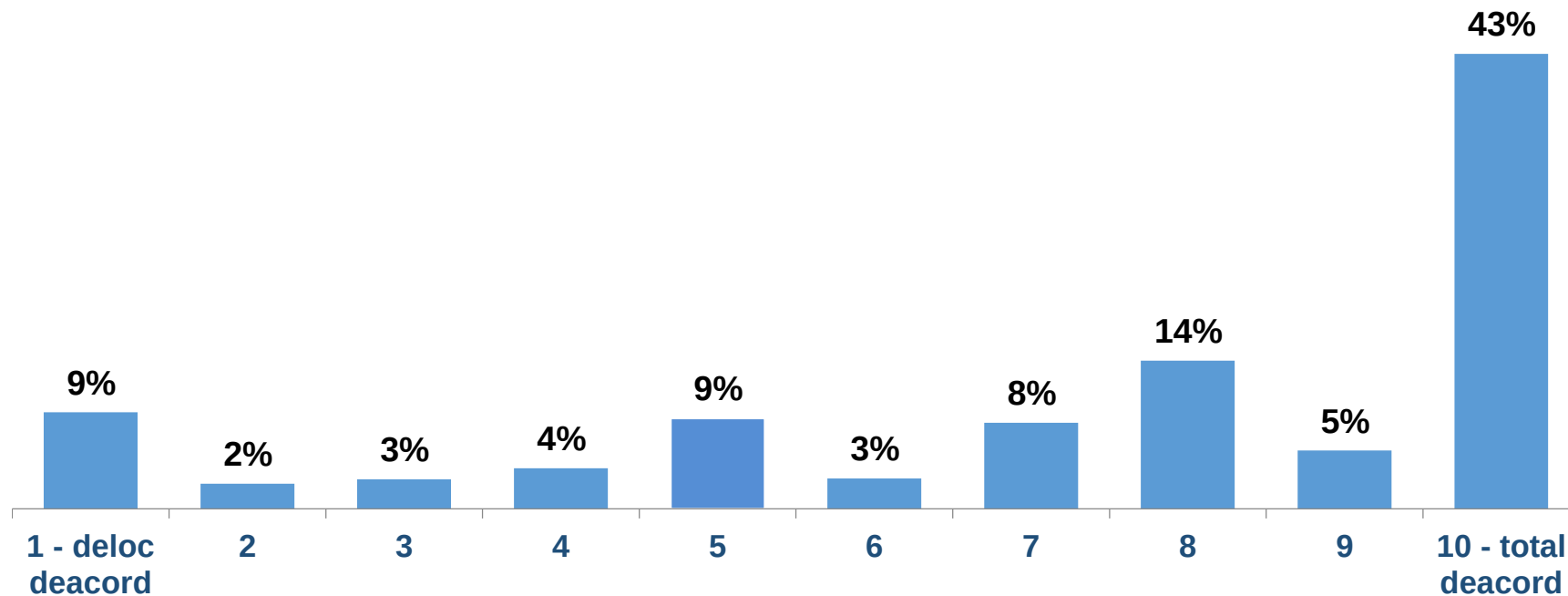
În ce măsură apreciați că sunteți optimist în legătura cu viitorul? (% nota 10 – total optimist)

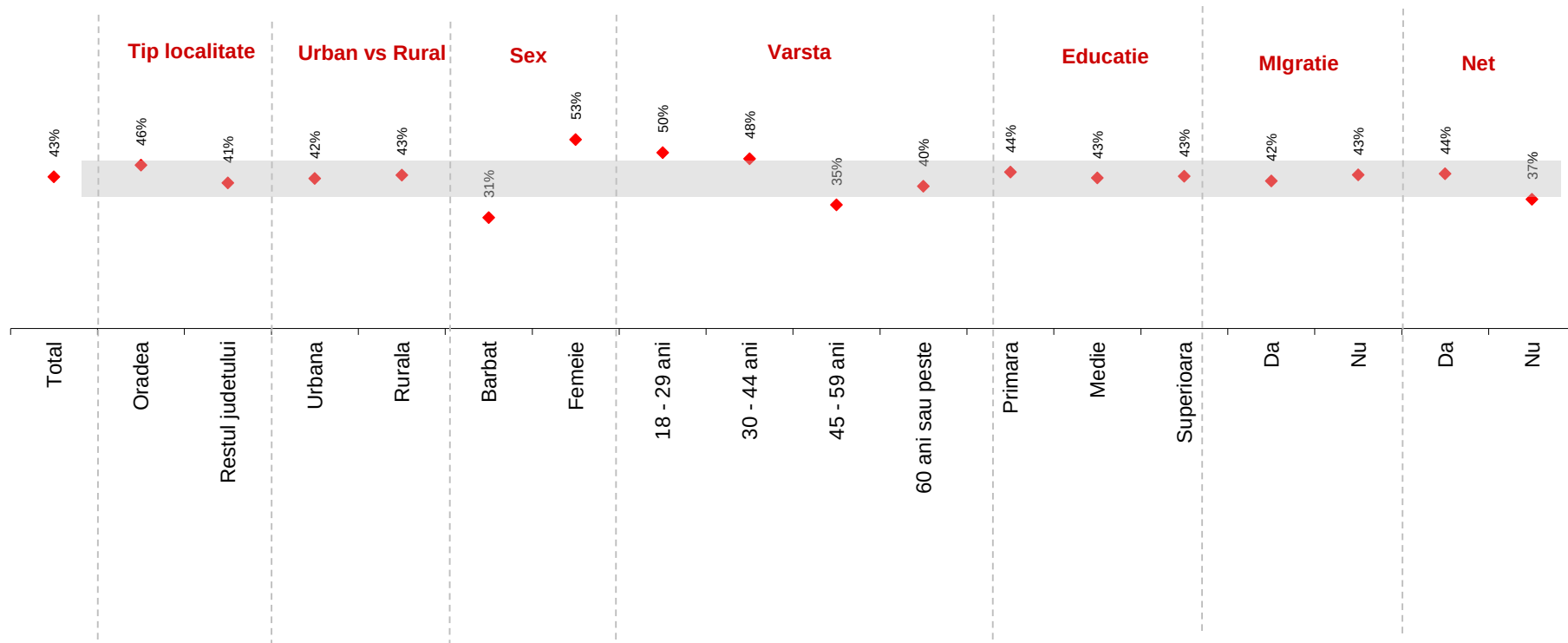
În ce măsură apreciați că sunteți optimist în legătura cu viitorul? (% pesimist – notate 1 – 4)

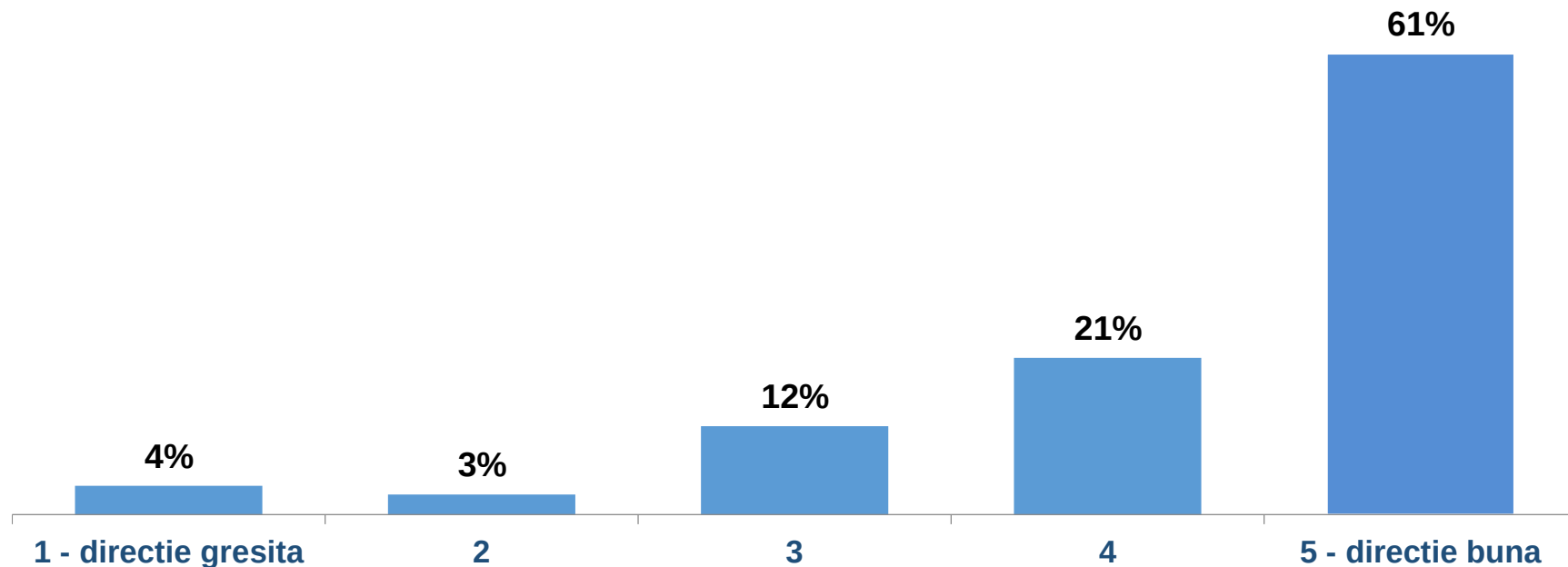
În ce măsură apreciați că atunci când vă confrunțați cu o problemă aveți la cine apela pentru ajutor/sprijin? (% total esantion)

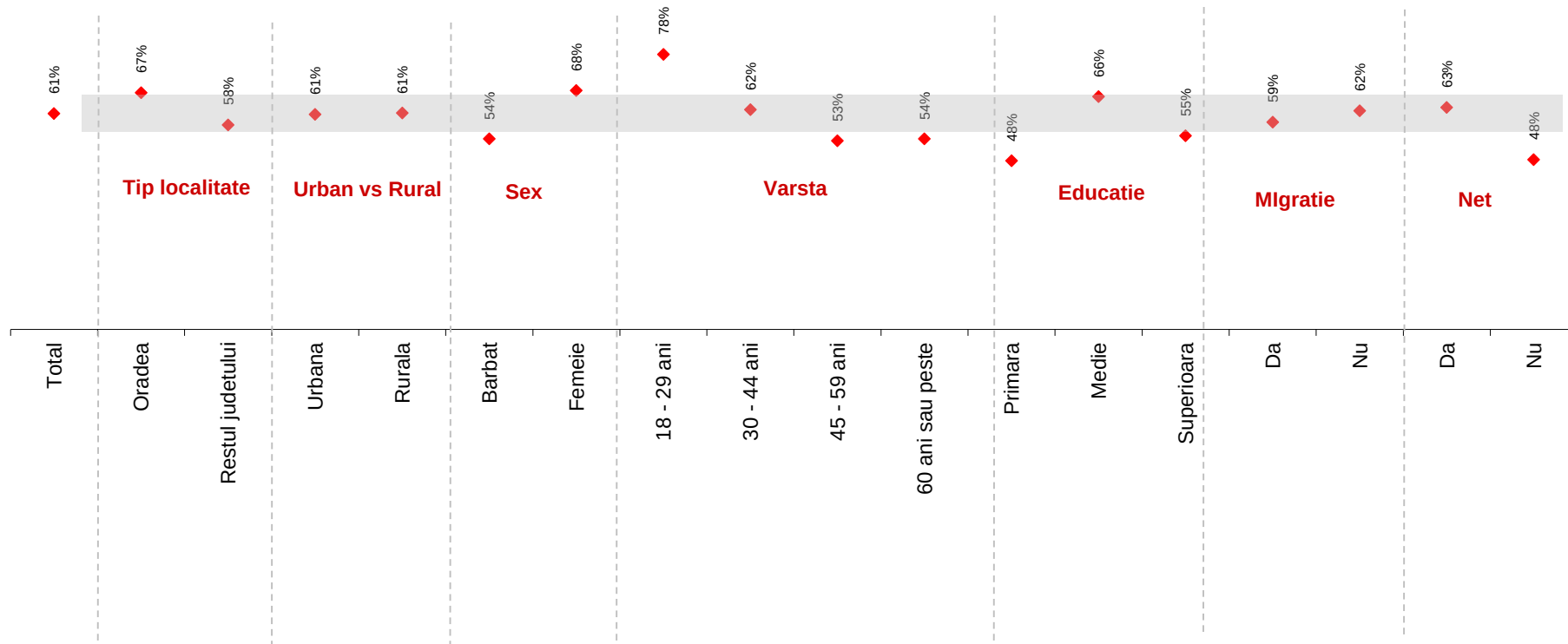
În ce măsură apreciați că atunci când vă confrunțați cu o problemă aveți la cine apela pentru ajutor/sprijin? (% nota 10 – total de acord)

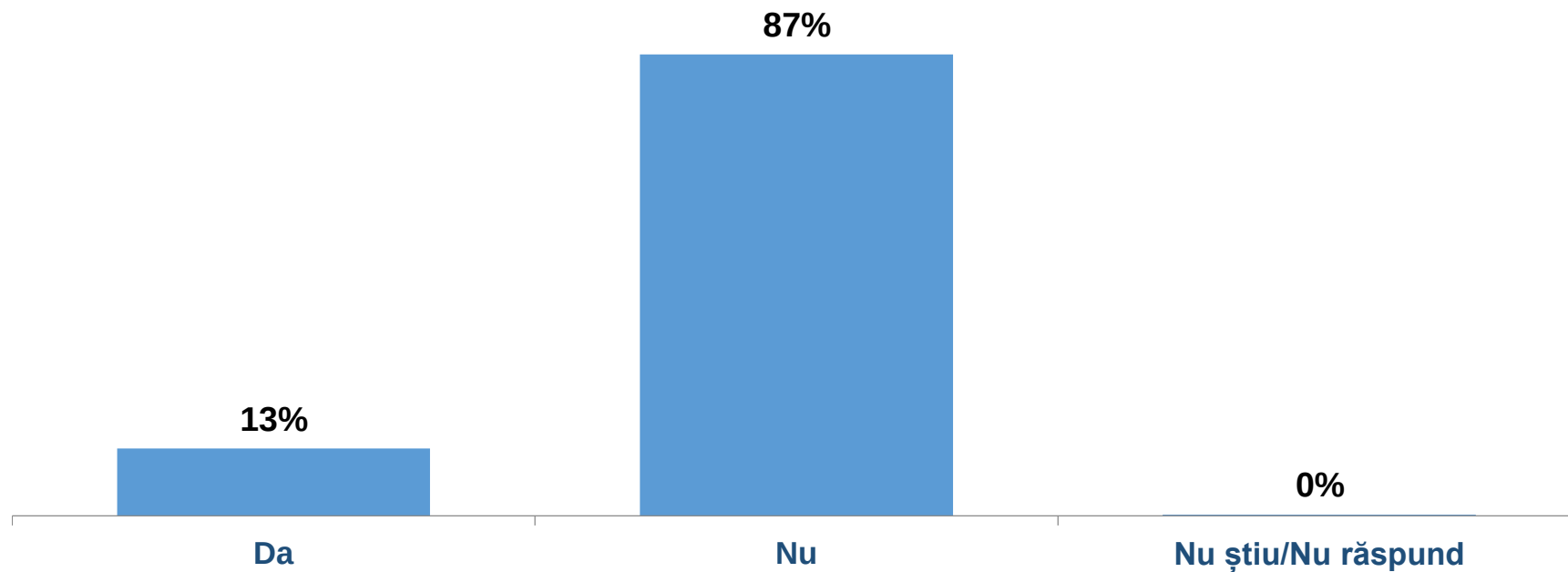
Pe o scala de la 1 la 5, unde 1 inseamna directie gresita, iar 5 inseamna directie buna, credeti ca judetul Bihor se indreapta in o directie buna sau directie gresita ? (% total esantion)

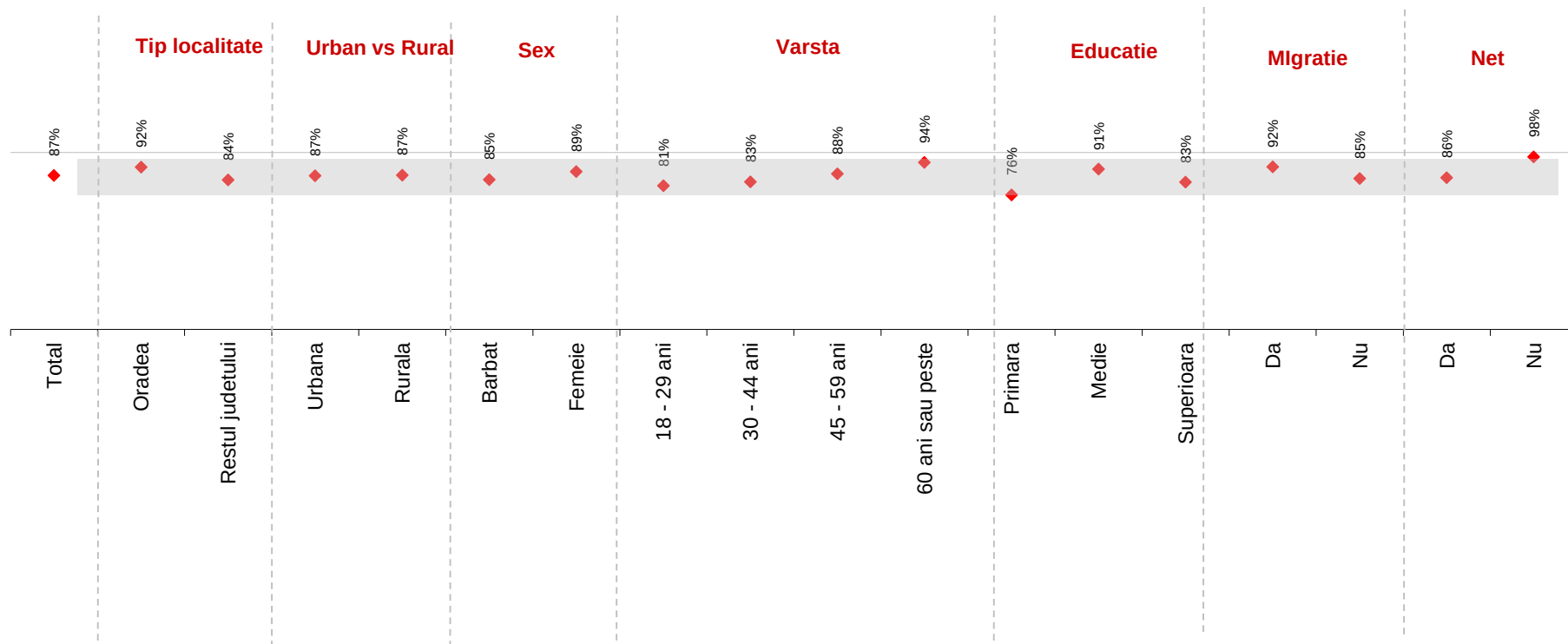
Credeti ca judetul Bihor se indreapta in o directie buna sau directie gresita ? (%)
directie buna

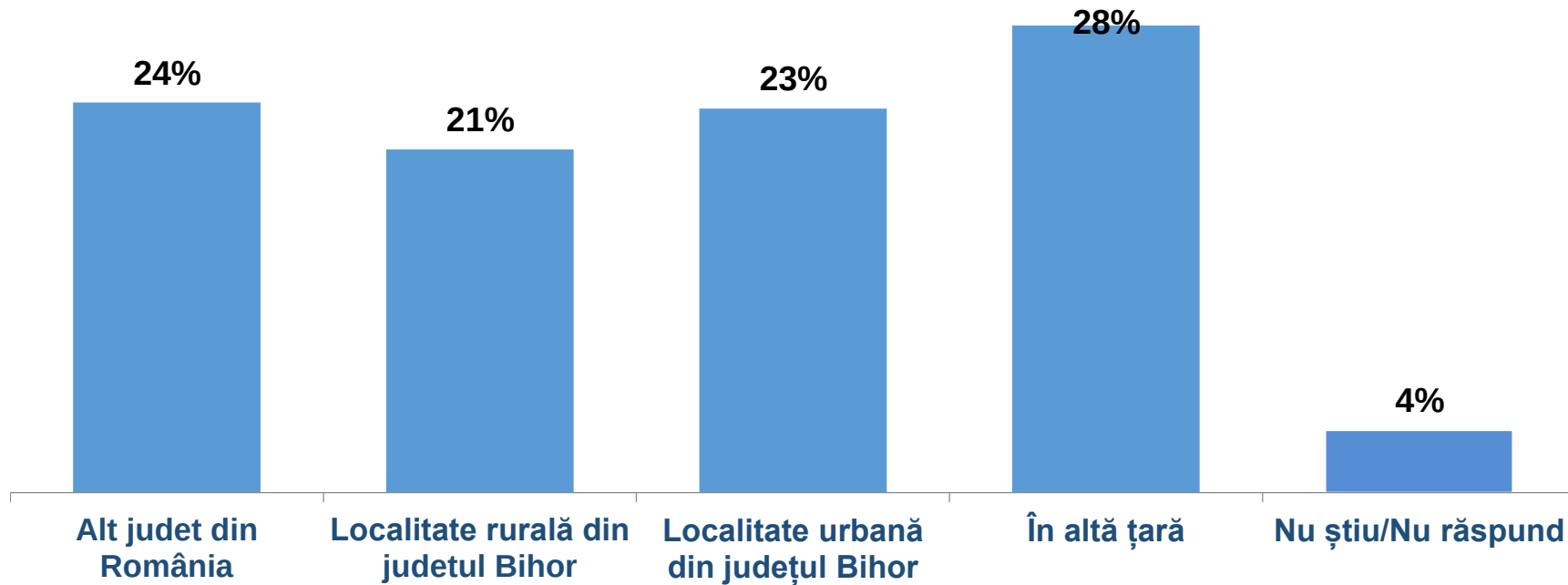
V-ați pus problema mutării domiciliului în următorii cinci ani? (% total esantion)

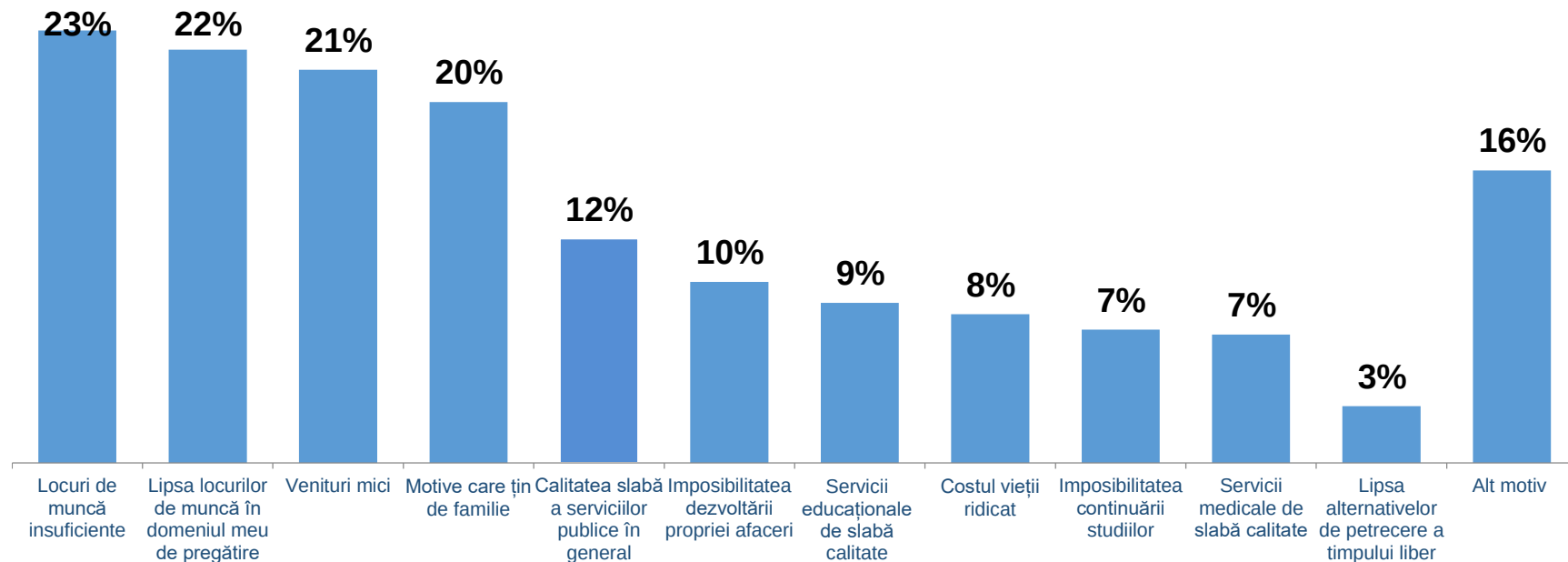
V-ați pus problema mutării domiciliului în următorii cinci ani? (% NU)

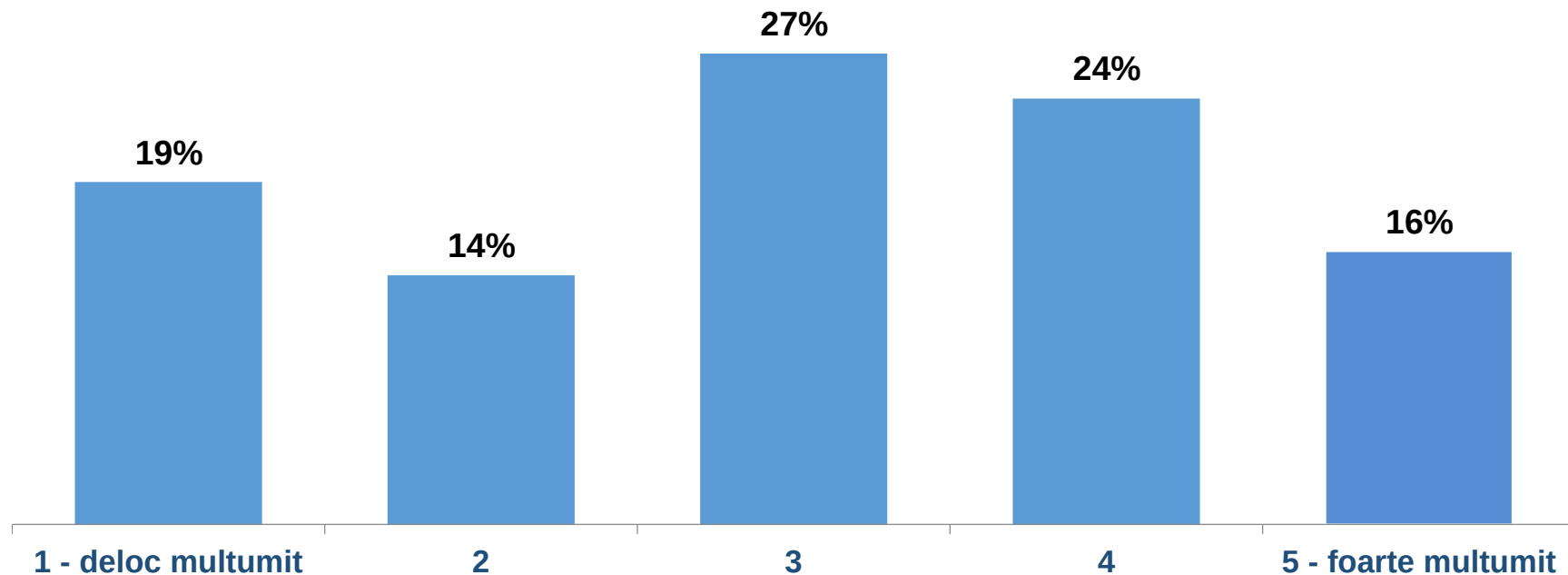
Dacă da, unde intenționați să vă mutați? (% cei care intenționează să se mute)

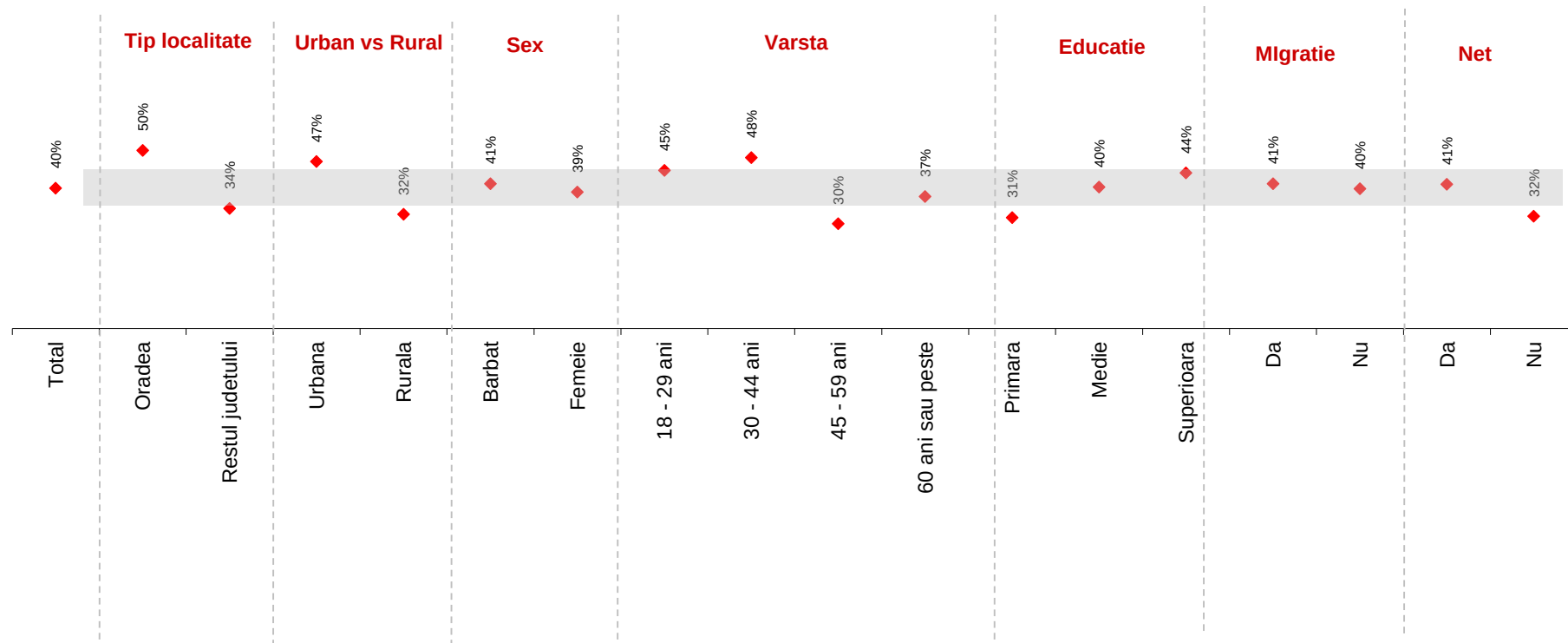
Care sunt principalele trei motive pentru care intenționați să părăsiți localitatea de reședință? (% cei care intenționează să se mute)

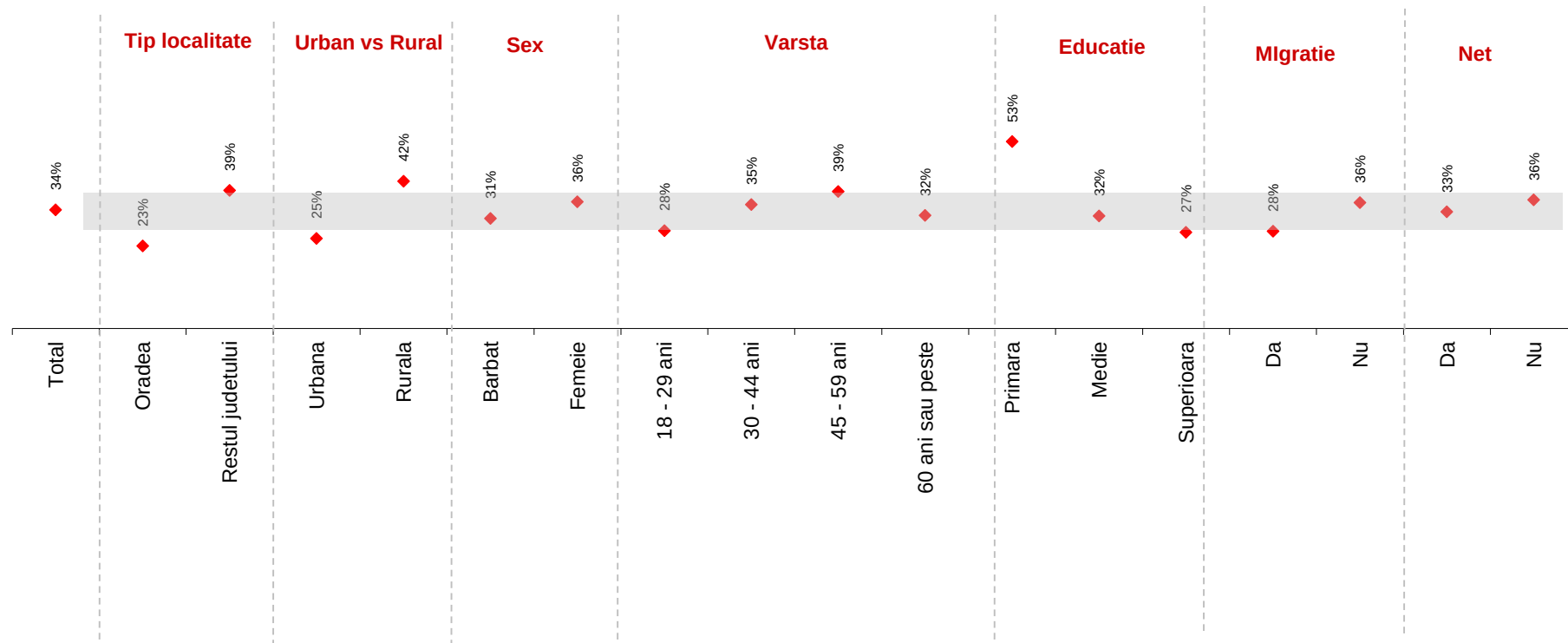
Dacă vă gândiți la venitul personal lunar, cât de mulțumit sunteți de nivelul acestuia? (% total esantion)

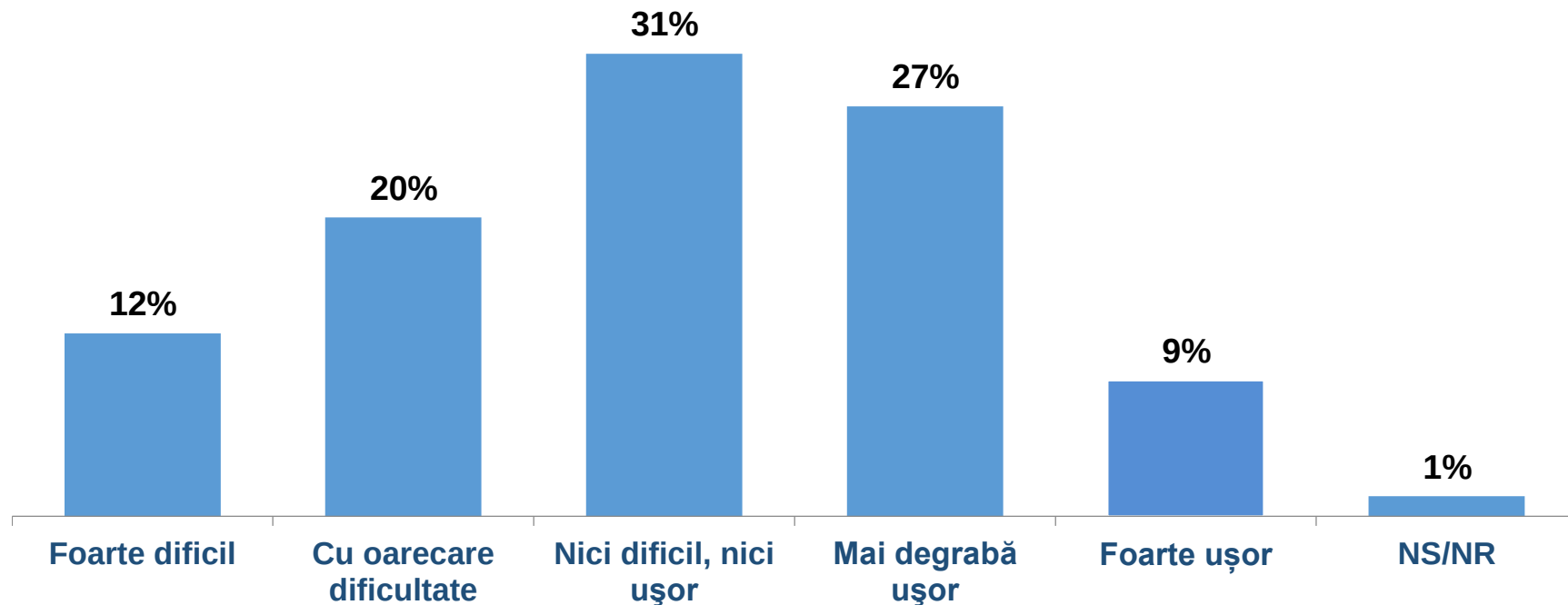
Dacă vă gândiți la venitul personal lunar, cât de mulțumit sunteți de nivelul acestuia? (%
mulțumit si foarte mulțumit)

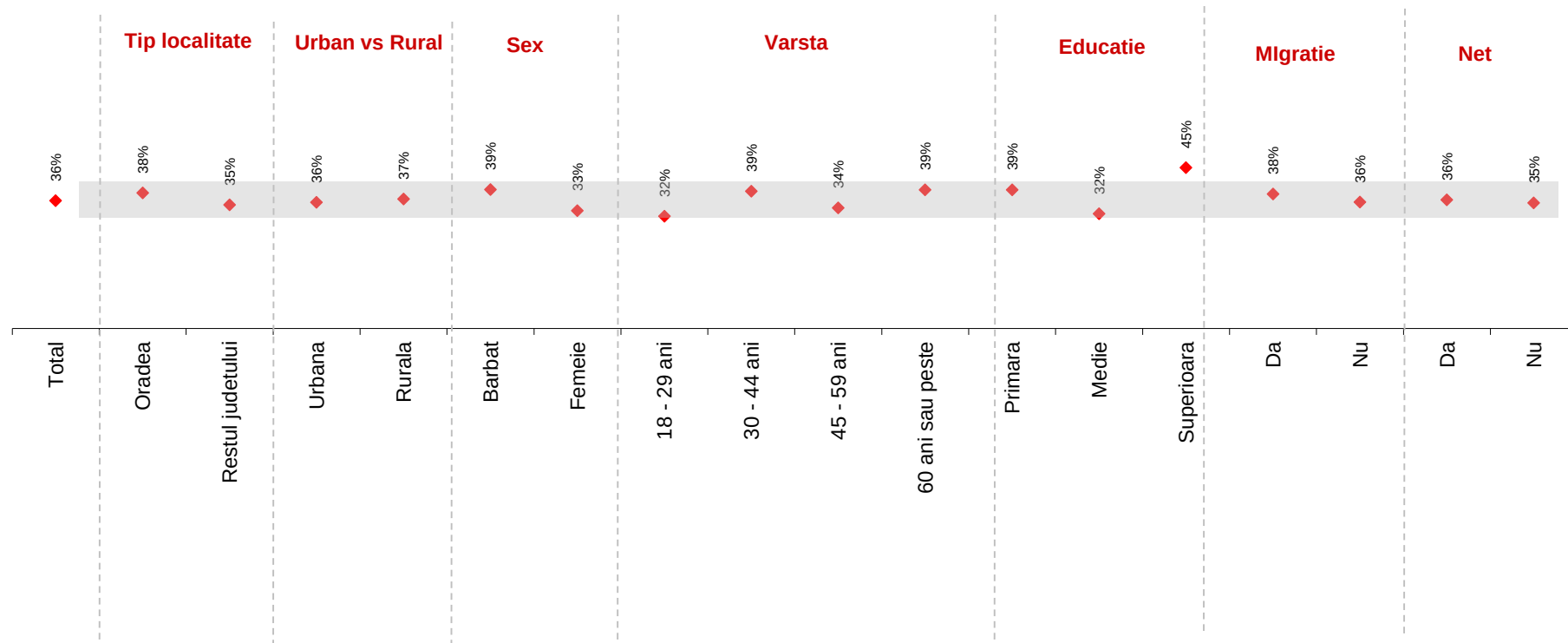
Dacă vă gândiți la venitul personal lunar, cât de mulțumit sunteți de nivelul acestuia? (%)
foarte puțin sau deloc mulțumit)

Dacă vă gândiți la venitul personal lunar, ați spune că faceți față necesităților? (% total esantion)

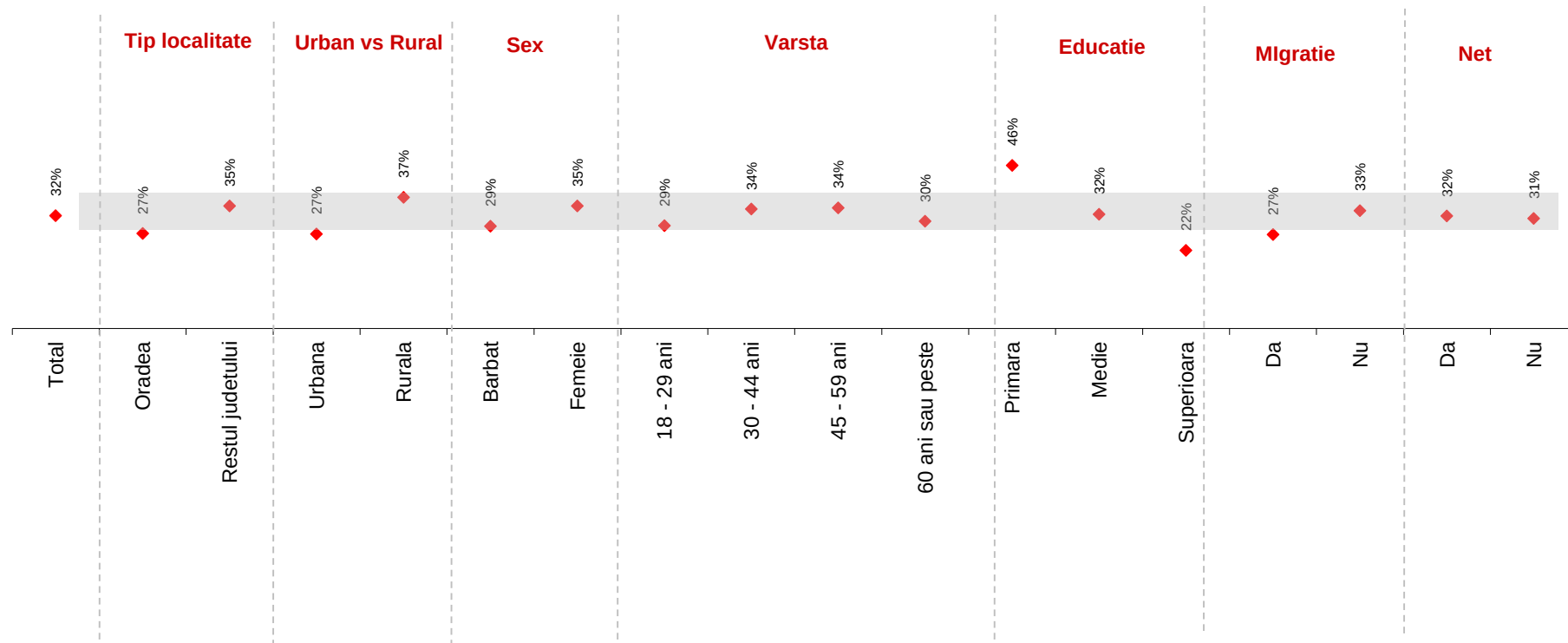

Dacă vă gândiți la venitul personal lunar, ați spune că faceți față necesităților? (%)
~~mai degrabă ușor și foarte ușor~~

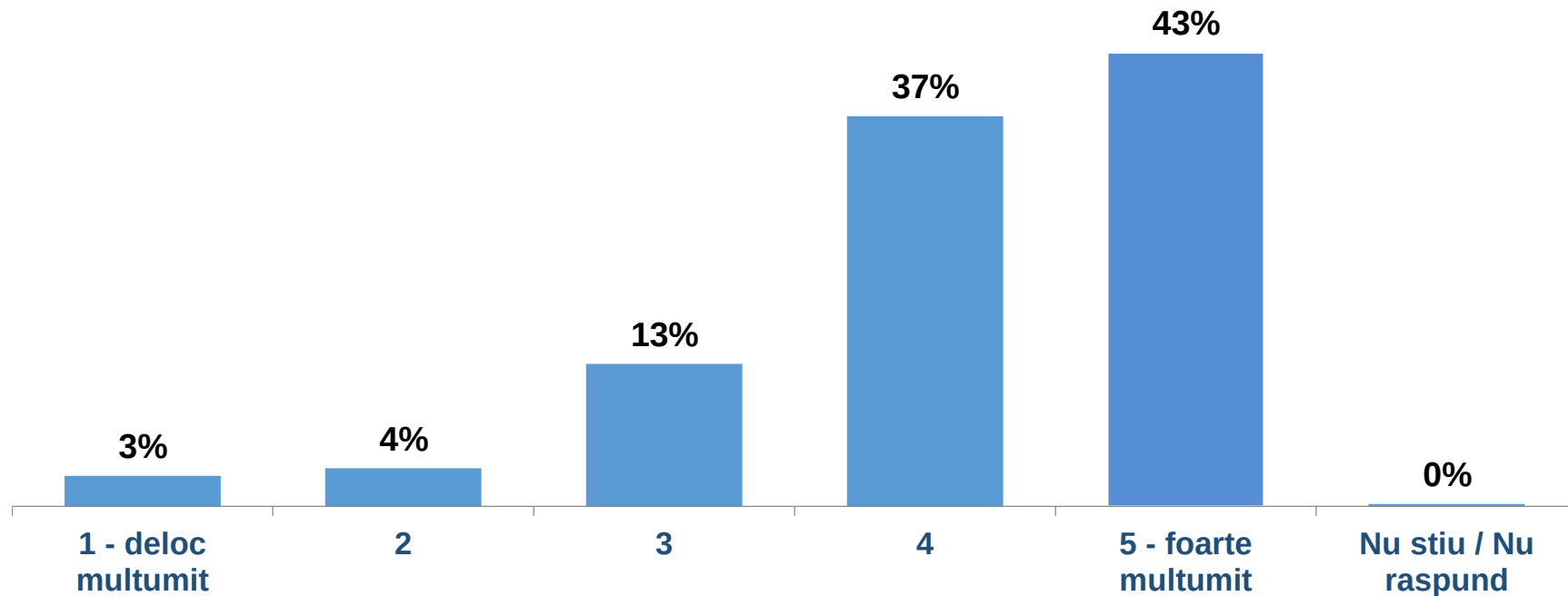

Venit personal vs. nivel necesitati - Profile

Dacă vă gândiți la venitul personal lunar, ați spune că faceți față necesităților? (%)
foarte dificil sau cu oarecare dificultate)

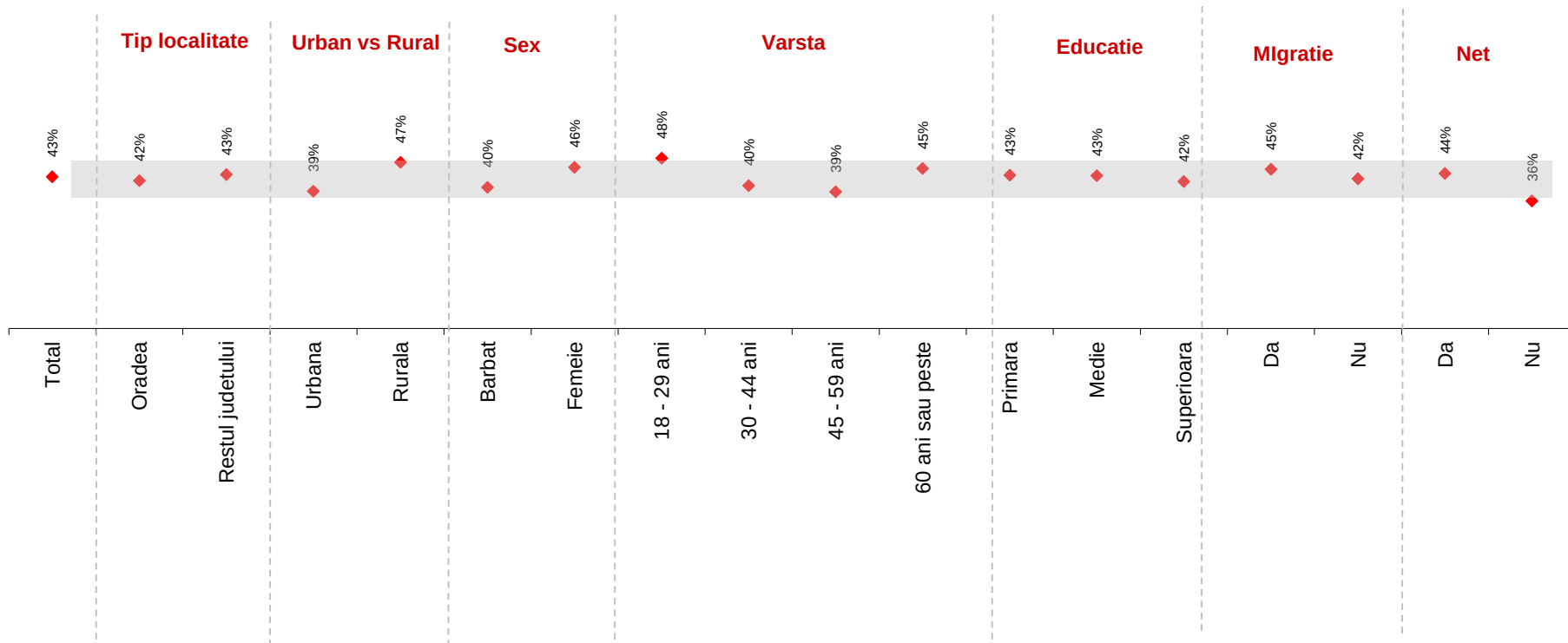

Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....
Condițiile de locuit (spațiu, amenajări interioare, confort) ? (% total esantion)

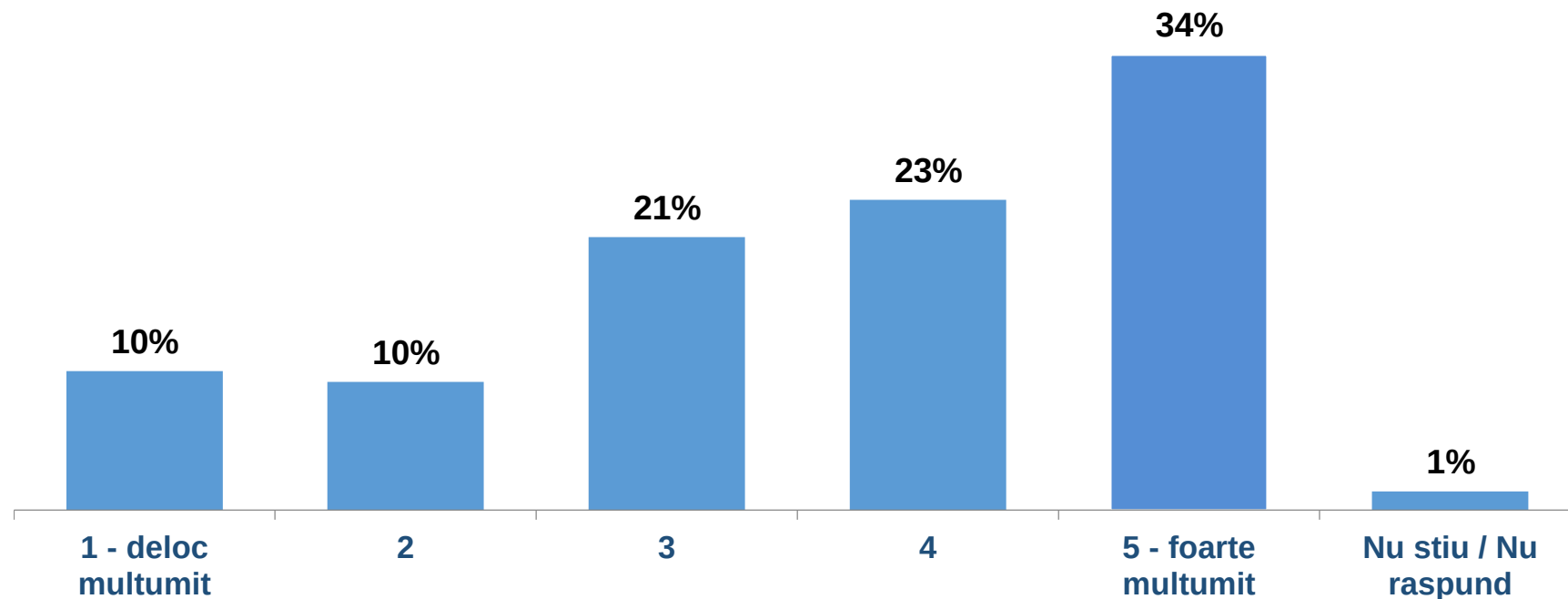
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Condițiile de locuit (spațiu, amenajări interioare, confort) ? (% foarte mulțumit)

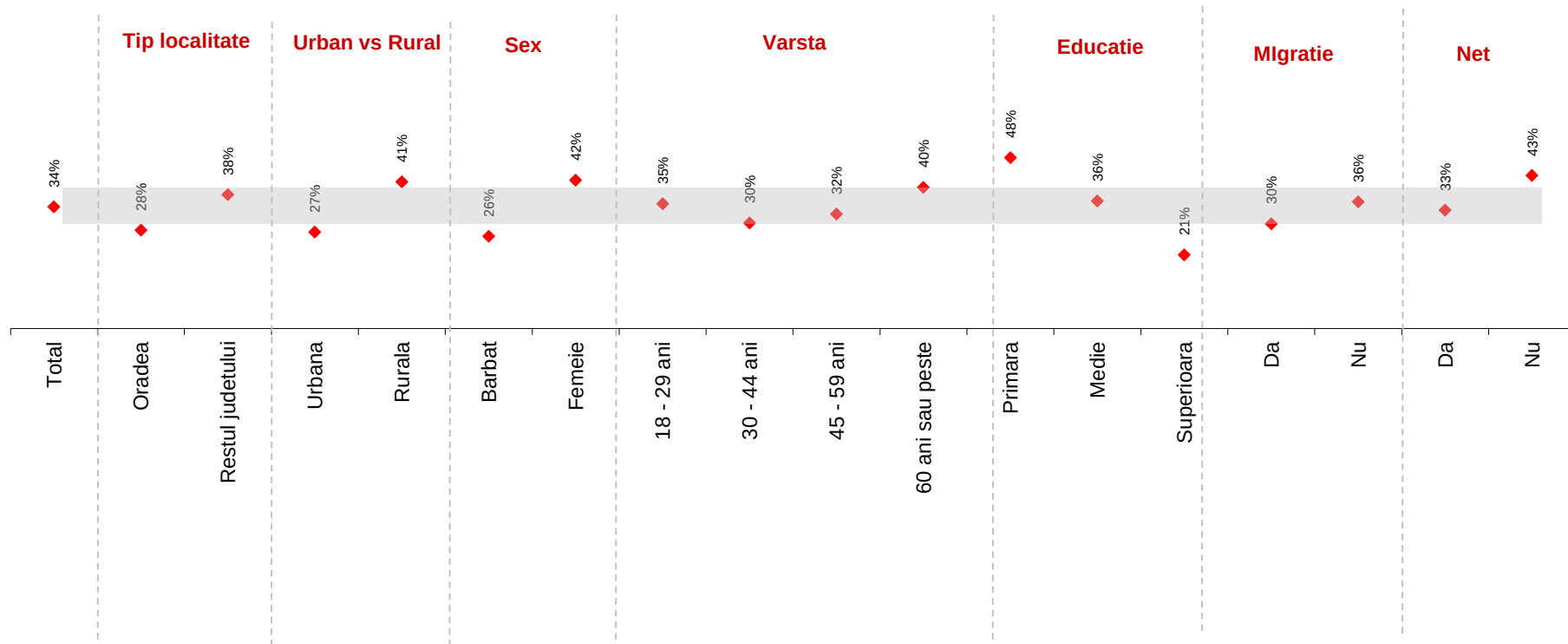
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Servicii medicale ? (% total esantion)

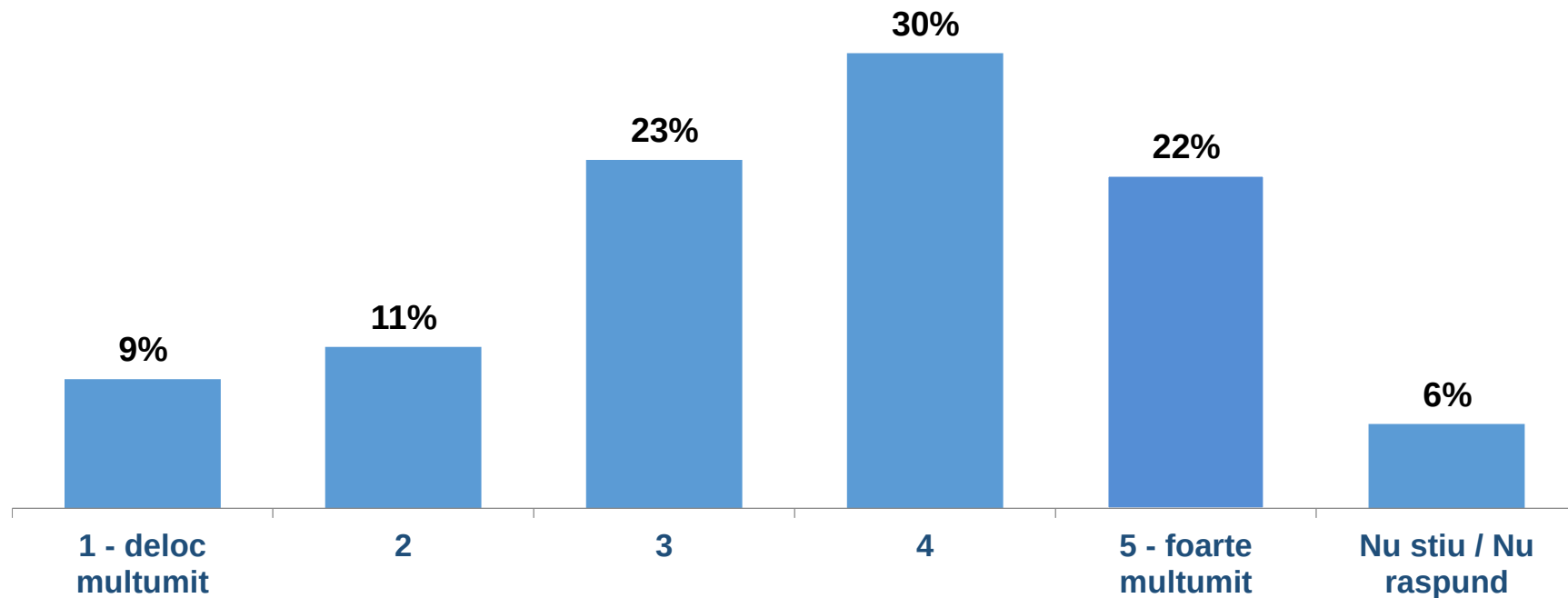
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Servicii medicale ? (% foarte mulțumit)

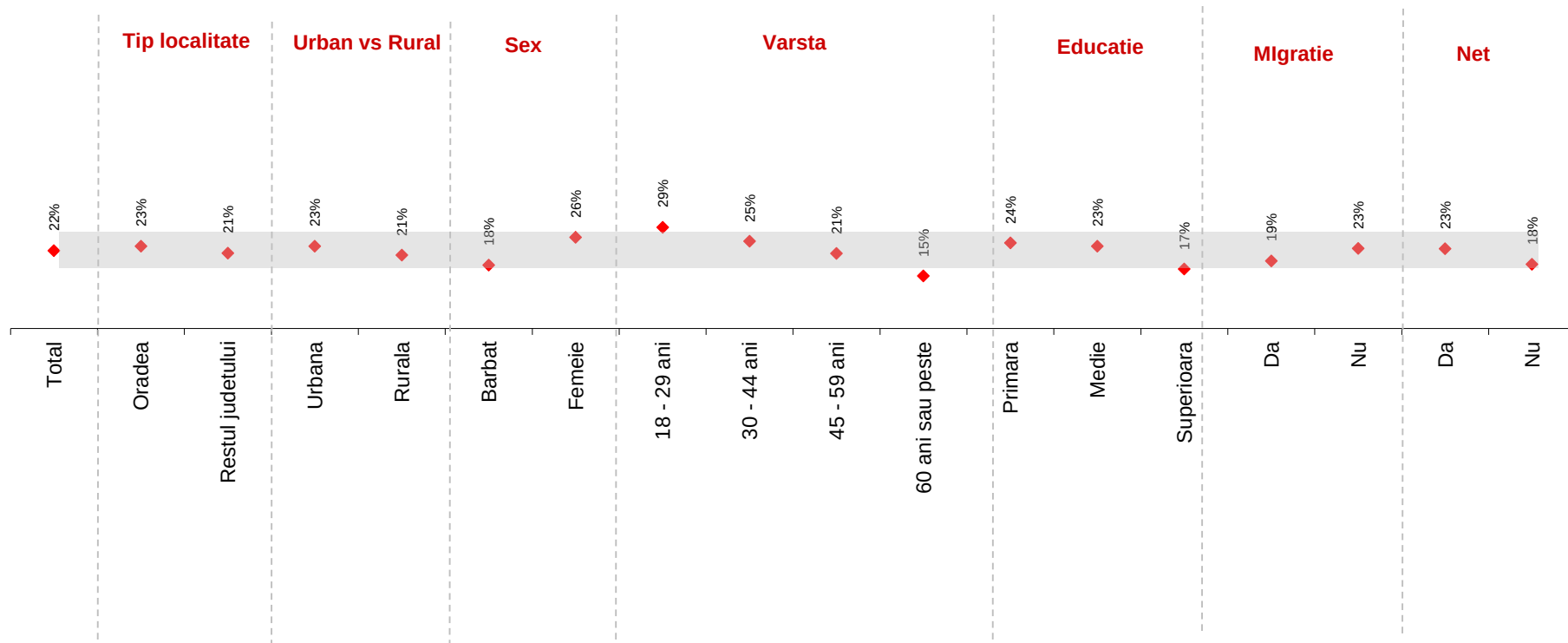
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Servicii de educație ? (% total esanțion)

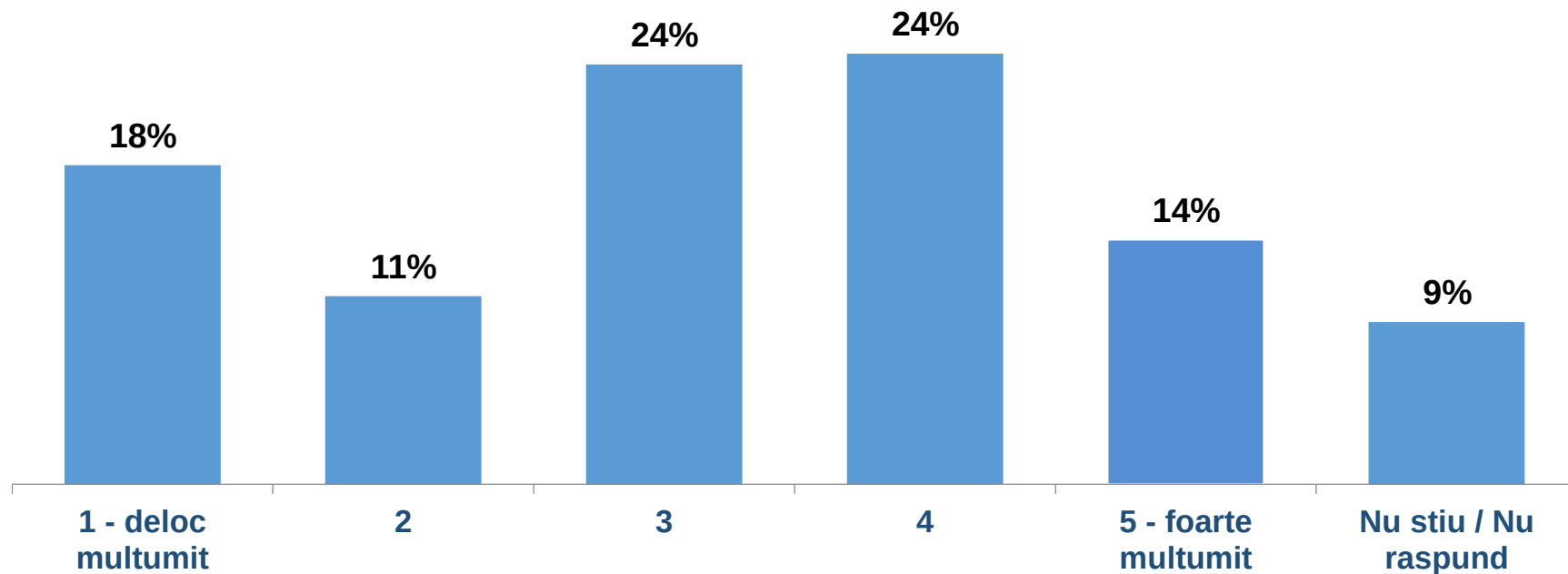
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Servicii de educație ? (% foarte mulțumit)

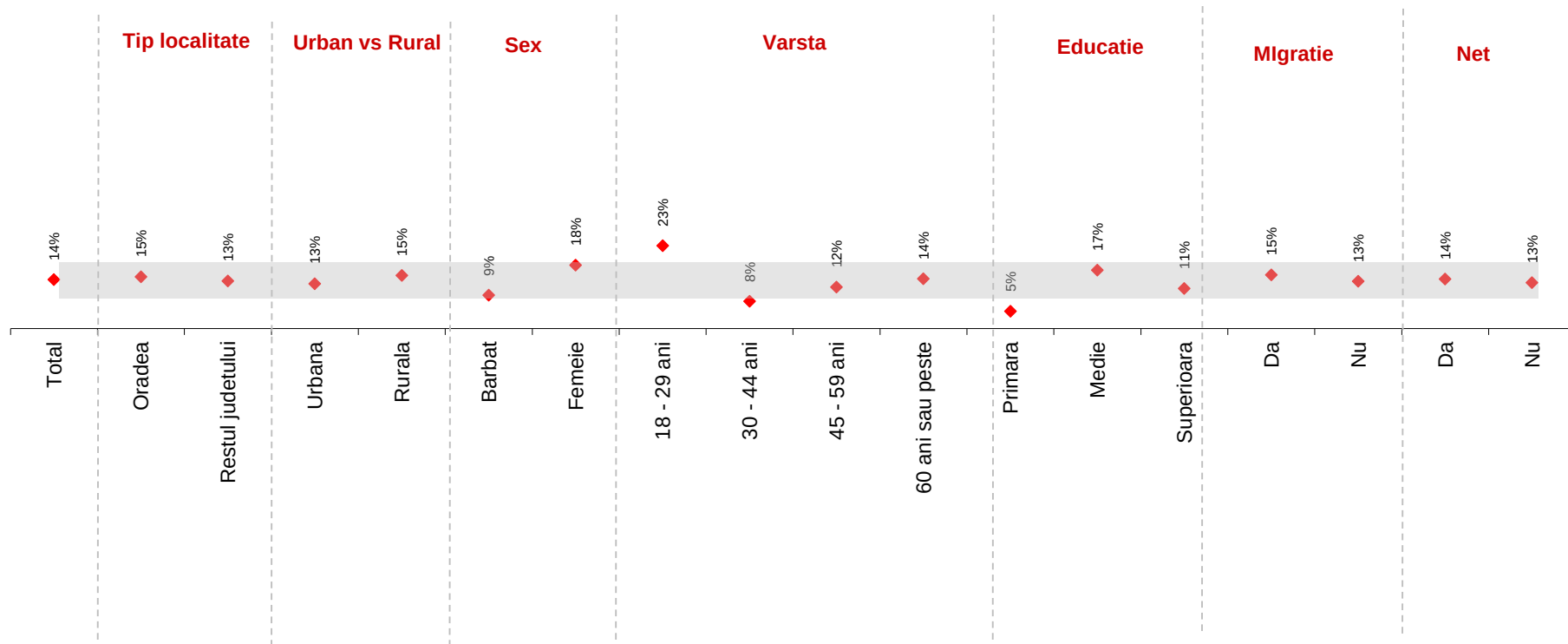
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Servicii sociale ? (% total esantion)

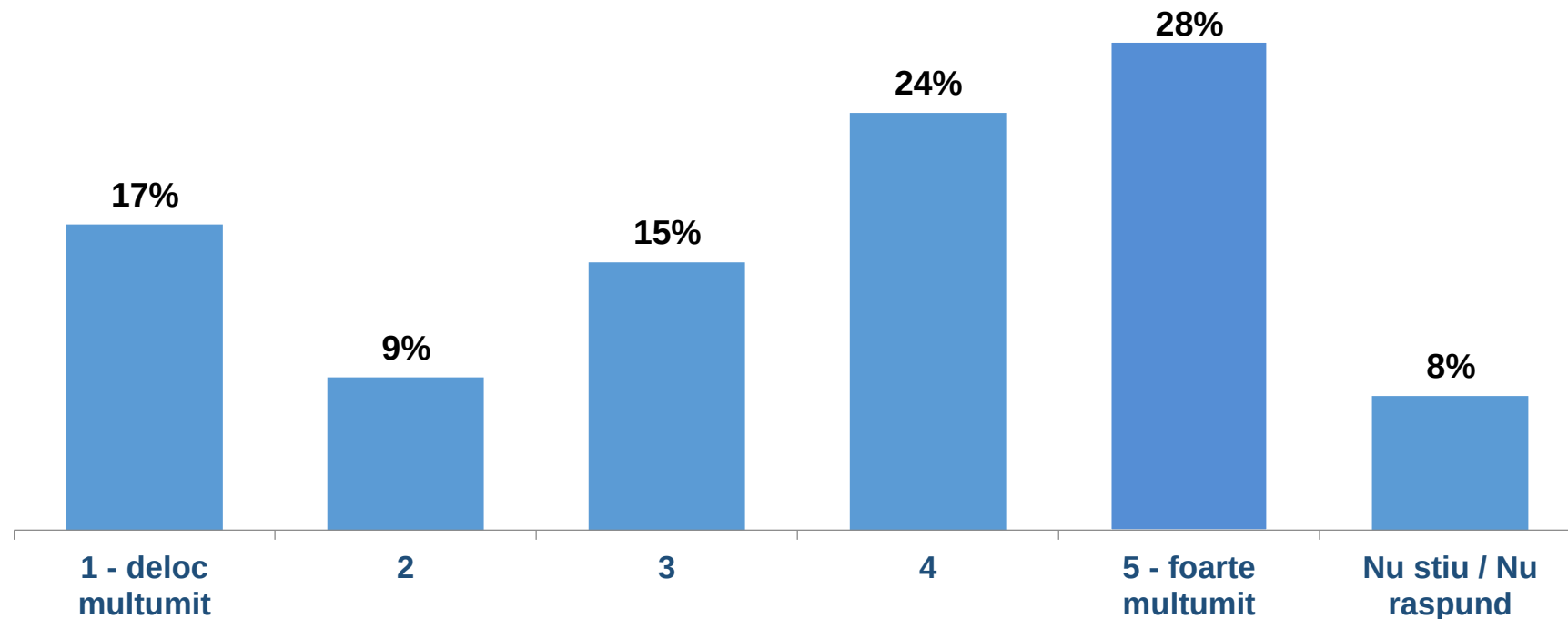
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Servicii sociale ? (% foarte multumit)

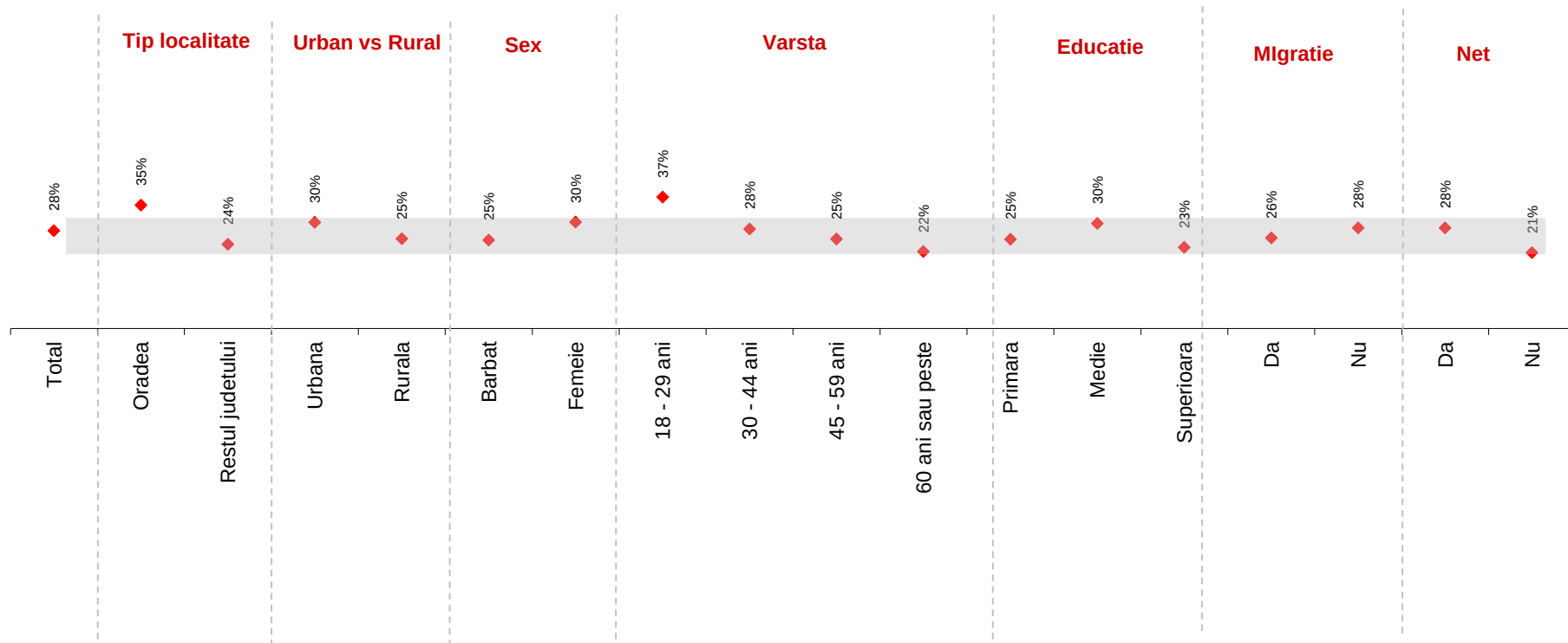
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Transportul public în comun ? (% total esantion)

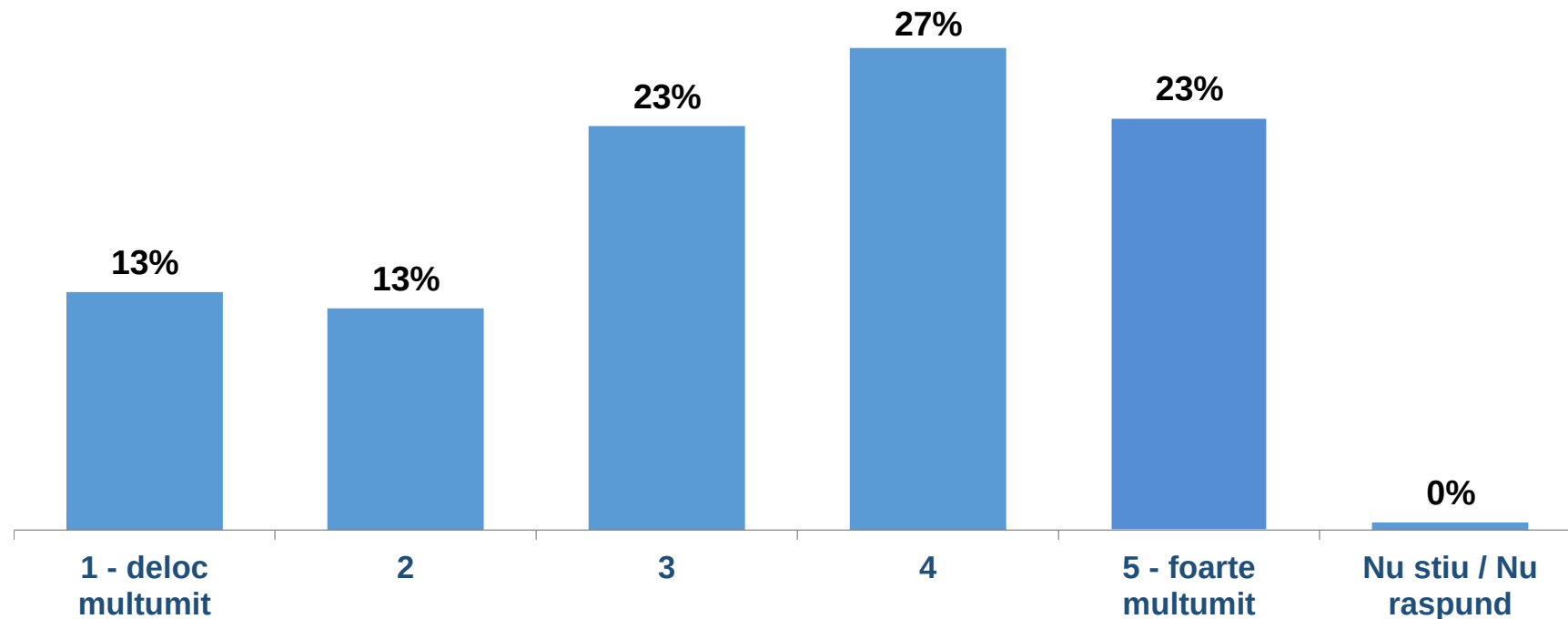
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Transportul public în comun ? (% foarte multumit)

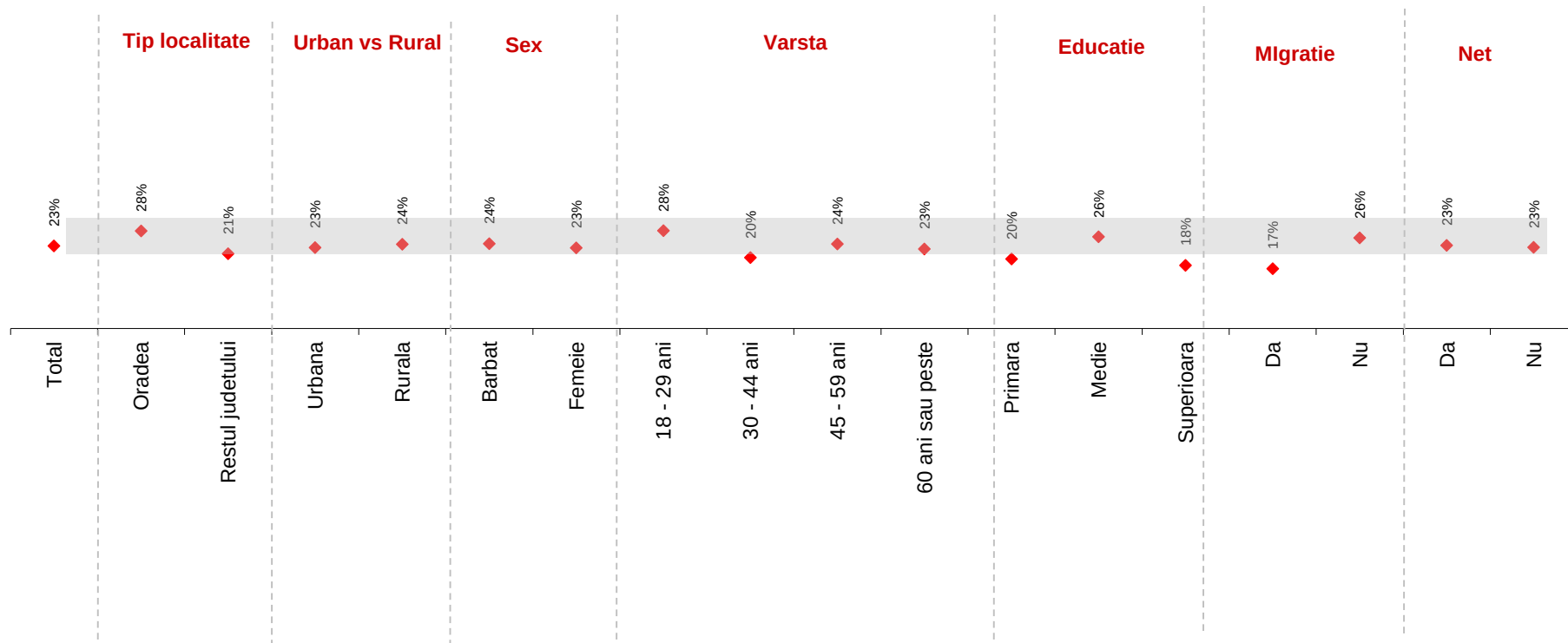
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Infrastructura rutieră ? (% total esantion)

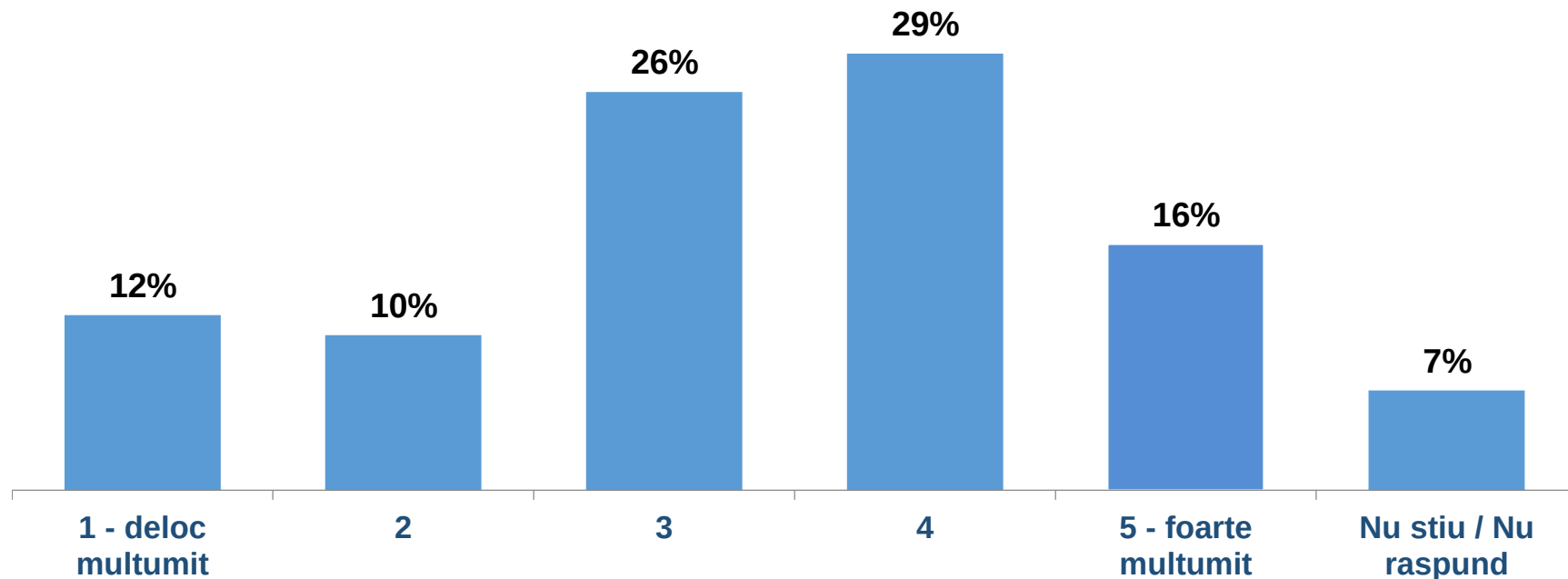
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Infrastructura rutieră ? (% foarte mulțumit)

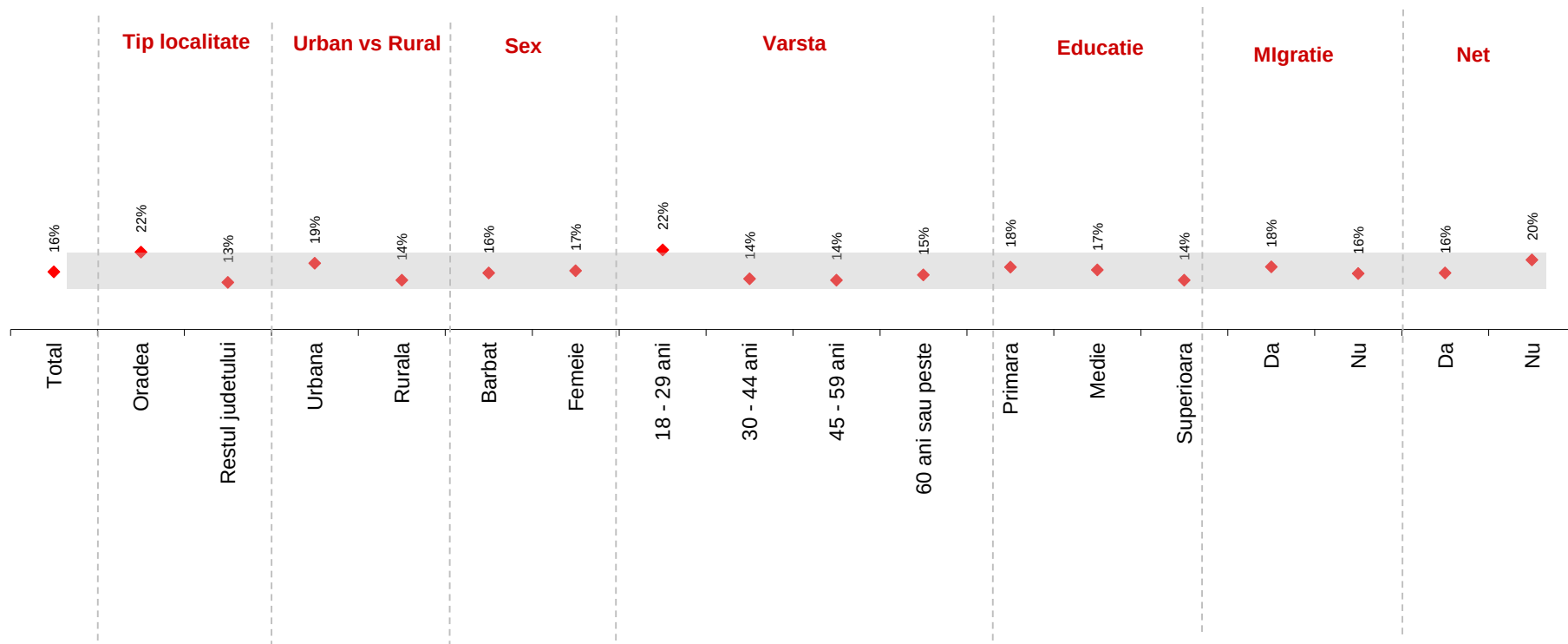
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Situația economică a localitatii ? (% total esantion)

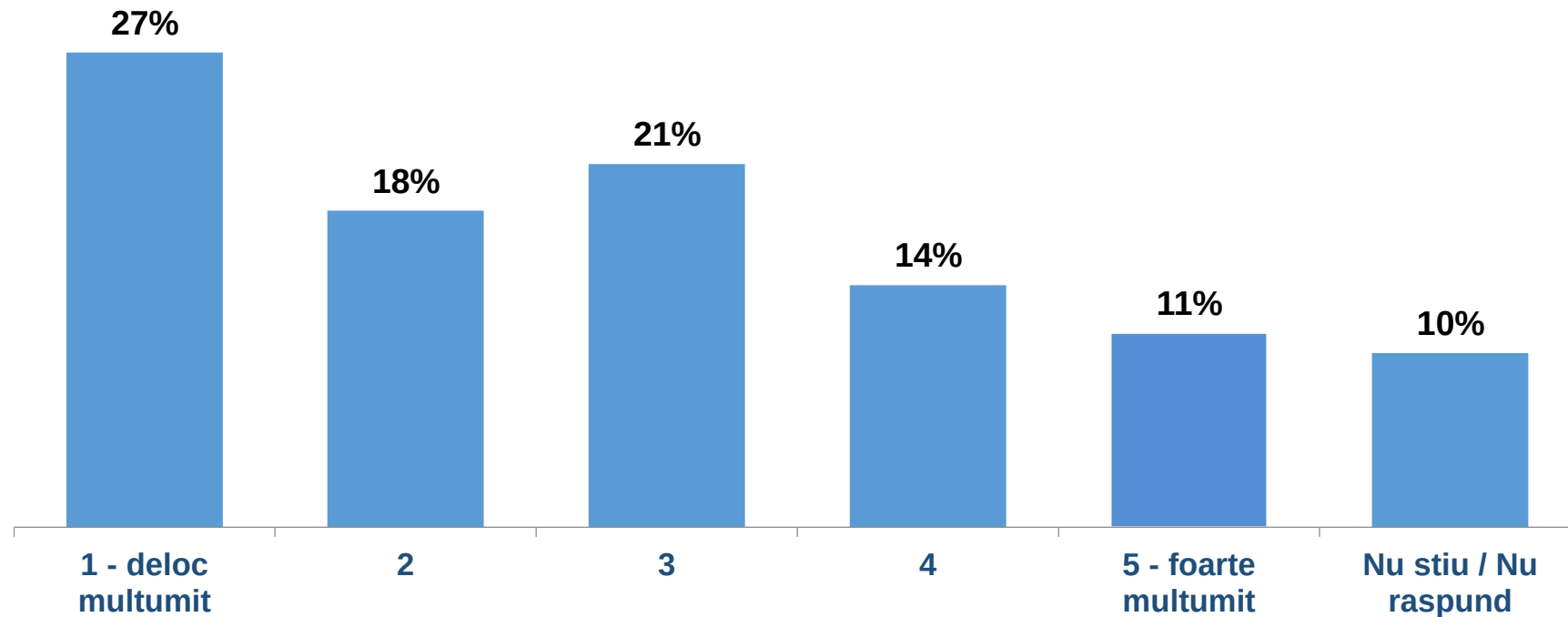
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Situația economică a localitatii ? (% foarte mulțumit)

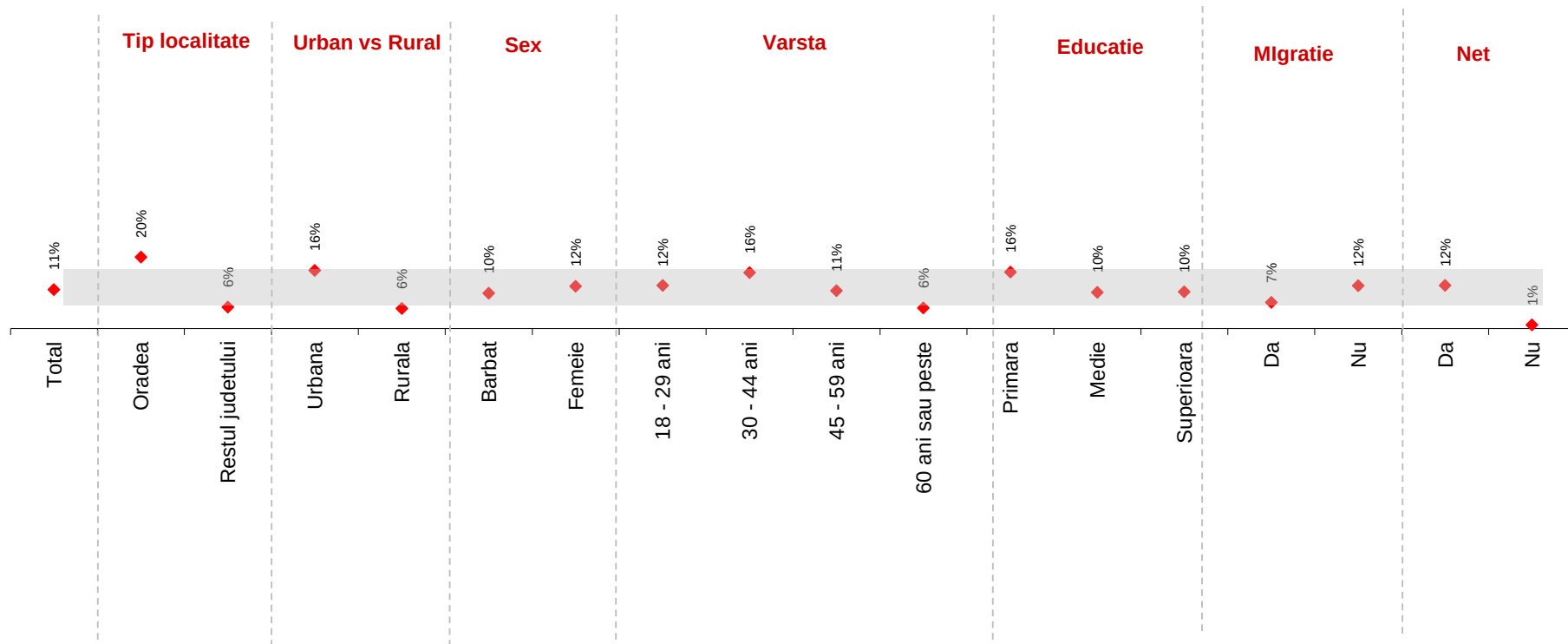
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Locurile de muncă disponibile ? (% total esantion)

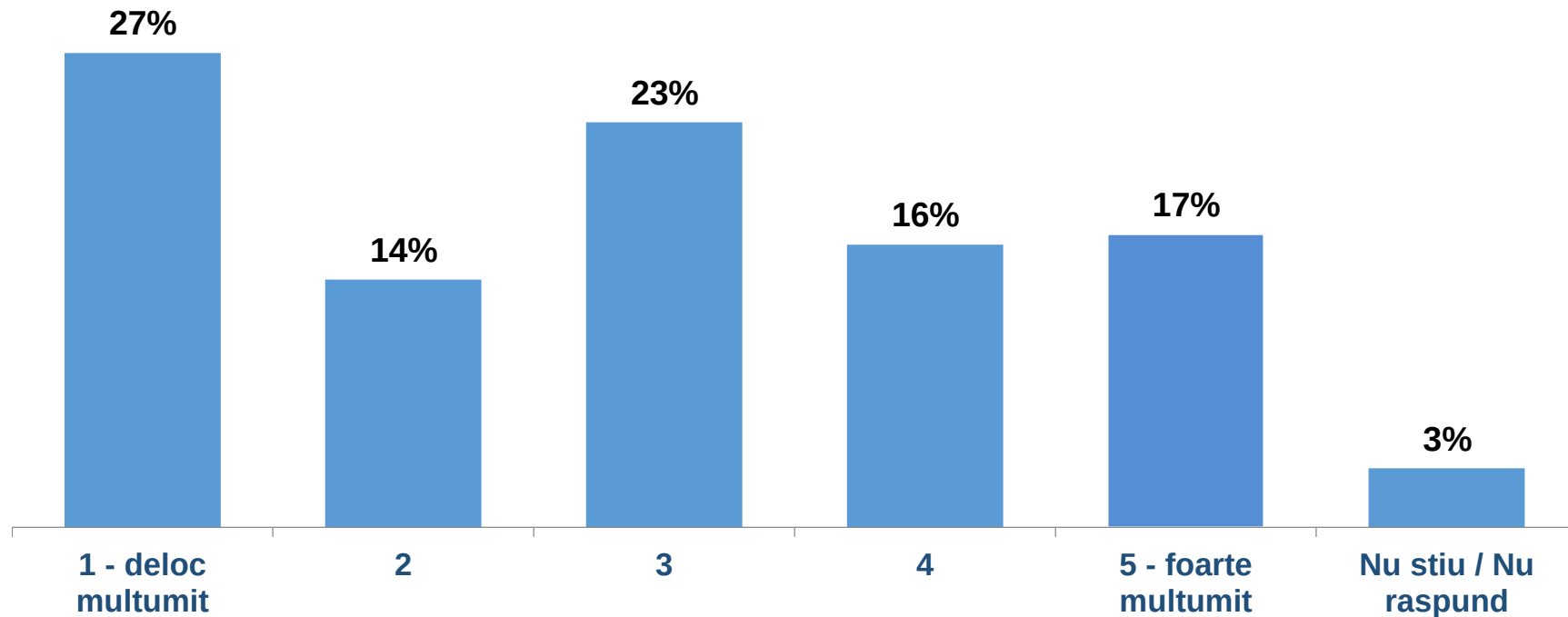
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Locurile de muncă disponibile? (% foarte multumit)

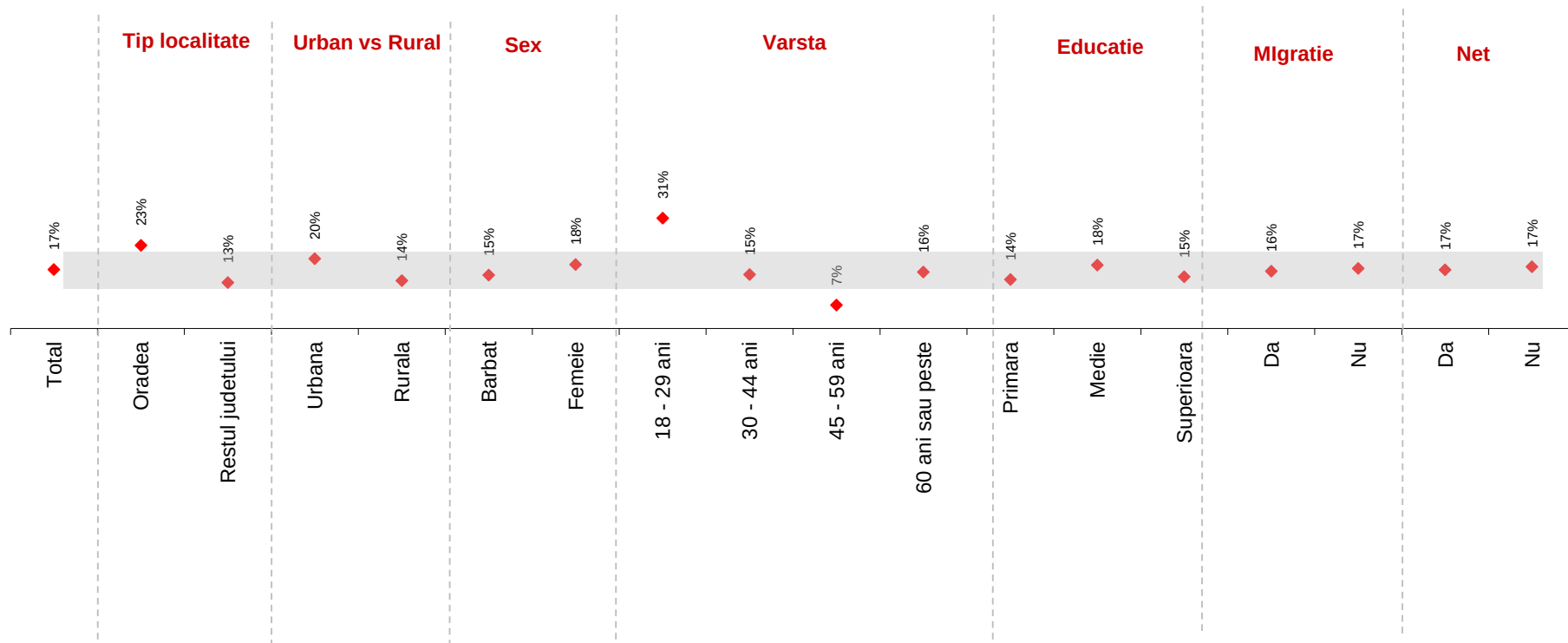
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Activități culturale ? (% total esantion)

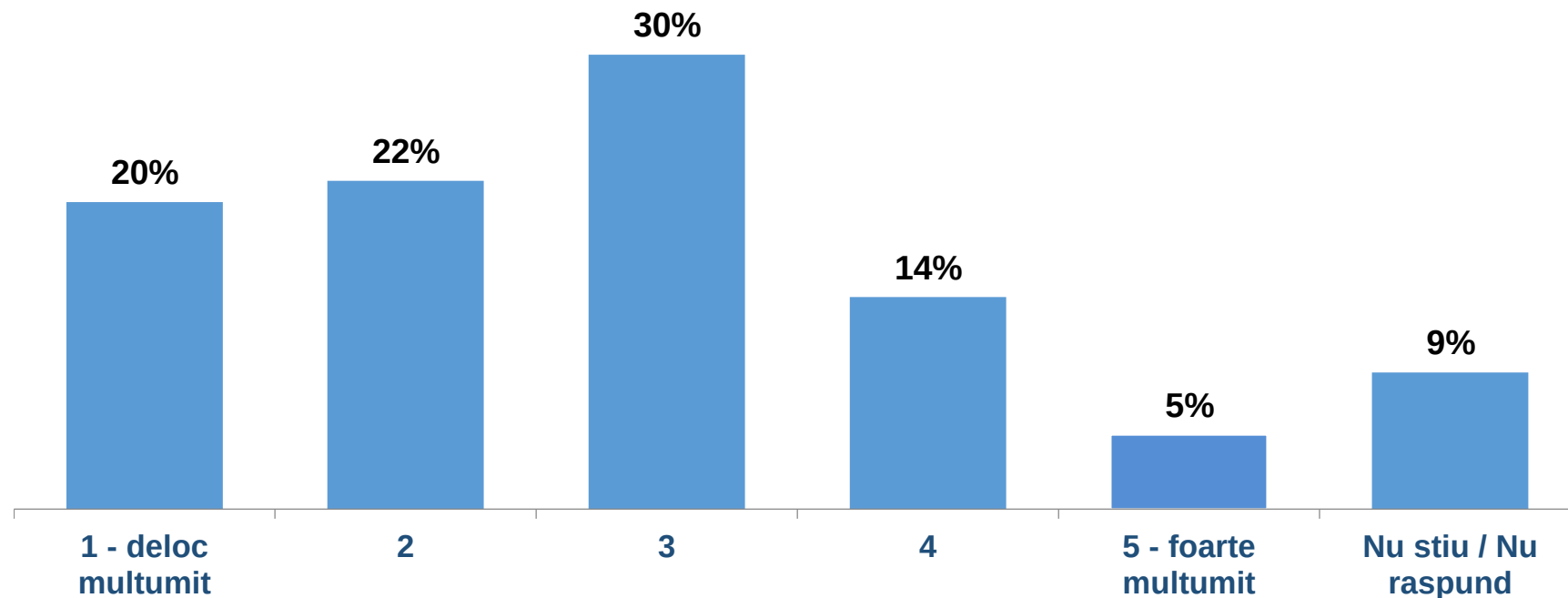
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Activități culturale ? (% foarte multumit)

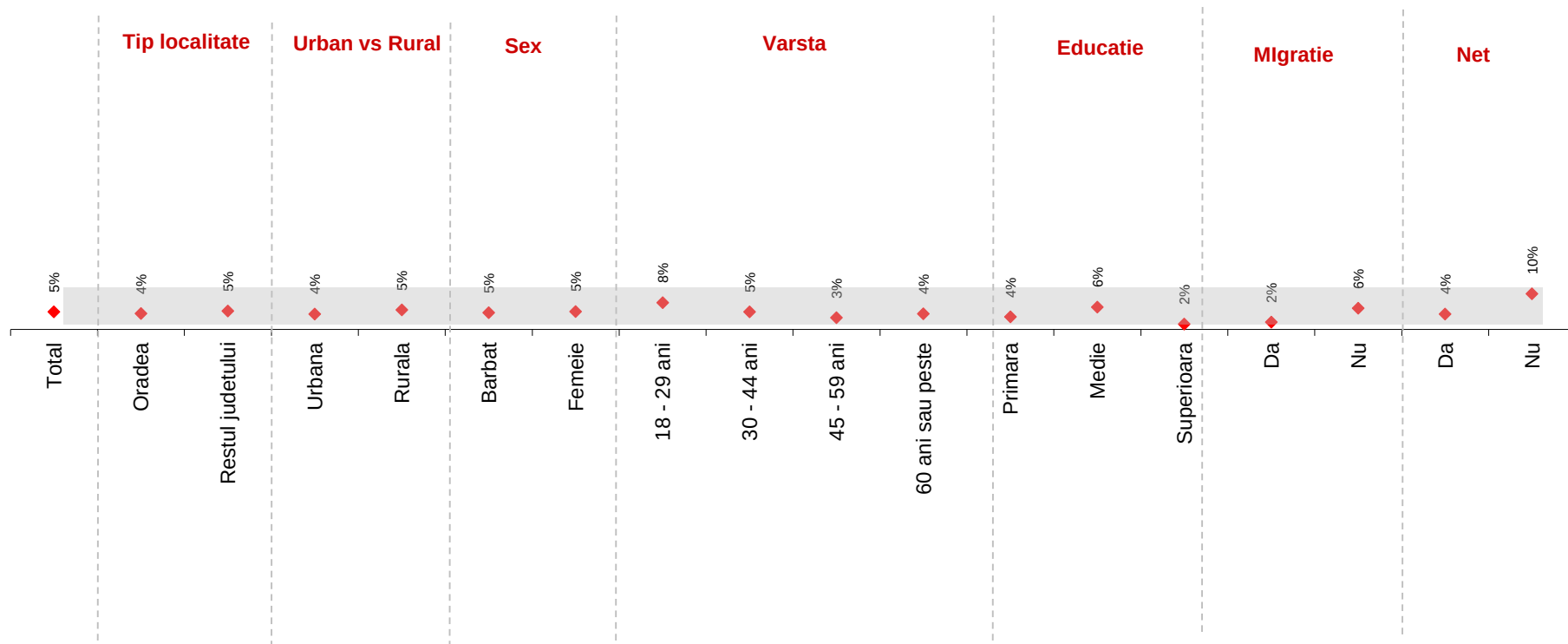
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Nivelul salariilor ? (% total esantion)

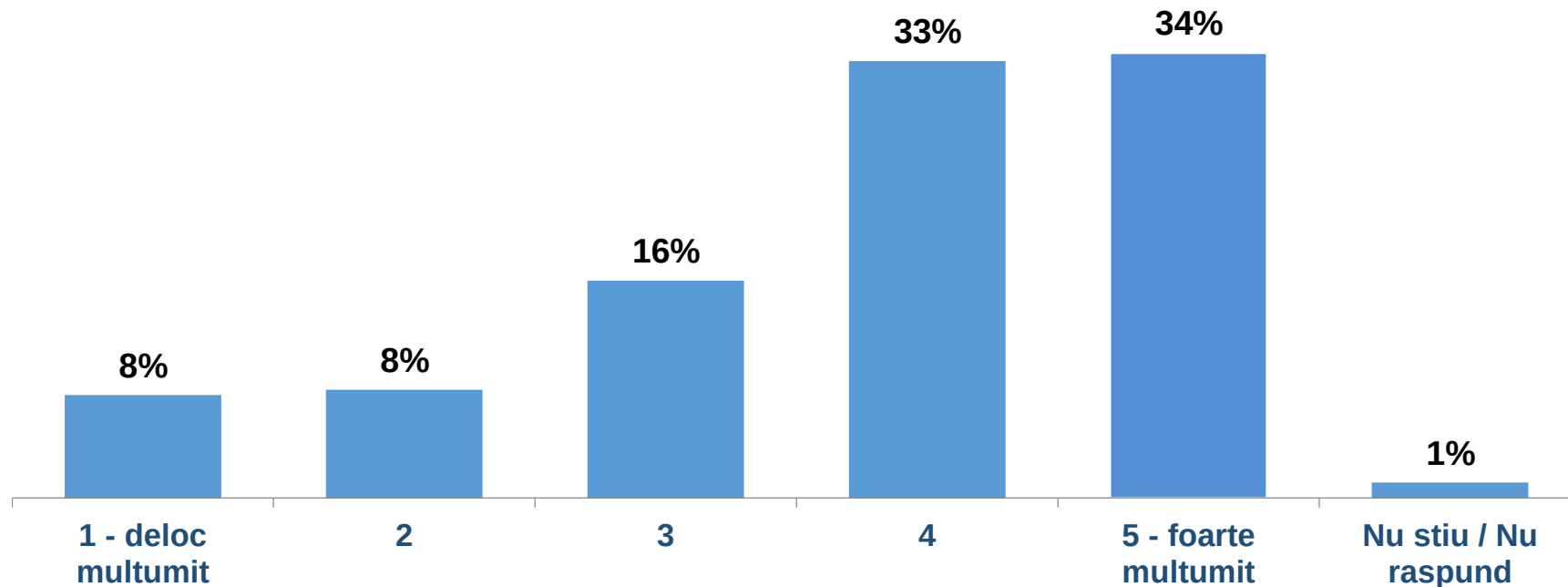
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Nivelul salariilor ? (% foarte multumit)

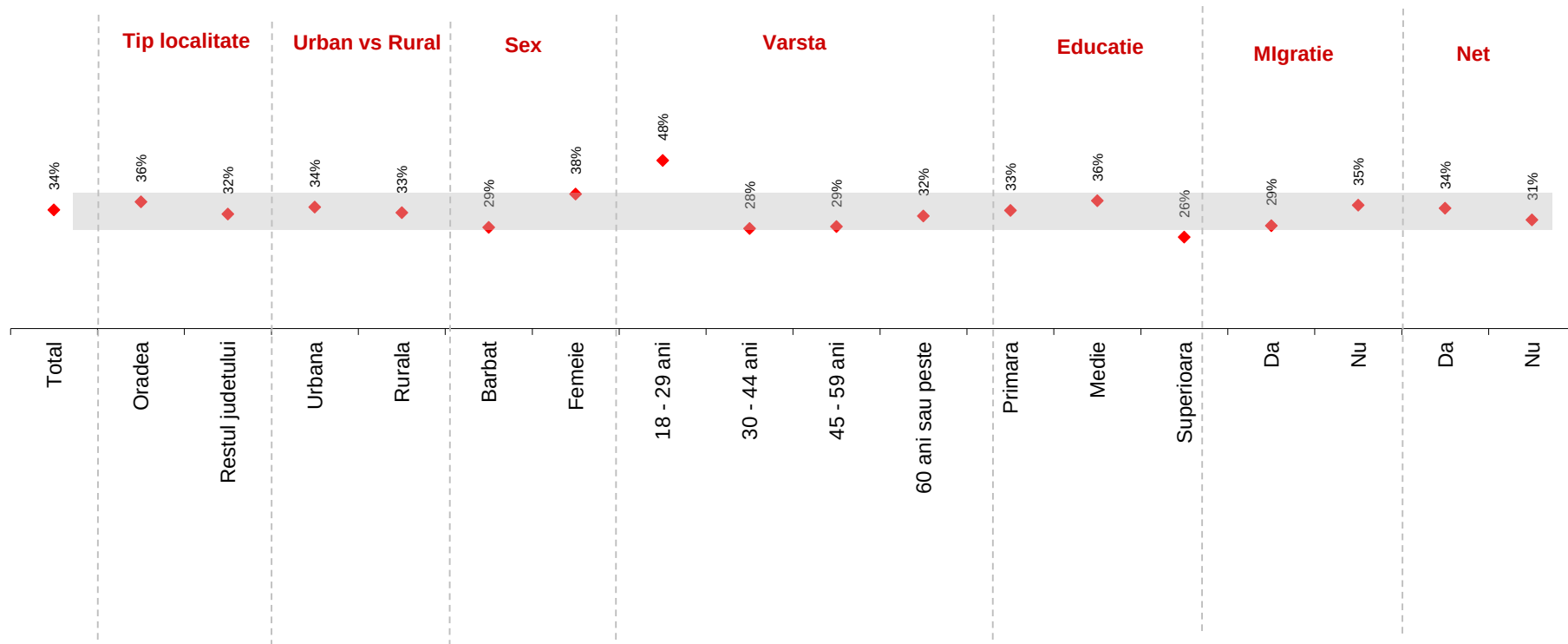
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Siguranța dumneavoastră și a bunurilor dumneavoastră ? (% total esantion)

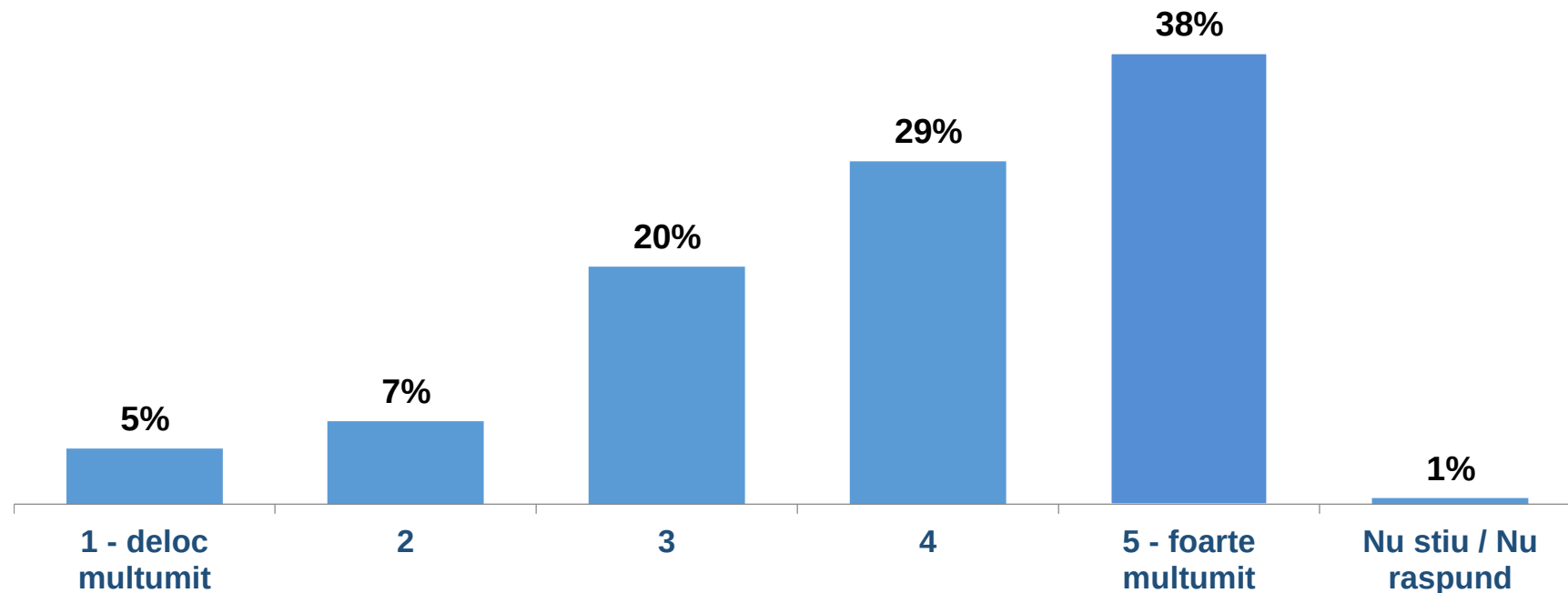
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Siguranța dumneavoastră și a bunurilor dumneavoastră ? (% foarte mulțumit)

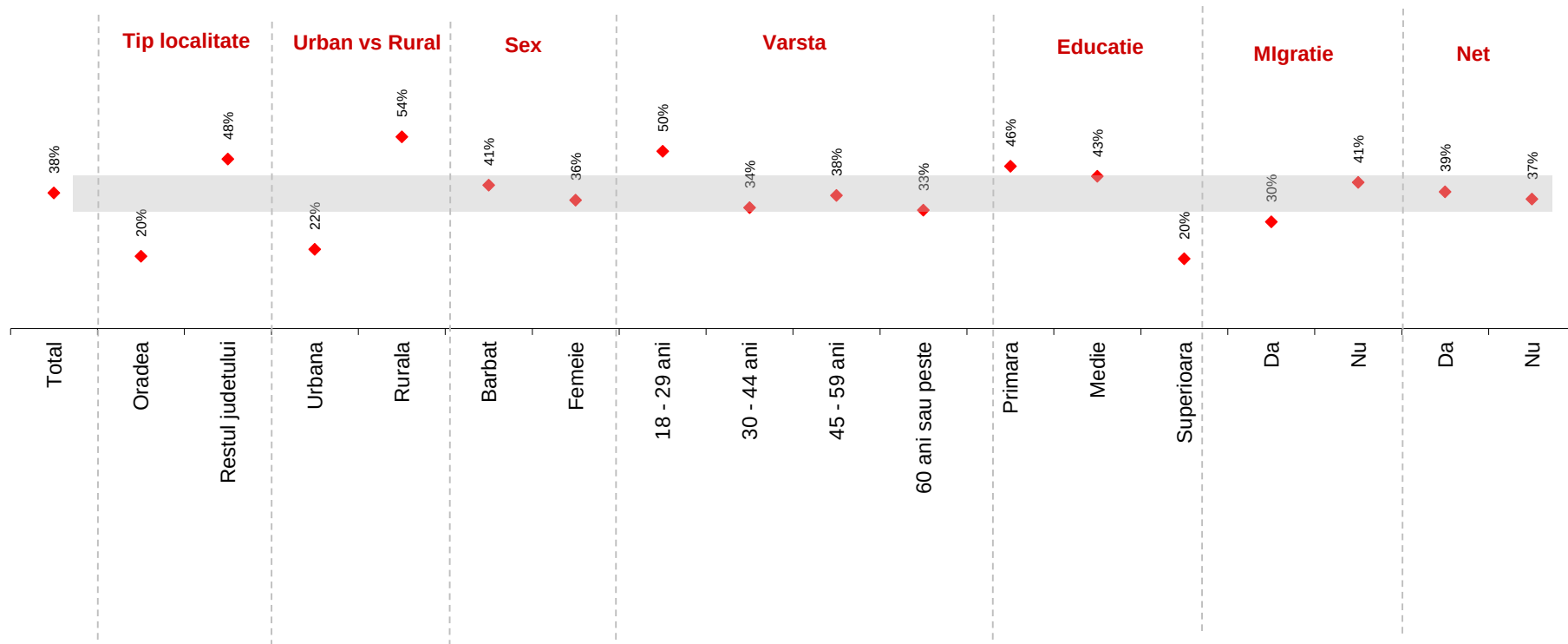
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Calitatea aerului ? (% total esantion)

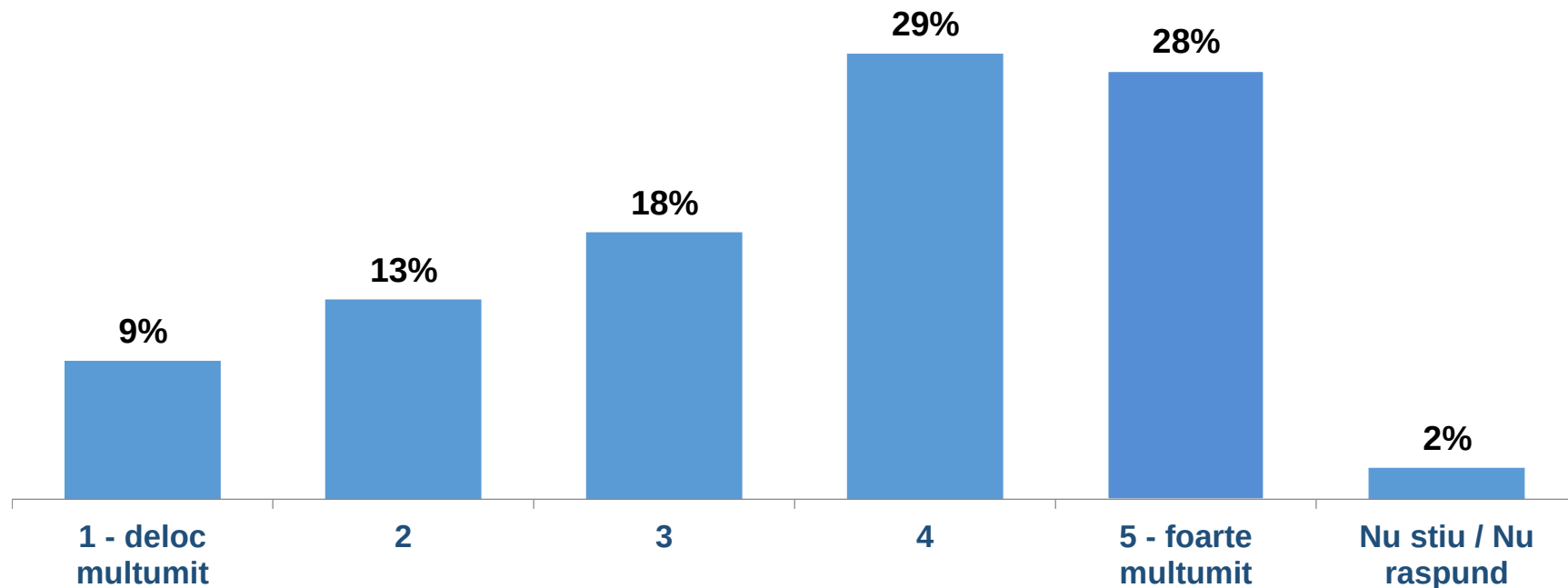
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Calitatea aerului ? (% foarte mulțumit)

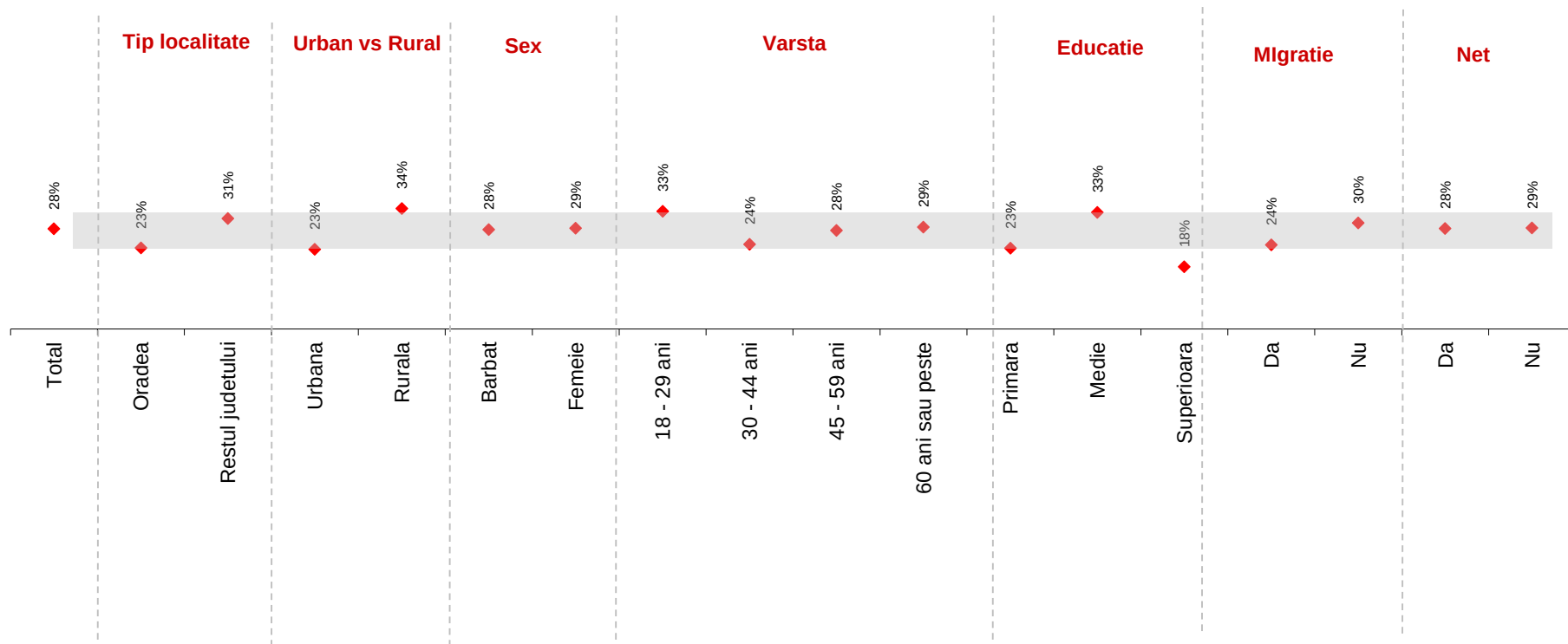
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Calitatea apei ? (% total esantion)

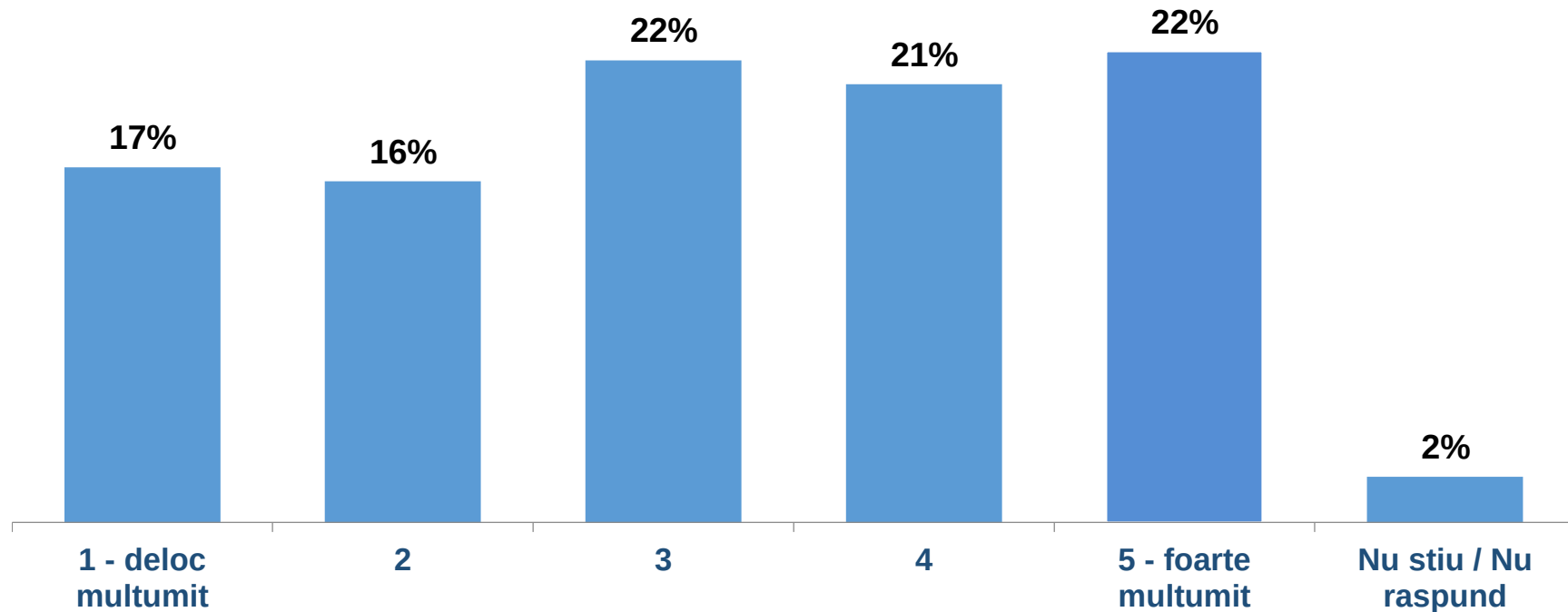
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

Calitatea apei ? (% foarte multumit)

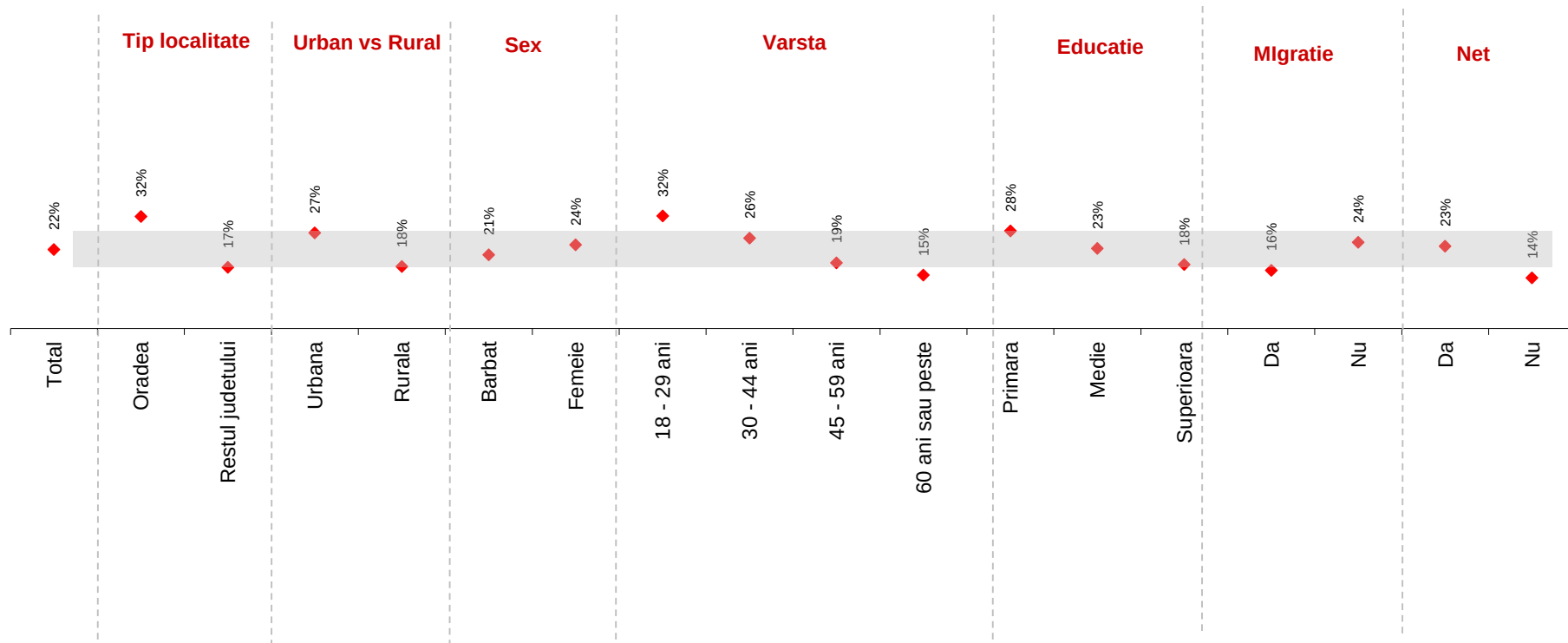
Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor

Oportunitati de petrecere a timpului liber ? (% total esantion)

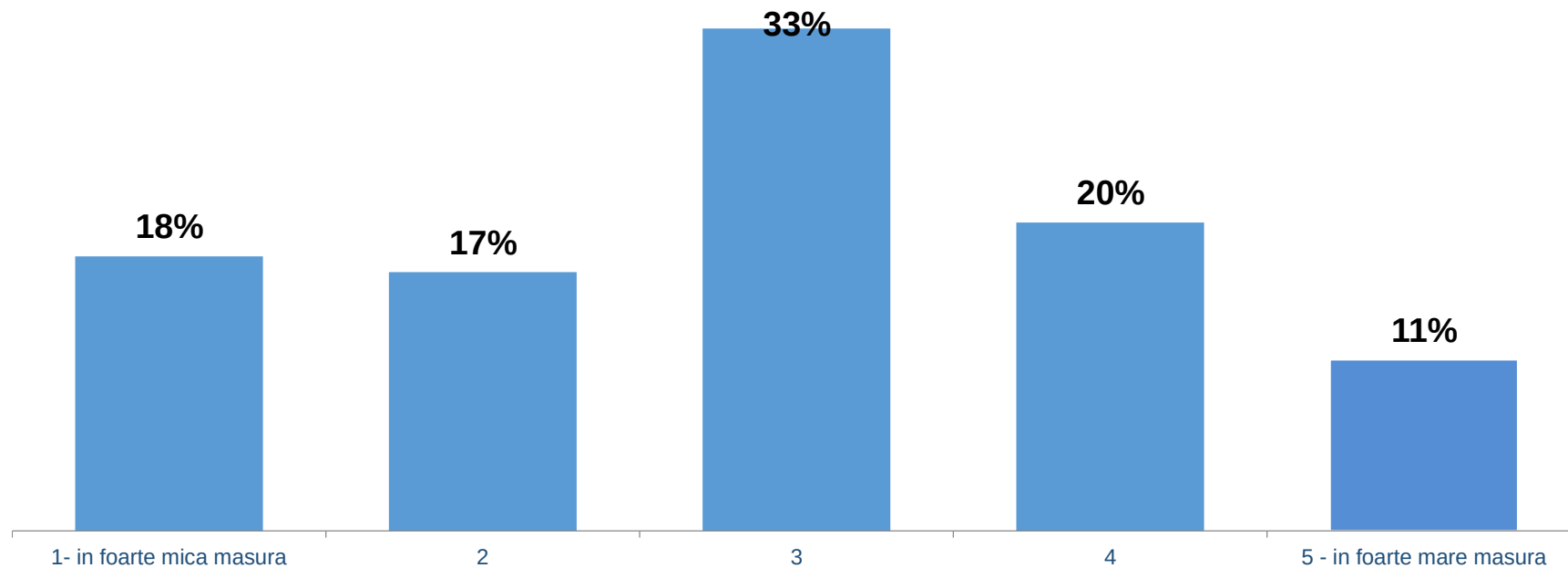

Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii / condiții de trai din județul Bihor.....

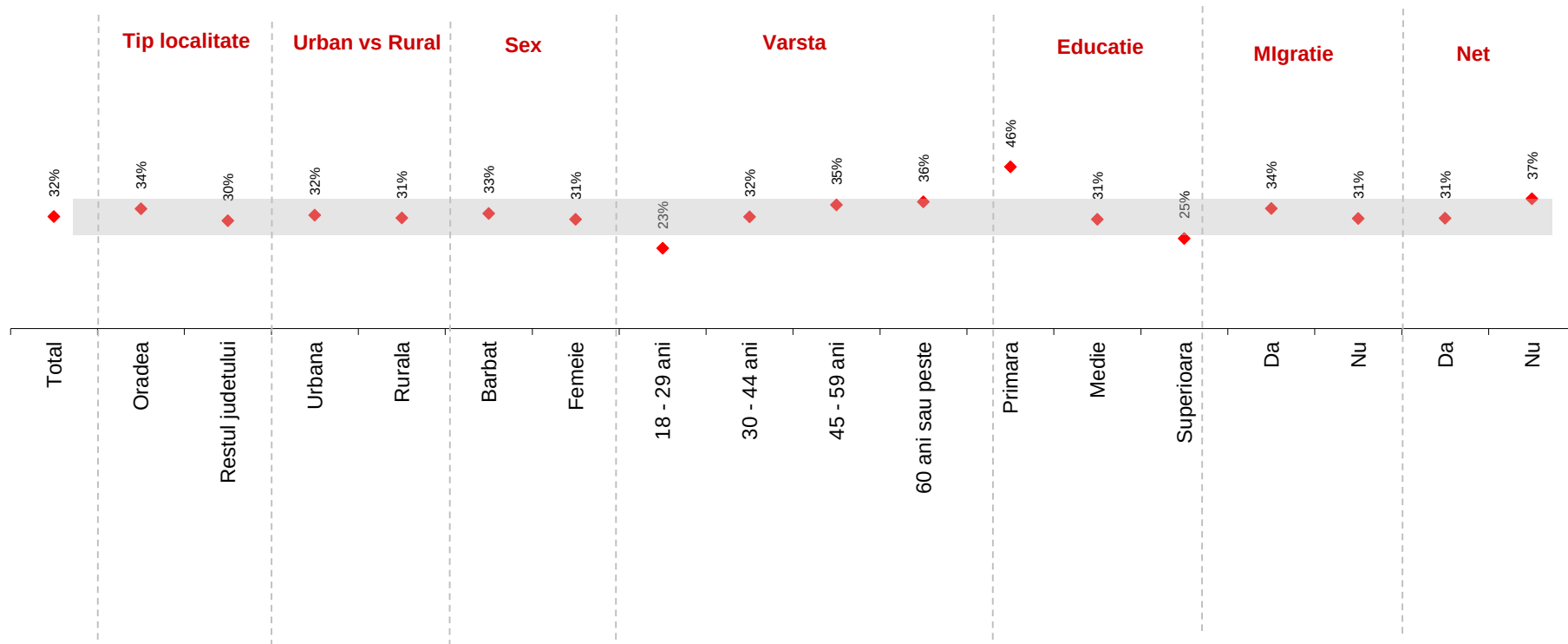
Oportunitati de petrecere a timpului liber ? (% foarte multumit)

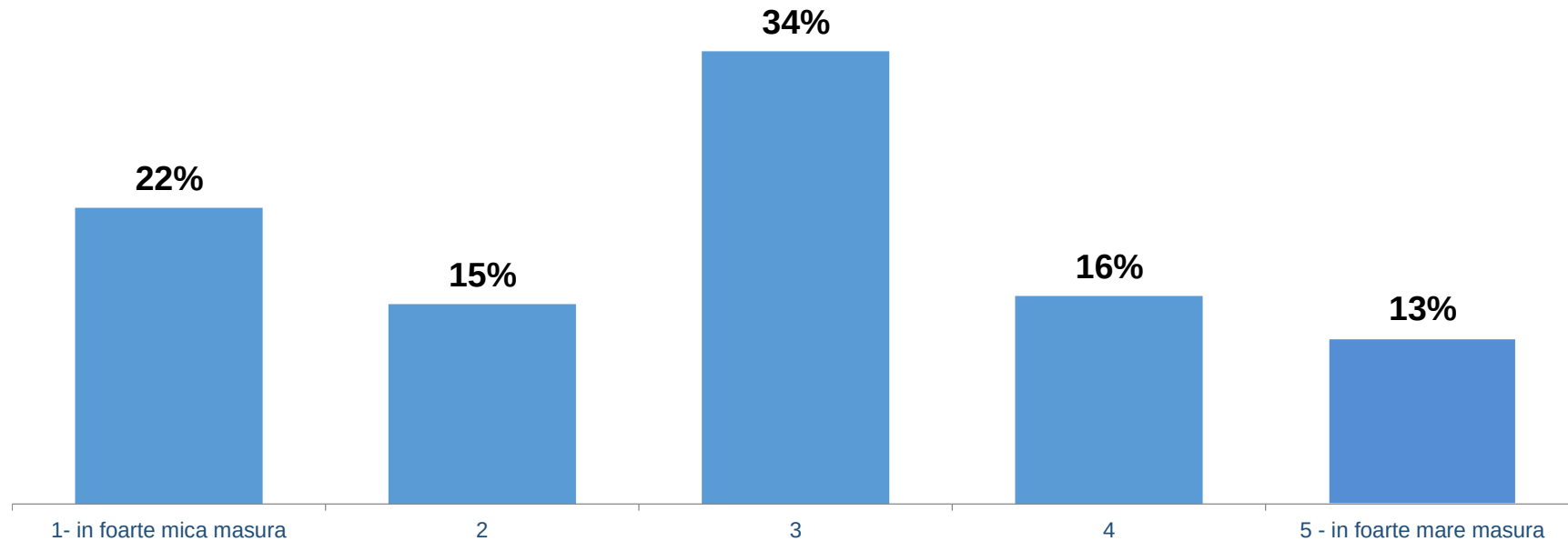
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...Managementul deficitar la nivelul administrației județene ? (% total esantion)

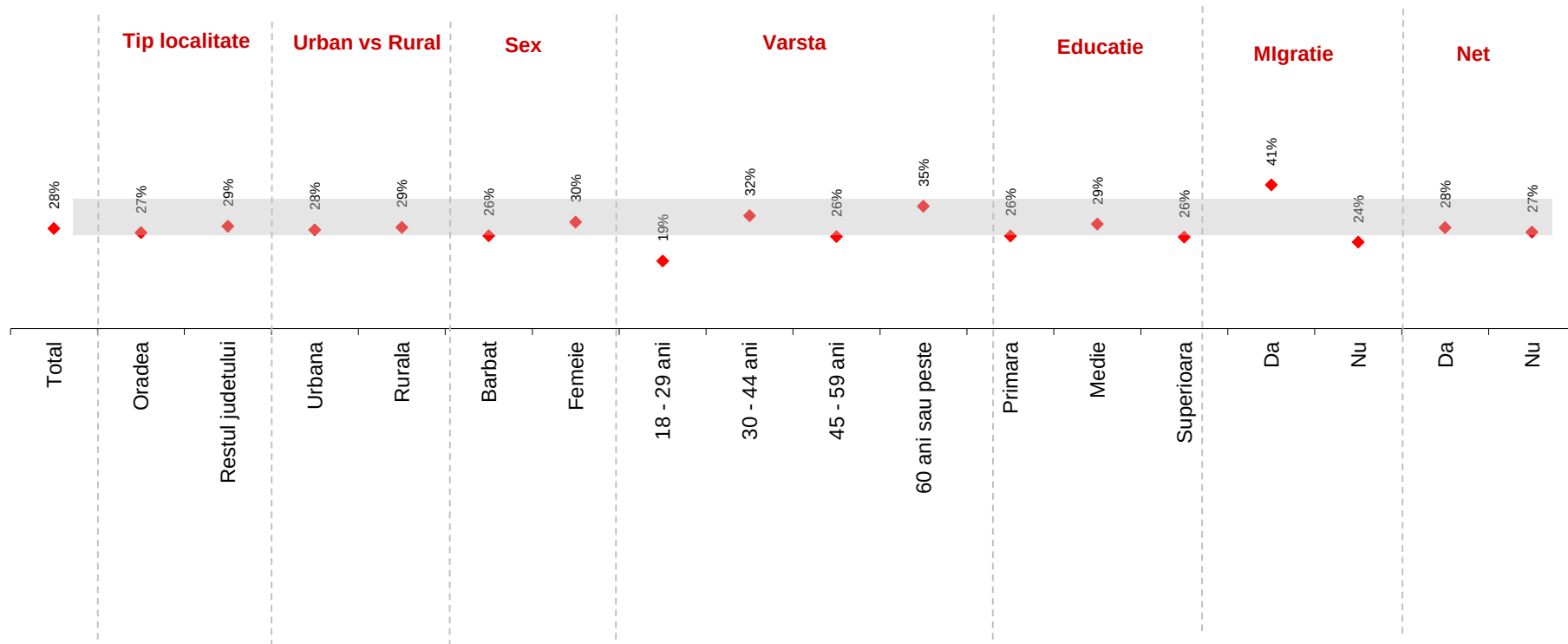
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...Managementul deficitar la nivelul administrației județene ? (% mare si foarte mare masura)

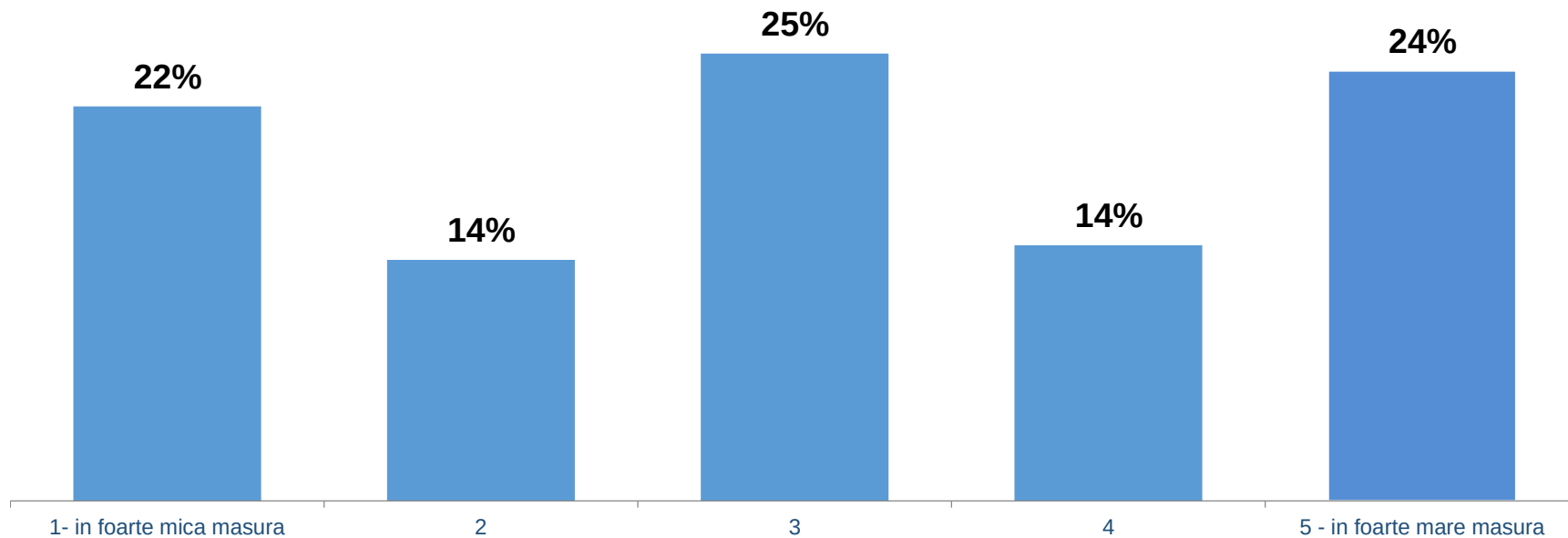
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...Managementul deficitar la nivelul administrației locale ? (% total esantion)

În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...Managementul deficitar la nivelul administrației locale ? (% mare si foarte mare masura)

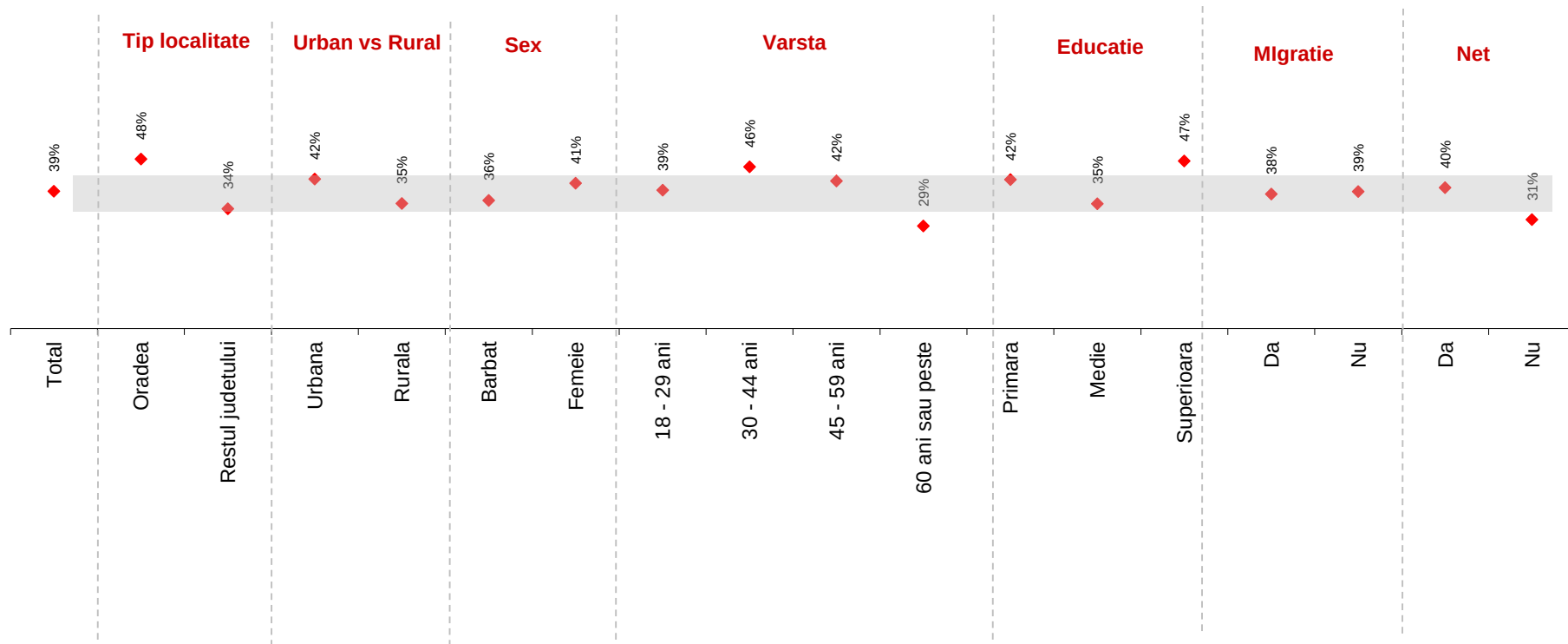

În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...[Lipsa preocupării](#) guvernului central pentru rezolvarea problemelor majore ale cetățenilor ? (% total esantion)

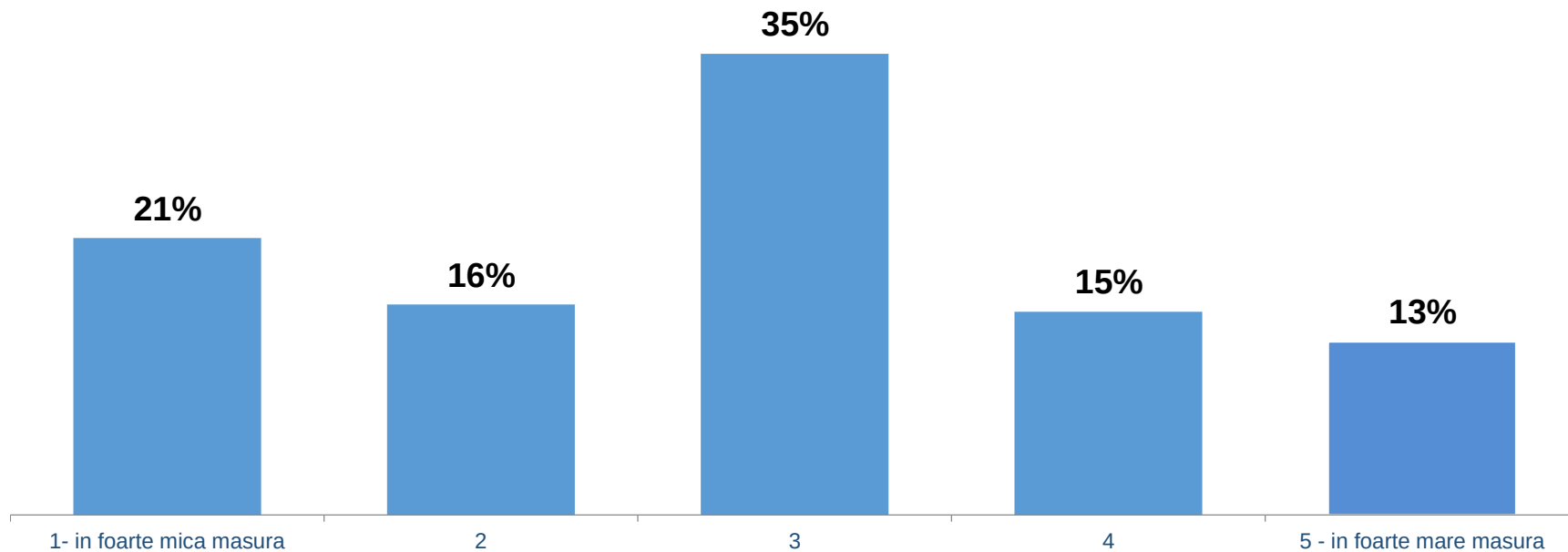

Cauze probleme judet - Profile

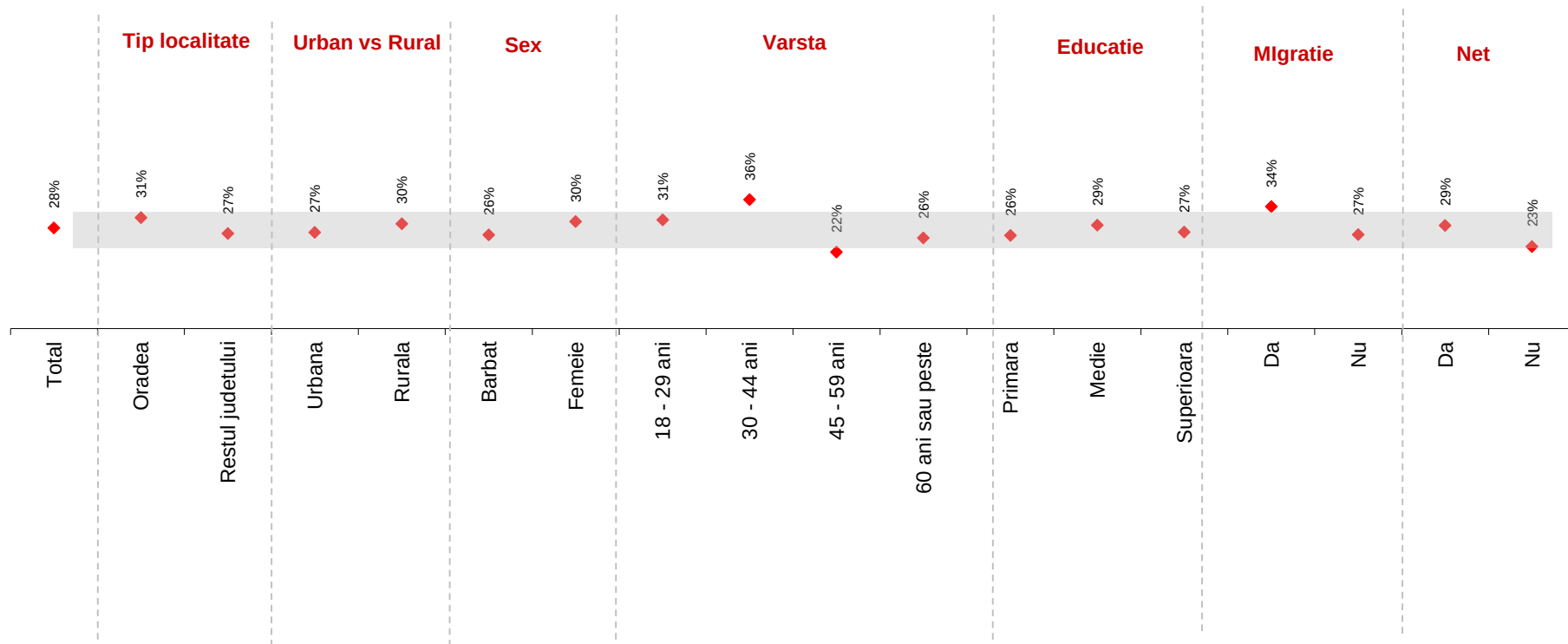
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de... Lipsa preocupării guvernului central pentru rezolvarea problemelor majore ale cetățenilor ? (% mare si foarte mare masura)

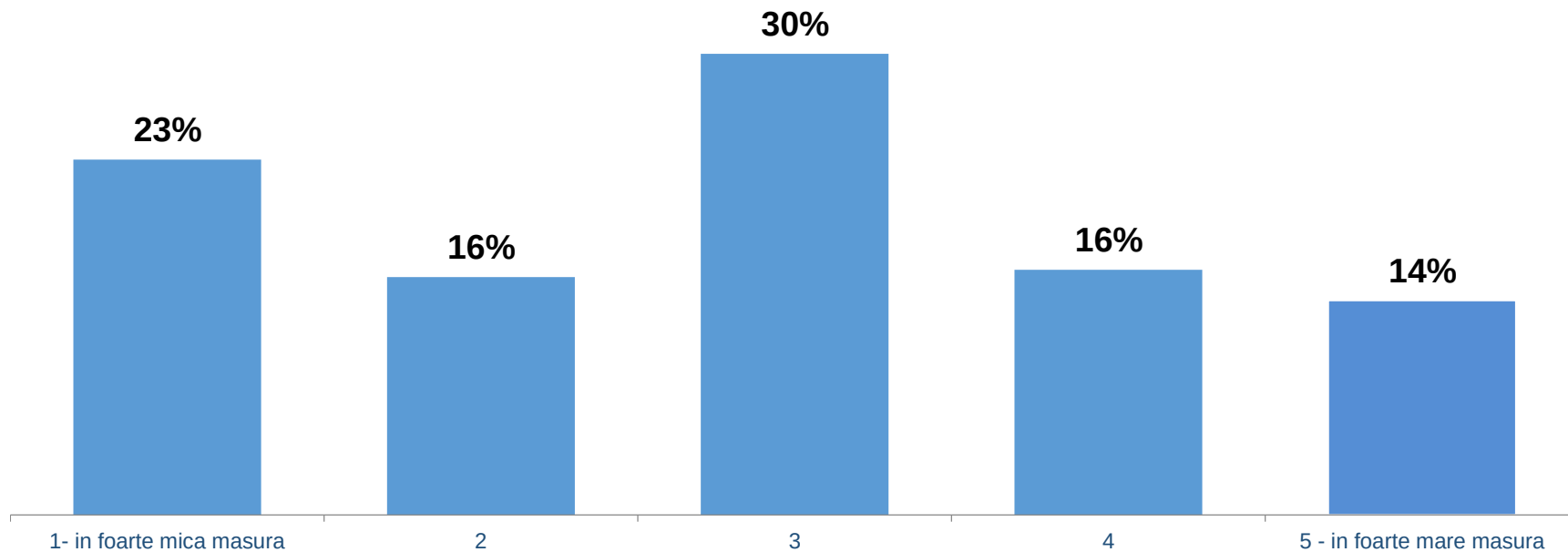
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...Corupția de la nivelul administrației publice județene ? (% total esantion)

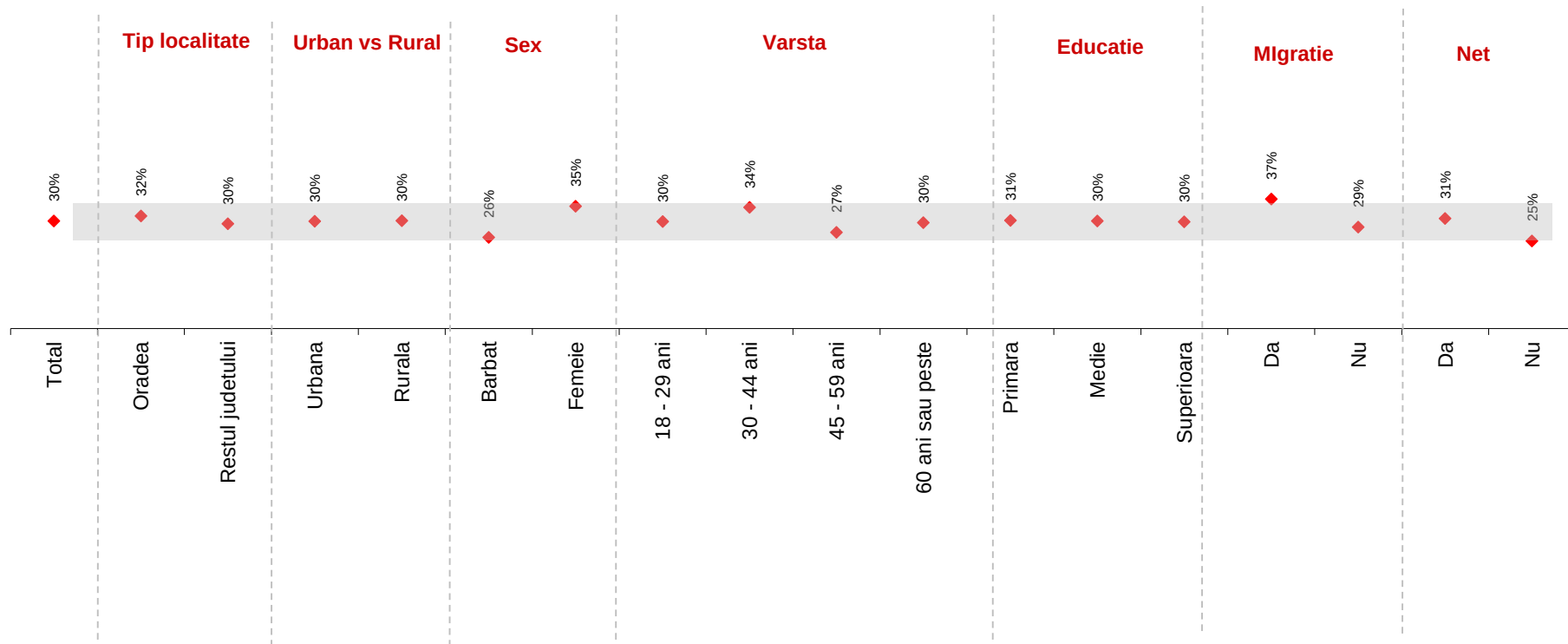
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de... **Corupția de la nivelul administrației publice județene** ? (% mare si foarte mare masura)

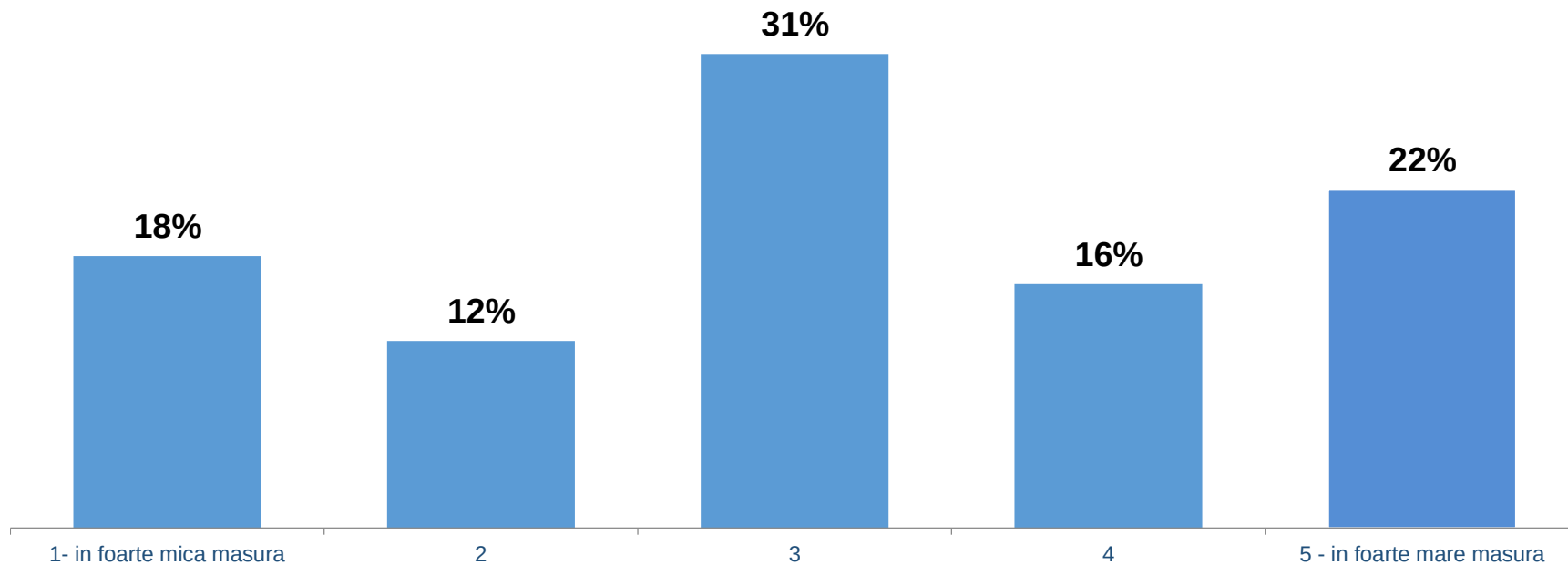
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...Corupția de la nivelul administrației publice locale ? (% total esantion)

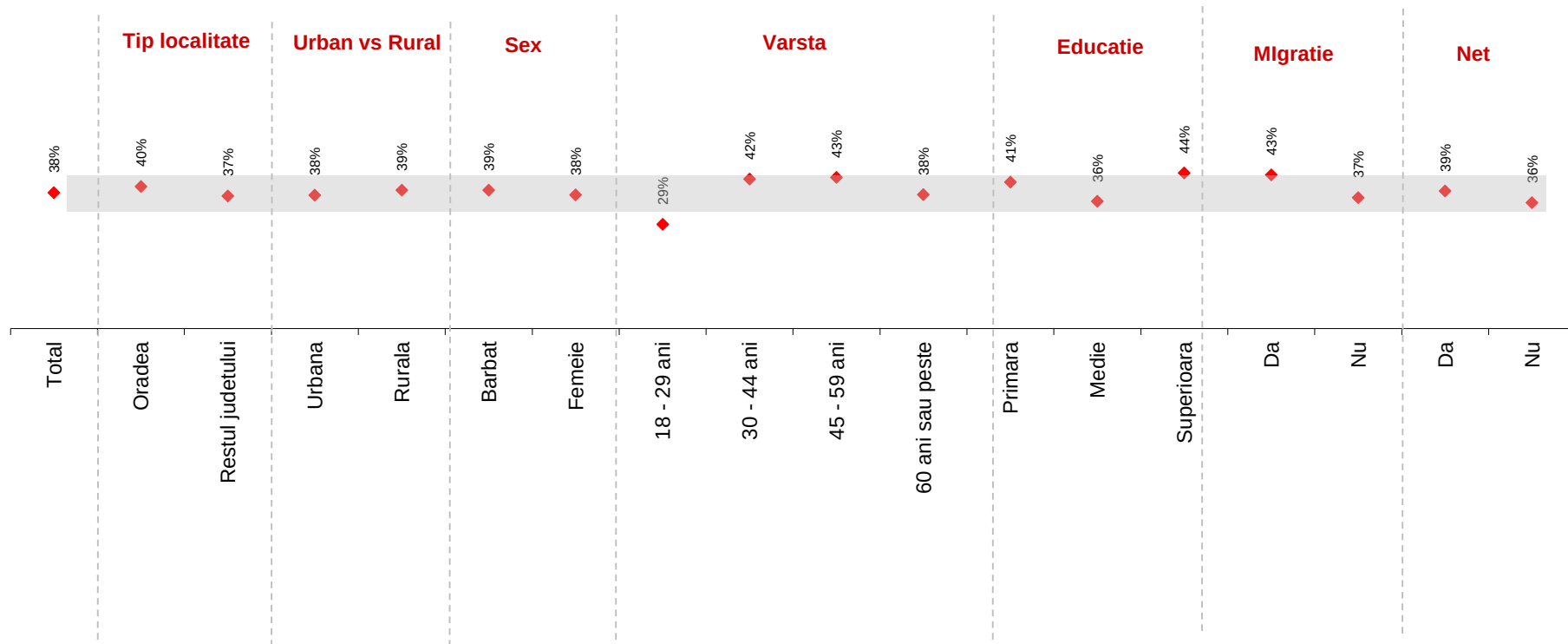
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de... **Corupția de la nivelul administrației publice locale** ? (% mare si foarte mare masura)

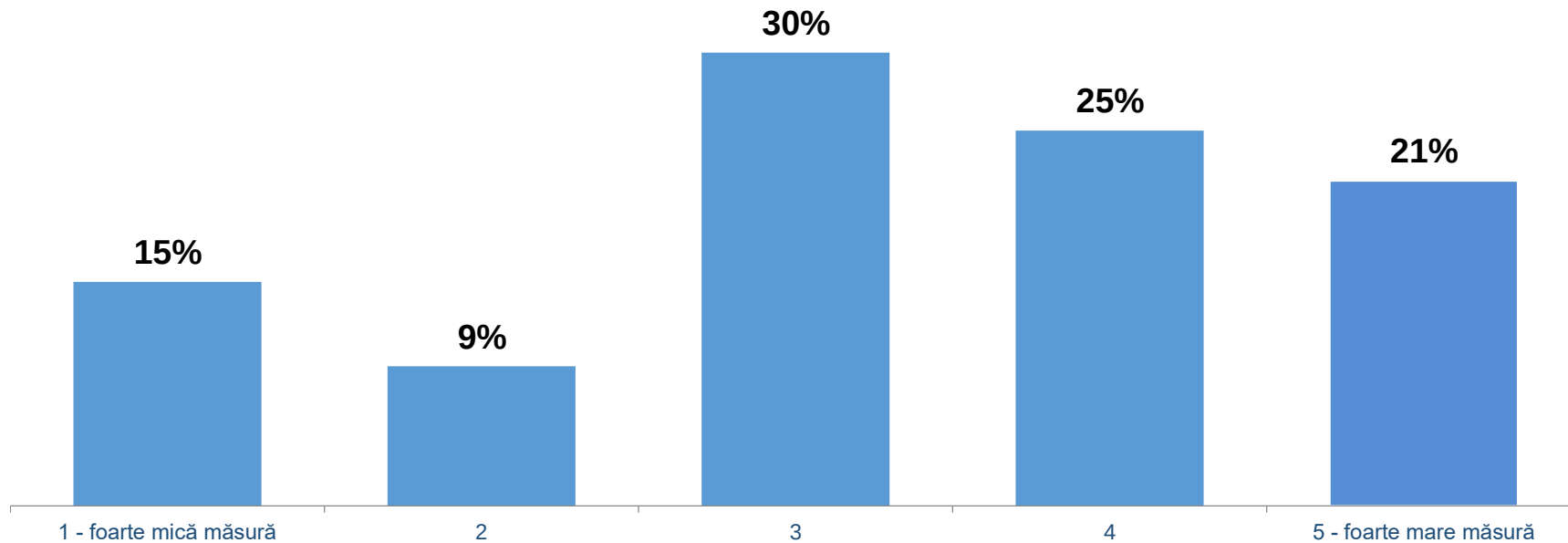
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de...Corupția de la nivelul administrației publice centrale ? (% total esantion)

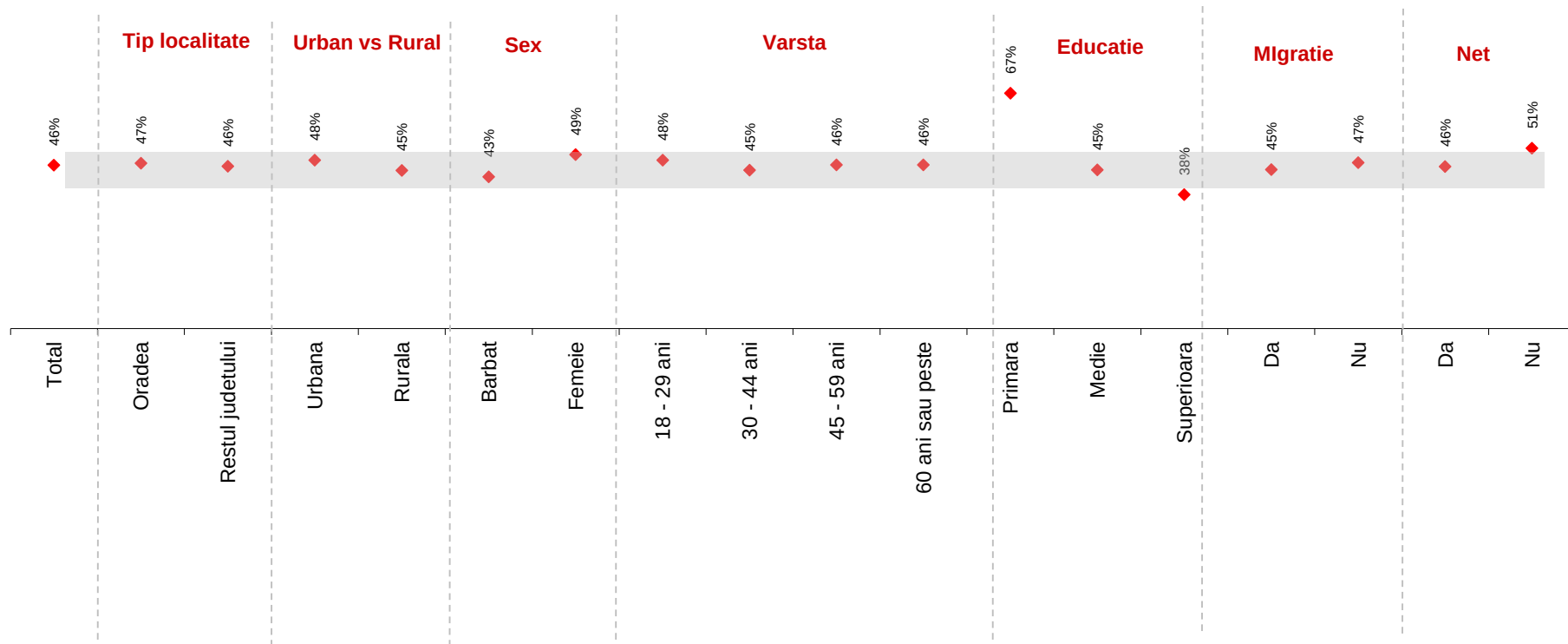
În ce măsură considerați că problemele județului Bihor sunt cauzate de... **Corupția de la nivelul administrației publice centrale** ? (% mare si foarte mare masura)

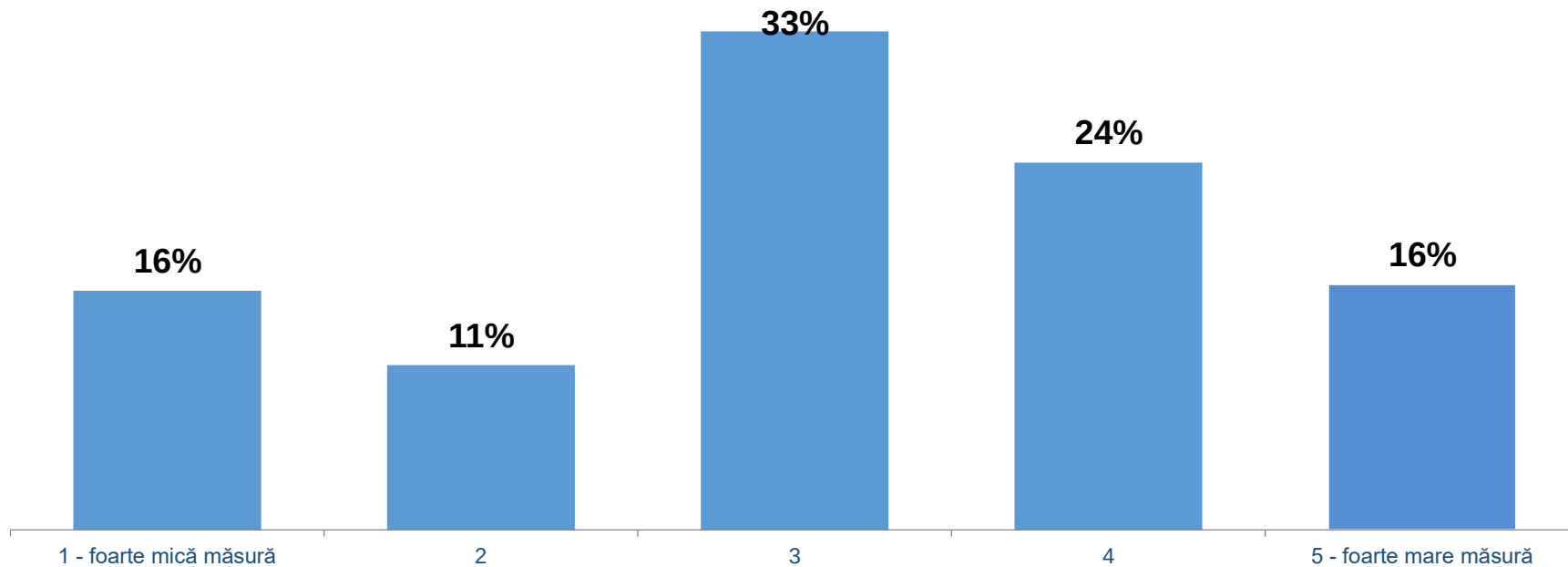
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Timpul călătoriei* ? (% total esantion)

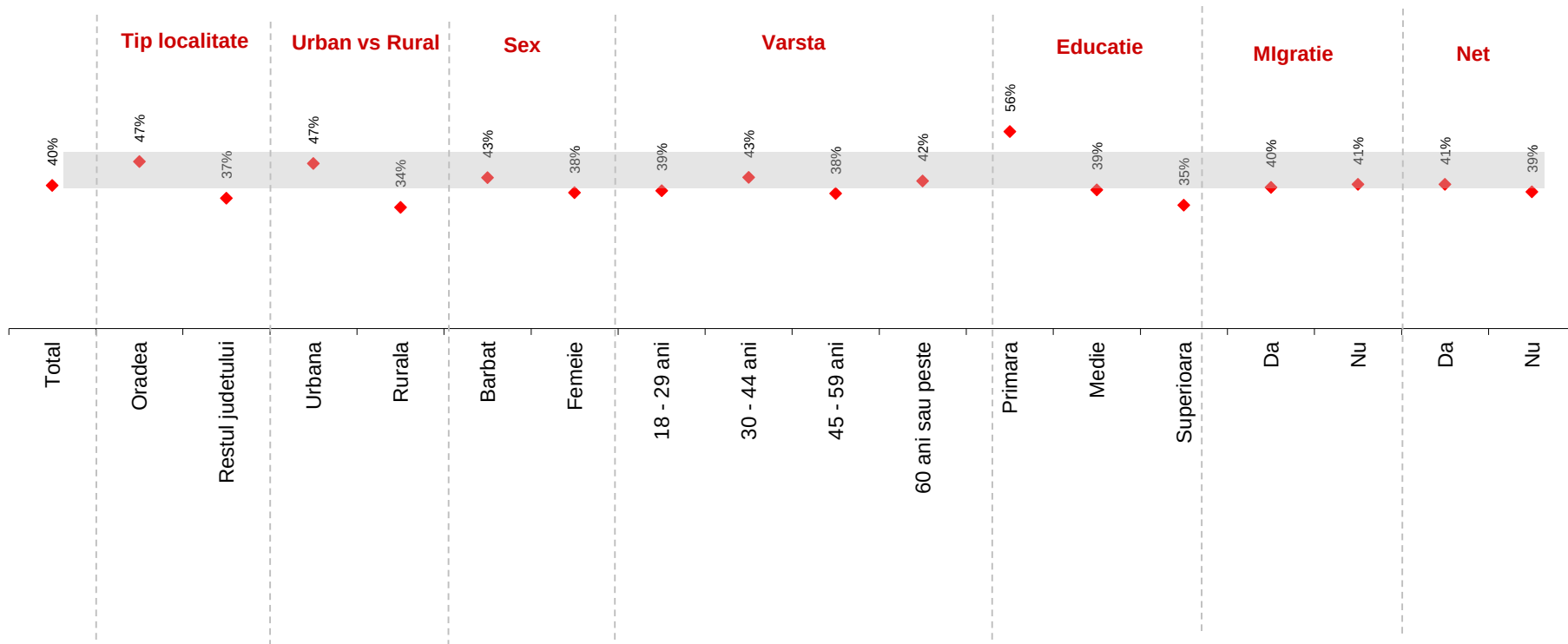
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Timpul călătoriei* ? (% mare si foarte mare masura)

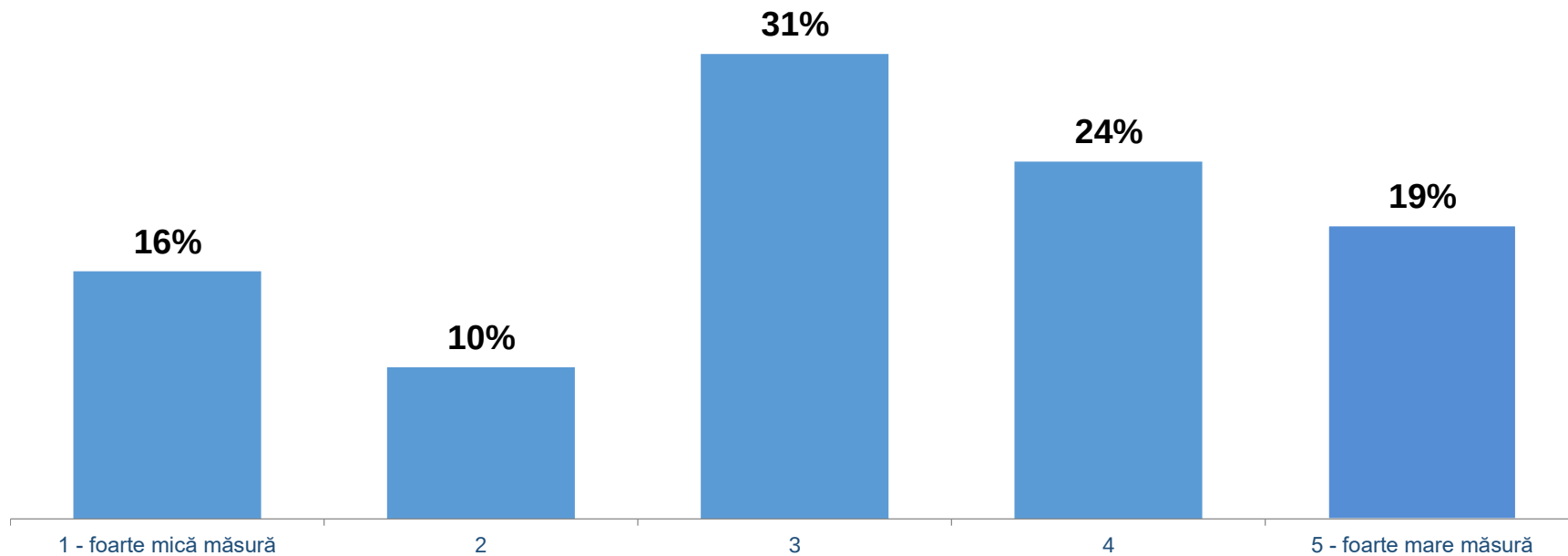
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Parcul auto (calitatea mijloacelor de transport)* ? (% total esantion)

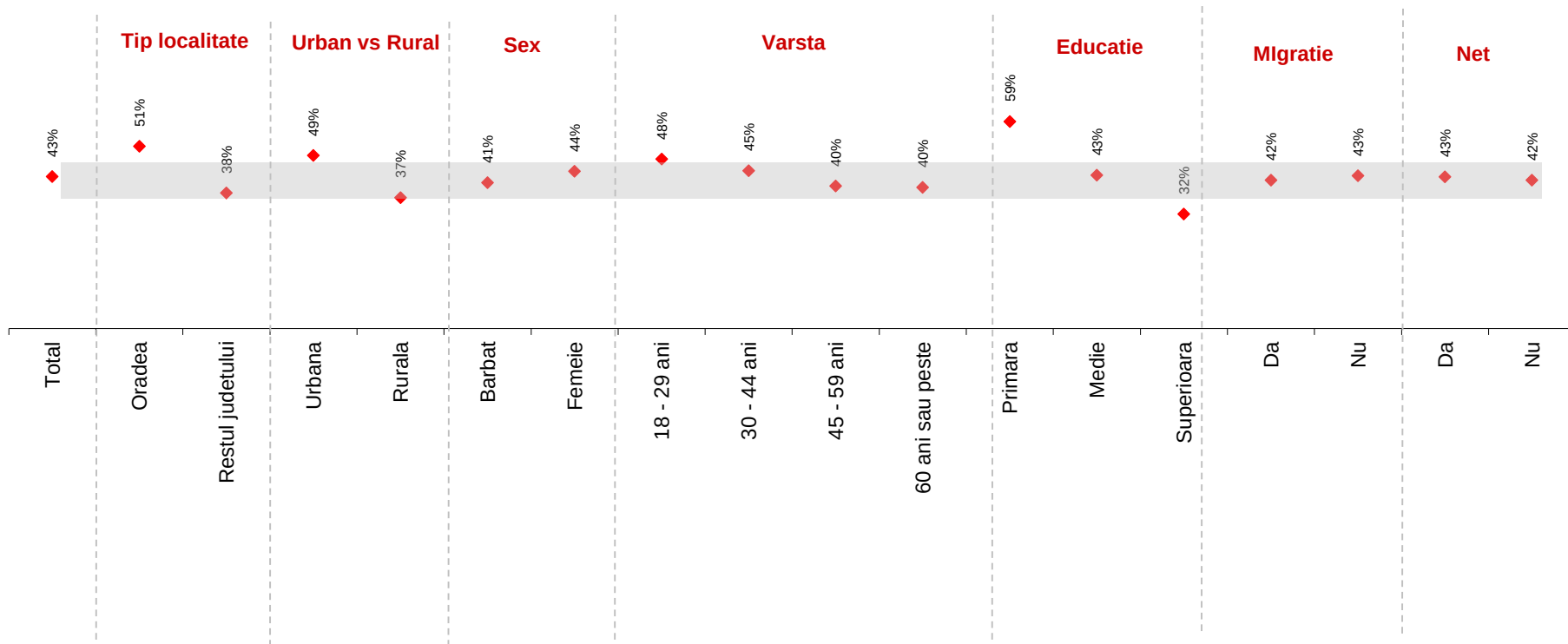
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ... *Parcul auto (calitatea mijloacelor de transport)* ? (% mare si foarte mare masura)

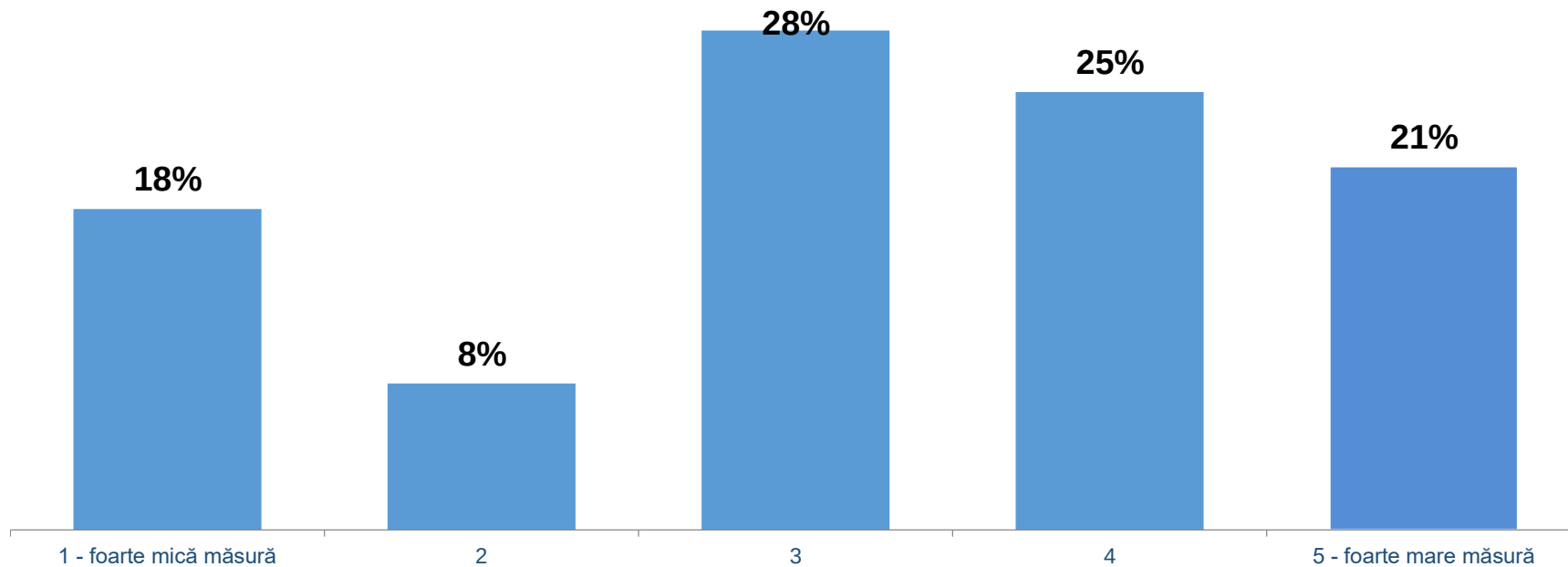
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Frecvența cu care circulă mijloacele de transport în comun?* (% total esantion)

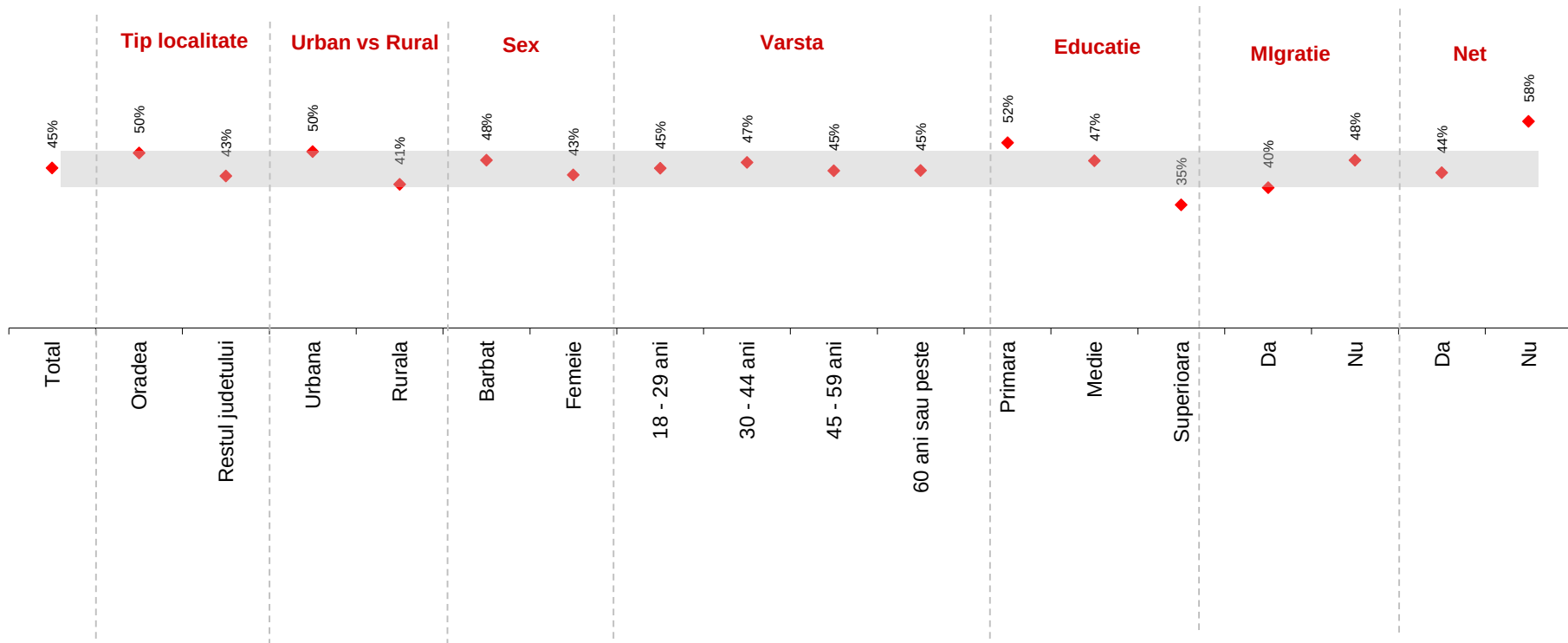
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ... *Frecvența cu care circulă mijloacele de transport în comun ?* (% mare și foarte mare masura)

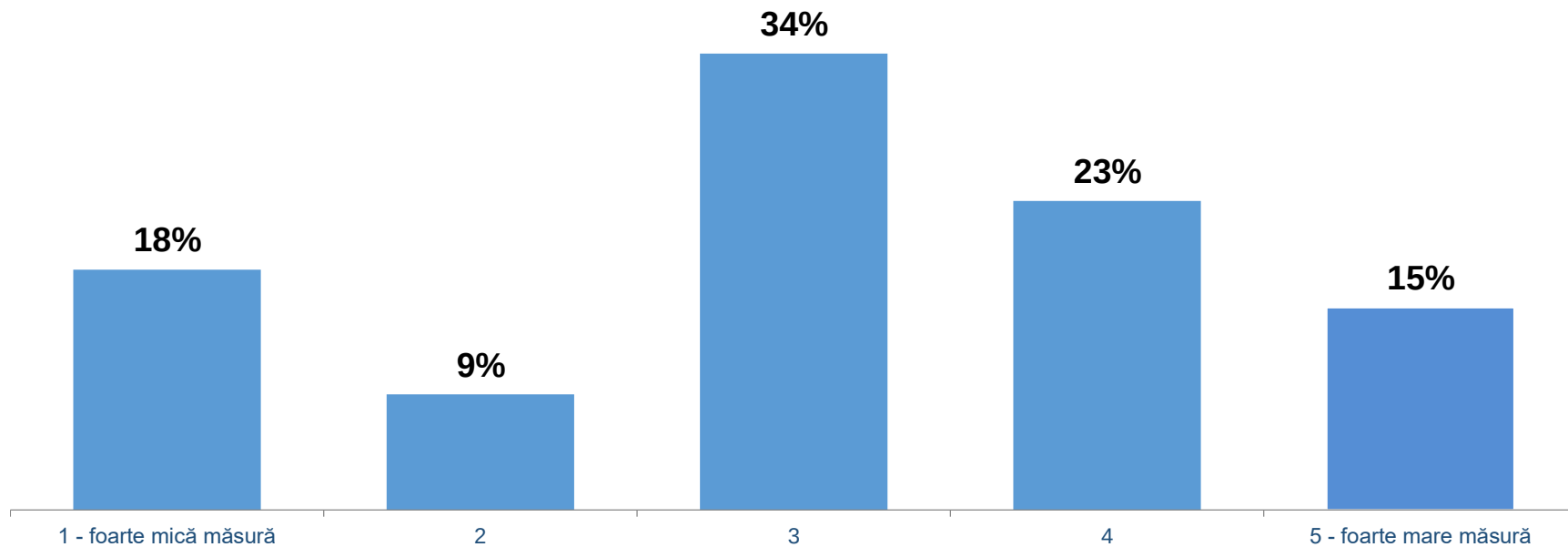
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Traseele mijloacelor de transport public* ? (% total esantion)

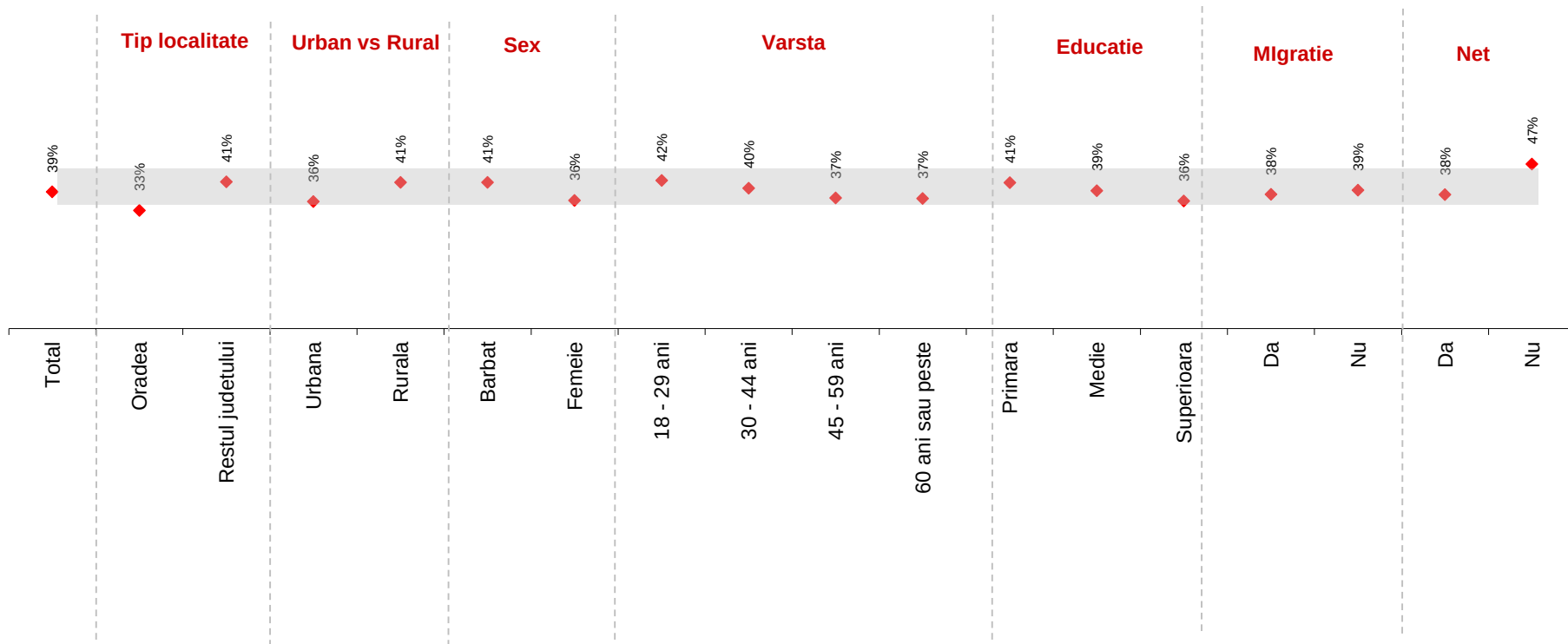
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ... *Traseele mijloacelor de transport public* ? (% mare si foarte mare masura)

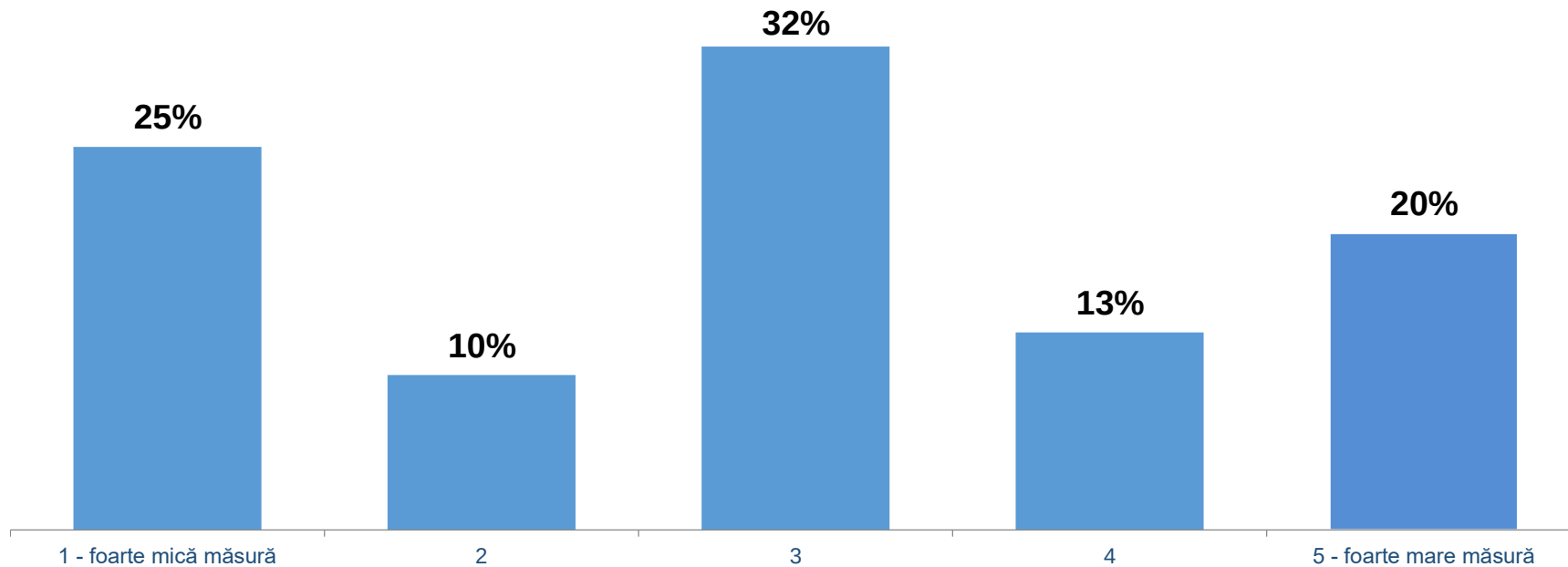
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Aglomerarea în mijlocul de transport ?* (% total esantion)

În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ... *Aglomerarea în mijlocul de transport* ? (% mare si foarte mare masura)

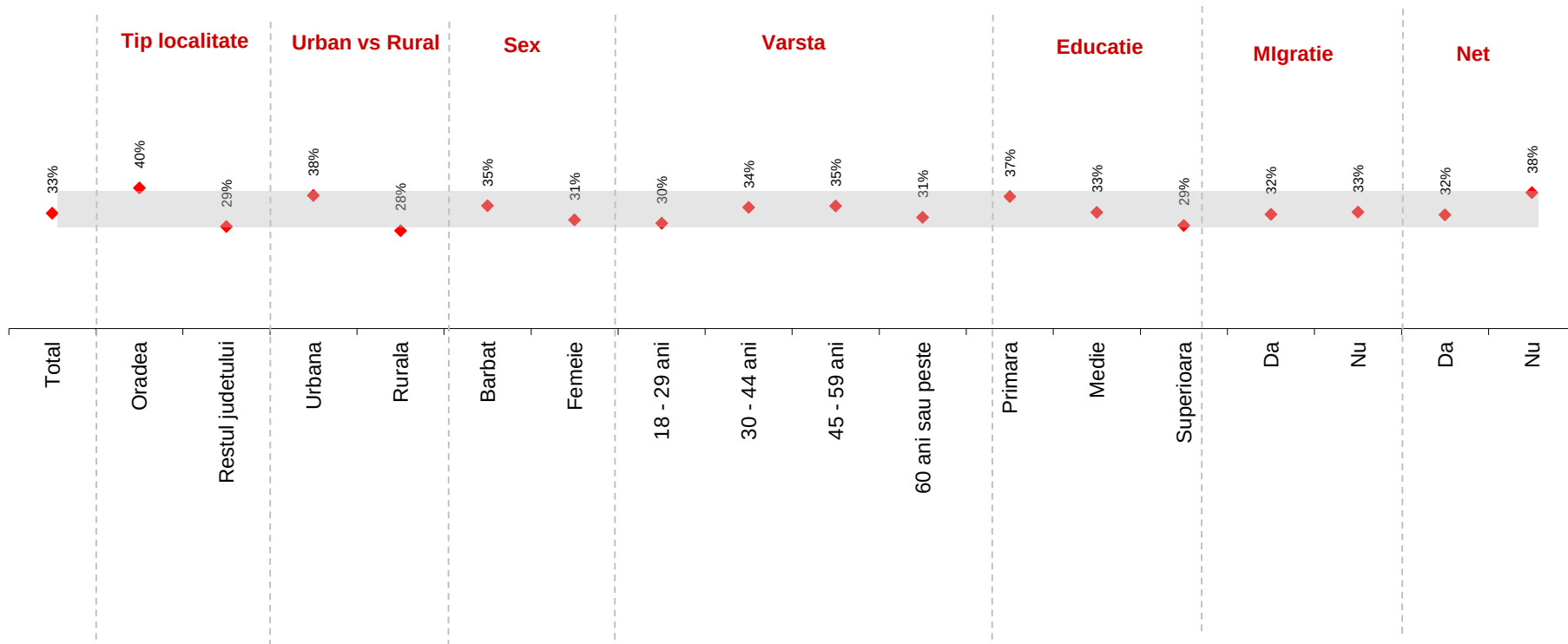

În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Imposibilitatea achiziționării electronice/on-line a biletelor și abonamentelor?* (% total esantion)

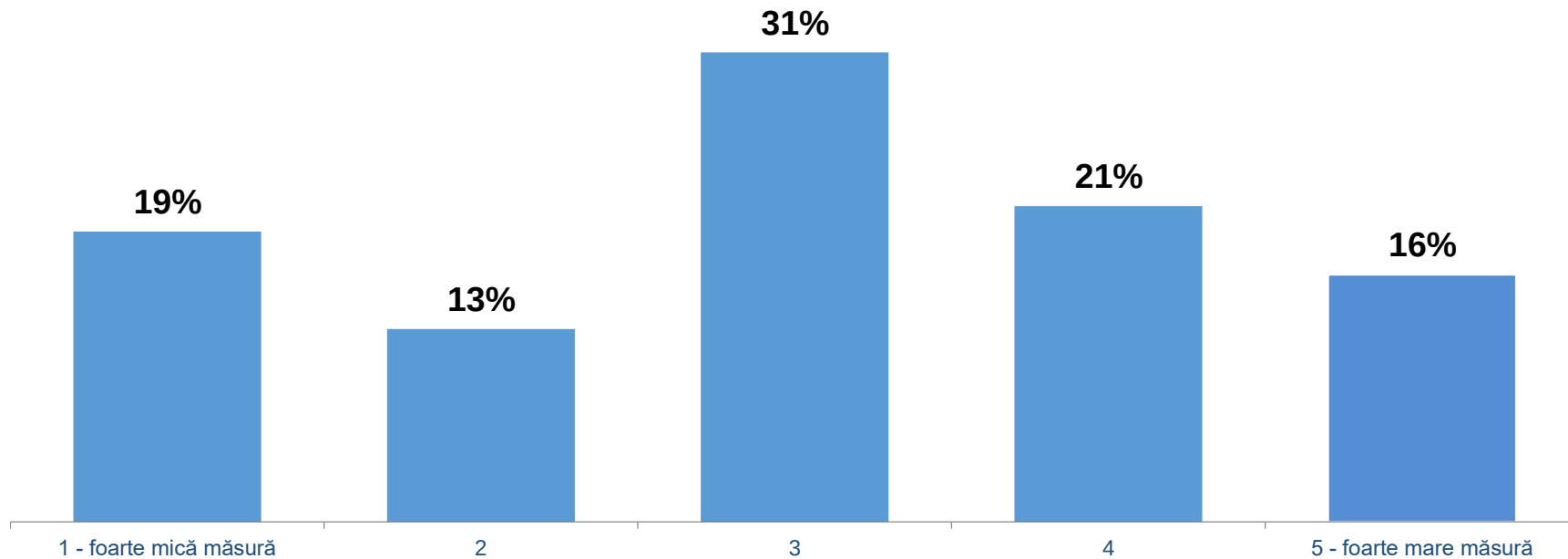

Transport public judet - Profile

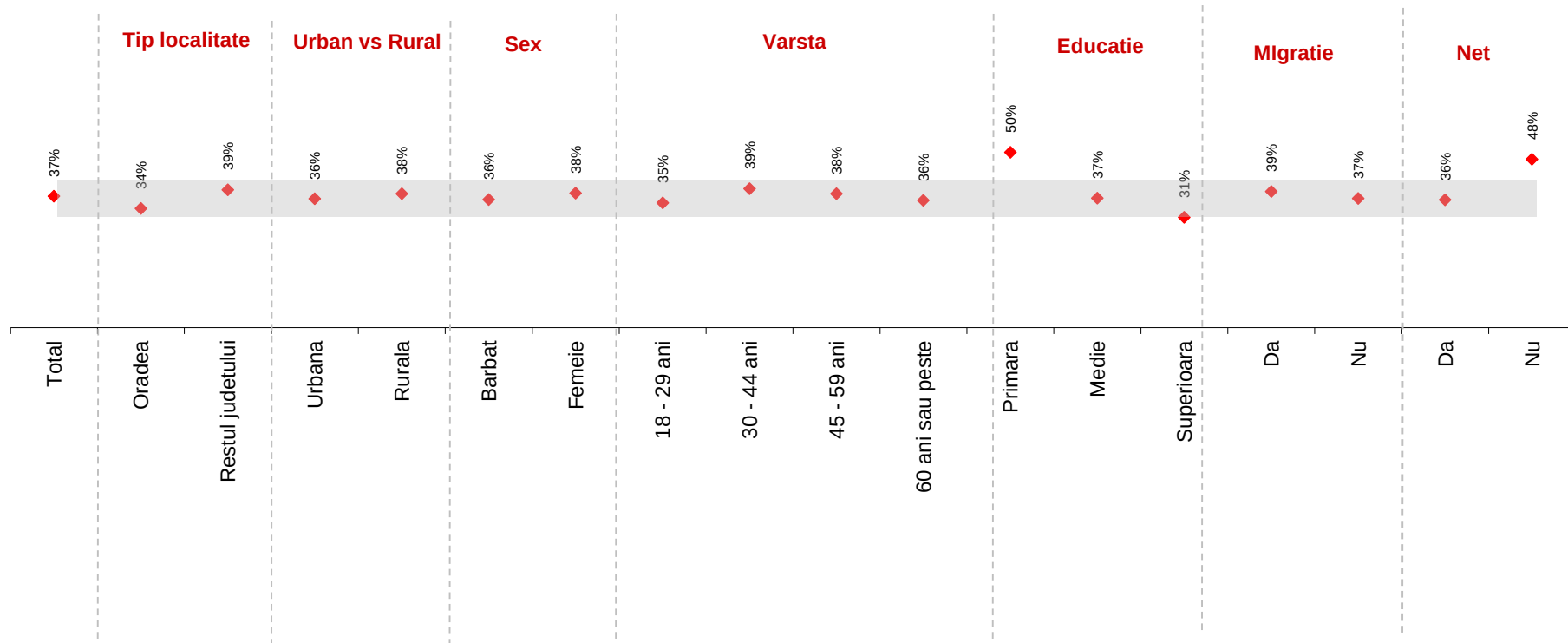
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ... *Imposibilitatea achiziționării electronice/on-line a biletelor și abonamentelor* ? (% mare si foarte mare masura)

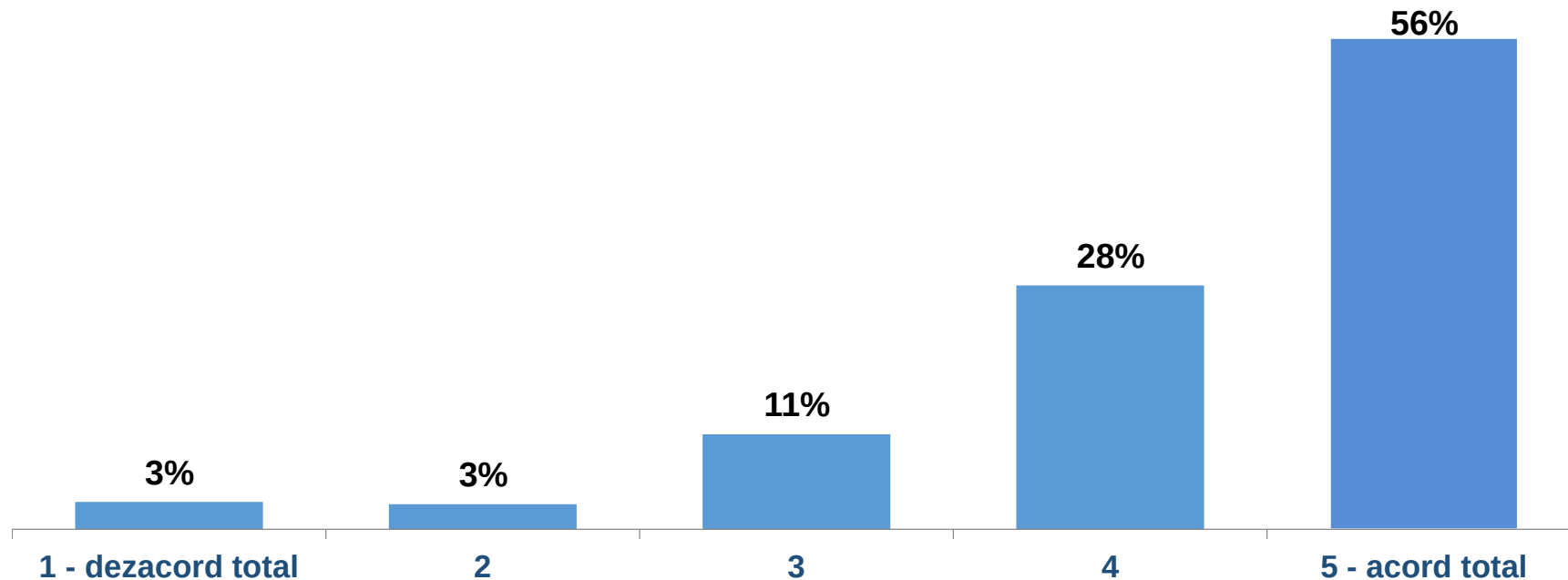
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ ...*Costul călătoriei* ? (% total esantion)

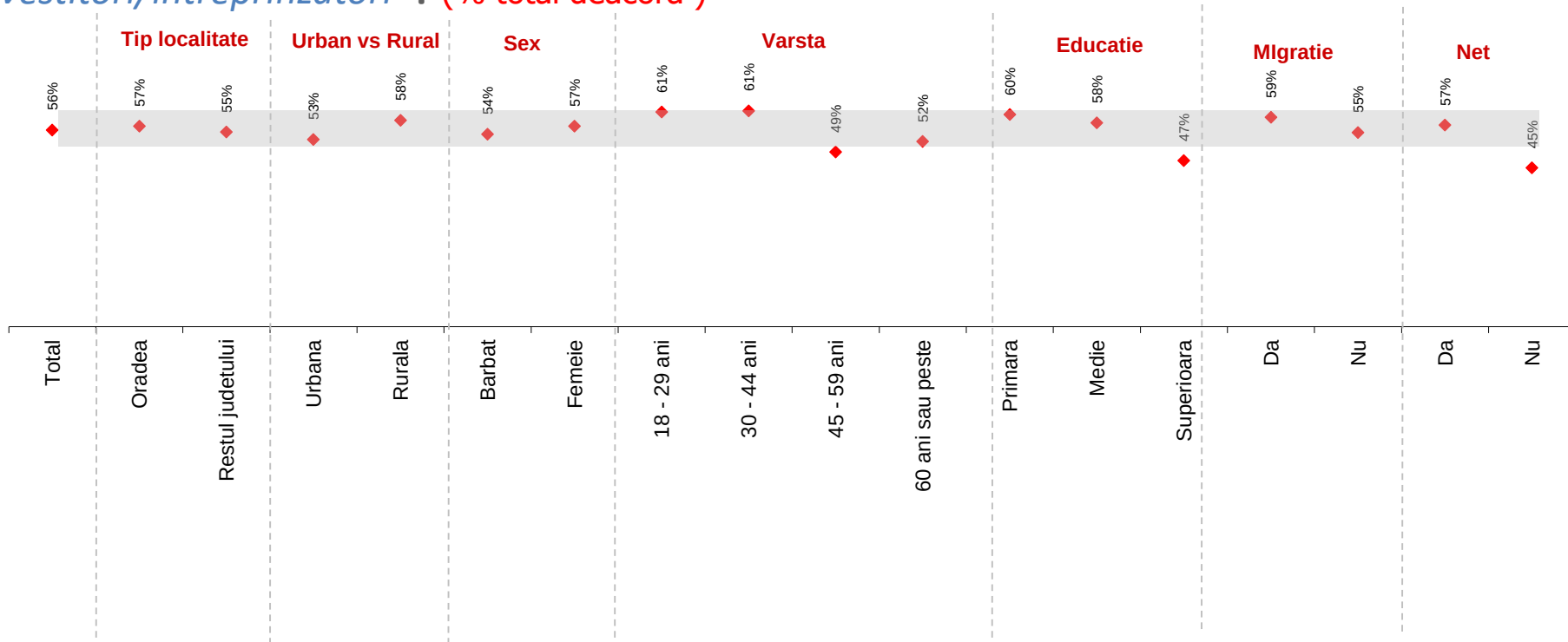
În ce măsură sunteți mulțumit de următoarele caracteristici ale transportului de persoane între localitățile din județ *Costul călătoriei* ? (% mare si foarte mare masura)

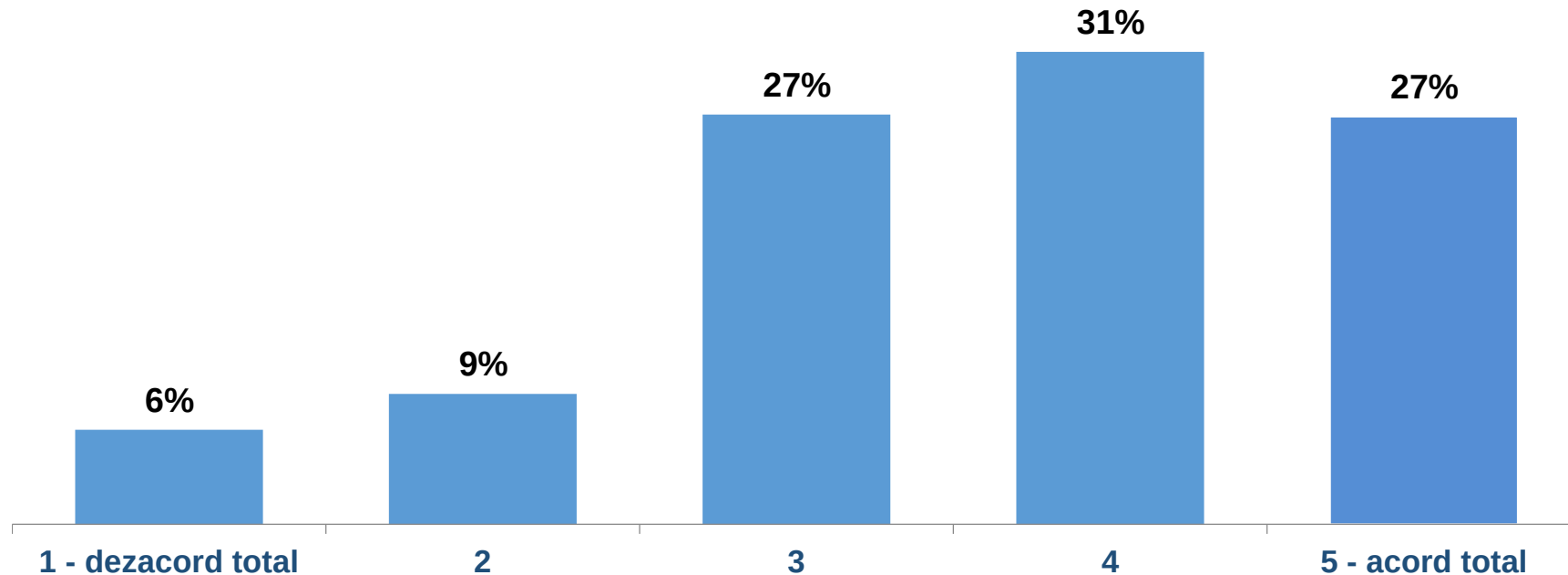
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Judetul Bihor este atractiv pentru investitori/întreprinzători* ? (% total esantion)

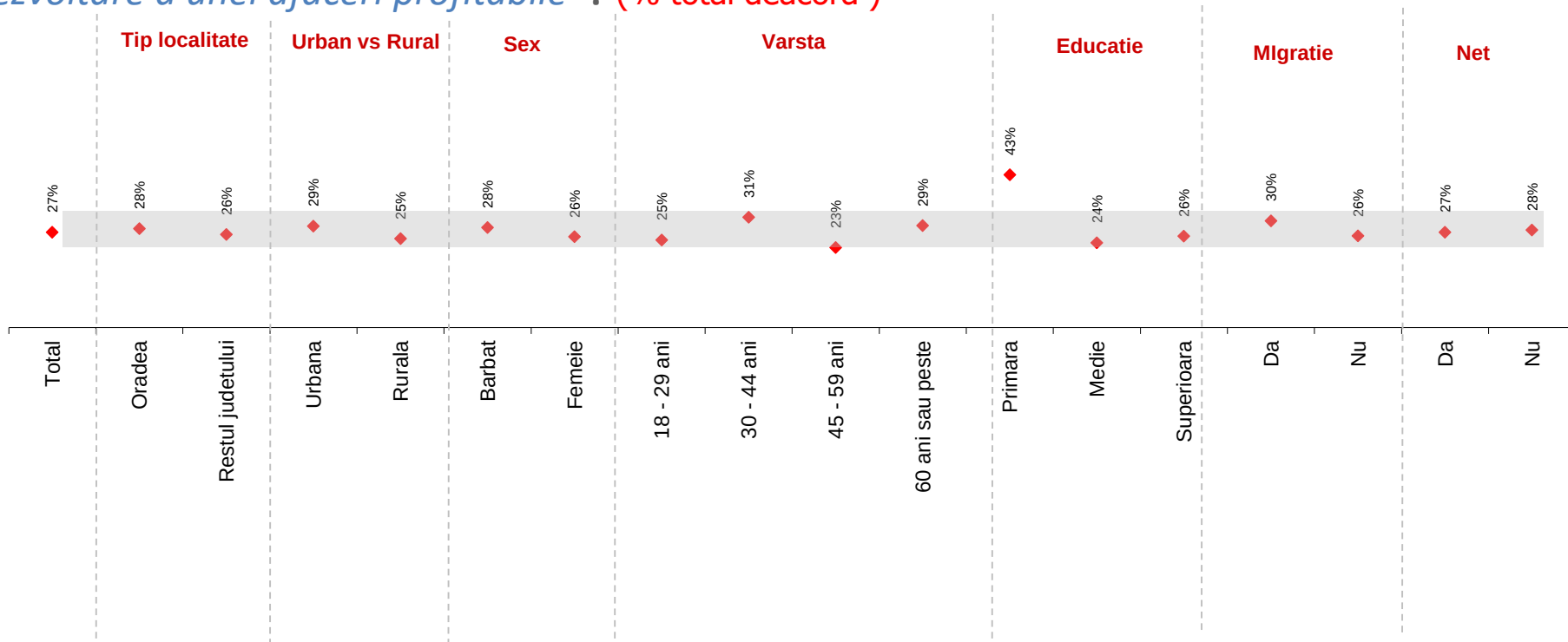
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:....*Judetul Bihor este atractiv pentru investitori/întreprinzători* ? (% total de acord)

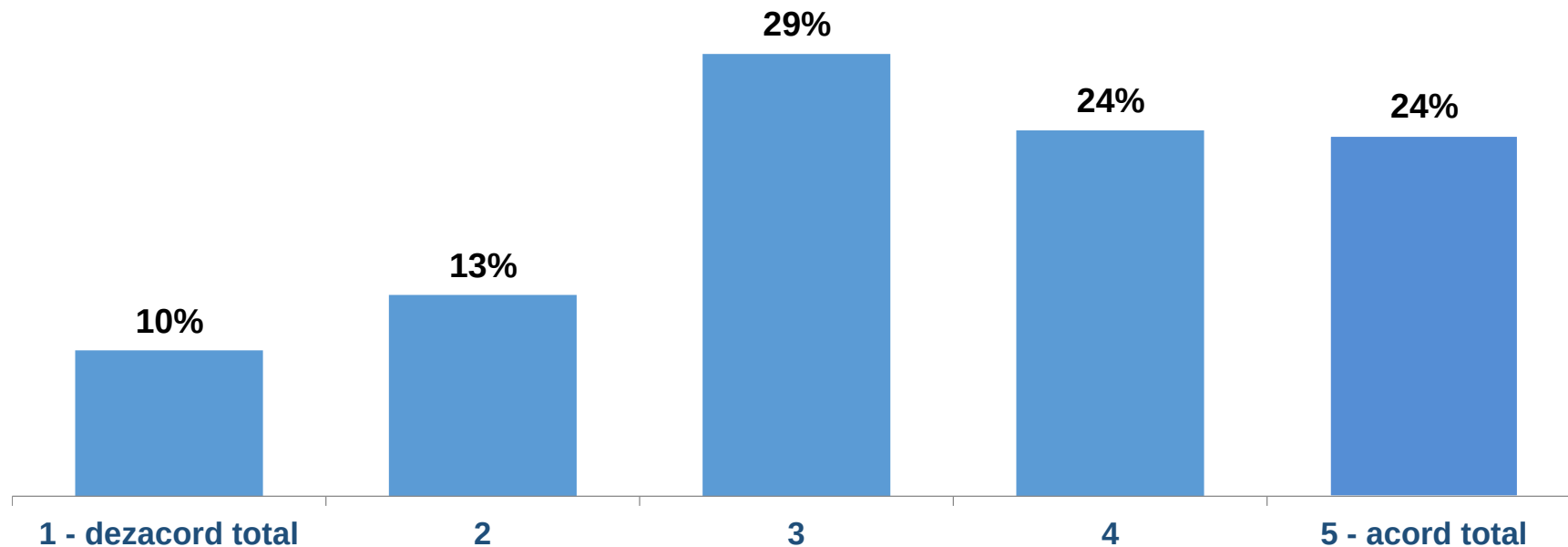
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Judetul Bihor oferă oportunități de dezvoltare a unei afaceri profitabile* ? (% total esantion)

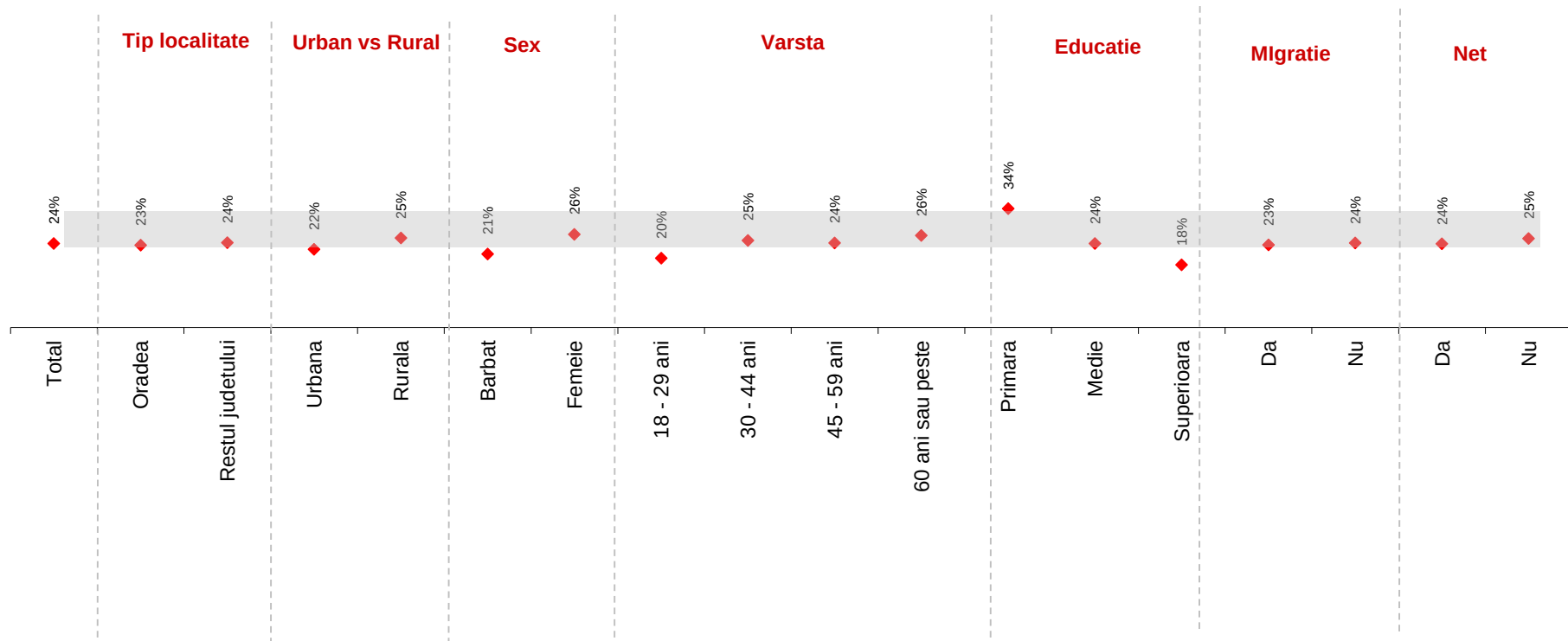
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:.... *Judetul Bihor oferă oportunități de dezvoltare a unei afaceri profitabile* ? (% total de acord)

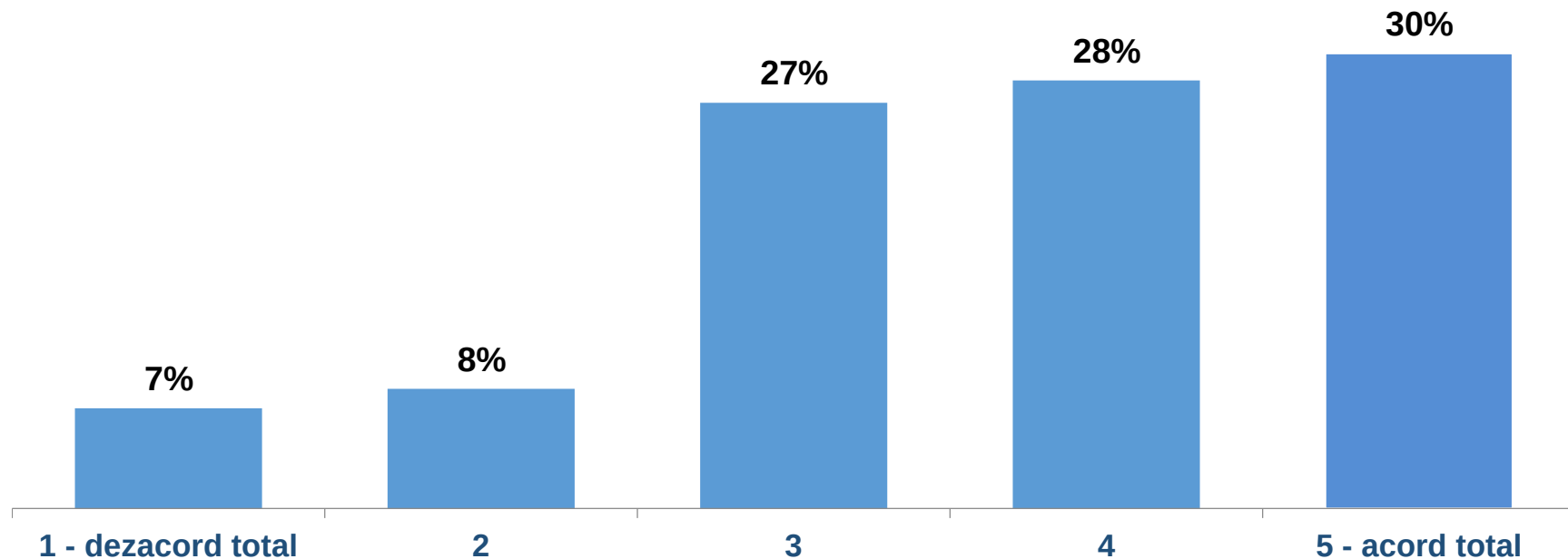
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Judetul Bihor oferă multe oportunități/locuri de muncă* ? (% total esantion)

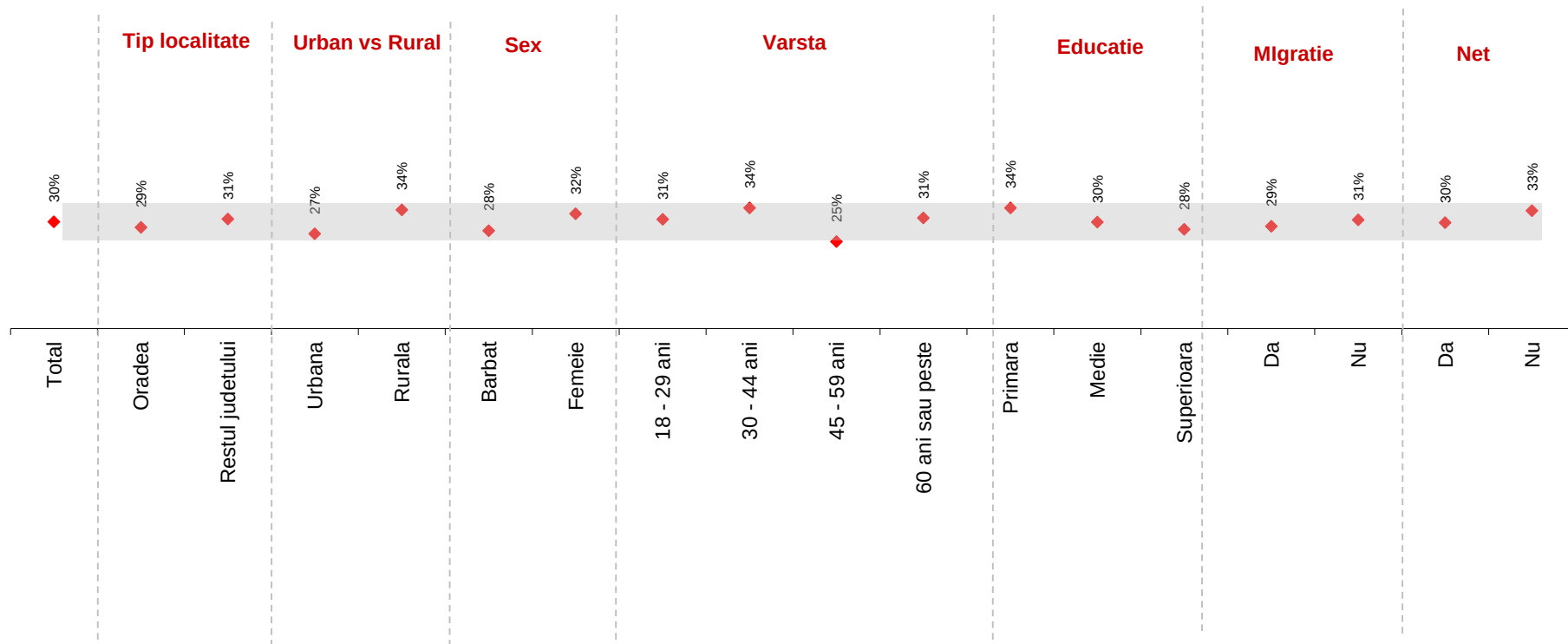
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Judetul Bihor oferă multe oportunități/locuri de muncă* ? (% total de acord)

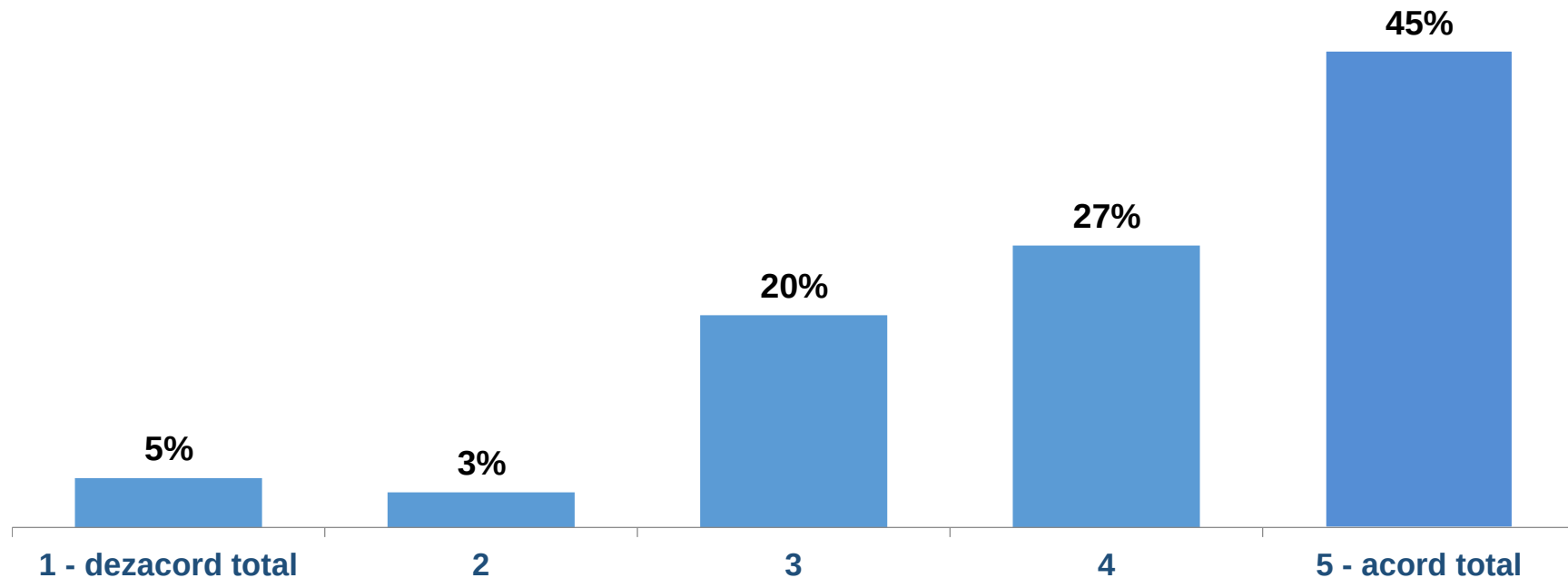
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Autoritățile județene sunt capabile să rezolve problemele cetățenilor ?* (% total esantion)

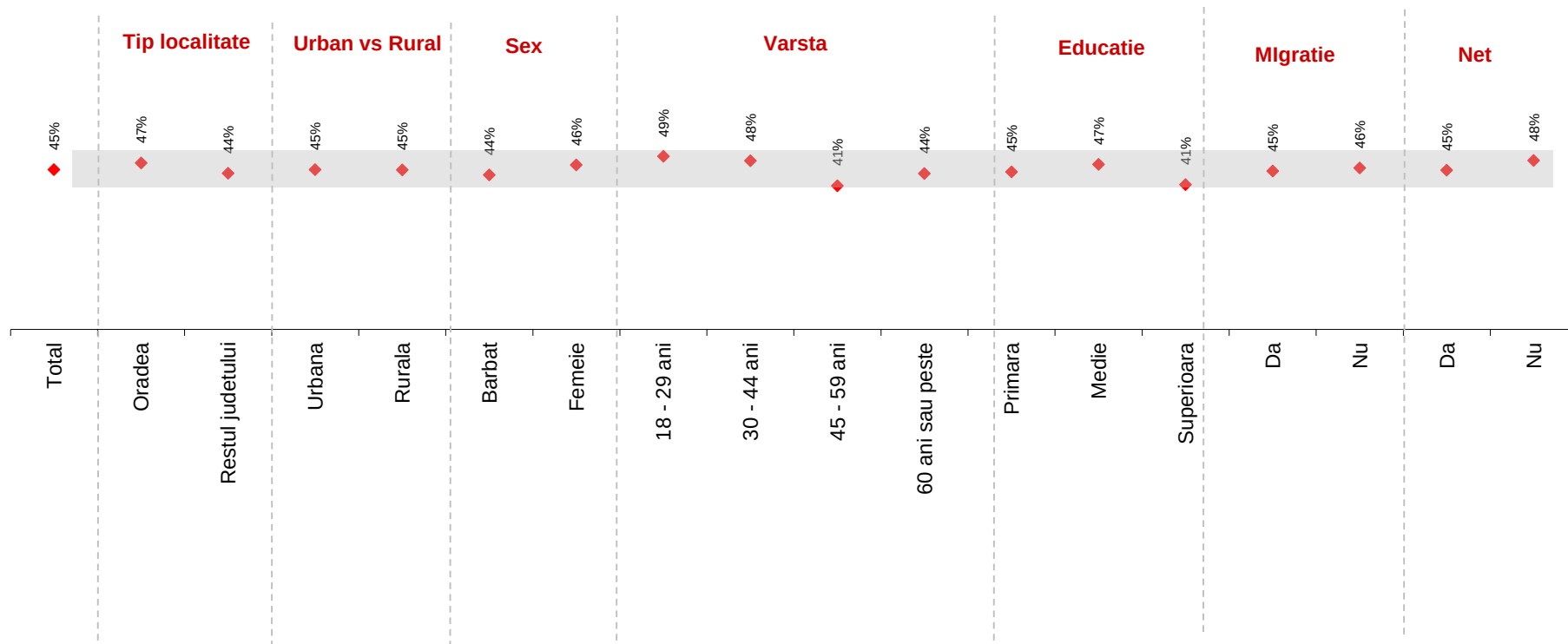
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Autoritățile județene sunt capabile să rezolve problemele cetățenilor* ? (% total de acord)

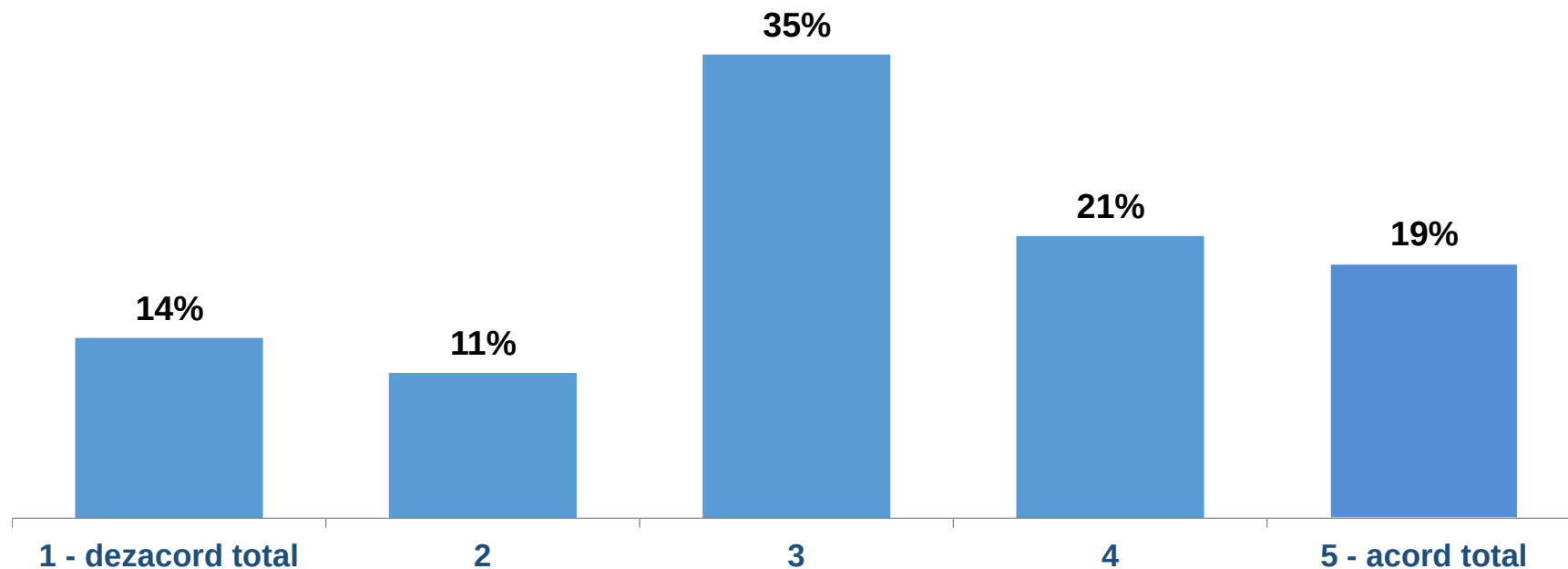
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Autoritățile județene au o viziune clară de dezvoltare a județului* ? (% total esantion)

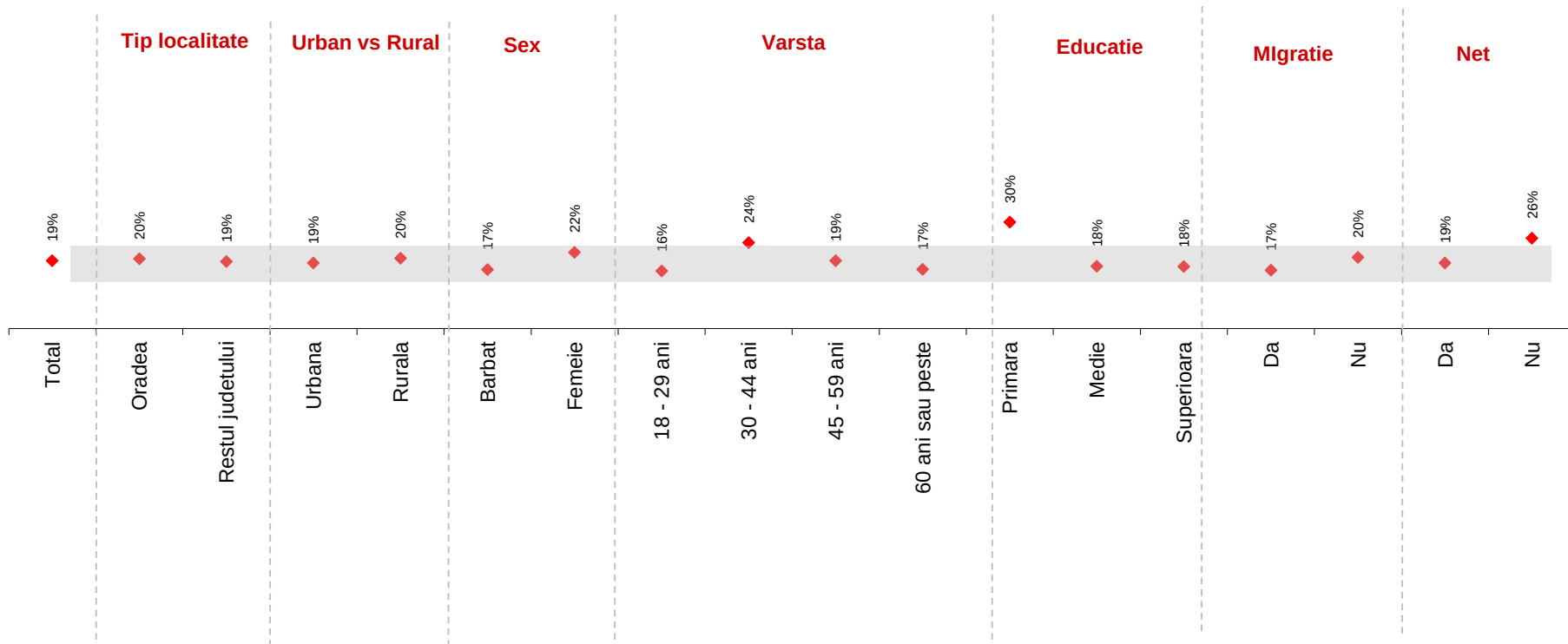
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații... *Autoritățile județene au o viziune clară de dezvoltare a județului* ? (% total de acord)

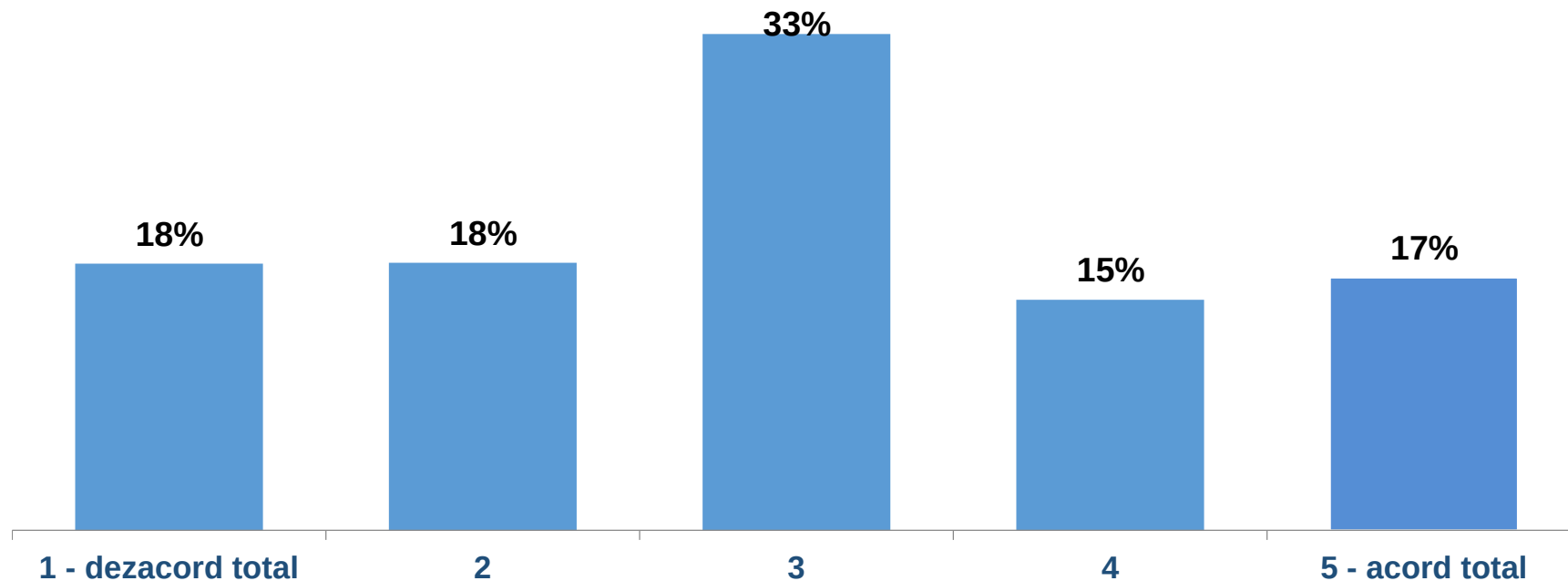
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Gradul de corupție al autorităților județene este scăzut* ? (% total esantion)

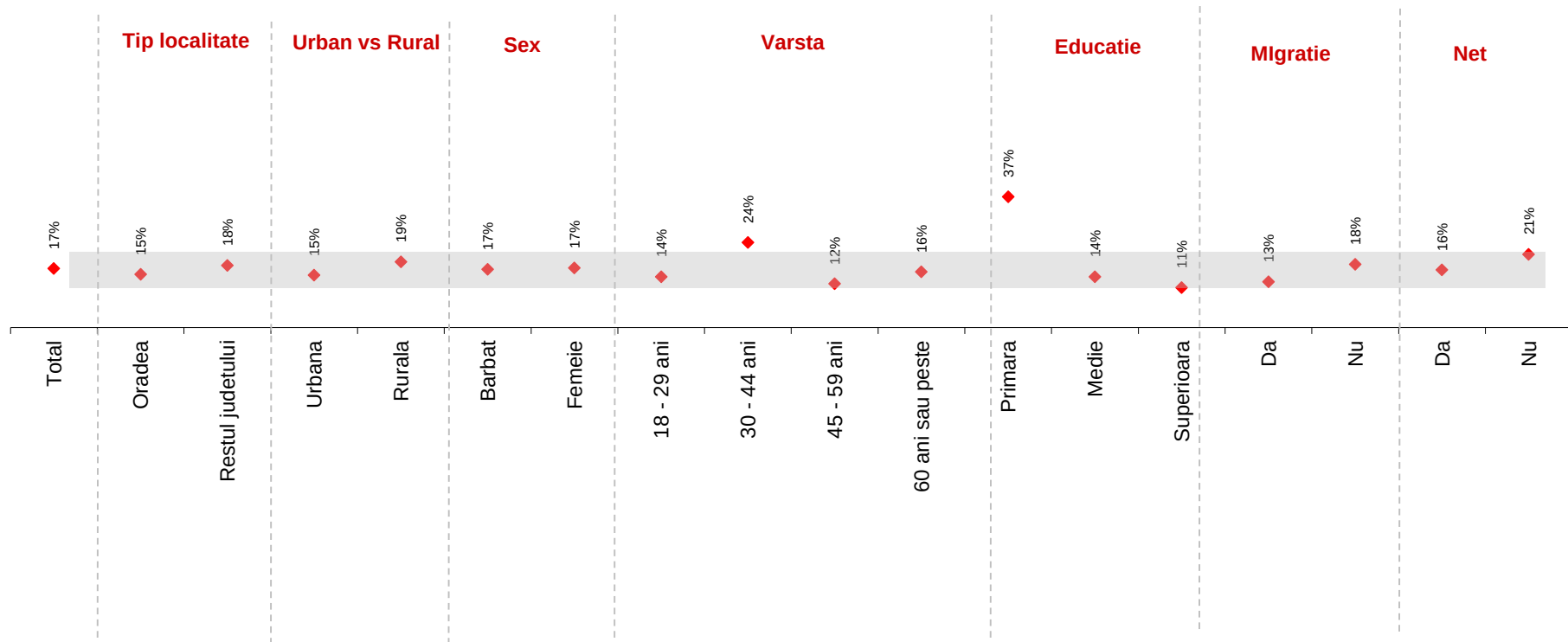
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații... *Gradul de corupție al autorităților județene este scăzut* ? (% total de acord)

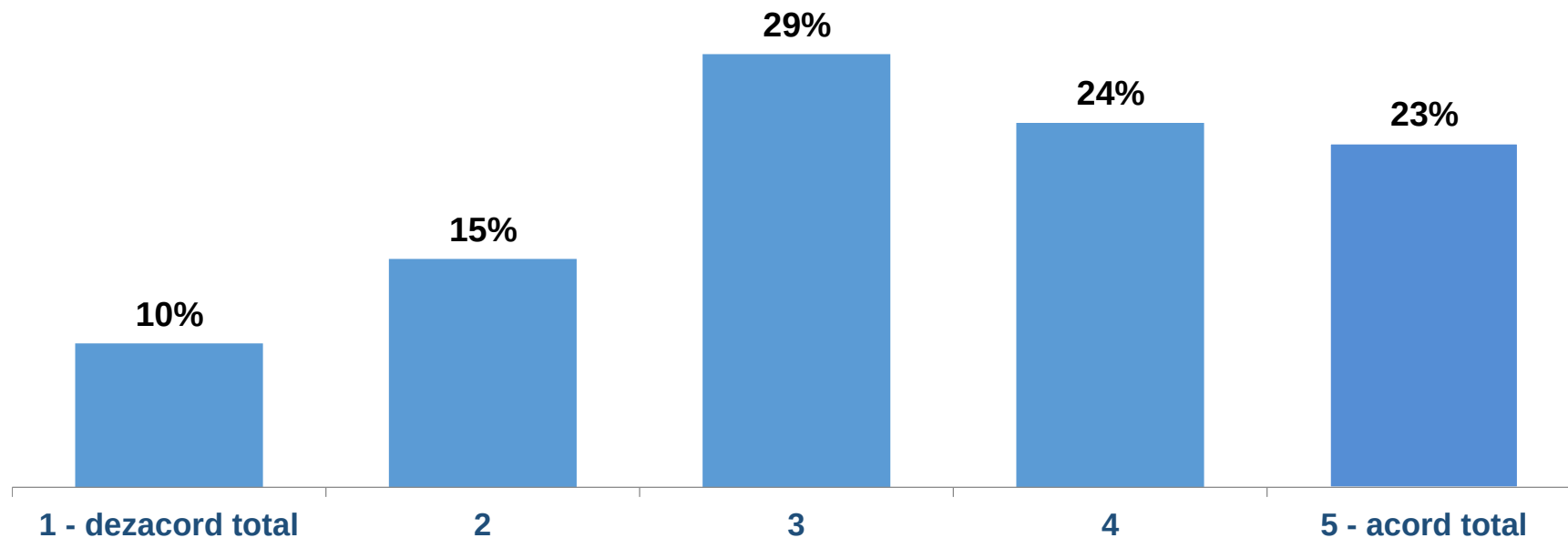
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Birocrația este redusă* ? (% total esantion)

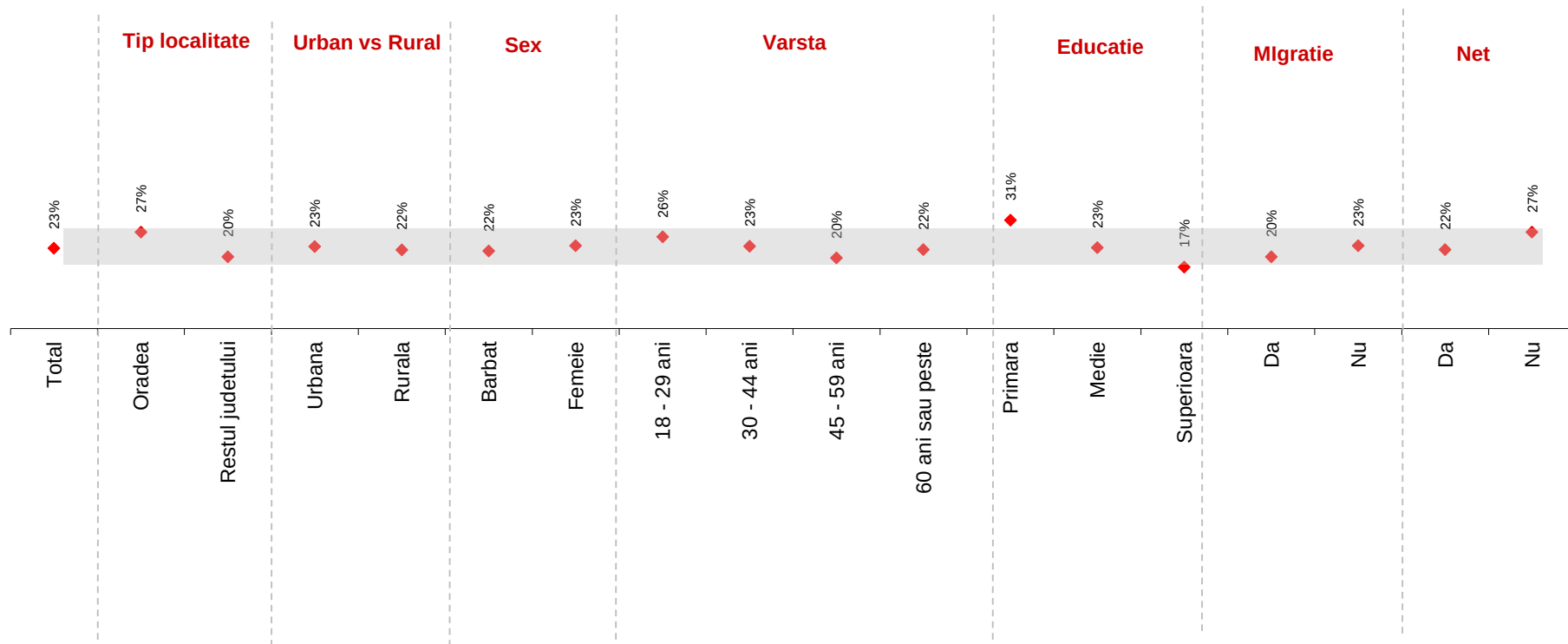
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Birocrația este redusă* ? (% total deacord)

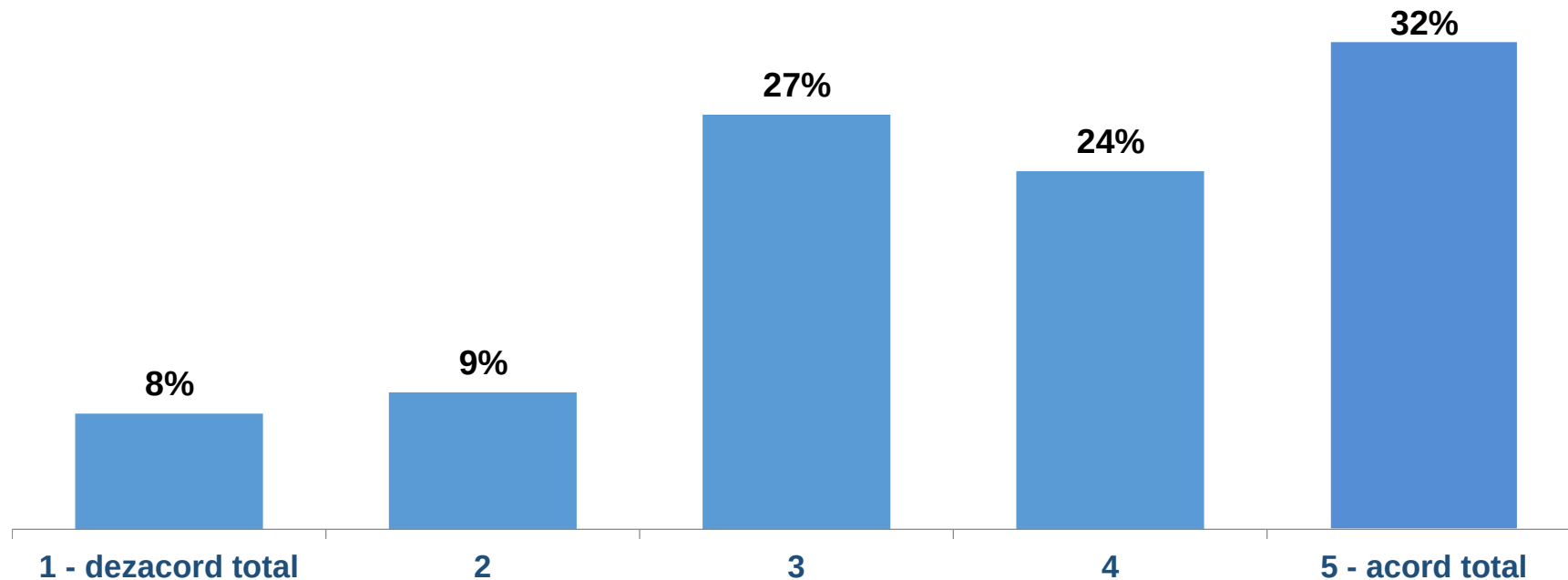
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Autoritățile încurajează participarea publică a cetățenilor ?* (% total esantion)

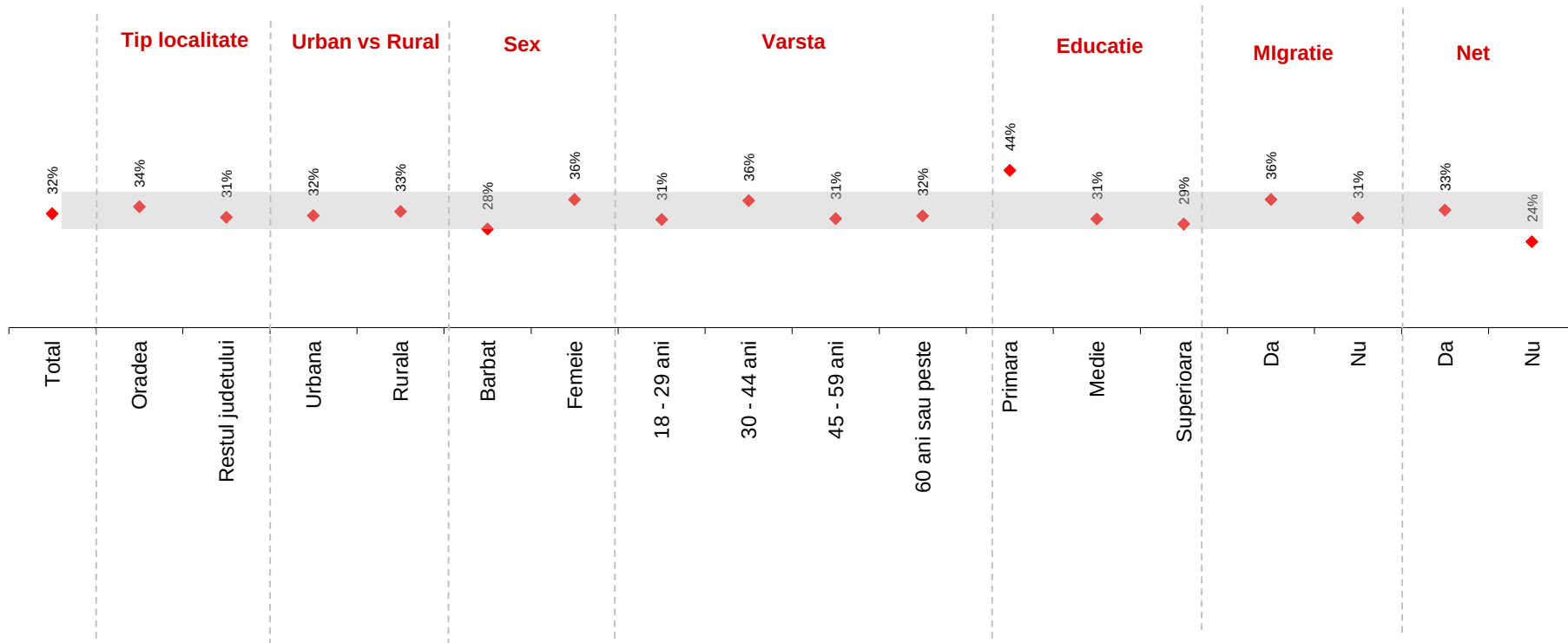
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Autoritățile încurajează participarea publică a cetățenilor ?* (% total de acord)

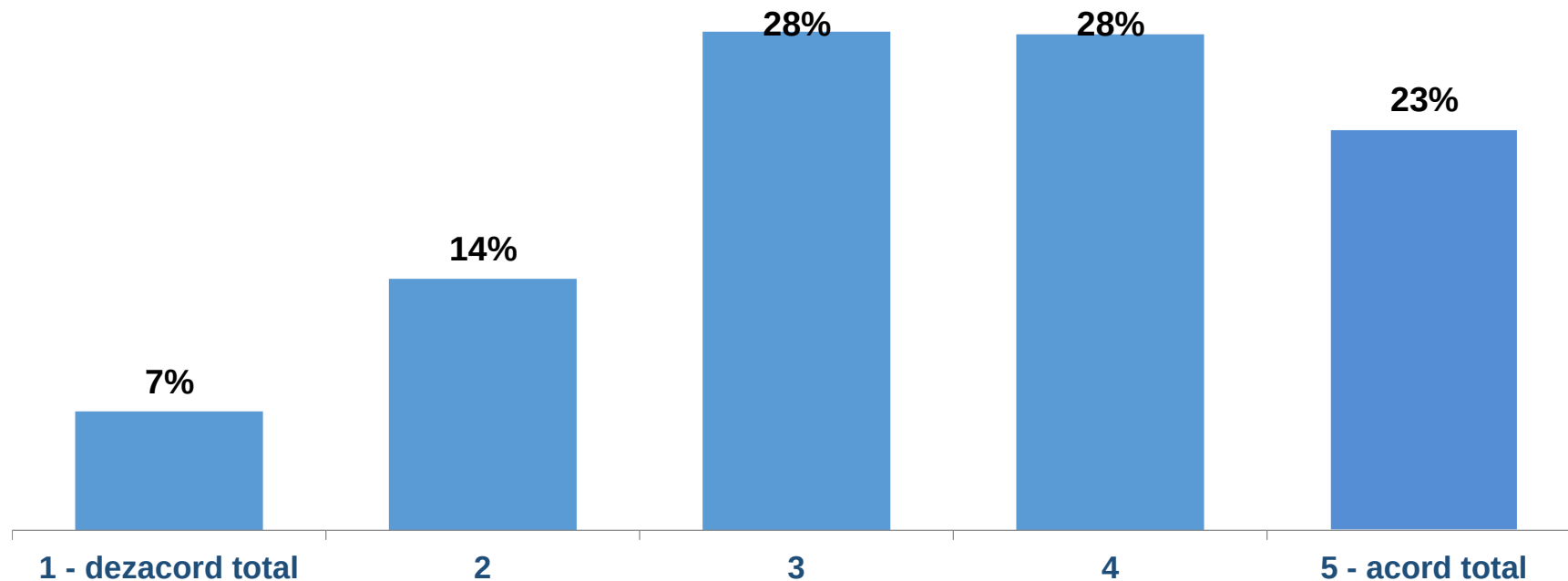
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Autoritățile județene se folosesc de internet pentru a furniza servicii și pentru a comunica cu cetățenii ?* (% total esantion)

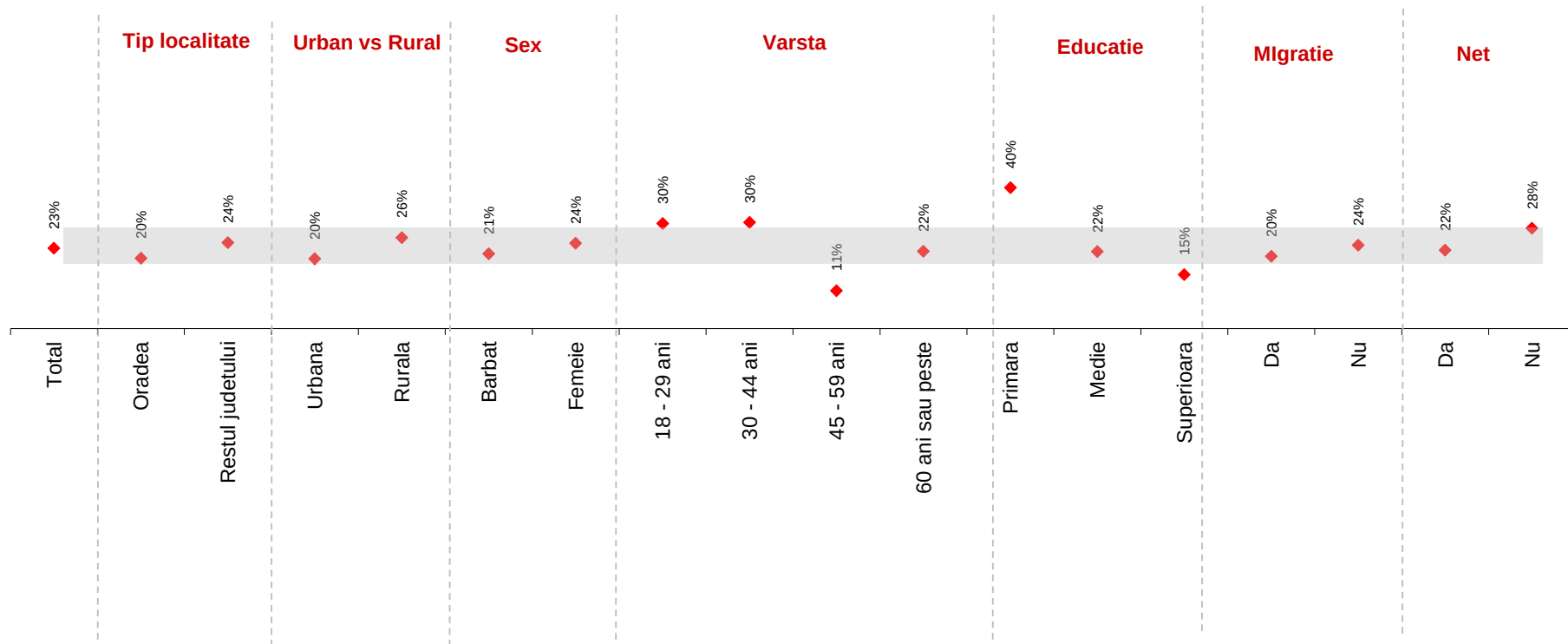
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Autoritățile județene se folosesc de internet pentru a furniza servicii și pentru a comunica cu cetățenii ?* (% total de acord)

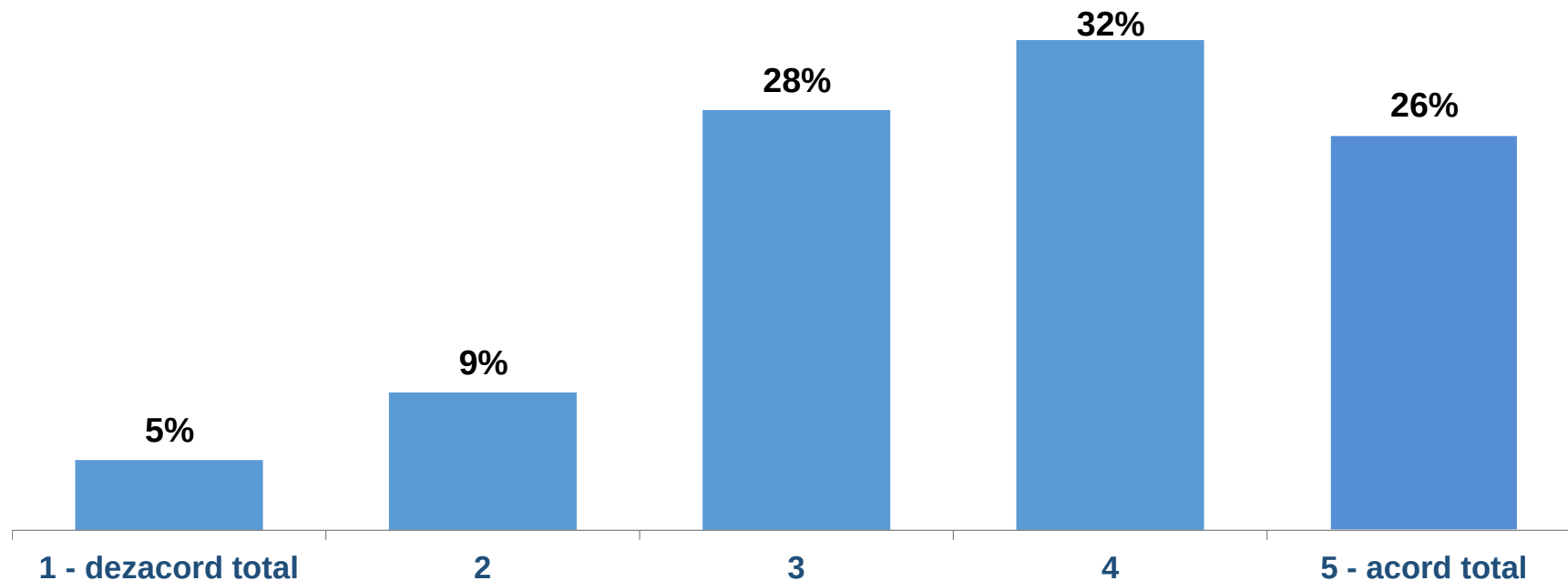
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:....*Spiritul civic al locuitorilor este dezvoltat* ? (% total esantion)

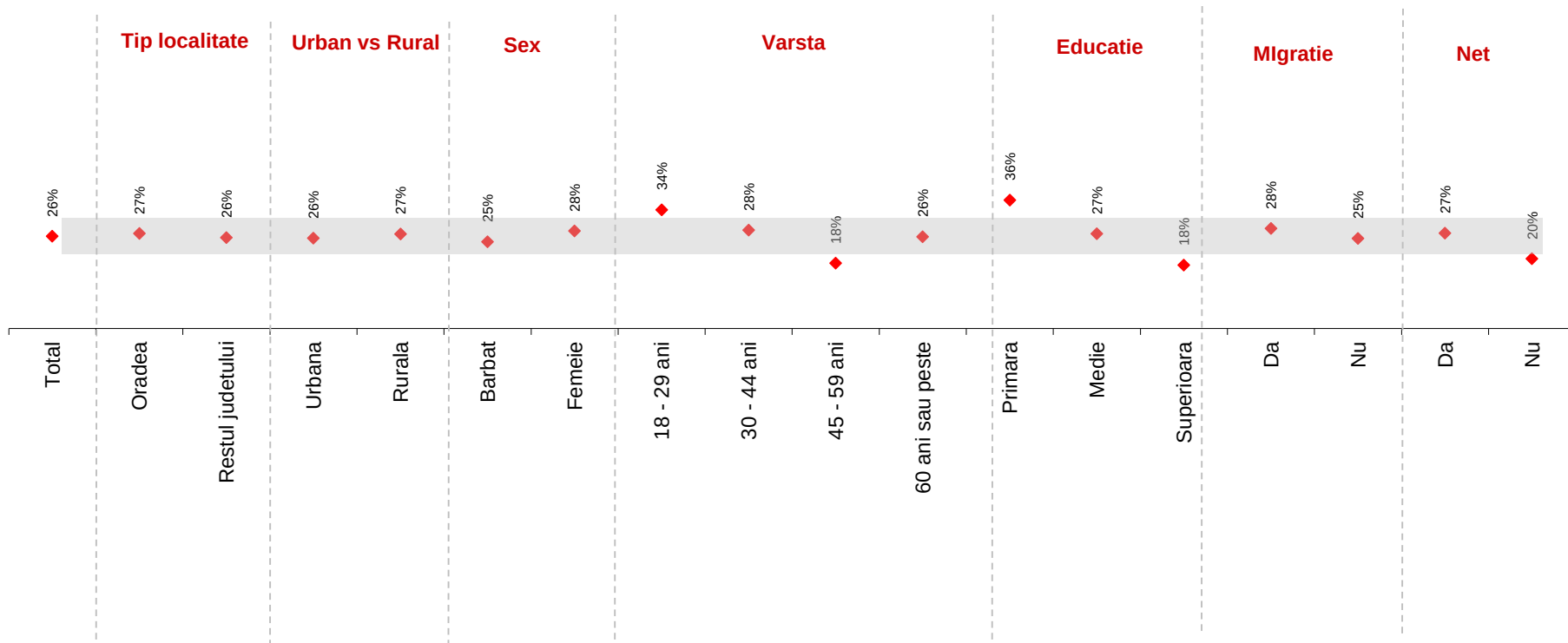
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Spiritul civic al locuitorilor este dezvoltat* ? (% total de acord)

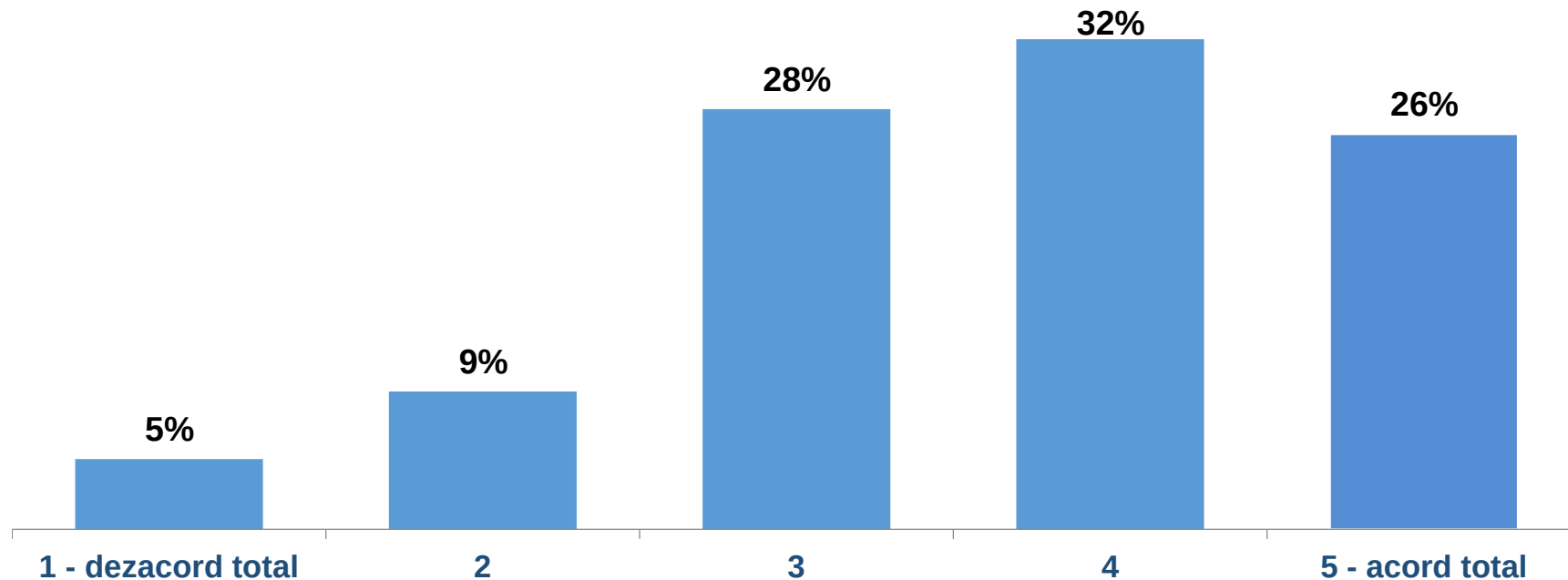
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*În județul Bihor calitatea vieții este ridicată ?* (% total esantion)

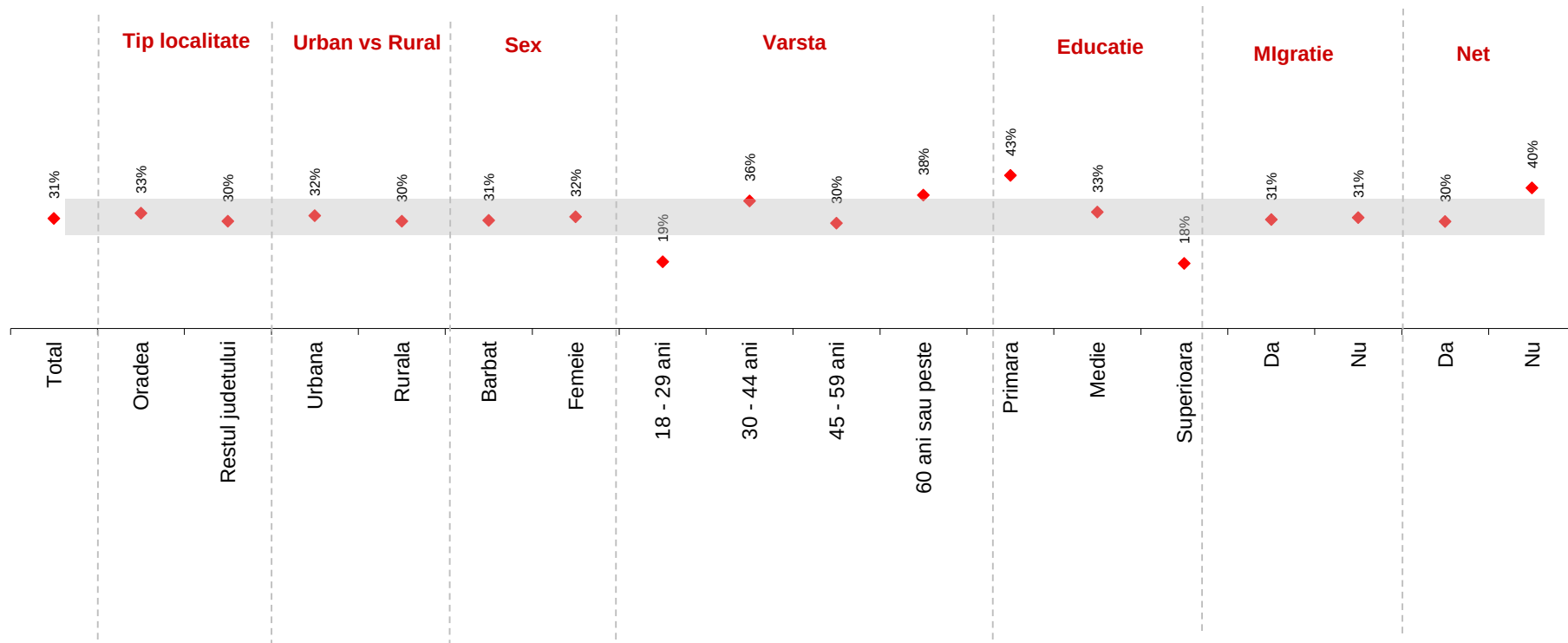
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații... *În județul Bihor calitatea vieții este ridicată* ? (% total de acord)

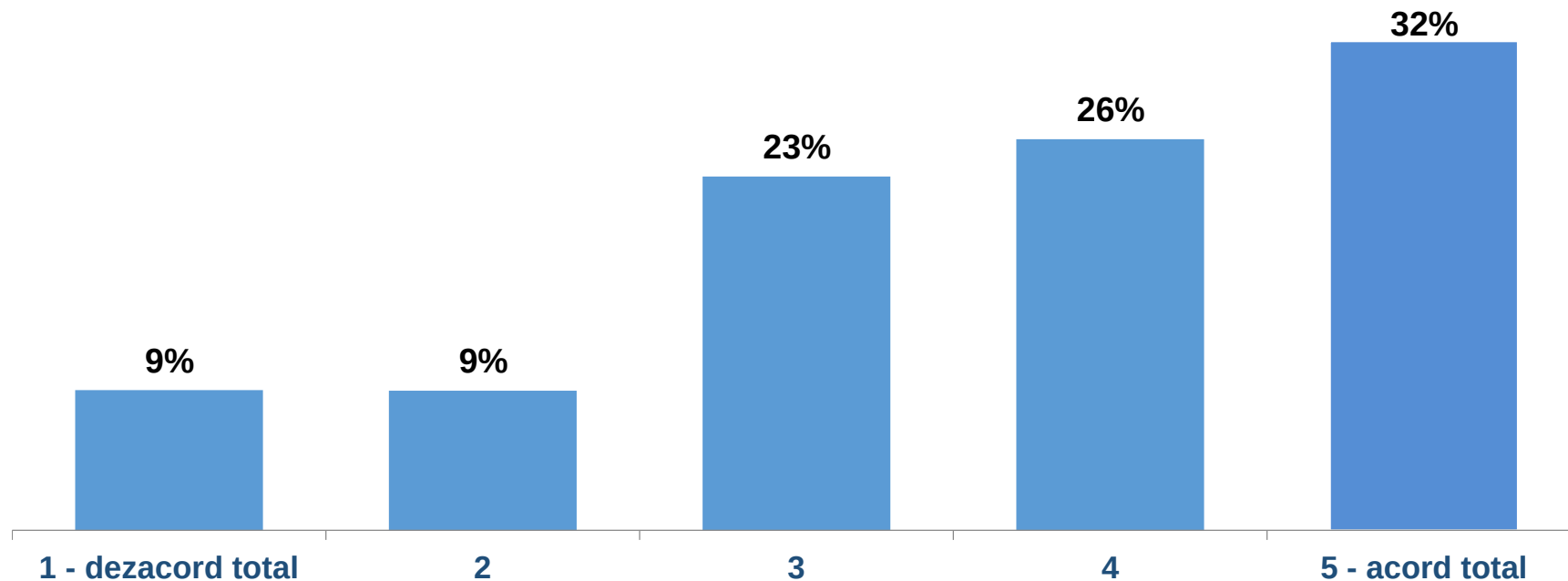
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Consiliul Județean Bihor este eficient în rezolvarea problemelor cetățenilor ?* (% total esantion)

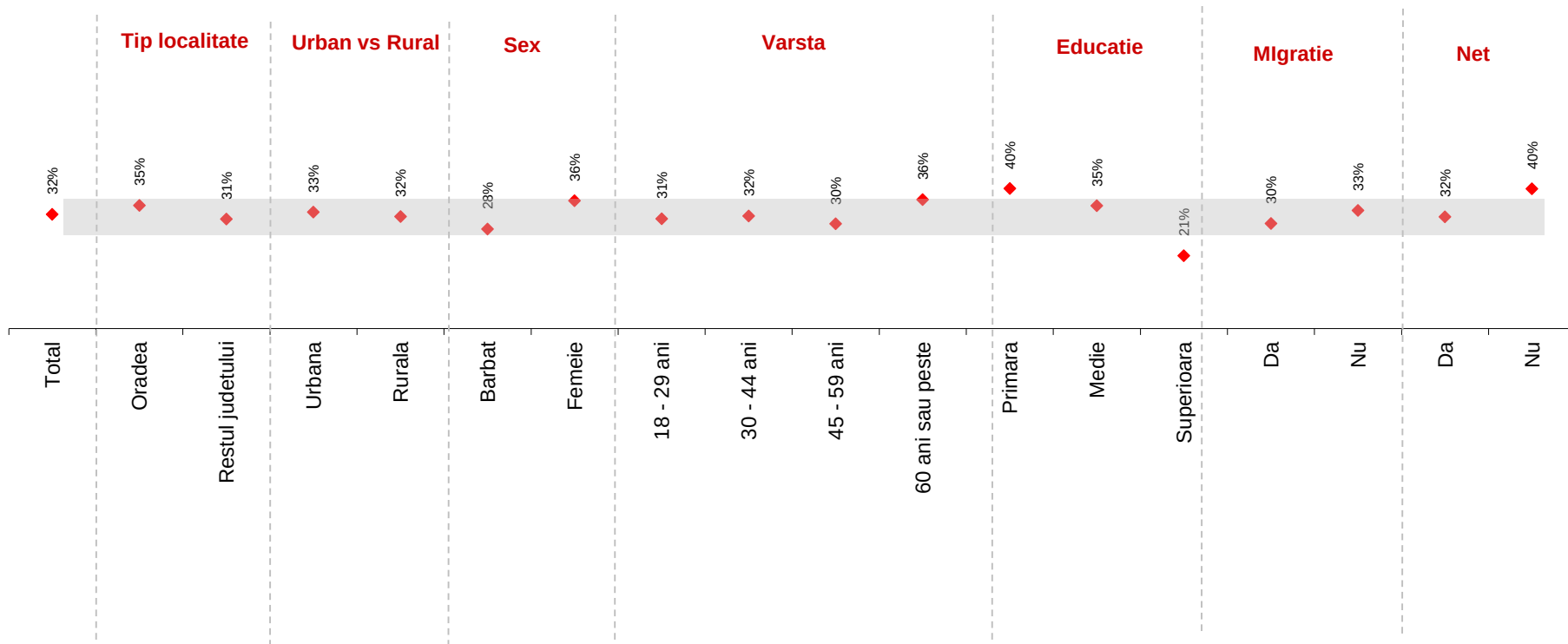
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Consiliul Județean Bihor este eficient în rezolvarea problemelor cetățenilor* ? (% total de acord)

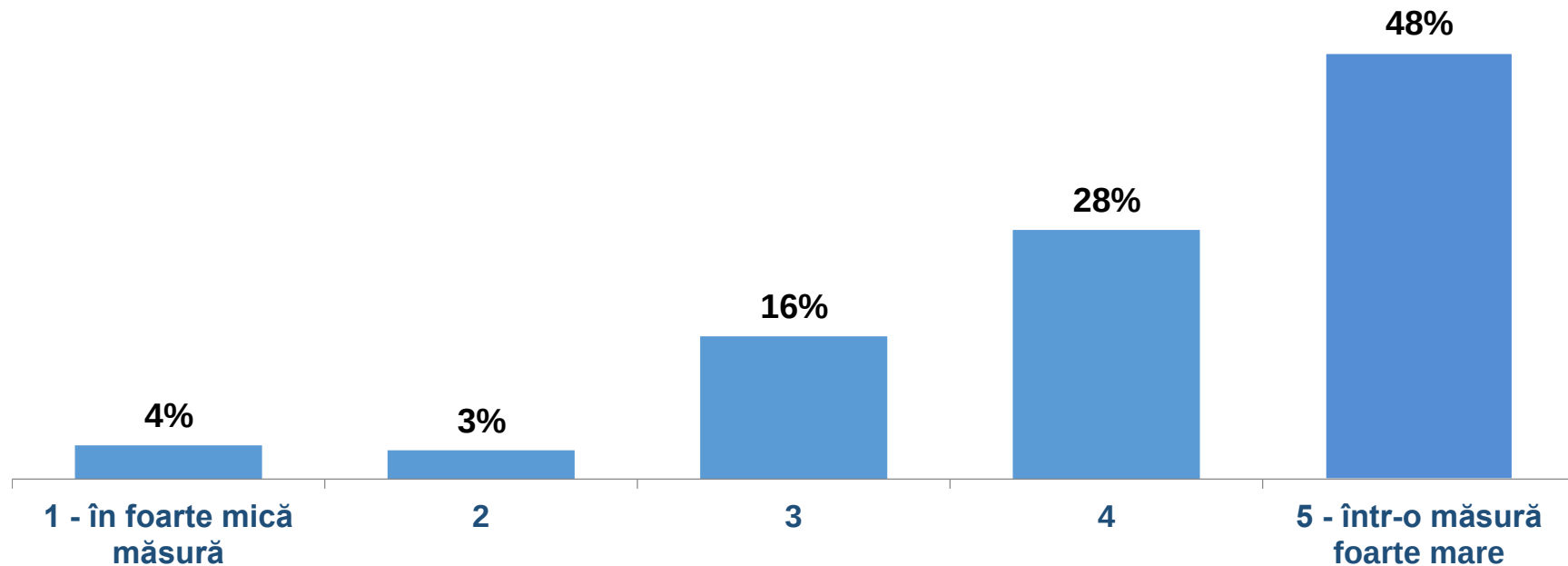
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:...*Primăria localității în care locuiți este eficientă în rezolvarea problemelor cetățenilor?* (% total esantion)

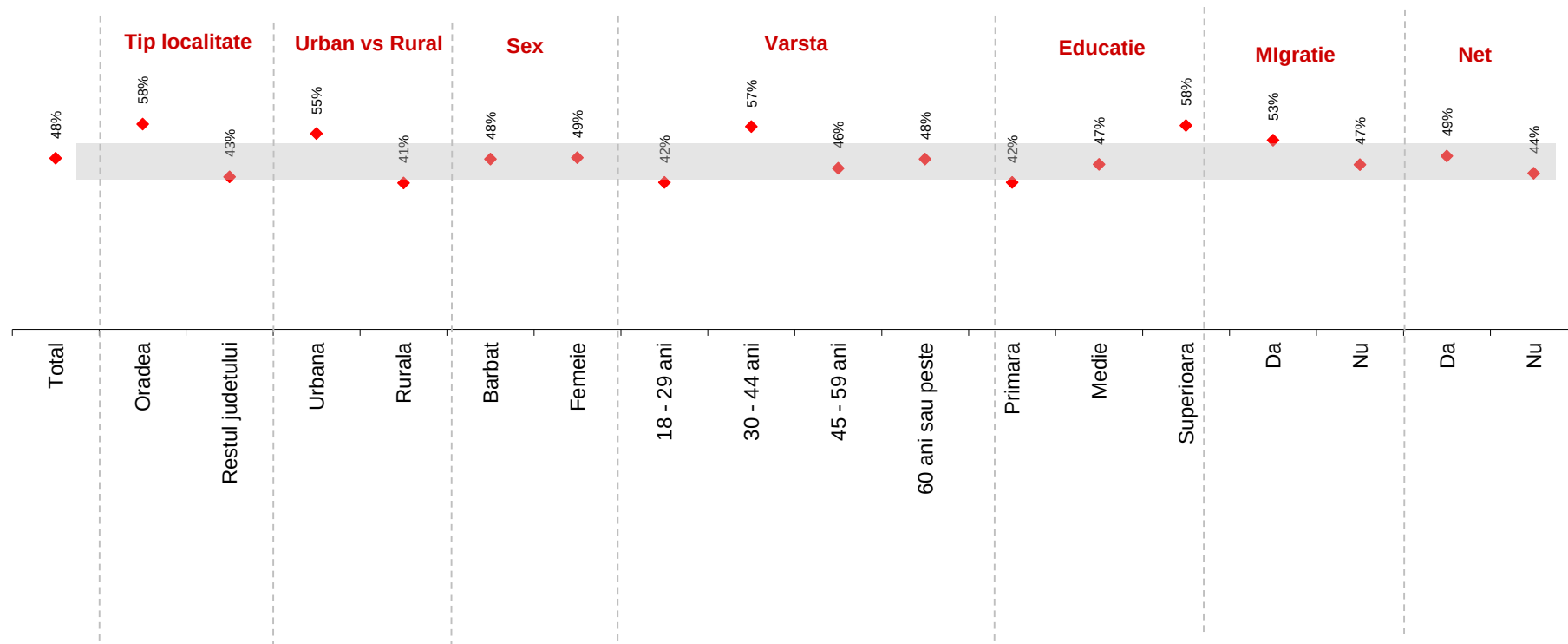
În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații:... *Primăria localității în care locuiți este eficientă în rezolvarea problemelor cetățenilor* ? (% total de acord)

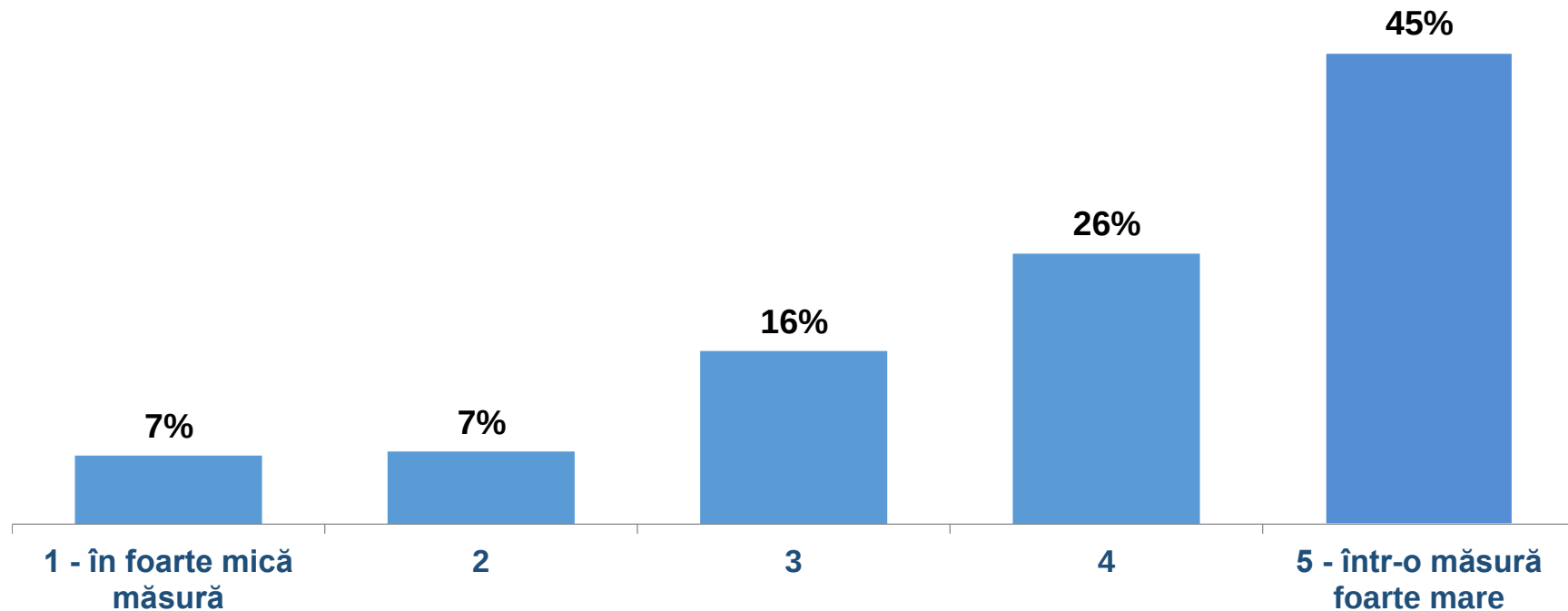
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :...*Consiliul Județean* ? (% total esantion)

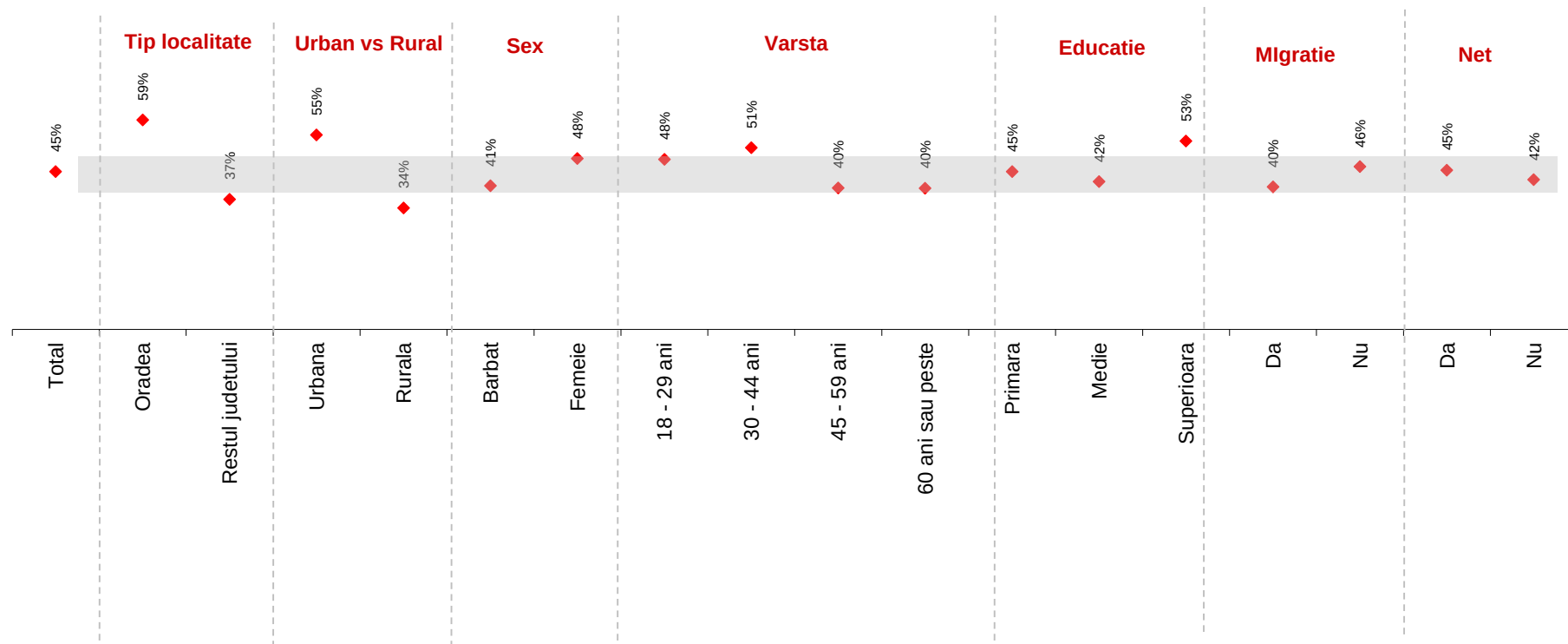
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :...*Consiliul Județean* ? (% in foarte mare masura)

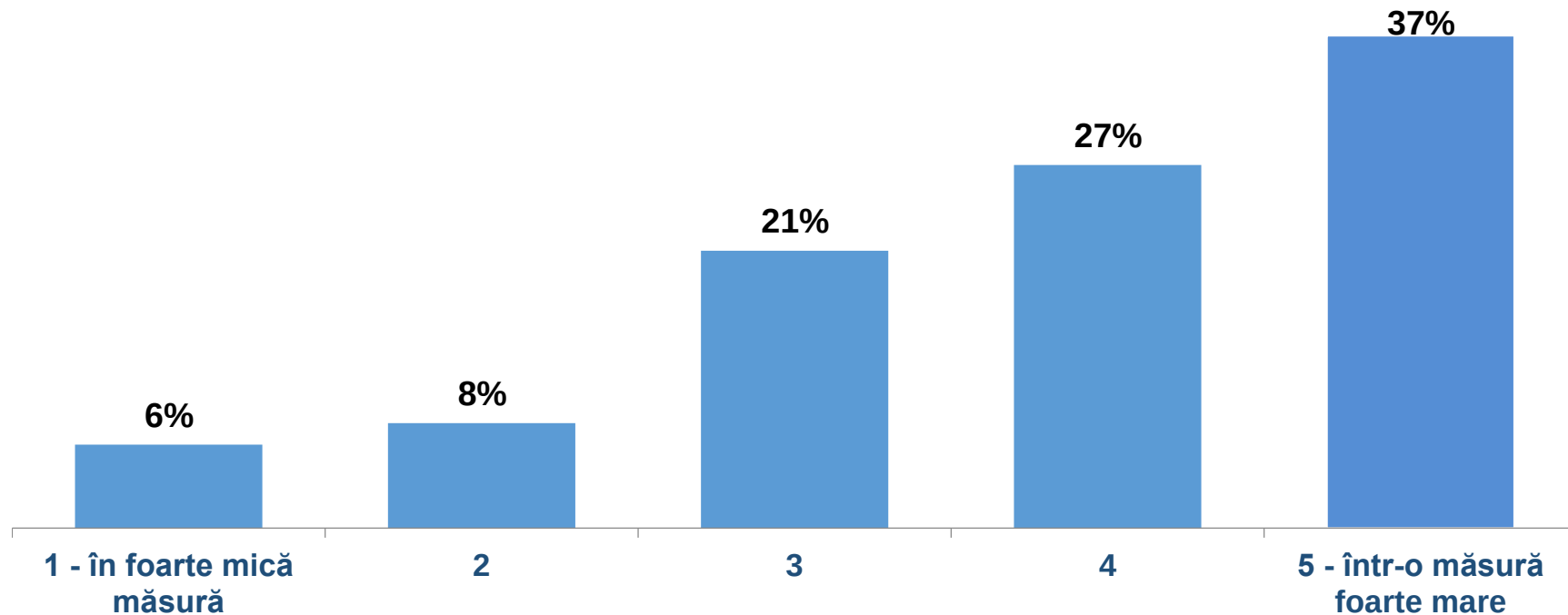
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :...*Primăria* ? (% total esantion)

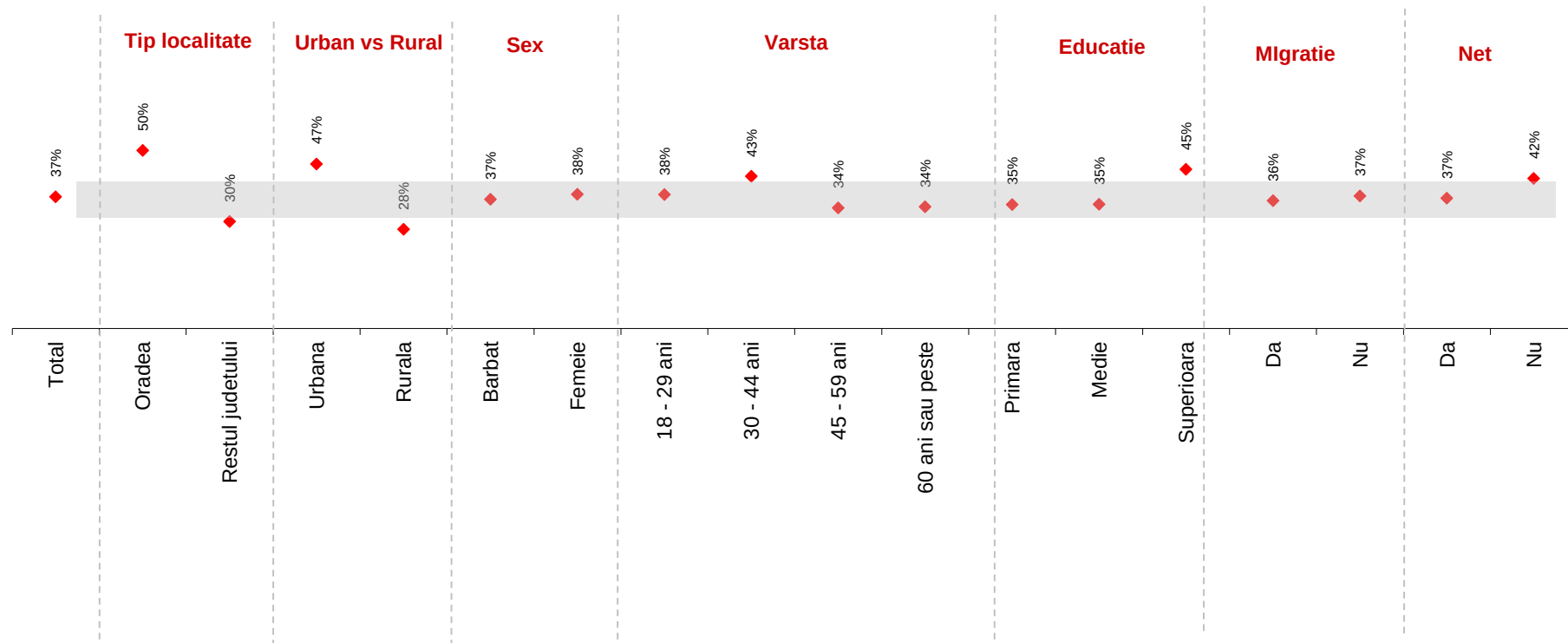
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :... *Primăria?* (% în foarte mare masura)

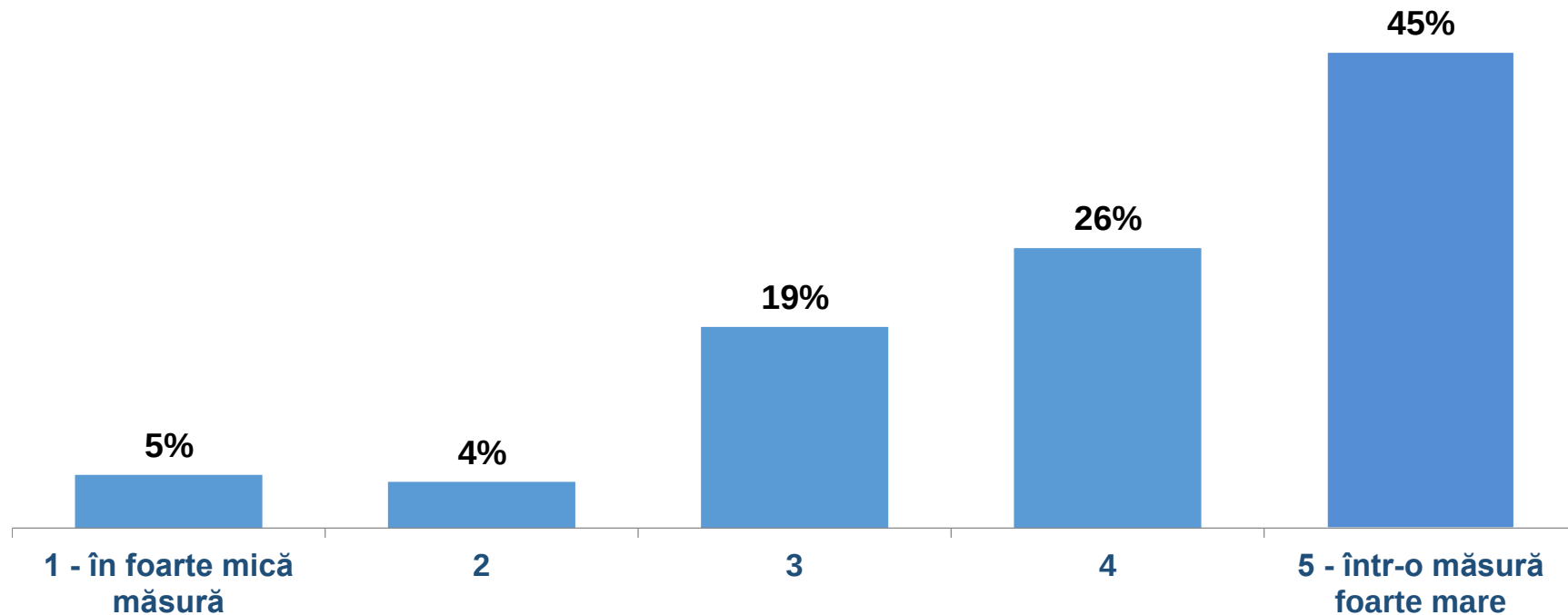
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :...*Consiliul Local* ? (% total esantion)

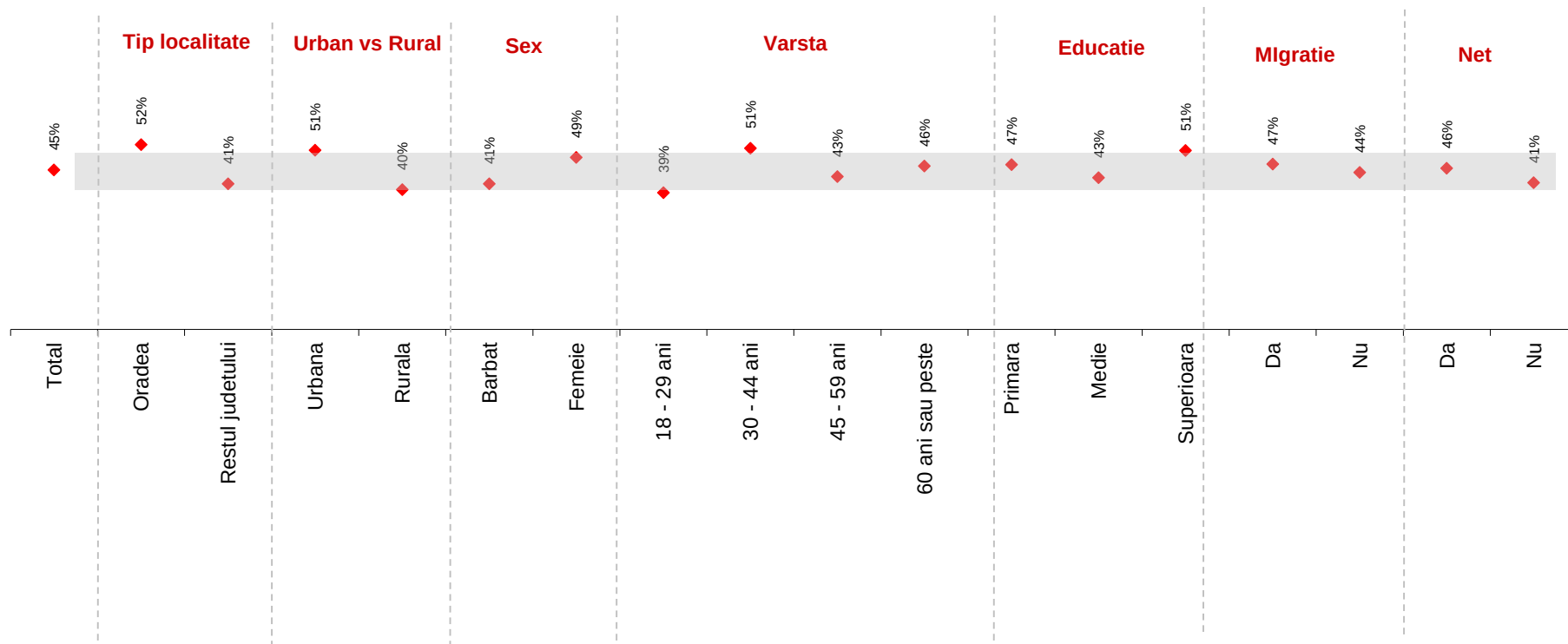
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :... *Consiliul Local* ? (% in foarte mare masura)

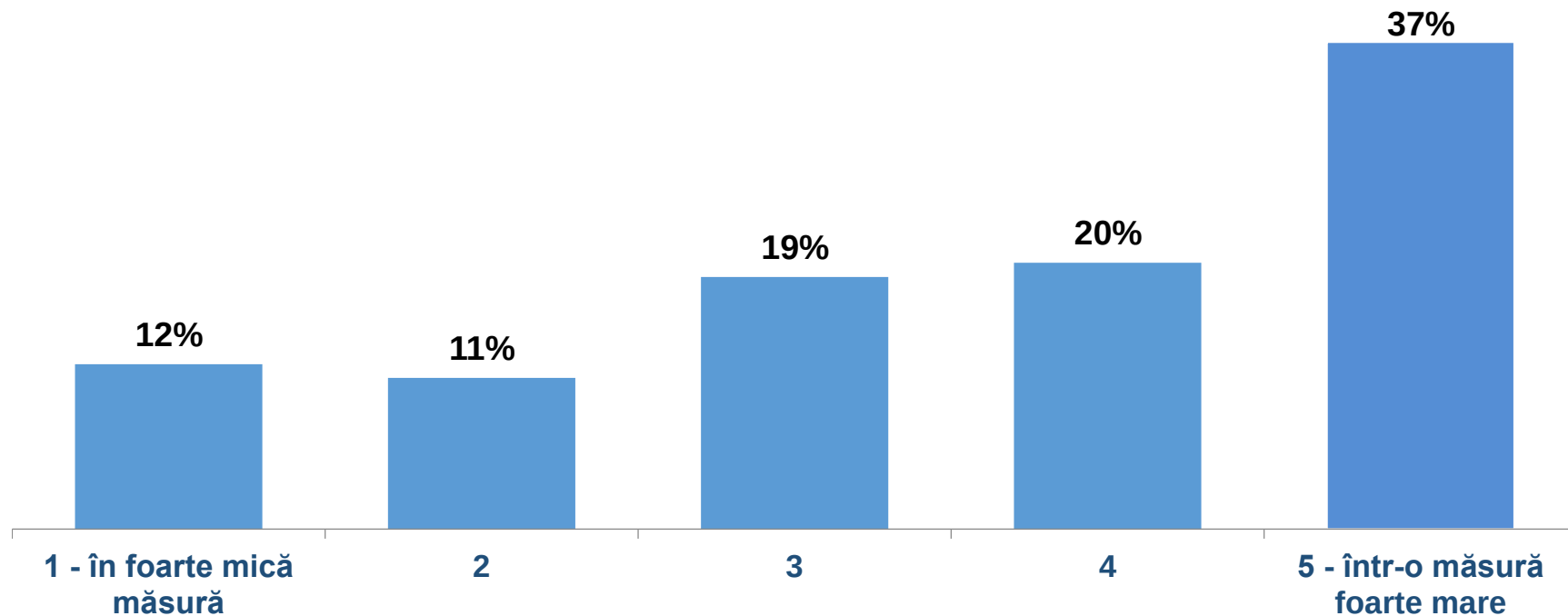
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :...*Școala*? (% total esantion)

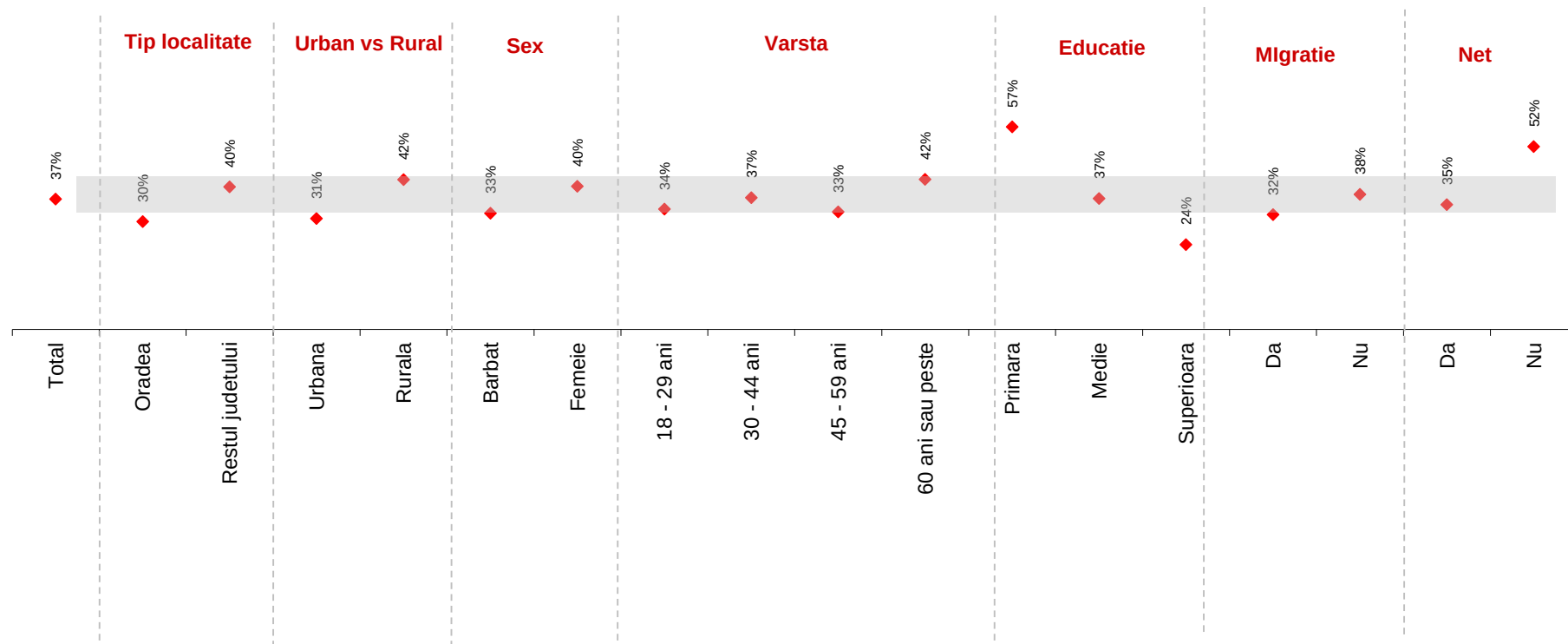
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :... Școala ? (% in foarte mare masura)

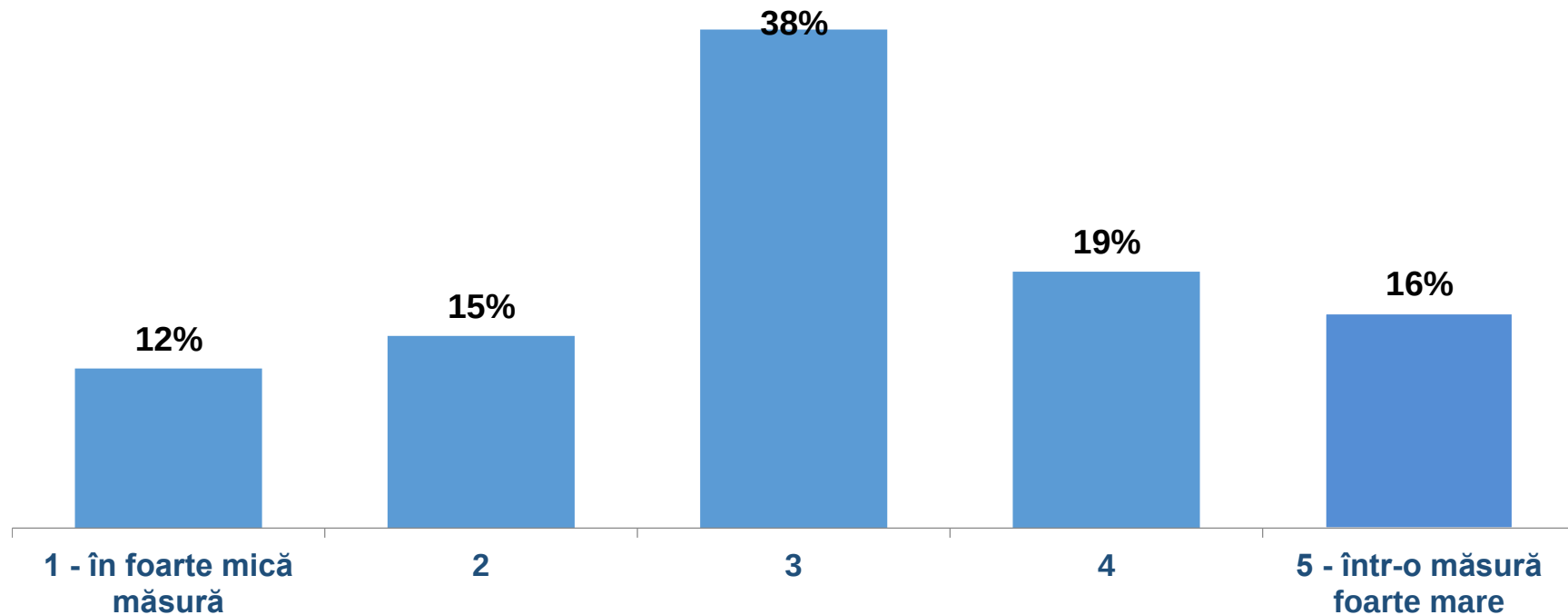
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :...*Biserica* ? (% total esantion)

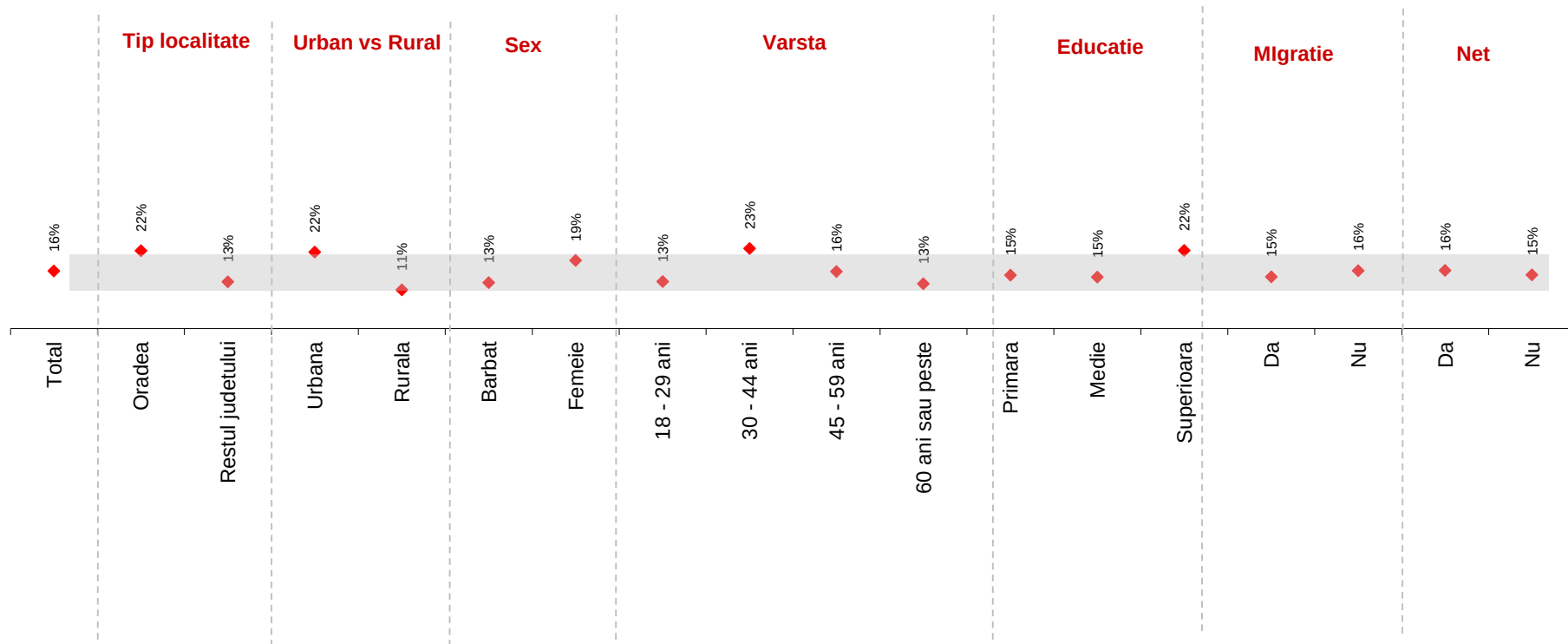
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :... *Biserica* ? (% in foarte mare masura)

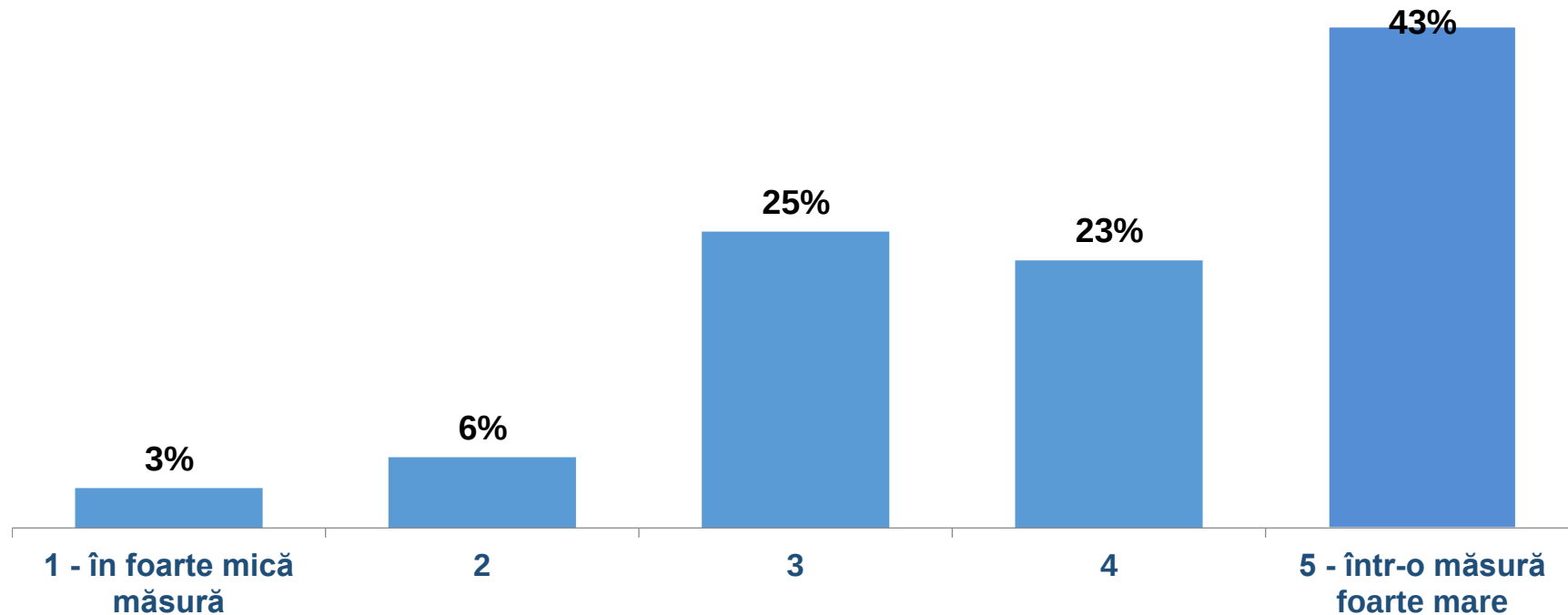
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :...*Sectorul non-profit/organizații non-guvernamentale* ? (% total esantion)

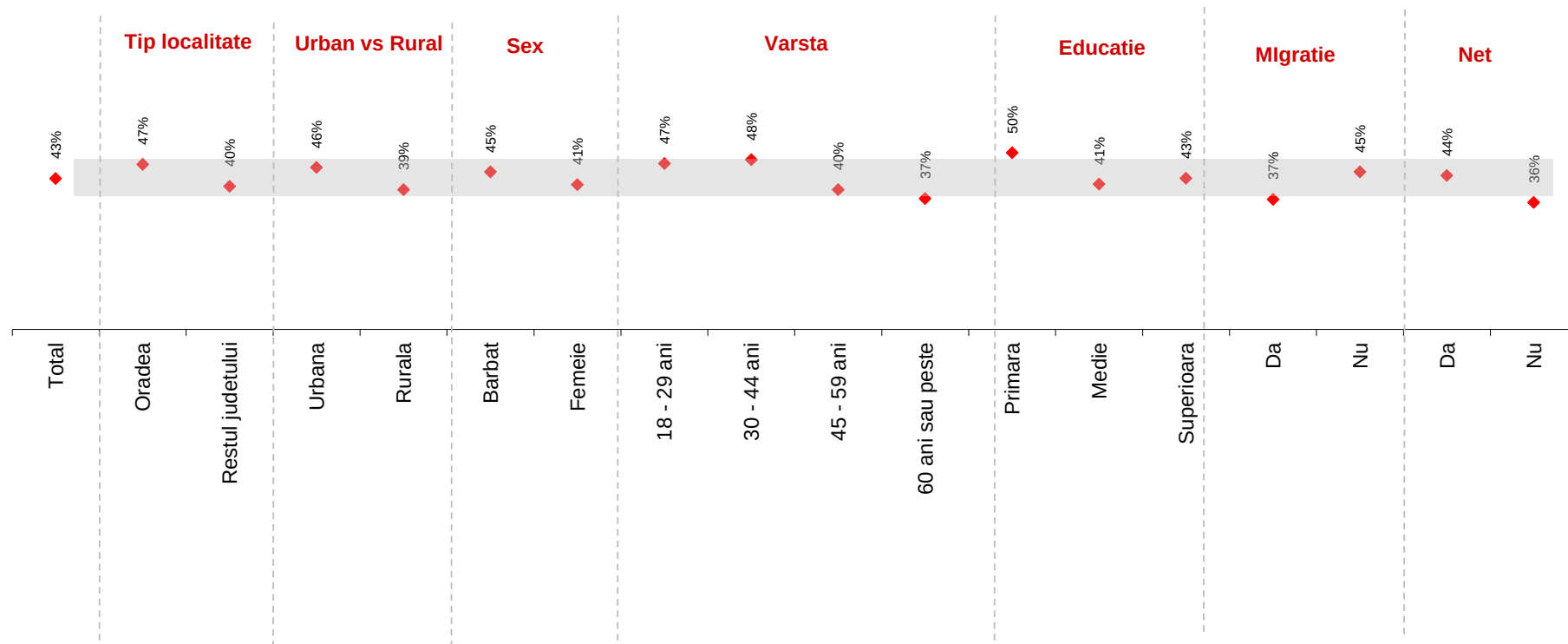
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :... *Sectorul non-profit/organizații non-guvernamentale* ? (% in foarte mare masura)

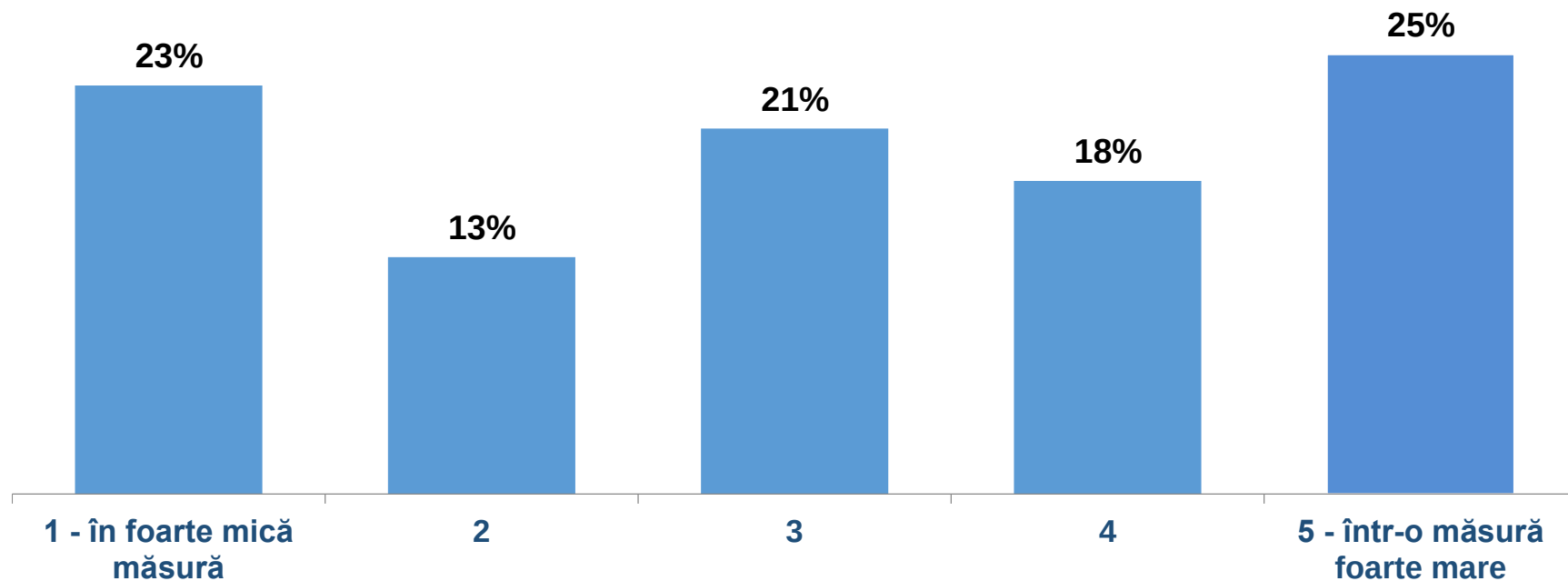
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea municipiului :...*Cetățenii* ? (% total esantion)

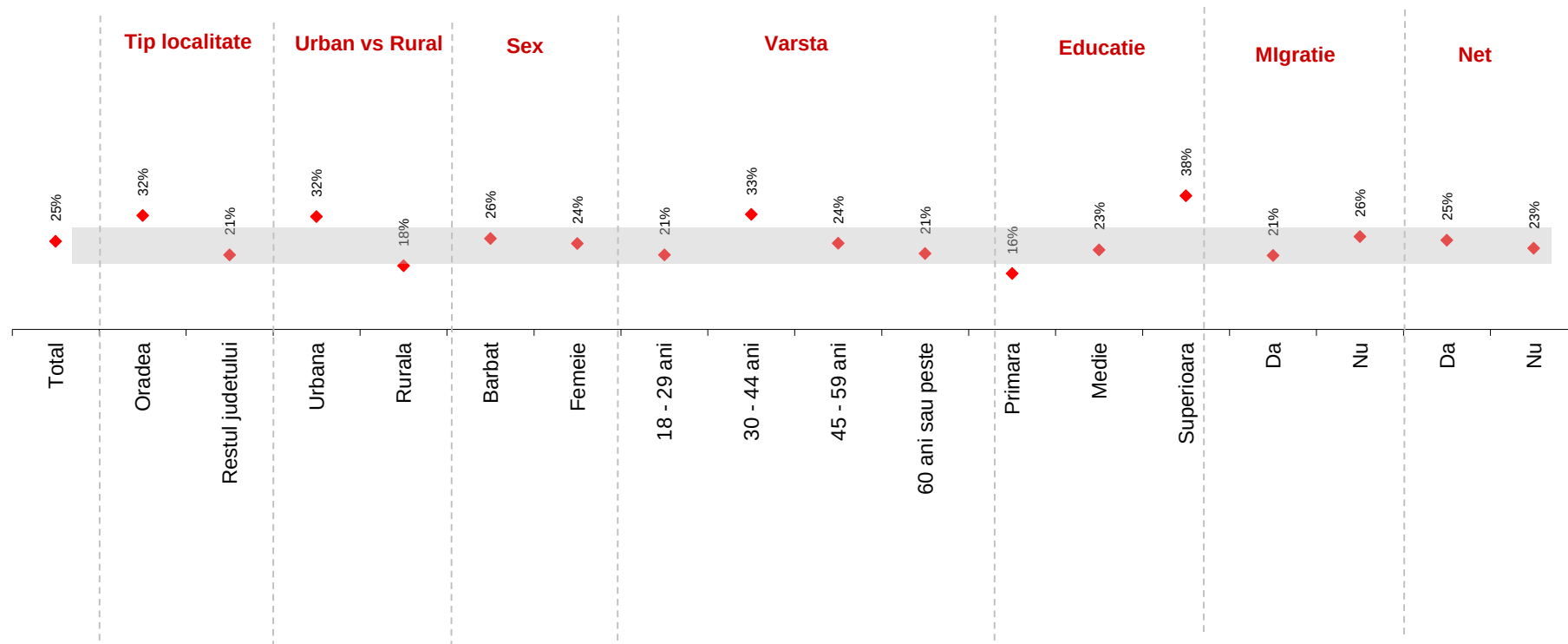
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :... *Cetățenii* ? (% in foarte mare masura)

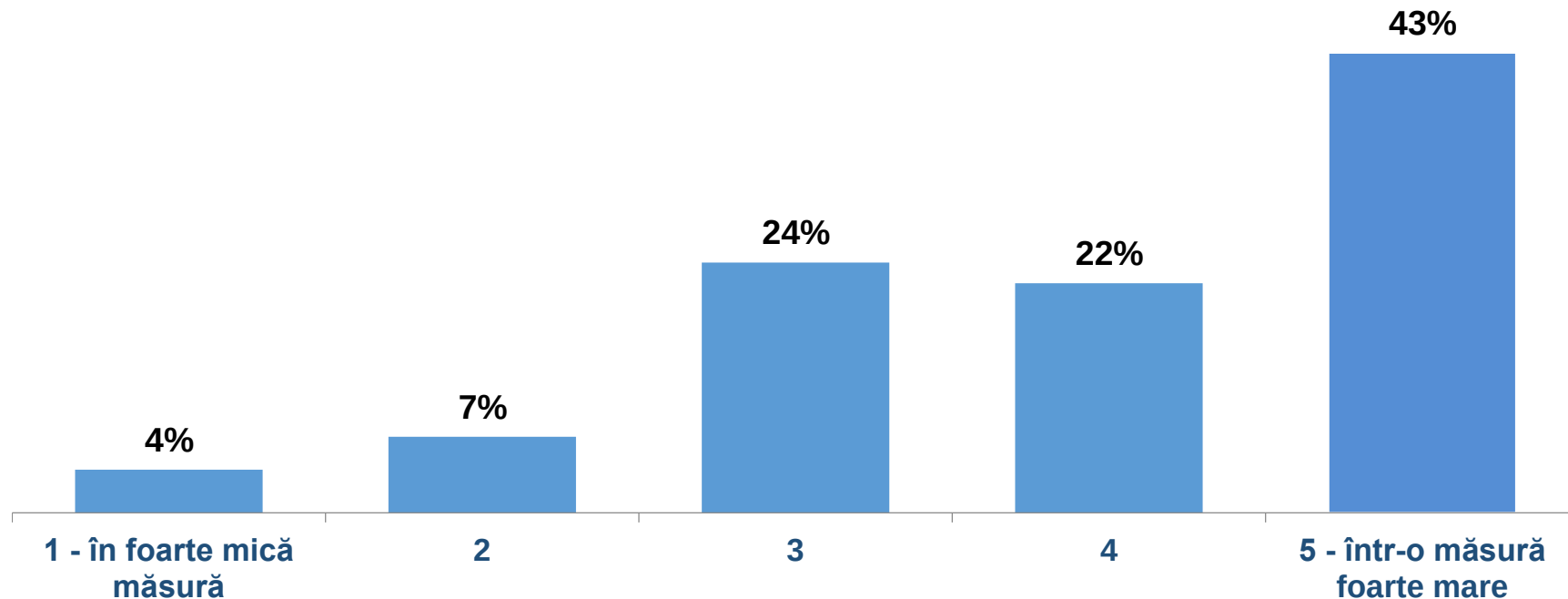
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea municipiului :...*Guvernul* ? (% total esantion)

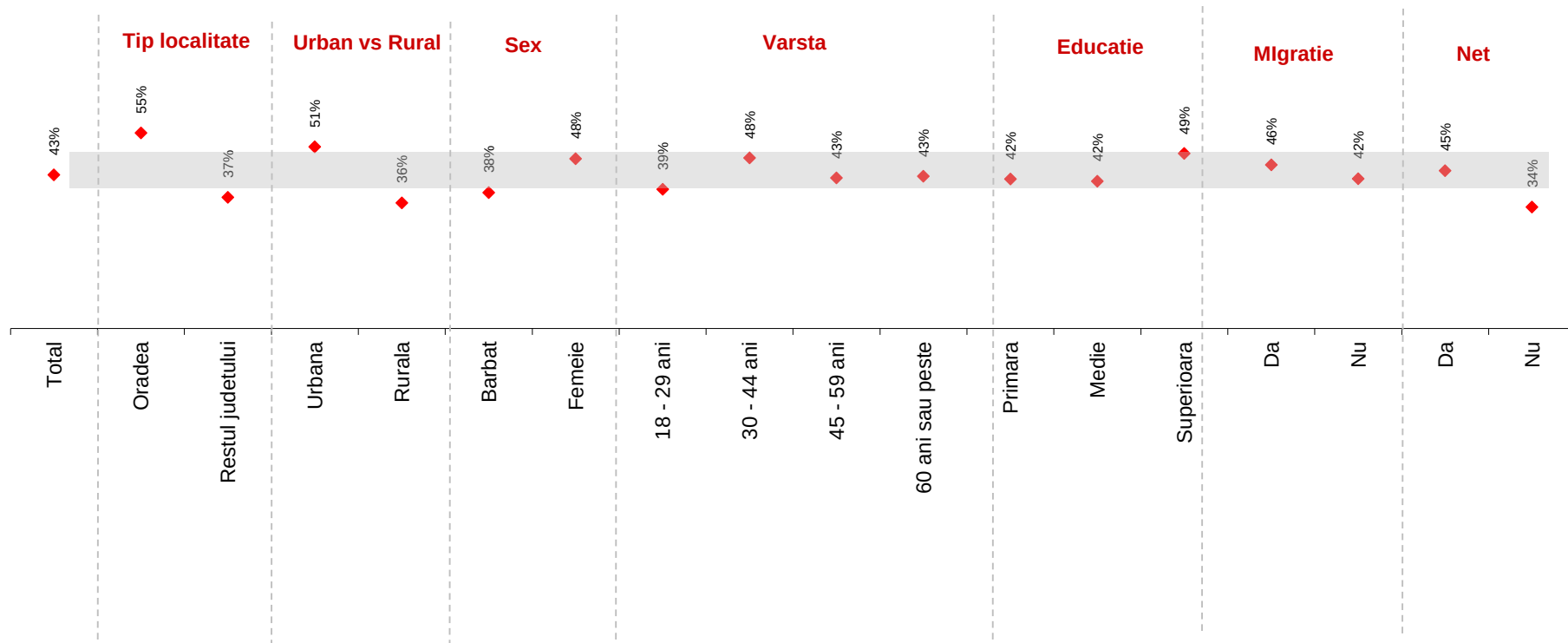
În ce măsură considerați că următoarele instituții au un rol important în dezvoltarea județului :... *Guvernul* ? (% in foarte mare masura)

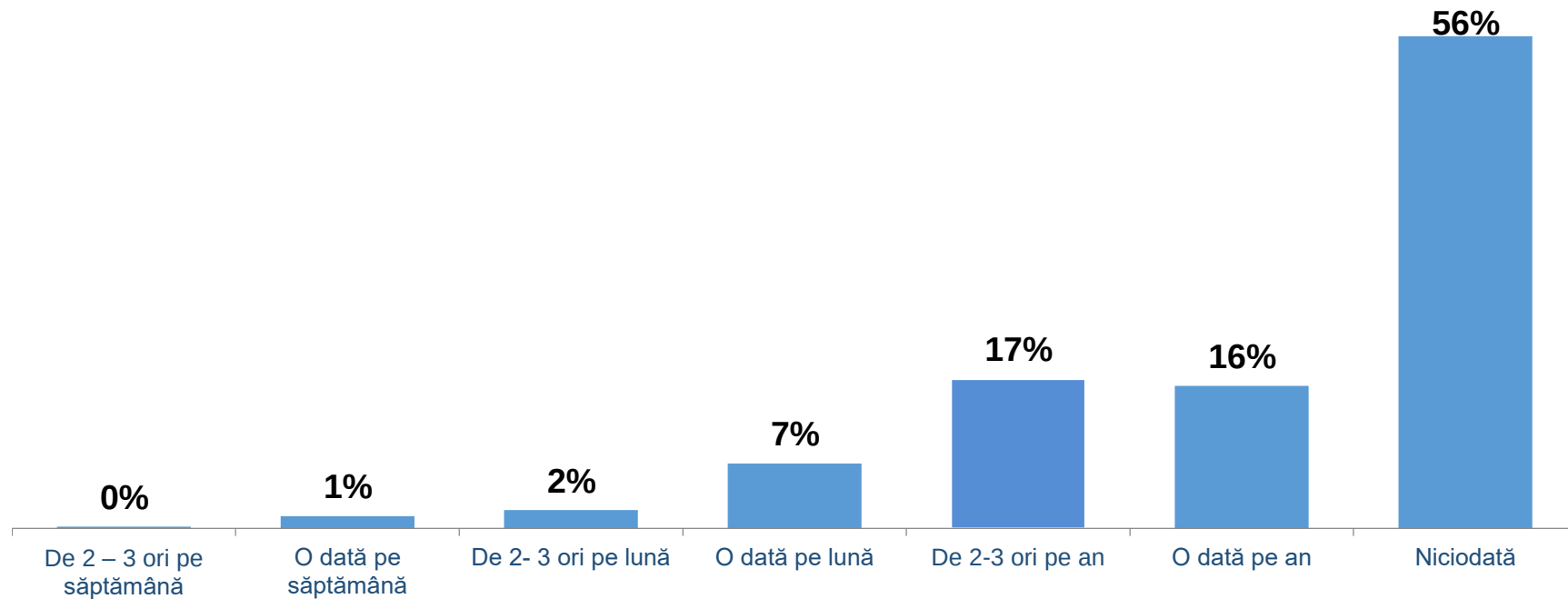
În ce măsură apreciați că serviciile publice digitalizate ar simplifica și eficientiza comunicarea și relaționarea locuitorilor cu administrația publică județeană și cu celelalte instituții publice? (% total esantion)

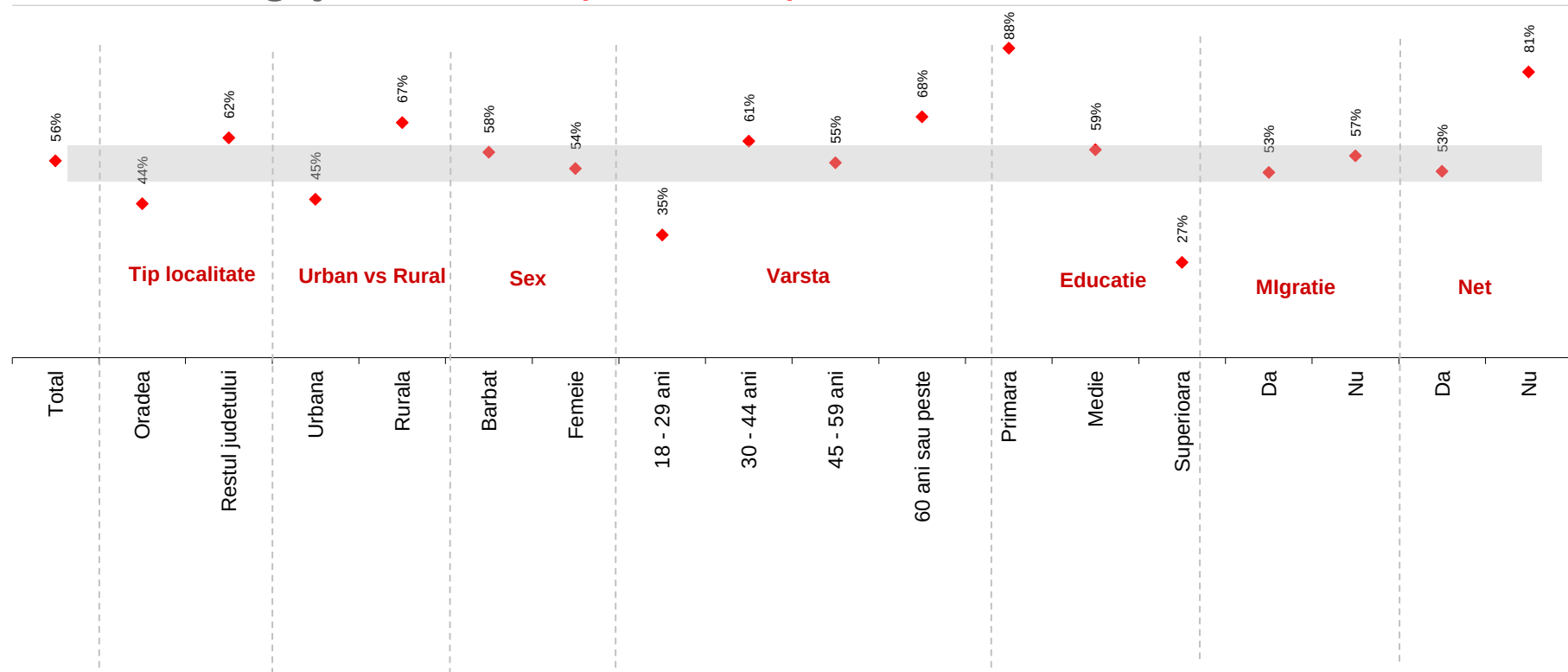
În ce măsură apreciați că serviciile publice digitalizate ar simplifica și eficientiza comunicarea și relaționarea locuitorilor cu administrația publică județeană și cu celelalte instituții publice? (% în foarte mare masura)

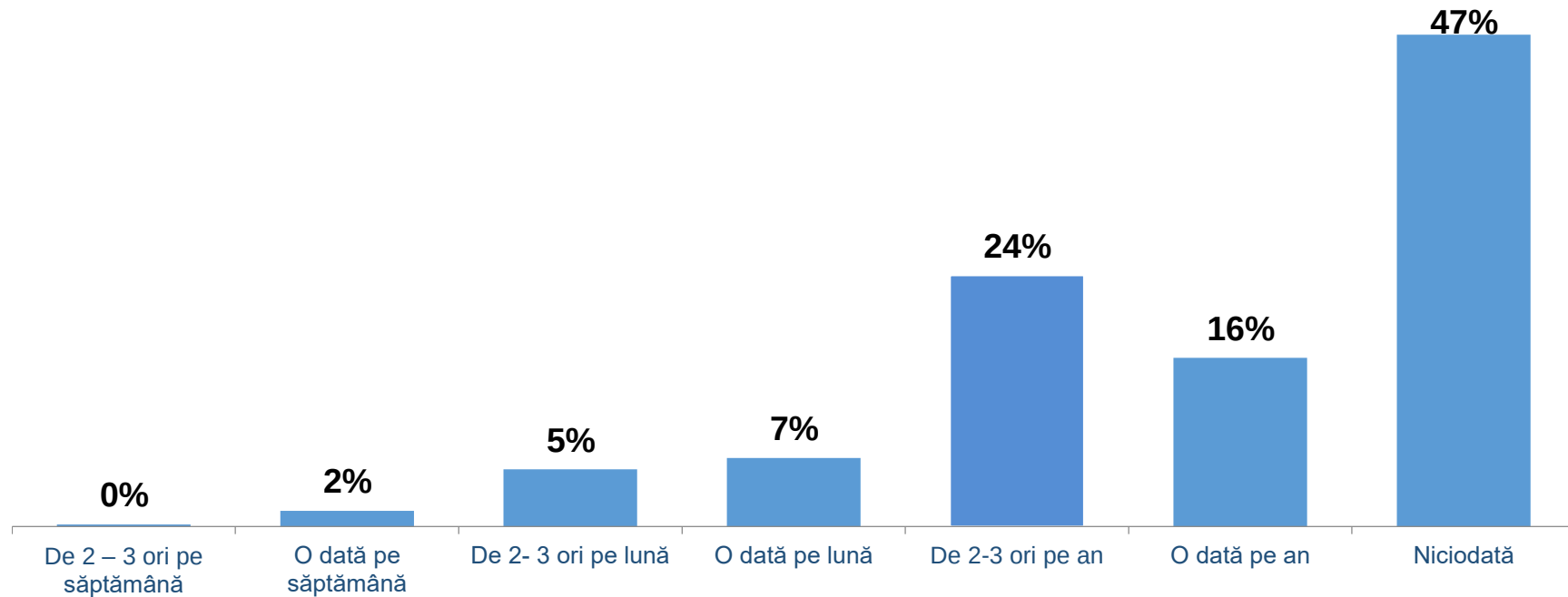
Cât de des mergeți la... *Teatru?* (% total esantion)

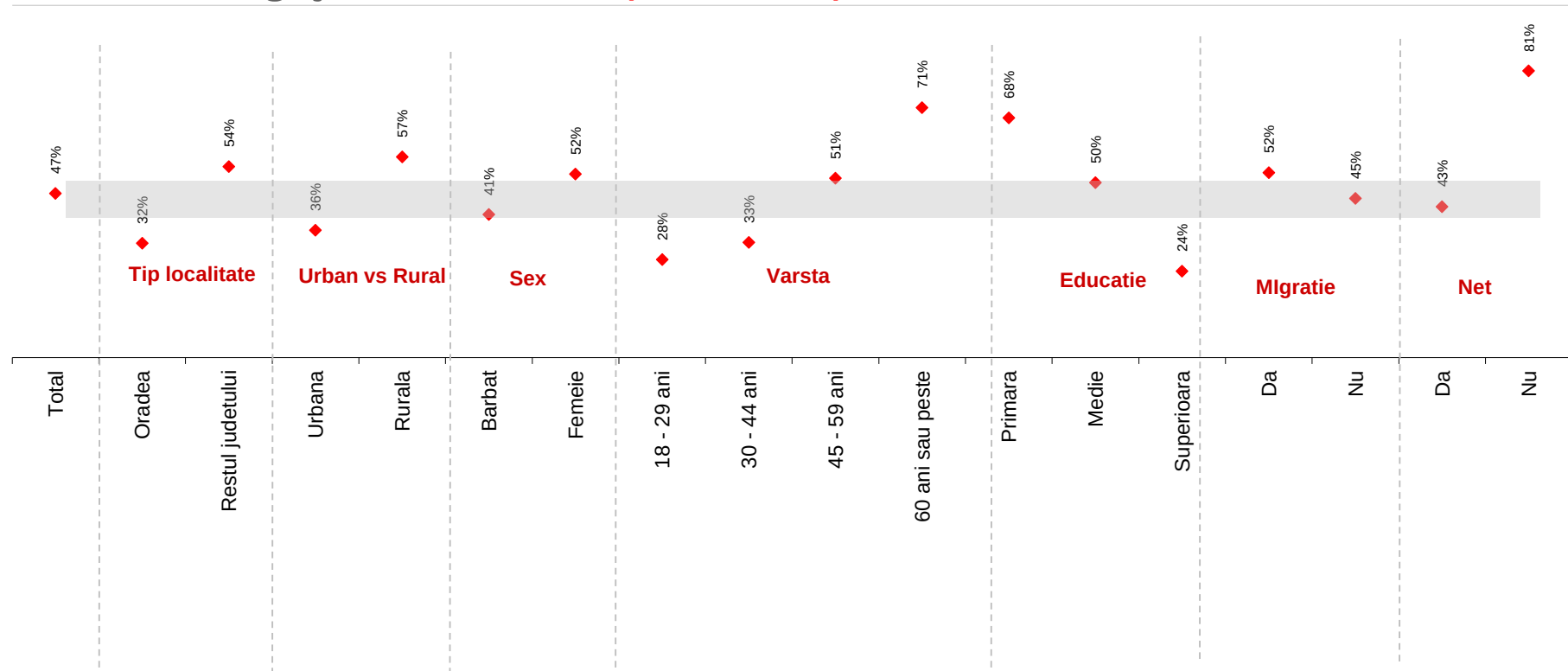
Cât de des mergeți la... *Teatru?* (% Niciodata)

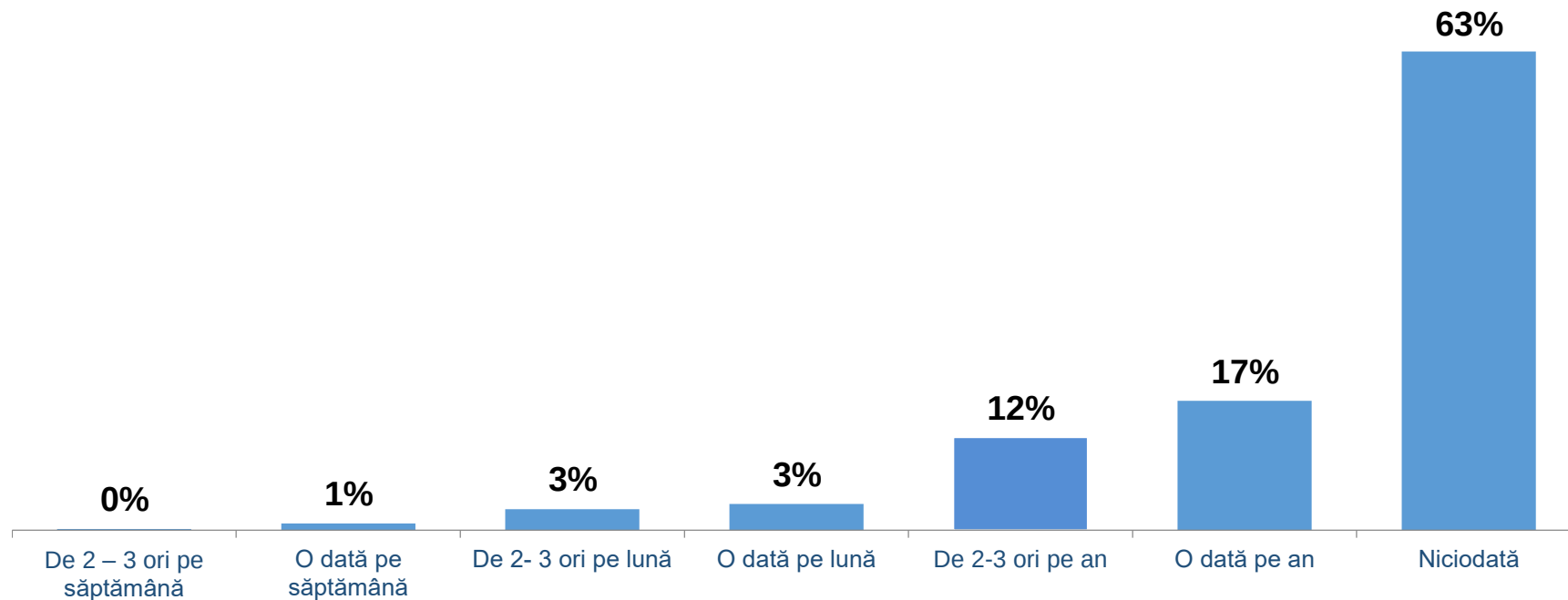
Cât de des mergeți la... *Concerte?* (% total esantion)

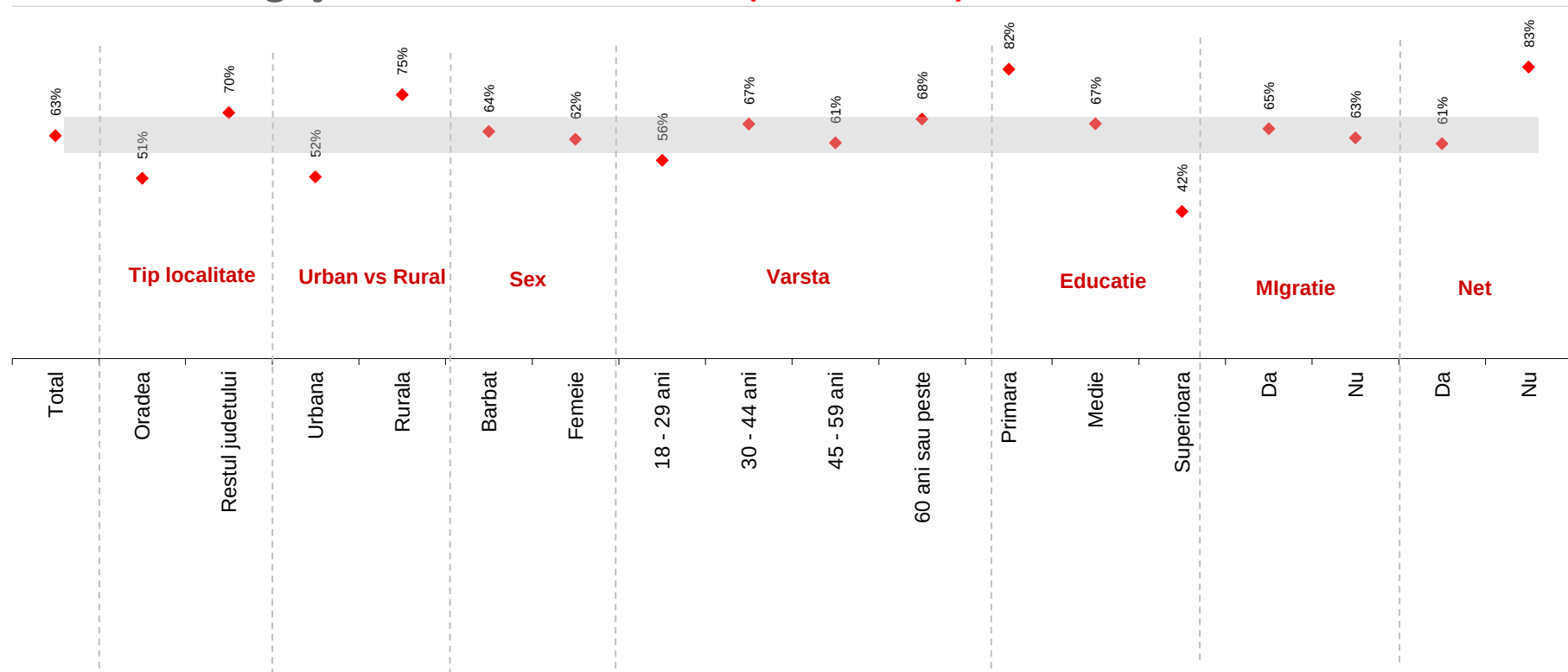
Cât de des mergeți la... *Concerte*? (% Niciodata)

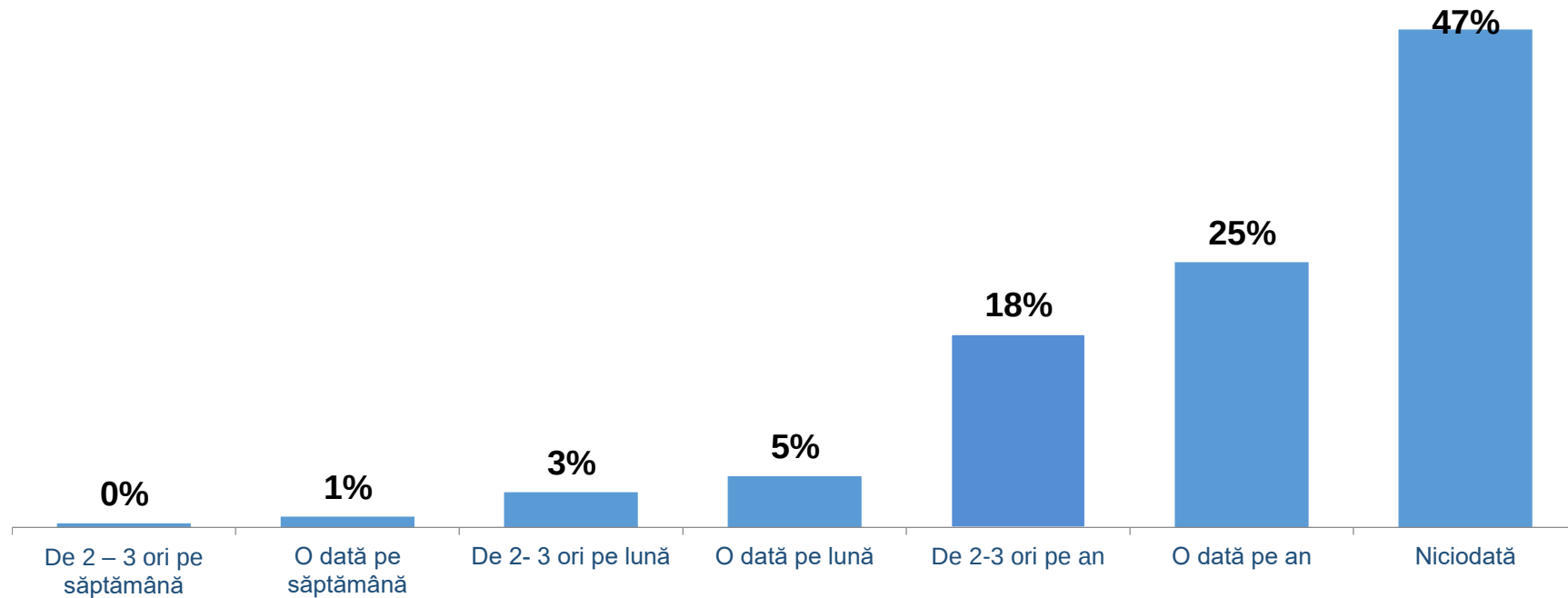
Cât de des mergeți la... *Galerii de arta* ? (% total esantion)

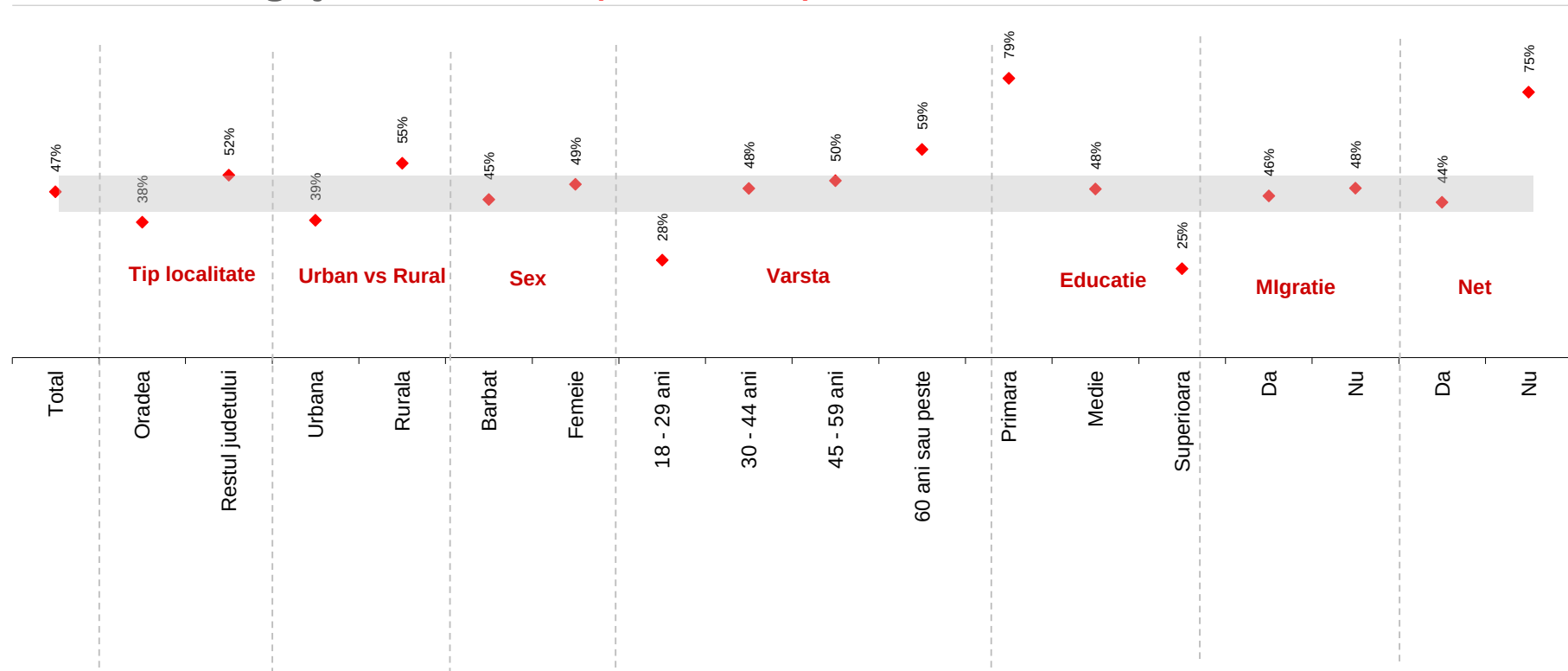
Cât de des mergeți la... *Galerii de arta* ? (% Niciodata)

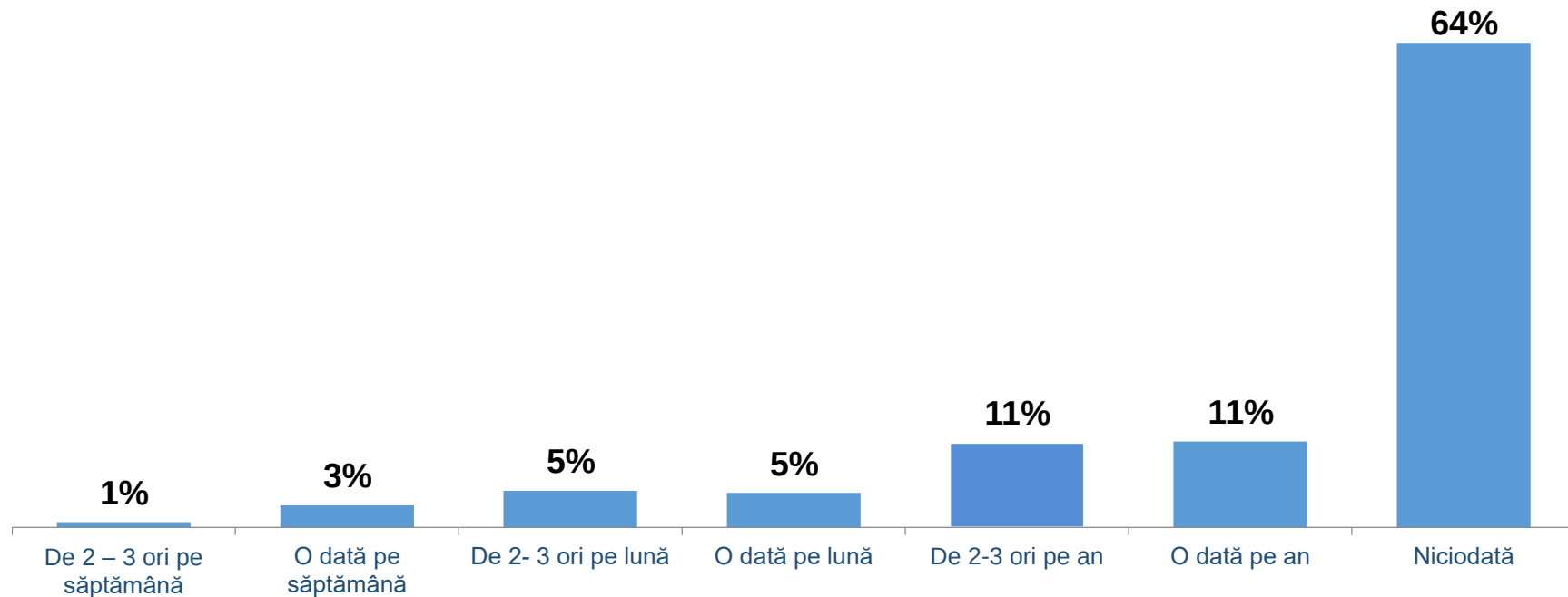
Cât de des mergeți la... *Muzee?* (% total esantion)

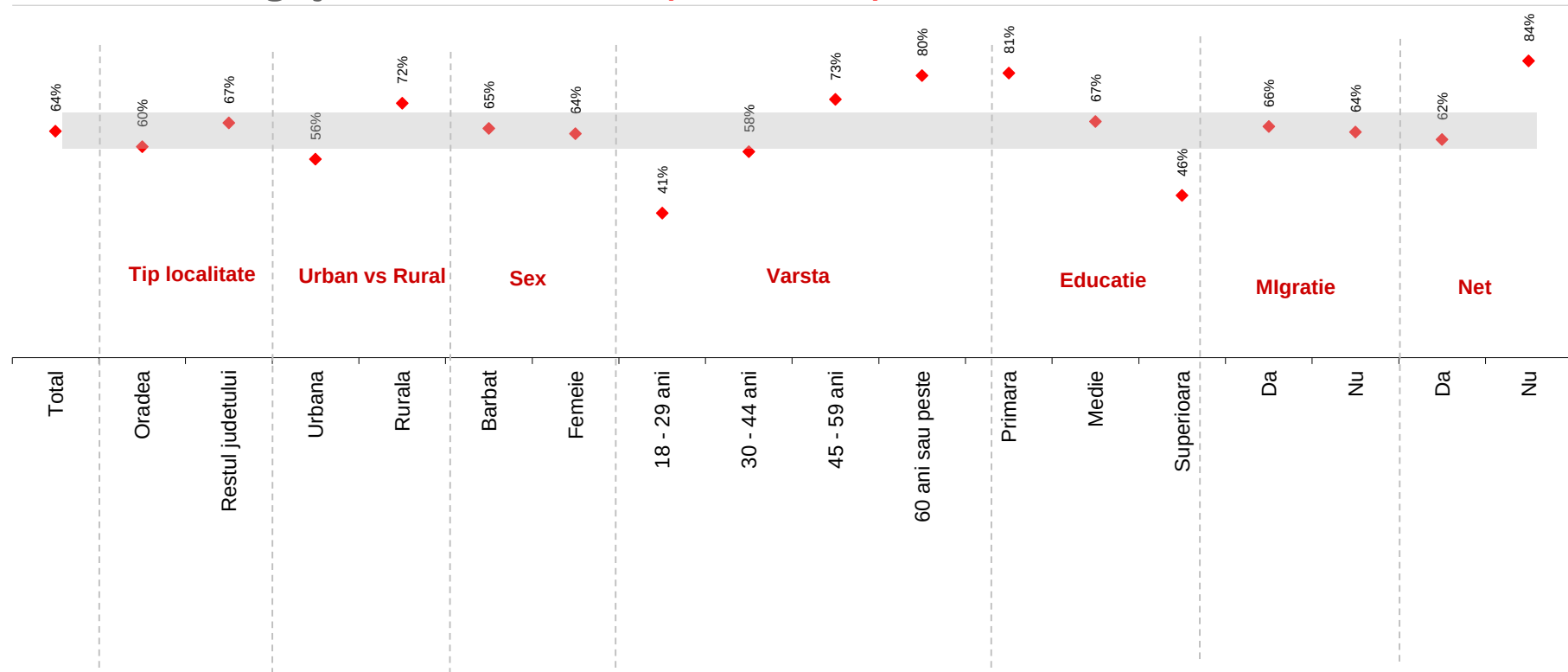
Cât de des mergeți la... *Muzee* ? (% Niciodata)

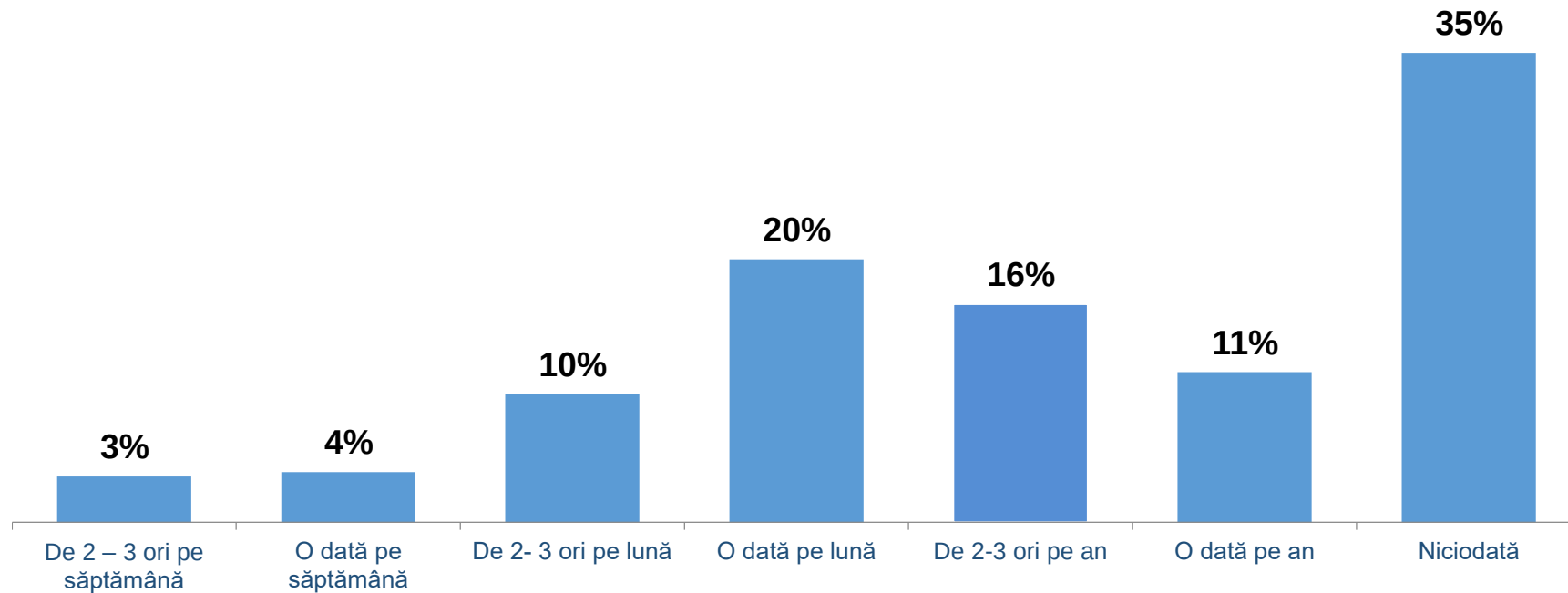
Cât de des mergeți la... *Biblioteca* ? (% total esantion)

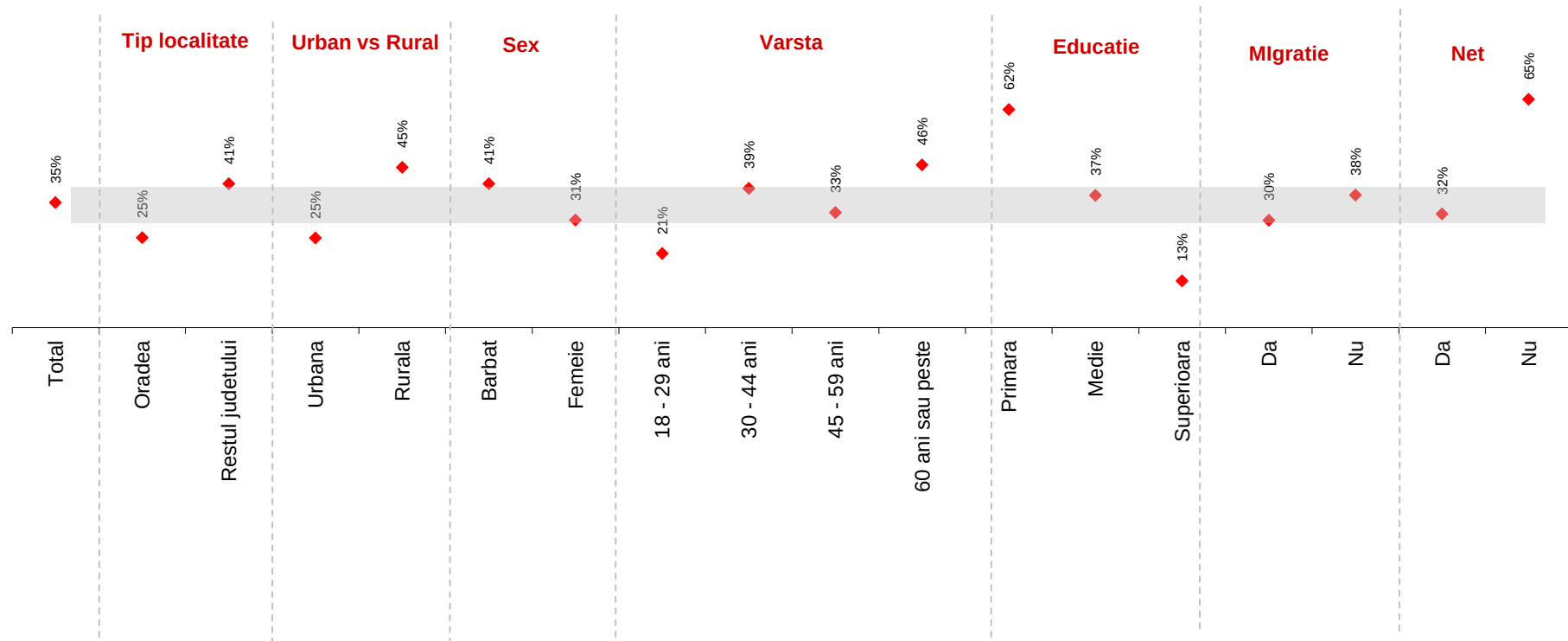
Cât de des mergeți la... *Biblioteca* ? (% Niciodata)

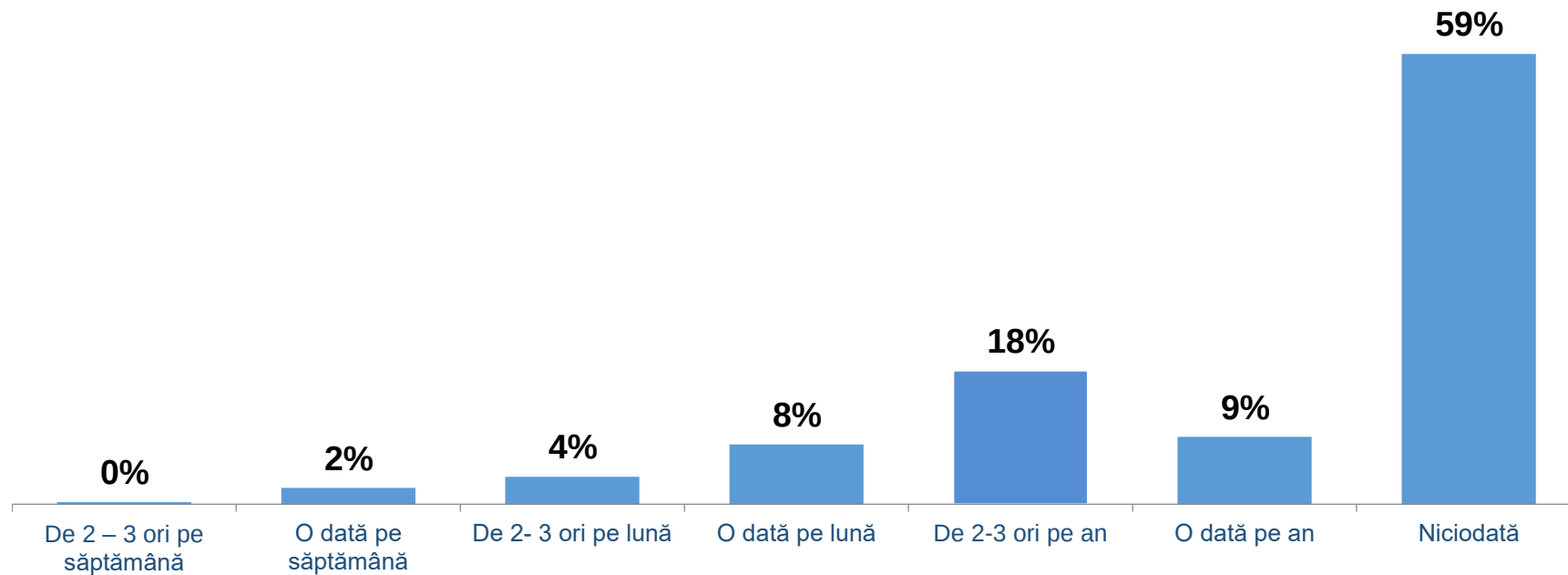
Cât de des mergeți la... *Librarie* ? (% total esantion)

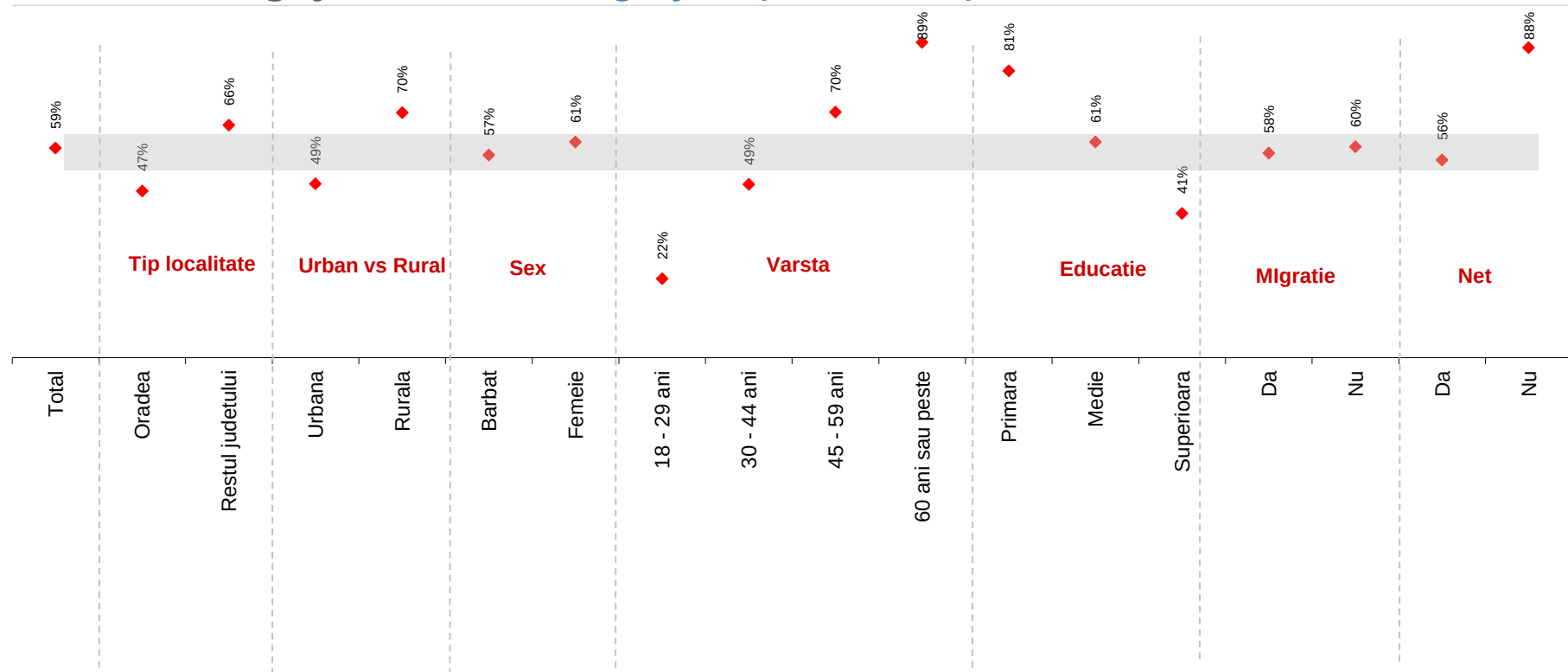
Cât de des mergeți la... *Librarie* ? (% Niciodata)

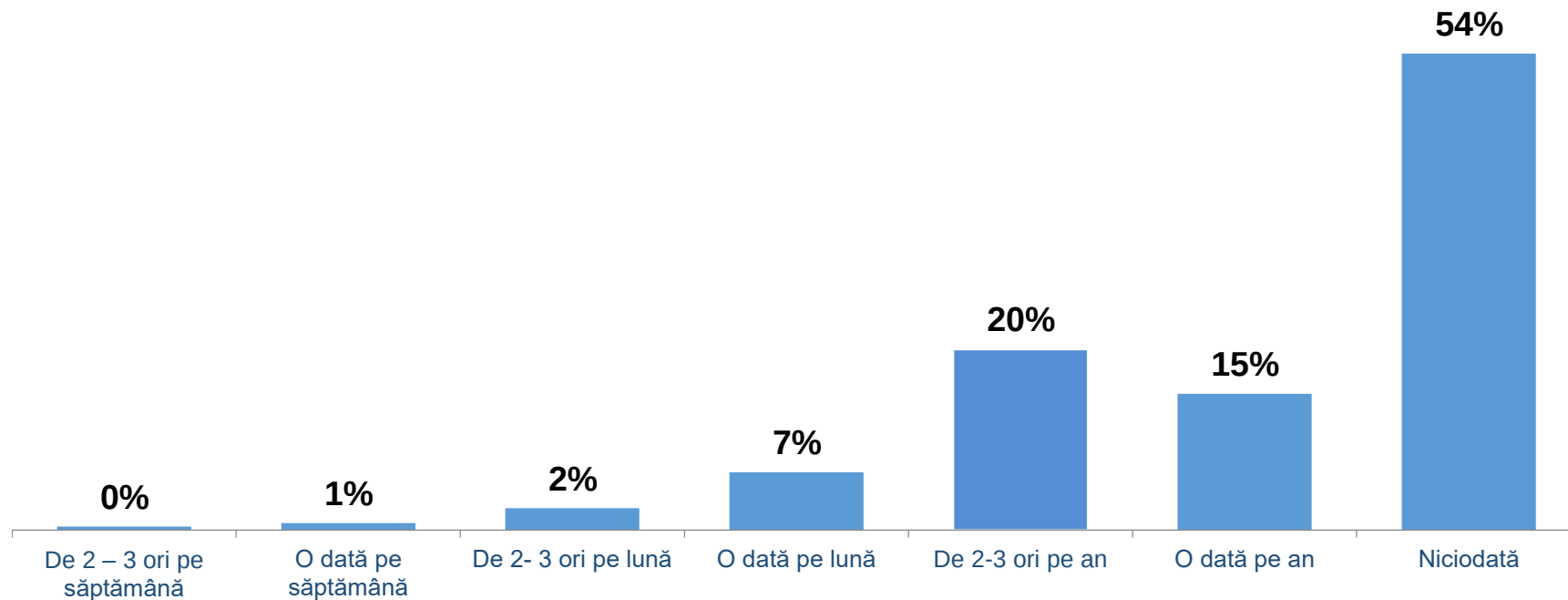
Cât de des mergeți la... *Cinematograf* ? (% total esantion)

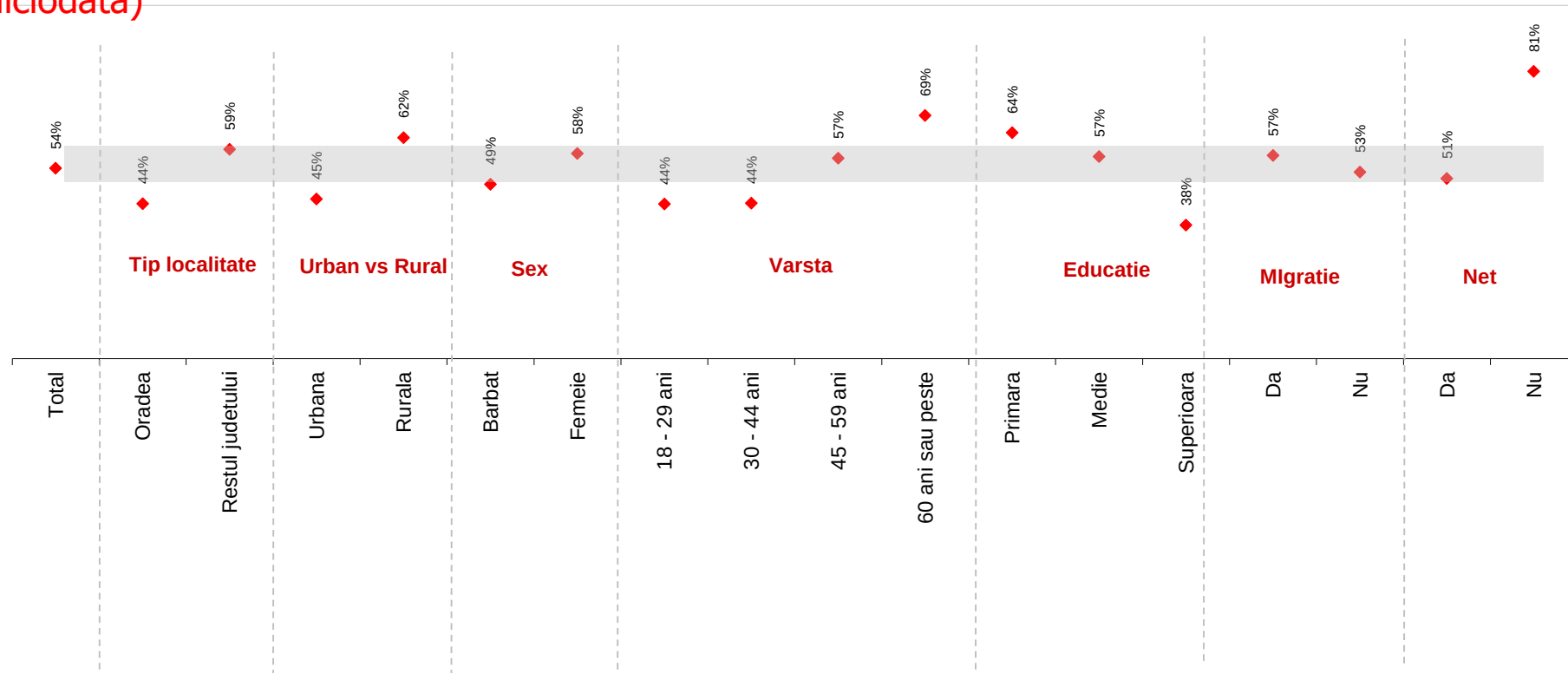
Cât de des mergeți la... *Cinematograf* ? (% Niciodata)

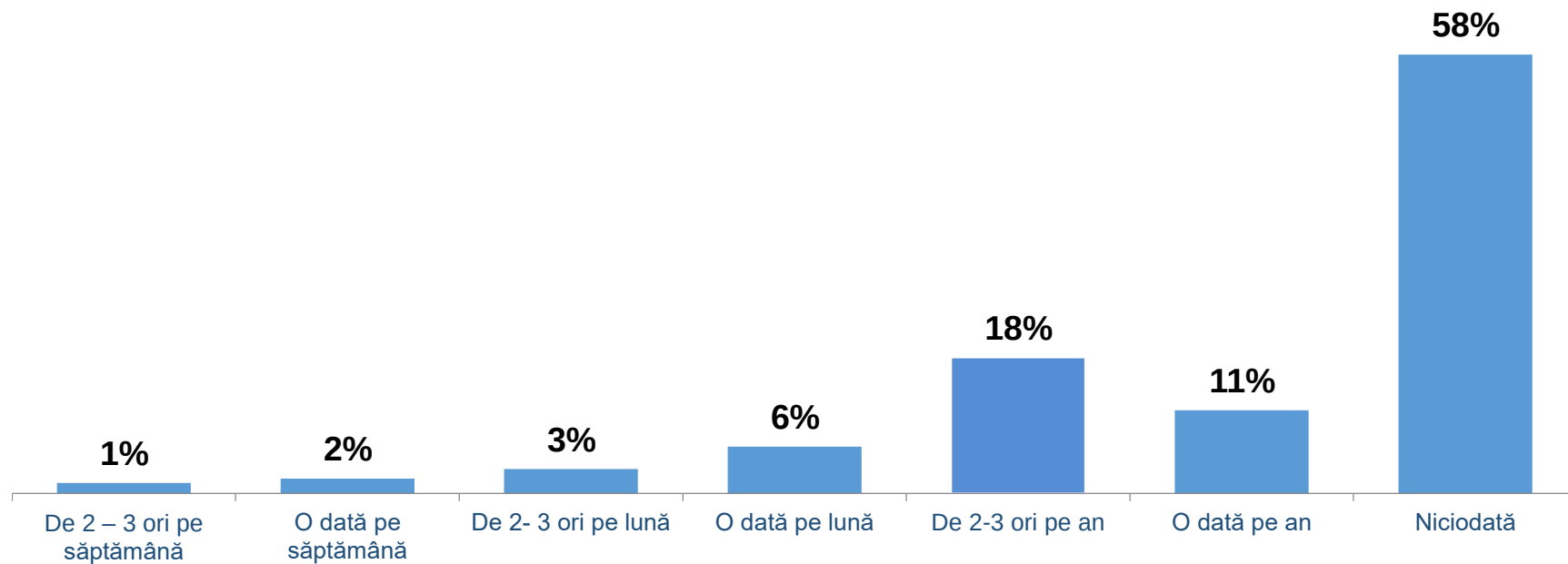
Cât de des mergeți la... *Evenimente organizate în cadrul casei de cultură* ? (% total esantion)

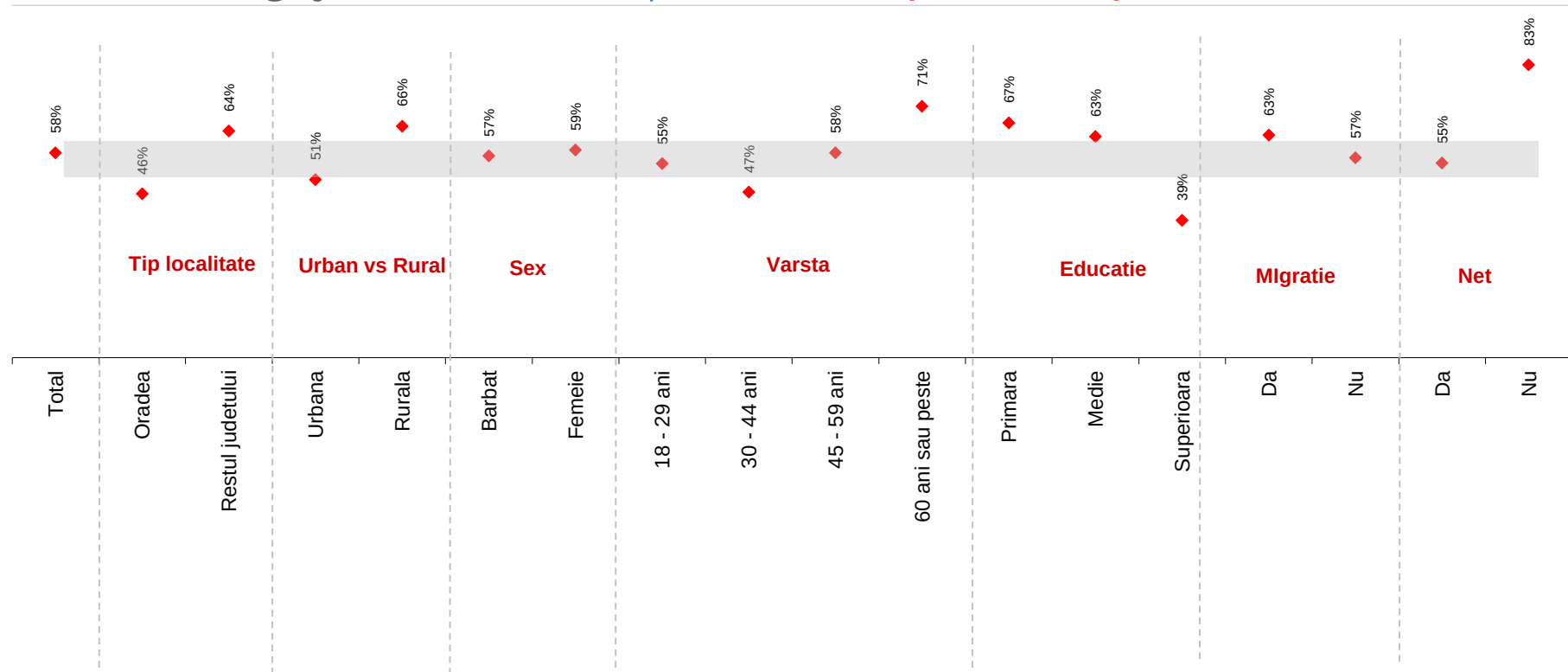
Cât de des mergeți la... *Evenimente organizate în cadrul casei de cultură* ? (%)
Niciodată)

Cât de des mergeți la... *Alte activități culturale* ? (% total esantion)

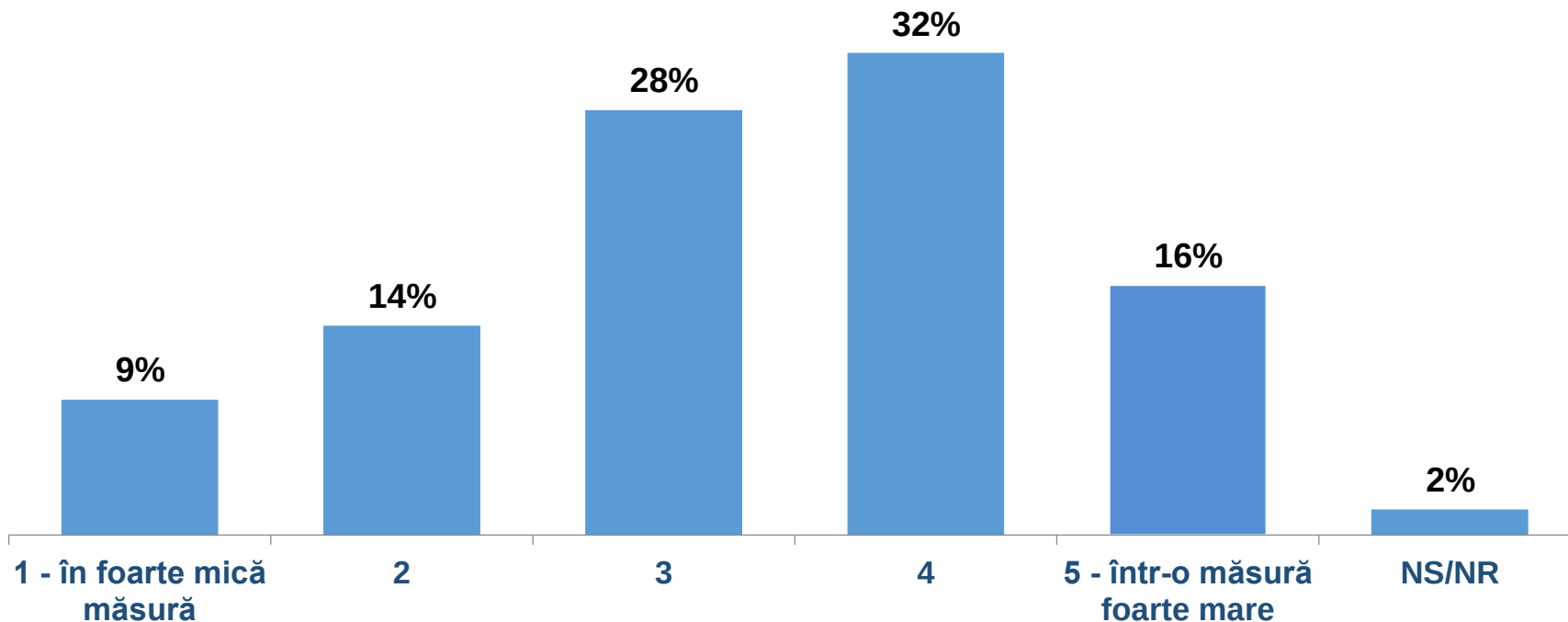

Cât de des mergeți la... *Alte activități culturale* ? (% Niciodata)

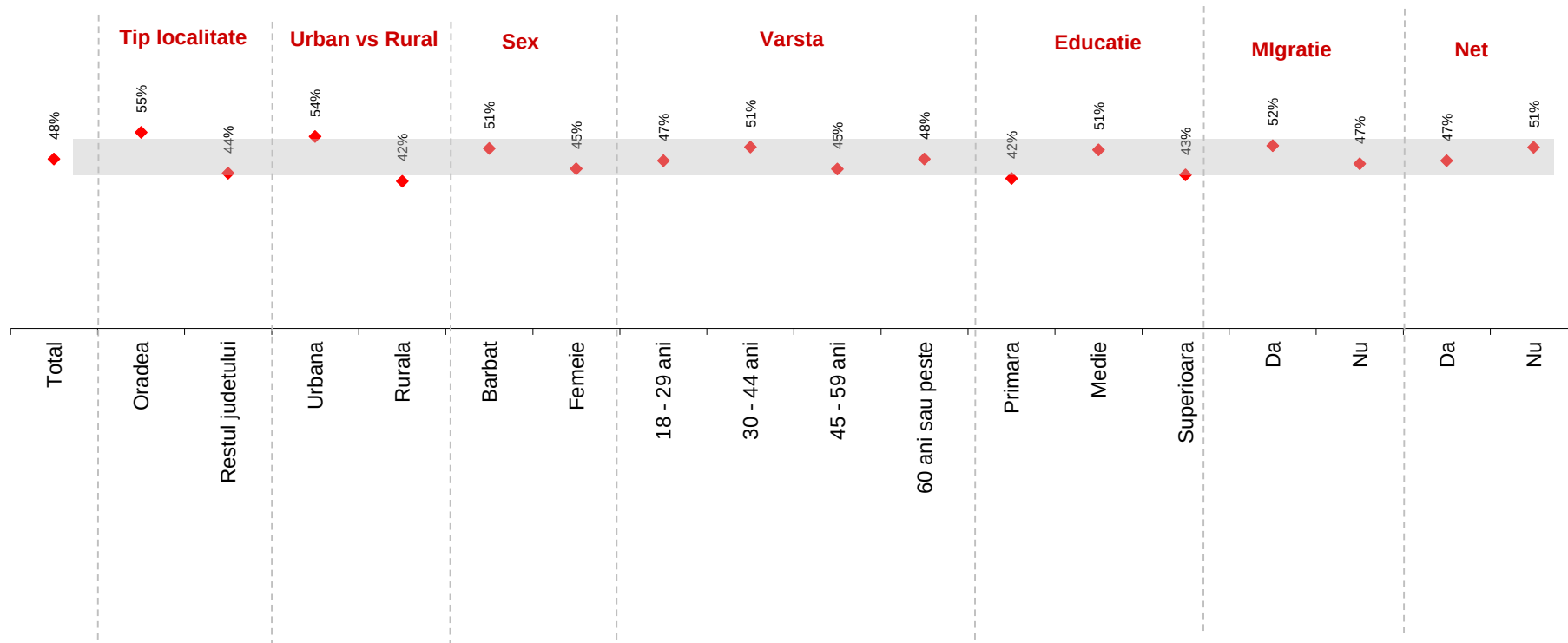
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Pandemie* (% total esantion)

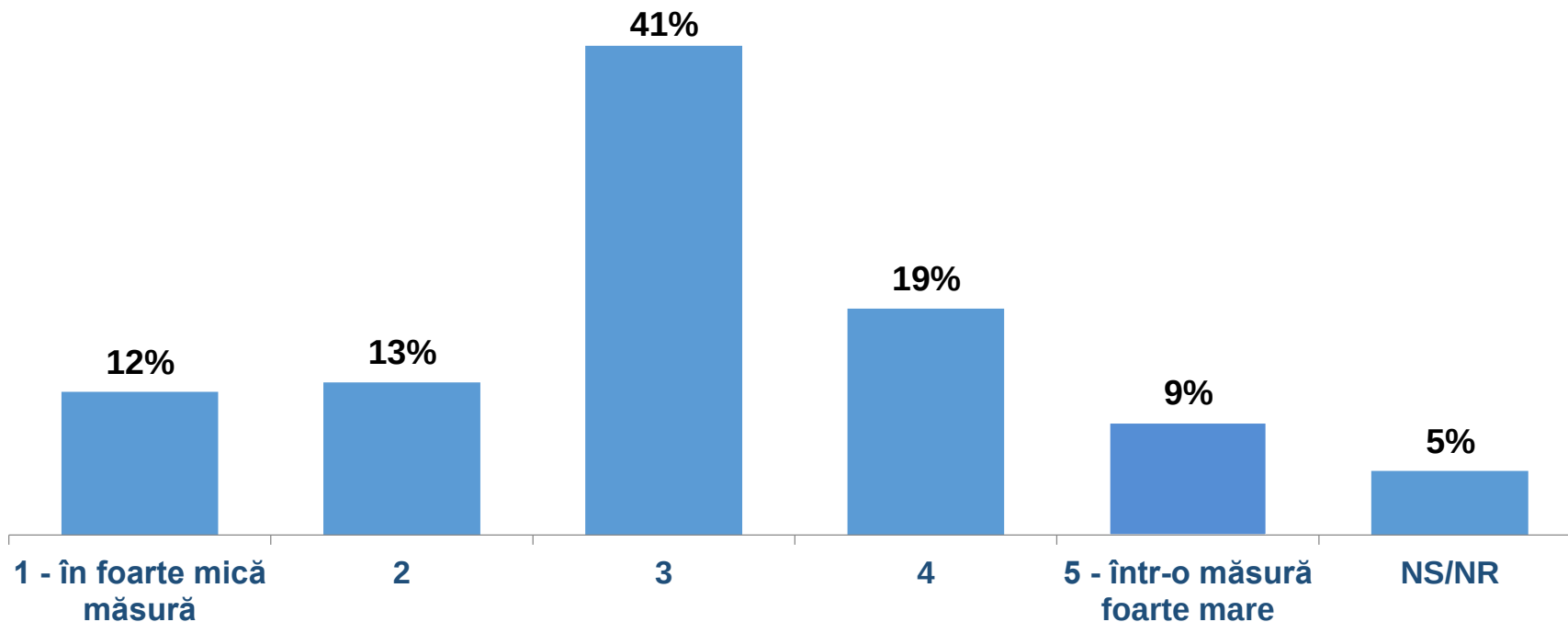
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Pandemie* (% in mare si foarte mare masura)

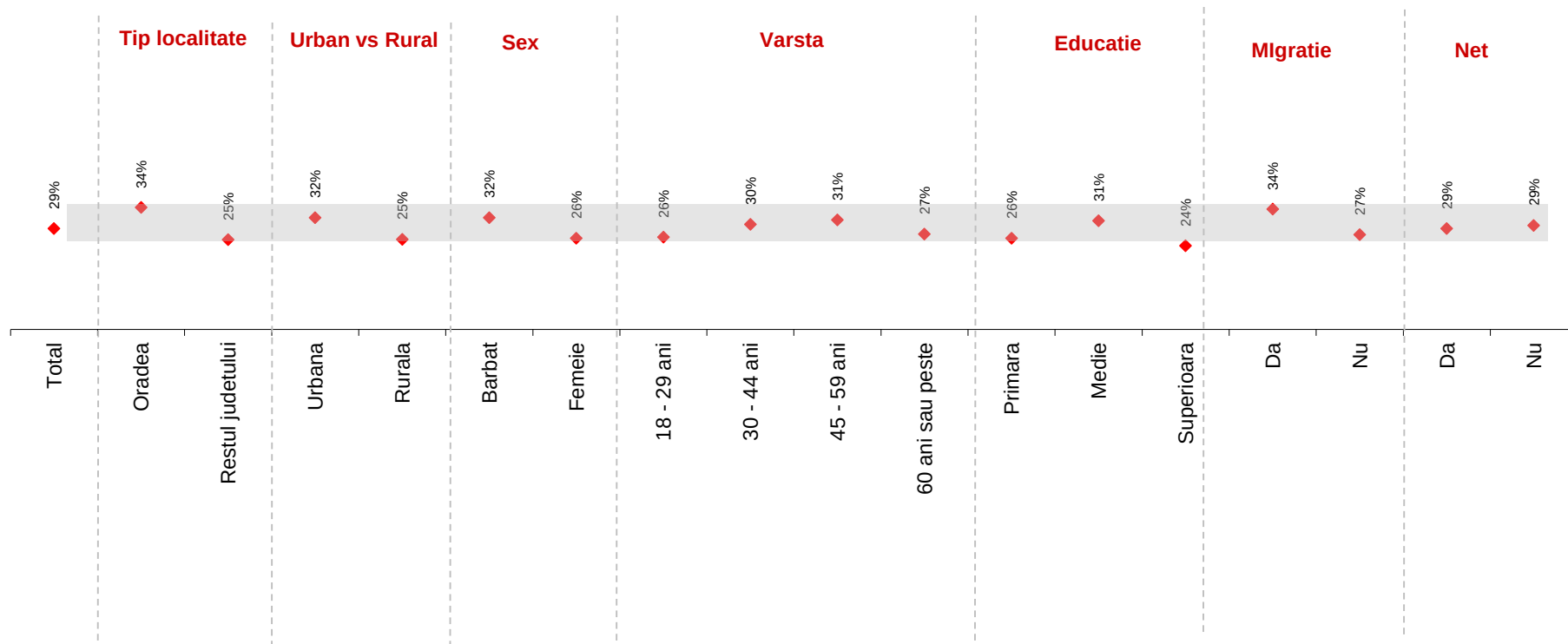
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Criză economică* (% total esantion)

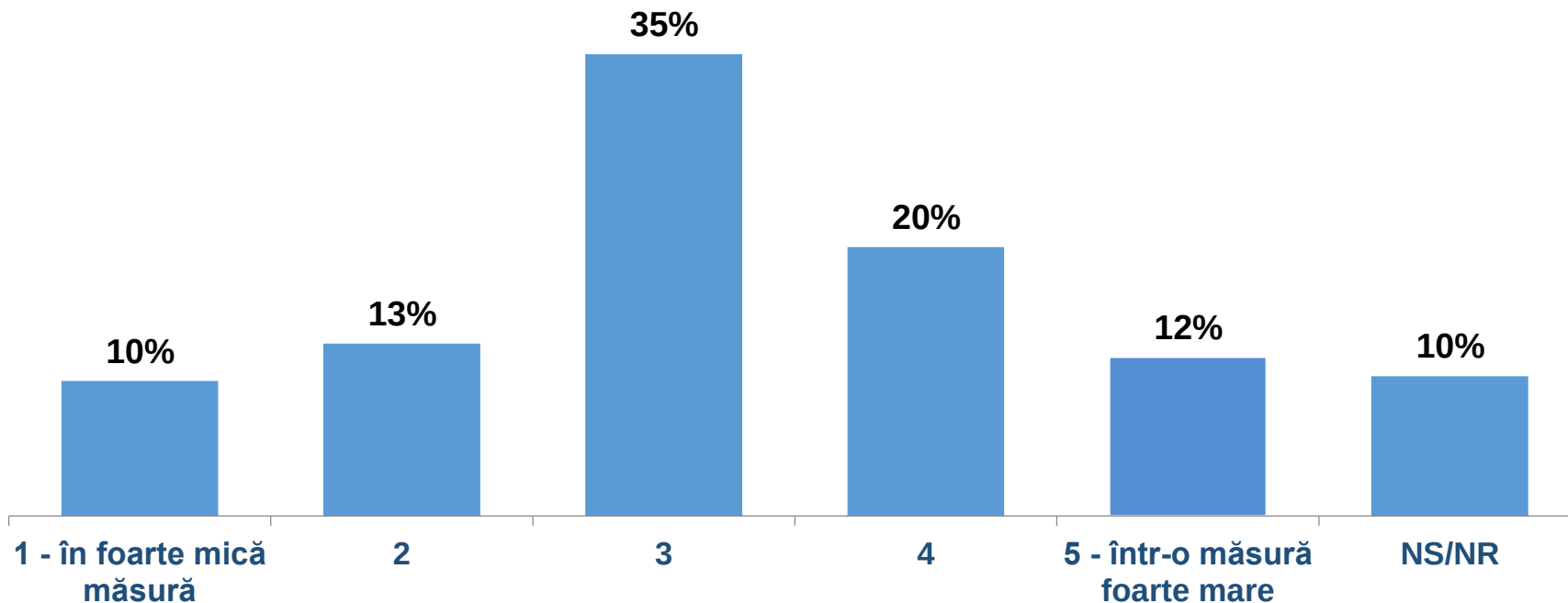
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Criză economică* (% în mare și foarte mare măsură)

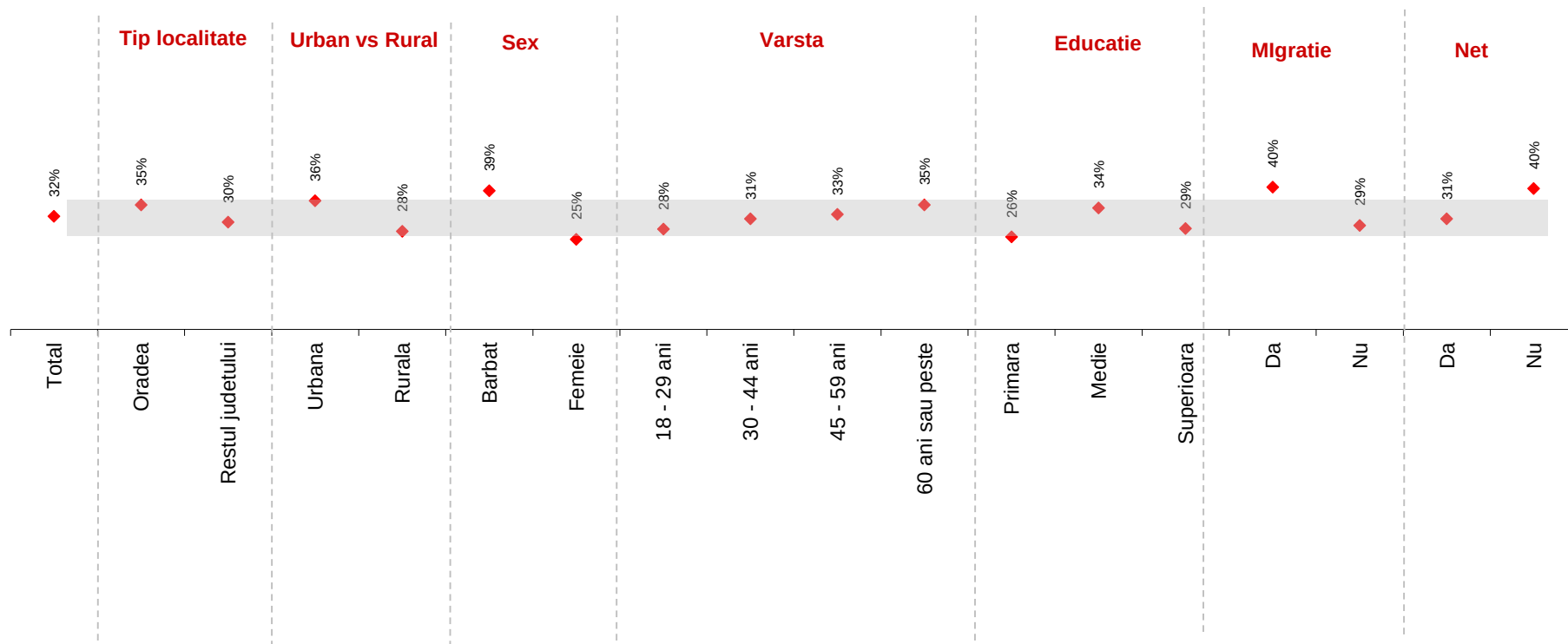
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Criză politică* (% total esantion)

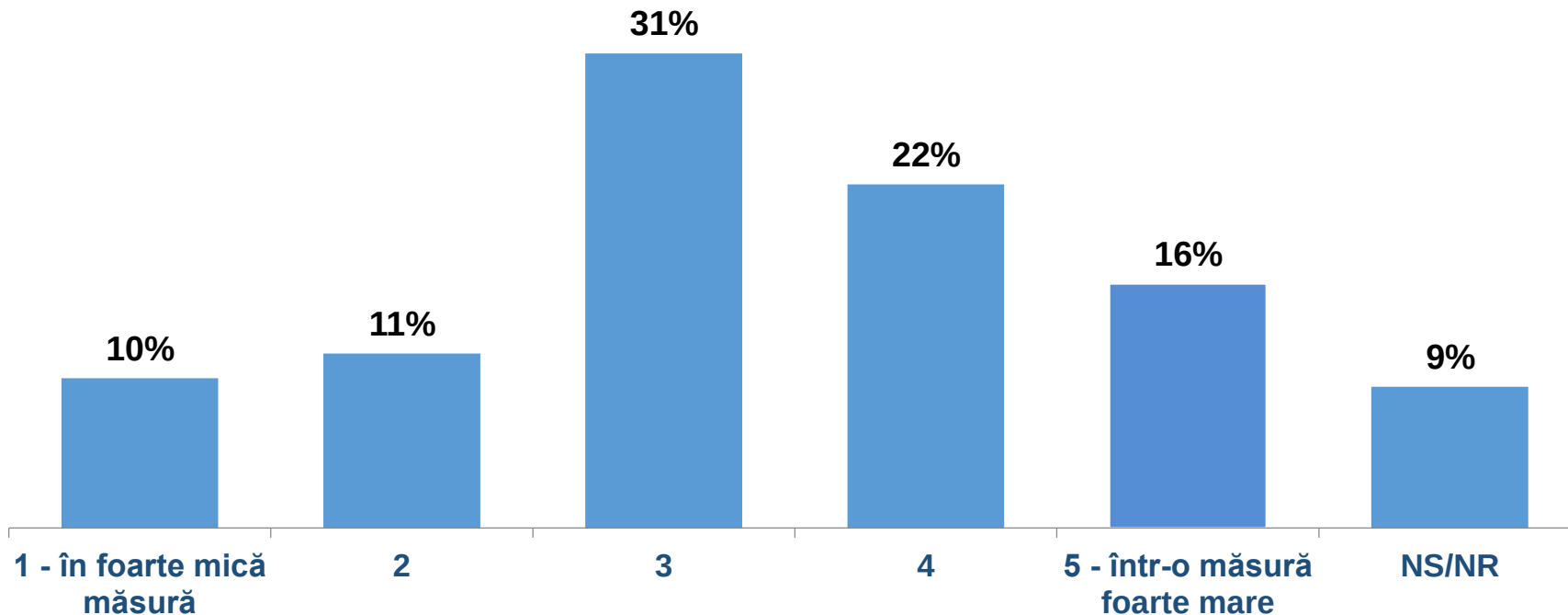
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Criză politică* (% în mare și foarte mare măsură)

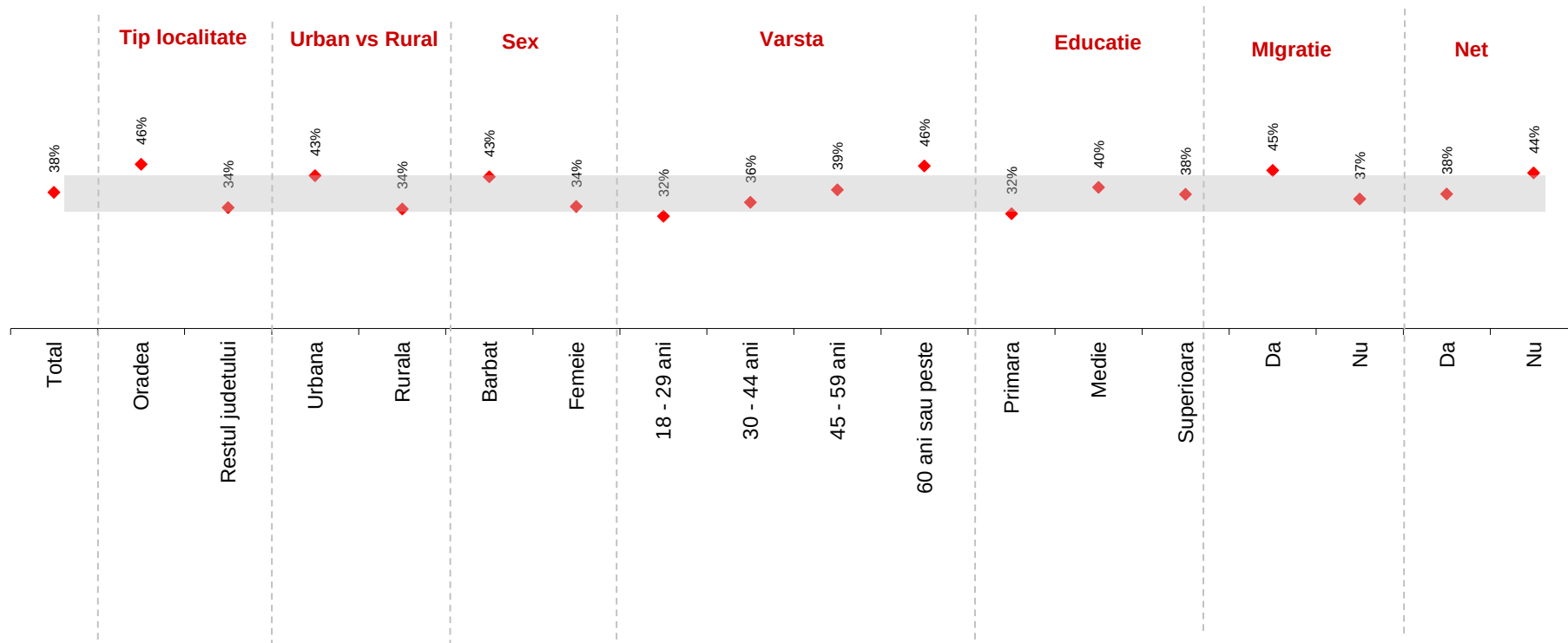
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Conflicte interetnice* (% total esantion)

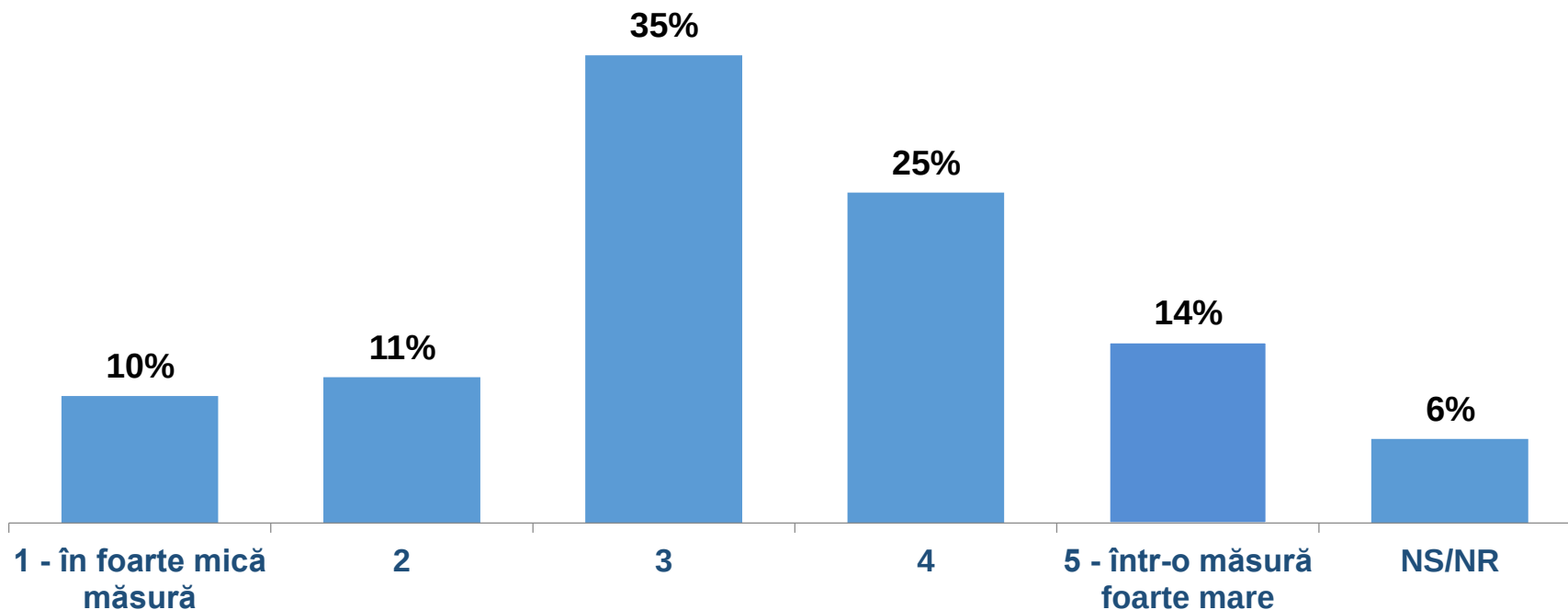
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Conflicte interetnice* (% in mare si foarte mare masura)

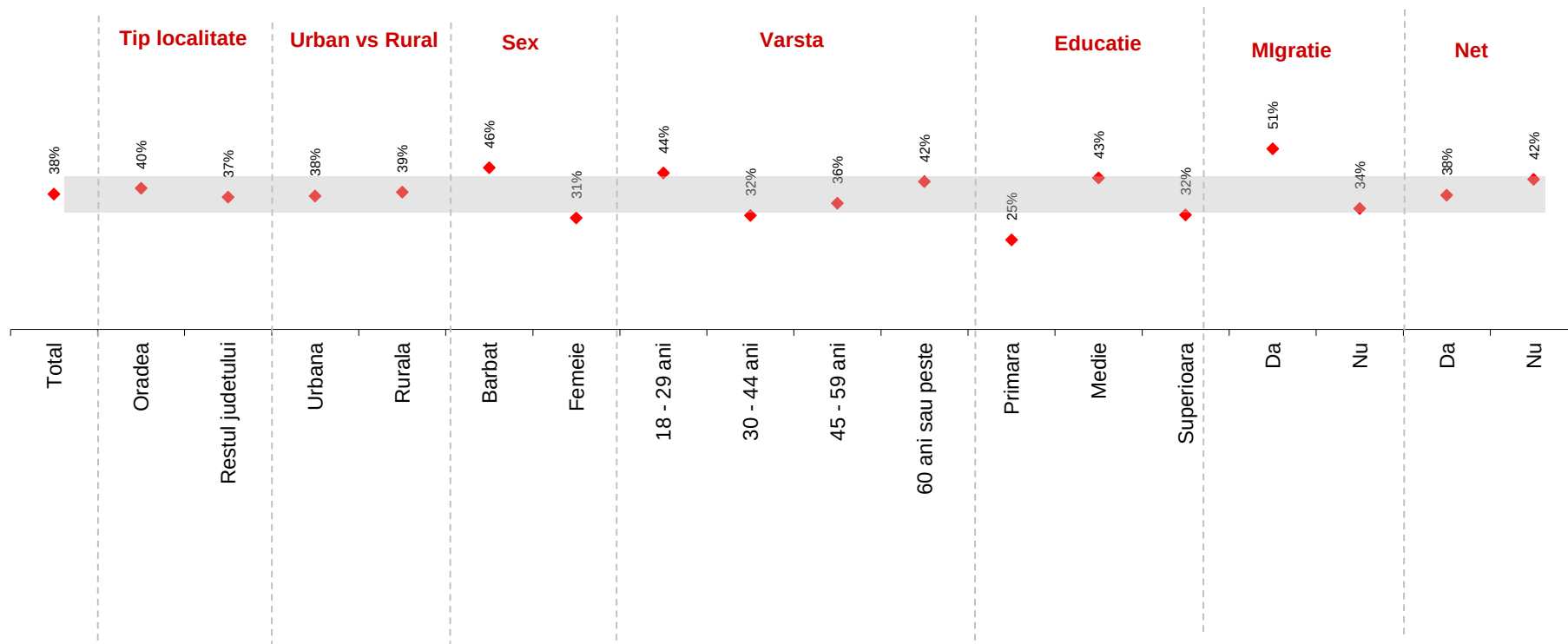
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Inundații* (% total esantion)

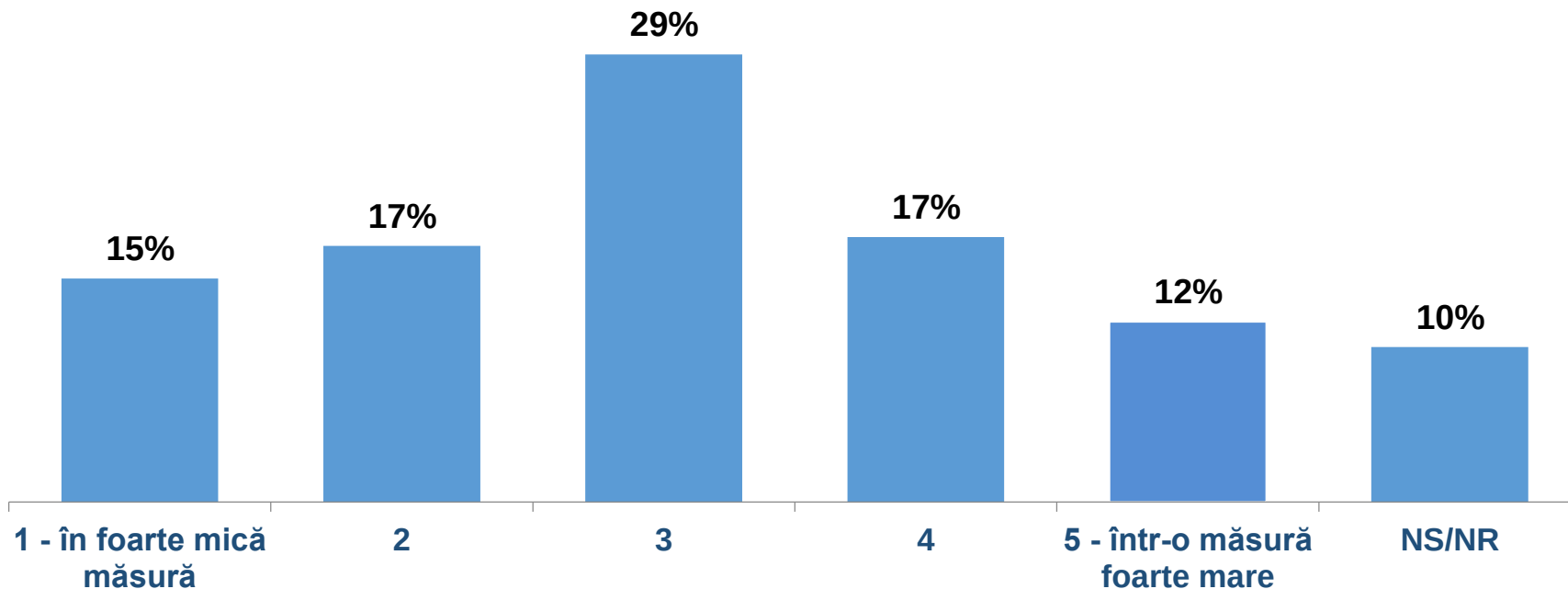
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Inundații* (% în mare și foarte mare măsură)

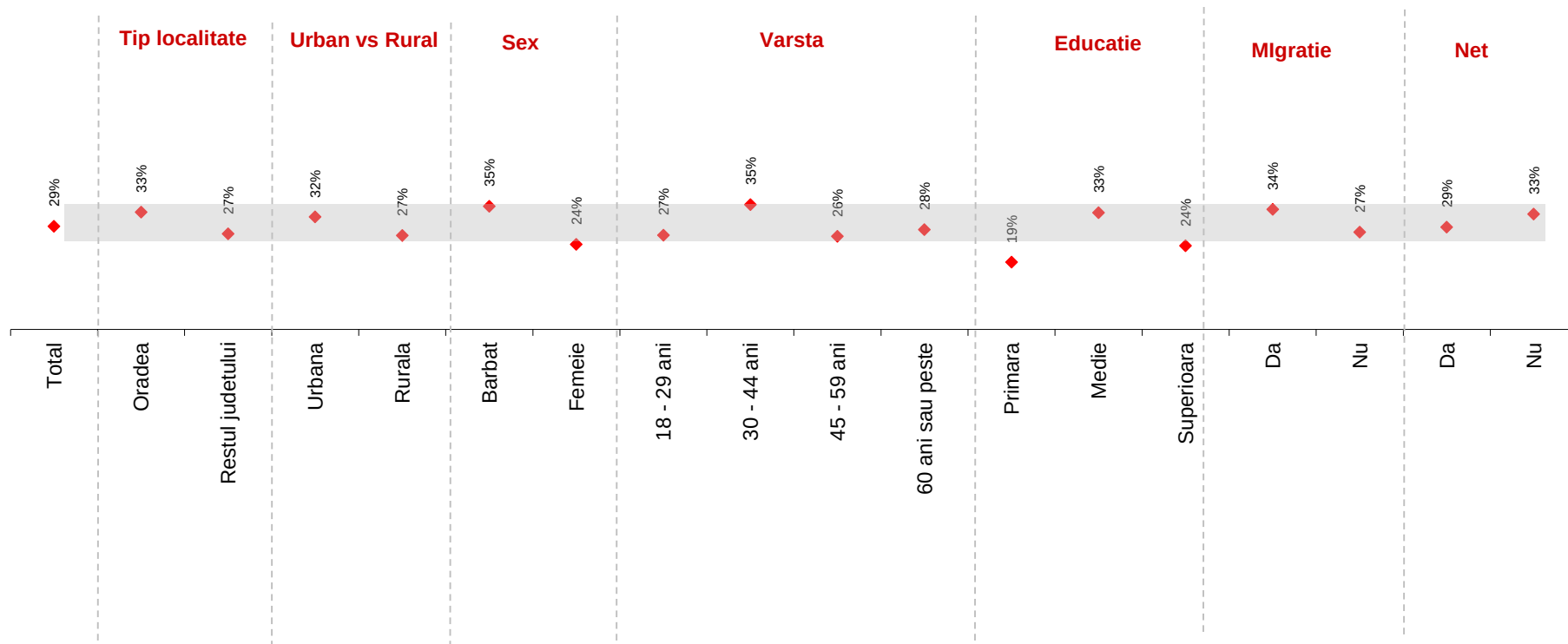
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Cutremur* (% total esantion)

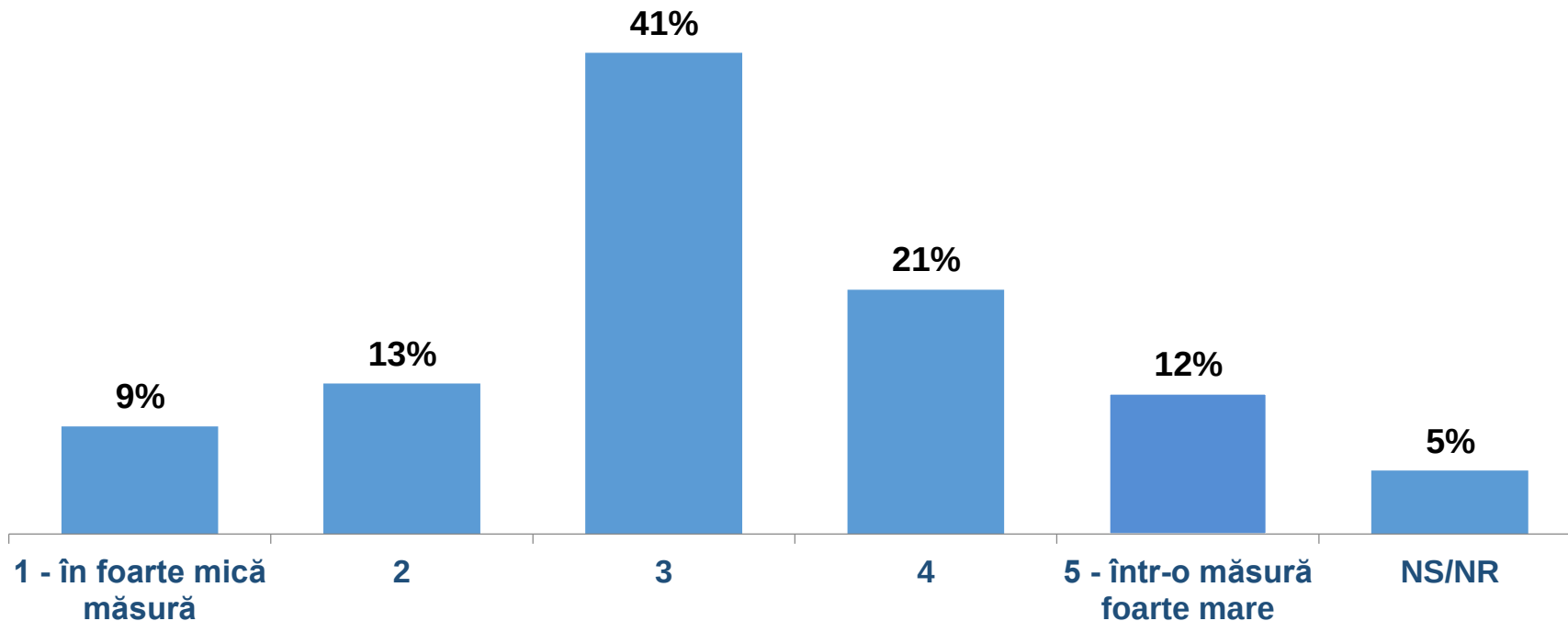
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Cutremur* (% in mare si foarte mare masura)

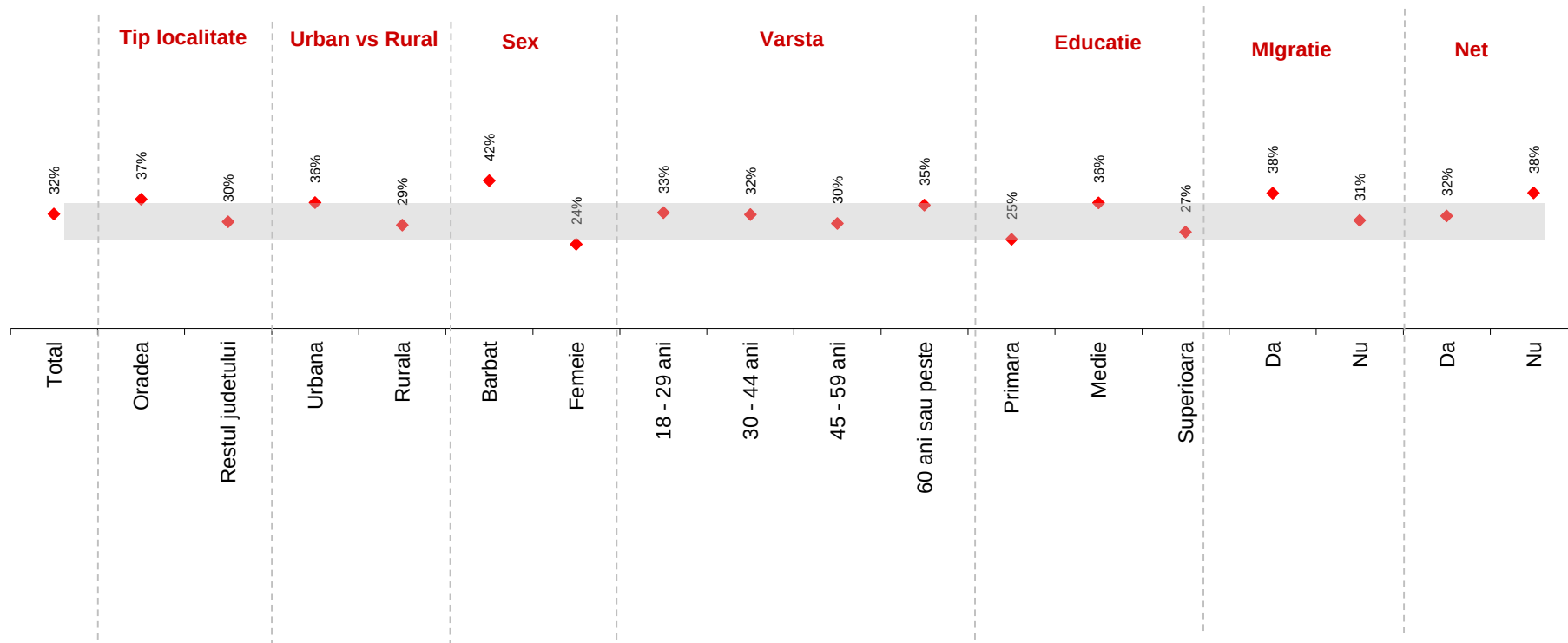
Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

.. *Fenomene meteo extreme (caniculă, perioade lunigi de secetă, frig extrem etc)* (% total esantion)

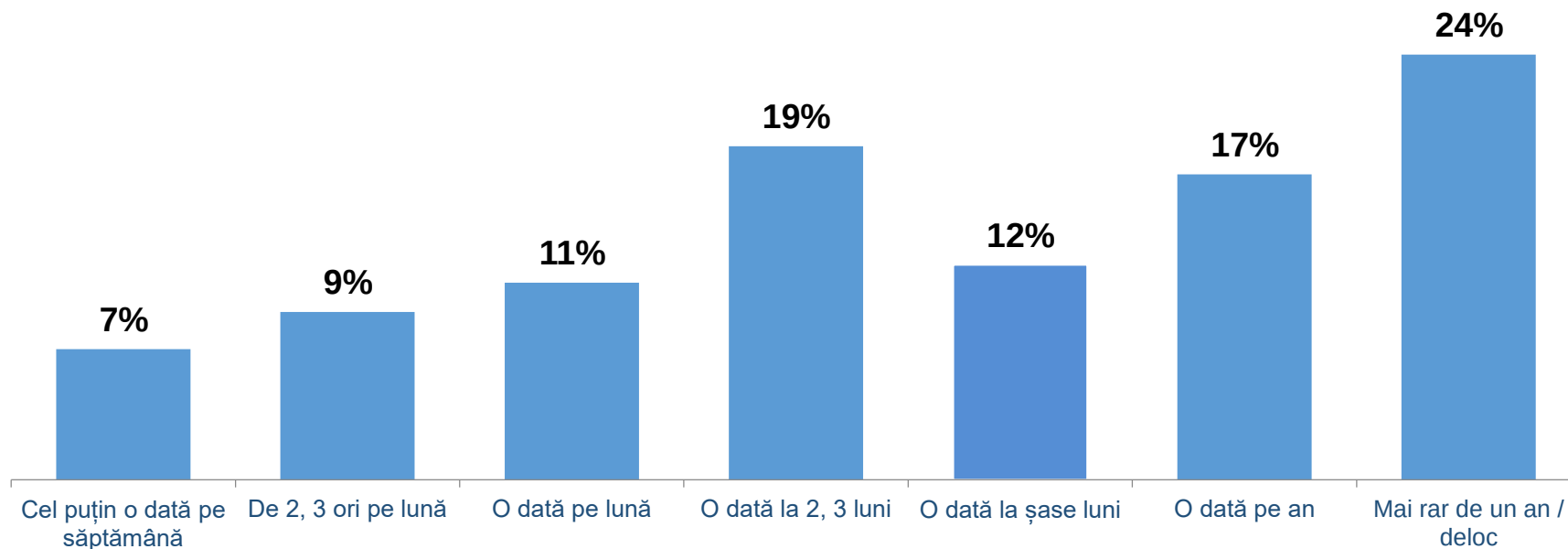

Cât de pregătit considerați că este județul Bihor pentru a face față unor șocuri/crize..

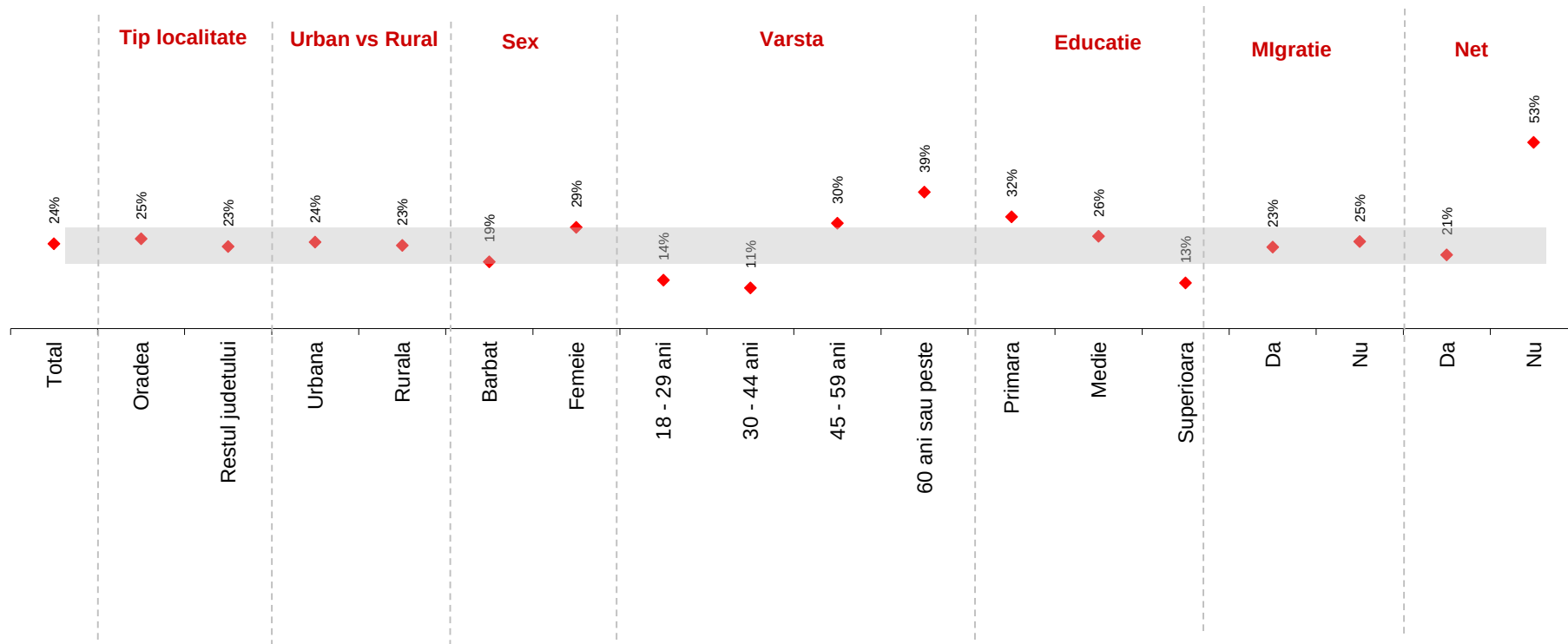
... *Fenomene meteo extreme (caniculă, perioade lungi de secetă, frig extrem etc)* (% în mare și foarte mare măsură)

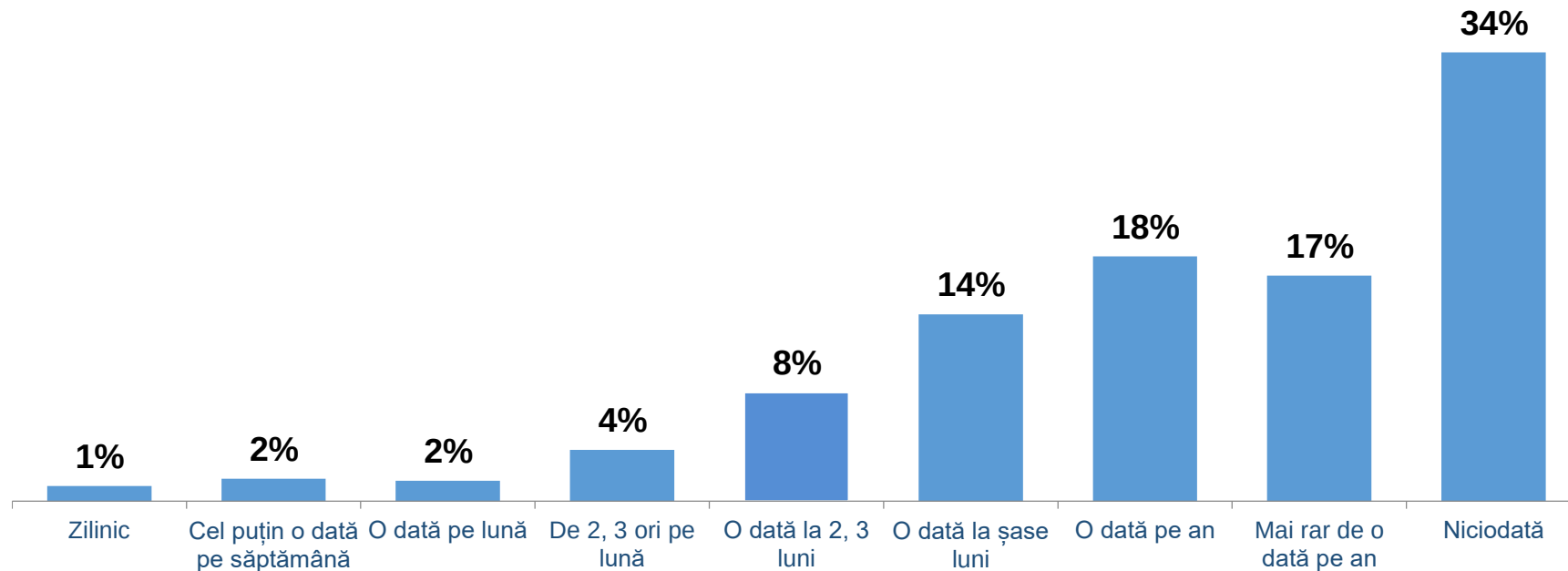
Cât de frecvent călătoriți în alte județe? (% total esantion)

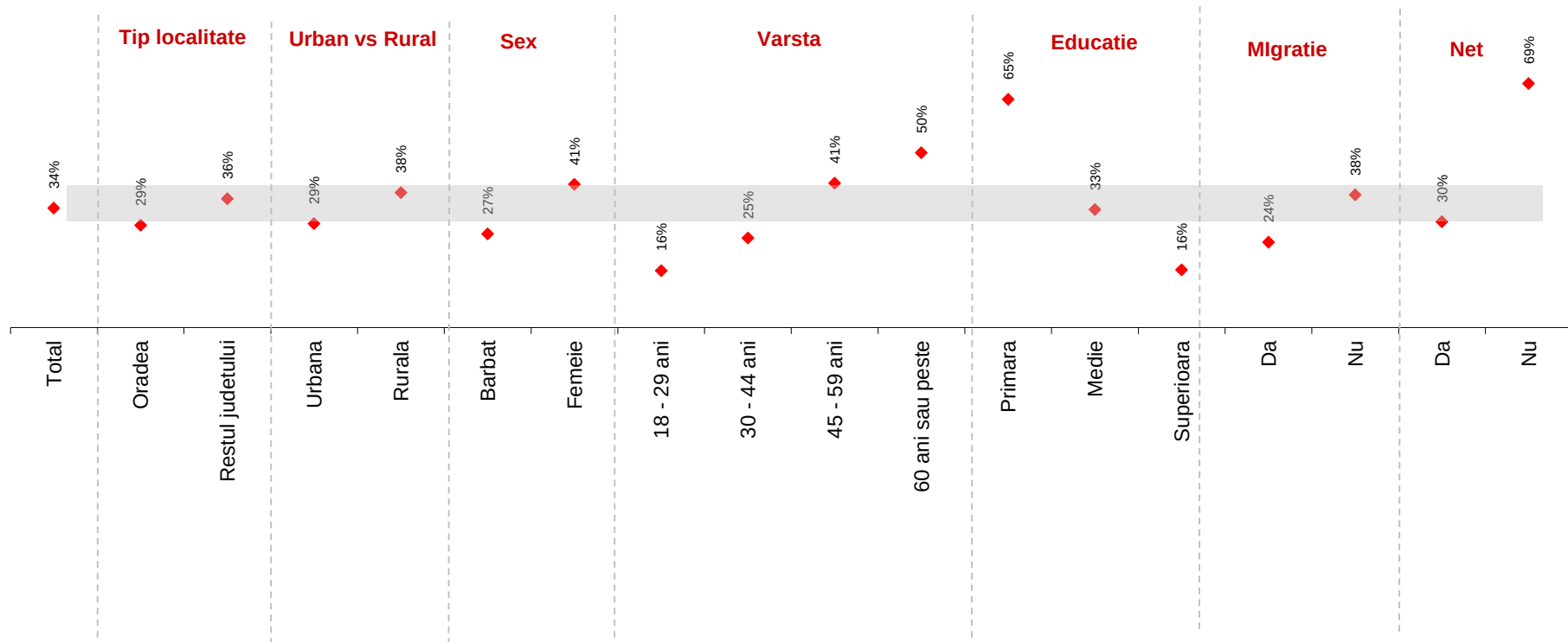
Cât de frecvent călătoriți în alte județe? (% mai rar de un an/ niciodata)

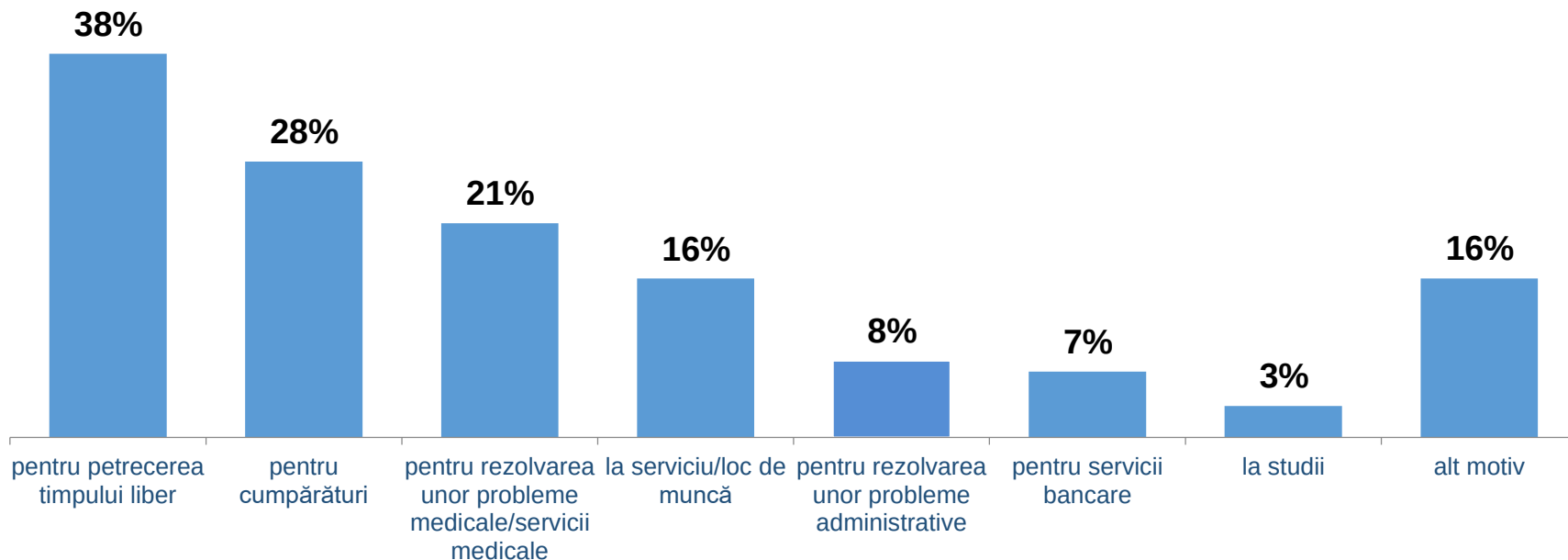
Cât de frecvent călătoriți peste graniță? (% total esantion)

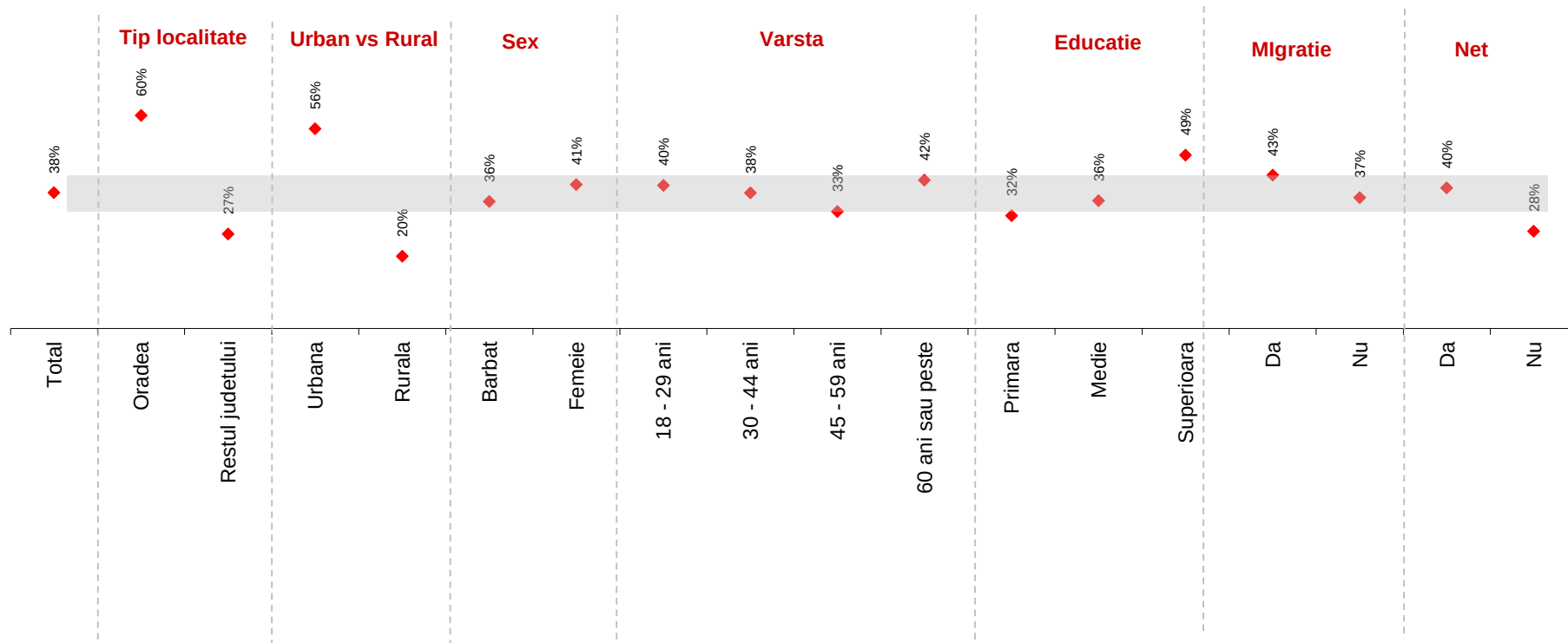
Cât de frecvent călătoriți peste graniță? (% niciodata)

Care este motivul deplasarii ? (% total esantion)

Care este motivul deplasarii ? (% timp liber)

Gospodăria dumneavoastră are acces continuu (înțelegând un contract prin care aveți acces fix, mobil sau ambele variante) la internet? (% total esantion)

